

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10564

TOYRE NEVIIM UKSUVIM

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust

Arie & Ida Crown Memorial

The Seymour Grubman Family

David and Barbara B. Hirschorn Foundation

Max Palevsky

Robert Price

Righteous Persons Foundation

Lief D. Rosenblatt

Sarah and Ben Torchinsky

Harry and Jeanette Weinberg Foundation

AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE

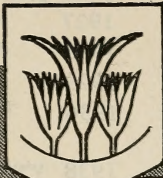
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

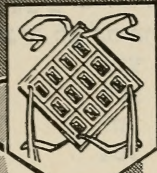
The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

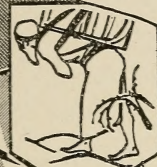
חומש
נביאים
ראשונים

רֵאיוֹבֹן

לוֹי

יֵשׁשׁכָר

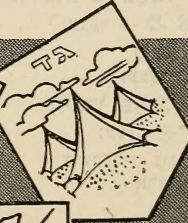
בְּנֵימִין

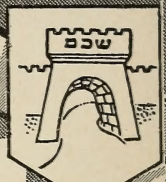
נַפְתָּלִי

אֲשֶׁר

גַּד

שִׁלֹּן

יְהוּדָה

זְבוּלֹן

דָּן

מְנַשֶּׁה

אֶפְרַיִם

מְנַשֶּׁה

תורה נביאים וכתובים

יִיְדִישׁ
בִּין
יְהוּאֶשׁ

1926	טע אויפלאגע	1	—	—	—	—	חומש
1927	"	טע2	—	—	—	—	"
1928	"	טע1	—	—	—	—	נביאים ראשונים
1929	"	טע1	—	—	—	—	נביאים אחרונים
1936	"	טע1	—	—	—	—	כתובים
תנ"ך פאלקס־אויסגאבע							
1938	מעריך	—	טע אויפלאגע	1			
1938	אפריל		"	טע2			
1939	יאנואר		"	טע3			
1939	סעפט.		"	טע4			

PENTATEUCH

Copyright 1926

by

S. BLOOMGARDEN

Transferred 1937

to

E. BLOOMGARDEN DWORKIN

**First Prophets, Second Prophets
and The Writings**

Copyright 1937

by

E. BLOOMGARDEN DWORKIN

International Copyright Pending.

All rights reserved.

חומש, נביאים ראשונים
און נביאים אחרונים

זעצעריי פון דער

„דזשואיש פאבליקעישן סאסאיעטי“

זעצער — מ. אלפערדאוויטש

כתובים

זעצעריי פון דער

„היברו פאבלישינג קאמפאני“

זעצער — י. אונגער

דרוקעריי פון אלפרעד כהן

ארויסגעגעבן

פון דער

יהואש פארלאג געזעלשאפט

Printed in U. S. A.

ספעציעלע אויסגאבע

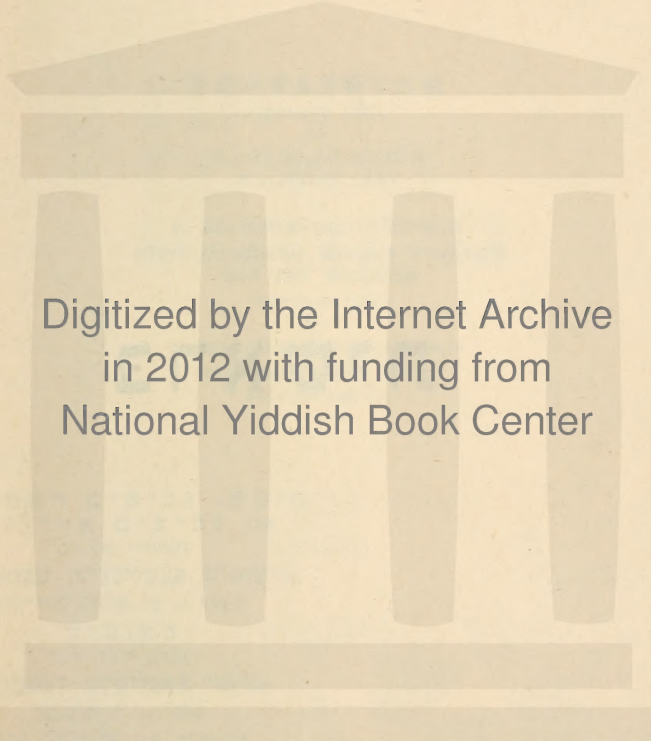
נעדרוקט פאר דעם

„פארווערטס“

1 9 3 9

בראשית

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
National Yiddish Book Center

בְּרֵאשִׁית

1	א	וועלטבאשאפונג
5	ב	די פלאנצונג פון גרעדן
1	ג	די שלאנג
1	ד	קין און הבל. לֶמֶךְ
1	ה	די דורות נאך אַדמען
1	ו	די זינדיקייט פון דער ערד
9	ז	די תּבֵה
1	ח	דער מבול
1	ט	דער סוף פון מבול
1	י	גאָטס בונד מיט נחן. דער רעגנבויגן
18	יא	נח וזין. נח פאַרשילט כּנען
1	יב	די צעטיילונג פון די פעלקער
1	יג	דער טורעם פון בָּבֶל
10	יד	די דורות פון שמען ביז אַברהמען
1	יז	אַברהם קומט קיין כּנען
10	יח	אַברהם וואַנדערט קיין מצרים
1	יט	אַברהם צוריק אין כּנען. אַברהם שיידט זיך פון לוטן
1	כ	אַברהםס מלחמה מיט די פיר מלכים
1	כא	גאָטס בונד מיט אַברהמען
1	כב	שרה און הָגָר
1	כג	דאָס געבאָט פון מלך
15	כד	דער אָנאָג אַז יצחק וועט געבאָרן ווערן
1	כה	דריי מענער קומען צו אַברהמען
16	כו	גאָט וואָגט אָן די שטראָף פון סדום

1	יט	די צעשטערונג פון סדום. לזט און זיינע טעכטער
1	כ	אַברעם אין לאַנד פון די פּלשתיים
1	כא	יצחק ווערט געבאָרן
9	כא	שרה טרייבט אַרויס הָגָרן
22	כא	אַברעם שליסט אַ בונד מיטן מלך פון די פּלשתיים
1	כב	גאָט הייסט אַברעםען מקריב זיין יצחקן
20	כב	נַחורס משפּחה
1	כג	טויט און קבורה פון שרה
1	כד	אַברעם שיקט אַליעזרן קיין אַרס־נֵהָרִים
1	כה	אַברעם קינדער. אַברעם טויט
12	כה	די קינדער פון ישמעאלן
19	כה	יעקב און עֶשָׂו
1	כו	יצחק אין לאַנד פון די פּלשתיים
1	כז	יעקב קריגט אַרויס זיין פּאָטערס ברכה
1	כח	יעקב אַנטלויפט פון עֶשָׂו
10	כח	יעקבס חלום
1	כט	יעקב ביי לָבָנען. רחל און לאה
31	כט	יעקבס קינדער
25	ל	יעקב וויל אַוועקגיין פון לָבָנען. יעקבס לוינ פון לָבָנען
1	לא	יעקב אַנטלויפט
4	לב	יעקב שיקט שלוחים צו עֶשָׂו
25	לב	יעקבס קאַמף מיט אַ מלאַך
1	לג	יעקבס באַגעגעניש מיט עֶשָׂו
1	לד	דינה. אירע ברידערס נקמה
1	לה	דבורהס, רחלס, און יצחקס טויט
1	לו	די אַפּשטאַמען פון עֶשָׂו
1	לז	יוספּס חלומות. די ברידער פאַרקויפּן אים
1	לח	תּמָר און יהודה
1	לט	פּוטיפּרס ווייב

1	מ	יוסף איז פֿותר חלומות אין געפענקעניש
1	מא	פֿרעהס חלום. יוספס דערהייבונג
1	מב	יוספס ברידער קומען קיין מצרים
1	מג	יוספס ברידער צום צווייטן מאָל אין מצרים
1	מד	יוסף דערקענט זיך צו זיינע ברידער
1	מו	יעקב קומט קיין מצרים
1	מו	יעקב פֿאַר פֿרעהן
13	מו	דער הונגער
28	מו	יעקב בעט מע זאָל אים לייגן לעבן זיינע עלטערן
1	מח	יעקב בענטשט יוספס קינדער
1	מט	יעקבס ברכה צו זיינע זין. זיין צוואָה און טויט
1	נ	יעקבס קבורה
22	נ	יוספס עלטער און טויט

סדרות פון בראשית

1	א	בראשית (אין אנהייב)
9	ו	נח
1	יב	לך-לך (גיי דיר)
1	יח	נירא (האָט זיך באַוויןן)
1	כג	חיי שרה (דאָס לעבן פון שרה)
19	כה	תולדות (די געשיכטע)
11	כט	ניצא (איז אַרויסגעגאַנגען)
4	לב	נישלח (האָט געשיקט)
1	לז	נישב (איז געזעסן)
1	מא	מקץ (צום סוף)
18	מד	ניגש (האָט גענענט)
28	מו	ניחיי (האָט געלעבט)

בְּרֵאשִׁית

א¹ אין אָנהייב האָט גאָט באַשאַפֿן דעם הימל און די ערד.
און די ערד איז געווען וויסט און ליידיק, און פינצטערניש
איז געווען אויפן געזיכט פון תְּהוֹם, און דער גייסט פון גאָט האָט
געשוועבט אויפן געזיכט פון די וואַסערן.

הָאָט גאָט געזאָגט: זאָל ווערן ליכט. און עס איז געוואָרן
ליכט. און גאָט האָט געזען דאָס ליכט אַז עס איז גוט; און
גאָט האָט פֿאַנאַנדערגעשיידט צווישן דעם ליכט און צווישן
דער פינצטערניש. און גאָט האָט גערופן דאָס ליכט טאָג,
און די פינצטערניש האָט ער גערופן נאַכט. און עס איז געווען
אָונט, און עס איז געווען פֿרימאָרגן, איין טאָג.

הָאָט גאָט געזאָגט: זאָל ווערן אַן אויסשפּרייט אין מיטן פון
די וואַסערן, און ער זאָל פֿאַנאַנדערשיידן צווישן וואַסערן און
וואַסערן. און גאָט האָט געמאַכט דעם אויסשפּרייט, און האָט
פֿאַנאַנדערגעשיידט צווישן די וואַסערן וואָס אָונטער דעם אויס־
שפּרייט און צווישן די וואַסערן וואָס איבער דעם אויסשפּרייט.
און עס איז אַזוי געשען. און גאָט האָט גערופן דעם אויס־
שפּרייט הימל. און עס איז געווען אָונט, און עס איז געווען
פֿרימאָרגן, אַ צווייטן טאָג.

הָאָט גאָט געזאָגט: זאָלן זיך אַיינזאַמלען די וואַסערן פון
אונטערן הימל אין איין אָרט, און זאָל זיך באַווייזן די יבשה.
און עס איז אַזוי געשען. און גאָט האָט גערופן די יבשה ערד,
און די אַיינזאַמלונג פון די וואַסערן האט ער גערופן ימען. און
גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט.

¹¹הָאֵט גָּאָט געוואָגט: זאָל די ערד אַרויסגראָן גראָן, קרייטאַכץ וואָס גיט אַרויס זאָמען, פּרוכטבויער וואָס טראָגן פּרוכט אויף דער ערד לויט זייערע מינים, וואָס זייער זאָמען איז אין זיי. און עס איז אזוי געשען. ¹²און די ערד האָט אַרויס געבראַכט גראָן, קרייטאַכץ וואָס גיט אַרויס זאָמען לויט זיינע מינים, און בויער וואָס טראָגן פּרוכט, וואָס זייער זאָמען איז אין זיי, לויט זייערע מינים. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט. ¹³און עס איז געווען אַוונט, און עס איז געווען פּרימאָרגן, א דריטן טאָג.

¹⁴הָאֵט גָּאָט געוואָגט: זאָלן ווערן ליכטער אין דעם אויס שפּרייט פון הימל, פּאַנאַנדערצושיידן צווישן דעם טאָג און צווישן דער נאַכט, און זיי זאָלן זיין פּאַר צייכנס און פּאַר צייטן, און פּאַר טעג און יאָרן. ¹⁵און זיי זאָלן זיין פּאַר ליכטער אין דעם אויסשפּרייט פון הימל, צו לייכטן אויף דער ערד. און עס איז אזוי געשען. ¹⁶און גאָט האָט געמאַכט די צוויי גרויסע ליכטער: דאָס גרעסערע ליכט פּאַר דער געוועלטיקונג פון טאָג, און דאָס קלענערע ליכט פּאַר דער געוועלטיקונג פון דער נאַכט; און די שטערן. ¹⁷און גאָט האָט זיי אַריינגעזעצט אין דעם אויסשפּרייט פון הימל, צו לייכטן אויף דער ערד, ¹⁸און צו געוועלטיקן איבער דעם טאָג און איבער דער נאַכט, און פּאַנאַנדערצושיידן צווישן דעם ליכט און צווישן דער פינצטערניש. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט. ¹⁹און עס איז געווען אַוונט, און עס איז געווען פּרימאָרגן, א פּירטן טאָג.

²⁰הָאֵט גָּאָט געוואָגט: זאָל דאָס וואַסער ווידמענען אַ ווידמענונג פון לעבעדיקע באַשעפענישן, און פּויגלען זאָלן פּליען אויף דער ערד, איבערן פּרייען אויסשפּרייט פון הימל. ²¹און גאָט האָט באַשאַפּן די גרויסע ים־חיות, און אַלע לעבעדיקע באַשעפענישן וואָס קריכן, וואָס דאָס וואַסער האָט געווידמענט

לויט זייערע מינים, און אלע געפליגלטע פויגלען לויט זייערע מינים. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט.

²²און גאָט האָט זיי געבענטשט, אַזוי צו זאָגן: פּרוּכפּערט אַיך און מערט אַיך, און פּילט אָן די וואַסערן אין די ימען, און די פּויגלען זאָלן זיך מערן אויף דער ערד. ²³און עס איז געווען אַוונט, און עס איז געווען פּרימאָרגן, אַ פּינפטן טאָג.

²⁴האָט גאָט געזאָגט: זאָל די ערד אַרויסברענגען לעבעדיקע באַשעפענישן לויט זייערע מינים, בהמות און שרצים און חיות פון דער ערד לויט זייערע מינים. און עס איז אַזוי געשען. ²⁵און גאָט האָט געמאַכט די חיות פון דער ערד לויט זייערע מינים, און די בהמות לויט זייערע מינים, און אלע שרצים פון דער ערד לויט זייערע מינים. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט.

²⁶האָט גאָט געזאָגט: לאָמיר מאַכן מענטשן אין אונדזער געשטאַלט, לויט אונדזער גלייכעניש, און זיי זאָלן געוועלטיקן איבער די פּיש פון ים, און איבער די פּויגלען פון הימל, און איבער די בהמות, און איבער דער גאַנצער ערד, און איבער אלע שרצים וואָס קריכן אויף דער ערד. ²⁷און גאָט האָט באַשאַפן דעם מענטשן אין זיין געשטאַלט; אין דער געשטאַלט פון גאָט האָט ער אים באַשאַפן; אַ נָכר און אַ נקבה האָט ער זיי באַשאַפן.

²⁸און גאָט האָט זיי געבענטשט, און גאָט האָט צו זיי געזאָגט: פּרוּכפּערט אַיך און מערט אַיך, און פּילט אָן די ערד, און באַצווינגט זי, און געוועלטיקט איבער די פּיש פון ים, און איבער די פּויגלען פון הימל, און איבער אלעם לעבעדיקן וואָס קריכט אויף דער ערד.

²⁹און גאָט האָט געזאָגט: זעט, איך האָב אַיך געגעבן יעטועדער קרייטאַכץ וואָס גיט אַרויס זאַמען, וואָס אויפן געזיכט

פון דער גאַנצער ערד, און יעטוועדער בוים וואָס אויף אים איז דאָ בויערפרוכט וואָס גיט אַרויס זאַמען; פאַר אַיך זאָל דאָס זיין צום עסן. ³⁰ און פאַר אַלע חיות פון דער ערד, און פאַר אַלע פויגלען פון הימל, און פאַר אַלץ וואָס קריכט אויף דער ערד, וואָס אין אים איז דאָ אַ לעבעדיקער אָטעם, איז יעטוועדער גרין קרייטאַכץ צום עסן. און עס איז אַזוי געווען. ³¹ און גאָט האָט געזען אַלץ וואָס ער האָט געמאַכט, ערשט עס איז זייער גוט. און עס איז געווען אַוונט, און עס איז געווען פרימאָרגן, דעם זעקסטן טאָג.

ב אַזוי זיינען פאַרענדיקט געוואָרן דער הימל און די ערד און זייער גאַנצער חיל. ² און גאָט האָט געענדיקט צום זיבעטן טאָג זיין אַרבעט וואָס ער האָט געמאַכט, און ער האָט גערוט אויפן זיבעטן טאָג פון זיין גאַנצער ארבעט וואָס ער האָט געמאַכט. ³ און גאָט האָט געבענטשט דעם זיבעטן טאָג, און האָט אים געהייליקט, וואָרום אין אים האָט ער גערוט פון זיין גאַנצער אַרבעט וואָס גאָט האָט באַשאַפנדיק געמאַכט.

⁴ דאָס איז די געשיכטע פון דעם הימל און דער ערד ווען זיי זיינען באַשאַפן געוואָרן, אין דעם טאָג וואָס גאָט דער האַר האָט געמאַכט ערד און הימל.

⁵ און קיין בויםל פון פעלד איז נאָך ניט געווען אויף דער ערד, און קיין קרייטאַכץ פון פעלד האָט נאָך ניט געשפראַצט, וואָרום גאָט דער האַר האָט ניט געמאַכט רעגענען אויף דער ערד, און אַ מענטש איז ניט געווען צו באַאַרבעטן די ערד; ⁶ נאָר אַ נעבל פלעגט אויפגיין פון דער ערד, און פלעגט אַנטרינקען דאָס גאַנצע געזיכט פון דער ערד. ⁷ האָט גאָט דער האַר געפורעמט דעם מענטשן פון שטויב פון דער ערד, און האָט אַריינגעבלאָזן אין זיינע נאָזלעכער אַן אָטעם פון לעבן, און

דער מענטש איז געוואָרן אַ לעבעדיקער נפש. ⁸און גאָט דער האַר האָט געפלאַנצט אַ גאָרטן אין עֶדֶן, אין מזרח, און האָט דאָרטן אַריינגעזעצט דעם מענטשן וואָס ער האָט געפורעמט. ⁹און גאָט דער האַר האָט געמאַכט שפּראַצן פון דער ערד אַלערליי בוימער גלוסטיק אַנצוקוקן און גוט צום עסן; אויך דעם בויים פון לעבן, אין מיטן גאָרטן, און דעם בויים פון וויסן גוטס און שלעכטס.

¹⁰און אַ טייך איז אַרויסגעגאַנגען פון עֶדֶן אַנצוטרינקען דעם גאָרטן, און פון דאָרטן האָט ער זיך צעשיידט, און איז געוואָרן פיר טיילן. ¹¹דער נאָמען פון איינעם איז פּישון; דאָס איז דער וואָס רינגלט אַרום דאָס גאַנצע לאַנד חוּלָה, וואָס דאָרטן איז דאָ גאָלד; ¹²און דאָס גאָלד פון יענעם לאַנד איז גוט. דאָרטן איז דער בדולח און דער אַניקלשטיין. ¹³און דער נאָמען פון צווייטן טייך איז גיחון; דאָס איז דער וואָס רינגלט אַרום דאָס גאַנצע לאַנד כוש. ¹⁴און דער נאָמען פון דריטן טייך איז חַדְקַל; דאָס איז דער וואָס גייט צו מזרח פון אַשור. און דער פּירטער טייך, דאָס איז פּרת.

¹⁵און גאָט דער האַר האָט גענומען דעם מענטשן, און האָט אים אַריינגעזעצט אין גאָרטן פון עֶדֶן, אים צו באַאַרבעטן און אים צו וואַגן; פון אַלע בוימער פון גאָרטן מעגסטו עסן; ¹⁷אַבער פון דעם בויים פון וויסן גוטס און שלעכטס, פון אים זאָלסטו ניט עסן, וואָרום אין דעם טאָג וואָס דו עסט פון אים, וועסטו זיכער שטאַרבן.

¹⁸און גאָט דער האַר האָט געזאָגט: עס איז ניט גוט דער מענטש זאָל זיין אַליין; איך וועל אים מאַכן א געהילף וועדליק פאַר אים. ¹⁹און גאָט דער האַר האָט געפורעמט פון דער ערד אַלערליי חיות פון פעלד און אַלערליי פויגלען פון הימל, און

* א מין שמעקעדיקע בוימפעך. לויט אַנדערע: א מין טייער שטיין, אָדער פּערל.

געבראכט צו דעם מענטשן, צו זען וואָס ער וועט זיי רופן, און וואָס נאָר דער מענטש וועט רופן איטלאַך לעבעדיקע באַשעפעניש, דאָס זאָל זיין איר נאָמען. ²⁰האָט דער מענטש אָנגערופן נעמען פֿאַר אַלע בהמות, און פֿאַר די פּוּגלען פֿון הימל, און פֿאַר אַלע חיות פֿון פעלד; אָבער פֿאַר אַדמען האָט ער ניט געפונען אַ געהילף וועדליק פֿאַר אים. ²¹האָט גאָט דער האַר געלאָזט פֿאַלן אַ טיפּן שלאָף אויף דעם מענטשן, און ער איז אַיינגעשלאָפֿן; און ער האָט אַרויסגענומען איינע פֿון זיינע ריפּן, און האָט פֿאַרשטאַפּט איר אָרט מיט פֿלייש. ²²און גאָט דער האַר האָט געבויט פֿון דער ריפּ, וואָס ער האָט אַרויסגענומען פֿון דעם מענטשן, אַ פֿרוי, און האָט זי געבראַכט צו דעם מענטשן. ²³האָט דער מענטש געזאָגט: דאָס מאָל איז דאָס אַ ביין פֿון מיינע ביינער, און פֿלייש פֿון מיינ פֿלייש; דיִדאָזיקע זאָל גערופן ווערן פֿרוי, ווייל פֿון אַ מאַן איז גענומען געוואָרן דיִדאָזיקע. ²⁴דרום פֿאַרלאָזט אַ מאַן זיין פֿאַטער און זיין מוטער, און באַהעפּט זיך אָן זיין ווייב, און זיי ווערן איין לייב. ²⁵און זיי זיינען ביידע געווען נאַקעט, דער מענטש און זיין ווייב, און זיי פֿלעגן זיך ניט שעמען.

ג' און די שלאַנג איז געווען ליסטיקער פֿון אַלע חיות פֿון פעלד וואָס גאָט דער האַר האָט געמאַכט, און זי האָט געזאָגט צו דער פֿרוי: ניט־שוין האָט גאָט געזאָגט, איר זאָלט ניט עסן פֿון קיין בויים פֿון גאַרטן? ²האָט די פֿרוי געזאָגט צו דער שלאַנג: פֿון דער פֿרוכט פֿון די בוימער פֿון גאַרטן מעגן מיר עסן, ³נאָר פֿון דער פֿרוכט פֿון דעם בויים וואָס אין מיטן גאַרטן האָט גאָט געזאָגט: איר זאָלט דערפֿון ניט עסן, און איר זאָלט זיך דעראַן ניט אָנרירן, אַזויסט וועט איר שטאַרבן. ⁴האָט די שלאַנג געזאָגט צו דער פֿרוי: שטאַרבן וועט איר ניט שטאַרבן, ⁵נאָר גאָט ווייס אַז אין דעם טאָג וואָס איר עסט דערפֿון, וועלן זיך

עפענען אייערע אויגן, און איר וועט זיין אזוי ווי גאָט צו וויסן גוטס און שלעכטס. ⁶האָט די פרוי געזען אַז דער בוים איז גוט צום עסן, און אַז ער איז אַ גאַרונג פאַר די אויגן, און דער בוים איז גלוסטיק אַנצוקוקן, און זי האָט גענומען פון זיין פרוכט, און האָט געגעסן; און זי האָט אויך געגעבן איר מאַן מיט איר, און ער האָט געגעסן. ⁷און זייערע ביידנס אויגן האבן זיך געעפנט, און זיי האָבן געוווּסט אַז זיי זיינען נאַקעט; האבן זיי צונויפגענייט פייגנבלעטער, און זיך געמאַכט גאַרטלעך.

⁸און זיי האָבן געהערט דעם קול פון גאָט דעם האַר, ווי ער גייט אַרום אין גאַרטן אין דער קילקייט פון טאָג; און דער מענטש און זיין ווייב האָבן זיך באַהאַלטן פאַר גאָט דעם האַר צווישן די בויםער פון גאַרטן. ⁹האָט גאָט דער האַר גערופן צו דעם מענטשן, און האָט צו אים געזאָגט: וווּ ביסטו? ¹⁰האָט ער געענטפערט: איך האָב געהערט דיין קול אין גאַרטן, און איך האָב מורא געהאַט, ווייל איך בין נאַקעט, האָב איך מיך באַהאַלטן. ¹¹האָט ער געזאָגט: ווער האָט דיר געזאָגט אַז דו ביסט נאַקעט? האָסטו געגעסן פון דעם בוים וואָס איך האָב דיר אָנגעזאָגט ניט צו עסן פון אים? ¹²האָט דער מענטש געזאָגט: די ווייב וואָס דו האָסט מיר געגעבן, זי האָט מיר געגעבן פון דעם בוים, און איך האָב געגעסן.

¹³האָט גאָט דער האַר געזאָגט צו דער פרוי: וואָס האָסטו דאָ געטאָן? האָט די פרוי געזאָגט: די שלאַנג האָט מיך אָנגערעדט, און איך האָב געגעסן.

¹⁴האָט גאָט דער האַר געזאָגט צו דער שלאַנג: ווייל דו האָסט דאָס געטאָן, זאָלסטו זיין פאַרשאַלטן פון צווישן אַלע בהמות, און פון צווישן אַלע חיות פון פעלד; אויף דיין בויך זאָלסטו גיין, און שטויב זאָלסטו עסן אַלע טעג פון דיין לעבן. ¹⁵און אַ פיינטשאַפט וועל איך מאַכן צווישן דיר און צווישן דער

פרוי, און צווישן דיין זאמען און צווישן איר זאמען; ער וועט
דיך טרעפן אין קאפ, און דו וועסט אים טרעפן אין טריט.

¹⁶צו דער פרוי האָט ער געזאָגט: מערן וועל איך מערן דיין
מאַטערניש און דיין טראָגווייעניש; מיט יסורים וועסטו געבערן
קינדער, און צו דיין מאַן וועט זיין דיין גלוסטונג, און ער וועט
געוועלטיקן איבער דיר.

¹⁷און צו אַדמען האָט ער געזאָגט: ווייל דו האָסט צוגעהערט
צו דעם קול פון דיין ווייב, און געגעסן פון דעם בוים וואָס איך
האָב דיר אָנגעזאָגט, אזוי צו זאָגן: זאָלסט פון אים ניט עסן; זאָל
די ערד זיין פאַרשאַלטן פון דייעטוועגן; מיט מאַטערניש זאָלסטו
זיך נערן פון איר אַלע טעג פון דיין לעבן. ¹⁸און דערנער און
שטעכיק געוועקס זאָל זי דיר מאַכן שפראַצן, און זאָלסט עסן
קרייטאַכץ פון פעלד. ¹⁹מיט דעם שווייס פון דיין פנים
זאָלסטו עסן ברויט, ביז דו קערסט זיך אום צו דער ערד; ווייל
פון איר ביסטו גענומען געוואָרן; וואָרום שטויב ביסטו, און צו
שטויב זאָלסטו זיך אומקערן.

²⁰און דער מענטש האָט גערופן דעם נאָמען פון זיין ווייב
חַוָּה, ווייל זי איז געווען די מוטער פון אַלעם לעבעדיקן.

²¹און גאָט דער האַר האָט געמאַכט פאַר אַדמען און פאַר
זיין ווייב העמדלאַך פון פעל, און האָט זיי באַקליידט.

²²און גאָט דער האַר האָט געזאָגט: זע, דער מענטש איז
געוואָרן ווי איינער פון אונדז צו וויסן גוטס און שלעכטס, און
אצונד קען ער נאָך אויסשטרעקן זיין האנט, און נעמען אויך
פון דעם בוים פון לעבן, און ער וועט עסן, און וועט לעבן
אייביק. ²³האָט גאָט דער האַר אים אַרויסגעשיקט פון דעם
גאַרטן פון עֵדֶן, צו באַארבעטן די ערד, וואָס ער איז פון דאַרטן
גענומען געוואָרן. ²⁴און ער האָט אַרויסגעטריבן דעם מענטשן;
און ער האָט אַריינגעזעצט אין מזרח פון דעם גאַרטן פון עֵדֶן

די כרובים, און די פלאַמיקע שווערד וואָס דרייט זיך, צו היטן דעם וועג צום בוים פון לעבן.

ד' און דער מענטש האָט דערקענט זיין ווייב חַוָּה, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן קינען, און זי האָט געזאָגט: איך האָב געקריגן אַ מאַן דורך גאָט.² און זי האָט ווידער געבאָרן—זיין ברודער הָבלען.

און הָבל איז געווען אַ פּאַסטוּך פון שאַף, און קין איז געווען אַן ערדאַרבעטער.³ און עס איז געווען נאָך אַ פּאַרלויף פון טעג, האָט קין געבראַכט פון דער פּרוכט פון דער ערד אַ קרבן צו גאָט.⁴ און הָבל, ער אויך האָט געבראַכט פון די ערשטלינגען פון זיינע שאַף און פון זייערע פעטסטע. און גאָט האָט זיך געקערט צו הָבלען און צו זיין קרבן,⁵ און צו קינען און צו זיין קרבן האָט ער זיך ניט געקערט. האָט קינען זייער געערגערט, און זיין פנים איז אַראָפּגעפּאַלן.⁶ האָט גאָט געזאָגט צו קינען: פּאַרוואָס פּאַרדריסט דו, און פּאַרוואָס איז אַראָפּ געפּאַלן דיין פנים? פּאַרוואָר, אויב דו וועסט גוטס טאָן וועסטו אויפגענומען ווערן, און אויב דו וועסט ניט גוטס טאָן, הויערט די זינד ביי דער טיר; און צו דיר איז איר גלוסטונג, אָבער דו קענסט געוועלטיקן איבער איר.

⁹ האָט קין גערעדט צו זיין ברודער הָבלען. און עס איז געווען, ווי זיי זיינען געווען אין פעלד, אַזוי איז קין אויפֿ־געשטאַנען קעגן זיין ברודער הָבלען, און האָט אים געהרגעט.
⁹ האָט גאָט געזאָגט צו קינען: ווו איז דיין ברודער הָבל? האָט ער געזאָגט: איך ווייס ניט; בין איך דען דער שוֹמֵר פון מיין ברודער? ¹⁰ האָט ער געזאָגט: וואָס האָסטו געטאָן? דער קוֹל פון דיין ברודערס בלוט שרייט צו מיר פון דער ערד.
¹¹ און אַצונד, פּאַרשאַלטן זאָלסטו זיין פון דער ערד וואָס האָט

אויפגעמאכט איר מויל צוצונעמען דיין ברודערס בלוט פון דיין האנט. ¹²אז דו וועסט באַאַרבעטן די ערד, זאָל זי דיר מער ניט געבן איר קראַפט; נַעזונד זאָלסטו זיין אויף דער ערד. ¹³האַט קין געזאָגט צו גאַט: מײן שטראַף איז צו גרויס אַריבער צוטראַגן. ¹⁴אַט האָסטו מיך היינט פאַרטריבן פון דעם געזיכט פון לאַנד, און פון דיין פנים וועל איך זיין פאַרבאַרגן, און איך וועל זיין נַעזונד אויף דער ערד; וועט זיין, ווערנאַר עס טרעפט מיך וועט מיך דערהרגען. ¹⁵האַט גאַט צו אים געזאָגט: דרום ווערנאַר עס הרגעט קינען זאָל זיבנפאַך גענומען ווערן נקמה פון אים. און גאַט האָט געמאַכט קינען אַ צײכן, אַז קײנער וואָס טרעפט אים, זאָל אים ניט דערשלאָגן.

¹⁶און קין איז אַוועקגעגאַנגען פון פאַר גאַט, און האָט זיך באַזעצט אין לאַנד נוד, אין מזרח פון עֶדן. ¹⁷און קין האָט דערקענט זיין ווייב, און זי איז טראַגעדיק געוואָרן, און האָט געבאַרן חנוכן. און ער האָט געבויט אַ שטאָט, און האָט גערופן דעם נאָמען פון דער שטאָט אַזוי ווי דער נאָמען פון זיין זון, חנוך. ¹⁸און בײַ חנוכן איז געבאַרן געוואָרן עֶירָד, און עֶירָד האָט געבאַרן מחוֹיאלן, און מחוֹיאל־ האָט געבאַרן מתושאלן, און מתושאל האָט געבאַרן לָמֶךְ. ¹⁹און לָמֶךְ האָט זיך גענומען צוויי ווייבער; דער נאָמען פון אײנער איז געווען עֶדָה, און דער נאָמען פון דער צווייטער צָלָה. ²⁰און עֶדָה האָט געבאַרן יָבֶל; ער איז געווען דער פּאָטער פון די וואָס זיצן אין געצעלטן און האָבן פי. ²¹און דער נאָמען פון זיין ברודער איז געווען יוֹבֶל; ער איז געווען דער פּאָטער פון אַלע וואָס האַלטן אַ האַרף און אַ פלייט. ²²און צָלָה, זי אויך האָט געבאַרן תּוֹבֶל־קינען, דעם אויסשליפּער פון אַלערליי קופּער־ און אײזגעצײג; און די שוועסטער פון תּוֹבֶל־קינען איז געווען נַעֲמָה. ²³און לָמֶךְ האָט געזאָגט צו זײנע ווייבער:

עֲדָה און צֵלָה, הערט מיין קול,
 ווייבער פון לָמְכֵן, פֶּאָרנעמט מיין וואָרט;
 וואָרום איך הרגע אַ מאַן פֶּאָר מיין ווונד,
 און אַ אינגל פֶּאָר מיין בייל;
²⁴ווייל זיבנפֿאַך ווערט גענומען פֶּאָר קניען נקמה,
 פֶּאָר לָמְכֵן אָבער זיבן און זיבעציק.

²⁵און אָדָם האָט ווידער דערקענט זיין ווייב, און זי האָט
 געבאָרן אַ זון, און האָט גערופן זיין נאָמען שֵׁת, ווייל: „גאָט האָט
 מיר באַשערט“ אַן אנדער זאָמען אָנשטאָט הַבלען, אַז קִין האָט
 אים געהרגעט“. ²⁶און ביי שֵׁת, ביי אים אויך איז געבאָרן געוואָרן
 אַ זון, און ער האָט גערופן זיין נאָמען אָנוֹשׁ. דענסמאָל האָט
 מען אָנגעהויבן רופן צו דעם נאָמען יהוה.

ד' ¹דאָס איז דאָס בוך פון די געבורטן פון אָדָם: ווען גאָט
 האָט באַשאַפֿן דעם מענטשן, האָט ער אים אין דער
 גלייכעניש פון גאָט געמאַכט; ²אַ זָכר און אַ נקבה האָט ער זיי
 באַשאַפֿן, און ער האָט זיי געבענטשט, און האָט גערופן זייער
 נאָמען מענטש, אין דעם טאָג וואָס זיי זיינען באַשאַפֿן געוואָרן. ³און
 אָדָם האָט געלעבט הונדערט און דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן
 אַ זון אין זיין גלייכעניש, אַזוי ווי זיין געשטאַלט, און האָט
 גערופן זיין נאָמען שֵׁת. ⁴און די טעג פון אָדָם: נאָכדעם ווי
 ער האָט געבאָרן שֵׁת, זיינען געווען אַכט הונדערט יאָר; און
 ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. ⁵און אַלע טעג וואָס אָדָם
 האָט געלעבט, זיינען געווען ניין הונדערט יאָר און דרייסיק
 יאָר; און ער איז געשטאַרבן.

⁶און שֵׁת האָט געלעבט הונדערט יאָר און פינף יאָר, און
 האָט געבאָרן אָנוֹשׁ. ⁷און שֵׁת האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער
 האָט געבאָרן אָנוֹשׁ, אַכט הונדערט יאָר און זיבן יאָר; און ער

הָאֵט גַּעבָאָרן זין און טעכטער. ⁸ און אַלע טעג פון שתן זיינען געווען ניין הונדערט יאָר און צוועלף יאָר; און ער איז געשטאָרבן. ⁹ און אָנוש האָט געלעבט ניינציק יאָר, און האָט געבאָרן קיננען. ¹⁰ און אָנוש האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן קיננען, אַכט הונדערט יאָר און פופצן יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. ¹¹ און אַלע טעג פון אָנוש זיינען געווען ניין הונדערט יאָר און פינף יאָר; און ער איז געשטאָרבן.

¹² און קינן האָט געלעבט זיבעציק יאָר, און האָט געבאָרן מהללאַלן. ¹³ און קינן האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן מהללאַלן, אַכט הונדערט יאָר און פערציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. ¹⁴ און אַלע טעג פון קיננען זיינען געווען ניין הונדערט יאָר און צען יאָר; און ער איז געשטאָרבן. ¹⁵ און מהללאַל האָט געלעבט פינף און זעכציק יאָר, און האָט געבאָרן יִרְדן. ¹⁶ און מהללאַל האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן יִרְדן, אַכט הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. ¹⁷ און אַלע טעג פון מהללאַלן זיינען געווען אַכט הונדערט יאָר און פינף און ניינציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.

¹⁸ און יִרְד האָט געלעבט הונדערט יאָר און צוויי און זעכציק יאָר, און האָט געבאָרן חנוכן. ¹⁹ און יִרְד האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן חנוכן, אַכט הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. ²⁰ און אַלע טעג פון יִרְדן זיינען געווען ניין הונדערט יאָר און צוויי און זעכציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.

²¹ און חנוך האָט געלעבט פינף און זעכציק יאָר, און האָט געבאָרן מתושלחן. ²² און חנוך איז געגאנגען מיט גאָט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן מתושלחן, דריי הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. ²³ און אַלע טעג פון חנוכן זיינען געווען

דריי הונדערט יאָר און פינף און זעכציק יאָר. ²⁴און חנוך איז געגאַנגען מיט גאָט; און ער איז ניט געוואָרן, וואָרום גאָט האָט אים צוגענומען.

²⁵און מתושלח האָט געלעבט הונדערט יאָר און זיבן און אַכציק יאָר, און האָט געבאָרן לָמְכָן. ²⁶און מתושלח האָט געלעבט נאַכדעם ווי ער האָט געבאָרן לָמְכָן, זיבן הונדערט יאָר און צוויי און אַכציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. ²⁷און אַלע טעג פון מתושלחן זיינען געווען ניין הונדערט יאָר און ניין און זעכציק יאָר; און ער איז געשטאַרבן.

²⁸און לָמְךְ האָט געלעבט הונדערט יאָר און צוויי און אַכציק יאָר, און האָט געבאָרן אַ זון. ²⁹און ער האָט גערופן זיין נאָמען נח, אַזוי צוזאַגן: דערדאָזיקער וועט אונדז זיין אַ נחמה פאַר אונדזער אַרבעט, און פאַר דער מאַטערניש פון אונדזערע הענט, פון וועגן דער ערד וואָס גאָט האָט זי פאַרשאַלטן. ³⁰און לָמְךְ האָט געלעבט נאַכדעם ווי ער האָט געבאָרן נחן, פינף הונדערט יאָר און פינף און ניינציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. ³¹און אַלע טעג פון לָמְכָן זיינען געווען זיבן הונדערט יאָר און זיבן און זיבעציק יאָר; און ער איז געשטאַרבן.

³²און אַז נח איז געוואָרן פינף הונדערט יאָר אַלט, האָט נח געבאָרן שמעון, חָמֶען, און יִפְתָן.

ן יאון עס איז געווען, אַז די מענטשן האָבן זיך אָנגעהויבן מערן אויפן געזיכט פון דער ערד, און ביי זיי זיינען געבאָרן געוואָרן טעכטער, ²האָבן די זין פון גאָט געזען די טעכטער פון מענטשן אַז זיי זיינען שיין, און זיי האָבן זיך גענומען ווייבער וועמען נאָר זיי האָבן אויסדערווילט. ³האָט גאָט געזאָגט: מײן גייסט זאָל ניט בלייבן אין דעם מענטשן אויף אייביק, וואָרום ער איז פאַרט פּלײש; נאָר זיינע טעג זאָלן זיין הונדערט און צוואַנציק יאָר.

4די נפילים זיינען געווען אויף דער ערד אין יענע טעג—
 און אויך דערנאך—ווען די זין פון גאָט פלעגן קומען צו די
 טעכטער פון מענטשן, און זיי פלעגן געבערן פון זיי; דאָס
 זיינען די גיבורים וואָס פון פאַרצייטן, מענער מיט אַ נאָמען.
 5און גאָט האָט געזען אַז דאָס בייז פון דעם מענטשן איז
 גרויס אויף דער ערד, און די גאַנצע טראַכטונג פון די מחשבות
 פון זיין האַרצן איז רק צום בייזן אַ גאַנצן טאָג. 6און גאָט האָט
 חרטה געהאַט וואָס ער האָט געמאַכט דעם מענטשן אויף דער
 ערד, און ער איז געווען באַקומערט אין זיין האַרצן. 7און גאָט
 האָט געזאָגט: איך וועל אָפּמעקן דעם מענטשן וואָס איך האָב
 באַשאַפן, פון דעם געזיכט פון דער ערד; פון אַ מענטשן ביז
 אַ בהמה, ביז אַ שרץ, און ביז אַ פויגל פון הימל; וואָרום איך
 האָב חרטה וואָס איך האָב זיי געמאַכט. 8אַבער נח האָט
 געפונען לייטזעליקייט אין די אויגן פון גאָט.

נח

9דאָס איז די געשיכטע פון נחן. נח איז געווען אַ גערעכטער,
 ערלאַכער מאַן אין זיין דור; מיט גאָט איז געגאַנגען נח.
 10און נח האָט געבאָרן דריי זין: שם, חם, און יִפֶּת. 11און די
 ערד איז פאַרדאָרבן געוואָרן פאַר גאָט, און די ערד איז פול
 געוואָרן מיט אומרעכט. 12און גאָט האָט געזען די ערד, ערשט
 זי איז פאַרדאָרבן, ווייל יעטוועדער לייב האָט פאַרדאָרבן זיין
 וועג אויף דער ערד. 13און גאָט האָט געזאָגט צו נחן: דער סוף
 פון אַלע לייבער איז געקומען פאַר מיר, וואָרום די ערד איז
 פול מיט אומרעכט דורך זיי; און זע, איך ברענג זיי אום מיט
 דער ערד. 14מאָך דיר אַ תבה פון פּימסנהאַלץ; אין קאַמערן
 זאַלסטו מאַכן די תבה, און זאַלסט זי אויספעכן פון אינעווייניק

און פון אויסנווייניק מיט פעך. ¹⁵און אָט ווי דו זאָלסט זי מאַכן:
 דריי הונדערט איילן די לענג פון דער תבה, פופציק איילן
 איר ברייט, און דרייסיק איילן איר הייך. ¹⁶אַ גיבלדאָך זאָלסטו
 מאַכן צו דער תבה, און אויף אַן אייל [די ברייט] זאָלסטו
 זי פאַרענדיקן פון אויבן; און דעם אַיינגאַנג פון דער תבה
 זאָלסטו מאַכן אין איר זייט; מיט אן אונטערשטן, צווייטן, און
 דריטן שטאַק זאָלסטו זי מאַכן. ¹⁷און אויך, זע, איך ברענג אַ
 מבול וואָסער אויף דער ערד, אומצוברענגען יעטוועדער לייב
 וואָס אין אים איז דאָ אַן אָטעם פון לעבן, פון אונטערן הימל;
 אַלץ וואָס אויף דער ערד וועט אומקומען. ¹⁸אַבער איך וועל
 אויפשטעלן מיין בונד מיט דיר, און וועסט אַריינגיין אין דער
 תבה, דו און דייןע זין, און דיין ווייב, און דייןע זינס ווייבער,
 מיט דיר. ¹⁹און פון אַלץ וואָס לעבט, פון אַלע לייבער,
 זאָלסטו אַריינברענגען צו צוויי פון איטלאַכן אין דער תבה, אויף
 צו דערהאַלטן ביים לעבן מיט דיר; אַ נָכר און אַ נקבה זאָלן
 זיי זיין. ²⁰פון די פויגלען לויט זייערע מינים, און פון די בהמות
 לויט זייערע מינים, פון אַלע שרצים פון דער ערד לויט זייערע
 מינים, צו צוויי פון איטלאַכן זאָלן אַריינגיין צו דיר, אויף צו
 דערהאַלטן ביים לעבן. ²¹און דו נעם דיר פון יעטוועדער
 עסנוואַרג וואָס ווערט געגעסן, און זאַמל אַיין צו דיר, כדי עס
 זאָל זיין פאַר דיר און פאַר זיי צום עסן.

²²און נח האָט אַזוי געטאָן; אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט אים
 באַפוילן, אַזוי האָט ער געטאָן.

¶ און גאָט האָט געזאָגט צו נח: גיי אַריין דו און דיין גאַנץ
 הויזגעזינט אין דער תבה, וואָרום דיך האָב איך געזען
 גערעכט פאַר מיר אין דעמדאָויקן דור. ²פון אַלע ריינע
 בהמות זאָלסטו דיר נעמען צו זיבן און זיבן, איטלאַכס מיט זיין
 פאַר; און פון די בהמות וואָס זיי זיינען ניט ריין, צו צוויי, איטלאַכס

מיט זיין פאָר. ³אויך פון די פויגלען פון הימל צו זיבן און זיבן, אן ער און א זי, כדי צו דערהאַלטן זאָמען אויפן געזיכט פון דער גאַנצער ערד. ⁴וואָרום אין זיבן טעג אַרום, מאַך איך רעגענען אויף דער ערד פּערציק טעג און פּערציק נעכט, און איך וועל אָפּמעקן דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס איך האָב געמאַכט, פון דעם געזיכט פון דער ערד.

⁵און נח האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט אים באַפוילן.

⁶און נח איז געווען זעקס הונדערט יאָר אַלט, ווען דער מבול איז געווען אויף דער ערד. ⁷און נח, און זיינע זין, און זיין ווייב, און זיינע זינס ווייבער, מיט אים, זיינען אריינגעגאַנגען אין דער תבה, פון וועגן דעם וואַסער פון מבול. ⁸פון די ריינע בהמות, און פון די בהמות וואָס זיינען ניט ריין, און פון די פויגלען און אַלץ וואָס קריכט אויף דער ערד, ⁹זיינען צו צוויי צו צוויי אַריינגעגאַנגען צו נחן אין דער תבה, אַ נָכר און אַ נקבה, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן נחן.

¹⁰און עס איז געווען צו זיבן טעג, אַזוי איז דאָס וואַסער פון מבול געווען אויף דער ערד. ¹¹אין דעם זעקס הונדערטסטן יאָר פון נחס לעבן, אין צווייטן חודש, אין זיבעצנטן טאָג פון חודש, אין דעמדאָזיקן טאָג האָבן אויסגעבראַכן אַלע קוואַלן פון גרויסן תהום, און די פענצטער פון הימל האָבן זיך געעפנט. ¹²און דער רעגן איז געווען אויף דער ערד פּערציק טעג און פּערציק נעכט.

¹³אין דעמדאָזיקן אייגענעם טאָג זיינען אַריינגעגאַנגען נח, און שם, און חם, און יִפֶּת, און נחם זין, און נחם ווייב, און די דריי ווייבער פון זיינע זין מיט זיי, אין דער תבה; ¹⁴זיי, און אַלע חיות לויט זייערע מינים, און אַלע בהמות לויט זייערע מינים, און אַלע שרצים וואָס קריכן אויף דער ערד לויט זייערע מינים,

און אַלע עופות לויט זייערע מינים, איטלאַך פויגל, איטלאַך געפליגל.¹⁵ און זיי זיינען אַרײַנגעגאַנגען צו נחן אין דער תבה, צו צוויי, צו צוויי פון אַלע לײַבער וואָס אין זיי איז דאָ אַן אָטעם פון לעבן.¹⁶ און די וואָס זיינען אַרײַנגעגאַנגען, זיינען אַרײַנגעגאַנגען אַ נָכר און אַ נקבה פון אַלע לײַבער, אַזוי ווי גאָט האָט אים באַפוילן; און גאָט האָט פאַרשלאָסן הינטער אים.¹⁷

¹⁷ און דער מבול איז געווען פערציק טעג אויף דער ערד, און די וואַסערן האָבן זיך געמערט, און זיי האָבן געטראָגן די תבה, און זי האָט זיך אויפגעהויבן איבער דער ערד.¹⁸ און די וואַסערן האָבן זיך געשטאַרקט, און האָבן זיך זייער געמערט אויף דער ערד, און די תבה איז געגאַנגען אויף דער אויבער-פלעך פון די וואַסערן.¹⁹ און די וואַסערן האָבן זיך זייער זייער געשטאַרקט אויף דער ערד; און עס זיינען פאַרדעקט געוואָרן אַלע הויכע בערג וואָס אונטערן גאַנצן הימל.²⁰ פופצן איילן אַריבער האָבן זיך די וואַסערן געשטאַרקט, און די בערג זיינען פאַרדעקט געוואָרן.²¹ און עס איז אומגעקומען יעטוועדער לײַב וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד, סײַ אַ פויגל, סײַ אַ בהמה, סײַ אַ חיה, סײַ יעטוועדער שרץ וואָס קריכט אויף דער ערד, און יעטוועדער מענטש; ²² אַלץ וואָס אין זיינע נאָזלעכער איז געווען אַ הויך פון אַ לעבעדיקן אָטעם, אַלץ וואָס אויף דער יבשה, איז געשטאַרבן.²³ און ער האָט אָפגעמעקט דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס אויפן געוויכט פון דער ערד, פון אַ מענטשן ביז אַ בהמה, ביז אַ שרץ, און ביז אַ פויגל פון הימל; און זיי זיינען אָפגעמעקט געוואָרן פון דער ערד, און נאָר נח איז געבליבן, און די וואָס מיט אים אין דער תבה.²⁴ און די וואַסערן האָבן זיך געשטאַרקט אויף דער ערד הונדערט און פופציק טעג.

ח' און גאָט האָט געדאַכט אָן נחן, און אָן אַלע חיות, און אָן אַלע בהמות, וואָס מיט אים אין דער תבה, און גאָט האָט געמאַכט אַריבערגיין אַ ווינט אויף דער ערד, און די וואַסערן האָבן זיך איינגעשטילט.² און עס זיינען פאַרשטאַפּט געוואָרן די קוואַלן פון תהום, און די פענצטער פון הימל; און דער רעגן פון הימל איז פאַרהאַלטן געוואָרן.³ און די וואַסערן האָבן געהאַלטן אין איין אָפטרעטן פון דער ערד; און די וואַסערן זיינען געמינערט געוואָרן צום סוף פון הונדערט און פופציק טעג.⁴ און די תבה האָט גערוט אין זיבעטן חודש, אין זיבעצנטן טאָג פון חודש, אויף די בערג פון אַרְרָט.⁵ און די וואַסערן האָבן געהאַלטן אין איין געמינערט ווערן ביזן צענטן חודש; אין צענטן חודש, אין ערשטן טאָג פון חודש, האָבן זיך באַוווּן די שפיצן פון די בערג.

⁶ און עס איז געווען צום סוף פון פערציק טעג, האָט נח געעפנט דעם פענצטער פון דער תבה וואָס ער האָט געמאַכט. און ער האָט אַרויסגעשיקט דעם ראָב, און ער איז אַרויס גיין און צוריק, ביז דאָס וואַסער איז אָפגעטריקנט געוואָרן פון דעם געזיכט פון דער ערד.⁷ האָט ער אַרויסגעשיקט פון זיך די טויב, צו זען אויב דאָס וואַסער איז אָפגעפאַלן פון דעם געזיכט פון דער ערד.⁸ אָבער די טויב האָט ניט געפונען קיין אָפּרו פאַר איר פוסטריט, און זי האָט זיך אומגעקערט צו אים אין דער תבה, ווייל וואַסער איז געווען אויפן געזיכט פון דער גאַנצער ערד. האָט ער אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט זי גענומען און זי אַריינגעבראַכט צו זיך אין דער תבה.¹⁰ און ער האָט אָפגעוואַרט נאָך אַנדערע זיבן טעג, און האָט ווידער אַרויסגעשיקט די טויב פון דער תבה.¹¹ און די טויב איז געקומען אין אַוונטצייט, ערשט אָן אָפּגעריסן איילבערטבלאַט איז אין איר מויל, און נח האָט געוואַרט אַז דאָס וואַסער איז אָפגעפאַלן פון דער ערד.

¹²הָאָט ער אָפּגעוואָרט נאָך אַנדערע זיבן טעג, און האָט אַרויס געשיקט די טויב, און זי האָט זיך מער נישט אומגעקערט צו אים ווידער.

¹³און עס איז געווען אין דעם זעקס הונדערט און ערשטן יאָר, אין ערשטן חודש, אין ערשטן טאָג פון חודש, איז אָפּ געטריקנט געוואָרן דאָס וואַסער פון דער ערד, און נח האָט אַראָפּגענומען דעם דעק פון דער תבה, און האָט אַ קוק געטאָן, ערשט דאָס געזיכט פון דער ערד איז טרוקן. ¹⁴און אין צווייטן חודש, אין זיבן און צוואַנציקסטן טאָג פון חודש, איז אויס געטריקנט געוואָרן די ערד.

¹⁵און גאָט האָט גערעדט צו נחן, אַזוי צו זאָגן: ¹⁶גיי אַרויס פון דער תבה, דו, און דיין ווייב, און דייןע זין, און די ווייבער פון דייןע זין, מיט דיר. ¹⁷יעטוועדער לעבעדיקע זאָך וואָס מיט דיר, פון אַלע לייבער, סיי אַ פויגל, סיי אַ בהמה, סיי יעטוועדער שרץ וואָס קריכט אויף דער ערד, ברענג אַרויס מיט זיך, און זיי זאָלן זיך ווידמענען אויף דער ערד, און זיך פרוכפערן און מערן אויף דער ערד.

¹⁸איז אַרויסגעגאַנגען נח, און זייןע זין, און זיין ווייב, און זייןע זינס ווייבער, מיט אים. ¹⁹יעטוועדער חיה, יעטוועדער שרץ, און יעטוועדער פויגל, אַלץ וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד, לויט זייערע משפחות, זייען אַרויסגעגאַנגען פון דער תבה. ²⁰און נח האָט געבויט אַ מזבח צו גאָט, און ער האָט גענומען פון אַלע רייע בהמות, און פון אַלע רייע פויגלען, און האָט אויפגעבראַכט בראַנדאָפּפער אויפן מזבח. ²¹און גאָט האָט געשמעקט דעם געשמאַקן ריח, און גאָט האָט געזאָגט אין זיין האַרצן: איך וועל מער ווידער נישט פאַרשילטן די ערד פון וועגן דעם מענטשן; וואָרום די טראַכטונג פון דעם מענטשנס האַרצן איז שלעכט פון זיין יוגנט אָן; און איך וועל מער ווידער

ניט דערשלאָגן אַלץ וואָס לעבט, אַזוי ווי איך האָב געטאָן.
 22 אַזוי לאַנג ווי די טעג פֿון דער ערד, זאָל זיִאונג און שניט, און
 קעלט און היץ, און זומער און ווינטער, און טאָג און נאַכט, ניט
 אויפהערן.

מ ¹ און גאָט האָט געבענטשט נחן און זיינע זין, און האָט צו זיי
 געזאָגט: פֿרוכפערט אַיך און מערט אַיך, און פֿילט אָן
 די ערד. ² און אַייער מורא און אַייער שרעק זאָל זיין אויף
 יעטוועדער חיה פֿון דער ערד, און אויף יעטוועדער פֿויגל פֿון
 הימל, אויף אַלץ וואָס די ערד ווידמענט, און אויף אַלע פֿישן
 פֿון ים; אין אַייער האַנט זיינען זיי איבערגעגעבן. ³ אַלץ וואָס
 באַוועגט זיך, וואָס לעבט, זאָל זיין פֿאַר אַיך צום עסן; אַזוי
 ווי גרינע קרייטאַכץ האָב איך אַיך דאָס אַלץ געגעבן. ⁴ נאָר
 פֿלייש מיט זיין לעבן, זיין בלוט, זאָלט איר ניט עסן. ⁵ און
 פֿאַרוואָר, אַייער בלוט, פֿון אַייערע נפשות, וועל איך אויפֿ־
 מאַנען; פֿון דער האַנט פֿון איטלאַכער חיה וועל איך עס אויפֿ־
 מאַנען, און פֿון דער האַנט פֿון דעם מענטשן, פֿון דער האַנט
 פֿון דעם מענטשן זיין ברודער, וועל איך אויפֿמאַנען דאָס לעבן
 פֿון אַ מענטשן. ⁶ דער וואָס פֿאַרגיסט דאָס בלוט פֿון אַ מענטשן,
 זאָל דורך אַ מענטשן זיין בלוט פֿאַרגאַסן ווערן; וואָרום אין
 דער געשטאַלט פֿון גאָט האָט ער געמאַכט דעם מענטשן. ⁷ און
 איר, פֿרוכפערט אַיך און מערט אַיך; ווידמענט אַיך אויף
 דער ערד, און מערט אַיך אויף איר.

⁸ און גאָט האָט געזאָגט צו נחן און צו זיינע זין מיט אים, אַזוי צו
 זאָגן: ⁹ און איך, זע, איך שטעל אויף מיין בונד מיט אַיך, און מיט
 אַייער זאַמען נאָך אַיך, ¹⁰ און מיט יעטוועדער לעבעדיקער
 באַשעפעניש וואָס מיט אַיך, סיי אַ פֿויגל, סיי אַ בהמה, סיי
 יעטוועדער חיה פֿון דער ערד מיט אַיך, פֿון די אַלע וואָס
 זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿון דער תּבה, אַלע לעבעדיקע זאַכן פֿון

דער ערד. ¹¹און איך וועל אויפשטעלן מיין בונד מיט אייך, און עס וועלן מער ניט פֿארשניטן ווערן אַלע לייבער פֿון אַ מבול־געוויסער, און עס וועט מער ניט זיין קיין מבול אומד צוברענגען די ערד. ¹²און גאָט האָט געזאָגט: דאָס איז דער צײַכן פֿון דעם בונד וואָס איך גיב צווישן מיר און צווישן אייך, און צווישן יעטוועדער לעבעדיקער באַשעפעניש וואָס מיט אייך, אויף אייביקע דורות: ¹³מיין בויגן האב איך אַריינגעטאָן אין וואַלקן, און ער וועט זיין פֿאַר אַ צײַכן פֿון בונד צווישן מיר און צווישן דער ערד. ¹⁴און עס וועט זיין, ווען איך טו וואַלקענען אַ וואַלקן אויף דער ערד, אַזוי וועט זיך באַווייזן דער בויגן אין דעם וואַלקן, ¹⁵און איך וועל זיך דערמאָנען אָן מיין בונד וואָס צווישן מיר און צווישן אייך, און צווישן יעטוועדער לעבעדיקער באַשעפעניש פֿון אַלע לייבער, און דאָס וואָסער וועט מער ניט ווערן אַ מבול אומצוברענגען אַלע לייבער. ¹⁶און דער בויגן וועט זיין אין דעם וואַלקן, און איך וועל קוקן אויף אים, כּדי זיך צו דערמאָנען אָן דעם אייביקן בונד צווישן גאָט און צווישן יעטוועדער לעבעדיקער באַשעפעניש פֿון אַלע לייבער וואָס אויף דער ערד. ¹⁷און גאָט האָט געזאָגט צו נחן: דאָס איז דער צײַכן פֿון דעם בונד וואָס איך האָב אויפגעשטעלט צווישן מיר און צווישן אַלע לייבער וואָס אויף דער ערד.

¹⁸און די זין פֿון נחן וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿון דער תּבה, זיינען געווען שם, חם, און יִפֿת; און חם, דאָס איז דער פֿאָטער פֿון כּנען. ¹⁹דידאָזיקע דריי זיינען געווען די זין פֿון נחן, און פֿון זיי האָט זיך צעשפּרייט די גאַנצע ערד.

²⁰און נח דער אַקערמאַן האָט גענומען און האָט געפּלאַנצט אַ וויינגאַרטן. ²¹און ער האָט געטרונקען פֿון דעם וויין, און איז געוואָרן שיכּור און האָט זיך אָפּגעדעקט אין זיין געצעלט. ²²האָט חם דער פֿאָטער פֿון כּנען געזען די נאַקעטקײט פֿון זיין

פּאָטער, און האָט דערצײלט זײנע צוויי ברידער דרויסן.
 23 האָבן שם און יִפֶּת גענומען אַ מאַנטל, און אַרויפגעטאָן אויף
 זײערע בײַדנס אַקסלען, און זײ זײנען געגאַנגען הינטערוויילאָכס,
 און האָבן צוגעדעקט די נאַקעטקײט פון זײער פּאָטער, מיט
 זײערע פּנימער אַהינטער, און זײ האָבן ניט געזען די נאַקעטקײט
 פון זײער פּאָטער. 24 און נח האָט זיך אויסגעניכטערט פון זײן
 וויין, און האָט געמערקט וואָס זײן אינגערער זון האָט אים געטאָן.
 25 און ער האָט געזאָגט:

פאַרשאַלטן זאָל זײן כּנען,

אַ קנעכט פון קנעכט זאָל ער זײן בײַ זײנע ברידער.

26 און ער האָט געזאָגט:

געלויבט איז יהוה דער גאָט פון שם;

און כּנען זאָל זײן אַ קנעכט בײַ זײ.

27 דערברײטערן זאָל גאָט יִפֶּתן,

און ער זאָל רוען אין די געצעלטן פון שם;

און כּנען זאָל זײן אַ קנעכט בײַ זײ.

28 און נח האָט געלעבט נאָכן מבול דרײַ הונדערט יאָר און
 פופציק יאָר. 29 און אַלע טעג פון נחן זײנען געווען נײַן
 הונדערט יאָר און פופציק יאָר; און ער איז געשטאַרבן.

9 און דאָס זײנען די געבורטן פון נחם קינדער: שם, חם, און
 יִפֶּת; און בײַ זײ זײנען געבאָרן געוואָרן זײן נאָכן מבול.

2 די זײן פון יִפֶּתן זײנען געווען: גוֹמֵר, און מִגוּג, און מִדַּי, און
 יֵנֹן, און תּוּבַל, און מִשֶׁך, און תִּירָס. 3 און די זײן פון גוֹמֵרן:
 אַשכּנז, און ריפֶת, און תּוּגֵרמָה. 4 און די זײן פון יֵנֹנען: אַלִישָׁה,
 און תּרשיש, כּתים, און דוֹדַנִים. 5 פון דידאָזיקע האָבן זיך
 פאַנאַנדערגעשײדט די אינדזלען פון די פעלקער אין זײערע
 לענדער, אַיטלאַכער לויט זײן לשון, לויט זײערע משפחות,
 אין זײערע פעלקער.

⁶און די זין פון חֲמֵעַן זיינען געווען: כּוּשׁ, און מִצְרַיִם, און פּוּט, און כְּנַעַן. ⁷און די זין פון כּוּשׁ: סבָּא, און חוּיָלָה, און סבֹּתָה, און רַעְמָה, און סבֹּתְכָא. און די זין פון רַעְמָה: שְׁבָא און דָּדָן. ⁸און כּוּשׁ הָאָט געבאָרן נִמְרוֹד. ער איז געווען דער ערשטער מאַכטיקער אויף דער ערד. ⁹ער איז געווען אַ מאַכטיקער יעגער פֿאַר גאַט; דרום ווערט געזאָגט: אַזוי ווי נִמְרוֹד, אַ מאַכטיקער יעגער פֿאַר גאַט. ¹⁰און דער אָנהייב פון זיין קיניגרייך איז געווען בָּבֶל, און אַרְרָךְ, און אַכַּד, און כַּלְנֵה, אין לְאַנְד שְׁנַעֲרָ. ¹¹פון יענעם לַאֲנַד איז ער אַרויסגעגאַנגען קיין אַשׁוּר, און הָאָט געבויט נינֵה, און רחובות־עִיר, און כַּלַּח, ¹²און רֶסֶן, צווישן נינֵה און צווישן כַּלַּח, דאָס איז די גרויסע שטאָט. ¹³און מִצְרַיִם הָאָט געבאָרן לודים, און עַנְמִים, און לֶהֱבִים, און נַפְתּוּחִים, ¹⁴און פֶּתְרוּסִים, און כְּסִלּוּחִים—פון וואָנען די פֿלשתיים זיינען אַרויסגעקומען—און כְּפִתּוּרִים.

¹⁵און כְּנַעַן הָאָט געבאָרן צידון זיין בְּכוֹר, און חֲתָן, ¹⁶און דעם יבּוּסִי, און דעם אַמּוּרִי, און דעם גִּרְגָּשִׁי, ¹⁷און דעם חוּי, און דעם עַרְקִי, און דעם סִינִי, ¹⁸און דעם אַרְנַדִי, און דעם צַמְרִי, און דעם חֲמָתִי; און דערנאָך האָבן זיך צעשפּרײט די משפּחות פון דעם כְּנַעַנִי. ¹⁹און דער געמאַרק פון דעם כְּנַעַנִי איז געווען פון צידון, ווי דו גייסט קיין גָּרָר, ביז עֲנֹה; ווי דו גייסט קיין סדום, און עמורה, און אַדְמָה, און צבּוֹים, ביז לָשַׁע. ²⁰דאָס זיינען די קינדער פון חָם לויט זייערע משפּחות, לויט זייערע לשונות, אין זייערע לענדער, אין זייערע פעלקער.

²¹און בײַ שָׁם, דעם פּאָטער פון אַלע קינדער פון עֵבֶר, דעם עלטערן ברודער פון יִפְתָּן, אויך בײַ אים זיינען געבאָרן געוואָרן קינדער. ²²די זין פון שִׁמְעֵן זיינען געווען: עֵילָם, און אַשׁוּר, און אַרְפַּכְשַׁד, און לוד, און אַרָם. ²³און די זין פון אַרְמֵעַן: עוּז, און חוּל, און גֵתֵר, און מֵשׁ. ²⁴און אַרְפַּכְשַׁד הָאָט

געבאָרן שלחן, און שלח האָט געבאָרן עבֶרן. ²⁵ און ביי עבֶרן זיינען געבאָרן געוואָרן צוויי זין; דער נאָמען פון איינעם איז געווען פֿלֶג, ווייל אין זיינע טעג איז צעטיילט געוואָרן די ערד; און דער נאָמען פון זיין ברודער איז געווען יֶקָטָן. ²⁶ און יֶקָטָן האָט געבאָרן אַלמוֹדָדן, און שֶלֶפֶן, און חֲצַרְמוֹתָן, און יֶרֶחַן, ²⁷ און הַדוֹרְמֵעַן, און אוֹנֶלֶן, און דַקְלָהָן, ²⁸ און עוֹבְלָן, און אַבִימָאֵלֶן, און שְבָאָן, ²⁹ און אוֹפִירָן, און חוּיִלָהָן, און יוֹכָבֵן. די אַלע זיינען געווען יֶקָטָנ'ס זין. ³⁰ און זייער וווינאָרט איז געווען פון מִשָּׁא, ווי דו קומסט קיין סֶפֶר, ביזן באַרג פון מִזְרַח. ³¹ דאָס זיינען די זין פון שָׁמְעֵן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע לשונות, אין זייערע לענדער, לויט זייערע פעלקער.

³² דאָס זיינען די משפחות פון נח'ס זין לויט זייערע געבורטן, אין זייערע פעלקער; און פון די דאָזיקע האָבן זיך פֿאַנאַנדער־געשיידט די פעלקער אויף דער ערד נאָכן מבול.

יא און די גאַנצע ערד איז געווען איין שפּראַך און איינע ווערטער. ² און עס איז געווען, אַז זיי האָבן געצויגן אין מִזְרַח, האָבן זיי געפונען אַ פֿלוּיִן אין לאַנד שְׁנֵעַר, און האָבן זיך דאָרטן באַזעצט. ³ און זיי האָבן געוואָגט איינער צום אַנדערן: קומט לאַמִיר מאַכן ציגל און אויסברענען אין אַ ברענעריי. און די ציגל איז זיי געווען פֿאַר שטיין, און ליים איז זיי געווען פֿאַר וואַפּנע. ⁴ און זיי האָבן געוואָגט: קומט לאַמִיר אונדז בויען אַ שטאָט, און אַ טורעם מיט זיין שפיץ אין הימל, און לאַמִיר אונדז מאַכן אַ נאָמען, כּדי מיר זאָלן ניט צעשפּרייט ווערן אויפן געזיכט פון דער גאַנצער ערד. ⁵ האָט גאָט אַראַפּגענידערט צו זען די שטאָט און דעם טורעם, וואָס די מענטשן קינדער האָבן געבויט. ⁶ און גאָט האָט געוואָגט: זע, זיי זיינען איין פֿאַלק, און איין שפּראַך איז ביי זיי אַלעמען, און דאָס איז ערשט אַן אָנהייב פון זייער טאָן, און אַצונד וועט פון זיי ניט פֿאַרמיטן ווערן אַלץ

וואָס זיי טראַכטן צו טאָן. יקומט לאַמיר אַראָפּנידערן, און צעמישן דאָרטן זייער שפּראַך, אַז זיי זאָלן ניט פאַרשטיין איינער דעם אַנדערנס שפּראַך. ⁸ און גאָט האָט זיי צעשפּרייט פּון דאָרטן אויפן געזיכט פּון דער גאַנצער ערד, און זיי האָבן אויפֿגעהערט בויען די שטאָט. ⁹ דרום האָט מען גערופן איר נאָמען בָּבֶל, ווייל דאָרטן האָט גאָט צעמישט די שפּראַך פּון דער גאַנצער ערד, און פּון דאָרטן האָט זיי גאָט צעשפּרייט אויפן געזיכט פּון דער גאַנצער ערד.

¹⁰ דאָס זיינען די געבורטן פּון שמען: צו הונדערט יאָר האָט שם געבאָרן אַרפּכשדן, צוויי יאָר נאָכן מבול. ¹¹ און שם האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן אַרפּכשדן, פינף הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.

¹² און אַרפּכשד האָט געלעבט פינף און דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן שְׁלֹחַן. ¹³ און אַרפּכשד האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן שְׁלֹחַן, פיר הונדערט יאָר און דריי יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.

¹⁴ און שְׁלֹחַן האָט געלעבט דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן עֶבֶרן. ¹⁵ און שְׁלֹחַן האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן עֶבֶרן, פיר הונדערט יאָר און דריי יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.

¹⁶ און עֶבֶר האָט געלעבט פיר און דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן פֶּלֶגן. ¹⁷ און עֶבֶר האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן פֶּלֶגן, פיר הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.

¹⁸ און פֶּלֶג האָט געלעבט דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן רָעוּן. ¹⁹ און פֶּלֶג האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן רָעוּן, צוויי הונדערט יאָר און ניין יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.

²⁰און רְעוּ הָאֵט געלעבט צוויי און דרייסיק יָאָר, און הָאֵט געבאָרן שְׂרוּגָן. ²¹און רְעוּ הָאֵט געלעבט נאַכדעם ווי ער הָאֵט געבאָרן שְׂרוּגָן, צוויי הונדערט יָאָר און זיבן יָאָר; און ער הָאֵט געבאָרן זיין און טעכטער.

²²און שְׂרוּגָן הָאֵט געלעבט דרייסיק יָאָר, און הָאֵט געבאָרן נְחוֹרָן. ²³און שְׂרוּגָן הָאֵט געלעבט נאַכדעם ווי ער הָאֵט געבאָרן נְחוֹרָן, צוויי הונדערט יָאָר; און ער הָאֵט געבאָרן זיין און טעכטער.

²⁴און נְחוֹרָן הָאֵט געלעבט ניין און צוואנציק יָאָר, און הָאֵט געבאָרן תְּרַחַן. ²⁵און נְחוֹרָן הָאֵט געלעבט נאַכדעם ווי ער הָאֵט געבאָרן תְּרַחַן, הונדערט יָאָר און ניינצן יָאָר; און ער הָאֵט געבאָרן זיין און טעכטער.

²⁶און תְּרַחַן הָאֵט געלעבט זיבעציק יָאָר, און הָאֵט געבאָרן אַבְרָמֶען, נְחוֹרָן, און הָרְנֵעַן.

²⁷און דאָס זיינען די געבורטן פון תְּרַחַן: תְּרַחַן הָאֵט געבאָרן אַבְרָמֶען, נְחוֹרָן, און הָרְנֵעַן; און הָרְנֵעַן; און הָרְנֵעַן הָאֵט געבאָרן לוֹטָן. ²⁸און הָרְנֵעַן איז געשטאָרבן ביים לעבן פון זיין פאָטער תְּרַחַן, אין לאַנד פון זיין געבורט, אין אור־כַּשְׂדִּים. ²⁹און אַבְרָם און נְחוֹרָן הָאָבִן זיך גענומען ווייבער; דער נאָמען פון אַבְרָם ווייב איז געווען שָׂרִי, און דער נאָמען פון נְחוֹרָם ווייב איז געווען מִלְכָּה, די טאָכטער פון הָרְנֵעַן, דעם פאָטער פון מִלְכָּה און דעם פאָטער פון יִסְכָּהן. ³⁰און שָׂרִי איז געווען אַן עקרה, זי הָאֵט נישט געהאָט קיין קינדער.

³¹און תְּרַחַן הָאֵט גענומען זיין זון אַבְרָמֶען, און זיין אייניקל לוֹט, דער זון פון הָרְנֵעַן, און זיין שנור שָׂרִי, די ווייב פון זיין זון אַבְרָמֶען, און זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען מיט זיי פון אור־כַּשְׂדִּים, צו גיין קיין לאַנד כְּנָעַן. און זיי זיינען געקומען ביז תְּרַחַן, און הָאָבִן זיך דאָרטן באַזעצט.

³²און די טעג פון תרחן זיינען געווען צוויי הונדערט יאָר און פינף יאָר. און תרח איז געשטאַרבן אין חָרָן.

לך-לך

יב און גאָט האָט געזאָגט צו אַברמען: גיי דיר אַוועק פון דיין לאַנד, און פון דיין אָפּשטאַם, און פון דיין פאָטערס הויז, צו דעם לאַנד וואָס איך וועל דיר ווייזן. ²און איך וועל דיר מאַכן פאַר אַ גרויס פאָלק, און איך וועל דיר בענטשן, און גרייסן דיין נאָמען, און וועסט זיין אַ בענטשונג. ³און איך וועל בענטשן די וואָס בענטשן דיר, און דעם וואָס פּלוצט דיר וועל איך פאַרשילטן; און מיט דיר וועלן זיך בענטשן אַלע משפּחות פון דער ערד.

⁴און אַברם איז געגאַנגען אַזוי ווי גאָט האָט צו אים גערעדט; און לוט איז מיטגעגאַנגען מיט אים. און אַברם איז געווען אַ מאַן פון פינף און זיבעציק יאָר ביי זיין אַרויסגיין פון חָרָן. ⁵און אַברם האָט גענומען זיין ווייב שָׁרֵי, און זיין ברודערס זון לוטן, און זייער גאַנצן פאַרמעג וואָס זיי האָבן אָנגעקליבן, און די נפשות וואָס זיי האָבן זיך אָנגעשאַפט אין חָרָן, און זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען צו גיין קיין לאַנד פּנֶעץ; און זיי זיינען געקומען קיין לאַנד פּנֶעץ. ⁶און אַברם איז דורכגעגאַנגען דורכן לאַנד ביז דעם אָרט פון שָׁכָם, ביז דעם אייכנבוים מוֹרָה. און דער פּנֶעץ איז דענסמאָל געווען אין לאַנד.

⁷און יהוה האָט זיך באַוויזן צו אַברמען, און האָט געזאָגט: צו דיין זאַמען וועל איך געבן דאָסדאָזיקע לאַנד. און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבּח צו יהוה וואָס האָט זיך באַוויזן צו אים. ⁸און ער האָט זיך איבערגעטראָגן פון דאָרטן צום באַרג, אין מורח פון בֵּית-אֵל; און ער האָט אויפגעשטעלט זיין געצעלט

מיט בית-אל פון מערב, און צי פון מזרח; און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו יהוה, און האָט גערופן צו דעם נאָמען יהוה.⁹ און אַברם האָט געצויגן, ציענדיק אַלץ ווייטער צו דרום.¹⁰ איז געוואָרן אַ הונגער אין לאַנד, און אַברם האָט גענידערט קיין מצרים, זיך דאָרטן אויפצוהאַלטן, וואָרום דער הונגער איז געווען שווער אין לאַנד.¹¹ און עס איז געווען, ווי ער איז געקומען נאָנט צו מצרים, אזוי האָט ער געזאָגט צו זיין ווייב שָׁרֵיין: זע, איך בעט דיך, איך ווייס אַז דו ביסט אַ פרוי פון אַ שיינעם אויסזען.¹² ווי די מצרים וועלן דיך זען, אזוי וועלן זיי זאָגן: דאָס איז זיין ווייב; און זיי וועלן מיך הרגען, און דיך וועלן זיי לאָזן לעבן.¹³ זאָג, איך בעט דיך, דו ביסט מיינע אַ שוועסטער, כדי מיר זאָל גוט זיין פון דיינעטוועגן, און מיינ נפש זאָל בלייבן לעבן צוליב דיר.

¹⁴ און עס איז געווען, ווי אַברם איז געקומען קיין מצרים, אזוי האָבן די מצרים געזען די פרוי, אַז זי איז זייער שיין.¹⁵ און די האָרן פון פֿרעהן האָבן זי געזען, און האָבן זי פֿאַרלויבט פֿאַר פֿרעהן, און די פרוי איז צוגענומען געוואָרן אין פֿרעהס הויז.¹⁶ און אַברמען האָט ער באַגיטיקט פון אירעטוועגן; און ער האָט געקריגן שאָרף, און רינדער, און אייזלען, און קנעכט, און דינסטן, און אייזעלינס, און קעמלען.

¹⁷ האָט גאָט געפֿלאָגט פֿרעהן און זיין הויזגעזינט מיט גרויסע פֿלאָגן פון וועגן שָׁרֵי, אַברמס ווייב.¹⁸ און פֿרעה האָט גערופן אַברמען, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו מיר? פֿאַרוואָס האָסטו מיר ניט געזאָגט אַז זי איז דיין ווייב? ¹⁹ אַלמאָי האָסטו געזאָגט: „זי איז מיינע אַ שוועסטער“, און איך האָב זי גענומען פֿאַר אַ ווייב? און אַצונד, אָט איז דיין ווייב, נעם און גיי.

²⁰ און פֿרעה האָט באַפוילן וועגן אים מענטשן, און זיי האָבן

אַרויסבאַלייט אים, און זיין ווייב, און אַלץ וואָס ער האָט געהאַט.

יג¹ און אַברם איז אַרויפגעגאַנגען פון מצרים, ער און זיין ווייב, און אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, און לויט מיט אים, קיין דרום. ² און אַברם איז געווען זייער רייך אין פי, אין וילבער, און אין גאָלד. ³ און ער איז געגאַנגען אויף זיינע ציאונגען, פון דרום און ביז בֵּית־אֵל, ביז דעם אָרט וואָס זיין געצעלט איז דאָרטן געווען אין אָנהייב, צווישן בֵּית־אֵל און צווישן עי, ⁴ צו דעם אָרט פון דעם מובח וואָס ער האָט דאָרטן געמאַכט צוערשט; און וואָס אַברם האָט דאָרטן גערופן צו דעם נאָמען יהוה.

טו⁵ און אויך ביי לויטן, וואָס איז געגאַנגען מיט אַברמען, זיינען געווען שאָף און רינדער און געצעלטן. ⁶ און דאָס לאַנד האָט זיי נישט געקענט טראָגן, צו וווינען באַנאַנד; ווייל זייער פאַרמעג איז געווען גרויס, און זיי האָבן נישט געקענט וווינען באַנאַנד. ⁷ און עס איז געווען אַ קריגעריי צווישן די פּאַסטוכער פון אַברם פּי און צווישן די פּאַסטוכער פון לויט פּי. און דער כּנעני און דער פּרוזי זיינען דענסמאָל געוועסן אין לאַנד. ⁸ האָט אַברם געוואָגט צו לויטן: זאָל, איך בעט דיר, נישט זיין קיין קריג צווישן מיר און צווישן דיר, און צווישן מייע פּאַסטוכער און צווישן דייע פּאַסטוכער; וואָרום מיר זיינען אייגענע מענטשן. ⁹ דאָס גאַנצע לאַנד ליגט דאָך פאַר דיר; שייד זיך אָפּ פון מיר, איך בעט דיר, ענטוועדער אויף לינקס, און איך וועל זיך נעמען רעכטס, אָדער אויף רעכטס, און איך וועל זיך נעמען לינקס.

יז¹⁰ האָט לויט אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט געזען די גאַנצע געגנט פון ירדן, און זי איז אין גאַנצן באַוועסערט—דאָס איז געווען איידער גאָט האָט צעשטערט סדום און עמורה—אזוי ווי דער גאָרטן פון גאָט, אזוי ווי דאָס לאַנד מצרים, ביז דו קומסט קיין

צוֹעַר. ¹¹און לױט האָט אויסגעקליבן פֿאַר זיך די גאַנצע געגנט פֿון ירדן; און לױט האָט אַוועקגעצויגן קיין מזרח, און זיי האָבן זיך אָפּגעשיידט איינער פֿון אַנדערן. ¹²אַברם האָט זיך באַזעצט אין לאַנד כְּנָעַן, און לױט האָט זיך באַזעצט אין די שטעט פֿון דער [ירדן] געגנט; און ער האָט געהאַט געצעלטן ביז סדום. ¹³און די מענטשן פֿון סדום זיינען געווען זייער שלעכט און זינדיק צו גאָט.

¹⁴און גאָט האָט געזאָגט צו אַברמען, נאָכדעם ווי לױט האָט זיך אָפּגעשיידט פֿון אים: הייב אַקאַרשט אויף דייע אויגן, און קוק פֿון דעם אָרט וווּ דו ביסט, קיין צפֿון און קיין דרום און קיין מזרח און קיין מערב; ¹⁵וואַרום דאָס גאַנצע לאַנד וואָס דו זעסט, וועל איך געבן צו דיר און צו דיין זאָמען אויף אייביק. ¹⁶און איך וועל מאַכן דיין זאָמען אַזוי ווי שטויב פֿון דער ערד, אַז אויב עמיצער וועט קענען ציילן דעם שטויב פֿון דער ערד, וועט אויך דיין זאָמען געציילט ווערן. ¹⁷שטיי אויף, גיי דורכן לאַנד פֿאַר לענג און פֿאַר ברייט, וואַרום צו דיר וועל איך עס געבן.

¹⁸און אַברם האָט איבערגעטראָגן זיין געצעלט, און ער איז געקומען און האָט זיך באַזעצט ביי די אייכנבויםער פֿון מֶמְרָא, וואָס אין חֶבְרוֹן; און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבֿח צו יְהוָה.

יך יאון עס איז געווען אין די טעג פֿון אַמְרָפֶל דעם מלך פֿון שַׁנְעַר, אַריוֹך דעם מלך פֿון אֶלְסַר, כְּדָרְלֵעוֹמֶר דעם מלך פֿון עֵילָם, און תְּדֵעֵל דעם מלך פֿון גוֹיִם, ²האָבן זיי געמאַכט אַ מלחמה מיט בָּרַע דעם מלך פֿון סדום, און מיט בָּרַשַׁע דעם מלך פֿון עֲמֹרָה, שְׁנָאָב דעם מלך פֿון אַדְמָה, און שְׁמאַבֶּר דעם מלך פֿון צבֹיִם, און דעם מלך פֿון בְּלַע, דאָס

איז צוער. ²די אלע האָבן זיך ציוניפגעחברט אין טאַל שְׁדִים, דאָס איז דער ים־הַמֶּלַח. ³צוועלף יאָר האָבן זיי געדינט כּדָרְלֵעוּמָר, און אויפן דרייצנטן יאָר האָבן זיי ווידערשפּעניקט. ⁴און אויפן פּערצנטן יאָר איז געקומען כּדָרְלֵעוּמָר און די מלכים וואָס מיט אים, און זיי האָבן געשלאָגן די רפאים אין עשתרות־קרנים, און די זווים אין הַם, און די אימים אין שְׁוה־קִרְיָתִים, ⁵און די חורים אויף זייער באַרג שְׁעִיר, ביז אַיל־פּאָרן וואָס ביים מדבר. ⁶און זיי האָבן זיך אומגעקערט, און זיינען געקומען קיין עֵיךְ־מִשְׁפָּט, דאָס איז קֶדֶשׁ, און האָבן געשלאָגן דאָס גאַנצע פעלד פון עַמְלָק, און אויך דעם אַמּוּרִי וואָס איז געזעסן אין חֲצוֹן־תְּמָר. ⁷איז אַרויסגעגאַנגען דער מלך פון סדום, און דער מלך פון עמורה, און דער מלך פון אַדְמָה, און דער מלך פון צבונים, און דער מלך פון בֶּלֶע, דאָס איז צוער, און זיי האָבן אָנגעריכט אַ מלחמה מיט זיי אין טאַל שְׁדִים— ⁸מיט כּדָרְלֵעוּמָר דעם מלך פון עֵילָם, און תּדֶעַל דעם מלך פון גוֹזִים, און אַמְרָפֶל דעם מלך פון שְׁנַעַר, און אַרְיוֹךְ דעם מלך פון אַלְסָר; די פיר מלכים אַקעגן די פינף. ⁹און דער טאַל שְׁדִים איז געווען גריבער אויף גריבער מיט ליים, און ווי די מלכים פון סדום און עמורה זיינען אַנטלאָפן, אַזוי זיינען זיי אַהין אַרײַן געפּאַלן; און די איבערגעבליבענע זיינען אַנטלאָפן צום באַרג. ¹⁰און יענע האָבן צוגענומען דעם גאַנצן פּאַרמעג פון סדום און עמורה, און דאָס גאַנצע עסנוואַרג זייערס, און זיינען אַוועק געגאַנגען. ¹¹און זיי האָבן צוגענומען לױט, דעם זון פון אַברם ברודער, וואָס איז געזעסן אין סדום, און זיין פּאַרמעג, און זיינען אַוועקגעגאַנגען. ¹²איז געקומען אַן אַנטרווענער, און האָט אָנגעזאָגט אַברם דעם עברי; און ער האָט געווינט ביי די אײַכנבויער פון מִמְרָא דעם אַמּוּרִי, דעם ברודער פון אַשכולן, און דעם ברודער פון עֵנָר; און זיי זיינען געווען בונדסלייט

פון אַברמען. ¹⁴און ווי אַברם האָט געהערט אַז זיין אייגענער איז געפאַנגען געוואָרן, אַזוי האָט ער אַרויסגעפירט זיינע אייגעלערנטע, געבאַרענע אין זיין הויז, דריי הונדערט און אַכצן, און ער האָט נאַכגעיאָגט ביו דן. ¹⁵און ער האָט זיך צעטיילט אַקעגן זיי ביי נאַכט, ער און זיינע קנעכט, און ער האָט זיי געשלאָגן און זיי נאַכגעיאָגט ביו חוּבָה וואָס לינקס פון דמֶשֶׁק. ¹⁶און ער האָט צוריקגעבראַכט דעם גאַנצן פאַרמעג, און אויך לויט זיין אייגענעם און זיין פאַרמעג האָט ער צוריקגעבראַכט, און אויך די ווייבער, און דאָס פּאָלק.

¹⁷איז דער מלך פון סדום אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן, נאַכדעם ווי ער האָט זיך אומגעקערט פון שלאָגן כּדָר לעוּמָרָן, און די מלכים וואָס מיט אים, אין טאָל שְׁנָה, דאָס איז דעם מלכס טאָל. ¹⁸און מלכ־צֶדֶק דער מלך פון שְׁלֹם האָט אַרויס געטראָגן ברויט און וויין; און ער איז געווען אַ פֶּהַן צו דעם העכסטן גאָט. ¹⁹און ער האָט אים געבענטשט, און האָט געזאָגט: געבענטשט זאָל זיין אַברם פון דעם העכסטן גאָט, דעם באַשעפער פון הימל און ערד. ²⁰און געבענטשט זאָל זיין דער העכסטער גאָט וואָס האָט איבערגעענטפערט דייע פיינט אין דיין האַנט.—און ער האָט אים געגעבן מעשר פון אַלצדינג.

²¹און דער מלך פון סדום האָט געזאָגט צו אַברמען: גיב מיר די נפשות, און דעם פאַרמעג נעם דיר. ²²האָט אַברם געזאָגט צו דעם מלך פון סדום: איך הייב אויף מיין האַנט צו יהוה דעם העכסטן גאָט, דעם באַשעפער פון הימל און ערד, ²³אויב אַ פּאָדים אָדער אַ שוכבענדל! אָדער אויב איך וועל נעמען פון עפעס וואָס איז דינס! כדי זאָלסט ניט זאָגן: איך האָב רייך געמאַכט אַברמען. ²⁴ניט מיר! נאָר וואָס די יונגען האָבן געגעסן, און דעם חלק פון די מענטשן וואָס זיינען געגאַנגען מיט מיר, עַנָר, אַשכול, און מִמְרָא; זיי מעגן נעמען זייער חלק.

טו ינאך דידאזיקע געשעענישן איז דאָס וואָרט פון גאָט
 געווען צו אַברמען אין אַ זעאונג, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט
 ניט מורא האָבן, אַברם, איך בין דיר אַ שילד; דיין שכר איז
 זייער גרויס. ²האָט אַברם געזאָגט: גאָט דו האָר, וואָס קענסטו
 מיר געבן, אַז איך גיי אַוועק אָן אַ קינד, און דער ווירטשאַפטער
 פון מיין הויז איז דער דמֶשקער אַליצֶור? ³און אַברם האָט
 געזאָגט: זע, האָסט מיר קיין זאַמען ניט געגעבן, און אָט וועט
 אַ זון פון מיין הויזגעזינט מיך ירשען. ⁴ערשט דאָס וואָרט
 פון גאָט איז געווען צו אים, אַזוי צו זאָגן: ניט דערדאָזיקער וועט
 דיך ירשען, נאָר דער וואָס וועט אַרויסגיין פון דינע אינגעווייד,
 ער וועט דיך ירשען. ⁵און ער האָט אים אַרויסגעפירט דרויסן,
 און האָט געזאָגט: טו אַקאָרשט אַ קוק אויפן הימל, און צייל די
 שטערן, אויב דו קענסט זיי איבערציילן. און ער האָט צו אים
 געזאָגט: אַזוי וועט זיין דיין זאַמען. ⁶און ער האָט געגלויבט אין
 גאָט, און ער האָט עס אים גערעכנט פאַר אַ גערעכטיקייט.
⁷און ער האָט צו אים געזאָגט: איך בין יהוה וואָס האָט דיך
 אַרויסגעצויגן פון אור־כּשדים, דיר צו געבן דאָסדאָזיקע לאַנד,
 עס צו אַרבן. ⁸האָט ער געזאָגט: גאָט דו האָר, מיט וואָס וועל
 איך וויסן אַז איך וועל עס אַרבן? ⁹האָט ער צו אים געזאָגט:
 נעם מיר אַ דרייאַריקע קו, און אַ דרייאַריקע ציג, און אַ
 דרייאַריקן ווידער, און אַ טורטלטיוב, און אַ יונגע טויב.
¹⁰האָט ער אים גענומען די אַלע, און האָט זיי איבערגעשניטן
 אין מיטן, און אַוועקגעלייגט איין העלפט קעגן דער אַנדערער;
 נאָר די פּויגלען האָט ער ניט איבערגעשניטן. ¹¹האָבן די רויב־
 פּויגלען אַראָפּגענידערט אויף די פּגרים, אָבער אַברם האָט זיי
 אָפּגעטריבן.

¹²און ווי די זון איז געווען ביים אונטערגיין, אַזוי איז אַ
 טיפּער שלאָף געפאַלן אויף אַברמען; ערשט אָן אימה, א גרויס

פינצטערניש, פאלט אָן אויף אים. ¹³און ער האָט געזאָגט צו אַברמען: וויסן זאָלסטו וויסן זיין אַז דינע קינדער וועלן זיין פרעמדע אין אַ לאַנד וואָס ניט זייערס, און מע וועט זיי פאַר-קנעכטן, און מע וועט זיי פייניקן פיר הונדערט יאָר. ¹⁴און אויך דאָס פאָלק וועמען זיי וועלן דינען, וועל איך משפטן; און דערנאָך וועלן זיי אַרויסגיין מיט גרויס פאַרמעג. ¹⁵דו אָבער וועסט קומען צו דינע עלטערן בשלום; אין אַ גוטער עלטער וועסטו באַגראָבן ווערן. ¹⁶און ערשט אין פירטן דור וועלן זיי זיך אומקערן אַהער, וואָרום די זינד פון דעם אַמורי וועט ניט זיין פאַרפול ביו דענסמאָל.

¹⁷און עס איז געווען, ווי די זון איז אונטערגעגאַנגען, און עס איז געוואָרן שטאַקפינצטער, ערשט אָן אויוון מיט רויך, און אַ פלאַמפייער וואָס איז דורכגעגאַנגען צווישן די דאָזיקע שטיקער. ¹⁸אין יענעם טאָג האָט גאָט געשלאָסן אַ בונד מיט אַברמען, אַזוי צו זאָגן: צו דיין זאַמען האָב איך געגעבן דאָס דאָזיקע לאַנד, פון דעם טייך פון מצרים ביז דעם גרויסן טייך, דעם טייך פּרַת; ¹⁹דעם קיני, און דעם קנזי, און דעם קדמוני, ²⁰און דעם חתי, און דעם פּרוזי, און די רפאים, ²¹און דעם אַמורי, און דעם כּנעני, און דעם גרנזשי, און דעם יבּוסי.

טז ¹און שָׂרִי, אַברמס ווייב, האָט אים ניט געבאָרן קיין קינדער; און זי האָט געהאַט אַ מצרישע דינסט וואָס איר נאָמען איז געווען הָגָר. ²האָט שָׂרִי געזאָגט צו אַברמען: זע נאָר, גאָט האָט מיך פאַרמיטן פון געבערן; קום, איך בעט דיך, צו מייַן דינסט, אפער וועל איך אויפגעריכט ווערן דורך איר. האָט אַברם צוגעהערט צו דעם קול פון שָׂרִי. ³און שָׂרִי, אַברמס ווייב, האָט גענומען הָגָר די מצרית, איר דינסט, נאָכ-דעם ווי אַברם איז געזעסן אין לאַנד כּנען צען יאָר, און זי האָט זי געגעבן איר מאָן אַברמען פאַר אַ ווייב צו אים. ⁴און ער איז

געקומען צו הָגֶרן, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן; און ווי זי האָט געזען אז זי איז טראָגעדיק, אזוי איז איר האַרינטע גרינגעשאַצט געוואָרן אין אירע אויגן. ⁵האָט שָׂרִי געזאָגט צו אַברמען: מיין עולה אויף דיר! איך האָב געגעבן מיין דינסט אין דיין בוועם, און ווי זי האָט געזען אז זי איז טראָגעדיק, אזוי בין איך גרינג געשאַצט געוואָרן אין אירע אויגן; וואָל גאָט משפטן צווישן מיר און צווישן דיר. ⁶האָט אַברם געזאָגט צו שָׂרִי: אָט איז דיין דינסט אין דיין האַנט, טו מיט איר וואָס איז גוט אין דייןע אויגן. און שָׂרִי האָט זי געפֿייניקט, און זי איז אַנטלאָפֿן פֿון איר.

⁷האָט אַ מלאַך פֿון גאָט זי געפונען ביי אַ קוואַל וואָסער אין דער מדבר, ביי דעם קוואַל אויפן וועג קיין שור. ⁸און ער האָט געזאָגט: הָגֶר, שָׂרִיס דינסט, פֿון וואָנען קומסטו, און ווהין גייסטו? האָט זי געזאָגט: פֿון מיין האַרינטע שָׂרִין אַנטלויף איך. ⁹האָט דער מלאַך פֿון גאָט צו איר געזאָגט: קער זיך אום צו דיין האַרינטע, און בייג זיך אונטער אירע הענט. ¹⁰און דער מלאַך פֿון גאָט האָט צו איר געזאָגט: מערן וועל איך מערן דיין זאַמען, און ער וועט גיט קענען געצײלט ווערן פֿון פֿילקײט. ¹¹און דער מלאַך פֿון גאָט האָט צו איר געזאָגט: זע, דו ביסט טראָגעדיק, און געבערסט אַ זון, וואָלסטו רופן זיין נאָמען ישַׁמְעֵאל, ווייל גאָט האָט צוגעהערט דיין פֿיין. ¹²און ער וועט זיין אַ מענטש אַ וואַלדאײַזל: זיין האַנט וועט זיין אַקעגן אלעמען, און אַלעמענס האַנט וועט זיין אַקעגן אים; און אין געזיכט פֿון אַלע זײַנע ברידער וועט ער ווײַנען.

¹³האָט זי גערופן דעם נאָמען פֿון יהוה וואָס האָט צו איר גערעדט „דו ביסט דער גאָט פֿון זעאוונג“, וואָרום זי האָט געזאָגט: ניט־שוין האָב איך דאָ געזען דעם וואָס זעט מיך? ¹⁴דרום האָט מען גערופן דעם ברונעם באַר־לַחִירואַי; ער איז צווישן קַדֶשׁ און צווישן בְּרֶד.

¹⁵און הָגֵר האָט געבאָרן אַברמען אַ זון, און אַברם האָט גערופן דעם נאָמען פון זיין זון וואָס הָגֵר האָט געבאָרן, ישְׁמַעֵאל.
¹⁶און אַברם איז געווען זעקס און אַכציק יאָר אַלט, ווען הָגֵר האָט געבאָרן ישְׁמַעֵאל צו אַברמען.

יך און אז אַברם איז אַלט געווען ניין און ניינציק יאָר, האָט זיך יהוה באַוווּזן צו אַברמען, און האָט צו אים געזאָגט: איך בין גאָט שְׁדִי; גיי פֿאַר מיר, און זיי ערלאַך. ²און איך וועל מאַכן מיין בונד צווישן מיר און צווישן דיר, און איך וועל דיך מערן זייער און זייער. ³איז אַברם געפאַלן אויף זיין פנים, און גאָט האָט מיט אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: ⁴איך-זע, מיין בונד וועט זיין מיט דיר, און וועסט זיין דער פֿאָטער פון אַ סך פֿעלקער. ⁵און דיין נאָמען זאָל מער ניט גערופן ווערן אַבְרָם, נאָר דיין נאָמען זאָל זיין אַבְרָהָם; וואָרום פֿאַר דעם פֿאָטער פון אַ סך פֿעלקער האָב איך דיך געמאַכט. ⁶און איך וועל דיך פֿרוכפֿערן זייער און זייער, און איך וועל דיך מאַכן פֿאַר פֿעלקער, און מלכים וועלן אַרויסגיין פון דיר. ⁷און איך וועל אויפשטעלן מיין בונד צווישן מיר און צווישן דיר, און צווישן דיין זאָמען נאָך דיר, אויף זייערע דור-דורות, פֿאַר אַן אייביקן בונד, צו זיין דיר צום גאָט און דיין זאָמען נאָך דיר. ⁸און איך וועל געבן דיר און דיין זאָמען נאָך דיר דאָס לאַנד פון דיין ווינשאַפט, דאָס גאַנצע לאַנד כְּנָעַן, פֿאַר אַן אייביקן אייגנטום; און איך וועל זיי זיין צום גאָט. ⁹און גאָט האָט געזאָגט צו אַברהמען: דו אַבער זאָלסט היטן מיין בונד, דו און דיין זאָמען נאָך דיר, אויף זייערע דור-דורות. ¹⁰דאָס איז מיין בונד וואָס איר זאָלט היטן צווישן מיר און צווישן אַיך, און צווישן דיין זאָמען נאָך דיר: ביי אַיך זאָל געמלט ווערן איטלאַכער מאַנספֿאַרשויך. ¹¹און איר זאָלט געמלט ווערן אין דעם פֿלייש פון אייער פֿאַר-הויט, און עס וועט זיין פֿאַר אַ צייכן פון בונד צווישן מיר און

צווישן אייך. ¹²און צו אַכט טעג זאָל געמלט ווערן ביי אייך איטלאַכער מאַנספאַרשוינ אויף אייערע דור-דורות, געבאַרן אין הויז, אָדער געקויפט פאַר געלט פון עמיץ אַ פרעמדן וואָס איז ניט פון דיין זאַמען. ¹³געמלט מוז געמלט ווערן דער וואָס איז געבאַרן אין דיין הויז, און דער וואָס איז געקויפט פאַר דיין געלט; און מיין בונד זאָל זיין אין אייער פלייש פאַר אַן אייביקן בונד. ¹⁴און אַן אומבאַשניטענער מאַנספאַרשוינ וואָס וועט זיך ניט מלץ אין דעם פלייש פון זיין פאַרהויט, יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון איר פאַלק; מיין בונד האָט ער פאַרשטערט.

¹⁵און גאָט האָט געזאָגט צו אַברהמען: דיין ווייב שָׂרָה זאָלסטו ניט רופן מיט איר נאָמען שָׂרָה, נײַערט שָׂרָה זאָל זיין איר נאָמען. ¹⁶און איך וועל זי בענטשן, און וועל דיר אויך געבן פון איר אַ זון; יא, איך וועל זי בענטשן, און פעלקער וועלן ווערן פון איר; מלכים פון אומות וועלן זיין פון איר. ¹⁷איז אַברהם געפאַלן אויף זיין פנים, און ער האָט געלאַכט, און געזאָגט ביי זיך אין האַרצן: קען ביי אַ מאַן פון הונדערט יאָר געבאַרן ווערן? און קען שָׂרָה צו נײַנציק יאָר געבערן? ¹⁸און אַברהם האָט געזאָגט צו גאָט: הלוואַי זאָל ישְׁמַעֵאל לעבן פאַר דיר! ¹⁹האָט גאָט געזאָגט: פאַרוואָר, דיין ווייב שָׂרָה וועט דיר געבערן אַ זון, און זאָלסט רופן זיין נאָמען יצחק; און איך וועל אויפשטעלן מיין בונד מיט אים פאַר אַן אייביקן בונד צו זיין זאַמען נאָך אים. ²⁰און וועגן ישְׁמַעֵאל האָב איך דיר צוגעהערט; זע, איך האָב אים געבענטשט, און איך וועל אים פרוכפערן, און וועל אים מערן זייער און זייער; צוועלף פירשטן וועט ער געבערן, און איך וועל אים מאַכן פאַר אַ גרויס פאַלק. ²¹מיין בונד אָבער וועל איך אויפשטעלן מיט יצחקן, וואָס שָׂרָה וועט דיר געבערן צו דער צײַט אויפן אַנדער יאָר.

22 און ווי ער האָט געענדיקט רעדן מיט אים, אַזוי האָט גאָט זיך אויפגעהויבן פון איבער אַברהמען.
 23 און אַברהם האָט גענומען זיין זון ישמעאלן, און אַלע זיינע הויזגעבאָרענע, און אַלע זיינע געקויפטע פאַר געלט, יעטוועדער מאַנספאַרשויך צווישן די הויזלייט פון אַברהמען, און ער האָט געמלט דאָס פלייש פון זייער פאַרהויט אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג, אַזוי ווי גאָט האָט צו אים גערעדט. 24 און אַברהם איז געווען ניין און ניינציק יאָר אַלט, ווען ער איז געמלט געוואָרן אין דעם פלייש פון זיין פאַרהויט. 25 און זיין זון ישמעאל איז געווען דרייצן יאָר אַלט, ווען ער איז געמלט געוואָרן אין דעם פלייש פון זיין פאַרהויט. 26 אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג איז געמלט געוואָרן אַברהם און זיין זון ישמעאל. 27 און אַלע מאַנסלייט פון זיין הויז, געבאָרן אין הויז, אָדער געקויפט פאַר געלט פון אַ פּרעמדן, זיינען געמלט געוואָרן מיט אים.

וִירָא

יך און גאָט האָט זיך באַוויזן צו אים, ביי די אייכנבויםער פון מִמְרָא, ווען ער איז געזעסן אין אַיינגאַנג פון זיין געצעלט, אין דער היץ פון טאָג. 2 און ער האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן און האָט דערזען, ערשט דריי מענער שטייען פאַר אים; און ווי ער האָט זיי דערזען, אַזוי איז ער זיי געלאָפן אַנטקעגן פון דעם אַיינגאַנג פון געצעלט, און האָט זיך געבוקט צו דער ערד. 3 און ער האָט געזאָגט: מיין האַר, אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דיין דיינע אויגן, זאָלסטו, איך בעט דיך, ניט אַוועקגיין פון דיין קנעכט. 4 לאַז געבראַכט ווערן אַ ביסל וואַסער, און וואַשט אַייערע פיס, און לענט אַיך אָן אונטערן בוים. 5 און איך וועל ברענגען אַ שטיקל ברויט, און

איר וועט אונטערלענען אײער האַרץ, דערנאָך וועט איר גיין ווייטער; אזוי ווי איר זײט שוין אַריבערגעקומען צו אײער קנעכט. האָבן זײ געזאָגט: טו אזוי ווי דו האָסט גערעדט. ⁶האָט אַברהם געאײלט אין געצעלט צו שרהן, און האָט געזאָגט: אײל זיך! דריי סָאָה זעמלמעל, פאַרקנעט און מאַך קוכנס. ⁷און צו די רינדער איז אַברהם געלאָפן, און האָט גענומען אַ יונג רינד, ווייך און פעט, און געגעבן צום יונג; און ער האָט עס צוגעריכט אויף גיך. ⁸און ער האָט גענומען שמאַנט און מילך, און דאָס יונגע רינד וואָס ער האָט צוגעריכט, און האָט אַוועקגעשטעלט פאַר זײ; און ער איז געשטאַנען פאַר זײ אונטערן בוים, און זײ האָבן געגעסן. ⁹האָבן זײ צו אים געזאָגט: וווּ איז שרה דיין ווייב? האָט ער געזאָגט: אָן אין געצעלט. ¹⁰האָט ער געזאָגט: אומקערן וועל איך זיך אומקערן אזוי ווי איצט איבער אַ יאָר, און זע, שרה דיין ווייב וועט האָבן אַ זון. און שרה האָט זיך אײנגעהערט אין אײנגאַנג פון געצעלט וואָס הינטער אים. ¹¹און אַברהם און שרה זײנען געווען באַטאַגטע זקנים; בײ שרה האָט אויפגעהערט צו זײן דער שטייגער ווי בײ ווייבער. ¹²און שרה האָט געלאַכט אין זיך אזוי צו זאָגן: נאָכדעם ווי איך בין אַלט געוואָרן, זאָל איך נאָך האָבן תענוג? דערצו איז מײן האַר אַלט. ¹³האָט גאָט געזאָגט צו אַברהמען: פאַרוואָס האָט שרה געלאַכט, אזוי צו זאָגן: צי קען איך אין דער אמתן געבערן, אז איך בין אַלט? ¹⁴איז דען אַ זאָך פאַרמיטן פון גאָט? צו דער באַשטימטער צײט וועל איך ווידערקערן צו דיר, אזוי ווי איצט איבער אַ יאָר, און שרה וועט האָבן אַ זון. ¹⁵האָט שרה געלייקנט, אזוי צו זאָגן: איך האָב ניט געלאַכט; וואָרום זי האָט מורא געהאַט; און ער האָט געזאָגט: נײן, האָסט יאָ געלאַכט. ¹⁶און די מענער זײנען אויפגעשטאַנען פון דאָרטן, און האָבן אַראָפגעקוקט אויף סדום. און אַברהם איז געגאַנגען מיט זײ,

ויִי צו באַלייטן. ¹⁷און גאָט האָט געזאָגט: זאָל איך פאַרדעקן
 פון אַברהמען וואָס איך וויל טאָן? ¹⁸און אַברהם וועט דאָך
 ווערן אַ גרויס און מאַכטיק פּאָלק, און אַלע פעלקער פון דער
 ערד וועלן זיך בענטשן מיט אים; ¹⁹וואָרום איך האָב אים
 דערקענט, כדי ער זאָל באַפעלן זיינע קינדער, און זיין הויז
 נאָך אים, אַז זיי זאָלן היטן דעם וועג פון גאָט, צו טאָן רעכט
 און גערעכטיקייט, כדי גאָט זאָל ברענגען אויף אַברהמען וואָס
 ער האָט גערעדט וועגן אים. ²⁰און גאָט האָט געזאָגט: דאָס
 געשריי וועגן סדום און עמורה איז פאַרוואָר גרויס, און זייער
 זינד איז פאַרוואָר זייער שווער. ²¹לאָמִיך אַקאַרשט אַראָפּנידערן
 און זען, אויב זיי האָבן אין גאַנצן געטאָן אַזוי ווי דאָס געשריי וואָס
 איז געקומען צו מיר; און אויב ניט, לאָמִיך וויסן. ²²און די מענער
 האָבן זיך פאַרקערט פון דאָרטן, און זיינען געגאַנגען קיין סדום;
 און אַברהם איז נאָך אַלץ געשטאַנען פאַר גאָט. ²³און אַברהם
 האָט געזענט און האָט געזאָגט: ניט־שוין וועסטו אומברענגען
 דעם אומשולדיקן מיט דעם שולדיקן? ²⁴טאָמער זיינען דאָ
 פופציק אומשולדיקע אין דער שטאָט, ניט־שוין וועסטו זיי אומ־
 ברענגען, און וועסט ניט פאַרגעבן דעם אָרט פון וועגן די
 פופציק אומשולדיקע וואָס אין איר? ²⁵חלילה דיר צו טאָן אַזאַ
 זאַך, צו טייטן דעם אומשולדיקן מיט דעם שולדיקן, אַז דער
 אומשולדיקער זאָל זיין אַזוי ווי דער שולדיקער; חלילה דיר!
 זאָל דער ריכטער פון דער גאַנצער ערד ניט טאָן גערעכטיקייט?
²⁶האָט גאָט געזאָגט: אויב איך וועל געפינען אין סדום
 פופציק אומשולדיקע אין דער שטאָט, וועל איך פאַרגעבן
 דעם גאַנצן אָרט פון זייערטוועגן. ²⁷האָט זיך אָפּגערופּן אַברהם
 און האָט געזאָגט: זע, איך בעט דיך, איך אונטערשטיי מיך צו
 רעדן צו מיין האַר, הגם איך בין שטויב און אַש. ²⁸טאָמער
 וועלן פעלן פון די פופציק אומשולדיקע פינף, וועסטו פון וועגן

די פינף צעשטערן די גאַנצע שטאָט? האָט ער געזאָגט: איך וועל ניט צעשטערן, אויב איך וועל דאָרטן געפינען פינף און פערציק.²⁹ און ער האָט ווידער א מאָל צו אים גערעדט, און האָט געזאָגט: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפינען פערציק? האָט ער געזאָגט: איך וועל עס ניט טאָן פון וועגן די פערציק.³⁰ האָט ער געזאָגט: זאָל, איך בעט דיך, מיין האַר ניט פאַרדריסן, און איך וועל רעדן: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפינען דרייסיק? האָט ער געזאָגט: איך וועל עס ניט טאָן, אויב איך וועל דאָרטן געפינען דרייסיק.³¹ האָט ער געזאָגט: זע, איך בעט דיך, איך אונטערשטיי מיך צו רעדן צו מיין האַר: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפינען צוואַנציק? האָט ער געזאָגט: איך וועל ניט צעשטערן פון וועגן די צוואַנציק.³² האָט ער געזאָגט: זאָל, איך בעט דיך, מיין האַר ניט פאַרדריסן, און איך וועל רעדן נאָר דאָס מאָל: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפינען צען? האָט ער געזאָגט: איך וועל ניט צעשטערן פון וועגן די צען.

³³און גאָט איז אַוועקגעגאַנגען, ווען ער האָט געענדיקט רעדן צו אַברהם; און אַברהם האָט זיך אומגעקערט צו זיין אָרט.

יאון די צוויי מלאַכים זיינען געקומען קיין סדום אין אַחוּנט; און לוט איז געזעסן אין טויער פון סדום. און לוט האָט זיי דערזען, און ער האָט זיך אויפגעשטעלט זיי אַנטקעגן, און האָט זיך געבוקט מיטן פנים צו דער ערד.² און ער האָט צו זיי געזאָגט: זעט, איך בעט אַיך, מיניע האַרן, קערט אַיין אין הויז פון אַייער קנעכט אויף איבער נאַכט, און וואַשט אַייערע פיס; און איר וועט זיך פּעדערן, און וועט גיין אויף אַייער וועג. האָבן זיי געזאָגט: ניין, נייערט אויף דער גאַס וועלן מיר נעכטיקן.³ איז ער זייער צוגעשטאַנען צו זיי, און זיי האָבן אַיין געקערט צו אים, און זיינען אַריינגעגאַנגען אין זיין הויז, און ער

הָאָט פֿאַר זיי געמאַכט אַ מאַלצייט, און געבאַקן אומגעזייערטע קוכנס, און זיי האָבן געגעסן.

⁴איינער נאָך זיי האָבן זיך געלייגט, האָבן די מענטשן פון שטאָט, די מענטשן פון סדום, אַרומגערינגלט דאָס הויז, פון יונג ביז אַלט, דאָס גאַנצע פּאָלק פון עק צו עק. ⁵און זיי האָבן גערופן צו לוטן, און האָבן צו אים געזאָגט: ווו זיינען די מענער וואָס זיינען צו דיר געקומען די נאַכט? ברענג זיי אַרויס צו אונדז, מיר זאָלן זיי דערקענען. ⁶איז לוט אַרויסגעגאַנגען צו זיי אין איינגאַנג, און די טיר האָט ער פאַרשלאָסן הינטער זיך. און ער האָט געזאָגט: איך בעט אייך, מיינע ברידער, טוט ניט קיין שלעכטס. ⁸אַט, איך בעט אייך, זיינען ביי מיר צוויי טעכטער וואָס ווייסן ניט פון קיין מאַן, לאַמיר זיי אַרויסברענגען צו אייך, און טוט מיט זיי ווי עס איז גוט אין אייערע אויגן, נאָר די דאָזיקע מענער זאָלט איר קיין זאַך ניט טאָן, אַזוי ווי זיי זיינען געקומען אין דעם שאַטן פון מיין דאַך. ⁹האָבן זיי געזאָגט: גיי אַוועק! און זיי האָבן געזאָגט: געקומען איינער ווינען, און משפטן וויל ער משפטן! אַצונד וועלן מיר זיך מיט דיר נאָך ערגער באַגיין ווי מיט זיי. און זיי זיינען זייער צוגעשטאַנען צו דעם מאַן, צו לוטן, און האָבן גענענט איינצוברעכן די טיר. ¹⁰האָבן די מענער אויסגעשטרעקט זייער האַנט, און אַרייַר געבראַכט לוטן צו זיך אין הויז, און די טיר האָבן זיי פאַרשלאָסן. ¹¹און די לייט וואָס ביים איינגאַנג פון הויז האָבן זיי געשלאָגן מיט בלינדקייט פון קליין ביז גרויס, און זיי האָבן ניט געקענט געפינען דעם איינגאַנג. ¹²און די מענער האָבן געזאָגט צו לוטן: וועמען נאָך האַסטו דאָ? אַן איידים אָדער דינע זין און דינע טעכטער, אָדער וועמען נאָר דו האַסט אין דער שטאָט, פיר אַרויס פון דעם אָרט; ¹³וואָרום מיר צעשטערן דעמדאָזיקן אָרט, ווייל דאָס געשריי וועגן זיי איז גרויס פאַר גאָט, און גאָט האָט אונדז געשיקט זי צו צעשטערן.

¹⁴איז לוט אַרויסגעגאַנגען, און האָט גערעדט צו זיינע איידימס, די וואָס האָבן גענומען זיינע טעכטער, און ער האָט געזאָגט: שטייט אויף, גייט אַרויס פון דעמדאָזיקן אָרט, וואָרום גאָט צעשטערט די שטאָט. און ער איז געווען ווי איינער וואָס מאַכט שפּאַס אין די אויגן פון זיינע איידימס.

¹⁵און ווי דער פרימאָרגן איז אויפגעגאַנגען, אזוי האָבן די מלאַכים געאַיילט לוטן, אזוי צו זאָגן: שטיי אויף, נעם דיין ווייב, און דיינע צוויי טעכטער וואָס געפינען זיך דאָ, כדי זאָלסט ניט אומגעבראַכט ווערן דורך דער וינד פון דער שטאָט. ¹⁶און אז ער האָט געזאָמט, האָבן די מענער אָנגענומען זיין האַנט, און די האַנט פון זיין ווייב, און די האַנט פון זיינע צוויי טעכטער; פון וועגן גאָטס דערבאַרימונג אויף אים. און זיי האָבן אים אַרויסגעפירט, און האָבן אים געלאָזט אויסן שטאָט. ¹⁷און עס איז געווען, ווי זיי האָבן אים אַרויסגעפירט דרויסן, אזוי האָט ער געזאָגט: אַנטרין מיט דיין לעבן; זאָלסט זיך ניט אומקוקן הינטער דיר, און זיך ניט אָפּשטעלן אין דער גאַנצער געגנט; אַנטרין צום באַרג, כדי זאָלסט ניט אומגעבראַכט ווערן. ¹⁸האָט לוט צו זיי געזאָגט: ניט אזוי, איך בעט אײך, מיינע האַרן. ¹⁹זע, איך בעט דיך, דיין קנעכט האָט געפונען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן, און האָסט געגרייסט דיין חסד וואָס דו האָסט געטאָן מיט מיר, צו לאָזן לעבן מיין נפש; אָבער איך קען ניט אַנטרינען צום באַרג, וואָרום דאָס בײז וועט מיך נאָך אָניאַגן, און איך וועל שטאַרבן. ²⁰אַן, איך בעט דיך, איז יענע שטאָט, נאָנט אַהין צו אַנטלויפן, און זי איז אַ קליינס; לאַמיק, איך בעט דיך, אַהין אַנטרינען—זי איז דאָך אַ קליינס—און מיין נפש וועט בלייבן לעבן. ²¹האָט ער צו אים געזאָגט: זע, איך שוין דיין פנים אויך אין דערדאָזיקער זאָך, איך זאָל ניט איבערקערן די שטאָט וואָס דו האָסט געזאָגט. ²²אַייל זיך, אַנטרין אַהין, וואָרום

טרינקען דאָס וואַסער פון מַרְה, ווייל עס איז געווען ביטער. דרום האָט מען גערופן איר נאָמען מַרְה.²⁴ און דאָס פּאָלק האָט געמורמלט אַקעגן משהן, אזוי צו זאָגן: וואָס זאָלן מיר טרינקען? ²⁵האָט ער געשריען צו גאָט, און גאָט האָט אים אָנגעוויזן אַ בוים, און ער האָט אים אַרײַנגעוואַרפן אין וואַסער, און דאָס וואַסער איז געוואָרן זיס. דאָרטן האָט ער זיי געמאַכט חוקים און געזעצן, און דאָרטן האָט ער זיי געפרוּווט. ²⁶און ער האָט געזאָגט: אויב צוהערן וועסטו צוהערן צו דעם קול פון גאָט דיין האַר, און וועסט טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין זיינע אויגן, און וועסט האַרכן צו זיינע געבאָט, און היטן אַלע זיינע חוקים, וועל איך אַלדי קראַנקשאַפט וואָס איך האָב אַרויפגעטאָן אויף מצרים, ניט אַרויפּטאָן אויף דיר; וואָרום איך יהוה בין דיין פאַרהיטער.

²⁷און זיי זיינען געקומען קיין אַילם; און דאָרטן זיינען געווען צוועלף קוואַלן וואַסער, און זיבעציק טײַטלבויםער; און זיי האָבן דאָרטן גערוט ביים וואַסער.

טז און זיי האָבן אוועקגעצויגן פון אַילם, און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל איז אָנגעקומען אין מדבר־סין וואָס צווישן אַילם און צווישן סיני, אין פּופּצנטן טאָג פון צווייטן חודש נאָך זייער אַרויסגיין פון לאַנד מצרים.

²און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל האָט געמורמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען אין מדבר; ³און די קינדער פון ישראל האָבן צו זיי געזאָגט: הלוואַי וואָלטן מיר געשטאַרבן דורך דער האַנט פון גאָט אין לאַנד מצרים ווען מיר זיינען געזעסן איבערן טאַפּ פלייש, ווען מיר האָבן געגעסן ברויט צו זאַט; וואָרום איר האָט אונדז אַרויסגעבראַכט אין דעמדאָזיקן מדבר, צו טייטן דיִדאָזיקע גאַנצע אַיינזאַמלונג דורך הונגער.

⁴הָאָט גאָט געזאָגט צו משה: זע, איך מאַך אײך רעגענען ברויט פון הימל, און דאָס פאָלק וועט אַרויסגיין און קלײַבן אײטלאַכן טאָג די באַדערפעניש פון טאָג, פּדי איך זאָל אים פּרוּוון אויב ער וועט גײן אין מײן תּוֹרָה אָדער נײט. ⁵און עס וועט זײן, אויפן זעקסטן טאָג, אַז זײ וועלן אָפּמעסטן וואָס זײ וועלן אַהײַמ ברענגען, וועט עס זײן צוײ מאָל אַזױ פּיל ווי זײ קלײַבן אויף טאָגעגלאַך.

⁶און משה און אַהרן האָבן געזאָגט צו אַלע קינדער פון ישראל: אין אָוונט וועט איר וויסן, אַז גאָט האָט אײך אַרויס געצויגן פון לאַנד מצרים; זאון אין דער פּרי וועט איר זען די פּראַכט פון גאָט; וואָרום ער האָט צוגעהערט אײערע מורמלערייען אַקעגן גאָט. און וואָס זײנען מיר, וואָס איר מורמלט אַקעגן אונדז? ⁷און משה האָט געזאָגט: ודאָס וועט געשען ווען גאָט וועט אײך געבן אין אָוונט פּלײש צום עסן, און אין דער פּרי ברויט צו זאָט; וואָרום גאָט האָט געהערט אײערע מורמלערייען וואָס איר מורמלט אַקעגן אים; און וואָס זײנען מיר? נײט אַקעגן אונדז זײנען אײערע מורמלערייען, נײערט אַקעגן גאָט. ⁸און משה האָט געזאָגט צו אַהרן: זאָג צו דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל: גענענט פאַר גאָט, וואָרום ער האָט צוגעהערט אײערע מורמלערייען.

¹⁰און עס איז געווען, ווי אַהרן האָט גערעדט צו דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל, האָבן זײ זיך אומגעקוקט צום מדבר, ערשט די פּראַכט פון גאָט האָט זיך באַוויזן אין וואַלקן. ¹¹און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזױ צו זאָגן: ¹²איך האָב געהערט די מורמלערייען פון די קינדער פון ישראל. רעד צו זײ אַזױ צו זאָגן: קעגן אָוונט וועט איר עסן פּלײש, און אין דער פּרי וועט איר זיך זעטן מיט ברויט, און איר וועט וויסן, אַז איך בײן יהוה אײער גאָט.

און זי, אויך זי האָט געזאָגט: ער איז מיינער אַ ברודער. אין דער ערלאַכקייט פון מײן האַרצן און אין דער ריינקייט פון מײנע הענט האָב איך דאָס געטאָן. ⁶האָט גאָט צו אים געזאָגט אין חלום: יאָ, איך ווייס אַז אין דער ערלאַכקייט פון דיין האַרצן האָסטו דאָס געטאָן, און איך האָב דיך אויך געוואַלט פאַרמיידן פון זינדיקן צו מיר, דרום האָב איך דיך ניט געלאָזט זיך צורירן צו איר. ⁷און אַצונד, קער אום די ווייב פון דעם מאַן, וואָרום ער איז אַ נביא, און ער וועט מתפלל זיין פאַר דיר, און וועסט בלייבן לעבן; אויב אָבער דו קערסט זי ניט אום, זיי וויסן אַז שטאַרבן וועסטו שטאַרבן, דו און אַלע וואָס געהערי צו דיר.

⁸האָט אַבימֶלֶךְ זיך געפּעדערט אין דער פּרי, און האָט צונויפגערוּפן אַלע זיינע קנעכט, און האָט גערעדט אַלע די דאָזיקע ווערטער אין זייערע אויערן, און די מענטשן האָבן זייער מוּרא געהאַט. ⁹און אַבימֶלֶךְ האָט גערופּן אַברהמען, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס האָסטו אונדז געטאָן? און וואָס האָב איך געזינדיקט אַקעגן דיר, וואָס דו האָסט געבראַכט אויף מיר און אויף מײן קיניגרייך אַזאַ גרויסע זינד? מעשים וואָס ווערן ניט געטאָן, האָסטו געטאָן צו מיר. ¹⁰און אַבימֶלֶךְ האָט געזאָגט צו אַברהמען: וואָס האָסטו אַיינגעזען, אַז דו האָסט געטאָן די דאָזיקע זאַך?

¹¹האָט אַברהם געזאָגט: ווייל איך האָב געקלערט: פאַר- וואָר, קיין מוּרא פאַר גאָט איז ניטאָ אין דעמדאָזיקן אָרט, און זיי וועלן מיך הרגען פון וועגן מײן ווייב. ¹²און זי איז אויך אין דער אמתן מײנע אַ שוועסטער, די טאָכטער פון מײן פאָטער, נאָר ניט די טאָכטער פון מײן מוטער; דרום איז זי מיר געוואָרן פאַר אַ ווייב. ¹³און עס איז געווען, אַז גאָט האָט מיך פאַרוואַגלט פון מײן פאָטערס הויז, האָב איך צו איר געזאָגט: דאָס זאָל

זיין דיין חסד וואָס דו זאָלסט טאָן מיט מיר: אין איטלאַכן אָרט, וואָס מיר וועלן אַהין קומען, זאָג אויף מיר: ער איז מיינער אַ ברודער.

¹⁴האַט אַבימֶלֶךְ גענומען שאָף און רינדער, און קנעכט און דינסטן, און האָט געגעבן אַברהמען, און ער האָט אים אומד געקערט זיין ווייב שרהן. ¹⁵און אַבימֶלֶךְ האָט געזאָגט: אָט איז מיין לאַנד פאַר דיר; וווּ עס איז גוט אין דיינע אויגן, באַזעץ זיך. ¹⁶און צו שרהן האָט ער געזאָגט: אָט האָב איך געגעבן דיין ברודער טויזנט זילבערשטיק; זע, דאָס איז דיר אַ צודעק פאַר די אויגן אַקעגן אַלע וואָס מיט דיר; און פאַר אַלעמען ביסטו גערעכטפאַרטיקט.

¹⁷און אַברהם האָט מתפלל געווען צו גאָט, און גאָט האָט געהיילט אַבימֶלֶךְ, און זיין ווייב, און זיינע דינסטן, און זיי האָבן געבאָרן. ¹⁸וואָרום פאַרשלאָסן האָט גאָט געהאַט פאַרשלאָסן יעטוועדער טראַכט פון אַבימֶלֶכס הויז פון וועגן שרה, אַברהמס ווייב.

כא ¹און גאָט האָט געדאַכט אָן שרהן, אַזוי ווי ער האָט געזאָגט, און גאָט האָט געטאָן צו שרהן אַזוי ווי ער האָט גערעדט. ²און שרה איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַברהמען אַ זון אויף זיין עלטער, צו דער צייט וואָס גאָט האָט אים אָנגעזאָגט. ³און אַברהם האָט גערופן דעם נאָמען פון זיין זון וואָס איז אים געבאָרן געוואָרן, וואָס שרה האָט אים געבאָרן, יצחק. ⁴און אַברהם האָט געמלט זיין זון יצחקן צו אַכט טעג, אַזוי ווי גאָט האָט אים באַפוילן. ⁵און אַברהם איז געווען הונדערט יאָר אַלט, ווען זיין זון יצחק איז אים געבאָרן געוואָרן. ⁶און שרה האָט געזאָגט: אַ געלעכטער האָט מיר גאָט געמאַכט; איטלאַכער וואָס הערט עס, וועט לאַכן וועגן מיר.

⁷און זי האָט געזאָגט: ווער וואָלט געזאָגט אַברהמען: שׂרה וועט קינדער זײַן? אָו איך וועל געבערן אַ זון אויף זײַן עלטער?
⁸און דאָס קינד איז געוואַקסן, און איז אַנטווינט געוואָרן. און אַברהם האָט געמאַכט אַ גרויסן מאָלצײט אין דעם טאָג וואָס יצחק איז אַנטווינט געוואָרן.

⁹און שׂרה האָט געזען דעם זון פון הָגֵר דער מְצֵרִית, וואָס זי האָט געבאָרן אַברהמען, ווי ער שפּילט זיך. ¹⁰און זי האָט געזאָגט צו אַברהמען: טרײַב אַרויס דיִדאָזיקע דינסט און איר זון, וואָרום דער זון פון דערִדאָזיקער דינסט וועט ניט ירשען מיט מײַן זון, מיט יצחקן.

¹¹און די זאָך איז געווען זײער שלעכט אין די אויגן פון אַברהמען פון וועגן זײַן זון. ¹²האָט גאָט געזאָגט צו אַברהמען: זאָל ניט שלעכט זײַן אין דײַנע אויגן איבער דעם אינגל, און איבער דער דינסט; אַלץ וואָס שׂרה זאָגט דיר, הער זיך אַײַן צו איר קול, וואָרום אויף יצחקן וועט גערופן ווערן דײַן זאָמען. ¹³אַבער אויך דעם זון פון דער דינסט וועל איך מאַכן פֿאַר אַ פֿאַלק, ווייל ער איז דײַן זאָמען.

¹⁴האָט אַברהם זיך געפּעדערט אין דער פּרי, און ער האָט גענומען ברויט און אַ לאָגל וואַסער, און געגעבן צו הָגֵר—אַרויפֿ־געטאָן אויף איר אַקסל—און אויך דאָס קינד, און האָט זי אַוועקגעשיקט; און זי איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט אומ־געבלאָנדזשעט אין דעם מדבר פון באַר־שֶׁבַע. ¹⁵איז דאָס וואַסער אויסגעגאַנגען פון לאָגל, און זי האָט אַוועקגעוואָרפֿן דאָס קינד אונטער אײנעם פון די בויםלאַך, ¹⁶און זי איז אַוועק און האָט זיך געזעצט אַקעגנאיבער פֿאַר אַ בויגנשאַס ווייט, וואָרום זי האָט געזאָגט: לאָמִיד ניט זען ווי דאָס קינד שטאַרבט. און זי איז געזעסן אַקעגענאיבער, און האָט אויפֿגעהויבן איר קול און האָט געוויינט. ¹⁷האָט גאָט געהערט דעם קול פון דעם אינגל,

און אַ מלאך פון גאָט האָט גערופן צו הָגֵרן פון הימל, און האָט צו איר געזאָגט: וואָס איז דיר, הָגֵר? זאָלסט ניט מורא האָבן, וואָרום גאָט האָט צוגעהערט צו דעם קול פון דעם אינגל אַוווּ ער איז דאָרט. ¹⁸שטיי אויף, הייב אויף דעם אינגל, און האַלט אים צו מיט דיין האַנט; וואָרום פאַר אַ גרויס פאַלק וועל איך אים מאַכן.

¹⁹און גאָט האָט אויפגעפנט אירע אויגן, און זי האָט דערזען אַ ברונעם וואַסער, און זי איז געגאַנגען און האָט אָנגעפילט דעם לאַגל מיט וואַסער, און געגעבן טרינקען דעם אינגל.

²⁰און גאָט איז געווען מיטן אינגל, און ער איז אויפגעוואַקסן, און איז געזעסן אין מדבר, און איז געווען אַ בויגנשיסער. ²¹און ער איז געזעסן אין מדבר פאַרן; און זיין מוטער האָט אים גענומען אַ ווייב פון לאַנד מצרים.

²²און עס איז געווען אין יענער צייט, האָט אַבימלך און פֿיכול דער האַר פון זיין חיל געזאָגט צו אַברהמען, אַזוי צו זאָגן: גאָט איז מיט דיר אין אַלץ וואָס דו טוסט; ²³דרום שווער מיר דאָ אַצונד ביי גאָט, אויב דו וועסט פעלשן אָן מיר, אָדער אָן מיין זון, אָדער אָן מיין אייניקל; אַזוי ווי דער חסד וואָס איך האָב געטאָן מיט דיר, זאָלסטו טאָן מיט מיר, און מיט דעם לאַנד וואָס דו האָסט זיך אויפגעהאַלטן דרינען.

²⁴האָט אַברהם געזאָגט: איך וועל שווערן. ²⁵אַבער אַברהם האָט פאַרגעהאַלטן אַבימלך וועגן דעם ברונעם וואַסער, וואָס די קנעכט פון אַבימלך האָבן געגולט. ²⁶האָט אַבימלך געזאָגט: איך ווייס ניט ווער עס האָט געטאָן די דאָזיקע זאך; וואָרום ניט דו האָסט מיר צומאַל דערציילט, און ניט איך האָב עס צומאַל געהערט אַחוץ היינט.

²⁷האָט אַברהם גענומען שאַף און רינדער, און געגעבן

אבימלך, און זיי האָבן ביידע געשלאָסן אַ בונד.²⁸ און אַברהם האָט אַוועקגעשטעלט זיבן לעמער פון די שאָף באַזונדער. ²⁹האָט אַבימלך געזאָגט צו אַברהמען: וואָס זיינען די דאָזיקע לעמער, וואָס דו האָסט אַוועקגעשטעלט באַזונדער? ³⁰האָט ער געזאָגט: פאַרוואָר, די זיבן לעמער מוסטו נעמען פון מיינ האַנט, כדי דאָס זאָל מיר זיין צום עדות, אַז איך האָב געגראָבן דעמדאָזיקן ברונעם. ³¹דרום האָט מען גערופן יענעם אָרט באַר־שבע, ווייל דאָרטן האָבן זיי ביידע זיך געגעבן אַ שבועה. ³²אַזוי האָבן זיי געשלאָסן אַ בונד אין באַר־שבע; און אַבימלך און פיכול דער האַר פון זיין חיל זיינען אויפגעשטאַנען, און האָבן זיך אומגעקערט אין לאַנד פון די פלשתים. ³³און ער האָט געפלאַנצט אַ טאַמאַריסקנבוים אין באַר־שבע, און האָט דאָרטן גערופן צו דעם נאָמען פון יהוה, דעם אייביקן גאָט.

³⁴און אַברהם האָט זיך אויפגעהאַלטן אין לאַנד פון די פלשתים פיל טעג.

כב יאָן עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן, האָט גאָט געפרוּווט אַברהמען, און האָט צו אים געזאָגט: אַברהם! האָט ער געענטפערט: דאָ בין איך. ²האָט ער געזאָגט: נעם דיין זון, דיין איינאיינציקן, וואָס דו האָסט ליב, יצחקן, און גיי דיר קיין לאַנד מורְהָ, און ברענג אים אויף דאָרטן פאַר אַ בראַנדאָפּפער אויף איינעם פון די בערג וואָס איך וועל דיר זאָגן.

³האָט אַברהם זיך געפעדערט אין דער פרי, און ער האָט אָנגעזאָטלט זיין אייזל, און גענומען מיט זיך זיינע צוויי יונגען, און זיין זון יצחקן; און ער האָט צעהאַקט דאָס האַלץ פאַרן בראַנדאָפּפער, און ער איז אויפגעשטאַנען, און איז געגאַנגען צו דעם אָרט וואָס גאָט האָט אים געזאָגט.

⁴אויפן דריטן טאָג האָט אַברהם אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט דערוען דעם אָרט פון ווייטן. ⁵און אַברהם האָט געזאָגט צו זיינע יונגען: בלייבט אײך דאָ מיטן אייול, און איך און דער אינגל וועלן גיין ביז אַהין, און מיר וועלן זיך בוקן, און זיך אוימקערן צו אײך.

⁶און אַברהם האָט גענומען דאָס האַלץ פאַרן בראַנדאָפּפער, און אַרויפגעטאָן אויף זיין זון יצחקן, און ער האָט גענומען אין זיין האַנט דאָס פּײער און דעם שלאַכטמעסער, און זיי זיינען ביידע געגאַנגען באַנאַנד. ⁷האָט יצחק זיך אָפּגערוּפן צו זיין פאָטער אַברהמען, און האָט געזאָגט: מײן פאָטער! האָט ער געענטפערט: דאָ בין איך, מײן זון. האָט ער געזאָגט: אָט איז דאָס פּײער און דאָס האַלץ, און וווּ איז דאָס לאַם פאַר אַ בראַנדאָפּפער? ⁸האָט אַברהם געזאָגט: גאָט וועט זיך שוין זען אַ לאַם פאַר אַ בראַנדאָפּפער, מײן זון. און זיי זיינען ביידע געגאַנגען באַנאַנד.

⁹און זיי זיינען געקומען צו דעם אָרט וואָס גאָט האָט אים געזאָגט; און אַברהם האָט דאָרטן געבויט אַ מזבּח, און האָט אויסגעלייגט דאָס האַלץ, און ער האָט געבונדן זיין זון יצחקן, און אים אַרויפגעטאָן אויפן מזבּח, איבערן האַלץ. ¹⁰און אַברהם האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט גענומען דעם שלאַכטמעסער צו שעכטן זיין זון.

¹¹האָט אַ מלאַך פון גאָט גערופן צו אים פון הימל, און האָט געזאָגט: אַברהם! אַברהם! האָט ער געענטפערט: דאָ בין איך. ¹²האָט ער געזאָגט: וואָלסט ניט אויסשטרעקן דיין האַנט אויפן אינגל, און וואָלסט אים גאַרנישט טאָן; וואָרום אַצונד ווייס איך אז דו ביסט גאָטספּאַרכטיק, אז דו האָסט ניט פאַרמיטן דיין זון, דיין איינאיינציקן, פון מיר.

¹³האָט אַברהם אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט דערוען

ערשט הינטן האָט אַ ווידער זיך אַיינגעדרייט אין אַ געצווייג מיט זיינע הערנער. איז אַברהם געגאַנגען, און האָט גענומען דעם ווידער, און האָט אים אויפגעבראַכט פֿאַר אַ בראַנד־אַפּפּער אָנשטאַט זיין זון. ¹⁴ און אַברהם האָט גערופן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט יהוה־יראַה; אַזוי ווי עס ווערט נאָך היינט געוואָגט: אויף דעם באַרג פֿון יהוה ווערט געווען.

¹⁵ און דער מלאַך פֿון גאָט האָט גערופן צו אַברהמען אַ צווייט מאָל פֿון הימל, ¹⁶ און האָט געוואָגט: איך שווער ביי זיך, זאָגט גאָט, אַז ווייל דו האָסט געטאָן די־אָזיקע זאַך, און האָסט ניט פֿאַרמיטן דיין זון, דיין איינאַינציקן, ¹⁷ איז, בענטשן וועל איך דיך בענטשן, און מערן וועל איך מערן דיין זאָמען אַזוי ווי די שטערן פֿון הימל, און אַזוי ווי דער זאַמד וואָס אויפֿן ברעג פֿון ים; און דיין זאָמען וועט אַרבעטן דעם טויער פֿון זיינע פֿיינט. ¹⁸ און בענטשן וועלן זיך מיט דיין זאָמען אַלע פעלקער פֿון דער ערד, דערפֿאַר וואָס דו האָסט צוגעהערט צו מיין קול.

¹⁹ און אַברהם האָט זיך אומגעקערט צו זיינע יונגען, און זיי זיינען אויפגעשטאַנען, און זיינען געגאַנגען באַנאַנד קיין באַר־שָׁבַע. און אַברהם איז געבליבן אין באַר־שָׁבַע.

²⁰ און עס איז געווען נאָך די־אָזיקע געשעענישן, איז אָנגעוואָגט געוואָרן אַברהמען, אַזוי צו זאָגן: זע, מלָכָה, זי אויך האָט געבאָרן זין צו דיין ברודער נַחֹר: ²¹ עוץ זיין בכֹּר, און בּוֹז זיין ברודער, און קמוּאַל דעם פּאַטער פֿון אַרם, ²² און כְּשֶׁדֶן, און חֲזוֹן, און פֿלֶדְשֵׁן, און יְדֶלְפֶן, און בתוּאַלן. ²³ און בתוּאַל האָט געבאָרן רבקהן. די־אָזיקע אַכט האָט מלָכָה געבאָרן צו נַחֹר, אַברהם ברודער. ²⁴ און זיין קעפּסווייב וואָס איר נאָמען איז געווען רֵאוּמָה, זי אויך האָט געבאָרן טִבְחֵן, און גַחְמֵן, און תַּחֲשֵׁן, און מַעֲכֵהן.

חיי שרה

כג 'און דאָס לעבן פון שרהן איז געווען הונדערט און זיבן יאָר און צוואַנציק יאָר; דאָס זיינען געווען די יאָרן פון שרהס לעבן. ²און שרה איז געשטאַרבן אין קרית-אַרבע, דאָס איז חברון, אין לאַנד פּנען. און אַברהם איז געקומען צו קלאָגן אויף שרהן און זי צו באַוויינען.

³און אַברהם איז אויפגעשטאַנען פון פאַר זיין טויטן, און ער האָט גערעדט צו די קינדער פון חת, אַזוי צו זאָגן: ⁴אַ פּרעמדער אַבער אַ תּוֹשֵׁב בֵּין אִיךְ בִּי אַיִךְ, גיט מיר אַ קבר־אייגנטום בִּי אַיִךְ, און איך וועל באַגראָבן מיין טויטן פון פאַר מיר.

⁵האַבן די קינדער פון חת געענטפּערט אַברהמען, אים אַזוי צו זאָגן: ⁶הער אונדז צו, מיין האַר, אַ געטלאַכער פּירשט ביסטו צווישן אונדז; אין דעם געקליבנסטן פון אונדזערע קברים באַגראָב דיין טויטן; קיינער פון אונדז וועט נישט פאַרמיידן זיין קבר פון דיר, אויף צו באַגראָבן דיין טויטן.

⁷איז אַברהם אויפגעשטאַנען, און האָט זיך געבוקט צו דעם פּאַלק פון לאַנד, צו די קינדער פון חת. ⁸און ער האָט צו זיי גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אויב עס איז אַייער ווילן צו באַגראָבן מיין טויטן פון פאַר מיר, הערט מיך צו, און בעט פאַר מיר בִּי עפרון דעם זון פון צוחרן, ⁹ער זאָל מיר געבן די הייל פון מַכְפֵּלָה וואָס געהערט צו אים, וואָס אין עק פון זיין פעלד; אין פולן געלט זאָל ער עס מיר געבן צווישן אַיִךְ פאַר אַ קבר־אייגנטום.

¹⁰און עפרון איז געזעסן צווישן די קינדער פון חת; האָט עפרון דער חתי געענטפּערט אַברהמען אין די אויערן פון די קינדער פון חת, פאַר אַלע אַייגייער אין דעם טויער פון זיין

שטאַט, אזוי צו זאָגן: ¹¹ניין, מיין האַר, הער מיך צו: דאָס פעלד שענק איך דיר, אויך די הייל וואָס דרינען שענק איך דיר; פאַר די אויגן פון די קינדער פון מיין פאָלק שענק איך עס דיר; באַגראָב דיין טויטן.

¹²האַט אַברהם זיך געבוקט פאַר דעם פאָלק פון לאַנד, און ער האָט גערעדט צו עפרונען אין די אויערן פון דעם פאָלק פון לאַנד, אזוי צו זאָגן: ווען דו וואָלסט מיך נאָר צוהערן! איך גיב דאָס געלט פאַרן פעלד, נעם עס פון מיר, און איך וועל דאָרטן באַגראָבן מיין טויטן.

¹⁴האַט עפרון געענטפערט אַברהמען, אים אזוי צו זאָגן: ¹⁵הער מיך צו, מיין האַר, לאַנד אין פיר הונדערט שקל זילבער, וואָס איז דאָס צווישן מיר און צווישן דיר? און דיין טויטן באַגראָב.

¹⁶האַט אַברהם צוגעהערט צו עפרונען, און אַברהם האָט אָפגעווייגן עפרונען דאָס זילבער, וואָס ער האָט געוואָגט אין די אויערן פון די קינדער פון חת, פיר הונדערט שקל זילבער, גאַנצבאַר ביים סוחר. ¹⁷אזוי איז געבליבן דאָס פעלד פון עפרונען, וואָס אין מכפלה, וואָס פאַר ממרא, דאָס פעלד מיט דער הייל וואָס דרינען, און אַלע בוימער וואָס אויפן פעלד, וואָס אין זיין גאַנצן געמאַרק רונד אַרום, ¹⁸דער איינקויף פון אַברהמען, פאַר די אויגן פון די קינדער פון חת, פאַר אַלע איינגייער אין דעם טויער פון זיין שטאַט. ¹⁹און דערנאָך האָט אַברהם באַגראָבן זיין ווייב שרה אין דער הייל פון דעם פעלד פון מכפלה פאַר ממרא, דאָס איז חברון, אין לאַנד כנען. ²⁰אזוי איז געבליבן דאָס פעלד, און די הייל וואָס דרינען, ביי אַברהמען פאַר אַ קבר־אייגנטום, פון די קינדער פון חת.

כד יאון אַברהם איז געוואָרן אַלט און באַטאַגט; און גאַט האָט געבענטשט אַברהמען מיט אַלצדינג. ²האַט אַברהם

געזאָגט צו זיין קנעכט, דעם עלטסטן פון זיין הויז, וואָס האָט געוועלטיקט איבער אַלץ וואָס ער האָט געהאַט: טו, איך בעט דיך, דיין האַנט אונטער מיין דיך,⁸ און איך וועל דיך באַשווערן ביי יהוה דעם גאָט פון הימל און דעם גאָט פון דער ערד, אַז דו זאָלסט ניט נעמען אַ ווייב פאַר מיין זון פון די טעכטער פון דעם פּנעמי וואָס איך זיץ צווישן אים. ⁹נייערט צו מיין לאַנד און צו מיין אָפּשטאַם זאָלסטו גיין, און נעמען אַ ווייב פאַר מיין זון, פאַר יצחקן.

⁵האָט דער קנעכט צו אים געזאָגט: טאַמער וועט די פרוי ניט וועלן גיין נאָך מיר אין דעם היגן לאַנד; זאָל איך ניט אַנדערש אומקערן דיין זון צו דעם לאַנד וואָס דו ביסט פון דאָרטן אַרויסגעגאַנגען?

⁶האָט אַברהם צו אים געזאָגט: היט דיך, זאָלסט ניט אומד קערן מיין זון אַהין. ⁷יהוה דער גאָט פון הימל, וואָס האָט מיך אַרויסגענומען פון דעם הויז פון מיין פאָטער, און פון דעם לאַנד פון מיין געבורט, און וואָס האָט צו מיר גערעדט, און וואָס האָט מיר געשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: צו דיין זאַמען וועל איך געבן דאָס דאָזיקע לאַנד—ער וועט שיקן זיין מלאך דיר פאַרויס, און וועסט קריגן אַ ווייב פאַר מיין זון פון דאָרטן. ⁸און אויב די פרוי וועט ניט וועלן גיין נאָך דיר, וועסטו זיין פריי פון דערדאָזיקער שבועה מיינער; אָבער זאָלסט ניט אומקערן מיין זון אַהין.

⁹האָט דער קנעכט געטאָן זיין האַנט אונטער דעם דיך פון זיין האַר אַברהמען, און ער האָט אים געשוואָרן אויף דער דאָזיקער זאך.

¹⁰און דער קנעכט האָט גענומען צען קעמלען פון די קעמלען פון זיין האַר, און איז אַוועקגעגאַנגען מיט אַלעם בעסטן פון זיין האַר אין זיין האַנט; און ער איז אויפגעשטאַנען, און איז געגאַנגען קיין אַרם־נהר־ים, צו דער שטאָט פון נַחורן. ¹¹און ער האָט

געמאכט קניען די קעמלען אויסן שטאָט ביים ברונעם וואַסער, אין אָונטצייט, אין דער צייט וואָס די שעפּערניס גייען אַרויס.¹² און ער האָט געזאָגט: יהוה, גאָט פון מיין האַר אַברהמען, שיק מיר צו היינט, איך בעט דיך, אַ טראַף, און טו חסד מיט מיין האַר אַברהמען.¹³ אָט שטיי איך ביים קוואַל וואַסער, און די טעכטער פון די שטאָטלייט קומען אַרויס שעפּן וואַסער; וואָל זיין, אַז די מיידל וואָס איך וועל צו איר זאָגן: „בייג אַיין, איך בעט דיך, דיין קרוג, און לאַמיך טרינקען“, און זי וועט זאָגן: „טרינק, און אויך דייע קעמלען וועל איך אָנטרינקען“, האָסטו זי באַשערט פאַר דיין קנעכט יצחקן, און דערמיט וועל איך וויסן אַז דו האָסט געטאָן חסד מיט מיין האַר.

¹⁵ און עס איז געווען, איידער נאָך ער האָט געענדיקט רעדן, ערשט רבקה קומט אַרויס—די וואָס איז געבאָרן געוואָרן ביי בתוואַל דעם זון פון מלכה, דער ווייב פון נחור, אַברהמס ברודער—מיט איר קרוג אויף איר אַקסל.¹⁶ און די מיידל איז געווען זייער שיין פון אויסזען, אַ יונגפרוי וואָס קיין מאַן האָט נאָך זי נישט געקענט; און זי האָט אַראָפּגענידערט צום קוואַל, און האָט אָנגעפילט איר קרוג, און איז אַרויפגעקומען.¹⁷ איז דער קנעכט איר געלאָפּן אַנטקעגן, און האָט געזאָגט: לאַז מיך אַ זופּ טאָן, איך בעט דיך, אַ ביסל וואַסער פון דיין קרוג.¹⁸ האָט זי געזאָגט: טרינק מיין האַר; און זי האָט אויף גיך אַראָפּ געלאָזט איר קרוג אויף איר האַנט, און האָט אים געגעבן טרינקען.¹⁹ און אַז זי האָט געענדיקט אים געבן טרינקען, האָט זי געזאָגט: אויך פאַר דייע קעמלען וועל איך אָנשעפּן, ביז זיי האָבן געענדיקט טרינקען.

²⁰ און זי האָט אויף גיך אויסגעליידיקט איר קרוג אין דער קאָריטע, און איז ווידער געלאָפּן צום ברונעם אָנשעפּן, ביז זי האָט אָנגעשעפּט פאַר אַלע זיינע קעמלען.²¹ און דער מאַן

קוקט זי אָן שווייגעדיק, צו וויסן אויב גאָט האָט באַגליקט זיין וועג אָדער ניט. ²²און עס איז געווען, ווי די קעמלען האָבן געענדיקט טרינקען, אַזוי האָט דער מאַן גענומען אַ גילדערנעם נאָזרינג וואָס זיין וואָג איז געווען אַ פֿקע, און צוויי אַרעמבענדער פאַר אירע הענט, וואָס זייער וואָג איז געווען צען גאָלדשטיק. ²³און ער האָט געזאָגט: וועמעס טאָכטער ביסטו? זאָג מיר, איך בעט דיך, איז דאָ אין דיין פּאָטערס הויז אַן אָרט פאַר אונדז צום נעכטיקן?

²⁴האָט זי צו אים געזאָגט: איך בין די טאָכטער פון בתואל דעם זון פון מלכהן, וואָס זי האָט געבאָרן נחורן. ²⁵און זי האָט צו אים געזאָגט: אי שטרוי אי פּוּטער אַ סך איז דאָ ביי אונדז, אי אַן אָרט צום נעכטיקן.

²⁶האָט דער מאַן זיך גענייגט און זיך געבויקט צו גאָט. ²⁷און ער האָט געזאָגט: געלויבט איז יהוה דער גאָט פון מיין האַר אַברהמען, וואָס האָט ניט פאַרלאָזן זיין חסד און זיין טריישאַפט צו מיין האַר; מיך האָט גאָט געפירט אויף דעם וועג צו דעם הויז פון מיין האַרס ברידער.

²⁸און די מיידל איז געלאָפן, און האָט דערציילט אין איר מוטערס הויז די דאָזיקע זאַכן. ²⁹און רבקה האָט געהאַט אַ ברודער וואָס זיין נאָמען איז געווען לָבָן; איז לָבָן אַרויס געלאָפן צו דעם מאַן דרויסן צום קוואַל. ³⁰און עס איז געווען, ווי ער האָט דערזען דעם נאָזרינג, און די אַרעמבענדער אויף די הענט פון זיין שוועסטער, און ווי ער האָט געהערט די ווערטער פון זיין שוועסטער רבקהן, אַזוי צו זאָגן: אַזוי און אַזוי האָט דער מאַן צו מיר גערעדט—איז ער געקומען צו דעם מאַן ווי ער שטייט ביי די קעמלען לעבן קוואַל, ³¹און ער האָט געזאָגט: קום, געבענטשטער פון גאָט, פאַרוואָס שטייסטו דרויסן? איך האָב דאָך אויפגעראַמט דאָס הויז, און אַן אָרט פאַר די קעמלען.

³²איז דער מאַן אַרײַנגעגאַנגען אין הויז; און ער האָט אָפּגעבונדן די קעמלען, און האָט דערלאָנגט שטרוי און פּוּטער פאַר די קעמלען, און וואַסער צו וואַשן זײַנע פּיס, און די פּיס פון די מענטשן וואָס מיט אים. ³³און עס איז געשטעלט געוואָרן פאַר אים צום עסן, אָבער ער האָט געזאָגט: איך וועל ניט עסן, ביז איך האָב גערעדט מײַנע רײד. האָט ער געזאָגט: רעד. ³⁴האָט ער געזאָגט: דער קנעכט פון אַברהמען בין איך. ³⁵און גאָט האָט זײַער געבענטשט מײן האַר, און ער איז געוואָרן רײך; און ער האָט אים געגעבן שאָף און רינדער, און זילבער און גאָלד, און קנעכט און דינסטן, און קעמלען און אייזלען. ³⁶און שׂרה, מײן האַרס ווייב, האָט געבאָרן אַ זון צו מײן האַר אויף איר עלטער; און ער האָט אים אַוועקגעגעבן אַלץ וואָס ער האָט געהאַט. ³⁷און מײן האַר האָט מיך באַשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט ניט נעמען אַ ווייב פאַר מײן זון פון די טעכטער פון דעם פּנעני וואָס איך זײַן אין זײן לאַנד. ³⁸ניט אַנדערש נאָר צו מײן פּאָטערס הויז זאָלסטו גיין, און צו מײן משפּחה, און נעמען אַ ווייב פאַר מײן זון. ³⁹האָב איך געזאָגט צו מײן האַר: טאָמער וועט די פּרוי ניט וועלן גיין מיט מיר? ⁴⁰האָט ער צו מיר געזאָגט: יהוה וואָס איך בין געגאַנגען פאַר אים, וועט שיקן זײן מלאַך מיט דיר, און וועט באַגליקן דיין וועג, און וועסט קריגן אַ ווייב פאַר מײן זון, פון מײן משפּחה און פון מײן פּאָטערס הויז. ⁴¹דענסמאָל וועסטו פּרײ זײן פון מײן שבועה, אַז דו וועסט קומען צו מײן משפּחה; און אויב זײ וועלן דיר ניט געבן, וועסטו אויך פּרײ זײן פון מײן שבועה. ⁴²בין איך געקומען הײנט צום קוואַל, און האָב געזאָגט: יהוה, גאָט פון מײן האַר אַברהמען, אויב דו ווילסט, איך בעט דיך, באַגליקן מײן וועג וואָס איך גײ אויף אים: ⁴³אַט שטײ איך ביים קוואַל וואַסער; און עס זאָל זײן, אַז די מײדל וואָס קומט אַרויס

שעפן, און איך וועל זאָגן צו איר: „גיב מיר טרינקען, איך בעט דײַך, אַ ביסל וואַסער פון דײַן קרוג“, ⁴⁴און זי וועט זאָגן צו מיר: „אי דו טרינק, אי פאַר דײַנע קעמלען וועל איך אָנשעפן“, זאָל זי זײַן די ווייב, וואָס גאָט האָט באַשערט פאַר מײַן האַרס זון. ⁴⁵נאָך אײדער איך ענדיק רעדן צו מײַן האַרצן, ערשט רבקה קומט אַרויס מיט איר קרוג אויף איר אַקסל; און זי האָט אַראָפּגענידערט צום קוואַל און האָט אָנגעשעפט. האָב איך צו איר געזאָגט: גיב מיר טרינקען, איך בעט דײַך. ⁴⁶האָט זי אויף גיך אַראָפּגעלאָזט איר קרוג פון זיך, און האָט געזאָגט: טרינק, און אויך דײַנע קעמלען וועל איך אָנטרינקען. האָב איך געטרונקען, און אויך די קעמלען האָט זי אָנגעטרונקען. ⁴⁷האָב איך זי געפרעגט און האָב געזאָגט: וועמעס טאַכטער ביסטו? האָט זי געזאָגט: די טאַכטער פון בתוואַל דעם זון פון נחורן, וואָס מלָכָה האָט געבאָרן צו אים. און איך האָב אָנגעטאָן דעם נאָזרינג אויף איר נאָז, און די אַרעמבענדער אויף אירע הענט. ⁴⁸און איך האָב מיך גענייגט און מיך געבוקט צו יהוה, און איך האָב געלויבט יהוה דעם גאָט פון מײַן האַר אַברהמען, וואָס האָט מיך געפירט אויפן ריכטיקן וועג צו קריגן די טאַכטער פון מײַן האַרס אָן אײגענעם פאַר זײַן זון. ⁴⁹און אַצונד, אויב איר ווילט טאָן אַ חסד און אַ טרײשאַפט מיט מײַן האַר, זאָגט מיר; און אויב ניט, זאָגט מיר; און איך וועל מיך קערן אויף רעכטס אָדער אויף לינקס.

⁵⁰האָט געענטפּערט לָבָן און בתוואַל, און זײ האָבן געזאָגט: די זאָך איז אַרויס פון גאָט; מיר קענען ניט רעדן צו דיר שלעכטס אָדער גוטס. ⁵¹אָט איז רבקה פאַר דיר, נעם און גײ, און זאָל זי זײַן אַ ווייב צו דעם זון פון דײַן האַר, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

⁵²און עס איז געווען, ווי דער קנעכט פון אַברהמען האָט

געהערט זייערע ווערטער, אזוי האָט ער זיך געבוקט צו דער ערד פאַר גאָט. ⁵³און דער קנעכט האָט אַרויסגענומען זילבערנע זאַכן, און גילדערנע זאַכן, און קליידער, און געגעבן רבקה; אויך איר ברודער און איר מוטער האָט ער געגעבן טייערע מתנות. ⁵⁴און זיי האָבן געגעסן און געטרונקען, ער און די מענטשן וואָס מיט אים; און זיי האָבן איבערגענעכטיקט; און זיי זיינען אויפגעשטאַנען אין דער פרי, און ער האָט געזאָגט: שיקט מיך אַוועק צו מיין האַר.

⁵⁵האָט געזאָגט איר ברודער און איר מוטער: זאָל די מיידל בלייבן ביי אונדז אַ יאָר אָדער צען [חדשים], דערנאָך וועט זי גיין. ⁵⁶האָט ער צו זיי געזאָגט: האַלט מיך ניט אויף, אַז גאָט האָט באַגליקט מיין וועג. שיקט מיך אַוועק, און לאַמיר גיין צו מיין האַר. ⁵⁷האָבן זיי געזאָגט: מיר וועלן רופן די מיידל, און מיר וועלן פרעגן איר מויל. ⁵⁸האָבן זיי גערופן רבקה, און האָבן צו איר געזאָגט: ווילסטו גיין מיט דעמדאָזיקן מאַן? האָט זי געזאָגט: איך וויל גיין.

⁵⁹האָבן זיי אַרויסבאַלייט זייער שוועסטער רבקה, און איר אָם, און אַברהם קנעכט, און זיינע מענטשן. ⁶⁰און זיי האָבן געבענטשט רבקה, און האָבן צו איר געזאָגט: אונדזער שוועסטער, דו ווער טויזנטער מאָל צען טויזנט, און דיין זאַמען זאָל אַרבן דעם טויער פון זיינע פיינט. ⁶¹און רבקה איז אויפֿגעשטאַנען מיט אירע מיידלאַך, און זיי האָבן זיך אַרויפגעזעצט אויף די קעמלען, און זיינען געגאַנגען נאָך דעם מאַן. און דער קנעכט האָט גענומען רבקה, און איז אַוועקגעגאַנגען.

⁶²און יצחק איז אָנגעקומען פון וווּ מע גייט קיין באַר־לחי רואי, וואָרום ער איז געזעסן אין לאַנד פון דרום—⁶³און יצחק איז אַרויסגעגאַנגען זיך דורכצוגיין אין פעלד אַקעגן אָונט—האָט ער אויפֿגעהויבן זיינע אויגן און האָט אַ קוק געטאָן, ערשט

קעמלען קומען אָן. ⁶⁴און רבקה האָט אויפגעהויבן אירע אויגן, און האָט דערזען יצחקן, און זי האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פון קעמל. ⁶⁵און זי האָט געזאָגט צו דעם קנעכט: ווער איז יענער מאַן וואָס גייט אין פעלד אונדז אַנטקעגן? האָט דער קנעכט געזאָגט: דאָס איז מיין האַר. האָט זי גענומען דעם שלייער, און האָט זיך פאַרדעקט.

⁶⁶און דער קנעכט האָט דערציילט יצחקן אַלע זאַכן וואָס ער האָט געטאָן. ⁶⁷און יצחק האָט זי אַריינגעבראַכט אין דעם געצעלט פון זיין מוטער שרהן. און ער האָט גענומען רבקהן, און זי איז אים געוואָרן פאַר אַ ווייב; און ער האָט זי ליב געהאַט. און יצחק האָט זיך געטרייסט נאָך זיין מוטער.

כה ¹און אַברהם האָט ווידער גענומען אַ ווייב, און איר נאָמען איז געווען קטורָה. ²און זי האָט אים געבאָרן זמְרָנען, און יְקִשְׁנען, און מְדָנען, און מְדִנְען, און יִשְׁבָּקן, און שׁוּחַן. ³און יְקִשֵּׁן האָט געבאָרן שבָּאן, און דְדָנען. און די קינדער פון דְדָנען זיינען געווען אַשורים, און לְטוּשִׁים, און לְאוּמִים. ⁴און די זין פון מְדִנְען זיינען געווען: עֵיפָה, און עֶפְרָי, און חֲנוּךְ, און אַבִּידָע, און אֶלְדָּעָה. די אַלע זיינען געווען די קינדער פון קטורָהן.

⁵און אַברהם האָט אַוועקגעגעבן אַלץ וואָס ער האָט געהאַט צו יצחקן. ⁶און צו די זין פון די קעפסווייבער וואָס אַברהם האָט געהאַט, האָט אַברהם געגעבן מתנות, און האָט זיי אַוועק געשיקט פון זיין זון יצחקן, ווען ער האָט נאָך געלעבט, קיין מורח, אין מורח־לאַנד.

⁷און דאָס זיינען די טעג פון די יאָרן פון אַברהם לעבן וואָס ער האָט געלעבט: הונדערט יאָר און פינף יאָר און זיבעציג יאָר. ⁸און אַברהם איז פאַרגאַנגען און איז געשטאַרבן אין אַ גוטער עלטער, אַלט און זאַט [מיט יאָרן]; און ער איז אַייב

געזאמלט געוואָרן צו זיין פּאָלק. ⁹און יצחק און ישמעאל, זיינע זין, האָבן אים באַגראָבן אין דער הייל פון מכפֿלה, אין דעם פעלד פון עפרון דעם זון פון צוחר דעם חתי, וואָס פאַר מַמְרָא; ¹⁰דאָס פעלד וואָס אַברהם האָט אָפּגעקויפט פון די קינדער פון חת, דאָרטן איז באַגראָבן געוואָרן אַברהם, און זיין ווייב שרה.

¹¹און עס איז געווען נאָך דעם טויט פון אַברהמען, האָט גאָט געבענטשט זיין זון יצחקן. און יצחק איז געזעסן ביי באַר־לְחִי רואי:

¹²און דאָס זיינען די געבורטן פון ישמעאל, אַברהמס זון, וואָס הָגָר די מצרית, די דינסט פון שרה, האָט געבאָרן אַברהמען. ¹³און דאָס זיינען די נעמען פון ישמעאלס זין, נאָך זייערע נעמען, לויט זייערע געבורטן: דער בכור פון ישמעאלן, נבֿיֹת, און קָדָר, און אַדבֿאַל, און מבֿשֶׁם; ¹⁴און משֶׁע, און דוֹמָה, און משֶׁאָ; ¹⁵חַדָּד, און תִּימָאָ, יטור, נְפִישׁ, און קַדְמָה. ¹⁶דאָס זיינען די זין פון ישמעאלן, און דאָס זיינען זייערע נעמען אין זייערע דערפער, און אין זייערע לאַגערן; צוועלף פֿירשטן לויט זייערע פעלקער. — ¹⁷און דאָס זיינען די יאָרן פון ישמעאלס לעבן: הונדערט יאָר און זיבן יאָר און דרייסיק יאָר. און ער איז פאַרגאַנגען און איז געשטאַרבן; און ער איז אַיינגעזאמלט געוואָרן צו זיין פּאָלק. — ¹⁸און זיי האָבן געווינט פון חוּלָה ביו שור וואָס פאַר מצרים, ווי דו גייסט קיין אַשור; אין געזיכט פון אַלע זיינע ברידער האָט ער זיך באַזעצט.

תולדות

¹⁹און דאָס איז די געשיכטע פון יצחק, אַברהמס זון: אַברהם האָט געבאָרן יצחקן. ²⁰און יצחק איז געווען פערציק יאָר אַלט, ווען ער האָט זיך גענומען רבקה, די טאָכטער פון בתואל דעם

אַרְמִי פֹהַן פִּדְרָאָרְם, דִּי שׁוּעֶסְטֶעֶר פֹּהַן לָבָן דַּעַם אַרְמִי, פֹּאָר
 אַ ווִיב. ²¹און יצחק האָט געבעטן צו גאָט פֹּהַן וועגן זיין ווייב,
 וואָרום זי איז געווען אַן עקרה; און גאָט האָט זיך געלאָזט
 דערבעטן פֹּהַן אים, און רבקה זיין ווייב איז טראָגעדיק געוואָרן.
²²און די קינדער האָבן זיך געשטויסן אין איר, און זי האָט
 געזאָגט: אויב אַזוי, נאָך וואָס דען לעב איך? און זי איז געגאַנגען
 פֹּרעגן ביי גאָט. ²³און גאָט האָט צו איר געזאָגט:

צוויי אוֹמוֹת זיינען אין דיין לייב,

און צוויי פעלקער וועלן זיך פֹּהַן דיינע אינגעווייד צעשיידן,
 און אַ פֹּאָלק פֹּהַן אַ פֹּאָלק וועט זיין שטאַרקער,
 און דער עלטערער וועט דינען דעם אינגערן.

²⁴און אַז אירע טעג זיינען פֹּהַן געוואָרן צום געווינען, ערשט
 אַ צווילינג איז אין איר לייב. ²⁵און דער ערשטער איז אַרויס-
 געקומען אַ רויטער, אין גאַנצן אַזוי ווי אַ האַריקער מאַנטל;
 און מע האָט גערופן זיין נאָמען יַעֲשׁוּ. ²⁶און דערנאָך איז אַרויס-
 געקומען זיין ברודער, און זיין האַנט האָט צוגעהאַלטן דעם
 טריט פֹּהַן יַעֲשׁוּ; און מע האָט גערופן זיין נאָמען יַעֲקֹב. און
 יצחק איז געווען זעכציק יאָר אַלט ביי זייער געבאָרן ווערן.

²⁷און די אינגלאַך זיינען אויפגעוואַקסן; און יַעֲשׁוּ איז געווען
 אַ מענטש געניט אין געיעג, אַ פעלדמענטש, און יַעֲקֹב איז געווען
 אַ שטילער מענטש, וואָס זיצט אין געצעלטן. ²⁸און יצחק
 האָט ליב געהאַט יַעֲשׁוּ, ווייל דאָס געפאַנג איז אים געווען צום
 מויל; און רבקה האָט ליב געהאַט יַעֲקֹבן.

²⁹האָט יַעֲקֹב איינמאַל געקאַכט אַ געקעכטס, און יַעֲשׁוּ איז
 אַנגעקומען פֹּהַן פעלד, און ער איז געווען פֹּאַרשמאַכט. ³⁰האָט
 יַעֲשׁוּ געזאָגט צו יַעֲקֹבן: לאַז מיך אַ שלונג טאָן, איך בעט דיך,
 פֹּהַן דעמדאָזיקן רויטןרויטן, וואָרום איך בין פֹּאַרשמאַכט;
 דרום האָט מען גערופן זיין נאָמען אָדום. ³¹האָט יַעֲקֹב

² דער וואָס האַלט ביים טריט אָדער פֹּאַרכאַפּט און נאָרט אויס. ³ האָדום האָדום.

געזאָגט: פאַרקויף מיר אַקאַרשט דיין בכורה. ³²האַט עָשָׂן געזאָגט: זע, איך גיי צום שטאַרבן, און צו וואָס מיר דען בכורה? ³³האַט יעקב געזאָגט: שווער מיר אַקאַרשט. האָט ער אים געשוואָרן, און ער האָט פאַרקויפט זיין בכורה צו יעקבן. ³⁴און יעקב האָט געגעבן עָשָׂן ברויט און געקעכטס פון לינדזן; און ער האָט געגעסן און געטרונקען, און איז אויפגעשטאַנען און אוועקגעגאַנגען. אזוי האָט עָשָׂן פאַראַכט די בכורה.

כו ¹און עס איז געוואָרן אַ הונגער אין לאַנד, אַחוץ דעם פריערדיקן הונגער, וואָס איז געווען אין די טעג פון אַברהמען; און יצחק איז געגאַנגען צו אַבימֶלך דעם מלך פון די פלשתים, קיין גֶרָר. ²און גאַט האָט זיך באַוווּזן צו אים, און האָט געזאָגט: זאָלסט ניט נידערן קיין מצרים, וווּוּן אין דעם לאַנד וואָס איך וועל דיר זאָגן. ³האַלט זיך אויף אין דעמדאָזיקן לאַנד, און איך וועל זיין מיט דיר, און וועל דיך בענטשן; וואָרום צו דיר און צו דיין זאַמען וועל איך געבן אַלע דידאָזיקע לענדער, און איך וועל מקיים זיין די שבועה וואָס איך האָב געשוואָרן צו דיין פאָטער אַברהמען. ⁴און איך וועל מערן דיין זאַמען אזוי ווי די שטערן פון הימל, און וועל געבן צו דיין זאַמען אַלע דידאָזיקע לענדער; און בענטשן וועלן זיך מיט דיין זאַמען אַלע פעלקער פון דער ערד; ⁵דערפאַר וואָס אַברהם האָט צו געהערט צו מיין קול, און האָט געהיט מיין היטונג, מיינע געבאָט, מיינע געזעצן, און מיינע לערנונגען.

⁶און יצחק האָט זיך באַזעצט אין גֶרָר. ⁷האַבן די מענטשן פון דעם אָרט געפרעגט וועגן זיין ווייב, און ער האָט געזאָגט: זי איז מיינע אַ שוועסטער; וואָרום ער האָט מורא געהאַט צו זאָגן „מיין ווייב“; „טאַמער וועלן די מענטשן פון דעם אָרט מיך הרגען איבער רבקהן, ווייל זי איז שייך פון אויסזען“.

⁸און עס איז געווען, אז ער איז דאָרטן אָפגעווען אַ לאַנגע

צײט, האָט אַבימֶלךְ דער מלך פון די פּלֶשְׁתִּים אַרויסגעקוקט דורכן פענצטער, און געזען, ערשט יצחק שטיפט מיט זיין ווייב רבקהן. ⁹האָט אַבימֶלךְ גערופן יצחקן, און האָט געזאָגט: זי איז דאָך גאַר דיין ווייב, און ווי אַזוי האָסטו געזאָגט: זי איז מײנע אַ שוועסטער? האָט יצחק צו אים געזאָגט: ווייל איך האָב געקלערט: איך וועל נאָך אומקומען איבער איר. ¹⁰האָט אַבימֶלךְ געזאָגט: וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו אונדז? שיר־שיר וואַלט אײנער פון פּאָלק געלעגן מיט דיין ווייב, און וואַלסט געבראַכט אויף אונדז אַ שולד.

¹¹און אַבימֶלךְ האָט באַפוילן דעם גאַנצן פּאָלק, אַזוי צו זאָגן: דער וואָס רירט אָן דעמדאָזיקן מאַן אָדער זיין ווייב, וועט טײטן געטײט ווערן.

¹²און יצחק האָט געזײט אין יענעם לאַנד, און האָט געקריגן אין יענעם יאָר הונדערט מאָל אַזוי פיל; און גאָט האָט אים געבענטשט. ¹³און דער מאַן איז געוואָרן רייך, און איז נאָכאַנאַנד רייכער געוואָרן, ביז ער איז געוואָרן זײער רייך. ¹⁴און ער האָט געהאַט סטאַדעס שאַף, און סטאַדעס רינדער, און פיל קנעכט; און די פּלֶשְׁתִּים האָבן אים מקנא געווען. ¹⁵און אַלע ברונעמער וואָס די קנעכט פון זיין פּאָטער האָבן געגראָבן אין די טעג פון זיין פּאָטער אַברהמען, האָבן די פּלֶשְׁתִּים זיי פאַרשטאַפּט, און זיי אָנגעפילט מיט ערד. ¹⁶און אַבימֶלךְ האָט געזאָגט צו יצחקן: גיי אַוועק פון אונדז, וואָרום ביסט פיל מאַכטיקער פון אונדז.

¹⁷איז יצחק אַוועקגעגאַנגען פון דאָרטן, און האָט געלאָגערט אין טאָל פון גֶרָר, און האָט זיך דאָרטן באַזעצט. ¹⁸און יצחק האָט ווידער אויפגעגראָבן די וואַסערברונעמער וואָס מע האָט געגראָבן אין די טעג פון זיין פּאָטער אַברהמען, און די פּלֶשְׁתִּים האָבן זיי פאַרשטאַפּט נאָך דעם טױט פון אַברהמען;

און ער האָט זיי גערופן מיט נעמען אזוי ווי די נעמען וואָס זיין פּאָטער האָט זיי גערופן. ¹⁹און די קנעכט פון יצחקן האָבן געגראָבן אין טאָל, און האָבן דאָרטן געפונען אַ ברונעם לעבעדיקע וואַסער. ²⁰האָבן זיך געקריגט די פּאָסטוכער פון גרר מיט די פּאָסטוכער פון יצחקן, אזוי צו זאָגן: אונדז געהערט דאָס וואַסער. און ער האָט גערופן דעם נאָמען פון דעם ברונעם עַשָק, ווייל זיי האָבן זיך געעַסקט מיט אים. ²¹און זיי האָבן געגראָבן אַן אַנדער ברונעם, און האָבן זיך איבער אים אויך געקריגט. און ער האָט גערופן זיין נאָמען שְטַנָה. ²²און ער האָט זיך איבערגעטראָגן פון דאָרטן, און האָט געגראָבן אַן אַנדער ברונעם; און זיי האָבן זיך איבער אים ניט געקריגט. האָט ער גערופן זיין נאָמען רחובות, ווייל ער האָט געזאָגט: אַצונד האָט אונדז גאָט געגעבן רחבות, און מיר וועלן וואַקסן אין לאַנד.

²³און ער איז אַרויפגעגאַנגען פון דאָרטן קיין באַר־שֶבַע. ²⁴און גאָט האָט זיך באַוויון צו אים אין יענער נאַכט, און האָט געזאָגט: איך בין דער גאָט פון דיין פּאָטער אַברהמען; זאָלסט ניט מורא האָבן, וואָרום איך בין מיט דיר, און איך וועל דיך בענטשן, און וועל מערן דיין זאָמען, פון מיין קנעכט אַברהמס וועגן.

²⁵האָט ער דאָרטן געבויט אַ מזבח, און ער האָט גערופן צו דעם נאָמען יהוה; און ער האָט דאָרטן אויפגעשטעלט זיין געצעלט. און די קנעכט פון יצחקן האָבן דאָרטן געגראָבן אַ ברונעם.

²⁶און אַבימֶלֶךְ איז געגאַנגען צו אים פון גרר, מיט אַחוזת זיין גוטן פריינט, און פיכול דעם האַר פון זיין חיל. ²⁷האָט יצחק צו זיי געזאָגט: נאָך וואָס זייט איר געקומען צו מיר, אַז איר זייט מיר שְׁוֹנאים, און האָט מיך אַרויסגעשיקט פון אַיִך?

²⁸הָאָבֶן זִי גְעוֹאָגֵט: זַען הָאָבֶן מִיר גְעוֹזַען אָז גָּאָט אִיז מִיט דִיר, און מִיר הָאָבֶן גְעוֹאָגֵט: זאָל־זשע זיין אַ שבועה צווישן אונדז, צווישן אונדז און צווישן דִיר, און לאָמיר שליסן אַ בונד מִיט דִיר. ²⁹אויב דו וועסט טאָן מִיט אונדז בייז! אַזוי ווי מִיר הָאָבֶן דִיך נִיט אָנגערירט, און אַזוי ווי מִיר הָאָבֶן מִיט דִיר רק גוטס געטאָן, און מִיר הָאָבֶן דִיך אַוועקגעלאָזט בשלום. אַצונד ביסטו אַ געבענטשטער פֿון גָאָט.

³⁰הָאָט ער געמאַכט פֿאַר זִי אַ מאָלצײט, און זִי הָאָבֶן געגעסן און געטרונקען. ³¹און זִי הָאָבֶן זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און זִי הָאָבֶן געשוואָרן אײנער דעם אַנדערן, און יצחק הָאָט זִי אַרויסבאַלײט, און זִי זײנען אַוועקגעגאַנגען פֿון אים בשלום. ³²און עס איז געווען אין יענעם טאָג, זײנען געקומען די קנעכט פֿון יצחקן, און הָאָבֶן אים דערצײלט וועגן אַ ברוינעם וואָס זִי הָאָבֶן געגראָבן, און זִי הָאָבֶן צו אים געוואָגט: מִיר הָאָבֶן געפֿונען וואַסער. ³³הָאָט ער אים גערופֿן שְׁבָעָה. דרום איז דער נאָמען פֿון דער שטאָט באַר־שְׁבַע בײַז אויף הײנטיקן טאג. ³⁴און אז עָשָׂו איז געווען פֿערציק יאָר אַלט, הָאָט ער גענומען פֿאַר אַ ווייב יהודית די טאָכטער פֿון באַרי דעם חתי, און בְּשֵׁמֶת די טאָכטער פֿון אֵילֹן דעם חתי. ³⁵און זִי זײנען געווען אַ האַרצביטערניש פֿאַר יצחקן און פֿאַר רבקהן.

כז ¹און עס איז געווען, אַז יצחק איז אַלט געוואָרן, און זײנע אויגן זײנען געוואָרן צו טונקל צו זען, הָאָט ער גערופֿן זיין עלטערן זון עָשָׂו, און הָאָט צו אים געוואָגט: מײן זון! הָאָט ער צו אים געוואָגט: דאָ בין איך. ²הָאָט ער געוואָגט: זע נאָר, איך בין אַלט, איך ווײס נִיט דעם טאָג פֿון מײן טויט. ³דרום נעם אַצונד, איך בעט דִיך, דײנע וואָפֿן, דײן פֿיילבײטל און דײן בויגן, און גײ אַרויס אין פֿעלד, און פֿאַנג מִיר אַ געפֿאַנג:

4 און מאַך מיר אַ מאכל אַזוי ווי איך האָב ליב, און ברענג מיר, און איך וועל עסן; כדי מיין זעל זאָל דיך בענטשן איידער איך שטאַרב.

5 און רבקה האָט געהערט ווי יצחק רעדט צו זיין זון עֶשָׂו. און עֶשָׂו איז אַוועקגעגאַנגען אין פעלד, צו פאַנגען אַ געפאַנג אויף צו ברענגען. 6 האָט רבקה געזאָגט צו איר זון יעקבן, אַזוי צו זאָגן: זע, איך האָב געהערט דיין פּאָטער רעדן צו דיין ברודער עֶשָׂו, אַזוי צו זאָגן: 7 ברענג מיר אַ געפאַנג, און מאַך מיר אַ מאכל, און איך וועל עסן, און איך וועל דיך בענטשן פאַר גאָט פאַר מיין טויט. 8 איז אַצונד, מיין זון, הער צו מיין קול לויט ווי איך באַפעל דיר. 9 גיי אַקאַרשט צו די שאַף, און ברענג מיר פון דאָרטן צוויי גוטע ציגנבעקלאַך, און איך וועל פון זיי מאַכן אַ מאכל פאַר דיין פּאָטער, אַזוי ווי ער האָט ליב. 10 און וועסט ברענגען צו דיין פּאָטער, ער זאָל עסן, כדי ער זאָל דיך בענטשן פאַר זיין טויט.

11 האָט יעקב געזאָגט צו זיין מוטער רבקה: זע, מיין ברודער עֶשָׂו איז אַ מענטש אַ האַריקער, און איך בין אַ מענטש אַ גלאַטער. 12 טאַמער וועט מיך מיין פּאָטער אָנטאַפן, וועל איך זיין אין זיינע אויגן אַזוי ווי אַן אָפּנאַרער, און איך וועל ברענגען אויף מיר אַ קללה, און ניט אַ ברכה.

13 האָט זיין מוטער צו אים געזאָגט: אויף מיר דיין קללה, מיין זון! נאָר הער צו מיין קול, און גיי ברענג מיר.

14 איז ער געגאַנגען, און האָט גענומען און געבראַכט צו זיין מוטער, און זיין מוטער האָט געמאַכט אַ מאכל אַזוי ווי זיין פּאָטער האָט ליב געהאַט. 15 און רבקה האָט גענומען די שענסטע בגדים פון איר עלטערן זון עֶשָׂו, וואָס זיינען געווען ביי איר אין הויז, און זי האָט אָנגעטאַן איר אינגערן זון יעקבן. 16 און די פעלכלאַך פון די ציגנבעקלאַך האָט זי אָנגעטאַן אויף זיינע

הענט און אויף זיין גלאַטן האַלדו. ¹⁷און זי האָט געגעבן דעם מאכל און דאָס ברויט וואָס זי האָט געמאַכט, אין דער האַנט פון איר זון יעקבן.

¹⁸און ער איז געקומען צו זיין פאָטער, און האָט געזאָגט: פאָטער מיינער! האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך; ווער ביסטו מיין זון? ¹⁹האָט יעקב געזאָגט צו זיין פאָטער: איך בין עשו דין בכור; איך האָב געטאָן אַזוי ווי דו האָסט מיר געהייסן. הייב דין אויף, איך בעט דין, ועץ דין, און עס פון מיין געפאַנג, כדי דין זעל זאָל מיך בענטשן. ²⁰האָט יצחק געזאָגט צו זיין זון: ווי האָסטו עפעס אַזוי גיך געפונען, מיין זון? האָט ער געזאָגט: ווייל גאָט דין האָר האָט מיר צוגעשיקט אַ טראָף. ²¹האָט יצחק געזאָגט צו יעקבן: גענען, איך בעט דין, און לאַמיר דין אַב טאַפן, מיין זון, אויב דו ביסט דאָס מיין זון עשו, אָדער ניט. ²²האָט יעקב גענענט צו זיין פאָטער יצחקן, און ער האָט אים אָנגעטאַפט, און האָט געזאָגט: דער קול איז דער קול פון יעקבן, אָבער די הענט זיינען די הענט פון עשו. ²³און ער האָט אים ניט דערקענט, ווייל זיינע הענט זיינען געווען האַריק, אַזוי ווי די הענט פון זיין ברודער עשו; און ער האָט אים געבענטשט. ²⁴און ער האָט געזאָגט: דו ביסט דאָס מיין זון עשו? האָט ער געזאָגט: איך בין עס. ²⁵האָט ער געזאָגט: דערלאַנג מיר, און איך וועל עסן פון מיין זונס געפאַנג, כדי מיין זעל זאָל דין בענטשן. האָט ער אים דערלאַנגט, און ער האָט געגעסן; און ער האָט אים געבראַכט וויין, און ער האָט געטרונקען. ²⁶און זיין פאָטער יצחק האָט געזאָגט צו אים: גענען, איך בעט דין, און טו מיך אַ קוש, מיין זון. ²⁷האָט ער גענענט, און האָט אים אַ קוש געטאָן. און ער האָט געשמעקט דעם ריח פון זיינע בגדים, און האָט אים געבענטשט, און געזאָגט:

זע, דער ריח פון מיין זון

איז ווי דער ריח פון אַ פעלד
 וואָס גאָט האָט עס געבענטשט.
²⁸ און גאָט זאָל דיר געבן פון דעם טוי פון הימל,
 און פון די פעטקייטן פון דער ערד,
 און פיל תבואה און וויין.
²⁹ פעלקער זאָלן דיר דינען,
 און אומות זאָלן זיך בוקן צו דיר.
 זיי אַ האַר איבער דינע ברידער,
 און די זיין פון דיין מוטער זאָלן זיך בוקן צו דיר.
 פאַרשאַלטן די וואָס שילטן זיך,
 און געבענטשט די וואָס בענטשן זיך!

³⁰ און עס איז געווען, אַז יצחק האָט געענדיקט בענטשן
 יעקבן, איז ווי נאָר יעקב איז אַרויסגעגאַנגען פון פאַר זיין
 פאָטער יצחקן, אַזוי איז זיין ברודער עֶשָׂו אָנגעקומען פון זיין
 געיעג. ³¹ און ער אויך האָט געמאַכט אַ מאכל און געבראַכט צו
 זיין פאָטער; און ער האָט געזאָגט צו זיין פאָטער: זאָל מיין
 פאָטער אויפשטיין, און עסן פון זיין וונס געפאַנג, כדי דיין זעל
 זאָל מיך בענטשן. ³² האָט זיין פאָטער יצחק צו אים געזאָגט:
 ווער ביסטו? האָט ער געזאָגט: איך בין דיין זון, דיין בכור עֶשָׂו.
³³ האָט יצחק געציטערט זייער אַ גרויס ציטערניש, און ער האָט
 געזאָגט: היינט ווער איז דער וואָס האָט געפאַנגען אַ געפאַנג
 און מיר געבראַכט, און איך האָב געגעסן פון אַלץ איידער דו
 ביסט געקומען, און איך האָב אים געבענטשט? ער וועט אויך
 זיין געבענטשט.

³⁴ ווי עֶשָׂו האָט געהערט די ווערטער פון זיין פאָטער, אַזוי
 האָט ער אויסגעשריען אַ זייער גרויס און ביטער געשריי, און
 ער האָט געזאָגט צו זיין פאָטער: בענטש מיך אויך, מיין פאָטער.
³⁵ האָט ער געזאָגט: דיין ברודער איז געקומען מיט באַטרוג,

און האָט צוגענומען דיין ברכה. ³⁶האָט ער געזאָגט: צי דען רופט מען זיין נאָמען יעקב, ווייל ער האָט מיר שוין צוויי מאָל אויסגענאַרט? מיין בכורה האָט ער צוגענומען, און אָט האָט ער אַצונד צוגענומען מיין ברכה. און ער האָט געזאָגט: האָסטו ניט באַהאַלטן פאַר מיר אַ ברכה? ³⁷האָט יצחק געענטפערט און האָט געזאָגט צו עָשָׂן: זע, איך האָב אים געמאַכט פאַר אַ האַר איבער דיר, און אַלע זיינע ברידער האָב איך אים געגעבן פאַר קנעכט, און מיט תבואה און וויין האָב איך אים פאַר-זאָרגט, און פאַר דיר, וואָס קען איך דען טאָן, מיין זון? ³⁸האָט עָשָׂן געזאָגט צו זיין פאָטער: איז דאָס די איינציקע ברכה ביי דיר, מיין פאָטער? בענטש מיך אויך, מיין פאָטער. און עָשָׂן האָט אויפגעהויבן זיין קול און האָט געוויינט. ³⁹האָט זיין פאָטער יצחק זיך אָפגערופן און האָט צו אים געזאָגט:

זע, ווייט פון די פעטקייטן פון דער ערד וועט זיין דיין ווינונג, און אַן דעם הימלס טוי פון אויבן;

און אויף דיין שווערד וועסטו לעבן,

און דיין ברודער וועסטו דינען;

⁴⁰און עס וועט זיין, אַז דו וועסט זיך אָפרייסן,

וועסטו אַראָפּוואַרפן זיין יאָך פון דיין האַלדז.

⁴¹און עָשָׂן האָט פיינט געקריגן יעקבן איבער דער ברכה

וואָס זיין פאָטער האָט אים געבענטשט, און עָשָׂן האָט געזאָגט

ביי זיך אין האַרצן: זאָלן אַנקומען די טרויערטעג נאָך מיין

פאָטער, און איך וועל הרגען מיין ברודער יעקבן.

⁴²זיינען דערציילט געוואָרן רבקהן די ווערטער פון איר

עלטערן זון עָשָׂן, און זי האָט געשיקט און האָט גערופן איר

אינגערן זון יעקבן, און האָט צו אים געזאָגט: זע, דיין ברודער

עָשָׂן טרייסט זיך וועגן דיר, אַז ער וועט דיך הרגען. ⁴³און

אַצונד, מיין זון, הער צו מיין קול, און שטיי אויף, אַנטלויף דיר

צו מיין ברודער לָבֹנֶען קיין חָרֵן. ⁴⁴און וועסט זיצן ביי אים
עטלאַכע יאָר, ביז וואַנען דער גרימצאָרן פון דיין ברודער וועט
אַפגיין; ⁴⁵ביז דער כעס פון דיין ברודער וועט זיך אַפּקערן
פון דיר, און ער וועט פאַרגעסן וואָס דו האָסט אים געטאָן;
און איך וועל שיקן, און וועל דיך אַפּנעמען פון דאָרטן. נאָך
וואָס זאָל איך אָנווערן אַיך ביידן אין איין טאָג?

⁴⁶און רבקה האָט געזאָגט צו יצחק: מיין לעבן איז מיר
נמאס פון וועגן די טעכטער פון חת; אזוי ווי די דאָזיקע, פון די טעכטער
פון לאַנד, וואָס טויג מיר דאָס לעבן?

כח האָט יצחק גערופן יעקבן, און האָט אים געבענטשט,
און האָט אים באַפוילן, און האָט צו אים געזאָגט:
זאָלסט ניט נעמען אַ ווייב פון די טעכטער פון כְּנָען. ²שטיי
אויף, גיי קיין פּדֹדאָרם, צו דעם הויז פון בתואל, דיין מוטערס
פאָטער, און נעם דיר פון דאָרטן אַ ווייב פון די טעכטער
פון לָבֵן, דיין מוטערס ברודער. ³און גאָט שדי וועט דיך
בענטשן, און וועט דיך פּרוּכפּערן און דיך מערן, און וועסט
ווערן אַ געזעמל פּעלקער. ⁴און ער וועט דיר געבן די ברכה
פון אַברהם, דיר און דיין זאָמען מיט דיר, כדי זאָלסט אַרבען
דאָס לאַנד פון דיין ווינשאַפט, וואָס גאָט האָט געגעבן צו
אַברהם.

⁵און יצחק האָט אַוועקגעשיקט יעקבן, און ער איז געגאַנגען
קיין פּדֹדאָרם, צו לָבֵן דעם זון פון בתואל דעם אַרמי, דעם
ברודער פון רבקה, דער מוטער פון יעקבן און עֶשָׂו.

⁶און עֶשָׂו האָט געזען אַז יצחק האָט געבענטשט יעקבן, און
האָט אים אַוועקגעשיקט קיין פּדֹדאָרם, זיך צו נעמען אַ ווייב
פון דאָרטן; אַז ווען ער האָט אים געבענטשט, האָט ער אים
באַפוילן, אזוי צו זאָגן: זאָלסט ניט נעמען אַ ווייב פון די

טעכטער פון כּנען; ⁷און יעקב האָט צוגעהערט צו זיין פּאָטער און צו זיין מוטער, און איז געגאַנגען קיין פּדֶד־אַרם. ⁸און עָשָׂו האָט געזען אַז די טעכטער פון כּנען זיינען שלעכט אין די אויגן פון זיין פּאָטער יצחקן, ⁹און עָשָׂו איז געגאַנגען צו ישמעאלן, און האָט, צו זיינע אַנדערע ווייבער, זיך גענומען פאַר אַ ווייב מַחֲלַת די טאָכטער פון ישמעאל, אַברהםס זון, די שוועסטער פון נבִיֹּתָן.

וַיֵּצֵא

¹⁰און יעקב איז ארויסגעגאַנגען פון באַר־שֶׁבַע, און איז געגאַנגען קיין חֶרֶן. ¹¹און ער האָט געטראָפֶּן אַן אָרט, און איז דאָרטן געבליבן נעכטיקן, וואָרום די זון איז אונטערגעגאַנגען; און ער האָט גענומען פון די שטיינער פון דעם אָרט, און געמאַכט פאַר זיין צוקאָפֶּנס, און האָט זיך געלייגט אין יענעם אָרט. ¹²האָט זיך אים געחלומט, ערשט אַ לייטער שטייט אויף דער ערד, און זיין שפיץ גרייכט ביזן הימל, און זע, מלאַכים פון גאָט גייען אַרויף און גיזערן אַראָפּ אויף אים. ¹³און אָט שטייט גאָט איבער אים, און ער זאָגט: איך בין יהוה דער גאָט פון דיין פּאָטער אַברהמען, און דער גאָט פון יצחקן. דאָס לאַנד וואָס דו ליגסט דערויף, צו דיר וועל איך עס געבן, און צו דיין זאָמען. ¹⁴און דיין זאָמען וועט זיין אַזוי ווי שטויב פון דער ערד, און וועסט זיך אויסשפרייטן קיין מערב און קיין מזרח און קיין צפון און קיין דרום, און בענטשן וועלן זיך מיט דיר און מיט דיין זאָמען אַלע משפחות פון דער ערד. ¹⁵און זע, איך וועל זיין מיט דיר, און איך וועל דיך היטן אומעטום וווּ דו וועסט גיין, און איך וועל דיך אומקערן צו דערדאָזיקער ערד, וואָרום איך וועל דיך ניט פאַרלאָזן, ביז וואַנען איך האָב געטאָן וואָס איך האָב דיר צוגעזאָגט.

¹⁶הָאָט יַעֲקֹב זִיךְ אויפגעכאַפּט פון זיין שלאָף, און ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, גאָט איז פאַראַן אין דעמדאָזיקן אָרט, און איך האָב ניט געוויסט. ¹⁷און ער האָט מורא געהאַט, און האָט געזאָגט: ווי מוראדיק איז דערדאָזיקער אָרט! דאָס איז ניט אַנדערש ווי דאָס הויז פון גאָט, און דאָס איז דער טויער פון הימל.

¹⁸און יַעֲקֹב האָט זיך געפעדערט אין דער פרי, און ער האָט גענומען דעם שטיין וואָס ער האָט געמאַכט פאַר זיין צוויי קאָפּנס, און האָט אים געמאַכט פאַר אַ זיילשטיין, און ער האָט אַרויפגעאַסן אייל אויף זיין שפיץ. ¹⁹און ער האָט גערופן דעם נאָמען פון יענעם אָרט בֵּית־אֵל, אָבער לויט געווען דער נאָמען פון דער שטאָט צוערשט. ²⁰און יַעֲקֹב האָט אַ נדר געטאָן, אַזוי צו זאָגן: אויב גאָט וועט זיין מיט מיר, און וועט מיך היטן אויף דעמדאָזיקן וועג וואָס איך גיי, און ער וועט מיר געבן ברויט צום עסן, און אַ בגד אַנצוטאָן, ²¹און איך וועל מיך אומקערן בשלום צו מיין פאָטערס הויז, וועט יהוה מיר זיין צום גאָט. ²²און דערדאָזיקער שטיין וואָס איך האָב געמאַכט פאַר אַ זיילשטיין, וועט זיין אַ הויז פון גאָט; און פון אַלץ וואָס דו וועסט מיר געבן, וועל איך מעשרן מעשר צו דיר.

כט ¹און יַעֲקֹב האָט אויפגעהויבן זיינע פיס, און איז געגאַנגען צו דעם לאַנד פון די קינדער פון מזרח. ²און ער האָט אַ קוק געטאָן, ערשט אַ ברונעם איז אין פעלד, און זע, דריי סטאַדעס שאָף הויערן דאָרטן ביי אים; וואָרום פון יענעם ברונעם פלעגט מען אָנטרינקען די סטאַדעס, און דער שטיין אויפן מויל פון ברונעם איז געווען גרויס. ³און אַז דאָרטן האָבן זיך צונויפגעזאַמלט אַלע סטאַדעס, האָט מען אַראָפּגעקייקלט דעם שטיין פון דעם מויל פון ברונעם, און מע האָט אָנגעטרונקען

די שאָף, און אומגעקערט דעם שטיין אויפן מויל פון דעם ברונעם אויף זיין אָרט.

⁴האָט יעקב צו זיי געזאָגט: פון וואַנען זייט איר, מיינע ברידער? האָבן זיי געזאָגט: פון חָרָן זיינען מיר. ⁵האָט ער צו זיי געזאָגט: קענט איר לָבֵן דעם זון פון נַחוֹרָן? האָבן זיי געזאָגט: מיר קענען. ⁶האָט ער צו זיי געזאָגט: איז פריד צו אים? האָבן זיי געזאָגט: פריד; און אָן קומט זיין טאַכטער רחל מיט די שאָף. ⁷האָט ער צו זיי געזאָגט: זעט, דער טאָג איז נאָך גרויס, נאָך ניט צייט דאָס פי זאָל אַיינגעזאַמלט ווערן; טרינקט אָן די שאָף, און גייט פיטערט. ⁸האָבן זיי געזאָגט: מיר קענען ניט, ביז וואַנען אַלע סטאַדעס וועלן זיך צונויפזאַמלען, און מע וועט אַראָפּקייקלען דעם שטיין פון דעם מויל פון ברונעם; און מיר וועלן אָנטרינקען די שאָף.

⁹ווי ער רעדט נאָך מיט זיי, אַזוי איז רחל אונטערגעקומען מיט איר פּאָטערס שאָף; וואָרום זי איז געווען אַ פּאַסטוכערין. ¹⁰און עס איז געווען, ווי יעקב האָט דערזען רחלען, די טאַכטער פון לָבֵן, זיין מוטערס ברודער, און די שאָף פון לָבֵן, זיין מוטערס ברודער, אַזוי האָט יעקב געזענט, און האָט אַראָפּ געקייקלט דעם שטיין פון דעם מויל פון ברונעם, און האָט אָנגעטרונקען די שאָף פון לָבֵן, זיין מוטערס ברודער. ¹¹און יעקב האָט געקוישט רחלען, און האָט אויפגעהויבן זיין קוֹל און האָט געוויינט. ¹²און יעקב האָט דערציילט רחלען אַז ער איז איר פּאָטערס אָן אַייגענער, און אַז ער איז רבקהס אַ זון; און זי איז געלאָפן, און האָט אָנגעזאָגט איר פּאָטער.

¹³און עס איז געווען, ווי לָבֵן האָט געהערט די הערונג וועגן יעקב, זיין שוועסטערס זון, אַזוי איז ער אים געלאָפן אַנטקעגן, און ער האָט אים געהאַלדזט און אים געקוישט, און האָט אים אַריינגעבראַכט אין זיין הויז. און ער האָט דערציילט לָבֵנען

אַלע יענע געשעענישן. ¹⁴און לָבָן הָאָט צו אים געזאָגט: פֿאַר-
וואָר, מײַן בײַן און מײַן פֿלײַש בײַסטו.

און ער איז געזעסן בײַ אים אַ חודש צײַט.

¹⁵הָאָט לָבָן געזאָגט צו יעקבן: צי ווײַל דו בײַסט מײַנער
אַן אײַגענער, זאָלסטו מיר דינען אומזיסט? זאָג מיר וואָס איז
דײַן לױן. ¹⁶און לָבָן הָאָט געהאַט צוויי טעכטער; דער נאָמען
פֿון דער עלטערער איז געווען לאה, און דער נאָמען פֿון דער
אינגערער רחל. ¹⁷און לאהס אויגן זײַנען געווען שלאָפע, און
רחל איז געווען שײַן אויפן געשטאַלט, און שײַן אויפן פנים. ¹⁸און
יעקב הָאָט ליב געקריגן רחלען; און ער הָאָט געזאָגט: איך וועל
דיר דינען זיבן יאָר פֿאַר דײַן אינגערער טאָכטער רחלען.
¹⁹הָאָט לָבָן געזאָגט: בעסער איך זאָל זי דיר געבן, אײַדער
איך זאָל זי געבן צו אַן אַנדער מאַן; בלײַב בײַ מיר.

²⁰און יעקב הָאָט געדינט פֿאַר רחלען זיבן יאָר, און זײ
זײַנען געווען אין זײַנע אויגן אַזוי ווי עטלאַכע טעג, פֿון זײַן
ליבשאַפט צו איר. ²¹און יעקב הָאָט געזאָגט צו לָבָנען: גיב
מיר מײַן ווײַב, וואָרום מײַנע טעג זײַנען דערפֿילט געוואָרן;
און איך וועל קומען צו איר.

²²הָאָט לָבָן אײַנגעזאַמלט אַלע מענטשן פֿון דעם אָרט, און
ער הָאָט געמאַכט אַ מאָלצײַט. ²³און עס איז געווען אין אָוונט,
הָאָט ער גענומען זײַן טאָכטער לאהן, און הָאָט זי געבראַכט
צו אים, און ער איז געקומען צו איר. ²⁴און לָבָן הָאָט איר
געגעבן זײַן דינסט זלפֿהן—פֿאַר אַ דינסט צו זײַן טאָכטער לאהן.

²⁵און עס איז געווען אין דער פֿרי, ערשט דאָס איז לאה.
הָאָט ער געזאָגט צו לָבָנען: וואָס האָסטו מיר דאָ געטאָן? האָב
איך נישט געדינט בײַ דיר פֿאַר רחלען, און פֿאַרוואָס האָסטו
מיך גענאַרט? ²⁶הָאָט לָבָן געזאָגט: עס ווערט נישט געטאָן אַזוי אין
אונדזער מקום, אויסצוגעבן די אינגערע פֿאַר דער עלטערער.

27 דערפיל די וואָך פון דער, און מיר וועלן דיר אויך יענע געבן, פֿאַר דעם דינסט וואָס דו וועסט דינען ביי מיר נאָך זיבן אַנדערע יאָר.

28 האָט יעקב אזוי געטאָן, און ער האָט דערפילט די וואָך פון דער; און ער האָט אים געגעבן זיין טאָכטער רחלען, אים פֿאַר אַ ווייב. 29 און לָבָן האָט געגעבן צו זיין טאָכטער רחלען זיין דינסט בַּלְהֵן פֿאַר אַ דינסט צו איר.

30 און ער איז געקומען אויך צו רחלען. און ער האָט רחלען אויך מער ליב געהאַט פון לאה; און ער האָט געדינט ביי אים נאָך זיבן אַנדערע יאָר.

31 און גאָט האָט געזען אַז לאה איז אומבאַליבט, און ער האָט געעפנט איר טראַכט; און רחל איז געווען אַן עקרה. 32 און לאה איז טראַגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט גערופן זיין נאָמען ראַובֿן, ווייל זי האָט געזאָגט: יאָ, גאָט האָט געזען מיין פֿיין, וואָרום אַצונד וועט מיך מיין מאַן ליב האָבן. 33 און זי איז ווידער טראַגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט געזאָגט: ווייל גאָט האָט געהערט אַז איך בין אומבאַליבט, דרום האָט ער מיר געגעבן אויך דעם דאָזיקן; און זי האָט גערופן זיין נאָמען שִׁמְעוֹן. 34 און זי איז ווידער טראַגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט געזאָגט: אַצונד דאָס מאָל וועט מיין מאַן ווערן צוגעטאָן צו מיר, ווייל איך האָב אים געבאָרן דריי זין; דרום האָט מען גערופן זיין נאָמען לוי. 35 און זי איז ווידער טראַגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט געזאָגט: דאָס מאָל טו איך לויבן גאָט; דרום האָט זי גערופן זיין נאָמען יהוֹדָה. און זי האָט אויפגעהערט געבערן.

ל און אַז רחל האָט געזען אַז זי געבערט ניט פון יעקבן, האָט רחל מקנא געווען איר שוועסטער, און זי האָט געזאָגט צו

יעקבן: גיב מיר קינדער, אַניט שטאַרב איך. ²האַט דער צאָרן פון יעקבן געגרימט אויף רחלען, און ער האָט געזאָגט: בין איך דען אויף דעם אָרט פון גאַט, וואָס האָט פאַרמיטן פון דיר פרוכט פון לייב? ³האַט זי געזאָגט: אָט איז מיין דינסט בְּלָהָה, קום צו איר, און זי וועט געבערן אויף מיינע קני, און אויך איך וועל אויפגעריכט ווערן פון איר.

⁴און זי האָט אים געגעבן איר דינסט בְּלָהָה פאַר אַ ווייב, און יעקב איז צו איר געקומען. ⁵און בְּלָהָה איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ זון. ⁶און רחל האָט געזאָגט: גאַט האָט זיך פאַר מיר אָנגענומען, און האָט אויך מיין קול צוגעהערט, און מיר געגעבן אַ זון; דרום האָט זי גערופן זיין נאָמען דָן. ⁷און בְּלָהָה, רחלס דינסט, איז ווידער טראָגעדיק געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ צווייטן זון. ⁸און רחל האָט געזאָגט: שטאַרקע ראַנגלענישן האָב איך זיך געראַנגלט מיט מיין שוועסטער, און איך בין בייגעקומען; דרום האָט זי גערופן זיין נאָמען נַפְתָּלִי.

⁹און לאה האָט געזען אַז זי האָט אויפגעהערט געבערן, האָט זי גענומען איר דינסט זלְפָּה, און זי געגעבן יעקבן פאַר אַ ווייב. ¹⁰און זלְפָּה, לאהס דינסט, האָט יעקבן געבאָרן אַ זון. ¹¹האַט לאה געזאָגט: מזלִי איז געקומען; און זי האָט גערופן זיין נאָמען גַד. ¹²און זלְפָּה, לאהס דינסט, האָט יעקבן געבאָרן אַ צווייטן זון. ¹³האַט לאה געזאָגט: אויף מיין גליק! וואָרום די טעכטער וועלן מיך שאַצן גליקלאַך; און זי האָט גערופן זיין נאָמען אָשֵׁר.

¹⁴און ראובן איז געגאַנגען אין די טעג פון ווייצשניט, און האָט געפונען ליבעפעלאַך אין פעלד, און האָט זיי געבראַכט צו זיין מוטער לאהן. האָט רחל געזאָגט צו לאהן: גיב מיר, איך בעט דיך, פון דיין זונס ליבעפעלאַך. ¹⁵האַט זי געזאָגט

צו איר: ווינציק וואָס דו האָסט צוגענומען מיין מאַן, ווילסטו נאָך צונעמען מיין זונס ליבעפעלאַך? האָט רחל געזאָגט: דער פאַר זאָל ער ליגן מיט דיר היינטיקע נאַכט, פאַר די ליבעפעלאַך פון דיין זון.

¹⁶און ווי יעקב איז געקומען פון פעלד אין אַוונט, אַזוי איז לאה אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן, און האָט געזאָגט: צו מיר מוסטו קומען, וואָרום אַפּדינגען האָב איך דיך אַפּגעדוונגען פאַר די ליבעפעלאַך פון מיין זון. און ער איז מיט איר געלעגן אין יענער נאַכט. ¹⁷און גאָט האָט צוגעהערט צו לאה, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ פינפטן זון. ¹⁸און לאה האָט געזאָגט: גאָט האָט געגעבן מיין שכר פאַר וואָס איך האָב געגעבן מיין דינסט צו מיין מאַן; און זי האָט גערופן זיין נאָמען יששכר. ¹⁹און לאה איז ווידער טראָגעדיק געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ זעקסטן זון. ²⁰און לאה האָט געזאָגט: גאָט האָט מיך באַשאַנקען מיט אַ גוטן געשאַנק; דאָס מאָל וועט מיין מאַן וווינען מיט מיר, ווייל איך האָב אים געבאָרן זעקס זין; און זי האָט גערופן זיין נאָמען זבולון. ²¹און דערנאָך האָט זי געבאָרן אַ טאַכטער, און זי האָט גערופן איר נאָמען דינה.

²²און גאָט האָט געדאַכט אָן רחלען, און גאָט האָט צו געהערט צו איר, און האָט געעפנט איר טראַכט. ²³און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון; און זי האָט געזאָגט: גאָט האָט אַפּגעטאַן מיין חרפה. ²⁴און זי האָט גערופן זיין נאָמען יוסף, אַזוי צו זאָגן: גאָט זאָל מיר צוגעבן נאָך אַן אַנדער זון.

²⁵און עס איז געווען, אַז רחל האָט געבאָרן יוספן, האָט יעקב געזאָגט צו לָבָנען: לאַז מיך אַוועק, און איך וועל גיין צו

מײן אָרט און צו מײן לאַנד. ²⁶ גײב מיר מײנע ווייבער און מײנע קינדער, וואָס איך האָב דיר פֿאַר זײ געדינט, און איך וועל גיין; וואָרום דו ווייסט מײן דינסט וואָס איך האָב דיר געדינט.

²⁷האַט לָבָן צו אים געזאָגט: אויב, איך בעט דײך, איך האָב געפונען לײטזעליקייט אין דײנע אויגן—; איך האָב געמערקט אַז גאַט האָט מיך געבענטשט פון דײנעטוועגן. ²⁸און ער האָט געזאָגט: זאָג מיר דײן לױן, און איך וועל געבן.

²⁹האַט ער צו אים געזאָגט: דו ווייסט ווי איך האָב דיר געדינט, און וואָס דײן פי איז געוואָרן אונטער מיר; ³⁰וואָרום ווינציקוואָס האָסטו געהאַט פֿאַר מיר, און עס האָט זיך פֿאַר־מערט לָרוב, און גאַט האָט דײך געבענטשט אין מײנע טריט. און אַצונד, ווען וועל איך אויך טאָן פֿאַר מײן הויזגעזינט?

³¹האַט ער געזאָגט: וואָס זאָל איך דיר געבן? האָט יעקב געזאָגט: זאָלסט מיר גאָרנישט געבן; אויב דו וועסט מיר טאָן דידאַזיקע זאַך, וועל איך ווידער פֿיטערן דײנע שאַף, און היטן: ³²איך וועל דורכגיין היינט דורך אַלע דײנע שאַף, אַפצוטאָן פון דאָרטן איטלאַך געשפרענקלט און געפלעקט לאַם, און איטלאַך טונקל לאַם צווישן די שעפסן, און געפלעקט און געשפרענקלט צווישן די ציגן; און אַזוינס זאָל זײן מײן לױן. ³³און עדות זאָגן וועט אויף מיר מײן ערלאַכקייט פֿאַר דיר, אין אַ שפּעטערדיקן טאָג, אַז דו וועסט קומען איבערקוקן מײן לױן: איטלאַכס וואָס איז נײט געשפרענקלט און געפלעקט צווישן די ציגן און טונקל צווישן די שעפסן, איז דאָס אַ געגנבעטס בײַ מיר.

³⁴האַט לָבָן געזאָגט: יאָ, זאָל זײן אַזוי ווי דײן וואָרט. ³⁵און ער האָט אָפּגעטאָן אין יענעם טאָג די געשטרייפטע און געפלעקטע בעק, און אַלע געשפרענקלטע און געפלעקטע ציגן, איטלאַכס וואָס האָט אויף זיך ווייס, און איטלאַך טונקלס צווישן די שעפסן,

און ער האָט זיי איבערגעגעבן אין דער האַנט פון זיינע זין.
³⁶און ער האָט געמאַכט דריי טעג וועגס צווישן זיך און צווישן
יעקבן. און יעקב האָט געפֿיטערט לָבֶנֶס איבערֿיקע שאַף.
³⁷האָט יעקב זיך גענומען פֿיכטע שטעקלאַך פון טאַפּאַל,
און מאַנדלבוים, און פּלאַטאַנענבוים, און ער האָט אויסגעשײלט
אויף זיי ווייסע אויסשײלונגען, אָפּדעקנדיק דאָס ווייסע
וואָס אויף די שטעקלאַך. ³⁸און ער האָט אַרײַנגעשטעלט די
שטעקלאַך וואָס ער האָט אַרומגעשײלט, אין די קאָריטעס,
אין די וואַסערֿרינעס וווּ די שאַף קומען טרינקען, אַקעגן די
שאַף; און זיי האָבן זיך געפּאַרט אַז זיי זײנען געקומען טרינקען.
³⁹און די שאַף האָבן זיך געפּאַרט פאַר די שטעקלאַך, און די
שאַף האָבן געבאַרן געשטרייפּטע, געשפּרענקלטע, און
געפּלעקטע. ⁴⁰און די לעמער האָט יעקב אָפּגעשײדט—און
ער האָט צוגעקערט די פּנימער פון די שאַף אין לָבֶנֶס שאַף
צו די געשטרייפּטע און אַלע טונקעלע—און האָט זיך
געמאַכט סטאַדעס באַזונדער, און האָט זיי נײַט געשטעלט מיט
לָבֶנֶס שאַף. ⁴¹און עס איז געווען, ווען נאָר די שטאַרקע שאַף
האָבן זיך געפּאַרט, אַזוי פּלעגט יעקב אַרײַנטאָן די שטעקלאַך
פאַר די אויגן פון די שאַף אין די קאָריטעס, פּדי זיי זאָלן זיך
פאַרן בײַ די שטעקלאַך; ⁴²אַבער אַז די שאַף זײנען געווען
שוואַכע, פּלעגט ער נײַט אַרײַנטאָן; אַזוי פּלעגן די שוואַכע
אַנקומען לָבֶנֶען, און די שטאַרקע יעקבן. ⁴³און דער מאַן איז
געוואָרן זײער זײער רײַך, און ער האָט געהאַט פּיל שאַף, און
דינסטן און קנעכט, און קעמלען און אייזלען.

לא און ער האָט געהערט די ווערטער פון לָבֶנֶס זין, אַזוי
צו זאָגן: יעקב האָט צוגענומען אַלץ וואָס אונדזער
פּאָטער האָט געהאַט, און פון אונדזער פּאָטערס האָב האָט ער
געמאַכט דיִדאָזיקע גאַנצע רײַכקײַט. ²און יעקב האָט געזען

אָן לָבֶנֶס פִּנִּים, ערשט ער איז ניט צו אים ווי נעכטן־אייערנעכטן.
 3 און גאָט האָט געזאָגט צו יעקבן: קער זיך אום צו דעם לאַנד
 פֿון דיינע עלטערן, און צו דיין אָפּשטאַם, און איך וועל זיין
 מיט דיר.

4 האָט יעקב געשיקט און האָט גערופן רחלען און לאהן אין
 פעלד, צו זיינע שאָף. 5 און ער האָט צו זיי געזאָגט: איך זע אָן
 אייער פּאָטערס פֿנים, אָו ער איז ניט צו מיר ווי נעכטן־אייער־
 נעכטן; אָבער דער גאָט פֿון מיין פּאָטער איז געווען מיט מיר.
 6 און איר ווייסט אָו מיט מיין גאַנצן כּוּחַ האָב איך געדינט אַייער
 פּאָטער. 7 און אַייער פּאָטער האָט געמאַכט געשפּעט פֿון מיר,
 און האָט געביטן מיין לוינ צען מאָל, נאָר גאָט האָט אים ניט
 געלאָזן שלעכטס טאָן מיט מיר. 8 אָו ער האָט אַווי געזאָגט:
 געשפרענקלטע זאָלן זיין דיין לוינ, האָבן אַלע שאָף געבאָרן
 געשפרענקלטע; און אָו ער האָט אַווי געזאָגט: געשטרײַפטע
 זאָלן זיין דיין לוינ, האָבן אַלע שאָף געבאָרן געשטרײַפטע.
 9 און גאָט האָט אַוועקגענומען פֿון אַייער פּאָטערס פֿי, און
 געגעבן מיר. 10 און עס איז געווען אין דער צײַט ווען די שאָף
 האָבן זיך געפּאָרט, האָב איך אויפגעוויבן מײַנע אויגן, און האָב
 געזען אין חלום, ערשט די בעק וואָס שפּרינגען אויף די שאָף
 זײַנען געשטרײַפטע, געשפרענקלטע, און געפלעקטע. 11 און
 אַ מלאַך פֿון גאָט האָט געזאָגט צו מיר אין חלום: יעקב! און
 איך האָב געזאָגט: דאָ בין איך. 12 האָט ער צו מיר געזאָגט:
 הײַב אַקאָרשט אויף דײַנע אויגן און זע, אַלע בעק וואָס שפּרינגען
 אויף די שאָף זײַנען געשטרײַפטע, געשפרענקלטע, און
 געפלעקטע; וואָרום איך האָב געזען אַלץ וואָס לָבֶן טוט צו
 דיר. 13 איך בין דער גאָט פֿון בֵּית־אֵל וואָס דו האָסט דאָרטן
 געזאַלֶבֶט אַ זײַלשטיין, וואָס דו האָסט דאָרטן געטאָן אַ נדר
 צו מיר. און אַצונד שטיי אויף, גײ אַרויס פֿון דעם היגן

לאַנד, און קער זיך אום צו דעם לאַנד פון דיין געבורט.
 14האַבן רחל און לאה געענטפערט און געזאָגט צו אים:
 האָבן מיר דען נאָך אַ חלק אָדער אַ ירושה אין אונדזער פּאָטערס
 הויז? 15זיינען מיר ניט אַזוי ווי פרעמדע פּאַררעכנט ביי אים?
 וואָרום ער האָט אונדז פּאַרקויפט, און אויפּעסן אויך אויפֿ-
 געגעסן דאָס געלט פּאַר אונדז. 16וואָרום די גאַנצע עשירות
 וואָס גאָט האָט אַוועקגענומען פון אונדזער פּאָטער, דאָס איז
 אונדזערס און אונדזערע קינדערס. און אַצונד, אַלץ וואָס
 גאָט האָט דיר געהייסן, טו.

17איז יעקב אויפגעשטאַנען, און האָט אַרויפגעזעצט זיינע
 קינדער און זיינע ווייבער אויף קעמלען; 18און ער האָט אַוועק
 געפירט דאָס גאַנצע פּי זיינס, און זיין גאַנצן פּאַרמעג וואָס ער
 האָט אָנגעקליבן, דאָס פּי פון זיין אייגנס וואָס ער האָט
 אָנגעקליבן אין פּדן־אַרם—כדי צו גיין צו זיין פּאָטער יצחק,
 קיין כּנען. 19און לָבָן איז געווען אַוועקגעגאַנגען שערן זיינע שאָף.
 האָט רחל אַרויסגעגעבעט דעם תּרְפִים פון איר פּאָטער. 20און
 יעקב האָט געגעבעט דאָס האַרץ פון לָבָן דעם אַרמי מיט
 וואָס ער האָט אים ניט געלאָזט מערקן אַז ער אַנטלויפט. 21און
 ער איז אַנטלאָפן מיט אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, און ער איז
 אויפגעשטאַנען און אַריבערגעגאַנגען דעם טייך, און האָט
 געקערט זיין פנים צום באַרג גלעד.

22איז אַנגעזאָגט געוואָרן לָבָנען אויפן דריטן טאָג אַז
 יעקב איז אַנטלאָפן. 23האָט ער גענומען זיינע ברידער מיט
 זיך, און האָט אים נאָכגעיאָגט זיבן טעג וועגס, און ער האָט אים
 אַנגעיאָגט אויפן באַרג גלעד.

24איז גאָט געקומען צו לָבָן דעם אַרמי אין אַ חלום פון דער
 נאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: היט דיך, זאָלסט ניט רעדן מיט
 יעקבן פון גוטס ביו שלעכטס.

²⁵און לָבָן האָט אָנגעיאָגט יעקבן. און יעקב האָט אויפֿ־געשטעלט זיין געצעלט אויפֿן באַרג; אויך לָבָן און זיינע ברידער האָבן אויפֿגעשטעלט אויפֿן באַרג גלעד. ²⁶האָט לָבָן געזאָגט צו יעקבן: וואָס האָסטו געטאָן וואָס דו האָסט געגנבעט מיין האַרץ, און האָסט אַוועקגעפירט מײַנע טעכטער אַזוי ווי געפֿאַנגענע פֿון שווערד? ²⁷פֿאַרוואָס ביסטו אַנטלאָפֿן באַהאַלטענערהייט, און האָסט זיך אַוועקגעגנבעט פֿון מיר, און האָסט מיר ניט אויסגעזאָגט, אַז איך זאָל דיך באַלייטן מיט שמחה און מיט געזאַנגען, מיט פֿויק און מיט האַרץ? ²⁸און האָסט מיך ניט געלאָזן קושן מײַנע זין און מײַנע טעכטער. נאַריש האָסטו אַצונד געטאָן. ²⁹מײַן האַנט האָט בכוח צו טאָן מיט אייך שלעכטס, נאָר דער גאָט פֿון אײַער פֿאַטער האָט נעכטן בײַ נאַכט געזאָגט צו מיר, אַזוי צו זאָגן: היט דיך פֿון צו רעדן מיט יעקבן פֿון גוטס ביז שלעכטס. ³⁰און אַצונד, אַוועקגיין ביסטו אַוועקגעאַנגען, ווייל בענקען האָסטו זיך פֿאַרבענקט נאָך דיין פֿאַטערס הויז, אַלמאי אָבער האָסטו געגנבעט מיין גאָט?

³¹האָט יעקב געענטפֿערט און האָט געזאָגט צו לָבָנען: ווייל איך האָב מורא געהאַט, וואָרום איך האָב געקלערט: טאַמער וועסטו אַוועקרויבן דייןע טעכטער פֿון מיר. ³²בײַ וועמען אָבער דו וועסט געפינען דיין גאָט, דער זאָל ניט לעבן. פֿאַר אונדזערע ברידער דערקען וואָס איז דייןע בײַ מיר, און נעם דיר צו. און יעקב האָט ניט געוויסט אַז רחל האָט עס געגנבעט. ³³איז לָבָן אַריינגעאַנגען אין דעם געצעלט פֿון יעקבן, און אין דעם געצעלט פֿון לאהן, און אין דעם געצעלט פֿון די צוויי דינסטן, און ער האָט ניט געפֿונען; און ער איז אַרויס־געאַנגען פֿון לאהס געצעלט, און איז אַריינגעאַנגען אין דעם געצעלט פֿון רחלען. ³⁴און רחל האָט גענומען דעם תָּרְפִים, און האָט אים אַריינגעטאָן אין זאָטליקישן פֿון דעם קעמל, און האָט

זיך געזעצט דערויף; און לָבָן האָט אַרומגעטאַפּט דאָס גאַנצע געצעלט, און האָט ניט געפונען. ³⁵האָט זי געזאָגט צו איר פּאָטער: זאָל ניט פאַרדריסן אין די אויגן פון מײן האַר, וואָס איך קען ניט אויפשטיין פאַר דיר, ווייל דער שטייגער פון ווייבער איז בײַ מיר. און ער האָט געזוכט, און האָט ניט געפונען דעם תּרְפִּים.

³⁶האָט יעקבן פאַרדראָסן, און ער האָט זיך געקריגט מיט לָבָנען. און יעקב האָט זיך אָפּגערויפן און האָט געזאָגט צו לָבָנען: וואָס איז מײן פאַרברעך, וואָס איז מײן חטא, וואָס דו האָסט מיך נאָכגעיאָגט? ³⁷אָז דו האָסט דורכגעטאַפּט אַלע מײנע זאַכן, וואָס האָסטו געפונען פון אַלע דײנע פּלײבית? לײג עס דאָ פאַר מײנע ברידער און דײנע ברידער, און זאָלן זײ אַנטשיידן צווישן אונדז בײדן. ³⁸פאַר די צוואַנציק יאָר וואָס איך בין געווען מיט דיר, האָבן דײנע שעפּסן און דײנע ציגן ניט פאַרוואָרפן, און די ווידערס פון דײנע שאָף האָבן איך ניט געגעסן. ³⁹אַ פאַרצוקטע האָבן איך ניט געבראַכט צו דיר; איך פלעג לײדן איר שאָדן; פון מײן האַנט פלעגסטו עס אויפמאַנען, געגנבעט בײַ טאָג, צי געגנבעט בײַ נאַכט. ⁴⁰בײַ טאָג פלעגסט מיך אויפעסן די היץ, און דער פּראָסט בײַ נאַכט; און מײן שלאָף האָט געווייכט פון מײנע אויגן. ⁴¹פאַר צוואַנציק יאָר בין איך געווען אין דײן הויז: פּערצן יאָר האָבן איך דיר געדינט פאַר דײנע צוויי טעכטער, און זעקס יאָר פאַר דײנע שאָף; און דו האָסט געביטן מײן לויך צען מאָל. ⁴²ווען ניט דער גאָט פון מײן פּאָטער, דער גאָט פון אַברהמען און די פּאַרכט פון יצחקן, וואָלט געווען מיט מיר, וואָלסטו מיך אַצונד אוועקגעשיקט מיט לײדיקן. גאָט האָט געזען מײן פּיין און די מאַטערניש פון מײנע הענט, און ער האָט אַנטשיידט נעכטן בײַ נאַכט.

⁴³האָט לָבָן געענטפּערט און האָט געזאָגט צו יעקבן; די

טעכטער זיינען מיינע טעכטער, און די קינדער מיינע קינדער, און די שאָף מיינע שאָף, און אַלץ וואָס דו זעסט איז מיינס; און וואָס קען איך היינט טאָן צו די דאָזיקע טעכטער מיינע, אָדער צו זייערע קינדער וואָס זיי האָבן געבאָרן? ⁴⁴ און אַצונד, קום לאַמיר שליסן אַ בונד, איך און דו, און זאָל עס זיין צום עדות צווישן מיר און צווישן דיר.

⁴⁵האָט יעקב גענומען אַ שטיין, און האָט אים אויפגעשטעלט פאַר אַ זיילשטיין. ⁴⁶ און יעקב האָט געזאָגט צו זיינע ברידער: קלייבט אָן שטיינער. האָבן זיי גענומען שטיינער, און געמאַכט אַ הויפן, און זיי האָבן געגעסן דאָרטן אויפן הויפן. ⁴⁷ און לָבָן האָט אים גערופן יַגְרִשָׁה דוּתָאָ, און יעקב האָט אים גערופן גַלְעָד. ⁴⁸ און לָבָן האָט געזאָגט; דערדאָזיקער הויפן איז אַן עדות צווישן מיר און צווישן דיר היינט. דרום האָט מען גערופן זיין נאָמען גַלְעָד; ⁴⁹ און אויך מצפָה, ווייל ער האָט געזאָגט: גאָט זאָל אַראָפקוקן צווישן מיר און צווישן דיר, ווען מיר וועלן זיין פאַרהוילן איינער פון אַנדערן, ⁵⁰ אויב דו וועסט פייניקן מיינע טעכטער, און אויב דו וועסט צונעמען אַנדערע ווייבער צו מיינע טעכטער, בעת קיין מענטש איז ניטאָ לעבן אונדז; זע, גאָט איז אַן עדות צווישן מיר און צווישן דיר.

⁵¹ און לָבָן האָט געזאָגט צו יעקבן: אָט איז דערדאָזיקער הויפן, און אָט איז דער זיילשטיין, וואָס איך האָב אויפֿגעשטעלט צווישן מיר און צווישן דיר. ⁵² אַן עדות איז דער דאָזיקער הויפן, און אַן עדות דער זיילשטיין, אַז איך וועל ניט אַריבערגיין דעמדאָזיקן הויפן צו דיר, און אַז דו וועסט ניט אַריבערגיין דעמדאָזיקן הויפן און דעמדאָזיקן זיילשטיין צו מיר, צום בייזן. ⁵³ זאָל דער גאָט פון אַברהמען, און דער גאָט פון נַחוֹרן, דער גאָט פון זייער פאָטער, משפטן צווישן אונדז. און יעקב האָט געשוואָרן ביי דער פאַרכט פון זיין פאָטער יצחקן.

¹ קיפן פון עדות, אין אַראַמיש. ² הויפן פון עדות, העברעאיש. ³ אויסקוק, וואַכטורעם.

⁵⁴און יעקב האָט געשלאַכט שלאַכטאָפּפּער אויפן באַרג, און ער האָט גערופן זיינע ברידער צו עסן ברויט; און זיי האָבן געגעסן ברויט, און האָבן גענעכטיקט אויפן באַרג.

לב יאון לָבָן האָט זיך געפעדערט אין דער פרי, און ער האָט געקושט זיינע זין און זיינע טעכטער, און האָט זיי געבענטשט; און לָבָן איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט זיך אומד געקערט צו זיין אָרט.

²און יעקב איז געגאַנגען אויף זיין וועג, און מלאַכים פון גאָט האָבן אים באַגעגנט. ³און יעקב האָט געזאָגט, אַז ער האָט זיי דערזען: גאָטס מחנה איז דאָס; און ער האָט גערופן דעם גאַמען פון יענעם אָרט מחננים.

וַיִּשְׁלַח

⁴און יעקב האָט געשיקט שלוחים פאַרויס פאַר זיך צו זיין ברודער עֶשָׂו קיין לאַנד שְׁעִיר, אין פעלד פון אָדום. ⁵און ער האָט זיי באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלט איר זאָגן צו מיין האַר, צו עֶשָׂו: אַזוי האָט געזאָגט דיין קנעכט יעקב: ביי לָבָנען האָב איך געווינט, און איך האָב זיך אויפגעהאַלטן ביז אַצונד. ⁶און איך האָב אַקסן און אייזלען, שאַף, און קנעכט און דינסטן; האָב איך געשיקט אַנוואַגן מיין האַר, כדי צו געפינען לייטזעליקייט אין דינע אויגן.

⁷האָבן די שלוחים זיך אומגעקערט צו יעקבן, אַזוי צו זאָגן: מיר זיינען געקומען צו דיין ברודער, צו עֶשָׂו, און ער גייט דיר אויך אַנטקעגן, און פיר הונדערט מאַן מיט אים. ⁸האָט יעקב זייער מורא געקריגן, און ער איז געווען באַקלעמט. און ער האָט צעטיילט דאָס פּאָלק וואָס מיט אים, און די שאַף און די רינדער און די קעמלען, אין צוויי מחנות. ⁹און ער האָט געזאָגט:

אויב עָשׂוּ וועט קומען אויף איין מחנה, און וועט זי שלאָגן, וועט די איבעריקע מחנה אַנטרווען ווערן.

¹⁰ און יעקב האָט געזאָגט: גאָט פון מיין פאָטער אַברהמען, און גאָט פון מיין פאָטער יצחקן, יהוה, וואָס האָט געזאָגט צו מיר: קער ויך אום צו דיין לאַנד און צו דיין אָפּשטאַם, און איך וועל גוטס טאָן מיט דיר; ¹¹ איך בין צו קליין פאַר אַלע חסדים און פאַר אַלדער טריישאַפט וואָס דו האָסט געטאָן מיט דיין קנעכט; וואָרום מיט מיין שטעקן בין איך אַריבערגעגאַנגען דעם דאָזיקן ירדן, און אַצונד בין איך געוואָרן צוויי מחנות. ¹² זיי מיך מציל, איך בעט דיך, פון דער האַנט פון מיין ברודער, פון דער האַנט פון עָשׂוּן, וואָרום איך האָב מורא פאַר אים, ער זאָל ניט קומען און מיך שלאָגן מוטער מיט קינדער. ¹³ דו האָסט דאָך געזאָגט: גוטס טאָן וועל איך גוטס טאָן מיט דיר, און איך וועל מאַכן דיין זאַמען אַזוי ווי דער זאַמד פון ים, וואָס קען ניט געצייילט ווערן פון פילקייט.

¹⁴ און ער האָט דאָרטן גענעכטיקט יענע נאַכט; און ער האָט גענומען פון וואָס אים איז געקומען צו דער האַנט, אַ מתנה פאַר זיין ברודער עָשׂוּן: ¹⁵ צוויי הונדערט ציגן, און צוואַנציק בעק, צוויי הונדערט שעפּסן, און צוואַנציק ווידערס, ¹⁶ דרייסיק קעמלען זייגעדיקע מיט זייערע יונגע, פערציק קי, און צען אַקסן, צוואַנציק אייזעלינס, און צען יונגע אייזלען. ¹⁷ און ער האָט איבערגעגעבן אין דער האַנט פון זיינע קנעכט, צו סטאַדע, צו סטאַדע באַזונדער; און ער האָט אַנגעזאָגט זיינע קנעכט: גייט מיר פאַרויס, און וואַרע זאָלט איר מאַכן צווישן סטאַדע און סטאַדע. ¹⁸ און ער האָט באַפוילן דעם ערשטן, אַזוי צו זאָגן: אַז דו וועט באַגעגענען עָשׂוּן מיין ברודער, און וועט דיך פּרעגן, אַזוי צו זאָגן: וועמעס ביסטו? און ווהיך גייסטו? און וועמעס זיינען די דאָזיקע פאַר דיר? ¹⁹ זאָלסטו זאָגן: דיין קנעכט

יעקבס; אַ מתנה איז דאָס געשיקט צו מיין האַר, צו עָשׂוֹן; און אָן איז ער אויך הינטער אונדו. ²⁰און ער האָט באַפוילן אויך דעם צווייטן און דעם דריטן, און אַלע וואָס זיינען געגאַנגען הינטער די סטאַדעס, אַזוי צו זאָגן: אַזוי ווי די דאָזיקע רייד זאָלט איר רעדן צו עָשׂוֹן, אַז איר טרעפט אים; ²¹און איר זאָלט זאָגן: אָן איז אויך דיין קנעכט יעקב הינטער אונדו. וואָרום ער האָט געזאָגט: לאַמִּיך אים איבערבעטן מיט דער מתנה וואָס גייט מיר פאַרויס, און דערנאָך וועל איך זען זיין פנים, אפשר וועט ער מיך אויפנעמען.

²²איז די מתנה אַוועק אים פאַרויס, און ער האָט גענעכטיקט יענע נאַכט אין לאַגער. ²³און ער איז אויפגעשטאַנען אין יענער נאַכט, און האָט גענומען זיינע צוויי ווייבער, און זיינע צוויי דינסטן, און זיינע עלף קינדער, און ער איז אַריבערגעפאָרן דעם איבערפאַר פון יבוק. ²⁴ער האָט זיי גענומען, און האָט זיי אַריבערגעפירט איבערן טייך, און האָט אַריבערגעפירט וואָס ער האָט געהאַט.

²⁵און אַז יעקב איז געבליבן אַליין, האָט אַ מאַן זיך געראַנגלט מיט אים ביו דער פרימאָרגן איז אויפגעגאַנגען. ²⁶און אַז ער האָט געזען אַז ער קען אים ניט בייקומען, האָט ער אָנגערירט דאָס לעפל פון זיין דיך; און דאָס לעפל פון יעקבס דיך איז אויסגעלונקען געוואָרן אין זיין ראַנגלען זיך מיט אים. ²⁷האָט ער געזאָגט: לאַז מיך אַוועק, וואָרום דער פרימאָרגן איז אויפֿ־געגאַנגען. האָט ער געזאָגט: איך וועל דיך ניט אַוועקלאָזן, סיידן וועסט מיך בענטשן. ²⁸האָט ער צו אים געזאָגט: וואָס איז דיין נאַמען? האָט ער געזאָגט: יעקב. ²⁹האָט ער געזאָגט: ניט מער זאָל יעקב גערופן ווערן דיין נאַמען, נייערט ישְׂרָאֵל, וואָרום האָסט געשטריטן מיט גאָט און מיט מענטשן, און ביסט ביי־געקומען. ³⁰האָט יעקב געפרעגט און האָט געזאָגט: זאָג מיר, איך

בעט ד'ך, ד'יין נאָמען. האָט ער געזאָגט: נאָך וואָס דען פרעגסטו אויף מ'יין נאָמען? און ער האָט אים דאָרטן געבענטשט.

³¹ און יעקב האָט גערופן דעם נאָמען פון דעם אָרט פּוּנֵאֵל, ווייל: איך האָב געזען גאָט פנים אַל פנים, און מ'יין זעל איז גיצול געוואָרן. ³² און די וון איז אים אויפגעגאָנגען ווי ער איז אַריבער-געגאָנגען פּוּנֵאֵל. און ער האָט געהונקען אויף ז'יין ד'ך.

³³ דדרום עסן ניט די קינדער פון ישראל דעם שפּרינגאָדער וואָס אויפן לעפל פון ד'ך, ביז אויף היינטיקן טאָג; ווייל ער האָט אָנגערירט דאָס לעפל פון יעקבס ד'ך, דעם שפּרינגאָדער.

ל און יעקב האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט אַ קוק געטאָן, ערשט עָשָׂו קומט אָן, און פיר הונדערט מאָן מיט אים; האָט ער אַיינגעטיילט די קינדער צו לאהן, און צו רחלען, און צו ז'י צוויי דינסטן. ² און ער האָט געשטעלט די דינסטן און ז'יערע קינדער צוערשט, און לאהן און אירע קינדער הינטער ז'י, און רחלען און יוספן די לעצטע. ³ און ער איז אַוועק ז'י פאָרויס, און ער האָט זיך געבוקט צו דער ערד זיבן מאָל ביז ער האָט גענענט צו ז'יין ברודער.

⁴ איז עָשָׂו אים געלאָפן אַנטקעגן, און ער האָט אים אַרומ-גענומען, און איז אים געפאלן אויפן האַלדז, און האָט אים געקושט, און ז'י האָבן געוויינט. ⁵ און ער האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט געזען די ווייבער און די קינדער, און ער האָט געזאָגט: ווער זיינען דידאָזיקע ב'י דיר? האָט ער געזאָגט: די קינדער מיט וואָס גאָט האָט געלייטזעליקט ד'יין קנעכט.

⁶ האָבן גענענט די דינסטן, ז'י און ז'יערע קינדער, און האָבן זיך געבוקט. ⁷ און אויך לאה און אירע קינדער האָבן גענענט, און האָבן זיך געבוקט; און דערנאָך האָבן גענענט יוסף און רחל, און האָבן זיך געבוקט.

הָאָט ער געזאָגט: וואָס איז ביי דיר די דאָזיקע גאַנצע מחנה וואָס איך האָב באַגעגנט? האָט ער געזאָגט: צו געפינען לייט זעליקייט אין די אויגן פון מיין האַר. ⁹האָט עָשו געזאָגט: איך האָב גענוג, מיין ברודער, זאָל בלייבן ביי דיר וואָס ביי דיר. ¹⁰האָט יעקב געזאָגט: ניין, איך בעט דיר; אויב, איך בעט דיר, איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דיניע אויגן, זאָלסטו אָננעמען מיין מתנה פון מיין האַנט, וואָרום איך האָב געזען דיין פנים, אזוי ווי מע זעט דעם פנים פון גאָט, און דו האָסט מיך באַוויליקט. ¹¹נעם אָן, איך בעט דיר, מיין געשאַנק וואָס איז דיר געבראַכט געוואָרן, ווייל גאָט האָט מיך געלייטזעליקט, און ווייל ביי מיר איז דאָ פון אַלעם. און ער איז צוגעשטאַנען צו אים, ביז ער האָט אָנגענומען.

¹²האָט ער געזאָגט: לאָמיר ציען און גיין, און איך וועל גיין לעבן דיר. ¹³האָט ער צו אים געזאָגט: מיין האַר מערקט אַז די קינדער זיינען יונג, און די שאַף און די רינדער זיינען ביי מיר זייגעדיקע, און אַז מע וועט זיי צוטרײַבן איין טאָג, וועלן אויס-שטאַרבן אַלע שאַף. ¹⁴זאָל, איך בעט דיר, מיין האַר אַוועקגיין פאַרויס פאַר זיין קנעכט, און איך וועל מיר ציען פאַמעלאַך נאָך די טריט פון דעם פי וואָס פאַר מיר, און נאָך די טריט פון די קינדער, ביז וואָנען איך וועל קומען צו מיין האַר קיין שַׁעיר. ¹⁵האָט עָשו געזאָגט: לאָמיק אָפּשטעלן ביי דיר פון דעם פּאַלק וואָס מיט מיר. האָט ער געזאָגט: נאָך וואָס גאָר זאָל איך געפינען לייטזעליקייט אין די אויגן פון מיין האַר?

¹⁶און עָשו האָט זיך אומגעקערט אין יענעם טאָג אויף זיין וועג קיין שַׁעיר. ¹⁷און יעקב האָט אַוועקגעצויגן קיין סוכות, און ער האָט געבויט פאַר זיך אַ הויז, און פאַר זיינע פי האָט ער געמאַכט ביידלאַך; דרום האָט מען גערופן דעם נאָמען פון דעם אָרט סוכות.

¹⁸און יעקב איז געקומען בשלום אין דער שטאָט שכם וואָס אין לאַנד פּנען, ווען ער איז געקומען פון פּדן־אַרם; און ער האָט געלאָערט פאַר דער שטאָט. ¹⁹און ער האָט אָפּגעקויפט דאָס שטיק פעלד וואָס ער האָט דאָרטן אויפגעשטעלט זיין געצעלט, פון דער האַנט פון די קינדער פון חמור דעם פאָטער פון שכמען, פאַר הונדערט קשיטה. ²⁰און ער האָט דאָרטן אויפגעשטעלט אַ מזבח, און האָט אים גערופן אַל־אַל־הַיִּשְׂרָאֵל.

לד ¹און דינה די טאכטער פון לאהן, וואָס זי האָט געבאָרן יעקבן, איז אַרויסגעגאַנגען זען די טעכטער פון לאַנד. ²האָט שכם דער זון פון חמור דעם חוי, דעם פירשט פון לאַנד, זי דערזען, און ער האָט זי גענומען, און איז געלעגן מיט איר, און האָט זי געפייניקט. ³און זיין זעל האָט זיך באַהעפט אָן יעקבס טאכטער דינהן, און ער האָט ליב געקריגן די מיידל, און ער האָט גערעדט צום האַרצן פון דער מיידל. ⁴און שכם האָט געזאָגט צו זיין פאָטער חמורן, אַזוי צו זאָגן: נעם מיר די דאָזיקע מיידל פאַר אַ ווייב.

⁵און יעקב האָט געהערט אַז ער האָט פאַראומרייניקט זיין טאכטער דינהן, ווען זיינע זין זיינען געווען מיט זיין פי אין פעלד; האָט יעקב געשוויגן ביז זיי זיינען געקומען.

⁶און חמור דער פאָטער פון שכמען איז אַרויסגעקומען צו יעקבן, צו רעדן מיט אים. ⁷און די זין פון יעקבן זיינען געקומען פון פעלד, ווי זיי האָבן עס געהערט; און די מענער האָבן זיך געקלעמט, און זיי האָט שטאַרק געברענט וואָס ער האָט באַגאַנגען אַ נבֿלה אַקעגן ישראל, צו ליגן מיט דער טאכטער פון יעקבן, וואָס אַזוי וואָס טאָר ניט געטאָן ווערן.

⁸און חמור האָט גערעדט מיט זיי, אַזוי צו זאָגן: די זעל פון מיין זון שכמען גלוסט נאָך אַייער טאכטער. גיט זי אים, איך

בעט אייך, פאָר אַ ווייב. ⁹און זייט זיך מתחתן מיט אונדז; אייערע טעכטער וועט איר אונדז געבן, און אונדזערע טעכטער וועט איר אייך נעמען. ¹⁰און איר וועט זיך באַזעצן ביי אונדז, און דאָס לאַנד וועט ליגן פאָר אייך; זיצט און פאָרקערט דרינען און באַפעסטיקט אייך אין איר. ¹¹און שכם האָט געזאָגט צו איר פאָטער און צו אירע ברידער: לאַמיר געפינען לייטזעליקייט אין אייערע אויגן, און וואָס איר וועט מיר זאָגן, וועל איך געבן. ¹²מערט אויף מיר נדן און מתנות ביז גאָר, און איך וועל געבן אזוי ווי איר וועט מיר זאָגן, נאָר גיט מיר די מיידל פאָר אַ ווייב.

¹³האָבן די זין פון יעקבן געענטפערט שכם און זיין פאָטער חמורן מיט ליסטיקייט, און זיי האָבן גערעדט—ווייל ער האָט פאָראומרייניקט זייער שוועסטער דינהן—¹⁴און זיי האָבן צו זיי געזאָגט: מיר קענען ניט טאָן דידאָזיקע זאך, צו געבן אונדזער שוועסטער צו אַ מאַן וואָס איז אומבאַשניטן, וואָרום דאָס איז אַ חרפה פאָר אונדז. ¹⁵נאָר מיט דעם באַדינג וועלן מיר איינ וויליקן צו אייך: אויב איר וועט ווערן אזוי ווי מיר, אַז ביי אייך זאָל געמלט ווערן איטלאַכער מאַנספאָרשויך. ¹⁶דענסמאָל וועלן מיר אייך געבן אונדזערע טעכטער, און אייערע טעכטער וועלן מיר אונדז נעמען, און מיר וועלן זיך באַזעצן ביי אייך, און ווערן איין פאָלק. ¹⁷יאָבער אַז איר וועט ניט צוהערן צו אונדז, זיך צו מלן, וועלן מיר נעמען אונדזער טאָכטער, און מיר וועלן אַוועקגיין.

¹⁸און זייערע ווערטער זיינען ווילגעפעלן אין די אויגן פון חמורן, און אין די אויגן פון שכם דעם זון פון חמורן. ¹⁹און דער יונג האָט ניט געזאָמט צו טאָן די זאך, וואָרום ער האָט געגאָרט נאָך דער טאָכטער פון יעקבן; און ער איז געווען דער אַנגעזעענסטער פון דעם גאַנצן הויז פון זיין פאָטער. ²⁰און חמור

און זיין זון שׁכם זיינען געקומען צום טויער פון זייער שטאָט, און האָבן גערעדט צו די מענטשן פון זייער שטאָט, אזוי צו זאָגן:²¹ דיִדאָזיקע מענטשן זיינען אין שלום מיט אונדז; זאָלן זיי זיך באַזעצן אין לאַנד, און פאַרקערן דרינען; וואָרום זעט, דאָס לאַנד ליגט געראָם אין אָרט פאַר זיי. זייערע טעכטער וועלן מיר אונדז נעמען פאַר ווייבער, און אונדזערע טעכטער וועלן מיר זיי געבן.²² אָבער נאָר מיט דעם באַדינג וועלן די מענטשן איינ וויליקן צו אונדז זיך צו באַזעצן ביי אונדז, צו ווערן איין פּאָלק, אָז ביי אונדז זאָל געמלט ווערן איטלאַכער מאַנספאַרשויך, אזוי ווי זיי זיינען געמלט.²³ זייער פי, און זייער אייגנס, און אַלע זייערע בהמות, וועלן דאָך זיין אונדזערע; זאָלן מיר נאָר איינוויליקן צו זיי, און זיי זאָלען זיך באַזעצן ביי אונדז.

²⁴ דאָבן אַלע אַרויסגייער פון דעם טויער פון זיין שטאָט צוגעהערט צו תּמורן און צו זיין זון שׁכמען, און אַלע מאַנס־פאַרשוינען זיינען געמלט געוואָרן, אַלע אַרויסגייער פון דעם טויער פון זיין שטאָט.

²⁵ און עס איז געווען אויפן דריטן טאָג, ווען זיי זיינען געווען אין ווייטאָק, האָבן יעקבס צוויי זין, שמעון און לוי, די ברידער פון דינה, גענומען איטלאַכער זיין שווערד, און זיי זיינען געקומען זיכערערהייט אויף דער שטאָט, און האָבן אויס־געהרגעט אַלע מאַנספאַרשוינען.²⁶ אויך תּמורן און זיין זון שׁכמען האָבן זיי געהרגעט מיטן שאַרף פון שווערד; און זיי האָבן צוגענומען דינה פון שׁכםס הויז, און זיינען אַרויסגעגאַנגען.²⁷ זיינען די זין פון יעקבן געקומען אויף די דערשלאָגענע, און האָבן אויסגערויבט די שטאָט, ווייל זיי האָבן פאַראומרייניקט זייער שוועסטער; ²⁸ זייערע שאַף און זייערע רינדער און זייערע אייזלען, סיי וואָס אין שטאָט, סיי וואָס אין פעלד, האָבן זיי צוגענומען; ²⁹ און זייער גאַנצן פאַרמעג, און אַלע זייערע קליינע

קינדער און זייערע ווייבער, האָבן זיי געפאַנגען און אַוועק גערויבט—אַלץ וואָס אין הויז.

³⁰האַט יעקב געזאָגט צו שמעונען און צו לוי: איר האָט מיך פאַראומגליקט, מיך צו פאַרמיאוסן ביי דעם באַווינער פון לאַנד, ביי דעם כּנעני און ביי דעם פּרוזי; וואָרום איך בין אַ הייפל מענטשן, און זיי וועלן זיך אויפקלייבן אַקעגן מיר, און וועלן מיך שלאָגן, און איך און מיין הויז וועלן פאַרטיליגט ווערן. ³¹האַבן זיי געזאָגט: וואָל מען אַזוי ווי מיט אַ זונה זיך באַגיין מיט אונדזער שוועסטער?

לה¹ און גאַט האָט געזאָגט צו יעקבן: שטיי אויף, גיי אַרויף קיין בֵּית־אֵל און זיך דאָרטן, און מאַך דאָרטן אַ מזבח צו דעם גאַט וואָס האָט זיך באַוויזן צו דיר ביי דיין אַנטלויפן פון דיין ברודער עֶשָׂו.

²האַט יעקב געזאָגט צו זיין הויזגעזינט, און צו אַלע וואָס מיט אים: טוט אָפּ די פּרעמדע געטער וואָס צווישן אייך, און רייניקט אייך, און בייט איבער אייערע קליידער. ³און לאָמיר אויפשטיין און אַרויפגיין קיין בֵּית־אֵל, און איך וועל דאָרטן מאַכן אַ מזבח צו דעם גאַט וואָס האָט מיר געענטפערט אין טאָג פון מיין נויט, און איז געווען מיט מיר אויף דעם וועג וואָס איך בין געגאַנגען.

⁴האַבן זיי אָפּגעגעבן יעקבן אַלע פּרעמדע געטער וואָס אין זייער האַנט, און די אוירינגען וואָס אין זייערע אויערן; און יעקב האָט זיי באַהאַלטן אונטער דעם אייכנבוים וואָס ביי שָׁכָם. ⁵און זיי האָבן אַוועקגעצויגן; און אַ שרעק פון גאַט איז געווען אויף די שטעט וואָס אַרום זיי, און זיי האָבן ניט נאָכ־געיאָגט די זין פון יעקבן.

⁶און יעקב איז געקומען קיין לוז וואָס אין לאַנד כּנען—דאָס

איז בֵּית־אֵל—ער און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט אים. ⁷און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבֿח, און האָט גערופן דעם אָרט אַל־בֵּית־אֵל⁸, וואָרום דאָרטן האָט זיך גאָט אַנטפלעקט צו אים בײַ זײַן אַנטלויפֿן פֿון זײַן ברודער.

⁸און דבורה, רבקהס אַם, איז געשטאַרבן, און זי איז באַ־גראָבן געוואָרן אונטער בֵּית־אֵל, אונטער דעם אײַכנבוים; און ער האָט גערופן זײַן נאָמען אַל־זֶכֶד⁹.

⁹און גאָט האָט זיך ווידער באַוויזן צו יעקבן בײַ זײַן קומען פֿון פֿדֿד־אַרם, און ער האָט אים געבענטשט. ¹⁰און גאָט האָט צו אים געזאָגט: דײַן נאָמען איז יעקב; זאָל מער ניט גערופן ווערן דײַן נאָמען יעקב, נײַערט ישראל זאָל זײַן דײַן נאָמען; און ער האָט גערופן זײַן נאָמען ישראל. ¹¹און גאָט האָט צו אים געזאָגט: איך בין גאָט שְׂדֵי, פֿרוכפֿער דײַך און מער דײַך; אַ פּאָלק און אַ געזעמל פֿעלקער זאָל ווערן פֿון דיר, און מלכים זאָלן אַרויסגיין פֿון דײַנע לענדן. ¹²און דאָס לאַנד וואָס איך האָב געגעבן אַברהמען און יצחקן, דיר וועל איך עס געבן, און דײַן זאָמען נאָך דיר וועל איך געבן דאָס לאַנד.

¹³און גאָט האָט זיך אויפֿגעהויבן פֿון איבער אים אין דעם אָרט וווּ ער האָט מיט אים גערעדט. ¹⁴און יעקב האָט אויפֿ־געשטעלט אַ זײל אויף דעם אָרט וווּ ער האָט מיט אים גערעדט, אַ זײל פֿון שטיין, און ער האָט אַרויפֿגעגאַסן אויף אים אַ גיס־אַפֿפֿער, און געגאַסן אויף אים אײל. ¹⁵און יעקב האָט גערופן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט וואָס גאָט האָט גערעדט מיט אים דאָרטן, בֵּית־אֵל.

¹⁶און זײ האָבן אוועקגעצויגן פֿון בֵּית־אֵל. און ווען עס איז נאָך געווען אַ שטרעק לאַנד צו קומען קײַן אַפֿרת, איז רחל געגאַנגען צו קינד, און זי האָט געהאַט אַ שווערע געבורט. ¹⁷און עס איז געווען, אין איר שווערער געבורט, האָט די הײבין צו

איר געוואָגט: וואָלסט ניט מורא האָבן, וואָרום אויך דאָס איז דיר אַ זון. ¹⁸און עס איז געווען, ווען איר נשמה איז אויסגעגאַנגען, בעת זי איז געשטאַרבן, האָט זי גערופן זיין נאָמען בן־אוני; אָבער זיין פאָטער האָט אים גערופן בנימין.²

¹⁹און רחל איז געשטאַרבן, און זי איז באַגראָבן געוואָרן אויפן וועג קיין אַפּרַת, דאָס איז בית־לַחֶם. ²⁰און יעקב האָט געשטעלט אַ מצבה אויף איר קבר; דאָס איז די מצבה פון רחלס קבר ביו אויף היינט.

²¹און ישראל האָט אַוועקגעצויגן, און ער האָט אויפֿ־געשטעלט זיין געצעלט פון יענער זייט מגדל־עֶדֶר.

²²און עס איז געווען ווען ישראל האָט געווינט אין יענעם לאַנד, איז געגאַנגען ראובן און איז געלעגן מיט בִּלְהָה, זיין פאָטערס קעפּסווייב; און ישראל האָט עס געהערט.

און די זין פון יעקבן זיינען געווען צוועלף: ²³די זין פון לאהן: יעקבס בכור ראובן, און שמעון, און לוי, און יהודה, און יששכר, און זבולון; ²⁴די זין פון רחלען: יוסף און בנימין; ²⁵און די זין פון בִּלְהָה, רחלס דינסט: דן און נפתלי; ²⁶און די זין פון זלפָּה, לאהס דינסט: גד און אשר. דאָס זיינען די זין פון יעקבן, וואָס זיינען אים געבאָרן געוואָרן אין פֶּדֶךָאָרם.

²⁷און יעקב איז געקומען צו זיין פאָטער יצחקן קיין מַמְרָא, קיין קרית־אַרבע—דאָס איז חברון—וואָס דאָרטן האָט געווינט אַברהם און יצחק.

²⁸און די טעג פון יצחקן זיינען געווען הונדערט יאָר און אַכציק יאָר. ²⁹און יצחק איז פאַרגאַנגען און איז געשטאַרבן, און ער איז אַיינגעוואַמלט געוואָרן צו זיין פאָלק, אַלט און זאַט מיט טעג. און עָשָׂו און יעקב זיינע זין האָבן אים באַגראָבן.

לוי און דאָס זיינען די געבורטן פון עָשָׂו, דאָס איז אָדוֹם. ²עָשָׂו האָט גענומען זיינע ווייבער פון די טעכטער פון

כּנֶעַן: עֲדָה די טאַכטער פון אַילון דעם חתי, און אַהליבִמָה די טאַכטער פון עֲנָהן, די טאַכטער פון צִבְעוֹן דעם חוי; ³און בְּשֵׁמֶת די טאַכטער פון ישְׁמָעֵאל, די שוועסטער פון נְבִיֹתָן. ⁴און עֲדָה האָט עֲשׂוֹן געבאַרן אַלִיפּוֹן; און בְּשֵׁמֶת האָט געבאַרן רְעוּאֵל; ⁵און אַהליבִמָה האָט געבאַרן יְעוֹשָׁן, און יַעֲלָמֶען, און קַרְחָן. דאָס זיינען די זין פון עֲשׂוֹן, וואָס זיינען אים געבאַרן געוואָרן אין לאַנד כּנֶעַן.

⁶און עֲשׂוֹן האָט גענומען זיינע ווייבער, און זיינע זין און זיינע טעכטער, און אַלֵע נפשות פון זיין הויגעזינט, און זיין פי, און אַלֵע זיינע בהמות, און זיין גאַנץ אייגנס וואָס ער האָט אָנגעקליבן אין לאַנד כּנֶעַן, און ער איז אוועקגעגאַנגען אין אַ לאַנד, אוועק פון זיין ברודער יעקבן. ⁷וואָרום זייער פאַרמעג איז געווען צו גרויס אויף צו זיצן באַנאַנד, און דאָס לאַנד פון זייער ווינשאַפט האָט זיי נישט געקענט טראָגן פון וועגן זייער פי. ⁸האָט עֲשׂוֹן זיך באַזעצט אויפן באַרג שְׁעִיר; עֲשׂוֹן דאָס איז אָדום.

⁹און דאָס זיינען די געבורטן פון עֲשׂוֹן דעם פאַטער פון אָדום אויפן באַרג שְׁעִיר. ¹⁰דאָס זיינען די נעמען פון עֲשׂוֹס זין: אַלִיפּוֹ דער זון פון עֲשׂוֹס ווייב עֲדָהן, רְעוּאֵל דער זון פון עֲשׂוֹס ווייב בְּשֵׁמֶתן. ¹¹און די זין פון אַלִיפּוֹן זיינען געווען: תִּימָן, אוּמֵר, צָפוֹ, און גַעֲתָם, און קִנּוּ. ¹²און תַּמְנֵעַ איז געווען אַ קעפסווייב פון עֲשׂוֹס זון אַלִיפּוֹן, און זי האָט אַלִיפּוֹן געבאַרן עַמְלָקָן. דאָס זיינען די זין פון עֲשׂוֹס ווייב עֲדָהן. ¹³און דאָס זיינען די זין פון רְעוּאֵל: נַחַת, און זֶרַח, שְׁמָה, און מְנָה. דאָס זיינען געווען די זין פון עֲשׂוֹס ווייב בְּשֵׁמֶתן. ¹⁴און דאָס זיינען געווען די זין פון עֲשׂוֹס ווייב אַהליבִמָה דער טאַכטער פון עֲנָהן, דער טאַכטער פון צִבְעוֹנֶען; זי האָט עֲשׂוֹן געבאַרן יְעוֹשָׁן, און יַעֲלָמֶען, און קַרְחָן. ¹⁵דאָס זיינען די פירשטן פון די קינדער פון עֲשׂוֹן: די קינדער פון עֲשׂוֹס בְּכוֹר אַלִיפּוֹן: דער פירשט פון תִּימָן, דער פירשט

פון אומר, דער פירשט פון צפו, דער פירשט פון קנו, ¹⁶דער פירשט פון קרח, דער פירשט פון געפם, דער פירשט פון עמלק. דאָס זיינען די פירשטן פון אליפז אין לאַנד אָדום. דאָס זיינען די קינדער פון עדהן. ¹⁷און דאָס זיינען די קינדער פון עשוֹס זון רעואלן: דער פירשט פון נחת, דער פירשט פון נרח, דער פירשט פון שמה, דער פירשט פון מנה. דאָס זיינען די פירשטן פון רעואל אין לאַנד אָדום. דאָס זיינען די קינדער פון עשוֹס ווייב בשמתן. ¹⁸און דאָס זיינען די קינדער פון עשוֹס ווייב אהליבמהן: דער פירשט פון יעוש, דער פירשט פון יעלם, דער פירשט פון קרח; דאָס זיינען די פירשטן פון עשוֹס ווייב אהליבמה דער טאכטער פון ענהן. ¹⁹דאָס זיינען די קינדער פון עשוֹ, און דאָס זיינען זייערע פירשטן; דאָס איז אָדום.

²⁰דאָס זיינען די זין פון שעיר דעם חורי, די באווינער פון לאַנד: לוטן, און שובל, און צבעון, און ענה, ²¹און דשון, און אצור, און דיִשן, דאָס זיינען די פירשטן פון די חורים, די קינדער פון שעיר אין לאַנד אָדום. ²²און די זין פון לוטנען זיינען געווען חורי און הימם. און לוטנס שוועסטער איז געווען תמנע. ²³און דאָס זיינען די זין פון שובלן: עלון, און מנחת, און עיבל, שפו, און אונם. ²⁴און דאָס זיינען די זין פון צבעונען: אנה און ענה. דאָס איז דער ענה וואָס האָט געפונען די הייסע קוואלן אין דער מדבר, ווען ער האָט געפיטערט די אייזלען פון זיין פאָטער צבעונען. ²⁵און דאָס זיינען די קינדער פון ענהן: דשון, און אהליבמה די טאכטער פון ענהן. ²⁶און דאָס זיינען די זין פון דשונען: חמדן, און אשבן, און יתרון, און כרן. ²⁷דאָס זיינען די זין פון אצרון: בלהן, און זעון, און עקון. ²⁸דאָס זיינען די זין פון דיִשנען: עויץ און ארן.

²⁹דאָס זיינען די פירשטן פון דעם חורי: דער פירשט פון לוטן, דער פירשט פון שובל, דער פירשט פון צבעון, דער

פירשט פון צנה, ³⁰דער פירשט פון דשון, דער פירשט פון אצור, דער פירשט פון דיִשן. דאָס זיינען די פירשטן פון די חורים, לויט זייערע פירשטן אין לאַנד שְׁעִיר.

³¹און דאָס זיינען די מלכים וואָס האָבן געקניגט אין לאַנד אָדום, איידער עס האָט געקניגט אַ קיניג ביי די קינדער פון ישראל. ³²עס האָט געקניגט אין אָדום בַּלַע דער זון פון בְּעוֹרן; און דער נאָמען פון זיין שטאָט איז געווען דְּנֶהְבָּה. ³³איז בַּלַע געשטאַרבן, און אויף זיין אָרט האָט געקניגט יוֹבָב דער זון פון זֶרְחָן, פון בְּצָרָה. ³⁴איז יוֹבָב געשטאַרבן, און אויף זיין אָרט האָט געקניגט חוּשָׁם פון לאַנד פון דעם תִּמְנִי. ³⁵איז חוּשָׁם געשטאַרבן, און אויף זיין אָרט האָט געקניגט הֶדֶד דער זון פון בְּדָדן, וואָס האָט געשלאָגן מִדְּיָן אין פעלד פון מוֹאָב; און דער נאָמען פון זיין שטאָט איז געווען צִנִּית. ³⁶איז הֶדֶד געשטאַרבן, און אויף זיין אָרט האָט געקניגט שְׁמֵלָה פון מִשְׁרָקָה. ³⁷איז שְׁמֵלָה געשטאַרבן, און אויף זיין אָרט האָט געקניגט שָׂאוּל פון רְחוֹבוֹת בֵּימֵי טִיִּךְ. ³⁸איז שָׂאוּל געשטאַרבן, און אויף זיין אָרט האָט געקניגט בְּעַל־חֲנָן דער זון פון עַכְבּוֹרן. ³⁹איז בְּעַל־חֲנָן דער זון פון עַכְבּוֹרן געשטאַרבן, און אויף זיין אָרט האָט געקניגט הֶדֶד; און דער נאָמען פון זיין שטאָט איז געווען פְּעוֹ; און דער נאָמען פון זיין ווייב איז געווען מֵהִיטְבַּאֵל די טאַכטער פון מֶטְרַד דער טאַכטער פון מִינְהֶבֶן.

⁴⁰און דאָס זיינען די נעמען פון די פירשטן פון עֶשָׂו, לויט זייערע משפחות, לויט זייערע ערטער, מיט זייערע נעמען: דער פירשט פון תַּמְנֵעַ, דער פירשט פון עֲלֹנָה, דער פירשט פון יתת, ⁴¹דער פירשט פון אָהֵל־יִבְמָה, דער פירשט פון אֵלָה, דער פירשט פון פִּינוֹן, ⁴²דער פירשט פון קִנּוּ, דער פירשט פון תִּמְן, דער פירשט פון מִבְּצָר, ⁴³דער פירשט פון מַגְדִּיאֵל, דער פירשט

פון עירם. דאָס זיינען די פירשטן פון אָדום לויט זייערע ווייניג
ערטער, אין דעם לאַנד פון זייער אייגנטום. דאָס איז עשו
דער פאָטער פון אָדום.

וּישַׁב

ר' און יעקב איז געזעסן אין דעם לאַנד פון זיין פאָטערס
ווינשאַפט, אין לאַנד פּנען.

דאָס איז די געשיכטע פון יעקבן: יוסף צו זיבעצן יאָר
איז געווען אַ פּאַסטוֹך מיט זיינע ברידער ביי די שאָף; און ער
איז געווען אַ אינגל אַקעגן די זין פון בּלֶהֶן, און אַקעגן די זין
פון זלפֶּהן, די ווייבער פון זיין פאָטער; און יוסף האָט געבראַכט
בייזע רייד אויף זיי צו זייער פאָטער.

און ישראל האָט ליב געהאַט יוספּן מער פון אַלע זיינע
זין, ווייל ער איז ביי אים געווען אַ בן־זקונים. און ער האָט אים
געמאַכט אַ געשטרײפֿט העמדל. און אַז זיינע ברידער האָבן
געזען אַז זייער פאָטער האָט אים ליבער פון אַלע זיינע ברידער,
האָבן זיי אים פיינט געקריגן, און ניט געקענט רעדן צו אים
פרידלאַך.

און יוספּן האָט זיך געחלומט אַ חלום, און ער האָט דער־
ציילט זיינע ברידער, און זיי האָבן אים נאָך מער פיינט געקריגן.
און ער האָט צו זיי געזאָגט: הערט אַקאַרשט דעמדאָזיקן חלום
וואָס מיר האָט זיך געחלומט: מיר בינדן אַזוי גאַרבן אין פעלד,
ערשט מײן גאַרב האָט זיך אויפגעהויבן, און איז אויך געבליבן
שטיין; און זע, אייערע גאַרבן האָבן זיך אַרומגעשטעלט, און
האָבן זיך געבוקט צו מײן גאַרב.

האָבן זיינע ברידער צו אים געזאָגט: קיינען ווילסטו קיינען
איבער אונדז? אָדער געוועלטיקן ווילסטו געוועלטיקן איבער

אונדז? און זיי האָבן אים נאָך מער פיינט געקריגן פאַר זיינע חלומות, און פאַר זיינע רייד.

⁹ און אים האָט זיך ווידער געחלומט אָן אַנדער חלום, און ער האָט דערציילט זיינע ברידער, און האָט געזאָגט: אָט האָט זיך מיר ווידער געחלומט אַ חלום: ערשט די זון און די לבנה און די עלף שטערן בוקן זיך צו מיר.

¹⁰ און ווי ער האָט עס דערציילט זיין פאָטער און זיינע ברידער, האָט זיין פאָטער אָנגעשריען אויף אים, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס איז דאָס פאַר אַ חלום וואָס דיר האָט זיך געחלומט? זאָל איך און דיין מוטער און דייןע ברידער גאָר קומען זיך בוקן פאַר דיר צו דער ערד?

¹¹ און די ברידער האָבן אים מקנא געווען; אָבער זיין פאָטער האָט די זאך געהאַלטן אין זינען.

¹² און זיינע ברידער זיינען געגאַנגען פיטערן די שאַף פון זייער פאָטער אין שָׁכָם. ¹³ האָט ישראל געזאָגט צו יוספּן: דייןע ברידער פיטערן דאָך אין שָׁכָם; קום און איך וועל דיך שיקן צו זיי. האָט ער צו אים געזאָגט: דאָ בין איך. ¹⁴ האָט ער צו

אים געזאָגט: גיי אַקאָרשט זע אויב פריד איז צו דייןע ברידער, און פריד צו די שאַף, און ברענג מיר אַן ענטפער. און ער האָט אים אַוועקגעשיקט פון דעם טאָל פון חֶבְרוֹן, און ער איז געקומען קיין שָׁכָם. ¹⁵ האָט אים געפונען אַ מאַן, ערשט ער בלאַנדזשעט

אום אין פעלד; און דער מאַן האָט אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן: וואָס זוכסטו? ¹⁶ האָט ער געזאָגט: מיינע ברידער זונך איך; זאָג מיר, איך בעט דיך, וווּ פיטערן זיי? ¹⁷ האָט דער מאַן געזאָגט: זיי האָבן אַוועקגעצויגן פון דאַנען, וואָרום איך האָב געהערט ווי זיי זאָגן: לאָמיר גיין קיין דוֹתָן. איז יוספּן געגאַנגען נאָך זיינע

ברידער, און ער האָט זיי געפונען אין דוֹתָן.

¹⁸ און ווי זיי האָבן אים דערזען פון ווייטן, און איידער נאָך

ער האָט גענענט צו זיי, האָבן זיי זיך געקליגט קעגן אים, אים צו טייטן.¹⁹ און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: אָן קומט דערדאָזיקער בעל־חלומות.²⁰ און אַצונד, קומט, און לאָמיר אים הרגען, און אים אַריינזאָרפן אין איינער פון די גריבער, און מיר וועלן זאָגן: אַ ביזעזע הייה האָט אים אויפגעגעסן; און מיר וועלן זען וואָס וועט ווערן פון זיינע חלומות.

²¹האָט ראובן דערהערט, און ער האָט אים געזוכט מציל צו זיין פון זייער האַנט, און האָט געזאָגט: לאָמיר אים ניט נעמען דאָס לעבן.²² און ראובן האָט צו זיי געזאָגט: איר זאָלט ניט פאַרגיסן קיין בלוט; וואָרפט אים אַריין אין יענער גרוב וואָס אין מדבר, אָבער אַ האַנט זאָלט איר ניט אויס־שטרעקן אויף אים—פּדי אים מציל צו זיין פון זייער האַנט, אים אומצוקערן צו זיין פּאָטער.

²³און עס איז געווען, ווי יוסף איז צוגעקומען צו זיינע ברידער, אַזוי האָבן זיי אויסגעטאָן יוספן זיין העמדל, דאָס געשטרייפטע העמדל וואָס אויף אים.²⁴ און זיי האָבן אים גענומען, און האָבן אים אַריינגעזאָרפן אין דער גרוב. און די גרוב איז געווען ליידיק, קיין וואָסער איז אין איר ניט געווען.²⁵ און זיי האָבן זיך געזעצט עסן ברויט. און זיי האָבן אויפ־

געהויבן זייערע אויגן, און האָבן אַ קוק געטאָן, ערשט אַ קאַראָוואַן ישמעאָלים קומט אָן פון גלעד, און זייערע קעמלען טראָגן געווירץ און באַלזאָם און לאַדאָן וואָס זיי גייען אַראָפֿ־נידערן קיין מצרים.²⁶ האָט יהודה געזאָגט צו זיינע ברידער: וואָס וועט אַרויסקומען, אַז מיר וועלן הרגען אונדזער ברודער, און מיר וועלן פאַרדעקן זיין בלוט?²⁷ קומט, און לאָמיר אים פאַרקויפן צו די ישמעאָלים, און אונדזער האַנט זאָל ניט זיין אויף אים; וואָרום אונדזער ברודער, אונדזער פלייש איז ער. און זיינע ברידער האָבן צוגעהערט.²⁸ און ווי די מדינישע לייט, די

סוחרים, זיינען פאַרבייגעגאַנגען, אזוי האָבן זיי אַרויסגעצויגן און אַרויפגעבראַכט יוספּן פּון דער גרוב, און זיי האָבן פאַרקויפט יוספּן צו די ישמעאליים פאַר צוואַנציק זילבערשטיק; און די האָבן אַוועקגעפירט יוספּן קיין מצרים.

²⁹און ראובן האָט זיך אומגעקערט צו דער גרוב, ערשט יוסף איז ניטאָ אין דער גרוב; האָט ער צעריסן זיינע קליידער. ³⁰און ער האָט זיך אומגעקערט צו זיינע ברידער, און האָט געזאָגט: דער אינגל איז ניטאָ, און איך, ווו טו איך מיך אַהין?

³¹און זיי האָבן גענומען יוספּס העמדל, און האָבן געשאַכטן אַ ציגנבאַק, און האָבן אַיינגעטונקט דאָס העמדל אין דעם בלוט. ³²און זיי האָבן אַוועקגעשיקט דאָס געשטרײפּטע העמדל, און געלאָזט ברענגען צו זייער פּאָטער, און געלאָזט זאָגן: דאָס האָבן מיר געפונען; דערקען אַקאַרשט אויב דאָס איז דיין זונס העמדל אָדער ניט. ³³האָט ער עס דערקענט, און ער האָט געזאָגט: מיין זונס העמדל; אַ ביזע חיה האָט אים אויפגעגעסן, פאַרצוקן פאַרצוקט געוואָרן איז יוסף. ³⁴און יעקב האָט צעריסן זיינע קליידער, און אָנגעטאַן זאַק אויף זיינע לענדן, און ער האָט געטרויערט אויף זיין זון פּיל טעג. ³⁵און אַלע זיינע זין און אַלע זיינע טעכטער זיינען אויפגעשטאַנען אים צו טרייסטן, אָבער ער האָט זיך ניט געוואָלט טרייסטן; און ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, אַן אָבל וועל איך נידערן צו מיין זון אין קבר. און זיין פּאָטער האָט אים באַוויינט.

³⁶און די מדינים האָבן אים פאַרקויפט אין מצרים צו פּוטיפּרן, אַ הויפּדינער פּון פּרעהן, דעם אויבערלייבוועכטער.

לח יאון עס איז געווען אין יענער צייט, האָט יהודה אַראָפּ־גענידערט פּון זיינע ברידער, און ער האָט אַיינגעקערט צו אַ מאַן פּון עדולם, וואָס זיין נאָמען איז געווען חַיָּה.

²און יהודה האָט דאָרטן געזען די טאָכטער פון אַ מאַן אַ כַּנְעָנִי, וואָס זיין נאָמען איז געווען שוּע, און ער האָט זי גענומען, און איז געקומען צו איר. ³און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון; און ער האָט גערופֿן זיין נאָמען עֵר. ⁴און זי איז ווידער טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון; און זי האָט גערופֿן זיין נאָמען אוֹנָן. ⁵און זי האָט ווידער געבאָרן אַ זון; און זי האָט גערופֿן זיין נאָמען שְׁלָה. און ער איז געווען אין כּוֹיֵב, אַז זי האָט אים געבאָרן.

⁶און יהודה האָט גענומען אַ ווייב פֿאַר ער זיין בכּוֹר, וואָס איר נאָמען איז געווען תָּמָר. ⁷און ער, יהודהס בכּוֹר, איז געווען שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און גאָט האָט אים געטייט. ⁸האָט יהודה געזאָגט צו אוֹנָנען: קום צו דיין ברודערס ווייב, און באַשוועגער זי, און שטעל אויף אַ זאָמען נאָך דיין ברודער. ⁹און אַזוי ווי אוֹנָן האָט געוויסט אַז דער זאָמען וועט ניט געהערן צו אים, איז, אַז ער איז געקומען צו זיין ברודערס ווייב, האָט ער אויסגעבראַכט צו דער ערד, כּדי ניט צו געבן אַ זאָמען צו זיין ברודער. ¹⁰איז געווען שלעכט אין די אויגן פון גאָט וואָס ער האָט געטאָן, און ער האָט אים אויך געטייט.

¹¹האָט יהודה געזאָגט צו זיין שנוּר תָּמָרן: זיך אַן אַלמנה אין דיין פּאָטערס הויז, ביז מיין זון שְׁלָה וועט אויפּוואַקסן; וואָרום ער האָט געקלערט: טאָמער וועט ער אויך שטאַרבן אַזוי ווי זיינע ברידער. איז תָּמָר אַוועקגעגאַנגען, און איז געזעסן אין איר פּאָטערס הויז.

¹²האָבן זיך געמערט די טעג, און שוּעס טאָכטער, די ווייב פון יהודה, איז געשטאַרבן. און אַז יהודה האָט זיך געהאַט געטרייסט, איז ער אַרויפגעגאַנגען צו די שערער פון זיינע שאָף קיין תּמָנָה, ער און זיין גוטער פריינט חִיָּה פון צדוֹלָם. ¹³איז אַנגעזאָגט געוואָרן תָּמָרן, אַזוי צו זאָגן: זע, דיין שווער

גייט אַרויף קיין תּמנָה, צו שערן זיינע שאַף. ¹⁴האַט זי אויס-
געטאָן אירע אַלמנה-קליידער פון זיך, און האָט זיך פאַרדעקט
מיט אַ שלייער, און זיך אַיינגעוויקלט, און זי האָט זיך געזעצט
ביים אַיינגאַנג פון עינים, וואָס אויפן וועג קיין תּמנָה; וואָרום
זי האָט געזען אַז שְׁלָה איז אויפגעוואַקסן, און זי איז ניט געגעבן
געוואָרן צו אים פאַר אַ ווייב.

¹⁵און יהודה האָט זי געזען, און ער האָט זי גערעכנט פאַר אַ
זונה, ווייל זי האָט פאַרדעקט איר פנים. ¹⁶האַט ער פאַרקערט
צו איר ביים וועג, און האָט געזאָגט: קום, איך בעט דיך, לאָמיר
קומען צו דיר; וואָרום ער האָט ניט געוואָסט אַז זי איז זיין
שנור. האָט זי געזאָגט: וואָס וועסטו מיר געבן, אַז דו וועסט
קומען צו מיר? ¹⁷האַט ער געזאָגט: איך וועל שיקן אַ ציג-
בעקל פון די שאַף. האָט זי געזאָגט: סײַדן וועסט מיר געבן אַ
משכון ביז דו שיקסט. ¹⁸האַט ער געזאָגט: וואָס פאַר אַ משכון
זאָל איך דיר געבן? האָט זי געזאָגט: דיין זיגלרינג, און דיין
שנור, און דיין שטעקן וואָס אין דיין האַנט. האָט ער עס איר
געגעבן, און ער איז צו איר געקומען, און זי איז טראָגעדיק
געוואָרן פון אים. ¹⁹און זי איז אויפגעשטאַנען און איז אַוועק
געגאַנגען, און זי האָט אויסגעטאָן פון זיך איר שלייער, און האָט
אַנגעטאָן אירע אַלמנה-קליידער.

²⁰און יהודה האָט געשיקט דאָס ציגנבעקל דורך דער
האַנט פון זיין גוטן פריינט פון עדולם, כדי אָפצונעמען דעם
משכון פון דער פרויס האַנט; אָבער ער האָט זי ניט געפונען.
²¹האַט ער געפרעגט די מענטשן פון איר אָרט, אַזוי צו זאָגן:
וון איז די זונה וואָס איז געווען אין עינים ביים וועג? האָבן זיי
געזאָגט: דאָ איז ניט געווען קיין זונה. ²²האַט ער זיך אומ-
געקערט צו יהודה, און האָט געזאָגט: איך האָב זי ניט געפונען.
און אויך די מענטשן פון דעם אָרט האָבן געזאָגט: דאָ איז ניט

געווען קיין זונה. ²³האָט יהודה געזאָגט: זאָל זי עס האַלטן פאַר זיך, כּדי מיר זאָלן ניט ווערן צו שפּאַט; איך האָב דאָך געשיקט דאָסדאָזיקע ציקעלע, און דו האָסט זי ניט געפונען.

²⁴און עס איז געווען אין אַרום דריי חדשים, איז אָנגעזאָגט געוואָרן יהודה, אַזוי צו זאָגן: דײַן שנוור תּמָר האָט מזנה געווען, און אָט איז זי אויך טראָגעדיק פון זנות. האָט יהודה געזאָגט: פירט זי אַרויס, און זאָל זי פאַרברענט ווערן.

²⁵ווי זי איז אַרויסגעפירט געוואָרן, אַזוי האָט זי געשיקט זאָגן צו איר שווער: פון דעם מאַן וואָס די דאָזיקע געהערן צו אים, בין איך טראָגעדיק. און זי האָט געזאָגט: דערקען אַקאַרשט וועמעס איז דערדאָזיקער זיגלרינג, און די שנוורן, און דער שטעקן? ²⁶האָט יהודה דערקענט, און ער האָט געזאָגט: זי איז גערעכטער פון מיר, דערפאַר ווײַל איך האָב זי ניט געגעבן צו מײַן זון שְׁלֹהֵן. אָבער ער האָט מער ווידער ניט פאַרקערט מיט איר.

²⁷און עס איז געווען אין דער צײַט פון איר געבערן, ערשט אַ צווילינג איז אין איר לײַב. ²⁸און עס איז געווען, אַז זי האָט געבאַרן, האָט אײנער אַרויסגעשטעקט זײַן האַנט, און די הײבין האָט גענומען און האָט אָנגעבונדן אָן זײַן האַנט אַ רײטן פּאָדים, אַזוי צו זאָגן: דערדאָזיקער איז אַרויסגעקומען צוערשט. ²⁹און עס איז געווען, ווי ער צײַט צוריק זײַן האַנט, ערשט זײַן ברודער איז אַרויסגעקומען; האָט זי געזאָגט: וואָס האָסטו זיך געריסן מיט אַזאַ רײסעניש? און מע האָט גערופן זײַן נאָמען פּרֶץ. ³⁰און דערנאָך איז אַרויסגעקומען זײַן ברודער, וואָס אויף זײַן האַנט איז געווען דער רײטער פּאָדים; און מע האָט גערופן זײַן נאָמען זַרְחָה.

ל וואו יוסף איז אראָפּגענידערט געוואָרן קיין מצרים, און פּוטיפּר, אַ הויפּדינער פון פּרעהן, דער אויבער-

ליבוועכטער, א מצרישער מאן, האָט אים אָפגעקויפט פון דער האַנט פון די ישמעאָלים וואָס האָבן אים אַהין אַראָפֿ־גענידערט. ²און גאָט איז געווען מיט יוספּן, און ער איז געווען אַ באַגליקטער מענטש; און ער איז געווען אין הויז פון זיין האַר דעם מצרי. ³און זיין האַר האָט געזען, אַז גאָט איז מיט אים, און אַלץ וואָס ער טוט, באַגליקט גאָט אין זיין האַנט; ⁴האָט יוסף געפונען חן אין זיינע אויגן, און ער האָט אים באַדינט. און ער האָט אים אויפגעזעצט איבער זיין הויז, און אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, האָט ער איבערגעגעבן אין זיין האַנט. ⁵און עס איז געווען, פון זינט ער האָט אים אויפגעזעצט איבער זיין הויז, און איבער אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, האָט גאָט געבענטשט דעם מצרים הויז פון יוספּס וועגן, און אַ ברכה פון גאָט איז געווען אויף אַלץ וואָס ער האָט געהאַט אין הויז און אין פעלד. ⁶האָט ער איבערגעלאָזן אַלץ וואָס ער האָט געהאַט אין יוספּס האַנט, און ער האָט לעבן אים ניט געוויסט פון קיין זאַך, אַחוץ דעם ברויט וואָס ער האָט געגעסן. און יוסף איז געווען שיין אויפן געשטאַלט, און שיין אויפן פנים.

⁷און עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן, האָט זיין האַרס ווייב אויפגעהויבן אירע אויגן אויף יוספּן, און זי האָט געזאָגט: ליג מיט מיר. ⁸האָט ער ניט געוואָלט, און ער האָט געזאָגט צו זיין האַרס ווייב: זע, מיין האַר ווייס ניט לעבן מיר וואָס אין הויז טוט זיך, און אַלץ וואָס ער האָט, האָט ער איבער־געגעבן אין מיין האַנט. ⁹ער איז אין דעמדאָזיקן הויז ניט גרעסער פון מיר, און ער האָט ניט פאַרמיטן פון מיר קיין זאַך, נאָר בלוזיך דיך, ווייל דו ביסט זיין ווייב. היינט ווי קען איך טאָן דאָסדאָזיקע גרויסע ביזו, און זינדיקן צו גאָט?

¹⁰און עס איז געווען, אַז זי האָט גערעדט צו יוספּן טאָג פאַר טאָג, און ער האָט ניט צוגעהערט צו איר, צו ליגן מיט איר, צו

זיין מיט איר, ¹¹איז, איין טאָג ווען ער איז אַרײַנגעקומען אין הויז צו טאָן זיין אַרבעט, און קיין מענטש פון די הויזלייט איז דאָרטן נישט געווען אין הויז, ¹²האָט זי אים אָנגעכאַפט פאַר זיין קלייד, אַזוי צו זאָגן: ליג מיט מיר. האָט ער איבערגעלאָזן זיין קלייד אין איר האַנט, און איז אַנטלאָפן און אַרויס דרויסן. ¹³און עס איז געווען, ווי זי האָט געזען, אַז ער האָט איבערגעלאָזן זיין קלייד אין איר האַנט, און איז אַנטלאָפן דרויסן, ¹⁴אַזוי האָט זי גערופן צו אירע הויזלייט, און האָט צו זיי געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: זעט, מע האָט אונדז געבראַכט אַ מאַן אַ עברי, צו מאַכן געשפּעט פון אונדז; ער איז געקומען צו מיר צו ליגן מיט מיר, און איך האָב גערופן אויף אַ הויכן קול. ¹⁵איז, ווי ער האָט געהערט, אַז איך האָב אויפגעהויבן מיין קול און האָב גערופן, אַזוי האָט ער איבערגעלאָזן זיין קלייד ביי מיר, און איז אַנטלאָפן און אַרויס דרויסן.

¹⁶און זי האָט אַוועקגעלייגט זיין קלייד ביי זיך, ביז זיין האַר איז געקומען אַהיים. ¹⁷און זי האָט גערעדט צו אים אַזוי ווי די דאָזיקע ווערטער, אַזוי צו זאָגן: דער קנעכט דער עברי וואָס דו האָסט אונדז געבראַכט, איז געקומען צו מיר צו מאַכן געשפּעט פון מיר. ¹⁸און עס איז געווען, ווי איך האָב אויפגעהויבן מיין קול און האָב גערופן, אַזוי האָט ער איבערגעלאָזן זיין קלייד ביי מיר, און איז אַנטלאָפן דרויסן.

¹⁹און עס איז געווען, ווי זיין האַר האָט געהערט די ווערטער פון זיין ווייב, וואָס זי האָט צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אַזעלכע זאָכן האָט געטאָן צו מיר דיין קנעכט, האָט זיין צאָרן געגרימט. ²⁰און יוספס האַר האָט אים גענומען, און האָט אים אַרײַנגעזעצט אין געפּענקעניש, אין דעם אָרט וווּ דעם מלכס געפּאַנגענע זיינען אַינגעשפּאַרט; און ער איז דאָרטן געווען אין געפּענקעניש.

²¹און גאָט איז געווען מיט יוספן, און ער האָט גענייגט צו אים גענאָד, און אים געגעבן חן אין די אויגן פון דעם האָר פון געפענקעניש. ²²און דער האָר פון געפענקעניש האָט איבער־געגעבן אויף דער האַנט פון יוספן אַלע געפאַנגענע וואָס אין געפענקעניש; און אַלץ וואָס מע האָט דאָרטן געטאָן, האָט ער אויפגעטאָן. ²³דער האָר פון געפענקעניש האָט ניט נאָכגעקוקט קיין שום זאך אונטער זיין האַנט, ווייל גאָט איז געווען מיט אים, און וואָס ער האָט געטאָן, האָט גאָט באַגליקט.

מ ¹און עס איז געווען נאָך די־דאָזיקע געשעענישן, האָט דער טראַנקמייסטער פון דעם מלך פון מצרים, און דער בעקער, זיך פאַרוינדיקט אַקעגן זייער האָר, דעם מלך פון מצרים. ²און פֿרעה האָט געצערנט אויף זיינע צוויי הויפדינער, אויף דעם אויבער־טראַנקמייסטער און אויף דעם אויבער־בעקער. ³און ער האָט זיי אַריינגעזעצט אין דער וואַך פון דעם אויבער־לייבוועכטערס הויז, אין געפענקעניש, אין דעם אָרט וואָס יוסף איז דאָרטן געווען אַיינגעשפּאַרט. ⁴און דער אויבער־לייבוועכטער האָט געשטעלט יוספן לעבן זיי, און ער האָט זיי באַדינט; און זיי זיינען געווען אַ צייט אין וואַך.

⁵האָט זיך ביידן געחלומט אַ חלום אין איין נאַכט, איטלאַכן זיין חלום, איטלאַכן לויט דעם פּיתרון פון זיין חלום—דעם טראַנקמייסטער און דעם בעקער פון דעם מלך פון מצרים, וואָס זיינען געווען אַיינגעשפּאַרט אין געפענקעניש. ⁶און יוסף איז געקומען צו זיי אין דער פרי, און האָט זיי אָנגעקוקט, ערשט זיי זיינען צעטראָגן. ⁷האָט ער געפרעגט די הויפדינער פון פֿרעהן וואָס מיט אים אין דער וואַך פון זיין האַרס הויז, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס זיינען אַייערע פּנימער היינט פאַרער־גערט? ⁸האָבן זיי צו אים געזאָגט: אונדז האָט זיך געחלומט אַ חלום, און ניטאָ ווער זאָל אים פּוֹתר זיין. האָט יוסף צו זיי געזאָגט:

פיתרונים זיינען דאָך פון גאָט; דערציילט מיר, איך בעט אייך.
 9 האָט דער אויבערטראַנקמייסטער דערציילט זיין חלום
 צו יוספן, און ער האָט צו אים געזאָגט: מיר חלומט זיך, ערשט
 פאַר מיר איז אַ וויינשטאַק, 10 און אויפן וויינשטאַק דריי צווייגן;
 און ווי ער בליט, איז אויפגעגאַנגען זיין בליאַכץ, האָבן זיינע
 הענגלאַך געצייטיקט וויינטרויבן. 11 און פֿרעהס בעכער איז
 געווען אין מיין האַנט; האָב איך גענומען די וויינטרויבן, און
 האָב זיי אויסגעקוועטשט אין פֿרעהס בעכער, און דערלאַנגט
 דעם בעכער אין פֿרעהס האַנט.

12 האָט יוסף צו אים געזאָגט: דאָס איז דער פיתרון דערפון:
 די דריי צווייגן דאָס זיינען דריי טעג. 13 אין דריי טעג אַרום
 וועט פֿרעה אויפנעמען דיין קאַפּ, און וועט דיך אומקערן אויף
 דיין שטאַנד, און וועסט דערלאַנגען פֿרעהס בעכער אין זיין
 האַנט, לויטן פריערדיקן שטייגער, ווען דו ביסט געווען זיין
 טראַנקמייסטער. 14 אָבער זאָלסט מיך געדענקען ביי זיך, אַז
 דיר וועט גוט זיין, און זאָלסט טאָן, איך בעט דיך, אַ חסד מיט
 מיר, און מיך דערמאַנען פאַר פֿרעהן, און מיך אַרויסציען פון
 דעמדאָזיקן הויז. 15 וואָרום געגנבעט בין איך געגנבעט געוואָרן
 פון לאַנד פון די עֶבְרִים; און דאָ אויך האָב איך קיין זאַך ניט
 געטאָן, וואָס מע האָט מיך אַריינגעזעצט אין תפיסה.

16 האָט דער אויבערבעקער געזען אַז ער האָט צום גוטן
 פֿותר געווען, און ער האָט געזאָגט צו יוספן: מיר אויך האָט זיך
 געחלומט, ערשט דריי געפלאַכטענע קערב זיינען אויף מיין
 קאַפּ; 17 און אין דעם אויבערשטן קאַרב איז פון אַלערליי
 עסנוואַרג פאַר פֿרעהן, געבעקואַכן, און די פויגלען עסן זיי
 פון דעם קאַרב איבער מיין קאַפּ.

18 האָט יוסף געענטפערט און האָט געזאָגט: דאָס איז דער
 פיתרון דערפון: די דריי קערב דאָס זיינען דריי טעג. 19 אין

דריי טעג אַרום וועט פֿרעה אַראָפֿנעמען דיין קאָפּ פֿון דיר, און וועט דײך אויפהענגען אויף אַ בוים, און די פּוּגלען וועלן עסן דיין פֿלייש פֿון דיר.

²⁰און עס איז געווען אויפֿן דריטן טאָג, אין פֿרעהס געבורטס־טאָג, האָט ער געמאַכט אַ מאָלצייט פֿאַר אַלע זיינע קנעכט, און האָט אויפֿגענומען דעם קאָפּ פֿון דעם אויבער־טראַנק־מייסטער, און דעם קאָפּ פֿון דעם אויבער־בעקער, צווישן זיינע קנעכט. ²¹און ער האָט אומגעקערט דעם אויבער־טראַנק־מייסטער צו זיין טראַנק־מייסטערשאַפֿט; און ער האָט דערלאַנגט דעם בעכער אין פֿרעהס האַנט. ²²און דעם אויבער־בעקער האָט ער אויפֿגעהאַנגען, אַזוי ווי יוסף האָט זיי פֿותר געווען. ²³אַבער דער אויבער־טראַנק־מייסטער האָט ניט געדאַכט אָן יוספֿן, און האָט אים פֿאַרגעסן.

מקץ

מא ¹און עס איז געווען צום סוף פֿון צוויי יאָר צייט, האָט זיך פֿרעהן געחלומט, ערשט ער שטייט ביים טייך. ²און אָט גייען אַרויף פֿון טייך זיבן קי, שיין אויפֿן אויסזען און פעט אויפֿן לייב; און זיי האָבן זיך געפּיטערט אין דעם טייכ־גראָז. ³און אָט גייען אַרויף נאָך זיי פֿון טייך זיבן אַנדערע קי, מיאוס אויפֿן אויסזען, און מאַגער אויפֿן לייב; און זיי האָבן זיך געשטעלט לעבן יענע קי ביים ברעג טייך. ⁴און די מיאוסע אויפֿן אויסזען און מאַגער־לייביקע קי האָבן אויפֿגעגעסן די זיבן שיינע אויפֿן אויסזען און פעטע קי. און פֿרעה האָט זיך אויפֿ־געכאַפֿט.

⁵און ער איז אַיינגעשלאָפֿן, און אים האָט זיך געחלומט אַ צווייט מאָל, ערשט זיבן זאַנגען גייען־אויף אויף איין שטענגל,

געזונטע און גוטע. ⁶און אָט שפּראַצן אַרויס נאָך זיי זיבן זאָנגען דינע און פאַרברענטע פון מזרח־זייט. זאָן די דינע זאָנגען האָבן אַיינגעשלונגען די זיבן געזונטע און פולע זאָנגען. און פֿרעה האָט זיך אויפגעכאַפּט, ערשט עס איז אַ חלום.

⁸און עס איז געווען אין דער פרי, איז זיין געמיט געווען צערודערט, און ער האָט געשיקט און גערופן אַלע חרטומים פון מצרים, און אַלע אירע חכמים; און פֿרעה האָט זיי דערציילט זיינע חלומות, אָבער קיינער האָט זיי ניט געקענט פֿותר זיין פֿאַר פֿרעהן.

⁹האָט דער אויבערטראַנקמייסטער גערעדט צו פֿרעהן, אַזוי צו זאָגן: מיינע זינד מוז איך היינט דערמאָנען. ¹⁰פֿרעה האָט געצערנט אויף זיינע קנעכט, און האָט מיך אַריינגעזעצט אין דער וואַך פון דעם אויבערלייבוועכטערס הויז, מיך און דעם אויבערבעקער. ¹¹האָט זיך אונדז געחלומט אַ חלום אין איין נאַכט, מיר און אים; איטלאַכן לויט דעם פֿיתרון פון זיין חלום האָט זיך אונדז געחלומט. ¹²און דאָרטן איז מיט אונדז געווען אַ עברישער יונג, אַ קנעכט פון דעם אויבערלייבוועכטער, האָבן מיר אים דערציילט, און ער האָט אונדז פֿותר געווען אונדזערע חלומות; איטלאַכן לויט זיין חלום האָט ער פֿותר געווען. ¹³און עס איז געווען, אַזוי ווי ער האָט אונדז פֿותר געווען, אַזוי איז געשען: מיך האָט מען אומגעקערט אויף מיין שטאַנד, און אים האָט מען אויפגעזאָנגען.

¹⁴האָט פֿרעה געשיקט און גערופן יוספּן, און מע האָט אים אויף גיך אַרויסגענומען פון תּפּיסה. און ער האָט זיך אָפּגעגאַלט, און האָט איבערגעביטן זיינע קליידער, און איז געקומען צו פֿרעהן.

¹⁵האָט פֿרעה געזאָגט צו יוספּן: מיר האָט זיך געחלומט אַ חלום, און ניטאָ ווער זאָל אים פֿותר זיין; און איך האָב געהערט

זאָגן אויף דיר, אַז דו פאַרשטייסט אַ חלום, אים פּוֹתר צו זיין.
¹⁶האַט יוסף געענטפערט פּרעהן, אַזוי צו זאָגן: ניט איך,
 גאָט וועט באַשיידן דעם פריד פון פּרעהן.
¹⁷האַט פּרעה געזאָגט צו יוספּן: מיר חלומט זיך, ערשט
 איך שטיי ביים ברעג טייך. ¹⁸און אָט גייען אַרויף פון טייך
 זיבן קי, פעטט אויפן לייב און שיין אויפן געשטאַלט; און זיי האָבן
 זיך געפיטערט אין גראָז. ¹⁹און אָט גייען אַרויף נאָך זיי זיבן
 אַנדערע קי, אַרעם און זייער מיאוס אויפן געשטאַלט און דאָר
 אויפן לייב, וואָס אין גאַנצן לאַנד מצרים האָב איך ניט געזען
 זייער גלייכן אין מיאוסקייט. ²⁰און די דאָרע און מיאוסע
 קי האָבן אויפגעגעסן די ערשטע זיבן פעטע קי. ²¹און זיי
 זיינען אַריין אין זיי, און עס איז ניט געווען קענטיק אַז זיי זיינען
 אין זיי אַריין, און זייער אויסזען איז געווען אַזוי מיאוס ווי אין
 אָנהייב. און איך האָב זיך אויפגעכאַפט. ²²און איך האָב געזען
 אין מיין חלום, ערשט זיבן זאַנגען גייען אַרויף אויף איין שטענגל,
 פולע און גוטע. ²³און אָט שפראַצן אַרויס נאָך זיי זיבן זאַנגען
 אַיינגעטריקנטע, דינע, פאַרברענטע פון מזרח־וינט. ²⁴און
 די דינע זאַנגען האָבן אַיינגעשלונגען די זיבן גוטע זאַנגען. האָב
 איך דערציילט די חרטומים, אָבער קיינער קען מיר ניט זאָגן.
²⁵האַט יוסף געזאָגט צו פּרעהן: דער חלום פון פּרעהן איז
 איינער; וואָס גאָט וויל טאָן האָט ער אַנגעזאָגט פּרעהן. ²⁶די
 זיבן גוטע קי דאָס זיינען זיבן יאָר, און די זיבן גוטע זאַנגען דאָס
 זיינען זיבן יאָר; איין חלום איז דאָס. ²⁷און די זיבן דאָרע און
 מיאוסע קי, וואָס זיינען אַרויפגעקומען נאָך זיי, דאָס זיינען זיבן
 יאָר; און די זיבן ליידיקע זאַנגען פאַרברענט פון מזרח־וינט,
 דאָס וועלן זיין זיבן הונגעריאָרן. ²⁸דאָס איז די זאַך וואָס איך
 האָב געזאָגט פּרעהן: וואָס גאָט וויל טאָן האָט ער באַוווּן פּרעהן.
²⁹זע, עס קומען זיבן יאָר פון גרויס זעט אין גאַנצן לאַנד מצרים.

³⁰און נאך זיי וועלן אויפשטיין זיבן הונגעריאָרן, און די גאַנצע
 זעט וועט זיין פאַרגעסן אין לאַנד מצרים; און דער הונגער
 וועט פאַרלענדן דאָס לאַנד. ³¹און פון דער זעט וועט ניט זיין
 צו מערקן אין לאַנד, פון וועגן יענעם הונגער וואָס נאָכדעם;
 וואָרום ער וועט זיין זייער שווער. ³²און וואָס דער חלום האָט
 זיך איבערגעחזרט אַ צווייט מאָל: ווייל די זאך איז פעסט פון
 גאָט, און גאָט אַיילט דאָס צו טאָן. ³³און אַצונד, זאָל פֿרעה
 זען אַ פאַרשטאַנדיקן און אַ קלוגן מאַן, און אים שטעלן איבערן
 לאַנד מצרים. ³⁴זאָל פֿרעה דאָס טאָן, און זאָל ער אויפזעצן
 אויפזעער איבערן לאַנד, און באַוואַרענען דאָס לאַנד מצרים
 אין די זיבן זאַטע יאָרן. ³⁵און זאָל מען אויפזאַמלען די גאַנצע
 שפייז פון דידאָזיקע גוטע יאָרן וואָס קומען, און זאָל מען
 אָנקלייבן תבואה אוינטער דער האַנט פון פֿרעהן, פאַר שפייז אין
 די שטעט, און היטן. ³⁶און די שפייז וועט זיין אַוועקגעלייגט
 פאַרן לאַנד, אויף די זיבן הונגעריאָרן וואָס וועלן זיין אין לאַנד
 מצרים, און דאָס לאַנד וועט ניט פאַרשניטן ווערן פון הונגער.
³⁷און די זאך איז ווילגעפעלן אין די אויגן פון פֿרעהן, און
 אין די אויגן פון אַלע זיינע קנעכט. ³⁸און פֿרעה האָט געזאָגט
 צו זיינע קנעכט: קענען מיר דען געפינען אַזאָ ווי דער דאָזיקער,
 אַ מאַן וואָס דער גייסט פון גאָט איז אין אים? ³⁹און פֿרעה האָט
 געזאָגט צו יוספן: נאָכדעם ווי גאָט האָט דיך געלאָזט וויסן דאָס
 אַלץ, איז ניטאָ אַ פאַרשטאַנדיקער און אַ קלוגער אַזוי ווי דו.
⁴⁰דו וועסט זיין איבער מיין הויז, און לויט דיין מויל זאָל
 געווירטשאַפט ווערן מיין גאַנץ פאָלק; נאָר מיטן טראָן וועל
 איך זיין גרעסער פון דיר. ⁴¹און פֿרעה האָט געזאָגט צו יוספן:
 זע, איך האָב דיך אויפגעזעצט איבערן גאַנצן לאַנד מצרים.
⁴²און פֿרעה האָט אַראָפגענומען זיין זיגלרינג פון זיין האַנט, און
 האָט אים אָנגעטאָן אויף דער האַנט פון יוספן, און ער האָט אים

אָנעקליידט אין ליינענע בגדים, און אים אָנעטאָן אַ גילדערנע קייט אויפן האַלדו. ⁴³און ער האָט אים געמאַכט פּאָרן אין זיין צווייטן רייטוואָגן; און מע האָט אויסגערופן פאַר אים: אַברך! און ער האָט אים אויפגעזעצט איבערן גאַנצן לאַנד מצרים.

⁴⁴און פּרעה האָט געזאָגט צו יוספּן: איך בין פּרעה, אָבער אַן דיר זאָל קיינער ניט אויפהייבן אַ האַנט אָדער אַ פּוס אין גאַנצן לאַנד מצרים. ⁴⁵און פּרעה האָט גערופן דעם נאָמען פון יוספּן, צפּנת־פּענח; און ער האָט אים געגעבן אָסנת די טאָכטער פון פּוטי־פּרע, דעם פּריסטער פון און, פאַר אַ ווייב. און יוסף איז אַרויסגעגאַנגען איבערן לאַנד מצרים. ⁴⁶און יוסף איז געווען דרייסיק יאָר אַלט, ווען ער האָט זיך געשטעלט פאַר פּרעה דעם מלך פון מצרים. און יוסף איז אַרויסגעגאַנגען פון פאַר פּרעהן, און איז דורכגעגאַנגען דורכן גאַנצן לאַנד מצרים.

⁴⁷און דאָס לאַנד האָט געבראַכט אין די זיבן זאַטע יאָרן הויפּנסווויז. ⁴⁸און ער האָט אויפגעזאַמלט די גאַנצע שפּייז פון די זיבן יאָר וואָס זיינען געווען אין לאַנד מצרים, און האָט אַריינגעטאָן די שפּייז אין די שטעט; די שפּייז פון די פעלדער פון אַ שטאָט וואָס אַרום איר, האָט ער אַריינגעטאָן אין איר. ⁴⁹און יוסף האָט אָנגעקליבן תּבואה אַזוי ווי זאַמד פון ים, זייער פיל, ביז מע האָט אויפגעהערט צו ציילן, ווייל עס איז געווען אַן אַ צאָל.

⁵⁰און ביי יוספּן זיינען געבאָרן געוואָרן, איידער דאָס הונגעריאָר איז געקומען, צוויי זין, וואָס אָסנת די טאָכטער פון פּוטי־פּרע דעם פּריסטער פון און האָט אים געבאָרן. ⁵¹און יוסף האָט גערופן דעם נאָמען פון דעם בכּוֹר מנּוּשֶׁה, ווייל: „גאָט האָט מיך געמאַכט פאַרגעסן־ מייַן גאַנצע מאַטערניש, און דאָס

גאנצע הויז פון מיין פאָטער".⁵² און דעם נאָמען פון דעם צווייטן האָט ער גערופן אָפּר'ים, ווייל: „גאָט האָט מיך געפרוכפּערט“ אין דעם לאַנד פון מיין פּיין“.

⁵³און עס האָבן זיך געענדיקט די זיבן יאָר פון דער זעט וואָס איז געווען אין לאַנד מצרים. ⁵⁴און עס האָבן אָנגעהויבן קומען די זיבן הונגעריאָרן, אזוי ווי יוסף האָט פאַרויסגעזאָגט. און עס איז געווען אַ הונגער אין אַלע לענדער, נאָר אין גאַנצן לאַנד מצרים איז געווען ברויט.

⁵⁵און אַז דאָס גאַנצע לאַנד מצרים האָט אָנגעהויבן הונגערן, און דאָס פּאָלק האָט געשריען צו פּרעהן אום ברויט, האָט פּרעה געזאָגט צו גאַנץ מצרים: גייט צו יוסף; וואָס ער וועט אייך זאָגן, זאָלט איר טאָן. ⁵⁶און דער הונגער איז געווען איבערן גאַנצן לאַנד; און יוסף האָט געעפנט אַלע שפּייכלערס, און האָט פאַרקויפט צו מצרים; און דער הונגער האָט זיך געשטאַרקט אין לאַנד מצרים. ⁵⁷און פון דער גאַנצער ערד איז מען געקומען קיין מצרים צו יוסף קויפּן תבואה, וואָרום דער הונגער איז געווען שטאַרק אויף דער גאַנצער ערד.

מב ¹און יעקב האָט געזען אַז עס איז דאָ תבואה אין מצרים, און יעקב האָט געזאָגט צו זיינע זין: וואָס קוקט איר אייך אָן? ²און ער האָט געזאָגט: אַט האָב איך געהערט, אַז עס איז דאָ תבואה אין מצרים. נידערט אַראָפּ אַהין, און קויפט אונדז אַיין פון דאָרטן, כדי מיר זאָלן לעבן און ניט שטאַרבן.

³האָבן יוספּס צען ברידער אַראָפּגענידערט קויפּן תבואה פון מצרים. ⁴אַפּער בנימין, יוספּס ברודער, האָט יעקב ניט מיטגעשיקט מיט זיינע ברידער, ווייל ער האָט געזאָגט: טאָמער וועט אים טרעפּן אַן אומגליק.

⁵זיינען געקומען די זין פון ישראלן אַינקויפּן, צווישן די

וואָס זײַנען געקומען, וואָרום דער הונגער איז געווען אין לאַנד
 כּנען. ⁶ און יוסף איז געווען דער געוועלטיקער איבערן לאַנד;
 ער איז געווען דער וואָס האָט פאַרקויפט צום גאַנצן פּאָלק פון
 לאַנד. זײַנען געקומען יוספּס ברידער, און האָבן זיך צו אים
 געבוקט מיטן פנים צו דער ערד. ⁷ און יוסף האָט געזען זײַנע
 ברידער, און האָט זיי דערקענט, אָבער ער האָט זיך געמאַכט
 פּרעמד צו זיי, און האָט גערעדט מיט זיי האַרט, און האָט צו
 זיי געזאָגט: פון וואַנען קומט איר? האָבן זיי געזאָגט: פון לאַנד
 כּנען, אַינצוקויפּן שפּייז.

⁸ און יוסף האָט דערקענט זײַנע ברידער, אָבער זיי האָבן
 אים ניט דערקענט. ⁹ און יוסף האָט זיך דערמאַנט אָן די
 חלומות, וואָס האָבן זיך אים געחלומט וועגן זיי, און ער האָט
 צו זיי געזאָגט: אויסקוקערס זײַט איר; צו זען די נאַקעטקײט
 פון לאַנד זײַט איר געקומען.

¹⁰ האָבן זיי צו אים געזאָגט: נײַן, מײן האַר, נײַערט צו קויפּן
 שפּייז זײַנען געקומען דינע קנעכט. ¹¹ מיר אַלע זײַנען זײַן פון
 אײן מאַן; ערלאַכע מענטשן זײַנען מיר; דינע קנעכט זײַנען
 קײנמאַל ניט געווען קײן אויסקוקערס.

¹² האָט ער צו זיי געזאָגט: נײַן, נײַערט די נאַקעטקײט פון
 לאַנד זײַט איר געקומען זען.

¹³ האָבן זיי געזאָגט: צוועלף ברידער זײַנען מיר, דינע
 קנעכט, זײַן פון אײן מאַן אין לאַנד כּנען, און אָט איז דער
 אינגסטער היינט מיט אונדזער פּאָטער, און אײנער איז ניט
 געוואָרן.

¹⁴ האָט יוסף צו זיי געזאָגט: דאָס איז דאָך וואָס איך האָב
 צו אײך גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אויסקוקערס זײַט איר. ¹⁵ דער-
 מיט וועט איר געפרוּווט ווערן: אַזוי ווי פּרעה לעבט, אויב איר
 וועט פון דאַנען אַרויסגיין, סײַדן אײער אינגסטער ברודער

וועט קומען אהער! ¹⁶שיקט פון אייך איינעם, ער זאל ברענגען
 אייער ברודער, און איר בלייבט איינגעשפארט, כדי אייערע
 ווערטער זאלן אויסגעפרוהט ווערן, אויב דער אמת איז מיט
 אייך; און אויב ניט, אזוי ווי פֿרעה לעבט, אז איר זייט אויס-
 קוקערס!

¹⁷און ער האָט זיי אַרײַנגענומען אין וואַך אויף דריי טעג,
¹⁸און יוסף האָט צו זיי געזאָגט אויפן דריטן טאָג: דאָס טוט,
 און איר וועט בלייבן לעבן—איך האָב מורא פֿאַר גאָט: ¹⁹אויב
 איר זייט ערלאַכע מענטשן, זאָל איין ברודער אייערער בלייבן
 איינגעשפארט אין אייער וואַכהויז, און איר גייט, און ברענגט
 תבואה פֿאַר דעם הונגער פון אייערע הויזגעזינטן. ²⁰און אייער
 אינגסטן ברודער זאָלט איר ברענגען צו מיר; און אייערע
 ווערטער וועלן באַווערט ווערן, און איר וועט ניט שטאַרבן.
 האָבן זיי אזוי געטאָן.

²¹און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: פֿאַרוואָר, מיר
 זיינען שולדיק וועגן אונדזער ברודער וואָס מיר האָבן צוגעזען
 דעם צער פון זיין זעל, ווען ער האָט זיך געבעטן ביי אונדז, און
 מיר האָבן ניט צוגעהערט. דרום איז אויף אונדז געקומען
 די דאָזיקע צרה. ²²און ראובן האָט זיך אָפגערופן צו זיי, אזוי צו
 זאָגן: האָב איך אייך ניט געזאָגט, אזוי צו זאָגן: פֿאַרזינדיקט אייך
 ניט אָן דעם אינגל? אָבער איר האָט ניט צוגעהערט; און אָט
 אויך ווערט זיין בלוט אויפגעמאָנט.

²³און זיי האָבן ניט געוויסט אַז יוסף פֿאַרשטייט וואָרום אַ
 טאָלמעטש איז געווען צווישן זיי. ²⁴האָט ער זיך אָפגעדרײט
 פון זיי, און האָט געוויינט. און ער האָט זיך אומגעקערט צו
 זיי, און האָט צו זיי גערעדט; און ער האָט גענומען פון זיי
 שמעונען, און האָט אים איינגעשפארט פֿאַר זייערע אויגן.
²⁵און יוסף האָט באַפוילן, מע זאָל אָנפילן זייערע כלים

מיט תבואה, און אומקערן זייער געלט איטלאכן אין זיין זאק, און זיי געבן שפייז אויפן וועג. און מע האָט צו זיי אַזוי געטאָן.²⁶ און זיי האָבן אויפגעלאָדן זייער תבואה אויף זייערע אייזלען, און זיינען אַוועקגעגאַנגען פון דאָרטן.

²⁷האָט איינער געעפנט זיין זאק צו געבן זיין אייזל פוטער אין האַרבעריק, און האָט דערזען זיין געלט, ערשט עס איז אין מויל פון זיין זאק. ²⁸האָט ער געזאָגט צו זיינע ברידער: מיין געלט איז אומגעקערט געוואָרן, און אָט איז עס אויך אין מיין זאק. איז זיי אַרויסגעפאַלן דאָס האַרץ, און זיי האָבן ציטערנדיק געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס האָט אונדז דאָ גאָט געטאָן?

²⁹און זיי זיינען געקומען צו זייער פאָטער יעקבן קיין לאַנד פֿנען, און האָבן אים דערציילט אַלץ וואָס זיי האָט געטראָפֿן, אַזוי צו זאָגן: ³⁰דער מאַן, דער האַר פון לאַנד, האָט מיט אונדז גערעדט האַרט, און ער האָט אונדז געמאַכט פאַר אויסקוקערס פון דעם לאַנד. ³¹האָבן מיר צו אים געזאָגט: ערלאַכע מענטשן זיינען מיר, מיר זיינען קיינמאַל ניט געווען קיין אויסקוקערס. ³²צוועלף ברידער זיינען מיר, זיין פון אונדזער פאָטער; איינער איז ניט געוואָרן, און דער אינגסטער איז היינט מיט אונדזער פאָטער אין לאַנד פֿנען. ³³האָט דער מאַן, דער האַר פון לאַנד, צו אונדז געזאָגט: דערמיט וועל איך וויסן אַז איר זייט ערלאַכע מענטשן: איין ברודער אייערן לאָזט איבער ביי מיר, און נעמט גענוג פאַר דעם הונגער פון אייערע הויזגעזינטן, און גייט. ³⁴און ברענגט אייער אינגסטן ברודער צו מיר, און איך וועל וויסן אַז איר זייט ניט קיין אויסקוקערס, נאָר איר זייט ערלאַכע מענטשן; וועל איך אייך אָפגעבן אייער ברודער, און איר וועט מעגן פאַרקערן אין לאַנד.

³⁵און עס איז געווען, ווי זיי ליידיקן אויס זייערע זעק,

ערשט איטלאַכנס בינטל געלט איז אין זיין זאַק; און ווי זיי און זייער פּאָטער האָבן דערוען זייערע בינטלאַך געלט, אַזוי האָבן זיי מורא געקראָגן. ³⁶ און זייער פּאָטער יעקב האָט צו זיי געזאָגט: איר האָט מיך באַרויבט פון מיינע קינדער; יוסף איז מער ניטאָ, און שמעון איז ניטאָ, און בנימין ווילט איר אַוועקנעמען; דאָס אַלץ איז אויף מיר אויסגעגאַנגען.

³⁷ האָט ראובן געזאָגט צו זיין פּאָטער, אַזוי צו זאָגן: מיינע ביידע זין זאָלסטו טייטן, אויב איך וועל דיר אים ניט צוריק ברענגען. גיב אים אויף מײן האַנט, און איך וועל אים אומקערן צו דיר.

³⁸ האָט ער געזאָגט: מײן זון וועט ניט אַראָפּנידערן מיט אייך, וואָרום זיין ברודער איז טויט, און ער אַליין איז געבליבן, און אַז אים וועט טרעפן אַן אומגליק אויף דעם וועג וואָס איר וועט גיין דערויף, וועט איר מאַכן נידערן מײנע גראַע האָר מיט טרויער אין קבר.

מג ¹ און דער הונגער איז געווען שווער אין לאַנד. ² און עס איז געווען, אַז זיי האָבן אויפגעגעסן די תבואה, וואָס זיי האָבן געבראַכט פון מצרים, האָט זייער פּאָטער צו זיי געזאָגט: גייט ווידער, קויפט אונדז אַ ביסל שפייז.

³ האָט יהודה געזאָגט צו אים, אַזוי צו זאָגן: וואָרענען האָט אונדז געוואָרנט דער מאַן, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט מײן פנים ניט זען, אויב אייער ברודער איז ניט מיט אייך. ⁴ אויב דו שיקסט אונדזער ברודער מיט אונדז, וועלן מיר אַראָפּנידערן, און וועלן דיר איינקויפן שפייז. ⁵ אויב אָבער דו שיקסט ניט, וועלן מיר ניט אַראָפּנידערן, וואָרום דער מאַן האָט אונדז אָנגעזאָגט: איר זאָלט מײן פנים ניט זען, אויב אייער ברודער איז ניט מיט אייך.

⁶ האָט ישראל געזאָגט: נאָך וואָס האָט איר מיר געטאָן די רעה, צו זאָגן דעם מאַן, אַז איר האָט נאָך אַ ברודער?

7הָאָבֶן זַי גַּעזֹאָגַט: דער מאַן האָט זיך פֿאַנאַנדערגעפרעגט וועגן אונדז, און וועגן אונדזער משפּחה, אַזוי צו זאָגן: לעבט נאָך אַייער פֿאָטער? האָט איר נאָך אַ ברודער? און מיר האָבן אים דערציילט לויט די דאָזיקע ווערטער. זאָלן מיר גאָר חיסן, אַז ער וועט זאָגן: ברענגט אַראָפּ אַייער ברודער? און יהודה האָט געזאָגט צו זיין פֿאָטער ישראל: שיק דעם אינגל מיט מיר, און מיר וועלן אויפשטיין און וועלן גיין, כדי מיר זאָלן לעבן און ניט שטאַרבן, אי מיר, אי דו, אי אונדזערע קליינע קינדער. 9איך בין פֿאַר אים, פון מיין האַנט זאָלסטו אים מאַנען; אויב איך וועל דיר אים ניט ברענגען און אים אַזעק שטעלן פֿאַר דיר, זאָל איך זיין אַ פֿאַרזינדיקטער צו דיר אַלע טעג. 10וואָרום אַז מיר וואָלטן זיך ניט אויפגעהאַלטן, וואָלטן מיר שוין אַצונד זיך געהאַט אומגעקערט צום צווייטן מאָל.

11הָאָט זַייער פֿאָטער ישראל צו זַי געזאָגט: אויב שוין יאָ אַזוי, טוט אַט־וואָס: נעמט פון די בעסטע פרוכטן פון לאַנד אין אַייערע פֿלים, און ברענגט אַראָפּ צו דעם מאַן אַ מתנה, אַ ביסל באַלזאַם, און אַ ביסל האָניק, געווירץ, און לאַדאַן, ניס, און מאַנדלען. 12און טאַפּל געלט נעמט מיט אין אַייער האַנט; און דאָס געלט וואָס איז אומגעקערט געוואָרן אין מויל פון אַייערע זעק, זאָלט איר אומקערן מיט אַייער האַנט; אפשר איז דאָס געווען אַ פֿאַרזע. 13און נעמט אַייער ברודער, און שטייט אויף, גייט וידער צו דעם מאַן. 14און גאָט שְׂדֵי וועט אַיך געבן דערבאַרימונג ביי דעם מאַן, און ער וועט אַיך אַזעקלאָזן אַייער אַנדער ברודער און בנימינען; און איך, אויב איך מוז אָנווערן מיינע קינדער, וועל איך אָנווערן.

15הָאָבֶן דִי מענער גענומען די דאָזיקע מתנה, און טאַפּל געלט האָבן זיי מיטגענומען אין זַייער האַנט, און בנימינען, און זיי זיינען אויפגעשטאַנען און האָבן גענידערט קיין מצרים, און האָבן זיך געשטעלט פֿאַר יוספּן.

¹⁶און ווי יוסף האָט דערוען בנימינען מיט זיי, אזוי האָט ער געזאָגט צו דעם וואָס איבער זיין הויז: ברענג אַרײַן די מענטשן אין הויז, און שעכט אַ שעכטונג, און גרייט צו, וואָרום די מענטשן וועלן עסן מיט מיר צו מיטאַג. ¹⁷האָט דער מאַן געטאַן אזוי ווי יוסף האָט געהײסן, און דער מאַן האָט אַרײַנגעבראַכט די מענער אין יוספס הויז.

¹⁸און די מענער האָבן מורא געהאַט, ווייל זיי זײנען אַרײַנגעבראַכט געוואָרן אין יוספס הויז, און זיי האָבן געזאָגט: פון וועגן דעם געלט וואָס איז אומגעקערט געוואָרן אין אונדזערע זעק דאָס ערשטע מאָל, ווערן מיר אַרײַנגעבראַכט, פדי זיך אַרויפצוואַרפן אויף אונדז, און אָנפאַלן אויף אונדז, און אונדז נעמען פאַר קנעכט מיט אונדזערע אייזלען.

¹⁹האָבן זיי געענט צו דעם מאַן וואָס איבער יוספס הויז, און האָבן גערעדט צו אים אין אײַנגאַנג פון הויז. ²⁰און זיי האָבן געזאָגט: איך בעט דיך, מײן האַר, מיר האָבן אַראָפּגענידערט דאָס ערשטע מאָל צו קויפן שפײז. ²¹און עס איז געווען, אַז מיר זײנען געקומען צום האַרבעריק, און האָבן געעפנט אונדזערע זעק, ערשט איטלאַכנס געלט איז אין מויל פון זײן זאַק, אונדזער געלט אין זײן פולער וואָג; האָבן מיר עס אָפּגעבראַכט אין אונדזער האַנט. ²²און נאָך אַנדער געלט האָבן מיר אַראָפּגעבראַכט אין אונדזער האַנט, צו קויפן שפײז. מיר ווײסן ניט ווער עס האָט אַרײַנגעטאַן אונדזער געלט אין אונדזערע זעק.

²³האָט ער געזאָגט: פריד צו אײך! איר זאָלט ניט מורא האָבן; אײער גאָט, און דער גאָט פון אײער פאָטער, האָט אײך געשאַנקן אַן אוצר אין אײערע זעק; אײער געלט איז מיר אַרײַנגעקומען. און ער האָט אַרויסגעבראַכט צו זיי שמעווען. ²⁴און דער מאַן האָט אַרײַנגעבראַכט די מענער אין יוספס הויז, און ער האָט געגעבן וואַסער, און זיי האָבן געוואַשן זײערע

פיס; און ער האָט געגעבן פּוּטער פּאַר זייערע אייזלען. ²⁵און זיי האָבן צוגעגרייט די מתנה איידער יוסף וועט קומען אום מיטאַג, וואָרום זיי האָבן געהערט אַז דאָרטן וועלן זיי עסן ברויט. ²⁶און ווי יוסף איז געקומען אין הויז, אַזוי האָבן זיי אַרייַנגעבראַכט צו אים אין הויז די מתנה וואָס אין זייער האַנט, און זיי האָבן זיך געבוקט פּאַר אים צו דער ערד. ²⁷און ער האָט זיי געפרעגט אויף פּריד, און ער האָט צו זיי געזאָגט: איז פּריד צו אַייער אַלטן פּאָטער, וואָס איר האָט פּון אים דערציילט? לעבט ער נאָך? ²⁸האָבן זיי געזאָגט: פּריד איז צו דיין קנעכט אונדזער פּאָטער, ער לעבט נאָך. און זיי האָבן זיך גענייגט און זיך געבוקט.

²⁹האָט ער אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט דערזען זיין ברודער בנימינען, זיין מוטערס זון, און ער האָט געזאָגט: איז דאָס אַייער אינגסטער ברודער, וואָס איר האָט מיר פּון אים דערציילט? און ער האָט געזאָגט: זאָל דיך גאָט לייטזעליקן, מיין זון.

³⁰און יוסף האָט זיך געאַיילט, וואָרום זיין האַרץ האָט אים פּאַרקלעמט אויף זיין ברודער, און ער האָט זיך געוואָלט פּאַנאַנדערוויינען; איז ער אַריין אין קאַמער, און האָט דאָרטן געוויינט. ³¹און ער האָט אָפּגעוואָשן זיין פנים, און איז אַרויסגעגאַנגען; און ער האָט זיך אַינגעהאַלטן און האָט געזאָגט: לייגט ברויט.

³²האָט מען געלייגט פּאַר אים באַזונדער, און פאַר זיי באַזונדער, און פּאַר די מצרים וואָס האָבן געגעסן ביי אים, באַזונדער, וואָרום די מצרים קענען נישט עסן ברויט מיט די עברים, ווייל דאָס איז אַן אומווערדיקייט ביי די מצרים.

³³און זיי זיינען אויסגעזעצט געוואָרן פּאַר אים, דער בכור לויט זיין בכורהשאַפט, און דער אינגערער לויט זיין יונגקייט;

און די מענטשן האָבן זיך געווונדערט צווישן איינאַנדער.
 84 און ער האָט זיי געלאָזט צוטראַגן חלקים פון פאַר אים, און
 בנימינס חלק איז געווען פינף מאָל אַזוי פיל ווי זייער איטלאַכנס
 חלק. און זיי האָבן געטרונקען און זיך אָגעטרונקען מיט אים.

מד און ער האָט באַפוילן דעם וואָס איבער זיין הויז, אַזוי
 צו זאָגן: פיל אָן די זעק פון די מענטשן מיט שפייז ווי
 פיל זיי קענען טראַגן, און טו אַריין איטלאַכנס געלט אין מויל
 פון זיין זאַק. 2 און מײן בעכער, דעם זילבערנעם בעכער,
 זאָלסטו אַריינטאָן אין מויל פון דעם זאַק פון דעם אינגסטן,
 מיט דעם געלט פאַר זיין תבואה.

און ער האָט געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט וואָס יוסף האָט
 גערעדט.

3 ווי דער מאַרגן האָט אויפגעלויכטן, אַזוי זיינען די מענער
 אוועקגעשיקט געוואָרן, זיי און זייערע אייולען. 4 זיי זיינען
 נאָרוואָס אַרויסגעגאַנגען פון שטאָט, נאָך ניט געווען ווייט
 אוועק, אַזוי האָט יוסף געזאָגט צו דעם וואָס איבער זיין הויז:
 שטיי אויף, יאָג נאָך די מענטשן, און אז דו וועסט זיי אָנזאָגן,
 זאָלסטו זאָגן צו זיי: פאַרוואָס האָט איר אָפגעזאַלט אַ רעה
 פאַר אַ טובה? 5 דאָס איז דאָך דער וואָס מײן האַר טרינקט
 פון אים, און צויבערן טוט ער צויבערן מיט אים. איר האָט
 זיך שלעכט באַגאַנגען מיט וואָס איר האָט געטאָן.

6 און ער האָט זיי אָנגעיאָגט, און האָט צו זיי גערעדט די
 דאָזיקע ווערטער. 7 האָבן זיי צו אים געזאָגט: פאַרוואָס רעדט
 מײן האַר אַזעלכע ווערטער? באַהיט זאָלן ווערן דייע קנעכט
 פון טאָן אַזא זאך! 8 וע, דאָס געלט וואָס מיר האָבן געפונען
 אין מויל פון אונדזערע זעק, האָבן מיר דיר אומגעקערט פון
 לאַנד כנען, היינט ווי וועלן מיר גנבען פון דיין האַרס הויז

זילבער אָדער גאָלד? דערײַעניקער פון דיײַנע קנעכט וואָס ער וועט בײַ אים געפונען ווערן, זאָל שטאַרבן, און אויך מיר וועלן זײַן קנעכט צו מײַן האַר.

¹⁰האַט ער געזאָגט: הגם געזאָלט האָט אַצונד זײַן אַזוי ווי אַײַערע ווערטער, זאָל נאָר דער וואָס ער וועט בײַ אים געפונען ווערן, זײַן אַ קנעכט צו מיר, און איר וועט זײַן רײַן.

¹¹האַבן זײַ אויף גיך אַראָפּגעלאָזט אײַטלאַכער זײַן זאַק אויף דער ערד, און זײַ האָבן געעפנט אײַטלאַכער זײַן זאַק. ¹²און ער האָט געזוכט; מיטן עלטסטן האָט ער אָנגעהויבן, און מיטן אײַנגסטן האָט ער געענדיקט. און דער בעכער איז געפונען געוואָרן אין בנימינס זאַק.

¹³האַבן זײַ צעריסן זײַערע קלײדער, און אײַטלאַכער האָט אויפגעלאָדן זײַן אײַזל, און זײַ האָבן זיך אומגעקערט אין שטאָט. ¹⁴און יהודה איז געקומען מיט זײַנע ברידער אין יוספס הויז; און ער איז נאָך דאָרטן געווען. און זײַ זײַנען געפאַלן פאַר אים צו דער ערד.

¹⁵האַט יוסף צו זײַ געזאָגט: וואָס איז דאָס פאַר אַ טואונג וואָס איר האָט געטאָן? האָט איר ניט געוויסט אַז צויבערן טוט צויבערן אַזאַ מאַן ווי איך?

¹⁶האַט יהודה געזאָגט: וואָס זאָלן מיר זאָגן צו מײַן האַר, וואָס זאָלן מיר רעדן, און וואָס זאָלן מיר זיך פאַרענטפערן? גאָט האָט געפונען די זינד פון דיײַנע קנעכט. אָט זײַנען מיר קנעכט צו מײַן האַר, אי מיר, אי דער וואָס דער בעכער איז געפונען געוואָרן אין זײַן האַנט.

¹⁷האַט ער געזאָגט: חלילה מיר דאָס צו טאָן! דער מאַן וואָס דער בעכער איז געפונען געוואָרן אין זײַן האַנט, ער זאָל זײַן אַ קנעכט צו מיר, און איר גײט אַרויף בשלום צו אַײַער פּאַטער.

וַיִּגַשׁ

15הָאֵט יְהוּדָה גַענענט צו אים, און הָאֵט געוואָגט: איך בעט
 דײך, מײן האַר, זאָל אַקאָרשט דײן קנעכט רעדן אַ וואָרט אין
 די אויערן פון מײן האַר, און זאָל דײן צאָרן נײט גרײמען אויף
 דײן קנעכט; וואָרום דו ביסט אַזוי ווי פּרעה. 19מײן האַר הָאֵט
 געפּרעגט זײנע קנעכט, אַזוי צו זאָגן: הָאֵט איר אַ פּאָטער אָדער
 אַ ברודער? 20און מײר האָבן געוואָגט צו מײן האַר: מײר האָבן
 אַן אַלטן פּאָטער, און אַ קלײנעם בן־זקונים, וואָס זײן ברודער
 איז טױט, און ער אַלײן איז געבליבן פון זײן מוטער, און זײן
 פּאָטער הָאֵט אים לײב. 21הָאָסטו געוואָגט צו דײנע קנעכט:
 ברענגט אים אַראָפּ צו מײר, איך זאָל טאָן מײן אויג אויף אים.
 22הָאָבן מײר געוואָגט צו מײן האַר: דער אינגל קען נײט פּאַרלאָזן
 זײן פּאָטער, וואָרום אַז ער וועט פּאַרלאָזן זײן פּאָטער, וועט
 דער שטאַרבן. 23הָאָסטו געוואָגט צו דײנע קנעכט: אויב אַײער
 אינגסטער ברודער וועט נײט אַראָפּנידערן מיט אַײך, זאָלט איר
 מער מײן פנים נײט זען. 24און עס איז געווען, אַז מײר זײנען
 אַרויפגעקומען צו דײן קנעכט, אונדזער פּאָטער, האָבן מײר אים
 דערציילט די ווערטער פון אונדזער האַר. 25און אַז אונדזער
 פּאָטער הָאֵט געוואָגט: גײט ווידער, קויפט אונדז אַ ביסל
 שפּײז, 26הָאָבן מײר געוואָגט: מײר קענען נײט אַראָפּנידערן; נאָר
 אויב אונדזער אינגסטער ברודער וועט זײן מיט אונדז, וועלן מײר
 אַראָפּנידערן, וואָרום מײר קענען נײט זען דעם מאַנס פנים, אַזוי
 אונדזער אינגסטער ברודער איז נײט מיט אונדז. 27הָאֵט דײן
 קנעכט, אונדזער פּאָטער, צו אונדז געוואָגט: איר ווײסט אַז צוויי
 הָאֵט מײר מײן ווײב געבאַרן. 28און אַײנער איז אַוועקגעגאַנגען
 פון מײר, און איך האָב געוואָגט: פאַרוואָר, פאַרצוקן איז ער
 פאַרצוקט געוואָרן; און איך האָב אים נײט געזען בײז אַצונד.
 29און אַז איר וועט אַוועקנעמען אויך דעמדאָזיקן פון מײן פנים,

און אים וועט טרעפן אָן אומגליק, וועט איר מאַכן נידערן מיינע
 גראַע האַר מיט קומער אין קבר. ³⁰און אַצונד אַז איך וועל
 קומען צו דיין קנעכט, מײן פּאָטער, און דער אינגל איז מיט
 אונדז ניטאָ, אַזוי ווי זײן זעל איז צוגעבונדן צו זײן זעל, ³¹איז, ווי
 ער וועט זען אַז דער אינגל איז ניטאָ, אַזוי וועט ער שטאַרבן,
 און דײנע קנעכט וועלן מאַכן נידערן די גראַע האַר פון דיין
 קנעכט, אונדזער פּאָטער, מיט טרויער אין קבר. ³²וואַרום דיין
 קנעכט איז עַרב געווען פאַר דעם אינגל צו זײן פּאָטער, אַזוי
 צו זאָגן: אויב איך וועל דיר אים ניט ברענגען, זאָל איך זײן אַ
 פאַרזינדיקטער צו מײן פּאָטער אַלע טעג. ³³און אַצונד, איך
 בעט דײך, זאָל דיין קנעכט בלײבן אָנשטאַט דעם אינגל, אַ
 קנעכט צו מײן האַר, און דער אינגל זאָל אַרויפגיין מיט
 זײנע ברידער. ³⁴וואַרום ווי קען איך אַרויפגיין צו מײן
 פּאָטער, אַז דער אינגל איז ניט מיט מיר? איך וועל חלילה
 צווען דאָס בײז וואָס וועט טרעפן מײן פּאָטער.

מה ¹און יוסף האָט זיך ניט געקענט אַיינהאַלטן פאַר אַלע
 וואָס זײנען געשטאַנען לעבן אים, און ער האָט אויס-
 גערופן: פירט אַרויס אַלע מענטשן פון מיר. און קיין מענטש
 איז ניט געשטאַנען לעבן אים, ווען יוסף האָט זיך דערקענט צו
 זײנע ברידער. ²און ער האָט אַרויסגעלאָזט זײן קול אין געוויין,
 און די מצרים האָבן געהערט; און דאָס הויז פון פֿרעהן האָט
 געהערט דערפון.

³און יוסף האָט געזאָגט צו זײנע ברידער: איך בין יוסף;
 לעבט נאָך מײן פּאָטער? און זײנע ברידער האָבן אים ניט גע-
 קענט ענטפערן, וואַרום זײ האָבן זיך דערשראַקן פאַר אים.
⁴האָט יוסף געזאָגט צו זײנע ברידער: גענענט צו מיר, איך
 בעט אײך. האָבן זײ גענענט. און ער האָט געזאָגט: איך בין
 אײער ברודער יוסף, וואָס איר האָט מיך פאַרקויפט קיין

מצרים. ⁵און אצונד זאלט איר אייך ניט קלעמען, און זאל ניט פארדריסן אין אייערע אויגן, וואס איר האָט מיך פארקויפט אהער, וואָרום צו דערהאַלטן לעבנס האָט מיך גאָט געשיקט אייך פאַרויס. ⁶וואָרום שוין צוויי יאָר אַז דער הונגער איז אין לאַנד, און נאָך פינף יאָר וועלן זיין, וואָס עס וועט ניט זיין קיין אַקער און קיין שניט. ⁷און גאָט האָט מיך געשיקט אייך פאַרויס, כדי אייך צו לאָזן אַן איבערבלייב אויף דער ערד, און אייך צו דערהאַלטן ביים לעבן דורך אַ גרויסער ישועה. ⁸און אצונד, ניט איר האָט מיך אהער געשיקט, נייערט גאָט; און ער האָט מיך געמאַכט פאַר אַ פּאָטער צו פּרעהן, און פאַר אַ האָר אויף זיין גאַנצן הויז, און פאַר אַ געוועלטיקער איבערן גאַנצן לאַנד מצרים. ⁹איילט און גייט אַרויף צו מיין פּאָטער, און איר זאלט זאָגן צו אים: אַזוי האָט געזאָגט דיין וון יוסף: גאָט האָט מיך געמאַכט פאַר אַ האָר איבער גאַנץ מצרים; נידער אַראָפּ צו מיר, זאַלסט זיך ניט אויפהאַלטן. ¹⁰און וועסט זיצן אין לאַנד גושן, און וועסט זיין נאַנט צו מיר, דו און דינע קינדער און דינע קינדערס קינדער, און דינע שאָף, און דינע רינדער, און אַלץ וואָס דו האָסט. ¹¹און איך וועל דיך דאָרטן אויסהאַלטן; וואָרום נאָך פינף יאָר וועט זיין דער הונגער; כדי זאַלסט ניט אומקומען, דו און דיין הויגעזינט און אַלץ וואָס דו האָסט. ¹²און אָט זעען אייערע אויגן, און די אויגן פון מיין ברודער בנימינען, אַז מיין מויל רעדט דאָס צו אייך. ¹³און איר זאלט דערציילן מיין פּאָטער מיין גאַנצן כבוד אין מצרים, און אַלץ וואָס איר האָט געזען, און איר זאלט איילן און אַראָפּברענגען מיין פּאָטער אהער.

¹⁴און ער איז געפאַלן אויפן האַלדז פון זיין ברודער בנימינען, און האָט געוויינט, און בנימין האָט געוויינט אויף זיין האַלדז. ¹⁵און ער האָט געקושט אַלע זיינע ברידער, און האָט

געוויינט אויף זיי, און דערנאָך האָבן זיינע ברידער גערעדט מיט אים.

¹⁶און דער קלאַנג איז געהערט געוואָרן אין פֿרעהס הויז, אַזוי צו זאָגן: יוספס ברידער זיינען געקומען; און עס איז ווילד־געפעלן אין די אויגן פֿון פֿרעהן, און אין די אויגן פֿון זיינע קנעכט.

¹⁷און פֿרעה האָט געזאָגט צו יוספֿן: זאָג צו דייןע ברידער: טוט אַט־וואָס: לאַדט אָן אַייערע בהמות, און גייט, קומט קיין לאַנד כּנען, ¹⁸און נעמט אַייער פּאָטער, און אַייערע הויגעזינטן, און קומט צו מיר, און איך וועל אַיך געבן דאָס בעסטע פֿון לאַנד מִצְרַיִם, און עסט דאָס פעטס פֿון לאַנד. ¹⁹און דו ווערסט באַפוילן, טוט אַט־וואָס: נעמט אַיך פֿון לאַנד מִצְרַיִם וועגן פֿאַר אַייערע קליינע קינדער, און פֿאַר אַייערע ווייבער, און איר זאָלט אַרויפנעמען אַייער פּאָטער און קומען. ²⁰און אַייער אויג זאָל זיך ניט קימערן אום אַייערע זאַכן, וואָרום דאָס בעסטע פֿון גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם איז אַייערס.

²¹האָבן די זיין פֿון ישראלן אַזוי געטאָן, און יוסף האָט זיי געגעבן וועגן, לויט דעם מויל פֿון פֿרעהן, און ער האָט זיי געגעבן שפּייז אויפֿן וועג. ²²זיי אַלעמען האָט ער געגעבן גאַנצען קליידער פֿאַר איטלאַכן, און בנימינען האָט ער געגעבן דריי הונדערט זילבערשטיק, און פינף גאַנג קליידער. ²³און צו זיין פּאָטער האָט ער דעסגלייכן געשיקט צען אייזלען באַלאַדן מיטן בעסטן פֿון מִצְרַיִם, און צען אייזעלינס באַלאַדן מיט תבואה און ברויט, און שפּייז פֿאַר זיין פּאָטער אויפֿן וועג. ²⁴און ער האָט אַוועקגעשיקט זיינע ברידער, און זיי זיינען אַוועק געגאַנגען; און ער האָט זיי אַנגעזאָגט: איר זאָלט אַיך ניט קריגן אויפֿן וועג.

²⁵און זיי זיינען אַרויפגעגאַנגען פֿון מִצְרַיִם, און זיינען

געקומען קיין לאַנד פֿנען צו זייער פֿאָטער יעקבן. ²⁶און זיי האָבן אים דערציילט, אַזוי צו זאָגן: יוסף לעבט נאָך; און אַז ער געוועלטיקט איבערן גאַנצן לאַנד מצרים. איז זיין האַרץ פֿאַרקילט געוואָרן, וואָרום ער האָט זיי נישט געגלויבט. ²⁷האָבן זיי אים דערציילט אַלע ווערטער פֿון יוספֿן, וואָס ער האָט צו זיי גערעדט, און ער האָט געזען די וועגן וואָס יוסף האָט געשיקט אים צו פירן, און דער גייסט פֿון זייער פֿאָטער יעקבן האָט אָפּגעלעבט. ²⁸און ישראל האָט געזאָגט: גענוג! מיין זון יוסף לעבט נאָך; איך וועל גיין און וועל אים זען איידער איך שטאַרב.

מן ¹און ישראל האָט אַוועקגעצויגן מיט אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, און איז געקומען קיין באַר־שבע, און ער האָט געשלאַכט שלאַכטאָפּפער צו דעם גאָט פֿון זיין פֿאָטער יצחקן. ²און גאָט האָט גערעדט צו ישראלן אין זעאוונגען פֿון דער נאַכט, און האָט געזאָגט: יעקב, יעקב! האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך. ³האָט ער געזאָגט: איך בין גאָט, דער גאָט פֿון דיין פֿאָטער, זאָלסט נישט מורא האָבן אַראָפּצונידערן קיין מצרים, וואָרום פֿאַר אַ גרויס פֿאַלק וועל איך דיך דאָרטן מאַכן. ⁴איך וועל אַראָפּנידערן מיט דיר קיין מצרים, און אויך אַרויפֿ ברענגען וועל איך דיך אַרויפֿברענגען. און יוסף וועט אַרויפֿ טאָן זיין האַנט אויף דייןע אויגן.

⁵און יעקב איז אויפֿגעשטאַנען פֿון באַר־שבע, און די קינדער פֿון ישראל האָבן געפירט זייער פֿאָטער יעקבן, און זייערע קליינע קינדער, און זייערע ווייבער, אויף די וועגן וואָס פֿרעה האָט געשיקט אים צו פירן. ⁶און זיי האָבן גענומען זייערע פי, און זייער פֿאַרמעג וואָס זיי האָבן אָנגעקליבן אין לאַנד פֿנען, און זיי זיינען געקומען קיין מצרים, יעקב און אַלע זיינע קינדער מיט אים; זיינע זין און זיינע זינס זין מיט אים, זיינע

טעכטער, און זיינע זינס טעכטער, און אַלע זיינע קינדער, האָט ער געבראַכט מיט זיך קיין מצרים.

⁸ און דאָס זיינען די נעמען פון די קינדער פון ישראל וואָס זיינען געקומען קיין מצרים, יעקב און זיינע קינדער: יעקבס בכור ראובן. ⁹ און די זין פון ראובנען: חנוך, און פלוא, און חצרון, און פרמי. ¹⁰ און די זין פון שמעונען: ימואל, און זמין, און אוהד, און זכין, און צוחר, און שאול דער זון פון אַ פּנענית. ¹¹ און די זין פון לוי: גרשון, קהת, און מררי. ¹² און די זין פון יהודה: צר, און אונן, און שלה, און פּרץ, און נרח; און צר און אונן זיינען געשטאַרבן אין לאַנד פּנען. און די זין פון פּרצן זיינען געווען חצרון און חמול. ¹³ און די זין פון יששכרן: תולע, און פונה, און יוב, און שמרון. ¹⁴ און די זין פון זבולונען: סרד, און אלון, און חלאַל. ¹⁵ דאָס זיינען די זין פון לאה, וואָס זי האָט געבאַרן יעקבן אין פּדךאַרם; דערצו זיין טאָכטער דינה; אַלע נפשות פון זיינע זין און זיינע טעכטער, דריי און דרייסיק. ¹⁶ און די זין פון גּדן זיינען געווען צפיון, און חגי, שוני, און אַצבון, צרי, און אַרודי, און אַראַלי. ¹⁷ און די קינדער פון אַשרן: ימנה, און ישנה, און ישוי, און בריצה, און זיער שוועסטער שָרַח; און די זין פון בריצה: חָבֵר און מלכיאַל. ¹⁸ דאָס זיינען די זין פון זלפהן, וואָס לָבַן האָט געגעבן זיין טאָכטער לאהן, און די דאָזיקע האָט זי געבאַרן יעקבן—זעכצן נפשות. ¹⁹ די זין פון יעקבס ווייב רחלען זיינען געווען יוסף און בנימין. ²⁰ און ביי יוספן זיינען געבאַרן געוואָרן אין לאַנד מצרים מנשה און אפרים, וואָס אָסנת די טאָכטער פון פּוטי־פּרע דעם פריסטער פון און האָט אים געבאַרן. ²¹ און די זין פון בנימינען זיינען געווען גלע, און בכר, און אַשבֵּל, גראַ, און נעמן, אחי, און ראש, מופים, און חופים, און אַרד. ²² דאָס זיינען די זין פון רחלען, וואָס זיינען געבאַרן געוואָרן ביי יעקבן: אַלע נפשות, פערצן. ²³ און די זין

פון דנען: חושים. ²⁴און די זין פון נפתלין: יחצאל, און גוני, און יצור, און שלם. ²⁵דאס זיינען די זין פון בלההן, וואָס לָבָן האָט געגעבן זיין טאָכטער רחלען, און די דאָזיקע האָט זי געבאָרן יעקבן; אַלע נפשות, זיבן.

²⁶אַלע נפשות פון יעקבן וואָס זיינען געקומען קיין מצרים, די וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פון זיין דין, אַחוץ די ווייבער פון יעקבס זין—אַלע נפשות זיינען געווען זעקס און זעכציק. ²⁷און יוספס זין, וואָס זיינען אים געבאָרן געוואָרן אין מצרים, זיינען געווען צוויי נפשות. אַלע נפשות פון יעקבס הויז וואָס זיינען געקומען קיין מצרים, זיבעציק.

²⁸און יהודהן האָט ער געשיקט פאַרויס פאַר זיך צו יוספן, צו ווייזן אים פאַרויס דעם וועג קיין גושן; און זיי זיינען אָנגעקומען קיין לאַנד גושן.

²⁹און יוסף האָט אַיינגעשפּאַנט זיין רייטוואָגן, און איז אַרויפֿ־געגאַנגען אַנטקעגן זיין פּאָטער ישראלן קיין גושן. און ווי ער האָט זיך געוויזן פאַר אים, אַזוי איז ער אים געפּאַלן אויפן האַלדז, און ער האָט לאַנג געוויינט אויף זיין האַלדז. ³⁰און ישראל האָט געזאָגט צו יוספן: אַצונד קען איך שטאַרבן, נאָכדעם ווי איך האָב געזען דיין פנים, אַז דו לעבסט נאָך.

³¹און יוסף האָט געזאָגט צו זיינע ברידער און צו זיין פּאָטערס הויגעזינט: איך וועל אַרויפגיין און וועל דערציילן פּרעהן, און איך וועל אים זאָגן: מיינע ברידער און מיינ פּאָטערס הויגעזינט, וואָס זיינען געווען אין לאַנד פּנען, זיינען געקומען צו מיר. ³²און די מענטשן זיינען פּאַסטוכער פון שאָף, וואָרום זיי זיינען מענטשן פון פי; און זייערע שאָף און זייערע רינדער און אַלץ וואָס זיי האָבן, האָבן זיי מיטגעבראַכט. ³³און עס וועט זיין, אַז פּרעה וועט אַיך רופן, און וועט זאָגן: וואָס איז אַייער טאָן? ³⁴זאָלט איר זאָגן: מענטשן פון פי זיינען דייע

קנעכט פון אונדזער יוגנט אָן און ביו אַצונד, אַזוי מיר, אַזוי אונדזערע עלטערן; כדי איר זאָלט זיצן אין לאַנד גושן, וואַרום אַן אומווערדיקייט ביי די מצרים איז יעטוועדער פאַסטוך פון שאַף.

מז יאון יוסף איז געגאַנגען און האָט דערציילט פֿרעהן, און האָט געזאָגט: מיין פֿאָטער און מיינע ברידער, מיט זייערע שאַף און זייערע רינדער און אַלץ וואָס זיי האָבן, זיינען געקומען פון לאַנד כְּנָען, און זיי זיינען אין לאַנד גושן. און פון צווישן זיינע ברידער האָט ער גענומען פינף מאָן, און האָט זיי געשטעלט פֿאַר פֿרעהן. ³האָט פֿרעה געזאָגט צו זיינע ברידער: וואָס איז אַייער טאָן? האָבן זיי געזאָגט צו פֿרעהן: פאַסטוכער פון שאַף זיינען דייע קנעכט, אַזוי מיר, אַזוי אונדזערע עלטערן. ⁴און זיי האָבן געזאָגט צו פֿרעהן: צו ווינען אין לאַנד זיינען מיר געקומען, וואַרום עס איז ניטאָ קיין פיטערונג פֿאַר די שאַף פון דייע קנעכט, ווייל דער הונגער איז שווער אין לאַנד כְּנָען. און אַצונד, איך בעט דיך, זאָלן דייע קנעכט זיצן אין לאַנד גושן.

⁵האָט פֿרעה געזאָגט צו יוספן, אַזוי צו זאָגן: דיין פֿאָטער און דייע ברידער זיינען געקומען צו דיר; ⁶דאָס לאַנד מצרים ליגט פֿאַר דיר, אין בעסטן טייל פון לאַנד באַזעץ דיין פֿאָטער און דייע ברידער. זאָלן זיי זיצן אין לאַנד גושן. און אויב דו ווייסט אַז צווישן זיי זיינען דאָ טויגלאַכע מענטשן, זאָלסטו זיי מאַכן פֿאַר אויבערלייט איבער דעם פי וואָס איך האָב.

⁷און יוסף האָט געבראַכט זיין פֿאָטער יעקבן, און ער האָט אים געשטעלט פֿאַר פֿרעהן; און יעקב האָט געבענטשט פֿרעהן. ⁸און פֿרעה האָט געזאָגט צו יעקבן: וויפיל זיינען די טעג פון די יאָרן פון דיין לעבן? ⁹האָט יעקב געזאָגט צו פֿרעהן: די טעג פון די יאָרן פון מייך וואַנדערשאַפט זיינען הונדערט און דרייסיק

יָאָר. ווינציק און שלעכט זיינען די טעג פון די יאָרן פון
 מיין לעבן, און זיי קומען ניט צו די טעג פון די יאָרן פון מייע
 עלטערנס לעבן אין די טעג פון זייער וואַנדערשאַפט. ¹⁰און
 יעקב האָט געבענטשט פֿרעהן, און איז אַרויסגעגאַנגען פון פֿאַר
 פֿרעהן.

¹¹און יוסף האָט באַזעצט זיין פֿאַטער און זיינע ברידער,
 און ער האָט זיי געגעבן אייגנטום אין לאַנד מצרים, אין בעסטן
 טייל פון לאַנד, אין לאַנד רַעמסס, אַזוי ווי פֿרעה האָט באַפוילן.
¹²און יוסף האָט אויסגעהאַלטן זיין פֿאַטער און זיינע ברידער,
 און דאָס גאַנצע הויז פון זיין פֿאַטער, מיט ברויט, ווי נאָכן
 געזינט.

¹³און קיין ברויט איז ניט געווען אין גאַנצן לאַנד, וואָרום
 דער הונגער איז געווען זייער שווער, און דאָס לאַנד מצרים
 אין דאָס לאַנד כְּנַעַן זיינען אויסגעמאַטערט געוואָרן פון דעם
 הונגער. ¹⁴און יוסף האָט אויפגעקליבן דאָס גאַנצע געלט וואָס
 האָט זיך געפונען אין לאַנד מצרים און אין לאַנד כְּנַעַן, פֿאַר
 דער תבואה וואָס זיי האָבן געקויפט. און יוסף האָט געבראַכט
 דאָס געלט אין פֿרעהס הויז. ¹⁵און אַז דאָס געלט איז אויס-
 געגאַנגען פון לאַנד מצרים און פון לאַנד כְּנַעַן, זיינען אַלע
 מצרים געקומען צו יוספן, אַזוי צו זאָגן: גיב אונדז ברויט; וואָרום
 נאָך וואָס זאָלן מיר שטאַרבן פֿאַר דיר? אַז דאָס געלט
 האָט זיך אויסגעלאָזט. ¹⁶האָט יוסף געזאָגט: גיט אַייערע פי,
 און איך וועל אַיך געבן פֿאַר אַייערע פי, אויב דאָס געלט האָט
 זיך אויסגעלאָזט. ¹⁷האָבן זיי געבראַכט זייערע פי צו יוספן,
 און יוסף האָט זיי געגעבן ברויט פֿאַר פֿערד, און פֿאַר סטאַדעס
 שאָף, און פֿאַר סטאַדעס רינדער, און פֿאַר אייזלען; און
 ער האָט זיי פֿאַרוואָרגט מיט ברויט אין יענעם יאָר, פֿאַר אַלע
 זייערע פי.

¹⁸הָאָט זיך דאָס יאָר געענדיקט; און אויפן צווייטן יאָר זיינען זיי געקומען צו אים, און האָבן צו אים געזאָגט: מיר וועלן ניט פאַרהוילן פון מיין האַר, אַז אַזוי ווי דאָס געלט איז אויסגעגאַנגען, און די סטאַדעס פּי זיינען ביי מיין האַר, איז ניט געבליבן פאַר מיין האַר אַחוץ נאָר אונדזער לייב און אונדזער ערד.
¹⁹נאָך וואָס זאָלן מיר אומקומען פאַר דינע אויגן, אי מיר אי אונדזער ערד? קוּיף אָפּ אונדז און אונדזער ערד פאַר ברויט, און מיר מיט אונדזער ערד וועלן זיין קנעכט צו פּרעהן; און גיב אונדז זריעה, פּדי מיר זאָלן לעבן און ניט שטאַרבן, און די ערד זאָל ניט פאַרוויסט ווערן.

²⁰הָאָט יוסף אָפּגעקויפט די גאַנצע ערד פון מצרים פאַר פּרעהן, וואָרום די מצרים האָבן פאַרקויפט איטלאַכער זיין פעלד, ווייל דער הונגער האָט זיך געשטאַרקט איבער זיי; און דאָס לאַנד איז געוואָרן פּרעהס.
²¹און דאָס פּאָלק, זיי האָט ער שטעטווייז איבערגעפירט פון איין עק געמאַרק פון מצרים צום אַנדער עק.
²²נאָר די ערד פון די פּריסטער האָט ער ניט אָפּגעקויפט, ווייל די פּריסטער האָבן געקריגן אַ קצבָה פון פּרעהן, און זיי האָבן געגעסן זייער קצבָה וואָס פּרעה האָט זיי געגעבן; דרום האָבן זיי ניט פאַרקויפט זייער ערד.

²³און יוסף האָט געזאָגט צום פּאָלק: אָט האָב איך היינט אָפּגעקויפט אייך און אייער לאַנד פאַר פּרעהן; נאָט אייך זריעה, און פאַרווייט די ערד.
²⁴און עס וועט זיין ביי די תּבוּאות, וועט איר געבן אַ פינפטל צו פּרעהן, און פיר חלקים וועלן אייך זיין פאַר זריעה פון פעלד, און פאַר אייער עסן, און פאַר די וואָס אין אייערע הייזער, און צום עסן פאַר אייערע קליינע קינדער.

²⁵האָבן זיי געזאָגט: האָסט אונדז דאָס לעבן דערהאַלטן; לאָמיר געפינען לייטזעליקייט אין די אויגן פון מיין האַר, און

מיר וועלן זיין קנעכט צו פרעהן. ²⁶און יוסף האָט עס געמאַכט פאַר אַ געזעץ ביז אויף היינטיקן טאָג אויף דער ערד פון מצרים, אַז צו פרעהן זאָל געהערן אַ פינפטל. נאָר די ערד פון די פריסטער אַליין איז ניט געוואָרן פֿרעהס.
²⁷און ישראל איז געזעסן אין לאַנד מצרים, אין לאַנד גושן; און זיי האָבן זיך דאָרטן אַינגעפעסטיקט, און האָבן זיך געפרוכפערט און געמערט זייער.

ויחי

²⁸און יעקב האָט געלעבט אין לאַנד מצרים זיבעצן יאָר; און די טעג פון יעקבן, די יאָרן פון זיין לעבן, זיינען געווען הונדערט יאָר און זיבן און פערציק יאָר. ²⁹און די טעג פון ישראלן האָבן גענענט צום שטאַרבן, און ער האָט גערופן זיין זון יוספן, און האָט צו אים געזאָגט: אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפונען לייטעליקייט אין דינע אויגן, טו, איך בעט דיך, דיין האַנט אונטער מיין דיך, און זאָלסט טאָן מיט מיר אַ חסד און אַ טריישאַפט: זאָלסט מיך ניט באַגראָבן, איך בעט דיך, אין מצרים. ³⁰און אַז איך וועל זיך לייגן צו מינע עלטערן, זאָלסטו מיך אַוועקטראָגן פון מצרים, און מיך באַגראָבן אין זייער קבר. האָט ער געזאָגט: איך וועל טאָן אַזוי ווי דיין וואָרט. ³¹האָט ער געזאָגט: שווער מיר. און ער האָט אים געשוואָרן; און ישראל האָט זיך געבוקט צוקאָפּנס פון בעט.

מח יאון עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן, האָט מען אָנגעזאָגט יוספן: זע, דיין פאָטער איז קראַנק. האָט ער גענומען מיט זיך זיינע צוויי זין, מנשהן און אפריםען. ²און מע האָט געלאָזט וויסן יעקבן און געזאָגט: זע, דיין זון יוסף

קומט צו דיר; און ישראל האָט זיך געשטאַרקט, און האָט זיך געזעצט אויפן בעט.

³ און יעקב האָט געזאָגט צו יוספּן: גאָט שְׂדֵי האָט זיך באַוווּזן צו מיר אין לוז, אין לאַנד כְּנָען, און ער האָט מיך געבענטשט. ⁴ און ער האָט צו מיר געזאָגט: זע, איך וועל דיך פּרוּכפּערן און וועל דיך מערן, און איך וועל דיך מאַכן פּאַר אַ געזעמל פּעלקער; און איך וועל געבן דאָסדאָזיקע לאַנד צו דיין זאַמען נאָך דיר פאַר אַן אייביקן אייגנטום. ⁵ און אַצונד, די צוויי זין וואָס זיינען דיר געבאָרן געוואָרן אין לאַנד מצרים פאַר מיין קומען צו דיר קיין מצרים, זיי זיינען מיינע: אפרים און מנשה זאָלן זיין מיינע אַזוי ווי ראובן און שמעון. ⁶ אָבער דינע געבאָרענע וואָס דו האָסט געבאָרן נאָך זיי, זאָלן זיין דינע; אויף דעם נאָמען פון זייערע ברידער זאָלן זיי גערופן ווערן אין זייער נחלה. ⁷ ...און איך, אַז איך בין געקומען פון פּדן, איז מיר געשטאַרבן רחל אין לאַנד כְּנָען אויפן וועג, ווען עס איז נאָך געווען אַ שטרעק לאַנד צו קומען קיין אַפּרָת; און איך האָב זי דאָרטן באַגראָבן אויפן וועג קיין אַפּרָת, דאָס איז בית־לָחם.

⁸ און ישראל האָט געזען יוספּס זין, און ער האָט געזאָגט: ווער זיינען די דאָזיקע? ⁹ האָט יוסף געזאָגט צו זיין פּאָטער: דאָס זיינען מיינע זין וואָס גאָט האָט מיר געשאַנקען דאָ הי. האָט ער געזאָגט: נעם זיי, איך בעט דיך, צו מיר, און איך וועל זיי בענטשן. ¹⁰ און די אויגן פון ישראל זיינען געווען טונקל פון זקנה, ער האָט ניט געקענט זען. האָט ער זיי געמאַכט גענענען צו אים, און ער האָט זיי געקושט און זיי געהאַלדזט. ¹¹ און ישראל האָט געזאָגט צו יוספּן: איך האָב ניט געדאַכט דיין פנים צו זען, און אָט האָט מיך גאָט געלאָזט זען אויך דינע קינדער.

¹²און יוסף האָט זיי אַרויסגעצויגן פון צווישן זיינע קני, און האָט זיך געבוקט אויף זיין פנים צו דער ערד. ¹³און יוסף האָט זיי ביידן גענומען, אפרימען אין זיין רעכטער האַנט, צו דער לינקער האַנט פון ישראל, און מנשהן אין זיין לינקער האַנט, צו דער רעכטער האַנט פון ישראל, און האָט זיי געמאַכט גענענען צו אים. ¹⁴האָט ישראל אויסגעשטרעקט זיין רעכטע האַנט, און אַרויפגעטאַן אויפן קאָפּ פון אפרימען, וואָס איז געווען דער אינגערער, און זיין לינקע האַנט אויפן קאָפּ פון מנשהן; ער האָט בכיוון איבערגעדרייט זיינע הענט, וואָרום מנשה איז געווען דער בכור. ¹⁵און ער האָט געבענטשט יוספן, און האָט געזאָגט: דער גאָט וואָס מיינע עלטערן אַברהם און יצחק זיינען געגאַנגען פאַר אים, דער גאָט וואָס איז געווען מיין פאָסטוך פון זינט איך לעב ביז אויף היינטיקן טאָג, ¹⁶דער מלאך וואָס האָט מיך אויסגעלייזט פון אַלעם ביזן, ער זאָל בענטשן די אינגלאַך; און עס זאָל גערופן ווערן אויף זיי מיין גאַמען, און דער גאַמען פון מיינע עלטערן אַברהם און יצחק; און זיי זאָלן זיך מערן לרוב אויף דער ערד.

¹⁷און יוסף האָט געזען, אַז זיין פאָטער טוט אַרויף זיין רעכטע האַנט אויפן קאָפּ פון אפרימען, און עס איז אויסגעקומען שלעכט אין זיינע אויגן; האָט ער אונטערגעלענט זיין פאָטערס האַנט, כדי זי אַוועקצונעמען פון אפרימס קאָפּ אויף מנשהס קאָפּ. ¹⁸און יוסף האָט געזאָגט צו זיין פאָטער: ניט אַזוי, מיין פאָטער, וואָרום דער איז דער בכור; טו אַרויף דיין רעכטע האַנט אויף זיין קאָפּ. ¹⁹אַבער זיין פאָטער האָט ניט געוואָלט, און האָט געזאָגט: איך ווייס, מיין זון, איך ווייס; ער אויך וועט ווערן אַ פאָלק, און ער אויך וועט זיין גרויס, אָבער זיין אינגערער ברודער וועט זיין גרעסער פון אים, און זיין זאַמען וועט ווערן אַ פולע פעלקער. ²⁰און ער האָט זיי געבענטשט אין

יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן: מיט דיר זאָל זיך בענטשן ישראל,
אַזוי צו זאָגן: גאָט זאָל דיך מאַכן אַזוי ווי אפרים און אַזוי ווי
מנשה. און ער האָט געשטעלט אפריםען פאַר מנשהן.

²¹ און ישראל האָט געזאָגט צו יוספן: זע, איך שטאַרב;
אַבער גאָט וועט זיין מיט אייך און ער וועט אייך אומקערן צו
דעם לאַנד פון אייערע עלטערן. ²² און איך האָב דיר געגעבן
אין חלק איבער דייעע ברידער, וואָס איך האָב אַוועקגענומען
פון דער האַנט פון דעם אַמורי מיט מיין שווערד און מיט מיין
בויגן.

מט ¹ און יעקב האָט גערופן זיינע זין, און האָט געזאָגט:
זאַמלט אייך איין, און איך וועל אייך זאָגן וואָס אייך
וועט געשען אין סוף פון די טעג.

² קלייבט אייך אויף און הערט, קינדער פון יעקב,
און האַרכט צו אייער פאָטער ישראל:

³ ראובן, מיין בָּכוֹר ביסטו,

מיין כּוֹח און מיין ערשטע קראַפט,

די פּער פון גרויסקייט, און די פּער פון מאַכט.

⁴ ביסט אייליק ווי וואָסער—זאָלסטו די פּער ניט זיין;

ווייל דו ביסט אויף דיין פאָטערס געלעגער אַרויף;

דענסמאָל האָסטו עס פאַרשוועכט—

מיין בעט אַווו ער איז אַרויף.

⁵ שמעון און לוי זיינען ברידער,

וואָפן פון רויב זיינען זייערע לייב־קרובים.

⁶ אין זייער באַראָט זאָל ניט קומען מיין זעל,

צו זייער געזעמל זאָל מיין כבוד ניט צושטיין;

וואָרום אין זייער כּעס הרגען זיי אַ מענטשן,

און אין זייער גוטמוט פאַרקריפלען זיי אַן אָקס.

7 פֿאַרשאַלטן זייער כּעס, ווייל ער איז שטאַרק,
און זייער צאַרן, ווייל ער איז האַרט!
איך וועל זיי צעטיילן אין יעקב,
און זיי צעשפּרייטן אין ישראל.

8 יהודה, דיך וועלן לויבן דיינע ברידער,
דיין האַנט וועט זיין אויפן נאַקן פון דיינע פיינט.
די זין פון דיין פּאָטער וועלן זיך בוקן צו דיר.
9 אַ יונגער לייב איז יהודה;

פון פאַרצוקונג, מיין זון, ביסטו אויפגעוואַקסן;
ער קניט, ער הויערט ווי אַ לייב,
און ווי אַ לייבינטע—ווער קען אים אויפרייצן?
10 ניט אָפּגעטאַן וועט ווערן אַ צעפטער פון יהודה,

און אַ הערשערשטאַק פון צווישן זיינע פיס,
ווי לאַנג מע וועט קומען קיין שילו;

און צו אים וועלן פעלקער געהאַרן.

11 ער בינדט צום וויינשטאַק זיין יונגאייל,
און צום וויינצווייג דעם זון פון זיין אייזעלין.
ער וואַשט אין וויין זיין קלייד,
און אין בלוט פון טרויבן זיין בגד;

12 גערויטיקט די אויגן פון וויין,
און ווייס די ציינער פון מילך.

13 זבולון וועט וויינען ביים באַרטן פון ימען,
און ער וועט זיין אַ באַרטן פאַר שיפן,
און זיין לענד איבער צידון.

14 יששכר איז אַ בייניקער אייל,

ער הויערט צווישן די שאַפּועהעפטן.

15 און ער האַט געזען די רוי, אַז זי איז גוט,

און דאָס לאַנד, אַז עס איז ליב,
האָט ער געבויגן זיין רוקן צו טראָגן,
און איז אַ צינוקנעכט געוואָרן.

¹⁶ זיין וועט זיך אָננעמען פאַר זיין פּאָלק,
ווי איינער פון די שבטים פון ישראל.

¹⁷ זיין וועט זיין אַ שלאַנג אויפן וועג,
אַ האַרנשלאַנג אויפן שטעג,
וואָס בייסט די טריט פון דעם פּערד,
און זיין רייטער פּאַלט אַהינטער.

¹⁸ אויף דיין הילף, גאָט, טו איך האָפּן.

¹⁹ גאָט—אים וועט אַ מחנה באַפּאַלן,²
אַבער ער וועט אָנפּאַלן אויף זייער טריט.

²⁰ ביי אַשרן וועט פעט זיין זיין ברויט,
און ער וועט אַרויסגעבן מלכות־געריכטן.

²¹ נפּתלי איז אַ הינדין אַ פּלינקע;
ער גיט אַרויס שיינע רייד.
²² אַ פּרוכטיק בוימל איז יוסף,
אַ פּרוכטיק בוימל ביי אַ קוואַל;
די צווייגן שפּרייזן איבער דער מויער.

²³ און אים געביטערט, און געשאַסן,
און אים געפיינט האָבן די פּיילמענער;
²⁴ אַבער פּעסט איז זיין בויגן געבליבן,
און פּלינק געווען זיינען די אַרעמס פון זיינע הענט,
דורך די הענט פון דעם מאַכטיקן פון יעקב,
פון דאָרט—פון דעם פּאַסטוך, דעם פעלז פון ישראל;

² וואָרטשפּיל: זיין רייד. ³ וואָרטשפּיל: זיין גאָט, זיין גאָט.

²⁵ פון דעם גאָט פון דיין פאָטער וואָס העלפט דיר,
 און פון שדי וואָס בענטשט דיך,
 מיט ברכות פון הימל פון אויבן,
 ברכות פון תהום וואָס הויערט אונטן,
 ברכות פון ברוסטן און טראַכט.
²⁶ די ברכות פון דיין פאָטער שטייגן אַריבער
 די ברכות פון מיינע עלטערן—
 ביז דעם שפיץ פון די אייביקע בערג.
 זיי זאָלן זיין אויף דעם קאָפּ פון יוספּן,
 און אויפן שיידל דעם פירשט פון זיינע ברידער.

²⁷ בנימין איז אַ וואָלף וואָס פאַרציקט;
 אין דער פרי עסט ער פאַנג,
 און אין אַוונט טיילט ער רויב.

²⁸ די אַלע זיינען די צוועלף שבטים פון ישראל, און דאָס
 איז וואָס זייער פאָטער האָט צו זיי גערעדט און זיי געבענטשט;
 איטראַכן ווי לויט זיין ברכה האָט ער זיי געבענטשט. ²⁹ און ער
 האָט זיי באַפוילן, און זיי אָנגעזאָגט: איך ווער אַיינגעזאַמלט
 צו מיין פאָלק; באַגראַבט מיך לעבן מיינע עלטערן, אין דער
 הייל וואָס אין דעם פעלד פון עפרון דעם חתי, ³⁰ אין דער הייל
 וואָס אין דעם פעלד פון מכפלה, וואָס פאַר מַמראַ אין לאַנד
 פּנען, וואָס אַברהם האָט אָפּגעקויפט מיטן פעלד פון עפרון
 דעם חתי פאַר אַ קבר־אייגנטום—³¹ דאָרטן האָט מען באַגראַבן
 אַברהמען און זיין ווייב שרהן, דאָרטן האָט מען באַגראַבן
 יצחקן און זיין ווייב רבקהן, און דאָרטן האָב איך באַגראַבן
 לאהן—³² דער אַיינקויף פון דעם פעלד מיט דער הייל וואָס
 דרינען, פון די קינדער פון חת.

³³ און ווי יעקב האָט געענדיקט זיין צוואַה צו זיינע זין, אַזוי

הָאָט ער אַרײַנגענומען זײַנע פּיס אין בעט, און איז פֿאַרגאַנגען,
און איז אַײַנגעזאַמלט געוואָרן צו זײַן פֿאַלק.

ב און יוסף איז געפֿאַלן אויף זײַן פֿאַטערס פֿנים, און ער
הָאָט געוויינט איבער אים, און הָאָט אים געקושט.

און יוסף הָאָט באַפוילן זײַנע קנעכט די רופֿאים אַײַנצו
באַלזאַמירן זײַן פֿאַטער; און די רופֿאים הָאָבן אַײַנגעבאַלזאַ
מירט ישראלן. און עס זײַנען דערפֿילט געוואָרן איבער אים
פֿערציק טעג, וואָרום אַזוי פֿיל טעג מוזן דערפֿילט ווערן בײַם
אַײַנבאַלזאַמירן. און די מצרים הָאָבן אים באַוויינט זיבעציק
טעג.

און אז די טעג פֿון זײַן באַוויינינג זײַנען אַריבער, הָאָט יוסף
גערעדט צו פֿרעהס הויז, אַזוי צו זאָגן: אויב, איך בעט דײַך,
איך הָאָב געפֿונען לײַטזעליקײַט אין אַײַערע אויגן, רעדט, איך
בעט אַײַך, אין די אויערן פֿון פֿרעהן, אַזוי צו זאָגן: מײַן
פֿאַטער הָאָט מיך באַשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: זע, איך שטאַרב; אין
מײַן קבר וואָס איך הָאָב מיר געגראָבן אין לאַנד כְּנָען, דאַרטן
זאָלסטו מיך באַגראָבן. און אַצונד, לאַמײַך אַרויפֿגיין, איך
בעט דײַך, און באַגראָבן מײַן פֿאַטער, און זײַך אומקערן.

הָאָט פֿרעה געזאָגט: גײ אַרויף, און באַגראָב דײַן פֿאַטער,
אַזוי ווי ער הָאָט דײַך באַשוואָרן. יאִיז יוסף אַרויפֿגעגאַנגען צו
באַגראָבן זײַן פֿאַטער, און מיט אים זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען אַלע
קנעכט פֿון פֿרעהן, די עלטסטע פֿון זײַן הויז, און אַלע עלטסטע
פֿון לאַנד מצרים, און דאָס גאַנצע הויזגעזינט פֿון יוספֿן,
און זײַנע ברידער, און זײַן פֿאַטערס הויזגעזינט; בלויז זײַערע
קלײַנע קינדער, און זײַערע שאָף און זײַערע רינדער, הָאָבן
זײַ איבערגעלאָזן אין לאַנד גושן. און רײַטער און רײַטוועגן
זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען מיט אים, און די מחנה איז געווען זײַער
גרויס.

¹⁰און זיי זיינען געקומען ביז דעם שייער פון אָטד וואָס אויף יענער זייט ירדן, און האָבן דאָרטן געקלאָגט זייער אַ גרויסע און שווערע קלאָג; און ער האָט געמאַכט אַ טרויער אויף זיין פאָטער זיבן טעג. ¹¹און דער באַווינער פון לאַנד, דער כַּנְעָנִי, האָט געזען דעם טרויער ביי דעם שייער פון אָטד, און זיי האָבן געזאָגט: אַ שווערער טרויער איז דאָס ביי מצרים. דרום האָט מען גערופֿן דעם נאָמען דערפֿון אַבֶּל-מצרים, וואָס אויף יענער זייט ירדן.

¹²און זיינע זין האָבן געטאָן צו אים אַזוי ווי ער האָט זיי באַפוילן. ¹³און זיינע זין האָבן אים אַוועקגעטראָגן קיין לאַנד כַּנְעָן, און האָבן אים באַגראָבן אין דער הייל פון דעם פעלד פון מכפֿלה, וואָס אַברהם האָט אָפּגעקויפט מיטן פעלד, פֿאַר אַ קבר־אייגנטום, פון עפרון דעם חתי, פֿאַר ממראַ.

¹⁴און יוסף האָט זיך אומגעקערט קיין מצרים, נאָכדעם ווי ער האָט באַגראָבן זיין פאָטער, ער און זיינע ברידער, און אַלע וואָס זיינען אַרויפגעגאַנגען מיט אים צו באַגראָבן זיין פאָטער.

¹⁵און ווי יוספס ברידער האָבן געזען אַז זייער פאָטער איז טויט, אַזוי האָבן זיי געזאָגט: אפשר וועט אונדז יוסף טראָגן אַ שנאה, און אומקערן וועט ער אונדז אומקערן אַלדאָס שלעכטס וואָס מיר האָבן אים געטאָן. ¹⁶און זיי האָבן געהייסן זאָגן יוספן: דיין פאָטער האָט באַפוילן פֿאַר זיין טויט, אַזוי צו זאָגן: ¹⁷אַזוי זאָלט איר זאָגן צו יוספן: פֿאַרגיב, איך בעט דיך, דעם פֿאַר־ברעך פון דייןע ברידער און זייער חטא, וואָס זיי האָבן דיר שלעכטס געטאָן. און אַצונד, פֿאַרגיב, איך בעט דיך, דעם פֿאַרברעך פון די קנעכט פון דיין פאָטערס גאָט. און יוסף האָט געוויינט אַז מע האָט צו אים גערעדט.

¹⁸און זיינע ברידער זיינען אויך געגאַנגען און זיינען

אָנִידֶרֶגֶפּאַלן פֿאַר אים, און האָבן געזאָגט: זע, מיר זיינען דיִינע קנעכט. ¹⁹האָט יוסף צו זיי געזאָגט: איר זאָלט ניט מורא האָבן; בין איך דען אויף דעם אָרט פון גאָט? ²⁰וואָרום איר האָט געמיינט אַ רעה פֿאַר מיר, אָבער גאָט האָט עס געמיינט פֿאַר אַ טובה, כּדי צו מאַכן אַזוי ווי היינטיקן טאָג, צו דערהאַלטן ביים לעבן אַ סך פֿאָלק. ²¹און אַצונד, זאָלט איר ניט מורא האָבן; איך וועל אויסהאַלטן אַיך און אַייערע געזינטן. און ער האָט זיי געטרייסט, און זיי גערעדט צום האַרצן.

²²און יוסף איז געבליבן אין מצרים, ער און זיין פֿאָטערס הויגועזינט; און יוסף האָט געלעבט הונדערט און צען יאָר. ²³און יוסף האָט געזען פון אפרימען אוראייניקלאַך; אויך די קינדער פון מְכִיר, מנשהס זון, זיינען געבאָרן געוואָרן אויף יוספס קני.

²⁴און יוסף האָט געזאָגט צו זיינע ברידער: איך שטאַרב; אָבער דערמאָנען וועט זיך גאָט דערמאָנען אָן אַיך, און ער וועט אַיך אויפברענגען פון דעם היגן לאַנד צו דעם לאַנד וואָס ער האָט צוגעשוואָרן אַברהמען, יצחקן, און יעקבן. ²⁵און יוסף האָט באַשוואָרן די זין פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: דערמאָנען וועט זיך גאָט דערמאָנען אָן אַיך; זאָלט איר אויפברענגען מיינע ביינער פון דאַנען.

²⁶און יוסף איז געשטאַרבן צו הונדערט און צען יאָר. און מע האָט אים אַייגעבאַלואַמירט, און ער איז אַריינגעטאָן געוואָרן אין אַן אָרון אין מצרים.

שמות

שמות

1	א	די קינדער פון ישראל פאַרמערן ויך אין מצרים די קנעכטשאַפט פון די קינדער פון ישראל אונטער
8	א	א נייעם פֿרעהן
1	ב	געבורט און יונט פון משהן
15	ב	משה אַנטלויפט קיין מדן
23	ב	נאָט זעט די לידן פון די קינדער פון ישראל נאָט אַנטפלעקט ויך צו משהן פון אַ ברענעדיקן דאָרן.
1	ג	אין שיקט אים צו פֿרעהן
18	ד	משה קערט ויך אים קיין מצרים משה באַזענט אַהרנען. אַהרן רעדט צו די קינדער
27	ד	פון ישראל משה און אַהרן קומען פאַר פֿרעהן. די קנעכטשאַפט
1	ה	ווערט גרעסער נאָט דערמאָנט ויין בוגד מיט ישראל, און באַגייט
2	ו	ויין אַזאַ פון אויסלייונג
14	ו	די משפחה פון משהן און אַהרנען
28	ו	די ווונדער צייכנס
14	ז	די פּלאַג פון בלוט
26	ז	די פּלאַג פון פּרעט
12	ח	די פּלאַג פון אוימעציפער
16	ח	די פּלאַג פון פּליגן
1	ט	די מגפה אויף בהמות
8	ט	דער אויסשלאַג
13	ט	דער האַגל

1	י	דער הייִשערִיק
21	י	די פינצטערניש
1	יא	גאָט טייט די בכורים אין מצרים
1	יב	דער קרבן־פֿסח. דאָס אַרױסגיין פון מצרים
1	יג	די הייליקונג פון אַלע בכורים פון ישראל
17	יג	די שפּאַלטונג פון ים־סוף
1	טו	דאָס ליד פון ים־סוף
22	טז	דאָס וואַסער פון מֶרֶה. די קוואַלן פון אֵילם
1	טז	דער מן און די וואַכטלפּױגלען (שָׁלוֹ)
1	יז	משה שלאָגט וואַסער פון פעלז
8	יז	די מלחמה מיט עַמְלִק
1	יח	יתרו קומט צו משהן
1	יט	מתן־תּוֹרָה. די צען געבאָט (עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת)
1	כא	געזעצן
20	כג	גאָט וואַרנט ישראל
1	כד	משה בױט אַ מזבֿח. משה אױפן באַרג סיני
1	כה	צױגרייטונג פֿאַר בױען דעם מִשְׁכַּן
10	כה	דער אָרון
23	כה	דער הייליקער טיש
31	כה	די מנורה
1	כו	די פֿאַרהאַנגען פון מִשְׁכַּן און זײנע צודעקן
15	כו	די ברעטער פון מִשְׁכַּן און זײנע שװעלן
31	כו	דער פֿרוֹכֶת און דער טירפֿאַרהאַנג
1	כז	דער מזבֿח פֿאַר בראַנדאָפּפער
9	כז	דער הויף פון מִשְׁכַּן
20	כז	דאָס אײל פֿאַר דער מנורה
1	כח	די הייליקע קליידער
1	כט	די אַײנווייאונג פון די כּהנים
38	כט	דער טעגלאַכער קרבן (קרבן תּמיד)

1	ל	דער מזבח פאר ווירויך
11	ל	דאָס קאָפּגעלט
17	ל	דער האַנטפּאַס
22	ל	דאָס הייליקע אייל און דער ווירויך
1	לא	די בוימיינסטער פון משכן
12	לא	דאָס געבאַט פון שבת
1	לב	דאָס גאַלדענע קאלב (דער עגל)
1	לג	גאַטס צאָרן
7	לג	ווי גאַט פּלעגט זיך באַווייזן צו משהן
12	לג	משה פאַרלאַנגט אַנצוקוקן גאַט
1	לד	די נייע לוחות
29	לד	משהס שטראַלנדיקער פּנים
1	לה	אַפהיטונג פון שבת
4	לה	בויאונג פון משכן
1	מ	אויפשטעלונג פון משכן

סדרות פון שמות

1	א	שמות (די נעמען)
2	ו	נארא (און איך האָב זיך באַוווּזן)
1	י	בא (קום)
17	יג	בְּשַׁלַּח (ביים אוועקלאָזן)
1	יח	יִתְרוֹ
1	כא	מִשְׁפָּטִים (געזעצן)
1	כה	תְּרוּמָה (אָפּשײַדונג)
20	כז	תְּצַוָּה (זאָלסט באַפעלן)
11	ל	כִּי תִשָּׂא (אַז דו וועסט אויפֿנעמען)
1	לה	נִיְקָה לְ (האַט אַייגעזאַמלט)
21	לח	פְּקוּדֵי (איבערצײלונגען)

שמות

א און דאָס זיינען די נעמען פון די קינדער פון ישראל וואָס זיינען געקומען קיין מצרים מיט יעקבן; איטלאַכער מיט זיין הויגעזינט זיינען זיי געקומען: ² ראובן, שמעון, לוי, און יהודה; ³ יששכר, זבולון, און בנימין; ⁴ דן און נפתלי, גד און אשר. ⁵ און אַלע נפשות וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פון יעקבס דין, זיינען געווען זיבעציק נפשות; און יוסף איז שוין געווען אין מצרים. ⁶ איז געשטאַרבן יוסף, און אַלע זיינע ברידער, און יענער גאַנצער דור. און די קינדער פון ישראל האָבן זיך געפרוכפערט, און זיך געווידמענט און געמערט, און זיי זיינען געוואָרן זייער שטאַרק, און דאָס גאַנצע לאַנד איז פול געוואָרן מיט זיי.

⁸ איז אויפגעשטאַנען אַ נייער מלך איבער מצרים, וואָס האָט ניט געקענט יוספן. ⁹ און ער האָט געוואָגט צו זיין פאָלק: זעט, דאָס פאָלק פון די קינדער פון ישראל איז מערער און שטאַרקער פון אונדז. ¹⁰ קומט לאַמיר זיך קליגן קעגן אים; אַניט וועט ער זיך מערן, און עס וועט זיין, אַז עס וועט זיך טרעפן אַ מלחמה, וועט ער אויך צושטיין צו אונדזערע פיינט, און ער וועט מלחמה האַלטן אויף אונדז, און וועט אַרויסגיין פון לאַנד. ¹¹ האָבן זיי געמאַכט איבער אים צינוהאַרן, כדי אים צו פייניקן מיט זייערע לאַסטאַרבעט, און ער האָט געבויט שפייכלערשטעט פאַר פּרעהן, פּתום און רַעַמְסֵס. ¹² אַבער ווי זיי האָבן אים געפייניקט, אַזוי האָט ער זיך געמערט, און אַזוי האָט ער זיך צעשפּרייט; און זיי זיינען געווען אין שרעק

פֿאַר די קינדער פֿון ישראל.¹³ און די מצרים האָבן געמאַכט אַרבעטן די קינדער פֿון ישראל מיט האַרטיקייט.¹⁴ און זיי האָבן פֿאַרביטערט זייער לעבן מיט שווערער אַרבעט, ביי ליים און ביי ציגל, און ביי אַלערליי אַרבעט אין פעלד; אַלדי אַרבעט זייערע וואָס זיי האָבן מיט זיי געאַרבעט, איז געווען מיט האַרטיקייט.

¹⁵ און דער מלך פֿון מצרים האָט גערעדט צו די אידישע הייבינס, וואָס דער נאָמען פֿון איינער איז געווען שפֿרה, און דער נאָמען פֿון דער צווייטער פּוֹעָה,¹⁶ און ער האָט געזאָגט: אַז איר העלפט די אידישע ווייבער געבערן, זאָלט איר זען אויפן בראַכשטויל, אויב דאָס איז אַ זון, זאָלט איר אים טייטן, און אויב דאָס איז אַ טאָכטער, זאָל זי בלייבן לעבן.

¹⁷ אָבער די הייבינס האָבן מורא געהאַט פֿאַר גאָט, און זיי האָבן ניט געטאָן אַזוי ווי דער מלך פֿון מצרים האָט זיי אָנגעזאָגט, און זיי האָבן געלאָזט לעבן די אינגלאַך.¹⁸ האָט דער מלך פֿון מצרים גערופן די הייבינס, און האָט צו זיי געזאָגט: פֿאַרוואָס האָט איר געטאָן די דאָזיקע זאַך, און געלאָזט לעבן די אינגלאַך? ¹⁹ האָבן די הייבינס געזאָגט צו פֿרעהן: ווייל ניט אַזוי ווי די מצרישע ווייבער זיינען די אידישע; וואָרום זיי זיינען לעבֿהאַפֿטיק; איידער די הייבין קומט צו זיי, האָבן זיי שוין גע־באָרן.

²⁰ און גאָט האָט באַגייטיקט די הייבינס; און דאָס פֿאָלק האָט זיך געמערט, און זיי זיינען געוואָרן זייער שטאַרק.²¹ און עס איז געווען, ווייל די הייבינס האָבן מורא געהאַט פֿאַר גאָט, האָט ער זיי געמאַכט הייזער.

²² און פֿרעה האָט באַפוילן זיין גאַנצן פֿאָלק, אַזוי צו זאָגן: יעטוועדער זון וואָס ווערט געבאָרן, זאָלט איר אים אין טייך אַרייַנוואַרפֿן, און יעטוועדער טאָכטער זאָלט איר לאָזן לעבן.

ב ¹און אַ מאַן פון דעם הויז פון לוי איז געגאנגען און האָט גענומען
אַ טאַכטער פון לוי. ²און די פרוי איז טראָגעדיק געוואָרן,
און האָט געבאָרן אַ זון; און זי האָט אים געזען אַז ער איז שוין,
און האָט אים באַהאַלטן דריי חדשים. ³און אַז זי האָט אים
מער ניט געקענט באַהאַלטן, האָט זי גענומען פאַר אים אַ קעסטל
פון יאַמש, און האָט עס אויסגעקלעפט מיט ליים און מיט פּעך;
און זי האָט אַריינגעטאַן דערין דאָס קינד, און האָט עס אַהינד
געטאַן אין די ריטלאַך ביים ברעג טייך. ⁴און זיין שוועסטער האָט
זיך געשטעלט פון דער ווייטן, צו וויסן וואָס מיט אים וועט געשען.
⁵און די טאַכטער פון פּרעהן האָט אַראַפּגענידערט זיך צו
באָדן אין טייך; און אירע מיידלאַך זיינען אומגעגאַנגען ביין
זייט טייך. האָט זי דערזען דאָס קעסטל צווישן די ריטלאַך,
און זי האָט געשיקט איר דינסט, און האָט עס געלאָזט נעמען.
⁶און זי האָט עס געעפנט, און האָט עס דערזען—דאָס קינד—
ערשט אַ אינגל וואָס וויינט. האָט זי זיך דערבאַרימט אויף אים,
און האָט געזאָגט: פון די קינדער פון די עברים איז דערדאָזיקער.
זי האָט זיין שוועסטער געזאָגט צו פּרעהס טאַכטער: זאָל איך
גיין און דיר רופן אַ זייגפרוי פון די אידישע ווייבער, אַז זי זאָל
זיין פאַר דיר דאָס קינד? ⁷האָט פּרעהס טאַכטער צו איר
געזאָגט: גיי. איז די מיידל געגאַנגען און האָט גערופן די
מוטער פון דעם קינד. ⁸און פּרעהס טאַכטער האָט צו איר
געזאָגט: נעם אַוועק דאָסדאָזיקע קינד, און זייג עס פאַר מיר, און
איך וועל דיר געבן דיין לוי. האָט די פרוי גענומען דאָס קינד,
און האָט עס געזייגט.

¹⁰און אַז דאָס קינד איז גרעסער געוואָרן, האָט זי אים
געבראַכט צו פּרעהס טאַכטער, און ער איז איר געוואָרן פאַר אַ
זון. און זי האָט גערופן זיין נאָמען מֹשֶׁה, און האָט געזאָגט: ווייל
פון וואָסער האָב איך אים אַרויסגעצויגן.

¹¹און עס איז געווען אין יענע טעג, אז משה איז אויפֿ-
געוואַקסן, איז ער אַרויסגעגאַנגען צו זיינע ברידער, און האָט זיך
צוגעקוקט צו זייערע לאַסטאַרבעט; און ער האָט געזען אַ מאַן
אַ מצרי שלאָגן אַ מאַן אַ אידן, פון זיינע ברידער. ¹²האָט ער
זיך אוימגעקוקט אַהער און אַהין, און אז ער האָט געזען אז קיין
מענטש איז ניטאָ, האָט ער דערשלאָגן דעם מצרי, און האָט אים
באַהאַלטן אין זאַמד. ¹³און ער איז אַרויסגעגאַנגען אויפן
צווייטן טאָג, ערשט צוויי מענער אידן ראַנגלען זיך; האָט ער
געזאָגט צו דעם אומגערעכטן: פאַרוואָס שלאָגסטו דײַן חבר?
¹⁴האָט יענער געזאָגט: ווער האָט דיך געמאַכט פאַר אַ מאַן אַ
האַר און אַ ריכטער איבער אונדז? צי מײנסטו מיך צו הרגען,
אַזוי ווי דו האָסט געהרגעט דעם מצרי? האָט משה מורא
געקראָגן, און ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, די זאַך איז דערוויסט
געוואָרן.

¹⁵און פֿרעה האָט געהערט פון דערדאָזיקער זאַך, און ער
האָט געוואָלט הרגען משה. איז משה אַנטלאָפן פון פאַר
פֿרעהן, און ער האָט זיך באַזעצט אין לאַנד מדין; און ער איז
געזעסן בײַ אַ ברונעם. ¹⁶און דער פריסטער פון מדין האָט
געהאַט זיבן טעכטער; זיינען זיי געקומען, און האָבן אָנגעשעפט
און אָנגעפילט די קאָריטעס, כדי אָנצוטרינקען די שאָף פון זייער
פאָטער. ¹⁷אַבער די פאַסטוכער זיינען געקומען, און האָבן
זיי אַוועקגעטריבן. איז משה אויפגעשטאַנען און האָט זיי
געהאַלפן, און האָט אָנגעטרונקען זייערע שאָף. ¹⁸און אז זיי
זיינען געקומען צו זייער פאָטער רעוואָלן, האָט ער געזאָגט: פאַר-
וואָס זייט איר היינט געקומען אַזוי גיך? ¹⁹האָבן זיי געזאָגט:
אַ מאַן אַ מצרי האָט אונדז געהאַלפן פון דער האַנט פון
די פאַסטוכער, און אויך אָנשעפן האָט ער אָנגעשעפט פאַר
אונדז, און האָט אָנגעטרונקען די שאָף. ²⁰האָט ער געזאָגט צו

זיינע טעכטער: און אוווי איז ער? פארוואָס דען האָט איר דעם מאַן איבערגעלאָזט? רופט אים, און זאָל ער עסן ברויט.²¹ און משה האָט איינגעווייליקט צו בלייבן ביי דעם מאַן; און ער האָט געגעבן משהן זיין טאָכטער צפּוֹרָה. און זי האָט געבאָרן אַ זון, און ער האָט גערופן זיין נאָמען גרשום, ווייל ער האָט געזאָגט: איך בין אַ פרעמדער אין אַ פרעמדן לאַנד.

²³ און עס איז געווען אין יענער לאַנגער צייט, איז געשטאָרבן דער מלך פון מצרים, און די קינדער פון ישראל האָבן געזיפצט פון דער קנעכטשאַפט, און זיי האָבן געשריען, און זייער געשריי איז אויפגעגאָנגען צו גאָט פון דער קנעכטשאַפט.²⁴ און גאָט האָט געהערט זייער קרעכצן, און גאָט האָט געדאַכט אָן זיין בונד מיט אַברהמען, מיט יצחקן, און מיט יעקבן.²⁵ און גאָט האָט געזען די קינדער פון ישראל, און גאָט האָט געמערקט.

ג און משה האָט געפיטערט די שאַף פון זיין שווער יתרוֹן, דעם פריסטער פון מדין, און ער האָט געפירט די שאַף צום מדבר צו, און ער איז געקומען צום באַרג פון גאָט, צו חורב.² האָט זיך באַוויזן צו אים אַ מלאַך פון גאָט אין אַ פלאַמפיייער פון מיטן פון אַ דאָרן, און ער האָט געזען, ערשט דער דאָרן ברענט אין פייער, און דער דאָרן ווערט ניט פאַרצערט.³ האָט משה געזאָגט: לאַמיך אַקאָרשט אַפקערן און זען די דאָזיקע גרויסע זעאונג, פאַרוואָס דער דאָרן ווערט ניט פאַרברענט.⁴ און ווי גאָט האָט געזען, אַז ער האָט אַפגעקערט צו זען, אַזוי האָט גאָט גערופן צו אים פון מיטן דאָרן, און האָט געזאָגט: משה! משה! האָט ער געענטפערט: דאָ בין איך.⁵ האָט ער געזאָגט: זאָלסט ניט גענענען אַהער; טו אויס דייע שייך פון דייע פיס, וואָרום דער אָרט וואָס דו שטייסט אויף אים, דאָס איז הייליקע ערד.⁶ און ער האָט געזאָגט: איך בין דער גאָט פון דיין

פּאָטער, דער גאָט פון אַברהמען, דער גאָט פון יצחקן, און דער גאָט פון יעקבן. און משה האָט פאַרבאָרגן זיין פנים, ווייל ער האָט מורא געהאַט צו קוקן אויף גאָט. ⁷און גאָט האָט געזאָגט: זען געזען האָב איך די פיינ פון מיינ פאָלק וואָס אין מצרים, און איך האָב צוגעהערט זיין געשריי פון וועגן זיינע דריקער, וואָרום איך ווייס זיינע ווייטאַקן. ⁸און איך האָב אַראָפּגענידערט אים מציל צו זיין פון דער האַנט פון מצרים, און אים אויפצוברענגען פון יענעם לאַנד אין אַ גוטן און אַ ברייטן לאַנד, אין אַ לאַנד וואָס פליסט מיט מילך און האַניק, אין דעם אָרט פון דעם פּנעני, און דעם חתי, און דעם אַמורי, און דעם פּרוי, און דעם חוי, און דעם יבּוסי. ⁹און אַצונד, זע, דאָס געשריי פון די קינדער פון ישראל איז געקומען צו מיר, און איך האָב אויך געזען די דריקונג וואָס די מצרים דריקן זיי. ¹⁰דרום קום אַצונד, און איך וועל דיך שיקן צו פּרעהן, און צי אַרויס מיינ פאָלק, די קינדער פון ישראל, פון מצרים. ¹¹האָט משה געזאָגט צו גאָט: ווער בין איך, אַז איך זאָל גיין צו פּרעהן, און אַז איך זאָל אַרויסציען די קינדער פון ישראל פון מצרים? ¹²האָט ער געזאָגט: אָבער איך וועל זיין מיט דיר; און דאָס וועט דיר זיין דער צייכן, אַז איך האָב דיך געשיקט. ווען דו ציסט אַרויס דאָס פאָלק פון מצרים, וועט איר דינען גאָט אויף דעם דאָזיקן באַרג. ¹³האָט משה געזאָגט צו גאָט: אָט קום איך צו די קינדער פון ישראל, און איך וועל זאָגן צו זיי: דער גאָט פון אַייערע עלטערן האָט מיך געשיקט צו אַיך, און זיי וועלן זאָגן צו מיר: וואָס איז זיין נאָמען? וואָס זאָל איך זאָגן צו זיי? ¹⁴האָט גאָט געזאָגט צו משה: איך בין ווער איך בין. און ער האָט געזאָגט: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פון ישראל: „איך בין“ האָט מיך געשיקט צו אַיך. ¹⁵און גאָט האָט ווייטער געזאָגט צו משה: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פון ישראל:

יהוה, דער גאָט פון אייערע עלטערן, דער גאָט פון אַברהמען,
 דער גאָט פון יצחקן, און דער גאָט פון יעקבן, האָט מיך
 געשיקט צו אייך. דאָס איז מיין נאָמען אויף אייביק, און דאָס
 איז מיין געדעכעניש אויף דור-דורות. ¹⁶גיי, און זאָלסט אייני-
 זאַמלען די עלטסטע פון ישראל, און זאָגן צו זיי: יהוה, דער
 גאָט פון אייערע עלטערן, דער גאָט פון אַברהם, יצחק, און
 יעקב, האָט זיך באַוויזן צו מיר, אַזוי צו זאָגן: דאַכטן האָב איך
 געדאַכט אָן אייך, און אָן וואָס אייך ווערט געטאָן אין
 מצרים. ¹⁷און איך האָב געזאָגט: איך וועל אייך אויפברענגען
 פון דער פּיין פון מצרים, אין לאַנד פון דעם פּנעני, און דעם
 חתי, און דעם אַמורי, און דעם פּרוי, און דעם חוי, און דעם
 יבוסי, אין אַ לאַנד וואָס פליסט מיט מילך און האָניק. ¹⁸און זיי
 וועלן צוהערן צו דיין קול, און וועסט קומען, דו און די עלטסטע
 פון ישראל, צו דעם מלך פון מצרים, און איר וועט זאָגן
 צו אים: יהוה, דער גאָט פון די עברים, האָט זיך געטראָפן פאַר
 אונדז. און אַצונד, לאַמיר גיין, איך בעט דיך, דריי טעג וועגס
 אין דער מדבר, כדי מיר זאָלן שלאַכטן צו יהוה אונדזער גאָט.
¹⁹און איך ווייס אַז דער מלך פון מצרים וועט אייך ניט לאָזן
 גיין סיידן דורך אַ שטאַרקער האַנט. ²⁰וועל איך אויסשטרעקן
 מיין האַנט, און איך וועל שלאָגן מצרים מיט אַלע מיינע
 וונדער, וואָס איך וועל טאָן דערין, און דערנאָך וועט ער אייך
 אַוועקלאָזן. ²¹און איך וועל געבן דעמדאָזיקן פּאָלק חן אין
 די אויגן פון מצרים, און עס וועט זיין, אַז איר וועט אַרויסגיין,
 וועט איר ניט אַרויסגיין מיט ליידיקן; ²²נאָר יעטוועדער פּרוי
 וועט אַנטלייען פון איר שכנטע, און פון דער וואָס ווינט מיט
 איר אין הויז, זילבערנע זאַכן, און גילדערנע זאַכן, און
 קליידער; און איר וועט זיי אַנטאָן אויף אייערע זין און אויף
 אייערע טעכטער, און איר וועט אויסליידיקן מצרים.

ד' הָאֵט געענטפערט משה און הָאֵט געזאָגט: אָבער זיי וועלן דאָך מיר ניט גלויבן, און וועלן ניט צוהערן צו מיין קול, וואָרום זיי וועלן זאָגן: גאָט הָאֵט זיך ניט באַוווּזן צו דיר. ²הָאֵט גאָט צו אים געזאָגט: וואָס איז דאָס אין דיין האַנט? הָאֵט ער געזאָגט: אַ שטעקן. ³הָאֵט ער געזאָגט: טו אים אַ וואָרף צו דער ערד. הָאֵט ער אים אַ וואָרף געטאָן צו דער ערד, און ער איז געוואָרן אַ שלאַנג; און משה איז אַנטלאָפן פאַר איר. ⁴הָאֵט גאָט געזאָגט צו משה: שטרעק אויס דיין האַנט, און נעם זי אָן פאַרן עק—הָאֵט ער אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און הָאֵט זי אָנגענומען, און זי איז געוואָרן אַ שטעקן אין זיין האַנט—⁵כדי זיי זאָלן גלויבן, אַז יהוה, דער גאָט פון זייערע עלטערן, דער גאָט פון אַברהמען, דער גאָט פון יצחקן, און דער גאָט פון יעקבן, הָאֵט זיך באַוווּזן צו דיר.

⁶און גאָט הָאֵט ווידער צו אים געזאָגט: שטעק אַקאָרשט אַריין דיין האַנט אין דיין בוועם. הָאֵט ער אַריינגעשטעקט זיין האַנט אין זיין בוועם; און ווי ער הָאֵט זי אַרויסגעצויגן, ערשט זיין האַנט איז מצורע [ווייס] ווי שניי. ⁷הָאֵט ער געזאָגט: קער אום דיין האַנט אין דיין בוועם. הָאֵט ער אומגעקערט זיין האַנט אין זיין בוועם; און ווי ער הָאֵט זי אַרויסגעצויגן פון זיין בוועם, ערשט זי איז ווידער געוואָרן אַזוי ווי זיין לייב.

⁸„און עס וועט זיין, אַז זיי וועלן דיר ניט גלויבן, און וועלן ניט צוהערן צו דעם קול פון דעם ערשטן צייכן, וועלן זיי גלויבן דעם קול פון דעם לעצטן צייכן. ⁹און עס וועט זיין, אַז זיי וועלן דיאָזיקע ביידע צייכנס אויך ניט גלויבן, און וועלן ניט צוהערן צו דיין קול, זאָלסטו נעמען פון די וואַסערן פון טייך, און אויסגיסן אויף דער יבשה, און דאָס וואַסער וואָס דו וועסט נעמען פון טייך, וועט ווערן בלוט אויף דער יבשה.“

¹⁰הָאֵט משה געזאָגט צו גאָט: איך בעט דיך, גאָט, איך בין

ניט קיין מענטש פון ווערטער, סיי פון נעכטן, סיי פון אייער-
 נעכטן, סיי פון זינט דו רעדסט צו דיין קנעכט; וואָרום איך
 בין שווער אויפן מויל, און שווער אויף דער צונג. ¹¹האַט גאַט
 געזאָגט צו אים: ווער האָט געמאַכט דעם מענטשן אַ מויל?
 אָדער ווער מאַכט שטום, אָדער טויב, אָדער זעעדיק, אָדער
 בלינד, אויב ניט איך, גאַט? ¹²דרום גיי אַצונד, און איך וועל
 זיין מיט דיין מויל, און וועל דיך לערנען וואָס דו זאָלסט רעדן.
¹³האַט ער געזאָגט: איך בעט דיך, גאַט, שיק דורך וועמען דו
 וועסט שיקן.

¹⁴האַט דער צאָרן פון גאַט געגרימט אויף משהן, און ער
 האָט געזאָגט: איז ניט פאַראַן אהרן דיין ברודער, דער לוי?
 איך ווייס אז ער קען יאָ רעדן. און זע, ער גייט דיר נאָך אַרויס
 אַנטקעגן, און ווי ער וועט דיך דערזען, אזוי וועט ער זיך האַרציק
 דערפרייען. ¹⁵און וועסט רעדן צו אים, און וועסט אַרײַנטאָן
 די ווערטער אין זיין מויל, און איך וועל זיין מיט דיין מויל,
 און מיט זיין מויל, און וועל אַײַך לערנען וואָס איר זאָלט טאָן.
¹⁶און ער וועט רעדן פאַר דיר צום פּאָלק; און עס וועט זיין,
 ער וועט דיר זיין פאַר אַ מויל, און דו וועסט אים זיין ווי אַ
 גאַט. ¹⁷און זאָלסט נעמען אין דיין האַנט דעמדאָזיקן שטעקן,
 וואָס מיט אים וועסטו טאָן די צייכנס.

¹⁸איז משה געגאַנגען און האָט זיך אומגעקערט צו זיין שווער
 תרוֹן, און האָט צו אים געזאָגט: לאַמיך גיין, איך בעט דיך, און
 זיך אומקערן צו מיינע ברידער וואָס אין מצְרַיִם, און לאַמיך
 זען אויב זיי לעבן נאָך. האָט תּרּוֹ געזאָגט צו משה: גיי בשלום.
¹⁹און גאַט האָט געזאָגט צו משה אין מדִיָּן: גיי קער זיך אום
 קיין מצְרַיִם, וואָרום געשטאַרבן זיינען די אַלע מענטשן וואָס
 האָבן געזוכט דיין לעבן.

²⁰האַט משה גענומען זיין ווייב און זיינע זין, און האָט זיי

אַרױפגעזעצט אױף אַן אײזל, און ער האָט זיך אומגעקערט
קײן לאַנד מצרים. און משה האָט מיטגענומען דעם שטעקן
פון גאָט אין זײן האַנט.

²¹ און גאָט האָט געזאָגט צו משה: ווען דו גײסט זיך אומקערן
קײן מצרים, מערק אַלע ווונדער וואָס איך האָב אַרײנגעטאָן
אין דײן האַנט, אַז דו זאָלסט זײ טאָן פאַר פֿרעהן; אָבער איך
וועל פעסט מאַכן זײן האַרץ, און ער וועט נײט אַוועקלאָזן דאָס
פאָלק. ²² און זאָלסט זאָגן צו פֿרעהן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט:
מײן ערשטגעבאַרענער זון איז ישראל; ²³ און איך האָב צו דיר
געזאָגט: לאָז אַוועק מײן זון, ער זאָל מיר דינען, און דו ווילסט
אים נײט אַוועקלאָזן; זע, איך הרגע דײן ערשטגעבאַרענעם זון.
²⁴ און עס איז געווען אונטערוועגס אין אַ האַרבעריק, האָט
אים באַגענוגט גאָט, און האָט אים געוואָלט טײטן. ²⁵ האָט
צפּוֹרָה גענומען אַ שאַרפֿן שטײן, און האָט אָפּגעשניטן די פֿאַר-
הײט פון איר זון, און האָט צוגערירט צו זײנע פּיס; און זי האָט
געזאָגט: פֿאַרוואָר, אַ בלוט־חתן ביסטו מיר. ²⁶ און ער האָט אים
אָפּגעלאָזט. דענסמאָל האָט זי דאָס געזאָגט „אַ בלוט־חתן“,
פון וועגן דער באַשניידונג.

²⁷ און גאָט האָט געזאָגט צו אהרֶנען: גײ אַנטקעגן משה צום
מדבר. איז ער געגאַנגען, און האָט אים באַגענוגט אויפן באַרג
פון גאָט, און ער האָט אים געקושט. ²⁸ און משה האָט דערצײלט
אהרֶנען אַלע ווערטער פון גאָט, מיט וואָס ער האָט אים גע-
שיקט, און אַלע צײכנס וואָס ער האָט אים באַפוילן.

²⁹ און משה און אהרֶן זײנען געגאַנגען און האָבן אײנגעזאַמלט
אַלע עלטסטע פון די קינדער פון ישראל. ³⁰ און אהרֶן האָט
גערעדט אַלע ווערטער, וואָס גאָט האָט גערעדט צו משה, און
ער האָט געטאָן די צײכנס פאַר די אויגן פון פאָלק. ³¹ און דאָס
פאָלק האָט געגלויבט; און ווי זײ האָבן געהערט אַז גאָט האָט

געדאכט אָן די קינדער פון ישראל, און אז ער האָט געזען זייער פֿיין, אזוי האָבן זיי זיך גענייגט און זיך געבוקט.

ה' יאון דערנאָך זיינען משה און אהרן געקומען, און האָבן געזאָגט צו פֿרעהן: אזוי האָט געזאָגט יהוה, דער גאָט פון ישראל: לאַז אַוועק מיין פּאָלק, זיי זאָלן האַלטן אַ יום־טוב צו מיר אין דער מדבר. ²האָט פֿרעה געזאָגט: ווער איז יהוה, אַז איך זאָל צוהערן צו זיין קול, אַוועקצולאָזן ישראל? ניט איך קען יהוה, און ניט איך וועל אויך אַוועקלאָזן ישראל. ³האָבן זיי געזאָגט: דער גאָט פון די עברים האָט זיך געטראָפן פֿאַר אונדז. לאַמיר, איך בעט דיך, גיין דרײַ טעג וועגס אין דער מדבר, און מיר וועלן שלאַכטן צו יהוה אונדזער גאָט, כדי ער זאָל אונדז ניט פּלאַגן מיט אַ מגפה אָדער מיט שווערד. ⁴האָט דער מלך פון מצרים צו זיי געזאָגט: נאָך וואָס, משה און אהרן, רייסט איר אָפּ דאָס פּאָלק פון זיין אַרבעט? גייט צו אַייערע לאַסטאַרבעט. ⁵און פֿרעה האָט געזאָגט: דאָס פּאָלק פון לאַנד איז שוין אַצונד אויך צו פּיל, און איר ווילט זיי נאָך שטערן פון זייערע לאַסטאַרבעט.

⁶און פֿרעה האָט באַפוילן אין יענעם טאָג די צווינגערס אין דעם פּאָלק, און זיינע אויפזעערס, אזוי צו זאָגן: איר זאָלט מער ניט געבן דעם פּאָלק שטרוי אויף צו מאַכן די ציגל, אזוי ווי נעכטן־איייערנעכטן. זיי אליין זאָלן גיין, און זיך אַנקלייבן שטרוי. ⁷און די צאָל ציגל, וואָס זיי האָבן געמאַכט נעכטן־איייערנעכטן, זאָלט איר אַרויפלייגן אויף זיי; איר זאָלט דער־פון ניט מינערן; וואָרום פּויל זיינען זיי, דרום שרייען זיי, אזוי צו זאָגן: מיר ווילן גיין שלאַכטן צו אונדזער גאָט. ⁸זאָל די אַרבעט שווערער זיין אויף די לייט, אַז זיי זאָלן זיין פֿאַרטאָן מיט איר, און זיך ניט פֿאַרנעמען מיט פּאַלשע געריידן. ⁹זיינען אַרויסגעגאַנגען די צווינגערס פון דעם פּאָלק, און

זיינע אויפזעערס, און האָבן געזאָגט צום פּאָלק, אַזוי צו זאָגן:
אַזוי האָט געזאָגט פֿרעה: איך גיב אַיך ניט קיין שטרוי. ¹¹ גייט
איר, קריגט אַיך שטרוי פון וווּ איר קענט געפינען; וואָרום פון
אַייער אַרבעט ווערט גאַרנישט געמינערט.

¹² האָט זיך דאָס פּאָלק צעשפּרייט איבערן גאַנצן לאַנד
מִצְרַיִם, צו קלײַבן זאַננוואַרצל פאַר שטרוי. ¹³ און די צווינגערס
האָבן געטריבן, אַזוי צו זאָגן: ענדיקט אַייערע טאַנטעגלאַכע
אַרבעט, אַזוי ווי בעת עס איז געווען שטרוי. ¹⁴ און די
אויפזעערס פון די קינדער פון ישראל, וואָס די צווינגערס פון
פֿרעהן האָבן אויפגעזעצט איבער זיי, האָבן געקריגן געשלאָגן,
אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס האָט איר ניט געענדיקט אַייער סכּוּם
ציגל אַזוי ווי פריער, אי נעכטן אי היינט?

¹⁵ זיינען געקומען די אויפזעערס פון די קינדער פון ישראל,
און האָבן געשריען צו פֿרעהן, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס טוסטו
אַזוי צו דייע קנעכט? ¹⁶ קיין שטרוי ווערט ניט געגעבן דייע
קנעכט, און מע הייסט אונדז: מאַכט ציגל; און זע, דייע קנעכט
קריגן געשלאָגן, און די שולד איז אין דיין פּאָלק. ¹⁷ האָט ער
געזאָגט: פּויל זייט איר, פּויל; דרום זאָגט איר: מיר ווילן גיין
שלאַכטן צו יהוה. ¹⁸ און אַצונד, גייט אַרבעט, וואָרום קיין
שטרוי וועט אַיך ניט געגעבן ווערן, און די צאָל ציגל מוזט איר
צושטעלן.

¹⁹ האָבן די אויפזעערס פון די קינדער פון ישראל זיך
געזען אין אַן אומגליק, צו מוזן זאָגן: איר טאַרט ניט מינערן פון
אַייערע טאַנטעגלאַכע ציגל. ²⁰ און זיי האָבן געטראָפּן משהן
און אַהרנען, שטייענדיק אַקעגן זיי, ביי זייער אַרויסגיין פון
פֿרעהן; ²¹ און זיי האָבן צו זיי געזאָגט: זאָל גאָט אַראָפּקוקן
אויף אַיך, און משפטן, וואָס איר האָט פאַרמיאוסט אונדזער
ריח אין די אויגן פון פֿרעהן, און אין די אויגן פון זיינע קנעכט,
צו געבן אַ שווערד אין זייער האַנט אונדז צו הרגען.

22הָאָט משה זיך צוריקגעקערט צו גאָט, און האָט געזאָגט: גאָט, פֿאַרוואָס טוסטו שלעכטס דעמדאָזיקן פּאָלק? צוואָס גאָר האָסטו מיך געשיקט? 23אַז זינט איך בין געקומען צו פֿרעהן, צו רעדן אין דיין נאָמען, באַגייט ער זיך נאָך ערגער מיט דעמדאָזיקן פּאָלק, און מציל זיין האָסטו ניט מציל געווען דיין פּאָלק.

¶ 1הָאָט גאָט געזאָגט צו משה: אַצונד וועסטו זען וואָס איך וועל טאָן צו פֿרעהן; וואָרום דורך אַ שטאַרקער האַנט וועט ער זיי אַוועקלאָזן, און דורך אַ שטאַרקער האַנט וועט ער זיי אַרויסטרייבן פֿון זיין לאַנד.

וַאֲרָא

2און גאָט האָט גערעדט צו משה, און האָט צו אים געזאָגט: איך בין יהוה; 3און איך האָב זיך באַוויון צו אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן, ווי גאָט שדי, אַבצר מיט מיין נאָמען יהוה האָב איך זיך ניט געלאָזט דערקענען צו זיי. 4און איך האָב אויך אויפגעשטעלט מיין בונד מיט זיי, זיי צו געבן דאָס לאַנד כְּנָען, דאָס לאַנד פֿון זייער וווינשאַפט, וואָס זיי האָבן דערין געוווינט. 5און איך האָב אויך געהערט דאָס קרעכצן פֿון די קינדער פֿון ישראל, וואָס די מצרים פֿאַרקנעכטן זיי, און איך האָב געדאַכט אָן מיין בונד. 6דרום זאָג צו די קינדער פֿון ישראל: איך בין יהוה, און איך וועל אַיך אַרויסציען פֿון אונטער די לאַסטן פֿון מצרים, און וועל אַיך מציל זיין פֿון זייער קנעכטשאַפט, און איך וועל אַיך אויסלייזן מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם, און מיט גרויסע משפּטים. 7און איך וועל אַיך נעמען צו מיר פֿאַר אַ פּאָלק, און איך וועל אַיך זיין צום גאָט; און איר וועט וויסן, אַז איך בין יהוה אַייער גאָט, וואָס האָט אַיך אַרויסגעצויגן פֿון אונטער די לאַסטן פֿון מצרים. 8און איך וועל אַיך

ברענגען אין דעם לאַנד, וואָס איך האָב אויפגעהויבן מיין האַנט,⁹
 עס צו געבן צו אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן, און איך
 וועל עס געבן צו אײך פאַר אַן אַרב; איך בין יהוה.

⁹האָט משה אַזוי גערעדט צו די קינדער פון ישראל, אָבער
 זיי האָבן ניט צוגעהערט צו משהן פון קורץ געמיט און פון
 שווערער אַרבעט.

¹⁰און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹¹גי רעד
 צו פֿרעה דעם מלך פון מצרים, ער זאָל אַוועקלאָזן די קינדער
 פון ישראל פון זיין לאַנד. ¹²האָט משה גערעדט פאַר גאָט,
 אַזוי צו זאָגן: זע, די קינדער פון ישראל האָבן ניט צוגעהערט
 צו מיר, היינט ווי וועט פֿרעה מיך צוהערן, אַז איך האָב פאַר-
 שטאַפטע ליפֿן?

¹³און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרֿנען, און זיי
 באַפוילן צו די קינדער פון ישראל, און צו פֿרעה דעם מלך
 פון מצרים, כּדי אַרויסצוציען די קינדער פון ישראל, פון לאַנד
 מצרים.

¹⁴דאָס זיינען די הויפטן פון זייערע פּאַטערהייזער: די
 זין פון ראובן, ישראלס בכֹּור: חנוך, און פֿלוא, חצרון, און
 פֿרמי. דאָס זיינען די משפּחות פון ראובן. ¹⁵און די זין פון
 שמעֿונען: ימוּאַל, און יִמין, און אוֹהֵד, און יִכין, און צוֹחֵר, און
 שָׂאוּל דער זון פון אַ כַּנְעִיט. דאָס זיינען די משפּחות פון שמעֿון.
¹⁶און דאָס זיינען די נעמען פון לִוִּים זין, לויט זייערע געבורטן:
 גֵרֶשׁוֹן, און קֹהֵת, און מִרְרִי. און די יאָרן פון לִוִּים לעבן זיינען
 געווען הונדערט און זיבן און דרייסיק יאָר. ¹⁷די זין פון
 גֵרֶשׁוֹנען: לִבְנִי, און שִׁמְעִי, לויט זייערע משפּחות. ¹⁸און די זין
 פון קֹהֵת: עִמְרָם, און יִצְהָר, און חִבְרוֹן, און עוֹזִיאֵל. און די
 יאָרן פון קֹהֵתעס לעבן זיינען געווען הונדערט און דריי און

דרייסיק יאָר. ¹⁹און די זין פון מַרְרִין: מַחֲלִי, און מוּשִׁי. דאָס
 זיינען די משפחות פון לוי לויט זייערע געבורטן. ²⁰און
 עמרם האָט זיך גענומען זיין מומע יוֹכָבֵדן פאַר אַ ווייב, און זי
 האָט אים געבאָרן אַהרֹנֶען און משהן. און די יאָרן פון עמרם
 לעבן זיינען געווען הונדערט און זיבן און דרייסיק יאָר. ²¹און
 די זין פון יצְהָרֵן: קַרְחִי, און נֶפְגִי, און זכרי. ²²און די זין פון
 עוּזִיאֵלֵן: מִישָׁאֵל, און אֶלְצָפָן, און סתרי. ²³און אַהרֹן האָט זיך
 גענומען אַלִישֶׁבַע די טאכטער פון עמינדָבֵן, די שוועסטער פון
 נחשונֶען, פאַר אַ ווייב, און זי האָט אים געבאָרן נְדָבֵן, און
 אַבִיהוואן, אַלְעָזָר, און איתמרן. ²⁴און די זין פון קַרְחֵן: אַסִיר, און
 אַלְקָנָה, און אַבִיאָסָף. דאָס זיינען די משפחות פון די קַרְחִים.
²⁵און אַלְעָזָר דער זון פון אַהרֹנֶען האָט זיך גענומען איינע פון
 די טעכטער פון פּוּטִיאֵלֵן זיך פאַר אַ ווייב; און זי האָט אים
 געבאָרן פּינחסן. דאָס זיינען די הויפטן פון די פּאַטערהייזער
 פון די לויים לויט זייערע משפחות. ²⁶דאָס זיינען אַהרֹן און
 משה, וואָס גאָט האָט צו זיי געזאָגט: ציט אַרויס די קינדער פון
 ישראל פון לאַנד מצרים לויט זייערע מחנות. ²⁷זיי זיינען
 דאָס די וואָס האָבן גערעדט צו פּרעה דעם מלך פון מצרים,
 כדי אַרויסצוציען די קינדער פון ישראל פון מצרים. דאָס
 זיינען משה און אהרן.

²⁸און עס איז געווען אין דעם טאָג וואָס גאָט האָט גערעדט
 צו משהן אין לאַנד מצרים, ²⁹האָט גאָט געזאָגט צו משהן, אַזוי
 צו זאָגן: איך בין יהוה; רעד צו פּרעה דעם מלך פון מצרים
 אַלץ וואָס איך רעד צו דיר. ³⁰האָט משה געזאָגט פאַר גאָט:
 איך האָב דאָך פאַרשטאַפּטע ליפּן, און ווי וועט פּרעה צוהערן
 צו מיר?

ן האָט גאָט געזאָגט צו משהן: זע, איך האָב דיך געמאַכט
 ווי אַ גאָט צו פּרעהן, און אַהרֹן דיין ברודער וועט זיין

דיין נביא. ²דו וועסט רעדן אלץ וואָס איך וועל דיר באַפעלן, און אַהרן דיין ברודער וועט רעדן צו פֿרעהן, ער זאָל אַוועקלאָזן די קינדער פֿון ישׂראל פֿון זיין לאַנד. ³און איך וועל האַרט מאַכן פֿרעהס האַרץ, און וועל מערן מיינע צייכנס און מיינע ווונדער אין לאַנד מצרים. ⁴אַבער פֿרעה וועט ניט צו הערן צו אַיך, און איך וועל אַרויפֿטאַן מיינ האַנט אויף מצרים, און וועל אַרויסציען מיינע מחנות, מיינ פּאָלק, די קינדער פֿון ישׂראל, פֿון לאַנד מצרים, מיט גרויסע משפּטים. ⁵און די מצרים וועלן וויסן, אַז איך בין יהוה, ווען איך וועל אויסטרעקן מיינ האַנט אויף מצרים, און וועל אַרויסציען די קינדער פֿון ישׂראל פֿון צווישן זיי.

⁶האַבן משה און אַהרן אַזוי געטאַן; אַזוי ווי גאַט האָט זיי באַפוילן, אַזוי האָבן זיי געטאַן. ⁷און משה איז געווען אַ מאַן פֿון אַכציק יאָר, און אַהרן אַ מאַן פֿון דריי און אַכציק יאָר, ווען זיי האָבן גערעדט צו פֿרעהן.

⁸און גאַט האָט געזאָגט צו משה און צו אַהרן, אַזוי צו זאָגן: ⁹אַז פֿרעה וועט רעדן צו אַיך, אַזוי צו זאָגן: גיט פֿון אַיך אַ ווונדער; זאָלסטו זאָגן צו אַהרן: נעם דיין שטעקן, און טו אַ וואַרף פֿאַר פֿרעהן, וועט ער ווערן אַ שלאַנג.

¹⁰זיינען משה און אַהרן געקומען צו פֿרעהן, און זיי האָבן אַזוי געטאַן, ווי גאַט האָט באַפוילן; און אַהרן האָט אַ וואַרף געטאַן זיין שטעקן פֿאַר פֿרעהן, און פֿאַר זיינע קנעכט, און ער איז געוואָרן אַ שלאַנג.

¹¹האַט אויך פֿרעה גערופן די חכמים און די מכשפים, און אויך זיי, די חרטומים פֿון מצרים, האָבן געטאַן דעסגלייכן מיט זייערע פֿאַרבאָרגענע קונצן. ¹²און זיי האָבן אַ וואַרף געטאַן איטלאַכער זיין שטעקן, און זיי זיינען געוואָרן שלאַנגען; אַבער אַהרנס שטעקן האָט איינגעשלאַנגען זייערע שטעקנס.

¹³און פֿרעהס האַרץ איז געבליבן פעסט, און ער האָט ניט צוגעהערט צו זיי, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

¹⁴און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: פֿרעהס האַרץ איז האַרט, ער וויל ניט אַוועקלאָזן דאָס פּאָלק. ¹⁵גיי צו פֿרעהן אין דער פֿרי; זע, ער גייט אַרויס צום וואַסער, וועסטו זיך שטעלן אים אַנטקעגן, ביים ברעג טייך, און דעם שטעקן וואָס איז פֿאַר־קערט געוואָרן אין אַ שלאַנג, זאָלסטו נעמען אין דיין האַנט. ¹⁶און זאָלסט זאָגן צו אים: יהוה, דער גאָט פֿון די עברים, האָט מיך געשיקט צו דיר, אַזוי צו זאָגן: לאָז אַוועק מיין פּאָלק, זיי זאָלן מיר דינען אין דער מדבר; און זע, האָסט ניט צוגעהערט ביז אַהער. ¹⁷האָט גאָט אַזוי געזאָגט: דערמיט וועסטו וויסן, אַז איך בין יהוה: זע, איך שלאָג מיט דעם שטעקן וואָס איז מיין האַנט, אויפֿן וואַסער וואָס איז טייך, און עס וועט פֿאַרקערט ווערן אין בלוט. ¹⁸און די פֿיש וואָס איז טייך וועלן אויסשטאַרבן, און דער טייך וועט פֿאַרשטונקען ווערן, און די מצרים וועלן זיך עקלען צו טרינקען וואַסער אויסן טייך.

¹⁹און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו אַהרנען: נעם דיין שטעקן, און שטרעק אויס דיין האַנט אויף די וואַסערן פֿון מצרים, אויף זייערע שטראַמען, אויף זייערע טייכן, און אויף זייערע געמויאַכצן, און אויף אַלע זייערע אָנוואַמלונגען פֿון וואַסער, און זיי זאָלן ווערן בלוט; און עס זאָל זיין בלוט אין גאַנצן לאַנד מצרים, סיי אין הילצערנע כּלים, סיי אין שטיינערנע.

²⁰האָבן משה און אַהרן אַזוי געטאָן, ווי גאָט האָט באַפוילן. און ער האָט אויפֿגעהויבן דעם שטעקן, און האָט געשלאָגן דאָס וואַסער וואָס איז טייך, פֿאַר די אויגן פֿון פֿרעהן, און פֿאַר די אויגן פֿון זיינע קנעכט; און דאָס גאַנצע וואַסער וואָס איז טייך

איז פאַרקערט געוואָרן אין בלוט. ²¹און די פיש וואָס אין טייך זיינען אויסגעשטאָרבן, און דער טייך איז פאַרשטונקען געוואָרן, און די מצרים האָבן ניט געקענט טרינקען וואָסער אויסן טייך; און דאָס בלוט איז געווען אין גאַנצן לאַנד מצרים.

²²האָבן די חרטומים פון מצרים געטאָן דעסגלייכן מיט זייערע פאַרבאָרגענע קונצן; און פֿרעהס האַרץ איז געבליבן פעסט, און ער האָט ניט צוגעהערט צו זיי; אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט. ²³און פֿרעה האָט זיך אומגעקערט און איז אַרייַנגעגאַנגען אין זיין הויז, און האָט אויך דאָס ניט גענומען צום האַרצן. ²⁴און אַלע מצרים האָבן געגראָבן אַרום טייך נאָך וואָסער צום טרינקען, וואָרום זיי האָבן ניט געקענט טרינקען פון די וואַסערן פון טייך. ²⁵און עס זיינען דערפילט געוואָרן זיבן טעג, נאָכ־דעם ווי גאָט האָט געשלאָגן דעם טייך.

²⁶און גאָט האָט געזאָגט צו משה: קום צו פֿרעהן, און זאָג צו אים: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: לאַז אַוועק מיין פּאָלק, זיי זאָלן מיר דינען. ²⁷און אויב דו ווילסט זיי ניט אַוועקלאָזן, אָט פּלאַג איך דיין גאַנצן גבול מיט פרעש. ²⁸און דער טייך וועט ווידמענען פרעש, און זיי וועלן אַרויפגיין, און וועלן קומען אין דיין הויז, און אין דיין שלאַפּקאַמער, און אויף דיין בעט, און אין הויז פון דייע קנעכט, און אויף דיין פּאָלק, און אין דייע אויוונס, און אין דייע טייגמולטערס. ²⁹אי אויף דיר, אי אויף דיין פּאָלק, אי אויף אַלע דייע קנעכט, וועלן אַרויפגיין די פרעש.

¶ און גאָט האָט געזאָגט צו משה: זאָג צו אַהרֶנען: שטרעק אויס דיין האַנט מיט דיין שטעקן אויף די שטראָמען, אויף די טייכן, און אויף די געמויזאַכצן, און ברענג אַרויף פרעש אויפן לאַנד מצרים. ²און אַהרֶן האָט אויסגעשטרעקט זיין

הָאָנֹכִי דִּי וואָסערן פֿון מצרים, און די פרעש זיינען אַרויפֿ־געגאַנגען, און האָבן באַדעקט דאָס לאַנד מצרים. ⁸הָאָבֵן דִּי חרטומים געטאָן דעסגלייכן מיט זייערע פאַרבאַרגענע קונצן, און זיי האָבן אַרויפגעבראַכט פרעש אויפֿן לאַנד מצרים.

⁴און פֿרעה האָט גערופֿן משהן און אַהרֿנען, און האָט געזאָגט: בעט צו יהוה, ער זאָל אָפּטאָן די פרעש פֿון מיר און פֿון מיין פּאָלק, און איך וועל אַוועקלאָזן דאָס פּאָלק, זיי זאָלן שלאַכטן צו יהוה. ⁵הָאָט משה געזאָגט צו פֿרעהן: האָב דעם פֿבוד איבער מיר; אויף ווען זאָל איך בעטן פֿאַר דיר, און פֿאַר דייע קנעכט, און פֿאַר דיין פּאָלק, צו פֿאַרשניידן די פרעש פֿון דיר, און פֿון דייע הייזער, אַז נאָר אין טײַך זאָלן זיי בלייבן? ⁶הָאָט ער געענטפֿערט: אויף מאַרגן. האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי דיין וואָרט! פֿדי זאָלסט וויסן, אַז ניטאָ אַזאָ ווי יהוה אונדזער גאָט. יאָן די פרעש וועלן זיך אָפּטאָן פֿון דיר, און פֿון דייע הייזער, און פֿון דייע קנעכט, און פֿון דיין פּאָלק; נאָר אין טײַך וועלן זיי בלייבן.

⁸זיינען משה און אַהרֿן אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿרעהן, און משה האָט געשרייען צו גאָט פֿון וועגן די פרעש וואָס ער האָט אַרויפֿ־געטאָן אויף פֿרעהן. ⁹און גאָט האָט געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון משהן, און די פרעש זיינען אויסגעשטאַרבן פֿון די הייזער, פֿון די הויפֿן, און פֿון די פעלדער. ¹⁰און מע האָט זיי צונויפֿ־געשאַרט הויפֿנס אויף הויפֿנס, און דאָס לאַנד איז פֿאַרשטוינקען געוואָרן.

¹¹און ווי פֿרעה האָט געזען, אַז עס איז געוואָרן אַ דער־לייכטערונג, אַזוי האָט ער האַרט געמאַכט זיין האַרץ, און האָט ניט צוגעהערט צו זיי; אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

¹²און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זאָ צו אַהרֿנען: שטרעק

אויס דיין שטעקן, און שלאָג דעם שטויב פון דער ערד, און ער
 זאָל ווערן אומגעציפער אין גאַנצן לאַנד מצרים. ¹³האָבן זיי
 אזוי געטאָן; און אַהרן האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט מיט
 זיין שטעקן, און ער האָט געשלאָגן דעם שטויב פון דער ערד,
 און עס איז געוואָרן אומגעציפער אויף מענטשן און אויף
 בהמות; דער גאַנצער שטויב פון דער ערד איז געוואָרן
 אומגעציפער אין גאַנצן לאַנד מצרים. ¹⁴און די חרטומים האָבן
 דעסגלייכן געאַרבעט מיט זייערע פאַרבאַרגענע קונצן אַרויס-
 צוברענגען אומגעציפער, אָבער זיי האָבן ניט געקענט. און
 דאָס אומגעציפער איז געווען אויף מענטשן און אויף בהמות.
¹⁵און די חרטומים האָבן געזאָגט צו פֿרעהן: אַ פינגער פון גאָט
 איז דאָס. אָבער פֿרעהס האַרץ איז געבליבן פעסט, און ער
 האָט ניט צוגעהערט צו זיי; אזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

¹⁶און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: פֿעדער זיך אין דער פֿרי,
 און שטעל זיך פֿאַר פֿרעהן; זע, ער גייט אַרויס צום וואַסער,
 זאָלסטו זאָגן צו אים: אזוי האָט גאָט געזאָגט: לאַז אַוועק מיין
 פּאָלק, זיי זאָלן מיר דינען. ¹⁷וואָרום אויב דו לאַזט ניט אַוועק
 מיין פּאָלק, אָט שיק איך אָן אויף דיר, און אויף דייע קנעכט,
 און אויף דיין פּאָלק, און אין דייע הייזער, אַ געמיש פליגן, און
 די הייזער פון מצרים וועלן אַנגעפילט ווערן מיט דעם געמיש
 פליגן, און אויך די ערד וואָס זיי זיינען אויף איר. ¹⁸און איך
 וועל אַפּוונדערן אין יענעם טאָג דאָס לאַנד גושן, וואָס מיין
 פּאָלק האַלט זיך אויף דערין, אַז דאָס געמיש פליגן זאָל דאָרטן
 ניט זיין, כּדי זאָלסט וויסן, אַז איך, יהוה, בין אין לאַנד. ¹⁹און
 איך וועל מאַכן אַן אַפּשיידונג צווישן מיין פּאָלק און צווישן
 דיין פּאָלק. אויף מאָרגן וועט געשען דערדאָזיקער צייכן.
²⁰און גאָט האָט אזוי געטאָן: און עס איז געקומען אַ געדיכט
 געמיש פליגן אין הויז פון פֿרעהן, און אין הויז פון זיינע קנעכט,

און אין גאַנצן לאַנד מצרים. דאָס לאַנד איז פאַרוויסט געוואָרן
פון וועגן דעם געמיש פליגן.

²¹האָט פֿרעה גערופן משהן און אַהרנען, און האָט געזאָגט:
גיט שלאַכט צו אַייער גאָט אין לאַנד. ²²האָט משה געזאָגט:
עס איז ניט רעכט אזוי צו טאָן, וואָרום די אומווערדיקייט פון
די מצרים וועלן מיר שלאַכטן צו יהוה אונדזער גאָט; זע, אַז מיר
וועלן שלאַכטן די אומווערדיקייט פון די מצרים פאַר זייערע
אויגן, צי וועלן זיי אונדז ניט פאַרשטיינען? ²³דריי טעג וועגס
וועלן מיר גיין אין דער מדבר, און מיר וועלן שלאַכטן צו
יהוה אונדזער גאָט, אזוי ווי ער וועט אונדז הייסן. ²⁴האָט פֿרעה
געזאָגט: איך וועל אַיך אַוועקלאָזן, איר זאָלט שלאַכטן צו
יהוה אַייער גאָט אין דער מדבר, נאָר זייער ווייט זאָלט איר
ניט גיין. בעט פאַר מיר. ²⁵האָט משה געזאָגט: זע, איך גיי
אַרויס פון דיר, און וועל בעטן צו יהוה, אַז דאָס געמיש פליגן
זאָל זיך מאַרגן אָפּטאָן פון פֿרעהן, פון זיינע קנעכט, און פון
זיין פּאָלק; זאָל אַבער פֿרעה ניט ווידער מאַכן געשפעט, ניט
אַוועקצולאָזן דאָס פּאָלק צו שלאַכטן צו יהוה.

²⁶און משה איז אַרויסגעגאַנגען פון פֿרעהן, און האָט געבעטן
צו גאָט. ²⁷און גאָט האָט געטאָן אזוי ווי דאָס וואָרט פון משהן,
און האָט אָפּגעטאָן דאָס געמיש פליגן, פון פֿרעהן, פון זיינע
קנעכט, און פון זיין פּאָלק; ניט אַן איינציקע איז געבליבן.
²⁸אַבער פֿרעה האָט אויך דאָס מאָל האָרט געמאַכט זיין
האַרץ, און האָט ניט אַוועקגעלאָזן דאָס פּאָלק.

ו און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: קום צו פֿרעהן, און רעד
צו אים: אזוי האָט געזאָגט יהוה, דער גאָט פון די עברים:
לאַז אַוועק מיין פּאָלק, זיי זאָלן מיר דינען. ²וואָרום אויב דו
ווילסט ניט אַוועקלאָזן, און האַלטסט זיי נאָך ווייטער, ³זע, וועט

די האַנט פון גאָט זיין אויף דיין פי וואָס אין פעלד, אויף די פערד, אויף די אייזלען, אויף די קעמלען, אויף די רינדער, און אויף די שאַף; אַ זייער שווערע מגפה. ⁴און גאָט וועט אָפּזונדערן צווישן דעם פי פון ישראל און צווישן דעם פי פון מצרים, און פון אַלץ וואָס געהערט צו די קינדער פון ישראל וועט גאַרנישט שטאַרבן. ⁵און גאָט האָט געמאַכט אַ צייט, אַזוי צו זאָגן: מאַרגן וועט גאָט טאָן די דאָזיקע זאַך אין לאַנד.

⁶און גאָט האָט געטאָן די דאָזיקע זאַך אויף מאַרגן, און דאָס גאַנצע פי פון מצרים איז אויסגעשטאַרבן, אָבער פון דעם פי פון די קינדער פון ישראל איז אַן איינציקס ניט געשטאַרבן. ⁷און פֿרעה האָט געשיקט, ערשט פון דעם פי פון ישראל איז צומאַל אַן איינציקס ניט געשטאַרבן. אָבער פֿרעהס האַרץ איז געבליבן האַרט, און ער האָט ניט אַוועקגעלאָן דאָס פאַלק.

⁸און גאָט האָט געזאָגט צו משה און צו אַהרנען: נעמט אַייך אַייערע פּולע הויפּנס אַש פון אַ קאַלכאויזון, און משה זאָל עס אַ וואַרף טאָן אַקעגן הימל, פאַר די אויגן פון פֿרעהן. ⁹און עס וועט ווערן צו שטויב איבערן גאַנצן לאַנד מצרים, און ווערן אַ גרינד וואָס שלאָגט אויס אין בלאַטערן, אויף מענטשן און אויף בהמות, אין גאַנצן לאַנד מצרים.

¹⁰האָבן זיי גענומען אַש פון אַ קאַלכאויזון, און זיי האָבן זיך געשטעלט פאַר פֿרעהן, און משה האָט עס אַ וואַרף געטאָן אַקעגן הימל, און עס איז געוואָרן אַ גרינד וואָס שלאָגט אויס אין בלאַטערן, אויף מענטשן און אויף בהמות. ¹¹און די חרטומים האָבן ניט געקענט שטיין פאַר משהן פון וועגן דעם גרינד, וואָרום דער גרינד איז געווען אויף די חרטומים אַזוי ווי אויף גאַנץ מצרים.

¹²אָבער גאָט האָט פעסט געמאַכט פֿרעהס האַרץ, און ער

הָאָט נִיט צוגעהערט צו זײ; אַזױ װי גאָט האָט גערעדט צו משהן.

¹³און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: פעדער זיך אין דער פרי, און שטעל זיך פאַר פּרעהן, און זאָג צו אים: אַזױ האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון די עברים: לאַז אַװעק מײן פּאָלק, זײ זאָלן מיר דינען. ¹⁴װײל דאָס מאָל שיק איך אָן אַלע מײנע פּלאַנן אויף דיר גופא, אויף דײנע קנעכט, און אויף דײן פּאָלק, כּדי זאָלסט װיסן, אַז נײטאָ אַזאַ װי איך אויף דער גאַנצער ערד. ¹⁵װאָרום איך װאָלט אַצונד אויסגעשטרעקט מײן האַנט, און װאָלט געשלאָגן דײך און דײן פּאָלק מיט אַ מגפה, אַז דו װאָלסט פּאַרטיליגט געװאָרן פון דער ערד. ¹⁶און נאָר דרום האָב איך דײך געלאָזט באַשטיין, כּדי דיר צו װײן מײן כּוח, און כּדי מע זאָל דערצײלן מײן נאָמען איבער דער גאַנצער ערד. ¹⁷נאָך אַלץ דערהײבסטו זיך אַקעגן מײן פּאָלק, זײ נײט אַװעקצולאָזן. ¹⁸זע, איך מאַך רעגענען מאָרגן אין דער צײט זײער אַ שװערן האַגל, װאָס אַזאַ װי ער איז נײט געװען אין מצרים פון דעם טאָג װאָס זי איז געגרונטפּעסט געװאָרן און ביז אַצונד. ¹⁹און אַצונד שיק אַרײנטרײבן דײן פי, און אַלץ װאָס דו האָסט אין פעלד; יעטװעדער מענטש און בהמה װאָס װעט זיך געפּינען אין פעלד, און װעט נײט אַרײנגענומען װערן אין הױז, װעט אויף זײ נידערן דער האַגל, און זײ װעלן שטאַרבן.

²⁰דער פון פּרעהס דינער װאָס האָט מורא געהאַט פאַר גאָט װאָרט, האָט געמאַכט אַנטרינען זײנע קנעכט און זײן פי אין די הײזער. ²¹און װער עס האָט נײט געטאָן זײן האַרץ אויף גאָט װאָרט, האָט איבערגעלאָזן זײנע קנעכט און זײן פי אין פעלד.

²²און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דײן האַנט

אַקעגן הימל, און זאָל ווערן אַ האָגל אין גאַנצן לאַנד מצרים, און אויף מענטשן, און אויף בהמות, און אויף אַלע קרייטאַכער פון פעלד, אין לאַנד מצרים.

²³האַט משה אויסגעשטרעקט זיין שטעקן אַקעגן הימל, און גאַט האָט געגעבן דונערן און האָגל, און אַ פייער איז אַראָפּ־געגאַנגען אויף דער ערד; און גאַט האָט געמאַכט רעגענען אַ האָגל אויפן לאַנד מצרים. ²⁴און עס איז געווען אַ האָגל, מיט אַ פּלאַקעריקן פייער אין מיטן האָגל, זייער אַ שווערער, וואָס אַזאַ ווי ער איז ניט געווען אין גאַנצן לאַנד מצרים, פון זינט עס איז געוואָרן צום פּאָלק. ²⁵און דער האָגל האָט אַיינגעשלאָגן אין גאַנצן לאַנד מצרים אַלץ וואָס אויפן פעלד, פון אַ מענטשן ביז אַ בהמה; אויך יעטוועדער קרייטאַכץ פון פעלד האָט דער האָגל אויסגעשלאָגן, און יעטוועדער בוים פון פעלד האָט ער צעבראַכן. ²⁶נאָר אין לאַנד גושן, וואָס דאָרטן זיינען געווען די קינדער פון ישראל, איז קיין האָגל ניט געווען.

²⁷האַט פרעה געשיקט און גערופן משה און אַהרֹנען, און ער האָט צו זיי געזאָגט: איך האָב געזינדיקט דאָס מאָל; יהוה איז גערעכט, און איך און מיין פּאָלק זיינען אומגערעכט. ²⁸בעט צו יהוה, און זאָל זיין גענוג די דונערן פון גאַט און דער האָגל, און איך וועל אַייך אַוועקלאָזן, און איר וועט מער ניט בלייבן. ²⁹האַט משה צו אים געזאָגט: ווי איך גיי אַרויס פון שטאָט, וועל איך אויסשפּרייטן מיינע הענט צו יהוה; וועלן די דונערן אויפהערן, און דער האָגל וועט מער ניט זיין; כדי זאָלסט וויסן אַז צו יהוה געהערט די ערד. ³⁰און דו און דייןע קנעכט—איך ווייס, אַז איר האָט נאָך אַלץ ניט מורא פאַר גאַט יהוה.

³¹און דער פּלאַקס און דער גערשט זיינען אויסגעשלאָגן געוואָרן, וואָרום דער גערשט איז געווען אין זאַגן, און דער

פלאַקס אין בליאונג. ³²אָבער דער ווייץ און דער טונקלווייץ זיינען ניט אויסגעשלאָגן געוואָרן, ווייל זיי ווערן שפעט צייטיק. ³³און משה איז אַרויסגעגאַנגען פון פֿרעהן אויסן שטאָט, און האָט אויסגעשפּרייט זיינע הענט צו גאָט, און די דונערן און דער האַגל האָבן אויפֿגעהערט, און דער רעגן האָט מער ניט געגאַסן אויף דער ערד.

³⁴און ווי פֿרעה האָט געזען, אַז דער רעגן און דער האַגל און די דונערן האָבן אויפֿגעהערט, אַזוי האָט ער ווייטער געזינדיקט, און האָט האַרט געמאַכט זיין האַרץ, ער און זיינע קנעכט. ³⁵און פֿרעהס האַרץ איז געבליבן פעסט, און ער האָט ניט אַוועקגעלאָזן די קינדער פון ישראל; אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט דורך משהן.

בא

1 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: קום צו פֿרעהן, וואָרום איך האָב האַרט געמאַכט זיין האַרץ, און דאָס האַרץ פון זיינע קנעכט, כדי איך זאָל טאָן מיינע דאָזיקע צייכנס צווישן אים; ²און כדי זאָלסט דערציילן אין די אויערן פון דיין זון, און פון דיין זונס זון, וואָס איך האָב אָנגעטאָן מצרים, און מיינע צייכנס וואָס איך האָב געמאַכט צווישן זיי; און איר זאָלט וויסן, אַז איך בין יהוה.

³זיינען משה און אַהרן געקומען צו פֿרעהן, און זיי האָבן צו אים געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון די עברים: ביז וואָנען וועסטו זיך ניט וועלן בייגן פאַר מיר? לאַז אַוועק מיין פּאָלק, זיי זאָלן מיר דינען. ⁴וואָרום אויב דו ווילסט ניט אַוועקלאָזן מיין פּאָלק, אָט ברענג איך מאַרגן אַ הייַשעריק אין דיין גבול. ⁵און ער וועט פאַרדעקן דעם אָנבליק פון דער

ערד, אז מע וועט ניט קענען אַרויסזען די ערד; און ער וועט אויפּעסן דעם רעשט פון דער אַנטרינונג, וואָס אַײַך איז געבליבן פון דעם האַגל, און וועט אויפּעסן יעטוועדער בוים וואָס וואַקסט בײַ אַײַך אויפן פעלד. ⁶ און אָנעפּילט וועלן ווערן דײַנע הײזער, און די הײזער פון אַלע דײַנע קנעכט, און די הײזער פון גאַנץ מצרים; וואָס דײַנע עלטערן און דײַנע עלטערנס עלטערן האָבן ניט געזען פון דעם טאָג, וואָס זײ זײנען געווען אויף דער ערד, און בײַ הײַנטיקן טאָג.—און ער האָט זיך אומגעקערט, און איז אַרויסגעגאַנגען פון פּרעהן.

⁷האַבן פּרעהס קנעכט צו אים געזאָגט: בײַ וואַנען וועט דערדאָזיקער אונדז זײן פאַר אַ שטרויכלונג? לאַז אַוועק די לײט, און זאָלן זײ דינען יהוה זײער גאָט. צי נאָך ווײסטו ניט אַז מצרים גײט אונטער?

⁸האָט מען אומגעקערט משהן און אַהרנען צו פּרעהן, און ער האָט צו זײ געזאָגט: גײט דינט יהוה אַײער גאָט; אָבער ווער און ווער זײנען די גײער? ⁹האַט משה געזאָגט: מיט אונדזערע יונגע און מיט אונדזערע אַלטע וועלן מיר גײן; מיט אונדזערע זין און מיט אונדזערע טעכטער, מיט אונדזערע שאָף און מיט אונדזערע רינדער וועלן מיר גײן; וואָרום אַ יום־טוב צו יהוה איז בײַ אונדז. ¹⁰האַט ער צו זײ געזאָגט: זאָל יהוה אַזוי זײן מיט אַײַך, ווי איך וועל אַײַך אַוועקלאָזן מיט אַײערע געזינטן! זעט, אַז איר האָט עפּעס שלעכטס אין אויסקוק. ¹¹ניט אַזוי! גײט אַקאַרשט איר מענער און דינט יהוה, וואָרום דאָס איז דאָך וואָס איר פאַרלאַנגט.—און מע האָט זײ אַרויסגעטריבן פון פאַר פּרעהן.

¹²האַט גאָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דיין האַנט אויפן לאַנד מצרים וועגן דעם הײשעריק, און ער וועט אַרויפגיין אויפן לאַנד מצרים, און וועט אויפּעסן יעטוועדער קרײטאַכץ

פון דער ערד, אַלץ וואָס דער האָגל האָט איבערגעלאָזן.
 13 און משה האָט אויסגעשטרעקט זיין שטעקן אויפן לאַנד
 מצרים, און גאָט האָט געטריבן אַ מזרח־זוינט אויפן לאַנד יענעם
 גאַנצן טאָג און די גאַנצע נאַכט; ווי עס איז געוואָרן פרימאַרן,
 אַזוי האָט דער מזרח־זוינט אָנגעטראָגן דעם היישעריק. 14 און
 דער היישעריק איז אַרויפגעאַנגען אויפן גאַנצן לאַנד מצרים,
 און האָט זיך אַראָפגעלאָזט אין דעם גאַנצן גבול פון מצרים
 זייער שווער; ניט פאַר אים איז געווען אַזאַ היישעריק ווי ער,
 און ניט נאָך אים וועט זיין אַזאַ. 15 און ער האָט פאַרדעקט דעם
 אַנבליק פון דער גאַנצער ערד, און די ערד איז פינצטער
 געוואָרן; און ער האָט אויפגעגעסן יעטוועדער קרייטאַכץ פון
 דער ערד, און יעטוועדער פרוכט פון בוים, וואָס דער האָגל
 האָט איבערגעלאָזן; און עס איז ניט געבליבן קיין גרינס פון אַ
 בוים אָדער פון אַ קרייטאַכץ פון פעלד אין גאַנצן לאַנד
 מצרים.

16 האָט פֿרעה גערופן אויף גיך משהן און אַהר־נען, און האָט
 געזאָגט: איך האָב געזינדיקט צו יהוה אַייער גאָט, און צו אַיך.
 17 און אַצונד פֿאַרגיב, איך בעט דיך, מיין חטא בלויז דאָס מאָל,
 און בעט צו יהוה אַייער גאָט, ער זאָל אָפּטאָן פון מיר נאָר
 דיִדאָזיקע פעסט.

18 איז ער אַרויסגעאַנגען פון פֿרעהן, און האָט געבעטן צו
 גאָט. 19 און גאָט האָט פֿאַרקערט זייער אַ שטאַרקן מערבֿ־זוינט,
 וואָס האָט אַוועקגעטראָגן דעם היישעריק, און האָט אים אַרייַן
 געשטופט אין ים־סוף; ניט אַן איינציקער היישעריק איז געבליבן
 אין גאַנצן גבול פון מצרים.

20 אָבער גאָט האָט פעסט געמאַכט פֿרעהס האַרץ, און ער
 האָט ניט אַוועקגעלאָזן די קינדער פון ישראל.

21 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דיין האַנט

אַקעגן הימל, און זאָל ווערן אַ פּינצטערניש איבערן לאַנד
מצרים, אַז מע זאָל קענען אַנטאַפן די פּינצטערניש.

²²האַט משה אויסגעשטרעקט זיין האַנט אַקעגן הימל, און
עס איז געווען אַ שטאַק פּינצטערניש אין גאַנצן לאַנד מצרים
דריי טעג. ²³זיי האָבן איינער דעם אַנדערן ניט געזען, און זיי
האָבן זיך קיינער ניט אויפגעהויבן פון זיין אָרט דריי טעג.
אַבער ביי אַלע קינדער פון ישראל איז געווען ליכטיק אין
זייערע ווינערטער.

²⁴האַט פּרעה גערופן משה, און האַט געזאָגט: גייט דינט
יהוה; נאָר אייערע שאָף און אייערע רינדער זאָלן זיך אָפּ-
שטעלן; אייערע געזינטן זאָלן אויך גיין מיט אייך. ²⁵האַט משה
געזאָגט: אי דו מוסט אונדז מיטגעבן שלאַכטאָפּפער און בראַנד-
אָפּפער, כדי מיר זאָלן מקריב זיין צו יהוה אונדזער גאָט, ²⁶אי
אונדזער פי מוז מיטגיין מיט אונדז; ניט אַ קלוי זאָל איבער-
בלייבן; וואָרום דערפון וועלן מיר נעמען אויף צו דינען יהוה
אונדזער גאָט; און מיר ווייסן ניט מיט וואָס מיר וועלן דאַרפן
דינען יהוה, ביז מיר קומען אַהין.

²⁷אַבער גאָט האַט פעסט געמאַכט פּרעהס האַרץ, און ער
האַט זיי ניט געוואָלט אַוועקלאָזן. ²⁸און פּרעה האַט צו אים
געזאָגט: גיי אַוועק פון מיר; היט זיך, זאָלסט מער מיין פנים ניט
זען, וואָרום אין דעם טאָג וואָס דו זעסט מיין פנים, וועסטו
שטאַרבן. ²⁹האַט משה געזאָגט: האַסט ריכטיק גערעדט;
איך וועל מער ווידער דיין פנים ניט זען.

יא און גאָט האַט געזאָגט צו משה: נאָך איין פּלאַג וועל איך
ברענגען אויף פּרעהן און אויף מצרים, דערנאָך וועט
ער אייך אַוועקלאָזן פון דאַנען; אַז ער לאָזט אייך אַוועק, וועט
ער אייך טרייבנדיק אין גאַנצן אַרויסטרייבן פון דאַנען. ²רעד

אַקאַרשט אין די אויערן פון פּאַלק, זיי זאָלן אַנטלייען איטלאַכער פון זיין חבר, און איטלאַכע פון איר חברטע, זילבערנע זאַכן און גילדערנע זאַכן.

³ און גאַט האָט געגעבן דעם פּאַלק חן אין די אויגן פון מצרים. אויך איז דער מאַן משה געווען זייער גרויס אין לאַנד מצרים, אין די אויגן פון פּרעהס קנעכט, און אין די אויגן פון פּאַלק.

⁴ און משה האָט געזאָגט: אַזוי האָט גאַט געזאָגט: אַרום האַלבע נאַכט וועל איך אַרויסגיין צווישן מצרים; ⁵ און עס וועט שטאַרבן יעטוועדער בָּכּוּר אין לאַנד מצרים, פון דעם בָּכּוּר פון פּרעהס וואָס דאַרף זיצן אויף זיין טראָן, ביז דעם בָּכּוּר פון דער דינסט וואָס הינטער די מילשטיינער; אויך יעטוועדער בָּכּוּר פון אַ בהמה. ⁶ און עס וועט ווערן אַ גרויס געשריי אין גאַנצן לאַנד מצרים, וואָס אַזאַ איז ניט געווען, און אַזאַ וועט מער ניט זיין. ⁷ אָבער קעגן אַלע קינדער פון ישראל וועט אַ הונט ניט שאַרפן זיין צונג, סיי קעגן אַ מענטשן, סיי קעגן אַ בהמה; כּדי איר זאָלט וויסן, אַז יהוה שייַדט אָפּ צווישן מצרים און צווישן ישראל. ⁸ און אַלע די דאָזיקע קנעכט דייע וועלן אַראָפּנידערן צו מיר, און וועלן זיך בוקן צו מיר, אַזוי צו זאָגן: גיי אַרויס, דו מיט דיין גאַנצן פּאַלק וואָס הינטער דיר; און נאָך דעם וועל איך אַרויסגיין. — און ער איז אַרויסגעגאַנגען פון פּרעהס אין גרימצאָרן.

⁹ און גאַט האָט געזאָגט צו משה: פּרעה וועט ניט צוהערן צו אַיך; כּדי צו מערן מיינע ווונדער אין לאַנד מצרים. ¹⁰ און משה און אַהרן האָבן געטאָן אַלע די דאָזיקע ווונדער פאַר פּרעהס; אָבער גאַט האָט פעסט געמאַכט פּרעהס האַרץ, און ער האָט ניט אַוועקגעלאָזן די קינדער פון ישראל פון זיין לאַנד.

יב ואון גאָט האָט געזאָגט צו משהן און צו אהרֹנען אין לאַנד
 מצרים, אַזוי צו זאָגן: ²דערדאָזיקער חודש זאָל אַיך זיין
 דער אָנהייב פון חדשים; דער ערשטער פון די חדשים פון יאָר
 זאָל ער אַיך זיין. ³רעד צו דער גאַנצער עדה פון ישראל,
 אַזוי צו זאָגן: אין צענטן טאָג פון דעמדאָזיקן חודש, זאָלן זיי
 איטלאַכער ויך נעמען צו לאַם פאַר אַ פּאָטערהויז, צו לאַם
 פאַר אַ הויזגעזינט. ⁴און אויב דאָס הויזגעזינט איז צו ווינציק
 פאַר אַ לאַם, זאָל ער נעמען מיט זיין שכן וואָס איז גאַנט צו זיין
 הויז, לויט דער צאָל נפשות; איטלאַכן וועדליק זיין עסן זאָלט
 איר ציילן אויפן לאַם. ⁵אַ לאַם אָן אַ פעלער, אַ זכר אַ יאָר
 אַלט, זאָל עס אַיך זיין; פון שעפסן אָדער פון ציגן זאָלט איר
 נעמען. ⁶און ער זאָל ביי אַיך זיין אין אָפהיטונג ביזן פּערצנטן
 טאָג פון דעמדאָזיקן חודש, און די גאַנצע אַיינוואַלונג פון
 דער עדה פון ישראל זאָל אים שעכטן קעגן אָונט. ⁷און
 זיי זאָלן נעמען פון דעם בלוט און אַרויפּטאָן אויף בייִדע
 ביישטידלאַך, און אויף דעם אויבערשטידל, אויף די הייזער וואָס
 זיי וועלן אים עסן אין זיי. ⁸און זיי זאָלן עסן דאָס פלייש אין
 דערדאָזיקער נאַכט, געבראַטן אויפן פייער; מיט מצות און מיט
 ביטערע קרייטאַכער זאָלן זיי עסן עסן. ⁹איר זאָלט ניט עסן
 פון אים האַלב געבראַטן, אָדער געקאַכט, אָפּגעקאַכט אין
 וואַסער, נייערט געבראַטן אויפן פייער; זיין קאַפּ מיט זיינע קני
 און מיט זיינע אינגעווייד. ¹⁰און איר זאָלט ניט איבערלאָזן פון
 אים ביז אין דער פרי, און וואָס וועט איבערלייבן פון אים ביז
 אין דער פרי, זאָלט איר אין פייער פאַרברענען. ¹¹און אַזוי
 זאָלט איר אים עסן: אַייערע לענדן אָנגעגורט, אַייערע שיק אויף
 אַייערע פיס, און אַייער שטעקן אין אַייער האַנט; און איר זאָלט
 אים עסן אין געאַייל. אַ קרבן־פּסח איז דאָס צו גאָט. ¹²און
 איך וועל דורכגיין דורכן לאַנד מצרים אין דערדאָזיקער נאַכט,

און וועל שלאָגן יעטוועדער בכּוֹר אין לאַנד מצרים, פון אַ מענטשן ביז אַ בהמה; און אויף אַלע געטער פון מצרים וועל איך טאָגן אַ משפט; איך בין יהוה. ¹³ און דאָס בלוט וועט אַיך זיין פאַר אַ צייכן אויף די הייזער וואָס איר זייט דאָרטן, און איך וועל זען דאָס בלוט, און וועל איבערהיפן איבער אַיך, און עס וועט ניט זיין צווישן אַיך קיין פּלאַג אומצוברענגען, ווען איך שלאָגן אין לאַנד מצרים. ¹⁴ און דערדאָזיקער טאָג זאָל אַיך זיין פאַר אַ געדעכעניש, און איר זאָלט אים פּייערן אַ פּייערטאָג צו גאָט; אויף אַייערע דור-דורות, ווי אַן אייביק געזעץ, זאָלט איר אים פּייערן. ¹⁵ זיבן טעג זאָלט איר עסן מצות; באַלד ביים ערשטן טאָג זאָלט איר אָפּטאָגן זייערטייג פון אַייערע הייזער, וואָרום איטלאַכער וואָס עסט חמץ פון ערשטן טאָג ביזן זיבעטן טאָג, יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון ישראל. ¹⁶ און אין ערשטן טאָג זאָל זיין אַ הייליקע צונויפרופונג, און אין זיבעטן טאָג זאָל זיין אַ הייליקע צונויפרופונג ביי אַיך; קיין אַרבעט זאָל אין זיי ניט געטאָגן ווערן, נאָר וואָס דאָרף געגעסן ווערן פון איטלאַכן מענטשן, דאָס אַליין מעג צוגעגרייט ווערן ביי אַיך. ¹⁷ און איר זאָלט אָפּהיטן די מצות; וואָרום אין דעמדאָזיקן אַייגענעם טאָג האָב איך אַרויסגעצויגן אַייערע מחנות פון לאַנד מצרים. און איר זאָלט היטן דעמדאָזיקן טאָג אויף אַייערע דור-דורות ווי אַן אייביק געזעץ. ¹⁸ אין ערשטן חודש, פון פּערצנטן טאָג אין חודש אין אָוונט, זאָלט איר עסן מצות, ביזן איין און צוואַנציקסטן טאָג אין חודש אין אָוונט. ¹⁹ זיבן טעג זאָל זיך ניט געפינען זייערטייג אין אַייערע הייזער, וואָרום איטלאַכער וואָס עסט חמץ, יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון דער עדה פון ישראל, סיי אַ פּרעמדער, און סיי אַן אַייגענעבאַרענער פון לאַנד. ²⁰ קיין חמץ זאָלט איר ניט עסן; אין אַלע אַייערע ווינערטער זאָלט איר עסן מצות.

²¹און משה האָט גערופן אַלע עלטסטע פון ישראל, און האָט צו זיי געזאָגט: ציט אַרויס און נעמט אײך שאָף לויט אײערע משפחות, און שעכט דעם קרבן־פֿסח. ²²און איר זאָלט נעמען אַ בינטל אַזוב־גראָז און אײנטונקען אין דעם בלוט וואָס אין בעקן, און איר זאָלט צורירן צו דעם אויבערשטידל און צו די בײדע בײשטידלאַך פון דעם בלוט וואָס אין בעקן, און איר זאָלט קײנער נײט אַרויסגיין פון דעם אײנגאַנג פון זײן הויז ביז אין דער פריי. ²³און אַז גאָט וועט דורכגיין צו שלאָגן מצרים, וועט ער זען דאָס בלוט אויפן אויבערשטידל און אויף די בײדע בײשטידלאַך, און גאָט וועט איבערהיפן איבערן אײנגאַנג, און ער וועט נײט לאָזן דעם אומברענגער אַרײנקומען אין אײער הויז צו שלאָגן. ²⁴און איר זאָלט אָפהיטן די דאָזיקע זאָך ווי אַ געזעץ פאַר דיר און פאַר דײנע קינדער אויף אײביק. ²⁵און עס וועט זײן, אַז איר וועט קומען אין דעם לאַנד וואָס גאָט וועט אײך געבן, אַזוי ווי ער האָט צוגעזאָגט, זאָלט איר אָפהיטן דעם דאָזיקן דינסט. ²⁶און עס וועט זײן, אַז אײערע קינדער וועלן אײך פֿרעגן: וואָס איז בײ אײך דער דאָזיקער דינסט? ²⁷זאָלט איר זאָגן: אַ קרבן־פֿסח איז דאָס צו גאָט, ווייל ער האָט איבערגעהיפט אײבער די הײזער פון די קינדער פון ישראל אין מצרים, ווען ער האָט געשלאָגן מצרים, און אונדזערע הײזער האָט ער מציל געווען. האָט דאָס פאָלק זיך גענייגט און זיך געבוקט. ²⁸און די קינדער פון ישראל זײנען געגאַנגען און האָבן געטאַן; אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן און אהרֿנען, אַזוי האָבן זיי געטאַן. ²⁹און עס איז געווען אין האַלבע נאַכט, אַזוי האָט גאָט געשלאָגן יעטוועדער בכֹור אין לאַנד מצרים, פון דעם בכֹור פון פֿרעהן וואָס האָט געזאָלט זיצן אויף זײן טראָן, ביז דעם בכֹור פון געפאַנגענעם וואָס אין תפיסה; און יעטוועדער בכֹור פון אַ בהמה.

³⁰איז פֿרעה אויפגעשטאַנען ביי דער נאַכט, ער און אַלע זיינע קנעכט, און גאַנץ מצרים, און עס איז געוואָרן אַ גרויס געשריי אין מצרים, וואָרום עס איז ניט געווען אַ הויז וואָס דאָרטן זאָל ניט זיין אַ טויטער. ³¹און ער האָט גערופֿן משהן און אַהרֿנען ביי דער נאַכט, און האָט געזאָגט: שטייט אויף, גייט אַרויס פֿון צווישן מיין פּאָלק, אי איר, אי די קינדער פֿון ישראל, און גייט דינט יהוה, אַזוי ווי איר האָט געזאָגט. ³²נעמט אי אַייערע שאַף, אי אַייערע רינדער, אַזוי ווי איר האָט געזאָגט, און גייט; און בענטשט מיך אויך.

³³און די מצרים זיינען צוגעשטאַנען צו דעם פּאָלק, זיי אַרויסצושיקן וואָס גיכער פֿון לאַנד, וואָרום זיי האָבן געזאָגט: מיר וועלן אַלע אויסשטאַרבן. ³⁴און דאָס פּאָלק האָט גענומען זייער טייג אַיידער ער איז געזייערט געוואָרן; זייערע טייג מולטערס זיינען געווען אַינגעבונדן אין זייערע טיכער אויף זייערע אַקסלען.

³⁵און די קינדער פֿון ישראל האָבן געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון משהן, און זיי האָבן אַנטליען פֿון די מצרים זילבערנע זאַכן און גילדערנע זאַכן, און קליידער. ³⁶וואָרום גאָט האָט געגעבן דעם פּאָלק חן אין די אויגן פֿון די מצרים, און זיי האָבן זיי געליען; און זיי האָבן אויסגעליידיקט מצרים.

³⁷און די קינדער פֿון ישראל האָבן אַרויסגעצויגן פֿון רַעַמְסֵס קיין סוכֿות, אַרום זעקס הונדערט טויזנט פּוּסֿגֿייער, מענער, אַחוץ קינדער. ³⁸און אויך אַ סך געמישט פּאָלק איז אַרויס געגאַנגען מיט זיי; און שאַף און רינדער זייער אַ גרויסע סטאַדע. ³⁹און זיי האָבן געבאַקן פֿון דעם טייג וואָס זיי האָבן אַרויס געטראָגן פֿון מצרים, קוכנס מצה, וואָרום ער איז ניט געזייערט געוואָרן, ווייל זיי זיינען אַרויסגעטריבן געוואָרן פֿון מצרים, און האָבן זיך ניט געקענט אויפהאַלטן, און אפילו צערונג האָבן זיי זיך ניט צוגעגרייט.

⁴⁰און דאָס זיצן פון די קינדער פון ישראל, וואָס זיי זיינען געזעסן אין מצרים, איז געווען פיר הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר. ⁴¹און עס איז געווען צום סוף פון פיר הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר, איז, גענוי אין דעמדאָזיקן טאָג, זיינען אַלע מחנות פון גאָט אַרויסגעגאַנגען פון לאַנד מצרים. ⁴²אַ וואַכ־נאַכט איז דאָס געווען ביי גאָט זיי אַרויסצוציען פון לאַנד מצרים; איז דידאָזיקע אייגענע נאַכט אַ וואַכנאַכט צו גאָט ביי אַלע קינדער פון ישראל אויף זייערע דור־דורות.

⁴³און גאָט האָט געזאָגט צו משהן און אַהר־נען: דאָס איז דער דין פון דעם קרבֿן־פֿסח: קיין פרעמדגעבאַרענער טאָר פון אים ניט עסן. ⁴⁴און וווּ נאָר עמיצנס אַ קנעכט געקויפט פאַר געלט, אַז דו האָסט אים געמלט, דענסמאָל מעג ער פון אים עסן. ⁴⁵אַן אַיינגעוואַנדערטער און אַ געדוּנגענער טאָר פון אים ניט עסן. ⁴⁶אין איין הויז זאָל ער געגעסן ווערן; זאָלסט ניט אַרויסטראָגן פון דעם פלייש אויסן הויז; און אַ ביין זאָלט איר ניט צעברעכן אין אים. ⁴⁷די גאַנצע עדה פון ישראל זאָל אים מאַכן. ⁴⁸און אַז ביי דיר וועט זיך אויפהאַלטן אַ פרעמדער, און ער וועט וועלן מאַכן אַ קרבֿן־פֿסח צו גאָט, זאָל ביי אים געמלט ווערן יעטוועדער מאַנספאַרשוין, און דענסמאָל קען ער גענענען אים צו מאַכן; און ער זאָל זיין אַזוי ווי אַן אַיינגעבאַרענער פון לאַנד; אָבער קיין אומבאַשניטענער טאָר פון אים ניט עסן. ⁴⁹אין געזעץ זאָל זיין פאַר דעם אַיינגעבאַרענעם, און פאַר דעם פרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן אַיך.

⁵⁰און אַלע קינדער פון ישראל האָבן דאָס געטאָן; אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן און אַהר־נען, אַזוי האָבן זיי געטאָן. ⁵¹און עס איז געווען אין דעמדאָזיקן אייגענעם טאָג, האָט גאָט אַרויסגעצויגן די קינדער פון ישראל, פון לאַנד מצרים, לויט זייערע מחנות.

לך¹ ואון גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: ²הייליק צו מיר יעטוועדער בכּוֹר; איטלאַכס וואָס עפנט דעם טראַכט צווישן די קינדער פון ישראל, פון אַ מענטשן אָדער פון אַ בהמה, זאָל געהערן צו מיר.

³און משה האָט געזאָגט צו דעם פּאָלק: געדענקט דעם דאָזיקן טאָג וואָס איר זייט אַרויסגעגאַנגען פון מצרים, פון דעם היז פון קנעכטשאַפט; וואָרום מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט אײך גאָט אַרויסגעצויגן פון דאַנען; דרום זאָל ניט געגעסן ווערן חמץ. ⁴היינט גייט איר אַרויס, אין חודש אָביב, ⁵איז, אַז גאָט וועט דיך ברענגען אין לאַנד פון דעם פּנִּיעִי, און דעם חתי, און דעם אַמורי, און דעם חוי, און דעם יבּוּסי, וואָס ער האָט געשוואָרן דינע עלטערן, דיר צו געבן, אַ לאַנד וואָס פליסט מיט מילך און האָניק, זאָלסטו טאָן דעם דאָזיקן דינסט אין דעם דאָזיקן חודש. ⁶זיבן טעג זאָלסטו עסן מצות, און אויפן זיבעטן טאָג זאָל זיין אַ יום־טוב צו גאָט. ⁷מצות זאָל געגעסן ווערן אין די זיבן טעג, און עס זאָל ניט געזען ווערן ביי דיר חמץ, און עס זאָל ניט געזען ווערן ביי דיר זייערטייג, אין דיין גאַנצן גבול. ⁸און זאָלסט דערציילן דיין זון אין יענעם טאָג, אזוי צו זאָגן: דאָס איז פון וועגן דעם וואָס גאָט האָט מיר געטאָן ביי מיין אַרויסגיין פון מצרים. ⁹און עס זאָל דיר זיין פאַר אַ צייכן אויף דיין האַנט, און פאַר אַ דערמאָנונג צווישן דינע אויגן, פּדי די תּוֹרָה פון גאָט זאָל זיין אין דיין מויל; וואָרום מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט דיך גאָט אַרויסגעצויגן פון מצרים. ¹⁰און זאָלסט אָפּהיטן דאָס־דאָזיקע געזעץ אין זיין געשטעלטער צייט, פון יאָר צו יאָר.

¹¹און עס וועט זיין, אַז גאָט וועט דיך ברענגען אין לאַנד פון דעם פּנִּיעִי, אזוי ווי ער האָט געשוואָרן דיר און דינע עלטערן, און ער וועט עס דיר געבן, ¹²זאָלסטו אָפּשיידן איטלאַכס וואָס עפנט דעם טראַכט, צו גאָט; און איטלאַך ערשטגעבאַרנס

פון אַ בהמה וואָס דו וועסט האָבן, אויב זכָרים, זאָל געהערן צו גאָט. ¹³און יעטוועדער ערשטלינג פון אַן אייזל זאָלסטו אויסלייזן מיט אַ לאַם, און אויב דו וועסט ניט אויסלייזן, זאָלסטו אים אָפהאַקן דאָס געניק. און יעטוועדער בכֹּר פון מענטשן צווישן דיינע זין זאָלסטו אויסלייזן.

¹⁴און עס וועט זיין, אַז דייַן זון וועט דיך פּרעגן שפּעטער אַהין, אַזוי צו זאָגן: וואָס איז דאָס? זאָלסטו זאָגן צו אים: מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט אונדז גאָט אַרויסגעצויגן פון מצרים, פון דעם הויז פון קנעכטשאַפט. ¹⁵און עס איז געווען, אַז פּרעה האָט זיך אַיינגעשפּאַרט קעגן אונדז אַוועקלאָזן, האָט גאָט געהרגעט יעטוועדער בכֹּר אין לאַנד מצרים, פון אַ בכֹּר פון אַ מענטשן ביו אַ בכֹּר פון אַ בהמה; דרום שלאַכט איך צו גאָט איטלאַכס וואָס עפנט דעם טראַכט, אויב זכָרים; און יעטוועדער בכֹּר פון מיינע זין לייז איך אויס. ¹⁶און עס זאָל זיין פאַר אַ צייכן אויף דייַן האַנט, און פאַר אַ שטערנבאַנד צווישן דיינע אויגן; וואָרום מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט אונדז גאָט אַרויסגעצויגן פון מצרים.

בְּשַׁלַּח

¹⁷און עס איז געווען, אַז פּרעה האָט אַוועקגעלאָזן דאָס פּאָלק, האָט זיי גאָט ניט געפירט אויף דעם וועג פון דעם לאַנד פון די פּלשתיים, הגם ער איז געווען נאָנט; וואָרום גאָט האָט געזאָגט: דאָס פּאָלק וועט נאָך חרטה האָבן, אַז זיי וועלן דערזען מלחמה, און זיי וועלן זיך אומקערן קיין מצרים. ¹⁸און גאָט האָט געפירט דאָס פּאָלק אַרום, אויפן וועג פון מדבר ביים ים־סוף. און די קינדער פון ישראל זיינען באַוואָפנטע אַרויפ־געגאַנגען פון לאַנד מצרים.

¹⁹און משה האָט מיטגענומען מיט זיך די ביינער פון יוספן; וואָרום באַשווערן האָט ער באַשוואַרן די קינדער פון ישראל, אזוי צו זאָגן: דערמאָנען וועט זיך גאָט דערמאָנען אָן אַיך; זאָלט איר אויפברענגען מיינע ביינער פון דאָנען מיט אַיך. ²⁰און זיי האָבן געצויגן פון סוכות, און האָבן גערוט אין אַתם ביים עק מדבר. ²¹און גאָט איז געגאָנגען זיי פאַרויס, ביי טאָג אין אַ זייל פון וואַלקן, זיי צו פירן אויפן וועג, און ביי נאַכט אין אַ זייל פון פֿייער, זיי צו לייכטן; כדי צו קענען גיין ביי טאָג און ביי נאַכט. ²²דער זייל פון וואַלקן פלעגט זיך ניט אָפטאָן ביי טאָג, און דער זייל פון פֿייער ביי נאַכט, פון פאַרן פּאָלק.

יך ¹און גאָט האָט גערעדט צו משה, אזוי צו זאָגן: ²רעד צו די קינדער פון ישראל, זיי זאָלן זיך אומקערן, און רוען פאַר פֿייהירות, צווישן מגדול און צווישן ים, פאַר בעל־צפון; אַקעגן אים זאָלט איר רוען ביים ים. ³און פֿרעה וועט זאָגן אויף די קינדער פון ישראל: זיי זיינען צעטומלט אין לאַנד, דער מדבר האָט זיי אַיינגעשלאָסן. ⁴און איך וועל פעסט מאַכן פֿרעהס האַרץ, און ער וועט זיי נאַכיאָגן; און איך וועל געערליכט ווערן דורך פֿרעהן, און דורך זיין גאַנצן חיל, און די מצרים וועלן וויסן, אַז איך בין יהוה.—און זיי האָבן אזוי געטאָן. ⁵איז אָנגעזאָגט געוואָרן דעם מלך פון מצרים, אַז דאָס פּאָלק איז אַנטלאָפן, און דאָס האַרץ פון פֿרעהן און פון זיינע קנעכט איז פאַרקערט געוואָרן אַקעגן דעם פּאָלק, און זיי האָבן געזאָגט: וואָס האָבן מיר דאָ געטאָן, וואָס מיר האָבן אוועקגעלאָזן ישראל פון אונדז צו דינען?

⁶האָט ער אַיינגעשפּאַנט זיין רייטוואָגן, און האָט גענומען מיט זיך זיין פּאָלק. ⁷און ער האָט מיטגענומען זעקס הונדערט געקליבענע רייטוועגן, און אלע רייטוועגן פון מצרים, און עלצטע

איבער זיי אלע. ⁸און גאָט האָט פעסט געמאַכט דאָס האַרץ פון פֿרעה דעם מלך פון מצרים, און ער האָט נאַכגעיאָגט די קינדער פון ישראל; און די קינדער פון ישראל זיינען אַרויסגעגאַנגען מיט אַ הויכער האַנט. ⁹און די מצרים האָבן זיי נאַכגעיאָגט, אלע פערד, די רייטוועגן פון פֿרעהן, און זיינע רייטער, און זיין היל, און זיי האָבן זיי אָנגעיאָגט ווי זיי האָבן גערוט ביים ים, ביי פֿיר החירות, פֿאַר בעל־צפֿון. ¹⁰און ווי פֿרעה האָט זיך דערנענטערט, אַזוי האָבן די קינדער פון ישראל אויפֿגעהויבן זייערע אויגן, ערשט די מצרים ציען הינטער זיי, און זיי האָבן זייער מורא געהאַט; און די קינדער פון ישראל האָבן געשריען צו גאָט. ¹¹און זיי האָבן געזאָגט צו משה: צי ווייל קיין קברים זיינען ניטא אין מצרים, האָסטו אונדז אַרויסגענומען צו שטאַרבן אין דער מדבר? וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו אונדז, אונדז אַרויסצוציען פון מצרים? ¹²איז דאָס ניט דאָס וואָרט וואָס מיר האָבן גערעדט צו דיר אין מצרים, אַזוי צו זאָגן: „טו זיך אָפֿ פון אונדז, און לאָמיר דינען מצרים?“ וואָרום בעסער פֿאַר אונדז צו דינען מצרים, איידער מיר זאָלן שטאַרבן אין דער מדבר. ¹³האָט משה געזאָגט צום פֿאָלק: איר זאָלט ניט מורא האָבן; שטייט און זעט די ישועה פון גאָט וואָס ער וועט אייך היינט טאָן; וואָרום ווי איר זעט היינט די מצרים, וועט איר זיי אויף אייביק מער ווידער ניט אָנען. ¹⁴גאָט וועט מלחמה האַלטן פֿאַר אייך, און איר וועט שטיין שטיל.

¹⁵און גאָט האָט געזאָגט צו משה: וואָס שרייסטו צו מיר? רעד צו די קינדער פון ישראל, זיי זאָלן ציען. ¹⁶און דו הייב אויף דיין שטעקן, און שטרעק אויס דיין האַנט אויפֿן ים, און שפּאַלט אים, און די קינדער פון ישראל וועלן אַרײַן אין מיטן ים אויף טריקעניש. ¹⁷און איך, זע, איך מאַך פעסט דאָס האַרץ פון די מצרים, און זיי וועלן אַרײַן נאָך זיי; און איך וועל

געערליכט ווערן דורך פֿרעהן, און דורך זיין גאַנצן חיל, דורך זיינע רייטוועגן, און דורך זיינע רייטער. ¹⁸ און די מצרים וועלן וויסן אז איך בין יהוה, ווען איך ווער געערליכט דורך פֿרעהן, דורך זיינע רייטוועגן, און דורך זיינע רייטער.

¹⁹ און דער מלאך פון גאָט וואָס איז געגאַנגען פֿאַר דער מחנה פון ישראל, האָט אַוועקגעצויגן און איז געגאַנגען פון הינטער זיי; און דער וואָלקנוייל האָט אַוועקגעצויגן פון פֿאַר זיי, און האָט זיך געשטעלט הינטער זיי; ²⁰ און ער איז געקומען צווישן דער מחנה פון מצרים, און צווישן דער מחנה פון ישראל; און דאָרטן איז געווען דער וואָלקן און די פינצטערניש, און דאָ האָט ער באַלוכטן די נאַכט; און איינע האָט ניט געענט צו דער אַנדערער די גאַנצע נאַכט. ²¹ און משה האָט אויס־געשטרעקט זיין האַנט אויפן ים, און גאָט האָט געטריבן דעם ים מיט אַ שטאַרקן מזרח־ווינט אַ גאַנצע נאַכט, און געמאַכט דעם ים פֿאַר אַ טריקעניש, און די וואַסערן האָבן זיך צעשפּאַלטן. ²² און די קינדער פון ישראל זיינען אַריינגעגאַנגען אין מיטן ים אויף טריקעניש; און די וואַסערן זיינען זיי געווען אַ מויער פון זייער רעכטער זייט און פון זייער לינקער. ²³ און די מצרים האָבן נאַכגעיאָגט, און אַלע פּערד פון פֿרעהן, זיינע רייטוועגן, און זיינע רייטער, זיינען אַריין נאָך זיי אין מיטן ים. ²⁴ און עס איז געווען אין דער פּרימאַרגנוואַך, האָט גאָט אַראַפּגעקוקט אויף דער מחנה פון מצרים מיט אַ זייל פון פייער און וואָלקן, און ער האָט פאַרטומלט די מחנה פון מצרים. ²⁵ און ער האָט אַפּגעטאָן די רעדער פון זייערע רייטוועגן, און זיי געמאַכט פֿאַרן מיט שוועריקייט, און די מצרים האָבן געזאָגט: לאַמיר אַנטלויפן פון ישראל, וואָרום יהוה האַלט מלחמה פֿאַר זיי מיט מצרים.

²⁶ און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דיין האַנט

אויפן ים, און זאָלן די וואַסערן זיך אומקערן אויף די מצרים,
 אויף זייערע רייטוועגן, און אויף זייערע רייטער. ²⁷האַט משה
 אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויפן ים, און דער ים האָט זיך אומ-
 געקערט אַקעגן פרימאָרגן צו זיין שטאַרקייט, און די מצרים
 זיינען אים אָנגעלאָפן אַנטקעגן; און גאָט האָט אַריינגעטרייסלט
 די מצרים אין מיטן ים. ²⁸און די וואַסערן האָבן זיך אומגעקערט,
 און האָבן צוגעדעקט די רייטוועגן, און די רייטער—דעם
 גאַנצן חיל פון פֿרעהן, וואָס איז אַריין נאָך זיי אין ים; ניט
 געבליבן פון זיי צומאָל אַן איינציקער. ²⁹און די קינדער פון
 ישראל זיינען געגאַנגען אין מיטן ים אויף טריקעניש, און די
 וואַסערן זיינען זיי געווען אַ מויער פון זייער רעכטער זייט און פון
 זייער לינקער. ³⁰און גאָט האָט אין יענעם טאָג געהאַלפן ישראל
 פון דער האַנט פון מצרים, און ישראל האָט געזען די מצרים
 טויט אויפן ברעג פון ים. ³¹און ישראל האָט געזען די גרויסע
 שטאַרקייט וואָס גאָט האָט געטאָן אַקעגן מצרים, און דאָס
 פאָלק האָט מורא געהאַט פאַר גאָט, און זיי האָבן געגלויבט אין
 גאָט, און אין זיין קנעכט משהן.

טו ידענסמאָל טוט זינגען משה און די קינדער פון ישראל
 דאָסדאָזיקע געזאַנג צו גאָט, און זיי האָבן געזאַגט, אַזוי צו

זאָגן:

איך וועל זינגען צו יהוה,
 וואָרום ער איז הויך דערהייכט;
 דעם פערד מיט זיין רייטער
 האָט ער געשליידערט אין ים.
²מיין שטאַרקייט און געזאַנג איז יְהוָה,
 און ער איז מיר געווען אַ ישועה.
 דאָס איז מיין גאָט,
 און איך וועל אים באַשיינען;

דער גאָט פון מיין פאָטער,
און איך וועל אים דערהייבן.

³ יהוה איז אַ קריגסמאַן,

יהוה איז זיין נאָמען.

⁴ פֿרעהס רייטוועגן און זיין חיל

האָט ער געוואָרפן אין ים,

און זיינע געקליבענע עלצטע

זיינען אין ים־סוף דערטרונקען.

⁵ די תְּהוֹמֵעַן טוען זיי צודעקן,

זיי האָבן ווי אַ שטיין אין די טיפענישן גענידערט.

⁶ דיין רעכטע האַנט, גאָט,

דו פראַכטיקער אין שטאַרקייט,

דיין רעכטע האַנט, גאָט,

טוט צעברעכן דעם פיינט.

⁷ און מיט דיין גרויס מאַכטיקייט

צעשטערסטו דינע קעגנשטייער;

שיקסט אַרויס דיין גרימצאָרן,

פאַרצערט ער זיי ווי שטרוי.

⁸ און פון דעם הויך פון דינע נאָולעכער

האָבן זיך די וואַסערן געהויפנט;

אַזוי ווי אַ סטויג

זיינען די שטראָמען געשטאַנען;

די תְּהוֹמֵעַן האָבן געגליווערט

אין האַרצן פון ים.

⁹ דער פיינט האָט געוואָגט:

איך וועל יאָגן, איך וועל כאַפן,

איך וועל אויסטיילן רויב,

מײן זעל וועט זיך אָנפילן מיט זיי;
 איך וועל ציען מײן שווערד,
 אויסראָטן וועט זיי מײן האַנט.
 10האַסטו מיט דיין אָטעם אַ בלאָז געטאָן,
 האָט דער ים זיי צוגעדעקט;
 זיי זיינען אַיינגעוונקען ווי בליי
 אין די מאַכטיקע וואַסערן.

11ווער איז ווי דו, יהוה,
 צווישן די מאַכטיקע?
 ווער איז ווי דו,
 פראַכטיק אין הייליקייט,
 פאַרכטיק אין לויבונגען,
 טוער פון ווונדער?

12האַסט אויסגעשטרעקט דיין רעכטע האַנט,
 האָט די ערד זיי אַיינגעשלונגען.

13האַסט געפירט מיט דיין חסד
 דאָס פּאָלק וואָס דו האַסט אויסגעלייזט;
 באַלייט מיט דיין שטאַרקייט
 צו דיין הייליקער ווינונג.

14פעלקער האָבן געהערט, האָבן זיי געציטערט,
 און אַנגסט האָט באַנומען די ווינער פון פּלֶשֶׁת.

15דערשראַקן האָבן זיך דענסמאָל די פירשטן פון אַדום,
 די פירער פון מואָב, זיי האָט אַ שוידער באַנומען,
 צעגאַנגען געוואָרן זיינען אַלע ווינער פון כּנען;
 16און אימה און אַ פחד איז געפאַלן אויף זיי.

דורך דער גרויסקייט פון דיין אַרעם,
 זיינען זיי שטיל ווי אַ שטיין געוואָרן,

בעת דיין פאלק איז אַריבער, גאַט,
בעת אַריבער איז דאָס פּאַלק וואָס דו האָסט אויסגעקויפט.

17 וועסט זיי ברענגען און זיי פלאַנצן
אויף דעם באַרג פון דיין אַרב,
דעם אָרט וואָס דו האָסט געמאַכט
פאַר דיר, גאַט, צו וווינען,
דעם הייליקטום, גאַט,
וואָס דינע הענט האָבן אויפגעשטעלט.

18 גאַט וועט קיניגן
אויף אייביק און שטענדיק.

19 וואָרום פֿרעהס פערד מיט זיינע רייטוועגן און זיינע רייטער
זיינען אַריין אין ים, און גאַט האָט אומגעקערט אויף זיי די
וואַסערן פון ים, און די קינדער פון ישראל זיינען געגאַנגען
אין מיטן ים אויף טריקעניש.

20 און מרים די נביאה, אַהרנס שוועסטער, האָט גענומען
די פּוּיק אין איר האַנט, און אַלע ווייבער זיינען אַרויסגעגאַנגען
נאָך איר מיט פּוּיקן און מיט טענץ. 21 און מרים האָט געזונגען
פאַר זיי:

זינט צו גאַט,
וואָרום ער איז הויך דערהייכט;
דעם פערד מיט זיין רייטער
האַט ער געשליידערט אין ים.

22 און משה האָט געמאַכט ציען די ישראל פון ים־סוף, און
זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען צום מדבר שור; און זיי זיינען געגאַנגען
דריי טעג אין דער מדבר, און האָבן ניט געפונען קיין וואַסער.
23 און זיי זיינען געקומען קיין מֶרֶה; אָבער זיי האָבן ניט געקענט

טרינקען דאָס וואַסער פון מַרְה, ווייל עס איז געווען ביטער. דרום האָט מען גערופן איר נאָמען מַרְה.²⁴ און דאָס פאָלק האָט געמורמלט אַקעגן משהן, אַזוי צו זאָגן: וואָס זאָלן מיר טרינקען? ²⁵האָט ער געשריען צו גאָט, און גאָט האָט אים אָנגעוויזן אַ בוים, און ער האָט אים אַרײַנגעוואָרפן אין וואַסער, און דאָס וואַסער איז געוואָרן זיס. דאָרטן האָט ער זיי געמאַכט חוקים און געזעצן, און דאָרטן האָט ער זיי געפרוּווט. ²⁶און ער האָט געזאָגט: אויב צוהערן וועסטו צוהערן צו דעם קוֹל פון גאָט דיין האַר, און וועסט טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין זיינע אויגן, און וועסט האַרען צו זיינע געבאָט, און היטן אַלע זיינע חוקים, וועל איך אַלדי קראַנקשאַפט וואָס איך האָב אַרויפגעטאָן אויף מצרים, נישט אַרויפטאָן אויף דיר; וואָרום איך יהוה בין דיין פאַרהיטער.

²⁷און זיי זיינען געקומען קיין אילם; און דאָרטן זיינען געווען צוועלף קוואַלן וואַסער, און זיבעציק טייטלבויםער; און זיי האָבן דאָרטן גערויט ביים וואַסער.

טז יאָן זיי האָבן אַוועקגעצויגן פון אילם, און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל איז אָנגעקומען אין מדבר סיני וואָס צווישן אילם און צווישן סיני, אין פּופצנטן טאָג פון צווייטן חודש נאָך זייער אַרויסגיין פון לאַנד מצרים.

²⁸און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל האָט געמורמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען אין מדבר; ²⁹און די קינדער פון ישראל האָבן צו זיי געזאָגט: הלואַי וואָלטן מיר געשטאַרבן דורך דער האַנט פון גאָט אין לאַנד מצרים ווען מיר זיינען געזעסן איבערן טאַפּ פלייש, ווען מיר האָבן געגעסן ברויט צו זאַט; וואָרום איר האָט אונדז אַרויסגעבראַכט אין דעמדאָזיקן מדבר, צו טייטן דיִדאָזיקע גאַנצע אַיינזאַמלונג דורך הונגער.

⁴הָאָט גאָט געזאָגט צו משה: זע, איך מאַך אײך רעגענען ברויט פון הימל, און דאָס פאָלק וועט אַרויסגיין און קלייבן איטלאַכן טאָג די באַדערפעניש פון טאָג, כדי איך זאָל אים פרווון אויב ער וועט גיין אין מיין תורה אָדער ניט. ⁵און עס וועט זיין, אויפן זעקסטן טאָג, אַז זיי וועלן אָפּמעסטן וואָס זיי וועלן אַהיימ ברענגען, וועט עס זיין צוויי מאָל אַזוי פיל ווי זיי קלייבן אויף טאָגטעגלאַך.

⁶און משה און אהרן האָבן געזאָגט צו אַלע קינדער פון ישראל: אין אָונט וועט איר וויסן, אַז גאָט האָט אײך אַרויס געצויגן פון לאַנד מצרים; זאָן אין דער פרי וועט איר זען די פראַכט פון גאָט; וואָרום ער האָט צוגעהערט אײערע מורמלערייען אַקעגן גאָט. און וואָס זיינען מיר, וואָס איר מורמלט אַקעגן אונדז? ⁷און משה האָט געזאָגט: נדאָס וועט געשען ווען גאָט וועט אײך געבן אין אָונט פלייש צום עסן, און אין דער פרי ברויט צו זאָט; וואָרום גאָט האָט געהערט אײערע מורמלערייען וואָס איר מורמלט אַקעגן אים; און וואָס זיינען מיר? ניט אַקעגן אונדז זיינען אײערע מורמלערייען, נייערט אַקעגן גאָט. ⁸און משה האָט געזאָגט צו אהרנען: זאָג צו דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל: גענענט פאַר גאָט, וואָרום ער האָט צוגעהערט אײערע מורמלערייען.

¹⁰און עס איז געווען, ווי אהרן האָט גערעדט צו דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל, האָבן זיי זיך אומגעקוקט צום מדבר, ערשט די פראַכט פון גאָט האָט זיך באַוויזן אין וואַלקן. ¹¹און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו זאָגן: ¹²איך האָב געהערט די מורמלערייען פון די קינדער פון ישראל. רעד צו זיי אַזוי צו זאָגן: קעגן אָונט וועט איר עסן פלייש, און אין דער פרי וועט איר זיך זעטן מיט ברויט, און איר וועט וויסן, אַז איך בין יהוה אײער גאָט.

¹³און עס איז געווען אין אָוונט, זיינען אַרױפגעקומען וואַכטל-
פויגלען און האָבן באַדעקט דעם לאַגער; און אין דער פרי איז
געווען אַ שיכט טוי רונד אַרום לאַגער. ¹⁴און אַז די שיכט טוי
האַט זיך אױפגעהויבן, ערשט אױפן געױכט פון מדבר איז דינס,
שופיקס, דיין אַזױ ווי פראַסט אױף דער ערד. ¹⁵און ווי די קינדער
פון ישראל האָבן דאָס געזען, אַזױ האָבן זיי געזאָגט אײנער צום
אַנדערן: מן הוא? ווייל זיי האָבן ניט געװוסט וואָס דאָס איז.
האַט משה צו זיי געזאָגט: דאָס איז דאָס ברויט, וואָס גאַט האַט
אַיך געגעבן צום עסן.

¹⁶דאָס איז די זאַך, וואָס גאַט האַט באַפּױלן: קלײבט דער-
פון אױטלאַכער לױט זײן עסן; אַן עומר אױף אַ קאָפּ, לױט דער
צאָל פון אײערע נפשות, אױטלאַכער פאַר די וואָס אין זײן
געצעלט זאָלט איר נעמען.

¹⁷און די קינדער פון ישראל האָבן אַזױ געטאַן, און זיי האָבן
געקליבן ווער פיל און ווער ווינציק. ¹⁸און אַז זיי האָבן
געמאַסטן מיט אַן עומר, האַט דער וואָס האַט געקליבן פיל ניט
געהאַט אױבעריק, און דעם וואָס האַט געקליבן ווינציק האַט ניט
געפּעלט; אױטלאַכער וועדליק זײן עסן האָבן זיי אױפגעקליבן.

¹⁹און משה האַט צו זיי געזאָגט: קײנער זאָל דערפון ניט
איבערלאָזן ביז אין דער פרי. ²⁰אַבער זיי האָבן ניט צוגעהערט
צו משה, און לײט האָבן אױבערגעלאָזט דערפון ביז אין דער פרי,
און עס איז געוואָרן ווערימדיק, און האַט געשטונקען; און משה
האַט געזעענט אױף זיי. ²¹און זיי האָבן עס געקליבן פרימאַרגן
אין פרימאַרגן, אױטלאַכער וועדליק זײן עסן; און ווי די זון איז
הײס געוואָרן, אַזױ איז עס צעגאַנגען. ²²און עס איז געווען אױפן
זעקסטן טאָג, האָבן זיי געקליבן צוויי מאָל אַזױ פיל ברויט,
צוויי עומרס פאַר אױטלאַכן; און אַלע פירשטן פון דער עדה
זיינען געקומען, און האָבן דערצײלט משהן.

²³הָאָט ער צו זיי געזאָגט: דאָס איז וואָס גאָט האָט גערעדט: אַ רואונג, אַ הייליקער שבת איז מאַרגן צו גאָט; וואָס איר ווילט באַקן באַקט, און וואָס איר ווילט קאָכן קאָכט, און אַלץ וואָס בלייבט איבער, לייגט אַיך אַוועק צו האַלטן ביז אין דער פּרי.
²⁴האָבן זיי עס אַוועקגעלייגט ביז אין דער פּרי, אַזוי ווי משה האָט באַפוילן, און עס האָט ניט געשטונקען, און קיין ווערים זיינען דערין ניט געווען. ²⁵און משה האָט געזאָגט: עסט עס היינט, וואָרום היינט איז שבת צו גאָט, היינט וועט איר עס ניט געפינען אויפן פעלד. ²⁶זעקס טעג זאָלט איר עס קלייבן, אָבער אויפן זיבעטן טאָג איז שבת, דענסמאָל וועט עס ניט זיין.

²⁷און עס איז געווען אויפן זיבעטן טאָג, זיינען פון פּאָלק אַרויסגעגאַנגען קלייבן, אָבער זיי האָבן ניט געפונען. ²⁸האָט גאָט געזאָגט צו משה: ביז וואָנען וועט איר ניט וועלן היטן מיינע געבאָט און מיינע לערנונגען? ²⁹זעט, אַז גאָט האָט אַיך געגעבן דעם שבת, גיט ער אַיך דערפאַר אין זעקסטן טאָג ברויט אויף צוויי טעג. זיצט איטלאַכער ביי זיך; קיינער זאָל ניט אַרויסגיין פון זיין אָרט אין זיבעטן טאָג.

³⁰און דאָס פּאָלק האָט גערויט אין זיבעטן טאָג.

³¹און דאָס הויז פון ישראל האָט גערופן דעם נאַמען דער-פון-מן; און עס איז געווען אַזוי ווי קאַריאַנדערזאַמען, ווייס; און דער טעם דערפון איז געווען אַזוי ווי אַ פּלעצל אויף האַניק.
³²און משה האָט געזאָגט: דאָס איז די זאַך וואָס גאָט האָט באַפוילן: אַן עומ־פּויל דערפון זאָל זיין פאַר אַ היטונג אויף אַייערע דור־דורות, פּדי זיי זאָלן זען דאָס ברויט וואָס איך האָב אַיך געגעבן עסן אין דער מדבר, ווען איך האָב אַיך אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים.

³³און משה האָט געזאָגט צו אַהרנען: נעם אַ קרוג, און טו אַהין אַריין אַן עומ־פּויל מן, און שטעל עס אַוועק פאַר גאָט.

פֿאַר אַ היטונג אויף אַייערע דור-דורות. ³⁴אָזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן, אָזוי האָט עס אַהרן אַוועקגעשטעלט פֿאַרן געזעץ, פֿאַר אַ היטונג.

³⁵און די קינדער פון ישראל האָבן געגעסן דעם מן פֿערציק יאָר, ביז זיי זיינען געקומען צו באַוווינטן לאַנד; זיי האָבן געגעסן דעם מן ביז זיי זיינען געקומען צום ברעג פון לאַנד כַּנָּען. ³⁶און אַן עומֶר דאָס איז אַ צענטל אַיפֿה.

יך יאון די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל האָט געצויגן פון מדבר סין אויף זייערע ציאונגען, לויט דעם מויל פון גאָט, און זיי האָבן גערוט אין רפידים; און עס איז ניט געווען קיין וואַסער פֿאַרן פֿאַלק צום טרינקען. ²און דאָס פֿאַלק האָט זיך געקריגט מיט משהן, און זיי האָבן געזאָגט: גיט אונדו וואַסער, מיר זאָלן טרינקען. האָט משה צו זיי געזאָגט: וואַס קריגט איר זיך מיט מיר? וואַס פֿרוווט איר גאָט?

³און דאָס פֿאַלק האָט דאָרטן געדאַרשט נאָך וואַסער, און דאָס פֿאַלק האָט געמורמלט אַקעגן משהן, און האָט געזאָגט: נאָך וואַס גאָר האַסטו אונדו אויפגעבראַכט פון מצרים, צו טייטן מיר און מיינע קינדער און מיינע פי דורך דאַרשט? ⁴האָט משה געשריען צו גאָט, אָזוי צו זאָגן: וואַס זאָל איך טאָן צו דעמדאָויקן פֿאַלק? נאָך אַ ביסל און זיי וועלן מיר פֿאַרשטיינען.

⁵האָט גאָט געזאָגט צו משהן: גיי פֿאַרויס פֿאַרן פֿאַלק, און נעם מיט דיר פון די עלטסטע פון ישראל; און דיין שטעקן, וואַס דו האַסט מיט אים געשלאָגן דעם טייך, נעם אין דיין האַנט, און זאָלסט גיין. ⁶זע, איך וועל דאָרטן שטיין פֿאַר דיר אויפן פעלז אין חורב; און זאָלסט שלאָגן דעם פעלז, און עס וועט אַרויסגיין פון אים וואַסער, און דאָס פֿאַלק וועט טרינקען. און משה האָט אָזוי געטאָן פֿאַר די אויגן פון די עלטסטע פון ישראל.

7' און ער האָט גערופן דעם נאַמען פון דעם אָרט מֶסֶה און מריבָה², פון וועגן דעם קריגן זיך פון די קינדער פון ישראל, און פון וועגן זייער פרווון גאָט, אַזוי צו זאָגן: איז גאָט פאַראַן צווישן אונדז אָדער ניט?

8' און עמֶלֶק איז געקומען, און האָט מלחמה געהאַלטן מיט ישראל אין רפידים. 9' האָט משה געזאָגט צו יהושוען: קלײַב אונדז אויס מענער, און גיי אַרויס, האַלט מלחמה מיט עמֶלֶק. מאַרגן וועל איך זיך שטעלן אויפן שפיץ באַרג, מיט דעם שטעקן פון גאָט אין מיין האַנט.

10' האָט יהושוע געטאָן אַזוי ווי משה האָט אים אָנגעזאָגט— מלחמה צו האַלטן מיט עמֶלֶק. און משה, אַהרן, און חור זיינען אַרויפגעאַנגען אויפן שפיץ באַרג. 11' און עס איז געווען, ווי משה האָט אויפגעהויבן זיין האַנט, אַזוי האָט גובר געווען ישראל, און ווי ער האָט אַראַפגעלאָזט זיין האַנט, אַזוי האָט גובר געווען עמֶלֶק. 12' און משהס הענט זיינען געוואָרן שווער; האָבן זיי גענומען אַ שטיין און אַוועקגעלייגט אונטער אים, און ער האָט זיך דערויף געזעצט. און אַהרן און חור האָבן אונטערגעלענט זיינע הענט, איינער פון דער זייט, און איינער פון דער אַנדער זייט; און זיינע הענט זיינען געבליבן פעסט ביז זונאונטערגאַנג. 13' און יהושוע האָט פאַרשלאָפט עמֶלֶק און זיין פאָלק מיטן שאַרף פון שווערד.

14' און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: שרייב דאָס אויף פאַר אַ געדעכעניש אין אַ בוך, און טו עס אין די אויערן פון יהושוען, אַז אויסמעקן וועל איך אויסמעקן דעם זכר פון עמֶלֶק, פון אונטערן הימל.

15' און משה האָט געבויט אַ מזבח, און האָט גערופן זיין נאָמען יהוה־נְסִי.¹⁶ און ער האָט געזאָגט:

¹ פרווונג. ² קריג. ³ יהוה איז מיין פאָן

פֿאַרוואָר, די האַנט אויפן טראָן פֿון יְהוָה!
מלחמה איז ביי יהוה מיט צמלק פון דור צו דור.

יְתֵרוֹ

י' און יתרו דער פריסטער פון מדן, משהס שווער, האָט געהערט אלץ וואָס גאָט האָט געטאָן צו משהן, און צו זיין פאָלק ישראל, ווי גאָט האָט אַרויסגעצויגן ישראל פון מצרים.
הָאָט יתרו, משהס שווער, גענומען צופֿור, משהס ווייב, נאָכ־דעם ווי ער האָט זי געהאַט אַוועקגעשיקט, און אירע צוויי זין, וואָס דער נאָמען פון איינעם איז געווען גֵרשֹׁם, ווייל ער האָט געוואָגט: איך בין אַ פרעמדער אין אַ פרעמדן לאַנד, און דער נאָמען פון אַנדערן איז געווען אֱלִיעֶזֶר, ווייל: „דער גאָט פון מיין פאָטער איז מיר געווען צו הילף, און ער האָט מיך מציל געווען פון פֿרעהס שווערד.“ און יתרו, משהס שווער, איז געקומען מיט זיינע זין און זיין ווייב צו משהן אין דעם מדבר וואָס ער האָט דאָרטן גערויט, ביים באַרג פון גאָט. און ער האָט געלאָזט זאָגן משהן: איך דיין שווער יתרו קום צו דיר, און דיין ווייב, און אירע צוויי זין מיט איר.

איז משה אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן זיין שווער, און ער האָט זיך געבוקט, און האָט אים געקושט, און זיי האָבן איינער דעם אַנדערן געפרעגט אויף פֿריד, און זיי זיינען אַריינגעגאַנגען אין געצעלט. און משה האָט דערציילט זיין שווער אלץ וואָס גאָט האָט געטאָן צו פֿרעהן און צו מצרים פון וועגן ישראל, אַלדי מאַטערניש וואָס זיי האָט געטראָפן אויפן וועג, און זיי גאָט האָט זיי מציל געווען.

הָאָט זיך יתרו געפֿרייט איבער אַלעם גוטן וואָס גאָט האָט

געטאָן צו ישראל, וואָס ער האָט זיי מציל געווען פון דער האַנט פון מצרים. ¹⁰ און יתרו האָט געזאָגט: געלויבט איז יהוה וואָס האָט אַיך מציל געווען פון דער האַנט פון מצרים, און פון דער האַנט פון פרעה; וואָס ער האָט מציל געווען דאָס פּאָלק פון אונטער דער האַנט פון מצרים. ¹¹ אַצונד ווייס איך, אַז יהוה איז גרעסער פון אַלע געטער, וואָרום דערפאַר וואָס זיי האָבן געמוטוויליקט איז דאָס געקומען אויף זיי.

¹² און יתרו, משהס שווער, האָט געבראַכט אַ בראַנדאָפּפער און שלאַכטאָפּפער צו גאָט; און אהרן און אַלע עלטסטע פון ישראל זיינען געקומען עסן ברויט מיט משהס שווער פאַר גאָט. ¹³ און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט זיך משה געזעצט משפטן דאָס פּאָלק, און דאָס פּאָלק איז געשטאַנען פאַר משהן פונעם פרימאָרגן ביזן אָונט. ¹⁴ האָט משהס שווער צוגעזען אַלץ וואָס ער טוט מיט דעם פּאָלק, און ער האָט געזאָגט: וואָס איז די דאָזיקע זאַך וואָס דו טויסט מיט דעם פּאָלק? פאַרוואָס זיצסט דו אַליין, און דאָס גאַנצע פּאָלק שטייט פאַר דיר פון פרימאָרגן ביז אָונט?

¹⁵ האָט משה געזאָגט צו זיין שווער: ווייל דאָס פּאָלק קומט צו מיר פרעגן ביי גאָט; ¹⁶ אַז זיי האָבן אַ זאַך, קומט זי פאַר מיר, און איך משפט צווישן אַ מאַן און צווישן זיין חבר, און מאַך וויסן די געזעצן פון גאָט און זיינע לערנונגען.

¹⁷ האָט משהס שווער צו אים געזאָגט: ניט גוט איז די זאַך וואָס דו טויסט. ¹⁸ מיד וועסטו מיד ווערן, אי דו, אי דאָסדאָזיקע פּאָלק וואָס מיט דיר, ווייל די זאַך איז צו שווער פאַר דיר; קענסט עס ניט טאָן אַליין. ¹⁹ אַצונד הער צו מיין קול; איך וועל דיר אַן עצה געבן, און גאָט וועט זיין מיט דיר: זיי דו דעם פּאָלק פאַר גאָט, און דו זאָלסט ברענגען די זאַכן צו גאָט. ²⁰ און זאָלסט זיי קלאָר מאַכן די געזעצן און די לערנונגען, און

זיי מאַכן וויסן דעם וועג וואָס זיי זאָלן אין אים גיין, און די טואונג וואָס זיי זאָלן טאָן. ²¹און דו זאָלסט זען פון גאַנצן פּאָלק טויגלאַכע מענטשן, גאָטספּאַרכטיקע, אמתע מענטשן, וואָס האָבן פיינט גייעריקייט, און זאָלסט זיי מאַכן איבער זיי פאַר עלטסטע פון טויזנט, עלטסטע פון הונדערט, עלטסטע פון פופציק, און עלטסטע פון צען. ²²און זיי זאָלן משפטן דאָס פּאָלק צו יעטוועדער צייט; און עס וועט זיין, יעטוועדער גרויסע זאָך וועלן זיי ברענגען צו דיר, און יעטוועדער קליינע זאָך וועלן זיי אַליין משפטן, און זיי וועלן דיר פאַרגרינגערן, און מיט טראָגן מיט דיר. ²³אויב דו וועסט טאָן די דאָזיקע זאָך, און גאָט וועט דיר אַזוי הייסן, וועסטו קענען באַשטיין, און אויך דאָסדאָזיקע גאַנצע פּאָלק וועט גיין אַהיים אין שלום.

²⁴האָט משה צוגעהערט צו דעם קול פון זיין שווער, און ער האָט געטאָן אַלץ וואָס ער האָט געזאָגט. ²⁵און משה האָט אויסגעקליבן טויגלאַכע מענטשן פון גאַנץ ישראל, און האָט זיי געמאַכט פאַר הויפטלייט איבערן פּאָלק, פאַר עלטסטע פון טויזנט, עלטסטע פון הונדערט, עלטסטע פון פופציק, און עלטסטע פון צען. ²⁶און זיי האָבן געמשפט דאָס פּאָלק צו יעטוועדער צייט; אַ שווערע זאָך האָבן זיי געבראַכט צו משה, און יעטוועדער קליינע זאָך האָבן זיי אַליין געמשפט.

²⁷און משה האָט אַרויסבאַלייט זיין שווער, און ער איז זיך אַוועקגעגאַנגען אין זיין לאַנד.

י אין דריטן חודש נאָכן אַרויסגיין פון די קינדער פון ישראל פון לאַנד מצרים, אין דעמדאָזיקן טאָג, זיינען זיי אַר געקומען אין מדבר סיני. ²און אַז זיי האָבן געצויגן פון רפידים, און זיינען געקומען אין מדבר סיני, האָבן זיי גערוט אין מדבר; און ישראל האָט דאָרטן גערוט אַקעגן באַרג.

³און משה איז אַרויפגעגאַנגען צו גאָט, און גאָט האָט גערופֿן צו אים פֿון באָרג, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלסטו זאָגן צום הויז פֿון יעקב, און דערצייילן די קינדער פֿון ישראל: ⁴איר האָט געזען וואָס איך האָב געטאָן צו מצרים, און ווי איך האָב אַיך געטראָגן אויף אַדלערפֿליגעלען, און האָב אַיך געבראַכט צו מיר. ⁵און אַצונד, אויב צוהערן וועט איר צוהערן צו מיין קול, און איר וועט היטן מיין בונד, וועט איר זיין מיין באַזונדער אַייגנס פֿון צווישן אַלע אומות; וואָרום צו מיר געהערט די גאַנצע ערד. ⁶און איר וועט מיר זיין אַ קיניגרייך פֿון פֿהנים, און אַ הייליק פֿאָלק. דאָס זיינען די ווערטער וואָס דו זאָלסט רעדן צו די קינדער פֿון ישראל.

⁷און משה איז געקומען און האָט צונויפגערופֿן די עלטסטע פֿון פֿאָלק, און ער האָט פֿאַר זיי געלייגט אַלע די דאָזיקע ווערטער וואָס גאָט האָט אים באַפוילן. ⁸האָט געענטפֿערט דאָס גאַנצע פֿאָלק אין אַיינעם און געזאָגט: אַלץ וואָס גאָט האָט גערעדט, וועלן מיר טאָן. און משה האָט צוריקגעבראַכט די ווערטער פֿון פֿאָלק צו גאָט.

⁹און גאָט האָט געזאָגט צו משה: זע, איך קום צו דיר אין אַ געדיכטן וואָלקן, פֿדי דאָס פֿאָלק זאָל הערן ווי איך רעד מיט דיר, און אויך אין דיר זאָלן זיי גלויבן אויף אַייביק. און משה האָט דערצייילט די ווערטער פֿון פֿאָלק צו גאָט.

¹⁰און גאָט האָט געזאָגט צו משה: גיי צום פֿאָלק, און זאָלסט זיי הייליקן היינט און מאָרגן, און זיי זאָלן וואַשן זייערע קליידער; ¹¹און זיי זאָלן זיין אָנגעברייט אויפֿן דריטן טאָג, וואָרום אויפֿן דריטן טאָג וועט גאָט אַראָפֿנידערן פֿאַר די אויגן פֿון גאַנצען פֿאָלק אויפֿן באָרג סיני. ¹²און זאָלסט אָפֿגרענעצן דאָס פֿאָלק רונד אַרום, אַזוי צו זאָגן: היט אַיך אַרויפֿצוגיין אויפֿן באָרג, אַדער זיך אָנרירן אָן זיין ברעג. איטלאַכער וואָס רירט

זיך אָן אָן דעם באַרג זאָל טייטן געטייט ווערן; ¹³ אַ האַנט זאָל זיך ניט אַנרירן אָן אים, נײַערט פאַרשטיינען זאָל ער פאַרשטיינט ווערן, אָדער שיסן זאָל ער געשאַסן ווערן; סײַ אַ בהמה, סײַ אַ מענטש, זאָל ער ניט בלייבן לעבן. ערשט אַז דער האַרן גיט אַן אויסגעצויגענעם בלאַז, מעגן זײ אַרויפגיין אויפן באַרג.

¹⁴ האַט משה אַראַפגענידערט פון באַרג צום פּאָלק, און האַט געהײליקט דאָס פּאָלק, און זײ האָבן געוואַשן זײערע קלײדער. ¹⁵ און ער האַט געזאָגט צום פּאָלק: זײט אָנגעברײט אויפן דריטן טאָג; איר זאָלט ניט גענענען צו אַ פּרוי.

¹⁶ און עס איז געווען אויפן דריטן טאָג, ווי עס איז געוואָרן פרימאָרגן, אַזוי זײנען געוואָרן דונערן און בליצן, און אַ שווערער וואַלקן אויפן באַרג, און דער קול פון שופר איז געווען זײער שטאַרק, און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס אין לאַגער האַט געציטערט. ¹⁷ און משה האַט אַרויסגעפירט דאָס פּאָלק פון לאַגער גאָט אַנטקעגן, און זײ האָבן זיך געשטעלט אונטערן באַרג.

¹⁸ און דער באַרג סיני איז געווען אין גאַנצן אין רויך, פון וועגן וואָס גאָט האַט אַראַפגענידערט אויף אים מיט פײַער; און זײן רויך איז אויפגעגאַנגען אַזוי ווי דער רויך פון אַ קאַלכאווין, און דער גאַנצער באַרג האַט זײער געציטערט. ¹⁹ און דער

קול פון שופר איז געוואָרן אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער; משה האַט גערעדט, און גאָט האַט אים געענטפערט אויפן קול.

²⁰ און גאָט האַט אַראַפגענידערט אויפן באַרג סיני, אויפן שפיץ באַרג, און גאָט האַט גערופן משהן אויפן שפיץ באַרג, און משה איז אַרויפגעגאַנגען. ²¹ און גאָט האַט געזאָגט צו משהן:

נידער אַראַפ, וואָרן דאָס פּאָלק; זײ וועלן זיך חלילה דורכרייסן צו גאָט צו קוקן, און עס וועלן פּאַלן פון זײ אַ סך.

²² און אויך די פּהנים וואָס גענענען צו גאָט, זאָלן זיך הייליקן, כּדי גאָט זאָל ניט מאַכן אַ בראַך צווישן זײ. ²³ האַט משה

געזאָגט צו גאָט: דאָס פּאָלק קען ניט אַרױפגיין אױפן באַרג סיני, וואָרום דו האָסט דאָך אונדז אָנגעזאָגט, אַזױ צו זאָגן: גרענעץ אָפּ דעם באַרג, און זאָלסט אים הייליקן.²⁴ האָט גאָט צו אים געזאָגט: גיי נידער אַראָפּ, און זאָלסט אַרױפקומען, דו, און אַהרן מיט דיר; אָבער די פּהנים און דאָס פּאָלק זאָלן זיך ניט דורכ־רייסן אַרױפצוגיין צו גאָט, פּדי ער זאָל ניט מאַכן אַ בראַך צווישן זיי.

²⁵האָט משה אַראָפּגענידערט צום פּאָלק, און זיי געזאָגט.

כ און גאָט האָט גערעדט אַלע די דאָזיקע ווערטער, אַזױ צו זאָגן:

²⁶איך בין יהוה דיין גאָט, וואָס האָט דיך אַרױסגעצויגן פון לאַנד מצרים, פון דעם הויז פון קנעכטשאַפט.

²⁷זאָלסט ניט האָבן אַנדערע געטער פאַר מיין פנים. ²⁸זאָלסט דיר ניט מאַכן אַ געשניץ, אָדער אַ שום געשטאַלט פון וואָס אין הימל אױבן, אָדער וואָס אױף דער ערד אױנטן, אָדער וואָס אין וואַסער אױנטער דער ערד. ²⁹זאָלסט זיך ניט בוקן צו זיי, און זאָלסט זיי ניט דינען; וואָרום איך יהוה דיין גאָט בין אַ צערנדיקער גאָט, וואָס רעכנן זיך פאַר די זינד פון די פּאָטערס מיט די קינדער, מיטן דריטן און מיטן פּירטן דור פון די וואָס האָבן מיך פּיינט, ³⁰און טו חסד מיטן טױזנטסטן גליד פון די וואָס האָבן מיך ליב, און פון די וואָס היטן מיינע געבאַט. ³¹זאָלסט ניט אַרױפברענגען דעם נאָמען פון יהוה דיין גאָט צום פּאָלשן, וואָרום יהוה שענקט ניט דעם וואָס ברענגט אַרױף זיין נאָמען צום פּאָלשן.

³²געדענק דעם טאָג פון שבת, אים צו האַלטן הייליק. ³³זעקס טעג זאָלסטו אַרבעטן, און טאָן אַלע דייע מלאַכות; ³⁴אָבער דער זיבעטער טאָג איז שבת צו גאָט דיין האַר, זאָלסטו

ניט טאָן קיין מלאַכה, דו, און דיין זון, און דיין טאָכטער, דיין קנעכט, און דיין דינסט, און דיין בהמה, און דיין פרעמדער וואָס אין דייןע טויערן. ¹¹וואָרום זעקס טעג האָט גאָט געמאַכט דעם הימל און די ערד, דעם ים, און אַלץ וואָס אין זיי, און אויפן זיבעטן טאָג האָט ער גערוט; דרום האָט גאָט געבענטשט דעם טאָג פון שבת, און האָט אים געהייליקט.

¹²האַלט אין כבוד דיין פאָטער און דיין מוטער, כדי דייןע טעג זאָלן זיך לענגערן אויף דער ערד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר.

¹³זאָלסט ניט הרגען.

זאָלסט ניט מזנה זיין.

זאָלסט ניט גנבען.

זאָלסט ניט זאָגן אויף דיין חבר פאַלשע עדות.

¹⁴זאָלסט ניט גלוסטן דיין חברס הויז; זאָלסט ניט גלוסטן

דיין חברס ווייב, אָדער זיין קנעכט, אָדער זיין דינסט, אָדער זיין אָקס, אָדער זיין אייזל, אָדער וואָס נאָר עס איז דיין חברס.

¹⁵און דאָס גאַנצע פּאָלק האָט בייגעוויינט די דונערן, און די

פלאַמען, און דעם קול פון שופר, און דעם רויכיקן באַרג;

און ווי דאָס פּאָלק האָט עס געזען, אזוי האָבן זיי געציטערט, און

זייען געשטאַנען פון דער ווייטן. ¹⁶און זיי האָבן געזאָגט צו

משהן: רעד דו צו אונדז, און מיר וועלן הערן, און זאָל ניט רעדן

צו אונדז גאָט; מיר וועלן חלילה שטאַרבן.

¹⁷האָט משה געזאָגט צום פּאָלק: איר זאָלט ניט מורא האָבן,

וואָרום כדי אַיך צו פרווון איז גאָט געקומען, און כדי זיין

מורא זאָל זיין פאַר אַייער פנים, אז איר זאָלט ניט זינדיקן.

¹⁸איז דאָס פּאָלק געשטאַנען פון דער ווייטן, און משה האָט

געענט צו דעם נעבל וואָס דאַרטן איז געווען גאָט.

¹⁹און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: אזוי זאָלסטו זאָגן צו די

קינדער פון ישראל: איר האָט געזען אַז פון הימל האָב איך גערעדט צו אַיך. ²⁰איר זאָלט ניט מאַכן לעבן מיר געטער פון זילבער, און געטער פון גאָלד זאָלט איר אַיך ניט מאַכן. ²¹אַ מזבח פון ערד זאָלסטו מיר מאַכן, און שלאַכטן אויף אים דינע בראַנדאָפּפער און דינע פרידאָפּפער, דינע שאָף און דינע רינדער; אין יעטוועדער אָרט וווּ איך וועל מאַכן דערמאָנען מיין נאָמען, וועל איך קומען צו דיר, און וועל דיר בענטשן. ²²און אויב אַ מזבח פון שטיינער וועסטו מיר מאַכן זאָלסטו זיי ניט בויען געהאַקטע, וואָרום דיין האַקאַייזן האָסטו אויפגעהויבן דערויף, און האָסט עס פאַרשוועכט. ²³און זאָלסט ניט אַרויפגיין מיט טרעפּ אויף מיין מזבח, פּדי דיין נאַקעטקייט זאָל ניט אַנטפלעקט ווערן אויף אים.

משפטים

כא ¹און דאָס זיינען די געזעצן וואָס דו זאָלסט לייגן פאַר זיי:

²אַז דו וועסט קויפן אַ אידישן קנעכט, זאָל ער זעקס יאָר דינען, און אויפן זיבעטן זאָל ער אַרויסגיין פריי אומזיסט. ³אויב ער איז אַליין געקומען, זאָל ער אַליין אַרויסגיין; אויב ער איז אַ באַווייבטער, זאָל זיין ווייב אַרויסגיין מיט אים. ⁴אויב זיין האָר וועט אים געבן אַ ווייב, און זי וועט אים געבערן זין אָדער טעכטער, זאָל די ווייב מיט אירע קינדער געהערן צו איר האָר, און ער זאָל אַרויסגיין אַליין. ⁵און אויב זאָגן וועט זאָגן דער קנעכט: איך האָב ליב מיין האָר, מיין ווייב, און מיינע קינדער, איך וויל ניט אַרויסגיין פריי; ⁶זאָל זיין האָר אים מאַכן גענענען צו גאָט, און אים מאַכן גענענען צום טיר, אָדער צום ביישטידל, און זיין האָר זאָל דורכאַלן זיין אויער מיט אַן אָל; און ער זאָל אים דינען אויף שטענדיק.

7און אז א מאן וועט פאַרקויפן זיין טאַכטער פאַר אַ דינסט, זאָל זי ניט אַרויסגיין אַזוי ווי עס גייען אַרויס די קנעכט. 8אויב זי געפעלט ניט אין די אויגן פון איר האַר, וואָס האָט זי געהאַט באַשטימט פאַר זיך, זאָל ער זי לאָזן אויסלייזן; ער זאָל ניט געוועלטיקן זי צו פאַרקויפן צו פרעמדע מענטשן, ווען ער פעלשט אָן איר. 9און אויב ער וועט זי באַשטימען פאַר זיין זון, זאָל ער טאָן צו איר אַזוי ווי דער שטייגער מיט טעכטער. 10אויב ער וועט זיך נעמען אָן אַנדערע, זאָל ער איר שפייז, איר קליידונג, און איר ווייברעכט, ניט מינערן. 11און אויב ער וועט איר ניט טאָן די דאָזיקע דריי זאַכן, זאָל זי אַרויסגיין אומזיסט, אָן געלט.

12דער וואָס שלאָגט אַ מענטשן און ער שטאַרבט, זאָל טייטן געטייט ווערן. 13אַבער דער וואָס האָט ניט געמיינט, נאָר גאָט האָט עס אונטערגעשיקט אונטער זיין האַנט, וועל איך דיר מאַכן אַן אָרט וואָס ער זאָל אַהין אַנטרינען.

14און אז אַ מאַן וועט מוטוויליק קומען אויף זיין חבר, אים צו הרגען מיט ליסטיקייט, זאָלסטו פון מיין מזבח אים אַראָפּ געמען צו שטאַרבן.

15און דער וואָס שלאָגט זיין פּאָטער, אָדער זיין מוטער, זאָל טייטן געטייט ווערן.

16און דער וואָס גנבעט אַ מענטשן און פאַרקויפט אים, אָדער ער ווערט געפונען אין זיין האַנט, זאָל טייטן געטייט ווערן.

17און דער וואָס שילט זיין פּאָטער, אָדער זיין מוטער, זאָל טייטן געטייט ווערן.

18און אז מענטשן וועלן זיך קריגן, און איינער וועט שלאָגן דעם אַנדערן מיט אַ שטיין, אָדער מיטן פּויסט, און ער וועט ניט שטאַרבן, נאָר ער וועט זיך אַוועקלייגן אין בעט, 19איז, אויב ער וועט אויפשטיין און אַרומגיין דרויסן אויף זיין שטעקן, זאָל

דער שלעגער זיין פריי; נאָר פאַר זיין זיצן ליידיק מוז ער באַצאָלן, און אויסהיילן מוז ער אים לאָזן אויסהיילן.

²⁰און אז אַ מאַן וועט שלאָגן זיין קנעכט, אָדער זיין דינסט, מיט אַ שטעקן, און ער וועט שטאַרבן אונטער זיין האַנט, זאָל ער שטראָפן באַשטראָפּט ווערן.

²¹אויב אָבער ער וועט זיך האַלטן אַ טאָג אָדער צוויי טעג, זאָל ער ניט באַשטראָפּט ווערן; וואָרום דאָס איז זיין געלט.

²²און אז מענער וועלן זיך ראַנגלען, און וועלן אַנשטויסן אַ טראָגעדיקע פרוי, און אירע קינדער וועלן אַרויסגיין, אָבער קיין אומגליק וועט ניט געשען, זאָל קנסען געקנסעט ווערן [דער שולדיקער], לויט ווי דער פרויס מאַן וועט אויף אים אַרויפלייגן, און ער זאָל עס געבן פאַר די דיינים. ²³אויב אָבער אַן אומגליק וועט געשען, זאָלסטו געבן אַ נפש פאַר אַ נפש. ²⁴אן אויג פאַר אַן אויג, אַ צאָן פאַר אַ צאָן, אַ האַנט פאַר אַ האַנט, אַ פוס פאַר אַ פוס. ²⁵אַ ברען פאַר אַ ברען, אַ ווונד פאַר אַ ווונד, אַ בייל פאַר אַ בייל.

²⁶און אז אַ מאַן וועט שלאָגן דאָס אויג פון זיין קנעכט, אָדער דאָס אויג פון זיין דינסט, און וועט עס איבערפירן, זאָל ער אים אַרויסלאָזן פריי פאַר זיין אויג. ²⁷און אז ער וועט אויסהאַקן אַ צאָן פון זיין קנעכט, אָדער אַ צאָן פון זיין דינסט, זאָל ער אים אַרויסלאָזן פריי פאַר זיין צאָן.

²⁸און אז אַן אַקס וועט שטויסן אַ מאַן אָדער אַ פרוי, און זיי וועלן שטאַרבן, זאָל פאַרשטיינען פאַרשטיינט ווערן דער אַקס, און זיין פלייש זאָל ניט געגעסן ווערן; און דער באַלעבאָס פון אַקס איז פריי. ²⁹אויב אָבער ער איז אַ שטויסיקער אַקס פון נעכטן־אייערנעכטן, און זיין באַלעבאָס איז געוואָרנט געוואָרן, און האָט אים ניט געהיט, און ער וועט טייטן אַ מאַן אָדער אַ

פרוי, זאל פאַרשטיינט ווערן דער אָקס, און אויך זיין באַלעבאָס זאל געטייט ווערן.³⁰ אויב אַן אויסלייז וועט אַרויפ־געלייגט ווערן אויף אים, זאל ער געבן פאַרן אויסקויף פון זיין נפש וויפיל עס וועט אַרויפגעלייגט ווערן אויף אים.³¹ סיי ער וועט שטויסן אַ אינגל, סיי ער וועט שטויסן אַ מיידל, זאל אַזוי ווי דערדאָזיקער משפט געטאָן ווערן צו אים.³² אויב דער אָקס וועט שטויסן אַ קנעכט אָדער אַ דינסט, זאל ער געבן זיין האַר דרייסיק שקל זילבער, און דער אָקס זאל פאַרשטיינט ווערן.

³³ און אַז אַ מאַן וועט עפענען אַ גרוב, אָדער אַז אַ מאַן וועט גראַבן אַ גרוב, און וועט זי ניט צודעקן, און אַהין וועט אַרייַן פאַלן אַן אָקס אָדער אַן אייזל,³⁴ זאל דער באַלעבאָס פון דער גרוב באַצאָלן; געלט זאל ער אומקערן צו וויער באַלעבאָס, און די טויטע בהמה זאל געהערן צו אים.

³⁵ און אַז אַ מאַנס אָקס וועט שעדיקן דעם אָקס פון זיין חבר, און ער וועט אַוועקפאַלן, זאלן זיי פאַרקויפן דעם לעבעדיקן אָקס, און זיך צעטיילן מיטן געלט; און אויך מיטן טויטן זאלן זיי זיך צעטיילן.³⁶ אויב עס איז באַוווסט אַז ער איז אַ שטויסיקער אָקס פון לאַנג אָן, און זיין באַלעבאָס האָט אים ניט געהיט, זאל ער צאָלן באַצאָלן אַן אָקס פאַרן אָקס, און דער טויטער זאל געהערן צו אים.

³⁷ אַז אַ מאַן וועט גנבען אַן אָקס אָדער אַ שעפס, און וועט אים שעכטן, אָדער ער וועט אים פאַרקויפן, זאל ער באַצאָלן פינף רינדער פאַרן אָקס, און פיר שאָף פאַרן שעפס.

כב ¹ אַז אַ גנב וועט געכאַפט ווערן ביי אַן איינברעכונג, און וועט קריגן געשלאָגן און וועט שטאַרבן, איז ניטאָ פאַר אים קיין בלוטשולד.² אויב אָבער די זון איז אויפגעגאַנגען איבער אים, איז דאָ פאַר אים בלוטשולד.

בַּאֲצָאֵלָן מוּז עַר בַּאֲצָאֵלָן; אויב ער האָט נישט, זאָל ער פאַרקויפט ווערן פאַר זיין גנבה. ³אויב געפונען וועט געפונען ווערן די גנבה אין זיין האַנט אַ לעבעדיקע, סײַ אַן אָקס, סײַ אַן אייזל, סײַ אַ שעפּס, זאָל ער בַּאֲצָאֵלָן טאַפּל.

⁴אז אַ מאַן וועט לאָזן אָפּעסן אַ פעלד אָדער אַ וויינגאַרטן, און וועט אַרויסלאָזן זיין בהמה, און זי וועט אָפּעסן אין אַן אַנדערנס פעלד, זאָל ער מיט דעם בעסטן פון זיין פעלד, און מיט דעם בעסטן פון זיין וויינגאַרטן בַּאֲצָאֵלָן.

⁵אז אַ פֿייער וועט אַרויסגיין, און וועט אָנטרעפן דערנער, און עס וועט פאַרצערט ווערן אַ סטויג, אָדער שטייענדיקע תבואה, אָדער אַ פעלד, זאָל צאָלן בַּאֲצָאֵלָן דער וואָס האָט אָנגעצונדן די שרפה.

⁶אז אַ מאַן וועט געבן זיין חבר געלט אָדער זאַכן צום היטן, און עס וועט געגנבעט ווערן פון דעם מאַנס הויז, אויב דער גנב וועט געפונען ווערן, זאָל ער בַּאֲצָאֵלָן טאַפּל; אויב דער גנב וועט נישט געפונען ווערן, זאָל דער באַלעבאַס פון הויז גענענען צו גאַט: ² צי ער האָט נישט אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויף זיין חברים האָב. ⁵ בײַ איטלאַכן חשד פון אומערלאַכקייט, וועגן אַן אָקס, וועגן אַן אייזל, וועגן אַ שעפּס, וועגן אַ קלייד, וועגן וואָסער עס איז פאַרלאָרענער זאָך, וואָס איינער זאָגט, אז דאָס איז עס, זאָל די זאָך פון בײַדן קומען פאַר גאַט; דער וועמען גאַט וועט מאַכן שוילדיק, זאָל בַּאֲצָאֵלָן זיין חבר טאַפּל.

⁹אז אַ מאַן וועט געבן זיין חבר אַן אייזל, אָדער אַן אָקס, אָדער אַ שעפּס, אָדער וואָסער עס איז בהמה צום היטן, און זי וועט אַוועקפאַלן, אָדער געשעדיקט ווערן, אָדער געפאַנגען ווערן, ווען קיינער זעט נישט, ¹⁰זאָל אַ שבועה פון גאַט זיין צווישן זיי בײַדן, אויב ער האָט נישט אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויף זיין חברים האָב; און איר באַלעבאַס זאָל עס אָננעמען,

און ער דארף ניט באַצאָלן. ¹¹אויב אָבער גנבען איז זי געגנבעט געוואָרן פון אים, מוז ער באַצאָלן איר באַלעבאָס. ¹²אויב פאַרצוקן איז זי פאַרצוקט געוואָרן, זאָל ער ברענגען פון איר צום עדות; פאַר אַ פאַרצוקטער דארף ער ניט באַצאָלן.

¹³און אז אַ מאַן וועט באַרגן [אַ בהמה] פון זיין חבר, און זי וועט געשעדיקט ווערן, אָדער אוועקפאַלן—איז איר באַלעבאָס ניט מיט איר, מוז ער צאָלן באַצאָלן. ¹⁴אויב איר באַלעבאָס איז מיט איר, דארף ער ניט באַצאָלן. אויב זי איז אַ געדונגענע, גייט דאָס אַריין אין איר לויף.

¹⁵און אז אַ מאַן וועט פאַרפירן אַ יונגפרוי וואָס איז ניט פאַרקנסט, און וועט ליגן מיט איר, זאָל ער מיט נדן זי מאַכן פאַר זיין ווייב. ¹⁶אויב איר פאַטער וועט זי אים ניט וועלן געבן, זאָל ער באַצאָלן געלט לויט דעם נדן פון יונגפרויען.

¹⁷אַ מכשפה זאָלסטו ניט לאָזן לעבן.

¹⁸איטלאַכער וואָס ליגט מיט אַ בהמה זאָל טייטן געטייט ווערן.

¹⁹דער וואָס שלאַכט צו געטער, אַחוץ צו יהוה אַליין, זאָל ווערן חרם.

²⁰און אַ פרעמדן זאָלסטו ניט קריוודען, און זאָלסט אים ניט דריקן, וואָרום פרעמדע זייט איר געווען אין לאַנד מצרים.

²¹אַן אַלמנה און אַ יתום זאָלט איר ניט פייניקן. ²²אויב פייניקן וועסטו אים פייניקן, איז, ווי נאָר ער וועט שרייען צו מיר, וועל איך זיכער צוהערן זיין געשריי. ²³און מיין צאָרן וועט גרימען, און איך וועל אַייך הרגען מיטן שווערד, און אַייערע ווייבער וועלן זיין אַלמנות, און אַייערע קינדער יתומים.

²⁴אַז דו וועסט געלט לייען מיין פאַלק, דעם אַרעמאָן ביי

דיר, זאָלסטו ניט זיין צו אים ווי אַ בעל־חוב; איר זאָלט ניט אַרויפֿלייגן אויף אים ציגונן.

²⁵אָז דו וועסט נעמען אין משכון דיין חברס קלייד, זאָלסטו עס אים אומקערן איידער די ווין גייט אונטער; ²⁶וואָרום דאָס איז זיין איינציקער צודעק, דאָס איז זיין קלייד פֿאַר זיין לייב; אין וואָס וועט ער שלאָפֿן? איז, אָז ער וועט שרייען צו מיר, וועל איך צוהערן, וואָרום איך בין לייטזעליק.

²⁷גאָט זאָלסטו ניט שילטן, און אַ פירשט אין דיין פֿאַלק זאָלסטו ניט פֿלוצן.

²⁸די גאָב פֿון דיין פֿולקייט און דיין שפּע" זאָלסטו ניט שפּעטיקן.

דעם בכֹּר פֿון דינע זין זאָלסטו אָפּגעבן צו מיר. ²⁹דעס גלייכן זאָלסטו טאָן מיט דיין אָקס, מיט דינע שאַף; זיבן טעג זאָל עס זיין ביי זיין מוטער, אויפֿן אַכטן טאָג זאָלט איר עס אָפּגעבן צו מיר.

³⁰און הייליקע מענטשן זאָלט איר מיר זיין, און פֿלייש פֿון אַ פֿאַרצוקטער אויפֿן פעלד זאָלט איר ניט עסן; פֿאַרן הונט זאָלט איר עס אַוועקוואַרפֿן.

כג זאָלסט ניט אַרויסלאָזן אַ פֿאַלשן קלאַנג; זאָלסט ניט מאַכן איין האַנט מיט דעם רשע צו זיין אַן עדות אויף אומרעכט.

²זאָלסט ניט נאָכגיין נאָך אַ רביס צום בייזן; און אין אַ קריג זאָלסטו ניט עדות זאָגן כּדי זיך צו נייגן נאָך אַ רביס צו פֿאַר־דרייען. ³און אַן אַרעמאָן זאָלסטו ניט שאַנעווען אין זיין קריג.

⁴אָז דו וועסט טרעפֿן דיין שונאס אָקס, אָדער זיין אייזל, בלאַנדזשענדיק, זאָלסטו אומקערן אים אומקערן צו אים.

⁵אָז דו וועסט זען דיין שונאס אייזל ליגן אונטער זיין משא, זאָלסטו זיך אָפּהאַלטן פֿון איבערלאָזן צו אים; אָפּבינדן זאָלסטו אָפּבינדן אין איינעם מיט אים.

^a פֿולערע איבערזעצונג: די גאָב פֿון דער פֿולקייט פֿון דיין שניט, און פֿון דעם אויסגוס פֿון דיין קעלטער.

וְאֶלְסַט נִיט פֶּאָרְדֵרִיעֵן דָּאָס רַעכְט פֿון דײַן אביון אין זײַן קריג. ⁷פֿון אַ פֶּאָלשן פֿסק וְאֶלְסַטו זײַך דַערווייטערן, און אַן אומשולדיקן און גערעכטן וְאֶלְסַטו נִיט הרגען; וואָרום איך וועל נִיט לאָזן בלײַבן גערעכט דעם שולדיקן. ⁸און שוחד וְאֶלְסַטו נִיט נעמען, וואָרום שוחד מאַכט בלינד זעעדיקע, און פֶּאָרְדֵרִיעֵט די ווערטער פֿון גערעכטע.

⁹און אַ פֿרעמדן וְאֶלְסַטו נִיט דריקן, וואָרום איר ווייסט דָאָס געמיט פֿון דעם פֿרעמדן, ווייל פֿרעמדע זײַט איר געווען אין לאַנד מצרים.

¹⁰און זעקס יאָר וְאֶלְסַטו זײַען דײַן לאַנד, און אַיִנוואַמלען איר תבואה; ¹¹אַבער דָאָס זײַבעטע יאָר וְאֶלְסַטו עס פֶּאָרְלאָזן און עס איבערלאָזן פֿרײַ, כּדִי די אביונים פֿון דײַן פֶּאָלֶק וְאָלן עסן; און וואָס בלײַבט פֿון זײַ, וְאָל עסן די חיה פֿון פעלד. דעסגלייכן וְאֶלְסַטו טאָן מיט דײַן וויינגאַרטן, מיט דײַן אײַלבערטגאַרטן.

¹²זעקס טעג וְאֶלְסַטו טאָן דײַנע אַרבעט, און אויפן זײַבעטן טאָג וְאֶלְסַטו רוען, כּדִי עס זאָל רוען דײַן אָקס און דײַן אײזל, און עס זאָל אָפעטעמען דער זון פֿון דײַן דינסט, און דער פֿרעמדער.

¹³און אין אַלץ, וואָס איך האָב אַיִך אָנגעזאָגט, וְאָלט איר זײַן אָפּגעהײט; און דעם נאָמען פֿון פֿרעמדע געטער וְאָלט איר נִיט דערמאָנען; עס זאָל פֿון דײַן מויל נִיט געהערט ווערן.

¹⁴דרייַ מאָל אין יאָר וְאֶלְסַטו האַלטן אַ יום־טוב צו מיר. ¹⁵דעם יום־טוב פֿון מצות וְאֶלְסַטו היטן: זײַבן טעג וְאֶלְסַטו עסן מצות, אזוי ווי איך האָב דיר באַפוילן, צו דער געשטעלטער צײַט אין חודש אָביב, וואָרום אין אים ביסטו אַרויסגעאַנגען פֿון מצרים; און מע זאָל זײַך נִיט ווייזן פֶּאָר מיר מיט לײַדיקן;

¹⁶און דעם יום־טוב פון שניט, פון די ערשטפרוכט פון דייע אַרבעט, פון וואָס דו וועסט פאַרוייען אין פעלד; און דעם יום־טוב פון איינזאַמלונג ביים אויסלאָז פון יאָר, ווען דו זאַמלסט אַיין דייע אַרבעט פון פעלד. ¹⁷דריי מאָל אין יאָר זאָלן אַלע דייע מאַנספאַרשוניען זיך ווייזן פאַר דעם האַר, גאָט.

¹⁸זאָלסט ניט מקריב זיין מיט געזייערטן ברויט דאָס בלוט פון מיין שלאַכטאַפּפער; און דאָס אָפּפערפעטס פון מיין יום־טוב זאָל ניט איבערנעכטיקן ביז אין דער פריי. ¹⁹די ערשטע פרייטיקע פון דיין ערד זאָלסטו ברענגען אין הויז פון גאָט דיין האַר.

זאָלסט ניט קאָכן אַ ציקעלע אין זיין מוטערס מילך.

²⁰זע, איך שיק דיר פאַרויס אַ מלאך, דיך צו היטן אויפן וועג, און דיך צו ברענגען צו דעם אָרט וואָס איך האָב אָנגעברייט. ²¹הייט דיך פאַר אים, און הער צו זיין קול; זאָלסט ניט ווידערשפעניקן אָן אים, וואָרום ער וועט ניט פאַרגעבן אַייער פאַרברעך, ווייל מיין נאָמען איז אין אים. ²²אַבער אויב צוויי הערן וועסטו צוהערן צו זיין קול, און וועסט טאָן אַלץ וואָס איך רעד, וועל איך פיינטן דייע פיינט, און דריקן דייע דריקער. ²³וואָרום מיין מלאך וועט גיין דיר פאַרויס, און ער וועט דיך ברענגען צו דעם אָמורי, און דעם חתי, און דעם פרוזי, און דעם כנעני, דעם חוי, און דעם יבּוסי; און איך וועל זיי פאַרטיליגן. ²⁴זאָלסט זיך ניט בוקן צו זייערע געטער, און זאָלסט זיי ניט דינען, און זאָלסט ניט טאָן אַזוי ווי זייערע מעשים; נייערט צעשטערן זאָלסטו זיי צעשטערן, און צעברעכן זאָלסטו צעברעכן זייערע זיילשטיינער. ²⁵און איר זאָלט דינען יהוה אַייער גאָט, און ער וועט בענטשן דיין ברויט און דיין וואַסער; און איך וועל אָפּטאָן קראַנקשאַפט פון צווישן דיר. ²⁶עס וועט

ניט זיין אַ פאַרוואַרפערין אָדער אַן עקרה אין דײַן לאַנד; די
 צאָל פון דײַנע טעג וועל איך אויספילן. ²⁷ מײן אימה וועל איך
 שיקן דיר פאַרויס, און וועל פאַרטומלען אַלדאָס פּאָלק וואָס
 דו וועסט קומען צווישן זיי, און איך וועל קערן אַלע דײַנע פּײַנט
 מיטן נאַקן צו דיר. ²⁸ און איך וועל שיקן דיר פאַרויס די האַרנבין,
 און זי וועט פאַרטרייבן דעם חוי, דעם פּנעני, און דעם חתי,
 פון פאַר דיר. ²⁹ איך וועל זיי ניט פאַרטרייבן פון פאַר דיר
 אין אײן יאָר, טאַמער וועט דאָס לאַנד ווערן אַ וויסטעניש, און
 עס וועט זיך מערן אויף דיר די חיה פון פעלד. ³⁰ ביסלאַכ-
 ביסלאַכווייז וועל איך זיי פאַרטרייבן פון פאַר דיר, ביז וואַנען
 דו וועסט זיך פּרוכפערן, און וועסט אַרבן דאָס לאַנד. ³¹ און איך
 וועל מאַכן דײַן געמאַרק פון ים-סוף און ביז דעם ים פון די
 פּלשתים, און פון מדבר ביון טײך; וואָרום איך וועל געבן אין
 אײער האַנט די באַוווינער פון לאַנד, און וועסט זיי פאַרטרייבן
 פון פאַר דיר. ³² זאָלסט ניט שליסן אַ בונד זיי און זײערע
 געטער. ³³ זײ זאָלן ניט זיצן אין דײַן לאַנד, כדי זיי זאָלן דײך
 ניט מאַכן זינדיקן צו מיר, אַז דו וועסט דינען זײערע געטער;
 וואָרום דאָס וועט דיר זיין פאַר אַ שטרויכלונג.

כד יאון צו משהן האָט ער געזאָגט: גיי אַרויף צו גאָט, דו, און
 אַהרן, נָדב, און אַביהוא, און זיבעציק פון די עלטסטע
 פון ישראל, און איר זאָלט זיך בוקן פון דער ווייטן. ² און
 משה אַליין זאָל גענענען צו גאָט; אָבער זיי זאָלן ניט גענענען.
 און דאָס פּאָלק זאָל ניט אַרויפגיין מיט אים.

³ איז משה געקומען, און האָט דערציילט דעם פּאָלק אַלע
 ווערטער פון גאָט, און אַלע געזעצן; און דאָס גאַנצע פּאָלק
 האָט געענטפערט מיט אײן קול, און געזאָגט: אַלע ווערטער
 וואָס גאָט האָט גערעדט וועלן מיר טאָן.

4 און משה האָט פאַרשריבן אַלע ווערטער פון גאָט, און
 ער האָט זיך געפּעדערט אין דער פּרי, און האָט געבויט אַ
 מזבּח אונטערן באַרג, און צוועלף זיילשטיינער אַקעגן די
 צוועלף שבטים פון ישראל. 5 און ער האָט געשיקט די יונגע
 לייט פון די קינדער פון ישראל, און זיי האָבן אויפגעבראַכט
 בראַנדאָפּפּער און געשלאַכט אַקסן פּרידאָפּפּער צו גאָט.
 6 און משה האָט גענומען העלפט פון דעם בלוט, און אַריינגעטאַן
 אין בעקנס, און העלפט פון דעם בלוט האָט ער געשפרענגט
 אויפן מזבּח. 7 און ער האָט גענומען דאָס בוך פון בונד, און
 געלייענט אין די אויערן פון פּאָלק; און זיי האָבן געזאָגט: אַלץ
 וואָס גאָט האָט גערעדט וועלן מיר טאָן און געהאָרכן. 8 און
 משה האָט גענומען דאָס בלוט, און האָט געשפרענגט אויפן
 פּאָלק, און האָט געזאָגט: אָט איז דאָס בלוט פון דעם בונד וואָס
 גאָט האָט געשלאָסן מיט אַיך אויף אַלע דידאָזיקע ווערטער.
 9 און משה, און אַהרן, נָדב, און אַביהוא, און זיבעציק פון
 די עלטסטע פון ישראל, זיינען אַרויפגעגאַנגען; 10 און זיי האָבן
 געזען דעם גאָט פון ישראל; און אונטער זיינע פיס איז געווען
 אַזוי ווי אַ פּלאַסטערווערק פון סאַפּירשטיין, און אַזוי ווי דער
 הימל אַליין אין לויטערקייט. 11 און אויף די אַדעללייט פון
 די קינדער פון ישראל האָט ער ניט אויסגעשטרעקט זיין האַנט;
 און זיי האָבן געזען גאָט, און האָבן געגעסן און געטרונקען.
 12 און גאָט האָט געזאָגט צו משה: קום אַרויף צו מיר אויפן
 באַרג, און זיי דאָרטן, און איך וועל דיר געבן די שטיינערנע
 לוחות מיט דער תּורה און דעם געבאָט וואָס איך האָב אויפֿ־
 געשריבן זיי צו לערנען.
 13 איז אויפגעשטאַנען משה, און זיין באַדינער יהושוע, און
 משה איז אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג פון גאָט. 14 און צו די
 עלטסטע האָט ער געזאָגט: האַרט דאָ אויף אונדז, ביז וואַנען

מיר וועלן זיך אומקערן צו אייך. און אָט זיינען אַהרן און חור מיט אייך; ווער עס האָט אַ משפט זאָל גענענען צו זיי.

¹⁵און משה איז אַרויפגעאַנגען אויפן באַרג, און דער וואַלקן האָט צוגעדעקט דעם באַרג. ¹⁶און די פּראַכט פון גאָט האָט גערוט אויפן באַרג סיני, און דער וואַלקן האָט אים אַיינגעדעקט זעקס טעג; און אויפן זיבעטן טאָג האָט ער גערופן צו משהן פון וואַלקן.

¹⁷און דאָס אויסזען פון גאָטס פּראַכט איז געווען אַזוי ווי אַ פאַרצערעדיק פּייער אויפן שפיץ באַרג, פאַר די אויגן פון די קינדער פון ישראל. ¹⁸און משה איז אַריינגעאַנגען אין מיטן וואַלקן, און איז אַרויף אויפן באַרג; און משה איז געווען אויפן באַרג פּערציק טעג און פּערציק נעכט.

תְּרוּמָה

כה ¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן:
²רעד צו די קינדער פון ישראל, זיי זאָלן נעמען פאַר מיר אַן אָפּשיידונג; פון יעטוועדער מאַן וואָס זיין האַרץ וועט אים באַוויליקן, זאָלט איר נעמען מיין אָפּשיידונג. ³און דאָס איז די אָפּשיידונג וואָס איר זאָלט נעמען פון זיי: גאָלד, און זילבער, און קופּער; ⁴און בלאַע וואַל, און פּורפל, און ווערמילרויט, און ליינען, און ציגנעהאַר; ⁵און רויטגעפאַרבטע ווידערפעלן, און תּחשפּעלן, און שטיים־האַלץ; ⁶אייל פאַר דער לייכטונג, בשמים פאַר דעם אייל פון זאַלבונג, און פאַר דעם ווירויך פון שמעקעדיקע געווירצן; ⁷אַניקלשטיינער, און שטיינער צום אַייב פאַסן, פאַר דעם אָפּוד, און פאַר דעם חושן. ⁸און זיי זאָלן מיר מאַכן אַ הייליקטום, אַז איך זאָל רוען צווישן זיי. ⁹אַזוי ווי אַלץ וואָס איך ווייז דיר, די געשטאַלט פון דעם משכן, און די געשטאַלט פון אַלע זיינע פּלים, אָט אַזוי זאָלט איר מאַכן.

¹⁰און זיי זאלן מאַכן אַן אַרון פון שטימ-האַלץ; צוויי איילן און אַ האַלב זיין לענג, און אַן אייל און אַ האַלב זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. ¹¹און זאַלסט אים איבערציען מיט ריינעם גאַלד—פון אינעווייניק און פון אויסנווייניק זאַלסטו אים איבערציען; און זאַלסט מאַכן אויף אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. ¹²און זאַלסט אויסגיטן פאַר אים פיר גילדערנע רינגען, און אַרויפטאָן אויף זיינע פיר פיס; און צוויי רינגען זאלן זיין אויף זיין איין זייט, און צוויי רינגען אויף זיין צווייטער זייט. ¹³און זאַלסט מאַכן שטאַנגען פון שטימ-האַלץ, און זיי איבערציען מיט גאַלד. ¹⁴און זאַלסט אַרײַנציען די שטאַנגען אין די רינגען ביי די זייטן פון אַרון, צו טראָגן אויף זיי דעם אַרון. ¹⁵אין די רינגען פון אַרון זאלן די שטאַנגען זיין, זיי זאלן ניט אָפּגעטאָן ווערן פון אים. ¹⁶און זאַלסט אַרײַנטאָן אין דעם אַרון דאָס געזעץ וואָס איך וועל דיר געבן.

¹⁷און זאַלסט מאַכן אַ דעק פון ריינעם גאַלד; צוויי איילן און אַ האַלב זיין לענג, און אַן אייל און אַ האַלב זיין ברייט. ¹⁸און זאַלסט מאַכן צוויי גילדערנע פרוּבִים; געהאַמערט זאַלסטו זיי מאַכן, ביי ביידע עקן פון דעק. ¹⁹און מאַך איין פרוּב בייים עק פון דער זייט, און איין פרוּב בייים עק פון דער אַנדער זייט; פון דעם דעק גופא זאַלט איר מאַכן די פרוּבִים ביי זיינע ביידע עקן. ²⁰און די פרוּבִים זאלן אויסשפרייטן די פליגלען צו דער הייך, שירעמענדיק מיט זייערע פליגלען איבער דעם דעק, מיט זייערע פנימער איינער אַקעגן אַנדערן; צום דעק צו זאלן זיין די פנימער פון די פרוּבִים. ²¹און זאַלסט אַרויפטאָן דעם דעק אויבן אויפן אַרון; און אין דעם אַרון זאַלסטו אַרײַנטאָן דאָס געזעץ וואָס איך וועל דיר געבן. ²²און איך וועל זיך דאַרטן אַנטפלעקן צו דיר, און וועל רעדן מיט דיר פון איבערן דעק, פון צווישן די צוויי פרוּבִים וואָס איבער

דעם אָרון פון געזעץ, אַלץ וואָס איך וועל דיר באַפעלן פאַר די קינדער פון ישׂראל.

²³און זאָלסט מאַכן אַ טיש פון שטימ־האַלץ; צוויי איילן זיין לענג, און אַן אייל זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. ²⁴און זאָלסט אים איבערציען מיט ריינעם גאָלד, און מאַכן צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. ²⁵און זאָלסט מאַכן צו אים אַ לייסט פון אַ האַנטברייט רונד אַרום, און מאַכן אַ גילדערנעם קראַנץ צו זיין לייסט רונד אַרום. ²⁶און זאָלסט מאַכן פאַר אים פיר גילדערנע רינגען, און אַרױפֿטאָן די רינגען אויף די פיר ווינקלען וואָס אויף זיינע פיר פיס. ²⁷לעבן דעם לייסט זאָלן זיין די רינגען, פאַר אויערן פאַר די שטאַנגען צו טראָגן דעם טיש. ²⁸און זאָלסט מאַכן די שטאַנגען פון שטימ־האַלץ, און זיי איבערציען מיט גאָלד; און דער טיש זאָל געטראָגן ווערן אויף זיי. ²⁹און זאָלסט מאַכן זיינע שיסלען, און זיינע שאַלן, און זיינע קאַנען, און זיינע בעכערס, וואָס מיט זיי ווערט געגאַסן; פון ריינעם גאָלד זאָלסטו זיי מאַכן. ³⁰און זאָלסט אַרױפֿטאָן אויפן טיש טיש דאָס ברויט פון אָנעזיכט פאַר מיר תמיד.

³¹און זאָלסט מאַכן אַ מענורה פון ריינעם גאָלד; געהאַמערט זאָל די מענורה געמאַכט ווערן, איר פּױסגעשטעל, און איר שטאַם; אירע בעכערלאַך—אירע קנעפּ און אירע בלומען—זאָלן זיין פון איר גופא. ³²און זעקס רערן זאָלן אַרױסגיין פון אירע זייטן, דריי רערן פון דער מענורה פון איר איין זייט, און דריי רערן פון דער מענורה פון איר צווייטער זייט. ³³דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך פון אַ קנאַפּ און אַ בלום אויף איין רער, און דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך פון אַ קנאַפּ און אַ בלום אויפן אַנדער רער; אזוי פאַר די זעקס רערן, וואָס גייען אַרויס פון דער מענורה. ³⁴און אויף דער מענורה פיר מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך—אירע קנעפּ און אירע בלומען. ³⁵און אַ קנאַפּ

אונטער צוויי רערן פון איר, און אַ קנאַפּ אונטער צוויי רערן פון איר, און אַ קנאַפּ אונטער צוויי רערן פון איר, פאַר די זעקס רערן וואָס גייען אַרויס פון דער מנורה. ³⁶ זייערע קנעפּ און זייערע רערן זאָלן זיין פון איר גופא, אין גאַנצן איין אויסהאַמערונג פון ריינעם גאָלד. ³⁷ און זאָלסט מאַכן צו איר זיבן רערלאַך, און מע זאָל אַנצינדען אירע רערלאַך, און מאַכן לייכטן צו איר פאָדערזייט צו. ³⁸ און אירע צווענגלאַך און אירע אַשפענדלאַך זאָלן זיין פון ריינעם גאָלד. ³⁹ פון צענטנער ריינעם גאָלד זאָל מען זי מאַכן מיט אַלע די דאָזיקע כלים. ⁴⁰ און זע זאָלסט מאַכן לויט זייער געשטאַלט, וואָס דיר ווערט געוויזן אויפן באַרג.

כ וואו דעם משכן זאָלסטו מאַכן פון צען פאָרהאַנגען; פון געדרייטן ליינען, און בלאַער וואָל, און פורפל, און ווערמיל-רויט, מיט כרובים קונציק אויסגעאַרבעט זאָלסטו זיי מאַכן. ² די לענג פון איטלאַכן פאָרהאַנג אַכט און צוואַנציק איילן, און די ברייט פון איטלאַכן פאָרהאַנג פיר איילן; איין מאָס פאַר אַלע פאָרהאַנגען. ³ פינף פאָרהאַנגען זאָלן זיין באַהעפט איינער אָן אַנדערן, און ווידער פינף פאָרהאַנגען באַהעפט איינער אָן אַנדערן. ⁴ און זאָלסטו מאַכן שלייפן פון בלאַער וואָל אויף דעם זויס פון איין פאָרהאַנג ביים עק פון איין באַהעפטונג, און אַזוי זאָלסטו מאַכן אויף דעם זויס פון דעם עקסטן פאָרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפטונג. ⁵ פופציק שלייפן זאָלסטו מאַכן אויף דעם איין פאָרהאַנג, און פופציק שלייפן זאָלסטו מאַכן אויף דעם ברעג פון דעם פאָרהאַנג וואָס אין דער צווייטער באַהעפטונג; איינער קעגן אַנדערן זאָלן די שלייפן זיין. ⁶ און זאָלסטו מאַכן פופציק גילדערנע האַקן, און באַהעפטן די פאָרהאַנגען איינעם צום אַנדערן מיט די האַקן, און דער משכן זאָל זיין איינס.

7 און זאָלסט מאַכן פאַרהאַנגען פון ציגנהאַר פאַר אַ
 געצעלט איבערן משכן; עלף פאַרהאַנגען זאָלסטו זיי מאַכן.
 8 די לענג פון איטלאַכן פאַרהאַנג דרייסיק איילן, און די ברייט
 פון איטלאַכן פאַרהאַנג פיר איילן; איין מאָס פאַר די עלף
 פאַרהאַנגען. 9 און זאָלסט באַהעפטן פינף פאַרהאַנגען באַזונדער,
 און זעקס פאַרהאַנגען באַזונדער; און דעם זעקסטן פאַרהאַנג
 זאָלסטו צונויפטאַפלען אויף דער פאַדערזייט פון געצעלט.
 10 און זאָלסט מאַכן פופציק שלייפן אויף דעם זויס פון איין
 פאַרהאַנג, דעם עקסטן אין דער באַהעפטונג, און פופציק שלייפן
 אויף דעם זויס פון דעם פאַרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפטונג.
 11 און זאָלסט מאַכן פופציק קופערנע האַקן, און אַריינטאַן
 די האַקן אין די שלייפן, און באַהעפטן דאָס געצעלט, אַז עס
 זאָל זיין איינס. 12 און דער אַריבערהאַנג וואָס בלייבט פון די
 פאַרהאַנגען פון געצעלט, דער איבעריקער האַלבער פאַרהאַנג,
 זאָל אַראָפּהענגען אויף דער הינטערשטער זייט פון משכן. 13 און
 די אייל פון דער זייט, און די אייל פון דער אַנדער זייט, וואָס
 בלייבט איבער פון דער לענג פון די פאַרהאַנגען פון געצעלט,
 זאָל אַראָפּהענגען אויף די זייטן פון משכן, פון דער זייט און
 פון דער אַנדער זייט, אים צו פאַרדעקן.

14 און זאָלסט מאַכן אַ צודעק פאַר דעם געצעלט פון רויט
 געפאַרבטע ווידערפעלן, און אַ צודעק פון תחשפעלן פון
 אויבן.

15 און זאָלסט מאַכן די ברעטער צום משכן פון שטים האַלץ,
 שטייעדיק. 16 צען איילן די לענג פון אַ ברעט, און אַן אייל
 און אַ האַלבע אייל די ברייט פון איטלאַכן ברעט. 17 צוויי
 צאָפנס צו איטלאַכן ברעט, איינער קעגן אַנדערן אַזוי ווי
 שטאַפלען; אַזוי זאָלסטו מאַכן צו אַלע ברעטער פון משכן.
 18 און זאָלסט מאַכן די ברעטער צום משכן, צוואַנציק ברעטער

פֶּאָר דער דָרום־זייט צו דָרום. ¹⁹און פּערציק זילבערנע שוועלן זאָלסטו מאַכן אונטער די צוואַנציק ברעטער: צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט פֶּאָר זיינע צוויי צאָפּנס, צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט פֶּאָר זיינע צוויי צאָפּנס. ²⁰און פֶּאָר דער צווייטער זייט פון מֶשְׁכַּן, פֶּאָר דער צפּונ־זייט, צוואַנציק ברעטער, ²¹מיט פּערציק זילבערנע שוועלן צו זיי: צוויי שוועלן אונטער איין ברעט, צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. ²²און פֶּאָר דער הינטערשטער זייט פון מֶשְׁכַּן צו מערב, זאָלסטו מאַכן זעקס ברעטער. ²³און צוויי ברעטער זאָלסטו מאַכן פֶּאָר די ווינקלען פון מֶשְׁכַּן, אויף דער הינטערשטער זייט. ²⁴און זיי זאָלן זיין אַרײַנגעפּאַסט אונטן, און דעסגלייכן זאָלן זיי זיין אַרײַנגעפּאַסט אויבן ביז צום ערשטן רינג; אַזוי זאָל זיין בײַ זיי בײַדן; זיי זאָלן זיין פֶּאָר די צוויי ווינקלען. ²⁵און עס וועלן זיין אַכט ברעטער מיט זייערע זילבערנע שוועלן—זעכצן שוועלן: צוויי שוועלן אונטער איין ברעט, צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. ²⁶און זאָלסטו מאַכן ריגלען פון שטים האַלץ; פינף פֶּאָר די ברעטער פון אין זייט מֶשְׁכַּן; ²⁷און פינף ריגלען פֶּאָר די ברעטער פון דער צווייטער זייט מֶשְׁכַּן, און פינף ריגלען פֶּאָר די ברעטער פון דער הינטערשטער זייט מֶשְׁכַּן, צו מערב; ²⁸און דעם מיטלסטן ריגל אין מיטן פון די ברעטער, וואָס זאָל דורכריגלען פון עק צו עק. ²⁹און די ברעטער זאָלסטו איבערציען מיט גאָלד, און מאַכן צו זיי רינגען פון גאָלד, אויערן פֶּאָר די ריגלען; און זאָלסטו איבערציען די ריגלען מיט גאָלד. ³⁰און זאָלסטו אויפשטעלן דעם מֶשְׁכַּן אַזוי ווי זיין אָפּמעל וואָס איז דיר באַוווּיִן געוואָרן אויפן באַרג.

³¹און זאָלסטו מאַכן אַ פֶּרוֹכֶת פון בלאַעֶר וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן לײַנען; קונציק אויסגעאַרבעט, מיט כּרובים זאָל מען אים מאַכן. ³²און זאָלסטו אים אַרויפּטאָן

אויף פיר זיילן פון שטים־האַלץ איבערגעצויגן מיט גאַלד, מיט זייערע העקלאַך פון גאַלד, אויף פיר זילבערנע שוועלן.³³ און זאָלסט אַרויפּטאָן דעם פֿרוֹכַת אונטער די האָקן; און זאָלסט אַרײַנברענגען אַהין, אינעווייניק פון פֿרוֹכַת, דעם אַרון פון געזעץ; און דער פֿרוֹכַת וועט אײך אָפּשײַדן צווישן דעם הייליקטום און דעם קד־שִׁקְדָשִׁים.³⁴ און זאָלסט אַרויפּטאָן דעם דעק אויף דעם אַרון פון געזעץ, אין קד־שִׁקְדָשִׁים.³⁵ און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם טיש דרויסן פון פֿרוֹכַת, און די מנורה אַקעגן דעם טיש, אין דרום־זײט משכן; און דעם טיש זאָלסטו שטעלן אין צפּונ־זײט.³⁶ און זאָלסט מאַכן אַ פֿאַרהאַנג צום אײַנגאַנג פון געצעלט, פון בלאַער וואַל, און פּורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן לײנען, געשטיקטע אַרבעט.³⁷ און זאָלסט מאַכן צום פֿאַרהאַנג פינף זיילן פון שטים־האַלץ, און זיי איבערציען מיט גאַלד; זייערע העקלאַך פון גאַלד; און זאָלסט אויסגיסן פֿאַר זיי פינף קופּערנע שוועלן.

כז און זאָלסט מאַכן דעם מזבַח פון שטים־האַלץ, פינף איילן די לענג, און פינף איילן די ברייט; פירעקעכדיק זאָל דער מזבַח זײן, און דריי איילן זײן הייך.² און זאָלסט מאַכן זײנע הערנער אויף זײנע פיר ווינקלען; פון אים גיפּא זאָלן זײן זײנע הערנער; און זאָלסט אים איבערציען מיט קופּער.³ און זאָלסט מאַכן זײנע טעפּ אויף אַוועקנעמען זײנע אַש, און זײנע שופּלען, און זײנע שפּרענגבעקנס, און זײנע גאַפּלען און זײנע פּײַער־פּאַנען; אַלע זײנע כלים זאָלסטו מאַכן פון קופּער.⁴ און זאָלסט מאַכן צו אים אַ קופּערנע זיפּ פון נעצאַרבעט, און זאָלסט מאַכן אויף דער נעץ פיר קופּערנע רינגען אויף זײנע פיר עקן.⁵ און זאָלסט זי אַרויפּטאָן אונטער דעם געזימס פון מזבַח, פון אונטן, און די נעץ זאָל זײן ביז דער העלפט פון מזבַח.⁶ און זאָלסט מאַכן שטאַנגען צום מזבַח.

שטאַנגען פון שטיים־האַלץ, און זיי איבערציען מיט קופּער. יאון זיינע שטאַנגען זאָלן אַרײַנגעצויגן ווערן אין די רינגען, און די שטאַנגען זאָלן זיין אויף ביידע זייטן פון מזבח, ווען מע טראָגט אים. ⁸הויל אינעווייניק, פון ברעטער, זאָלסטו אים מאַכן; אזוי ווי מע האָט דיר געוויזן אויפן באַרג, אזוי זאָל מען מאַכן.

⁹און זאָלסט מאַכן דעם הויף פון משכן: פאַר דער דרום־זייט צו דרום, אַרומהאַנגען פאַרן הויף פון געדרייטן לײַנען, הונדערט איילן די לענג פאַר דער איין זייט. ¹⁰און די זיילן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פון קופּער; די העקלאַך פון די זיילן, און זייערע רײפּבענדער, פון זילבער. ¹¹און דעסגלײַכן פאַר דער צפון־זייט, פאַר לענג: אַרומהאַנגען הונדערט איילן די לענג, און די זיילן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פון קופּער; די העקלאַך פון די זיילן, און זייערע רײפּבענדער, פון זילבער. ¹²און פאַר ברייט פון הויף אין מערבֿ־זייט, אַרומהאַנגען פון פּופּציק איילן: די זיילן דערצו צען, און זייערע שוועלן צען. ¹³און די ברייט פון הויף אין מזרח־זייט צו זונאוּפגאַנג פּופּציק איילן. ¹⁴און פּופּצן איילן אַרומהאַנגען פאַר איין זייט; די זיילן דערצו דריי, און זייערע שוועלן דריי. ¹⁵און פאַר דער צווייטער זייט פּופּצן איילן אַרומהאַנגען; די זיילן דערצו דריי, און זייערע שוועלן דריי. ¹⁶און פאַרן טויער פון הויף אַ פאַרהאַנג פון צוואַנציק איילן, פון בלאָער וואָל, און פּורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן לײַנען, געשטיקטע אַרבעט; די זיילן דערצו פיר, און זייערע שוועלן פיר. ¹⁷אַלע זיילן פון הויף רונד אַרום, אַרומגערייפּט מיט זילבער; זייערע העקלאַך פון זילבער, און זייערע שוועלן פון קופּער. ¹⁸די לענג פון הויף הונדערט איילן, און די ברייט פּופּציק אַקעגן פּופּציק, און די הייך פינף איילן.

פון געדרייטן ליינען; און די שוועלן דערצו פון קופער. ¹⁹אָלע געצייג פון משכן פאַר זיין גאַנצער אַרבעט, און אַלע זיינע פלעקלאַך, און אַלע פלעקלאַך פון הויף, פון קופער.

תצוה

²⁰און דו זאָלסט באַפעלן די קינדער פון ישראל, זיי זאָלן דיר ברענגען ריינע געשלאַגענע בוימל פאַר דער לייכטונג, אויף אַנצינדן אַ ליכט תמיד. ²¹אין אוהל־מועד, דרויסן פון פֿרוֹכֶת וואָס פאַרן געזעץ, זאָל עס אַהרן און זיינע קינדער צורייכטן אויף פון אָוונט ביז אין דער פרי, פאַר גאַט; אַן אייביק געזעץ אויף זייערע דור־דורות פאַר די קינדער פון ישראל.

כח ¹און דו מאַך גענענען צו דיר דיין ברודער אַהרֶנען, און זיינע זין מיט אים, פון צווישן די קינדער פון ישראל, כדי זיי זאָלן זיין כהנים צו מיר; אַהרן, נָדָב, און אַביהוא, אַלעָנָר, און איתָמָר, אַהרנס זין. ²און זאָלסט מאַכן דיין ברודער אַהרֶנען הייליקע קליידער פאַר אַ כבוד און פאַר אַ שיינקייט. ³און דו זאָלסט רעדן צו אַלע קלוגהאַרציקע, וואָס איך האָב זיי אָנגעפילט מיט אַ גייסט פון חכמה, זיי זאָלן מאַכן די קליידער פאַר אַהרֶנען, כדי אים צו הייליקן אַז ער זאָל זיין אַ כהן צו מיר.

⁴און דאָס זיינען די קליידער, וואָס זיי זאָלן מאַכן: אַ חוֹשֶׁן, און אַן אַפּוֹד, און אַ מאַנטל, און אַ געקעסטלט העמדל, אַ הויב, און אַ גאַרטל; און זיי זאָלן מאַכן הייליקע קליידער פאַר דיין ברודער אַהרֶנען און פאַר זיינע זין, כדי זיי זאָלן זיין כהנים צו מיר. ⁵און זיי זאָלן נעמען דאָס גאַלד, און די בלאַע וואָל, און דעם פּוּרפּל, און דאָס ווערמילרויט, און דעם ליינען. ⁶און זיי זאָלן מאַכן דעם אַפּוֹד פון גאַלד, בלאַער וואָל,

און פורפל, ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען, קונציק אויס געארבעט. ⁷צוויי אַקסלבענדער זאָל ער האָבן, באַהעפט צו זיינע צוויי עקן, כדי ער זאָל זיין באַהעפט. ⁸און דער גאַרטל באַנד וואָס אויף אים, זאָל זיין אַזוי ווי זיין אַרבעט, פון אים גופא; פון גאָלד, בלאַערוואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען. ⁹און זאָלסט נעמען צוויי אָניקל-שטיינער, און אויסקריצן אויף זיי די נעמען פון די קינדער פון ישראל; ¹⁰זעקס פון זייערע נעמען אויף איין שטיין, און די איבעריקע זעקס נעמען אויפן צווייטן שטיין, לויט זייערע געבורטן. ¹¹ווי אַרבעט פון אַ שטיינשניידער, ווי אויסקריצונגען פון אַ זיגל, זאָלסטו אויסקריצן די צוויי שטיינער לויט די נעמען פון די קינדער פון ישראל; אַיינגעראַמט אין אַיינפאַסונגען פון גאָלד זאָלסטו זיי מאַכן. ¹²און זאָלסט אַרויפטאָן די צוויי שטיינער אויף די אַקסלבענדער פון אַפּוד—שטיינער פון דערמאָנונג פאַר די קינדער פון ישראל; און אַהרן זאָל טראָגן זייערע נעמען פאַר גאָט אויף זיינע צוויי אַקסלען פאַר אַ דערמאָנונג. ¹³און זאָלסט מאַכן אַיינפאַסונגען פון גאָלד; ¹⁴און צוויי קייטן פון ריינעם גאָלד; געדרייט זאָלסטו זיי מאַכן, פלעכט אַרבעט; און זאָלסט אַרויפטאָן די געפלאַכטענע קייטן אויף די אַיינפאַסונגען.

¹⁵און זאָלסט מאַכן אַ חוּשן פון באַשייד, קונציק אויס געארבעט; אַזוי ווי די אַרבעט פון אַפּוד זאָלסטו אים מאַכן; פון גאָלד, בלאַערוואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען, זאָלסטו אים מאַכן. ¹⁶פירעקעכדיק זאָל ער זיין, געטאַפלט, אַ שפּאַן זיין לענג, און אַ שפּאַן זיין ברייט. ¹⁷און זאָלסט אַריינזעצן אין אים אַן אַיינזעצונג פון שטיינער, פיר ציילן שטיינער. אַ צייל פון רובין, טאַפּאַז, און שמאַראַק, איין צייל; ¹⁸און די צווייטע צייל: גאַרפונקל, סאַפירשטיין, און

דימענט; ¹⁹און די דריטע צייל: יאכצום, אגאט, און אמעטיסט;
²⁰און די פירטע צייל: גאלדשטיין, און אַניקל, און יאַשפּיז; אַינר
געזעצט אין גאלד זאלן זיין אין זייערע אַינפאַסונגען. ²¹און
די שטיינער זאלן זיין לויט די נעמען פון די קינדער פון ישראל,
צוועלף, לויט זייערע נעמען; ווי אויסקריצונגען פון אַ זיגל,
איטלאַכער לויט זיין נאָמען זאלן זיין, אַקעגן די צוועלף
שבטים. ²²און זאַלסט מאַכן אויפן חוּשן געדרייטע קייטן,
פלעכטאַרבעט, פון ריינעם גאלד. ²³און זאַלסט מאַכן צום
חוּשן צוויי גילדערנע רינגען, און אַרויפּטאָן די צוויי רינגען אויף
די צוויי עקן פון חוּשן. ²⁴און זאַלסט אַרייַנטאָן די צוויי
גילדערנע פלעכטן אין די צוויי רינגען ביי די עקן פון חוּשן.
²⁵און די צוויי עקן פון די צוויי פלעכטן זאַלסטו אַרויפּטאָן
אויף די צוויי אַינפאַסונגען, און אַרויפּטאָן אויף די אַקסל-
בענדער פון אַפּוד, אויף זיין פּאָדערווייט. ²⁶און זאַלסט
מאַכן צוויי גילדערנע רינגען, און זי אַרויפּזעצן אויף די
צוויי עקן פון חוּשן ביי זיין זוים וואָס צו דער זייט פון
אַפּוד, אינעווייניק צו. ²⁷און זאַלסט מאַכן צוויי גילדערנע
רינגען, און זי אַרויפּטאָן אויף די צוויי אַקסלבענדער פון
אַפּוד, פון אונטן, אויף זיין פּאָדערווייט, לעבן זיין באַהעפטונג,
איבער דעם אַרומבאַנד פון אַפּוד. ²⁸און מע זאל צושנירן
דעם חוּשן דורך זיינע רינגען צו די רינגען פון אַפּוד מיט אַ
שנור פון בלאַער וואָל, כדי ער זאל זיין אויף דעם אַרומבאַנד
פון אַפּוד, און דער חוּשן זאל זיך ניט אַראָפרוקן פון אַפּוד.
²⁹און אַהרן זאל טראַגן די נעמען פון די קינדער פון ישראל אין
דעם חוּשן פון באַשייד אויף זיין האַרצן, ווען ער קומט אין
הייליקטום, פאַר אַ דערמאָנונג פאַר גאָט תמיד. ³⁰און זאַלסט
אַרייַנטאָן אין דעם חוּשן פון באַשייד די אורים־זותומים, און זי
זאלן זיין ביי אַהרנען אויפן וואַרצן, ווען ער קומט פאַר גאָט;

און אהרן זאל טראָגן דעם באַשייד פון די קינדער פון ישראל אויף זיין האַרצן פאַר גאָט תמיד.

³¹און זאָלסט מאַכן דעם מאַנטל פון אַפוד פון לויטער בלאָער וואָל. ³²און זיין עפענונג פאַרן קאָפּ זאל זיין אין זיין מיטן; אַ זויס זאל זיין ביי זיין עפענונג רונד אַרום, וועבאַרבעט; אַזוי ווי די עפענונג פון אַ פאַנצער העמד זאל זיין ביי אים, ער זאל זיך ניט צערייסן. ³³און זאָלסט מאַכן אויף זיינע ברעגן מילגרוימען פון בלאָער וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, אויף זיינע ברעגן רונד אַרום, און גילדערנע גלעקלאַך צווישן זיי רונד אַרום: ³⁴אַ גילדערן גלעקל און אַ מילגרויס, אַ גילדערן גלעקל און אַ מילגרויס, אויף די ברעגן פון דעם מאַנטל רונד אַרום. ³⁵און עס זאל זיין אויף אַהרנען ביים דינען, און דער קול דערפון זאל זיך הערן ווען ער קומט אַרײַן אין הייליקטום פאַר גאָט, און ווען ער גייט אַרויס, כדי ער זאל ניט שטאַרבן. ³⁶און זאָלסט מאַכן אַ שטערנבלעך פון ריינעם גאלד, און אויסקריצן אויף אים ווי אויסקריצונגען פון אַ זיגל „הייליק צו גאָט“. ³⁷און זאָלסט עס אַרויפּטאָן אויף אַ שנוור פון בלאָער וואָל, און עס זאל זיין אויף דער הויב; אויף דער פּאַדערויט פון דער הויב זאל עס זיין. ³⁸און עס זאל זיין אויף אַהרנס שטערן, און אהרן זאל נעמען אויף זיך די זינד אַקעגן די הייליקע זאַכן, וואָס די קינדער פון ישראל הייליקן, ביי אַלע זייערע הייליקע גאָבן; און עס זאל זיין אויף זיין שטערן תמיד, כדי זיי זאלן באַוויליקט ווערן פאַר גאָט.

³⁹און זאָלסט מאַכן דאָס העמדל געקעסטלט, פון ליינען; און זאָלסט מאַכן אַ הויב פון ליינען; און אַ גאַרטל זאָלסטו מאַכן, געשטיקטע אַרבעט. ⁴⁰און אַהרנס זין זאָלסטו מאַכן העמדלאַך; און זאָלסט זיי מאַכן גאַרטלען; און היטלען זאָלסטו זיי מאַכן פאַר אַ כבוד און פאַר אַ שיינקייט. ⁴¹און זאָלסט זיי

אָנטאָן דיין ברודער אַהרנען און זיינע זין מיט אים; און זאָלסט זיי זאַלבן, און דערפילן זייער האַנט, און זיי הייליקן, אַז זיי זאָלן זיין כהנים צו מיר. ⁴² און מאַך זיי ליינענע הויזן צו פאַרדעקן דאָס שאַנדפלייש; פון די לענדן און ביז די דיכן זאָלן זיי זיין. ⁴³ און זיי זאָלן זיין אויף אַהרנען און זיינע זין, ווען זיי קומען אין אוהל־מועד, אָדער ווען זיי גענענען צום מזבח, צו דינען אין הייליקטום; כּדי זיי זאָלן ניט טראַגן אַ זינד און שטאַרבן; אַן אייביק געזעץ פאַר אים און פאַר זיין זאַמען נאָך אים.

כט און דאָס איז די זאַך וואָס דו זאָלסט טאָן צו זיי, זיי צו הייליקן צו זיין כהנים צו מיר: נעם איין יונגן אָקס און צוויי ווידערס אָן אַ פעלער. ² און אומגעזייערט ברויט, און אומגעזייערטע חלות פאַרמישט מיט אייל, און אומגעזייערטע קוכנס באַשמירט מיט אייל; פון וויצענעם זעמלמעל זאָלסטו זיי מאַכן. ³ און זאָלסט זיי אַריינטאָן אין איין קאַרב, און זיי גענענען אין דעם קאַרב, מיט דעם אָקס און מיט די צוויי ווידערס. ⁴ און אַהרנען און זיינע זין זאָלסטו מאַכן גענענען צום אַיינגאַנג פון אוהל־מועד, און זאָלסט זיי וואַשן מיט וואַסער. ⁵ און זאָלסט נעמען די קליידער, און אַנקליידן אַהרנען דאָס העמדל, און דעם מאַנטל פון אַפּוד, און דעם אַפּוד, און דעם חוּשן, און אים אָנגורטן מיט דעם אַרומבאַנד פון אַפּוד. ⁶ און זאָלסט אָנטאָן די הויב אויף זיין קאַפּ, און אַרויפטאָן די הייליקע קרוין אויף דער הויב. ⁷ און זאָלסט נעמען דאָס אייל פון זאַלבונג, און אַרויפגיסן אויף זיין קאַפּ, און אים זאַלבן. ⁸ און זיינע זין זאָלסטו מאַכן גענענען, און זיי אַנקליידן העמדלאַך. ⁹ און זאָלסט זיי אָנגורטן אַ גאַרטל, אַהרנען און זיינע זין, און זיי אַנבינדן היטלען, און די כּהונה זאָל זיי געהערן פאַר אַן אייביקן רעכט; און זאָלסט דערפילן די האַנט פון אַהרנען, און די האַנט פון זיינע זין.

¹⁰און זאָלסט מאַכן גענענען דעם אָקס פאַרן אוהל-מועד, און אַהרן און זיינע זין זאָלן אָנלענען זייערע הענט אויפן קאָפּ פון אָקס. ¹¹און זאָלסט שעכטן דעם אָקס פאַר גאָט, ביים איינער גאַנג פון אוהל-מועד. ¹²און זאָלסט נעמען פון דעם בלוט פון אָקס, און אַרויפטאָן אויף די הערנער פון מזבח מיט דיין פינגער, און דאָס גאַנצע בלוט זאָלסטו אויסגיסן ביים גרונט פון מזבח. ¹³און זאָלסט נעמען דאָס גאַנצע פעטס וואָס באַדעקט די אינגעווייד, און דאָס רויטפלייש איבער דעם לעבער, און ביידע נירן, און דאָס פעטס וואָס אויף זיי, און דעמפן אויפן מזבח. ¹⁴און דאָס פלייש פון אָקס, און זיין פעל, און זיין מיסט, זאָלסטו פאַרברענען אין פייער אויסן לאַגער; אַ זינדאָפּפער איז דאָס.

¹⁵און איין ווידער זאָלסטו נעמען, און אַהרן און זיינע זין זאָלן אָנלענען זייערע הענט אויפן קאָפּ פון ווידער. ¹⁶און זאָלסט שעכטן דעם ווידער, און נעמען זיין בלוט, און שפרענגען אויפן מזבח רונד אַרום. ¹⁷און דעם ווידער זאָלסטו צעשניידן אויף זיינע שטיקער, און זאָלסט וואַשן זיינע אינגעווייד, און זיינע קני, און זיי אַוועקלייגן צו זיינע שטיקער, און צו זיין קאָפּ. ¹⁸און זאָלסט דעמפן דעם גאַנצן ווידער אויפן מזבח; אַ בראַנדאָפּפער איז דאָס צו גאָט; אַ געשמאַקער ריח, אַ פייער-אָפּפער איז דאָס צו גאָט.

¹⁹און זאָלסט נעמען דעם צווייטן ווידער, און אַהרן און זיינע זין זאָלן אָנלענען זייערע הענט אויפן קאָפּ פון ווידער. ²⁰און זאָלסט שעכטן דעם ווידער, און נעמען פון זיין בלוט, און אַרויפטאָן אויפן רעכטן אויערלעפל פון אַהרנען, און אויפן רעכטן אויערלעפל פון זיינע זין, און אויפן דוימען פון זייער רעכטער האַנט, און אויפן דוימען פון זייער רעכטן פּוּס; און זאָלסט שפרענגען דאָס בלוט אויפן מזבח רונד אַרום. ²¹

זאָלסט נעמען פון דעם בלוט וואָס אויפן מוּבַח, און פון דעם
 אייל פון זאָלבונג, און שפּריצן אויף אַהרֶנען, און אויף זיינע
 קליידער, און אויף זיינע זין, און אויף די קליידער פון זיינע זין
 מיט אים; און ער און זיינע קליידער וועלן ווערן הייליק, און
 זיינע זין און די קליידער פון זיינע זין מיט אים.²² און זאָלסט
 נעמען פון דעם ווידער דאָס פעטס, און דעם וויידל, און דאָס
 פעטס וואָס באַדעקט די אינגעווייד, און דאָס רויטפלייש פון
 לעבער, און ביידע נירן, און דאָס פעטס וואָס אויף זיי, און
 דעם רעכטן שענקל—וואָרום אַ ווידער פון דערפילונג איז
 דאָס—און איין לאַבן ברויט, און איין חלה ברויט אויף אייל,
 און איין קוכן פון דעם קאָרב אומגעזייערטן ברויט וואָס פאַר
 גאָט.²⁴ און זאָלסט אַלצדינג אַרויפטאָן אויף די הענט פון
 אַהרֶנען, און אויף די הענט פון זיינע זין; און זאָלסט זיי אויפ־
 הייבן אָן אויפהייבונג פאַר גאָט.²⁵ און זאָלסט עס נעמען פון
 זייער האַנט, און דעמפן אויפן מוּבַח, איבער דעם בראַנדאָפּפער,
 פאַר אַ געשמאַקן ריח פאַר גאָט; אַ פייעראָפּפער איז דאָס צו
 גאָט.²⁶ און זאָלסט נעמען די ברוסט פון דעם ווידער פון דער־
 פילונג וואָס פאַר אַהרֶנען, און זי אויפהייבן אָן אויפהייבונג פאַר
 גאָט; און עס זאָל זיין דיר צום חלק.²⁷ און זאָלסט הייליקן די
 ברוסט פון אויפהייבונג, און דעם שענקל פון אָפּשיידונג, וואָס
 איז אויפגעהויבן געוואָרן, און וואָס איז אָפּגעשיידט געוואָרן
 פון דעם ווידער פון דערפילונג, פון דעם וואָס פאַר אַהרֶנען
 און פאַר זיינע זין.²⁸ און עס זאָל געהערן צו אַהרֶנען און צו
 זיינע קינדער, פאַר אָן אייביקן רעכט, פון די קינדער פון
 ישׂראל; וואָרום אָן אָפּשיידונג איז דאָס, און אָן אָפּשיידונג זאָל
 עס זיין, פון די קינדער פון ישׂראל פון זייערע פרידאָפּפער,
 זייער אָפּשיידונג צו גאָט.

²⁹ און די הייליקע קליידער פון אַהרֶנען זאָלן זיין פאַר

זיינע זין נאך אים, אויף צו זאלבן אין זיי, און צו דערפילן זייער האנט אין זיי. ³⁰ זיבן טעג זאל זיי אנטאן דער פון זיינע זין, וואס ווערט דער כהן אויף זיין אָרט, דער וואָס קומט אין אוהל-מועד צו דינען אין הייליקטום.

³¹ און דעם ווידער פון דערפילונג זאלסטו נעמען, און קאָכן זיין פלייש אין אַ הייליקן אָרט. ³² און אַהרן און זיינע זין זאלן עסן דאָס פלייש פון דעם ווידער, און דאָס ברויט וואָס אין קאָרב, ביים אַיינגאַנג פון אוהל-מועד. ³³ און דאָס זאלן עסן די אויף וועמען עס איז פאַרגעבן געוואָרן דערמיט, כדי צו דערפילן זייער האַנט, זיי צו הייליקן; אָבער אַ פּרעמדער זאל דערפון ניט עסן, ווייל דאָס איז הייליק. ³⁴ און אַז עס וועט איבערבלייבן פון דעם פלייש פון דערפילונג, אָדער פון דעם ברויט, ביז אין דער פרי, זאלסטו פאַרברענען דאָס געבליבענע אין פייער; עס זאל ניט געגעסן ווערן, וואָרום עס איז הייליק.

³⁵ און זאלסט טאָן צו אַהרנען און צו זיינע זין אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפוילן; זיבן טעג זאלסטו דערפילן זייער האַנט. ³⁶ און אַן אָקס אַ זינדאָפּפער זאלסטו מאַכן איטלאַכן טאָג פאַר אַ פאַרגעבונג, און רייניקן דעם מזבח מיט דיין מכפר זיין אויף אים; און זאלסט אים זאלבן, אים צו הייליקן. ³⁷ זיבן טעג זאלסטו מכפר זיין אויפן מזבח, און אים הייליקן; און דער מזבח זאל זיין אַ הייליקסטע הייליקייט; אַלץ וואָס רירט זיך אַן אַן מזבח זאל ווערן הייליק.

³⁸ און דאָס איז וואָס דו זאלסט מאַכן אויפן מזבח: יאָריקע שעפּסן צוויי אַ טאָג, תמיד. ³⁹ איין שעפּס זאלסטו מאַכן אין דער פרי, און דעם צווייטן שעפּס זאלסטו מאַכן קעגן אַוונט. ⁴⁰ און אַ צענטל זעמלמעל פאַרמישט מיט געשלאָגענע אייל אַ פערטל היין, און אַ גיסאָפּפער פון אַ פערטל היין וויין צו דעם

איינ שעפס. ⁴¹און דעם צווייטן שעפס זאלסטו מאַכן קעגן אָונט; אַזוי ווי דאָס שפּייזאָפּפּער פּון אין דער פּרי, און אַזוי ווי זיין גיסאָפּפּער, זאלסטו מאַכן צו אים, פאַר אַ געשמאַקן ריח, אַ פּייעראָפּפּער צו גאָט. ⁴²אַ שטענדיק בראַנדאָפּפּער אויף אַייערע דור-דורות, ביים אַיינגאַנג פּון אוהל-מועד, פאַר גאָט, וואָס דאָרטן וועל איך זיך אַנטפלעקן צו אַיך, דאָרטן צו רעדן צו דיר. ⁴³און איך וועל זיך דאָרטן אַנטפלעקן צו די קינדער פּון ישראל, און עס וועט געהייליקט ווערן מיט מיין פּראַכט. ⁴⁴און איך וועל הייליקן דעם אוהל-מועד, און דעם מזבח; און אַהרנען און זיינע זין וועל איך הייליקן צו זיין פּהגים צו מיר. ⁴⁵און איך וועל רוען צווישן די קינדער פּון ישראל, און וועל זיי זיין צום גאָט. ⁴⁶און זיי וועלן וויסן, אַז איך בין יהוה זייער גאָט, וואָס האָב זיי אַרויסגעצויגן פּון לאַנד מצרים, כדי איך זאל רוען צווישן זיי. איך בין יהוה זייער גאָט.

¶ יאון זאלסט מאַכן אַ מזבח פאַר רייכערונג פּון וויירוין; פּון שטימ-האַלץ זאלסטו אים מאַכן. ²אַן אייל זיין לענג, און אַן אייל זיין ברייט; פירעקעכדיק זאל ער זיין, און צוויי איילן זיין הייך; פּון אים גופא זאלן זיין זיינע הערנער. ³און זאלסט אים איבערציען מיט ריינעם גאָלד, זיין אויבערדעק, און זיינע ווענט רונד אַרום, און זיינע הערנער; און זאלסט מאַכן צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. ⁴און צוויי גילדערנע רינגען זאלסטו מאַכן צו אים אונטער זיין קראַנץ; אויף זיינע צוויי פּלאַנקען זאלסטו זיי מאַכן-אויף זיינע צוויי זייטן, און זיי זאלן זיין פאַר אויערן פאַר די שטאַנגען, אים צו טראָגן אויף זיי. ⁵און זאלסט מאַכן די שטאַנגען פּון שטימ-האַלץ, און זיי איבערציען מיט גאָלד. ⁶און זאלסט אים אַוועק שטעלן פאַר דעם פּרוֹכַת וואָס פאַר דעם אַרון פּון געזעץ, פאַר

דעם דעק וואָס איבער דעם געזעץ, וואָס דאָרטן וועל איך זיך אַנטפלעקן צו דיר. ⁷און אַהרן זאָל רייכערן אויף אים וויירויך פון שמעקעדיקע געווירצן; פרימאַרגן אין פרימאַרגן, ווען ער מאַכט צורעכט די רערלאַך, זאָל ער עס רייכערן. ⁸און ווען אַהרן צינדט אָן די רערלאַך קעגן אַוונט, זאָל ער עס רייכערן; אַ שטענדיקן וויירויך פאַר גאָט אויף אַייערע דור־דורות. ⁹איר זאָלט ניט אויפברענגען אויף אים פּרעמדן וויירויך, אָדער אַ בראַנדאָפּפּער און אַ שפּייזאָפּפּער; און אַ גיסאָפּפּער זאָלט איר ניט גיסן אויף אים. ¹⁰און אַהרן זאָל מכּפּר זיין אויף זיינע הערנער איין מאָל אין יאָר; מיט דעם בלוט פון דעם זינדאָפּפּער פון פאַרגעבונג זאָל ער איין מאָל אין יאָר מכּפּר זיין אויף אים, אויף אַייערע דור־דורות; אַ הייליקסטע הייליקייט איז ער צו גאָט.

כִּי תִשָּׂא

¹¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹²אַז דו וועסט אויפנעמען דעם מספּר פון די קינדער פון ישראל לויט זייער ציילונג, זאָלן זיי געבן איטלאַכער אָן אויסלייז פאַר זיין נפש צו גאָט, ווען מע ציילט זיי, כּדי עס זאָל ניט זיין צווישן זיי אַ מגפּה, ווען מע ציילט זיי. ¹³דאָס זאָלן זיי געבן, איטלאַכער וואָס גייט אַריין אין דער ציילונג: אַ האַלבן שְׁקל, אויפן הייליקן שְׁקל—צוואַנציק גְרָה אַ שְׁקל—אַ האַלבן שְׁקל אָן אָפּשיידונג צו גאָט. ¹⁴איטלאַכער וואָס גייט אַריין אין דער ציילונג, פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, זאָל געבן די אָפּשיידונג פון גאָט. ¹⁵דער רייכער זאָל ניט מערן, און דער אַרעמער זאָל ניט מינערן פון אַ האַלבן שְׁקל, ביים געבן די אָפּשיידונג פון גאָט, כּדי מכּפּר צו זיין אויף אַייערע נפשות. ¹⁶און זאָלסט נעמען דאָס געלט פון פאַרגעבונג, פון די קינדער פון

ישראל, און זאָלסט עס געבן פאַר דער אַרבעט פון אוהל־מועד, און עס זאָל זיין די קינדער פון ישראל פאַר אַ דערמאָנונג פאַר גאָט, מכּפּר צו זיין אויף אַייערע נפשות.

¹⁷ און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹⁸ זאָלסט אויך מאַכן אַ האַנטפּאַס פון קופּער, מיט זיין געשטעל פון קופּער, זיך צו וואַשן; און זאָלסט אים אַוועקשטעלן צווישן אוהל־מועד און צווישן מזבח, און אַרײַנטאָן אַהין וואַסער. ¹⁹ און אַהרן און זיינע זין זאָלן וואַשן פון אים זייערע הענט און זייערע פיס. ²⁰ ווען זיי קומען אין אוהל־מועד, זאָלן זיי זיך וואַשן מיט וואַסער, כּדי זיי זאָלן ניט שטאַרבן; אַדער ווען זיי גענענען צום מזבח צו דינען, צו דעמפּן אַ פּייעראָפּפּער צו גאָט. ²¹ און זיי זאָלן וואַשן זייערע הענט און זייערע פיס, כּדי זיי זאָלן ניט שטאַרבן; און עס זאָל זיי זיין אַן אײביק געזעץ, אים און זיין זאָמען אויף דור־דורות.

²² און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²³ דו נעם דיר אויך הויפטגעווירצן, פּליסיקע מירע פינף הונדערט [שקל], און געווירציקן צימערינג אַ העלפּט דערפון, צוויי הונדערט און פּופּציק, און געווירצראָר צוויי הונדערט און פּופּציק, ²⁴ און קאַנײל פינף הונדערט, אויפן הייליקן שְקל, און בוימל אַ הינ. ²⁵ און זאָלסט מאַכן דערפון אַן אייל פון הייליקער זאַלבונג, אַ בשמים צובאַרייט אַזוי ווי דער בשמים־מישער מאַכט; אַן אייל פון הייליקער זאַלבונג זאָל עס זיין. ²⁶ און זאָלסט זאַלבן דער־מיט דעם אוהל־מועד, און דעם אָרון פון געזעץ, ²⁷ און דעם טיש און אַלע זיינע כלים, און די מנורה און אירע כלים, און דעם מזבח פאַר וויירוין, ²⁸ און דעם מזבח פאַר בראַנדאָפּפּער און אַלע זיינע כלים, און דעם האַנטפּאַס און זיין געשטעל. ²⁹ און זאָלסט זיי הייליקן, זיי זאָלן זיין אַ הייליקסטע הייליקייט; אַלץ

וואָס רירט זיך אָן זיי אָן וואָל ווערן הייליק. ³⁰און אַהרנען און זיינע זין וואָלסטו וואָלבן און זיי הייליקן צו זיין כהנים צו מיר. ³¹און צו די קינדער פון ישראל וואָלסטו רעדן, אזוי צו זאָגן: אָן אייל פון הייליקער וואָלבונג וואָל דאָס זיין צו מיר אויף אַייערע דור-דורות. ³²אויף אַ מענטשנס לייב וואָל עס ניט געגאָסן ווערן, און איר וואָלט ניט מאַכן אזוינס, לויט דער צונויפמישונג דער-פון; הייליק איז דאָס, הייליק וואָל עס אייך זיין. ³³איטלאַכער וואָס וועט צוברייטן אזוינס, אָדער וואָס וועט אַרויפּטאָן דער-פון אויף אַ פרעמדן, וועט פאַרשניטן ווערן פון זיין פּאָלק. ³⁴און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: נעם דיר שמעקעדיקע געווירצן, טריפּגעווירץ, און רייכערנעגל, און גאלאַבאַן; שמעקעדיקע געווירצן, און לויטערן וויירוויך; גלייך אויף גלייך וואָלן זיי זיין. ³⁵און וואָלסט מאַכן דערפון אַ רייכערוואָרג, אַ בשמים אזוי ווי דער בשמים-מישער מאַכט, צוגעריכט מיט וואָלץ, ריין, הייליק. ³⁶און וואָלסט דערפון דין צערייבן, און אַרויפּטאָן דערפון פאַר דעם געזעץ אין אוהל-מועד, וואָס דאָרטן וועל איך זיך אַנטפלעקן צו דיר; אַ הייליקסטע הייליקייט וואָל עס אייך זיין. ³⁷און דאָס רייכערוואָרג וואָס דו וועסט מאַכן— לויט זיין צונויפמישונג וואָלט איר פאַר זיך ניט מאַכן; הייליק צו גאָט וואָל עס דיר זיין. ³⁸איטלאַכער וואָס וועט מאַכן אזוינס, צו שמעקן דערפון, וועט פאַרשניטן ווערן פון זיין פּאָלק.

לא ¹און גאָט האָט געזאָגט צו משהן אזוי צו זאָגן: ²זע, איך האָב גערופן מיטן נאָמען "בצלאל דעם זון פון אורי דעם זון פון חורן, פון שבט יהודה, ³און איך האָב אים אָנגעפילט מיטן גייסט פון גאָט, אין חכמה, און אין פאַרשטאַנדיקייט און אין קענשאַפט, און אין יעטוועדער מלאָכה, ⁴אויסצוקינצלען קונציקע זאַכן, צו אַרבעטן אין גאָלד, און אין זילבער, און אין קופּער; ⁵און אין שניידונג פון שטיינער צום אַינפאַסן, און אין

שניצונג פון האַלץ, צו אַרבעטן אין יעטוועדער מלאַכה. ⁶און איך, זע, האָב צוגעגעבן צו אים אַהליאַב דעם זון פון אַחיסמֶכֶן, פון שבט דָן; און אין האַרצן פון אַלע קלוגהאַרציקע האָב איך אַרײַנגעגעבן חכמה, אַז זײ זאָלן מאַכן אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפוילן: ⁷דעם אוהל־מועד, און דעם אַרון פאַרן געזעץ, און דעם דעק וואָס איבער אים, און אַלע כלים פון געצעלט; ⁸און דעם טיש און זײנע כלים, און די רײנע מנורה און אַלע אירע כלים, און דעם מוּבַח פאַר ווײרויך; ⁹און דעם מוּבַח פאַר בראַנדאָפּפער און אַלע זײנע כלים, און דעם האַנטפאַס און זײן געשטעל; ¹⁰און די געשטריקטע קלײדער, און די הײליקע קלײדער פאַר אַהרן דעם כהן, און די קלײדער פון זײנע זין, אויף צו טאַן די כהונה; ¹¹און דאָס אײל פון זאַלבונג, און דעם ווײרויך פון שמעקעדיקע געווירצן פאַרן הײליקטום; אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפוילן, זאָלן זײ טאַן.

¹²און גאַט האָט געזאָגט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹³דו רעד אויך צו די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט נאָר אָפּהיטן מײנע שבתים, וואָרום אַ צײכן איז דאָס צווישן מיר און צווישן אײך אויף אײערע דוּר־דורות, כּדי איר זאָלט וויסן, אַז איך יהוה הײליק אײך. ¹⁴און איר זאָלט היטן שבת, וואָרום ער איז הײליק פאַר אײך; דער וואָס פאַרשוועכט אים, זאָל טײטן געטײט ווערן; וואָרום אײטלאַכער וואָס טוט אין אים אַן אַרבעט, יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון צווישן איר פּאָלק. ¹⁵זעקס טעג זאָל געטאַן ווערן אַרבעט, אָבער אויפן זיבעטן טאָג זאָל זײן אַ שבת פון רואונג, הײליק צו גאַט; אײטלאַכער וואָס טוט אַן אַרבעט אין טאָג פון שבת, זאָל טײטן געטײט ווערן. ¹⁶און די קינדער פון ישראל זאָלן היטן שבת, צו האַלטן שבת אויף זײערע דוּר־דורות; אַן אײביקער בונד. ¹⁷צווישן מיר און צווישן די קינדער פון ישראל איז דאָס אַ צײכן אויף אײביק, אַז זעקס

טעג האָט גאָט געמאַכט דעם הימל און די ערד, און אויפן זיי בעטן טאָג האָט ער אויפגעהערט און גערוט.

¹⁸און ער האָט געגעבן משהן, ווי ער האָט געענדיקט רעדן מיט אים אויפן באַרג סיני, די צוויי לוחות פון געזעץ, שטיינערנע לוחות געשריבן מיט דעם פינגער פון גאָט.

לב ¹און ווי דאָס פּאָלק האָט געזען, אז משה זאָמט זיך אַראָפּ צונידערן פון באַרג, אַזוי האָט דאָס פּאָלק זיך אַיינגעזאַמלט אַרום אַהרנען, און זיי האָבן צו אים געזאָגט: שטיי אויף, מאַך אונדז אַ גאָט וואָס זאָל גיין פאַר אונדז; וואָרום דערדאָזיקער מאַן משה, וואָס האָט אונדז אויפגעבראַכט פון לאַנד מצרים, ווייסן מיר ניט וואָס מיט אים איז געוואָרן.

²האָט אַהרן צו זיי געזאָגט: נעמט אַראָפּ די גילדערנע אוירינגען וואָס אין די אויערן פון אַייערע ווייבער, אַייערע זין, און אַייערע טעכטער, און ברענגט צו מיר.

³האָט דאָס גאַנצע פּאָלק אַראָפּגענומען פון זיך די גילדערנע אוירינגען וואָס אין זייערע אויערן, און געבראַכט צו אַהרנען. ⁴און ער האָט צוגענומען פון זייער האַנט, און האָט עס אויסגעפורעמט אין אַ פורעם, און האָט דערפון געמאַכט אַ געגאָסן קאַלב; און זיי האָבן געזאָגט: דאָס איז דיין גאָט, ישראל, וואָס האָט דיך אויפגעבראַכט פון לאַנד מצרים.

⁵און ווי אַהרן האָט דאָס געזען, אַזוי האָט ער געבויט פאַר אים אַ מזבח, און אַהרן האָט אויסגערופן און געזאָגט: אַ יום טוב צו ייִהוּה איז מאַרגן. ⁶און זיי האָבן זיך געפעדערט אויף מאַרגן, און האָבן אויפגעבראַכט בראַנדאָפּפער, און גענענט פרידאָפּפער; און דאָס פּאָלק האָט זיך געזעצט עסן און טרינקען, און זיי זיינען אויפגעשטאַנען זיך לויסטיק צו מאַכן.

⁷האָט גאָט גערעדט צו משהן: גיי נידער אַראָפּ, וואָרום

פֶּאָרְדָּאָרְבֵּן גַּעוּזָאָרֵן אִיז דײַן פֶּאָלֶק, וואָס דו האָסט אויפֿ-
 געבראַכט פֿון לאַנד מצרים; ⁵ זײ האָבן זיך גיך אָפּגעקערט פֿון
 דעם וועג וואָס איך האָב זיי באַפוילן; זיי האָבן זיך געמאַכט
 אַ געזאַסן קאַלב, און האָבן זיך געבוקט צו אים, און געשלאַכט
 צו אים, און געזאָגט: דאָס איז דײַן גאָט, ישׂראל, וואָס האָט דיך
 אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מצרים. ⁹ און גאָט האָט געזאָגט צו
 משה: איך האָב געזען דאָסדאָזיקע פֶּאָלֶק, ערשט עס איז אַ
 האַרטנעקיק פֶּאָלֶק; ¹⁰ און אַצונד לאָז מיך, און מײַן צאָרן וועט
 גרימען אויף זיי, און איך וועל זיי פֶּאַרלענדן, און וועל דיך
 מאַכן פֶּאַר אַ גרויס פֶּאָלֶק.

¹¹ האָט משה געבעטן פֶּאַר גאָט זײַן האַר, און ער האָט
 געזאָגט: פֶּאַרוואָס, גאָט, וואָל גרימען דײַן צאָרן אויף דײַן פֶּאָלֶק,
 וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מצרים מיט גרויס כּוּחַ
 און מיט אַ שטאַרקער האַנט? ¹² פֶּאַר וואָס וואָלן זאָגן די מצרים,
 אזוי צו זאָגן: צום בײַזן האָט ער זיי אַרויסגעצויגן, כּדי זיי צו
 הרגען אין די בערג, און זיי צו פֶּאַרלענדן פֿון דעם געזיכט פֿון
 דער ערד? קער זיך אָפּ פֿון דײַן גרימצאָרן, און האָב חרטה
 אויף דעם בײַז צו דײַן פֶּאָלֶק. ¹³ דערמאַן זיך אָן אַברהם, אָן
 יצחק, און אָן ישׂראל, דײַנע קנעכט, וואָס דו האָסט זיי געשוואָרן
 בײַ זיך, און האָסט צו זיי גערעדט: איך וועל מערן אײער
 זאַמען אזוי ווי די שטערן פֿון הימל, און דאָסדאָזיקע גאַנצע
 לאַנד וואָס איך האָב געזאָגט, וועל איך געבן צו אײער זאַמען,
 און זיי וועלן עס אַרבעטן אויף אײביק.

¹⁴ האָט גאָט חרטה געהאַט אויף דעם בײַז וואָס ער האָט
 געזאָגט צו טאָן צו זײַן פֶּאָלֶק.

¹⁵ און משה האָט זיך אומגעקערט, און האָט אַראָפּגענידערט
 פֿון באַרג, מיט די צוויי לוחות פֿון געזעץ אין זײַן האַנט, לוחות
 באַשריבן פֿון זײערע בײַדע זײַטן; פֿון דער זײַט און פֿון יענער

זייט זיינען זיי געווען באשריבן. ¹⁶און די לוחות זיינען געווען די אַרבעט פון גאָט, און דער פּתב איז געווען דער פּתב פון גאָט, אויסגעקריצט אויף די לוחות.

¹⁷און יהושוע האָט געהערט דעם קול פון דעם פּאָלק אין זיין שאַלן, און ער האָט געוואָגט צו משהן: אַ קול פון מלחמה איז אין לאַגער. ¹⁸האָט ער געוואָגט: עס איז נישט אַ קול פון געשריי פון גבורה, און נישט אַ קול פון געשריי פון שוואַכקייט; אַ קול פון זינגען הער איך.

¹⁹און עס איז געווען, ווי ער האָט געזענט צום לאַגער, און האָט געזען דאָס קאַלב און די טענץ, אַזוי האָט געגרימט דער צאָרן פון משהן, און ער האָט אַ וואַרף געטאָן פון זיינע הענט די לוחות, און האָט זיי צעבראַכן אונטערן באַרג. ²⁰און ער האָט גענומען דאָס קאַלב, וואָס זיי האָבן געמאַכט, און האָט פאַרברענט אין פּייער, און צעמאַלן ביז וואַנען עס איז געוואָרן דין, און האָט צעשאַטן אויפן וואַסער, און געגעבן טרינקען די קינדער פון ישׂראל.

²¹און משה האָט געוואָגט צו אַהרנען: וואָס האָט דיר דאָס דאָזיקע פּאָלק געטאָן, וואָס דו האַסט געבראַכט אויף אים אַ גרויסע זינד?

²²האָט אַהרן געוואָגט: זאָל נישט גרימען דער צאָרן פון מיין האַר; דו קענסט דאָס פּאָלק, אַז ער איז שלעכט. ²³האָבן זיי צו מיר געוואָגט: מאַך אונדז אַ גאָט וואָס זאָל גיין פאַר אונדז, וואָרום דערדאָזיקער מאַן משה, וואָס האָט אונדז אויפגעבראַכט פון לאַנד מצרים, ווייסן מיר נישט וואָס מיט אים איז געוואָרן. ²⁴האָב איך צו זיי געוואָגט: ווער עס האָט גאַלד, נעמט אַראָפּ פון זיך; און זיי האָבן מיר געגעבן, און איך האָב עס אַרייַנגעוואָרפן אין פּייער, און עס איז אַרויסגעקומען דאָסדאָזיקע קאַלב.

²⁵און משה האָט געזען דאָס פּאָלק, אָז עס איז צעווילדערט, ווייל אַהרן האָט עס צעווילדערט, צו שאַנד ביי זייערע פיינט. ²⁶האָט משה זיך געשטעלט אין טויער פון לאַגער, און האָט געזאָגט: ווער פאַר יהוה, צו מיר! האָבן זיך אַיינגעזאַמלט צו אים אַלע קינדער פון לוי. ²⁷און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישׂראל: טוט אָן איטלאַכער זיין שווערד אויף זיין דיך, גייט דורך הין און צוריק פון טויער צו טויער אין לאַגער, און הרגעט איטלאַכער זיין ברודער, און איטלאַכער זיין חבר, און איטלאַכער זיין קרוב.

²⁸האָבן די קינדער פון לוי געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט פון משהן, און עס זיינען געפאַלן פון פּאָלק אין יענעם טאָג אַרום דריי טויזנט מאַן. ²⁹און משה האָט געזאָגט: דערפילט אַייער האַנט? היינט צו גאָט, ווייל איטלאַכער איז געווען אַקעגן זיין זון, און אַקעגן זיין ברודער, און פּדי אַיך היינט צו געבן אַ ברכה.

³⁰און עס איז געווען אויף מאַרגן, האָט משה געזאָגט צום פּאָלק: איר האָט געזינדיקט אַ גרויסע זינד; און אַצונד וועל איך אַרויפגיין צו גאָט, אפשר וועל איך מכפר זיין אויף אַייער זינד. ³¹האָט משה זיך אומגעקערט צו גאָט, און האָט געזאָגט: איך בעט דיך, דאָסדאָזיקע פּאָלק האָט געזינדיקט אַ גרויסע זינד, און זיי האָבן זיך געמאַכט אַ גאָט פון גאָלד. ³²איו, אַצונד, אויב דו וועסט פאַרגעבן זייער זינד —, און אויב ניט, מעק מיך אויס, איך בעט דיך, פון דיין בוך וואָס דו האָסט געשריבן.

³³האָט גאָט געזאָגט צו משהן: ווער עס האָט געזינדיקט צו מיר, אים וועל איך אויסמעקן פון מיין בוך. ³⁴און אַצונד גיי פיר דאָסדאָזיקע פּאָלק אַהין וווּ איך האָב דיר געזאָגט; זע,

מיין מלאך וועט גיין דיר פארויס; אָבער אין דעם טאָג, וואָס
איך רעכנ זיך, וועל איך זיך רעכענען מיט זיי פאַר זייער זינד.
און גאָט האָט געפלאָגט דאָס פּאָלק פאַרוואָס זיי האָבן
געמאַכט דאָס קאַלב, וואָס אַהרן האָט געמאַכט.

לג און גאָט האָט גערעדט צו משהן: קום, גיי אַרויף פון
דאַנען, דו און דאָס פּאָלק וואָס דו האָסט אויפגעבראַכט
פון לאַנד מצרים, צו דעם לאַנד וואָס איך האָב געשוואָרן צו
אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן, אַזוי צו זאָגן: צו דיין זאַמען
וועל איך עס געבן—און איך וועל שיקן דיר פאַרויס אַ מלאַך,
און וועל פאַרטרייבן דעם פּנעני, דעם אַמורי, און דעם חתי,
און דעם פּרוזי, דעם חוי, און דעם יבּוסי—צו אַ לאַנד וואָס
פליסט מיט מילך און האַניק—וואָרום איך וועל ניט אַרויפגיין
צווישן דיר, ווייל אַ האַרטנעקיק פּאָלק ביסטו; איך קען דיר
נאָך פאַרלענדן אויפן וועג.

⁴האָט דאָס פּאָלק געהערט דעמדאָזיקן שלעכטן אַנוואַג,
און זיי האָבן געטרויערט, און האָבן קיינער ניט אָנגעטאָן זיין
צירונג אויף זיך.

⁵און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו די קינדער פון
ישׂראל: איר זייט אַ האַרטנעקיק פּאָלק; איין רגע ווען איך זאָל
אַרויפגיין צווישן דיר, וועל איך דיר פאַרלענדן. און אַצונד
נעם אַראָפּ דיין צירונג פון זיך, און איך וועל באַטראַכטן, וואָס
איך זאָל טאָן צו דיר. ⁶האָבן די קינדער פון ישׂראל זיך אויס-
געטאָן זייער צירונג פון באַרג חוֹרב אָן.

⁷און משה פלעגט נעמען דאָס געצעלט, און פלעגט עס
זיך אויפשטעלן אויסן לאַגער, ווייט פון לאַגער, און פלעגט עס
רופן אוהל-מועד. און עס איז געווען, איטלאַכער וואָס האָט

געווכט גאָט, פלעגט אַרויסגיין צום אוהר־מועד וואָס אויסן לאַגער. ⁸און עס איז געווען, ווי משה איז אַרויסגעגאַנגען צום געצעלט, אזוי פלעגט דאָס גאַנצע פּאָלק זיך אויפשטעלן, און שטיין איטלאַכער אין אַיינגאַנג פון זיין געצעלט, און נאָכקוקן משהן, ביז ער גייט אַרײַן אין געצעלט. ⁹און עס איז געווען, ווי משה איז אַרײַנגעגאַנגען אין געצעלט, פלעגט אַראָפּנידערן דער וואַלקנוייל, און שטיין ביים אַיינגאַנג פון געצעלט, און [גאַט] פלעגט רעדן מיט משהן. ¹⁰און דאָס גאַנצע פּאָלק פלעגט זען דעם וואַלקנוייל שטיין ביים אַיינגאַנג פון געצעלט, און דאָס גאַנצע פּאָלק פלעגט אויפשטיין, און זיך בוקן איטלאַכער ביים אַיינגאַנג פון זיין געצעלט.

¹¹און גאָט פלעגט רעדן צו משהן פנים אל פנים, אזוי ווי אַ מענטש רעדט צו זיין חבר. און ער פלעגט זיך אומקערן אין לאַגער, אָבער זיין באַדינער יהושוע דער זון פון נון, אַ יונגער מאַן, פלעגט ניט אַפטרעטן פון געצעלט.

¹²און משה האָט געזאָגט צו גאָט: זע, דו זאָגסט צו מיר: ברענג אויף דאָסדאָזיקע פּאָלק, אָבער דו האָסט מיך ניט געלאָזט וויסן, וועמען דו וועסט שיקן מיט מיר. דו האָסט דאָך געזאָגט: איך האָב דיך דערקענט מיטן נאָמען, און האָסט אויך געפונען לייטזעליקייט אין מיינע אויגן. ¹³און אַצונד, אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן, לאָז מיך וויסן, איך בעט דיך, דיינע וועגן, אַז איך זאָל דיך קע־נען, כּדי איך זאָל געפינען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן; און זע אַז דאָסדאָזיקע פּאָלק איז דאָך דיין פּאָלק.

¹⁴האָט ער געזאָגט: מײַן פנים וועט מיטגיין, און איך וועל דיך באַרויען.

¹⁵האָט ער צו אים געזאָגט: אויב דיין פנים גייט ניט מיט אונדז,

זאָלסטו אונדז ניט אויפברענגען פון דאָנען. ¹⁶וואָרום מיט וואָס דען זאָל דערקענט ווערן, אז איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן, איך און דייין פאָלק, אויב ניט דורך דייין גיין מיט אונדז, אז מיר זאָלן זיין אויסגעצייכנט, איך און דייין פאָלק, פון אַלעם פאָלק וואָס אויפן געזיכט פון דער ערד?

¹⁷האָט גאָט געזאָגט צו משהן: אויך די דאָזיקע זאך וואָס דו האָסט געזאָגט, וועל איך טאָן, ווייל דו האָסט געפונען לייטזעליקייט אין מיינע אויגן, און איך האָב דיך דערקענט מיטן נאָמען.

¹⁸האָט ער געזאָגט: לאַז מיך זען דייין פראַכט, איך בעט דיך.

¹⁹האָט ער געזאָגט: איך וועל מאַכן פאַרבייגיין אַל מיין גוטסקייט פאַר דייין פנים, און איך וועל אויסרופן פאַר דיר דעם נאָמען יהוה; און איך וועל לייטזעליקן וועמען איך וועל לייטזעליקן, און וועל דערבאַרימען וועמען איך וועל דערבאַרימען. ²⁰און ער האָט געזאָגט: קענסט ניט זען מייין פנים, וואָרום אַ מענטש קען מיך ניט זען און בלייבן לעבן. ²¹און גאָט האָט געזאָגט: אָן איז אַן אָרט ביי מיר; זאָלסטו זיך שטעלן אויפן פעלו. ²²און עס וועט זיין, ווען מייין פראַכט גייט פאַרביי, וועל איך דיך אַרײַנטאָן אין אַ שפּאַלט פון דעם פעלו, און איך וועל אַרויפדעקן מייין האַנט אויף דיר, ביז איך וועל פאַרבייגיין. ²³און אז איך וועל אָפּטאָן מייין האַנט, וועסטו זען מייין רוקן; אָבער מייין פנים קען ניט געזען ווערן.

לד און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: האַק דיר אויס צוויי שטיינערנע לוחות אזוי ווי די ערשטע, און איך וועל אויפֿשרייבן אויף די לוחות די ווערטער וואָס זיינען געווען אויף די ערשטע לוחות, וואָס דו האָסט צעבראַכן. ²און זיי אָנגעברייט אין דער פרי, און גיי אַרויף אין דער פרי אויפן באַרג סיני, און

שטעל זיך פאַר מיר דאָרטן אויפן שפיץ באַרג. ³און קיין מענטש זאָל ניט אַרויפגיין מיט דיר, און קיין מענטש זאָל אויך ניט געזען ווערן אויפן גאַנצן באַרג; אַפילו די שאָף און די רינדער זאָלן זיך ניט פּיטערן אַקעגן יענעם באַרג.

⁴האָט ער אויסגעהאַקט צוויי שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע; און משה האָט זיך געפּעדערט אין דער פּרי, און איז אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג סיני, אַזוי ווי גאָט האָט אים באַפוילן, און ער האָט גענומען אין זיין האַנט די צוויי שטיינערנע לוחות. ⁵און יהוה האָט אַראָפּגענידערט אין דעם וואָלקן; און ער האָט זיך געשטעלט מיט אים דאָרטן; און ער האָט גערופן דעם נאָמען יהוה. ⁶און יהוה איז פאַרבייגעגאַנגען פאַר זיין פנים, און האָט אויסגערופן: יהוה, יהוה, יהוה איז אַ דערבאַרימדיקער און לייטזעליקער גאָט, אַיינגעהאַלטן אין צאָרן, און רייך אין גענאָד און טריישאַפט; זער האַלט גענאָד ביון טויונטסטן גליד, ער פאַרטראַגט זינד און פאַרברעכן און חטאים, נאָר שענקען שענקט ער ניט; ער רעכנט זיך פאַר די זינד פון די פּאָטערס, מיט די קינדער, און מיט די קינדסקינדער, מיטן דריטן און מיטן פּירטן דור.

⁷האָט משה זיך גענייגט אויף גיך צו דער ערד, און זיך געבוקט. ⁸און ער האָט געזאָגט: אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דייע אויגן, גאָט, זאָל, איך בעט דיך, גאָט גיין צווישן אונדז, וואָרום אַ האַרטנעקיק פּאַלק איז דאָס; און זאָלסט פאַרגעבן אונדזער זינד און אונדזער חטא, און אונדז מאַכן פאַר דיין אַרב.

⁹האָט ער געזאָגט: זע, איך שליס אַ בונד; אַנטקעגן פאַר דיין גאַנצן פּאַלק וועל איך טאָן ווונדער וואָס זיינען ניט באַשאַפן געוואָרן אויף דער גאַנצער ערד, און צווישן אַלע אומות; און דאָס גאַנצע פּאַלק, וואָס דו ביסט צווישן אים, וועט זען די

טואונג פון גאָט וואָס איך טו מיט דיר, אַז זי איז פאַרכטיק.
¹¹הייט דיר וואָס איך באַפעל דיר היינט; זע, איך פאַרטרייב
פון פאַר דיר דעם אַמורי, און דעם כנעני, און דעם חתי, און
דעם פרוזי, און דעם חוי, און דעם יבואסי. ¹²הייט זיך, זאָלסט
ניט שליסן אַ בונד דעם באַוווינער פון דעם לאַנד וואָס דו
קומסט דערויף, כדי ער זאָל ניט זיין פאַר אַ שטרויכלונג צווישן
דיר. ¹³נייערט זייערע מזבחות זאָלט איר צעשטויסן, און זייערע
זיילשטיינער זאָלט איר צעברעכן, און זייערע געצנבויער
זאָלט איר אָפהאַקען. ¹⁴וואָרום טאַרסט זיך ניט בוקן צו אַן
אַנדער גאָט, ווייל יהוה—זיין נאָמען איז צערענער, אַ צערנדיקער
גאָט איז ער. ¹⁵טאַמער וועסטו שליסן אַ בונד די באַוווינער
פון לאַנד, און זיי וועלן זיין פאַרפירט נאָך זייערע געטער
און שלאַכטן צו זייערע געטער, וועלן זיי דיך רופן, און
וועסט עסן פון זייער שלאַכטאַפּפער; ¹⁶און וועסט נעמען פון
זייערע טעכטער פאַר דינע זין, און זייערע טעכטער וועלן זיין
פאַרפירט נאָך זייערע געטער, און וועלן פאַרפירן דינע זין
נאָך זייערע געטער. ¹⁷קיינ געגאַסענע געטער זאָלסטו דיר ניט
מאַכן.

¹⁸דעם יום־טוב פון מצות זאָלסטו היטן: זיבן טעג זאָלסטו עסן
מצות, אַזוי ווי איך האָב דיר באַפוילן, אין דער געשטעלטער
צייט אין חודש אָביב, וואָרום אין חודש אָביב ביסטו אַרויס־
געגאַנגען פון מצרים.

¹⁹איטלאַכס וואָס עפנט דעם טראַכט געהערט צו מיר; און
פון אַל דיין פי זאָלסטו הייליקן דעם זכר, דעם ערשטלינג פון
אַקס און שעפס. ²⁰און דעם ערשטלינג פון אַן אייזל זאָלסטו
אויסלייזן מיט אַ שעפס; און אויב דו וועסט ניט אויסלייזן,
זאָלסטו אים אָפהאַקן דאָס געניק. יעטוועדער בכור פון
דינע זין זאָלסטו אויסלייזן.

און מע זאל זיך ניט ווייזן פאר מיר מיט לידיקן.
²¹זעקס טעג זאלסטו ארבעטן, און אויפן זיבעטן טאג
 זאלסטו רוען; [אפילו] אין אקערצייט און אין שניטצייט זאלסטו
 רוען.

²²און דעם יום־טוב פון שבועות זאלסטו דיר מאכן, ביי די
 ערשטצייטיקע פון ווייצשניט; און דעם יום־טוב פון איינוואמלונג
 ביים אומדריי פון יאר.

²³דריי מאל אין יאר זאלן אלע דינע מאנספארשוינען זיך
 ווייזן פאר דעם האר יהוה, דעם גאט פון ישראל. ²⁴ווארום
 איך וועל פאריאגן די פעלקער פון פאר דיר, און וועל דער־
 ברייטערן דיין געמארק; און קיינער וועט ניט גלוסטן דיין
 לאנד, ווען דו גייסט ארויף זיך ווייזן פאר יהוה דיין גאט דריי
 מאל אין יאר.

²⁵זאלסט ניט מקריב זיין מיט געזייערטן ברויט דאס בלוט
 פון מיין שלאכטאפפער, און דאס שלאכטאפפער פון דעם
 יום־טוב פון פסח זאל ניט איבערנעכטיקן ביז אין דער פרי.
²⁶די ערשטע פריצייטיקע פון דיין ערד זאלסטו ברענגען
 אין הויז פון גאט דיין האר.

זאלסט ניט קאכן א ציקעלע אין זיין מוטערס מילך.
²⁷און גאט האט געזאגט צו משה: שרייב דיר אויף דר
 דאזיקע ווערטער, ווארום לויט דידאזיקע ווערטער האב איך
 געשלאסן א בונד מיט דיר און מיט ישראל. ²⁸און ער איז דארטן
 געווען מיט גאט פערציק טעג און פערציק נעכט; קיין ברויט
 האט ער ניט געגעסן, און קיין וואסער האט ער ניט געטרונקען.
 אין ער האט אויפגעשריבן אויף די לוחות די ווערטער פון דעם
 בונד, די צען געבאט.

²⁹און עס איז געווען, אז משה האט אראפגענידערט פון
 בארג סיני—און די צוויי לוחות פון געזעץ זיינען געווען אין

משהס האנט, ווען ער האָט אַראָפּגענידערט פון באַרג-האָט משה ניט געוויסט, אַז די הויט פון זיין פנים האָט געשטראַלט פון זיין רעדן מיט אים.³⁰ און אַהרן און אַלע קינדער פון ישראל האָבן געזען משהן, ערשט די הויט פון זיין פנים שטראַלט, און זיי האָבן מורא געהאַט צו גענענען צו אים.³¹ האָט זיי משה צוגערופן, און אַהרן, און אַלע פירשטן פון דער עדה האָבן זיך אומגעקערט צו אים, און משה האָט צו זיי גערעדט.³² און דער-נאָך האָבן גענענט אַלע קינדער פון ישראל, און ער האָט זיי באַפוילן אַלץ וואָס האָט מיט אים גערעדט אויפן באַרג סיני.

³³און ווי משה האָט געענדיקט רעדן מיט זיי, האָט ער אָנגעטאָן אויף זיין פנים אַ צודעק.³⁴ און אַז משה איז געקומען פאַר גאָט צו רעדן מיט אים, פלעגט ער אָפּטאָן דעם צודעק ביז זיין אַרויסגיין; און ער פלעגט אַרויסגיין און רעדן צו די קינדער פון ישראל דאָס וואָס ער איז באַפוילן געוואָרן.³⁵ און די קינדער פון ישראל פלעגן זען דעם פנים פון משה, אַז די הויט פון משהס פנים שטראַלט; און משה פלעגט ווידער אָנטאָן דעם צודעק אויף זיין פנים, ביז ער איז אַריינגעגאַנגען צו רעדן מיט אים.

ויקהל

לד יאון משה האָט אַיינגעזאַמלט די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל, און האָט צו זיי געזאָגט: דאָס זיינען די ווערטער וואָס האָט באַפוילן זיי צו טאָן: ²זעקס טעג זאָל געטאָן ווערן אַרבעט, אָבער אויפן זיבעטן טאָג זאָל אײך זיין הייליק, אַ שבת פון רואונג צו גאָט; איטלאַכער וואָס טויט אין אים אַן אַרבעט, זאָל געטייט ווערן. ³איר זאָלט ניט

אַנצינדן קיין פײער אין אַלע אײערע ווינערטער אין טאָג פון שבת.

⁴און משה האָט געזאָגט צו דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז די זאַך וואָס גאָט האָט באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: ⁵נעמט אײך אַן אַפשיידונג צו גאָט, איטלאַכער וואָס זיין האַרץ איז וויליק זאָל זי ברענגען, די אַפשיידונג פון גאָט, גאָלד, און זילבער, און קופער; ⁶און בלאַע וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און ליינען און ציגנהאַר; ⁷און רויטגעפאַרבטע ווידערפעלן, און תחשפּעלן, און שטים האַלץ; ⁸און אײל פאַר דער לייכטונג, און בשמים פאַר דעם אײל פון זאַלבונג, און פאַר דעם וויירוך פון שמעקעדיקע געווירצן; ⁹און אַניקלשטיינער, און שטיינער צום אײנפאַסן, פאַרן אַפוד און פאַרן חושן. ¹⁰און אַלע קלוגהאַרציקע צווישן אײך זאָלן קומען און מאַכן אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן: ¹¹דעם משכן, זיין געצעלט, און זיין צודעק, זיינע האַקן, און זיינע ברעטער, זיינע ריגלען, זיינע זיילן, און זיינע שוועלן; ¹²דעם אָרון און זיינע שטאַנגען, דעם דעק, און דעם פּרוֹכַת פון צווישנשייד; ¹³דעם טיש און זיינע שטאַנגען, און אַלע זיינע כלים, און דאָס ברויט פון אַנגעזיכט; ¹⁴און די מנורה פאַר לייכטונג, און אירע כלים, און אירע רערלאַך, און דאָס אײל פאַר לייכטונג; ¹⁵און דעם מזבח פאַר וויירוך און זיינע שטאַנגען, און דאָס אײל פון זאַלבונג, און דעם וויירוך פון שמעקעדיקע געווירצן; און דעם טירפאַרהאַנג צום אײנגאַנג פון משכן; ¹⁶דעם מזבח פאַר בראַנד־אַפּפער און די קופערנע זיפּ וואָס צו אים, זיינע שטאַנגען, און אַלע זיינע כלים; דעם האַנטפאַס און זיין געשטעל; ¹⁷די אַרומ־האַנגען פון הויף, זיינע זיילן, און זיינע שוועלן, און דעם טויער־פאַרהאַנג פון הויף; ¹⁸די פלעקלאַך פון משכן, און די פלעקלאַך פון הויף, און זייערע שטריק; ¹⁹די געשטריקטע קליידער אויף

צו דינען אין הייליקטום, די הייליקע קליידער פאר אהרן דעם
 כהן, און די קליידער פון זיינע זין, אויף צו טאָן די כהונה.
²⁰ און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל איז אַרויס-
 געגאַנגען פון פאַר משהן. ²¹ און זיי זיינען געקומען, איטלאַכער
 איינער וואָס זיין האַרץ האָט אים געטריבן, און איטלאַכער
 וואָס זיין גייסט האָט אים באַוויליקט; זיי האָבן געבראַכט
 די אָפּשיידונג פון גאָט, פאַר דער אַרבעט פון אוהל-מועד, און
 פאַר זיין גאַנצן דינסט, און פאַר די הייליקע קליידער. ²² און עס
 זיינען געקומען מענער מיט ווייבער, איטלאַכער וואָס זיין האַרץ
 איז געווען וויליק; זיי האָבן געבראַכט נאָזרינגען, און אוירינגען,
 און פינגערלאַך, און האַלדזבענדער—אַלערליי גילדערנע זאַכן;
 איטלאַכער איינער וואָס האָט אויפגעהויבן אַן אויפהייבונג פון
 גאָלד צו גאָט. ²³ און איטלאַכער איינער וואָס ביי אים האָט
 זיך געפונען בלאַע וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און
 ליינען, און ציגנהאַר, און רויטגעפאַרבטע ווידערפעלן, און
 תחשפעלן, האָט געבראַכט. ²⁴ איטלאַכער וואָס האָט אָפּגע-
 שיידט אַן אָפּשיידונג פון זילבער און קופּער, האָט געבראַכט
 די אָפּשיידונג פון גאָט; און איטלאַכער וואָס ביי אים האָט זיך
 געפונען שטימ-האַלץ פאַר אַלערליי מלאַכות פון דער אַרבעט,
 האָט געבראַכט. ²⁵ און אַלע קלוגהאַרציקע ווייבער האָבן
 מיט זייערע הענט געשפונען, און האָבן געבראַכט דאָס געשפינס,
 די בלאַע וואָל, און דעם פורפל, דאָס ווערמילרויט, און דעם
 ליינען. ²⁶ און אַלע ווייבער וואָס זייער האַרץ האָט זיי געטריבן
 מיט חכמה, האָבן געשפונען די ציגנהאַר. ²⁷ און די פירשטן
 האָבן געבראַכט די אָניקלשטיינער, און די שטיינער צום אַיינ-
 פאַסן, פאַרן אָפּוד און פאַרן חוּשן; ²⁸ און די בשמים, און דאָס
 אייל, פאַר לייכטונג, און פאַר דעם אייל פון זאַלבונג, און פאַר
 דעם וויירוין פון שמעקעדיקע געווירצן. ²⁹ די קינדער פון

ישראל האָבן געבראַכט נדבות צו גאָט—איטלאַכער מאַן און פרוי וואָס זייער האַרץ האָט זיי באַוויליקט צו ברענגען פאַר דער גאַנצער אַרבעט, וואָס גאָט האָט באַפוילן דורך משהן צו מאַכן.

³⁰ און משה האָט געזאָגט צו די קינדער פון ישראל: זעט, גאָט האָט גערופן מיטן נאָמען בצלאל דעם זון פון אורי דעם זון פון חורן, פון שבט יהודה. ³¹ און ער האָט אים אָנגעפילט מיטן גייסט פון גאָט, אין חכמה, אין פאַרשטאַנדיקייט, און אין קענשאַפט, און אין יעטוועדער מלאַכה; ³² און אויסצוֹרֵ קינצלען קונציקע זאַכן, צו אַרבעטן אין גאָלד, און אין זילבער, און אין קופער; ³³ און אין שניידונג פון שטיינער צום אַינפאַסן, און אין שניצונג פון האַלץ, צו אַרבעטן אין יעטוועדער קונציקער מלאַכה. ³⁴ אויך צו לערנען אַנדערע האָט ער אַרײַנגעגעבן אין זײַן האַרצן, אים, און אַהליאַב דעם זון פון אחיסמך, פון שבט דן. ³⁵ ער האָט זיי אָנגעפילט מיט קלוגהאַרציקייט צו מאַכן יעטוועדער מלאַכה פונעם מיינסטער, און פונעם קינצלער, און פונעם שטיקער אין בלאַער וואָל און אין פורפל, אין ווערמילרויט און אין ליינען, און פונעם וועבער—פון די וואָס מאַכן אַלערליי מלאַכות, און קינצלען אויס קונציקע זאַכן. **וְ**און בצלאל און אַהליאַב, און אַלע קלוגהאַרציקע לײַט, וואָס גאָט האָט אַרײַנגעגעבן חכמה און פאַרשטאַנדיקייט אין זיי, צו וויסן ווי צו טאָן יעטוועדער מלאַכה פון דער אַרבעט פון הייליקטום, זאָלן מאַכן אזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן.

² און משה האָט גערופן בצלאל, און אַהליאַבן, און איטלאַכן קלוגהאַרציקן מאַן, וואָס גאָט האָט אַרײַנגעגעבן חכמה אין זײַן האַרצן, איטלאַכן וואָס זײַן האַרץ האָט אים געטריבן צו גענענען צו דער אַרבעט, זי צו טאָן. ³ און זיי האָבן גענומען

פון משהן די גאַנצע אָפּשײדונג וואָס די קינדער פון ישראל האָבן געבראַכט פֿאַר דער מלאַכה פון דער אַרבעט פון הייליקטום, כדי זי צו מאַכן. און די האָבן נאָך אַלץ געהאַלטן אין ברענגען צו אים נדבות, פרימאָרגן אין פרימאָרגן.

⁴ זיינען געקומען אַלע קלוגע לייט וואָס האָבן געמאַכט די גאַנצע אַרבעט פון הייליקטום, איטלאַכער מאַן פון זיין אַרבעט וואָס ער האָט געטאָן, ⁵ און זיי האָבן געוואָגט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: דאָס פֿאַלק ברענגט מער ווי עס איז נייטיק צו דער אַרבעט, פֿאַר דער מלאַכה וואָס גאָט האָט באַפוילן זי צו מאַכן.

⁶ האָט משה באַפוילן, און מע האָט אַרויסגעלאָזט אַן אויס־רוף אין לאַגער, אַזוי צו זאָגן: קיין מאַן און קיין פרוי זאָל מער ניט מאַכן אַרבעט פֿאַר דער הייליקער אָפּשײדונג. און דאָס פֿאַלק איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן פון ברענגען. ⁷ און דאָס אויס־געאַרבעטע איז זיי געווען גענוג פֿאַר דער גאַנצער אַרבעט, זי צו מאַכן, און נאָך איבערצולאָזן.

⁸ און אַלע קלוגהאַרציקע צווישן די וואָס האָבן געטאָן די אַרבעט, האָבן געמאַכט דעם משכן אין צען פֿאַרהאַנגען; פון געדרייטן ליינען, און בלאַער וואָל, און פּורפל, און ווערמיל־רויט; מיט כּרובים, קונציק אויסגעאַרבעט האָט מען זיי געמאַכט. ⁹ די לענג פון איטלאַכן פֿאַרהאַנג אַכט און צוואַנציק איילן, און די ברייט פון איטלאַכן פֿאַרהאַנג פיר איילן; איין מאָס פֿאַר אַלע פֿאַרהאַנגען. ¹⁰ און מע האָט באַהעפט פינף פֿאַרהאַנגען איינעם צום אַנדערן, אויך די אַנדערע פינף פֿאַר־האַנגען האָט מען באַהעפט איינעם צום אַנדערן. ¹¹ און מע האָט געמאַכט שלייפן פון בלאַער וואָל אויף דעם זויס פון איין פֿאַרהאַנג אין עק פון איין באַהעפטונג; אַזוי האָט מען געמאַכט אויף דעם זויס פון דעם עקסטן פֿאַרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפטונג. ¹² פּופציק שלייפן האָט מען געמאַכט אויף דעם איין

פאָרהאַנג, און פופציק שלײפן האָט מען געמאַכט אויף דעם ברעג פון דעם פאָרהאַנג וואָס אין דער צווייטער באַהעפּטונג; די שלײפן זײנען געווען אײנער קעגן אַנדערן. ¹³ און מע האָט געמאַכט פופציק גילדערנע האָקן, און מע האָט באַהעפּט די פאָרהאַנגען אײנעם צום אַנדערן מיט די האָקן, און דער משכן איז געווען אײנס.

¹⁴ און מע האָט געמאַכט פאָרהאַנגען פון ציגנהאַר פאַר אַ געצעלט איבערן משכן; עלף פאָרהאַנגען האָט מען זײ געמאַכט. ¹⁵ די לענג פון אײטלאַכן פאָרהאַנג דרײסיק אײלן, און די ברייט פון אײטלאַכן פאָרהאַנג פיר אײלן; אײן מאָס פאַר די עלף פאָרהאַנגען. ¹⁶ און מע האָט באַהעפּט פּינף פאָרהאַנגען באַזונדער, און זעקס פאָרהאַנגען באַזונדער. ¹⁷ און מע האָט געמאַכט פופציק שלײפן אויף דעם זײס פון דעם עקסטן פאָרהאַנג אין אײן באַהעפּטונג, און פופציק שלײפן האָט מען געמאַכט אויף דעם זײס פון דעם פאָרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפּטונג. ¹⁸ און מע האָט געמאַכט פופציק קופערנע האָקן צו באַהעפּטן דאָס געצעלט, אַז עס זאָל זײן אײנס. ¹⁹ און מע האָט געמאַכט אַ צודעק פאַר דעם געצעלט, פון רויטגעפאַרבטע ווידערפעלן, און אַ צודעק פון תּחשפּעלן פון אויבן. ²⁰ און מע האָט געמאַכט די ברעטער צום משכן, פון שטים־האַלץ, שטייעדיק. ²¹ צען אײלן די לענג פון אַ ברעט, און אַן אײל און אַ האַלב די ברייט פון אײטלאַכן ברעט. ²² צוויי צאַפּנס צו אײטלאַכן ברעט, אײנער קעגן אַנדערן אַזוי ווי שטאַפלען. אַזוי האָט מען געמאַכט צו אַלע ברעטער פון משכן. ²³ און מע האָט געמאַכט די ברעטער פאַרן משכן: צוואַנציק ברעטער פאַר דער דרום־זײט צו דרום. ²⁴ און פּערציק זילבערנע שוועלן האָט מען געמאַכט אונטער די צוואַנציק ברעטער: צו צוויי שוועלן אונטער אײן ברעט פאַר זײנע צוויי צאַפּנס, צו צוויי שוועלן אונטער אײן

ברעט פאַר זיינע צוויי צאָפּנס. ²⁵און פאַר דער צווייטער זייט פון משכן, צו צפון־זייט, האָט מען געמאַכט צוואַנציק ברעטער, ²⁶און זייערע פּערציק זילבערנע שוועלן: צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט, צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. ²⁷און פאַר דער הינטערשטער זייט פון משכן, צו מערב, האָט מען געמאַכט זעקס ברעטער. ²⁸און צוויי ברעטער האָט מען געמאַכט פאַר די ווינקלען פון דעם משכן, אויף דער הינטערשטער זייט. ²⁹און זיי זיינען געווען אַרײַנגעפּאַסט אונטן, און דעסגלייכן זיינען זיי געווען אַרײַנגעפּאַסט אויבן ביז צום ערשטן רינג; אזוי האָט מען געמאַכט ביי זיי בידן, פאַר די צוויי ווינקלען. ³⁰און עס זיינען געווען אַכט ברעטער מיט זייערע זילבערנע שוועלן—זעכצן שוועלן: צו צוויי שוועלן, צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. ³¹און מע האָט געמאַכט ריגלען פון שטיים־האַלץ: פינף פאַר די ברעטער פון איין זייט משכן, ³²און פינף ריגלען פאַר די ברעטער פון דער צווייטער זייט משכן, און פינף ריגלען פאַר די ברעטער פון משכן אויף דער הינטערשטער זייט, צו מערב. ³³און מע האָט געמאַכט דעם מיטלסטן ריגל דורכצורײַגלען אין מיטן פון די ברעטער פון עק צו עק. ³⁴און די ברעטער האָט מען איבערגעצויגן מיט גאַלד, און מע האָט געמאַכט צו זיי רינגען פון גאַלד, אויערן פאַר די ריגלען; און מע האָט איבערגעצויגן די ריגלען מיט גאַלד.

³⁵און מע האָט געמאַכט דעם פּרוֹכַת פון בלאַער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען; קונציק אויס־געאַרבעט האָט מען אים געמאַכט, מיט כּרובים. ³⁶און מע האָט געמאַכט צו אים פיר זיילן פון שטיים־האַלץ, און זיי איבער־געצויגן מיט גאַלד, מיט זייערע העקלאַך פון גאַלד; און מע האָט אויסגעגאַסן צו זיי פיר זילבערנע שוועלן.

37 און מע האָט געמאַכט אַ פּאַרהאַנג פאַר דעם אַיינגאַנג פון געצעלט, פון בלאָער וואָל, און פּורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען, געשטיקטע אַרבעט; 38 און פינף זיילן צו אים, מיט זייערע העקלאַך; און מע האָט איבערגעצויגן זייערע קעפּ און זייערע רייפּענדער מיט גאָלד. און זייערע פינף שוועלן זיינען געווען קופּער.

39 און בצלאַל האָט געמאַכט דעם אַרון פון שטימ-האַלץ, צוויי איילן און אַ האַלב זיין לענג, און אַן אייל און אַ האַלב זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. 40 און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאָלד פון אינעווייניק און פון אויסנווייניק, און געמאַכט צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. 41 און ער האָט אויסגעגאַסן צו אים פיר גילדערנע רינגען פאַר זיינע פיר פיס; צוויי רינגען אויף זיין איין זייט, און צוויי רינגען אויף זיין צווייטער זייט. 42 און ער האָט געמאַכט שטאַנגען פון שטימ-האַלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט גאָלד. 43 און ער האָט אַריינגעצויגן די שטאַנגען אין די רינגען אויף די זייטן פון אַרון, צו טראָגן דעם אַרון.

44 און ער האָט געמאַכט אַ דעק פון ריינעם גאָלד, צוויי איילן און אַ האַלב זיין לענג, און אַן אייל און אַ האַלב זיין ברייט. 45 און ער האָט געמאַכט צוויי כּרובים פון גאָלד; געהאַמערט האָט ער זיי געמאַכט, אויף ביידע עקן פון דעק: 46 אײן כּרוב ביים עק פון דער זייט, און אײן כּרוב ביים עק פון דער אַנדער זייט; פון דעק גופּא האָט ער געמאַכט די כּרובים אויף זיינע ביידע עקן. 47 און די כּרובים האָבן אויסגעשפּרייט זייערע פליגלען צו דער הייך, שירעמענדיק מיט זייערע פליגלען איבער דעם דעק, מיט זייערע פּנימער אײנער קעגן אַנדערן; צום דעק צו זיינען געווען די פּנימער פון די כּרובים.

48 און ער האָט געמאַכט דעם טיש פון שטימ-האַלץ, צוויי

איילן זיין לענג, און אַן אייל זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. ¹¹און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאָלד, און געמאַכט צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. ¹²און ער האָט געמאַכט צו אים אַ לייסט פון אַ האַנטברייט רונד אַרום, און געמאַכט אַ גילדערנעם קראַנץ צו זיין לייסט רונד אַרום. ¹³און ער האָט אויסגעגאַסן פאַר אים פיר גילדערנע הינגען, און אַרויפגעטאַן די רינגען אויף די פיר ווינקלען וואָס אויף זיינע פיר פיס. ¹⁴לעבן דעם לייסט זיינען געווען די רינגען, אויערן פאַר די שטאַנגען, צו טראָגן דעם טיש. ¹⁵און ער האָט געמאַכט די שטאַנגען פון שטים־האַלץ, און זיי איבער־געצויגן מיט גאָלד, צו טראָגן דעם טיש. ¹⁶און ער האָט געמאַכט די כלים וואָס אויפן טיש, זיינע שיסלען, און זיינע שאַלן, און זיינע בעכערס, און די קאַנען וואָס מיט זיי ווערט געגאַסן, פון ריינעם גאָלד.

¹⁷און ער האָט געמאַכט די מנורה פון ריינעם גאָלד: געהאַמערט האָט ער געמאַכט די מנורה, איר פוסגעשטעל, און איר שטאַם; אירע בעכערלאַך—אירע קנעפּ און אירע בלומען—זיינען געווען פון איר גופא. ¹⁸און זעקס רערן זיינען אַרויס־געגאַנגען פון אירע זייטן, דריי רערן פון דער מנורה פון איר איין זייט, און דריי רערן פון דער מנורה פון איר צווייטער זייט; ¹⁹דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך פון אַ קנאַפּ מיט אַ בלום אויף איין רער, און דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך פון אַ קנאַפּ מיט אַ בלום אויפן אַנדער רער; אַזוי פאַר די זעקס רערן וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פון דער מנורה. ²⁰און אויף דער מנורה אַליין פיר מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך—אירע קנעפּ און אירע בלומען; ²¹און אַ קנאַפּ אונטער צוויי רערן פון איר, און אַ קנאַפּ אונטער צוויי רערן פון איר, און אַ קנאַפּ אונטער

צוויי רערן פון איר, פאר די זעקס רערן וואס זיינען ארויס געגאנגען פון איר.²² אירע קנעפ און אירע רערן זיינען געווען פון איר גופא, אין גאנצן איין אויסהאמערונג פון ריינעם גאלד.²³ און ער האט געמאכט אירע זיבן רערלאך, און אירע צווענגלאך, און אירע אשפענדלאך, פון ריינעם גאלד.²⁴ פון א צענטנער ריינעם גאלד האט ער זי געמאכט מיט אלע אירע כלים.²⁵ און ער האט געמאכט דעם מזבח פאר וויירוך, פון שטים האלץ, און אייל זיין לענג, און אן אייל זיין ברייט, פירעקעכדיק, און צוויי איילן זיין הייך; פון אים גופא זיינען געווען זיינע הערנער.²⁶ און ער האט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאלד, זיין אויבערדעק, און זיינע ווענט רונד ארום, און זיינע הערנער; און ער האט געמאכט צו אים א גילדערנעם קראנץ רונד ארום.²⁷ און צוויי גילדערנע רינגען האט ער געמאכט צו אים אונטער זיין קראנץ אויף זיינע צוויי פלאנקען—אויף זיינע צוויי זייטן, פאר אויערן פאר די שטאנגען, אים צו טראגן אויף זיי.²⁸ און ער האט געמאכט די שטאנגען פון שטים האלץ, און זיי איבער געצויגן מיט גאלד.

²⁹ און ער האט געמאכט דאס הייליקע אייל פון זאלבונג, און דעם ריינעם וויירוך פון שמעקעדיקע געווירצן, אזוי ווי דער בשמים־מישער מאכט.

לח יאון ער האט געמאכט דעם מזבח פאר בראנדאָפּפּער, פון שטים האלץ, פינף איילן זיין לענג, און פינף איילן זיין ברייט, פירעקעכדיק, און דריי איילן זיין הייך.² און ער האט געמאכט זיינע הערנער אויף זיינע פיר ווינקלען; פון אים גופא זיינען געווען זיינע הערנער; און ער האט אים איבער געצויגן מיט קופער.³ און ער האט געמאכט אלע כלים פון מזבח, די טעפ, און די שופלען, און די שפרענגבעקנס, די גאָפלען, און די פייערפּאַנען; אלע זיינע כלים האט ער געמאכט פון

קופער. ⁴און ער האָט געמאַכט צום מזבח אַ קופערנע זיפ פון נעצאַרבעט אונטער זיין געזימס, פון אונטן ביז זיין העלפט. ⁵און ער האָט אויסגעגאַסן פיר רינגען פאַר די פיר עקן פון דער קופערנער זיפ, אויערן פאַר די שטאַנגען. ⁶און ער האָט געמאַכט די שטאַנגען פון שטיים־האַלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט קופער. ⁷און ער האָט אַריינגעצויגן די שטאַנגען אין די רינגען אויף די זייטן פון מזבח, אים צו טראָגן אויף זיי; הויל אינעווייניק, פון ברעטער, האָט ער אים געמאַכט.

⁸און ער האָט געמאַכט דעם האַנטפאַס פון קופער, און זיין געשטעל פון קופער, פון די שפיגלען פון די וויבער וואָס פלעגן זיך אַיינזאַמלען ביים אַיינגאַנג פון אַהלי־מוֹעֵד.

⁹און ער האָט געמאַכט דעם הויף: פאַר דער דרום־זייט צו דרום, אַרומהאַנגען פון הויף פון געדרייטן ליינען, הונדערט איילן; ¹⁰די זיילן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פון קופער; די העקלאַך פון די זיילן, און זייערע רייפבענדער, פון זילבער. ¹¹און פאַר דער צפון־זייט, הונדערט איילן; די זיילן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פון קופער; די העקלאַך פון די זיילן, און זייערע רייפבענדער, פון זילבער. ¹²און פאַר דער מערב־זייט, אַרומהאַנגען פון פופציק איילן; די זיילן דערצו צען, און זייערע שוועלן צען; די העקלאַך פון די זיילן, און זייערע רייפבענדער, פון זילבער. ¹³און פאַר דער מזרח־זייט צו זונאוּפגאַנג, פופציק איילן. ¹⁴אַרומהאַנגען פאַר איין זייט [פון טויער], פופצן איילן; די זיילן דערצו דריי, און זייערע שוועלן דריי. ¹⁵און אַזוי אויף דער צווייטער זייט; אי אויף דער זייט אי אויף דער אַנדער זייט פון טויער פון הויף אַרומהאַנגען פופצן איילן; די זיילן דערצו דריי, און זייערע שוועלן דריי. ¹⁶אַלע אַרומהאַנגען פון הויף רונד אַרום, פון געדרייטן ליינען. ¹⁷און די שוועלן צו די זיילן, פון קופער:

די העקלאך פון די זיילן, און זייערע רייפבענדער, פון זילבער; און דער איבערצוג פון זייערע קעפ, פון זילבער; און זיי זיינען געווען אַרומגערייפט מיט זילבער, אַלע זיילן פון הויף. ¹⁸ און דער טויערפאַרהאַנג פון הויף איז געווען געשטיקטע אַרבעט, פון בלאָער וואָל, און פּורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען; און צוואַנציק איילן די לענג, און די הייך—פאַר ברייט—פינף איילן, גלייך מיט די אַרומהאַנגען פון הויף. ¹⁹ און די זיילן דערצו פיר, און זייערע שוועלן פיר, פון קופּער; זייערע העקלאַך, פון זילבער, דער איבערצוג פון זייערע קעפ, און זייערע רייפבענדער, פון זילבער; ²⁰ און אַלע פּלעקלאַך פון משכן און פון הויף רונד אַרום, פון קופּער.

פּקוּדֵי

²¹ דאָס זיינען די איבערצייִלונגען פון משכן, דעם משכן פון געזעץ, וואָס זיינען איבערגעצייִלט געוואָרן לויט דעם מויל פון משהן דורך דער אַרבעט פון די לויים אונטער דער האַנט פון איתמר דעם זון פון אַהרן דעם כהן. ²² און בצלאַל דער זון פון אורי דעם זון פון חורן, פון שבט יהודה, האָט געמאַכט אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן. ²³ און מיט אים איז געווען אַהליאַב דער זון פון אַחיסמֶכֶן, פון שבט דן, אַ מיינסטער, און אַ קינצלער, און אַ שטיקער אין בלאָער וואָל, און אין פּורפל, און אין ווערמילרויט, און אין ליינען. ²⁴—דאָס גאַנצע גאַלד וואָס איז פאַרטאָן געוואָרן אויף דער אַרבעט ביי דער גאַנצער אַרבעט פון הייליקטום, דאָס גאַלד פון דער אויפהייבונג, איז געווען ניין און צוואַנציק צענטנער, און זיבן הונדערט און דרייסיק שקל, אויפן הייליקן שקל. ²⁵ און דאָס זילבער פון דער צייִלונג פון דער עדה איז געווען הונדערט צענטנער, און טויזנט און זיבן הונדערט און פינף און

זיבעציק שָקל, אויפן הייליקן שָקל. ²⁶ אַ בָּקע אויף אַ קאַפּ, אַ האַלבער שָקל, אויפן הייליקן שָקל, פֿאַר איטלאַכן וואָס איז אַריינגעגאַנגען אין דער ציילונג, פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, פֿאַר זעקס הונדערט טויזנט און דריי טויזנט און פינף הונדערט און פופציק. ²⁷ און די הונדערט צענטנער זילבער זיינען געווען אויף אויסצוגיסן די שוועלן פֿון הייליקטום, און די שוועלן פֿון פֿרוּכְת; הונדערט שוועלן פֿון הונדערט צענטנער, אַ צענטנער אויף אַ שוועל. ²⁸ און פֿון די טויזנט און זיבן הונדערט און פינף און זיבעציק האָט מען געמאַכט העקלאַך צו די זיילן, און איבערגעצויגן זייערע קעפּ, און זיי אַרומגערייפּט. ²⁹ און דאָס קופּער פֿון דער אויפהייבונג איז געווען זיבעציק צענטנער, און צוויי טויזנט און פיר הונדערט שָקל. ³⁰ און מע האָט דערפֿון געמאַכט די שוועלן פֿון דעם אַיינגאַנג פֿון אוהל־מועד, און דעם קופּערנעם מזבח, און די קופּערנע זיפּ וואָס צו אים, און אַלע כּלים פֿון מזבח, ³¹ און די שוועלן פֿון הויף רונד אַרום, און די שוועלן פֿון דעם טויער פֿון הויף, און אַלע פּלעקלאַך פֿון משכן, און אַלע פּלעקלאַך פֿון הויף רונד אַרום.

ל און פֿון דער בלאָער וואָל, און דעם פּורפּל, און דעם ווערמילרויט, האָט מען געמאַכט די געשטריקטע קליידער אויף צו דינען אין הייליקטום, און געמאַכט די הייליקע קליידער וואָס פֿאַר אַהרנען, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן. ² און מע האָט געמאַכט דעם אַפּוד פֿון גאַלד, בלאָער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען. ³ און מע האָט אויסגעשלאָגען בלעכן פֿון גאַלד, און צעהאַקט אויף פּעדים, אויף אַריינצואַרבעטן אין דער בלאָער וואָל, און אין דעם פּורפּל, און אין דעם ווערמילרויט, און אין דעם ליינען, מיט קונציקער אַרבעט. ⁴ אַקסלבענדער האָט מען צו אים געמאַכט, באַהעפּט; ביי זיינע ביידע עקן איז ער געווען באַהעפּט.

⁵און זיין גארטל באַנד וואָס אויף אים, איז געווען פון אים גופא, אַזוי ווי זיין אַרבעט, פון גאָלד, בלאַער וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן. ⁶און מע האָט געמאַכט די אָניקלשטיינער אַיינגעראַמט אין אַיינפאַסונגען פון גאָלד, אויסגעקריצט ווי אויסקריצונגען פון אַ זיגל, לויט די נעמען פון די קינדער פון ישראל. ⁷און מע האָט זיי אַרויפגעטאָן אויף די אַקסלבענדער פון אַפּוד—שטיינער פון דערמאָנונג פאַר די קינדער פון ישראל, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

⁸און מע האָט געמאַכט דעם חוּשן קוֹנציק אויסגעאַרבעט, אַזוי ווי די אַרבעט פון אַפּוד, פון גאָלד, בלאַער וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען. ⁹פירעקעכדיק איז ער געווען; געטאַפלט האָט מען געמאַכט דעם חוּשן, אַ שפּאַן זיין לענג, און אַ שפּאַן זיין ברייט, געטאַפלט. ¹⁰און מע האָט אַריינגעזעצט אין אים פיר ציילן שטיינער: אַ צייל פון רובין, טאַפּאַז, און שמאַראַק, איין צייל; ¹¹און די צווייטע צייל: גאַרפּונקל, סאַפּירשטיין, און דימענט; ¹²און די דריטע צייל: יאַכצום, אַגאַט, און אַמעטיסט; ¹³און די פּירטע צייל: גאָלדשטיין, אָניקל, און יאַשפּיו; אַיינגעראַמט אין אַיינפאַסונגען פון גאָלד אין זייערע אַיינועצונגען. ¹⁴און די שטיינער זיינען געווען לויט די נעמען פון די קינדער פון ישראל, צוועלף, לויט זייערע נעמען, ווי אויסקריצונגען פון אַ זיגל, איטלאַכער לויט זיין נאָמען, אַקעגן די צוועלף שבטים. ¹⁵און מע האָט געמאַכט צום חוּשן געדרייטע קייטן, פלעכטאַרבעט, פון ריינעם גאָלד. ¹⁶און מע האָט געמאַכט צוויי אַיינפאַסונגען פון גאָלד, און צוויי גילדערנע רינגען, און מע האָט אַרויפגעטאָן די צוויי רינגען אויף די צוויי עקן פון חוּשן. ¹⁷און מע האָט אַריינגעטאָן די צוויי גילדערנע פלעכטן אין די צוויי רינגען אויף די עקן פון

חוֹשֶׁן. ¹⁸און די צוויי עקן פון די צוויי פלעכטן האָט מען אַרויפגעטאָן אויף די צוויי אַיינפאַסונגען, און זיי אַרויפגעטאָן אויף די אַקסלבענדער פון אַפּוד, אויף זיין פּאָדערזייט. ¹⁹און מע האָט געמאַכט צוויי גילדערנע רינגען, און אַרויפגעזעצט אויף די צוויי עקן פון חוֹשֶׁן, ביי זיין זיים וואָס צו דער זייט פון אַפּוד, אינעווייניק צו. ²⁰און מע האָט געמאַכט צוויי גילדערנע רינגען, און זיי אַרויפגעטאָן אויף די צוויי אַקסלבענדער פון אַפּוד, פון אונטן, אויף זיין פּאָדערזייט, ביי זיין באַהעפטונג, איבער דעם אַרומבאַנד פון אַפּוד. ²¹און מע האָט צוגעשנירט דעם חוֹשֶׁן דורך זיינע רינגען צו די רינגען פון אַפּוד, מיט אַ שנור פון בלאַעַר וואָל, כדי ער זאָל זיין אויף דעם אַרומבאַנד פון אַפּוד, און דער חוֹשֶׁן זאָל זיך ניט אַראַפּרוקן פון אַפּוד; אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

²²און מע האָט געמאַכט דעם מאַנטל פון אַפּוד, וועב־אַרבעט, פון לויטער בלאַעַר וואָל. ²³און די עפענונג פון דעם מאַנטל איז געווען אין זיין מיטן, אַזוי ווי די עפענונג פון אַ פּאַנצער־העמד, מיט אַ זיים ביי זיין עפענונג רונד אַרום, ער זאָל זיך ניט צערייסן. ²⁴און מע האָט געמאַכט אויף די ברעגן פון דעם מאַנטל מילגרוימען פון בלאַעַר וואָל, און פּורפל, און ווערמיל־רויט, געצווערנט. ²⁵און מע האָט געמאַכט גלעקלאַך פון ריינעם גאַלד, און אַרויפגעטאָן די גלעקלאַך צווישן די מילגרוימען אויף די ברעגן פון דעם מאַנטל רונד אַרום, צווישן די מילגרוימען: ²⁶אַ גלעקל און אַ מילגרוים, אַ גלעקל און אַ מילגרוים, אויף די ברעגן פון דעם מאַנטל רונד אַרום, אויף צו דינען; אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

²⁷און מע האָט געמאַכט ליינענע העמדלאַך, וועב־אַרבעט, פאַר אַהרנען און פאַר זיינע זין; ²⁸און די ליינענע הויב, און די שיינע היטלען פון ליינען, און די ליינענע הויזן פון געדרייטן

ליינען; ²⁹און דעם גארטל פון געדרייטן ליינען, און בלאָער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, געשטיקטע אַרבעט, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

³⁰און מע האָט געמאַכט דאָס שטערנבלעך, די הייליקע קרוין, פון ריינעם גאָלד, און אויפגעשריבן אויף אים אַ גע־שריפטס, ווי אויסקרייצונגען פון אַ זיגל „הייליק צו גאָט“.³¹ און מע האָט אַרויפגעטאָן אויף אים אַ שנור פון בלאָער וואָל, כדי אים אַנצוטאָן אויף דער הויב פון אויבן, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

³²אַזוי איז פאַרענדיקט געוואָרן די גאַנצע אַרבעט פון דעם משכן פון אוהל־מועד; און די קינדער פון ישראל האָבן געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן; גענוי אַזוי האָבן זיי געטאָן.

³³און זיי האָבן געבראַכט דעם משכן צו משהן: דאָס געצעלט און אַלע זיינע זאַכן, זיינע האַקן, זיינע ברעטער, זיינע ריגלען, און זיינע זיילן, און זיינע שוועלן; ³⁴און דעם צודעק פון רויטגעפאַרבטע ווידערפעלן, און דעם צודעק פון פּחשפעלן, און דעם פּרוֹכַת פון צווישנשייד; ³⁵דעם אָרון פון געזעץ, און זיינע שטאַנגען, און דעם דעק; ³⁶דעם טיש, אַלע זיינע כלים, און דאָס ברויט פון אָנגעזיכט; ³⁷די ריינע מנורה, אירע רערלאַך—די רערלאַך אויף אַנצוריקטן—און אַלע אירע כלים, און דאָס אייל פאַר לייכטונג; ³⁸און דעם גילדערנעם מזבח, און דאָס אייל פון זאַלבונג, און דעם וויירוין פון שמעקעדיקע געווירצן, און דעם טירפאַרהאַנג פון געצעלט; ³⁹דעם קופּערנעם מזבח, און די קופּערנע זיפּ וואָס צו אים, זיינע שטאַנגען, און אַלע זיינע כלים; דעם האַנטפּאַס און זיין געשטעל; ⁴⁰די אַרומהאַנגען פון הויף, זיינע זיילן, און זיינע שוועלן, און דעם פאַרהאַנג צום טויער פון

הויף, זיינע שטריק, און זיינע פלעקלאַך, און אַלע אַרבעט-געצייג פון דעם משכן פון אוהל-מועד;⁴¹ די געשטריקטע קליידער אויף צו דינען אין הייליקטום, די הייליקע קליידער פאַר אַהרן דעם כהן, און די קליידער פון זיינע זין, אויף צו טאָן די כהונה.⁴² אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן, אַזוי האָבן די קינדער פון ישראל געמאַכט די גאַנצע אַרבעט.⁴³ און משה האָט געזען די גאַנצע אַרבעט, אַז זיי האָבן זי געמאַכט; אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן, אַזוי האָבן זיי געמאַכט; און משה האָט זיי געבענטשט.

מ און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן:² אין ערשטן טאָג פון ערשטן חודש זאָלסטו אויפשטעלן דעם משכן פון אוהל-מועד.³ און זאָלסט אַרײַנטאָן אַהין דעם אַרון פון געזעץ, און פאַרהענגען דעם אַרון מיטן פֿרוּכֶת.⁴ און זאָלסט אַרײַנברענגען דעם טיש, און אויסלייגן זיין אויסלייגונג; און זאָלסט אַרײַנברענגען די מנורה, און אָנצינדן אירע רערלאַך.⁵ און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם גילדערנעם מזבח פאַר וויררויך, פאַר דעם אַרון פון געזעץ, און אַרויפֿטאָן דעם טירפֿאַרהאַנג צום משכן.⁶ און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם מזבח פאַר בראַנד־אָפֿפער, פאַר דעם אַיינגאַנג פון דעם משכן פון אוהל-מועד.⁷ און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם האַנטפּאַס צווישן אוהל-מועד און צווישן מזבח, און אַרײַנטאָן אַהין וואַסער.⁸ און זאָלסט אויפשטעלן דעם הויף רונד אַרום, און אַרויפֿטאָן דעם טויער־פאַרהאַנג פון הויף.

⁹ און זאָלסט נעמען דאָס אייל פון זאַלבונג, און זאַלבן דעם משכן, און אַלץ וואָס אין אים, און הייליקן אים און אַלע זיינע זאַכן, און ער זאָל זיין הייליק.¹⁰ און זאָלסט זאַלבן דעם מזבח פאַר בראַנד־אָפֿפער, און אַלע זיינע כליים, און הייליקן דעם מזבח; און דער מזבח זאָל זיין אַ הייליקסטע הייליקייט.

¹¹און זאָלסט זאָלבן דעם האַנטפּאַס און זיין געשטעל, און אים הייליקן.

¹²און זאָלסט מאַכן גענענען אַהרנען און זיינע זין צום אַייב גאַנג פון אַוהל־מועד, און זיי וואַשן מיט וואַסער. ¹³און זאָלסט אַנטאָן אַהרנען די הייליקע קליידער, און זאָלסט אים זאָלבן, און אים הייליקן, אַז ער זאָל זיין אַ פּהן צו מיר. ¹⁴און זאָלסט מאַכן גענענען זיינע זין, און זיי אַנטאָן העמדלאַך. ¹⁵און זאָלסט זיי זאָלבן, אַזוי ווי דו האַסט געזאָלפט זייער פּאַטער, אַז זיי זאָלן זיין פּהנים צו מיר; און זייער זאָלבונג זאָל זיי זיין פאַר אַן אייביקער פּהונה אויף זייערע דור־דורות.

¹⁶און משה האָט דאָס געטאָן; אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט אים באַפוילן, אַזוי האָט ער געטאָן.

¹⁷און עס איז געווען אין ערשטן חודש אין צווייטן יאָר, אין ערשטן טאָג פון חודש, איז אויפגעשטעלט געוואָרן דער משכן. ¹⁸און משה האָט אויפגעשטעלט דעם משכן: ער האָט אַוועק־געלייגט זיינע שוועלן, און אַריינגעטאָן זיינע ברעטער, און אַרייב־געצויגן זיינע ריגלען, און אויפגעשטעלט זיינע זיילן. ¹⁹און ער האָט פאַרשפּרייט דאָס געצעלט איבערן משכן, און אַרויפגעטאָן דעם צודעק פון געצעלט אויבן איבער אים, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.

²⁰און ער האָט גענומען און אַריינגעלייגט דאָס געזעץ אין דעם אָרון, און אַרויפגעטאָן די שטאַנגען אויפן אָרון, און אַרויב־געלייגט דעם דעק אויבן איבערן אָרון. ²¹און ער האָט אַרייב־געבראַכט דעם אָרון אין משכן, און אַרויפגעטאָן דעם פּרוּכַת פון צווישנשייד, און פאַרהאַנגען דעם אָרון פון געזעץ, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.

²²און ער האָט אַריינגעשטעלט דעם טיש אין אַוהל־מועד,

אין צפוך־זייט משכן, דרויסן פון פֿרוֹכֶת. ²³און ער האָט אויס־געלייגט אויף אים אַן אויסלײגונג פון ברויט, פֿאַר גאָט, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.

²⁴און ער האָט אַוועקגעשטעלט די מנורה אין אוהל־מועד אַקעגן דעם טיש אין דרום־זייט משכן. ²⁵און ער האָט אָנגעצונדן די רערלאַך פֿאַר גאָט, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.

²⁶און ער האָט אַוועקגעשטעלט דעם גילדערנעם מזבח אין אוהל־מועד פֿאַרן פֿרוֹכֶת. ²⁷און ער האָט גערייכערט אויף אים וויירויך פון שמעקעדיקע געווירצן, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.

²⁸און ער האָט אַרויפגעטאָן דעם טירפֿאַרהאַנג צום משכן. ²⁹און דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפער האָט ער אַוועקגעשטעלט ביים אַיינגאַנג פון דעם משכן פון אוהל־מועד, און אויפֿ־געבראַכט אויף אים דאָס בראַנדאָפּפער און דאָס שפּײַזאָפּפער, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.

³⁰און ער האָט אַוועקגעשטעלט דעם האַנטפּאַס צווישן אוהל־מועד און צווישן מזבח, און אַריינגעטאָן אַהין וואַסער, זיך צו וואַשן—³¹כדי משה און אַהרן און זיינע זין זאָלן דערפון וואַשן זייערע הענט און זייערע פיס; ³²ווען זיי קומען אין אוהל־מועד, און ווען זיי גענענען צום מזבח, זאָלן זיי זיך וואַשן—אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.

³³און ער האָט אויפגעשטעלט דעם הויף רונד אַרום דעם משכן און דעם מזבח, און אַרויפגעטאָן דעם טויערפֿאַרהאַנג פון הויף.

און משה האָט געענדיקט די אַרבעט.

³⁴און דער וואַלקן האָט אַיינגעדעקט דעם אוהל־מועד, און די פּראַכט פון גאָט האָט אָנגעפילט דעם משכן. ³⁵און משה האָט ניט געקענט אַריינגיין אין אוהל־מועד, ווייל דער וואַלקן

הָאֵט אויף אים גערוט, און די פראַכט פון גאָט הָאָט אָנגעפילט דעם משכן.

³⁶ און ווען דער וואַלקן הָאָט זיך אויפגעהויבן פון משכן, פלעגן די קינדער פון ישראל ציען אויף אַלע זייערע ציאונגען.

³⁷ און אז דער וואַלקן פלעגט זיך ניט אויפהייבן, פלעגן זיי ניט ציען, ביז דעם טאָג וואָס ער הָאָט זיך אויפגעהויבן. ³⁸ וואָרום

דער וואַלקן פון גאָט איז געווען אויפן משכן ביי טאָג, און אַ פֿייער פלעגט זיין דרינען ביי נאַכט, פאַר די אויגן פון דעם גאַנצן הויז פון ישראל, אין אַלע זייערע ציאונגען.

וִיקְרָא

וּיְקָרָא

1	א	בראַנדאָפּפּער
1	ב	שפּייזאָפּפּער
1	ג	פּרידאָפּפּער
1	ד	זינדאָפּפּער
1	ה	שולדאָפּפּער
1	ו	דינים וועגן קרבנות
1	ח	אַיינווייאונג פון אַהרנען און זיינע זין
1	ט	אַהרן איז מקריב די ערשטע קרבנות
1	י	נָדָב און אַביהואס זינד און שטראַף
8	י	דינים פאַר די פּהנים
1	יא	לעבעדיקע זאַכן וואָס זיינען ריין, און וואָס זיינען אומריין
1	יב	דינים וועגן אַ געווינערין
1	יג	דינים וועגן צָרעֶת פון אַ מענטשן אָדער פון זאַכן
1	יד	רייניקונג פון אַ מצורע
33	יד	צָרעֶת אין ווענט פון הייזער
1	טו	פּליסונגען
1	טז	די קרבנות אים יום כּפור
1	יז	דער אָרט וווּ צו שלאַכטן שלאַכטאָפּפּער
10	יז	וועגן בלוט און וועגן געפּאַלענע אָדער פּאַרצוקטע וועגן בלוטפּאַרוואַנטשאַפט, וועגן מוֹלָך־דינסט,
1	יח	און אַנדערע אומווערדיקייטן
1	יט	פּאַרשיידענע דינים
1	כ	שטראַפּגעזעצן
1	כא	דינים פאַר די פּהנים

- 1 כב ווער עס מעג עסן פון די הייליקע גאָבן
 17 כב קרבנות מוזן זיין אָן אַ פעלער
 1 כג די יום־טובים
 די מנורה און דאָס הייליקע ברויט פון אָנגעזיכט (לֶחֶם
 1 כד הַפָּנִים)
 שטראָף פאַר לעסטערן גאָט, און פאַר מאַרד אָדער
 10 כד שעדיקונג
 1 כה שמיטה און יובל
 1 קעגן אָפּגעטער און זיילשטיינער. שבת און דאָס הייליקטום כו
 3 כו ברכות און קללות (די תּוֹכָחָה)
 1 כז וועגן געהייליקטע זאַכן און וועגן מַעֲשֵׂר

סדרות פון נײַקרא

1	א	נײַקרא (האָט גערופן)
1	ו	צו (באַפעל)
1	ט	שְׁמִינִי (דער אַכטער)
1	יב	תְּזַרֵּעַ (וועט ברענגען זאַמען=געלעגן ווערן)
1	יד	מְצוֹרֵעַ
1	טז	אַחֲרֵי מוֹת (נאָך דעם טויט)
1	יט	קְדוֹשִׁים (הייליקע)
1	כא	אָמֹר (זאָג)
1	כה	בְּהַר (אויפן באַרג)
3	כו	בְּחֻקוֹתַי (אין מיינע געזעצן)

וִיקָרָא

און גאָט האָט גערופן צו משהן, און האָט צו אים גערעדט פון אוהל־מועד, אַזוי צו זאָגן: רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי: אַז עמיצער פון אַיך וועט ברענגען אַ קרבן צו גאָט, זאָלט איר פון פי, פון רינדער אָדער פון שאַף, ברענגען אַייער קרבן.

³אויב אַ בראַנדאָפּפער איז זיין קרבן, פון רינדער, זאָל ער אים ברענגען אַ נֹכַר אָן אַ פעלער; צום אַיינגאַנג פון אוהל־מועד זאָל ער אים ברענגען, כּדי ער זאָל באַוויליקט ווערן פאַר גאָט. און ער זאָל אַנלענען זיין האַנט אויפן קאָפּ פון בראַנדאָפּפער, און עס וועט באַוויליקט ווערן פון אים, מכּפּר צו זיין אויף אים. ⁵און ער זאָל שעכטן דאָס יונגע רינד פאַר גאָט, און די קינדער פון אַהרן, די כּהנים, זאָלן גענענען דאָס בלוט, און שפרענגען דאָס בלוט רונד אַרום אויף דעם מזבח וואָס ביים אַיינגאַנג פון אוהל־מועד. ⁶און ער זאָל אָפּשינדן דאָס בראַנדאָפּפער, און עס צעשניידן אויף זיינע שטיקער. און די קינדער פון אַהרן דעם כּהן זאָלן אַרויפּטאָן פּייער אויפן מזבח, און אַנלייגן האַלץ אויפן פּייער. ⁸און די קינדער פון אַהרן, די כּהנים, זאָלן אויס־לייגן די שטיקער, דעם קאָפּ, און דאָס פעטס, אויף דעם האַלץ וואָס איבער דעם פּייער וואָס אויפן מזבח. ⁹און זיינע אינגעווייד און זיינע קני זאָל ער אָפּשווענקען אין וואַסער, און דער כּהן זאָל אַלצדינג דעמפן אויפן מזבח פאַר אַ בראַנד־אָפּפער, אַ פּייעראָפּפער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט.

¹⁰און אויב זיין קרבן איז פון קליינפי, פון שעפּסן אָדער פון

ציגן, פֿאַר אַ בראַנדאָפּפּער, וואָל ער אים ברענגען אַ נֶכֶר אָן אַ פעלער. ¹¹און ער וואָל אים שעכטן בײַ דער צפּון־זײט פּון מוּבַח פֿאַר גאָט, און די קינדער פּון אַהרן, די כּהנים, וואָלן שפּרענגען זײַן בלוט אויפּן מוּבַח רונד אַרום. ¹²און ער וואָל אים צעשניידן אויף זײַנע שטיקער; און דער כּהן וואָל זײ אויסלייגן מיטן קאָפּ און מיטן פעטס אויף דעם האַלץ וואָס איבער דעם פּײַער וואָס אויפּן מוּבַח. ¹³און די אינגעווייד און די קני וואָל ער אָפּשווענקען אין וואַסער; און דער כּהן וואָל אַלצדינג גענענען, און דעמפּן אויפּן מוּבַח. אַ בראַנדאָפּפּער איז דאָס, אַ פּײַער־אָפּפּער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט.

¹⁴און אויב אַ בראַנדאָפּפּער פּון עופּות איז זײַן קרבּן צו גאָט, וואָל ער ברענגען זײַן קרבּן פּון טורטלטיובן אָדער פּון יונגע טויבן. ¹⁵און דער כּהן וואָל אים גענענען צום מוּבַח, און אָפּ־קנייפּן זײַן קאָפּ, און דעמפּן אויפּן מוּבַח; און זײַן בלוט וואָל אויס־געקוועטשט ווערן אויף דער וואַנט פּון מוּבַח. ¹⁶און ער וואָל אַראָפּנעמען זײַן וואָליע מיט אירע פעדערן, און זי אַוועקוואַרפּן לעבן מוּבַח אין מזרח־זײט, אין אַרט פּון דער אַש. ¹⁷און ער וואָל אים אויפּרייסן פֿאַר זײַנע פּליגלען, אָבער ניט פּאַנאָדער־שיידן; און דער כּהן וואָל אים דעמפּן אויפּן מוּבַח, אויף דעם האַלץ וואָס איבערן פּײַער. אַ בראַנדאָפּפּער איז דאָס, אַ פּײַער־אָפּפּער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט.

ב וואו אַז עמיצער וועט ברענגען אַ שפּײַזאָפּפּער צו גאָט, וואָל זײַן קרבּן זײַן פּון זעמלמעל, און ער וואָל אַרויפּגיסן אויף אים אייל, און אַרויפּטאָן אויף אים וויירויך. ²און ער וואָל עס ברענגען צו די קינדער פּון אַהרן, די כּהנים; און ער וואָל אָנהויפּן דערפּון זײַן פּולן הויפּן—פּון זײַן זעמלמעל, און פּון זײַן אייל, מיט זײַן גאַנצן וויירויך, און דער כּהן וואָל דעמפּן זײַן דערמאַנונג־אויפּן מוּבַח, אַ פּײַער־אָפּפּער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט.

² פּון דעם טייל וואָס איז פֿאַר אַ דערמאַנונג. צו גאָט, אָדער, פּון דעם שמעקעדיקן טייל.

און דאָס איבעריקע פון דעם שפּייזאָפּפּער איז פאַר אַהרנען און פאַר זיינע קינדער; אַ הייליקסטע הייליקייט פון די פּייער־אַפּפּער פון גאָט.

און אז דו וועסט ברענגען אַ שפּייזאָפּפּער געבאַקן אין אַן אויוון, זאָל עס זיין פון זעמלמעל, אומגעזייערטע חלות פאַר־מישט מיט אייל, אָדער אומגעזייערטע קוכנס באַשמירט מיט אייל.

און אויב אַ שפּייזאָפּפּער אויף אַ באַקפאַן איז דיין קרבן, זאָל עס זיין פון זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, אומגעזייערט. זאָלסט עס צעבראַקן אין בראָקן, און אַרויפגיטן דערויף אייל; אַ שפּייזאָפּפּער איז דאָס.

און אויב אַ שפּייזאָפּפּער אין אַ בראָטפאַן איז דיין קרבן, זאָל עס געמאַכט ווערן פון זעמלמעל מיט אייל.

און זאָלסט ברענגען דאָס שפּייזאָפּפּער וואָס ווערט געמאַכט פון דידאָזיקע, צו גאָט; און מע זאָל עס דערלאַנגען צום פּהן, און ער זאָל עס גענענען צום מזבח. און דער פּהן זאָל אַראָפהייבן פון דעם שפּייזאָפּפּער זיין דערמאַנג, און דעמפן אויפן מזבח—אַ פּייעראַפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט. ¹⁰און דאָס איבעריקע פון דעם שפּייזאָפּפּער איז פאַר אַהרנען און פאַר זיינע קינדער; אַ הייליקסטע הייליקייט פון די פּייעראַפּפּער פון גאָט. ¹¹קיין שפּייזאָפּפּער וואָס איר וועט ברענגען צו גאָט, זאָל ניט געמאַכט ווערן פון חמץ, וואָרום פון קיין זויערטייג און קיין האָניק טאָרט איר ניט דעמפן אַ פּייעראַפּפּער צו גאָט. ¹²פאַר אַ גאָב פון ערשטפרוכט מעגט איר זיי ברענגען צו גאָט, אָבער אויפן מזבח טאָרן זיי ניט אַרויפקומען פאַר אַ געשמאַקן ריח. ¹³און דיין איטלאַך שפּייז־אַפּפּער זאָלסטו מיט זאַלץ באַזאַלצן, און זאָלסט ניט אויסלאָזן

פון דיין שפייזאָפּפּער דאָס זאָלץ פון דיין גאָטס בונד; מיט דיין איטלאַכן קרבן זאָלסטו מקריב זיין זאָלץ.

¹⁴און אויב דו וועסט ברענגען אַ שפייזאָפּפּער פון ערשט־צייטיקע צו גאָט, זאָלסטו ברענגען זאַנגען געברענט אין פייער, גריץ פון פרישע קערנער, פאַר דעם שפייזאָפּפּער פון דייער ערשטצייטיקע. ¹⁵און זאָלסט אַרויפגיסן אויף אים אייל, און אַרויפטאָן אויף אים וויירויד; אַ שפייזאָפּפּער איז דאָס. ¹⁶און דער פּהן זאָל דעמפן זיין דערמאָנונג, פון זיין גריץ, און פון זיין אייל, מיט זיין גאַנצן וויירויד, אַ פייעראָפּפּער צו גאָט.

¹און אויב אַ פרידאָפּפּער איז זיין קרבן, אויב ער ברענגט פון רינדער, סיי אַ זכר, סיי אַ נקבה, זאָל ער אָן אַ פעלער אים ברענגען פאַר גאָט. ²און ער זאָל אָנלענען זיין האַנט אויפן קאָפּ פון זיין קרבן, און אים שעכטן ביים איינגאַנג פון אוהל־מועד, און די קינדער פון אַהרן, די פּהנים, זאָלן שפרענגען דאָס בלוט אויפן מזבח רונד אַרום. ³און ער זאָל גענענען פון דעם פרידאָפּפּער, אַ פייעראָפּפּער צו גאָט, דאָס פעטס וואָס דעקט צו די אינגעווייד, און דאָס גאַנצע פעטס וואָס אויף די אינגעווייד, ⁴און ביידע נירן, און דאָס פעטס וואָס אויף זיי, וואָס ביי די פלאַנקען, און דאָס רויטפלייש איבערן לעבער—ביי די נירן זאָל ער עס אַראָפּנעמען. ⁵און די קינדער פון אַהרן זאָלן עס דעמפן אויפן מזבח איבער דעם בראַנדאָפּפּער וואָס אויפן האַלץ וואָס איבערן פייער, אַ פייעראָפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט.

⁶און אויב פון קליינפֿי איז זיין קרבן פאַר אַ פרידאָפּפּער צו גאָט, אַ זכר אָדער אַ נקבה, זאָל ער אָן אַ פעלער אים ברענגען. ⁷אויב אַ שעפּס ברענגט ער פאַר זיין קרבן, זאָל ער אים גענענען פאַר גאָט. ⁸און ער זאָל אָנלענען זיין האַנט אויפן קאָפּ פון זיין קרבן, און אים שעכטן פאַרן אוהל־מועד; און די

קינדער פון אהרן זאלן שפרענגען זיין בלוט אויפן מזבח רונד ארום. ⁹און ער זאל גענענען פון דעם פרידאָפּפּער, אַ פּייער-אָפּפּער צו גאָט, זיין פעטס, דעם גאַנצן וויידל-לעבן דעם רוקנ ביי זאל ער אים אַראָפּנעמען-און דאָס פעטס וואָס דעקט צו די אינגעווייד, און דאָס גאַנצע פעטס וואָס אויף די אינגעווייד, ¹⁰און ביי דע נירן, און דאָס פעטס וואָס אויף זיי, וואָס ביי די פּלאַנקען, און דאָס רויטפלייש איבערן לעבער-ביי די נירן זאל ער עס אַראָפּנעמען. ¹¹און דער כּהן זאל עס דעמפּן אויפן מזבח, אַ שפּייז פון פּייעראָפּפּער צו גאָט.

¹²און אויב אַ ציג איז זיין קרבן, זאל ער אים גענענען פאַר גאָט. ¹³און ער זאל אַנלענען זיין האַנט אויף זיין קאָפּ, און אים שעכטן פאַרן אוהל-מועד; און די קינדער פון אהרן זאלן שפרענגען זיין בלוט אויפן מזבח רונד ארום. ¹⁴און ער זאל גענענען דערפון זיין קרבן, אַ פּייעראָפּפּער צו גאָט: דאָס פעטס וואָס דעקט צו די אינגעווייד, און דאָס גאַנצע פעטס וואָס אויף די אינגעווייד, ¹⁵און ביי דע נירן, און דאָס פעטס וואָס אויף זיי, וואָס ביי די פּלאַנקען, און דאָס רויטפלייש איבערן לעבער-ביי די נירן זאל ער עס אַראָפּנעמען. ¹⁶און דער כּהן זאל עס דעמפּן אויפן מזבח-אַ שפּייז פון פּייעראָפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח; דאָס גאַנצע פעטס צו גאָט. ¹⁷אַן אייביק געזעץ אויף אַייערע דור-דורות אין אַלע אַייערע וויינערטער: קיין חלב און קיין בלוט זאלט איר ניט עסן.

ך ¹און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו זאָגן: ²רעד צו די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן:

אַז עמיצער וועט זינדיקן דורך אַ פאַרזע אין וואָסערע עס איז פאַרבאָטזאָכן פון גאָט וואָס טאָרן ניט געטאָן ווערן, און ער וועט טאָן איינע פון זיי, ³איז, אויב דאָס וועט זינדיקן דער געזאַלבער כּהן, צו דער פאַרשולדיקונג פון פּאָלק, זאל ער

מקריב זיין פאר זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, אַ יונגן אָקס אָן אַ פעלער צו גאָט פאַר אַ זינדאָפּפּער. ⁴און ער זאָל ברענגען דעם אָקס צום אַיינגאַנג פון אוהל־מועד פאַר גאָט, און זאָל אָנלענען זיין האַנט אויפן קאָפּ פון דעם אָקס, און שעכטן דעם אָקס פאַר גאָט. ⁵און דער געזאַלבער פּהן זאָל נעמען פון דעם בלוט פון אָקס, און זאָל עס ברענגען צום אוהל־מועד. ⁶און דער פּהן זאָל אַיינטינקען זיין פינגער אין דעם בלוט, און שפּריצן פון דעם בלוט זיבן מאָל פאַר גאָט, פאַר דעם פּרוּכּת פון הייליקטום. ⁷און דער פּהן זאָל אַרויפּטאָן פון דעם בלוט אויף די הערנער פון דעם מזבח פאַר וויירוּך פון שמעקעדיקע געווירצן וואָס פאַר גאָט אין אוהל־מועד, און דאָס גאַנצע בלוט פון אָקס זאָל ער אויסגיטן אָן גרונט פון דעם מזבח פאַר בראַנדאָפּפּער וואָס ביים אַיינגאַנג פון אוהל־מועד. ⁸און דאָס גאַנצע פעטס פון דעם אָקס פון זינדאָפּפּער זאָל ער פון אים אַראָפּנעמען: דאָס פעטס וואָס דעקט צו די אינגעווייד, און דאָס גאַנצע פעטס וואָס אויף די אינגעווייד, ⁹און ביידע נירן, און דאָס פעטס וואָס אויף זיי, וואָס ביי די פלאַנקען, און דאָס רויטפלייש איבערן לעבער—ביי די נירן זאָל ער עס אַראָפּ־נעמען, ¹⁰אזוויי עס ווערט אַראָפּגענומען פון דעם אָקס פון פריד־אָפּפּער; און דער פּהן זאָל עס דעמפּן אויפן מזבח פאַר בראַנד־אָפּפּער. ¹¹און דאָס פעל פון דעם אָקס, און דאָס גאַנצע פלייש זיינס, מיט זיין קאָפּ, און מיט זיינע קני, און זיינע אינגעווייד, און זיין מיסט—¹²דעם גאַנצן אָקס זאָל ער אַרויסטראָגן אויסן לאַגער אין אַ ריינעם אָרט, וווּ מע שיט אויס די אַש, און אים פאַרברענען אויף האַלץ אין פייער; וווּ מע שיט אויס די אַש זאָל ער פאַר־ברענט ווערן.

¹³און אויב די גאַנצע עדה פון ישראל וועט פאַרזען, ווייל אַ זאך וועט זיין פאַרהוילן פון די אויגן פון קהל, און זיי וועלן

טאָן איינע פון אַלע פאַרבאַטזאַכן פון גאָט וואָס טאָרן ניט גע-
 טאָן ווערן, און וועלן זיך פאַרשולדיקן, ¹⁴און זיי וועט באַוווּסט
 ווערן די זינד וואָס זיי האָבן זיך דערמיט פאַרזינדיקט, זאָל
 קהל ברענגען אַ יונגן אָקס פאַר אַ זינדאָפּפער, און זיי זאָלן אים
 צוברענגען פאַרן אוהל־מועד. ¹⁵און די עלטסטע פון דער עדה
 זאָלן אַנלענען זייערע הענט אויפן קאָפּ פון אָקס פאַר גאָט, און
 מע זאָל שעכטן דעם אָקס פאַר גאָט. ¹⁶און דער געוואַלבוטער
 פּהן זאָל ברענגען פון דעם בלוט פון אָקס צום אוהל־מועד.
¹⁷און דער פּהן זאָל איינטונקען זיין פינגער אין דעם בלוט, און
 שפּריצן זיבן מאָל פאַר גאָט, פאַרנט פון פּרוּכָת. ¹⁸און ער
 זאָל אַרויפטאָן פון דעם בלוט אויף די הערנער פון דעם מזבח
 וואָס פאַר גאָט, וואָס אין אוהל־מועד, און דאָס גאַנצע בלוט
 זאָל ער אויסגיסן אָן גרונט פון דעם מזבח פאַר בראַנדאָפּפער
 וואָס ביים איינגאַנג פון אוהל־מועד. ¹⁹און דאָס גאַנצע פעטס
 זיינס זאָל ער אַראָפּנעמען פון אים, און דעמפן אויפן מזבח.
²⁰און ער זאָל טאָן מיט דעם אָקס, אַזוי ווי ער האָט געטאָן מיט
 דעם אָקס פון זינדאָפּפער; גענוי אַזוי זאָל ער טאָן מיט אים;
 און דער פּהן זאָל מכּפּר זיין אויף זיי, און זיי וועט פאַרגעבן
 ווערן. ²¹און ער זאָל אַרויסטראַגן דעם אָקס אויסן לאַגער, און
 אים פאַרברענען, אַזוי ווי ער האָט פאַרברענט דעם פּריערדיקן
 אָקס; אַ זינדאָפּפער פאַר קהל איז דאָס.

²²אַז אַ פירשט וועט זינדיקן, און וועט טאָן דורך אַ פאַרזע
 איינע פון אַלע פאַרבאַטזאַכן פון גאָט זיין האַר וואָס טאָרן ניט
 געטאָן ווערן, און וועט זיך פאַרשולדיקן; ²³אויב אים ווערט
 באַוווּסט זיין זינד וואָס ער האָט זיך דערין פאַרזינדיקט, זאָל
 ער ברענגען פאַר זיין קרבן אַ ציגנבאָק, אַ זכּר אָן אַ פעלער.
²⁴און ער זאָל אַנלענען זיין האַנט אויפן קאָפּ פון באָק, און אים
 שעכטן אין דעם אָרט וווּ מע שעכט דאָס בראַנדאָפּפער פאַר

גאָט; אַ זינדאָפּפּער איז דאָס.²⁵ און דער כּהן זאָל נעמען פּון דעם בלוט פּון זינדאָפּפּער מיט זיין פינגער, און אַרויפּטאָן אויף די הערנער פּון דעם מזבח פּאַר בראַנדאָפּפּער; און דאָס [איבעריקע] בלוט זיינס זאָל ער אויסגיסן אָן גרונט פּון דעם מזבח פּאַר בראַנדאָפּפּער.²⁶ און דאָס גאַנצע פעטס זיינס זאָל ער דעמפּן אויפּן מזבח, אזוי ווי דאָס פעטס פּון דעם פּריד־אָפּפּער; און דער כּהן זאָל מכּפּר זיין אויף אים פּון וועגן זיין זינד, און אים וועט פּאַרגעבן ווערן.

²⁷ און אויב אָן איינצלנער מענטש פּון דעם פּאָלק פּון לאַנד וועט זינדיקן דורך אַ פּאַרזע, מיט וואָס ער וועט טאָן איינע פּון די פּאַרבאָטזאָכן פּון גאָט וואָס טאָרן נישט געטאָן ווערן, און וועט זיך פּאַרשולדיקן;²⁸ אויב מע מאַכט אים וויסן זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, זאָל ער ברענגען פּאַר זיין קרבן אַ ציג אָן אַ פעלער, אַ זי, פּאַר דער זינד וואָס ער האָט געזינדיקט.²⁹ און ער זאָל אַנלענען זיין האַנט אויפּן קאָפּ פּון דעם זינדאָפּפּער, און שעכטן דאָס זינדאָפּפּער אין דעם אָרט פּון דעם בראַנד־אָפּפּער.³⁰ און דער כּהן זאָל נעמען פּון זיין בלוט מיט זיין פינגער, און אַרויפּטאָן אויף די הערנער פּון דעם מזבח פּאַר בראַנדאָפּפּער, און דאָס גאַנצע בלוט זיינס זאָל ער אויסגיסן אָן גרונט פּון מזבח.³¹ און דאָס גאַנצע פעטס זיינס זאָל ער אַראָפּנעמען, אזוי ווי דאָס פעטס ווערט אַראָפּגענומען פּון דעם פּריד־אָפּפּער; און דער כּהן זאָל עס דעמפּן אויפּן מזבח פּאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט; און דער כּהן זאָל מכּפּר זיין אויף אים, און אים וועט פּאַרגעבן ווערן.

³² און אויב אַ שעפּס וועט ער ברענגען זיין קרבן פּאַר אַ זינד־אָפּפּער, זאָל ער ברענגען אַ זי אָן אַ פעלער.³³ און ער זאָל אַנלענען זיין האַנט אויפּן קאָפּ פּון זינדאָפּפּער, און זאָל עס שעכטן פּאַר אַ זינדאָפּפּער, אין דעם אָרט וווּ מע שעכט דאָס

בראנדאָפּפּער. ³⁴און דער פּהן זאָל נעמען פון דעם בלוט פון זינדאָפּפּער מיט זיין פינגער, און אַרויפּטאָן אויף די הערנער פון דעם מזבח פאַר בראַנדאָפּפּער, און דאָס גאַנצע בלוט זיינס זאָל ער אויסגיסן אָן גרונט פון מזבח. ³⁵און דאָס גאַנצע פעטס זיינס זאָל ער אַראָפּנעמען, אַזוי ווי דאָס פעטס פון שעפּס ווערט אַראָפּגענומען פון דעם פּרידאָפּפּער; און דער פּהן זאָל עס דעמפּן אויפן מזבח, אויף די פּייעראָפּפּער פון גאָט; און דער פּהן זאָל מכּפּר זיין אויף אים פון וועגן זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, און אים וועט פאַרגעבן ווערן.

ה און אַז עמיצער וועט זינדיקן מיט וואָס ער וועט הערן דעם קול פון באַשווערונג, ווען ער איז אָן עדות, סײַ ער האָט געזען, סײַ ער ווייס עפעס—אויב ער וועט ניט אויסזאָגן, און טראָגן אויף זיך אַ זינד; ²אָדער אז עמיצער וועט זיך אָנרירן אָן עפעס אָן אומריינער זאַך, סײַ אָן דער נבֿלה פון אָן אומריינער חיה, סײַ אָן דער נבֿלה פון אָן אומריינער בהמה, סײַ אָן דער נבֿלה פון אָן אומריינעם שרץ, און עס וועט זיין פאַר-הוילן פון אים אַז ער איז אומריין, און ער וועט זיך פאַרשולדיקן; ³אָדער אַז ער וועט זיך אָנרירן אָן דער אומריינקייט פון אַ מענטשן, וואָס נאָר זיין אומריינקייט איז וואָס ער איז אומריין דערמיט, און עס וועט זיין פאַרהוילן פון אים; און ער וועט זיך דערוויסן אַז ער האָט זיך פאַרשולדיקט; ⁴אָדער אַז עמיצער וועט שווערן דורך אַרויסרעדן מיט די ליפּן צום גוטן אָדער צום שלעכטן, וואָס נאָר אַ מענטש וועט אַרויסרעדן מיט אַ שבועה, און עס וועט זיין פאַרהוילן פון אים; און ער וועט זיך דערוויסן אַז ער איז שולדיק אין איינער פון די דאָזיקע זאַכן; ⁵איז, אַז ער פאַרשולדיקט זיך אין איינער פון די דאָזיקע זאַכן, זאָל ער זיך מתוודה זיין אויף וואָס ער האָט געזינדיקט. ⁶און ער זאָל ברענגען זיין שולדאָפּפּער צו גאָט פאַר זיין זינד וואָס

ער האָט געזינדיקט, אַ זי פון קליינפֿי, אַ שעפּס אָדער אַ ציג, פֿאַר אַ זינדאָפּפּער; און דער כּהן זאָל מכּפּר זיין אויף אים פון וועגן זיין זינד.

⁷און אויב זיין האָנט פֿאַרמאָגט ניט גענוג אויף אַ לאַם, זאָל ער ברענגען פֿאַר זיין שולדאָפּפּער פֿאַר וואָס ער האָט געזינדיקט, צוויי טורטלטיובן, אָדער צוויי יונגע טויבן, צו גאָט: איינע פֿאַר אַ זינדאָפּפּער און איינע פֿאַר אַ בראַנדאָפּפּער. ⁸און ער זאָל זיי ברענגען צום כּהן; און ער זאָל מקריב זיין די וואָס פֿאַר אַ זינדאָפּפּער צוערשט, און אָפּקנייפּן איר קאָפּ ביי איר געניק, אָבער ניט פֿאַנאָדערשיידן. ⁹און ער זאָל שפּריצן פון דעם בלוט פון זינדאָפּפּער אויף דער וואַנט פון מזבח, און דער רעשט פון דעם בלוט זאָל אויסגעקוועטשט ווערן אָן גרונט פון מזבח; אַ זינדאָפּפּער איז דאָס. ¹⁰און די צווייטע זאָל ער מאַכן פֿאַר אַ בראַנדאָפּפּער אַזוי ווי דער דין; און דער כּהן זאָל מכּפּר זיין אויף אים פון וועגן זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, און אים וועט פֿאַרגעבן ווערן.

¹¹און אויב זיין האָנט פֿאַרמאָגט ניט אויף צוויי טורטלטיובן, אָדער אויף צוויי יונגע טויבן, זאָל ער ברענגען פֿאַר זיין קרבן פֿאַר וואָס ער האָט געזינדיקט, אַ צענטל איפּה זעמלמעל פֿאַר אַ זינדאָפּפּער; ער זאָל ניט אַרויפּטאָן אויף אים אייל, און ניט אַרויפּלייגן אויף אים וויירוך, וואָרום אַ זינדאָפּפּער איז דאָס. ¹²און ער זאָל עס ברענגען צום כּהן, און דער כּהן זאָל אָנהויפּן פון אים זיין פּולן הויפּן—זיין דערמאָנונג—און דעמפּן אויפּן מזבח, אויף די פֿייעראָפּפּער פון גאָט; אַ זינדאָפּפּער איז דאָס. ¹³און דער כּהן זאָל מכּפּר זיין אויף אים פֿאַר זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט אין איינער פון די דאָזיקע זאַכן, און אים וועט פֿאַרגעבן ווערן. און עס זאָל געהערן צום כּהן אַזוי ווי אַ שפּייזאָפּפּער.

¹⁴און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹⁵אַז עמיצער וועט פעלשן אַ פעלשונג, און וועט זינדיקן דורך אַ פאַרזע אַקעגן די הייליקייטן פון גאָט, זאָל ער ברענגען זיין שולד-אַפּפּער צו גאָט: אַ ווידער פון די שאַף, אָן אַ פעלער, לויט דיין אַפּשאַצונג אין זילבער-שקלים, אויפן הייליקן שקל, פאַר אַ שולדאַפּפּער. ¹⁶און וואָס ער האָט פאַרשולדיקט קעגן דער הייליקייט זאָל ער אַפּצאָלן, און צולייגן דערצו אַ פינפטל דער-פון, און דאָס געבן צום כּהן; און דער כּהן זאָל מכּפר זיין אויף אים מיט דעם ווידער פון שולדאַפּפּער, און אים וועט פאַר-געבן ווערן.

¹⁷און אויב עמיצער וועט זינדיקן, און וועט טאָן איינע פון אַלע פאַרבאָטזאַכן פון גאָט וואָס טאָרן ניט געטאָן ווערן, ווייל ער האָט ניט געוויסט, און ער וועט זיך פאַרשולדיקן און טראָגן אויף זיך אַ זינד, ¹⁸זאָל ער ברענגען אַ ווידער פון די שאַף, אָן אַ פעלער, לויט דיין אַפּשאַצונג, פאַר אַ שולדאַפּפּער, צום כּהן; און דער כּהן זאָל מכּפר זיין אויף אים, פאַר דעם פאַרזע וואָס ער האָט פאַרזען, ווייל ער האָט ניט געוויסט, און אים וועט פאַרגעבן ווערן. ¹⁹אַ שולדאַפּפּער איז דאָס; פאַר-שולדיקן האָט ער זיך פאַרשולדיקט קעגן גאָט.

²⁰און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²¹אַז עמיצער וועט זינדיקן, און וועט פעלשן אַ פעלשונג אָן גאָט, און וועט פאַרלייקענען זיין חבר אָן איינלאָג, אָדער אַ משכון, אָדער אַ גולה, אָדער ער וועט קריוודען זיין חבר; ²²אָדער ער האָט געפונען פאַרלאָרנס און פאַרלייקנט עס, און שווערט פאַלש-אין איינער פון די אַלע זאַכן וואָס אַ מענטש באַגייט דערמיט אַ זינד; ²³איז, אַז ער האָט אַזוי געזינדיקט און זיך פאַרשולדיקט, זאָל ער אומקערן די גולה וואָס ער האט געגולט, אָדער די קריוודע וואָס ער האָט געקריוודעט, אָדער דעם איינלאָג

וואָס איז אַייגעלייגט געוואָרן ביי אים, אָדער דאָס פּאַר-
 לאַרענע וואָס ער האָט געפונען,²⁴ אָדער וואָס נאָר ער האָט
 געשוואָרן דערויף פּאַלש; און ער זאָל באַצאָלן דעם קרן
 דערפון, און אַ פינפטל דערפון צולייגן דערצו; צו דעם וועמען
 עס געהערט זאָל ער עס אָפּגעבן אין דעם טאָג וואָס ער שפּירט
 זיך שולדיק. ²⁵ און ער זאָל ברענגען זיין שולדאָפּפער צו גאָט:
 אַ ווידער פון די שאַף, אָן אַ פעלער, לויט דיין אָפּשאַצונג, פאַר
 אַ שולדאָפּפער צום כּהן. ²⁶ און דער כּהן זאָל מכּפר זיין אויף
 אים פאַר גאָט, און אים וועט פאַרגעבן ווערן וואָס נאָר פון
 אַלעם דעם ער האָט געטאָן זיך צו פאַרשולדיקן דערמיט.

צו

ן ¹ און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: ² באַפעל
 אַהרנען און זיינע זין, אזוי צו זאָגן:

דאָס איז דער דין פון דעם בראַנדאָפּפער: דאָס איז דאָס
 וואָס גייט אַרויף אױפן בראַנד אױפן מזבח אויף אַ גאַנצע נאַכט
 ביז אין דער פּרי; און דאָס פּײַער פון מזבח זאָל געהאַלטן ווערן
 אין ברענגען דערויף. ³ און דער כּהן זאָל אָנטאָן זיין לײַנען
 קלײד, און לײַנענע הויזן זאָל ער אָנטאָן אויף זיין לײב; און ער
 זאָל אַראָפּנעמען די אַש אויף וואָס דאָס פּײַער האָט פאַרצערט
 דאָס בראַנדאָפּפער אױפן מזבח, און ער זאל עס אַהינד
 טאָן לעבן מזבח. ⁴ און ער זאָל אויסטאָן זיינע קלײדער, און
 אָנטאָן אַנדערע קלײדער, און אַרויסטראָגן די אַש אויסן
 לאַגער אין אַ רײַנעם אָרט. ⁵ און דאָס פּײַער אױפן מזבח זאָל
 געהאַלטן ווערן אין ברענגען דערויף, עס זאָל ניט פאַרלאָשן
 ווערן. און דער כּהן זאָל אָנצינדן דערויף האַלץ פרימאָרגן

אין פרימאָרגן; און ער זאָל אויסלייגן דערויף דאָס בראַנד־אָפּפּער, און דעמפּן דערויף דאָס פעטס פון די פּרידאָפּפּער. ⁶א פּייער זאָל תמיד געהאַלטן ווערן אין ברענען אויפן מזבח; עס זאָל ניט פּאַרלאָשן ווערן.

⁷און דאָס איז דער דין פון דעם שפּייזאָפּפּער: די קינדער פון אַהרן זאָלן עס גענענען פאַר גאָט פּאַרנט פון מזבח. ⁸און ער זאָל אַראָפּנעמען דערפון מיט זיין הויפּן; פון דעם זעמל־מעל פון דעם שפּייזאָפּפּער, און פון זיין אייל, און דעם גאַנצן ווירויך וואָס אויפן שפּייזאָפּפּער; און ער זאָל דעמפּן זיין דערמאָנינג אויפן מזבח פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט. ⁹און דאָס איבעריקע פון אים זאָלן עסן אַהרן און זיינע זין; אומגעזייערט זאָל עס געגעסן ווערן, אין אַ הייליקן אָרט; אין הויף פון אוהל־מועד זאָלן זיי עס עסן. ¹⁰עס זאָל ניט געבאַקט ווערן געזייערט. פאַר זייער חלק האָב איך דאָס זיי געגעבן פון מיינע פּייעראָפּפּער; אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס, אַזוי ווי דאָס זינדאָפּפּער, און אַזוי ווי דאָס שולדאָפּפּער. ¹¹ניעטוועדער מאַנספּאַרשוין צווישן די קינדער פון אַהרן מעג עס עסן; אַן אייביק רעכט אויף אַייערע דור־דורות פון די פּייעראָפּפּער פון גאָט; אַלץ וואָס וועט זיך אַנרירן אָן דעם זאָל ווערן הייליק.

¹²און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹³דאָס איז דער קרבן פון אַהרנען און זיינע זין, וואָס זיי זאָלן מקריב זיין צו גאָט אין דעם טאָג וואָס ער ווערט געזאַלבת: אַ צענטל איפּה זעמלמעל פאַר אַ שפּייזאָפּפּער תמיד, אַ העלפט דערפון אין דער פּרי, און אַ העלפט דערפון אין אָנונט. ¹⁴אויף אַ באַקפּאַן, מיט אייל, זאָל עס געמאַכט ווערן; גוט דורכגעשלאָגן זאָלסטו עס ברענען; אַ געבאַקט שפּייזאָפּפּער אין בראָקן זאָלסטו עס מקריב זיין פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט. ¹⁵און דער פּהן וואָס איז דער געזאַלבתער אויף זיין אָרט פון צווישן זיינע זין,

זָאָל עס מאַכן; אַן אייביק געזעץ; אין גאַנצן צו גאָט זאָל עס
 געדעמפט ווערן. ¹⁶און יעטוועדער שפייזאָפּפּער פון אַ פּהן
 זאָל אין גאַנצן פאַרברענט ווערן; עס זאָל ניט געגעסן ווערן.
¹⁷און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: ¹⁸רעד צו
 אַהרנען און צו זיינע זין, אזוי צו זאָגן:

דאָס איז דער דין פון דעם זינדאָפּפּער: אין דעם אָרט וווּ
 דאָס בראַנדאָפּפּער ווערט געשאַכטן, זאָל געשאַכטן ווערן דאָס
 זינדאָפּפּער פאַר גאָט; אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס.
¹⁹דער פּהן וואָס ברענגט עס אויף פאַר אַ זינדאָפּפּער זאָל עס
 עסן; אין אַ הייליקן אָרט זאָל עס געגעסן ווערן, אין הויף פון
 אוהל-מועד. ²⁰אַלץ וואָס וועט זיך אַנרירן אָן זיין פלייש, זאָל
 ווערן הייליק; און אויב עס וועט אַרויפּשפּריצן פון זיין בלוט
 אויף אַ בגד, זאָלסטו דאָס אויף וואָס עס וועט אַרויפּשפּריצן,
 וואַשן אין אַ הייליקן אָרט. ²¹און די ליימענע כלי וואָס עס ווערט
 געקאָכט ווערן דערין, זאָל צעבראָכן ווערן; און אויב עס ווערט
 געקאָכט אין אַ קופּערנער כלי, זאָל זי אויסגעשייערט ווערן, און
 אויסגעשווענקט ווערן מיט וואַסער. ²²יעטוועדער מאַנספּאַרשוין
 צווישן די פּהנים מעג דאָס עסן; אַ הייליקסטע הייליקייט
 איז דאָס. ²³אַבער קיין זינדאָפּפּער, וואָס פון זיין בלוט ווערט
 געבראַכט אין אוהל-מועד כדי מכפר צו זיין אין הייליקטום,
 זאָל ניט געגעסן ווערן; אין פייער זאָל עס פאַרברענט ווערן.
 און דאָס איז דער דין פון דעם שולדאָפּפּער: אַ הייליקסטע
 הייליקייט איז דאָס. ²⁴אין דעם אָרט וווּ מע שעכט דאָס
 בראַנדאָפּפּער, זאָל מען שעכטן דאָס שולדאָפּפּער; און זיין
 בלוט זאָל מען שפּרענגען אויפן מזבח רונד אַרום. ²⁵און דאָס
 גאַנצע פעטס זיינס זאָל מען מקריב זיין פון אים, דעם וויידל,
 און דאָס פעטס וואָס דעקט צו די אינגעווייד, און ביידע נירן,
 און דאָס פעטס וואָס אויף זיי, וואָס ביי די פלאַנקען, און דאָס

רויטפלייש איבערן לעבער—ביי די גירן זאל מען עס אראפ-
 נעמען. ⁵ און דער כהן זאל עס דעמפן אויפן מזבח, א פייער-
 אָפּפּער צו גאָט; אַ שולדאָפּפּער איז דאָס. ⁶ יעטוועדער מאַנס-
 פאַרשוין צווישן די כּהנים מעג עס עסן; אין אַ הייליקן אָרט זאל
 עס געגעסן ווערן; אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס. ⁷ ווי דאָס
 זינדאָפּפּער אַזוי דאָס שולדאָפּפּער, איין דין פאַר זיי; דער
 כּהן וואָס איז דערמיט מכּפּר, צו אים זאל עס געהערן. ⁸ און
 דער כּהן וואָס איז מקריב עמיצנס אַ בראַנדאָפּפּער, זאל
 דאָס פעל פּון דעם בראַנדאָפּפּער וואָס ער האָט מקריב געווען,
 געהערן צו אים, צום כּהן. ⁹ און איטלאַך שפּייזאָפּפּער וואָס
 ווערט געבאַקן אין אויוון, און איטלאַכס וואָס ווערט געמאַכט
 אין אַ בראַטפּאַן, אָדער אויף אַ באַקפּאַן, זאל געהערן צו אים,
 צו דעם כּהן וואָס איז דאָס מקריב. ¹⁰ און איטלאַך שפּייזאָפּפּער
 פאַרמישט מיט אייל, אָדער טרוקן, זאל געהערן צו אַלע
 קינדער פּון אַהרן, צו איינעם אַזוי ווי צום אַנדערן.

¹¹ און דאָס איז דער דין פּון דעם פּרידאָפּפּער וואָס עמיצער
 ברענגט צו גאָט: ¹² אויב ער ברענגט עס פאַר אַ דאַנקגעבונג,
 זאל ער ברענגען מיט דעם דאַנקאָפּפּער אומגעזייערטע חלות
 פאַרמישט מיט אייל, און אומגעזייערטע קוכנס באַשמירט
 מיט אייל, און זעמלמעל גוט דורכגעשלאָגן, חלות פאַרמישט
 מיט אייל. ¹³ אין איינעם מיט חלות פּון געזייערטן ברויט
 זאל ער ברענגען זיין אָפּפּערגאָב ביי זיין פּרידאָפּפּער פּון
 דאַנק. ¹⁴ און ער זאל דערפּון ברענגען איינס פּון איטלאַכער
 אָפּפּערגאָב און אָפּשיידונג צו גאָט; צו דעם כּהן וואָס שפּרענגט
 דאָס בלוט פּון דעם פּרידאָפּפּער, צו אים זאל עס געהערן.
¹⁵ און דאָס פּלייש פּון זיין פּרידאָפּפּער פּון דאַנק מוז געגעסן
 ווערן אין דעם טאָג פּון זיין קרבן; ער זאל ניט איבערלאָזן דער-
 פּון ביז אין דער פּרי. ¹⁶ אויב אָבער דאָס שלאַכטאָפּפּער פּון

זיין קרבן איז א נדר, אָדער אַ פּרייַוויליקע גאַב, זאָל עס געגעסן ווערן אין דעם טאָג וואָס ער איז מקריב זיין שלאַכטאָפּפּער; און אויך אויף מאָרגן מעג וואָס בלייבט דערפון געגעסן ווערן. ¹⁷ אָבער וואָס בלייבט פון דעם פלייש פון דעם שלאַכט-אָפּפּער אויפן דריטן טאָג זאָל אין פייער פאַרברענט ווערן. ¹⁸ און אויב געגעסן וועט געגעסן ווערן פון דעם פלייש פון זיין פרידאָפּפּער אויפן דריטן טאָג, וועט עס ניט באַוויליקט ווערן; עס וועט ניט גערעכנט ווערן דעם וואָס איז דאָס מקריב; אַן אומווערדיקייט וועט עס זיין, און דער מענטש וואָס עסט דערפון וועט טראָגן זיין זינד. ¹⁹ און דאָס פלייש וואָס וועט זיך אָנרירן אָן עפעס אומריינס, זאָל ניט געגעסן ווערן; אין פייער זאָל עס פאַרברענט ווערן. אָבער אַזוי דאָס פלייש—מעג איטלאַכער וואָס איז ריין, עסן דאָס פלייש. ²⁰ און דער מענטש וואָס וועט עסן פלייש פון אַ פרידאָפּפּער וואָס צו גאָט, מיט זיין אומרייניקייט אויף אים, יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון איר פאַלק. ²¹ און אַז עמיצער וועט זיך אָנרירן אָן עפעס אומריינס, אָן דער אומרייניקייט פון אַ מענטשן, אָדער אָן אַן אומריינער בהמה, אָדער אָן וואָסער עס איז אומריינעם שרץ, און ער וועט עסן פון דעם פלייש פון אַ פרידאָפּפּער וואָס צו גאָט, זאָל יענע זעל פאַרשניטן ווערן פון איר פאַלק.

²² און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²³ רעד צו

די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן:

קיין חלב פון אַן אַקס, אָדער אַ שעפס, אָדער אַ ציג, זאָלט איר ניט עסן. ²⁴ און חלב פון אַ געפאַלענער, און חלב פון אַ פאַרצוקטער, מעג פאַרטאָן ווערן אויף אַלערליי אַרבעט; אָבער עסן זאָלט איר עס ניט עסן. ²⁵ וואָרום איטלאַכער וואָס עסט חלב פון אַ בהמה וואָס מע איז מקריב פון איר אַ פייער-אָפּפּער צו גאָט, זאָל דער מענטש וואָס עסט עס, פאַרשניטן

ווערן פון זיין פּאָלק. ²⁶און קיין בלוט זאָלט איר ניט עסן אין אַלע אַייערע ווינערטער, סײַ פון אַן עוף, סײַ פון אַ בהמה. ²⁷איטלאַכער מענטש וואָס וועט עסן וואָסער עס איז בלוט, יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון איר פּאָלק.

²⁸און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²⁹רעד צו די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן:

דער וואָס איז מקריב זיין פרידאָפּפּער צו גאָט, ער זאָל ברענגען זיין קרבן צו גאָט פון זיין פרידאָפּפּער. ³⁰זיינע הענט זאָלן ברענגען די פּייעראָפּפּער פון גאָט; דאָס פעטס מיט דער ברוסט זאָל ער ברענגען; די ברוסט, כּדי זי אויפצוהייבן אַן אויפהייבונג צו גאָט. ³¹און דער כּהן זאָל דעמפּן דאָס פעטס אויפן מזבח, און די ברוסט זאָל געהערן צו אַהרֹנען און צו זיין נע קינדער. ³²און דעם רעכטן שענקל זאָלט איר געבן אַן אָפּ־שיידונג צום כּהן פון אַייערע פרידאָפּפּער. ³³דער פון די קינדער פון אַהרן וואָס איז מקריב דאָס בלוט פון דעם פריד־אָפּפּער און דאָס פעטס, צו אים זאָל געהערן דער רעכטער שענקל פאַר אַ חלק. ³⁴וואָרום די ברוסט פון אויפהייבונג און דעם שענקל פון אָפּשיידונג האָב איך גענומען פון די קינדער פון ישראל, פון זייערע פרידאָפּפּער, און האָב זיי געגעבן צו אַהרן דעם כּהן און צו זיינע קינדער, פאַר אַן אייביקן רעכט, פון די קינדער פון ישראל.

³⁵דאָס איז דער טייל פון אַהרֹנען, און דער טייל פון זיינע קינדער, פון די פּייעראָפּפּער פון גאָט, אין דעם טאָג וואָס מע האָט זיי געמאַכט גענענען צו זיין כּהנים צו גאָט; ³⁶וואָס גאָט האָט באַפוילן זיי צו געבן פון די קינדער פון ישראל, אין דעם טאָג וואָס מע האָט זיי געזאַלבט; אַן אייביק רעכט אויף זייערע דוֹר־דוֹרות.

37 דאָס איז דער דין פֿאַרן בראַנדאָפּפּער, פֿאַרן שפּייד אָפּפּער, און פֿאַרן זינדאָפּפּער, און פֿאַרן שולדאָפּפּער, און פֿאַרן קרבן פון דערפילונג, און פֿאַרן פרידאָפּפּער; 38 וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן אויפן באַרג סיני, אין דעם טאָג וואָס ער האָט באַפוילן די קינדער פון ישראל מקריב צו זיין זייערע קרבנות צו גאָט, אין מדבר סיני.

ח 1 און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: 2 נעם אַהרנען און זיינע זין מיט אים, און די קליידער, און דאָס אייל פון זאַלבונג, און דעם אָקס פון זינדאָפּפּער, און די צוויי ווידערס, און דעם קאַרב אומגעזייערטן ברויט; 3 און די גאַנצע עדה זאַמל איין צום איינגאַנג פון אַוהל־מועד.

4 דאָס משה געטאָן אזוי ווי גאָט האָט אים באַפוילן; און די עדה האָט זיך איינגעזאַמלט צום איינגאַנג פון אַוהל־מועד. 5 און משה האָט געזאָגט צו דער עדה: דאָס איז די זאַך וואָס גאָט האָט באַפוילן צו טאָן. 6 און משה האָט געמאַכט גענענען אַהרנען און זיינע זין, און ער האָט זיי געוואָשן מיט וואַסער. 7 און ער האָט אַרויפגעטאָן אויף אים דאָס העמדל, און אים אַרומגעגורט מיטן גאַרטל, און אים אָנגעקליידט דעם מאַנטל, און אַרויפגעטאָן אויף אים דעם אַפּוד, און אים אַרומגעגורט מיט דעם אַרומ־באַנד פון אַפּוד, און אים אָנגעבונדן דעם אַפּוד דערמיט. 8 און ער האָט אָנגעטאָן אויף אים דעם חוּשן, און אַרויפגעטאָן אויפן חוּשן די אורים־זותומים. 9 און ער האָט אים אָנגעטאָן די הויב אויפן קאָפּ, און אַרויפגעטאָן אויף דער הויב, אויף דער פּאָדערזייט, דאָס גילדערנע שטערנבלעך, די הייליקע קרוין, אזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן. 10 און משה האָט גענומען דאָס אייל פון זאַלבונג, און האָט געזאַלבת דעם משכן און אַלץ וואָס אין אים, און האָט זיי געהייליקט. 11 און ער האָט געשפּריצט דערפון אויפן מזבּח זיבן מאָל; און ער האָט

געזאלבט דעם מזבח, און אלע זיינע פלים, און דעם האַנטפאַס
 און זיין געשטעל, זיי צו הייליקן. ¹² און ער האָט אַרויפגעגאַסן
 פון דעם אייל פון זאלבונג אויף אַהרנס קאָפּ, און האָט אים
 געזאלבט, אים צו הייליקן. ¹³ און משה האָט געמאַכט גענענען
 אַהרנס זין, און האָט זיי אָנגעטאַן העמדלאַך, און זיי אָנגעגורט
 גאַרטלען, און זיי אָנגעבונדן היטלען, אַזוי ווי גאַט האָט משהן
 באַפוילן. ¹⁴ און ער האָט געמאַכט גענענען דעם אָקס פון זינד-
 אַפּפּער, און אַהרן און זיינע זין האָבן אָנגעלענט זייערע הענט
 אויפן קאָפּ פון דעם אָקס פון זינדאַפּפּער. ¹⁵ און מע האָט אים
 געשאַכטן; און משה האָט גענומען דאָס בלוט, און האָט אַרויפ-
 געטאַן מיט זיין פינגער אויף די הערנער פון מזבח רונד אַרום,
 און גערייניקט דעם מזבח, און דאָס [אויבעריקע] בלוט האָט ער
 אויסגעגאַסן אָן גרונט פון מזבח, און אים געהייליקט, כדי מכפר
 צו זיין אויף אים. ¹⁶ און ער האָט גענומען דאָס גאַנצע פעטס
 וואָס אויף די אינגעווייד, און דאָס רויטפלייש פון לעבער, און
 בייַדע נירן און זייער פעטס, און משה האָט עס געדעמפט אויפן
 מזבח. ¹⁷ און דעם אָקס מיט זיין פעל, און זיין פלייש, און זיין
 מיסט, האָט מען פאַרברענט אין פייער אויסן לאַגער, אַזוי ווי
 גאַט האָט משהן באַפוילן. ¹⁸ און ער האָט געמאַכט גענענען
 דעם ווידער פון בראַנדאַפּפּער, און אַהרן און זיינע זין האָבן
 אָנגעלענט זייערע הענט אויפן קאָפּ פון דעם ווידער. ¹⁹ און
 מע האָט אים געשאַכטן, און משה האָט געשפּרענגט דאָס בלוט
 אויפן מזבח רונד אַרום. ²⁰ און דעם ווידער האָט מען צעשניטן
 אויף זיינע שטיקער, און משה האָט געדעמפט דעם קאָפּ און
 די שטיקער און דאָס פעטס. ²¹ און די אינגעווייד און די קני
 האָט מען אָפּגעשווענקט מיט וואַסער, און משה האָט געדעמפט
 דעם גאַנצן ווידער אויפן מזבח; אַ בראַנדאַפּפּער איז דאָס
 געווען, פאַר אַ געשמאַקן ריח, אַ פייעראַפּפּער איז דאָס געווען

צו גאָט, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.²² און ער האָט געמאַכט גענענען דעם צווייטן ווידער, דעם ווידער פון דער-פילונג, און אַהרן און זיינע זין האָבן אָנגעלענט זייערע הענט אויפן קאָפּ פון דעם ווידער.²³ און מע האָט אים געשאַכטן, און משה האָט גענומען פון זיין בלוט, און אַרויפגעטאָן אויף אַהרנס רעכטן אויערלעפל, און אויפן דוימען פון זיין רעכטער האַנט, און אויפן דוימען פון זיין רעכטן פוס.²⁴ און מע האָט געמאַכט גענענען אַהרנס זין, און משה האָט אַרויפגעטאָן פון דעם בלוט אויף זייער רעכטן אויערלעפעל, און אויפן דוימען פון זייער רעכטער האַנט, און אויפן דוימען פון זייער רעכטן פוס; און משה האָט געשפרענגט דאָס בלוט אויפן מזבח רונד אַרום.²⁵ און ער האָט גענומען דאָס פעטס, און דעם וויידל, און דאָס גאַנצע פעטס וואָס אויף די אינגעווייד, און דאָס רויטפלייש פון לע-בער, און ביידע נירן און זייער פעטס, און דעם רעכטן שענקל.²⁶ און פון דעם קאָרב אומגעזייערטן ברויט וואָס פאַר גאָט, האָט ער גענומען איין אומגעזייערטע חלה, און איין חלה ברויט אויף אייל, און איין קוכן, און האָט אַרויפגעטאָן אויפן פעטס, און אויפן רעכטן שענקל.²⁷ און ער האָט אַרויפגעלייגט אַלצדינג אויף די הענט פון אַהרנען, און אויף די הענט פון זיינע זין, און האָט זיי אויפגעהויבן אָן אויפהייבונג פאַר גאָט.²⁸ און משה האָט עס צו גענומען פון זייערע הענט, און געדעמפט אויפן מזבח איבערן בראַנדאָפּפער; אַ דערפילונג זיינען זיי געווען, פאַר אַ געשמאַקן ריח; אַ פייעראָפּפער איז דאָס געווען צו גאָט.²⁹ און משה האָט גענומען די ברוסט, און האָט זי אויפגעהויבן אָן אויפהייבונג פאַר גאָט; דאָס איז געווען משהן צום חלק פון דעם ווידער פון דערפילונג, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.³⁰ און משה האָט גענומען פון דעם אייל פון זאַלבונג, און פון דעם בלוט וואָס אויפן מזבח, און האָט געשפריצט אויף אַהרנען, אויף זיינע

קליידער, און אויף זיינע זין און אויף זיינע זינס קליידער מיט אים, און געהייליקט אהרנען, זיינע קליידער, און זיינע זין און זיינע זינס קליידער מיט אים.³¹ און משה האָט געזאָגט צו אהרנען און צו זיינע זין: קאָכט דאָס פלייש ביים איינגאַנג פון אוהל-מועד, און דאָרטן זאָלט איר עס עסן, מיט דעם ברויט וואָס אין דעם קאָרב פון דערפילונג, לויט ווי איך האָב באַפּוילן, אזוי צו זאָגן: אהרן און זיינע זין זאָלן עס עסן.³² און וואָס בלייבט פון דעם פלייש און פון דעם ברויט, זאָלט איר אין פייער פאַרברענען.³³ און פון דעם איינגאַנג פון אוהל-מועד זאָלט איר ניט אַרויסגיין זיבן טעג, ביז דעם טאָג וואָס די טעג פון אייער דערפילונג ווערן פול; וואָרום זיבן טעג וועט מען דערפילן אייער האַנט.³⁴ אזוי ווי מע האָט געטאָן היינטיקן טאָג, האָט גאָט באַפּוילן צו טאָן, כדי מכפר צו זיין אויף אייך.³⁵ און אין דעם איינגאַנג פון אוהל-מועד זאָלט איר בלייבן טאָג און נאַכט זיבן טעג, און היטן די היטונג פון גאָט, כדי איר זאָלט ניט שטאַרבן; וואָרום אזוי בין איך באַפּוילן געוואָרן.³⁶ און אהרן און זיינע זין האָבן געטאָן אלע זאַכן וואָס גאָט האָט באַפּוילן דורך משהן.

שמיני

ו' און עס איז געווען אויפן אַכטן טאָג, האָט משה גערופן אהרנען, און זיינע זין, און די עלטסטע פון ישראל.² און ער האָט געזאָגט צו אהרנען: נעם דיר אַ קאַלב, אַ יונג רינד, פאַר אַ זינדאָפּפער, און אַ ווידער פאַר אַ בראַנדאָפּפער, אַן אַ פעל לער, און זיי מקריב פאַר גאָט.³ און צו די קינדער פון ישראל זאָלט איר רעדן, אזוי צו זאָגן: נעמט אַ ציגנבאַק פאַר אַ זינד-אָפּפער; און אַ קאַלב און אַ שעפּס, יאָריקע אַן אַ פעלער, פאַר בראַנדאָפּפער; און אַן אַקס און אַ ווידער פאַר פרידאָפּפער,

צו שלאַכטן פאַר גאַט; און אַ שפּייזאָפּפּער פאַרמישט מיט אייל;
וואַרום היינט טוט זיך גאַט באַווייזן צו אַיך.

⁵האַבן זיי געבראַכט וואָס משה האָט באַפוילן פאַרן אוהל-
מועד, און די גאַנצע עדה האָט גענונט, און זיך געשטעלט פאַר
גאַט. ⁶און משה האָט געזאָגט: דאָס איז די זאַך וואָס גאַט האָט
באַפוילן איר זאָלט טאָן, כדי די פּראַכט פון גאַט זאָל זיך
באַווייזן צו אַיך. ⁷און משה האָט געזאָגט צו אַהרנען: גענען צום
מזבח, און מאַך דיין זינדאָפּפּער און דיין בראַנדאָפּפּער, און
זיי מכּפּר אויף זיך און אויפן פּאָלק; און מאַך דעם קרבן פון
פּאָלק, און זיי מכּפּר אויף זיי, אַזוי ווי גאַט האָט באַפוילן.

⁸האַט אַהרן גענונט צום מזבח, און האָט געשאַכטן דאָס
קאַלב פון זינדאָפּפּער וואָס פאַר אים. ⁹און די זין פון אַהרנען
האַבן גענונט צו אים דאָס בלוט, און ער האָט אַיינגעטוינקט זיין
פינגער אין דעם בלוט, און אַרויפגעטאָן אויף די הערנער פון
מזבח, און דאָס [איבעריקע] בלוט האָט ער אויסגעגאַסן אָן
גרוינט פון מזבח. ¹⁰און דאָס פעטס, און די גירן, און דאָס רויט-
פלייש פון לעבער, פון דעם זינדאָפּפּער, האָט ער געדעמפט
אויפן מזבח, אַזוי ווי גאַט האָט באַפוילן משהן. ¹¹און דאָס
פלייש און דאָס פעל האָט מען פאַרברענט אין פייער אויסן
לאַגער. ¹²און ער האָט געשאַכטן דאָס בראַנדאָפּפּער, און די
זין פון אַהרנען האַבן אים דערלאַנגט דאָס בלוט, און ער האָט
עס געשפרענגט אויפן מזבח רונד אַרום. ¹³און זיי האַבן אים
דערלאַנגט דאָס בראַנדאָפּפּער אין זיינע שטיקער, און דעם
קאַפּ, און ער האָט עס געדעמפט אויפן מזבח. ¹⁴און ער
האַט אָפּגעשווענקט די אינגעווייד און די קני, און געדעמפט
איבער דעם בראַנדאָפּפּער אויפן מזבח. ¹⁵און ער האָט געמאַכט
גענענען דעם קרבן פון פּאָלק; און ער האָט גענומען דעם באַק
פון זינדאָפּפּער וואָס פאַרן פּאָלק, און האָט אים געשאַכטן.

און אים אויפגעבראכט פאר א זינדאָפּפּער אַזוי ווי דאָס ערשטע.
 16 און ער האָט געמאַכט גענענען דאָס בראַנדאָפּפּער, און
 האָט עס געמאַכט אַזוי ווי דער דין. 17 און ער האָט געמאַכט
 גענענען דאָס שפּייאָפּפּער, און האָט אָנגעפּילט זיין האַנט דער-
 פּון, און געדעמפט אויפן מזבח, אַחוץ דעם בראַנדאָפּפּער פּון
 אין דער פּרי. 18 און ער האָט געשאַכטן דעם אָקס און דעם
 ווידער, דאָס פּרידאָפּפּער וואָס פאַרן פּאַלק; און די זין פּון
 אַהרנען האָבן אים דערלאַנגט דאָס בלוט, און ער האָט עס
 געשפּרענגט אויפן מזבח רונד אַרום. 19 און דאָס פעטס פּון
 דעם אָקס און פּון דעם ווידער, דעם ווידל, און דאָס וואָס
 דעקט צו נדי אינגעוווידן, און די נירן, און דאָס רויטפלייש פּון
 לעבער—20 דאָס פעטס האָבן זיי אַרויפגעטאַן אויף די ברוסטן,
 און ער האָט געדעמפט דאָס פעטס אויפן מזבח. 21 און די
 ברוסטן און דעם רעכטן שענקל האָט אַהרן אויפגעהויבן אַן
 אויפהייבונג פאַר גאָט, אַזוי ווי משה האָט באַפוילן. 22 און
 אַהרן האָט אויפגעהויבן זיינע הענט צום פּאַלק, און האָט זיי
 געבענטשט; און ער האָט אַראָפּגענידערט פּון מאַכן דאָס זינד-
 אָפּפּער און דאָס בראַנדאָפּפּער און דאָס פּרידאָפּפּער. 23 און
 משה און אַהרן זיינען אַריינגעגאַנגען אין אוהל־מועד, און
 זיינען אַרויסגעגאַנגען און האָבן געבענטשט דאָס פּאַלק; און די
 פּראַכט פּון גאָט האָט זיך באַוויון צום גאַנצן פּאַלק. 24 און אַ
 פּייער איז אַרויסגעגאַנגען פּון פאַר גאָט, און האָט פאַרצערט
 אויפן מזבח דאָס בראַנדאָפּפּער און דאָס פעטס. און דאָס
 גאַנצע פּאַלק האָט געזען, און זיי האָבן אויסגעשריען, און
 זיינען געפאַלן אויף זייער פנים.

פ און די זין פון אהרנען, נדב און אביהוא, האָבן גענומען
 איטלאַכער זיין פּייערפאַן, און האָבן אַריינגעלייגט דערין
 פּייער, און אַרויפגעטאַן דערויף וויירוין, און געבראַכט פאַר

גאָט פרעמד פֿייער, וואָס ער האָט זיי ניט באַפוילן. ²איז אַרויס אַ פֿייער פֿון פֿאַר גאָט, און האָט זיי פֿאַרצערט, און זיי זיינען געשטאַרבן פֿאַר גאָט. ³און משה האָט געזאָגט צו אַהרֶנען: דאָס איז וואָס גאָט האָט גערעדט, אַזוי צו זאָגן:

דורך מיינע נאָנטע וועל איך געהייליקט ווערן,

און פֿאַרן גאַנצן פֿאָלק וועל איך געערלאַכט ווערן.

און אַהרן האָט געשוויגן. ⁴און משה האָט גערופן מישאַל און אַלצָפֿן, די זין פֿון עזריאֵל, אַהרנס פעטער, און האָט צו זיי געזאָגט: גענענט, טראָגט אַרויס אַייערע ברידער פֿון פֿאַר דעם הייליקטום אויסן לאַגער. ⁵האַבן זיי גענענט, און האָבן זיי אַרויסגעטראָגן אין זייערע העמדלאַך אויסן לאַגער, אַזוי ווי משה האָט גערעדט.

⁶און משה האָט געזאָגט צו אַהרֶנען, און צו אַלעזרן און צו איתמרן, זיינע זין: אַייערע קעפֿ זאָלט איר ניט לאָזן פֿאַרוואַקסן, און אַייערע קליידער זאָלט איר ניט אַיינרייסן, כדי איר זאָלט ניט שטאַרבן, און אויף דער גאַנצער עדה וועט ער צערענען; נאָר אַייערע ברידער, דאָס גאַנצע הויז פֿון ישראל, זאָלן באַוויינען די פֿאַרברענונג וואָס גאָט האָט פֿאַרברענט. ⁷און פֿון אַייננאַנג פֿון אוהל-מועד זאָלט איר ניט אַרויסגיין, כדי איר זאָלט ניט שטאַרבן; וואָרום דאָס אייל פֿון גאָטס זאָלבונג איז אויף אַיך. און זיי האָבן געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון משהן.

⁸און גאָט האָט גערעדט צו אַהרֶנען, אַזוי צו זאָגן: ⁹וויין און שטאַרק געטראַנק זאָלסטו ניט טרינקען, דו און דייע זין מיט דיר, ווען איר גייט אַריין אין אוהל-מועד, כדי איר זאָלט ניט שטאַרבן; אַן אייביק געזעץ אויף אַייערע דור-דורות; ¹⁰כדי איר זאָלט אָפֿשיידן צווישן הייליקן און אומהייליקן, און צווישן אומריינעם און ריינעם; ¹¹און לערנען די קינדער פֿון ישראל אלע געזעצן וואָס גאָט האָט זיי געהייסן דורך משהן.

¹²און משה האָט גערעדט צו אַהרֶנען, און צו אַלְעָזָר און צו איתֶמָרן, זיינע געבליבענע זין: נעמט דאָס שפייאָפּפּער וואָס בלייבט פון די פּייעראָפּפּער פון גאָט, און עסט עס אומ־געזייערט לעבן מזבח; וואָרום אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס. ¹³און איר זאָלט עס עסן אין אַ הייליקן אָרט, ווייל דיין רעכט און דייןע קינדערס רעכט איז דאָס פון די פּייעראָפּפּער פון גאָט; וואָרום אַזוי בין איך באַפוילן געוואָרן. ¹⁴און די ברוסט פון אויפהייבונג און דעם שענקל פון אָפּשײדונג זאָלט איר עסן אין אַ ריינעם אָרט, דו, און דייןע זין און דייןע טעכטער מיט דיר; וואָרום ווי דיין רעכט און דייןע קינדערס רעכט זיינען זיי געגעבן געוואָרן פון די פּרידאָפּפּער פון די קינדער פון ישראל. ¹⁵דעם שענקל פון אָפּשײדונג און די ברוסט פון אויפהייבונג זאָלן זיי ברענגען מיט די פּייעראָפּפּער פון פעטס, כדי זיי אויפ־צוהייבן אַן אויפהייבונג פאַר גאָט; און עס זאָל געהערן צו דיר, און צו דייןע קינדער מיט דיר, פאַר אַן אייביקן רעכט, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן.

¹⁶און משה האָט נאָכפּרעגן זיך נאָכגעפּרעגט וועגן דעם באַק פון זינדאָפּפּער, ערשט ער איז פאַרברענט געוואָרן. האָט ער געצערנט אויף אַלְעָזָר און אויף איתֶמָרן, אַהרֶנס געבליבענע זין, אַזוי צו זאָגן: ¹⁷פאַר וואָס האָט איר ניט געגעסן דאָס זינדאָפּפּער אין הייליקן אָרט? וואָרום אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס, און ער האָט דאָס אַיך געגעבן, כדי צו נעמען אויף זיך די זינד פון דער עדה, מכּפּר צו זיין אויף זיי פאַר גאָט. ¹⁸זיין בלוט איז דאָך ניט געבראַכט געוואָרן אינעווייניק אין הייליקטום; עסן האָט איר עס געזאָלט עסן אין הייליקטום, אַזוי ווי איך האָב באַפוילן.

¹⁹האָט אַהרֶן גערעדט צו משהן: אָט האָבן זיי היינט געבראַכט זייער זינדאָפּפּער און זייער בראַנדאָפּפּער פאַר

גאָט, און מיר האָט אַזוי וואָס געטראָפן, און אַז איך וואָלט געגעסן דאָס זינדאָפּפּער היינט, וואָלט עס דען ווילגעפעלן אין די אויגן פון גאָט? ²⁰און משה האָט צוגעהערט, און עס איז ווילגעפעלן אין זיינע אויגן.

יא ¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרֹנען, זיי אַזוי צו זאָגן: ²רעדט צו די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: דאָס זיינען די לעבעדיקע זאָכן וואָס איר מעגט עסן פון אַלע בהמות וואָס אויף דער ערד. ³איטלאַכע וואָס איז באַקלויט מיט קלויען, און די קלויען זיינען ביי איר צעשפּאַלטן, וואָס איז מַעֲלֵה־גֵרָה צווישן בהמות, זי מעגט איר עסן. ⁴אַבער דיִדאָזיקע טאָרט איר ניט עסן פון די וואָס זיינען מַעֲלֵה־גֵרָה, און פון די וואָס זיינען באַקלויט מיט קלויען: דעם קעמל, ווייל מַעֲלֵה־גֵרָה איז ער, אָבער מיט קלויען איז ער ניט באַקלויט; ער איז אומריין פאַר אַיך. ⁵און דעם קיניגל, ווייל מַעֲלֵה־גֵרָה איז ער, אָבער מיט קלויען איז ער ניט באַקלויט; ער איז אומריין פאַר אַיך. ⁶און דעם האָז, ווייל מַעֲלֵה־גֵרָה איז ער, אָבער מיט קלויען איז ער ניט באַקלויט; ער איז אומריין פאַר אַיך. ⁷און דעם חזיר, ווייל באַקלויט מיט קלויען איז ער, און די קלויען זיינען ביי אים צעשפּאַלטן, אָבער ער איז ניט מַעֲלֵה־גֵרָה; ער איז אומריין פאַר אַיך. ⁸פון זייער פלייש טאָרט איר ניט עסן, און אַן זייער נבלה טאָרט איר זיך ניט אָנרירן; אומריין זיינען זיי פאַר אַיך.

⁹דיִדאָזיקע מעגט איר עסן פון אַלץ וואָס אין וואַסער: אַלץ וואָס האָט פלוספעדערן און שופן אין וואַסער, אין די ימען און אין די טייכן, זיי מעגט איר עסן. ¹⁰און אַלץ וואָס האָט ניט פלוס־פעדערן און שופן, אין די ימען און אין די טייכן, פון אַלע ווידמענונגען פון וואַסער, און פון אַלע לעבעדיקע באַשעפענישן וואָס אין וואַסער, זיי זיינען אַן אומווערדיקייט פאַר אַיך. ¹¹און

אן אומווערדיקייט זאלן זיי אײך זיין; פון זייער פלייש זאלט איר ניט עסן, און זייער נבלה זאלט איר פאראומווערדיקן. ¹² זאלן וואס האט ניט קיין פלוספעדערן און שופן אין וואסער, דאס איז אן אומווערדיקייט פאר אײך.

¹³ און דידאזיקע זאלט איר פאראומווערדיקן פון פויגלען; זיי טארן ניט געגעסן ווערן; אן אומווערדיקייט זיינען זיי: דעם אדלער, און דעם ביינברעכער, און דעם שווארצאדלער; ¹⁴ און די ווי, און דעם פאלקפויגל לויט זיינע מינים; ¹⁵ יעטוועדער ראב לויט זיינע מינים; ¹⁶ און דעם שטרויספויגל, און דעם נאכט שפארבער, און דעם ים־פויגל, און דעם שפארבער לויט זיינע מינים; ¹⁷ און די אייל, און דעם פישפרעסער, און די שטאקאײל; ¹⁸ און דעם אוהו, און דעם פעליקאן, און דעם גייער; ¹⁹ און דעם שטארך, דעם בושל לויט זיינע מינים, און דעם אויערהאן, און די פלעדערמויז.

²⁰ און יעטוועדער געפליגלטע ווידמענונג וואס גייט אויף פיר, זי איז אן אומווערדיקייט פאר אײך. ²¹ אבער דאס מעגט איר עסן פון אלע געפליגלטע ווידמענונגען וואס גייען אויף פיר: דאס וואס האט געלענקען איבער זיינע פיס, צו שפרינגען מיט זיי אויף דער ערד. ²² דידאזיקע פון זיי מעגט איר עסן: דעם היישעריק לויט זיינע מינים, און דעם גראָפּרעסער לויט זיינע מינים, און דעם שפרינגהיישעריק לויט זיינע מינים, און דעם גריל לויט זיינע מינים. ²³ אבער יעטוועדער [אנדערע] געפליגלטע ווידמענונג וואס האט פיר פיס, זי איז אן אומווערדיקייט פאר אײך.

²⁴ און פון דידאזיקע וועט איר ווערן אומריין; איטלאַכער וואס רירט זיך אן אן זייער נבלה, זאל זיין אומריין ביזן אָוונט. ²⁵ און איטלאַכער וואס טראַגט עפעס פון זייער נבלה, זאל וואַשן זיינע קליידער, און זיין אומריין ביזן אָוונט. ²⁶ איטלאַכע בהמה

וואָס איז באַקלויט מיט קלויען, אָבער דורכגעשפּאַלטן זיינען זיי ניט דורכגעשפּאַלטן ביי איר, אָדער זי איז ניט מַעֲלֵה-גֵרָה, זיי זיינען אומריין פאַר אַיך; איטלאַכער וואָס רירט זיך אָן זיי אָן, זאָל ווערן אומריין.²⁷ און אַלע וואָס גייען אויף זייערע לאַפּעס, צווישן אַלע חיות וואָס גייען אויף פיר, זיי זיינען אומריין פאַר אַיך; איטלאַכער וואָס רירט זיך אָן אָן זייער נבֿלה, זאָל זיין אומריין ביזן אָוונט.²⁸ און דער וואָס טראָגט זייער נבֿלה, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיין אומריין ביזן אָוונט; אומריין זיינען זיי פאַר אַיך.

²⁹און דאָס איז וואָס איז אומריין פאַר אַיך צווישן די שרצים וואָס קריכן אויף דער ערד: דאָס וויעלע, און די מויו, און די שילדקרעט לויט אירע מינים;³⁰ און די גראַבמויו, און דער לאַנדקראַקאָדיל, און דער עקדעש, און דער זאַמדעקדעש, און דער כאַמעלעאָן.³¹ דאָס זיינען די וואָס זיינען אומריין פאַר אַיך צווישן אַלע שרצים; איטלאַכער וואָס רירט זיך אָן זיי אָן ווען זיי זיינען טויט, זאָל זיין אומריין ביזן אָוונט.³² און אַלץ וואָס עפעס פון זיי וועט פאַלן דערויף ווען זיי זיינען טויט, זאָל ווערן אומריין, סיי וואָסער עס איז הילצערנע כלי, אָדער אַ בגד, אָדער אַ פעל, אָדער אַ זאַק, איטלאַכע כלי וואָס דערמיט ווערט געטאָן אַרבעט, זאָל אַריינגעטאָן ווערן אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אָוונט, און ווערן ריין.³³ און איטלאַכע ליימענע כלי וואָס אין איר וועט אַריינפאַלן עפעס פון זיי, זאָל אַלץ וואָס אין איר ווערן אומריין, און זי זאָלט איר צעברעכן.³⁴ איטלאַך עסנוואַרג [דעריין] וואָס ווערט געגעסן, וואָס דערויף איז געקומען וואַסער, זאָל ווערן אומריין; און יעטוועדער געטראַנק וואָס ווערט געטרונקען אין אַלע אַזעלכע כלי, זאָל ווערן אומריין.³⁵ און אַלץ וואָס עפעס פון זייער נבֿלה וועט פאַלן דערויף, זאָל ווערן אומריין; אויב אַ באַקאוויזן אָדער אַ

קאכאוויון, זאל עס צעבראכן ווערן; אומריין זיינען זיי, און אומריין זאלן זיי אייך זיין. ³⁶אָבער אַ קוואַל אָדער אַ גרוב וווּ וואַסער איז איינגעזאַמלט, זאל בלייבן ריין; נאָר דער וואַס רירט זיך אָן אָן זייער נבלה, זאל ווערן אומריין. ³⁷און אויב פון זייער נבלה וועט פאלן אויף וואַסער עס איז זאַמען פון זריעה וואַס ווערט געזיט, איז ער ריין. ³⁸אויב אָבער אויפן זאַמען איז אַרויפגעטאָן געוואָרן וואַסער, און עפעס פון זייער נבלה וועט פאלן דערויף, איז ער אומריין פאַר אייך.

³⁹און אז איינע פון די בהמות וואַס זיינען פאַר אייך צום עסן וועט אַוועקפאלן, זאל דער וואַס רירט זיך אָן אָן איר נבלה, זיין אומריין ביזן אָונט. ⁴⁰און דער וואַס עסט פון איר נבלה, זאל וואַשן זיינע קליידער, און זיין אומריין ביזן אָונט; און דער וואַס טראַגט איר נבלה, זאל וואַשן זיינע קליידער, און זיין אומריין ביזן אָונט. ⁴¹און יעטוועדער שרץ וואַס קריכט אויף דער ערד, איז אָן אומווערדיקייט; ער זאל ניט געגעסן ווערן. ⁴²אַלץ וואַס גייט אויפן בויד, און אַלץ וואַס גייט אויף פיר, און אַלץ וואַס איז פילפייסיק, אַלע שרצים וואַס קריכן אויף דער ערד, זיי זאָלט איר ניט עסן, וואָרום אָן אומווערדיקייט זיינען זיי. ⁴³איר זאָלט ניט פאַראומווערדיקן אייער זעל מיט קיין שרץ וואַס קריכט, און איר זאָלט זיך ניט פאַראומרייניקן מיט זיי, און ווערן אומריין דורך זיי. ⁴⁴וואָרום איך בין יהוה אייער גאָט, און איר זאָלט זיך הייליקן און זיין הייליק, וואָרום איך בין הייליק; און איר זאָלט ניט פאַראומרייניקן אייער זעל מיט קיין שרץ וואַס ווידמענט זיך אויף דער ערד. ⁴⁵וואָרום איך בין יהוה וואַס האָט אייך אויפגעבראַכט פון לאַנד מצרים, אייך צו זיין צום גאָט; דרום זאָלט איר זיין הייליק, ווייל איך בין הייליק.

⁴⁶דאָס איז דער דין פון בהמות, און פויגלען, און יעטוועדער

לעבעדיקער באַשעפעניש וואָס ווידמענט זיך אין וואַסער, און
וועגן יעטוועדער באַשעפעניש וואָס קריכט אויף דער ערד,
כדי אָפצושיידן צווישן אומריינעם און ריינעם, און צווישן דער
לעבעדיקער זאָך וואָס מעג געגעסן ווערן, און דער לעבעדיקער
זאָך וואָס טאָר ניט געגעסן ווערן.

תּוֹרִיעַ

יב ¹און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו זאָגן: ²רעד צו
די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן:

אַ פרוי אַז זי וועט געלעגן ווערן, און געבערען אַ אינגל, זאָל
זי זיין אומריין זיבן טעג; אַזוי ווי די טעג פון דער אָפּזונדערונג
אין איר קראַנקשאַפט זאָל זי זיין אומריין. ³און אויפן אַכטן
טאָג זאָל געמלט ווערן דאָס פלייש פון זיין פאָרהויט. ⁴און
דרייסיק טעג מיט דריי טעג זאָל זי בלייבן אין דעם בלוט פון
רייניקונג; אָן קיין הייליקער זאָך זאָל זי זיך ניט אַנרירן, און אין
הייליקטום זאָל זי ניט קומען, ביז די טעג פון איר רייניקונג ווערן
פול. ⁵אויב אָבער זי וועט געבערן אַ מיידל, זאָל זי זיין אומ-
ריין צוויי וואַכן, אַזוי ווי אין איר אָפּזונדערונג, און זעכציק טעג
מיט זעקס טעג זאָל זי בלייבן אין דעם בלוט פון רייניקונג. ⁶און
אַז די טעג פון איר רייניקונג ווערן פול, ביי אַ אינגל אָדער ביי
אַ מיידל, זאָל זי ברענגען אַ יאָריקן שעפּס פאַר אַ בראַנד-
אָפּפער, און אַ יונגע טויב, אָדער אַ טורטלטיוב, פאַר אַ זינד-
אָפּפער, צום אַיינגאַנג פון אוהל־מוֹעַד, צום כהן. יאון ער זאָל
עס מקריב זיין פאַר גאָט, און מכפר זיין אויף איר, און זי וועט
ווערן ריין פון איר בלוטקוואַל.

דאָס איז דער דין פון אַ קינפעטאַרן, ביי אַ אינגל אָדער
ביי אַ מיידל. ⁷און אויב איר האַנט פאַרמאָגט ניט גענוג אויף אַ
לאַם, זאָל זי נעמען צוויי טורטלטיובן, אָדער צוויי יונגע טויבן,

איינע פֿאַר אַ בראַנדאָפּפּער, און איינע פֿאַר אַ זינדאָפּפּער; און דער פֿהן זאָל מכּפּר זיין אויף איר, און זי וועט ווערן ריין.

וְיָאֵן גֹּאֵט הָאָט גערעדט צו משהן און צו אַהרֹנען, אַזוי צו זאָגן:

אַ מענטש, אַז אויף דער הויט פון זיין לייב וועט זיין אַ געשווילאָכץ, אָדער אַ גרינד, אָדער אַ פּלעק, און וועט ווערן אויף דער הויט פון זיין לייב ווי אַן אויסשלאָג פון צרעת, זאָל ער געבראַכט ווערן צו אַהרֹן דעם פֿהן, אָדער צו איינעם פון זיינע קינדער די פֿהנים.³ און דער פֿהן זאָל באַקוקן דעם אויס־שלאָג אויף דער הויט פון לייב, און אויב די האַר אויפן אויס־שלאָג איז געוואָרן ווייס, און דאָס אויסזען פון דעם אויסשלאָג איז טיפּער פון דער הויט, איז דאָס די פּלאַג פון צרעת; און אַז דער פֿהן וועט אים זען, זאָל ער אים מאַכן פֿאַר אומריין. אויב אָבער דאָס איז אַ ווייסער פּלעק אויף דער הויט פון זיין לייב, און זיין אויסזען איז נישט טיפּער פון דער הויט, און די האַר אויף אים איז נישט געוואָרן ווייס, זאָל דער פֿהן אַייר שליסן דעם וואָס האָט דעם אויסשלאָג אויף זיבן טעג.⁵ און אַז דער פֿהן וועט אים באַקוקן אויפן זיבעטן טאָג, ערשט דער אויסשלאָג איז געבליבן ביי זיין אויסזען, דער אויסשלאָג האָט זיך נישט פֿאַרשפּרייט אויף דער הויט, זאָל אים דער פֿהן אַייר שליסן אַ צווייט מאָל אויף זיבן טעג.⁶ און אַז דער פֿהן וועט אים באַקוקן אויפן זיבעטן טאָג אַ צווייט מאָל, ערשט דער אויס־שלאָג איז מאַט, און דער אויסשלאָג האָט זיך נישט פֿאַרשפּרייט אויף דער הויט, זאָל אים דער פֿהן מאַכן פֿאַר ריין; אַ גרינד איז דאָס; און ער זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיין ריין. אויב אָבער שפּרייטן וועט זיך פֿאַרשפּרייטן דער גרינד אויף דער הויט נאָכדעם ווי ער האָט זיך געוויזן צום פֿהן פֿאַר זיין רייניקונג, זאל ער זיך ווייזן צום פֿהן אַ צווייט מאָל.⁸ און אַז דער פֿהן

וועט זען, ערשט דער גרינד האָט זיך פאַרשפּרייט אויף דער הויט, זאָל דער פּהן אים מאַכן פאַר אומריין; צרעת איז דאָס.⁹ אַז די פּלאַג פון צרעת וועט זיין אויף אַ מענטשן, זאָל ער געבראַכט ווערן צום פּהן.¹⁰ און אַז דער פּהן וועט זען, ערשט אַ ווייסע געשווילאַכץ איז אויף דער הויט, און זי האָט פאַר-קערט די האָר אין ווייס, און אַן אַנוויקס פון ווילדפלייש איז אויף דער געשווילאַכץ,¹¹ איז דאָס אַן אַלטע צרעת אויף דער הויט פון זיין לייב, און דער פּהן זאָל אים מאַכן פאַר אומריין; ער דאַרף אים ניט אַיינשליסן, וואָרום ער איז אומריין.¹² און אויב אויסברעכן וועט אויסברעכן די צרעת אויף דער הויט, און די צרעת וועט באַדעקן די גאַנצע הויט פון דעם וואָס האָט דעם אויסשלאַג פון קאָפּ ביז די פיס, וווּ נאָר די אויגן פון פּהן גיבן אַ קוק,¹³ איז, אַז דער פּהן וועט זען, ערשט די צרעת האָט באַדעקט זיין גאַנצן לייב, זאָל ער מאַכן דעם וואָס האָט דעם אויסשלאַג פאַר ריין; ער איז אין גאַנצן געוואָרן ווייס, איז ער ריין.¹⁴ אָבער דעם טאָג וואָס עס באַווייזט זיך אויף אים ווילד-פלייש, זאָל ער ווערן אומריין.¹⁵ און אַז דער פּהן וועט זען דאָס ווילדפלייש, זאָל ער אים מאַכן פאַר אומריין; ווילדפלייש דאָס איז אומריין; צרעת איז דאָס.¹⁶ אויב אָבער דאָס ווילד-פלייש וועט ווידער ווערן ווייס, זאָל ער קומען צום פּהן.¹⁷ און אַז דער פּהן וועט אים באַקוקן, ערשט דער אויסשלאַג איז גע-וואָרן ווייס, זאָל דער פּהן מאַכן דעם וואָס האָט דעם אויס-שלאַג, פאַר ריין; ער איז ריין.

¹⁸ און אַ לייב, אַז ביי אים אויף זיין הויט וועט זיין אַן אויסשטיט, און ער וועט פאַרהיילט ווערן,¹⁹ און אויף דעם אָרט פון דעם אויסשטיט וועט ווערן אַ ווייסע געשווילאַכץ, אָדער אַ רויטלאַך ווייסער פלעק, זאָל ער באַווייזן ווערן צום פּהן.²⁰ און אַז דער פּהן וועט זען, ערשט דאָס אויסזען דערפון איז נידעריקער

פון דער הויט, און די האָר דערויף איז געוואָרן ווייס, זאָל דער
 כּהן אים מאַכן פּאַר אומריין; די פּלאַג פון צרעת איז דאָס,
 וואָס האָט אויסגעבראַכן אויף דעם אויסשיט. ²¹און אַז דער
 כּהן וועט עס באַקוקן, ערשט ווייסע האָר איז דערויף ניטאָ,
 און עס איז ניט נידעריקער פון דער הויט, און עס איז מאַט,
 זאָל אים דער כּהן אַיינשליסן אויף זיבן טעג. ²²אויב אָבער
 שפּרייטן וועט עס זיך פּאַרשפּרייטן אויף דער הויט, זאָל
 דער כּהן אים מאַכן פּאַר אומריין; די פּלאַג איז דאָס. ²³און
 אויב דער פּלעק שטייט אויף זיין אָרט, ער האָט זיך ניט פּאַר-
 שפּרייט, איז דאָס דער צייכן פון דעם אויסשיט, און דער כּהן
 זאָל אים מאַכן פּאַר ריין.

²⁴אָדער אַ לייב, אַז אויף זיין הויט וועט זיין אַ ברען פון
 פייער, און דער אַנוויקס פון דעם ברען וועט ווערן אַ רויטלאַך
 וויסער אָדער אַ וויסער פּלעק, ²⁵און דער כּהן וועט עס
 באַקוקן, ערשט די האָר אויף דעם פּלעק איז געוואָרן ווייס,
 און דאָס אויסזען דערפון איז טיפּער פון דער הויט, איז דאָס
 אַ צרעת וואָס האָט אויסגעבראַכן אויפן ברען, און דער כּהן
 זאָל אים מאַכן פּאַר אומריין; די פּלאַג פון צרעת איז דאָס.
²⁶אויב אָבער דער כּהן וועט עס באַקוקן, ערשט ווייסע האָר
 איז אויפן פּלעק ניטאָ, און עס איז ניט נידעריקער פון דער
 הויט, און עס איז מאַט, זאָל אים דער כּהן אַיינשליסן אויף זיבן
 טעג. ²⁷און דער כּהן זאָל אים באַקוקן אויפן זיבעטן טאָג; אויב
 שפּרייטן האָט עס זיך פּאַרשפּרייט אויף דער הויט, זאָל אים
 דער כּהן מאַכן פּאַר אומריין; די פּלאַג פון צרעת איז דאָס.
²⁸אויב אָבער דער פּלעק שטייט אויף זיין אָרט, עס האָט זיך
 ניט פּאַרשפּרייט אויף דער הויט, און עס איז מאַט, איז דאָס אַ
 געשווילאַכץ פון דעם ברען, און דער כּהן זאָל אים מאַכן פּאַר
 ריין; וואָרום דער צייכן פון דעם ברען איז דאָס.

²⁹און א מאן אָדער א פרוי, אז ביי זיי וועט זיין אן אויסשלאָג
אויפן קאָפּ אָדער אין באַרד, ³⁰און דער כּהן וועט באַקוקן דעם
אויסשלאָג, ערשט דאָס אויסזען דערפון איז טיפּער פון דער
הויט, און דערויף איז געלע דינע האַר, זאָל דער כּהן אים
מאָכן פאַר אומריין; שלעכטע קרעץ איז דאָס, צרעת פון קאָפּ
אָדער פון באַרד איז דאָס. ³¹און אז דער כּהן וועט באַקוקן
דעם אויסשלאָג פון די שלעכטע קרעץ, ערשט זיין אויסזען איז
ניט טיפּער פון דער הויט, און שוואַרצע האַר איז דערויף ניטאָ,
זאָל דער כּהן אַינשליסן דעם וואָס האָט דעם אויסשלאָג פון
די שלעכטע קרעץ, אויף זיבן טעג. ³²און אז דער כּהן וועט
באַקוקן דעם אויסשלאָג אויפן זיבעטן טאָג, ערשט די שלעכטע
קרעץ האָבן זיך ניט פאַרשפּרייט, און געלע האַר איז דערויף
ניטאָ, און דאָס אויסזען פון די שלעכטע קרעץ איז ניט טיפּער
פון דער הויט, ³³זאָל ער זיך אָפּגאַלן, און די שלעכטע קרעץ
זאָל ער ניט אָפּגאַלן; און דער כּהן זאָל אַינשליסן דעם וואָס
האָט די שלעכטע קרעץ אַ צווייט מאָל אויף זיבן טעג. ³⁴און
אז דער כּהן וועט באַקוקן די שלעכטע קרעץ אויפן זיבעטן
טאָג, ערשט די שלעכטע קרעץ האָבן זיך ניט פאַרשפּרייט אויף
דער הויט, און זייער אויסזען איז ניט טיפּער פון דער הויט,
זאָל אים דער כּהן מאָכן פאַר ריין; און ער זאָל וואַשן
זיינע קליידער, און זיין ריין. ³⁵אויב אָבער שפּרייטן וועלן
זיך פאַרשפּרייטן די שלעכטע קרעץ אויף דער הויט נאָך זיין
רייניקונג, ³⁶און דער כּהן וועט אים באַקוקן, ערשט די שלעכטע
קרעץ האָבן זיך פאַרשפּרייט אויף דער הויט, דאַרף דער כּהן
ניט זוכן קיין געלע האַר: ער איז אומריין. ³⁷אויב אָבער די
שלעכטע קרעץ זיינען געבליבן ביי זייער אויסזען, און שוואַרצע
האַר איז אויסגעוואַקסן דערויף, זיינען די שלעכטע קרעץ
פאַרהיילט; ער איז ריין, און דער כּהן זאָל אים מאָכן פאַר ריין.

³⁸און אַ מאַן אָדער אַ פּרוי, אָז אויף דער הויט פון זייער לייב וועלן זיין פּלעקן, ווייסע פּלעקן, ³⁹אין דער כּהן וועט אַ קוק טאָן, ערשט די פּלעקן אויף דער הויט פון זייער לייב זיינען מאַט ווייס, איז דאָס אַ לישאַי וואָס האָט אויסגעבראַכן אויף דער הויט; ער איז ריין.

⁴⁰און אַ מאַן, אָז זיין קאָפּ וועט אויסקריכן, האָט ער אַ פּליך; ער איז ריין. ⁴¹און אויב זיין קאָפּ וועט אויסקריכן צו דער זייט פון זיין פנים, האָט ער אַ פּאָדערפּליך; ער איז ריין. ⁴²אויב אָבער אויף דעם הינטערפּליך אָדער אויף דעם פּאָדערפּליך וועט זיין אַ רויטלאַך ווייסער אויסשלאַג, איז דאָס אַ צרעת וואָס ברעכט אויס אויף זיין פּאָדערפּליך אָדער אויף זיין הינטערפּליך. ⁴³און אָז דער כּהן וועט אים באַקוקן, ערשט די געשווילאַכץ פון דעם אויסשלאַג איז רויטלאַך ווייס אויף זיין הינטערפּליך אָדער אויף זיין פּאָדערפּליך, אַזוי ווי דאָס אויס זען פון צרעת אויף דער הויט פון לייב, ⁴⁴איז ער אַ מאַן אַ מצורע; אומריין איז ער; פאַר אומריין זאָל אים מאַכן דער כּהן; ער האָט די פּלאַג אויף זיין קאָפּ.

⁴⁵און דער מצורע וואָס די פּלאַג איז אויף אים, זיינע קליידער זאָלן זיין צעריסן, און זיין קאָפּ זאָל זיין פאַרוואַקסן, און זיין אויבערשטע ליפּ זאָל ער פאַרדעקן, און „טמא! טמא!“ זאָל ער אויסרופן. ⁴⁶אַלע טעג וואָס די פּלאַג איז אויף אים, זאָל ער זיין אומריין; אומריין איז ער; אַליין זאָל ער זיצן, אויסן לאַגער זאָל זיין ווייניג.

⁴⁷און אָז די פּלאַג פון צרעת וועט זיין אין אַ בגד, אין אַ וואַלענעם בגד, אָדער אין אַ פּלאַקסענעם בגד, ⁴⁸אָדער אין גרינטוועב, אָדער אין דורכוואַרף, פון פּלאַקס, צי פון וואַל, אָדער אין אַ פעל, אָדער אין וואַסער עס איז אַרבעט פון פעל; ⁴⁹און דער אויסשלאַג וועט זיין גרינלאַך אָדער רויטלאַך אין דעם

בגד, אָדער אין דעם פעל, אָדער אין דעם גרונטוועב, אָדער אין דעם דורכוואַרף, אָדער אין וואָסער עס איז זאָך פון פעל, איז דאָס די פּלאַג פון צרעת, און עס זאָל באַווין ווערן צום כּהן.⁵⁰ און אַז דער כּהן וועט באַקוקן דעם אויסשלאַג, זאָל ער אַינ-שליסן דאָס וואָס האָט דעם אויסשלאַג, אויף זיבן טעג.⁵¹ און אַז ער וועט זען דעם אויסשלאַג אויפן זיבעטן טאָג, אַז דער אויסשלאַג האָט זיך פאַרשפּרייט אין דעם בגד, אָדער אין דעם גרונטוועב, אָדער אין דעם דורכוואַרף, אָדער אין דעם פעל—וואָס נאָר פאַר אַן אַרבעט עס איז געמאַכט פון פעל—איז דער אויסשלאַג אַן עסיקע צרעת; אומריין איז ער.⁵² און מע זאָל פאַרברענען דעם בגד, אָדער דעם גרונטוועב, אָדער דעם דורכוואַרף, פון וואָל צי פון פּלאַקס, אָדער וואָס נאָר פאַר אַ זאָך פון פעל וואָס דער אויסשלאַג וועט זיין דערין; וואָרום אַן עסיקע צרעת איז דאָס; אין פּייער מוז עס פאַרברענט ווערן.⁵³ אויב אָבער דער כּהן וועט זען, ערשט דער אויסשלאַג האָט זיך ניט פאַרשפּרייט אין דעם בגד, אָדער אין דעם גרונטוועב, אָדער אין דעם דורכוואַרף, אָדער אין וואָסער עס איז זאָך פון פעל,⁵⁴ זאָל דער כּהן הייסן מע זאָל וואַשן דאָס וואָס דער אויסשלאַג איז דערין, און ער זאָל עס אַינשליסן אַ צווייט מאָל אויף זיבן טעג.⁵⁵ און אַז דער כּהן וועט זען, נאָכדעם ווי מע האָט געוואַשן דעם אויסשלאַג, ערשט דער אויסשלאַג האָט ניט געביטן זיין אָנבליק, הגם דער אויסשלאַג האָט זיך ניט פאַרשפּרייט, איז דאָס אומריין; אין פּייער זאָלסטו עס פאַרברענען. אַן אויסעסונג איז דאָס, סײַ דאָס איז אויף דער לינקער זייט, סײַ אויף דער רעכטער.⁵⁶ און אויב דער כּהן וועט זען, ערשט דער אויסשלאַג איז געוואָרן מאַט נאָכדעם ווי מע האָט אים געוואַשן, זאָל ער אים אַראַפּרייסן פון דעם בגד, אָדער פון דעם פעל, אָדער פון דעם גרונטוועב, אָדער פון דעם דורכוואַרף.⁵⁷ און

אויב ער וועט זיך ווידער באווייזן אין דעם בגד, אָדער אין דעם גרונטוועב, אָדער אין דעם דורכוואַרף, אָדער אין וואַסער עס איז זאך פון פעל—ברעכט דאָס אויס; זאָלסטו אין פייער פאַרברענען דאָס וואָס דער אויסשלאָג איז דערין.⁵⁵ און דער בגד, אָדער דער גרונטוועב, אָדער דער דורכוואַרף, אָדער וואַסער עס איז זאך פון פעל, וואָס דו וועסט וואַשן און דער אויסשלאָג וועט זיך אָפטאָן דערפון, זאָל געוואַשן ווערן אַ צווייט מאַל, און זיין ריין.

⁵⁹דאָס איז דער דין פון דער פּלאַג פון צרעת אין אַ בגד פון וואָל אָדער פּלאַקס, אָדער אין גרונטוועב, אָדער אין דורכ-וואַרף, אָדער אין וואַסער עס איז זאך פון פעל, דאָס צו מאַכן פאַר ריין, אָדער דאָס צו מאַכן פאַר אומריין.

מְצוֹרֵעַ

יך¹ און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן:
 דאָס זאָל זיין דער דין פון מצורע אין טאָג פון זיין רייניקונג: ער זאָל געבראַכט ווערן צום פּהן.² און דער פּהן זאָל אַרויסגיין אויסן לאַגער, און אַז דער פּהן וועט זען, ערשט די פּלאַג פון צרעת איז פאַרהיילט אויפן מצורע,³ זאָל דער פּהן הייסן מע זאָל נעמען פאַר דעם וואָס רייניקט זיך צוויי לעבעדיקע ריינע פּויגלען, און צעדערהאַלץ, און ווערמילרויט, און אַזוב־גראָז.⁵ און דער פּהן זאָל הייסן מע זאָל שעכטן איין פּויגל אין אַ ליימענער פּלי איבער לעבעדיקע וואַסער.⁶ דעם לעבעדיקן פּויגל, אים זאָל ער נעמען, און דאָס צעדערהאַלץ, און דאָס ווערמילרויט, און דאָס אַזוב־גראָז, און איינטונקען זיי און דעם לעבעדיקן פּויגל אין דעם בלוט פון דעם פּויגל וואָס איז געשאַכטן געוואָרן איבערן לעבעדיקן וואַסער.⁷ און ער זאָל שפּריצן אויף דעם וואָס רייניקט זיך פון דער צרעת, ויבן מאַל,

און אים מאַכן ריין; און ער זאָל אַוועקלאָזן דעם לעבעדיקן פּויגל אויפן פּרייען פעלד. ⁸ און דער וואָס רייניקט זיך, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און אָפּגאַלן זיינע גאַנצע האָר, און זיך באַדן אין וואַסער, און ווערן ריין; און דערנאָך מעג ער אַרייַן קומען אין לאַגער, אָבער ער זאָל זיצן דרויסן פון זיין געצעלט זיבן טעג. ⁹ און עס זאָל זיין אויפן זיבעטן טאָג, זאָל ער אָפּ-גאַלן זיינע גאַנצע האָר, זיין קאָפּ, און זיין באַרד, און די ברעמען פון זיינע אויגן—זיינע גאַנצע האָר זאָל ער אָפּגאַלן; און ער זאָל וואַשן זיינע קליידער, און באַדן זיין לייב אין וואַסער, און זיין ריין. ¹⁰ און אויפן אַכטן טאָג זאָל ער נעמען צוויי שעפּסן אָן אַ פעלער, און איין שאַף אַ יאָריקע אָן אַ פעלער, און דריי צענטל זעמלמעל פאַר אַ שפּייזאָפּפער, פאַרמישט מיט אייל, און איין לוג אייל. ¹¹ און דער כּהן וואָס רייניקט, זאָל אַוועקשטעלן דעם מאַן וואָס רייניקט זיך, און זיי, פאַר גאָט, ביים אַיינגאַנג פון אוהל-מועד. ¹² און דער כּהן זאָל נעמען איין שעפּס און אים ברענגען פאַר אַ שולדאָפּפער מיט דעם לוג אייל, און ער זאָל זיי אויפהייבן אָן אויפהייבונג פאַר גאָט. ¹³ און ער זאָל שעכטן דעם שעפּס אין דעם אָרט וווּ מע שעכט דאָס זינדאָפּפער און דאָס בראַנדאָפּפער, אין אַ הייליקן אָרט; וואָרום אזוי ווי דאָס זינדאָפּפער איז דאָס שולדאָפּפער פאַרן כּהן; אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס. ¹⁴ און דער כּהן זאָל נעמען פון דעם בלוט פון שולדאָפּפער, און דער כּהן זאָל אַרויפטאָן אויפן רעכטן אויערלעפל פון דעם וואָס רייניקט זיך, און אויפן דוימען פון זיין רעכטער האַנט, און אויפן דוימען פון זיין רעכטן פּוס. ¹⁵ און דער כּהן זאָל נעמען פון דעם לוג אייל, און אַרויפגיסן אויף דער לינקער האַנטפלעך פון כּהן. ¹⁶ און דער כּהן זאָל אַיינטונקען זיין רעכטן פינגער אין דעם אייל וואָס אויף זיין לינקער האַנטפלעך, און שפּריצן פון דעם אייל מיט זיין פינגער

זיבן מאָל פאַר גאַט. ¹⁷און פון דעם רעשט אייל וואָס אויף זיין האַנטפלעך זאָל דער כהן אַרויפטאָן אויפן רעכטן אויערלעפל פון דעם וואָס רייניקט זיך, און אויפן דוימען פון זיין רעכטער האַנט, און אויפן דוימען פון זיין רעכטן פוס, איבערן בלוט פון שולדאָפּפער. ¹⁸און וואָס בלייבט איבער פון דעם אייל וואָס אויף דעם כהנס האַנטפלעך, זאָל ער אַרויפטאָן אויפן קאָפּ פון דעם וואָס רייניקט זיך; און דער כהן זאָל מכפר זיין אויף אים פאַר גאַט. ¹⁹און דער כהן זאָל מאַכן דאָס זינדאָפּפער, און מכפר זיין אויף דעם וואָס רייניקט זיך פון זיין אומריינקייט; און דערנאָך זאָל ער שעכטן דאָס בראַנדאָפּפער. ²⁰און דער כהן זאָל אויפברענגען דאָס בראַנדאָפּפער און דאָס שפייד אָפּפער אויפן מזבח; און דער כהן זאָל מכפר זיין אויף אים, און ער וועט זיין ריין.

²¹און אויב ער איז אַרעם, און זיין האַנט פאַרמאָגט ניט, זאָל ער נעמען איין שעפּס, אַ שולדאָפּפער, פאַר אַן אויפהייבונג, מכפר צו זיין אויף אים, און איין צענטל זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, פאַר אַ שפייזאָפּפער, און אַ לוג אייל; ²²און צוויי טורטל-טויבן, אָדער צוויי יונגע טויבן, לויט ווי זיין האַנט פאַרמאָגט; און איינע זאָל זיין אַ זינדאָפּפער, און איינע אַ בראַנדאָפּפער. ²³און ער זאָל זיי ברענגען אויפן אַכטן טאָג פון זיין רייניקונג צום כהן, צום איינגאַנג פון אוהל-מועד, פאַר גאַט. ²⁴און דער כהן זאָל נעמען דעם שעפּס פון שולדאָפּפער, און דעם לוג אייל, און דער כהן זאָל זיי אויפהייבן אַן אויפהייבונג פאַר גאַט. ²⁵און ער זאָל שעכטן דעם שעפּס פון שולדאָפּפער; און דער כהן זאָל נעמען פון דעם בלוט פון שולדאָפּפער, און אַרויפטאָן אויפן רעכטן אויערלעפל פון דעם וואָס רייניקט זיך, און אויפן דוימען פון זיין רעכטער האַנט, און אויפן דוימען פון זיין רעכטן פוס. ²⁶און פון דעם אייל זאָל דער כהן אַרויפגיטן אויף דער

לינקער האַנטפלעך פון כּהן. ²⁷און דער כּהן זאָל שפּריצן מיט זיין רעכטן פינגער פון דעם אייל וואָס אויף זיין לינקער האַנטפלעך, זיבן מאָל פאַר גאָט. ²⁸און דער כּהן זאָל אַרויפ־טאָן פון דעם אייל וואָס אויף זיין האַנטפלעך אויפן רעכטן אויערלעפל פון דעם וואָס רייניקט זיך, און אויפן דוימען פון זיין רעכטער האַנט, און אויפן דוימען פון זיין רעכטן פוס, אין דעם אָרט פון דעם בלוט פון שולדאָפּפער. ²⁹און וואָס בלייבט איבער פון דעם אייל וואָס אויף דעם כּהנס האַנט־פלעך, זאָל ער אַרויפּטאָן אויפן קאָפּ פון דעם וואָס רייניקט זיך, מכּפּר צו זיין אויף אים פאַר גאָט. ³⁰און ער זאָל מאַכן איינע פון די טורטלטיובן, אָדער פון די יונגע טויבן—פון וואָס זיין האַנט פאַרמאָגט; ³¹אָזוי ווי זיין האַנט פאַרמאָגט—איינע פאַר אַ זינדאָפּפער, און איינע פאַר אַ בראַנדאָפּפער, מיט דעם שפּייזאָפּפער; און דער כּהן זאָל מכּפּר זיין אויף דעם וואָס רייניקט זיך פאַר גאָט.

³²דאָס איז דער דין פון דעם וואָס אויף אים איז די פּלאַג פון צרעת, וואָס זיין האַנט פאַרמאָגט ניט ביי זיין רייניקונג.

³³און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרֶנען, אָזוי צו

זאָגן:

³⁴אַז איר וועט קומען אין לאַנד כּנען וואָס איך גיב אײך צום אייגנטום, און איך וועל ברענגען אַ פּלאַג פון צרעת אין אַ הויז פון דעם לאַנד פון אײער אייגנטום, ³⁵זאָל קומען דער וואָס דאָס הויז געהערט צו אים, און ער זאָל דערציילן דעם כּהן, אָזוי צו זאָגן: אָזוי ווי אַן אויסשלאַג ווייזט מיר אויס אין הויז. ³⁶און דער כּהן זאָל הייסן מע זאָל אויסראַמען דאָס הויז איידער דער כּהן וועט קומען באַקוקן דעם אויסשלאַג, כּדי אַלץ וואָס אין הויז זאָל ניט ווערן אומריין; און דערנאָך זאָל דער כּהן קומען באַקוקן דאָס הויז. ³⁷און אַז ער וועט באַקוקן דעם אויסשלאַג,

ערשט דער אויסשלאָג אויף די ווענט פון הויז איז גרינלאַכע
 און רויטלאַכע גריבלאָך, און זייער אויסזען איז גידעריקער
 פון דער וואַנט, ³⁸זאָל דער כּהן אַרויסגיין פון הויז אין אַיינגאַנג
 פון הויז, און פאַרשליסן דאָס הויז אויף זיבן טעג. ³⁹און דער
 כּהן זאָל צוריקקומען אויפן זיבעטן טאָג, און אַז ער וועט
 זען, ערשט דער אויסשלאָג האָט זיך פאַרשפּרייט אויף די ווענט
 פון הויז, ⁴⁰זאָל דער כּהן הייסן מע זאָל אַרויסנעמען די שטיי-
 נער וואָס אויף זיי איז דער אויסשלאָג, און מע זאָל זיי אַוועק-
 וואַרפן אויסן שטאָט אין אַן אומריינעם אָרט. ⁴¹און דאָס הויז
 זאָל ער לאָזן אַרומהאַקן פון אינעווייניק רונד אַרום, און די
 ליים וואָס מע האַקט אויס, זאָל מען אויסשיטן אויסן שטאָט
 אין אַן אומריינעם אָרט. ⁴²און מע זאָל נעמען אַנדערע שטיינער,
 און אַריינשטעלן אויף דעם אָרט פון יענע שטיינער, און מע
 זאָל נעמען אַנדערע ליים, און פאַרקלעפּן דאָס הויז. ⁴³און
 אויב דער אויסשלאָג וועט ווידער אויסברעכן אין הויז נאָכ-
 דעם ווי מע האָט אַרויסגענומען די שטיינער, און נאָכן אַרומ-
 האַקן דאָס הויז, און נאָכן פאַרקלעפּן, ⁴⁴און דער כּהן וועט
 קומען און זען, ערשט דער אויסשלאָג האָט זיך פאַרשפּרייט אין
 הויז, איז דאָס אַן עסיקע צרעת אין הויז; אומריין איז דאָס.
⁴⁵און מע זאָל צעברעכן דאָס הויז, זיינע שטיינער, און זיין האַלץ,
 און די גאַנצע ליים פון הויז, און אַרויסטראַגן אויסן שטאָט אין אַן
 אומריינעם אָרט. ⁴⁶און דער וואָס קומט אַריין אין הויז אַלע טעג
 וואָס מע האַלט עס אָפּגעשלאָסן, זאָל זיין אומריין ביזן אָוונט.
⁴⁷און דער וואָס ליגט אין דעם הויז, זאָל וואַשן זיינע קליידער; און
 דער וואָס עסט אין דעם הויז, זאָל וואַשן זיינע קליידער. ⁴⁸און
 אויב קומען וועט קומען דער כּהן און וועט זען, ערשט דער
 אויסשלאָג האָט זיך ניט פאַרשפּרייט אין הויז נאָכן פאַרקלעפּן
 דאָס הויז, זאָל דער כּהן מאַכן דאָס הויז פאַר ריין, וואָרום

דער אויסשלאַג האָט זיך פאַרהיילט. ⁴⁹און ער זאָל נעמען אויף צו רייניקן דאָס הויז, צוויי פויגלען, און צעדערהאַלץ, און ווערמילרויט, און אַזוב־גראָז. ⁵⁰און ער זאָל שעכטן איין פויגל אין אַ ליימענער כלי איבער לעבעדיקע וואַסער. ⁵¹און ער זאָל נעמען דאָס צעדערהאַלץ, און דאָס אַזוב־גראָז, און דאָס ווערמילרויט, און דעם לעבעדיקן פויגל, און ער זאָל זיי אַיינ טונקען אינעם בלוט פון דעם געשאַכטענעם פויגל, און אינעם לעבעדיקן וואַסער, און שפּריצן אויפן הויז זיבן מאָל. ⁵²און ער זאָל רייניקן דאָס הויז מיטן בלוט פון דעם פויגל, און מיטן לעבעדיקן וואַסער, און מיטן לעבעדיקן פויגל, און מיטן צעדערהאַלץ, און מיטן אַזוב־גראָז, און מיטן ווערמילרויט. ⁵³און ער זאָל אוועקלאָזן דעם לעבעדיקן פויגל אויסן שטאָט אויפן פרייען פעלד; און ער זאָל מכפר זיין אויפן הויז, און עס וועט זיין ריין.

⁵⁴דאָס איז דער דין פאַר יעטוועדער פּלאַג פון צרעת, און פאַר שלעכטע קרעץ, ⁵⁵און פאַר צרעת פון אַ בגד, און פאַר אַ הויז, ⁵⁶און פאַר אַ געשווילאַכץ, און פאַר אַ גרינד, און פאַר אַ פּלעק; ⁵⁷כדי צו לערנען ווען עס איז אומריין, און ווען עס איז ריין. דאָס איז דער דין פון צרעת.

טז און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרנען, אַזוי צו זאָגן: ¹רעדט צו די קינדער פון ישראל, און איר זאָלט זאָגן צו זיי:

יעטוועדער מאַן, אַז ער וועט זיין פּלוסיק פון זיין לייב, איז זיין פּליסונג אומריין. ²און דאָס זאָל זיין זיין אומריינקייט אין זיין פּליסונג: סיי זיין לייב רינט מיט זיין פּליסונג, סיי זיין לייב איז פאַרשטאָפּט פון זיין פּליסונג, איז דאָס זיין אומריינקייט. ³איטלאַך געלעגער וואָס דער פּלוסיקער וועט דערויף ליגן, זאָל זיין אומריין, און איטלאַכע זאָך וואָס ער וועט דערויף זיצן, זאָל

זיין אומריין. ⁵און אַ מאַן וואָס וועט זיך אָנרירן אָן זיין געלעגער, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיך באַדן אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אָונט. ⁶און דער וואָס זיצט אויף אַ זאַך וואָס דער פלוסיקער איז דערויף געזעסן, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיך באַדן אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אָונט. ⁷און דער וואָס רירט זיך אָן אָן דעם לייב פון פלוסיקן, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיך באַדן אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אָונט. ⁸און אַז דער פלוסיקער וועט אַרויפשפייען אויף אַ ריינעם, זאָל יענער וואַשן זיינע קליידער, און זיך באַדן אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אָונט. ⁹און יעטוועדער רייטזאך וואָס דער פלוסיקער וועט רייטן דערויף, זאָל זיין אומריין. ¹⁰און איטלאַכער וואָס רירט זיך אָן אָן וואָס גאָר עס איז געווען אונטער אים, זאָל זיין אומריין ביזן אָונט; און דער וואָס טראָגט עס, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיך באַדן אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אָונט. ¹¹און איטלאַכער וואָס דער פלוסיקער וועט זיך אָן אים אָנרירן, אַווו ער האָט ניט אָפגעשווענקט זיינע הענט אין וואַסער, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיך באַדן אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אָונט. ¹²און אַ ליימענע כלי וואָס דער פלוסיקער וועט זיך אָן איר אָנרירן, זאָל צעבראַכן ווערן; און יעטוועדער הילצערנע כלי זאָל אָפגעשווענקט ווערן אין וואַסער.

¹³און אַז דער פלוסיקער וועט ריין ווערן פון זיין פליסונג, זאָל ער זיך ציילן זיבן טעג פון זיין ריין ווערן, און וואַשן זיינע קליידער, און באַדן זיין לייב אין לעבעדיקע וואַסער, און זיין ריין. ¹⁴און אויפן אַכטן טאָג זאָל ער זיך נעמען צוויי טורטל-טויבן, אָדער צוויי יונגע טויבן, און ער זאָל קומען פאַר גאָט צום אַייגנאַנג פון אוהל-מועד, און זיי געבן צום כהן. ¹⁵און דער כהן זאָל זיי מאַכן איינע אַ זינדאָפּפער, און איינע אַ

בראנדאָפּפּער, און דער כּהן זאָל מכּפּר זיין אויף אים פּאַר
גאָט פּון וועגן זיין פּליסונג.

¹⁶און אַ מאַן, אָו פּון אים וועט אַרויסגיין אַ פּלוס פּון זאַמען,
זאָל ער באַדן אין וואַסער זיין גאַנצן לייב, און זיין אומריין ביזן
אַוונט. ¹⁷און יעטוועדער בגד, און יעטוועדער פעל, וואָס דערויף
וועט זיין פּלוס פּון זאַמען, זאָל געוואַשן ווערן אין וואַסער,
און זיין אומריין ביזן אַוונט. ¹⁸און אַ פּרוי, אָו אַ מאַן וועט ליגן
מיט איר אַ ביישלאָף פּון זאַמען, זאָלן זיי זיך באַדן אין וואַסער,
און זיין אומריין ביזן אַוונט.

¹⁹און אַ פּרוי, אָו זי וועט זיין פּלוסיק—בלוט וועט זיין איר
פּליסונג פּון איר לייב—זאָל זי זיבן טעג זיין אין איר אַפּזונדערונג,
און איטלאַכער וואָס רירט זיך אָן איר אָן, זאָל זיין אומריין
ביזן אַוונט. ²⁰און אַלץ וואָס זי וועט ליגן דערויף אין איר אָפּ-
זונדערונג, זאָל זיין אומריין; און אַלץ וואָס זי וועט זיצן דערויף,
זאָל זיין אומריין. ²¹און איטלאַכער וואָס רירט זיך אָן איר
געלעגער, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיך באַדן אין וואַסער,
און זיין אומריין ביזן אַוונט. ²²און איטלאַכער וואָס רירט זיך
אָן אָן עפעס אַ זאך וואָס זי זיצט דערויף, זאָל וואַשן זיינע
קליידער, און זיך באַדן אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אַוונט.
²³אַפּילו אויב ער איז אויף דעם געלעגער אָדער אויף דער זאך
וואָס זי זיצט דערויף, ווען ער רירט זיך אָן דעם אָן, זאָל ער
[נאָר] זיין אומריין ביזן אַוונט. ²⁴און אויב ליגן וועט ליגן מיט
איר אַ מאַן, און איר אומריינקייט וועט זיין אויף אים, זאָל ער
זיין אומריין זיבן טעג, און איטלאַך געלעגער וואָס ער וועט
ליגן דערויף, זאָל זיין אומריין.

²⁵און אַ פּרוי, אָו איר בלוטפּליסונג וועט פּליסן פּיל טעג,
ניט אין דער צייט פּון איר אַפּזונדערונג, אָדער זי וועט זיין
פּלוסיק איבער דער צייט פּון איר אַפּזונדערונג, זאָל זי אַלע טעג

פון איר אומריינער פליסונג זיין אזוי ווי אין די טעג פון איר אָפֿ-
 זונדערונג; זי איז אומריין. ²⁶איטלאַך געלעגער וואָס זי וועט
 ליגן דערויף אַלע טעג פון איר פליסונג, זאָל איר זיין אזוי ווי
 דאָס געלעגער פון איר אָפֿזונדערונג; און איטלאַכע זאָך וואָס
 זי וועט זיצן דערויף, זאָל זיין אומריין אזוי ווי די אומריינקייט
 פון איר אָפֿזונדערונג. ²⁷און איטלאַכער וואָס רירט זיך אָן
 זיי אָן, זאָל ווערן אומריין; און ער זאָל וואַשן זיינע קליידער,
 און זיך באַדן אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אָוונט. ²⁸און
 אז זי ווערט ריין פון איר פליסונג, זאָל זי זיך ציילן זיבן טעג,
 און דערנאָך זאָל זי זיין ריין. ²⁹און אויפן אַכטן טאָג זאָל זי זיך
 נעמען צוויי טורטלטייבן, אָדער צוויי יונגע טויבן, און זיי ברענגען
 צום כהן, צום אַיינגאַנג פון אוהל-מוֹעֵד. ³⁰און דער כהן זאָל
 מאַכן איינע אַ זינדאָפּפּער, און איינע אַ בראַנדאָפּפּער, און דער
 כהן זאָל מכּפּר זיין אויף איר פאַר גאָט פון וועגן איר אומריינער
 פליסונג.

³¹און איר זאָלט אָפּשיידן די קינדער פון ישראל פון זייער
 אומריינקייט, כּדי זיי זאָלן ניט שטאַרבן דורך זייער אומריינקייט,
 אז זיי וועלן פאַראומרייניקן מיין מִשְׁכַּן וואָס צווישן זיי.

³²דאָס איז דער דין פון דעם פּלוֹסִיקן, און פון דעם וואָס
 פון אים גייט אַרויס אַ פּלוֹס פון זאַמען, צו ווערן אומריין דורך
 דעם; ³³און פון דער קראַנקער אין איר אָפֿזונדערונג, און פון
 דעם וואָס איז פּלוֹסִיק מיט אַ פליסונג, סיי אַ מאַנספאַרשוין,
 און סיי אַ פּרוי; און פון אַ מאַן וואָס וועט ליגן מיט אָן אומריינער.

אַחֲרֵי מוֹת

טז און גאָט האָט גערעדט צו משהן נאָך דעם טויט פון
 אַהרנס צוויי זין, ווען זיי האָבן גענענט פאַר גאָט, און
 זיינען געשטאַרבן; ²און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: רעד צו דיין

ברודער אהרנען, אז ער זאל ניט אריינגיין צו יעטוועדער צייט אין הייליקטום אינעווייניק פון פֿרוֹכֶת, פֿארן דעק וואָס איבערן אָרון, כּדי ער זאל ניט שטאַרבן; וואָרום איך באַווייז זיך אין וואַלקן איבערן דעק. ³ דערמיט זאל אַהרן קומען אין הייליקטום: מיט אַ יונגן אָקס פֿאַר אַ זינדאָפּפּער, און אַ ווידער פֿאַר אַ בראַנדאָפּפּער. ⁴ אַ הייליק לייען העמדל זאל ער אָנטאָן, און ליינענע הויזן זאלן זיין אויף זיין לייב, און מיט אַ ליינענעם גאַרטל זאל ער זיך אַרומגורטן, און מיט אַ ליינענער הויב זאל ער זיך באַהויבן; הייליקע קליידער זיינען דאָס, און ער זאל באַדן זיין לייב אין וואַסער, און זיי אָנטאָן. ⁵ און פון דער עדה פון די קינדער פון ישראל זאל ער נעמען צוויי ציגנבעק פֿאַר אַ זינדאָפּפּער, און איין ווידער פֿאַר אַ בראַנד־אָפּפּער. ⁶ און אַהרן זאל מאַכן גענענען דעם אָקס פון זינד־אָפּפּער וואָס פֿאַר אים, און ער זאל מכּפּר זיין אויף זיך און אויף זיין הויזגעזינט. ⁷ און ער זאל נעמען די צוויי בעק, און זיי אַוועקשטעלן פֿאַר גאָט ביים אַיינגאַנג פון אוהל־מוֹעֵד. ⁸ און אַהרן זאל אַרויפּטאָן אויף בייִדע בעק גוֹרְלוֹת, איין גוֹרל פֿאַר יהוה, און איין גוֹרל פֿאַר עֲזָאוֹל. ⁹ און אַהרן זאל מאַכן גענענען דעם באַק וואָס אויף אים איז אַרויף דער גוֹרל פֿאַר יהוה, און אים מאַכן פֿאַר אַ זינדאָפּפּער. ¹⁰ און דער באַק וואָס אויף אים איז אַרויף דער גוֹרל פֿאַר עֲזָאוֹל, זאל אַוועקגעשטעלט ווערן אַ לעבעדיקער פֿאַר גאָט, מכּפּר צו זיין איבער אים, אים אַוועקצושיקן צו עֲזָאוֹל אין מדבר. ¹¹ און אַהרן זאל מאַכן גענענען דעם אָקס פון זינדאָפּפּער וואָס פֿאַר אים, און מכּפּר זיין אויף זיך און אויף זיין הויזגעזינט; און ער זאל שעכטן דעם אָקס פון זינדאָפּפּער וואָס פֿאַר אים. ¹² און ער זאל נעמען אַ פּוֹלַע פֿייערפּאַן פֿייערקוילן פון דעם מזבח, פון פֿאַר גאָט, און זיינע פּוֹלַע הויפּנס דינעם ווירויך פון שמעקעדיקע געווירצן, און

ברענגען אינעווייניק פון פֿרוֹכֶת. ¹³און ער זאָל אַרויפֿטאָן דעם ווירויך אויפֿן פֿייער פֿאַר גאָט, און דער וואַלקן פון דעם ווירויך זאָל פֿאַרדעקן דעם דעק וואָס איבערן געזעץ, כדי ער זאָל ניט שטאַרבן. ¹⁴און ער זאָל נעמען פון דעם בלוט פון אָקס, און שפּריצן מיט זיין פינגער אויפֿן דעק צו מזרח; און פֿאַרן דעק זאָל ער שפּריצן פון דעם בלוט זיבן מאָל מיט זיין פינגער. ¹⁵און ער זאָל שעכטן דעם באַק פון זינדאָפּפּער וואָס פֿאַרן פֿאַלק, און ברענגען זיין בלוט אינעווייניק פון פֿרוֹכֶת, און טאָן מיט זיין בלוט אַזוי ווי ער האָט געטאָן מיט דעם בלוט פון אָקס, און עס שפּריצן אויפֿן דעק און פֿאַרן דעק. ¹⁶און ער זאָל מכפר זיין אויף דעם הייליקטום פון וועגן די אומריינקייטן פון די קינדער פון ישראל, און פון וועגן זייערע פֿאַרברעכן אין אַלע זייערע חטאים; און אַזוי זאָל ער טאָן צום אוהל־מועד וואָס רוט ביי זיי אין מיטן פון זייערע אומריינקייטן. ¹⁷און קיין מענטש זאָל ניט זיין אין אוהל־מועד, ווען ער קומט מכפר צו זיין אין הייליקטום, ביז ער גייט אַרויס. און ער זאָל מכפר זיין אויף זיך, און אויף זיין הויזגעזינט, און אויף דער גאַנצער איינזאַמלונג פון ישראל. ¹⁸און ער זאָל אַרויסגיין צום מזבח וואָס פֿאַר גאָט, און מכפר זיין אויף אים; און ער זאָל נעמען פון דעם בלוט פון אָקס, און פון דעם בלוט פון באַק, און אַרויפֿטאָן אויף די הערנער פון מזבח רונד אַרום. ¹⁹און ער זאָל שפּריצן אויף אים פון דעם בלוט מיט זיין פינגער זיבן מאָל, און אים רייניקן, און אים הייליקן פון די אומריינקייטן פון די קינדער פון ישראל. ²⁰און אַז ער וועט ענדיקן מכפר זיין אויפֿן הייליקטום, און אויפֿן אוהל־מועד, און אויפֿן מזבח, זאָל ער מאַכן געזענען דעם לעבעדיקן באַק. ²¹און אַהרן זאָל אַנלענען זיינע ביידע הענט אויפֿן קאָפּ פון דעם לעבעדיקן באַק, און זיך מתוודה זיין איבער אים אויף אַלע זינד פון די קינדער פון ישראל, און אויף

אַלע זייערע פאַרברעכן אין אַלע זייערע חטאים; און ער זאָל זיי אַרויפּטאָן אויפן קאָפּ פון דעם באַק, און אים אַוועקשיקן דורך דער האַנט פון אַן אומיסטנעם מענטשן אין מדבר. ²² און דער באַק זאָל אַוועקטראָגן אויף זיך אַלע זייערע זינד אין אַן אָפּגעשניטענעם לאַנד; און ער זאָל אַוועקלאָזן דעם באַק אין דער מדבר. ²³ און אַהרן זאָל אַריינגיין אין אַוהל־מועד, און אויסטאָן די ליינענע קליידער וואָס ער האָט אָנגעטאָן ביי זיין אַריינגיין אין הייליקטום, און ער זאָל זיי דאַרטן לאָזן. ²⁴ און ער זאָל באַדן זיין לייב אין וואַסער אין אַ הייליקן אָרט, און אָנטאָן זיינע קליידער, און אַרויסגיין, און מאַכן זיין בראַנד־אָפּפער און דאָס בראַנד־אָפּפער פון פּאָלק, און מכפר זיין אויף זיך און אויפן פּאָלק. ²⁵ און דאָס פעטס פון דעם זינד־אָפּפער זאָל ער דעמפּן אויפן מזבח. ²⁶ און דער וואָס באַלייט דעם באַק צו עזאָזל, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און באַדן זיין לייב אין וואַסער, און דערנאָך מעג ער אַריינקומען אין לאַגער. ²⁷ און דעם אָקס פון זינד־אָפּפער, און דעם באַק פון זינד־אָפּפער, וואָס זייער בלוט איז געבראַכט געוואָרן, מכפר צו זיין אין הייליקטום, זאָל מען אַרויסטראָגן אויסן לאַגער, און פאַרברענען אין פייער זייערע פעלן, און זייער פלייש, און זייער מיסט. ²⁸ און דער וואָס פאַרברענט זיי, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און באַדן זיין לייב אין וואַסער, און דערנאָך מעג ער אַריינקומען אין לאַגער.

²⁹ און דאָס זאָל אַייך זיין צום אייביקן געזעץ: אין זיבעטן חודש, אין צענטן טאָג פון חודש, זאָלט איר פייניקן אַייער זעל, און קיין אַרבעט זאָלט איר ניט טאָן, סיי דער אַיינגעבאַרענער, און סיי דער פרעמדער וואָס האַלט זיך אויף צווישן אַייך. ³⁰ וואָרום אין דעמדאָזיקן טאָג וועט מען מכפר זיין אויף אַייך, אַייך צו רייניקן; פון אַלע אַייערע זינד וועט איר ריין ווערן פאַר

גאָט. ³¹ אַ שבת פון רואונג איז דאָס פאַר אַיך, און איר זאָלט פייניקן אַייער זעל; אַן אייביק געזעץ. ³² און דער פּהן וואָס מע וועט אים זאָלבן, און וואָס מע וועט דערפילן זיין האַנט צו זיין אַ פּהן אויף זיין פּאַטערס אָרט, זאָל מכפר זיין; און ער זאָל אַנטאָן די ליינענע קליידער, די הייליקע קליידער. ³³ און ער זאָל מכפר זיין אויפן קדש־קדשים, און אויפן אוהל־מועד; אויך אויפן מזבח זאָל ער מכפר זיין, און אויף די פּהנים, און אויף דעם גאַנצן פּאָלק פון דער אַיינואַמלונג זאָל ער מכפר זיין. ³⁴ און דאָס זאָל אַיך זיין צום אייביקן געזעץ, מכפר צו זיין אויף די קינדער פון ישראל פון וועגן אַלע זייערע זינד, איין מאָל אין יאָר.

און ער האָט געטאָן אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

יך ¹ און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ² רעד צו אַהרנען, און צו זיינע זין, און צו אַלע קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי: דאָס איז די זאַך וואָס גאָט האָט באַפוילן, אַזוי צו זאָגן:

³ יעטוועדער מאַן פון דעם הויז פון ישראל וואָס וועט שעכטן אַן אַקס, אָדער אַ שעפּס, אָדער אַ ציג, אין לאַגער, אָדער וואָס וועט שעכטן אויסן לאַגער, ⁴ און צום אַיינגאַנג פון אוהל־מועד האָט ער עס ניט געבראַכט, מקריב צו זיין פאַר אַ קרבן צו גאָט, פאַרן משכן פון גאָט, זאָל עס ווי בלוט גערעכנט ווערן יענעם מאַן; בלוט האָט ער פאַרגאַסן; און יענער מענטש זאָל פאַרשניטן ווערן פון צווישן זיין פּאָלק. ⁵ כּדי די קינדער פון ישראל זאָלן ברענגען זייערע שלאַכטאָפּפער, וואָס זיי שלאַכטן אויפן פּרייען פעלד—זיי זאָלן זיי ברענגען צו גאָט, צום אַיינגאַנג פון אוהל־מועד, צום פּהן, און זיי שלאַכטן פּריד־אָפּפער צו גאָט. ⁶ און דער פּהן זאָל שפּרענגען דאָס בלוט אויפן מזבח פון גאָט, ביים אַיינגאַנג פון אוהל־מועד, און דעמפּן

דאָס פעטס פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאַט. יאָן זיי זאָלן מער
ניט שלאַכטן זייערע שלאַכטאַפּפער צו די שדים, וואָס זיי
זיינען פאַרפירט נאָך זיי. אַן אייביק געזעץ זאָל דאָס זיי זיין
אויף זייערע דור-דורות.

⁸און זאָלסט זאָגן צו זיי: יעטוועדער מאָן פון דעם הויז פון
ישראל, אָדער פון דעם פרעמדן וואָס וועט זיך אויפהאַלטן
צווישן זיי, וואָס וועט אויפברענגען אַ בראַנדאַפּפער אָדער אַ
שלאַכטאַפּפער, ⁹און צום אוהל־מועד וועט ער עס ניט ברענגען,
דאָס צו מאַכן צו גאַט, יענער מענטש זאָל פאַרשניטן ווערן פון
זיין פּאָלק.

¹⁰און יעטוועדער מאָן פון דעם הויז פון ישראל, אָדער
פון דעם פרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי, וואָס וועט
עסן וואָסער עס איז בלוט, וועל איך קערן מיין פנים קעגן דעם
מענטשן וואָס עסט דאָס בלוט, און איך וועל אים פאַרשניידן
פון צווישן זיין פּאָלק. ¹¹וואָרום דאָס לעבן פון דעם פלייש איז
אין דעם בלוט, און איך האָב עס אייך געגעבן אויפן מזבח
מכפר צו זיין אויף אייערע נפשות; וואָרום דאָס איז דאָס בלוט
וואָס איז מכפר, מיט דעם לעבן [וואָס אין אים]. ¹²דרום זאָג
איך צו די קינדער פון ישראל: קיין נפש פון אייך זאָל ניט עסן
בלוט; אויך דער פרעמדער וואָס האַלט זיך אויף צווישן אייך,
זאָל ניט עסן בלוט.

¹³און יעטוועדער מאָן פון די קינדער פון ישראל, אָדער
פון דעם פרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי, וואָס וועט
פאַנגען אַ געפאַנג פון אַ חיה אָדער אַ פויגל וואָס מעג געגעסן
ווערן, זאָל אויסגיסן זיין בלוט, און עס צודעקן מיט ערד.
¹⁴וואָרום דאָס לעבן פון יעטוועדער פלייש—זיין בלוט דאָס איז
זיין לעבן; דרום זאָג איך צו די קינדער פון ישראל: דאָס בלוט פון
קיין פלייש זאָלט איר ניט עסן, וואָרום דאָס לעבן פון יעטוועדער

פלייש דאָס איז זיין בלוט; איטלאַכער וואָס עסט עס, זאָל פאַרשניטן ווערן. ¹⁵און יעטוועדער מענטש וואָס וועט עסן געפאלנס אָדער פאַרצוקטס, סיי דער אייגעבאָרענער, און סיי דער פרעמדער, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און באַדן זיין לייב אין וואַסער, און זיין אומריין ביזן אַוונט, און ווערן ריין. ¹⁶און אויב ער וועט זיי ניט וואַשן, און זיין לייב ניט באַדן, וועט ער טראָגן זיין זינד.

יך ¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי:

איך בין יהוה אייער גאָט. ³אַזוי ווי די מעשים פון לאַנד מצרים וואָס איר זייט דערין געוועסן, זאָלט איר ניט טאָן; און אַזוי ווי די מעשים פון לאַנד כנען, וואָס איך ברענג אייך אַהין, זאָלט איר ניט טאָן; און אין זייערע חוקים זאָלט איר ניט גיין. ⁴מינע געזעצן זאָלט איר טאָן, און מינע חוקים זאָלט איר היטן צו גיין אין זיי; איך בין יהוה אייער גאָט. ⁵און איר זאָלט היטן מינע חוקים און מינע געזעצן, וואָס אַז אַ מענטש טוט זיי, לעבט ער דורך זיי; איך בין יהוה.

⁶איר זאָלט ניט געזענען קיין איינער צו אַ שום לייבנאָנטער זיינער, צו אַנטפלעקן די שאַנד: איך בין יהוה.

⁷די שאַנד פון דיין פאָטער, און די שאַנד פון דיין מוטער, זאָלסטו ניט אַנטפלעקן: זי איז דיין מוטער, טאָרסטו ניט אַנטפלעקן איר שאַנד.

⁸די שאַנד פון דיין פאָטערס ווייב זאָלסטו ניט אַנטפלעקן; די שאַנד פון דיין פאָטער איז דאָס.

⁹די שאַנד פון דיין שוועסטער, דיין פאָטערס טאָכטער, אָדער דיין מוטערס טאָכטער, געבאָרן אין הויז, אָדער געבאָרן פון אויסן—זייער שאַנד זאָלסטו ניט אַנטפלעקן.

¹⁰די שאַנד פון דיין זונס טאָכטער, אָדער פון דיין טאָכטערס טאָכטער—זייער שאַנד זאָלסטו ניט אַנטפלעקן, וואָרום דיין שאַנד זיינען זיי.

¹¹די שאַנד פון דער טאָכטער פון דיין פאָטערס ווייב, געבאָרן פון דיין פאָטער—זי איז דיין שוועסטער, זאָלסטו ניט אַנטפלעקן איר שאַנד.

¹²די שאַנד פון דיין פאָטערס שוועסטער זאָלסטו ניט אַנטפלעקן; דיין פאָטערס לייבנאָנטע איז זי.

¹³די שאַנד פון דיין מוטערס שוועסטער זאָלסטו ניט אַנטפלעקן, וואָרום דיין מוטערס לייבנאָנטע איז זי.

¹⁴די שאַנד פון דיין פאָטערס ברודער זאָלסטו ניט אַנטפלעקן: צו זיין ווייב זאָלסטו ניט גענענען; דיין מומע איז זי.

¹⁵די שאַנד פון דיין שוור זאָלסטו ניט אַנטפלעקן; דיין זונס ווייב איז זי, טאָרסטו ניט אַנטפלעקן איר שאַנד.

¹⁶די שאַנד פון דיין ברודערס ווייב זאָלסטו ניט אַנטפלעקן; די שאַנד פון דיין ברודער איז דאָס.

¹⁷די שאַנד פון אַ פרוי מיט איר טאָכטער זאָלסטו ניט אַנטפלעקן. איר זונס טאָכטער, אָדער איר טאָכטערס טאָכטער, זאָלסטו ניט נעמען, צו אַנטפלעקן איר שאַנד; אירע לייבנאָנטע זיינען זיי, איז דאָס אַ שענדלאַכקייט.

¹⁸און אַ פרוי צו איר שוועסטער זאָלסטו ניט נעמען צו זיין אַ מיטווייב, צו אַנטפלעקן איר שאַנד לעבן יענער ביי איר לעבן.

¹⁹און צו אַ פרוי אין דער אָפּוונדערונג פון איר אומרייניקייט זאָלסטו ניט גענענען צו אַנטפלעקן איר שאַנד.

²⁰און מיט דער ווייב פון דיין חבר זאָלסטו ניט האָבן אַ ביישלאָף פון זאָמען, זיך צו פאַראומרייניקן מיט איר.

²¹און פון דינע קינדער זאָלסטו ניט געבן אויף מקריב זיין

צו מוֹלֵךְ, און זאָלסט ניט פאַרשוועכן דעם נאָמען פון דיין גאָט:
איך בין יהוה.

²² און מיט אַ מאַנספאַרשוין זאָלסטו ניט ליגן אַזוי ווי מע
ליגט מיט אַ פרוי; אַן אומווערדיקייט איז דאָס.

²³ און מיט קיין בהמה זאָלסטו ניט ליגן, ויך צו פאַר-
אומרייניקן מיט איר; און אַ פרוי זאָל ניט שטיין פאַר אַ בהמה
צו ליגן מיט איר; אַ פאַרמישונג איז דאָס.

²⁴ איר זאָלט אַיך ניט פאַראומרייניקן מיט אַלע דידאָזיקע,
וואָרום מיט אַלע דידאָזיקע האָבן זיך פאַראומרייניקט די פעל-
קער וואָס איך טרייב אַרויס פון פאַר אַיך. ²⁵ און דאָס לאַנד
איז געוואָרן אומריין, און איך האָב זיך אָפּגערעכנט מיט איר
פאַר אירע זינד, און דאָס לאַנד האָט אַרויסגעשפיגן אירע
באַווינער. ²⁶ דרום זאָלט איר היטן מיינע חוקים און מיינע
געזעצן, און איר זאָלט ניט טאָן פון אַלע דידאָזיקע אומ-
ווערדיקייטן, סײַ דער אַיינגעבאַרענער, און סײַ דער פרעמדער
וואָס האָלט זיך אויף צווישן אַיך—²⁷ וואָרום אַלע דידאָזיקע אומ-
ווערדיקייטן האָבן געטאָן די מענטשן פון לאַנד וואָס פאַר אַיך,
און דאָס לאַנד איז געוואָרן אומריין—²⁸ כדי דאָס לאַנד זאָל
אַיך ניט אויסשפייען, אַז איר וועט עס פאַראומרייניקן, אַזוי ווי
עס האָט אויסגעשפיגן דאָס פאָלק וואָס פאַר אַיך. ²⁹ וואָרום
איטלאַכער וואָס וועט טאָן פון אַלע דידאָזיקע אומווערדיקייטן
—די נפשות וואָס טוען עס, וואָלן פאַרשניטן ווערן פון צווישן
זייער פאָלק. ³⁰ און איר זאָלט היטן מיינ היטונג, ניט צו טאָן
פון די אומווערדיקע אַיינפירן וואָס זיינען געטאָן געוואָרן פאַר
אַיך, און איר זאָלט אַיך ניט פאַראומרייניקן מיט זיי: איך בין
יהוה אַייער גאָט.

קדושים

י ואון גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: ²רעד צו דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי:

הייליק זאָלט איר זיין, וואָרום איך יהוה אַייער גאָט בין הייליק. ³איר זאָלט איטלאַכער האָבן אָפשיי פאַר זיין מוטער און זיין פאָטער, און מיינע שבתים זאָלט איר היטן: איך בין יהוה אַייער גאָט.

⁴איר זאָלט אַיך ניט קערן צו די געצן, און געגאַסענע געטער זאָלט איר אַיך ניט מאַכן: איך בין יהוה אַייער גאָט.

⁵און אַז איר וועט שלאַכטן אַ פרידאָפּפער צו גאָט, זאָלט איר עס שלאַכטן אַז איר זאָלט באַוויליקט ווערן. ⁶אין דעם טאָג פון אַייער שלאַכטונג זאָל עס געגעסן ווערן, און אויף מאַרגן; און וואָס בלייבט איבער ביז אויפן דריטן טאָג, זאָל אין פייער פאַרברענט ווערן. ⁷און אויב געגעסן וועט עס געגעסן ווערן אויפן דריטן טאָג, איז דאָס אַן אומווערדיקייט; עס וועט ניט באַוויליקט ווערן. ⁸און דער וואָס עסט דאָס, וועט טראָגן זיין זינד, וואָרום אַ הייליקייט פון גאָט האָט ער פאַרשוועכט; און יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון איר פאָלק.

⁹און אַז איר שניידט דעם שניט פון אַייער לאַנד, זאָלסטו ניט דערענדיקן שניידן דעם עק פון דיין פעלד, און דעם נאָכ-קלייב פון דיין שניט זאָלסטו ניט נאָכקלייבן. ¹⁰און דיין ווייב גאָרטן זאָלסטו ניט אַרומקלייבן ריין, און דאָס אַראָפּגעפאַלענע פון דיין וויינגאָרטן זאָלסטו ניט אויפקלייבן; פאַרן אַרעמאָן און פאַרן פרעמדן זאָלסטו זיי איבערלאָזן: איך בין יהוה אַייער גאָט.

¹¹איר זאָלט ניט גנבען, און איר זאָלט ניט פאַרליקענען, און איר זאָלט ניט זאָגן ליגן אַייער דעם אַנדערן. ¹²און איר זאָלט

ניט שווערן ביי מיין נאָמען צום פּאַלשן, און פאַרשוועכן דעם
נאָמען פון דיין גאָט: איך בין יהוה.

¹³ זאָלסט ניט דריקן דיין חבר, און ניט באַגולען. זאָלסט
ניט לאָזן איבערנעכטיקן דעם לוינ פון אַ געדונגענעם ביי דיר
ביו אין דער פּריי. ¹⁴ זאָלסט ניט שילטן אַ טויבן, און פאַר אַ
בלינדן זאָלסטו ניט לייגן אַ שטרויכלונג; און זאָלסט מורא האָבן
פאַר דיין גאָט: איך בין יהוה.

¹⁵ איר זאָלט ניט טאָן אַן עוולה אין אַ משפט; זאָלסט ניט
שוינען דעם פנים פון אַן אָרעמאָן, און ניט שאַנעווען דעם פנים
פון אַ גרויסן מאָן; מיט גערעכטיקייט זאָלסטו משפטן דיין חבר.
¹⁶ זאָלסט ניט אַרומגיין מיט רכילות צווישן דיין פּאַלק; זאָלסט
ניט שטיין רואיג ביי דעם בלוט פון דיין חבר: איך בין יהוה.

¹⁷ זאָלסט ניט פיינט האָבן דיין ברודער אין דיין האַרצן;
אויסרעדן זאָלסטו אויסרעדן דיין חבר, פּדי זאָלסט ניט טראָגן
איבער אים אַ זינד. ¹⁸ זאָלסט זיך ניט נוקם זיין, און ניט האַלטן
אַ שנאה אויף די קינדער פון דיין פּאַלק; נייערט זאָלסט ליב
האָבן דיין חבר אַזוי ווי זיך אַליין: איך בין יהוה.

¹⁹ מיינע געזעצן זאָלט איר היטן. דיין בהמה זאָלסטו ניט
פאַרן געמישט; דיין פעלד זאָלסטו ניט פאַרוזייען געמישט; און
אַ בגד פון געמישטן געוואַנט, שעטטו, זאָל ניט אַרויפקומען
אויף דיר.

²⁰ און אַז אַ מאָן וועט ליגן מיט אַ פּרוי אַ ביישלאָף פון זאָמען,
און זי איז אַ דינסט וואָס איז באַשטימט פאַר אַ מאָן, אָבער אויס-
געלייזט איז זי ניט אויסגעלייזט געוואָרן, און פריישאַפט איז איר
ניט געגעבן געוואָרן, זאָל זיין אַן אויספאַרשונג; זיי זאָלן ניט
געטייט ווערן, וואָרום זי איז ניט באַפרייט געוואָרן. ²¹ און ער זאָל
ברענגען זיין שולדאָפּפער צו גאָט, צום אַיינגאַנג פון אוהל-מועד;
אַ ווידער פאַר אַ שולדאָפּפער. ²² און דער כהן זאָל מכפר זיין

אויף אים מיט דעם ווידער פון שולדאָפּפּער פאַר גאָט, וועגן זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט; און אים וועט פאַרגעבן ווערן פאַר זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט.

²³און אז איר וועט קומען אין דעם לאַנד, און וועט פּלאַנצן אַלערליי עסבוימער, זאָלט איר לאָזן זייער פּרוכט אומד באַשניטן; דריי יאָר זאָל עס אַיך זיין אומבאַשניטן, עס זאָל ניט געגעסן ווערן. ²⁴און אויפן פּירטן יאָר זאָל זייער גאַנצע פּרוכט זיין הייליק פאַר אַ לויבעבונג צו גאָט. ²⁵און אויפן פינפטן יאָר מעגט איר עסן זייער פּרוכט, כּדי אַיך זאָל צוקומען זייער אַיינטראַג: איך בין יהוה אַייער גאָט. ²⁶איר זאָלט ניט עסן מיטן בלוט.

איר זאָלט ניט צויבערן און ניט וואַרזאָגן. ²⁷איר זאָלט ניט אַפּשניידן רונד די ברעגן פון אַייער קאָפּ; און זאָלסט ניט פאַרדאַרבן די ברעגן פון דיין באַרד. ²⁸און אַ שניט נאָך אַ טויטן זאָלט איר ניט מאַכן אויף אַייער לייב, און אַן אויסגעשטאַכן געשריפט זאָלט איר אויף זיך ניט מאַכן: איך בין יהוה.

²⁹זאָלסט ניט פאַרשוועכן דיין טאַכטער זי צו מאַכן פאַר אַ זונה, כּדי דאָס לאַנד זאָל ניט אויסגעלאָסן ווערן, און דאָס לאַנד וועט פּוּל ווערן מיט שענדלאַכקייט. ³⁰מיינע שבתים זאָלט איר היטן, און פאַר מײן הייליקטום זאָלט איר האַבן אַפּשיי: איך בין יהוה.

³¹איר זאָלט אַיך ניט קערן צו גייסטער, און ביי רוחות זאָלט איר ניט פרעגן, זיך צו פאַראומרייניקן מיט זיי: איך בין יהוה אַייער גאָט.

³²פאַר אַ גרייז זאָלסטו אויפשטיין, און זאָלסט שאַנעווען דעם פנים פון אַ זקן, און מורא האַבן פאַר דיין גאָט: איך בין יהוה.

³³און אז ביי דיר וועט זיך אויפהאלטן אַ פרעמדער אין אײער לאַנד, זאָלסטו אים ניט קריוודען. ³⁴אזוי ווי אַן אײר געבאַרענער פון אײך זאָל אײך זיין דער פרעמדער וואָס האַלט זיך אויף ביי אײך; און זאָלסט אים ליב האָבן אזוי ווי זיך אַלײן; וואָרום פרעמדע זײט איר געווען אין לאַנד מצרים: איך בין יהוה אײער גאָט.

³⁵איר זאָלט ניט טאָן אַן עוולה אין אַ משפט, אין מעסט־שטאַק, אין וואָג, אָדער אין מאָס. ³⁶אַ ריכטיקע וואָגשאַל, ריכטיקע וואָגשטיינער, אַ ריכטיקע אײפּה, און אַ ריכטיקער הײן, זאָל ביי אײך זיין: איך בין יהוה אײער גאָט, וואָס האָב אײך אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים. ³⁷און איר זאָלט היטן אַלע מײנע חוקים, און אַלע מײנע געזעצן, און זײ טאָן: איך בין יהוה.

כ ¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: ²אויך זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פון ישראל:

יעטוועדער מאַן פון די קינדער פון ישראל, אָדער פון דעם פרעמדן וואָס האַלט זיך אויף אין ישראל, וואָס וועט געבן פון זײנע קינדער צו מוֹלֶךְ, זאָל טײטן געטײט ווערן; דאָס פּאָלק פון לאַנד זאָל אים פאַרוואַרפן מיט שטיינער. ³און איך וועל קערן מײן פנים קעגן יענעם מענטשן, און וועל אים פאַר־שניידן פון צווישן זײן פּאָלק, ווייל ער האָט געגעבן פון זײנע קינדער צו מוֹלֶךְ, כּדי צו פאַראַמרייניקן מײן הייליקטום, און צו פאַרשוועכן מײן הייליקן נאָמען. ⁴און אויב פאַרהוילן וועט פאַרהוילן דאָס פּאָלק פון לאַנד זײערע אויגן פון יענעם מענטשן, ווען ער גיט פון זײנע קינדער צו מוֹלֶךְ, אים ניט צו טײטן, ⁵וועל איך קערן מײן פנים קעגן יענעם מענטשן, און קעגן זײן משפּחה, און איך וועל אים, און אַלע וואָס זײנען פאַרפירט נאָך אים צו זײן פאַרפירט נאָך מוֹלֶךְ, פאַרשניידן פון צווישן זײער פּאָלק. ⁶און די זעל וואָס וועט זיך ווענדן צו גײסטער

און צו רוחות, צו זיין פאַרפירט נאָך זיי, וועל איך קערן מיין
 פנים קעגן יענער זעל, און וועל אים פאַרשניידן פון צווישן זיין
 פאָלק. ⁷ און איר זאָלט אַיך הייליקן, און זיין הייליק, וואָרום
 איך בין יהוה אַייער גאָט. ⁸ און איר זאָלט היטן מינע געזעצן
 און זיי טאָן: איך בין יהוה וואָס הייליקט אַיך. ⁹ וואָרום
 יעטוועדער איינער וואָס וועט שילטן זיין פאָטער אָדער זיין
 מוטער, זאָל טייטן געטייט ווערן; זיין פאָטער אָדער זיין מוטער
 האָט ער געשאַלטן, זיין בלוט אויף אים! ¹⁰ און אַ מאַן וואָס
 וועט מזנה זיין מיט אַן אשת-איש—אַז ער וועט מזנה זיין מיט זיין
 חברים ווייב, זאָל טייטן געטייט ווערן אי דער מאַן, אי די פרוי,
 וואָס האָט מזנה געווען. ¹¹ און אַ מאַן, אַז ער וועט ליגן מיט זיין
 פאָטערס ווייב, האָט ער זי שאַנד פון זיין פאָטער אַנטפלעקט;
 טייטן געטייט ווערן זאָלן זיי ביידע; זייער בלוט אויף זיי!
¹² און אַז אַ מאַן וועט ליגן מיט זיין שנור, זאָלן זיי טייטן געטייט
 ווערן ביידע; אַ פאַרמישונג זיינען זיי באַגאַנגען, זייער בלוט
 אויף זיי! ¹³ און אַז אַ מאַן וועט ליגן מיט אַ מאַנספאַרשויך אַזוי
 ווי מע ליגט מיט אַ פרוי, האָבן זיי ביידע אַן אומווערדיקייט
 געטאָן; טייטן זאָלן זיי געטייט ווערן; זייער בלוט אויף זיי! ¹⁴ און
 אַז אַ מאַן וועט נעמען אַ פרוי מיט איר מוטער, איז דאָס אַ
 שענדלאַכקייט; אין פייער זאָל מען פאַרברענען אי אים, אי זיי,
 כדי עס זאָל ניט זיין קיין שענדלאַכקייט צווישן אַיך. ¹⁵ און
 אַ מאַן וואָס וועט ליגן מיט אַ בהמה, זאָל ער טייטן געטייט ווערן,
 און די בהמה זאָלט איר הרגען. ¹⁶ און אַז אַ פרוי וועט גענענען
 צו וואָסער עס איז בהמה צו ליגן מיט איר, זאָלסטו הרגען אי
 די פרוי, אי די בהמה; טייטן מוזן זיי געטייט ווערן, זייער בלוט
 אויף זיי! ¹⁷ און אַז אַ מאַן וועט נעמען זיין שוועסטער, זיין
 פאָטערס טאָכטער, אָדער זיין מוטערס טאָכטער, און ער
 וועט זען איר שאַנד, און זי וועט זען זיין שאַנד, איז דאָס אַ

שאַנד האַפטיקייט, און זיי זאָלן פאַרשניטן ווערן פאַר די אויגן פון די קינדער פון זייער פאָלק; די שאַנד פון זיין שוועסטער האָט ער אַנטפלעקט, זאָל ער טראָגן זיין זינד. ¹⁸ און אַז אַ מאַן וועט ליגן מיט אַ פרוי אין איר קראַנקשאַפט, און וועט אַנטפלעקן איר שאַנד—ער האָט אַנטבלייזט איר קוואַל, און זי האָט אַנטפלעקט דעם קוואַל פון איר בלוט, זאָלן זיי ביידע פאַרשניטן ווערן פון צווישן זייער פאָלק. ¹⁹ און די שאַנד פון דיין מוטערס שוועסטער, אָדער פון דיין פאָטערס שוועסטער, זאָלסטו ניט אַנטפלעקן; וואָרום זיין לייבנאַנטע אַנטבלייזט ער; זיי זאָלן טראָגן זייער זינד. ²⁰ און אַז אַ מאַן וועט ליגן מיט זיין מומען, האָט ער די שאַנד פון זיין פעטער אַנטפלעקט; זיי זאָלן טראָגן זייער זינד; אָן קינדער זאָלן זיי שטאַרבן. ²¹ און אַז אַ מאַן וועט נעמען זיין ברודערס ווייב, איז דאָס אַן אומריינקייט; די שאַנד פון זיין ברודער האָט ער אַנטפלעקט; אָן קינדער זאָלן זיי בלייבן.

²² און איר זאָלט היטן אַלע מיינע חוקים, און אַלע מיינע געזעצן, און זיי טאָן, כדי דאָס לאַנד וואָס איך ברענג אַייך אַהין, זיך צו באַזעצן דרינען, זאָל אַייך ניט אַרויסשפּייען. ²³ און איר זאָלט ניט גיין אין די אַיינפירן פון דעם פאָלק וואָס איך פאַר-טרייב פון פאַר אַייך; וואָרום דאָס אַלץ האָבן זיי געטאָן, און איך האָב מיך פאַרעקלט מיט זיי. ²⁴ און איך האָב געזאָגט צו אַייך: איר וועט אַרבן זייער ערד, און איך וועל זי אַייך געבן זי צו אַרבן—אַ לאַנד וואָס פליסט מיט מילך און האָניק. איך בין יהוה אַייער גאָט וואָס האָב אַייך אָפגעשיידט פון די אומות. ²⁵ דרום זאָלט איר אָפשיידן צווישן דער ריינער בהמה און דער אומריינער, און צווישן דעם אומריינעם פויגל און דעם ריינעם, און איר זאָלט ניט פאַראַמווערדיקן אַייער זעל מיט אַ בהמה, אָדער מיט אַ פויגל, אָדער מיט וואָס נאָר די ערד ווידמענט,

וואָס איך האָב אָפּגעשיידט צו מאַכן אומריין פאַר אַיך. ²⁶און
איר זאָלט מיר זיין הייליק, וואָרום איך יהוה בין הייליק, און
איך האָב אַיך אָפּגעשיידט פון די אומות, צו געהערן צו מיר.
²⁷און אַ מאַן אָדער אַ פרוי, אָז זיי וועלן זיך פאַרנעמען
מיט אַ גייסט אָדער אַ רוח, זאָלן זיי טייטן געטייט ווערן; מיט
שטיינער זאָל מען זיי פאַרוואַרפן; זייער בלוט אויף זיי!

אַמור

כא ¹און גאָט האָט געזאָגט צו משה: רעד צו די פּהנים, די
זין פון אַהרנען, און זאָלסט זאָגן צו זיי:

קינער זאָל זיך ניט פאַראומרייניקן אָן אַ טויטן צווישן זיין
פאָלק; ²סײַדן אָן זיינעם אַ לייב־קרוב וואָס איז נאָנט צו אים,
אָן זיין מוטער, און אָן זיין פאָטער, און אָן זיין זון, און אָן זיין
טאָכטער, און אָן זיין ברודער; ³און אָן זיין שוועסטער אַ יונג־
פּרוי, וואָס איז נאָנט צו אים, וואָס האָט נאָך ניט געהאַט אַ מאַן—
אָן איר מעג ער זיך פאַראומרייניקן. ⁴דער האַר צווישן זיין
פאָלק טאָר זיך ניט פאַראומרייניקן זיך צו פאַרשוועכן. ⁵זיי
זאָלן ניט מאַכן אַ פליך אויף זייער קאָפּ, און די ברעגן פון זייער
באָרד זאָלן זיי ניט אָפּגאַלן, און אויף זייער לייב זאָלן זיי ניט
אַיינשניידן אָן אַיינשניידונג. ⁶הייליק זאָלן זיי זיין צו זייער גאָט,
און זיי זאָלן ניט פאַרשוועכן דעם נאָמען פון זייער גאָט,
וואָרום די פייעראַפּפּער פון יהוה, די שפּייז פון זייער גאָט, זיינען
זיי מקריב, דרום מוזן זיי זיין הייליק. ⁷אַ ווייב אַ זונה אָדער
אַ פאַרשוועכטע זאָלן זיי ניט נעמען, און אַ ווייב געגט פון איר
מאַן זאָלן זיי ניט נעמען; וואָרום ער איז הייליק צו זיין גאָט.
⁸און זאָלסט אים האַלטן הייליק, וואָרום די שפּייז פון דיין גאָט
איז ער מקריב; הייליק זאָל ער דיר זיין, וואָרום הייליק בין
איך יהוה, וואָס הייליק אַיך.

9 און די טאָכטער פון אַ מאַן אַ כַּהֵן, אָז זי וועט זיך פאַר-
שוועכן מזנה צו זיין, פאַרשוועכט זי איר פּאָטער; אין פּייער
זאָל זי פאַרברענט ווערן.

10 און דער כַּהֵן וואָס איז דער גרעסטער פון זיינע ברידער,
וואָס אויף זיין קאָפּ איז אַרויפגעגאַסן געוואָרן דאָס אייל פון
זאַלבונג, און מע האָט דערפילט זיין האַנט אָנצוטאָן די קליידער,
זאָל ניט לאָזן פאַרוואַקסן זיין קאָפּ, און ניט אַיינרייסן זיינע
קליידער; 11 און צו קיין לייב פון אַ מת זאָל ער ניט צוגיין;
אפילו אָן זיין פּאָטער און אָן זיין מוטער זאָל ער זיך ניט
פאַראומרייניקן. 12 און פון הייליקטום זאָל ער ניט אַרויסגיין,
און ניט פאַרשוועכן דאָס הייליקטום פון זיין גאָט, וואָרום די
קרין פון דעם אייל פון גאָטס זאַלבונג איז אויף אים: איך בין
יהוה. 13 און אַ ווייב אין איר יונגפּרוישאַפט זאָל ער נעמען.
14 אַן אַלמנה, אָדער אַ גרושה, אָדער אַ פאַרשוועכטע, אַ זונה,
דידאָזיקע זאָל ער ניט נעמען; נאָר בלוזי אַ יונגפּרוי פון זיין
פאָלק זאָל ער נעמען פאַר אַ ווייב. 15 און ער זאָל ניט פאַר-
שוועכן זיין זאַמען צווישן זיין פאָלק, וואָרום איך יהוה הייליק
אים.

16 און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 17 רעד צו
אַהרֵנען, אַזוי צו זאָגן:

איטלאַכער פון דיין זאַמען אויף זייערע דוּר-דורות, וואָס
אין אים וועט זיין אַ מום, זאָל ניט גענענען מקריב צו זיין די
שפּייז פון זיין גאָט. 18 וואָרום איטלאַכער מאַן וואָס אין אים
איז דאָ אַ מום, טאָר ניט גענענען: אַ מאַן אַ בלינדער, אָדער אַ
הינקעדיקער, אָדער מיט אַן אַיינגעפאַלענער נאָז, אָדער מיט
אַיין גליד צו לאַנג, 19 אָדער אַ מאַן וואָס ביי אים וועט זיין צע-
בראַכן אַ פּוס, אָדער צעבראַכן אַ האַנט, 20 אָדער אַ הויקער,
אָדער אַ קאַרליק, אָדער מיט אַ בעלם אויף זיין אויג, אָדער מיט

טרוקענע קרעץ, אָדער פייכטע קרעץ, אָדער אַ געברייכטער.
 21 איטלאַכער מאַן פון דעם זאַמען פון אַהרן דעם כהן, וואָס
 אין אים איז דאָ אַ מום, זאָל ניט גענענען מקריב צו זיין די
 פייער־אָפּפּער פון גאָט; אַ מום איז דאָ אין אים, טאָר ער ניט
 גענענען מקריב צו זיין די שפייז פון זיין גאָט. 22 די שפייז פון
 זיין גאָט, פון הייליקסטן הייליקן אַזוי ווי פון הייליקן, מעג ער
 עסן. 23 אָבער צום פּרוּכַת טאָר ער ניט קומען, און צום מזבח
 טאָר ער ניט גענענען, ווייל אַ מום איז דאָ אין אים; און ער זאָל
 ניט פאַרשוועכן מיינע הייליקייטן, וואָרום איך יהוה הייליק זיי.
 24 און משה האָט דאָס גערעדט צו אַהרנען, און צו זיינע
 זין, און צו אַלע קינדער פון ישראל.

כב 1 און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו זאָגן: 2 רעד
 צו אַהרנען און צו זיינע זין, אַז זיי זאָלן זיך האַלטן אָפּ־
 געשיידט פון די הייליקע זאַכן פון די קינדער פון ישראל, וואָס
 זיי הייליקן צו מיר, און זיי זאָלן ניט פאַרשוועכן מייך הייליקן
 נאָמען: איך בין יהוה. 3 זאָג צו זיי:

איטלאַכער מאַן פון אַל אַייער זאַמען אויף אייערע דוּר־
 דורות וואָס וועט גענענען צו די הייליקע זאַכן, וואָס די קינדער
 פון ישראל וועלן הייליקן צו גאָט, מיט זיין אומריינקייט אויף
 אים, יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון פאַר מיר: איך בין
 יהוה. 4 יעטוועדער מאַן פון דעם זאַמען פון אַהרן וואָס איז
 אַ מצורע אָדער אַ פלוסיקער, טאָר פון די הייליקע זאַכן ניט
 עסן, ביז ער וועט ריין ווערן. און דער וואָס רירט זיך אָן אָן
 עמיצן וואָס איז אומריין פון אַ טויטן; אָדער אַ מאַן וואָס פון אים
 וועט אַרויסגיין אַ פלוס פון זאַמען; 5 אָדער אַ מאַן וואָס וועט
 זיך אָנרירן אָן וואָסער עס איז שרץ וואָס מע ווערט פון אים
 אומריין, אָדער אָן אַ מענטשן וואָס מע ווערט פון אים אומריין,
 וואָס נאָר זיין אומריינקייט איז—6 דער מענטש וואָס וועט זיך

אָנרירן אָן זײ, זאָל זײן אומרײן בין אָוונט, און ער זאָל ניט
עסן פון די הייליקע זאַכן, סײַדן ער האָט געבאָדן זײן לײב אין
וואַסער. ⁷און אַז די זון וועט אונטערגײן, זאָל ער זײן רײן, און
דערנאָך מעג ער עסן פון די הייליקע זאַכן, וואָרום דאָס איז
זײן ברויט. ⁸געפאַלנס און פאַרצוקטס זאָל ער ניט עסן, צו
ווערן אומרײן דערמיט: איך בין יהוה. ⁹און זײ זאָלן היטן
מײן היטונג, כּדי זײ זאָלן ניט טראָגן וועגן דעם אַ זינד און
שטאַרבן דורך דעם, אַז זײ וועלן עס פאַרשוועכן: איך יהוה
הייליק זײ. ¹⁰און קײן פרעמדער טאָר ניט עסן הייליקס; אַ
ווינער בײַ אַ פּהן, אָדער אַ געדונגענער, טאָר ניט עסן הייליקס.
¹¹און אַז אַ פּהן וועט קויפּן עמיצן אין אַײנקויף פאַר זײן געלט,
מעג ער עסן דערפּון; און די וואָס זײנען געבאָרן אין זײן
הויז, זײ מעגן עסן פון זײן ברויט. ¹²און די טאַכטער פון אַ פּהן
אַז זי וועט נעמען אַ מאַן אַ פרעמדן, טאָר זי פון דער הייליקער
אַפּשײדונג ניט עסן. ¹³אַבער די טאַכטער פון אַ פּהן, אַז זי וועט
ווערן אַן אַלמנה, אָדער אַ גרושה, און קײן קינדער האָט זי ניט,
און זי וועט זיך אומקערן צו איר פאַטערס הויז אַזוי ווי אין איר
יוגנט, מעג זי עסן פון איר פאַטערס ברויט; אָבער קײן פרעמדער
טאָר דערפּון ניט עסן. ¹⁴און אַז עמיצער וועט עסן הייליקס
דורך אַ פאַרזע, זאָל ער צולײגן דערצו אַ פינפטל דערפּון, און
אַפּצאָלן דאָס הייליקע צום פּהן. ¹⁵און זײ זאָלן ניט פאַרשוועכן
די הייליקע זאַכן פון די קינדער פון ישראל, וואָס זײ שײדן אָפּ
צו גאָט, ¹⁶און זײ מאַכן טראָגן אַ זינד פון פאַרשולדיקונג, אַז זײ
וועלן עסן זײערע הייליקע זאַכן; וואָרום איך יהוה הייליק זײ.

¹⁷און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹⁸רעד צו
אַהרֹנען און צו זײנע זײן, און צו אַלע קינדער פון ישראל, און
זאָלסט זאָגן צו זײ:

אַז עמיצער אַ מאַן פון דעם הויז פון ישראל, אָדער פון

דעם פרעמדן אין ישראל, וועט ברענגען זיין קרבן, פון אלע זייערע נדרים, אָדער פון אלע זייערע פרייוויליקע גאָבן, וואָס זיי וועלן ברענגען צו גאָט פאַר אַ בראַנדאָפּפּער, ¹⁹כדי איר זאָלט באַוויליקט ווערן, מוז עס זיין אַ זכר אָן אַ פעלער, פון רינדער, פון שעפּסן, אָדער פון ציגן. ²⁰קיינס וואָס אין אים איז דאָ אַ מום זאָלט איר ניט ברענגען, וואָרום עס וועט אַיך ניט זיין צו באַוויליקונג. ²¹און אַז אַ מאַן וועט ברענגען אַ פריד־אָפּפּער צו גאָט, לויט אַ קלאָר אַרויסגערעדטן נדר, אָדער פאַר אַ פרייוויליקער גאָב, פון רינדער, אָדער פון שאָף, מוז עס זיין ניט געפעלערט, כדי באַוויליקט צו ווערן; קיין מום זאָל אין אים ניט זיין. ²²אַ בלינדס, אָדער אַ געשעדיקטס, אָדער אַ פאַרקריפלטס, אָדער מיט אַ גוז, אָדער מיט טרוקענע קרעץ, אָדער פייכטע קרעץ—דידאָזיקע זאָלט איר ניט ברענגען צו גאָט, און ניט מאַכן פון זיי אַ פייער־אָפּפּער אויפן מזבח צו גאָט. ²³און אַן אָקס אָדער אַ לאַם מיט אַיין גליד צו לאַנג אָדער צו קורץ, דאָס מעגסטו מאַכן אַ פרייוויליקע גאָב, אָבער פאַר אַ נדר וועט עס ניט באַוויליקט ווערן. ²⁴און אַזאַ וואָס זיינע געשלעכט־גלידער זיינען צעדריקט, אָדער צעהאַקט, אָדער אַנגעריסן, אָדער אויסגעשניטן, זאָלט איר ניט ברענגען צו גאָט; און איר זאָלט אין אייער לאַנד ניט מאַכן אַזוי־וואָס. ²⁵אַפילו פון דער האַנט פון אַ פרעמדן זאָלט איר ניט ברענגען די שפייז פון אייער גאָט פון אלע דידאָזיקע, וואָרום זייער פאַרדאַרבונג איז אין זיי, אַ מום איז אין זיי; זיי וועלן ניט באַוויליקט ווערן פון אייך.

²⁶און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן:

²⁷אַ רינד, אָדער אַ שעפּס, אָדער אַ ציג, אַז עס וועט געבאָרן ווערן, זאָל עס זיבן טעג זיין אונטער זיין מוטער, און פון אַכטן טאָג אָן און ווייטער וועט עס באַוויליקט ווערן פאַר אַ קרבן, אַ פייער־אָפּפּער צו גאָט. ²⁸און אַ רינד אַזי אַ שאָף, זאָלט

איר עס ניט שעכטן אין איין טאָג מיט זיין קינד. ²⁹און אַז איר וועט שלאַכטן אַ דאַנקאַפּפּער צו גאַט, זאָלט איר עס שלאַכטן אַז איר זאָלט באַוויליקט ווערן. ³⁰אין דעם אייגענעם טאָג זאָל עס געגעסן ווערן; איר זאָלט ניט איבערלאָזן דערפון ביז אין דער פרי: איך בין יהוה. ³¹און איר זאָלט היטן מיינע געפאַט און זיי טאָן: איך בין יהוה. ³²און איר זאָלט ניט פאַרשוועכן מיין הייליקן גאַמען, פּדי איך זאָל זיין געהייליקט צווישן די קינדער פון ישראל: איך בין יהוה וואָס הייליקט אײך; ³³דער וואָס האָט אײך אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים, אײך צו זיין צום גאַט: איך בין יהוה.

כג יאון גאַט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי:

די יום־טובים פון גאַט וואָס איר זאָלט זיי אויסרופן פאַר הייליקע צונויפּרופּונגען—דאָס זיינען מיינע יום־טובים: ³זעקס טעג זאָל געטאָן ווערן אַרבעט, אַבער אויפן זיבעטן טאָג איז אַ שבת פון רואונג, אַ הייליקע צונויפּרופּונג; קיין אַרבעט זאָלט איר ניט טאָן; דאָס איז שבת צו גאַט אין אַלע אײערע ווינערטער.

⁴דאָס זיינען די יום־טובים פון גאַט, די הייליקע צונויפּרופּונגען, וואָס איר זאָלט זיי אויסרופן אין זייער געשטעלטער צייט. ⁵אין ערשטן חודש, אין פּערצנטן טאָג פון חודש, אַקעגן אָוונט, איז דער קרבן־פּסח צו גאַט. ⁶און אויפן פּופּצנטן טאָג פון דעמדאָויקן חודש, איז דער יום־טוב פון מצות צו גאַט; זיבן טעג זאָלט איר עסן מצות. ⁷אין ערשטן טאָג זאָל אַ הייליקע צונויפּרופּונג זיין בײַ אײך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן. ⁸און איר זאָלט ברענגען אַ פייעראַפּפּער צו גאַט זיבן טעג; אויפן זיבעטן טאָג איז אַ הייליקע צונויפּרופּונג; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן.

9 און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 10 רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי: אַז איר וועט קומען אין דעם לאַנד וואָס איך גיב אייך, און איר וועט שניידן איר שניט, זאָלט איר ברענגען אַ גארב פון אייער ערשטן שניט צום פֿהן. 11 און ער זאָל אויפהייבן די גארב פֿאַר גאָט, כּדי איר זאָלט באַוויליקט ווערן; אויף מאָרגן נאָך דעם רוטאָג זאָל זי דער פֿהן אויפהייבן. 12 און איר זאָלט מאַכן, אין דעם טאָג וואָס איר הייבט אויף די גארב, אַ שעפּס אָן אַ פעלער, אַ יאָריקן, פֿאַר אַ בראַנדאָפּפער צו גאָט; 13 און אַ שפּיזאָפּפער דערצו, צוויי צענטל זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אייל, אַ פייעראָפּפער צו גאָט פֿאַר אַ געשמאַקן ריח; און אַ גיס־אָפּפער דערצו, וויין אַ פערטל הין. 14 און ברויט, און גע־ברענטע קערנער, און פרישע זאָנען, זאָלט איר ניט עסן ביי דעמדאָזיקן אייגענעם טאָג, ביי איר ברענגט דעם קרבן פון אייער גאָט; אַן אייביק געזעץ אויף אייערע דור־דורות אין אַלע אייערע ווינערטער.

15 און איר זאָלט אייך ציילן פון אויף מאָרגן נאָך דעם רו־טאָג, פון דעם טאָג וואָס איר ברענגט די גארב פון אויפהייבונג; זיבן גאַנצע וואָכן זאָלן עס זיין; 16 ביי אויף מאָרגן נאָך דער זיבעטער וואָך זאָלט איר אָפּציילן פּופציק טעג, און ברענגען אַ שפּיזאָפּפער פון דער נייער תּבואה צו גאָט. 17 איר זאָלט ברענגען פון אייערע ווינערטער צוויי ברויטן פֿאַר אַן אויפ־הייבונג; פון צוויי צענטל זעמלמעל זאָלן זיי זיין, געזייערט זאָלן זיי געבאַקט ווערן, אַן ערשטגאַב צו גאָט. 18 און איר זאָלט ברענגען מיטן ברויט זיבן שעפּסן יאָריקע אָן אַ פעלער, און איין יונגן אָקס, און צוויי ווידערס; זיי זאָלן זיין אַ בראַנד־אָפּפער צו גאָט, מיט זייערע שפּיזאָפּפער און זייערע גיס־אָפּפער—אַ פייעראָפּפער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט. 19 און

* אין טעקסט: השֶׁבֶת. לויט דעם וויראַדיציאָנעלן אויסטייטש מיינט דאָס דעם ערשטן טאָג פּסח.

איר זאָלט מאַכן איין ציגנבאַק פאַר אַ זינדאָפּפּער, און צוויי
שעפּסן יאָריקע פאַר אַ פּרידאָפּפּער. ²⁰און דער כּהן זאָל
זיי אויפהייבן מיט דעם ברויט פון דעם ערשטצייטיקן, אָן אויפֿ־
הייבונג פאַר גאָט, מיט די צוויי שעפּסן; הייליק זאָלן זיי זיין צו
גאָט, פאַרן כּהן. ²¹און איר זאָלט מאַכן אַן אויסרוּפּונג אין דעמ־
דאָזיקן אייגענעם טאָג; אַ הייליקע צונויפּרוּפּונג זאָל זיין ביי
אַיך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן. אָן אייביק געזעץ
אין אַלע אַייערע וווינערטער אויף אַייערע דוּר־דורות.

²²און אַז איר שניידט דעם שניט פון אַייער לאַנד, זאָלסטו
ניט דערענדיקן דעם עק פון דיין פעלד ביי דיין שניידן, און
דעם נאָכקלייב פון דיין שניט זאָלסטו ניט נאָכקלייבן; פאַרן
אַרעמאָן און פאַרן פרעמדן זאָלסטו זיי איבערלאָזן: איך בין
יהוה אַייער גאָט.

²³און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²⁴רעד צו
די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן:

אין זיבעטן חודש, אין ערשטן טאָג פון חודש, זאָל זיין ביי
אַיך אַ רואונג, אַ דערמאָנונג דורך שאַלונג, אַ הייליקע צונויפֿ־
רוּפּונג. ²⁵קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן, און איר זאָלט
ברענגען אַ פייעראָפּפּער צו גאָט.

²⁶און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן:

²⁷אַבער אין צענטן טאָג פון דעמדאָזיקן זיבעטן חודש איז
דער טאָג פון פאַרגעבונג; אַ הייליקע צונויפּרוּפּונג זאָל זיין ביי
אַיך, און איר זאָלט פּייניקן אַייער זעל, און ברענגען אַ פייער־
אָפּפּער צו גאָט. ²⁸און קיין אַרבעט זאָלט איר ניט טאָן אין
דעמדאָזיקן אייגענעם טאָג, ווייל אַ טאָג פון פאַרגעבונג איז דאָס,
מכּפר צו זיין אויף אַיך פאַר גאָט אַייער האַר. ²⁹וואָרום
יעטוועדער זעל וואָס וועט זיך ניט פּייניקן אין דעמדאָזיקן
אייגענעם טאָג, זאָל פאַרשניטן ווערן פון איר פּאָלק. ³⁰און

יעטוועדער מענטש וואָס וועט טאָן עפעס אָן אַרבעט אין דעם
דאָזיקן אייגענעם טאָג, יענע זעל וועל איך אונטערברענגען
פון צווישן איר פּאָלק. ³¹ קיין אַרבעט זאָלט איר ניט טאָן; אָן
אייביק געווען אויף אייערע דורדורות אין אַלע אייערע
ווינערטער. ³² אַ שבת פון רואונג איז עס פאַר אייך; און איר
זאָלט פייניקן אייער זעל; אין ניינטן טאָג פון חודש אין אָונט,
פון אָונט ביז אָונט, זאָלט איר האַלטן אייער שבת.

³³ און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: ³⁴ רעד צו
די קינדער פון ישראל, אזוי צו זאָגן:

אין פּופצנטן טאָג פון דעם דאָזיקן זיבעטן חודש איז דער
יום־טוב פון סוכות זיבן טעג צו גאָט. ³⁵ אין ערשטן טאָג איז אַ
הייליקע צונויפרופונג; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן.
³⁶ זיבן טעג זאָלט איר ברענגען אַ פייעראַפּפער צו גאָט; אויפן
אַכטן טאָג זאָל אַ הייליקע צונויפרופונג זיין ביי אייך, און איר
זאָלט ברענגען אַ פייעראַפּפער צו גאָט; אַ הייליקע איינאַמלונג
איז דאָס; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן.

³⁷ דאָס זיינען די יום־טובים פון גאָט, וואָס איר זאָלט זיי
אויסרופן פאַר הייליקע צונויפרופונגען, צו ברענגען אַ פייער־
אַפּפער צו גאָט, אַ בראַנדאַפּפער, און אַ שפייזאַפּפער, אַ
שלאַכטאַפּפער, און גיסאַפּפער; וואָס פאַר איטלאַכן טאָג, אין
זיין טאָג. ³⁸ אַחוץ די שבתים פון גאָט, און אַחוץ אייערע גאַבן,
און אַחוץ אַלע אייערע נדרים, און אַחוץ אַלע אייערע פריי־
וויליקע קרבנות, וואָס איר וועט געבן צו גאָט.

³⁹ אַבער אין דעם פּופצנטן טאָג פון זיבעטן חודש, ווען
איר זאַמלט איין דעם איינטראַג פון לאַנד, זאָלט איר פיייערן
דעם פייערטאָג פון גאָט זיבן טעג; אין ערשטן טאָג זאָל זיין
אַ רואונג, און אויפן אַכטן טאָג אַ רואונג. ⁴⁰ און איר זאָלט
אייך נעמען אין ערשטן טאָג פרוכט פון אַ שיינעם בוים,

טייטלבלעטער, און צווייגן פון א געדיכטן בוים, און ווערבעס פון טייך, און איר זאָלט זיך פרייען פאַר גאָט אַייער האַר זיבן טעג. ⁴¹ און איר זאָלט עס פרייערן אַ פרייערטאָג צו גאָט זיבן טעג אין יאָר; אַן אייביק געזעץ אויף אַייערע דור-דורות; אין זיבעטן חודש זאָלט איר עס פרייערן. ⁴² אין סוכות זאָלט איר זיצן זיבן טעג; אַלע אַייגעבאַרענע אין ישראל זאָלן זיצן אין סוכות. ⁴³ כּדי אַייערע דור-דורות זאָלן וויסן, אַז אין בייַדלאַך האָב איך געמאַכט זיצן די קינדער פון ישראל, ווען איך האָב זיי אַרויס-געצויגן פון לאַנד מצרים: איך בין יהוה אַייער גאָט. ⁴⁴ און משה האָט אַנגעזאָגט די קינדער פון ישראל די יום-טובים פון גאָט.

כד און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ² באַפעל די קינדער פון ישראל, זיי זאָלן דיר ברענגען ריינע געשלאָגענע בוימל פאַר דער לייכטונג, אויף אַנצוצינדן אַ ליכט תמיד. ³ דרויסן פון דעם פּרוֹכַת פון געזעץ אין אוהל-מועד זאָל עס אַהרן צורייכטן אויף פון אָונט ביז אין דער פרי פאַר גאָט תמיד; אַן אייביק געזעץ אויף אַייערע דור-דורות. ⁴ אין דער ריינער מנורה זאָל ער צורייכטן די רערלאַך פאַר גאָט תמיד.

⁵ און זאָלסט נעמען זעמלמעל, און אויסבאַקן דערפון צוועלף חלות; פון צוויי צענטל זאָל זיין יעטוועדער חלה. ⁶ און זאָלסט זיי לייגן אין צוויי רייען, זעקס אין אַ ריי, אויפן ריינעם טיש פאַר גאָט. ⁷ און זאָלסט אַרויפּטאָן אויף איטלאַכער ריי לויטערן וויירויך, כּדי עס זאָל זיין צו דעם ברויט פאַר אַ דערמאָנונג, אַ פרייעראַפּפּער צו גאָט. ⁸ שבת אין שבת זאָל ער עס אויסלייגן פאַר גאָט תמיד; פון די קינדער פון ישראל אַן אייביקער בונד. ⁹ און עס זאָל געהערן צו אַהרנען און צו זיינע

קינדער, און זיי זאלן עס עסן אין אַ הייליקן אָרט, וואָרום אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס, וואָס געהערט צו אים פון די פייעראָפּפּער פון גאָט; אַן אייביק רעכט.

¹⁰און דער זון פון אַ פרוי פון ישראל, וואָס איז געווען דער זון פון אַ מאַן אַ מצרי, איז אַרויסגעגאַנגען צווישן די קינדער פון ישראל; און דער זון פון דער פרוי פון ישראל און אַ מאַן פון ישראל האָבן זיך געקריגט אין לאַגער. ¹¹און דער זון פון דער פרוי פון ישראל האָט געלעסטערט דעם נאָמען, און געשאַלטן, און מע האָט אים געבראַכט צו משהן. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען שלומית, די טאָכטער פון דברין, פון שבט דן. ¹²און מע האָט אים אַריינגעזעצט אין וואַך, ביז מע וועט זיי באַשיידן לויט דעם מויל פון גאָט.

¹³האָט גאָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹⁴פיר אַרויס דעם וואָס האָט געשאַלטן, אויסן לאַגער, און אַלע וואָס האָבן געהערט זאלן אָנלענען זייערע הענט אויף זיין קאָפּ, און די גאַנצע עדה זאל אים פאַרשטיינען. ¹⁵און צו די קינדער פון ישראל זאלסטו רעדן, אַזוי צו זאָגן: יעטוועדער מאַן וואָס וועט שילטן זיין גאָט, זאל טראָגן זיין זינד. ¹⁶און דער וואָס לעסטערט דעם נאָמען פון יהוה, זאל טייטן געטייט ווערן; פאַרשטיינען זאל אים פאַרשטיינען די גאַנצע עדה; ווי דער פרעמדער אַזוי דער אַייגעבאַרענער, אַז ער לעסטערט דעם נאָמען, זאל ער געטייט ווערן.

¹⁷און אַז אַ מאַן וועט דערשלאָגן עמיצן אַ מענטשן צום טויט, זאל ער טייטן געטייט ווערן. ¹⁸און דער וואָס דער-שלאָגט אַ בהמה צום טויט, זאל זי אַפּפּאַלן; אַ לעבן פאַר אַ לעבן. ¹⁹און אַז אַ מאַן וועט מאַכן זיין חבר אַ מום, זאל געטאָן ווערן צו אים אַזוי ווי ער האָט געטאָן: ²⁰אַ בראַך פאַר אַ בראַך, אַן אויג פאַר אַן אויג, אַ צאָן פאַר אַ צאָן; אַזוי ווי דער מום וואָס

ער וועט מאַכן דעם מענטשן, אַזוי זאָל געמאַכט ווערן צו אים.
 21 אַ, דער וואָס דערשלאָגט אַ בהמה מוז זי אָפּצאָלן; און דער
 וואָס דערשלאָגט אַ מענטשן מוז געטייט ווערן. 22 אַיין געווען
 זאָל זיין ביי אַיך, ווי דער פרעמדער אַזוי זאָל זיין דער אַינ
 געבאַרענער, וואָרום איך בין יהוה אַייער גאָט.

23 און משה האָט גערעדט צו די קינדער פון ישראל, און
 זיי האָבן אַרויסגעפירט דעם וואָס האָט געשאָלטן אויסן לאַגער,
 און האָבן אים פאַרוואָרפן מיט שטיינער; און די קינדער פון
 ישראל האָבן געטאָן אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

בְּהַר

כה 1 און גאָט האָט גערעדט צו משהן אויפן באַרג סיני, אַזוי
 צו זאָגן: 2 רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט
 זאָגן צו זיי:

אַז איר וועט קומען אין דעם לאַנד וואָס איך גיב אַיך, זאָל
 דאָס לאַנד האַלטן אַ שבת צו גאָט. 3 זעקס יאָר זאָלסטו פאַר-
 זייען דיין פעלד, און זעקס יאָר זאָלסטו אַרומשניידן דיין וויינ
 גאַרטן, און אַינזאַמלען דעם אַינטראַג דערפון. 4 אָבער אויפן
 זיבעטן יאָר זאָל זיין אַ שבת פון רואונג פאַרן לאַנד, אַ שבת צו
 גאָט; דיין פעלד זאָלסטו ניט פאַרזייען, און דיין וויינגאַרטן
 זאָלסטו ניט אַרומשניידן. 5 דעם נאַכוויקס פון דיין שניט זאָלסטו
 ניט שניידן, און די טרויבן פון דיין ניט באַשניטענע וויינשטאַקן
 זאָלסטו ניט האַרבסטן; אַ יאָר פון רואונג זאָל עס זיין פאַרן
 לאַנד. 6 און די שבת-פּרוכט פון לאַנד זאָל זיין פאַר אַיך צום
 עסן: פאַר דיר, און פאַר דיין קנעכט, און פאַר דיין דינסט,
 און פאַר דיין געדונגענעם, און פאַר דיין אַינגעוואַנדערטן, וואָס
 האַלט זיך אויף ביי דיר; 7 און פאַר דיין בהמה, און פאַר דער

חיה וואָס אין דיין לאַנד, זאָל זיין איר גאַנצער אַיינטראַג צום עסן.

⁸ און זאָלסט דיר אָפּצײלן זיבן שבתים יאָרן, זיבן מאָל זיבן יאָר; און די טעג פון די זיבן שבתים יאָרן וועלן דיר זיין ניין און פערציק יאָר. ⁹ דענסמאָל זאָלסטו אַרויסלאָזן אַ שאַלונג פון שופר; אין זיבעטן חודש, אין צענטן טאָג פון חודש, אום יום־כּפור, זאָלט איר אַרויסלאָזן אַ שופר אין אַייער גאַנצן לאַנד. ¹⁰ און איר זאָלט הייליקן דאָס פּופּציקסטע יאָר, און אויסרופן אַ פּריילאָזונג אין לאַנד פאַר אַלע אירע באַווײנער; יובל זאָל עס אַיך זיין; און איר זאָלט אַיך אומקערן איטלאַכער צו זיין אַייגנטום, און איטלאַכער צו זיין משפּחה זאָלט איר אַיך אומ־קערן. ¹¹ יובל זאָל דאָס פּופּציקסטע יאָר אַיך זיין; איר זאָלט ניט זייען, און ניט שניידן זיינע גאַכוּוקסן, און ניט האַרבסטן זיינע ניט באַשניטענע וויינשטאַקן. ¹² וואָרום יובל איז דאָס; הייליק זאָל עס אַיך זיין; פון פעלד אַראָפּ זאָלט איר עסן זיין תּבואה. ¹³ אין דעמדאָזיקן יאָר פון יובל זאָלט איר אַיך אומקערן איטלאַכער צו זיין אַייגנטום. ¹⁴ און אַז איר וועט פאַרקויפן אַ פאַרקויפונג צו דיין חבר, אָדער קויפן פון דער האַנט פון דיין חבר, זאָלט איר ניט גאַרן אַינער דעם אַנדערן. ¹⁵ לויט דער צאָל פון די יאָרן גאַנץ יובל זאָלסטו קויפן פון דיין חבר; לויט דער צאָל פון תּבואה־יאָרן זאָל ער דיר פאַרקויפן. ¹⁶ לויט דער מערקייט פון די יאָרן זאָלסטו מערן דעם מקח דערפון, און לויט דער מינערקייט פון די יאָרן זאָלסטו מינערן דעם מקח דערפון; וואָרום די צאָל פון תּבואות פאַרקויפט ער דיר. ¹⁷ און איר זאָלט ניט גאַרן אַינער דעם אַנדערן, און זאָלסט מורא האָבן פאַר דיין גאַט, וואָרום איך בין יהוה אַייער גאַט. ¹⁸ און איר זאָלט טאָן מיינע חוקים, און היטן מיינע געזעצן, און זיי טאָן, כדי איר זאָלט זיצן אויף אַייער לאַנד

אין זיכערקייט. ¹⁹און דאָס לאַנד וועט געבן איר פרוכט, און איר וועט עסן צו זאָט, און וועט זיצן אין זיכערקייט דערויף. ²⁰און אַז איר וועט זאָגן: וואָס וועלן מיר עסן אין זיבעטן יאָר? מיר וועלן דאָך ניט זייען, און ניט אַיינוואַמלען אונדזער תבואה? ²¹וועל איך באַפעלן מיין ברכה אויף אַיך אין דעם זעקסטן יאָר, און עס וועט ברענגען תבואה פאַר דריי יאָר. ²²און אַז איר וועט זייען אויפן אַכטן יאָר, וועט איר עסן פון דער תבואה, דאָס אַלטע; ביזן ניינטן יאָר, ביז עס קומט זיין תבואה, וועט איר עסן דאָס אַלטע. ²³און די ערד זאָל ניט פאַרקויפט ווערן אויף אייביק, וואָרום צו מיר געהערט די ערד; וואָרום פרעמדע און אַייגעוואַנדערטע זייט איר ביי מיר. ²⁴און אין דעם גאַנצן לאַנד פון אַייער אַייגנטום זאָלט איר געבן דער ערד אַן אויס-לייוונג.

²⁵אַז דיין ברודער וועט אָרעם ווערן, און וועט פאַרקויפן פון זיין אַייגנטום, זאָל קומען זיין קרוב״ וואָס איז דער נענטסטער צו אים, און אויסלייזן דעם פאַרקויף פון זיין ברודער. ²⁶און אַז אַ מאַן וועט ניט האָבן קיין אויסלייזער, אָבער זיין האַנט וועט ווערן פאַרמעגלאַך, און ער וועט צונויפקריגן גענוג עס אויסצולייזן, ²⁷זאָל ער באַרעכענען די יאָרן פון זיין פאַר-קויפונג, און צוריקצאָלן דעם רעשט צו דעם מאַן וואָס ער האָט צו אים פאַרקויפט; און ער זאָל זיך אומקערן צו זיין אַייגנטום. ²⁸אויב אָבער זיין האַנט קען ניט צונויפקריגן גענוג אים צוריקצוצאָלן, זאָל זיין פאַרקויף בלייבן אין דער האַנט פון דעם וואָס האָט עס געקויפט, ביז דעם יאָר פון יובל, און אום יובל זאָל עס אַרויסגיין; און ער זאָל זיך אומקערן צו זיין אַייגנטום.

²⁹און אַז אַ מאַן וועט פאַרקויפן אַ חוינהויז אין אַ שטאָט מיט אַ מויער, זאָל זיין אויסלייזרעכט זיין ביז עס ענדיקט זיך דאָס

יָאָר פּוֹן זײַן פּאַרקױפּונג; אַ יָאָר זאָל זײַן זײַן אויסלייזרעכט.
³⁰אויב אָבער עס װעט נױט אויסגעלייזט װערן ביז עס װערט
 פּוֹל דערויף אַ גאַנץ יָאָר, זאָל דאָס הױז װאָס אין דער שטאָט
 װאָס האָט אַ מויער, בלייבן אויף אייביק בײַ דעם װאָס האָט
 עס געקויפט, אויף זײַנע דור־דורות; עס זאָל נױט אַרויסגיין אום
 יובל. ³¹אָבער די הײזער פּוֹן די דערפּער, װאָס האָבן נױט
 קײן מויער רונד אַרום, זאָלן צוגערעכנט װערן צום פעלד
 פּוֹן לאַנד; זײ זאָלן האָבן אַן אויסלייזונג, און אום יובל זאָלן
 זײ אַרויסגיין. ³²און די שטעט פּוֹן די לױים, די הײזער פּוֹן די
 שטעט פּוֹן זײער אייגנטום—די לױים האָבן אַן אייביק אויסלייז
 רעכט. ³³און אַז מע װעט קויפּן פּוֹן די לױים, זאָל דאָס
 פּאַרקויפטע הױז אין דער שטאָט פּוֹן זײַן אייגנטום אַרויסגיין אום
 יובל, װאָרום די הײזער פּוֹן די שטעט פּוֹן די לױים דאָס איז
 זײער אייגנטום צװישן די קינדער פּוֹן ישראל. ³⁴אָבער דאָס
 פעלד פּוֹן דעם פּרייען פּלאַץ אַרום זײערע שטעט קען נױט
 פּאַרקויפט װערן, װאָרום אַן אייביק אייגנטום איז דאָס זײַ.
³⁵און אַז דײַן ברודער װעט אַרעם װערן, און זײַן האַנט
 װעט זײַן געפּאַלן בײַ דיר, זאָלסטו אים אויפהאַלטן װי אַ
 פרעמדן און אײַגעװאַנדערטן, אַז ער זאָל קענען לעבן בײַ
 דיר. ³⁶זאָלסט נױט נעמען פּוֹן אים צינזן אָדער מערונג, און
 זאָלסט מורא האָבן פּאַר דײַן גאָט; כּדי דײַן ברודער זאָל
 קענען לעבן בײַ דיר. ³⁷זאָלסט אים נױט געבן דײַן געלט אויף
 צינזן, און דײַן עסנוואַרג זאָלסטו נױט געבן אויף מערונג. ³⁸אײך
 בין יהוה אײער גאָט װאָס האָב אײך אַרויסגעצויגן פּוֹן לאַנד
 מצרים, אײך צו געבן דאָס לאַנד פּנען, אײך צו זײַן צום גאָט.
³⁹און אַז דײַן ברודער װעט אַרעם װערן בײַ דיר, און װעט
 זיך פּאַרקויפּן צו דיר, זאָלסטו נױט אַרבעטן מיט אים אַזױ
 װי מע אַרבעט מיט אַ קנעכט. ⁴⁰װי אַ געדונגענער, װי אַן

איינגעוואַנדערטער, זאָל ער זיין ביי דיר; ביז דעם יאָר פון יובל זאָל ער דינען ביי דיר. ⁴¹דענסמאָל זאָל ער אַרויסגיין פון דיר, ער און זיינע קינדער מיט אים, און ער זאָל זיך אומקערן צו זיין משפחה, און צו דעם אייגנטום פון זיינע עלטערן זאָל ער זיך אומקערן. ⁴²וואָרום מיינע קנעכט זיינען זיי, וואָס איך האָב זיי אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים; זיי טאָרן נישט פאַרקויפט ווערן ווי מע פאַרקויפט אַ קנעכט. ⁴³זאָלסט נישט געוועלטיקן איבער אים מיט האַרטיקייט, און זאָלסט מורא האָבן פאַר דיין גאָט. ⁴⁴און דיין קנעכט און דיין דינסט, וואָס וועלן זיין ביי דיר—פון די פעלקער וואָס אַרום אייך, פון זיי זאָלט איר קויפן אַ קנעכט אָדער אַ דינסט. ⁴⁵און אויך פון די קינדער פון די איינגעוואַנדערטע וואָס האַלטן זיך אויף ביי אייך, פון זיי קענט איר קויפן, און פון זייערע משפחות וואָס ביי אייך, וואָס זיי האָבן געבאָרן אין אייער לאַנד; און זיי קענען אייך ווערן צום אייגנטום. ⁴⁶און איר קענט זיי לאָזן בירושה צו אייערע קינדער נאָך אייך, צו אַרבעטן פאַר אַן אייגנטום; אויף אייביק קענט איר אַרבעטן מיט זיי; אָבער איבער אייערע ברידער, די קינדער פון ישראל, איינער איבערן אַנדערן, זאָלט איר נישט געוועלטיקן מיט האַרטיקייט.

⁴⁷און אז די האַנט פון דעם פרעמדן אָדער דעם איינגעוואַנדערטן ביי דיר וועט ווערן פאַרמעגלאַך, און דיין ברודער וועט אַרעם ווערן לעבן אים, און וועט זיך פאַרקויפן צו דעם איינגעוואַנדערטן פרעמדן ביי דיר, אָדער צו אַן אַפּשטאַם פון אַ פרעמדנס משפחה, ⁴⁸קען ער, נאָכדעם ווי ער האָט זיך פאַרקויפט, האָבן אַן אויסלייזונג; איינער פון זיינע ברידער קען אים אויסלייזן; ⁴⁹אָדער זיין פעטער, אָדער זיין פעטערס זון קען אים אויסלייזן, אָדער עמיצער אַ לייב־קרוב פון זיין משפחה קען אים אויסלייזן; אָדער, אויב זיין האַנט ווערט

פֶּאָרמעגלאַך, קען ער זיך אַלײן אויסלײזן. ⁵⁰און ער זאָל זיך אויסרעכענען מיט זײן קויפער, פון דעם יאָר וואָס ער האָט זיך פֶּאַרקויפט צו אים ביז דעם יאָר פון יובל, און דאָס געלט פון זײן פֶּאַרקויפונג זאָל אויסגעוואָרפן ווערן לויט דער צאָל פון יאָרן; אַזוי ווי די טעג פון אַ געדונגענעם זאָל זײן וואָס ער איז אָפּגעווען בײַ אים. ⁵¹סײַ עס זײנען נאָך דאָ פיל יאָרן, זאָל ער לויט זײ צוריקצאָלן פון זײן קויפגעלט פֶּאַר זײן אויסלײזונג, ⁵²און סײַ עס זײנען געבליבן חײנציק יאָרן ביז דעם יאָר פון יובל, זאָל ער זיך מיט אים אויסרעכענען; ווי נאָך זײנע יאָרן זאָל ער צוריקצאָלן פֶּאַר זײן אויסלײזונג. ⁵³אַזוי ווי אַ געדונגענער פון יאָר צו יאָר זאָל ער זײן בײַ אים; ער זאָל ניט געוועלטיקן איבער אים מיט האַרטיקייט פֶּאַר דײנע אויגן. ⁵⁴און אויב ער וועט ניט אויסגעלײזט ווערן אויף די דאָזיקע אָפּנים, זאָל ער אַרויסגיין אין יאָר פון יובל, ער און זײנע קינדער מיט אים. ⁵⁵וואָרום צו מיר זײנען די קינדער פון ישראל קנעכט; מײנע קנעכט זײנען זײ, וואָס איך האָב זײ אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים: איך בין יהוה אײער גאָט.

כז יאיר זאָלט אײך ניט מאַכן אָפּגעטער, און אַ געשניצטן געץ און אַ זײלשטיין זאָלט איר אײך ניט אויפשטעלן, און אַ שטיינבילד זאָלט איר ניט שטעלן אין אײער לאַנד, זיך צו בוקן פֶּאַר אים, וואָרום איך בין יהוה אײער גאָט. ²מײנע שבתים זאָלט איר היטן, און פֶּאַר מײן הייליקטום זאָלט איר האָבן אָפּשײ: איך בין יהוה.

בַּחֲקוֹתַי

¹אויב איר וועט גיין אין מײנע חוקים, און היטן מײנע געבאָט, און זײ טאָן, זײעל איך געבן אײערע רעגנס אין זײער צײט, און די ערד וועט געבן איר תבואה, און דער בוים פון

פעלד וועט געבן זיין פרוכט. ⁵און דרעשן וועט גרייכן ביי
 אייך ביז האַרבסטן, און האַרבסטן וועט גרייכן ביז זריעה־צייט;
 און איר וועט עסן אייער ברויט צו זאָט, און זיצן אין זיכערקייט
 אין אייער לאַנד. ⁶און איך וועל געבן שלום אין לאַנד, און
 איר וועט זיך לייגן, און קיינער וועט ניט שרעקן; און איך וועל
 אויסראָטן אַ בייזע חיה פון לאַנד, און אַ שווערד וועט ניט
 דורכגיין אין אייער לאַנד. ⁷און איר וועט נאַכיאָגן אייערע
 פיינט, און זיי וועלן פאַלן פאַר אייך דורכן שווערד. ⁸און פיינף
 פון אייך וועלן נאַכיאָגן הונדערט, און הונדערט פון אייך וועלן
 נאַכיאָגן צען טויזנט, און אייערע פיינט וועלן פאַלן פאַר אייך
 דורכן שווערד. ⁹און איך וועל זיך קערן צו אייך, און וועל אייך
 פרוכפערן און אייך מערן, און איך וועל אויפשטעלן מיין בונד מיט
 אייך. ¹⁰און איר וועט עסן אַלטע, גאָר אַלטע נתבואהו, און איר
 וועט אַרויסראַמען די אַלטע פון וועגן דער נייער. ¹¹און איך
 וועל מאַכן מיין רואונג צווישן אייך, און מיין זעל וועט אייך ניט
 פאַראַומווערדיקן. ¹²און איך וועל אומגיין צווישן אייך, און וועל
 אייך זיין צום גאָט, און איר וועט מיר זיין צום פאַלק. ¹³אין
 בין יהוה אייער גאָט, וואָס האָב אייך אַרויסגעצויגן פון לאַנד
 מצרים, פון צו זיין קנעכט צו זיי, און איך האָב צעבראַכן די
 שטאַנגען פון אייער יאָך, און האָב אייך געפירט מיט אַן אויפ־
 געהויבענעם קאָפּ.

¹⁴אויב אָבער איר וועט ניט צוהערן צו מיר, און וועט ניט
 טאָן אַלע די דאָזיקע געבאָט, ¹⁵און אויב מיינע חוקים וועט איר
 פאַראַכטן, און אויב מיינע געזעצן וועט פאַראַומווערדיקן
 אייער זעל, ניט צו טאָן אַלע מיינע געבאָט, כדי איר זאָלט פאַר־
 שטערן מיין בונד, ¹⁶וועל איך אויך טאָן דאָסדאָזיקע צו אייך:
 איך וועל אָנזעצן אויף אייך אַ בהלה—די דער, און קדחת, וואָס
 מאַכן אויסגיין די אויגן און פאַרשמאַכטן די זעל. און איר וועט

זייען אייער זאמען אומנישט, וואָרום אייערע פיינט וועלן עס אויפּעסן. ¹⁷ און איך וועל קערן מיין פנים אַקעגן אייך, און איר וועט געשלאָגן ווערן פאַר אייערע פיינט, און אייערע שונאים וועלן געוועלטיקן איבער אייך; און איר וועט לויפן ווען קיינער יאָגט אייך ניט.

¹⁸ און אויב איר וועט ביי אַלעם דעם ניט צוהערן צו מיר, וועל איך אייך זיבן מאָל מער שטראָפן פאַר אייערע זינד. ¹⁹ און איך וועל צעברעכן אייער שטאַלצע מאַכט, און וועל מאַכן אייער הימל אַזוי ווי אייז, און אייער ערד אַזוי ווי קופּער. ²⁰ און אייער כּוֹח וועט אַוועקגיין אומנישט, און אייער ערד וועט ניט געבן איר תּבוּאה, און דער בוים פון לאַנד וועט ניט געבן זיין פּרוּכט.

²¹ און אויב איר וועט גיין מיר דערווידער, און וועט ניט וועלן צוהערן צו מיר, וועל איך זיבן מאָל מערן אויף אייך שלעק, לויט אייערע זינד. ²² און איך וועל אָנשיקן אויף אייך די חיה פון פעלד, און זי וועט אייך באַרויבן פון קינדער, און פאַרשניידן אייערע בהמות, און אייך פאַרמינערן; און אייערע וועגן וועלן פאַרוויסט ווערן.

²³ און אויב איר וועט דערמיט מיר ניט אויסגעמוסרט ווערן, און איר וועט גיין מיר דערווידער, ²⁴ וועל איך אויך גיין אייך דערווידער, און איך אויך וועל אייך שלאָגן זיבן מאָל פאַר אייערע זינד. ²⁵ און איך וועל ברענגען אויף אייך אַ שווערד, וואָס וועט זיך נוקם זיין די נקמה פון דעם בונד, און איר וועט זיך פאַרקלייבן אין אייערע שטעט. און איך וועל אָנשיקן אַ מגפה צווישן אייך, און איר וועט געגעבן ווערן אין דער האַנט פון דעם פיינט. ²⁶ און איך וועל אייך צעברעכן דעם אונטערלעך פון ברויט, וועלן צען ווייבער באַקן אייער ברויט אין איין אויוון, און זיי וועלן אָפּברענגען אייער ברויט אויפן וואָג, און איר וועט עסן און ניט זאָט ווערן.

²⁷און אויב איר וועט נאָך דעם ניט צוהערן צו מיר, און איר וועט גיין מיר דערווידער, ²⁸וועל איך גיין אײך דערווידער מיט גרימצאָרן, און איך אויך וועל אײך שטראָפן זיבן מאָל פאַר אײערע זינד. ²⁹און איר וועט עסן דאָס פלייש פון אײערע זיין, און דאָס פלייש פון אײערע טעכטער וועט איר עסן. ³⁰און איך וועל פאַרטיליגן אײערע בָּמות, און וועל פאַרשניידן אײערע זוננױלן, און אַהינטאַן אײערע פּגרים אויף די פּגרים פון אײערע געצן, און מיין זעל וועט אײך פאַראומווערדיקן. ³¹און איך וועל מאַכן פון אײערע שטעט אַ חורבן, און וועל פאַרוויסטן אײערע הייליקטומען, און וועל ניט שמעקן אײערע געשמאַקע ריחות. ³²און איך וועל פאַרוויסטן דאָס לאַנד, און אײערע פיינט וואָס זיצן דערין, וועלן גאַפן איבער איר. ³³און אײך וועל איך צעשפרייטן צווישן די פעלקער, און איך וועל אַרויסציען נאָך אײך אַ שווערד, און אײער לאַנד וועט זיין אַ וויסטעניש, און אײערע שטעט וועלן זיין אַ חורבן. ³⁴דענסמאָל וועט דאָס לאַנד אָפּצאָלן אירע שבתים—אַלע טעג וואָס עס וועט וויסט זיין, און איר וועט זיין אין דעם לאַנד פון אײערע פיינט; דענסמאָל וועט דאָס לאַנד רוען, און באַצאָלן אירע שבתים. ³⁵אַלע טעג וואָס עס וועט וויסט זיין, וועט עס רוען ווי עס האָט ניט גערוט אין אײערע שבתים, ווען איר זייט געזעסן דערויף. ³⁶און די וואָס וועלן בלייבן פון אײך, וועל איך אַריינברענגען אַ שרעקעדיקייט אין זייער האַרצן, אין די לענדער פון זייער פיינט, און זיי וועט נאָכיאַגן דער שאַרף פון אַ געטריבענעם בלאַט, און זיי וועלן לויפן ווי מע לויפט פון שווערד, און פאַלן ווען קיינער יאָגט ניט. ³⁷און זיי וועלן געשטרויכלט ווערן איינער אָן אַנדערן, אַזוי ווי פאַרן שווערד, ווען קיינער יאָגט ניט; און איר וועט ניט האָבן קיין תקומה פאַר אײערע פיינט. ³⁸און איר וועט אונטערגיין צווישן

די פעלקער, און דאָס לאַנד פון אַייערע פּיינט וועט אַיך אויפּעסן. ³⁹ און די געבליבענע פון אַיך וועלן אַייגיין פאַר זייער זינד אין די לענדער פון אַייערע פּיינט; און אויך פאַר די זינד פון זייערע עלטערן וועלן זיי אַייגיין אַזוי ווי יענע. ⁴⁰ און זיי וועלן זיך מודה זיין אויף זייערע זינד, און אויף די זינד פון זייערע עלטערן, אין זייער פעלשונג, וואָס זיי האָבן געפעלשט אָן מיר, און אויך וואָס זיי זיינען געגאַנגען מיר דער-ווידער; ⁴¹ וואָס דערפאַר [פּין איך אויך זיי געגאַנגען דערווידער, און האָב זיי געבראַכט אין דעם לאַנד פון זייערע פּיינט. אויב זייער אומבאַשניטן האַרץ וועט דענסמאַל ווערן אונטער-טעניק, און זיי וועלן דענסמאַל האָבן אָפּגעצאַלט פאַר זייערע זינד, ⁴² וועל איך זיך דערמאָנען אָן מײן בונד מיט יעקבן, און אויך אָן מײן בונד מיט יצחקן, און אויך אָן מײן בונד מיט אַברהמען וועל איך זיך דערמאָנען, און אָן דעם לאַנד וועל איך זיך דערמאָנען. ⁴³ וואָרום דאָס לאַנד וועט זיין פאַרלאָזן אָן זיי, און וועט אָפּצאַלן אירע שבתים, ווען עס וועט זיין וויסט אָן זיי; און זיי וועלן אָפּצאַלן פאַר זייערע זינד; ווייל און באַווייל מײנע געזעצן האָבן זיי פאַראַכט, און מײנע חוקים האָט פאַראומווערדיקט זייער זעל. ⁴⁴ אָבער אפילו דענסמאַל, ווען זיי וועלן זיין אין דעם לאַנד פון זייערע פּיינט, וועל איך זיי ניט פאַראַכטן, און וועל זיי ניט פאַראומווערדיקן, זיי צו פאַרלענדן, צו פאַרשטערן מײן בונד מיט זיי, וואָרום איך בין יהוה זייער גאָט. ⁴⁵ און איך וועל זיך דערמאָנען פון זייערטוועג אָן דעם בונד מיט די ערשטע, וואָס איך האָב זיי אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים פאַר די אויגן פון די פעלקער, זיי צו זיין צום גאָט: איך בין יהוה.

⁴⁶ דאָס זיינען די חוקים און די געזעצן און די לערנונגען וואָס גאָט האָט געגעבן צווישן אים און צווישן די קינדער פון ישׂראל אויפן באַרג סיני דורך דער האַנט פון משהן.

כז יאון גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי: אַז אַ מאַן וועט קלאָר אַרויסרעדן אַ נדר פון נפשות צו גאָט, לויט דיין שאַצונג, ³זאָל דיין שאַצונג זיין פאַר אַ זכר פון צוואַנציק יאָר אַלט און ביז זעכציק יאָר אַלט—זאָל דיין שאַצונג זיין פופציק שקל זילבער, אויפן הייליקן שקל. ⁴און אויב דאָס איז אַ נקבה, זאָל דיין שאַצונג זיין דרייסיק שקל. ⁵און אויב פון פינף יאָר אַלט און ביז צוואַנציק יאָר אַלט, זאָל דיין שאַצונג זיין, אַ זכר צוואַנציק שקל, און פאַר אַ נקבה צען שקל. ⁶און אויב פון אַ חודש אַלט און ביז פינף יאָר אַלט, זאָל דיין שאַצונג זיין, אַ זכר פינף שקל זילבער, און פאַר אַ נקבה זאָל דיין שאַצונג זיין דריי שקל זילבער. ⁷און אויב פון זעכציק יאָר אַלט און העכער, אויב אַ זכר, זאָל דיין שאַצונג זיין פופצן שקל, און פאַר אַ נקבה צען שקל. ⁸און אויב ער איז צו אַרעם פאַר דיין שאַצונג, זאָל מען אים שטעלן פאַרן כהן, און דער כהן זאָל אים אָפּשאַצן; לויט ווי עס פאַרמאָגט די האַנט פון דעם וואָס טוט דעם נדר, זאָל אים אָפּשאַצן דער כהן.

⁹און אויב דאָס איז אַ בהמה וואָס מען איז מקריב דערפון אַ קרבן צו גאָט, זאָל אַלץ וואָס ער גיט פון אַזעלכע צו גאָט, זיין הייליק. ¹⁰ער טאָר עס ניט טוישן און טאָר דאָס ניט אומבייטן, בעסערס אויף ערגערן, אָדער ערגערס אויף בעסערן; און אויב אומבייטן וועט ער אומבייטן אַ בהמה פאַר אַ בהמה, זאָל אי זי איר אומבייט זיין הייליק. ¹¹און אויב דאָס איז וואָסער עס איז אומריינע בהמה, וואָס מען איז דערפון ניט מקריב אַ קרבן צו גאָט, זאָל ער שטעלן די בהמה פאַרן כהן, ¹²און דער כהן זאָל זי אָפּשאַצן, אויב זי איז גוט אָדער שלעכט; אַזוי ווי דו, דער כהן, שאַצסט, אַזוי זאָל זיין. ¹³און אויב אויסלייזן וויל ער זי אויסלייזן, זאָל ער צולייגן אַ פינפטל דערפון צו דיין שאַצונג.

¹⁴און אַז אַ מאַן וועט הייליקן זיין הויז הייליק צו גאָט, זאָל עס דער פֿהן אָפּשאַצן, אויב עס איז גוט אָדער שלעכט; אזוי ווי דער פֿהן וועט עס אָפּשאַצן, אזוי זאָל באַשטיין. ¹⁵און אויב דער וואָס הייליקט עס וויל אויסלייזן זיין הויז, זאָל ער צולייגן דערצו אַ פינפטל פֿון דעם געלט פֿון דיין שאַצונג, און עס זאָל בלייבן ביי אים.

¹⁶און אויב פֿון דעם פעלד פֿון זיין אייגנטום וועט אַ מאַן הייליקן צו גאָט, זאָל דיין שאַצונג זיין לויט דער זריעה דערפֿון: די זריעה פֿון אַ חוּמֶר גערשטן אין פּופּציק שָקל זיל בער. ¹⁷אויב ער וועט הייליקן זיין פעלד פֿון דעם יאָר פֿון יובל, זאָל עס באַשטיין לויט דיין שאַצונג. ¹⁸און אויב ער וועט הייליקן זיין פעלד נאָכן יובל, זאָל אים דער פֿהן באַרעכענען דאָס געלט לויט דער צאָל פֿון די יאָרן וואָס זיינען געבליבן ביז דעם יאָר פֿון יובל, און אַן אַראָפּרעכענונג זאָל געמאַכט ווערן פֿון דיין שאַצונג. ¹⁹און אויב אויסלייזן וויל אויסלייזן דאָס פעלד דער וואָס הייליקט עס, זאָל ער צולייגן דערצו אַ פינפטל פֿון דעם געלט פֿון דיין שאַצונג, און עס זאָל זיך אָפּשטעלן ביי אים. ²⁰אויב אָבער ער וועט ניט אויסלייזן דאָס פעלד, אָדער אויב מע האָט פֿאַרקויפט דאָס פעלד צו אַן אַנדער מענטשן, קען עס מער ניט אויסגעלייזט ווערן. ²¹און דאָס פעלד, ווען עס גייט אַרויס אום יובל, זאָל זיין הייליק צו גאָט, אזוי ווי אַ פעלד פֿון חרם; צום פֿהן זאָל געהערן דאָס אייגנטום דערפֿון.

²²און אויב ער וועט הייליקן צו גאָט זיינס אַ געקויפט פעלד, וואָס איז ניט פֿון דעם פעלד פֿון זיין אייגנטום, ²³זאָל אים דער פֿהן באַרעכענען דעם באַטרעף פֿון דיין שאַצונג ביז דעם יאָר פֿון יובל, און ער זאָל געבן דיין שאַצונג אין דעם אייגענעם טאָג, הייליק צו גאָט. ²⁴אין יאָר פֿון יובל זאָל דאָס פעלד זיך אומ־קערן צו דעם וואָס ער האָט עס פֿון אים געקויפט, וואָס צו אים

געהערט דאָס אייגנטום פון דעם לאַנד. ²⁵און דיין יעטוועדער שאַצונג זאָל זיין אויפן הייליקן שָקל; צוואַנציק גָרָה זאָל זיין דער שָקל.

²⁶אָבער אַ בכֹּר צווישן בהמות, וואָס געהערט דורך זיין בכורהשאַפט צו גאָט, אים דאַרף קיינער ניט הייליקן; סײַ אַן אָקס, סײַ אַ שעפּס, געהערט ער צו גאָט. ²⁷און אויב פון אַן אומריינער בהמה, זאָל מען אויסלייזן לויט דיין שאַצונג, און צולייגן דערצו אַ פינפטל דערפון; און אויב ער וועט ניט אויסגעלייזט ווערן, זאָל ער פאַרקויפט ווערן לויט דיין שאַצונג.

²⁸אָבער קיין חרם וואָס עמיצער וועט מאַכן חרם צו גאָט, פון אַלץ וואָס ער האָט, פון מענטשן, אָדער פון בהמות, אָדער פון דעם פעלד פון זיין אייגנטום, קען ניט פאַרקויפט ווערן, און ניט אויסגעלייזט ווערן; איטלאַכער חרם איז אַ הייליקסטע הייליקייט צו גאָט. ²⁹קיין חרם וואָס וועט געמאַכט ווערן חרם פון מענטשן, קען ניט אויסגעלייזט ווערן; טייטן מוז ער געטייט ווערן.

³⁰און איטלאַכער מעשר פון דער ערד, פון זאַמען פון דער ערד, פון פרוכט פון בוים, געהערט צו גאָט; הייליק צו גאָט. ³¹און אויב אויסלייזן וויל אַ מאַן אויסלייזן טייל פון זיין מעשר, זאָל ער צולייגן דערצו אַ פינפטל דערפון. ³²און איטלאַכער מעשר פון רינדער און שאַף—פון אַלץ וואָס גייט אונטער דער רוט, זאָל דער צענטער זיין הייליק צו גאָט. ³³מען זאָל ניט נאַכווכן אויב ער איז גוט אָדער שלעכט, און מען זאָל אים ניט אומבייטן; און אויב אומבייטן וועט מען אים אומבייטן, זאָל אי ער אי זיין אומבייט זיין הייליק; ער קען ניט אויסגעלייזט ווערן.

³⁴דאָס זיינען די געבאָט וואָס גאָט האָט געבאָטן משהן פאַר די קינדער פון ישראל אויפן באַרג סיני.

במדבר

ESTEF

בַּמִּדְבָּר

1	א	די ציילונג פון פאלק
1	ב	ווי די מחנות זאלן לאַגערן
1	ג	אהרנס זין די פֿהנים
5	ג	די לױים. אויסלייזונג פון די בכורים דורך די לױים
1	ד	דער דינסט פון די לױים
1	ה	אַרויסשיקונג פון אומריינע אויסן לאַגער
5	ה	וועגן אומקערונג פון אַ גולה
11	ה	וועגן אַ פרוי פֿאַרדעכטיקט אין אומטריישאַפט (סוטה)
1	ו	דינים וועגן אַ נזיר
22	ו	די ברכה פון די פֿהנים
1	ז	די געשאַנקען פון די פירשטן צו דער באַנייאונג פון מזבח
1	ח	אַנציינדונג פון דער מגורה
5	ח	אַיינווייאונג פון די לױים
1	ט	וועגן קרבן־פֿסח
15	ט	דער וואַלקנוייל איבערן משכן
1	י	די זילבערנע טרומייטן
11	י	די ציאונג פון מדבר סיני
29	י	משה בעט זיין שווער צו בלייבן מיט אים
33	י	דער אַרון פון בונד ציט פֿאַרויס
1	יא	דאָס פֿאַלק באַקלאַגט זיך אויף משהן
16	יא	גאָט גיט פון משהס גייסט אויף זיבעציק עלטסטע
26	יא	אַלדד און מיַדד
31	יא	די וואַכטלפויגלען (שלו)
1	יב	מרים ווערט געשטראַפט פֿאַר באַרעדן משהן

- 1 יג משה שיקט אויסקוקערס קיין לאַנד פֿנען
 21 יג דער באַריכט פון די אויסקוקערס (מרגלים)
 11 יד גאַטס צאָרן אויף דער ווידערשפעניקייט פון פֿאַלק
 1 טו וועגן שפייזאָפּפּער און גיסאָפּפּער
 17 טו די אָפּשיידונג פון טייג (חלה)
 22 טו קרבנות פֿאַר זינד געטאָן אומגערן
 32 טו פֿאַרשטיינונג פון אַ מחלל-שבת
 37 טו ציצית
 1 טז קרח שטעלט זיך קעגן משה. זיין שטראָף
 דאָס פֿאַלק איז אומצופֿרידן מיט קרחס סוף, און ציט
 6 יז אויף זיך גאַטס צאָרן
 16 יז דאָס בליען פון אַהרנס שטעקן
 1 יח דער דינסט און די רעכט פון די פֿהנים און די לויים
 1 יט די פֿרה אַדומה (רויטע קו)
 1 כ מרימס טויט
 2 כ משה שלאָגט וואַסער פון פעלז
 14 כ אַדום לאָזט ניט דורכגיין ישראל דורך זיין לאַנד
 22 כ אַהרנס טויט
 1 כא די מלחמה מיטן מלך פון עַרד
 4 כא די פייערדיקע שלאָנגען
 10 כא ציאונגען פון די קינדער פון ישראל. דאָס ליד פון ברונעם כא
 21 כא די מלחמה מיט סיחונען. דאָס ליד אויף מואָב
 31 כא די מלחמה מיט עוג דעם מלך פון כְּשֵׁן
 2 כב בָּלָק און בָּלַעַם
 1 כה די קינדער פון ישראל זינדיקן אין פֿעור
 6 כה פֿתחסעס געטריישאַפּט צו גאָט
 1 כו גייע ציילונג פון פֿאַלק
 1 כז צלפֿחדס טעכטער פֿאַרלאַנגען זייער פֿאַטערס נחלה
 12 כז משה מאַכט יהושוען פֿאַרן פֿירער נאָך זיין טויט

- די קרבנות פאר די יום־טובים
- 1 כח
- וועגן א נדר
- 2 ל
- נקמה אן די מדינים
- 1 לא
- ראובן, גד, און א האלבער שבת מנשה, קריגן זייער טייל
- אויף דער מזרחזייט פון ירדן
- 1 לב
- אלע ציאונגען פון די קינדער פון ישראל
- 1 לג
- פארטרייבונג פון די פעלקער און איינטיילונג פון דעם לאַנד
- 50 לג
- שטעט פאר די לויים
- 1 לה
- שטעט פון אנטרינונג (ערי מקלט) פאר דעם וואָס טייט אַ
- מענטשן אומגערן
- 9 לה
- א נחלה טאַר ניט איבערגיין פון איין שבת צו אַ צווייטן
- 1 לו

סדרות פון במדבר

1	א	במדבר (אין מדבר)
21	ד	נשא (נעם אויף)
1	ח	בְּהַעֲלוֹתָךְ (אז דו צינדסט אָן)
3	יג	שֶׁלַח (שיק)
1	טז	קרח
1	יט	חֲקַת (דאָס געזעץ)
2	כב	בָּלָק
10	כה	פִּינְחָס
2	ל	מִטּוֹת (די שבטים)
1	לג	מִסְעֵי (די ציאונגען)

בְּמִדְבָּר

אָ און גאָט האָט גערעדט צו משהן אין מדבר סיני, אין אוהל-
מועד, אין ערשטן טאָג פון צווייטן חודש, אין צווייטן יאָר
נאָך זייער אַרויסגיין פון לאַנד מצרים, אַזוי צו זאָגן:

²נעמט אויף דעם מספר פון דער גאַנצער עדה פון די
קינדער פון ישראל לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאָטער-
היזער, נאָך דער צאָל פון נעמען, יעטוועדער מאַנספאַרשויך,
לויט זייערע קעפּ. ³פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער,
איטלאַכן אין ישראל וואָס גייט אַרויס אין חיל, זאָלט איר זיי
ציילן לויט זייערע מחנות, דו און אהרן. ⁴און מיט אַיך זאָלן זיין
צו מאַן, צו מאַן פון אַ שבט, אַ מאַן וואָס איז דער הויפט פון זיין
פאָטערהויז. ⁵און דאָס זיינען די נעמען פון די מענער וואָס
זאָלן שטיין מיט אַיך: פון ראובן, אַליצור דער זון פון שדיאורן.
⁶פון שמעון, שלומיאַל דער זון פון צורישדין. ⁷פון יהודה, נחשון
דער זון פון עמינדבן. ⁸פון יששכר, נתנאל דער זון פון צופרן.
⁹פון זבולון, אַליאַב דער זון פון חלונען. ¹⁰פון די קינדער פון
יוסף: פון אפרים, אַלישָמֶע דער זון פון עמיהודן; פון מנשה,
גמליאַל דער זון פון פּדֶהצורן. ¹¹פון בנימין, אַבידן דער זון
פון גדעונין. ¹²פון דן, אחיעזר דער זון פון עמישדין. ¹³פון
אַשר, פּגעיאַל דער זון פון עכרנען. ¹⁴פון גַד, אַלְיָסָה דער זון
פון דעואַלן. ¹⁵פון נפתלי, אחירע דער זון פון עינגען.

¹⁶דידאָזיקע זיינען געווען גערופענע פון דער עדה, פירשטן
פון זייערע פאָטערשטאַמען; די הויפטלייט פון די טויונטן
פון ישראל זיינען זיי געווען. ¹⁷און משה און אהרן האָבן

גענומען די דאָזיקע מענער וואָס זיינען אָנגערופן מיט די נעמען,
¹⁸און זיי האָבן אַינגעזאַמלט די גאַנצע עדה אין ערשטן טאָג פון
 צווייטן חודש; און זיי האָבן אָנגעגעבן זייער געבורט לויט זייערע
 משפחות, לויט זייערע פאָטערהייזער, נאָך דער צאָל פון נעמען,
 פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, לויט זייערע קעפּ. ¹⁹אָזוי
 ווי גאָט האָט באַפוילן משהן, האָט ער זיי געציילט אין מדבר
 סיני.

²⁰און די קינדער פון ראובן, ישראלס בכור, זייערע
 געבורטן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאָטערהייזער,
 נאָך דער צאָל פון נעמען, לויט זייערע קעפּ, יעטוועדער מאַנס-
 פאַרשוין פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס
 גייט אַרויס אין חיל—²¹זייערע געציילטע, פון שבט ראובן,
 זיינען געווען זעקס און פערציק טויזנט און פינף הונדערט.

²²פון די קינדער פון שמעון, זייערע געבורטן לויט זייערע
 משפחות, לויט זייערע פאָטערהייזער, זיינע געציילטע נאָך דער
 צאָל פון נעמען, לויט זייערע קעפּ, יעטוועדער מאַנספאַרשוין
 פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט
 אַרויס אין חיל—²³זייערע געציילטע, פון שבט שמעון, ניין און
 פופציק טויזנט און דריי הונדערט.

²⁴פון די קינדער פון גַד, זייערע געבורטן לויט זייערע
 משפחות, לויט זייערע פאָטערהייזער, נאָך דער צאָל פון נעמען,
 פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס
 אין חיל—²⁵זייערע געציילטע, פון שבט גַד, פינף און פערציק
 טויזנט און זעקס הונדערט און פופציק.

²⁶פון די קינדער פון יהודה, זייערע געבורטן לויט זייערע
 משפחות, לויט זייערע פאָטערהייזער, נאָך דער צאָל פון נעמען,
 פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס
 אין חיל—²⁷זייערע געציילטע, פון שבט יהודה, פיר און זיבעציק
 טויזנט און זעקס הונדערט.

²⁸ פון די קינדער פון יששכר, זייערע געבורטן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאטערהייזער, נאך דער צאל פון נעמען, פון צוואנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס אין חיל—²⁹ זייערע געציילטע, פון שבט יששכר, פיר און פופציק טויזנט און פיר הונדערט.

³⁰ פון די קינדער פון זבולון, זייערע געבורטן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאטערהייזער, נאך דער צאל פון נעמען, פון צוואנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס אין חיל—³¹ זייערע געציילטע, פון שבט זבולון, זיבן און פופציק טויזנט און פיר הונדערט.

³² פון די קינדער פון יוסף: פון די קינדער פון אפרים, זייערע געבורטן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאטערהייזער, נאך דער צאל פון נעמען, פון צוואנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס אין חיל—³³ זייערע געציילטע, פון שבט אפרים, פערציק טויזנט און פינף הונדערט.

³⁴ פון די קינדער פון מנשה, זייערע געבורטן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאטערהייזער, נאך דער צאל פון נעמען, פון צוואנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס אין חיל—³⁵ זייערע געציילטע, פון שבט מנשה, צוויי און דרייסיק טויזנט און צוויי הונדערט.

³⁶ פון די קינדער פון בנימין, זייערע געבורטן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאטערהייזער, נאך דער צאל פון נעמען, פון צוואנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס אין חיל—³⁷ זייערע געציילטע, פון שבט בנימין, פינף און דרייסיק טויזנט און פיר הונדערט.

³⁸ פון די קינדער פון דן, זייערע געבורטן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאטערהייזער, נאך דער צאל פון נעמען, פון צוואנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס

גייט אַרויס אין חיל—³⁹זייערע געציילטע, פון שבט דן, צוויי און זעכציק טויזנט און זיבן הונדערט.

⁴⁰פון די קינדער פון אָשר, זייערע געבורטן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פּאָטערהייזער, נאָך דער צאָל פון נעמען, פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס אין חיל—⁴¹זייערע געציילטע, פון שבט אָשר, איין און פּערציק טויזנט און פינף הונדערט.

⁴²די קינדער פון נפתלי, זייערע געבורטן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פּאָטערהייזער, נאָך דער צאָל פון נעמען, פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס אין חיל—⁴³זייערע געציילטע, פון שבט נפתלי, דריי און פּופציק טויזנט און פיר הונדערט.

⁴⁴דאָס זיינען די געציילטע וואָס משה און אהרן האָבן געציילט, און די פירשטן פון ישראל; צוועלף מאָן, צו איין מאָן פון זיין פּאָטערהויז זיינען זיי געווען. ⁴⁵און אַלע געציילטע פון די קינדער פון ישראל לויט זייערע פּאָטערהייזער, פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס אין חיל אין ישראל, זיינען געווען—⁴⁶אַלע געציילטע זיינען געווען זעקס מאָל הונדערט טויזנט און דריי טויזנט און פינף הונדערט און פּופציק. ⁴⁷אַבער די לויים לויט זייער פּאָטערשטאַם זיינען ניט געציילט געוואָרן צווישן זיי.

⁴⁸און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו זאָגן: ⁴⁹דעם שבט לוי אָבער זאָלסטו ניט ציילן, און זייער צאָל זאָלסטו ניט אויפֿ-נעמען צווישן די קינדער פון ישראל. ⁵⁰נאָר דו שטעל די לויים איבער דעם משכן פון געזעץ, און איבער אַלע זיינע כלים, און איבער אַלץ וואָס געהערט צו אים; זיי זאָלן טראָגן דעם משכן, און אַלע זיינע כלים, און זיי זאָלן אים באַדינען; און רונד אַרום דעם משכן זאָלן זיי לאַגערן. ⁵¹און ביים ציען פון משכן זאָלן

אים די לויים אַראָפּנעמען, און ביים רוען פון משכן זאָלן אים די לויים אויפשטעלן, און דער פרעמדער וואָס גענענט זאָל געטייט ווערן. ⁵²און די קינדער פון ישראל זאָלן לאַגערן איטלאַכער אין זיין לאַגער, און איטלאַכער ביי זיין פּאָן, לויט זייערע מחנות. ⁵³און די לויים זאָלן לאַגערן רונד אַרום דעם משכן פון געזעץ, כדי עס זאָל ניט זיין אַ צאָרן אויף דער עדה פון די קינדער פון ישראל. און די לויים זאָלן היטן די היטונג פון דעם משכן פון געזעץ.

⁵⁴און די קינדער פון ישראל האָבן אזוי געטאָן; אזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן, אזוי האָבן זיי געטאָן.

ב ¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרֹנען, אזוי צו זאָגן:

²איטלאַכער ביי זיין פּאָן, לויט די צייכנס פון זייערע פּאָטער-הייזער, זאָלן לאַגערן די קינדער פון ישראל; אַקעגנאיבער רונד אַרום דעם אוהל-מועד זאָלן זיי לאַגערן. ³און די וואָס לאַגערן אין מזרח צו זונאוּפגאַנג זאָלן זיין: די פּאָן פון דעם לאַגער פון יהודה לויט זייערע מחנות, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון יהודה, נחשון דעם זון פון צמִינָדָבן, ⁴און זיין חיל—זייערע געציילטע, פיר און זיבעציק טויזנט און זעקס הונדערט. ⁵און די וואָס לאַגערן לעבן אים: שבט יששכָר, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון יששכָר, נתנאל דעם זון פון צוֹרֶן, ⁶און זיין חיל—זיינע געציילטע, פיר און פופציק טויזנט און פיר הונדערט; ישבט זבולון, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון זבולון, אַליאַב דעם זון פון חִלֹנֶען, ⁷און זיין חיל—זיינע געציילטע, זיבן און פופציג טויזנט און פיר הונדערט. ⁸אַלע געציילטע פון דעם לאַגער פון יהודה: הונדערט און אַכציק טויזנט און זעקס טויזנט און פיר הונדערט, לויט זייערע מחנות. זיי זאָלן ציען צוערשט. ¹⁰די פּאָן פון דעם לאַגער פון ראובן זאָל זיין צו דרום,

גייט אַרויס אין חיל—³⁹זייערע געציילטע, פון שבט דן, צוויי און
זעכציק טויזנט און זיבן הונדערט.

⁴⁰פון די קינדער פון אָשר, זייערע געבורטן לויט זייערע
משפחות, לויט זייערע פּאָטערהייזער, נאָך דער צאָל פון נעמען,
פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט
אַרויס אין חיל—⁴¹זייערע געציילטע, פון שבט אָשר, איין און
פערציק טויזנט און פינף הונדערט.

⁴²די קינדער פון נפתלי, זייערע געבורטן לויט זייערע
משפחות, לויט זייערע פּאָטערהייזער, נאָך דער צאָל פון נעמען,
פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט
אַרויס אין חיל—⁴³זייערע געציילטע, פון שבט נפתלי, דריי און
פופציק טויזנט און פיר הונדערט.

⁴⁴דאָס זיינען די געציילטע וואָס משה און אַהרן האָבן
געציילט, און די פירשטן פון ישראל; צוועלף מאָן, צו איין מאָן
פון זיין פּאָטערהויז זיינען זיי געווען. ⁴⁵און אַלע געציילטע פון
די קינדער פון ישראל לויט זייערע פּאָטערהייזער, פון צוואַנציק
יאָר אַלט און העכער, איטלאַכער וואָס גייט אַרויס אין חיל אין
ישראל, זיינען געווען—⁴⁶אַלע געציילטע זיינען געווען זעקס מאָל
הונדערט טויזנט און דריי טויזנט און פינף הונדערט און פופציק.
⁴⁷אַבער די לויים לויט זייער פּאָטערשטאַם זיינען ניט געציילט
געוואָרן צווישן זיי.

⁴⁸און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו זאָגן: ⁴⁹דעם שבט
לוי אָבער זאָלסטו ניט ציילן, און זייער צאָל זאָלסטו ניט אויפֿ-
נעמען צווישן די קינדער פון ישראל. ⁵⁰נאָר דו שטעל די לויים
איבער דעם משכן פון געזעץ, און איבער אַלע זיינע כלים, און
איבער אַלץ וואָס געהערט צו אים; זיי זאָלן טראָגן דעם משכן,
און אַלע זיינע כלים, און זיי זאָלן אים באַדינען; און רונד אַרום
דעם משכן זאָלן זיי לאַגערן. ⁵¹און ביים ציען פון משכן זאָלן

אים די לויים אַראָפּנעמען, און ביים רוען פון משכן זאָלן
אים די לויים אויפשטעלן, און דער פרעמדער וואָס גענענט
זאָל געטייט ווערן. ⁵² און די קינדער פון ישראל זאָלן לאַגערן
איטלאַכער אין זיין לאַגער, און איטלאַכער ביי זיין פּאָן, לויט
זייערע מחנות. ⁵³ און די לויים זאָלן לאַגערן רונד אַרום דעם
משכן פון געזעץ, כדי עס זאָל ניט זיין אַ צאָרן אויף דער עדה
פון די קינדער פון ישראל. און די לויים זאָלן היטן די היטונג פון
דעם משכן פון געזעץ.

⁵⁴ און די קינדער פון ישראל האָבן אזוי געטאָן; אזוי ווי אַלץ
וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן, אזוי האָבן זיי געטאָן.

ב ¹ און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרנען, אזוי צו
זאָגן:

² איטלאַכער ביי זיין פּאָן, לויט די צייכנס פון זייערע פּאָטער-
הייזער, זאָלן לאַגערן די קינדער פון ישראל; אַקעגנאיבער
רונד אַרום דעם אוהל־מועד זאָלן זיי לאַגערן. ³ און די וואָס
לאַגערן אין מזרח צו זונאוּפגאַנג זאָלן זיין: די פּאָן פון דעם
לאַגער פון יהודה לויט זייערע מחנות, מיט דעם פירשט פון די
קינדער פון יהודה, נחשון דעם זון פון עמינדבן, ⁴ און זיין חיל—
זייערע געציילטע, פיר און זיבעציק טויזנט און זעקס הונדערט.
⁵ און די וואָס לאַגערן לעבן אים: שבט יששכר, מיט דעם פירשט
פון די קינדער פון יששכר, נתנאל דעם זון פון צוערן, ⁶ און זיין
חיל—זיינע געציילטע, פיר און פופציק טויזנט און פיר הונדערט;
שבט זבולון, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון זבולון, אַליאַב
דעם זון פון חלונען, ⁸ און זיין חיל—זיינע געציילטע, זיבן און
פופציג טויזנט און פיר הונדערט. ⁹ אַלע געציילטע פון דעם
לאַגער פון יהודה: הונדערט און אַכציק טויזנט און זעקס טויזנט
און פיר הונדערט, לויט זייערע מחנות. זיי זאָלן ציען צוערשט.
¹⁰ די פּאָן פון דעם לאַגער פון ראובן זאָל זיין צו דרום,

לויט זייערע מחנות, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון ראובן, אַליצור דעם זון פון שדיאורן, ¹¹און זיין חיל—זייע געציילטע, זעקס און פערציק טויזנט און פינף הונדערט. ¹²און די וואָס לאַגערן לעבן אים: שבט שמעון, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון שמעון, שלומיאַל דעם זון פון צורישדין, ¹³און זיין חיל—זייערע געציילטע, ניין און פופציק טויזנט און דריי הונדערט; ¹⁴און שבט גַד, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון גַד, אַליסָף דעם זון פון רעואַלן, ¹⁵און זיין חיל—זייערע געציילטע, פינף און פערציק טויזנט און זעקס הונדערט און פופציק.

¹⁶אַלע געציילטע פון דעם לאַגער פון ראובן, הונדערט טויזנט און איין און פופציק טויזנט און פיר הונדערט און פופציק, לויט זייערע מחנות. און זיי זאָלן ציען די צווייטע.

¹⁷און דער אוהל-מועד, דער לאַגער פון די לויים, זאָל ציען אין מיטן פון די לאַגערן; אַזוי ווי זיי רוען, אַזוי זאָלן זיי ציען; איטלאַכער אויף זיין אָרט לויט זייערע פּאַנעס.

¹⁸די פּאָן פון דעם לאַגער פון אפרים לויט זייער מחנות זאָל זיין צו מערב, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון אפרים, אַלישָמֶע דעם זון פון צמיהודן, ¹⁹און זיין חיל—זייערע געציילטע, פערציק טויזנט און פינף הונדערט. ²⁰און לעבן אים שבט מנשה, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון מנשה, גמליאַל דעם זון פון פּדֶהצורן, ²¹און זיין חיל—זייערע געציילטע, צוויי און דרייסיק טויזנט און צוויי הונדערט; ²²און שבט בנימין, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון בנימין, אַבִּיֶדן דעם זון פון גִדְעוֹנִין, ²³און זיין חיל—זייערע געציילטע, פינף און דרייסיק טויזנט און פיר הונדערט. ²⁴אַלע געציילטע פון דעם לאַגער פון אפרים, הונדערט טויזנט און אַכט טויזנט און הונדערט, לויט זייערע מחנות. און זיי זאָלן ציען די דריטע.

²⁵די פּאָן פון דעם לאַגער פון דן זאָל זיין צו צפון, לויט

ויערע מהנות, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון דן, אחיעזר דעם זון פון צמישדין, ²⁶און זיין חיל—זיערע געציילטע, צוויי און זעכציק טויזנט און זיבן הונדערט. ²⁷און די וואָס לאַגערן לעבן אים: שבט אָשר, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון אָשר, געציאל דעם זון פון עֶכְרָנֶען, ²⁸און זיין חיל—זיערע געציילטע, איין און פערציק טויזנט און פינף הונדערט; ²⁹און שבט נפתלי, מיט דעם פירשט פון די קינדער פון נפתלי, אחירע דעם זון פון עִינָנֶען, ³⁰און זיין חיל—זיערע געציילטע, דריי און פופציק טויזנט און פיר הונדערט. ³¹אַלע געציילטע פון דעם לאַגער פון דן, הונדערט טויזנט און זיבן און פופציק טויזנט און זעקס הונדערט. זיי זאָלן ציען צולעצט לויט זיערע פּאַנעס. ³²דאָס זיינען די געציילטע פון די קינדער פון ישראל, לויט זיערע פּאַטערהייזער; אַלע געציילטע פון די לאַגערן, לויט זיערע מחנות, זיינען געווען זעקס מאָל הונדערט טויזנט און דריי טויזנט און פינף הונדערט און פופציק. ³³אַבער די לויים זיינען ניט געציילט געוואָרן צווישן די קינדער פון ישראל; אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

³⁴און די קינדער פון ישראל האָבן געטאַן אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן; אַזוי האָבן זיי גערוט לויט זיערע פּאַנעס, און אַזוי האָבן זיי געצויגן, איטלאַכער לויט זיינע משפחות, ביי זיין פּאַטערהויז.

¶ ¹און דאָס זיינען די געבורטן פון אַהרֶנֶען און פון משהן, ווען גאָט האָט גערעדט מיט משהן אויפן באַרג סיני. ²און דאָס זיינען די נעמען פון אַהרנס זין: דער בְּכוֹר נָדָב, און אַבִיהוּא, אַלְעָזָר, און אִיתָמָר. ³דאָס זיינען די נעמען פון אַהרנס זין, די געוואַלבעטע כּהנים וואָס מע האָט דערפילט זיער האַנט צו טאָן די כּהונה. ⁴און נָדָב און אַבִיהוּא זיינען געשטאַרבן פאַר גאָט ווען זיי האָבן געבראַכט פרעמד פייער פאַר גאָט, אין

מדבר סיני, און קיין קינדער האָבן זיי ניט געהאַט; און אַלעווער
און איתמר זיינען געוואָרן פֿהגים לעבן זייער פֿאָטער אַהרנען.

⁵און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ⁶מאָך
גענענען דעם שבט לוי, און זאָלסט אים שטעלן פֿאַר אַהרן דעם
פֿהן, און זיי זאָלן אים באַדינען. ⁷און זיי זאָלן היטן זיין היטונג
און די היטונג פֿון דער גאַנצער עדה פֿאַרן אוהל־מוֹעד, צו
דינען דעם דינסט פֿון מִשְׁכָּן. ⁸און זיי זאָלן היטן אַלע כִּלִּים פֿון
אוהל־מוֹעד, און די היטונג פֿון די קינדער פֿון ישראל, צו דינען
דעם דינסט פֿון מִשְׁכָּן. ⁹און זאָלסט געבן די לויים צו אַהרנען
און צו זיינע זין; אַפּגעגעבן זיינען זיי אַפּגעגעבן צו אים פֿון די
קינדער פֿון ישראל. ¹⁰און אַהרנען און זיינע זין זאָלסטו באַפעלן,
זיי זאָלן היטן זייער כִּהוּנָה, און דער פֿרעמדער וואָס גענענט
זאָל געטייט ווערן.

¹¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹²און איך,
זע, האָב גענומען די לויים פֿון צווישן די קינדער פֿון ישראל
אַנשטאָט איטלאַכן בְּכוֹר וואָס עפנט דעם טראַכט צווישן די
קינדער פֿון ישראל; און די לויים זאָלן געהערן צו מיר. ¹³וואָרום
צו מיר געהערט איטלאַכער בְּכוֹר; אין דעם טאָג וואָס איך
האָב דערשלאָגן איטלאַכן בְּכוֹר אין לאַנד מִצְרַיִם האָב איך
געהייליקט צו מיר איטלאַכן בְּכוֹר אין ישראל, פֿון אַ מענטשן
ביז אַ בהמה. צו מיר זאָלן זיי געהערן: איך בין יהוה.

¹⁴און גאָט האָט גערעדט צו משהן אין מדבר סיני, אַזוי צו
זאָגן: ¹⁵צײַל די קינדער פֿון לוי לויט זייערע פֿאָטערהייזער,
לויט זייערע משפּחות; איטלאַכן מאַנספֿאַרשוין פֿון אַ חודש
אַלט און העכער זאָלסטו זיי צײַלן.

¹⁶און משה האָט זיי געצײלט לויט דעם מויל פֿון גאָט, אַזוי
ווי ער איז באַפוילן געוואָרן. ¹⁷און דאָס זיינען געווען די זין פֿון
לוי מִיט זייערע נעמען: גֵרְשׁוֹן, און קַהַת, און מִכְרִי. ¹⁸און דאָס

זיינען די נעמען פון די זין פון גרשונען לויט זייערע משפחות:
 לבני, און שמעי. ¹⁹און די זין פון קהתן לויט זייערע משפחות:
 עמרם, און יצהר, חברון, און עוזיאל. ²⁰און די זין פון מררין
 לויט זייערע משפחות: מחלי, און מושי. דאָס זיינען די משפחות
 פון לוי לויט זייערע פאָטערהייזער.

²¹פון גרשונען די משפחה פון די לבנים, און די משפחה פון
 די שמעים; דאָס זיינען די משפחות פון די גרשונים. ²²זייערע
 געציילטע לויט דער צאָל פון אַלע מאַנספאַרשוינען פון אַ חודש
 אַלט און העכער—זייערע געציילטע זיינען געווען זיבן טויזנט
 און פינף הונדערט. ²³די משפחות פון די גרשונים האָבן
 געלאָגערט הינטער דעם משכן צו מערב. ²⁴און דער פירשט פון
 דעם פאָטערהויז פון די גרשונים איז געווען אַלִיָּסָף דער זון פון
 לָאֵלֶן. ²⁵און די היטונג פון די קינדער פון גרשון ביים אוהל־
 מועד איז געווען דער משכן, און דאָס געצעלט, זיין צודעק,
 און דער טירפאָרהאַנג פון אוהל־מועד, ²⁶און די אַרומהאַנגען
 פון דעם הויף, און דער טירפאָרהאַנג פון דעם הויף וואָס רונד
 אַרום דעם משכן און דעם מזבח, און זיינע שטריק, מיט אַלע
 זיינע צובאַהער.

²⁷און פון קהתן די משפחה פון די עמרמים, און די משפחה
 פון די יצהרים, און די משפחה פון די חברונים, און די משפחה
 פון די עוזיאלים; דאָס זיינען די משפחות פון די קהתים: ²⁸לויט
 דער צאָל פון אַלע מאַנספאַרשוינען פון אַ חודש אַלט און
 העכער, אַכט טויזנט און זעקס הונדערט וואָס היטן די היטונג
 פון הייליקטום. ²⁹די משפחות פון די קינדער פון קהת האָבן
 געלאָגערט ביין זייט פון משכן, צו דרום. ³⁰און דער פירשט
 פון דעם פאָטערהויז פון די משפחות פון די קהתים איז געווען
 אַליִצָפֶן דער זון פון עוזיאלן. ³¹און זייער היטונג איז געווען
 דער אָרון, און דער טיש, און די מנורה, און די מזבחות, און די

הייליקע כלים וואָס מע דינט מיט זיי, און דער פּאַרהאַנג, און אַלע זיינע צובאַהער.

³²און דער פירשט איבער די פירשטן פון די לויים איז געווען אַלעָזר דער זון פון אַהרן דעם פּהן, דער אויפזעער איבער די וואָס היטן די היטונג פון דעם הייליקטום.

³³פון מָרְרִין די משפּחה פון די מחלים, און די משפּחה פון די מושים; דאָס זיינען די משפּחות פון מָרְרִי. ³⁴און זייערע געציילטע לויט דער צאָל פון אַלע מאַנספּאַרשוינען פון אַ חודש אַלט און העכער זיינען געווען זעקס טויזנט און צוויי הונדערט.

³⁵און דער פירשט פון דעם פּאַטערהויז פון די משפּחות פון מָרְרִי איז געווען צוריאַל דער זון פון אַבִּיחִילָן. זיי האָבן געלאַגערט ביין זייט פון מִשְׁכַּן צו צפון. ³⁶און די געשטעלטע

היטונג פון די קינדער פון מָרְרִי איז געווען: די ברעטער פון מִשְׁכַּן, און זיינע ריגלען, און זיינע זיילן, און זיינע שוועלן, און אַלע זיינע כלים, און אַלע זיינע צובאַהער; ³⁷און די זיילן פון הויף רונד אַרום, און זייערע שוועלן, און זייערע פּלעקלאַך, און זייערע שטריק.

³⁸און די וואָס האָבן געלאַגערט פאַר דעם מִשְׁכַּן צו מזרח, פאַר דעם אוהל־מוֹעֵד צו זונאוּיפגאַנג, זיינען געווען משה, און אַהרן און זיינע זין, וואָס האָבן געהיט די היטונג פון הייליקטום, פאַר דער היטונג פון די קינדער פון ישראל; און דער פרעמדער וואָס גענענט, האָט געזאָלט געטייט ווערן.

³⁹אַלע געציילטע פון די לויים, וואָס משה און אַהרן האָבן געציילט לויט דעם מויל פון גאָט, נאָך זייערע משפּחות, אַלע מאַנספּאַרשוינען פון אַ חודש אַלט און העכער, צוויי און צוואַנציק טויזנט.

⁴⁰און גאָט האָט געזאָגט צו משה: צייל אַלע ערשטגעבאַרענע מאַנספּאַרשוינען פון די קינדער פון ישראל פון אַ חודש

אַלט און העכער, און נעם אויף די צאָל פון זייערע נעמען.
⁴¹און זאָלסט נעמען פאַר מיר, גאָט, די לויים אָנשטאַט אַלע
 בכורים צווישן די קינדער פון ישראל, און די בהמות פון די
 לויים אָנשטאַט אַלע בכורים צווישן די בהמות פון די קינדער
 פון ישראל.

⁴²און משה האָט איבערגעציילט, אַזוי ווי גאָט האָט אים
 באַפוילן, אַלע בכורים צווישן די קינדער פון ישראל. ⁴³און
 אַלע ערשטגעבאַרענע מאַנספאַרשוניען, לויט דער צאָל פון
 נעמען, פון אַ חודש אַלט און העכער, נאָך זייערע געציילטע,
 זיינען געווען צוויי און צוואַנציק טויזנט און צוויי הונדערט און
 דריי און זיבעציק.

⁴⁴און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ⁴⁵נעם די
 לויים אָנשטאַט אַלע בכורים צווישן די קינדער פון ישראל, און
 די בהמות פון די לויים אָנשטאַט זייערע בהמות, און די לויים
 זאָלן געהערן צו מיר, גאָט. ⁴⁶און צום אויסלייז פאַר די צוויי
 הונדערט און דריי און זיבעציק פון די בכורים פון די קינדער פון
 ישראל וואָס קומען אויס מער פון די לויים, ⁴⁷זאָלסטו נעמען
 צו פינף, צו פינף שקל פון אַ קאַפּ; אויפן הייליקן שקל זאָלסטו
 עס נעמען, צוואַנציק גרה דער שקל. ⁴⁸און זאָלסט געבן דאָס
 געלט צו אַהרנען און צו זיינע זין; דעם אויסלייז פאַר די וואָס
 קומען אויס מער צווישן זיי.

⁴⁹האָט משה גענומען דאָס אויסלייזגעלט פון די וואָס זיינען
 אויסגעקומען מער ווי די וואָס זיינען אויסגעלייזט געוואָרן דורך
 די לויים; ⁵⁰פון די בכורים פון די קינדער פון ישראל האָט ער
 גענומען דאָס געלט: טויזנט און דריי הונדערט און פינף און
 זעכציק, אויפן הייליקן שקל. ⁵¹און משה האָט געגעבען דאָס
 אויסלייזגעלט צו אַהרנען און צו זיינע זין, לויט דעם מויל פון
 גאָט, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.

ד' און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרֹנען, אַזוי צו
 זאָגן: ²נעם אויף די צאָל פון די קינדער פון קהת פון צווישן
 די קינדער פון לוי, לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאָטער־
 הייזער, ³פון דרייסיק יאָר אַלט און העכער, און ביז פופציק
 יאָר אַלט, איטלאַכן וואָס גייט אַרײַן אין דינסט, צו טאָן אַרבעט
 אין אוהל־מועד. ⁴דאָס איז דער דינסט פון די קינדער פון
 קהת אין אוהל־מועד אַרום די הייליקסטע הייליקייטן: ⁵אַהרן
 און זיינע זין זאָלן קומען ביים ציען פון לאַגער, און זיי זאָלן
 אַראָפּנעמען דעם פֿרוֹכֶת פון צווישנשייד, און צודעקן דערמיט
 דעם אָרון פון געזעץ. ⁶און זיי זאָלן אַרויפּטאָן דערויף אַ צו־
 דעק פון תּחש־פעל, און אַריבערשפּרייטן פון אויבן אַ טוך פון
 לויטער בלאַעֶר וואָל, און אַריינטאָן זיינע שטאַנגען. ⁷און אויף
 דעם טיש פון אַנגעזיכט זאָלן זיי פאַרשפּרייטן אַ טוך פון בלאַעֶר
 וואָל, און אַרויפּטאָן דערויף די שייסלען, און די שאַלן, און
 די קאַנען, און די בעכערס פאַר גיסונג; און דאָס שטענדיקע
 ברויט זאָל בלייבן דערויף. ⁸און זיי זאָלן פאַרשפּרייטן אויף
 זיי אַ טוך פון ווערמילרויט, און דאָס אַריבערדעקן מיט אַ צו־
 דעק פון תּחש־פעל, און אַריינטאָן זיינע שטאַנגען. ⁹און זיי זאָלן
 נעמען אַ טוך פון בלאַעֶר וואָל, און אַריבערדעקן די מנורה פאַר
 לייכטונג, און אירע רערלאַך, און אירע צווענגלאַך, און אירע
 אַשפענדלאַך, און אַלע אירע איילגעפעסן וואָס מע באַדינט
 זי מיט זיי. ¹⁰און זיי זאָלן אַריינטאָן זי און אַלע אירע כלים
 אין אַ צודעק פון תּחש־פעל, און אַרויפּטאָן אויף אַ שטאַנג.
¹¹און אויף דעם גילדערנעם מזבח זאָלן זיי פאַרשפּרייטן אַ טוך
 פון בלאַעֶר וואָל, און אים אַריבערדעקן מיט אַ צודעק פון
 תּחש־פעל, און אַריינטאָן זיינע שטאַנגען. ¹²און זיי זאָלן נעמען
 אַלע כלים פון דינסט וואָס מע דינט מיט זיי אין הייליקטום,

און זיי אַרײַנטאָן אין אַ טוך פון בלאַע־וואָל, און זיי אַרײַבער-
 דעקן מיט אַ צודעק פון תּחשפּעל, און אַרױפּטאָן אויף אַ שטאַנג.
¹³ און זיי וואָלן אַפּרײַניקן די אַש פון מזבח, און פאַרשפּרײַטן
 אויף אים אַ טוך פון פּורפּל. ¹⁴ און זיי וואָלן אַרױפּטאָן אויף
 אים אַלע זײַנע כּלים וואָס מע דינט מיט זיי אויף אים, די פּײַער-
 פּאַנען, די גאַפּלען, און די שופּלען, און די שפּרענגבעקנס—
 אַלע כּלים פון מזבח; און זיי וואָלן אַרײַבערשפּרײַטן אויף אים
 אַ צודעק פון תּחשפּעל, און אַרײַנטאָן זײַנע שטאַנגען. ¹⁵ און
 אַז אַהרן און זײַנע זין האָבן געענדיקט צודעקן דאָס הייליקע,
 און אַלע הייליקע כּלים, בײַם ציען פון לאַגער, וואָלן דערנאָך
 קומען די קינדער פון קהת, זיי צו טראָגן; אָבער זיי וואָלן זיך
 ניט אַנרירן אָן דעם הייליקן, וואָרום זיי וועלן שטאַרבן. דאָס
 איז וואָס די קינדער פון קהת דאַרפן טראָגן פון אוהל-מועד.
¹⁶ און די אויפּוועאונג פון אַלעצור דעם זון פון אַהרן דעם כּהן וואָל
 זײַן איבער דעם אײל פאַר לײַכטונג, און דעם ווײַרויך פון
 שמעקעדיקע געווירצן, און דעם שטענדיקן שפּײַזאָפּפּער, און
 דעם אײל פון וואָלבונג; די אויפּוועאונג איבער דעם גאַנצן משכן
 מיט אַלץ וואָס אין אים, סײַ דאָס הייליקטום, און סײַ זײַנע כּלים.
¹⁷ און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרנען, אַזוי צו
 זאָגן: ¹⁸ איר וואָלט ניט לאָזן פאַרשניטן ווערן דעם שבט פון די
 משפּחות פון די קהתים, פון צווישן די לױים; ¹⁹ נײַערט אַזוי טוט
 מיט זיי, כּדי זיי וואָלן לעבן און ניט שטאַרבן, ווען זיי גענענען צו
 די הייליקסטע הייליקייטן: אַהרן און זײַנע זין וואָלן אַרײַנגיין,
 און זיי שטעלן יעטוועדער אײַנעם אויף זײַן דינסט, און בײַ זײַן
 משא. ²⁰ און זיי וואָלן ניט אַרײַנגיין זען ווי מע צענעמט דאָס
 הייליקטום, און שטאַרבן.

נשא

²¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²²נעם אויף די צאָל אויך פון די קינדער פון גרשון לויט זייערע פאָטערהייזער, לויט זייערע משפחות. ²³פון דרייסיק יאָר אַלט און העכער, ביז פופציק יאָר אַלט, זאָלסטו זיי ציילן, איטלאַכן וואָס קומט דינען אין דינסט, צו טאָן אַרבעט אין אוהל־מועד. ²⁴דאָס איז דער דינסט פון די משפחות פון די גרשונים ביים אַרבעטן און ביים טראָגן: ²⁵זיי זאָלן טראָגן די פאָרהאַנגען פון משכן, און דעם אוהל־מועד, זיין צודעק, און דעם צודעק פון תחש־פעל וואָס אויבן איבער אים, און דעם טירפאָרהאַנג פון אוהל־מועד; ²⁶און די אַרומהאַנגען פון הויף, און דעם טירפאָרהאַנג פון טויער פון דעם הויף וואָס רונד אַרום דעם משכן און דעם מזבח, און זייערע שטריק, און אַלע זייערע אַרבעטגעצייג; און אַלץ וואָס דאַרף דערמיט געטאָן ווערן זאָלן זיי טאָן. ²⁷לויט דעם מויל פון אַהרנען און זיינע זין זאָל געשען דער גאַנצער דינסט פון די קינדער פון די גרשונים, אין אַל זייער טראָגן, און אין אַל זייער דינסט; און איר זאָלט איבערגעבן אין זייער היטונג אַלץ וואָס זיי דאַרפן טראָגן. ²⁸דאָס איז דער דינסט פון די משפחות פון די קינדער פון די גרשונים אין אוהל־מועד; און זייער היטונג זאָל זיין אונטער דער האַנט פון איתמר דעם זון פון אַהרן דעם כהן.

²⁹די קינדער פון מַרְי, זיי [אויך] זאָלסטו ציילן לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פאָטערהייזער. ³⁰פון דרייסיק יאָר אַלט און העכער, און ביז פופציק יאָר אַלט, זאָלסטו זיי ציילן, איטלאַכן וואָס גייט אַרײן אין דינסט צו טאָן די אַרבעט פון אוהל־מועד. ³¹און דאָס איז וואָס זיי דאַרפן אָפהיטן צו טראָגן, לויט זייער גאַנצן דינסט אין אוהל־מועד: די ברעטער פון משכן, און זיינע ריגלען, און זיינע זיילן, און זיינע שוועלן; ³²און די זיילן

פון הויף רונד ארום, און זייערע שוועלן, און זייערע פלעקלאך, און זייערע שטריק-אלע זייערע זאכן, און אלע זייערע צור באהער. און מיט די נעמען זאלט איר אויסציילן די זאכן וואס זיי דארפן אָפהיטן צו טראָגן.³³ דאָס איז דער דינסט פון די משפחות פון די קינדער פון מָרִי, לויט אַל זייער דינסט אין אוהל־מועד, אונטער דער האַנט פון איתָמָר דעם זון פון אהרן דעם פֿהן.

³⁴ און משה און אהרן און די פירשטן פון דער עדה האָבן געציילט די קינדער פון די קהתים לויט זייערע משפחות, און לויט זייערע פּאָטערהייזער,³⁵ פון דרייסיק יאָר אַלט און העכער, און ביז פופציק יאָר אַלט, איטלאַכן וואָס איז אַריין אין דינסט צו דער אַרבעט אין אוהל־מועד.³⁶ און זייערע געציילטע לויט זייערע משפחות, זינען געווען צוויי טויזנט זיבן הונדערט און פופציק.³⁷ דאָס זינען די געציילטע פון די משפחות פון די קהתים, אַלע וואָס האָבן געדינט אין אוהל־מועד, די וואָס משה און אהרן האָבן געציילט לויט דעם מויל פון גאָט דורך משהן.

³⁸ און די געציילטע פון די קינדער פון גרשון לויט זייערע משפחות, און לויט זייערע פּאָטערהייזער,³⁹ פון דרייסיק יאָר אַלט און העכער, און ביז פופציק יאָר אַלט, איטלאַכער וואָס איז אַריין אין דינסט צו דער אַרבעט אין אוהל־מועד—זייערע געציילטע לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פּאָטערהייזער, זינען געווען צוויי טויזנט און זעקס הונדערט און דרייסיק.⁴¹ דאָס זינען די געציילטע פון די משפחות פון די קינדער פון גרשון, אַלע וואָס האָבן געדינט אין אוהל־מועד, די וואָס משה און אהרן האָבן געציילט לויט דעם מויל פון גאָט.

⁴² און די געציילטע פון די משפחות פון די קינדער פון מָרִי לויט זייערע משפחות, לויט זייערע פּאָטערהייזער,⁴³ פון דרייסיק

יָאֵר אֱלֹת און העכער, און ביו פופציק יָאֵר אֱלֹת, איטלאַכער וואָס איז אַרײַן אין דינסט צו דער אַרבעט אין אוהל-מועד—⁴⁴זײערע געצײלטע לויט זײערע משפחות, זײנען געווען דריי טויזנט און צוויי הונדערט. ⁴⁵דאָס זײנען די געצײלטע פון די משפחות פון די קינדער פון מָרְרִי, וואָס משה און אַהרן האָבן געצײלט לויט דעם מויל פון גאָט דורך משהן.

⁴⁶אַלע געצײלטע וואָס משה און אַהרן און די פירשטן פון ישראל האָבן געצײלט פון די לױים לויט זײערע משפחות, און לויט זײערע פּאָטערהייזער, ⁴⁷פון דרייסיק יָאֵר אֱלֹת און העכער, און ביו פופציק יָאֵר אֱלֹת, איטלאַכער וואָס איז געקומען דינען דעם דינסט פון אַרבעט, און דעם דינסט פון טראָגן, אין אוהל-מועד—⁴⁸זײערע געצײלטע זײנען געווען אַכט טויזנט און פינף הונדערט און אַכציק. ⁴⁹לויט דעם מויל פון גאָט דורך משהן האָט מען זיי געשטעלט יעטוועדער מאָן אויף זײן דינסט און אויף זײן משא. אַזוי איז געווען זײער צײלונג וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן.

ד יאון גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²באַפעל די קינדער פון ישראל, זיי זאָלן אַרויסשיקן פון לאַגער איטלאַכן מצורע, און איטלאַכן פלוסיקן, און איטלאַכן וואָס איז אומריין פון אַ טויטן לייב. ³סײ אַ זָכַר סײ אַ נקבה זאָלט איר אַרויסשיקן; אויסן לאַגער זאָלט איר זיי אַרויסשיקן, פדי זיי זאָלן ניט פאַר-אומרייניקן זײערע לאַגערן וואָס איך רו צווישן זיי.

⁴האָבן די קינדער פון ישראל אַזוי געטאָן, און זיי האָבן זיי אַרויסגעשיקט אויסן לאַגער; אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי האָבן די קינדער פון ישראל געטאָן.

⁵און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ⁶רעד צו די קינדער פון ישראל:

אַ מאַן אָדער אַ פרוי, אַז זיי וועלן באַגײן עפעס א

מענטשלאַכע זינד, צו פעלשן אַ פעלשונוג אָן גאַט, און יענע זעל וועט זיך פאַרשולדיקן, זאָלן זיי זיך מתווה זיין אויף זייער זינד וואָס זיי האָבן באַגאַנגען; און ער זאָל אומקערן דעם קרן פון זיין פאַרשולדיקונג, און צולייגן דערצו אַ פינפטל דערפון, און אָפגעבן צו דעם קעגן וועמען ער האָט זיך פאַרשולדיקט. ⁸ און אַז דער מאַן האָט ניט קיין קרוב, וועמען אומצוקערן דאָס פאַרשולדיקטע, זאָל דאָס פאַרשולדיקטע וואָס דאַרף אומגעקערט ווערן, געהערן צו גאַט, צום פּהן; אַחוץ דעם ווידער פון פאַר-געבונג, וואָס דערמיט זאָל מען מכפר זיין אויף אים.

⁹ און יעטוועדער אָפשיידונג, פון אַלע געהייליקטע זאַכן פון די קינדער פון ישראל, וואָס זיי וועלן ברענגען צום פּהן, זאָל געהערן צו אים. ¹⁰ און די געהייליקטע זאַכן פון איטלאַכן זאָלן געהערן צו אים: וואָס עמיצער וועט געבן צום פּהן, זאָל געהערן צו אים.

¹¹ און גאַט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹² רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי:

אַז עמיצן איינעמס ווייב וועט אַראָפּ פון וועג, און וועט פעלשן אַ פעלשונוג אָן אים, ¹³ און אַ מאַן וועט ליגן מיט איר אַ ביישלאָף פון זאַמען, און עס וועט זיין פאַרהוילן פון די אויגן פון איר מאַן, ווייל זי איז פאַראומרייניקט געוואָרן פאַרבאַרגענערהייט, און קיין עדות אַקעגן איר איז ניטאָ, און זי איז ניט געכאַפט געוואָרן; ¹⁴ און אַ גייסט פון אייפּערווכט וועט קומען אויף אים, און ער וועט ווערן אייפּערויכטיק אויף זיין ווייב, ווען זי איז פאַראומרייניקט געוואָרן; אָדער אַ גייסט פון אייפּערווכט וועט קומען אויף אים, און ער וועט ווערן אייפּערויכטיק אויף זיין ווייב, און זי איז ניט פאַראומרייניקט געוואָרן; ¹⁵ זאָל דער מאַן ברענגען זיין ווייב צום פּהן, און ברענגען איר קרבן מיט איר, אַ צענטל אַיפּה גערשטענע מעל; ער זאָל ניט אַרויפגיסן דערויף

אייל, און ניט אַרויפּטאָן דערויף-ווייַרויך, וואָרום אַ שפּייזאָפּפּער
 פון אייפּערזוכט איז דאָס, אַ שפּייזאָפּפּער פון דערמאָנונג, וואָס
 דערמאָנט אַ זינד. ¹⁶ און דער פּהן זאָל זי מאַכן גענענען, און זי
 אַוועקשטעלן פאַר גאָט. ¹⁷ און דער פּהן זאָל נעמען הייליקע
 וואַסער אין אַ ליימענער כלי, און פון דעם שטויב וואָס איז
 אויפן באַדעם פון משכן זאָל דער פּהן נעמען, און אַרייַנטאָן
 אין דעם וואַסער. ¹⁸ און דער פּהן זאָל שטעלן די פּרוי פאַר
 גאָט, און צעשויבערן דעם קאָפּ פון דער פּרוי, און געבן אויף
 אירע האַנטפלעכן דאָס שפּייזאָפּפּער פון דערמאָנונג, דאָס איז
 דאָס שפּייזאָפּפּער פון אייפּערזוכט; און אין דעם פּהנס האַנט
 זאָל זיין דאָסדאָזיקע וואַסער פון ביטערניש וואָס מאַכט פאַר-
 שאַלטן. ¹⁹ און דער פּהן זאָל זי באַשווערן, און זאָגן צו דער
 פּרוי: אויב קיין מאַן איז ניט געלעגן מיט דיר, און אויב דו ביסט
 ניט אַראָפּ פון וועג אין אומרייניקייט הינטער דיין מאַן, בלייב אומד-
 געשאַט פון דעמדאָזיקן וואַסער פון ביטערניש וואָס מאַכט פאַר-
 שאַלטן. ²⁰ אויב אָבער דו ביסט אַראָפּ פון וועג הינטער דיין מאַן,
 און אויב דו ביסט פאַראומרייניקט געוואָרן, און אַ מאַן איז געלעגן
 מיט דיר אַחוץ דיין מאַן—²¹ און דער פּהן זאָל באַשווערן די פּרוי
 מיט אַ שבועה פון אַ קללה, און דער פּהן זאָל זאָגן צו דער פּרוי
 —זאָל דיר גאָט מאַכן פאַר אַ קללה און פאַר אַ שבועה צווישן
 דיין פּאָלק, אַז גאָט וועט מאַכן אַוועקפאַלן דיין דיר, און
 געשוועלן דיין בויך; ²² און דאָסדאָזיקע וואַסער וואָס מאַכט פאַר-
 שאַלטן זאָל אַריין אין דייןע אינגעווייד, צו מאַכן געשוועלן דעם
 בויך, און מאַכן אַוועקפאַלן דעם דיר; און די פּרוי זאָל זאָגן:
 אָמן! אָמן! ²³ און דער פּהן זאָל אויפּשרייבן די דאָזיקע קללות
 אויף אַ מגילה, און אָפּמעקן אין דעם וואַסער פון ביטערניש.
²⁴ און ער זאָל געבן טרינקען דער פּרוי דאָס וואַסער פון ביטערניש
 וואָס מאַכט פאַרשאַלטן, און דאָס וואַסער וואָס מאַכט

פֶּאֶרשָׁאָלְטֵן וועט אַרײַן אין איר פֶּאָר אַ ביטערניש. ²⁵און דער
 כֹּהֵן זאָל נעמען פֿון דער פֿרויס האַנט דאָס שפּײַזאָפּפּער פֿון
 אײַפּערזוכט, און אויפֿהײַבן דאָס שפּײַזאָפּפּער פֶּאָר גאָט, און עס
 גענענען צום מזבח. ²⁶און דער כֹּהֵן זאָל אָננעמען אַ הויפּן פֿון
 דעם שפּײַזאָפּפּער—זײַן דערמאָנונג, און דעמפּן אויפֿן מזבח;
 און דערנאָך זאָל ער געבן טרינקען דער פֿרוי דאָס וואַסער.
²⁷און אַז ער וועט איר געבן טרינקען דאָס וואַסער, איז, אויב
 זי איז פֶּאָראומרײַניקט געוואָרן, און האָט געפּעלעט אַ פעלשונג
 אָן איר מאַן, וועט דאָס וואַסער וואָס מאַכט פֶּאָרשָׁאָלְטֵן, אַרײַן
 אין איר פֶּאָר אַ ביטערניש, און איר בויך וועט געשוואַלן ווערן,
 און איר דיך וועט אַוועקפּאַלן; און די פֿרוי וועט ווערן פֶּאָר אַ
 קללה צווישן איר פֶּאָלק. ²⁸אויב אָבער די פֿרוי איז ניט פֶּאָר—
 אומרײַניקט געוואָרן, און זי איז רײַן, וועט זי בלײַבן אומגעשאַט,
 און וועט אַנטפּאַנגען זאָמען.

²⁹דאָס איז דער דין פֿון אײַפּערזוכט: אַז אַ ווייב וועט אַראָפּ־
 גײַן פֿון וועג הינטער איר מאַן, און וועט פֶּאָראומרײַניקט ווערן,
³⁰אָדער אַז אַ גײַסט פֿון אײַפּערזוכט וועט קומען אויף אַ מאַן,
 און ער וועט ווערן אײַפּערזיכטיק אויף זײַן ווייב, זאָל ער
 שטעלן די ווייב פֶּאָר גאָט, און דער כֹּהֵן זאָל טאָן צו איר דעם
 דאָזיקן דין. ³¹און דער מאַן וועט זײַן רײַן פֿון זינד, און יענע
 פֿרוי וועט טראָגן איר זינד.

ן ¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²רעד צו די
 קינדער פֿון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זײַ:

אַז אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי וועט קלאָר אַ נדר טאָן דעם נדר
 פֿון אַ נויר, זיך אָפּצושיידן צו גאָט, ³זאָל ער פֿון וויין און שטאַרקן
 געטראַנק זיך אָפּהאַלטן; עסיק פֿון וויין און עסיק פֿון שטאַרקן
 געטראַנק זאָל ער ניט טרינקען, און קײַן זאַפט פֿון טרויבן זאָל

ער ניט טרינקען; און טרויבן פרישע אָדער געטריקנטע זאָל
 ער ניט עסן. ⁴אַלע טעג פון זיין נזירשאַפט זאָל ער פון אַלץ
 וואָס ווערט געמאַכט פון וויינשטאַק, פון קערנדלאַך ביז אַ
 שאַלאַכץ, ניט עסן. ⁵אַלע טעג פון זיין נדר פון נזירשאַפט זאָל
 אַ גאַלמעסער ניט אַרבערגיין איבער זיין קאַפּ; ביז עס ווערן
 פול די טעג וואָס ער וועט זיך אָפּשיידן צו גאָט, זאָל ער זיין
 הייליק: לאָזן וואַקסן ווילד די האָר פון זיין קאַפּ. ⁶אַלע טעג
 וואָס ער שייַדט זיך אָפּ צו גאָט, זאָל ער צו דעם לייב פון אַ
 טויטן ניט צוגיין. ⁷אָן זיין פּאַטער און אָן זיין מוטער, אָן זיין
 ברודער און אָן זיין שוועסטער, אַפילו אָן זיי זאָל ער זיך ניט
 פאַראומרייניקן, אַז זיי שטאַרבן, וואָרום די נזירשאַפט פון זיין
 גאָט איז אויף זיין קאַפּ. ⁸אַלע טעג פון זיין נזירשאַפט איז ער
 הייליק צו גאָט. ⁹און אַז עמיצער וועט שטאַרבן לעבן אים
 פלוּצלינג אומגעריכט, און וועט פאַראומרייניקן זיין נזירקאַפּ,
 זאָל ער אָפּגאַלן זיין קאַפּ אין דעם טאָג וואָס ער ווערט ריין:
 אויפן זיבעטן טאָג זאָל ער אים אָפּגאַלן. ¹⁰און אויפן אַכטן
 טאָג זאָל ער ברענגען צוויי טורטלטייבן, אָדער צוויי יונגע
 טויבן, צום כהן, צום אַיינגאַנג פון אוהל־מועד. ¹¹און דער כהן
 זאָל מאַכן איינע פאַר אַ זינדאָפּפער, און איינע פאַר אַ בראַנד־
 אָפּפער, און מכפר זיין אויף אים פאַר וואָס ער האָט געזינדיקט
 אָן דעם טויטן; און ער זאָל הייליקן זיין קאַפּ אין יענעם טאָג.
¹²און ער זאָל זיך אָפּשיידן צו גאָט די טעג פון זיין נזירשאַפט,
 און ברענגען אַ יאָריקן שעפּס פאַר אַ שולדאָפּפער, און די
 פריערדיקע טעג זאָלן אָפּפאַלן, וואָרום זיין נזירשאַפט איז
 פאַראומרייניקט געוואָרן.

¹³און דאָס איז דער דין פון אַ נזיר: אין דעם טאָג וואָס די
 טעג פון זיין נזירשאַפט ווערן פול, זאָל מען אים ברענגען צום
 אַיינגאַנג פון אוהל־מועד; ¹⁴און ער זאָל גענענען זיין קרבן צו

גאָט, איין שעפס אַ יאָריקן אָן אַ פעלער פאַר אַ בראַנדאָפּפער, און איין שאָף אַ יאָריקע אָן אַ פעלער פאַר אַ זינדאָפּפער, און איין ווידער אָן אַ פעלער פאַר אַ פרידאָפּפער,¹⁵ און אַ קאַרב אומגעזייערטן ברויט, חלות פון זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, און אומגעזייערטע קוכנס באַשמירט מיט אייל, און זייער שפייזאָפּפער און זייערע גיסאָפּפער.¹⁶ און דער פּהן זאָל עס גענענען פאַר גאָט, און מאַכן זיין זינדאָפּפער און זיין בראַנדאָפּפער.¹⁷ און דעם ווידער זאָל ער מאַכן אַ פרידאָפּפער צו גאָט, מיט דעם קאַרב אומגעזייערטן ברויט; און דער פּהן זאָל מאַכן זיין שפייזאָפּפער און זיין גיסאָפּפער.¹⁸ און דער נזיר זאָל אָפּגאָלן ביים אַיינגאַנג פון אוהל־מועד זיין נזיר־קאָפּ, און נעמען די האָר פון זיין נזיר־קאָפּ, און אַרויפּטאָן אויף דעם פייער וואָס אונטערן פרידאָפּפער.¹⁹ און דער פּהן זאָל נעמען די שולטער, אַ געקאָכטע, פון דעם ווידער, און איין אומגעזייערטע חלה פון דעם קאַרב, און איין אומגעזייערטן קוכן, און אַרויפּטאָן אויף דעם נזירס הענט, נאָכדעם ווי ער האָט זיך אָפּגעגאָלט זיינע נזיר־האַר.²⁰ און דער פּהן זאָל זיי אויפהייבן און אויפהייבונג פאַר גאָט; דאָס איז הייליק צום פּהן, מיט דער ברוסט פון אויפהייבונג, און מיט דעם שענקל פון אָפּשיידונג. און דערנאָך מעג דער נזיר טרינקען וויין.

²¹דאָס איז דער דין פון דעם נזיר וואָס טויט אַ נדר, וועגן זיין קרבן צו גאָט פאַר זיין נזירשאַפט, אַחוץ וואָס זיין האַנט פאַרמאָגט [נאָך צו צוגעבן]; אַזוי ווי זיין נדר וואָס ער וועט אַ נדר טאָן, אַזוי מוז ער טאָן, לויט דעם דין פון זיין נזירשאַפט.

²²און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²³רעד צו אַהרנען און צו זיינע זין, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלט איר בענטשן די קינדער פון ישראל; זאָגט צו זיי:

גאָט זאָל דײַך בענטשן,

און דײַך היטן!

גאָט זאָל דערלייכטן זײַן פנים צו דיר,

און דײַך לײטועליקן!

גאָט זאָל אויפהײבן זײַן פנים צו דיר,

און דיר באַשערן שלום!

און זײ זאָלן אַרויפּטאָן מײַן נאָמען אויף די קינדער פון
ישראל, און איך וועל זײ בענטשן.

ן און עס איז געווען, אין דעם טאָג וואָס משה האָט געענר
דיקט אויפּשטעלן דעם משכן, און האָט אים געזאָלבט, און
אים געהײליקט מיט אַלע זײנע פלים, און דעם מזבח מיט
אַלע זײנע פלים—אַז ער האָט זײ געזאָלבט און זײ געהײליקט,
האָבן געעננט די פירשטן פון ישראל, די הויפט פון זײערע
פאָטערהײזער—זײ, די פירשטן פון די שבטים, זײ וואָס זײנען
געשטאַנען בײַ דער צײלונג;²⁴ און זײ האָבן געבראַכט זײער
קרובן פאַר גאָט, זעקס צוגעדעקטע וועגן, און צוועלף רינדער:
אַ וואָגן פאַר צוויי פירשטן, און אַן אַקס פאַר איטלאַכן; און
זײ האָבן זײ געעננט צום משכן. ²⁵האָט גאָט געזאָגט צו משהן,
אַזוי צו זאָגן: ²⁶נעם צו פון זײ, און עס זאָל זײן אויף צו דינען
דעם דינסט פון אזהל־מועד; און זאָלסט עס געבן צו די לויים,
איטלאַכען לויט זײן דינסט. ²⁷האָט משה גענומען די וועגן און די
רינדער, און האָט זײ געגעבן צו די לויים. ²⁸צוויי וועגן און פיר
רינדער האָט ער געגעבן צו די קינדער פון גרשון, לויט זײער
דינסט. ²⁹און פיר וועגן און אַכט רינדער האָט ער געגעבן צו
די קינדער פון מֶרְרִי, לויט זײער דינסט אונטער דער האַנט
פון איתמר דעם זון פון אהרן דעם כהן. ³⁰אַבער צו די קינדער
פון קהת האָט ער גאַרנישט געגעבן, וואָרום דער דינסט פון

די הייליקע זאכן איז געווען אויף זיי; אויפן אַקסל האָבן זיי געדאַרפט טראָגן.

¹⁰און די פירשטן האָבן געבראַכט די באַנייאונג פון מוזב אין דעם טאָג וואָס ער איז געזאַלבת געוואָרן—די פירשטן האָבן געבראַכט זייער קרבן פאַר דעם מוזב. ¹¹און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: צו איין פירשט אַ טאָג, צו איין פירשט אַ טאָג, זאָלן זיי ברענגען זייער קרבן פאַר דער באַנייאונג פון מוזב. ¹²און דער וואָס האָט געבראַכט זיין קרבן דעם ערשטן טאָג איז געווען נחשון דער זון פון עמינדבן, פון שבט יהודה. ¹³און זיין קרבן איז געווען: איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייסיק שקל, איין זילבערנער שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; ביידע פול מיט זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, פאַר אַ שפייזאָפּפער; ¹⁴איין גילדערנע שאָל פון צען שקל, פול מיט וויררויך; ¹⁵איין יונער אַקס, איין ווידער, איין שעפס אַ יאָריקער, פאַר אַ בראַנד־אַפּפער; ¹⁶איין ציגנבאַק פאַר אַ זינדאָפּפער; ¹⁷און פאַר אַ פריד־אַפּפער, צוויי רינדער, פינף ווידערס, פינף בעק, פינף שעפסן יאָריקע. דאָס איז דער קרבן פון נחשון דעם זון פון עמינדבן. ¹⁸אויפן צווייטן טאָג האָט געבראַכט נתנאל דער זון פון צוֹרן, דער פירשט פון יששכָר. ¹⁹ער האָט געבראַכט פאַר זיין קרבן איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייסיק שקל, איין זילבערנעם שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; ביידע פול מיט זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, פאַר אַ שפייזאָפּפער; ²⁰איין גילדערנע שאָל פון צען שקל, פול מיט וויררויך; ²¹איין יונגן אַקס, איין ווידער, איין שעפס אַ יאָריקן, פאַר אַ בראַנד־אַפּפער; ²²איין ציגנבאַק פאַר אַ זינדאָפּפער; ²³און פאַר אַ פריד־אַפּפער, צוויי רינדער, פינף ווידערס, פינף בעק, פינף שעפסן יאָריקע. דאָס איז דער קרבן פון נתנאל דעם זון פון צוֹרן.

²⁴אויפן דריטן טאָג, דער פירשט פון די קינדער פון זבולון, אַליאַב דער זון פון חלונען. ²⁵זיין קרבן איז געווען: איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייסיק שקל, איין זילבערנער שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; ביידע פול מיט זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, פאַר אַ שפּיזאַפּפּער; ²⁶איין גילדערנע שאַל פון צען שקל, פול מיט ווירויך; ²⁷איין יונגער אַקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער, פאַר אַ בראַנדאַפּפּער; ²⁸איין ציגנבאַק פאַר אַ זינד־אַפּפּער; ²⁹און פאַר אַ פּרידאַפּפּער, צוויי רינדער, פינף ווידערס, פינף בעק, פינף שעפּסן יאָריקע. דאָס איז דער קרבן פון אַליאַב דעם זון פון חלונען.

³⁰אויפן פירטן טאָג, דער פירשט פון די קינדער פון ראובן, אַליצור דער זון פון שדיאורן. ³¹זיין קרבן איז געווען: איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייסיק שקל, איין זילבערנער שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; ביידע פול מיט זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, פאַר אַ שפּיזאַפּפּער; ³²איין גילדערנע שאַל פון צען שקל, פול מיט ווירויך; ³³איין יונגער אַקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער, פאַר אַ בראַנדאַפּפּער; ³⁴איין ציגנבאַק פאַר אַ זינד־אַפּפּער; ³⁵און פאַר אַ פּרידאַפּפּער, צוויי רינדער, פינף ווידערס, פינף בעק, פינף שעפּסן יאָריקע. דאָס איז דער קרבן פון אַליצור דעם זון פון שדיאורן.

³⁶אויפן פינפטן טאָג, דער פירשט פון די קינדער פון שמעון, שלומיאַל דער זון פון צורישדין. ³⁷זיין קרבן איז געווען: איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייסיק שקל, איין זילבערנער שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; ביידע פול מיט זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, פאַר אַ שפּיזאַפּפּער; ³⁸איין גילדערנע שאַל פון צען שקל,

פּוֹל מִיט װײַרויך; ³⁹אײן יונגער אָקס, אײן װידער, אײן שעפּס אַ יאָריקער, פֿאַר אַ בראַנדאָפּפּער; ⁴⁰אײן ציגנבאַק פֿאַר אַ זינדאָפּפּער; ⁴¹און פֿאַר אַ פּרידאָפּפּער, צװײ רינדער, פינף װידערס, פינף בעק, פינף שעפּסן יאָריקע. דאָס איז דער קרבן פון שלומיאל דעם זון פון צורישדן.

⁴²אויפן זעקסטן טאָג, דער פּירשט פון די קינדער פון גֹד, אַלִיָסָף דער זון פון דֵּעוּאַלֶן. ⁴³זײַן קרבן איז געװען: אײן זילבערנע שיסל װאָס איר װאַג איז געװען הונדערט און דרייסיק שקל, אײן זילבערנער שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; בײדע פּוֹל מִיט זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אײל, פֿאַר אַ שפּײזאָפּפּער; ⁴⁴אײן גילדערנע שאָל פון צען שקל, פּוֹל מִיט װײַרויך; ⁴⁵אײן יונגער אָקס, אײן װידער, אײן שעפּס אַ יאָריקער, פֿאַר אַ בראַנדאָפּפּער; ⁴⁶אײן ציגנבאַק פֿאַר אַ זינדאָפּפּער; ⁴⁷און פֿאַר אַ פּרידאָפּפּער, צװײ רינדער, פינף װידערס, פינף בעק, פינף שעפּסן יאָריקע. דאָס איז דער קרבן פון אַלִיָסָף דעם זון פון דֵּעוּאַלֶן.

⁴⁸אויפן זיבעטן טאָג, דער פּירשט פון די קינדער פון אפרים, אַלִישָׁמֶע דער זון פון צמיהודן. ⁴⁹זײַן קרבן איז געװען: אײן זילבערנע שיסל װאָס איר װאַג איז געװען הונדערט און דרייסיק שקל, אײן זילבערנער שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; בײדע פּוֹל מִיט זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אײל, פֿאַר אַ שפּײזאָפּפּער; ⁵⁰אײן גילדערנע שאָל פון צען שקל, פּוֹל מִיט װײַרויך; ⁵¹אײן יונגער אָקס, אײן װידער, אײן שעפּס אַ יאָריקער, פֿאַר אַ בראַנדאָפּפּער; ⁵²אײן ציגנבאַק פֿאַר אַ זינדאָפּפּער; ⁵³און פֿאַר אַ פּרידאָפּפּער, צװײ רינדער, פינף װידערס, פינף בעק, פינף שעפּסן יאָריקע. דאָס איז דער קרבן פון אַלִישָׁמֶע דעם זון פון צמיהודן.

⁵⁴אויפן אַכטן טאָג, דער פּירשט פון די קינדער פון מנשה,

גמליאל דער זון פון פּדֶהצורן.⁵⁵ זיין קרבן איז געווען: איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייסיק שקל, איין זילבערנער שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; ביידע פול מיט זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, פאַר אַ שפּייזאָפּפּער;⁵⁶ איין גילדערנע שאַל פון צען שקל, פול מיט וויירויד; ⁵⁷איין יונגער אַקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער, פאַר אַ בראַנדאָפּפּער; ⁵⁸איין ציגנבאַק פאַר אַ זינדאָפּפּער; ⁵⁹און פאַר אַ פּרידאָפּפּער, צוויי רינדער, פינף ווידערס, פינף בעק, פינף שעפּסן יאָריקע. דאָס איז דער קרבן פון גמליאל דעם זון פון פּדֶהצורן.

⁶⁰אויפן ניינטן טאָג, דער פירשט פון די קינדער פון בנימין, אבידן דער זון פון גִדְעוֹנִין.⁶¹ זיין קרבן איז געווען: איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייסיק שקל, איין זילבערנער שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; ביידע פול מיט זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, פאַר אַ שפּייזאָפּפּער; ⁶²איין גילדערנע שאַל פון צען שקל, פול מיט וויירויד; ⁶³איין יונגער אַקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער, פאַר אַ בראַנדאָפּפּער; ⁶⁴איין ציגנבאַק פאַר אַ זינדאָפּפּער; ⁶⁵און פאַר אַ פּרידאָפּפּער, צוויי רינדער, פינף ווידערס, פינף בעק, פינף שעפּסן יאָריקע. דאָס איז דער קרבן פון אבידן דעם זון פון גִדְעוֹנִין.

⁶⁶אויפן צענטן טאָג, דער פירשט פון די קינדער פון דן, אחיעזר דער זון פון צְמִישָׁדִין.⁶⁷ זיין קרבן איז געווען: איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייסיק שקל, איין זילבערנער שפרענגבעקן פון זיבעציק שקל, אויפן הייליקן שקל; ביידע פול מיט זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, פאַר אַ שפּייזאָפּפּער; ⁶⁸איין גילדערנע שאַל פון צען שקל, פול מיט וויירויד; ⁶⁹איין יונגער אַקס, איין ווידער, איין שעפּס

א יֶאֱרִיקֶרָ, פֶּאֶר אַ בְּרֹאנְדֶאָפֶפֶר; ⁷⁰אִיִּין צִיגִנְבֶאָק פֶּאֶר אַ זִינְדֶאָפֶפֶר; ⁷¹און פֶּאֶר אַ פֶּרִידֶאָפֶפֶר, צוויי רִינְדֶער, פִּינְף ווִידֶערס, פִּינְף בַּעַק, פִּינְף שַׁעֲפֶסן יֶאֱרִיקֶע. דָּאָס איז דער קרִבן פֿון אַחִיעֶזֶר דַּעם זון פֿון עֲמִישָׁדִין.

⁷²אויפן עֲלֶפֶטֶן טָאָג, דער פִּירֶשֶׁט פֿון די קִינְדֶער פֿון אָשֶׁר, פִּגְעִיאַל דער זון פֿון עֶכְרֶנֶען. ⁷³זײַן קרִבן איז גַּעווען: אִיִּין זִילְבֶּערֶנֶע שִׁיסל אִיר וואָג איז גַּעווען הִונְדֶערט און דרײַסִיק שְׁקֶל, אִיִּין זִילְבֶּערֶנֶער שַׁפֶּרֶענְגֶבֶעקן פֿון זִיבַעֲצִיק שְׁקֶל, אויפן הִיִּילִיקֶן שְׁקֶל; בִּידַע פֿול מִיט זַעמֶלֶמַעל פֶּאַרִמישט מִיט אִיִּיל, פֶּאֶר אַ שַׁפִּיזֶאָפֶפֶר; ⁷⁴אִיִּין גִּילְדֶערֶנֶע שְׁאָל פֿון צַען שְׁקֶל, פֿול מִיט ווִירוֹיך; ⁷⁵אִיִּין יוֹנְגֶער אָקס, אִיִּין ווִידֶער, אִיִּין שַׁעֲפֶס אַ יֶאֱרִיקֶרָ, פֶּאֶר אַ בְּרֹאנְדֶאָפֶפֶר; ⁷⁶אִיִּין צִיגִנְבֶאָק פֶּאֶר אַ זִינְדֶאָפֶפֶר; ⁷⁷און פֶּאֶר אַ פֶּרִידֶאָפֶפֶר, צוויי רִינְדֶער, פִּינְף ווִידֶערס, פִּינְף בַּעַק, פִּינְף שַׁעֲפֶסן יֶאֱרִיקֶע. דָּאָס איז דער קרִבן פֿון פִּגְעִיאַל דַּעם זון פֿון עֶכְרֶנֶען.

⁷⁸אויפן צוועֶלֶפֶטֶן טָאָג, דער פִּירֶשֶׁט פֿון די קִינְדֶער פֿון נַפְתָּלִי, אַחִירַע דער זון פֿון עֵינְנֶען. ⁷⁹זײַן קרִבן איז גַּעווען: אִיִּין זִילְבֶּערֶנֶע שִׁיסל וואָס אִיר וואָג איז גַּעווען הִונְדֶערט און דרײַסִיק שְׁקֶל, אִיִּין זִילְבֶּערֶנֶער שַׁפֶּרֶענְגֶבֶעקן פֿון זִיבַעֲצִיק שְׁקֶל, אויפן הִיִּילִיקֶן שְׁקֶל; בִּידַע פֿול מִיט זַעמֶלֶמַעל פֶּאַרִמישט מִיט אִיִּיל, פֶּאֶר אַ שַׁפִּיזֶאָפֶפֶר; ⁸⁰אִיִּין גִּילְדֶערֶנֶע שְׁאָל פֿון צַען שְׁקֶל, פֿול מִיט ווִירוֹיך; ⁸¹אִיִּין יוֹנְגֶער אָקס, אִיִּין ווִידֶער, אִיִּין שַׁעֲפֶס אַ יֶאֱרִיקֶרָ, פֶּאֶר אַ בְּרֹאנְדֶאָפֶפֶר; ⁸²אִיִּין צִיגִנְבֶאָק פֶּאֶר אַ זִינְדֶאָפֶפֶר; ⁸³און פֶּאֶר אַ פֶּרִידֶאָפֶפֶר, צוויי רִינְדֶער, פִּינְף ווִידֶערס, פִּינְף בַּעַק, פִּינְף שַׁעֲפֶסן יֶאֱרִיקֶע. דָּאָס איז דער קרִבן פֿון אַחִירַע דַּעם זון פֿון עֵינְנֶען.

⁸⁴דָּאָס איז גַּעווען די באַנִיִּאוֹנֶג פֿון דַּעם מִזְבֵּחַ, אִין דַּעם טָאָג וואָס ער איז גַּעזאַלֶבֶט גַּעוואָרן, פֿון די פִּירֶשֶׁטן פֿון יִשְׂרָאֵל:

צוועלף זילבערנע שיסלען, צוועלף זילבערנע שפרענגבעקנס,
 צוועלף גילדערנע שאָלן; ⁸⁵איטלאַכע שיסל הונדערט און
 דרייסיק [שקל] זילבער, און איטלאַכער שפרענגבעקן זיבעציק;
 דאָס גאַנצע זילבער פון די כלים, צוויי טויזנט און פיר
 הונדערט, אויפן הייליקן שקל. ⁸⁶צוועלף גילדערנע שאָלן פול
 מיט וויירויד, צו צען, צו צען [שקל] אַ שאָל, אויפן הייליקן
 שקל; דאָס גאַנצע גאָלד פון די שאָלן; הונדערט און צוואַנציק.
⁸⁷אַלע רינדער פאַר בראַנדאָפּפער: צוועלף אַקסן; ווידערס
 צוועלף; שעפּסן יאָריקע צוועלף, מיט זייער שפייזאָפּפער, און
 צינגבעק צוועלף, פאַר זינדאָפּפער. ⁸⁸און אַלע רינדער פאַר
 פרידאָפּפער: פיר און צוואַנציק אַקסן; ווידערס זעכציק, בעק
 זעכציק, שעפּסן יאָריקע זעכציק. דאָס איז געווען די
 באַנייאונג פון דעם מוזבח נאָכדעם ווי ער איז געזאַלצט געוואָרן.
⁸⁹און אַז משה איז געקומען אין אוהל־מועד כדי [גאָט] זאָל
 רעדן מיט אים, האָט ער געהערט דעם קול רעדן צו אים פון
 איבער דעם דעק וואָס אויפן אַרון פון געזעץ, פון צווישן די
 צוויי כרוּבִים; אַזוי האָט ער גערעדט צו אים.

בְּהַעֲלוֹתְךָ

ח יאון גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²רעד צו
 אַהרֶנען און זאָלסט זאָגן צו אים: אַז דו צינדסט אָן די ליכט
 זאָלן די זיבן רערלאַך לייכטן פאַרנט צו פון דער מנורה.
³און אַהרן האָט אַזוי געטאָן: ער האָט אָנגעצונדן די רערלאַך
 פאַרנט צו פון דער מנורה, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.
⁴און אַזוי איז געווען די אַרבעט פון דער מנורה: געהאַמערט
 פון גאָלד; ביז אויף איר פּוּסגעשטעל, ביז אויף אירע בלומען,
 איז זי געווען געהאַמערט; אַזוי ווי די זעאונג וואָס גאָט האָט
 באַוווּזן משהן, אַזוי האָט ער געמאַכט די מנורה.

5 און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 6 נעם די לויים פון צווישן די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זיי רייניקן. 7 און אַזוי זאָלסטו טאָן צו זיי, זיי צו רייניקן: שפּריץ אויף זיי וואַסער פון רייניקונג, און זיי זאָלן אַריבערפירן אַ גאַלמעסער איבער זייער גאַנצן לייב, און וואַשן זייערע קליידער, און זיך רייניקן. 8 און זיי זאָלן נעמען אַ יונגן אַקס, און דאָס שפייד אַפּפער דערצו פון זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל; און אַ צווייטן יונגן אַקס זאָלסטו נעמען פאַר אַ זינדאָפּפער. 9 און זאָלסט מאַכן גענענען די לויים פאַרן אוהל־מועד; און זאָלסט אַיינוואַמלען די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל. 10 און זאָלסט מאַכן גענענען די לויים פאַר גאָט, און די קינדער פון ישראל זאָלן אַנלענען זייערע הענט אויף די לויים. 11 און אַהרן זאָל אויפהייבן די לויים אַן אויפהייבונג פאַר גאָט פון די קינדער פון ישראל, כדי זיי זאָלן זיין אויף צו דינען דעם דינסט פון גאָט. 12 און די לויים זאָלן אַנלענען זייערע הענט אויפן קאַפּ פון די אַקסן; און מאַך איינעם אַ זינדאָפּפער און איינעם אַ בראַנדאָפּפער צו גאָט, מכּפּר צו זיין אויף די לויים. 13 און זאָלסט שטעלן די לויים פאַר אַהרנען און פאַר זיינע זין, און זיי אויפהייבן אַן אויפהייבונג צו גאָט. 14 און זאָלסט אַפּשיידן די לויים פון צווישן די קינדער פון ישראל, און די לויים זאָלן געהערן צו מיר. 15 און דערנאָך זאָלן קומען די לויים צו באַדינען דעם אוהל־מועד; און זאָלסט זיי רייניקן, און זיי אויפהייבן אַן אויפהייבונג. 16 וואַרום אַפּגעגעבן זיינען זיי אַפּגעגעבן צו מיר פון צווישן די קינדער פון ישראל; אַנשטאָט איטלאַכן וואָס עפנט דעם טראַכט, איטלאַכן בְּכוֹר פון די קינדער פון ישראל, האָב איך זיי גענומען פאַר מיר. 17 וואַרום צו מיר געהערט איטלאַכער בְּכוֹר צווישן די קינדער פון ישראל, פון אַ

מענטשן אָדער פון אַ בהמה; אין דעם טאָג וואָס איך האָב דער-
שלאָגן אַלע בכורים אין לאַנד מצרים, האָב איך זיי געהייליקט
צו מיר. ¹⁸און איך האָב גענומען די לויים אַנשטאָט אַלע
בכורים צווישן די קינדער פון ישראל. ¹⁹און איך האָב געגעבן
די לויים אָפּגעגעבענע צו אַהרן און צו זיינע קינדער פון
צווישן די קינדער פון ישראל, צו דינען דעם דינסט פון די
קינדער פון ישראל אין אוהל-מועד, און מכפר צו זיין אויף די
קינדער פון ישראל, כדי עס זאָל ניט זיין צווישן די קינדער
פון ישראל אַ פּלאַג, אַז די קינדער פון ישראל וועלן גענענען
צום הייליקטום.

²⁰און משה און אַהרן און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון
ישראל האָבן אַזוי געטאָן צו די לויים; אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט
האָט באַפוילן משהן וועגן די לויים, אַזוי האָבן די קינדער
פון ישראל צו זיי געטאָן. ²¹און די לויים האָבן זיך גערייניקט,
און האָבן געוואָשן זייערע קליידער; און אַהרן האָט זיי אויפֿ-
געהויבן אַן אויפהייבונג פאַר גאָט, און אַהרן האָט מכפר געווען
אויף זיי, כדי זיי צו רייניקן. ²²און דערנאָך זיינען געקומען די
לויים צו דינען זייער דינסט אין אוהל-מועד, אונטער אַהרן
און אונטער זיינע זין; אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן וועגן די
לויים, אַזוי האָבן זיי צו זיי געטאָן.

²³און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²⁴דאָס איז
וועגן די לויים: פון פינף און צוואַנציק יאָר אַלט און העכער
זאָל ער קומען צו דינען דעם דינסט ביי דער אַרבעט פון
אוהל-מועד. ²⁵און נאָך פּופציק יאָר אַלט זאָל ער זיך אומ-
קערן פון דעם אַרבעטדינסט, און מער ניט דינען. ²⁶נאָר ער
זאָל אונטערהעלפן זיינע ברידער אין אוהל-מועד צו היטן די
היטונג, אָבער קיין דינסט זאָל ער מער ניט דינען. אַזוי זאָלסטו
טאָן מיט די לויים אין זייערע היטונגען.

וַאִין גֹּאֵט הָאָט גערעדט צו משהן אין מדבר סיני, אין צווייטן יאָר נאָך זייער אַרויסגיין פון לאַנד מצרים, אין ערשטן חודש, אַזוי צו זאָגן: ² די קינדער פון ישראל זאָלן מאַכן דעם קרבן־פֶּסח אין זיין געשטעלטער צייט. ³ אין פערצנטן טאָג פון דעמדאָזיקן חודש קעגן אָונט, אין זיין געשטעלטער צייט זאָלט איר אים מאַכן; לויט אַלע זיינע דינים און לויט אַלע זיינע געזעצן זאָלט איר אים מאַכן.

⁴ הָאָט משה גערעדט צו די קינדער פון ישראל, צו מאַכן דעם קרבן־פֶּסח. ⁵ און זיי האָבן געמאַכט דעם קרבן־פֶּסח אין ערשטן חודש, אין פערצנטן טאָג פון חודש קעגן אָונט, אין מדבר סיני; אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן, אַזוי האָבן די קינדער פון ישראל געטאָן.

⁶ אָבער עס זיינען געווען מענער וואָס זיינען געווען אומ־ריין פון דעם טויטן לייב פון אַ מענטשן, און זיי האָבן ניט געקענט מאַכן דעם קרבן־פֶּסח אין יענעם טאָג; האָבן זיי געזענט פאַר משהן און פאַר אַהרֹנען אין יענעם טאָג. ⁷ און יענע מענער האָבן צו אים געזאָגט: מיר זיינען אומריין פון דעם טויטן לייב פון אַ מענטשן; פאַרוואָס זאָלן מיר געמינערט ווערן, ניט מקריב צו זיין דעם קרבן פון גאָט אין זיין געשטעלטער צייט צווישן די קינדער פון ישראל? ⁸ הָאָט משה געזאָגט צו זיי: האַרט, און איך וועל הערן וואָס גאָט וועט באַפעלן וועגן אײך.

⁹ און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹⁰ רעד צו די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: אַז עמיצער איינער פון אײך, אָדער פון אײערע קומעדיקע דורות וועט זיין אומריין פון אַ טויטן לייב, אָדער זיין אין אַ ווייטן וועג, זאָל ער פון דעסטוועגן מאַכן אַ קרבן־פֶּסח צו גאָט. ¹¹ אין צווייטן חודש, אין פערצנטן טאָג, קעגן אָונט זאָלן זיי אים מאַכן; מיט מצות און ביטערע קרייטאַכער זאָלן זיי אים עסן. ¹² זיי זאָלן ניט

איבערלאָזן פון אים ביז אין דער פרי, און אַ ביין זאָלן זיי ניט צעברעכן אין אים; לויט דעם גאַנצן דין פון קרבן־פֿסח זאָלן זיי אים מאַכן. ¹³אָבער דער מאַן וואָס איז ריין, און אין וועג איז ער ניט, און ער פאַרמיידט זיך צו מאַכן דעם קרבן־פֿסח, יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון איר פּאָלק; ווייל ער האָט דעם קרבן פון גאָט ניט מקריב געווען אין זיין געשטעלטער צייט, זאָל יענער מאַן טראָגן זיין זינד.

¹⁴און אַז ביי אַיך וועט זיך אויפהאַלטן אַ פרעמדער, און ער וועט מאַכן אַ קרבן־פֿסח צו גאָט, איז, אַזוי ווי דער דין פון קרבן־פֿסח און אַזוי ווי זיין געזעץ, אַזוי זאָל ער טאָן; איין דין זאָל זיין ביי אַיך אי פאַר דעם פרעמדן, אי פאַר דעם אַייב געבאַרענעם פון לאַנד.

¹⁵און אין דעם טאָג וואָס מע האָט אויפגעשטעלט דעם משכן, האָט דער וואַלקן צוגעדעקט דעם משכן, דאָס געצעלט פון געזעץ; און אין אָווונט פלעגט זיין איבערן משכן אַזוי ווי דאָס אויסזען פון פייער, ביז אין דער פרי. ¹⁶אַזוי פלעגט זיין תמיד: דער וואַלקן פלעגט אים צודעקן, און דאָס אויסזען פון פייער ביי נאַכט. ¹⁷און וועדליק דער וואַלקן פלעגט זיך אויפהייבן פון איבערן געצעלט, אַזוי פלעגן דערנאָך ציען די קינדער פון ישראל; און אין דעם אָרט וואָס דער וואַלקן פלעגט דאָרטן רוען, דאָרטן פלעגן לאַגערן די קינדער פון ישראל. ¹⁸לויט דעם מויל פון גאָט פלעגן ציען די קינדער פון ישראל, און לויט דעם מויל פון גאָט פלעגן זיי לאַגערן; כל־זמן דער וואַלקן פלעגט רוען אויפן משכן, פלעגן זיי לאַגערן. ¹⁹און אַז דער וואַלקן האָט זיך פאַרלענגערט אויפן משכן פיל טעג, האָבן די קינדער פון ישראל געהיט די היטונג פון גאָט, און פלעגן ניט ציען. ²⁰און אַמאָל פלעגט דער וואַלקן זיין געציילטע טעג אויפן משכן; לויט דעם מויל פון גאָט פלעגן זיי לאַגערן, און

לויט דעם מויל פון גאָט פלעגן זיי ציען. ²¹און אַמאָל פלעגט זיין דער וואָלקן פון אָונט ביז אין דער פרי, און ווי דער וואָלקן האָט זיך אויפגעהויבן אין דער פרי, אַזוי האָבן זיי געצויגן; אָדער אַ טאָג מיט אַ נאַכט, און ווי דער וואָלקן האָט זיך אויפֿגעהויבן, אַזוי האָבן זיי געצויגן. ²²ציי צוויי טעג, צי אַ חודש, צי אַ יאָר—אָז דער וואָלקן האָט זיך פאַרלענגערט אויפן משכן צו רוען אויף אים, פלעגן די קינדער פון ישראל לאַגערן און ניט ציען, און ווי ער האָט זיך אויפגעהויבן, פלעגן זיי ציען. ²³לויט דעם מויל פון גאָט פלעגן זיי לאַגערן, און לויט דעם מויל פון גאָט פלעגן זיי ציען; זיי האָבן געהיט די היטונג פון גאָט, לויט דעם מויל פון גאָט דורך משהן.

ו' און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²מאָך דיר צוויי זילבערנע טרומייטן; געהאַמערט זאָלסטו זיי מאַכן; און זיי זאָלן דיר זיין פאַר צונויפֿרופן די עדה, און פאַר מאַכן ציען די לאַגערן. ³און אַז מע וועט בלאָזן אין זיי, זאָל זיך צונויפֿקומען צו דיר די גאַנצע עדה צום אַיינגאַנג פון אוהל־מועד. ⁴און אויב מע וועט בלאָזן אין אַיינעם, זאָלן זיך צונויפֿקומען צו דיר די פירשטן, די הויפטלייט פון די טויזנטן פון ישראל. ⁵און אַז איר וועט בלאָזן אַ שאַלרוף, זאָלן ציען די לאַגערן וואָס לאַגערן צו מזרח. ⁶און אַז איר וועט בלאָזן אַ צווייטן שאַלרוף, זאָלן ציען די לאַגערן וואָס לאַגערן צו דרום; אַ שאַלרוף זאָל מען בלאָזן פאַר זייערע ציאונגען. זאָבער ביים אַיינוואַמלען די אַיינוואַמלונג זאָלט איר בלאָזן, אָבער ניט אַרויסלאָזן אַ שאַל־רוף. ⁷און אַהרנס זין, די כהנים, זאָלן בלאָזן אין די טרומייטן; און דאָס זאָל אַייך זיין פאַר אַן אַייביקן געזעץ אויף אַייערע דור־דורות. ⁸און אַז איר וועט גיין אויף מלחמה אין אַייער לאַנד אַקעגן דעם שונא וואָס דריקט אַייך, זאָלט איר שאַלן אין די טרומייטן, און איר וועט דערמאָנט ווערן פאַר גאָט אַייער

הָאָר, און וועט געהאַלפן ווערן פון אַייערע פיינט. ¹⁰און אין אַייער טאָג פון שמחה, און אין אַייערע יום־טובים, און אין אַייערע ראשהודשן, וואָלט איר בלאָזן אין די טרומייטן אויף אַייערע בראַנדאָפּפער און אויף אַייערע פרידאָפּפער; און זיי וועלן אַיך זיין צו אַ דערמאָנונג פאַר אַייער גאָט; איך בין יהוה אַייער גאָט.

¹¹און עס איז געווען אין צווייטן יאָר, אין צווייטן חודש, אין צוואַנציקסטן טאָג פון חודש, האָט זיך אויפגעהויבן דער וואָלקן פון איבערן משכן פון געזעץ. ¹²און די קינדער פון ישראל האָבן געצויגן אויף זייערע ציאונגען פון מדבר סיני; און דער וואָלקן האָט גערוט אין מדבר פּאַרן. ¹³אזוי האָבן זיי געצויגן צום ערשטן מאל לויט דעם מויל פון גאָט דורך משהן. ¹⁴און צוערשט האָט געצויגן די פּאָן פון דעם לאַגער פון די קינדער פון יהודה, לויט זייערע מחנות; און איבער זיין מחנה איז געווען נחשון דער זון פון עמינדבן. ¹⁵און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון יששכר, נתנאל דער זון פון צוֹרן. ¹⁶און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון זבולון, אַליאַב דער זון פון חלונען. ¹⁷און אז דער משכן איז פאַנאָדערגענומען געוואָרן, האָבן געצויגן די קינדער פון גרשון, און די קינדער פון מררי, די טרעגער פון דעם משכן. ¹⁸און עס האָט געצויגן די פּאָן פון דעם לאַגער פון ראובן, לויט זייערע מחנות; און איבער זיין מחנה איז געווען אַליצור דער זון פון שדיאורן. ¹⁹און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון שמעון, שלומיאל דער זון פון צורישדין. ²⁰און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון גד, אַליסָף דער זון פון דעוואָלן. ²¹און עס האָבן געצויגן די קהתים, די טרעגער פון די הייליקע זאַכן; און מע האָט אויפגעשטעלט דעם משכן איידער זיי זיינען געקומען. ²²און עס האָט געצויגן

די פאָן פון דעם לאָער פון די קינדער פון אפרים, לויט זייערע מחנות; און איבער זיין מחנה איז געווען אַלישְׁמַע דער זון פון צמיהודן. ²³ און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון מנשה, גמליאל דער זון פון פֶּדְהַצוּרן. ²⁴ און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון בנימין, אבידן דער זון פון גִדְעוֹנִין. ²⁵ און עס האָט געצויגן די פאָן פון דעם לאָער פון די קינדער פון דן, די הינטער־וואַך פון אַלע לאָערן, לויט זייערע מחנות; און איבער זיין לאָער איז געווען אחיעזר דער זון פון צמישדין. ²⁶ און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון אָשר, פֶּגַעִיאל דער זון פון עֶכְרָנֶען. ²⁷ און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון נפתלי, אחירע דער זון פון צִינְעֶען. ²⁸ דאָס זינען די ציאונגען פון די קינדער פון ישראל לויט זייערע מחנות; אַזוי האָבן זיי געצויגן.

²⁹ און משה האָט געוואָגט צו חוֹבֵב דעם זון פון רְעוּאֵל דעם מדיני, משהס שווער: מיר ציען צו דעם אָרט וואָס גאָט האָט געוואָגט: איך וועל אים געבן צו אייך; קום מיט אונדז, און מיר וועלן דיך באַגיטיקן, וואָרום גאָט האָט צוגעוואָגט גוטס פאַר ישראל. ³⁰ האָט ער צו אים געוואָגט: איך וועל ניט גיין; נייערט צו מיין לאַנד און צו מיין אָפּשטאַם וועל איך גיין. ³¹ האָט ער געוואָגט: זאָלסט אונדז ניט פאַרלאָזן, איך בעט דיך; דערפאַר ווייל דו ווייסט ווי מיר קענען לאָערן אין מדבר, און וועסט אונדז זיין פאַר אויגן. ³² און עס וועט זיין, אַז דו וועסט גיין מיט אונדז, איז פון דעם גוטס וואָס גאָט וועט אונדז באַגיטיקן, וועלן מיר דיך באַגיטיקן.

³³ און זיי האָבן געצויגן פון דעם באַרג פון גאָט דריי טעג וועגס, און דער אָרון פון גאָטס בונד האָט געצויגן זיי פאַרויס דריי טעג וועגס, אויסצוזוכן פאַר זיי אַ רואַרט. ³⁴ און דער וואַלקן פון גאָט איז געווען איבער זיי ביי טאָג, ווען זיי האָבן געצויגן

פון לאַגער. ³⁵און עס איז געווען, אז דער אָרון האָט געצויגן,
האָט משה געזאָגט:

שטיי אויף, גאָט, און זאָלן צעשפּרייט ווערן דינע פיינט,
און זאָלן אַנטלויפן דינע שונאים פאַר דיר!
³⁶און אז ער האָט גערוט, האָט ער געזאָגט:
קער אַיין, גאָט, צו די צענטויוונטן
פון די משפּחות פון ישראל!

יא 'און דאָס פּאָלק האָט זיך באַקלאַגט אויף שלעכטס אין
די אויערן פון גאָט, און גאָט האָט געהערט, און זיין צאָרן
האָט געגרימט, און אַ פייער פון גאָט האָט געברענט צווישן
זיי, און האָט פאַרצערט ביים עק לאַגער. ²האָט דאָס פּאָלק
געשריען צו משה, און משה האָט מתפלל געווען צו גאָט, און
דאָס פייער האָט זיך געזעצט. ³און מע האָט גערופן דעם נאָ-
מען פון יענעם אָרט תּבֵּעֲרָה, ווייל אַ פייער פון גאָט האָט
געברענט צווישן זיי.

⁴און די צונויפגעלאַפּענע וואָס צווישן זיי האָבן געגלוסט
אַ גלוסטונג; און אויך די קינדער פון ישראל האָבן ווידער
געוויינט, און זיי האָבן געזאָגט: ווען מע זאָל אונדז געבן עסן פלייש!
⁵מיר געדענקען די פיש וואָס מיר פלעגן עסן אין מצרים
אומזיסט, די פלוצערן, און די קירבעס, און דאָס גרינס, און די
ציבעלעס, און די קנאָבל. ⁶און אַצונד איז אונדזער זעל פאַר-
טריקנט; ניטאָ קיין זאָך; בלויז אויפן מן זיינען אונדזערע אויגן.
⁷און דער מן איז געווען אַזוי ווי קאַריאַנדערזאַמען, און
זיין אַנבליק אַזוי ווי דער אַנבליק פון בדולח. ⁸דאָס פּאָלק
האָט זיך פאַרשפּרייט, און האָט עס אויפגעקליבן, און געמאָלן
אין אַ האַנטמיל, אַדער געשטויסן אין אַ שטייטל, און געקאַכט
אין אַ טאַפּ, אַדער געמאַכט דערפון קוכנס. און דער טעם

¹ בראַנד. ² אַ מין שמעקעדיקע צויםפּער. לויט אַנדערע: אַ מין טייער שטיין, אָדער פּערל.

דערפון איז געווען ווי דער טעם פון אן איילקיכל. ⁹און ווי דער טוי האָט אַראָפּגענידערט אויפן לאַגער ביי נאַכט, פּלעגט אַראָפּנידערן דערויף דער מן.

¹⁰און משה האָט געהערט דאָס פּאָלק וויינען משפּחות-ווייו, איטלאַכער פּאַר דעם אַיינגאַנג פון זיין געצעלט, און דער צאָרן פון גאָט האָט זייער געגרימט, און עס איז געווען שלעכט אין די אויגן פון משהן. ¹¹און משה האָט געזאָגט צו גאָט: פּאַרוואָס טוסטו שלעכטס דיין קנעכט, און פּאַרוואָס האָב איך געפונען אומחן אין דייןע אויגן, אַרויפצולייגן אויף מיר די לאַסט פון דעמדאָויקן גאַנצן פּאָלק? ¹²האָב איך דען געטראָגן דאָס-דאָזיקע גאַנצע פּאָלק, צי איך האָב עס געבאַרן, וואָס דו זאָגסט צו מיר: טראָג עס אין דיין בוזעם, אַזוי ווי אַ דערציער טראָגט אַ זויגעדיקן, צו דעם לאַנד וואָס דו האָסט צוגעשוואָרן זייערע עלטערן? ¹³פון וואַנען האָב איך פלייש, צו געבן דעמדאָויקן גאַנצן פּאָלק, וואָס זיי וויינען אויף מיר, אַזוי צו זאָגן: גיב אונדז פלייש, מיר זאָלן עסן? ¹⁴איך אַליין קען ניט טראָגן דאָסדאָזיקע גאַנצע פּאָלק, וואָרום עס איז צו שווער פאַר מיר. ¹⁵און אויב דו טוסט אַזוי צו מיר, הרגען הרגע מיך, איך בעט דיר, אויב איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דייןע אויגן, און לאַמיר ניט זען מיין אומגליק.

¹⁶האָט גאָט געזאָגט צו משהן: זאַמל מיר אַיין זיבעציק מאַן פון די עלטסטע פון ישראל, די וואָס דו וויסט אַז זיי זיינען די עלטסטע פון פּאָלק, און זיינע אויפועערס, און זאָלסט זיי נעמען צום אַוהל-מועד, און זיי זאָלן זיך דאָרטן שטעלן מיט דיר. ¹⁷און איך וועל אַראָפּנידערן, און וועל דאָרטן רעדן מיט דיר, און וועל אָפּשיידן פון דעם גייסט וואָס אויף דיר, און אַרויפּטאָן אויף זיי, און זיי וועלן מיטטראָגן מיט דיר די לאַסט פון פּאָלק, און וועסט ניט דאַרפן טראָגן דו אַליין. ¹⁸און צום

פּאָלק זאָלסטו זאָגן: ברייט אייך אָן אויף מאָרגן, און איר וועט
 עסן פלייש; ווייל איר האָט געוויינט אין די אויערן פון גאָט,
 אזוי צו זאָגן: ווען מע זאָל אונדז געבן עסן פלייש! וואָרום אונדז
 איז געווען וויל אין מצרים; דרום וועט אייך גאָט געבן פלייש,
 און איר וועט עסן. ¹⁹ניט איין טאָג וועט איר עסן, און ניט צוויי
 טעג, און ניט פינף טעג, און ניט צען טעג, און ניט צוואַנציק טעג;
²⁰ביז אַ חודש צייט, ביז וואַנען עס וועט אייך קערן פון דער נאָז,
 און וועט אייך זיין צום עקל; דערפאַר וואָס איר האָט פאַראַכט
 גאָט וואָס איז צווישן אייך, און האָט געוויינט פאַר אים, אזוי
 צו זאָגן: נאָך וואָס גאָר זיינען מיר אַרויסגעגאַנגען פון מצרים?
²¹האָט משה געזאָגט: זעקס הונדערט טויזנט פּוסיגער איז דאָס
 פּאָלק וואָס איך בין צווישן אים, און דו זאָגסט: איך וועל זיי
 געבן פלייש, און זיי וועלן עסן אַ חודש צייט. ²²ווען שאַף און
 רינדער זאָלן געשאַכטן ווערן פאַר זיי, וועט זיי דען קלעקן?
 אַז אַלע פּישן פון ים זאָלן אַיינגעזאַמלט ווערן פאַר זיי, וועט זיי
 דען קלעקן? ²³האָט גאָט געזאָגט צו משה: איז די האַנט פון
 גאָט קורץ? אַצונד וועסטו זען, אויב מײן וואָרט וועט דיר
 געשען אַדער ניט.

²⁴איז משה אַרויסגעגאַנגען, און האָט גערעדט צום פּאָלק די
 ווערטער פון גאָט; און ער האָט אַיינגעזאַמלט זיבעציק מאָן פון
 די עלטסטע פון פּאָלק, און זיי געשטעלט רונד אַרום געצעלט.
²⁵און גאָט האָט אַראָפּגענידערט אין דעם וואַלקן, און האָט
 גערעדט צו אים, און האָט גענומען פון דעם גייסט וואָס אויף
 אים, און געגעבן אויף די זיבעציק מאָן, די עלטסטע. און עס
 איז געווען, ווי דער גייסט האָט אויף זיי גערוט, אזוי האָבן זיי
 נביאות געזאָגט; אָבער ניט מער.

²⁶און צוויי מענער זיינען איבערגעבליבן אין לאַגער, דער
 נאָמען פון איינעם אַלדד, און דער נאָמען פון צווייטן מיָדד;

הָאָט אויף זיי אויך גערוט דער גייסט—און זיי זיינען געווען צווישן די פֿאַרשריבענע, אָבער זיי זיינען ניט אַרויסגעגאַנגען צום געצעלט—און זיי האָבן נביאות געזאָגט אין לאַגער. ²⁷ איז געלאָפֿן דער יונג, און האָט דערציילט משהן, און געזאָגט: אַלדֿד און מיִדד זאָגן נביאות אין לאַגער. ²⁸ האָט זיך אָפּגערופֿן יהושוע דער זון פֿון נון, משהס באַדינער פֿון זיין יוגנט אָן, און האָט געזאָגט: מיין האַר משה, האַלט זיי צוריק. ²⁹ האָט משה צו אים געזאָגט: נעמסטו זיך אָן פֿאַר מיר? הלוואַי זאָל דאָס גאַנצע פּאָלק פֿון גאָט זיין נביאים, אַז גאָט זאָל געבן זיין גייסט אויף זיי! ³⁰ און משה איז צוריק אַרײַן אין לאַגער, ער און די עלטסטע פֿון ישׂראל.

³¹ און אַ ווינט האָט אַרויסגעצויגן פֿון גאָט, און האָט געבראַכט צופֿליען וואַכטלפֿויגלען פֿון ים, און האָט זיי צעוואָרפֿן לעבן לאַגער אַרום אַ טאָג וועגס פֿון איין זייט, און אַרום אַ טאָג וועגס פֿון דער אַנדער זייט, רונד אַרום לאַגער, און אַרום צוויי איילן איבערן געזיכט פֿון דער ערד. ³² און דאָס פּאָלק איז אויפֿגעשטאַנען יענעם גאַנצן טאָג, און די גאַנצע נאַכט, און דעם גאַנצן מאָרגעדיקן טאָג, און זיי האָבן אויפֿגעקליבן די וואַכטל־פֿויגלען; דער וואָס האָט צומינדסט געקליבן האָט אויפֿ־געקליבן צען הויפּנס; און זיי האָבן זיי זיך אויסגעשפּרייט רונד אַרום לאַגער.

³³ דאָס פֿלייש איז נאָך געווען צווישן זייערע ציינער, אײַדער עס איז צעקײט געוואָרן, אַזוי האָט דער צאָרן פֿון גאָט געגרימט אויפֿן פּאָלק, און גאָט האָט געשלאָגן צווישן דעם פּאָלק זייער אַ גרויסן שלאַק. ³⁴ און מע האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט קברות־הַתּאַנָה*, ווייל דאָרטן האָט מען באַגראָבן דאָס פּאָלק וואָס האָט געגלוסט.

³⁵פון קברות־הַתְּמָאָה האָט דאָס פּאָלק געצויגן קיין חַצְרוֹת; און זיי זיינען געבליבן אין חַצְרוֹת.

יב ¹און מרים און אהרן האָבן גערעדט אויף משהן פון וועגן דער פּוּשִׁישֶׁעַר ווייב וואָס ער האָט גענומען; וואָרום ער האָט גענומען אַ פּוּשִׁישֶׁעַר ווייב. ²און זיי האָבן געזאָגט: צי בלויז נאָר מיט משהן האָט גאָט גערעדט? האָט ער ניט אויך מיט אונדז גערעדט? און גאָט האָט געהערט.

³און דער מאַן משה איז געווען זייער אַן ענו, מער פון אַלע מענטשן וואָס אויפן געזיכט פון דער ערד.

⁴האָט גאָט פּלוּצלינג געזאָגט צו משהן און צו אַהֲרֹנֶען און צו מרימען: גייט איר דריי אַרֹוּיס צום אוה־ל־מוֹעֵד. זיינען זיי דריי אַרֹוּיסגעגאַנגען. ⁵און גאָט האָט אַראָפּגענידערט אין אַ וואַלקנר זייל, און האָט זיך געשטעלט ביים אַיינגאַנג פון אוה־ל־מוֹעֵד, און האָט גערופן אַהֲרֹנֶען און מרימען. זיינען זיי ביידע אַרֹוּיס־געגאַנגען. ⁶און ער האָט געזאָגט: הערט אַקאָרשט צו מיינע ווערטער: אַז אַ נביא איז דאָ ביי אַיך, טו איך, גאָט, אין אַ זעאונג זיך דערקענען צו אים; אין אַ חלום רעד איך מיט אים. ⁷ניט אַזוי איז מייך קנעכט משה; אין מייך גאַנצן הויז איז ער באַגלויבט. ⁸מויל צו מויל רעד איך מיט אים, און באַשיינפּערלאַך און ניט מיט רעטענישן, און די געשטאַלט פון גאָט קוקט ער אָן. און ווי אַזוי האָט איר ניט מורא געהאַט צו רעדן אויף מייך קנעכט, אויף משהן? ⁹און דער צאָרן פון גאָט האָט געגרימט אויף זיי; און ער איז אַוועקגעגאַנגען. ¹⁰און ווי דער וואַלקן האָט זיך אָפּגעטאַן פון איבערן געצעלט, ערשט מרים איז מצוֹרע [ווייס] ווי שניי. און אַהֲרֹן האָט זיך אומגעקערט צו מרימען, ערשט זי איז מצוֹרע. ¹¹האָט אַהֲרֹן געזאָגט צו משהן: איך בעט דיך, מייך האַר, זאָלסט ניט אַרויפּטאַן אויף

אונדזא זינד, וואָס מיר האָבן זיך באַנאַרישט און וואָס מיר האָבן געזינדיקט. ¹²זאָל זי, איך בעט דיך, ניט זיין אזוי ווי אַ טויט געבאַרענער וואָס זיין פלייש איז האַלב צעגעסן ווען ער גייט אַרויס פון זיין מוטערס טראַכט. ¹³און משה האָט געשריען צו גאָט, אזוי צו זאָגן: גאָט, איך בעט דיך, הייל זי, איך בעט דיך. ¹⁴האָט גאָט געזאָגט צו משה: אַז איר פּאָטער וואָלט איר אין פנים געשפיגן, וואָלט זי זיך ניט געשעמט זיבן טעג? זאָל זי זיין אַיינגעשלאָסן זיבן טעג אויסן לאַגער, און דערנאָך זאָל זי אַריינגענומען ווערן.

¹⁵איז מרים געווען אַיינגעשלאָסן אויסן לאַגער זיבן טעג; און דאָס פּאָלק האָט ניט געצויגן ביז מרים איז אַריינגענומען געוואָרן. ¹⁶און דערנאָך האָט דאָס פּאָלק געצויגן פון חצרות, און זיי האָבן גערוט אין מדבר פּאָרן.

שְׁלַח

יג ¹און גאָט האָט גערעדט צו משה, אזוי צו זאָגן: ²שיק דיר מענטשן, זיי זאָלן אויסקוקן דאָס לאַנד פּנען, וואָס איך גיב צו די קינדער פון ישראל; צו איין מאַן, צו איין מאַן פאַר זיין פּאָטערשטאם זאָלט איר שיקן; איטלאַכער אַ פירשט צווישן זיי.

³און משה האָט זיי געשיקט פון מדבר פּאָרן לויט דעם מויל פון גאָט; זיי אַלע זיינען געווען מענטשן הויפטלייט פון די קינדער פון ישראל. ⁴און דאָס זיינען זייערע נעמען: פאַר שבט ראובן, שמועז דער זון פון נכורן. ⁵פאַר שבט שמעון, שפּט דער זון פון חורין. ⁶פאַר שבט יהודה, פּלֶב דער זון פון יפּוֹנֶהֵן. ⁷פאַר שבט יששכָר, יגָאָל דער זון פון יוספּן. ⁸פאַר שבט אפרים, הושע דער זון פון נון. ⁹פאַר שבט בנימין, פּלטי דער זון פון רפואן. ¹⁰פאַר שבט זבולון, גדיאל דער זון פון סודין. ¹¹פאַר

שבט יוסף: פֶּאָר שבט מנשה, גְּדִי דֶעַר זױן פֿון סױסין.¹² פֶּאָר שבט דָּן, עַמִּיאֵל דֶּעַר זױן פֿון גַּמְלִין.¹³ פֶּאָר שבט אָשׁר, סתור דֶּעַר זױן פֿון מִיכָאֵל.¹⁴ פֶּאָר שבט נפתלי, נחבי דֶּעַר זױן פֿון נַפְסִין.¹⁵ פֶּאָר שבט גָּד, גֵּאוּאֵל דֶּעַר זױן פֿון מְכִין.¹⁶ דָּאָס זײַנען די נעמען פֿון די מענטשן וואָס משה האָט געשיקט אויסקוקן דָּאָס לאַנד. און משה האָט גערופן הוֹשֶׁע דֶּעם זױן פֿון נוֹן, יהוֹשׁוּעַ.¹⁷ און משה האָט זיי געשיקט אויסקוקן דָּאָס לאַנד פֿונען, און האָט צו זיי געזאָגט: גײט אַרױף אַהײן קײן דָּרום, און גײט אַרױף אין דֶּעם געבערג. ¹⁸ און איר זאָלט אָנקוקן דָּאָס לאַנד, וואָס דָּאָס איז, און דָּאָס פֶּאָלק וואָס זיצט דערױף, אויב ער איז שטאַרק אָדער שוואַך, אויב ער איז ווינציק אָדער פֿיל; ¹⁹ און ווי איז דָּאָס לאַנד וואָס ער זיצט דרינען, אויב עס איז גוט אָדער שלעכט, און ווי זײַנען די שטעט וואָס ער זיצט אין זיי, אין לאַגערן אָדער אין פעסטונגען; ²⁰ און ווי איז די ערד, איז זי פעט אָדער מאָגער, איז דאָ אויף איר געהילץ אָדער ניט. און איר זאָלט אײך שטאַרקן, און ברענגען פֿון דֶּעַר פֿרוכט פֿון לאַנד.—און די טעג זײַנען געווען די טעג פֿון ערשטע ווינטרויבן.

²¹ זײַנען זיי אַרױסגעגאַנגען, און האָבן אויסגעקוקט דָּאָס לאַנד פֿון מדבר צָן בײַן רחוב, ווי מע קומט קײן סָמָת.²² און זיי זײַנען אַרױפגעגאַנגען קײן דָּרום, און זײַנען געקומען בײַן חֶבְרוֹן; און דאָרטן זײַנען געווען אַחִימָן, שָׁשִׁי, און פֶּלְמִי, קינדער פֿון עֶזְקָה.—און חֶבְרוֹן איז געבױט געוואָרן זיבן יאָר פֶּאָר צווען אין מְצָרִים.—²³ און זיי זײַנען געקומען בײַן טאָל אָשְׁכּוֹל, און האָבן אָפּגעשניטן פֿון דאָרטן אַ צווייג מיט אײַן הענגל ווייני טרויבן, און האָבן עס געטראָגן אויף אַ שטאַנג זאָלבעצווייט; אויך פֿון די מילגרוימען און פֿון די פֿײַגן [האָבן זיי גענומען].—²⁴ יענעם אָרט האָט מען גערופן דֶּעַר טאָל אָשְׁכּוֹל פֿון וועגן דֶּעם הענגל וואָס די קינדער פֿון ישׂראל האָבן אָפּגעשניטן פֿון

דָּאָרטן. —²⁵און זיי האָבן זיך אומגעקערט פון אויסקוקן דאָס לאַנד צום סוף פון פּערציק טעג. ²⁶און זיי זיינען געגאַנגען און געקומען צו משהן און צו אַהרֹנען, און צו דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישׂראל, אין מדבר פּאַרן קיין קָדש; און זיי האָבן געבראַכט אַן ענטפּער צו זיי און צו דער גאַנצער עדה, און האָבן זיי געוווּן די פּרוכט פון לאַנד. ²⁷און זיי האָבן אים דערציילט, און געזאָגט: מיר זיינען געקומען אין דעם לאַנד וווּהיין דו האָסט אונדז געשיקט, און עס פליסט אויך מיט מילך און האָניק; און דאָס איז איר פּרוכט. ²⁸אַבער שטאַרק איז דאָס פּאַלק וואָס זיצט אין לאַנד, און די שטעט זיינען באַפעסטיקטע, גרויסע ביז גאַר, און אויך די קינדער פון עַנק האָבן מיר דאָרטן געזען. ²⁹עמֶלֶק זיצט אין דרום־לאַנד, און דער חתי, און דער יבּוסי, און דער אַמורי, זיצן אין דעם געבערג, און דער פּנעני זיצט ביים ים און ביים ברעג ירדן. ³⁰האָט כָּלֵב אַיינגעשטיילט דאָס פּאַלק אַקעגן משהן, און ער האָט געזאָגט: אַרויפגיין וועלן מיר אַרויפגיין, און מיר וועלן עס אַרבן, וואָרום בייקומען וועלן מיר עס בייקומען. ³¹אַבער די מענטשן וואָס זיינען אַרויפגעגאַנגען מיט אים, האָבן געזאָגט: מיר קענען ניט אַרויפגיין קעגן דעם פּאַלק, וואָרום ער איז שטאַרקער פון אונדז. ³²און זיי האָבן אַרויסגעלאָזט אַ שלעכטן קלאַנג אויף דעם לאַנד וואָס זיי האָבן עס אויסגעקוקט, ביי די קינדער פון ישׂראל, אַזוי צו זאָגן: דאָס לאַנד וואָס מיר זיינען דורכגעגאַנגען דורך דעם, פּדי עס אויסצוקוקן, דאָס איז אַ לאַנד וואָס עסט אויף אירע באַוווינער, און דאָס גאַנצע פּאַלק, וואָס מיר האָבן געזען דרינען, זיינען מענטשן פון גרויסן וויקס. ³³און דאָרטן האָבן מיר געזען די נפילים, די זין פון עַנק וואָס פון די נפילים; און מיר זיינען געווען ווי היישעריקן אין אונדזערע אויגן, און אַזוי זיינען מיר געווען אין זייערע אויגן.

יך יהאָט די גאַנצע עדה אויפגעהויבן און אַרויסגעלאָזט זייער קול; און דאָס פּאָלק האָט געוויינט אין יענער נאַכט.
 און אַלע קינדער פון ישראל האָבן געמורמלט אויף משה און אויף אַהרֹנען, און די גאַנצע עדה האָט צו זיי געזאָגט: הלוואַי וואָלטן מיר געשטאַרבן אין לאַנד מצרים, אָדער הלוואַי וואָלטן מיר געשטאַרבן אין דעמדאָזיקן מדבר! און נאָך וואָס ברענגט אונדז גאָט אין דעמדאָזיקן לאַנד, צו פּאַלן דורכן שווערד, אונדזערע ווייבער און אונדזערע קליינע קינדער זאָלן ווערן צו רויב? איז ניט בעסער פאַר אונדז זיך אומצוקערן קיין מצרים?
 און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: לאַמיר מאַכן אַ הויפט־מאַן, און זיך אומקערן קיין מצרים. זיינען משה און אַהרֹן געפּאַלן אויף זייער פנים פאַר דער גאַנצער אַיינוואַמלונג פון דער עדה פון די קינדער פון ישראל. און יהושע דער זון פון נון, און כָּלֵב דער זון פון יפונהן, פון די וואָס האָבן אויס־געקוקט דאָס לאַנד, האָבן צעריסן זייערע קליידער, און האָבן געזאָגט צו דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: דאָס לאַנד, וואָס מיר זיינען דורכגעגאַנגען דורך דעם, פדי עס אויסצוקוקן, דאָס לאַנד איז זייער זייער גוט. אויב גאָט באַגערט אונדז, וועט ער אונדז ברענגען אין דעמדאָזיקן לאַנד, און וועט עס אונדז געבן—אַ לאַנד וואָס זי פליסט מיט מילך און האַניק. איר זאָלט נאָר ניט ווידערשפעניקן אָן גאָט, און ניט מורא האָבן פאַר דעם פּאָלק פון לאַנד, וואָרום אונדזער ברויט זיינען זיי; זייער שאַטן האָט זיך אָפּגעטאַן פון זיי, און גאָט איז מיט אונדז; איר זאָלט ניט מורא האָבן פאַר זיי. האָט די גאַנצע עדה געזאָגט, מע זאָל זיי פאַרוואַרפן מיט שטיינער; אָבער די פראַכט פון גאָט האָט זיך באַוווּן אין אַהל־מועד צו אַלע קינדער פון ישראל.

און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: ביז וואַנען וועט דאָס־דאָזיקע פּאָלק מיך לעסטערן? און ביז וואַנען וועלן זיי ניט גלויבן

אין מיר, ביי אלדי צייכנס וואָס איך האָב געמאַכט צווישן אים?
¹²איך וועל אים שלאָגן מיט פעסט, און וועל אים אויסראָטן, און
 וועל דיך מאַכן פאַר אַ פּאָלק גרעסער און מאַכטיקער פון אים.
¹³האָט משה געזאָגט צו גאָט: אַז די מצרים וועלן הערן-וואָרום
 דו האָסט דאָך אויפגעבראַכט מיט דיין שטאַרקייט דאָסדאָזיקע
 פּאָלק פון צווישן זיי-¹⁴וועלן זיי זאָגן צו די באַוווינער פון
 דעמדאָזיקן לאַנד, וואָס האָבן געהערט אַז דו, יהוה, ביסט
 צווישן דעמדאָזיקן פּאָלק; וואָרום אויג אין אויג ביסט דו, יהוה,
 געזען געוואָרן, און דיין וואַלקן שטייט איבער זיי, און אין אַ
 וואַלקנדייל גייסטו זיי פאַרויס ביי טאָג, און אין אַ פּייערוייל ביי
 נאַכט-¹⁵איז, אַז דו וועסט טייטן דאָסדאָזיקע פּאָלק אַזוי ווי איין
 מאַן, אַזוי וועלן זאָגן די אומות וואָס האָבן געהערט דיין הערונג,
 אַזוי צו זאָגן: ¹⁶ווייל יהוה איז ניט ביכולת צו ברענגען דאָס-
 דאָזיקע פּאָלק אין דעם לאַנד וואָס ער האָט זיי צוגעשוואָרן,
 האָט ער זיי אויסגעשאַכטן אין מדבר. ¹⁷דרום זאָל אַצונד
 גרויס זיין, איך בעט דיך, דער כּוּח פון גאָט לויט ווי דו האָסט
 גערעדט, אַזוי צו זאָגן: ¹⁸גאָט איז אַיינגעהאַלטן אין צאָרן און
 ריין אין גענאָד, ער פאַרטראַגט זינד און פאַרברעכן, נאָר
 שענקען שענקט ער ניט; ער רעכנט זיך פאַר די זינד פון די
 פּאָטערס מיט די קינדער, מיטן דריטן און מיטן פּירטן דור.
¹⁹פאַרגיב, איך בעט דיך, די זינד פון דעמדאָזיקן פּאָלק, לויט
 דער גרויסקייט פון דיין חסד, און אַזוי ווי דו האָסט פאַרגעבן
 דעמדאָזיקן פּאָלק פון מצרים און ביו אַהער.

²⁰האָט גאָט געזאָגט: איך האָב פאַרגעבן אַזוי ווי דיין וואָרט.
²¹אַבער אַזוי ווי איך לעב, און די פּראַכט פון גאָט איז פּול די
 גאַנצע ערד, ²²אַז די אַלע מענטשן וואָס האָבן געזען מיין פּראַכט
 און מיינע צייכנס, וואָס איך האָב באַוווּיזן אין מצרים און אין

מדבר, און פון דעסטוועגן האָבן זיי מיך געפרוּווט שוין צען מאָל, און ניט צוגעהערט צו מיין קול,²³ אויב זיי וועלן זען דאָס לאַנד, וואָס איך האָב צוגעשוואָרן זייערע עלטערן! יא, אַלע וואָס האָבן מיך געלעסטערט, וועלן עס ניט אָנזען.²⁴ נאָר מיין קנעכט קָלָב, ווייל אין אים איז געווען אַן אַנדער גייסט, און ער איז געגאַנגען געטריי נאָך מיר, אים וועל איך ברענגען אין דעם לאַנד, וואָס ער איז אַהין געגאַנגען, און צו זיין זאַמען וועט ער עס לאָזן בירושה.²⁵ דער עמלקי און דער פּנעזי זיצן אין טאָל; מאָרגן קערט אײך אום, און ציט אײך צום מדבר אויפן וועג צום ים־סוף.

²⁶ און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרֹנען, אַזוי צו זאָגן: ²⁷ ביז וואַנען נאָך לאָזן די דאָזיקע בייזע עדה וואָס מורמלען אַקעגן מיר? איך האָב געהערט די מורמלערייען פון די קינדער פון ישראל, וואָס זיי מורמלען אַקעגן מיר.²⁸ זאָג צו זיי: אַזוי ווי איך לעב, זאָגט גאָט, אויב ניט ווי איר האָט גערעדט אין מיינע אויערן, אַזוי וועל איך טאָן צו אײך! ²⁹ אין דעם דאָזיקן מדבר וועלן פאַלן אײערע פגרים, און אַלע אײערע געצײלטע, לויט אײער גאַנצער צאָל, פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, ווייל איר האָט געמורמלט אַקעגן מיר.³⁰ איר וועט ניט קומען אין דעם לאַנד וואָס איך האָב אויפגעהויבן מיין האַנט אײך צו מאַכן רוען דרינען, אַחוץ קָלָב דער זון פון יפּוֹנֶהָן, און יהושע דער זון פון נון.³¹ און אײערע קליינע קינדער וואָס איר האָט געזאָגט, זיי וועלן זיין צו רויב, זיי וועלן איך ברענגען אַהין, און זיי וועלן דערקענען דאָס לאַנד, וואָס איר האָט פאַראַכט.³² אָבער איר—אײערע פגרים וועלן פאַלן אין דעם דאָזיקן מדבר.³³ און אײערע קינדער וועלן אומוואַנדערן אין מדבר פּערציק יאָר, און וועלן ליידן פאַר אײערע אָפּ־קערונגען, ביז אײערע פגרים וועלן פאַרלענדט ווערן אין מדבר.

³⁴לויט דער צאל פון די טעג וואָס איר האָט אויסגעקוקט דאָס לאַנד—פּערציק טעג, פאַר אַ טאָג אַ יאָר, פאַר אַ טאָג אַ יאָר, וועט איר טראָגן אַייערע זינד, פּערציק יאָר; און איר וועט דער־שפּירן מײַן אומגענאָד. ³⁵איך, יהוה, האָב גערעדט; אויב איך וועל דאָס ניט טאָן צו דערדאָזיקער גאַנצער בײַזער עדה, וואָס האָט זיך אַינגעזאַמלט אַקעגן מיר! אין דעמדאָזיקן מדבר וועלן זיי פאַרלענדט ווערן, און דאָ וועלן זיי שטאַרבן.

³⁶און די מענטשן וואָס משה האָט געשיקט אויסקוקן דאָס לאַנד, און זיי זיינען צוריקגעקומען און האָבן געמאַכט מורמלען אַקעגן אים די גאַנצע עדה, מיט אַרויסלאָזן אַ שלעכטן קלאַנג אויפן לאַנד—³⁷די מענטשן וואָס האָבן אַרויסגעלאָזט דעם שלעכטן קלאַנג אויפן לאַנד, זיינען געשטאַרבן אין אַ מגפה פאַר גאָט. ³⁸נאָר יהושוע דער זון פון נון, און כָּלֵב דער זון פון יפונהן, זיינען געבליבן לעבן פון יענע מענטשן, וואָס זיינען געגאַנגען אויסקוקן דאָס לאַנד.

³⁹און משה האָט גערעדט די־דאָזיקע ווערטער צו אַלע קינדער פון ישׂראל, און דאָס פּאָלק האָט זייער געטרויערט. ⁴⁰און זיי האָבן זיך געפּעדערט אין דער פּרי, און זיינען אַרויפ־געגאַנגען אויפן שפיץ באַרג, אַזוי צו זאָגן: אָט זיינען מיר, און מיר וועלן אַרויפגיין צו דעם אָרט וואָס גאָט האָט געזאָגט; וואָרום מיר האָבן געזינדיקט. ⁴¹האָט משה געזאָגט: נאָך וואָס דען טרעט איר איבער דעם באַפעל פון גאָט, אַז דאָס וועט ניט באַגליקן? ⁴²איר זאָלט ניט אַרויפגיין, אַז גאָט איז ניט צווישן אַיך, כדי איר זאָלט ניט געשלאָגן ווערן פאַר אַייערע פּיינט. ⁴³וואָרום דער צמֶלֶקִי און דער כְּנַעֲנִי זיינען דאָרטן פאַר אַיך, און איר וועט פּאַלן דורכן שווערד; וואָרום אַזוי ווי איר האָט אַיך אָפּגעקערט פון הינטער גאָט, וועט גאָט ניט זיין מיט אַיך. ⁴⁴אַבער זיי האָבן זיך דערוועגט אַרויפצוגיין אויפן שפיץ

באַרג; נאָר דער אַרון פון גאָטס בונד און משה האָבן זיך ניט גערירט פון לאַגער. ⁴⁵און דער צמלקי און דער פּנעני, וואָס זיינען געזעסן אויף יענעם באַרג, האָבן אַראָפּגענידערט, און האָבן זיי געשלאָגן און זיי צעקלאַפט ביז חרָמה.

טז ¹און גאָט האָט גערעדט צו משה, אזוי צו זאָגן: ²רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי: אז איר וועט קומען אין דעם לאַנד פון אײער באַזעצונג וואָס איך גיב אײך, ³און איר וועט מאַכן אַ פײעראַפּפּער צו גאָט, אַ בראַנדאַפּפּער אָדער אַ שלאַכטאַפּפּער, לויט אַ קלאָר אַרויסגערעדטן נדר, אָדער ווי אַ פּרײווייליקע גאָב, אָדער אין אײערע יום־טובים, כּדי צו מאַכן אַ געשמאַקן ריח צו גאָט, פון רינדער אָדער פון שאַף, ⁴זאָל דער וואָס ברענגט זיין קרבן צו גאָט, ברענגען אַ שפּײזאַפּפּער פון אַ צענטל [אַיפּה] זעמל־מעל פאַרמישט מיט אַ פּערטל הין אייל; ⁵און וויין פאַר אַ גיס־אַפּפּער, אַ פּערטל הין, זאָלסטו מאַכן מיטן בראַנדאַפּפּער אָדער צום שלאַכטאַפּפּער, פאַר איטלאַכן שעפּס. ⁶אויב צו אַ ווידער, זאָלסטו מאַכן אַ שפּײזאַפּפּער פון צוויי צענטל זעמל־מעל פאַרמישט מיט אייל אַ דריטל הין; ⁷און וויין פאַר אַ גיס־אַפּפּער, אַ דריטל הין, זאָלסטו ברענגען פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט. ⁸און אז דו וועסט מאַכן אַ יונג רינד פאַר אַ בראַנדאַפּפּער אָדער אַ שלאַכטאַפּפּער, לויט אַ קלאָר אַרויס־גערעדטן נדר, אָדער פאַר אַ פּרידאַפּפּער צו גאָט, ⁹זאָל מען ברענגען מיטן יונגן רינד אַ שפּײזאַפּפּער פון דריי צענטל זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל אַ האַלבן הין; ¹⁰און וויין זאָלסטו ברענגען פאַר אַ גיס־אַפּפּער אַ האַלבן הין, אַ פײעראַפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט. ¹¹אזוי זאָל געטאָן ווערן צו איטלאַכן אַקס, אָדער צו איטלאַכן ווידער, אָדער צו אַ לאַם פון

שעפסן אָדער פון ציגן. ¹²ווי נאָך דער צאָל וואָס איר וועט מאַכן; אַזוי זאָלט איר טאָן צו איטלאַכן, לויט זייער צאָל. ¹³זייעטוועדער אַינגעבאַרענער זאָל אַזוי מאַכן דיִדאָזיקע, ביים ברענגען אַ פֿייעראָפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט. ¹⁴און אז ביי אַיך וועט זיך אויפהאַלטן אַ פּרעמדער, אָדער ווער נאָר עס וועט זיין צווישן אַיך, אין אַייערע דור־דורות, און ער וועט מאַכן אַ פֿייעראָפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט, זאָל ער טאָן אַזוי ווי איר טוט. ¹⁵קהל! איין געזעץ זאָל זיין פאַר אַיך און פאַר דעם פּרעמדן וואָס האַלט זיך אויף, אַן אייביק געזעץ אויף אַייערע דור־דורות; ווי איר, אַזוי זאָל זיין דער פּרעמדער פאַר גאָט. ¹⁶איין תּוֹרָה און איין דין זאָל זיין פאַר אַיך און פאַר דעם פּרעמדן וואָס האַלט זיך אויף ביי אַיך. ¹⁷און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹⁸רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי:

אַז איר קומט אין דעם לאַנד וואָס איך ברענג אַיך אַהין, ¹⁹איז, אַז איר עסט פון דעם ברויט פון לאַנד, זאָלט איר אָפּשיידן אַן אָפּשיידונג צו גאָט. ²⁰דאָס עו שטע פון אַייערע טייג מולטערס זאָלט איר אָפּשיידן אַ חלה פאַר אַן אָפּשיידונג; ווי די אָפּשיידונג פון שייער, אַזוי זאָלט איר עס אָפּשיידן. ²¹פון דעם ערשטן פון אַייערע טייגמולטערס זאָלט איר געבן אַן אָפּשיידונג צו גאָט אויף אַייערע דור־דורות.

²²און אַז איר וועט פאַרזען, און איר וועט ניט טאָן אַלע דיִדאָזיקע געבאַט וואָס גאָט האָט אַנגעזאָגט משהן, ²³אַלץ וואָס גאָט האָט אַיך באַפוילן דורך משהן, פון דעם טאָג וואָס גאָט האָט עס באַפוילן און ווייטער, אויף אַייערע דור־דורות, ²⁴איז, אויב עס איז, [פאַרהוילן] פון די אויגן פון דער עדה, געטאָן געוואָרן דורך אַ פאַרזע, זאָל די גאַנצע עדה מאַכן איין יונגן אַקס פאַר אַ בראַנדאָפּפּער, פאַר אַ געשמאַקן ריח

צו גאָט, מיט זיין שפייזאָפּפּער און זיין גיסאָפּפּער, אַזוי ווי דער דיין; און איין ציגנבאָק פאַר אַ זינדאָפּפּער.²⁵ און דער כּהן זאָל מכּפּר זיין אויף דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל, און זיי זאָל פאַרגעבן ווערן, ווייל אַ פאַרזע איז דאָס, און זיי האָבן געבראַכט זייער קרבן, אַ פּייעראָפּפּער צו גאָט, און זייער זינדאָפּפּער פאַר גאָט, פאַר זייער פאַרזע.²⁶ און דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל, און דעם פרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי, וועט פאַרגעבן ווערן, וואָרום ביי דעם גאַנצן פּאָלק איז דאָס געווען דורך אַ פאַרזע.

²⁷אויב אָבער אַן איינצלנער מענטש וועט זינדיקן דורך אַ פאַרזע, זאָל ער ברענגען אַ יאָריקע ציג פאַר אַ זינדאָפּפּער.²⁸ און דער כּהן זאָל מכּפּר זיין אויף דעם מענטשן וואָס פאַרזעט, ווען ער זינדיקט דורך אַ פאַרזע פאַר גאָט; כּדי מכּפּר צו זיין אויף אים, אַז אים זאָל פאַרגעבן ווערן.²⁹ פאַר דעם אייגעבאַרענעם צווישן די קינדער פון ישראל, און פאַר דעם פרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי—איין געזעץ זאָל זיין ביי אַיך פאַר דעם וואָס טוט עפעס דורך אַ פאַרזע.³⁰ אָבער דער מענטש וואָס טוט מיט אַ הויכער האַנט, פון די אייניגעבאַרענע, אָדער פון די פרעמדע, לעסטערט ער גאָט, און יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון צווישן איר פּאָלק.³¹ וואָרום דאָס וואָרט פון גאָט האָט ער פאַראַכט, און זיין געבאַט האָט ער פאַרשטערט; פאַרשניטן מוז פאַרשניטן ווערן יענע זעל, איר זינד איז אויף איר.

³²און ווען די קינדער פון ישראל זיינען געווען אין דער מדבר, האָבן זיי געפונען אַ מאַן קלייבנדיק האַלץ אום שבת.³³ האָבן די וואָס האָבן אים געפונען קלייבנדיק האַלץ, אים געבראַכט צו משהן און צו אַהרנען און צו דער גאַנצער עדה.³⁴ און מע האָט אים אַריינגעזעצט אין וואַך, וואָרום עס איז ניט

באַשיידט געוואָרן וואָס אים זאָל געטאָן ווערן. ³⁵האַט גאָט געזאָגט צו משהן: טייטן זאָל געטייט ווערן דער מאַן; די גאַנצע עדה זאָל אים פאַרוואַרפן מיט שטיינער אויסן לאַגער. ³⁶און די גאַנצע עדה האָט אים אַרויסגעפירט אויסן לאַגער, און זיי האָבן אים פאַרוואַרפן מיט שטיינער, און ער איז געשטאַרבן; אזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

³⁷און גאָט האָט געזאָגט צו משהן, אזוי צו זאָגן: ³⁸רעד צו די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי, זיי זאָלן זיך מאַכן פּרענדז אויף די עקן פון זייערע קליידער, אויף זייערע דור-דורות; און זיי זאָלן אַרײַנטאָן אין די פּרענדז פון עק קלייד אַ בלאַען פּאַדים. ³⁹און דאָס זאָל אײך זײַן פאַר ציצית, אַז איר זאָלט עס זען, און געדענקען אַלע געבאַט פון גאָט, און זיי טאָן, און איר זאָלט ניט נאַכגיין נאך אײער האַרצן און נאָך אײערע אויגן, וואָס איר זײט פאַרפירט נאָך זיי; ⁴⁰כדי איר זאָלט געדענקען און טאָן אַלע מײנע געבאַט, און זײַן הייליק צו אײער גאָט. ⁴¹איך בין יהוה אײער גאָט וואָס האָב אײך אַרויס-געצויגן פון לאַנד מצרים, אײך צו זײַן צום גאָט: איך בין יהוה אײער גאָט.

קרח

טז יאון קרח דער זון פון צהר, דעם זון פון קהת, דעם זון פון לוי, און דתן און אבירם, די זין פון אליאבן, און און דער זון פון פלגתן, קינדער פון ראובן, האָבן גענומען, ²און זיך געשטעלט פאַר משהן מיט צוויי הונדערט און פופציק מאַן פון די קינדער פון ישראל, פירשטן פון דער עדה, גערופענע פון דער אײנוואַלונג, מענטשן מיט אַ נאָמען. ³און זיי האָבן זיך אײנגעזאַמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען, און האָבן צו

זיי געזאָגט: גענוג אַיך! וואָרום די גאַנצע עדה זיינען אַלע הייליק, און גאָט איז צווישן זיי, און פאַרוואָס נעמט איר זיך איבער אַקעגן דעם קהל פון גאָט? ⁴ און ווי משה האָט עס געהערט, אַזוי איז ער געפאַלן אויף זיין פנים. ⁵ און ער האָט גערעדט צו קרח און צו זיין גאַנצן געזעמל, אַזוי צו זאָגן: אין דער פרי וועט גאָט לאָזן וויסן, ווער עס איז זייער, און דעם וואָס איז הייליק, וועט ער מאַכן גענענען צו זיך; יא, דעם וועמען ער וועט אויסדערוויילן, וועט ער מאַכן גענענען צו זיך. ⁶ דאָס טוט: נעמט אַיך פייערפאַנען, קרח מיט זיין גאַנצן געזעמל, יאון לייגט אַריין אין זיי פייער, און טוט אויף זיי אַרויף ווירויך פאַר גאָט, מאַרגן; און עס וועט זיין, דער מאַן וואָס גאָט וועט אויסדערוויילן, ער איז דער הייליקער. גענוג אַיך, קינדער פון לוי!

⁸ און משה האָט געזאָגט צו קרח: הערט אַקאַרשט, קינדער פון לוי: ⁹ ווינציק אַיך וואָס דער גאָט פון ישראל האָט אַיך אָפגעשיידט פון צווישן דער עדה פון די קינדער פון ישראל, אַיך צו מאַכן גענענען צו זיך, צו דינען דעם דינסט פון משכן פון גאָט, און צו שטיין פאַר דער עדה, זיי צו באַדינען—¹⁰ וואָס ער האָט געמאַכט גענענען זיך און אַלע זיינע ברידער, די קינדער פון לוי, מיט דיר, אַז איר פאַרלאַנגט אויך די פּהונה? ¹¹ פאַרוואָר, דו מיט זיין גאַנצן געזעמל, דאָס זייט איר אַיינ געזאַמלט אַקעגן גאָט; וואָרום וואָס איז אַהרן, אַז איר זאָלט מורמלען אַקעגן אים?

¹² און משה האָט געשיקט רופן דָתן און אַבירם, די זין פון אַליאַבן; אָבער זיי האָבן געזאָגט: מיר וועלן ניט אַרויפקומען. ¹³ ווינציק וואָס דו האָסט אונדז אויפגעבראַכט פון אַ לאַנד וואָס פליסט מיט מילך און האַניק, אונדז צו טייטן אין דער מדבר, אַז הערשעווען ווילסטו נאָך הערשעווען איבער אונדז? ¹⁴ יא,

הָאָסֶט אוּנְדוּ נִיט געבראַכט אין אַ לאַנד וואָס פּליסט מיט מילך
און האָניק, אָדער אוּנְדוּ געלעבן אַ נחלה פון פעלד און וויינגאַרטן.
וויילסטו דידאָזיקע מענטשן די אויגן פאַרשטעקן? מיר וועלן
ניט אַרויפקומען. ¹⁵הָאָט משהן זייער געערגערט, און ער האָט
געזאָגט צו גאָט: זאָלסט זיך ניט קערן צו זייער אָפּפער; ניט אַן
איינציקן אייזל האָב איך גענומען פון זיי, און ניט איך האָב
שלעכטס געטאָן אַן איינציקן פון זיי.

¹⁶און משה האָט געזאָגט צו קָרַח: דו מיט דיין גאַנצן געזעמל
זייט פאַר גאָט מאָרגן, דו און זיי, און אַהרן. ¹⁷און נעמט
איטלאַכער זיין פייערפאַן, און איר זאָלט אַרויפלייגן דערויף
וויירוּיך, און ברענגען פאַר גאָט איטלאַכער זיין פייערפאַן,
צוויי הונדערט און פופציק פייערפאַנען; אויך דו און אַהרן,
איטלאַכער זיין פייערפאַן.

¹⁸האָבן זיי גענומען איטלאַכער זיין פייערפאַן, און זיי האָבן
אַרויפגעלייגט אויף זיי פייער, און אַרויפגעטאָן אויף זיי וויירוּיך,
און זיי האָבן זיך געשטעלט ביים איינגאַנג פון אוהל־מועד מיט
משהן און אַהרנען. ¹⁹און קָרַח האָט איינגעזאַמלט אַקעגן זיי
די גאַנצע עדה צום איינגאַנג פון אוהל־מועד; און די פּראַכט
פון גאָט האָט זיך באַווּיזן צו דער גאַנצער עדה.

²⁰און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרנען, אזוי צו
זאָגן: ²¹שיידט אייך אָפּ פון צווישן דערדאָזיקער עדה, און איך
וועל זיי פאַרלענדן אין אַ רגע. ²²זיינען זיי געפאַלן אויף זייער
פנים, און האָבן געזאָגט: גאָט דו גאָט פון די גייסטער פון אַלע
באַשעפענישן, זאָל איין מענטש זינדיקן, און אויף דער גאַנצער
עדה זאָלסטו צערענען?

²³האָט גאָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: ²⁴רעד צו דער
עדה, אזוי צו זאָגן: ציט אָפּ פון אַרום דער ווייניג פון קָרַח,
דָּמְעוּ, און אַבירמען. ²⁵איז משה אויפגעשטאַנען און איז

געגאנגען צו ד'תנען און אבירמען, און נאך אים זיינען געגאנגען די עלטסטע פון ישראל.²⁶ און ער האָט גערעדט צו דער עדה, אזוי צו זאָגן: טרעט אָפּ, איך בעט אַיך, פון לעבן די געצעלטן פון די דאָזיקע שלעכטע מענטשן, און איר זאָלט זיך ניט אָנרירן אָן אַלץ וואָס איז זייערס, פּדי איר זאָלט ניט אומגעבראַכט ווערן דורך אַלע זייערע זינד.²⁷ האָבן זיי אָפּגעצויגן פון דער ווינונג פון קרחן, ד'תנען, און אבירמען, פון רונד אַרום; און ד'תן און אבירם זיינען אַרויסגעגאנגען, זיך שטעלנדיק אין אַיינגאַנג פון זייערע געצעלטן, מיט זייערע ווייבער און זייערע זין און זייערע קליינע קינדער.²⁸ האָט משה געזאָגט: דורך דעם וועט איר וויסן, אַז גאָט האָט מיך געשיקט צו טאָן אַלע די דאָזיקע טואונגען, אַז דאָס איז ניט פון מיין האַרצן.²⁹ אויב אזוי ווי אַלע מענטשן שטאַרבן, וועלן די דאָזיקע שטאַרבן, און די באַשערונג פון אַלע מענטשן וועט זיי באַשערט זיין, האָט מיך גאָט ניט געשיקט.³⁰ אויב אָבער אַ באַשאַפונג וועט באַשאַפן גאָט, און די ערד וועט אויפמאַכן איר מויל, און וועט אַיינשלינגען זיי און אַלץ וואָס איז זייערס, און זיי וועלן אַראָפּנידערן לעבעדיקערהייט אין אונטערערד, וועט איר וויסן, אַז די דאָזיקע מענטשן האָבן געלעסטערט גאָט.

³¹ און עס איז געווען, ווי ער האָט געענדיקט רעדן אַלע די דאָזיקע ווערטער, אזוי האָט זיך אויפגעשפּאַלטן די ערד וואָס אונטער זיי.³² און די ערד האָט געעפנט איר מויל, און האָט אַיינגעשלונגען זיי, און זייערע הייזער, און אַלע מענטשן וואָס האָבן געהערט צו קרחן, און דעם גאַנצן פאַרמעג.³³ און זיי און אַלץ וואָס איז זייערס האָבן אַראָפּגענידערט לעבעדיקערהייט אין אונטערערד, און די ערד האָט זיי צוגעדעקט, און זיי זיינען אונטערגעגאנגען פון צווישן דער עדה.³⁴ און גאַנץ ישראל וואָס רונד אַרום זיי זיינען אַנטלאָפן פון

זייערע קולות, וואָרום זיי האָבן געזאָגט: די ערד וועט אונדז נאָך אַיינשלינגען.³⁵ און אַ פּייער איז אַרויסגעגאַנגען פון גאָט, און האָט פאַרזערט די צוויי הונדערט און פופציק מאָן, וואָס האָבן אויפגעבראַכט דעם וויירוין.

יך און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: ²זאָג צו אַלעוֹר דעם זון פון אהרן דעם פֿהן, ער זאָל אויפהייבן די פּייערפאַנען פון צווישן דער פאַרברענונג, און דאָס פּייער וואָרף אַוועק; וואָרום זיי זיינען געוואָרן הייליק. ³די פּייערפאַנען פון די דאָזיקע, וואָס האָבן פאַרזינדיקט זייערע נפשות, פון זיי זאָל מען מאַכן אויסגעשלאָגענע בלעכן, אַן איבערצוג צום מזבח, וואָרום מע האָט זיי געבראַכט פאַר גאָט, און זיי זיינען געוואָרן הייליק; און זיי זאָלן זיין פאַר אַ צייכן צו די קינדער פון ישראל. ⁴האָט אַלעוֹר דער פֿהן גענומען די קופערנע פּייערפאַנען, וואָס די פאַרברענטע האָבן געבראַכט, און מע האָט זיי אויסגעשלאָגן פאַר אַן איבערצוג צום מזבח, ⁵א דערמאָנונג צו די קינדער פון ישראל, פֿדי אַ פרעמדער מענטש, וואָס איז ניט פון דעם זאַמען פון אהרן, זאָל ניט גענענען צו רייכערן וויירוין פאַר גאָט, אַז ער זאָל ניט ווערן אזוי ווי קרח און אזוי ווי זיין געזעמל; אזוי ווי גאָט האָט גערעדט צו אים דורך משהן. ⁶און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל האָט אויף מאָרגן געמורמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרנען, אזוי צו זאָגן: איר האָט געטייט דאָס פאַלק פון גאָט. ⁷און עס איז געווען, אַז די עדה האָט זיך אַיינגעזאַמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרנען, אזוי האָבן זיי זיך אומגעקערט צום אוהל-מועד, ערשט אַ וואָלקן האָט אים צוגעדעקט, און די פראַכט פון גאָט האָט זיך באַוויזן. ⁸און משה און אהרן זיינען צוגעגאַנגען פאַרן אוהל-מועד, ⁹און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן:

¹⁰שׂיידט אײך אָפּ פּון צווישן דערדאָויקער עדה, און איך וועל זיי פאַרלענדן אין אַ רגע. זײנען זיי געפאַלן אויף זייער פנים. ¹¹און משה האָט געוואָגט צו אַהרנען: נעם די פֿייערפּאַן, און לײג אויף איר אַרויף פֿייער פּון מזבח, און טו אַרויף וויירוּך, און טראָג אויף גיך צו דער עדה, און זיי מכּפּר אויף זיי, וואָרום אַ צאָרן איז אַרויסגעגאַנגען פּון פאַר גאַט; די מגפה האָט זיך אָנגעהויבן. ¹²האָט אַהרן גענומען, אַזוי ווי משה האָט געהייסן, און ער איז אַרײנגעלאָפּן אין מיטן פּון דער עדה; ערשט די מגפה האָט זיך אָנגעהויבן אין פּאַלק. האָט ער אַרויפגעלייגט וויירוּך, און מכּפּר געווען אויפן פּאַלק. ¹³און ער איז געשטאַנען צווישן די טויטע און צווישן די לעבעדיקע; און די מגפה איז פאַרהאַלטן געוואָרן. ¹⁴און די וואָס זײנען געשטאַרבן אין דער מגפה, זײנען געווען פּערצן טויזנט און זיבן הונדערט, אַחוץ די וואָס זײנען געשטאַרבן וועגן דער מעשה מיט קרחן. ¹⁵און אַהרן האָט זיך אומגעקערט צו משה, צום אַייגנאַנג פּון אוהל־מועד, ווען די מגפה איז פאַרהאַלטן געוואָרן. ¹⁶און גאַט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו וואָגן: ¹⁷רעד צו די קינדער פּון ישׂראל, און נעם פּון זיי צו שטעקן, צו שטעקן פּון אַ פּאַטערהויו, פּון אַלע זייערע פּירשטן לויט זייערע פּאַטערהייער, צוועלף שטעקנס; איטלאַכנס נאָמען זאָלסטו אויפּשרײבן אויף זיין שטעקן. ¹⁸און אַהרנס נאָמען זאָלסטו אויפּשרײבן אויף דעם שטעקן פּון לוי, וואָרום איין שטעקן זאָל זיין פאַר דעם הויפט פּון זייערע פּאַטערהייער. ¹⁹און זאָלסט זיי אַוועקלייגן אין אוהל־מועד, פאַרן געזעץ, וואָס איך אַנטפלעק זיך צו אײך דאָרטן. ²⁰און עס וועט זיין, דער מאַן וואָס איך וועל אים אויסדערוויילן, וועט זיין שטעקן אויפּשפּראַצן; און איך וועל אַיינשטילן פּון אַרום מיר די מורמלערייען פּון די קינדער פּון ישׂראל, וואָס זיי מורמלען אַקעגן אײך.

²¹הָאָט משה גערעדט צו די קינדער פון ישראל, און אַלע זייערע פירשטן האָבן אים געגעבן צו שטעקן פון איטלאַכן פירשט, צו שטעקן פון איטלאַכן פירשט, לויט זייערע פּאָטער-הייזער, צוועלף שטעקנס; און דער שטעקן פון אַהרנען איז געווען צווישן זייערע שטעקנס. ²²און משה האָט אַוועקגעלייגט די שטעקנס פאַר גאָט, אין דעם געצעלט פון געזעץ. ²³און עס איז געווען אויף מאָרגן, אַז משה איז געקומען אין דעם געצעלט פון געזעץ, ערשט דער שטעקן פון אַהרנען פאַר לויס הויז האָט אויפגעשפּראַצט, און אַרויסגעלאָזט שפּראַצונג, און געבליט בליאַכץ, און געצייטיקט מאַנדלען. ²⁴האָט משה אַרויסגעטראָגן אַלע שטעקנס פון פאַר גאָט צו אַלע קינדער פון ישראל, און זיי האָבן איבערגעקוקט, און גענומען איטלאַכער זיין שטעקן.

²⁵און גאָט האָט געזאָגט צו משה: קער אום אַהרנס שטעקן פאַרן געזעץ, פאַר אַ היטונג, פאַר אַ צייכן צו די ווידער-שפעניקע קינדער, כדי זאָלסט מאַכן אַן ענד צו זייערע מורמלער זייען אַרום מיר, און זיי זאָלן ניט שטאַרבן. ²⁶האָט משה דאָס געטאָן; אַזוי ווי גאָט האָט אים באַפוילן, אַזוי האָט ער געטאָן.

²⁷האָבן די קינדער פון ישראל געזאָגט צו משה, אַזוי צו זאָגן: זע, מיר קומען אום, מיר גייען אונטער, אַלע גייען מיר אונטער. ²⁸איטלאַכער וואָס גענענט-וואָס גענענט צום משכן פון גאָט, שטאַרבט; צי וועלן מיר אין גאַנצן אומקומען?

יח און גאָט האָט געזאָגט צו אַהרנען: דו און דינע זין און דאָס הויז פון דיין פּאָטער מיט דיר, זאָלט טראָגן די זינד פון דעם הייליקטום, און דו און דינע זין מיט דיר זאָלט טראָגן די זינד פון אַייער כּהונה. ²און אויך דינע ברידער, דעם שטאַם לוי, דעם שבט פון דיין פּאָטער, מאַך גענענען מיט דיר, און

* ד. ה. די אַחריות פאַר די זינד וואָס ווערן באַגאַנגען קעגן הייליקטום.

זיי וָאָלן זיין באַהעפּט צו דיר, און דײַך באַדינען; און דו און דײַנע זײַן מיט דיר וָאָלט זיין פֿאַר דעם געצעלט פֿון געזעץ. ³ און זיי וָאָלן היטן דײַן היטונג, און די היטונג פֿון גאַנצן געצעלט, אָבער צו די הייליקע כלים און צום מזבח וָאָלן זיי ניט גענענען, כּדי זיי וָאָלן ניט שטאַרבן, אי זיי אי איר. ⁴ און זיי וָאָלן זיין באַהעפּט צו דיר, און היטן די היטונג פֿון אוהל-מועד בײַ איטלאַכן דינסט פֿון געצעלט; און אַ פּרעמדער וָאָל ניט גענענען צו אײַך. ⁵ און איר וָאָלט היטן די היטונג פֿון הייליקטום, און די היטונג פֿון מזבח, כּדי עס וָאָל מער ניט זיין אַ צאַרן אויף די קינדער פֿון ישראל. ⁶ און איך, זע, האָב גענומען אײַערע ברידער די לױים פֿון צווישן די קינדער פֿון ישראל; אײַך אַ מתנה זײַנען זיי געגעבן פֿאַר גאַט, צו דינען דעם דינסט פֿון אוהל-מועד. ⁷ און דו און דײַנע זײַן מיט דיר וָאָלט אָפּהיטן אײַער פּהונה בײַ איטלאַכער וואָך פֿון מזבח און אינעווייניק פֿון פֿרוֹכֶת, און טאַן דעם דינסט; אַ דינסט פֿאַר אַ מתנה גיב איך אײַך די כּהונה, און דער פּרעמדער, וואָס גענענט, וואָל געטייט ווערן.

⁸ און גאַט האָט גערעדט צו אַהרנען: און איך, זע, האָב דיר געגעבן די היטונג פֿון מײַנע אָפּשײַדונגען; פֿון אַלע געהייליקטע וואָכן פֿון די קינדער פֿון ישראל האָב איך זיי געגעבן פֿאַר אַ חלק צו דיר און צו דײַנע קינדער פֿאַר אַן אײַביקן רעכט. ⁹ דאָס וואָל געהערן צו דיר פֿון די הייליקסטע הייליקייטן, פֿון די פֿייעראָפּפּער: אַלע זײַערע קרבנות, פֿון אַלע זײַערע שפּײַד אָפּפּער, און פֿון אַלע זײַערע זינדאָפּפּער, און פֿון אַלע זײַערע שולדאָפּפּער, וואָס זיי צאָלן אָפּ צו מיר; אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס, פֿאַר דיר און פֿאַר דײַנע קינדער. ¹⁰ אין אַ הייליקסטן אָרט וואָלסטו עס עסן; איטלאַכער מאַנספֿאַרשוין מעג עס עסן; הייליק וואָל עס זיין פֿאַר דיר. ¹¹ און דאָס געהערט צו דיר: די אָפּשײַדונג פֿון זײַער גאַב בײַ אַלע

אויפהייבונגען פון די קינדער פון ישראל; צו דיר האָב איך זיי
 געגעבן, און צו דייע זין און צו דייע טעכטער מיט דיר, פאַר
 אַן אייביקן רעכט; איטלאַכער וואָס איז ריין אין דיין הויז מעג
 עס עסן.¹² זאלדאָס בעסטע פון אייל, און אַלדאָס בעסטע פון
 וויין און תבואה, דאָס ערשטע דערפון וואָס זיי גיבן צו גאָט, דאָס
 האָב איך געגעבן צו דיר.¹³ די ערשטצייטיקע פון אַלץ וואָס אין
 זייער לאַנד, וואָס זיי ברענגען צו גאָט, זאָלן געהערן צו דיר;
 איטלאַכער וואָס איז ריין אין דיין הויז מעג עס עסן.¹⁴ איטלאַכע
 חרםזאַך אין ישראל זאָל געהערן צו דיר.¹⁵ איטלאַכס
 וואָס עפנט דעם טראַכט, פון יעטוועדער באַשעפעניש וואָס
 מע ברענגט צו גאָט, פון אַ מענטשן און פון אַ בהמה, זאָל
 געהערן צו דיר; אָבער אויסלייזן זאָלסטו לאָזן אויסלייזן
 דעם בָּכוֹר פון אַ מענטשן; אויך דעם בָּכוֹר פון אַן אומריינער
 בהמה זאָלסטו לאָזן אויסלייזן.¹⁶ און זייער אויסלייז-פון אַ
 חודש אַלט זאָלסטו לאָזן אויסלייזן-זאָל זיין לויט דיין שאַצונג,
 פינף שָׁקל זילבער, אויפן הייליקן שָׁקל, דאָס איז צוואַנציק
 גֶרָה.¹⁷ אָבער אַ בָּכוֹר פון אַ רינד, אָדער אַ בָּכוֹר פון אַ שעפס,
 אָדער אַ בָּכוֹר פון אַ ציג, טאָרסטו ניט לאָזן אויסלייזן; זיי
 זיינען הייליק. זייער בלוט זאָלסטו שפרענגען אויפן מזבח, און
 זייער פעטס זאָלסטו דעמפן פאַר אַ פֿייעראַפּפּער, פאַר אַ
 געשמאַקן ריח צו גאָט.¹⁸ און זייער פלייש זאָל געהערן צו דיר;
 אַזוי ווי די ברוסט פון אויפהייבונג, און אַזוי ווי דער רעכטער
 שענקל, זאָל עס געהערן צו דיר.¹⁹ אַלע אָפּשײַדונגען פון די
 הייליקע זאַכן וואָס די קינדער פון ישראל שייַדן אָפּ צו גאָט,
 האָב איך געגעבן צו דיר און צו דייע זין און צו דייע טעכטער
 מיט דיר, פאַר אַן אייביקן רעכט; אַן אייביקער בונד פון זאָלץ
 איז דאָס פאַר גאָט, דיר און דיין זאַמען מיט דיר.
²⁰ און גאָט האָט געזאָגט צו אַהרֹנען: אין זייער לאַנד זאָלסטו

ניט אַרבען, און קיין חלק זאָלסטו ניט האָבן צווישן זיי; איך בין דיין חלק און דיין נחלה צווישן די קינדער פון ישראל.²¹ און צו די קינדער פון לוי, זע, האָב איך געגעבן יעטוועדער מעשר אין ישראל פאַר אַן אַרבען, פאַר זייער דינסט וואָס זיי דינען, דעם דינסט פון אוהל־מועד.²² און די קינדער פון ישראל זאָלן מער ניט גענענען צום אוהל־מועד, צו טראָגן אַ חטא און שטאַרבן.²³ נייערט דער לוי, ער זאָל דינען דעם דינסט פון אוהל־מועד; און זיי זאָלן טראָגן זייער זינד; אַן אייביק געזעץ אויף זייערע דוּר־דורות. און צווישן די קינדער פון ישראל זאָלן זיי ניט אַרבען קיין אַרבעט.²⁴ וואָרום דעם מעשר פון די קינדער פון ישראל, וואָס זיי שיידן אָפּ פאַר אַן אָפּשיידונג צו גאָט, האָב איך געגעבן צו די לויים פאַר אַן אַרבעט; דרום האָב איך וועגן זיי געזאָגט: צווישן די קינדער פון ישראל זאָלן זיי ניט אַרבען קיין אַרבעט.

²⁵ און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן:²⁶ און צו די לויים זאָלסטו רעדן, און זאָגן צו זיי: אַז איר וועט נעמען פון די קינדער פון ישראל דעם מעשר וואָס איך האָב אייך געגעבן פון זיי פאַר אייער אַרבעט, זאָלט איר אָפּשיידן דערפון אַן אָפּשיידונג צו גאָט, מעשר פון דעם מעשר.²⁷ און אייער אָפּשיידונג וועט אייך גערעכנט ווערן אזוי ווי די תבואה אויסן שיער, און ווי די שפּע אויסן קעלטער.²⁸ אזוי זאָלט איר אויך אָפּשיידן די אָפּשיידונג פון גאָט פון אַלע אייערע מעשרס, וואָס איר וועט נעמען פון די קינדער פון ישראל, און איר זאָלט געבן דערפון די אָפּשיידונג פון גאָט צו אַהרן דעם כהן.²⁹ פון אַלץ וואָס ווערט אייך געגעבן זאָלט איר אָפּשיידן די גאַנצע אָפּשיידונג פון גאָט, פון אַלעם בעסטן דערפון, דאָס הייליקע פון דעם.³⁰ און זאָלסטו זאָגן צו זיי: אַז איר שייַדט אָפּ פון דעם דאָס בעסטע דערפון, זאָל עס גערעכנט ווערן די לויים אזוי

ווי דער אײַנטראַג פון שײַער, און אַזוי ווי דער אײַנטראַג פון קעלטער.³¹ און איר מעגט עס עסן אין יעטוועדער אָרט, איר און אײַער הויזגעזינט, וואָרום דאָס איז אײַך אַ לויִן פאַר אײַער דינסט אין אוהל־מועד.³² און איר וועט ניט טראַגן וועגן דעם אַ זינד, ווען איר שײַדט אָפּ פון דעם דאָס בעסטע דערפון. און איר זאָלט ניט פאַרשוועכן די הייליקייטן פון די קינדער פון ישראל, כדי איר זאָלט ניט שטאַרבן.

חִקַת

יט און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרֶנען, אַזוי צו זאָגן:

²דאָס איז דאָס געזעץ פון דער תּוֹרָה, וואָס גאָט האָט באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: רעד צו די קינדער פון ישראל, זיי זאָלן דיר ברענגען אַ רויטע קו, אַ גאַנצע, וואָס אין איר איז ניטאָ קיין מום, וואָס אויף איר איז ניט אַרויף קיין יאָך.³ און איר זאָלט זי געבן צו אַלעוֹר דעם כּהֵן, און מע זאָל זי אַרויספירן אויסן לאַגער, און זי שעכטן פאַר אים.⁴ און אַלעוֹר דער כּהֵן זאָל נעמען פון איר בלוט מיט זיין פינגער, און שפּריצן פון איר בלוט אַקעגן דער פּאָדערויט פון אוהל־מועד זיבן מאָל.⁵ און מע זאָל פאַר־ברענען די קו פאַר זיינע אויגן; איר פעל און איר פלייש און איר בלוט מיט איר מיסט זאָל מען פאַרברענען.⁶ און דער כּהֵן זאָל נעמען צעדערהאַלץ, און אַזוב־גראַז, און ווערמילרויט, און אַרײַנוואַרפן אין דער פאַרברענונג פון דער קו.⁷ און דער כּהֵן זאָל וואַשן זיינע קליידער, און באַדן זיין לייב אין וואַסער, און דערנאָך מעג ער אַרײַנקומען אין לאַגער; און דער כּהֵן זאָל זיין אומריין ביזן אָונט.⁸ אויך דער וואָס פאַרברענט זי, זאָל וואַשן זיינע קליידער אין וואַסער, און באַדן זיין לייב אין

וואַסער, און זיין אומריין בין אָוונט. ⁹און אַ ריינער מאַן זאָל אויפֿזאַמלען די אַש פֿון דער קו, און אַוועקלייגן אויסן לאַגער אין אַ ריינעם אָרט; און עס זאָל געהאַלטן ווערן פֿאַר דער עדה פֿון די קינדער פֿון ישׂראל פֿאַר שפּרענגוואַסער; אַ רייניק אָפּפּער איז דאָס. ¹⁰און דער וואָס זאַמלט אויף די אַש פֿון דער קו, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיין אומריין בין אָוונט. און עס זאָל זיין פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראל, און פֿאַר דעם פּרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי, פֿאַר אַן אייביקן געזעץ.

¹¹דער וואָס רירט זיך אָן אַן אַ מת, אָן וואָסער עס איז טויטן לייב פֿון אַ מענטשן, זאָל זיין אומריין זיבן טעג. ¹²ער זאָל זיך רייניקן דערמיט אויפֿן דריטן טאָג און אויפֿן זיבעטן טאָג, און ווערן ריין; און אויב ער וועט זיך ניט רייניקן אויפֿן דריטן טאָג און אויפֿן זיבעטן טאָג, זאָל ער ניט ווערן ריין. ¹³איטלאַכער וואָס רירט זיך אָן אַן אַ מת, אָן דעם לייב פֿון אַ מענטשן וואָס איז געשטאַרבן, און ער וועט זיך ניט רייניקן, האָט ער די רואונג פֿון גאָט פֿאַראומרייניקט, און יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן פֿון ישׂראל; אַז שפּרענגוואַסער איז אויף אים ניט געשפּרענגט געוואָרן, זאָל ער זיין אומריין; זיין אומרייניקייט איז נאָך אויף אים.

¹⁴דאָס איז דער דין: אַז אַ מענטש וועט שטאַרבן אין אַ געצעלט, זאָל איטלאַכער וואָס קומט אין געצעלט, און אַלץ וואָס אין געצעלט, זיין אומריין זיבן טעג. ¹⁵און יעטוועדער אָפּענע כלי, וואָס אויף איר איז ניטאָ אַן אַרומגעשנירט דעקל, איז אומריין. ¹⁶און איטלאַכער וואָס וועט זיך אַנרירן אויפֿן פּרייען פעלד אָן אַ דערשלאַגענעם פֿון אַ שווערד, אָדער אָן אַ געשטאַרבענעם, אָדער אָן אַ בייז פֿון אַ מענטשן, אָדער אָן אַ קבר, זאָל זיין אומריין זיבן טעג. ¹⁷און מע זאָל נעמען פֿאַר דעם אומריינעם פֿון דער אַש פֿון דעם פֿאַרברענטן רייניקאָפּפּער,

און אַרויפגיסן דערויף לעבעדיקע וואַסער אין אַ כלי. ¹⁸ און אַ ריינער מאַן וואָל נעמען אַזוב־גראָז, און אַיינטונקען אין דעם וואַסער, און שפּריצן אויפן געצעלט, און אויף אַלע כליים, און אויף די נפשות וואָס זיינען דאָרטן געווען, און אויף דעם וואָס האָט זיך אָנגערירט אָן דעם בייַן, אָדער אָן דעם דערשל־אַגענעם, אָדער אָן דעם געשטאָרבענעם, אָדער אָן דעם קבר. ¹⁹ און דער וואָס איז רייַן וואָל שפּריצן אויף דעם אומרייַנעם אויפן דריטן טאָג און אויפן זיבעטן טאָג; און ער וואָל אים רייַניקן אויפן זיבעטן טאָג; און ער וואָל וואַשן זיינע קליידער, און זיך באַדן אין וואַסער, און ווערן רייַן אין אָוונט. ²⁰ און אַז אַ מענטש וועט זייַן אומרייַן, און וועט זיך ניט רייַניקן, וואָל יענע זעל פאַר־שניטן ווערן פון צווישן דער עדה, וואָרום דאָס הייליקטום פון גאָט האָט ער פאַראומרייַניקט; שפּרענגוואַסער איז אויף אים ניט געשפּרענגט געוואָרן, איז ער אומרייַן. ²¹ און עס וואָל זייַן פאַר אַן אַייביקן געזעץ. און דער וואָס שפּריצט דאָס שפּרענגוואַסער, וואָל וואַשן זיינע קליידער; און דער וואָס רירט זיך אָן אָן דעם שפּרענגוואַסער, וואָל זייַן אומרייַן ביון אָוונט. ²² און אַלץ וואָס דער אומרייַנער וועט זיך אָנרירן אָן דעם, וואָל זייַן אומרייַן; און דער מענטש וואָס רירט זיך אָן אים אָן, וואָל זייַן אומרייַן ביון אָוונט.

כ יאון די קינדער פון ישראל, די גאַנצע עדה, זיינען געקומען אין מדבר צן, אין ערשטן חודש; און דאָס פּאָלק איז געזעסן אין קדש; און מרים איז דאָרטן געשטאָרבן, און איז דאָרטן באַגראָבן געוואָרן.

² און די עדה האָט ניט געהאַט קיין וואַסער, און זיי האָבן זיך אַיינגעזאַמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרנען. ³ און דאָס פּאָלק האָט זיך געקריגט מיט משהן, און זיי האָבן געזאָגט, אַזוי

צו זאָגן: הלוואַי וואָלטן מיר אומגעקומען, ווען אונדזערע
 ברידער זיינען אומגעקומען פאַר גאָט! ⁴ און נאָך וואָס האָט איר
 געבראַכט די עדה פון גאָט אין דעמדאָזיקן מדבר, אָז מיר און
 אונדזער פי זאָלן דאָ אויסשטאַרבן? ⁵ און נאָך וואָס האָט איר
 אונדז אויפגעבראַכט פון מצרים, אונדז צו ברענגען אין דעם
 דאָזיקן שלעכטן אָרט, וואָס איז ניט אַן אָרט פון זאַמען, אָדער
 פייגן, אָדער וויינשטאַקן, אָדער מילגרוימען, און ווי וואָסער
 צום טרינקען איז ניטאָ?

⁶ זיינען משה און אהרן אַוועקגעגאַנגען פון פאַר דער עדה
 צום אַיינגאַנג פון אוהל־מועד, און זיי זיינען געפאַלן אויף זייער
 פנים; און די פראַכט פון גאָט האָט זיך באַוווּן צו זיי. ⁷ און גאָט
 האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ⁸ נעם דעם שטעקן, און
 זאַמל איין די עדה, דו און אהרן דיין ברודער, און איר זאָלט
 רעדן צום פעלו פאַר זייערע אויגן, אָז ער זאָל אַרויסגעבן
 פון זיך וואָסער; און וועסט זיי אַרויסציען וואָסער פון פעלו,
 און וועסט אַנטרינקען די עדה און זייער פי. ⁹ האָט משה גענומען
 דעם שטעקן פון פאַר גאָט, אַזוי ווי ער האָט אים באַפוילן.
¹⁰ און משה און אהרן האָבן אַיינגעזאַמלט די עדה פאַר דעם
 פעלו, און ער האָט צו זיי געזאָגט: הערט אַקאַרשט, איר
 ווידערשפעניקער, זאָלן מיר פון דעמדאָזיקן פעלו אַייך אַרויס־
 ציען וואָסער? ¹¹ און משה האָט אויפגעהויבן זיין האַנט, און
 האָט געשלאָגן דעם פעלו מיט זיין שטעקן צוויי מאָל, און עס
 איז אַרויס אַ סך וואָסער, און די עדה און זייער פי האָבן
 געטרונקען. ¹² האָט גאָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרנען: ווייל
 איר האָט ניט געגלויבט אין מיר, מיך צו הייליקן פאַר די אויגן
 פון די קינדער פון ישראל, דרום וועט איר ניט ברענגען די
 דאָזיקע עדה אין דעם לאַנד וואָס איך האָב זיי געגעבן. ¹³ דאָס
 איז דאָס וואָסער פון מריבָה ווי די קינדער פון ישראל האָבן

געקריגט אקעגן גאָט, און ער איז געהייליקט געוואָרן צווישן זיי.

¹⁴ און משה האָט געשיקט שלוחים פון קָדש צו דעם מלך פון אָדום: אַזוי זאָגט דיין ברודער ישראל: דו ווייסט אַלדי מאַטערניש וואָס אונדז האָט געטראָפן; ¹⁵ ווי אונדזערע עלטערן האָבן גענידערט קיין מצרים, און מיר זיינען געזעסן אין מצרים פיל טעג, און די מצרים האָבן שלעכטס געטאָן אונדז און אונדזערע עלטערן; ¹⁶ און מיר האָבן געשריען צו גאָט, און ער האָט געהערט אונדזער קול, און האָט געשיקט אַ מלאך, און אונדז אַרויס געצויגן פון מצרים; און אָט זיינען מיר אין קָדש, אַ שטאָט ביים עק פון דיין געמאַרק. ¹⁷ לאַז אונדז, איך בעט דיך, דורכגיין דורך דיין לאַנד; מיר וועלן ניט דורכגיין דורך אַ פעלד אָדער דורך אַ וויינגאַרטן, און מיר וועלן ניט טרינקען וואַסער פון אַ ברונעם; אויף דעם מלכס וועג וועלן מיר גיין; מיר וועלן זיך ניט אָפנייגן רעכטס אָדער לינקס, ביז וואַנען מיר וועלן דורכגיין דיין געמאַרק. ¹⁸ האָט אָדום צו אים געזאָגט: זאָלסט ניט דורכגיין דורך מיר, וואָרום מיטן שווערד וועל איך אַרויסגיין אַקעגן דיר. ¹⁹ האָבן די קינדער פון ישראל צו אים געזאָגט: אויפן וועג וועלן מיר גיין, און אַז מיר וועלן טרינקען דיין וואַסער, איך און מיינע פי, וועל איך געבן געזאַלט דערפאַר; עס איז דאָך גאַרנישט; לאַמירך בלויז דורכגיין אויף מיינע פיס. ²⁰ האָט ער געזאָגט: דו קענסט ניט דורכגיין. און אָדום איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגן אים מיט פיל פּאַלק, און מיט אַ שטאַרקער האַנט. ²¹ און אָדום האָט ניט געוואָלט לאָזן ישראל דורכגיין דורך זיין געמאַרק, און ישראל האָט זיך אָפגענייגט פון אים.

²² און זיי האָבן אוועקגעצויגן פון קָדש; און די קינדער פון ישראל, די גאַנצע עדה, זיינען אָנגעקומען צום באַרג הוֹר. ²³ און גאָט האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרֹנען אויפן באַרג הוֹר, ביים געמאַרק פון לאַנד אָדום, אַזוי צו זאָגן: ²⁴ זאָל אַהרֹן

איינגעזאמלט ווערן צו זיין פאלק; וואָרום ער וועט מיט קומען אין דעם לאַנד וואָס איך האָב געגעבן צו די קינדער פון ישראל, דערפאַר וואָס איר האָט ווידערשפעניקט מיין מויל ביים וואַסער פון מריבָה. ²⁵נעם אַהרנען און זיין זון אַלעָזרן, און ברענג זיי אַרויף אויפן באַרג הור; ²⁶און טו אויס אַהרנען זיינע קליידער, און טו זיי אָן זיין זון אַלעָזרן; און אַהרן זאָל איינגעזאמלט ווערן און שטאַרבן דאָרטן. ²⁷האָט משה געטאָן אזוי ווי גאָט האָט באַפוילן; און זיי זיינען אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג הור, פאַר די אויגן פון דער גאַנצער עדה. ²⁸און משה האָט אויס־געטאָן אַהרנען זיינע קליידער, און האָט זיי אָנגעטאָן זיין זון אַלעָזרן. און אַהרן איז דאָרטן געשטאַרבן אויפן שפיץ באַרג. און משה און אַלעָזר האָבן אַראָפּגענידערט פון באַרג. ²⁹און די גאַנצע עדה האָט געזען אז אַהרן איז פאַרגאַנגען; און דאָס גאַנצע הויז פון ישראל האָט באַוויינט אַהרנען דרייסיק טעג.

כא און דער כּנעני, דער מלך פון עָרד, דער באַוווינער פון דרום, האָט געהערט אז ישראל איז אָנגעקומען אויף דעם וועג פון אַמרים, און ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט ישראל, און געפאַנגען פון זיי געפאַנגענע. ²האָט ישראל אַ נדר געטאָן צו גאָט, און האָט געזאָגט: אויב געבן וועסטו געבן דאָס־דאָזיקע פּאָלק אין מיין האַנט, וועל איך מאַכן זייערע שטעט חרם. ³און גאָט האָט צוגעהערט צו דעם קול פון ישראל, און ער האָט איבערגעגעבן דעם כּנעני, און זיי האָבן געמאַכט זיי און זייערע שטעט חרם. און מע האָט גערופן דעם נאָמען פון דעם אָרט, חֶרְמָה.

⁴און זיי האָבן געצויגן פון באַרג הור אויפן וועג פון ים־סוף, כּדי צו גיין אַרום דעם לאַנד אָדום, און די זעל פון דעם פּאָלק איז געוואָרן אומגעדולדיק פון וועג. ⁵און דאָס פּאָלק האָט

גערעדט אַקעגן גאָט און אַקעגן משהן: נאָך וואָס האָט איר אונדז אויפגעבראַכט פון מצרים צו שטאַרבן אין דער מדבר? וואָרום קיין ברויט איז נישטאָ, און קיין וואַסער איז נישטאָ, און אונדזער זעל עקלט זיך מיט דער נישטיקער שפייו. ⁶האָט גאָט אָנגעשיקט אויפן פּאָלק פייַערדיקע שלאַנגען, און זיי האָבן געביסן דאָס פּאָלק, און עס איז געשטאַרבן אַ סך פּאָלק פון ישראל. ⁷איז דאָס פּאָלק געקומען צו משהן, און זיי האָבן געזאָגט: מיר האָבן געזינדיקט וואָס מיר האָבן גערעדט אַקעגן גאָט און אַקעגן דיר; זיי מתפלל צו גאָט, ער זאָל אָפּטאָן פון אונדז די שלאַנגען. האָט משה מתפלל געווען פאַרן פּאָלק. ⁸און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: מאַך דיר אַ פייַערדיקע שלאַנג, און טו זי אַרויף אויף אַ שטאַנג; און עס וועט זיין, איטלאַכער וואָס ווערט געביסן, וועט זי זען, און וועט בלייבן לעבן. ⁹האָט משה געמאַכט אַ קופּערנע שלאַנג, און האָט זי אַרויפגעטאָן אויף אַ שטאַנג; און עס איז געווען, אַז אַ שלאַנג האָט עמיצן געביסן, אזוי האָט ער אַ קוק געטאָן אויף דער קופּערנער שלאַנג, און איז געבליבן לעבן.

¹⁰און די קינדער פון ישראל האָבן אַוועקגעצויגן, און גערויט אין אויבנות. ¹¹און זיי האָבן געצויגן פון אויבנות, און גערויט אין עייעררים, אין דעם מדבר וואָס פאַר מואָב, אַקעגן זונאוויפנאַנג. ¹²פון דאָרטן האָבן זיי געצויגן, און גערויט אין טאַל זרד. ¹³פון דאָרטן האָבן זיי געצויגן, און גערויט אויף יענער זייט אַרנון וואָס אין מדבר, וואָס גייט אַרויס פון דעם געמאַרק פון אַמורי; וואָרום אַרנון איז דער געמאַרק פון מואָב, צווישן מואָב און צווישן דעם אַמורי. ¹⁴דרום ווערט געזאָגט אין דעם בוך פון די מלחמות פון גאָט:

וְהָב אִין סוּפָה,

און די טאַלן פון אַרנון,

¹⁵און דעם אַראָפּגאַנג פון די טאַלן,
וואָס נייגט זיך צו דער וווינונג פון עַר,
און לענט זיך אָן געמאַרק פון מואָב.

¹⁶און פון דאָרטן קיין באַר. דאָס איז דער ברונעם, וווּ גאַט
האַט געזאָגט צו משה: זאַמל אַיין דאָס פּאָלק, און איך וועל
זיי געבן וואַסער. ¹⁷דענסמאָל האָט ישראל געוונגען דאָס
דאָזיקע געזאַנג:

קוועל אַרויף, ברונעם—זינגט צו אים—

¹⁸דער ברונעם וואָס געגראָבן האָבן אים האַרן,
אים אויסגעהאַקט האָבן פירשטן פון פּאָלק,
מיטן צעפטער, מיט זייערע שטעקנס.

און פון מדבר קיין מִתְּנֶה; ¹⁹און פון מִתְּנֶה קיין נחליאַל, און פון
נחליאַל קיין בָּמוֹת; ²⁰און פון בָּמוֹת צו דעם טאַל וואָס אין פעלד
פון מואָב, ביים שפיץ פון פּסָגָה, וואָס קוקט אַראָפּ אויף דער
וויסטע.

²¹און ישראל האָט געשיקט שלוחים צו סיחון דעם מלך
פון אַמורי, אַזוי צו זאָגן: ²²לאָמיר דורכגיין דורך דיין לאַנד;
מיר וועלן זיך ניט אָפּנייגן אין אַ פעלד אָדער אין אַ וויינגאַרטן;
מיר וועלן ניט טרינקען וואַסער פון אַ ברונעם; אויף דעם מלכס
וועג וועלן מיר גיין, ביז וואַנען מיר וועלן דורכגיין דיין געמאַרק.
²³אַבער סיחון האָט ניט געלאָזט ישראל דורכגיין דורך זיין
געמאַרק, און סיחון האָט אַיינגעזאַמלט זיין גאַנץ פּאָלק, און איז
אַרויסגעגאַנגען אַקעגן ישראל צום מדבר, און ער איז געקומען
קיין יַהֲזִ, און האָט מלחמה געהאַלטן מיט ישראל. ²⁴און
ישראל האָט אים געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד, און אַייב
גענומען זיין לאַנד פון אַרנון ביז יבוק, ביז די קינדער פון עַמון;
וואַרום דער געמאַרק פון די קינדער פון עַמון איז געווען
שטאַרק. ²⁵און ישראל האָט צוגענומען אַלע די דאָזיקע שטעט,

און ישראל האָט זיך באַזעצט אין אַלע שטעט פון אַמורי, אין
 חשבון, און אין אַלע אירע טעכטערשטעט. ²⁶וואַרום חשבון
 איז געווען די שטאָט פון סיחון דעם מלך פון אַמורי, וואָס האָט
 מלחמה געהאַלטן מיט דעם פריערדיקן מלך פון מואָב, און
 האָט אַוועקגענומען זיין גאַנץ לאַנד פון זיין האַנט, ביז אַרנון.
²⁷דרום זאָגן די שפרוכזאָגער:

קומט קיין חשבון!

געבויט און אויפגעשטעלט

זאָל ווערן די שטאָט פון סיחון!

²⁸וואַרום אַ פייער איז אַרויס פון חשבון,

אַ פּלאַם פון דער שטאָט פון סיחון;

זי האָט פאַרצערט עַר פון מואָב,

די האַרן פון די הייכן פון אַרנון.

²⁹וויי צו דיר, מואָב!

פאַרלאָרן ביסטו, פּאַלק פון כמוש!

ער האָט געלאָזט ווערן זיינע זין אַנטרווענע,

און זיינע טעכטער אין געפאַנגענשאַפט

צו סיחון דעם מלך פון אַמורי.

³⁰און מיר האָבן זיי צעשאַסן;

פאַרלאָרן איז חשבון ביז דיבון;

און מיר האָבן פאַרוויסט

ביז נוֹפּח וואָס ביז מידבָא.

³¹און ישראל האָט זיך באַזעצט אין לאַנד פון דעם אַמורי.

³²און משה האָט געשיקט אויסקוקן יַעֲזֵר, און זיי האָבן באַצווונגען

אירע טעכטערשטעט, און פאַרטריבן דעם אַמורי וואָס

איז דאָרטן געווען. ³³און זיי האָבן זיך פאַרקערט, און זיינען

אַרויפגעגאַנגען אויפן וועג פון בֶּשֶׁן; איז אַרויסגעגאַנגען עוג דער

מלך פון בֶּשֶׁן אַקעגן זיי, ער מיט זיין גאַנצן פּאַלק, אויף מלחמה

קייַן אַדְרֵעִי. ³⁴הָאָט גאַט געזאָגט צו משהן: זאָלסט נישט מורא האָבן פאַר אים, וואָרום אין דײַן האַנט האָב איך געגעבן אים מיט זײַן גאַנצן פּאָלק און זײַן לאַנד, און וועסט טאָן צו אים, אַזוי ווי דו האַסט געטאָן צו סיחון דעם מלך פון אַמורי, וואָס איז געזעסן אין חֶשְׁבוֹן. ³⁵און זײ האָבן געשלאָגן אים מיט זײַנע זין און זײַן גאַנצן פּאָלק, ביז אים נישט צו לאָזן אָן איבערבלײַב; און זײ האָבן געאַרבעט זײַן לאַנד.

כב יאון די קינדער פון ישראל האָבן אַוועקגעצויגן, און האָבן גערוט אין די פּלוינען פון מואָב, אויף יענער זײַט ירדן בײַ יריחו.

בְּלָק

²און בְּלָק דער זון פון צפּורן האָט געזען אַלץ וואָס ישראל האָט געטאָן צום אַמורי. ³און מואָב האָט זיך זײער דערשראָקן פאַר דעם פּאָלק, ווייל זײ זײנען געווען פיל, און מואָב איז געווען אין אַנגסט פאַר די קינדער פון ישראל. ⁴האָט מואָב געזאָגט צו די עלטסטע פון מדין: אַצונד וועט דאָס געזעמל אָפּעסן אַלץ וואָס אַרום אונדז, אַזוי ווי אַן אַקס עסט אָפּ דאָס גראָז פון פעלד. און בְּלָק דער זון פון צפּורן איז געווען דער מלך פון מואָב אין יענער צײַט. ⁵האָט ער געשיקט שלוחים צו בלעם דער זון פון בעֹרוֹן, קײַן פתור וואָס בײַם טײַך, אין דעם לאַנד פון די קינדער פון זײַן פּאָלק, אים צו רופן, אַזוי צו זאָגן: אָט איז אַ פּאָלק אַרויסגעגאַנגען פון מצרים; זע, ער האָט פאַר־דעקט דעם אָנבליק פון דער ערד, און ער זיצט מיר אַנטקעגן. ⁶און אַצונד קום, איך בעט דיך, שילט מיר דאָסדאָזיקע פּאָלק, וואָרום ער איז שטאַרקער פון מיר. אפשר וועל איך אויס־פירן מיר זאָלן אים שלאָגן, און איך וועל אים פאַרטרייבן פון

לאַנד; וואָרום איך ווײַס, אַז וועמען דו בענטשסט, דער איז
 געבענטשט, און וועמען דו שילטסט, דער איז פאַרשאַלטן.
 זײַנען די עלטסטע פון מואָב און די עלטסטע פון מִדְּן
 געגאַנגען מיט צויבערלויז אין זײַער האַנט, און זײ זײַנען געקומען
 צו בְּלָעַמֶן, און האָבן גערעדט צו אים די ווערטער פון
 בְּלָקָן. ⁸האַט ער צו זײ געזאָגט: נעכטיקט דאָ די נאַכט, און
 איך וועל אַײך געבן אַן ענטפּער, אַזוי ווי גאַט וועט רעדן צו
 מיר. און די האַרן פון מואָב זײַנען געבליבן בײַ בְּלָעַמֶן. ⁹איז
 גאַט געקומען צו בְּלָעַמֶן, און האַט געזאָגט: ווער זײַנען די
 דאָזיקע מענטשן בײַ דיר? ¹⁰האַט בְּלָעַם געזאָגט צו גאַט: בְּלָק
 דער זון פון צְפּוֹרָן, דער מלך פון מואָב, האַט געשיקט צו מיר:
¹¹האַט איז דאָס פּאָלק וואָס איז אַרויסגעגאַנגען פון מצְרַיִם, און
 ער האַט פאַרדעקט דעם אָנבליק פון דער ערד. אַצונד, קום
 שילט מיר אים; אפשר וועל איך קענען מלחמה האַלטן אויף
 אים, און וועל אים פאַרטרייבן. ¹²האַט גאַט געזאָגט צו בְּלָעַמֶן:
 זאָלסט ניט גיין מיט זײ; זאָלסט ניט שילטן דאָס פּאָלק, וואָרום
 ער איז געבענטשט. ¹³איז בְּלָעַם אויפגעשטאַנען אין דער פּרי,
 און האַט געזאָגט צו די האַרן פון בְּלָקָן: גײט אין אַײער לאַנד,
 וואָרום גאַט וויל ניט מיך לאָזן גיין מיט אַײך. ¹⁴זײַנען אויפ־
 געשטאַנען די האַרן פון מואָב, און זײַנען אַוועקגעגאַנגען צו
 בְּלָקָן, און האָבן געזאָגט: בְּלָעַם האַט ניט געוואָלט גיין מיט אונדז.
¹⁵האַט בְּלָק ווידער אַ מאָל געשיקט האַרן, מער און
 אַנגעזענערע פון יענע. ¹⁶און זײ זײַנען געקומען צו בְּלָעַמֶן,
 און האָבן צו אים געזאָגט: אַזוי האַט געזאָגט בְּלָק דער זון פון
 צְפּוֹרָן: זאָלסט זיך ניט פאַרמיידן, איך בעט דיך, פון קומען
 צו מיר. ¹⁷וואָרום זײער גרויס כבוד וועל איך דיר אַנטאָן, און
 אַלץ וואָס דו וועסט זאָגן צו מיר, וועל איך טאָן; נאָר קום, איך
 בעט דיך, שילט מיר דאָסדאָזיקע פּאָלק. ¹⁸האַט געענטפּערט

בלעם און געזאגט צו די קנעכט פון בלקן: ווען בלק זאל מיר געבן זיין הויז פול מיט זילבער און גאלד, קען איך נישט איבערטרעטן דעם באפעל פון גאט מיין האר, צו טאן קליינס אדער גרויס. ¹⁹און אצונד, איך בעט אייך, בלייבט איר אויך דא די נאכט, און איך וועל געוואר ווערן וואס גאט וועט ווידער רעדן מיט מיר. ²⁰און גאט איז געקומען צו בלעמען ביי נאכט, און האט צו אים געזאגט: אויב דיך צו רופן זיינען די מענטשן געקומען, שטיי אויף, גיי מיט זיי, אבער נאר די זאך וואס איך וועל רעדן צו דיר, דאס זאלסטו טאן. ²¹איז בלעם אויפגעשטאנען אין דער פרי, און ער האט אָנגעזאָלט זיין אייזעלין, און איז געגאנגען מיט די הארן פון מואב.

²²און דער צאָרן פון גאט האט געגרימט וואס ער גייט, און אַ מלאך פון גאט האט זיך אים געשטעלט פאַר אַ שטער אין וועג. און ער איז געריטן אויף זיין אייזעלין, און זיינע צוויי יונגען זיינען געווען מיט אים. ²³האט די אייזעלין דערזען דעם מלאך פון גאט שטיין אויפן וועג, מיט זיין שווערד אַרויסגעצויגן אין זיין האנט, און די אייזעלין האט זיך אָפּגענייגט פון וועג, און איז געגאנגען אויפן פעלד; און בלעם האט געשלאָגן די אייזעלין כדי זי צו פאַרקירעווען אויפן וועג. ²⁴האט דער מלאך פון גאט זיך געשטעלט אויף אַ שטעג פון די וויינגערטנער, מיט אַ צאָם פון דער זייט און אַ צאָם פון דער אַנדער זייט. ²⁵און די אייזעלין האט געזען דעם מלאך פון גאט, און האט זיך צו געדריקט צו דער וואנט, און צוגעדריקט בלעמס פוס צו דער וואנט; און ער האט זי ווידער געשלאָגן. ²⁶איז דער מלאך פון גאט ווידער אַוועק פאַרויס, און האט זיך געשטעלט אין אַן ענגן אָרט, ווועס איז נישט געווען קיין וועג זיך אָפּצווייגן רעכטס אָדער לינקס. ²⁷און די אייזעלין האט געזען דעם מלאך פון גאט, און האט זיך אַנידערגעלייגט אונטער בלעמען; און דער

צאָרן פֿון בַּלְעָמֶען הָאָט געגרימט, און ער הָאָט געשלאָגן די אייזעלין מיטן שטעקן.²⁸ הָאָט גאָט געעפנט דאָס מויל פֿון דער אייזעלין, און זי הָאָט געזאָגט צו בַּלְעָמֶען: וואָס הָאָב איך דיר געטאָן, וואָס דו הָאָסט מיר שוין דריי מאָל געשלאָגן? ²⁹ הָאָט בַּלְעָם געזאָגט צו דער אייזעלין: ווייל דו הָאָסט געשפעט פֿון מיר; ווען איך הָאָב אַ שווערד אין דער האַנט, וואָלט איך דיך אַצונד געהרגעט.³⁰ הָאָט די אייזעלין געזאָגט צו בַּלְעָמֶען: בין איך ניט דיין אייזעלין, וואָס דו הָאָסט געריטן אויף מיר דיין גאַנץ לעבן ביז היינטיקן טאָג? בין איך געווינטלאַך געווינט געווען דיר אַזוי צו טאָן? הָאָט ער געזאָגט: ניין.³¹ און גאָט הָאָט אַנטפלעקט די אויגן פֿון בַּלְעָמֶען, און ער הָאָט דערווען דעם מלאַך פֿון גאָט שטיין אין וועג, מיט זיין שווערד אַרויס־געצויגן אין זיין האַנט. הָאָט ער זיך גענייגט, און זיך געבוקט אויף זיין פנים.³² און דער מלאַך פֿון גאָט הָאָט צו אים געזאָגט: פֿאַרוואָס הָאָסטו געשלאָגן דיין אייזעלין שוין דריי מאָל? זע, איך בין אַרויסגעגאַנגען פֿאַר אַ שטער, וואָרום דער וועג גייט מיר דערקעגן.³³ און די אייזעלין הָאָט מיך געזען, און הָאָט זיך אָפגענייגט פֿאַר מיר די דריי מאָל; ווען זי וואָלט זיך ניט אָפגענייגט פֿון מיר, וואָלט איך אַצונד דיך זיכער געהרגעט, און זי וואָלט איך געלאָזט לעבן.³⁴ הָאָט בַּלְעָם געזאָגט צו דעם מלאַך פֿון גאָט: איך הָאָב געזינדיקט, וואָרום איך הָאָב ניט געוויסט, אַז דו שטייסט מיר אַנטקעגן אויפן וועג; און אַצונד אויב עס איז שלעכט אין דינע אויגן, וועל איך מיך אומקערן.³⁵ הָאָט דער מלאַך פֿון גאָט געזאָגט צו בַּלְעָמֶען: גיי מיט די מענטשן, אָבער נאָר דאָס וואָרט וואָס איך וועל רעדן צו דיר, דאָס זאָלסטו רעדן. איז בַּלְעָם געגאַנגען מיט די האָרן פֿון בַּלְקָן.

³⁶ און בַּלְקָן הָאָט געהערט אַז בַּלְעָם קומט, און ער איז אים

אָרויסגעגאַנגען אַנטקעגן קיין עיר־מוֹאָב וואָס ביים געמאַרק פון אַרנון, וואָס ביים עק געמאַרק. ³⁷און בָּלָק האָט געזאָגט צו בלעמען: האָב איך ניט שיקן געשיקט צו דיר, דיך צו רופן? פאַרוואָס ביסטו ניט געקומען צו מיר? בין איך אין דער אמת ניט אימשטאַנד דיר כבוד אַנצוטאָן? ³⁸האָט בלעם געזאָגט צו בָּלָק: זע, איך בין געקומען צו דיר; אַצונד, צי קען איך גאַר עפעס רעדן? דאָס וואָרט וואָס גאָט וועט אַרײַנטאָן אין מיין מויל, דאָס וועל איך רעדן. ³⁹און בלעם איז געגאַנגען מיט בָּלָק, און זיי זײַנען געקומען קיין קרית־חוצות. ⁴⁰און בָּלָק האָט גע־שלאַכט רינדער און שאָף, און האָט געשיקט צו בלעמען, און צו די האָרן וואָס מיט אים. ⁴¹און עס איז געווען אין דער פרי, האָט בָּלָק גענומען בלעמען, און האָט אים אַרויפגעפירט קיין בְּמוֹת־בַּעַל, און ער האָט פון דאָרטן געזען אַ טײל פון דעם פֶּאָלֶק.

כג האָט בלעם געזאָגט צו בָּלָק: בוי מיר דאָ זיבן מזבחות, און גרייט מיר דאָ צו זיבן אָקסן און זיבן ווידערס. ²האָט בָּלָק געטאָן אזוי ווי בלעם האָט גערעדט, און בָּלָק און בלעם האָבן אויפגעבראַכט אַן אָקס און אַ ווידער אויף אַ מזבח. ³און בלעם האָט געזאָגט צו בָּלָק: שטעל זיך ביי דיין בראַנדאָפּפער, און איך וועל גיין; אפשר וועט זיך מיר גאָט טרעפן אַנטקעגן, און וואָס פאַר אַ זאָך ער וועט מיר ווייזן, וועל איך דיר דער־ציילן. און ער איז אַרויפגעגאַנגען אויף אַ הויכן אָרט. ⁴און גאָט האָט זיך געטראָפן פאַר בלעמען; און ער האָט צו אים געזאָגט: די זיבן מזבחות האָב איך צוגעגרייט, און האָב אויפ־געבראַכט אַן אָקס און אַ ווידער אויף אַ מזבח. ⁵האָט גאָט אַרײַנגעטאָן אַ וואָרט אין בלעם מויל, און האָט געזאָגט: קער זיך אום צו בָּלָק, און אזוי זאָלסטו רעדן. ⁶האָט ער זיך אומד געקערט צו אים, ערשט ער שטייט ביי זיין בראַנדאָפּפער, ער

און אלע האַרן פון מואָב. זײַ האָט ער אויפגעהויבן זיין שפרוך,
און האָט געזאָגט:

פון אַרם טוט מיך פירן בַּלְק,
פון די מזרח־בערג דער מלך פון מואָב:
קום שילט מיר יעקבן,
און קום פלוך ישראלן.
ווי זאָל איך שילטן
וועמען גאָט שילט ניט?
און ווי זאָל איך פלוך
וועמען יהוה פלוכט ניט?

וואַרום פון שפיץ פון די פעלזן זע איך אים,
און פון די הייכן קוק איך אים אָן.
זע, אַ פאַלק וואָס רוט באַזונדער,
און רעכנט זיך ניט צווישן די אומות.
ווער האָט געציילט דעם שטויב פון יעקב,
און באַרעכנט דעם זאַמען פון ישראל?
זאָל שטאַרבן מיין זעל דעם טויט פון די רעכטפאַרטיקע,
און זאָל מיין סוף זיין ווי זיינער!

¹¹האַט בַּלְק געזאָגט צו בַּלְעמען: וואָס האָסטו מיר געטאָן?
צו שילטן מיינע שוואַמער האָב איך דיך גענומען, ערשט גאָר
בענטשן האָסטו געבענטשט. ¹²האַט ער געענטפערט און האָט
געזאָגט: פאַרוואָר, דאָס וואָס גאָט טוט אַרײַן אין מיין מויל, דאָס
מוז איך היטן צו רעדן. ¹³האַט בַּלְק געזאָגט צו אים: קום מיט
מיר, איך בעט דיך, צו אַן אַנדער אָרט, וואָס דו וועסט אים
זען פון דאָרטן; בלויז אַ טייל פון אים וועסטו זען, אָבער אין
גאַנצן וועסטו אים ניט זען; און שילט מיר אים פון דאָרטן.
¹⁴און ער האָט אים גענומען צו דעם פעלד צופים אויפן שפיץ
פֿסגָה, און ער האָט געבויט זיבן מזבחות, און אויפגעבראַכט אַן

אָקס און אַ ווידער אויף אַ מזבח. ¹⁵ און ער האָט געזאָגט צו בָּלָק:
 שטעל זיך דאָ ביי דיין בראַנדאָפּפּער, און איך וועל גיין זיך
 טרעפּן דאָרטן. ¹⁶ האָט גאָט זיך געטראָפּן פאַר בלעמען, און ער
 האָט אַרײַנגעטאָן אַ וואָרט אין זיין מויל, און האָט געזאָגט: קער
 זיך אום צו בָּלָק, און אזוי זאָלסטו רעדן. ¹⁷ איז ער געקומען
 צו אים, ערשט ער שטייט ביי זיין בראַנדאָפּפּער, און די האַרן
 פון מואָב מיט אים; און בָּלָק האָט צו אים געזאָגט: וואָס האָט
 גאָט גערעדט? ¹⁸ האָט ער אויפּגעהויבן זיין שפּרוך, און האָט
 געזאָגט:

שטיי אויף, בָּלָק, און הער,
 פאַרנעם צו מיר, זון פון צפּור:
¹⁹ ניט אַ מאַן איז גאָט, ער זאָל ליגן זאָגן,
 ניט אַ מענטשנקינד, ער זאָל חרטה האָבן.
 אַז ער זאָגט, וועט ער דען ניט טאָן?
 און אַז ער רעדט, וועט ער עס ניט מקיים זיין?
²⁰ זע, „בענטש!“ האָב איך פאַרנומען,
 און בענטשט ער, קען איך עס ניט אָפהאַלטן.
²¹ מע זעט ניט קיין אומרעכט אין יעקב,
 און מע מערקט ניט קיין עוולה אין ישראל.
 יהוה זיין גאָט איז מיט אים,
 און די לייטזעליקייט פון מלך איז אויף אים.
²² גאָט ציט זיי אַרויס פון מצרים,
 ווי הערנער פון אַ וויזלטיר איז ער אים.
²³ וואָרום ניטאָ קיין כּישוף אין יעקב,
 און קיין וואַרזאָגעניש אין ישראל.
 אַצונד ווערט פון יעקב און ישראל געזאָגט:
 וואָס גאָט האָט אויפּגעטאָן!
²⁴ זע, אַ פּאַלק וואָס שטייט אויף ווי אַ לייבינטע,

און הייבט זיך אויף ווי אַ לייב;
 ער לייגט זיך ניט ביז ער עסט רויב,
 און בלוט פון דערשלאָגענע טרינקט ער.

²⁵האַט בָּלָק געזאָגט צו בַּלְעָמֶען: ניט שילטן זאָלסטו אים
 שילטן, און ניט בענטשן זאָלסטו אים בענטשן. ²⁶האַט בַּלְעָם
 געענטפערט און האָט געזאָגט צו בָּלָקֶן: האָב איך ניט גערעדט צו
 דיר, אַזוי צו זאָגן: אַלץ וואָס גאָט וועט רעדן, דאָס וועל איך
 טאָן? ²⁷האַט בָּלָק געזאָגט צו בַּלְעָמֶען: קום, איך בעט דיר,
 איך וועל דיר נעמען צו אַן אַנדער אָרט; אפשר וועט וויל-
 געפעלן אין די אויגן פון גאָט, און וועסט מיר אים שילטן פון
 דאָרטן. ²⁸און בָּלָק האָט גענומען בַּלְעָמֶען צום שפיץ פעזר,
 וואָס קוקט אַראָפּ אויף דער וויסטע. ²⁹האַט בַּלְעָם געזאָגט
 צו בָּלָקֶן: בוי מיר דאָ זיבן מזבחות, און גרייט מיר דאָ צו זיבן
 אַקסן און זיבן ווידערס. ³⁰און בָּלָק האָט געטאָן אַזוי ווי בַּלְעָם
 האָט געזאָגט, און ער האָט אויפגעבראַכט אַן אַקס און אַ ווידער
 אויף אַ מזבח.

כד און בַּלְעָם האָט געזען אַז עס איז ווילגעפעלן אין די
 אויגן פון גאָט צו בענטשן ישראל, און ער איז ניט
 געגאַנגען אַזוי ווי די פריערדיקע מאָל, אַנטקעגן כּישוף־צייכנס,
 נאָר ער האָט געקערט זיין פנים צום מדבר. ²און בַּלְעָם האָט
 אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט געזען ישראל רוען לויט זיינע
 שבטים, און דער גייסט פון גאָט איז געקומען אויף אים. ³און
 ער האָט אויפגעהויבן זיין שפרוך, און האָט געזאָגט:
 אַזוי רעדט בַּלְעָם דער זון פון בַּעזֹר,
 און אַזוי רעדט דער מאַן מיטן אָפענעם אויג;
⁴אַזוי רעדט דער וואָס הערט גאָטס ווערטער,
 וואָס די זעאוונג פון שְׂדֵי טוט ער זען,
 געפאַלן, מיט אויגן אַנטפלעקטע:

ווי שיין זיינען דיינע געצעלטן, יעקב,

דיינע ווינונגען, ישראל!

ווי טייטלבויםער זיינען זיי אויסגעשטרעקט,

ווי גערטנער ביים טייך,

ווי אלאָען וואָס גאָט האָט געפלאַנצט,

ווי צעדערן ביים וואַסער.

וואַסער וועט רינען פון זיין צווייג,

און זיין זאַמען וועט זיין ביי פיל וואַסער;

און העכער פון אַנגן וועט זיין זיין מלך,

און דערהויבן וועט זיין זיין מלוכה.

גאָט ציט אים אַרויס פון מצרים,

ווי הערנער פון אַ וויזלטיר איז ער אים;

ער וועט פאַרצערן די פעלקער, זיינע פיינט,

און זייערע ביינער צעקנאַקן;

און זיינע פייִלן וועלן דורכלעכערן.

ער קניט, ער לייגט זיך ווי אַ לייב,

און ווי אַ לייבינטע—ווער קען אים אויפרייצן?

געבענטשט די וואָס בענטשן דיך,

און פאַרשאַלטן די וואָס שילטן דיך!

¹⁰האָט דער צאָרן פון בָּלָקן געגרימט אויף בַּלְעָמֶן, און

ער האָט אַ פּאַטש געטאַן מיט זיינע הענט; און בָּלָק האָט

געזאָגט צו בַּלְעָמֶן: צו שילטן מיינע שוואַים האָב איך דיך

גערופֿן, ערשט גאָר בענטשן האָסטו געבענטשט שוין דריי מאָל.

¹¹און אַצונד אַנטלויף דיר אין דייַן היים; איך האָב געקלערט,

גרויס כבוד וועל איך דיר אַנטאַן, ערשט גאָט האָט דיך פאַר-

מיטן פון כבוד. ¹²האָט בַּלְעָם געזאָגט צו בָּלָקן: האָב איך ניט

גערעדט נאָך צו דייַנע שלוחים, וואָס דו האָסט געשיקט צו מיר,

אזוי צו זאָגן: ¹³ווען בָּלָק זאָל מיר געבן זיין הויז פול מיט זילבער

און גאָלד, קען איך ניט איבערטערעטן דעם באַפעל פון גאָט, צו
טאָן גוטס אָדער שלעכטס פון מיין אייגענעם האַרצן; וואָס גאָט
וועט רעדן, דאָס וועל איך רעדן? ¹⁴און אַצונד זע, איך גיי
צו מיין פּאָלק; קום, לאַמירך דיר באַשיידן וואָס דאָסדאָזיקע
פּאָלק וועט טאָן צו דיין פּאָלק אין סוף פון די טעג. ¹⁵און ער
האַט אויפגעהויבן זיין שפּרוך, און האָט געזאָגט:

אַזוי רעדט בלעם דער זון פון בעור,
און אַזוי רעדט דער מאַן מיטן אַפענעם אויג;
¹⁶אַזוי רעדט דער וואָס הערט גאָטס ווערטער,
און ווייס דעם מיין פון דעם העכסטן—
די זעאוינג פון שדי טוט ער זען,
געפּאָלן, מיט אויגן אַנטפלעקטע;
¹⁷איך זע אים, אָבער ניט אַצונד,
איך קוק אים אָן, אָבער ניט נאָנט;
אַ שטערן טרעט אַרויס פון יעקב,
און אַ צעפטער וועט אויפשטיין פון ישראל,
און וועט צעהאַקן די ווינקלען פון מואָב,
און צעברעכן אַלע קינדער פון שת.
¹⁸און אַדום וועט ווערן אַן אַרב,
און אַן אַרב וועט ווערן שְׁעיר, זיין פיינט;
און ישראל וועט אויפטאָן גבורות.
¹⁹און פון יעקב וועט איינער געוועלטיקן,
און אונטערברענגען אַן איבערבלייב פון שטאַט.

²⁰און ער האָט געזען עמֶלֶק, און האָט אויפגעהויבן זיין
שפּרוך, און האָט געזאָגט:
דער אָנהייב פון פעלקער איז עמֶלֶק,
און זיין סוף איז צום אונטערגאַנג.

²¹און ער האָט געזען דעם קיני, און האָט אויפגעהויבן זיין שפרוך, און האָט געזאָגט:

פעסט איז דיין ווינונג,
און געמאַכט אין פעלו איז דיין נעסט;
²²אַבער צום פאַרטיליקן וועט זיין קין;
איידער וואָס וועט אַשור דרך פאַנגען.

²³און ער האָט אויפגעהויבן זיין שפרוך, און האָט געזאָגט:
ווי, ווער קען לעבן ווען ער וועט דאָסדאָזיקע טאָן!
²⁴אַבער שיפן וועלן קומען פון דעם ברעג פון די כּתים,
און זיי וועלן פייניקן אַשור, און פייניקן עֶבֶר;
און ער אויך איז צום אונטערגאַנג.

²⁵און בלעם איז אויפגעשטאַנען און איז אַוועקגעגאַנגען,
און האָט זיך אומגעקערט צו זיין היים, און אויך בָּלַק איז
געגאַנגען אויף זיין וועג.

כה ¹און ישראל איז געזעסן אין שטים, און דאָס פּאָלק האָט
גענומען מונה זיין מיט די טעכטער פון מואָב. ²און זיי
האַבן גערופן דאָס פּאָלק צו די שלאַכטאַפּפער פון זייערע
געטער, און דאָס פּאָלק האָט געגעסן, און האָט זיך געבוקט צו
זייערע געטער. ³און ישראל האָט זיך באַהעפט אָן דעם בַּעַל
פון פֶּעֹר, און דער צאָרן פון גאָט האָט געגרימט אויף ישראל.
⁴האָט גאָט געזאָגט צו משה: געם אַלע הויפטלייט פון דעם
פּאָלק, און הענג זיי אויף פאַר גאָט אַקעגן דער וון, און דער
גרימצאָרן פון גאָט וועט זיך אַפּקערן פון ישראל. ⁵און משה
האָט געזאָגט צו די ריכטער פון ישראל: הרגעט אַיטלאַכער
זיינע מענטשן וואָס האַבן זיך באַהעפט אָן דעם בַּעַל פון פֶּעֹר.
⁶ערשט אַ מאָן פון די קינדער פון ישראל איז געקומען,
און האָט געבראַכט צו זיינע ברידער אַ מדינת פאַר די אויגן

פון משהן, און פאַר די אויגן פון דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל, בעת זיי האָבן געוויינט ביים אַיינגאַנג פון אוהל-מועד. 'האַט דערזען פינחס דער זון פון אַלעָזר, דעם זון פון אַהרן דעם כהן, און ער איז אויפגעשטאַנען פון צווישן דער עדה, און האָט גענומען אַ שפיז אין זיין האַנט; ⁸ און ער איז אַרײַנגעגאַנגען נאָך דעם מאָן פון ישראל אין דער קאַמער, און האָט זיי בײַדן דורכגעשטאַכן, דעם מאָן פון ישראל, און די פרוי דורך איר בויך. און די מגפה איז פאַרהאַלטן געוואָרן פון די קינדער פון ישראל. ⁹ און די וואָס זיינען געשטאַרבן אין דער מגפה, זיינען געווען פיר און צוואַנציק טויזנט.

פִּינְחָס

¹⁰ און גאַט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹¹ פינחס דער זון פון אַלעָזר, דעם זון פון אַהרן דעם כהן, האָט אָפֿ־געקערט מיין גרימצאָרן פון די קינדער פון ישראל מיט וואָס ער האָט זיך אָנגענומען פון מײַנעטוועגן צווישן זיי, און איך האָב ניט פאַרלענדט די קינדער פון ישראל אין מײַן צאָרן. ¹² דרום זאָג: זע, איך גיב אים מײַן בונד פון שלום. ¹³ און עס זאָל זיין אים און זיין זאַמען נאָך אים אַ בונד פון אײַביקער כהונה, דער פאַר וואָס ער האָט זיך אָנגענומען פון זיין גאַטס וועגן, און האָט מכפר געווען אויף די קינדער פון ישראל.

¹⁴ און דער נאָמען פון דעם דערשלאַגענעם מאָן פון ישראל, וואָס איז דערשלאַגן געוואָרן מיט דער מדֿנית, איז געווען זמרי דער זון פון סלואן, אַ פירשט פון אַ פּאַטערהויז ביי די שמעונים. ¹⁵ און דער נאָמען פון דער דערשלאַגענער מדֿנישער פרוי איז געווען קִזְבִּי די טאַכטער פון צורן, וואָס איז געווען אַ פּאַלק־הויפטמאַן פון אַ פּאַטערהויז אין מדֿן.

¹⁶ און גאַט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ¹⁷ איר זאָלט

פיינטן די מדינים, און זיי שלאָגן, ¹⁸וואָרום זיי האָבן אַיך געפיינט מיט זייערע תחבולות וואָס זיי האָבן אויסגעקלערט אַקעגן אַיך אין דער מעשה פון פֿעור, און אין דער מעשה מיט קובי דער טאַכטער פון דעם פירשט פון מדין, זייער שוועסטער וואָס איז דערשלאָגן געוואָרן אין טאָג פון דער מגפה, אין דער מעשה פון פֿעור.

¹⁹און עס איז געווען נאָך דער מגפה, כִּן יִהְיֶה גַאֵט געזאָגט צו משהן און צו אַלְעָזָר דעם זון פון אַהרן דעם כהן, אַזוי צו זאָגן: ²נעמט אויף די צאָל פון דער גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישראל, פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, לויט זייערע פּאַטערהייזער, איטלאַכן וואָס גייט אַרויס אין חיל אין ישראל.

³און משה און אַלְעָזָר דער כהן האָבן גערעדט מיט זיי אין די פלויען פון מואָב ביים ירדן לעבן יריחו, אַזוי צו זאָגן: ⁴נמע זאָל אויפנעמען פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, אַזוי ווי גאַט האָט באַפוילן משהן, און די קינדער פון ישראל וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פון לאַנד מצרים.

⁵ראובן, דער בכור פון ישראלן: די קינדער פון ראובן: תנוך—די משפחה פון די תנוכים; פון פלוואן די משפחה פון די פלוואים; ⁶פון תצרונען די משפחה פון די תצרונים; פון פרמין די משפחה פון די פרמים. ⁷דאָס זיינען די משפחות פון די ראובנים; און זייערע געציילטע זיינען געווען דריי און פערציק טויזנט און זיבן הונדערט און דרייסיק. ⁸און די זין פון פלוואן: אַליאַב. ⁹און די זין פון אַליאַבן: נמואל, און דתן, און אבירם. דאָס זיינען דתן און אבירם, די גערופענע פון דער עדה, וואָס האָבן געקריגט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרנען אין קרחס געזעמל, ווען זיי האָבן געקריגט אַקעגן גאַט; ¹⁰און די ערד האָט געעפנט איר מויל, און האָט אַיינגעשלונגען זיי און קרחן, ווען

דאָס געזעמל איז אומגעקומען; ווען אַ פֿייער האָט פֿאַרזערט די צוויי הונדערט און פופציק מאָן, און זיי זיינען געוואָרן פֿאַר אַ צייכן. ¹¹אָבער קרחס זין זיינען ניט אומגעקומען.

¹²די קינדער פון שמעון לויט זייערע משפחות: פון נמואלן די משפחה פון די נמואלים; פון ימינען די משפחה פון די ימינים; פון יכינען די משפחה פון די יכנים; ¹³פון זרחן די משפחה פון די זרחים; פון שאולן די משפחה פון די שאולים. ¹⁴דאָס זיינען די משפחות פון די שמעונים, צוויי און צוואנציק טויזנט און צוויי הונדערט.

¹⁵די קינדער פון גַד לויט זייערע משפחות: פון צפונען די משפחה פון די צפונים; פון חגין די משפחה פון די חגים; פון שונין די משפחה פון די שונים; ¹⁶פון אָונין די משפחה פון די אָונים; פון עֶרין די משפחה פון די ערים; ¹⁷פון אַרודן די משפחה פון די אַרודים; פון אַראַלין די משפחה פון די אַראַלים. ¹⁸דאָס זיינען די משפחות פון די קינדער פון גַד לויט זייערע געציילטע, פערציק טויזנט און פינף הונדערט.

¹⁹די זין פון יהודה: עַר און אָון. און עַר און אָון זיינען געשטאַרבן אין לאַנד כּנען. ²⁰און די קינדער פון יהודה לויט זייערע משפחות זיינען געווען: פון שלהן די משפחה פון די שלונים; פון פֿרצן די משפחה פון פֿרצים; פון זרחן די משפחה פון די זרחים. ²¹און די קינדער פון פֿרץ זיינען געווען: פון חֶצרוֹנען די משפחה פון די חֶצרוֹנים; פון חֶמוֹלן די משפחה פון די חֶמוֹלים. ²²דאָס זיינען די משפחות פון יהודה לויט זייערע געציילטע, זעקס און זיבעציק טויזנט און פינף הונדערט. ²³די קינדער פון יששכר לויט זייערע משפחות: תּוֹלְעֵי— די משפחה פון די תּוֹלְעִים; פון פּוֹנֵהן די משפחה פון די פּוֹנִים; ²⁴פון יִשׁוּבֵן די משפחה פון די יִשׁוּבִים; פון שְׁמֵרוֹנען די משפחה פון די שְׁמֵרוֹנים. ²⁵דאָס זיינען די משפחות פון יששכר לויט

זייערע געציילטע, פיר און זעכציק טויזנט און דריי הונדערט.
²⁶די קינדער פון זבולון לויט זייערע משפחות: פון סרדן
 די משפחה פון די סרדים; פון אלונען די משפחה פון די אלונים;
 פון יחלאלן די משפחה פון די יחלאלים. ²⁷דאָס זיינען די
 משפחות פון די זבולונים לויט זייערע געציילטע, זעכציק טויזנט
 און פינף הונדערט.

²⁸די קינדער פון יוסף לויט זייערע משפחות: מנשה און
 אפרים. ²⁹די קינדער פון מנשה: פון מכירן די משפחה פון די
 מכירים; און מכיר האָט געבאָרן גלעדן; פון גלעדן די משפחה
 פון די גלעדים. ³⁰דאָס זיינען די קינדער פון גלעד: איצור—
 די משפחה פון די איצורים; פון חלקן די משפחה פון די חלקים;
³¹און אשריאל—די משפחה פון די אשריאלים; און שכם—די
 משפחה פון די שכמים; ³²און שמידע—די משפחה פון די שמידעים;
 און חפר—די משפחה פון די חפרים. ³³און צלפחד דער זון פון
 חפרן, ער האָט ניט געהאָט קיין זין, נאָר בלויז טעכטער; און
 די נעמען פון צלפחדס טעכטער זיינען געווען: מחלה, און
 נוֹפָה, חגלה, מלכה, און תרצה. ³⁴דאָס זיינען די משפחות פון
 מנשה; און זייערע געציילטע זיינען געווען צוויי און פופציק
 טויזנט און זיבן הונדערט.

³⁵דאָס זיינען די קינדער פון אפרים לויט זייערע משפחות:
 פון שותלחן די משפחה פון די שותלחים; פון בכרן די משפחה
 פון די בכרים; פון תחנען די משפחה פון די תחנים. ³⁶און דאָס
 זיינען די קינדער פון שותלח: פון צרנען די משפחה פון די
 צרנים. ³⁷דאָס זיינען די משפחות פון די קינדער פון אפרים לויט
 זייערע געציילטע, צוויי און דרייסיק טויזנט און פינף הונדערט.
 דאָס זיינען די קינדער פון יוסף לויט זייערע משפחות.

³⁸די קינדער פון בנימיןען לויט זייערע משפחות: פון בלען
 די משפחה פון די בלעים; פון אשבלן די משפחה פון די

אַשְׁבָּלִים; פֿון אַחֲרֵמֶען די משפּחה פֿון די אַחֲרָמִים; ³⁹פֿון שׁוֹפָמֶען די משפּחה פֿון די שׁוֹפָמִים; פֿון חוֹפָמֶען די משפּחה פֿון די חוֹפָמִים. ⁴⁰און די זיין פֿון בָּלֶען זײַנען געווען אַרד און נַעֲמָן. [פֿון אַרדֶּן] די משפּחה פֿון די אַרדִּים; פֿון נַעֲמָנֶען די משפּחה פֿון די נַעֲמָנִים. ⁴¹דאָס זײַנען די קינדער פֿון בנימין לויט זײַערע משפּחות; און זײַערע געצײלטע זײַנען געווען פינף און פּערציק טויזנט און זעקס הונדערט.

⁴²דאָס זײַנען די קינדער פֿון דָן לויט זײַערע משפּחות: פֿון שׁוֹמֶען די משפּחה פֿון די שׁוֹמָמִים. דאָס זײַנען די משפּחות פֿון דָן לויט זײַערע משפּחות. ⁴³אַלע משפּחות פֿון די שׁוֹמָמִים לויט זײַערע געצײלטע זײַנען געווען פֿיר און זעכציק טויזנט און פֿיר הונדערט.

⁴⁴די קינדער פֿון אָשר לויט זײַערע משפּחות: פֿון מְנָהן די משפּחה פֿון מְנָה; פֿון יְשׁוּן די משפּחה פֿון די יְשׁוּמִים; פֿון בְּרִיעָהן די משפּחה פֿון די בְּרִיעִים. ⁴⁵פֿון די זיין פֿון בְּרִיעָהן: פֿון חֶבְרֹן די משפּחה פֿון די חֶבְרָיִם; פֿון מְלִכִיאֵלֶן די משפּחה פֿון די מְלִכִיאֵלִים. ⁴⁶און דער נאָמען פֿון אָשרס טאָכטער איז געווען שָׂרַח. ⁴⁷דאָס זײַנען די משפּחות פֿון די קינדער פֿון אָשר לויט זײַערע געצײלטע, דריי און פּופציק טויזנט און פֿיר הונדערט. ⁴⁸די קינדער פֿון נַפְתָּלִי לויט זײַערע משפּחות: פֿון יַחֲזָאֵלֶן די משפּחה פֿון די יַחֲזָאֵלִים; פֿון גּוֹנִין די משפּחה פֿון די גּוֹנִים; ⁴⁹פֿון יֶצְרֶן די משפּחה פֿון די יֶצְרָיִם; פֿון שְׁלֹמֶען די משפּחה פֿון די שְׁלֹמִים. ⁵⁰דאָס זײַנען די משפּחות פֿון נַפְתָּלִי לויט זײַערע משפּחות; און זײַערע געצײלטע זײַנען געווען פינף און פּערציק טויזנט און פֿיר הונדערט.

⁵¹דאָס זײַנען די געצײלטע פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, זעקס הונדערט טויזנט און טויזנט זיבן הונדערט און דרייסיק. ⁵²און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו זאָגן: ⁵³צו

דידאָזיקע זאָל אַינגעטיילט ווערן דאָס לאַנד פאַר אַ נחלה לויט דער צאָל פון נעמען. ⁵⁴דעם מערערן זאָלסטו געבן מער נחלה, און דעם ווינציקערן זאָלסטו געבן ווינציקער נחלה; איטלאַכען לויט זיינע געציילטע זאָל געגעבן ווערן זיין נחלה. ⁵⁵אַבער דורך גורל זאָל צעטיילט ווערן דאָס לאַנד; לויט די נעמען פון זייערע פאָטערשטאַמען זאָלן זיי אַרבעטן. ⁵⁶לויטן גורל זאָל זייער נחלה אויסגעטיילט ווערן, סיי דעם מערערן סיי דעם ווינציקערן.

⁵⁷און דאָס זיינען די געציילטע פון די לויים לויט זייערע משפחות: פון גרשונען די משפחה פון די גרשונים; פון קהתן די משפחה פון די קהתים; פון מררין די משפחה פון די מררים. ⁵⁸דאָס זיינען די משפחות פון לוי: די משפחה פון די לבנים, די משפחה פון די חברונים, די משפחה פון די מחלים, די משפחה פון די מושים, די משפחה פון די קרחים. און קהת האָט געבאָרן צמרחמען. ⁵⁹און דער נאָמען פון צמרחם ווייב איז געווען יוכבד, לויס טאָכטער וואָס איז געבאָרן געוואָרן ביי לוי און מצרים; און זי האָט פון צמרחמען געבאָרן אהרנען און משהן, און זייער שוועסטער מרים. ⁶⁰און ביי אהרנען זיינען געבאָרן געוואָרן נדב, און אביהוא, אַלעָזר, און איתמר. ⁶¹און נדב און אביהוא זיינען געשטאָרבן ווען זיי האָבן געבראַכט פרעמד פייער פאַר גאָט.

⁶²און זייערע געציילטע זיינען געווען דריי און צוואַנציק טויזנט, אַלע מאַנספאַרשוינען פון אַ חודש אַלט און העכער; וואָרום זיי זיינען ניט געציילט געוואָרן צווישן די קינדער פון ישראל, ווייל זיי איז ניט געגעבן געוואָרן קיין נחלה צווישן די קינדער פון ישראל.

⁶³דאָס זיינען די וואָס זיינען געציילט געוואָרן פון משהן און אַלעָזר דעם פּהן, וואָס האָבן געציילט די קינדער פון

ישראל אין די פלוינען פון מואב ביים ירדן לעבן יריחו.⁶⁴ און צווישן די דאזיקע איז ניט געווען קיינער פון די וואס זיינען געציילט געווארן פון משהן און אהרן דעם כהן, וואס האבן געציילט די קינדער פון ישראל אין מדבר סיני.⁶⁵ וואָרום גאָט האָט וועגן זיי געזאָגט: שטאַרבן אין מדבר וועלן זיי שטאַרבן; און קיינער פון זיי איז ניט געבליבן אחוץ כָּלֵב דער זון פון יפונהן, און יהושע דער זון פון נון.

כז ¹האָבן גענענט די טעכטער פון צלפחד דעם זון פון חפֿר, דעם זון פון גלעד, דעם זון פון מכיר, דעם זון פון מנשה, פון די משפחות פון מנשה, יוספס זון—און דאָס זיינען געווען די נעמען פון זיינע טעכטער: מחלה, נועה, און חגלה, און מלכה, און תרצה—²און זיי האָבן זיך געשטעלט פאַר משהן און פאַר אַלעזר דעם כהן, און פאַר די פירשטן און דער גאַנצער עדה, ביים איינגאַנג פון אוהל-מועד, אזוי צו זאָגן: ³אונדזער פאָטער איז געשטאַרבן אין דער מדבר, און ער איז ניט געווען צווישן דעם געזעמל וואָס האָט זיך איינגעזאַמלט אַקעגן גאָט אין קרחס געזעמל, נייערט אין זיין אייגענער זינד איז ער געשטאַרבן; און קיין זין האָט ער ניט געהאַט. ⁴פאַרוואָס זאָל געמינערט ווערן דער נאָמען פון אונדזער פאָטער פון צווישן זיין משפחה, ווייל ער האָט ניט קיין זון? גיב אונדז אַן אייגנטום צווישן די ברידער פון אונדזער פאָטער.

⁵האָט משה געבראַכט זייער משפט פאַר גאָט. ⁶און גאָט האָט געזאָגט צו משהן, אזוי צו זאָגן: גערעכט טענהן די טעכטער פון צלפחדן: געבן זאָלסטו זיי געבן אַן אייגנטום פון אַ נחלה צווישן די ברידער פון זייער פאָטער, און זאָלסט מאַכן איבערגיין די נחלה פון זייער פאָטער צו זיי. ⁷און צו די קינדער פון ישראל זאָלסטו רעדן, אזוי צו זאָגן: אַז אַ מאַן וועט שטאַרבן, און ער האָט ניט קיין זון, זאָלט איר מאַכן איבערגיין

זיין נחלה צו זיין טאָכטער. ⁹און אויב ער האָט ניט קיין טאָכטער, זאָלט איר געבן זיין נחלה צו זיינע ברידער. ¹⁰און אויב ער האָט ניט קיין ברידער, זאָלט איר געבן זיין נחלה צו די ברידער פון זיין פאָטער. ¹¹און אויב זיין פאָטער האָט ניט קיין ברידער, זאָלט איר געבן זיין נחלה צו זיין נענטסטן קרוב פון זיין משפחה, און ער זאָל זי ירשען. און דאָס זאָל זיין די קינדער פון ישראל פאַר אַ רעכטגעזעץ, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

¹²און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: גיי אַרויף אויף דעם דאָזיקן באַרג עבֿרים, און קוק אָן דאָס לאַנד, וואָס איך האָב געגעבן צו די קינדער פון ישראל. ¹³און אַז דו וועסט עס האָבן אָנגעקוקט, וועסט דו אויך אַיינגעזאַמלט ווערן צו דיין פּאָלק, אַזוי ווי דיין ברודער אַהרן איז אַיינגעזאַמלט געוואָרן. ¹⁴אַזוי ווי איר האָט ווידערשפּעניקט מיין באַפעל, אין מדבר צן ביי דעם קריג פון דער עדה, מיך צו הייליקן ביים וואַסער פאַר זייערע אויגן. דאָס איז דאָס וואַסער פון מריבַת־קָדֶש אין מדבר צן.

¹⁵האָט משה גערעדט צו גאָט, אַזוי צו זאָגן: ¹⁶זאָל גאָט דער האַר פון די גייסטער פון אַלע באַשעפענישן אויפּזעצן אַ מאַן איבער דער עדה, ¹⁷וואָס זאָל אַרויסגיין זיי פאַרויס, און וואָס זאָל אַריינקומען זיי פאַרויס, און וואָס זאָל זיי אַרויספירן, און וואָס זאָל זיי אַריינברענגען, כדי די עדה פון גאָט זאָל ניט זיין אַזוי ווי שאַף וואָס האָבן ניט קיין פּאַסטוך.

¹⁸האָט גאָט געזאָגט צו משהן: נעם דיר יהושוע דעם זון פון נון, אַ מאַן וואָס אין אים איז דאָ גייסט, און זאָלסט אָנלענען דיין האַנט אויף אים. ¹⁹און זאָלסט אים שטעלן פאַר אַלעצנר דעם פּהן, און פאַר דער גאַנצער עדה, און זאָלסט אים איבערגעבן דיין צוואַה פאַר זייערע אויגן. ²⁰און זאָלסט אַרויפּטאָן פון

דיין גלאַנץ אויף אים, כדי די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל זאָלן געהאַרען. ²¹און ער זאָל שטיין פאַר אַלענער דעם כּהן, און ער וועט פרעגן פאַר אים דעם באַשײד פון די אורים פאַר גאָט. לויט זיין מויל זאָלן זיי אַרויסגיין, און לויט זיין מויל זאָלן זיי אַרײַנקומען, ער און גאַנץ ישראל מיט אים—די גאַנצע עדה.

²²האָט משה געטאָן אַזוי ווי גאָט האָט אים באַפוילן, און ער האָט גענומען יהושוען, און האָט אים געשטעלט פאַר אַלענער דעם כּהן, און פאַר דער גאַנצער עדה. ²³און ער האָט אַנגעלענט זיינע הענט אויף אים, און האָט אים איבערגעגעבן זיין צוואַה, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט דורך משהן.

כח ¹און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²באַפעל די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי:

מיין קרבן, מיין שפּײַז פון מײַנע פּײַעראַפּפּער, פאַר אַ געשמאַקן ריח צו מיר, זאָלט איר היטן מקריב צו זיין צו מיר אין זיין געשטעלטער צײַט. ³און זאָלסט זאָגן צו זיי: דאָס איז דאָס פּײַעראַפּפּער וואָס איר זאָלט מקריב זיין צו גאָט: צוויי שעפּסן יאָריקע, אָן אַ פעלער, אַ טאָג, אַ שטענדיק בראַנדאַפּפּער. ⁴אײַן שעפּס זאָלסטו מאַכן אין דער פּרי, און דעם צווייטן זאָלסטו מאַכן קעגן אַוונט. ⁵און אַ צענטל אַיפּה זעמלמעל פאַר אַ שפּײַזאַפּפּער, פאַרמישט מיט געשלאָגענעם אײל, אַ פּערטל הין. ⁶אַ שטענדיק בראַנדאַפּפּער, אַזוי ווי עס איז געמאַכט געוואָרן בײַם באַרג סיני, פאַר אַ געשמאַקן ריח, אַ פּײַעראַפּפּער צו גאָט. ⁷און זיין גיסאַפּפּער: אַ פּערטל הין צו דעם אײַן שעפּס; אין הייליקטום זאָלסטו גיסן דאָס גיסאַפּפּער פון שטאַרקן געטראַנק צו גאָט. ⁸און דעם צווייטן שעפּס זאָלסטו מאַכן קעגן אַוונט; אַזוי ווי דאָס שפּײַזאַפּפּער פון אין דער פּרי,

און אזוי ווי זיין גיסאָפּפּער, זאָלסטו מאַכן, אַ פּייעראָפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט.

יִאָן אין טאָג פֿון שבת: צוויי שעפּסן יאָריקע אָן אַ פעלער, און צוויי צענטל זעמלמעל, אַ שפּייזאָפּפּער, פאַרמישט מיט אייל, מיט זיין גיסאָפּפּער; ¹⁰אַ בראַנדאָפּפּער פֿון שבת אין שבת, אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפּער און זיין גיסאָפּפּער.

¹¹און אין אַייערע ראַש־חודשן זאָלט איר מקריב זיין אַ בראַנדאָפּפּער צו גאָט: צוויי יונגע אָקסן, און איין ווידער; זיבן שעפּסן יאָריקע, אָן אַ פעלער. ¹²און דריי צענטל זעמלמעל, אַ שפּייזאָפּפּער, פאַרמישט מיט אייל, צו איטלאַכן אָקס, און צוויי צענטל זעמלמעל, אַ שפּייזאָפּפּער, פאַרמישט מיט אייל, צו דעם איין ווידער; ¹³און צו צענטל, צו צענטל זעמלמעל, אַ שפּייזאָפּפּער, פאַרמישט מיט אייל, צו איטלאַכן שעפּס.

אַ בראַנדאָפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח, אַ פּייעראָפּפּער צו גאָט. ¹⁴און זייערע גיסאָפּפּער: אַ האַלבער הין וויין זאָל זיין צו אַן אָקס, און אַ דריטל הין צו אַ ווידער, און אַ פּערטל הין צו אַ שעפּס. דאָס איז דאָס בראַנדאָפּפּער פֿון ראַש־חודש אין ראַש־חודש פאַר די חדשים פֿון יאָר. ¹⁵און איין ציגנבאָק פאַר אַ זינדאָפּפּער צו גאָט, אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפּער, זאָל געמאַכט ווערן, מיט זיין גיסאָפּפּער.

¹⁶און אין ערשטן חודש, אין פּערצנטן טאָג פֿון חודש, זאָל זיין אַ קרבֿן־פּסח צו גאָט. ¹⁷און אין פּופּצנטן טאָג פֿון דעם דאָזיקן חודש, זאָל זיין אַ יום־טוב. זיבן טעג זאָל געגעסן ווערן מצות. ¹⁸אין ערשטן טאָג זאָל זיין אַ הייליקע צונויפרופּונג; קיין דינסטאַר בעט זאָלט איר ניט טאָן. ¹⁹און איר זאָלט מקריב זיין אַ פּייעראָפּפּער, אַ בראַנדאָפּפּער צו גאָט: צוויי יונגע אָקסן, און איין ווידער, און זיבן שעפּסן יאָריקע; אָן אַ פעלער זאָלן זיי ביי אַיך זיין. ²⁰און זייער שפּייזאָפּפּער: זעמלמעל פאַרמישט

מיט אייל; דריי צענטל צו אַן אַקס, און צוויי צענטל צו אַ ווידער, זאָלט איר מאַכן. ²¹ צו צענטל, צו צענטל זאָלסטו מאַכן פאַר איטלאַכן שעפס פון די זיבן שעפסן. ²² און איין באַק אַ זינד־אַפּפּער, מכּפּר צו זיין אויף אַיך. ²³ אַחוץ דעם בראַנדאַפּפּער פון אין דער פרי, וואָס פאַרן שטענדיקן בראַנדאַפּפּער, זאָלט איר מאַכן דידאָזיקע. ²⁴ אַזוי ווי דידאָזיקע זאָלט איר מאַכן טעגלאַך זיבן טעג, אַ שפּייז פון פּייעראַפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאַפּפּער זאָל עס געמאַכט ווערן, מיט זיין גיסאַפּפּער. ²⁵ און אויפן זיבעטן טאָג זאָל זיין אַ הייליקע צונויפרופּונג ביי אַיך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן.

²⁶ און אין טאָג פון די ערשטצייטיקע, ווען איר ברענגט אַ שפּייזאַפּפּער פון זייער תּבואה צו גאָט, אין אַייער שבועות, זאָל זיין אַ הייליקע צונויפרופּונג ביי אַיך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן. ²⁷ און איר זאָלט מקריב זיין אַ בראַנד־אַפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט: צוויי יונגע אַקסן, איין ווידער, זיבן שעפסן יאָריקע. ²⁸ און זייער שפּייזאַפּפּער: זעמל־מעל פאַרמישט מיט אייל, דריי צענטל צו איטלאַכן אַקס, צוויי צענטל צו דעם איין ווידער; ²⁹ צו צענטל, צו צענטל פאַר איט־לאַכן שעפס פון די זיבן שעפסן. ³⁰ איין ציגנבאַק, מכּפּר צו זיין אויף אַיך. ³¹ אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאַפּפּער און זיין שפּייזאַפּפּער זאָלט איר זיי מאַכן—אַן אַ פעלער זאָלן זיי ביי אַיך זיין—מיט זייערע גיסאַפּפּער.

כט יאון אין זיבעטן חודש, אין ערשטן טאָג פון חודש, זאָל זיין אַ הייליקע צונויפרופּונג ביי אַיך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן; אַ טאָג פון שאַלונג זאָל עס אַיך זיין. ² און איר זאָלט מאַכן אַ בראַנדאַפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט: איין יונגן אַקס, איין ווידער, זיבן שעפסן יאָריקע,

אָן אַ פעלער. ³און זייער שפייזאָפּפּער: זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, דריי צענטל צו דעם אָקס, צוויי צענטל צו דעם ווידער, ⁴און איין צענטל צו איטלאַכן שעפס פון די זיבן שעפסן. ⁵און איין ציגנבאָק אַ וינדאָפּפּער, מכּפּר צו זיין אויף אַיך. ⁶אחוץ דעם בראַנדאָפּפּער פון ראשחודש און זיין שפייזאָפּפּער, און דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפּער און זיין שפייזאָפּפּער, און זייערע גיסאָפּפּער, לויט זייער דין, פאַר אַ געשמאַקן ריח, אַ פייעראַפּפּער צו גאָט.

⁷און אין צענטן טאָג פון דעמדאָזיקן זיבעטן חודש זאָל זיין אַ הייליקע צונויפרופּונג ביי אַיך; און איר זאָלט פייניקן אַייער זעל; קיין אַרבעט זאָלט איר ניט טאָן. ⁸און איר זאָלט מקריב זיין אַ בראַנדאָפּפּער צו גאָט פאַר אַ געשמאַקן ריח: איין יונגן אָקס, איין ווידער, זיבן שעפסן יאָריקע; אָן אַ פעלער זאָלן זיי ביי אַיך זיין. ⁹און זייער שפייזאָפּפּער: זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, דריי צענטל צו דעם אָקס, צוויי צענטל צו דעם איין ווידער; ¹⁰צו צענטל, צו צענטל פאַר איטלאַכן שעפס פון די זיבן שעפסן. ¹¹איין ציגנבאָק אַ וינדאָפּפּער. אַחוץ דעם וינדאָפּפּער פון פאַרגעבונג, און דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפּער און זיין שפייזאָפּפּער, און זייערע גיסאָפּפּער.

¹²און אין פופצנטן טאָג פון זיבעטן חודש זאָל זיין אַ הייליקע צונויפרופּונג ביי אַיך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן. און איר זאָלט פיייערן אַ פיייערטאָג צו גאָט זיבן טעג. ¹³און איר זאָלט מקריב זיין אַ בראַנדאָפּפּער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט: דרייצן יונגע אָקסן, צוויי ווידערס, פּערצן שעפסן יאָריקע; אָן אַ פעלער זאָלן זיי זיין. ¹⁴און זייער שפייזאָפּפּער: זעמלמעל פאַרמישט מיט אייל, דריי צענטל צו איטלאַכן אָקס פון די דרייצן אָקסן, צוויי צענטל צו איטלאַכן ווידער פון די צוויי ווידערס, ¹⁵און צו צענטל, צו צענטל פאַר

איטלאַכן שעפס פון די פערצן שעפסן. ¹⁶און איין ציגנבאָק אַ זינדאָפּפּער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפּער, זיין שפּייזאָפּפּער, און זיין גיסאָפּפּער.

¹⁷און אויפן צווייטן טאָג: צוועלף יונגע אָקסן, צוויי ווידערס, פּערצן שעפסן יאָריקע, אָן אַ פעלער. ¹⁸און זייער שפּייזאָפּפּער און זייערע גיסאָפּפּער, צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די שעפסן, לויט זייער צאָל, אַזוי ווי דער דין. ¹⁹און איין ציגנבאָק אַ זינדאָפּפּער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפּער און זיין שפּייזאָפּפּער, און זייערע גיסאָפּפּער.

²⁰און אויפן דריטן טאָג: עלף יונגע אָקסן, צוויי ווידערס, פּערצן שעפסן יאָריקע, אָן אַ פעלער. ²¹און זייער שפּייז אָפּפּער און זייערע גיסאָפּפּער, צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די שעפסן, לויט זייער צאָל אַזוי ווי דער דין. ²²און איין באָק אַ זינדאָפּפּער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפּער און זיין שפּייזאָפּפּער און זיין גיסאָפּפּער.

²³און אויפן פּירטן טאָג: צען אָקסן, צוויי ווידערס, פּערצן שעפסן יאָריקע, אָן אַ פעלער. ²⁴און זייער שפּייזאָפּפּער און זייערע גיסאָפּפּער, צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די שעפסן, לויט זייער צאָל אַזוי ווי דער דין. ²⁵און איין ציגנבאָק אַ זינדאָפּפּער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפּער, זיין שפּייזאָפּפּער, און זיין גיסאָפּפּער.

²⁶און אויפן פינפטן טאָג: ניין אָקסן, צוויי ווידערס, פּערצן שעפסן יאָריקע, אָן אַ פעלער. ²⁷און זייער שפּייזאָפּפּער און זייערע גיסאָפּפּער, צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די שעפסן, לויט זייער צאָל אַזוי ווי דער דין. ²⁸און איין באָק אַ זינדאָפּפּער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפּער און זיין שפּייזאָפּפּער, און זיין גיסאָפּפּער.

²⁹און אויפן זעקסטן טאָג: אַכט אָקסן, צוויי ווידערס, פּערצן

שעפסן יאָריקע, אָן אַ פעלער. ³⁰און זייער שפייזאָפּפער און זייערע גיסאָפּפער, צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די שעפסן, לויט זייער צאָל אַזוי ווי דער דין. ³¹און איין באַק אַ זינדאָפּפער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפער, זיין שפייזאָפּפער, און זייער גיסאָפּפער.

³²און אויפן זיבעטן טאָג: זיבן אָקסן, צוויי ווידערס, פערצן שעפסן יאָריקע, אָן אַ פעלער. ³³און זייער שפייזאָפּפער און זייערע גיסאָפּפער, צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די שעפסן, לויט זייער צאָל אַזוי ווי זייער דין. ³⁴און איין באַק אַ זינדאָפּפער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפער, זיין שפייזאָפּפער, און זיין גיסאָפּפער.

³⁵אויפן אַכטן טאָג זאָל זיין אַ הייליקע איינוואַמלונג ביי אייך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר ניט טאָן. ³⁶און איר זאָלט מקריב זיין אַ בראַנדאָפּפער, אַ פייער־אָפּפער פאַר אַ געשמאַקן ריח צו גאָט: איין אָקס, איין ווידער, זיבן שעפסן יאָריקע, אָן אַ פעלער. ³⁷זייער שפייזאָפּפער און זייערע גיסאָפּפער, צו דעם אָקס, צו דעם ווידער, און צו די שעפסן, לויט זייער צאָל אַזוי ווי דער דין. ³⁸און איין באַק אַ זינדאָפּפער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפער, און זיין שפייזאָפּפער, און זיין גיס־אָפּפער.

³⁹דידאָזיקע זאָלט איר מאַכן צו גאָט אין אייערע יום־טובים, אַחוץ אייערע נדרים, און אייערע פרייוויליקע גאַבן, פון אייערע בראַנדאָפּפער, און פון אייערע שפייזאָפּפער, און פון אייערע גיסאָפּפער, און פון אייערע פרידאָפּפער.

¶ יאון משה האָט אַנגעזאָגט די קינדער פון ישראל, אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט משהן באַפוילן.

מטות

²און משה האָט גערעדט צו די הויפטלייט פון די שבטים פון די קינדער פון ישראל, אזוי צו זאָגן: דאָס איז די זאך וואָס גאָט האָט באַפוילן:

³אז אַ מאַן וועט טאָן אַ נדר צו גאָט, אָדער שווערן אַ שבועה, צו אַסרן אויף זיך אָן איסור, זאָל ער ניט פאַרשוועכן זיין וואָרט; אזוי ווי אַלץ וואָס גייט אַרויס פון זיין מויל, זאָל ער טאָן. ⁴און אז אַ ווייבספאַרשוינ וועט טאָן אַ נדר צו גאָט, און וועט אַסרן אויף זיך אָן איסור, אין איר פאַטערס הויז, אין איר יוגנט, ⁵און איר פאַטער וועט הערן איר נדר, אָדער איר איסור וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, און איר פאַטער וועט איר צושווייגן, זאָלן אַלע אירע נדרים באַשטיין, און איטלאַכער איסור וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, זאָל באַשטיין. ⁶אויב אָבער איר פאַטער האָט איר געווערט אין דעם טאָג וואָס ער האָט געהערט, זאָלן אַלע אירע נדרים, און אירע איסורים וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, ניט באַשטיין; און גאָט וועט איר פאַרגעבן, ווייל איר פאַטער האָט איר געווערט. ⁷און אויב זי וועט נעמען אַ מאַן, ווען אירע נדרים זיינען אויף איר, אָדער דער אַרויסרעד פון אירע ליפן, וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, ⁸און איר מאַן וועט הערן-אין וואָסער טאָג ער וועט הערן-און ער וועט איר צושווייגן, זאָלן באַשטיין אירע נדרים, און אירע איסורים וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, זאָלן באַשטיין. ⁹אויב אָבער איר מאַן וועט איר ווערן אין דעם טאָג וואָס ער הערט, זאָל ער פאַרשטערן איר נדר וואָס אויף איר, און דעם אַרויסרעד פון אירע ליפן, וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, און גאָט וועט איר פאַרגעבן. ¹⁰אָבער דער נדר פון אַן אַלמנה און אַ גרושה, אַלץ וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, זאָל באַשטיין פאַר איר. ¹¹און אויב [אַ פרוי] האָט אַ נדר געטאָן אין הויז פון איר מאַן,

אָדער זי האָט געאַסרט אויף זיך אָן איסור דורך אַ שבועה,
 12 און איר מאַן האָט געהערט, און האָט איר צוגעשוויגן, און איר
 ניט געווערט, זאָלן אַלע אירע נדרים באַשטיין, און איטלאַכער
 איסור וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, זאָל באַשטיין. 13 אויב
 אָבער פאַרשטערן וועט זיי פאַרשטערן איר מאַן אין דעם טאָג
 וואָס ער הערט, זאָל קיין אַרויסלאָז פון אירע ליפן, פון אירע
 נדרים, אָדער פון אָן איסור אויף זיך, ניט באַשטיין; איר מאַן
 האָט זיי פאַרשטערט, און גאָט וועט איר פאַרגעבן. 14 איטלאַכער
 נדר, און איטלאַכער געשוואַרענער איסור, אויף צו פייניקן
 די זעל, קען איר מאַן עס לאָזן באַשטיין, און איר מאַן קען
 עס פאַרשטערן. 15 אויב אָבער צושווייגן וועט איר צושווייגן
 איר מאַן אַ מעת־לעת, האָט ער געמאַכט באַשטיין אַלע אירע
 נדרים, אָדער אַלע אירע איסורים וואָס אויף איר; ער האָט
 זיי געמאַכט באַשטיין ווייל ער האָט איר צוגעשוויגן אין דעם
 טאָג וואָס ער האָט געהערט. 16 און אויב פאַרשטערן וועט ער
 זיי פאַרשטערן לאַנג נאָך דעם ווי ער האָט געהערט, וועט ער
 טראָגן איר זינד.

17 דאָס זיינען די געזעצן וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן,
 צווישן אַ מאַן און זיין ווייב, צווישן אַ פאָטער און זיין טאָכטער,
 אין איר יוגנט, אין איר פאָטערס הויז.

לא 1 און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 2 זיי זיך
 נוקם די נקמה פון די קינדער פון ישראל אָן די מדיננים;
 דערנאָך וועסטו אַיינגעזאָמלט ווערן צו דיין פאָלק.
 3 האָט משה גערעדט צום פאָלק, אַזוי צו זאָגן: באַוואַפנט
 פון אַיך מענער צום חיל, און זאָלן זיי גיין אויף מדין אויס־
 צופירן די נקמה פון גאָט אויף מדין. 4 צו טויונט פון אַ שבט, צו
 טויונט פון אַ שבט, פון אַלע שבטים פון ישראל, זאָלט איר שיקן
 אין חיל.

זייען צוגעשטעלט געוואָרן פון די טויזנטן פון ישראל צו טויזנט פון אַ שבט, צוועלף טויזנט באַוואָפנטע חיל. ⁶ און משה האָט זיי געשיקט אין חיל צו טויזנט פון אַ שבט, זיי מיט פינחס דעם זון פון אַלעָזר דעם כהן, אין חיל, מיט די הייליקע פלים און די שאַלטרוּמייטן אין זיין האַנט. ⁷ און זיי האָבן מלחמה געהאַלטן אויף מדין, אזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן, און זיי האָבן אויסגעהרגעט יעטוועדער מאַנספאַרשוי. ⁸ אויך די מלכים פון מדין האָבן זיי געהרגעט צווישן זייערע דערשלאָגענע: אַני, און רָקם, און צור, און חור, און רַבע, די פינף מלכים פון מדין; אויך בלעם דעם זון פון בעֹרוֹן האָבן זיי געהרגעט מיטן שווערד. ⁹ און די קינדער פון ישראל האָבן געפאַנגען די ווייבער פון מדין, און זייערע קליינע קינדער; און אַלע זייערע בהמות, און אַלע זייערע פֿי, און זייער גאַנצן פאַרמעג, האָבן זיי אַוועקגערויבט. ¹⁰ און אַלע זייערע שטעט אין זייערע וויינערטער, און אַלע זייערע לאַגערדערפער, האָבן זיי פאַרברענט אין פֿייער. ¹¹ און זיי האָבן גענומען דעם גאַנצן זאַקרויב, און דעם גאַנצן טרײַברויב, פון מענטשן און פון בהמות, ¹² און האָבן געבראַכט די געפאַנגענע און דעם טרײַברויב און דעם זאַקרויב צו משה און צו אַלעָזר דעם כהן, און צו דער עדה פון די קינדער פון ישראל, אין לאַגער, אויף די פלוינען פון מואָב וואָס ביים ירדן לעבן יריחו.

¹³ זייען משה, און אַלעָזר דער כהן, און אַלע פירשטן פון דער עדה, אַרויסגעאַנגען זיי אַנטקעגן אויסן לאַגער. ¹⁴ און משה האָט געצערנט אויף די אויפגעזעצטע איבערן חיל, די עלטסטע פון טויזנט, און די עלצטע פון הונדערט, וואָס זייען געקומען פון מלחמה דינסט. ¹⁵ און משה האָט צו זיי געזאָגט: האָט איר געלאָזט לעבן אַלע ווייבספאַרשוינען? ¹⁶ דאָס האָבן זיי דאָך, אויף דעם אַנרעד פון בלעמען, געבראַכט די קינדער

פון ישראל צו באַגין אַ פעלשוונג אָן גאַט, אין דער מעשה פון פעור, און די מגפה איז געווען אויף דער עדה פון גאַט. ¹⁷און אַצונד הרגעט יעטוועדער מאַנספאַרשויך צווישן די קליינע קינדער, און הרגעט יעטוועדער ווייבספאַרשויך וואָס ווייס פון אַ מאַן דורך ליגן מיט אַ מאַנספאַרשויך. ¹⁸און אַלע קינדער צווישן די ווייבספאַרשוינען וואָס ווייסן ניט פון ליגן מיט אַ מאַנספאַרשויך, זאָלט איר לאָזן לעבן פאַר אַיך. ¹⁹און איר, לאַגערט אויסן לאַגער זיבן טעג; איטלאַכער וואָס האָט געהרגעט אַ נפש, און איטלאַכער וואָס האָט זיך אָנגערירט אָן אַ דערשלאַגענעם, רייניקט אַיך אויפן דריטן טאָג און אויפן זיבעטן טאָג, איר און אייערע געפאַנגענע. ²⁰און יעטוועדער בגד, און יעטוועדער זאך פון פעל, און אַלץ וואָס איז געמאַכט פון ציגנהאַר, און יעטוועדער הילצערנע כלי, זאָלט איר אַיך רייניקן.

²¹און אַלעוֹר דער כהן האָט געזאָגט צו די חילס־לייט וואָס זיינען געגאַנגען אין מלחמה: דאָס איז דאָס געזעץ פון דער תורה וואָס גאַט האָט באַפוילן משהן: ²²אַבער דאָס גאַלד, און דאָס זילבער, דאָס קופער, דאָס אַיזן, דאָס צין, און דאָס בליי, ²³אַלץ וואָס קען קומען אין פייער, זאָלט איר מאַכן דורכגיין דורך פייער, און עס וועט ווערן ריין; נאָר עס מוז גערייניקט ווערן מיט שפרענוואַסער. און אַלץ וואָס קען ניט קומען אין פייער, זאָלט איר מאַכן דורכגיין דורך וואַסער. ²⁴און איר זאָלט וואַשן אייערע קליידער אויפן זיבעטן טאָג, און איר וועט ווערן ריין, און דערנאָך מעגט איר אַריינקומען אין לאַגער.

²⁵און גאַט האָט געזאָגט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ²⁶נעם אויף די צאָל פון דעם געפאַנגענעם טר״ברויב, פון מענטשן און פון בהמות, דו און אַלעוֹר דער כהן, און די הויפטלייט פון די פאַטערהייזער פון דער עדה. ²⁷און זאָלסט צעטיילן דעם טר״ב־רויב אין העלפט, צווישן די מלחמה־האַלטערס וואָס זיינען

אַרויסגעגאַנגען אין חיל, און צווישן דער גאַנצער עדה. ²⁸ און
 זאָלסט אָפּשיידן אַן אָפּגאַב צו גאָט פון די מלחמה-לייט וואָס
 זיינען אַרויסגעגאַנגען אין חיל; איין שטיק פון פינף הונדערט,
 פון די מענטשן, און פון די רינדער, און פון די אייזלען, און פון
 די שאָף. ²⁹ פון זייער העלפט זאָלט איר עס נעמען; און זאָלסט
 עס געבן צו אַלעזר דעם כהן, אַן אָפּשיידונג צו גאָט. ³⁰ און פון
 דער העלפט פון די קינדער פון ישראל זאָלסטו נעמען איינס
 אַרויסגענומען פון פופציק, פון די מענטשן, פון די רינדער, פון
 די אייזלען, און פון די שאָף—פון אַלע בהמות; און זאָלסט זיי
 געבן צו די לויים, וואָס היטן די היטונג פון דעם משכן פון גאָט.
³¹ און משה און אַלעזר דער כהן האָבן געטאָן אזוי ווי גאָט
 האָט באַפוילן משהן. ³² און דער טרייברויב וואָס איז געבליבן
 נאָך דעם רויב וואָס דאָס חיל-פאָלק האָט גערויבט, איז געווען:
 שאָף, זעקס הונדערט טויזנט און זיבעציק טויזנט און פינף טויזנט;
³³ און רינדער, צוויי און זיבעציק טויזנט; ³⁴ און אייזלען, איין און
 זעכציק טויזנט; ³⁵ און גפשות פון מענטשן, פון ווייבספאַרשויען
 וואָס האָבן ניט געוויסט פון ליגן מיט אַ מאַנספאַרשוין—
 אַלע נפשות, צוויי און דרייסיק טויזנט. ³⁶ און אַ העלפט, דער
 חלק פון די וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען אין חיל—די צאָל פון די
 שאָף, איז געווען דריי הונדערט טויזנט און דרייסיק טויזנט און
 זיבן טויזנט און פינף הונדערט. ³⁷ און די אָפּגאַב צו גאָט פון די
 שאָף איז געווען זעקס הונדערט און פינף און זיבעציק. ³⁸ און
 די רינדער, זעקס און דרייסיק טויזנט; און די אָפּגאַב פון זיי צו
 גאָט, צוויי און זיבעציק. ³⁹ און אייזלען, דרייסיק טויזנט און
 פינף הונדערט; און די אָפּגאַב פון זיי צו גאָט, איין און זעכציק.
⁴⁰ און נפשות פון מענטשן, זעכצן טויזנט; און די אָפּגאַב פון זיי
 צו גאָט, צוויי און דרייסיק נפשות. ⁴¹ און משה האָט איבער-
 געגעבן די אָפּגאַב פון גאָט אָפּשיידונג צו אַלעזר דעם כהן, אזוי

ווי גאָט האָט משהן באַפוילן. ⁴²און פון דער העלפט פון די קינדער פון ישראל, וואָס משה האָט אַראָפּגענומען ביי די מענער וואָס זיינען געווען אין חיל—⁴³און די העלפט פון דער עדה איז געווען: פון די שאָף, דריי הונדערט טויזנט און דרייסיק טויזנט און זיבן טויזנט און פינף הונדערט; ⁴⁴און רינדער, זעקס און דרייסיק טויזנט; ⁴⁵און אייזלען, דרייסיק טויזנט און פינף הונדערט; ⁴⁶און נפשות פון מענטשן, זעכצן טויזנט—⁴⁷פון דער העלפט פון די קינדער פון ישראל האָט משה גענומען איינס אַרויסגענומען פון פופציק, פון די מענטשן, און פון די בהמות, און ער האָט זיי געגעבן צו די לויים, וואָס היטן די היטונג פון דעם משכן פון גאָט, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.

⁴⁸און די אויפגעזעצטע וואָס איבער די טויזנטן פון חיל, די עלטסטע פון טויזנט, און די עלטסטע פון הונדערט, האָבן געענט צו משה; ⁴⁹און זיי האָבן געזאָגט צו משה: דיינע קנעכט האָבן אויפגענומען די צאָל פון די מלחמה־לייט וואָס אונטער אונדזער האַנט, און קיינער פון אונדז איז נישט געמינערט געוואָרן. ⁵⁰האָבן מיר געבראַכט אַ מתנה צו גאָט, איטלאַכער וואָס ער האָט געפונען, גילדערנע זאַכן, אַרעמבענדער, און האַנט־קייטלאַך, פינגערלאַך, אוירינגען, און האַלדובענדער, מכפר צו זיין אויף אונדזער זעל פאַר גאָט.

⁵¹האָבן משה און אַלעָנֶר דער כֹּהֵן צוגענומען פון זיי דאָס גאָלד, אַלערליי אויסגעאַרבעטע זאַכן. ⁵²און דאָס גאַנצע גאָלד פון דער אָפּשײַדונג וואָס זיי האָבן אָפּגעשײַדט צו גאָט, איז געווען זעכצן טויזנט זיבן הונדערט און פופציק שָקל, פון די עלטסטע פון טויזנט, און פון די עלטסטע פון הונדערט.—⁵³די חיל־לייט האָבן גערויבט איטלאַכער פאַר זיך.—⁵⁴און משה און אַלעָנֶר דער כֹּהֵן האָבן צוגענומען דאָס גאָלד פון די עלטסטע פון טויזנט און פון הונדערט, און האָבן עס געבראַכט

אין אוהל-מועד, א דערמאָנונג אָן די קינדער פון ישראל פאַר גאַט.

לב ¹און די קינדער פון ראובן און די קינדער פון גַד האָבן געהאַט פיל פי, זייער אַ סך, און זיי האָבן געזען דאָס לאַנד יַעֲזֶר און דאָס לאַנד גִלְעָד, ערשט דער אָרט איז אַן אָרט פאַר פי. ²זיינען די קינדער פון גַד און די קינדער פון ראובן געקומען, און זיי האָבן געזאָגט צו משהן, און צו אַלְעָזֶר דעם כהן, און צו די פירשטן פון דער עדה, אַזוי צו זאָגן: ³עֲטָרוֹת, און דיבון, און יַעֲזֶר, און נמְרָה, און חֶשְׁבוֹן, און אַלְעָלָה, און שָׁבֶם, און נבו, און בעֹן, ⁴דאָס לאַנד וואָס גאַט האָט געשלאָגן פאַר דער עדה פון ישראל, איז אַ לאַנד פאַר פי, און דייע קנעכט האָבן פי. ⁵און זיי האָבן געזאָגט: אויב מיר האָבן געפונען לייטזעליקייט אין דייע אויגן, זאָל דאָסדאָזיקע לאַנד געגעבן ווערן דייע קנעכט צום אייגנטום; זאָלסט אונדז ניט אַריבער פירן דעם יַרְדֵּן.

⁶האַט משה געזאָגט צו די קינדער פון גַד און צו די קינדער פון ראובן: אַייערע ברידער זאָלן גיין אין מלחמה, און איר זאָלט זיצן דאָ? ⁷און פאַרוואָס זאָלט איר אָפקערן דאָס האַרץ פון די קינדער פון ישראל פון אַריבערצוגיין אין דעם לאַנד וואָס גאַט האָט זיי געגעבן? ⁸אַזוי האָבן געטאָן אַייערע עלטערן, ווען איך האָב זיי געשיקט פון קַדְשֶׁבֶרנֶע אַנצוקוקן דאָס לאַנד. ⁹וואָרום זיי זיינען אַרויפגעגאַנגען ביזן טאַל אַשכול, און האָבן אָנגעקוקט דאָס לאַנד, און זיי האָבן אָפגעקערט דאָס האַרץ פון די קינדער פון ישראל, ניט צו גיין אין דעם לאַנד, וואָס גאַט האָט זיי געגעבן. ¹⁰און דער צאָרן פון גאַט האָט געגרימט אין יענעם טאָג, און ער האָט געשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: ¹¹אויב די מענטשן וואָס זיינען אַרויפגעגאַנגען פון מצרים, פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, וועלן אָנווען די ערד, וואָס איך האָב

צוגעשוואָרן צו אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן! ווייל זיי זיינען ניט געגאַנגען געטריי נאָך מיר.¹² אַחוץ פֿאַר דער זון פון יפוֹנהן, דער קנזי, און יהושוע דער זון פון נון, ווייל זיי זיינען געגאַנגען געטריי נאָך גאָט.¹³ און דער צאָרן פון גאָט האָט געגרימט אויף ישראל, און ער האָט זיי געמאַכט וואַגלען אין דער מדבר פּערציק יאָר, ביז דער גאַנצער דור וואָס האָט געטאָן דאָס שלעכטס אין די אויגן פון גאָט, איז פאַרלענדט געוואָרן.¹⁴ און אָט זייט איר אויפגעשטאַנען אויף דעם אָרט פון אַייערע עלטערן, אַ געזינדל פון זינדיקע מענטשן, נאָך צו צולייגן צו דעם גרימצאָרן פון גאָט אויף ישראל.¹⁵ וואָרום אַז איר קערט זיך אָפּ פון הינטער אים, וועט ער זיי ווידער לאָזן אין דער מדבר, און איר וועט אומברענגען דאָסדאָזיקע גאַנצע פּאַלק.

¹⁶האַבן זיי גענענט צו אים, און האָבן געזאָגט: שאַפּגעהעפטן פאַר אונדזער פי וועלן מיר דאָ בויען, און שטעט פאַר אונדזערע קליינע קינדער.¹⁷ אַבער מיר אַליין וועלן זיין גרייט באַוואַפנט פאַרויס פאַר די קינדער פון ישראל, ביז וואַנען מיר האָבן זיי געבראַכט אויף זייער אָרט; און אונדזערע קליינע קינדער וועלן זיצן אין די באַפעסטיקטע שטעט פון וועגן די באַווינער פון לאַנד.¹⁸ מיר וועלן זיך ניט אומקערן אין אונדזערע הייזער, ביז די קינדער פון ישראל אַרבן איטלאַכער זיין אַרבונג.¹⁹ וואָרום מיר וועלן ניט אַרבן מיט זיי אויף יענער זייט ירדן און ווייטער, ווייל אונדז איז אַנגעקומען אונדזער אַרבונג אויף דער זייט ירדן, צו מזרח.

²⁰האָט משה צו זיי געזאָגט: אויב איר וועט טאָן די דאָזיקע נאָך, אויב איר וועט אַיך באַוואַפענען פאַר גאָטס אַנגעזיכט אויף מלחמה,²¹ און אַלע באַוואַפנטע פון אַיך וועלן אַריבערגיין דעם ירדן פאַר גאָטס אַנגעזיכט, ביז ער פאַרטרייבט זיינע

פיינט פון פאַר אים,²² און דאָס לאַנד וועט באַצווונגען ווערן פאַר גאַטס אָנגעזיכט, און איר וועט זיך דערנאָך אומקערן, וועט איר זיין ריין פאַר גאַט און פאַר ישראל, און דאָסדאָזיקע לאַנד וועט אייך זיין צום אייגנטום פאַר גאַט.²³ אויב אָבער איר וועט אַזוי ניט טאָן, אַזוי האָט איר געזינדיקט פאַר גאַט, און זייט וויסן אַייער שטראָף וואָס וועט אייך טרעפן.²⁴ בויט אייך שטעט פאַר אַייערע קליינע קינדער, און געהעפטן פאַר אַייערע שאָף, אָבער וואָס איז אַרויס פון אַייער מויל זאָלט איר טאָן.

²⁵האָבן די קינדער פון גֹד און די קינדער פון ראובן געזאָגט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: דינע קנעכט וועלן טאָן אַזוי ווי מײן האַר באַפעלט.²⁶ אונדזערע קליינע קינדער, אונדזערע ווייבער, אונדזער פי, און אַלע אונדזערע בהמות, וועלן זיין דאָרטן אין די שטעט פון גלָד; ²⁷אָבער דינע קנעכט, איטלאַכער באַוואָנטער צום חיל, וועלן אַריבערגיין פאַר גאַטס אָנגעזיכט אויף מלחמה, אַזוי ווי מײן האַר רעדט.

²⁸און משה האָט באַפוילן וועגן זיי אַלעזאָר דעם פּהן, און יהושוע דעם זון פון נון, און די הויפטלייט פון די פּאַטערהייזער פון די שבטים פון די קינדער פון ישראל,²⁹ און משה האָט צו זיי געזאָגט: אויב די קינדער פון גֹד און די קינדער פון ראובן, איטלאַכער באַוואָנטער אויף מלחמה, וועלן אַריבערגיין מיט אייך דעם ירדן פאַר גאַטס אָנגעזיכט, און דאָס לאַנד וועט באַצווונגען ווערן פאַר אַייער אָנגעזיכט, זאָלט איר זיי געבן דאָס לאַנד גלָד צום אייגנטום.³⁰ אויב אָבער זיי וועלן ניט אַריבער גיין באַוואָנט מיט אייך, זאָלן זיי קריגן אייגנטום צווישן אייך אין לאַנד כּנען.

³¹האָבן זיך אָפּגערופן די קינדער פון גֹד און די קינדער פון ראובן, אַזוי צו זאָגן: וואָס גאַט האָט גערעדט צו דינע קנעכט, אַזוי וועלן מיר טאָן.³² מיר וועלן אַריבערגיין

באִוֹאֲפִנְטֵע פֶּאָר גַּאָטס געזיכט אין לֶאָנְד פֿונען, און דאָס
אייגנטום פון אונדזער נחלה פון דער זייט ירדן זאל בלייבן ביי
אונדז.

³³ און משה האָט זיי, די קינדער פון גֹד און די קינדער פון
ראובן און דעם האַלבן שבט פון מנשה דעם זון פון יוספן,
געגעבן דאָס קיניגרייך פון סיחון דעם מלך פון אַמֹרִי, און דאָס
קיניגרייך פון עוג דעם מלך פון בָּשָׁן, דאָס לֶאָנְד לויט אירע
שטעט מיט די געמאַרקן, די שטעט פון דעם לֶאָנְד רונד אַרום.
³⁴ און די קינדער פון גֹד האָבן אָפּגעבויט דיבֹן, און עֲטְרוֹת,
און עֲרוֹעֵר, ³⁵ און עֲטְרוֹת־שׁוֹפָן, און יַעֲזֹר, און יְגִבְהָה, ³⁶ און בֵּית־
נמְרָה, און בֵּית־הָרֶן; באַפעסטיקטע שטעט מיט געהעפטן פֶּאָר
שאַף.

³⁷ און די קינדער פון ראובן האָבן אָפּגעבויט חֶשְׁבוֹן, און
אֶלְעָלָא, און קַרְיַת־ים, ³⁸ און נבֹו, און בְּעַל־מְעוֹן—מיט אומגע-
ביטענע נעמען—און שְׁבַמָּה; און זיי האָבן אָנגערופן מיט נעמען
די שטעט וואָס זיי האָבן אָפּגעבויט. ³⁹ און די קינדער פון מְכִיר
דעם זון פון מנשהן זיינען געגאַנגען קיין גִלְעָד, און זיי האָבן עס
באַצווונגען, און האָבן פֶּאָרטריבן דעם אַמֹרִי וואָס דרינען.
⁴⁰ און משה האָט געגעבן גִלְעָד צו מְכִיר דעם זון פון מנשה, און
ער האָט זיך באַזעצט דרינען. ⁴¹ און יֵאִיר דער זון פון מנשה
איז געגאַנגען און האָט באַצווונגען זייערע דערפער, און ער
האָט זיי גערופן חֹות־יֵאִיר. ⁴² און נוֹבַח איז געגאַנגען און האָט
באַצווונגען קָנָת מיט אירע טעכטערשטעט; און ער האָט זי
גערופן נוֹבַח אויף זיין נאָמען.

מסעי

לג ¹דאָס זיינען די ציאונגען פון די קינדער פון ישראל, וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פון לאַנד מצרים לויט זייערע מחנות אונטער דער האַנט פון משהן און אַהרנען. ²און משה האָט פאַרשריבן זייערע אַרויסגאַנגען אויף זייערע ציאונגען לויט דעם מויל פון גאָט; און דאָס זיינען זייערע ציאונגען אין זייערע אַרויסגאַנגען:

³זיי האָבן געצויגן פון רעַמסס אין ערשטן חודש, אין פופצנטן טאָג פון ערשטן חודש; אויף מאָרגן נאָכן קרבן פֿסח זיינען די קינדער פון ישראל אַרויסגעגאַנגען מיט אַ הויכער האַנט פאַר די אויגן פון גאַנץ מצרים, ⁴בעת די מצרים האָבן געהאַלטן אין באַגראָבן די וואָס גאָט האָט דערשלאָגן צווישן זיי—איטלאַכן בכור; און אויך אויף זייערע געטער האָט גאָט געטאָן אַ משפט. ⁵און די קינדער פון ישראל האָבן געצויגן פון רעַמסס, און גערוט אין סוכות. ⁶און זיי האָבן געצויגן פון סוכות, און גערוט אין אַתם וואָס ביים עק מדבר. ⁷און זיי האָבן געצויגן פון אַתם, און זיך אומגעקערט צו פֿירחירות וואָס פאַר בעל־צפון, און גערוט פאַר מגדול. ⁸און זיי האָבן געצויגן פון פֿירחירות, און זיינען אַריבערגעגאַנגען דורכן ים צום מדבר; און זיי זיינען געגאַנגען דריי טעג וועגס אין מדבר אַתם, און האָבן גערוט אין מֶרָה. ⁹און זיי האָבן געצויגן פון מֶרָה, און זיינען געקומען קיין אַילם; און אין אַילם זיינען געווען צוועלף קוואַלן וואָסער און זיבעציק טייטלבויער; און זיי האָבן דאָרטן גערוט. ¹⁰און זיי האָבן געצויגן פון אַילם, און גערוט ביים ים־סוף. ¹¹און זיי האָבן געצויגן פון ים־סוף, און גערוט אין מדבר סין. ¹²און זיי האָבן געצויגן פון מדבר סין און גערוט אין דַפְקָה. ¹³און זיי האָבן געצויגן פון דַפְקָה, און גערוט אין אָלוש. ¹⁴און זיי האָבן געצויגן פון אָלוש, און גערוט אין רפידים; און דאָרטן

איז נישט געווען קיין וואַסער פאַרן פּאָלק צום טרינקען.¹⁵ און
 זיי האָבן געצויגן פון רפידים, און גערוט אין מדבר סיני.¹⁶ און
 זיי האָבן געצויגן פון מדבר סיני, און גערוט אין קברות־המאָנה.
 און זיי האָבן געצויגן פון קברות־המאָנה, און גערוט אין חצרות.¹⁷
 און זיי האָבן געצויגן פון חצרות, און גערוט אין רתמה.¹⁸
 און זיי האָבן געצויגן פון רתמה, און גערוט אין רמוד־פּרץ.¹⁹
 און זיי האָבן געצויגן פון רמוד־פּרץ, און גערוט אין לבנה.²⁰
 און זיי האָבן געצויגן פון לבנה, און גערוט אין רסה.²¹ און
 זיי האָבן געצויגן פון רסה, און גערוט אין קהלה.²² און זיי
 האָבן געצויגן פון קהלה, און גערוט ביים באַרג שֶׁפֶר.²³ און זיי
 האָבן געצויגן פון באַרג שֶׁפֶר, און גערוט אין חרדה.²⁴ און
 זיי האָבן געצויגן פון חרדה, און גערוט אין מקהלות.²⁵
 און זיי האָבן געצויגן פון מקהלות, און גערוט אין תחת.²⁶
 און זיי האָבן געצויגן פון תחת, און גערוט אין תרח.²⁷ און
 זיי האָבן געצויגן פון תרח, און גערוט אין מתקה.²⁸ און זיי
 האָבן געצויגן פון מתקה, און גערוט אין חשמונה.²⁹ און זיי
 האָבן געצויגן פון חשמונה, און גערוט אין מוסרות.³⁰ און זיי
 האָבן געצויגן פון מוסרות, און גערוט אין בני־יעקן.³¹ און זיי
 האָבן געצויגן פון בני־יעקן, און גערוט אין חור־הגדגד.³² און
 זיי האָבן געצויגן פון חור־הגדגד, און גערוט אין יטבה.³³ און
 זיי האָבן געצויגן פון יטבה, און גערוט אין עברונה.³⁴ און זיי
 האָבן געצויגן פון עברונה, און גערוט אין עציו־גבר.³⁵ און זיי
 האָבן געצויגן פון עציו־גבר, און גערוט אין מדבר צן, דאָס איז
 קדש.³⁶ און זיי האָבן געצויגן פון קדש, און גערוט ביים באַרג
 הור, אין עק פון לאַנד אָדום.

³⁸ און אַהרן דער פּהן איז אַרויפגעאַנגען אויפן באַרג הור,
 לויט דעם מויל פון גאָט, און ער איז דאָרטן געשטאַרבן, אין
 דעם פּערציקסטן יאָר נאַכדעם ווי די קינדער פון ישראל

זיינען אַרויסגעגאַנגען פון לאַנד מַצְרַיִם, אין פינפטן חודש, אין ערשטן טאָג פון חודש.³⁹ און אַהרן איז געווען הונדערט און דריי און צוואַנציק יאָר אַלט, ווען ער איז געשטאַרבן אויפן באַרג הור.⁴⁰ און דער כּוֹנְעֵנִי, דער מלך פון עַרְד, וואָס איז געוועסן אין דרום, אין לאַנד כּוֹנְעֵן, האָט געהערט וועגן דעם קומען פון די קינדער פון יִשְׂרָאֵל.

⁴¹ און זיי האָבן געצויגן פון באַרג הור, און גערוט אין צלמוֹנָה.⁴² און זיי האָבן געצויגן פון צלמוֹנָה, און גערוט אין פּוֹנוֹן.⁴³ און זיי האָבן געצויגן פון פּוֹנוֹן, און גערוט אין אוֹבוֹת.⁴⁴ און זיי האָבן געצויגן פון אוֹבוֹת, און גערוט אין עֵי־עֶבְרִים, ביים געמאַרק פון מוֹאָב.⁴⁵ און זיי האָבן געצויגן פון עֵי־עֶבְרִים, און גערוט אין דיבּוֹך־גַּד.⁴⁶ און זיי האָבן געצויגן פון דיבּוֹך־גַּד, און גערוט אין צלמוֹךְ־דבֿלָתִים.⁴⁷ און זיי האָבן געצויגן פון צלמוֹךְ־דבֿלָתִים, און גערוט אין די בערג פון עֶבְרִים, פאַר נבוֹ.⁴⁸ און זיי האָבן געצויגן פון די בערג פון עֶבְרִים, און גערוט אין די פּלוֹינען פון מוֹאָב ביים יַרְדֵּן לעבן יריחו.⁴⁹ און זיי האָבן גערוט ביים יַרְדֵּן, פון בֵּית־יְשִׁימוֹת ביז אֶבְל־שֵׁטִים אין די פּלוֹינען פון מוֹאָב.

⁵⁰ און גאָט האָט גערעדט צו משהן אין די פּלוֹינען פון מוֹאָב ביים יַרְדֵּן לעבן יריחו, אַזוי צו זאָגן:⁵¹ רעד צו די קינדער פון יִשְׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן צו זיי:

אַז איר גייט אַריבער דעם יַרְדֵּן קיין לאַנד כּוֹנְעֵן,⁵² זאָלט איר פאַרטרייבן אַלע באַוווֹינער פון לאַנד פון פאַר אַיך, און איר זאָלט אונטערברענגען אַלע זייערע בילדער, און אַלע זייערע געגאָסענע געצן זאָלט איר אונטערברענגען, און אַלע זייערע בָּמוֹת זאָלט איר פאַרטיליגן.⁵³ און איר זאָלט פאַרנעמען דאָס לאַנד, און זיך באַזעצן דרינען, וואָרום אַיך האָב איך געגעבן דאָס לאַנד, עס צו אַרבן.⁵⁴ און איר זאָלט אַרבן דאָס לאַנד דורך גורל,

לויט אייערע משפחות; דעם מערערן זאָלט איר געבן מער נחלה, און דעם ווינציקערן זאָלסטו געבן ווינציקער נחלה. דאָרטן וווּ זיין גורל וועט אויספאלן, זאָל געהערן צו אים; לויט אייערע פאָטערשטאָמען זאָלט איר אייך אַרבן.

⁵⁵ און אויב איר וועט ניט פאַרטרייבן פון פאַר אייך די באַוווינער פון לאַנד, וועלן די וואָס איר וועט איבערלאָזן פון זיי, זיין פאַר דערנער אין אייערע אויגן, און פאַר שטעכערס אין אייערע זייטן, און זיי וועלן אייך דריקן אין דעם לאַנד וואָס איר זיצט דרינען. ⁵⁶ און עס וועט זיין, אזוי ווי איך האָב געדאַכט צו טאָן צו זיי, וועל איך טאָן צו אייך.

לך ¹ און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן:

² באַפעל די קינדער פון ישראל, און זאָלסט זאָגן צו זיי:

אז איר קומט קיין לאַנד כּנען, זאָל דאָס זיין דאָס לאַנד וואָס וועט אייך פאלן פאַר אַ נחלה—דאָס לאַנד כּנען לויט אירע

געמאַרקן: ³ די דרום־זייט זאָל אייך זיין פון מדבר צן לעבן

אָדום, און דער געמאַרק פון דרום זאָל אייך זיין פון עק ים־

הַמֶּלֶח, צו מזרח. ⁴ און דער געמאַרק זאָל זיך אויסדרייען ביי

אייך צו דרום פון דעם אויפגאַנג פון עקן־ביים, און אַריבערגיין

קיין צן; און זיין אויסלאָז זאָל זיין אין דרום פון קדש־בְּרִנֵּע; און

ער זאָל אַרויסגיין צו חֲצַר־אַדָּר, און אַריבערגיין ביז עֲצֵמוֹן. ⁵ און

דער געמאַרק זאָל זיך אויסדרייען פון עֲצֵמוֹן צום טייך פון

מִצְרַיִם; און זיין אויסלאָז זאָל זיין ביים ים. ⁶ און דער געמאַרק

פון מערב זאָל אייך זיין דער ים־הַגָּדוֹל מיטן ברעג; דאָס זאָל

אייך זיין דער געמאַרק פון מערב. ⁷ און דאָס זאָל אייך זיין

דער געמאַרק פון צפון: פון ים־הַגָּדוֹל זאָלט איר אייך צייכענען

ביז דעם באַרג הור. ⁸ פון באַרג הור זאָלט איר צייכענען

ביז מע קומט קיין חֶמֶת; און דער אויסלאָז פון דעם געמאַרק

זאָל זיין ביי צַדְדֵי. ⁹ און דער געמאַרק זאָל אַרויסגיין ביי זפּרוֹן,

און זיין אויסלאז זאל זיין חצ־ר־עֵינן. דאָס זאל אײך זיין דער געמאַרק פון צפון.¹⁰ און איר זאלט אײך צײכענען פאַרן געמאַרק פון מזרח, פון חצ־ר־עֵינן בײַ שפּם.¹¹ און דער געמאַרק זאל אַראָפּנידערן פון שפּם בײַ רבֿלה, אין מזרח פון עֵינן; און דער געמאַרק זאל אַראָפּנידערן און זיך אַנשטויסן אָן דעם באַרגרוקן פון ים כְּנַרֶת, צו מזרח.¹² און דער געמאַרק זאל אַראָפּנידערן צום יַרְדֵּן, און זיין אויסלאז זאל זיין דער יַם־הַמֶּלַח. דאָס זאל אײך זיין דאָס לאַנד לויט אירע געמאַרקן רונד אַרום.

¹³ און משה האָט באַפוילן די קינדער פון ישׂראל, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז דאָס לאַנד וואָס איר זאלט עס זיך אַרבעטן לויט גורל, וואָס גאָט האָט באַפוילן צו געבן צו די נײַן שבטים און דעם האַלבן שבט.¹⁴ וואָרום דער שבט פון די קינדער פון ראובן לויט זײערע פּאָטערהײזער, און דער שבט פון די קינדער פון גַד לויט זײערע פּאָטערהײזער, האָבן געקריגן, און האַלב שבט מנשה האָבן געקריגן, זײער נחלה.¹⁵ די צוויי שבטים און דער האַלבער שבט האָבן געקריגן זײער נחלה פון דער זײט יַרְדֵּן לעבן יריחו, צו מזרח, צו זונאוּפּגאַנג.

¹⁶ און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו זאָגן: דאָס זײנען די נעמען פון די מענער וואָס זאלן אַרבעטן פאַר אײך דאָס לאַנד: אַלעָזֶר דער כֹּהֵן, און יהושוע דער זון פון נון.¹⁸ און איר זאלט נעמען צו אײן פירשט, צו אײן פירשט פון אַ שבט, צו אַרבעטן דאָס לאַנד.¹⁹ און דאָס זײנען די נעמען פון די מענער: פאַר שבט יהודה, כָּלֵב דער זון פון יפּוֹהֵן.²⁰ און פאַר דעם שבט פון די קינדער פון שמעון, שמואל דער זון פון עַמִּיהוּדָן.²¹ פאַר שבט בנימין, אַלִּיָדָד דער זון פון כְּסִלּוֹנֵעַן.²² און פאַר דעם שבט פון די קינדער פון דָן, דער פירשט בוקי דער זון פון יְגִלִיָן.²³ פאַר די קינדער פון יוסף: פאַר דעם שבט פון די קינדער פון

מנשה, דער פירשט חניאל דער זון פון אפודן; ²⁴און פאר דעם שבט פון די קינדער פון אפרים, דער פירשט קמואל דער זון פון שפטנען. ²⁵און פאר דעם שבט פון די קינדער פון זבולון, דער פירשט אליצפן דער זון פון פרנכן. ²⁶און פאר דעם שבט פון די קינדער פון יששכר, דער פירשט פלטיאל דער זון פון ענען. ²⁷און פאר דעם שבט פון די קינדער פון אשר, דער פירשט אחיהוד דער זון פון שלומין, ²⁸און פאר דעם שבט פון די קינדער פון נפתלי, דער פירשט פדהאל דער זון פון עמיהודן. ²⁹דאס זיינען די וועמען גאט האט באפוילן צו מאכן ארבען די קינדער פון ישראל אין לאנד פנען.

לד יאון גאט האט גערעדט צו משהן אין די פלוינען פון מואב ביים ירדן לעבן יריחו, אזוי צו זאגן: ²באפעל די קינדער פון ישראל, זיי זאלן געבן די לויים פון דער נחלה פון זייער אייגנטום שטעט צום ווינען; און א פרייען פלאץ צו די שטעט רונד ארום זיי זאלט איר געבן די לויים. ³און די שטעט וועלן זיין פאר זיי צום ווינען, און זייערע פרייע פלעצער וועלן זיין פאר זייער פי, און פאר זייער פארמעג, און פאר אלע זייערע בהמות. ⁴און די פרייע פלעצער פון די שטעט, וואס איר וועט געבן די לויים דרויסן פון דער שטאטמויער, זאלן זיין טויזנט איילן רונד ארום. ⁵און איר זאלט אפמעסטן אויסן שטאט, מזרחזייט צוויי טויזנט איילן, און דרוםזייט צוויי טויזנט איילן, און מערב זייט צוויי טויזנט איילן, און צפוןזייט צוויי טויזנט איילן, מיט דער שטאט אין מיטן. דאס זאלן ביי זיי זיין די פרייע פלעצער פון די שטעט. ⁶און די שטעט וואס איר וועט געבן די לויים, זאלן זיין די זעקס שטעט פון אנטרינונג וואס איר וועט געבן פאר דעם טויטשלעגער צו אנטלויפן אהין; און צו זיי זאלט איר צוגעבן צוויי און פערציק שטעט. ⁷אלע שטעט וואס איר וועט געבן די לויים, זאלן זיין

אַכט און פערציק שטעט; זיי מיט זייערע פרייע פלעצער.
 און די שטעט וואָס איר וועט געבן פון דעם אייגנטום פון די
 קינדער פון ישראל, וואָלט איר פון דעם מערערן נעמען מער,
 און פון דעם ווינציקערן נעמען ווינציקער; איטלאַכער לויט
 זיין אַרבונו וואָס ער אַרבת, וואָל געבן פון זיינע שטעט צו די
 לויים.

און גאָט האָט גערעדט צו משה, אַזוי צו זאָגן: ¹⁰רעד צו
 די קינדער פון ישראל, און וואָלסט זאָגן צו זיי:

אַז איר גייט אַריבער דעם יַרדן קיין לאַנד פּנען, ¹¹וואָלט
 איר אַיך באַשטימען שטעט וואָס זאָלן אַיך זיין שטעט פון
 אַנטרינונג, און אַהין וואָל אַנטלויפן דער טויטשלעגער וואָס
 דערשלאָגט אַ נפש דורך אַ פאַרזע. ¹²און די שטעט זאָלן אַיך
 זיין פאַר אַנטרינונג פון דעם בלוט מאַנער, און דער טויטשלעגער
 וואָל ניט שטאַרבן איידער ער שטעלט זיך פאַר דער עדה צום
 משפט. ¹³און די שטעט וואָס איר זאָלט געבן: זעקס שטעט
 פון אַנטרינונג זאָלן ביי אַיך זיין. ¹⁴דריי שטעט זאָלט איר געבן
 פון דער זייט יַרדן, און דריי שטעט זאָלט איר געבן אין לאַנד
 פּנען; שטעט פון אַנטרינונג זאָלן זיי זיין. ¹⁵פאַר די קינדער
 פון ישראל, און פאַרן פרעמדן, און פאַרן איינגעוואַנדערטן
 צווישן זיי, זאָלן זיין די דידאָזיקע זעקס שטעט פון אַנטרינונג, אויף
 צו אַנטלויפן אַהין פאַר איטלאַכן וואָס דערשלאָגט אַ נפש דורך
 אַ פאַרזע. ¹⁶אויב אָבער ער האָט אים דערשלאָגן מיט אַן
 אייזערנער זאַך, און ער איז געשטאַרבן, איז ער אַ מערדער; טייטן
 זאָל געטייט ווערן דער מערדער. ¹⁷און אויב ער האָט אים
 געשלאָגן מיט אַ שטיין אין האַנט, וואָס מע קען דערפון שטאַרבן,
 און ער איז געשטאַרבן, איז ער אַ מערדער; טייטן זאָל געטייט
 ווערן דער מערדער. ¹⁸אָדער אַז ער האָט אים געשלאָגן מיט
 אַ הילצערנער זאַך אין האַנט, וואָס מע קען דערפון שטאַרבן,

און ער איז געשטאָרבן, איז ער אַ מערדער; טייטן זאָל געטייט
ווערן דער מערדער. ¹⁹דער בלוטמאָנער, ער זאָל טייטן דעם
מערדער; ווען ער טרעפט אים, זאָל ער אים טייטן. ²⁰און
אויב ער האָט אים מיט שנאה אַ שטויס געטאָן, אָדער ער האָט
געשליידערט אויף אים עפעס מיט אַ כיוון, און ער איז געשטאָרבן,
²¹אָדער ער האָט אים מיט פיינטשאַפט געשלאָגן מיט זיין האַנט,
און ער איז געשטאָרבן, זאָל טייטן געטייט ווערן דער שלעגער;
אַ מערדער איז ער; דער בלוטמאָנער זאָל טייטן דעם מערדער,
ווען ער טרעפט אים. ²²אויב אָבער ער האָט אים אומגעריכט, אָן
פיינטשאַפט, אַ שטויס געטאָן, אָדער ער האָט געשליידערט אויף
אים עפעס אַ זאָך אָן אַ כיוון, ²³אָדער מיט עפעס אַ שטיין וואָס מע
קען דערפון שטאָרבן, האָט ער געוואָרפן אויף אים אומגעזען,
און ער איז געשטאָרבן, און ער איז אים ניט געווען אַ שונא, און
ניט אויסן געווען זיין בייז, ²⁴זאָל די עדה משפטן צווישן
דעם שלעגער און צווישן דעם בלוטמאָנער לויט די דאָזיקע
געזעצן. ²⁵און די עדה זאָל מציל זיין דעם טויטשלעגער פון
דעם בלוטמאָנערס האַנט, און די עדה זאָל אים אומקערן צו
זיין שטאָט פון אַנטרינונג, וואָס ער איז אַהין אַנטלאָפן, און ער
זאָל זיצן אין איר ביז דעם טויט פון פּהַגְדוֹל וואָס מע האָט
אים געזאַלבט מיטן הייליקן אייל. ²⁶אויב אָבער אַרויסגיין
וועט אַרויסגיין דער טויטשלעגער פון דעם געמאַרק פון זיין
שטאָט פון אַנטרינונג, וואָס ער איז אַהין אַנטלאָפן, ²⁷און דער
בלוטמאָנער וועט אים געפינען אויסער דעם געמאַרק פון זיין
שטאָט פון אַנטרינונג, און דער בלוטמאָנער וועט טייטן דעם
טויטשלעגער, האָט ער אויף זיך ניט קיין בלוט. ²⁸וואָרום אין
זיין שטאָט פון אַנטרינונג מוז ער זיצן ביז דעם טויט פון פּהַגְדוֹל
גדול, און ערשט נאָך דעם טויט פון פּהַגְדוֹל מעג דער טויט-
שלעגער זיך אומקערן צו דעם לאַנד פון זיין אייגנטום. ²⁹דאָס

זאל אייך זיין פֿאַר אַ רעכטגעזעץ אויף אַייערע דורדורות
אין אַלע אַייערע ווינערטער.

³⁰ווער נאָר עס דערשלאָגט אַ נפשׁ, זאל מען הרגען דעם
מערדער לויט דעם מויל פון עדות; און איין עדות קען ניט
עדותזאָגן אויף אַ מענטשן, ער זאל שטאַרבן. ³¹און איר זאָלט
ניט אָננעמען אַן אויסלייז פֿאַר דעם נפשׁ פון אַ מערדער וואָס איז
פֿאַרשולדיקט צום טויט; נייַערט טייטן מוז ער געטייט ווערן.
³²און איר זאָלט ניט אָננעמען אַן אויסלייז פון דעם וואָס איז
אַנטלאָפֿן אין זיין שטאָט פון אַנטרינונג, אַז ער זאל מעגן זיך
אומקערן ווינען אין לאַנד פֿאַר דעם כּהנס טויט. ³³און איר זאָלט
ניט זינדיק מאַכן דאָס לאַנד וואָס איר זיצט דרינען, וואָרום
בלוט דאָס מאַכט זינדיק דאָס לאַנד, און דעם לאַנד ווערט ניט
פֿאַרגעבן פֿאַר דעם בלוט וואָס איז דרינען פֿאַרגאָסן געוואָרן,
סיידן מיט דעם בלוט פון דעם וואָס האָט עס פֿאַרגאָסן. ³⁴און
זאָלסט ניט פֿאַראומרייניקן דאָס לאַנד וואָס איר זיצט דרינען,
וואָס איך רו אין דעם; וואָרום איך, יהוה, רו צווישן די קינדער
פון ישראל.

וְאֵין דִּי הויפטלייט פון די פֿאַטערהייזער פון דער
משפּחה פון די קינדער פון גלָעֶד, דעם זון פון מִכִּיר,
דעם זון פון מנשהן, פון די משפּחות פון די קינדער פון יוסף,
האָבן גענענט, און האָבן גערעדט פֿאַר משהן, און פֿאַר די
פירשטן, די הויפטלייט פון די פֿאַטערהייזער פון די קינדער
פון ישראל, ²און זיי האָבן געזאָגט: גאָט האָט באַפוילן מיין האַר
צו געבן דאָס לאַנד אין נחלה לויט גורל צו די קינדער פון
ישראל, און מיין האַר איז באַפוילן געוואָרן פון גאָט צו געבן
די נחלה פון אונדזער ברודער צלֶפְחָדָן צו זיינע טעכטער. ³און
אַז זיי וועלן ווערן פֿאַר ווייבער צו איינעם פון די זין פון די שבטים
פון די קינדער פון ישראל, וועט זייער נחלה געמינערט ווערן

פון דער נחלה פון אונדזערע פּאָטערס, און וועט צוגעלייגט ווערן צו דער נחלה פון דעם שבט וואָס זיי וועלן צו אים געהערן; אַזוי וועט געמינערט ווערן פון דעם גורל פון אונדזער נחלה. ⁴ אַפילו אַז יובל וועט זיין ביי די קינדער פון ישראל, וועט זייער נחלה בלייבן צוגעלייגט צו דער נחלה פון דעם שבט וואָס זיי וועלן צו אים געהערן, און זייער נחלה וועט געמינערט ווערן פון דער נחלה פון אונדזערע פּאָטערס.

⁵האַט משה באַפוילן די קינדער פון ישראל לויט דעם מויל פון גאָט, אַזוי צו זאָגן: גערעכט טענהט דער שבט פון די קינדער פון יוסף. ⁶דאָס איז די זאַך וואָס גאָט האָט באַפוילן וועגן די טעכטער פון צלפחדן, אַזוי צו זאָגן: זיי מעגן ווערן פאַר ווייבער צו דעם וואָס וועט ווילגעפעלן אין זייערע אויגן, אָבער אין דער משפּחה פון דעם שבט פון זייער פּאָטער זאָלן זיי ווערן פאַר ווייבער. ⁷כדי אַ נחלה פון די קינדער פון ישראל זאָל ניט איבערגיין פון שבט צו שבט; נייערט די קינדער פון ישראל זאָלן זיין באַהעפט איטלאַכער אָן דער נחלה פון דעם שבט פון זיינע פּאָטערס. ⁸און יעטוועדער טאָכטער פון די שבטים פון די קינדער פון ישראל, וואָס ירשעט אַ נחלה, מוז ווערן פאַר אַ ווייב צו איינעם פון דער משפּחה פון איר פּאָטערס שבט; כדי די קינדער פון ישראל זאָלן ירשען איטלאַכער די נחלה פון זיינע פּאָטערס. ⁹און אַ נחלה זאָל ניט איבער-גיין פון איין שבט צו אַן אַנדער שבט; נייערט די שבטים פון די קינדער פון ישראל זאָלן זיין באַהעפט איטלאַכער אָן זיין נחלה.

¹⁰אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן, אַזוי האָבן די טעכטער פון צלפחדן געטאָן. ¹¹און מחלה, תרצה, און חגלה, און מלכה, און נוצה, די טעכטער פון צלפחדן, זיינען געוואָרן פאַר ווייבער צו די זין פון זייערע פעטערס. ¹²אין די משפחות פון

די קינדער פון מנשה דעם זון פון יוספן זיינען זיי געוואָרן פאַר
ווייבער, און זייער נחלה איז געבליבן אין דעם שבט פון זייער
פאָטערס משפּחה.

¹³דאָס זיינען די געבאָט און די געזעצן וואָס גאָט האָט
געבאָטן די קינדער פון ישראל דורך משהן אין די פּלוינען
פון מואָב ביים ירדן לעבן יריחו.

דברים

דברים

1	א	משה רעדט צו ישראל וועגן זייערע וואַנדערונגען
1	ד	משה וואָרנט ישראל
41	ד	די שטעט פון אַנטריינונג (עַד־יִמְקֹלֵט)
44	ד	די תורה. די צען געבאָט (עֲשֶׂר־תְּדַבְּרוּת)
1	ו	ליבשאַפּט און געטריישאַפּט צו גאָט
1	ז	באַפעל אויסצוראָטן די געצנדינערישע פעלקער פון לאַנד
1	ח	גאָטס חסדים מיט ישראל
		משה דערמאָנט די ווידערשפעניקייט פון ישראל, און
1	ט	וואָרנט זיי אויף ווייטער
26	יא	באַרג גרזים און באַרג עִיבָל
1	יב	דער איינציקער אָרט וווּ מקריב צו זיין צו גאָט
29	יב	קעגן געצנדינסט און געצנדינערישע מנהגים
		לעבעדיקע זאַכן וואָס זיינען ריין, און וואָס זיינען
3	יד	אומריין; פאַרווערטע שפייזען.
22	יד	וועגן מַעֲשֵׂר
1	טו	וועגן שמיטה
19	טו	בכורים זיינען הייליק צו גאָט
1	טז	די יום־טובים
18	טז	אויפזעצונג פון ריכטער
21	טז	וועגן געצנבויער און זיילשטיינער
1	יז	אַ קרבן מוז זיין אַן אַ מים
2	יז	שטראָף פאַר דינען פרעמדע געטער
8	יז	דער העכסטער בית־דין

14	ז	וועגן אַ מלך
1	יח	דאָס רעכט פון די כהנים און די לויים
		וועגן געצנדינערישע מנהגים און צויבעריי, און וועגן אַמַת'ע
9	יח	און פאַלשע נביאים
		שטעט פון אַנטרינונג (צרי מקלט) פאַר דעם וואָס טייט אַ
1	יט	מענטשן אומגערן
14	יט	וועגן פאַררוקן אַ גרענעץ
15	יט	וועגן עדות
1	כ	געזעצן וועגן מלחמה
1	כא	ווען אַ געהרגעטער ווערט געפונען
10	כא	וועגן אַ פרוי געפאַנגען אין מלחמה
15	כא	דאָס רעכט פון בכורה
18	כא	וועגן אַ ווידערשפעניק זון
22	כא	וועגן באַגראָבן אַ געהאַנגענעם
1	כב	דער חוב פון ברידערליכקייט
5	כב	קעגן אַנטאָן קליידער פון אַנדערן געשלעכט
6	כב	קעגן פאַנגען אַ פויגל מיט אירע יונגע
8	כב	אַ געלענדער פאַרן דאָך
9	כב	קעגן מישונג
		וועגן אַ בלבול אויף אַן אומשולדיקער יונגפרוי;
13	כב	ווען די יונגפרוי איז שולדיק
1	כג	וועגן אַ פאַטערס ווייב
2	כג	ווער עס איז אויסגעשלאָסן פון דער עדה
10	כג	ריינלאַכקייט אין לאַגער
16	כג	וועגן אַן אַנטלאָפענעם קנעכט
18	כג	אַנוואָ קעגן שאַנדפּרויען און שאַנדיגונגען
20	כג	אַנוואָ קעגן ציגון
22	כג	וועגן באַצאָלן אַ נדר
25	כג	וועגן אַ צווייטנס אייגנטום

1	כד	וועגן גט
5	כד	ווער עס איז פריי פון דינען אין חיל
6	כד	וועגן אַ משכון
7	כד	וועגן דעם וואָס גַבעט אַ מענטשן
8	כד	וועגן צָרעַת
10	כד	וועגן טאַגלוינער, אַרעמע, פרעמדע, יתומים, און אַלמנות
1	כה	לייבשטראָף
4	כה	וועגן אַן אָקס ביים דרעשן
5	כה	באַשוועגערונג (יבום) און חליצה
11	כה	שטראָף פאַר אַ פאַרשייטער פרוי
13	כה	קעגן פאַלשער וואָג און מאָס
17	כה	אַנזאָג קעגן עמֶלֶק
1	כו	די ערשטע פרוכטן
12	כו	אַפגעבונג פון מַעֲשֵׂר
16	כו	משה זאָגט אָן צו היטן די געזעצן משה הייסט אויפשרייבן די תורה אויף גרויסע שטיינער,
1	כו	אין אויסרופן אַ קללה און אַ ברכה
1	כח	ברכות און קללות (די תּוֹכַחַה)
1	כט	מִשָּׁה וואָרנט דאָס פאַלק
1	לא	מִשָּׁה גיט איבער די פירערשאַפט צו יהושוען
9	לא	די פאַרלייענונג פון דער תורה אַלע זיבן יאָר גאָט זאָגט פאַרויס די זינדיקייט פון פאַלק, און דאָס
14	לא	ביי וואָס זיי וועט געשען
24	לא	משהס לעצטע ווערטער
1	לב	משהס ליד
48	לב	גאָט הייסט משהן שטאַרבן
1	לג	משהס ברכה
1	לד	משהס טויט

סדרות פון דברים

1	א	דברים (די ווערטער)
23	ג	ואתחנן (אין איד האב געבעטן)
12	ו	עקב (דערפאר)
26	יא	ראה (יע)
18	טז	שופטים (ריכטער)
10	כא	כי תצא (אז דו וועסט ארויסגיין)
1	כו	כי תבוא (אז דו וועסט קומען)
9	כט	נצבים (איד שטייט)
1	לא	וילך (איז געטאגנען)
1	לב	האזינו (פארנעמט)
1	לג	וזאת הברכה (אין דאס איז די ברכה)

דְּבָרִים

א דאָס זיינען די ווערטער וואָס משה האָט גערעדט צו גאַנץ ישראל אויף יענער זייט ירדן, אין מדבר, אין דעם פלוין, אַקעגן סוף, צווישן פּאַרן און צווישן תּוֹפֵּל, און לָבֵן, און חֲצֵרוֹת, און דִּינָהב. ²עלף טעג איז פון חורב ביו קדש־ברנע אויף דעם וועג פון באַרג שְׁעִיר. ³און עס איז געווען אין פּערציקסטן יאָר, אין עלפטן חודש, אין ערשטן טאָג פון חודש, האָט משה גערעדט צו די קינדער פון ישראל אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט אים באַפוילן פאַר זיי; ⁴נאָכדעם אַז ער האָט געשלאָגן סיחון דעם מלך פון אַמורי, וואָס איז געזעסן אין חשבון, און עוג דעם מלך פון בָּשָׁן, וואָס איז געזעסן אין עֶשְׁתָּרוֹת אין אַדְרָעִי. ⁵אויף יענער זייט ירדן, אין לאַנד מואָב, האָט משה גענומען באַשיידן די דאָזיקע תּוֹרָה, אַזוי צו זאָגן:

⁶גאָט אונדזער האָר האָט גערעדט צו אונדז אין חורב, אַזוי צו זאָגן: גענוג אַיך זיצן אויף דעם דאָזיקן באַרג; ⁷פאַרקערט זיך און ציט אַיך אַוועק, און גייט צו דעם געבערג פון אַמורי, און צו אַלע זיינע שכנים, אין דעם פלוין, אין דעם געבערג, און אין דער נידערונג, און אין דרום, און ביים באַרטן פון ים, אין לאַנד פון דעם כּנַעֲנִי, און צום לָבֵנוֹן, ביזן גרויסן טייך, דעם טייך פּרָת. ⁸זעט, איך האָב איבערגעגעבן דאָס לאַנד צו אַיך; גייט און אַרבעט דאָס לאַנד וואָס גאָט האָט געשוואָרן צו אַייערע עלטערן, צו אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן, צו געבן זיי און זייער זאַמען נאָך זיי.

⁹און איך האָב געזאָגט צו אַיך אין יענער צייט, אַזוי צו

זאָגן: איך אליין קען אייך ניט טראָגן. ¹⁰גאָט אייער האָר האָט
אייך געמערט, און אָט זייט איר אַזוי ווי די שטערן פון הימל
אין פילקייט—¹¹זאָל גאָט דער האָר פון אייערע עלטערן אייך
מערן טויזנט מאָל אַזוי פיל ווי איר זייט, און אייך בענטשן אַזוי
ווי ער האָט אייך צוגעזאָגט!—¹²ווי קען איך אליין טראָגן אייער
שווערקייט און אייער לאַסט און אייער קריגעריי? ¹³קרייגט
אייך קלוגע און פאַרשטאַנדיקע און געניטע לייט, לויט אייערע
שבטים, און איך וועל זיי מאַכן פאַר אייערע הויפטלייט.
¹⁴האָט איר מיר געענטפערט און געזאָגט: גוט איז די זאך וואָס
דו האָסט געהייסן טאָן. ¹⁵און איך האָב גענומען די קעפּ פון
אייערע שבטים, קלוגע און געניטע לייט, און איך האָב זיי
געמאַכט פאַר הויפטלייט איבער אייך, פאַר עלטסטע פון טויזנט,
און עלטסטע פון הונדערט, און עלטסטע פון פופציק, און
עלטסטע פון צען, און אויפזעער, לויט אייערע שבטים. ¹⁶און איך
האָב באַפוילן אייערע ריכטער אין יענער צייט, אַזוי צו זאָגן:
הערט אויס צווישן אייערע ברידער, און איר זאָלט משפטן
גערעכט צווישן איטלאַכן און צווישן זיין ברודער, אָדער דעם
פרעמדן וואָס ביי אים. ¹⁷איר זאָלט ניט דערקענען קיין פנים
אין אַ משפט; דעם קלענסטן אַזוי ווי דעם גרעסטן זאָלט איר
אויסהערן; איר זאָלט זיך ניט שרעקן פאַר אַ מענטשן, וואָרום
דער משפט איז גאָטס. און די זאך וואָס וועט זיין צו שווער פאַר
אייך, זאָלט איר ברענגען צו מיר, און איך וועל זי אויסהערן.
¹⁸און איך האָב אייך באַפוילן אין יענער צייט אַלע זאַכן וואָס
איר זאָלט טאָן.

¹⁹און מיר האָבן אַוועקגעצויגן פון חורב, און זיינען דורכ־
געגאַנגען אין גאַנצן יענעם גרויסן און מוראדיקן מדבר וואָס
איר האָט געזען, אויפן וועג צו דעם געבערג פון אַמורי, אַזוי ווי
גאָט אונדזער האָר האָט אונדז באַפוילן; און מיר זיינען געקומען

ביו קַדְשִׁבְרַנֶּע. ²⁰און איך האָב צו אײך געזאָגט: איר זײט
 געקומען בײז דעם געבערג פון אַמֹרִי, וואָס גאָט אונדזער האָר
 גיט אונדז; ²¹זע, גאָט דײן האָר האָט איבערגעגעבן דאָס לאַנד
 צו דיר, גײ אַרױף און אַרב עס, אַזױ ווי גאָט דער האָר פון
 דײנע עלטערן האָט דיר צוגעזאָגט; זאָלסט נײט מורא האָבן און
 נײט אַנגסטן. ²²האָט איר אַלע גענענט צו מיר, און האָט געזאָגט:
 לאַמיר שיקן מענטשן אונדז פאַרויס, און זײ זאָלן אויספאַרשן
 פאַר אונדז דאָס לאַנד, און אונדז ברענגען אַן ענטפער וועגן דעם
 וועג וואָס מיר זאָלן אויף אים גײן, און די שטעט וואָס מיר זאָלן
 אין זײ קומען. ²³און די זאך איז ווילגעפעלן אין מײנע אויגן,
 און איך האָב גענומען פון אײך צוועלף מאַן, צו אײן מאַן
 פאַר אַ שבט. ²⁴און זײ האָבן זיך פאַרקערט און זײנען אַרױפֿ־
 געגאַנגען אין דעם געבערג, און זײנען געקומען בײזן טאַל אַשכול,
 און האָבן עס אויסגעקיקט. ²⁵און זײ האָבן גענומען אין זײער
 האַנט פון דער פרוכט פון לאַנד, און אַראָפּגעבראַכט צו אונדז;
 און זײ האָבן אונדז געבראַכט אַן ענטפער און געזאָגט: גוט איז
 דאָס לאַנד וואָס גאָט אונדזער האָר גיט אונדז. ²⁶אַבער איר האָט
 נײט געוואָלט אַרױפגיין, און האָט ווידערשפעניקט דעם מויל
 פון גאָט אײער האָר. ²⁷און איר האָט געמורמלט אין אײערע
 געצעלטן, און האָט געזאָגט: ווײל גאָט האָט אונדז פײנט, האָט ער
 אונדז אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים, אונדז צו געבן אין דער
 האַנט פון אַמֹרִי, כּדי אונדז צו פאַרטיליגן. ²⁸וווהיך גײען מיר
 אַרױף? אונדזערע ברידער האָבן געמאַכט צעגײן אונדזער האַרץ,
 אַזױ צו זאָגן: דאָס פאַלק איז גרעסער און העכער פון אונדז, די
 שטעט גרויסע און באַפעסטיקטע בײז אין הימל; און אויך זײן פון
 די עַנְקִים האָבן מיר דאָרטן געזען. ²⁹און איך האָב צו אײך
 געזאָגט: איר זאָלט אײך נײט שרעקן און נײט מורא האָבן פאַר זײ.
³⁰גאָט אײער האָר וואָס גײט אײך פאַרויס, ער וועט מלחמה

האלטן פאַר אײך, אַזוי ווי אַלץ וואָס ער האָט געטאַן מיט אײך אין מצרים פאַר אײערע אויגן, ³¹און אין דער מדבר, וווּ דו האָסט געזען, אַז גאָט דיין האָר האָט דיך געטראָגן, אַזוי ווי אַ מאַן טראָגט זיין קינד, דעם גאַנצן וועג וואָס איר זייט געגאַנגען, ביז איר זייט געקומען צו דעמדאָויקן אָרט. ³²און אין דער-דאָזיקער זאַך גלויבט איר ניט גאָט אײער האָר, ³³וואָס איז אײך געגאַנגען פאַרויס אויפן וועג, אײך אויסצוּזוכן אַן אָרט פאַר אײך צום לאַגערן: אין פײער בײַ נאַכט, כּדי אײך צו ווייזן דעם וועג וואָס איר זאָלט אויף אים גיין, און אין וואַלקן בײַ טאָג. ³⁴און גאָט האָט געהערט דעם קול פון אײערע ווערטער, און ער האָט געצערנט, און האָט געשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: ³⁵אויב עמיצער פון דידאָזיקע לײט, פון דעמדאָויקן שלעכטן דור, וועט אַנווען דאָס גוטע לאַנד, וואָס איך האָב געשוואָרן צו געבן אײערע עלטערן! ³⁶אחוץ פֿלַב דער זון פון יפוּנָהן; ער וועט עס זען, און צו אים וועל איך געבן דאָס לאַנד וואָס ער האָט געטרעטן דערויף, און צו זיינע קינדער; ווייל ער איז געגאַנגען געטריי נאָך גאָט. ³⁷אויך אויף מיר האָט גאָט געצערנט איבער אײך, אַזוי צו זאָגן: דו אויך וועסט אַהיין ניט קומען; ³⁸הושוע דער זון פון נון, וואָס שטייט פאַר דיר, ער וועט אַהיין קומען; אים שטאַרק, וואָרום ער וועט עס מאַכן אַרבעטן ישראל. ³⁹און אײערע קלײנע קינדער, וואָס איר האָט געזאָגט, זײ וועלן זיין צו רויב, און אײערע זין, וואָס פאַרשטייען נאָך היינט ניט גוטס אָדער שלעכטס, זײ וועלן אַהיין קומען, און צו זײ וועלן איך עס געבן, און זײ וועלן עס אַרבעטן. ⁴⁰און איר פאַרקערט אײך, און ציט צום מדבר, אויפן וועג פון ים־סוף.

⁴¹האָט איר זיך אָפגערוּפן, און האָט צו מיר געזאָגט: מיר האָבן געזינדיקט צו גאָט; מיר וועלן אַרויפגיין, און וועלן מלחמה האַלטן, אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט אונדזער האָר האָט אונדז באַפוילן.

און איר האָט אָנגעגורט איטלאַכער זיינע כל־מלחמה, און געהאַלטן פֿאַר גרינג אַרויפצוגיין אין דעם געבערג. ⁴²און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: זאָג צו זיי: איר זאָלט ניט אַרויפגיין, און איר זאָלט ניט מלחמה האַלטן, וואָרום איך בין ניט צווישן אַיך; כּדי איר זאָלט ניט געשלאָגן ווערן פֿאַר אַייערע פיינט. ⁴³און איך האָב צו אַיך גערעדט, אָבער איר האָט ניט צוגעהערט, און איר האָט ווידערשפּעניקט דעם מויל פון גאָט, און איר האָט געמוטוויליקט, און זייט אַרויפגעגאַנגען אין דעם געבערג. ⁴⁴איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגן אַיך דער אָמורי וואָס איז געזעסן אין יענעם געבערג, און זיי האָבן אַיך נאָכגעיאָגט אַזוי ווי די בינען טוען, און אַיך צעקלאַפט אין שְׁעיר, ביז חֶרְמָה. ⁴⁵און איר האָט זיך אומגעקערט, און איר האָט געוויינט פֿאַר גאָט, אָבער גאָט האָט ניט צוגעהערט צו אַייער קול, און ניט גענייגט דאָס אויער צו אַיך. ⁴⁶און איר זייט געבליבן אין קָדֶש פּיל טעג, לויט די טעג וואָס איר זייט געבליבן.

ב און מיר האָבן זיך פֿאַרקערט, און האָבן געצויגן צום מדבר, אויפן וועג פון ים־סוף, אַזוי ווי גאָט האָט צו מיר גערעדט; און מיר האָבן זיך אַרומגעדרייט אַרום באַרג שְׁעיר פּיל טעג.

²און גאָט האָט צו מיר געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: ³גענוג אַיך אַרומגיין דעמדאָזיקן באַרג; פֿאַרקערט אַיך קיין צפון. ⁴און דעם פֿאַלק באַפעל, אַזוי צו זאָגן: איר גייט־דורך דורך דעם געמאַרק פון אַייערע ברידער, די קינדער פון עֶשָׂו, וואָס זיצן אין שְׁעיר, און זיי וועלן מורא האָבן פֿאַר אַיך; זאָלט איר זיין זייער אָפּגעהיט. ⁵איר זאָלט זיך ניט אָנהייבן מיט זיי, וואָרום ניט צומאָל אַ שפּאַן פון אַ פּוסטריט וועל איך אַיך געבן פון זייער לאַנד, ווייל אַ ירושה צו עֶשָׂו האָב איך געגעבן דעם

באָרג שְׁעִיר. ⁶עסנוואָרג זאָלט איר פון זיי פאַר געלט אַינ-
האַנדלען און עסן, און אַפילו וואַסער זאָלט איר פון זיי
פאַר געלט קויפן און טרינקען. ⁷וואָרום גאָט דיין האַר
האָט דיך געבענטשט אין יעטועדער טואונג פון דיין האַנט; ער
האָט געוויסט דיין גיין דורך דעמדאָזיקן גרויסן מדבר; שוין
פערציק יאָר איז גאָט דיין האַר מיט דיר; קיין זאַך האָט דיר
ניט געפעלט. ⁸און מיר זיינען אַוועקגעגאַנגען פון אונדזערע
ברידער, די קינדער פון עָשָׂו וואָס זיצן אין שְׁעִיר, פון דעם וועג
פון פלוין, פון אַילת, און פון עציִן־נֶבֶר.

און מיר האָבן זיך פאַרקערט און זיינען אַוועקגעגאַנגען
אויף דעם וועג פון דעם מדבר פון מאָב. ⁹און גאָט האָט צו
מיר געזאָגט: זאָלסט ניט פיינטן מאָב, און ניט פאַרפירן מיט
זיי אַ מלחמה, וואָרום איך וועל דיר פון זיין לאַנד ניט געבן קיין
אַרב, ווייל צו די קינדער פון לוט האָב איך געגעבן עַר אַ
ירושה. ¹⁰פריער זיינען דאָרטן געזעסן די אַימים, אַ פאָלק
גרויס און פיל, און הויך ווי די עַנְקִים; ¹¹זיי אויך זיינען גערעכנט
געוואָרן פאַר רפאים, אַזוי ווי די עַנְקִים, אָבער די מאָבים האָבן
זיי גערופן אַימים. ¹²און אין שְׁעִיר זיינען פריער געזעסן די
חורים, אָבער די קינדער פון עָשָׂו האָבן זיי פאַרטריבן, און זיי
פאַרטיליגט פון פאַר זיך, און זיך באַזעצט אויף זייער אָרט,
אַזוי ווי ישראל האָט געטאָן צום לאַנד פון זיין אַרב, וואָס גאָט
האָט זיי געגעבן. ¹³אַצונד שטייט אויף, און גייט אַיך אַריבער
דעם טייך נָרְד.

און מיר זיינען אַריבערגעגאַנגען דעם טייך נָרְד. ¹⁴און די
טעג וואָס מיר זיינען געגאַנגען פון קַדְשֵׁבְרַנֶּע ביז וואַנען מיר
זיינען אַריבער דעם טייך נָרְד, זיינען געווען אַכט און דרייסיק
יאָר; ביז דער גאַנצער נָדָוּר, די קריגסלייט, זיינען פאַרלעגנט
געוואָרן פון צווישן דעם לאַגער, אַזוי ווי גאָט האָט זיי געשוואָרן.

¹⁵און אויך איז די האַנט פון גאָט געווען אויף זיי, זיי אומ- צוברענגען פון צווישן דעם לאַגער, ביז זיי זיינען פאַרלענדט געוואָרן.

¹⁶און עס איז געווען, אַז אַלע קריגסלייט זיינען אין גאַנצן אויסגעשטאַרבן פון צווישן דעם פּאָלק, ¹⁷האָט גאָט גערעדט צו מיר, אַזוי צו זאָגן: ¹⁸דו גייסט היינט אַריבער דעם געמאַרק פון מואָב, צַר, ¹⁹און וועסט גענענען אַקעגן די קינדער פון עמון, זאָלסט זיי ניט פיינטן, און זיך מיט זיי ניט אָנהייבן, וואָרום איך וועל דיר פון דעם לאַנד פון די קינדער פון עמון ניט געבן קיין אַרב, ווייל צו די קינדער פון לֹט האָב איך עס געגעבן אַ ירושה.— ²⁰דאָס אויך ווערט גערעכנט פאַרן לאַנד פון די רפאים; די רפאים זיינען דרינען געזעסן פריער, אין די עמונים האָבן זיי גערופן נמומים; ²¹אַ פּאָלק גרויס און פיל, און הויך ווי די ענקים; אָבער גאָט האָט זיי פאַרטיליגט פון פאַר זיי, און זיי האָבן זיי פאַרטריבן, און זיך באַזעצט אויף זייער אָרט; ²²אַזוי ווי ער האָט געטאָן פאַר די קינדער פון עשו וואָס זיצן אין שַׁעיר, וואָס ער האָט פאַרטיליגט די חורים פון פאַר זיי, און זיי האָבן זיי פאַרטריבן, און זיך באַזעצט אויף זייער אָרט ביז אויף היינטיקן טאָג. ²³און די עוים וואָס זיינען געזעסן אין דערפער ביז ענָה, זיי האָבן די כּפּתורים וואָס קומען אַרויס פון כּפתור, פאַרטיליגט, און זיך באַזעצט אויף זייער אָרט.— ²⁴שטייט אויף, צייט אַזעק, און גייט אַריבער דעם טאָל אַרנון. זע, איך האָב געגעבן אין דיין האַנט סיחון דעם אַמורי, דעם מלך פון חשבון, און זיין לאַנד; הייב אָן אַיינצונעמען, און פאַרפיר מיט אים אַ מלחמה. ²⁵היינטיקן טאָג וועל איך אָנהייבן וואַרפן דיין שרעק און דיין מורא אויף די פעלקער אונטערן גאַנצן הימל, אַז ווען זיי וועלן הערן דיין הערונג, וועלן זיי צייטערן און פלאַטערן פאַר דיר. ²⁶און איך האָב געשיקט שלוחים פון מדבר קדמות צו סיחון דעם מלך פון חשבון—ווערטער פון שלום, אַזוי צו זאָגן: ²⁷לאַמיר

דורכגיין דורך דיין לאַנד; אויפן וועג, אויפן וועג וועל איך גיין; איך וועל זיך ניט אָפּקערן רעכטס אָדער לינקס.²⁸ עסנוואַרג וועסטו מיר פאַר געלט פאַרקויפן, און איך וועל עסן, און וואַסער וועסטו מיר פאַר געלט געבן, און איך וועל טרינקען; לאַמיק בלויז דורכגיין אויף מיינע פיס; ²⁹אזוי ווי עס האָבן מיט מיר געטאָן די קינדער פון עֶשָׂו וואָס זיצן אין שְׁעִיר, און די מואָבים וואָס זיצן אין עַר; ביו וואַנען איך וועל אַריבערגיין דעם ירדן צו דעם לאַנד וואָס גאָט אונדזער האָר גיט אונדז.³⁰ אָבער סיחון דער מלך פון חֶשְׁבוֹן האָט אונדז ניט געוואָלט דורכלאָזן דורך אים, וואָרום גאָט דיין האָר האָט געמאַכט זיין געמיט, און פעסט געמאַכט זיין האַרץ, כדי אים צו געבן אין דיין האַנט, אזוי ווי היינטיקן טאָג.

³¹און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: זע, איך האָב אָנגעהויבן איבערגעבן צו דיר סיחונען און זיין לאַנד; הייב אָן אַיינצונעמען כדי צו אַרבן זיין לאַנד.³² איזו סיחון אַרויסגעגאַנגען אַקעגן אונדז, ער מיט זיין גאַנצן פּאָלק, אויף מלחמה קיין יְהוָה.³³ און גאָט אונדזער האָר האָט אים איבערגעגעבן צו אונדז, און מיר האָבן געשלאָגן אים, און זיינע זין, און זיין גאַנץ פּאָלק.³⁴ און מיר האָבן אין יענער צייט באַצווונגען זיינע שטעט, און פאַרוויסט איטלאַכע שטאָט, מענער און ווייבער און קליינע קינדער; מיר האָבן ניט געלאָזט אָן איבערבלייבן.³⁵ נאָר די בהמות האָבן מיר גערויבט פאַר זיך, און דעם זאַקרויב פון די שטעט וואָס מיר האָבן באַצווונגען.³⁶ פון ערוֹעַר וואָס ביים ברעג טאָל אַרנון, און דער שטאָט וואָס אין טאָל, און ביו גלְעַד, איז ניט געווען אַ שטאָט וואָס איז געווען שטאַרקער פון אונדז; אַלץ האָט גאָט אונדזער האָר איבערגעגעבן צו אונדז.³⁷ נאָר צו דעם לאַנד פון די קינדער פון עֶמּוֹן האָסטו ניט גענענט: צו דעם גאַנצן ברעג פון טייך יְבוֹק, און די שטעט פון באַרג, און אומעטום ווי גאָט אונדזער האָר האָט פאַרווערט.

ג' יאון מיר האָבן זיך פאַרקערט, און זיינען אַרויפגעגאַנגען מיטן וועג פון בָּשֶׁן; און עוג דער מלך פון בָּשֶׁן איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגן אונדז, ער מיט זיין גאַנצן פּאָלק, אויף מלחמה קיין אַדְרָעִי.² און גאָט האָט געזאָגט צו מיר: זאָלסט ניט מורא האָבן פאַר אים, וואָרום איך האָב אים, מיט זיין גאַנצן פּאָלק און זיין לאַנד, געגעבן אין דיין האַנט, און וועסט טאָן צו אים אַזוי ווי דו האָסט געטאָן צו סיחון דעם מלך פון אַמורי, וואָס איז געזעסן אין חֶשְׁבוֹן.³ און גאָט אונדזער האַר האָט אויך געגעבן אין אונדזער האַנט עוג דעם מלך פון בָּשֶׁן, מיט זיין גאַנצן פּאָלק, און מיר האָבן אים געשלאָגן ביז אים ניט צו לאָזן אַן איבערבלייב.⁴ און מיר האָבן באַצווונגען אין יענער צייט אַלע זיינע שטעט; ניט געווען אַ שטאָט וואָס מיר האָבן ניט צוגענומען פון זיי; זעכציק שטעט, די גאַנצע געגנט פון אַרגוב, דאָס קיניגרייך פון עוג אין בָּשֶׁן.⁵ אַלע דיִדאָזיקע זיינען געווען באַפעסטיקטע שטעט מיט הויכע מויערן, מיט טויערן און ריגלען, אַחוץ אַפענע שטעט זייער פיל.⁶ און מיר האָבן זיי פאַרוויסט, אַזוי ווי מיר האָבן געטאָן צו סיחון דעם מלך פון חֶשְׁבוֹן—פאַרוויסט איטלאַכע שטאָט, מענער, ווייבער, און קליינע קינדער.⁷ נאָר אַלע בהמות, און דעם זאַקרויב פון די שטעט, האָבן מיר גערויבט פאַר זיך.

⁸ און מיר האָבן אַוועקגענומען אין יענער צייט דאָס לאַנד פון דער האַנט פון די צוויי מלכים פון אַמורי וואָס אויף דער זייט ירדן, פון טאַל אַרנון ביז באַרג חֶרְמוֹן—די צידונים רופן דעם חֶרְמוֹן, שְׁרִיזוֹן, און די אַמורים רופן אים שְׁנִיר—⁹ אַלע שטעט פון דעם פלאַכלאַנד, און גאַנץ גלעד, און גאַנץ בָּשֶׁן, ביז סלָכָה און אַדְרָעִי, שטעט פון עוגס קיניגרייך אין בָּשֶׁן.¹¹ וואָרום נאָר עוג דער מלך פון בָּשֶׁן איז געבליבן פון דעם רעשט פון די רפאים; אָט זיין בעט, אַן אַיזערן בעט, איז דאָך אין רָבָה פון

די קינדער פון צמון. ניין איילן איז איר לענג, און פיר איילן
איר ברייט, אויף דער אייל פון אַ מאַן.

¹²און דאָסדאָזיקע לאַנד האָבן מיר געאַרבעט אין יענער
צייט. פון צרוּער וואָס ביים טאָל אַרנון, און אַ העלפט פון
דעם געבערג פון גלעד, מיט אירע שטעט, האָבן איך געגעבן
צו די ראובנים און צו די גדים. ¹³און דעם רעשט פון גלעד,
און גאַנץ בָּשָׁן, דאָס קיניגרייך פון עוגן, האָבן איך געגעבן צום
האַלבן שבט מנשה; די גאַנצע געגנט פון אַרגוב—יענער גאַנצער
בָּשָׁן ווערט גערופן דאָס לאַנד פון די רפאים. ¹⁴און דער זון
פון מנשה האָט גענומען די גאַנצע געגנט פון אַרגוב ביז דעם
געמאַרק פון דעם גשורי, און דעם מַעֲכָתִי, און האָט זיי—בָּשָׁן—
גערופן אויף זיין נאָמען חוות־אֵיר, ווי ביז אויף היינטיקן
טאָג. ¹⁵און צו מְכִירָן האָבן איך געגעבן גלעד. ¹⁶און צו די
ראובנים און צו די גדים האָבן איך געגעבן פון גלעד און ביזן
טאָל אַרנון, דעם מיטן טאָל און דעם ברעג, און ביזן טייך יבוק,
דעם געמאַרק פון די קינדער פון צמון; ¹⁷און דעם פלוין מיטן
ירדן און דעם ברעג, פון כְּנָתָן און ביז דעם ים פון פלוין, דעם
יַם־הַמֶּלַח, אונטער די אַראָפּגאַנגען פון פֶּסְגָה, צו מזרח.

¹⁸און איך האָבן אַיך באַפוילן אין יענער צייט, אַזוי צו זאָגן:
גאָט אַייער האָר האָט אַיך געגעבן דאָסדאָזיקע לאַנד עס צו
אַרבעטן; זאָלט איר, אַלע העלדישע יונגען, אַריבערגיין געוואָפּנט
פאַרויס פאַר אַייערע ברידער, די קינדער פון ישראל.
¹⁹בלוין אַייערע ווייבער און אַייערע קליינע קינדער און אַייער
פֶּי—איך ווייס, אַז איר האָט פֶּיל פֶּי—זאָלן בלייבן אין אַייערע
שטעט, וואָס איך האָבן אַיך געגעבן; ²⁰ביז וואַנען גאָט וועט
באַרוען אַייערע ברידער אַזוי ווי אַיך, און זיי אויך וועלן אַרבעטן
דאָס לאַנד וואָס גאָט אַייער האָר גיט זיי אויף יענער זייט ירדן;
דענסמאַל וועט איר זיך אומקערן איטלאַכער צו זיין אַרבעט, וואָס

איך האָב אייך געגעבן. ²¹און יהושוען האָב איך באַפוילן אין יענער צייט, אזוי צו זאָגן: דינע אויגן האָבן געזען אלץ וואָס גאָט דיין האַר האָט געטאָן צו די דאָזיקע צוויי מלכים; אזוי וועט גאָט טאָן צו אַלע קיניגרייכן וואָס דו גייסט אַהין אַריבער. ²²איר זאָלט ניט מורא האָבן פאַר זיי, וואָרום גאָט איינער האַר איז דער וואָס האַלט מלחמה פאַר אייך.

וְאֶתְחַנֵּן

²³און איך האָב געבעטן צו גאָט אין יענער צייט, אזוי צו זאָגן: ²⁴גאָט דו האַר, דו האָסט אָנגעהויבן ווייזן דיין קנעכט דיין גרויסקייט און דיין שטאַרקע האַנט; וואָרום ווער איז דער גאָט אין הימל אָדער אויף דער ערד וואָס זאָל טאָן אזוי ווי דינע טואונגען און אזוי ווי דינע גבורות? ²⁵לאָמיר אַריבערגיין, איך בעט דיר, און לאָמיר זען דאָס גוטע לאַנד וואָס אויף יענער זייט ירדן, דאָס דאָזיקע שיינע געבערג, און דעם לבנון. ²⁶אָבער גאָט האָט געזעענט אויף מיר פון וועגן אייך, און האָט ניט צוגעהערט צו מיר; און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: גענוג דיר! זאָלסט מער ניט רעדן צו מיר וועגן דער דאָזיקער זאך. ²⁷גיי אַרויף צום שפיץ פּסָגָה, און הייב אויף דינע אויגן צו מערב, און צו צפון, און צו דרום, און צו מזרח, און קוק אָן מיט דינע אויגן, וואָרום וועסט ניט אַריבערגיין דעם דאָזיקן ירדן. ²⁸און גיב איבער דיין צוואָה צו יהושוען, און שטאַרק אים, און פעסטיק אים, וואָרום ער וועט אַריבערגיין פאַרויס פאַר דעם דאָזיקן פאָלק, און ער וועט זיי מאַכן אַרבעט דאָס לאַנד וואָס דו וועסט זען.

²⁹און מיר זיינען געבליבן אין טאָל אַקעגן בית־פֿעֹר.

ך יאון אַצונד, ישראל, הער צו די חוקים און די געזעצן וואָס איך לערן דיר צו טאָן, כדי איר זאָלט לעבן, און קומען

און אַרבען דאָס לאַנד וואָס גאָט דער האַר פון אַייערע עלטערן
 גיט אַיך. ² איר זאָלט ניט צולייגן צו דעם וואָרט וואָס איך
 געביט אַיך, און איר זאָלט ניט מינערן דערפון, כדי צו היטן די
 געבאָט פון גאָט אַייער האַר, וואָס איך געביט אַיך. ³ אַייערע
 אויגן האָבן געזען וואָס גאָט האָט געטאָן אין בעל־פֿעור,
 אז יעטוועדער מאַן וואָס איז געגאַנגען נאָך דעם בעל פֿעור,
 האָט אים גאָט דיין האַר פאַרטיליגט פון צווישן דיר. ⁴ און
 איר, וואָס זייט באַהעפט אָן יהוה אַייער גאָט, לעבט היינט
 אַלע. ⁵ זע, איך האָב אַיך געלערנט חוקים און געזעצן, אַזוי
 ווי גאָט מיין האַר האָט מיר באַפוילן, אויף צו טאָן אַזוי אין דעם
 לאַנד וואָס איר קומט אַהין, עס צו אַרבעטן. ⁶ זאָלט איר זיי היטן
 און טאָן, וואָרום דאָס איז אַייער קלוגשאַפט און אַייער פאַר־
 שטאַנדיקייט אין די אויגן פון די אומות, וואָס אז זיי וועלן הערן
 אַלע די דאָזיקע געזעצן, וועלן זיי זאָגן: פאַרוואָר, אַ קלוגע און
 פאַרשטאַנדיקע אומה איז דאָס דאָזיקע גרויסע פּאָלק. ⁷ וואָרום
 וואָסער גרויס פּאָלק איז פאַראַן, וואָס האָט אַ גאָט נאַנט צו
 אים אַזוי ווי יהוה אונדזער גאָט, ווען נאָר מיר רופן צו אים? ⁸ און
 וואָסער גרויס פּאָלק איז פאַראַן, וואָס האָט חוקים און געזעצן
 גערעכטע אַזוי ווי די דאָזיקע גאַנצע תּוֹרָה, וואָס איך לייג פאַר
 אַיך היינטיקן טאָג? ⁹ נאָר זיי דיר אָפּגעהיט און היט זייער דיין
 זעל, זאָלסט ניט פאַרגעסן די זאַכן וואָס דייןע אויגן האָבן
 געזען, און זיי זאָלן ניט אָפּגעטאָן ווערן פון דיין האַרצן אַלע
 טעג פון דיין לעבן, און זאָלסט זיי מאַכן וויסן דייןע קינדער און
 דייןע קינדסקינדער; ¹⁰ דעם טאָג וואָס דו ביסט געשטאַנען פאַר
 גאָט דיין האַר אין חוֹרֵב, ווען גאָט האָט צו מיר געזאָגט: זאַמל
 אַיין צו מיר דאָס פּאָלק, און איך וועל זיי לאָזן הערן מייע
 ווערטער, כדי זיי זאָלן לערנען מורא צו האָבן פאַר מיר אַלע
 טעג וואָס זיי לעבן אויף דער ערד, און אויך זייערע קינדער

וְאֶלֶן זַי לַעֲרֻנְעָן. ¹¹און איר האָט גענענט, און האָט זיך געשטעלט
 אונטערן באַרג, און דער באַרג האָט געברענט מיט פייער בין
 האַרצן פון הימל, מיט פינצטערניש, וואָלקן, און נעבל. ¹²און
 גאָט האָט צו אַיך גערעדט פון מיטן פייער; אַ קול פון
 ווערטער האָט איר געהערט, אָבער אַ געשטאַלט האָט איר ניט
 געזען; בלויז אַ קול. ¹³און ער האָט אַיך אָנגעזאָגט זיין בונד וואָס
 ער האָט אַיך באַפוילן צו טאָן—די צען געבאָט; און ער האָט
 זיי אויפגעשריבן אויף צוויי שטיינערנע לוחות. ¹⁴און מיר האָט
 גאָט באַפוילן אין יענער צייט אַיך צו לערנען חוקים און
 געזעצן, כדי איר זאָלט זיי טאָן אין דעם לאַנד וואָס איר גייט
 אַריבער אַהין, עס צו אַרבן. ¹⁵דרום זאָלט איר זייער היטן אַייער
 זעל—וואָרום איר האָט ניט געזען קיין געשטאַלט אין דעם טאָג
 וואָס גאָט האָט גערעדט צו אַיך אין חורב פון מיטן פייער—
¹⁶אַז איר זאָלט ניט פאַרדאַרבן ווערן און אַיך מאַכן אַ געשניץ,
 די גלייכעניש פון אַ שום בילד, די געשטאַלט פון אַ זכר אָדער
 אַ נקבה, ¹⁷די געשטאַלט פון אַ שום בהמה וואָס אויף דער ערד,
 די געשטאַלט פון אַ שום געפליגלטן פויגל וואָס פליט אין הימל,
¹⁸די געשטאַלט פון וואָס נאָר עס קריכט אויף דער ערד, די
 געשטאַלט פון אַ שום פיש וואָס אין וואַסער אונטער דער ערד.
¹⁹און אַז דו וועסט אויפהייבן דיינע אויגן צום הימל, און זען די
 זון און די לבנה און די שטערן, דעם גאַנצן חיל פון הימל,
 זאָלסטו ניט אַראַפּגעפירט ווערן, און זיך בוקן צו זיי, און דינען
 זיי, וואָס גאָט דיין האַר האָט זיי צוגעטיילט צו אַלע פעלקער
 אונטערן גאַנצן הימל. ²⁰אָבער אַיך האָט גאָט גענומען, און אַיך
 אַרויסגעצויגן פון דעם אַייזשמעלצאוויון, פון מצרים, אים
 צו זיין פאַר אַן אַרבפאַלק, אַזוי ווי היינטיקן טאָג. ²¹און גאָט
 האָט געזעצט אויף מיר פון אַייערטוועגן, און ער האָט
 געשוואָרן אַז איך זאָל ניט אַריבערגיין דעם ירדן, און ניט קומען

אין דעם גוטן לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר פאַר אַ נחלה.
 22 וואָרום איך שטאַרב אין דעם היגן לאַנד; איך גיי נישט אַריבער
 דעם ירדן, אָבער איר וועט אַריבערגיין, און וועט אַרבעטן
 דאָזיקע גוטע לאַנד. 23 היט אַיך, איר זאָלט נישט פאַרגעסן דעם
 בונד פון גאָט אַייער האַר, וואָס ער האָט געשלאָסן מיט אַיך,
 און אַיך מאַכן אַ געשניץ, די געשטאַלט פון וואָס עס איז, וואָס
 גאָט דיין האַר האָט דיר פאַרווערט. 24 וואָרום יהוה דיין גאָט
 איז אַ פֿייער וואָס פאַרצערט, אַ צערנדיקער גאָט.

25 אַז דו וועסט געבערן קינדער און קינדסקינדער, און איר
 וועט זיך עלטערן אין לאַנד, און איר וועט פאַרדאָרפן ווערן,
 און וועט מאַכן אַ געשניץ, אַ געשטאַלט פון וואָס עס איז, און
 איר וועט טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט דיין האַר,
 אים צו דערצערענען, 26 מאַך איך היינט הימל און ערד עדות
 קעגן אַיך, אַז אונטערגיין וועט איר גיך אונטערגיין פון דעם
 לאַנד וואָס איר גייט אַריבער דעם ירדן אַהין, עס צו אַרבעטן; איר
 וועט נישט מאַרדן ימים זיין דרינען, נייערט פאַרטיליגט וועט איר
 פאַרטיליגט ווערן. 27 און גאָט וועט אַיך צעשפּרייטן צווישן די
 אומות, און איר וועט בלייבן געציילטע מענטשן צווישן די
 פעלקער, וואָס גאָט וועט אַיך אַהין אַוועקפירן. 28 און איר וועט
 דאָרטן דינען געטער געמאַכט פון אַ מענטשנס הענט, האַלץ
 און שטיין, וואָס נישט זיי זעען, און נישט זיי הערן, און נישט זיי עסן,
 און נישט זיי שמעקן. 29 און איר וועט זוכן פון דאָרטן יהוה
 אַייער גאָט; און וועסט אים געפינען, אַז דו וועסט אים זוכן מיט
 דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער זעל. 30 אַז דו וועט
 צודריקן, און דו וועלן טרעפן אַלע די דאָזיקע זאַכן, אין סוף
 פון די טעג, וועסטו זיך אומקערן צו יהוה דיין גאָט, און
 וועסט צוהערן צו זיין קול. 31 וואָרום יהוה דיין גאָט איז אַ
 דערבאַרימדיקער גאָט; ער וועט דו נישט פאַרלאָזן און דו נישט

אומברענגען, אין ער וועט ניט פאָרגעסן דעם בונד מיט דייןע עלטערן, וואָס ער האָט זיי געשוואָרן.

³²וואָרום פּרעג אַקאָרשט נאָך אויף די פּריערדיקע טעג וואָס זיינען געווען פאַר דיר, פון זינט דעם טאָג וואָס גאָט האָט באַשאַפן אַ מענטשן אויף דער ערד, און פון עק הימל ביז עק הימל, אויב עס איז ווען געשען אַזוי ווי די דאָזיקע גרויסע וואָך, אָדער אויב אַזווי וואָס איז געהערט געוואָרן; ³³אויב אַ פּאָלק האָט געהערט דעם קול פון גאָט רעדן פון מיטן פּייער, אַזוי ווי דו האָסט געהערט, און איז געבליבן לעבן; ³⁴אָדער אויב אַ גאָט האָט געפרוּווט אַרויסנעמען פאַר זיך אַ פּאָלק פון צווישן אַן [אַנדער] פּאָלק, מיט פּרוּוונגען, מיט צייכנס, און מיט ווונדער, און מיט מלחמה, און מיט אַ שטאַרקער האַנט, און מיט אַן אויסגעשטרעקטן אַרעם, און מיט גרויסע שרעקן, אַזוי ווי אַלץ וואָס יהוה אַייער גאָט האָט געטאָן פון אַייערטוועג אין מצרים פאַר דייןע אויגן. ³⁵דיר איז עס באַוויזן געוואָרן, כּדי זאָלסט וויסן אַז יהוה, ער איז גאָט; מער חוץ אים איז נישטאָ. ³⁶פון הימל האָט ער דיך געלאָזט הערן זיין קול, כּדי דיך צו לערנען, און אויף דער ערד האָט ער דיר באַוויזן זיין גרויס פּייער, און זיינע ווערטער האָסטו געהערט פון מיטן פּייער. ³⁷און דערפאַר וואָס ער האָט ליב געהאַט דייןע עלטערן, האָט ער אויסדערוויילט זייער וואַמען נאָך זיי, און האָט דיך אַרויס געצויגן מיט זיין אָנגעזיכט, מיט זיין גרויס שטאַרקייט, פון מצרים, ³⁸צו פאַרטרייבן פון פאַר דיר פּעלקער גרעסער און מאַכטיקער פון דיר, דיך צו ברענגען כּדי דיר צו געבן זייער לאַנד פאַר אַ נחלה, אַזוי ווי היינטיקן טאָג. ³⁹און זאָלסט וויסן היינט, און אַריינעמען אין דיין האַרצן, אַז יהוה, ער איז גאָט אין הימל אויבן, און אויף דער ערד אונטן; מער איז נישטאָ. ⁴⁰און זאָלסט היטן זיינע געוועזן און זיינע געבאָט, וואָס איך

געביט דיר היינט, כדי עס זאל גוט זיין דיר און דיינע קינדער
נאך דיר, און כדי זאלסט מאַרירן ימים זיין אויף דער ערד וואָס
גאָט דײַן האָר גיט דיר, שטענדיק.

⁴¹דענסמאָל האָט משה אָפּגעשיידט דריי שטעט אויף
יענער זייט ירדן צו זונאוּפגאַנג, ⁴²אויף צו אַנטלויפן אַהין, פאַר
דעם טויטשלעגער וואָס הרגעט זיין חבר אָן אַ פיוון, און ער
איז אים ניט געווען אַ שונא פון נעכטן אײערנעכטן; אַז ווען ער
וועט אַנטלויפן אין איינער פון דידאָזיקע שטעט, זאל ער בלייבן
לעבן: ⁴³בָּצָר אין מדבר, אין דעם פלאַכלאַנד, פאַר די
ראובנים, און ראַמות אין גלעד, פאַר די גָּדִים, און גולן אין בָּשָׁן,
פאַר די מְנַשִּׁים.

⁴⁴און דאָס איז די תורה וואָס משה האָט געלייגט פאַר די
קינדער פון ישראל; ⁴⁵דאָס זיינען די אָנוואַגן און די חוקים און
די געזעצן וואָס משה האָט גערעדט צו די קינדער פון ישראל,
ווען זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען פון מצרים; ⁴⁶אויף יענער זייט
ירדן, אין טאַל אַקעגן בית־פֿעור, אין לאַנד פון סיחון דעם מלך
פון אַמורי, וואָס איז געזעסן אין חשבון, דעם וואָס משה און די
קינדער פון ישראל האָבן געשלאָגן, ווען זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען
פון מצרים; ⁴⁷און זיי האָבן געאַרבעט זיין לאַנד, און דאָס
לאַנד פון עוג דעם מלך פון בָּשָׁן—די צוויי מלכים פון אַמורי
וואָס אויף יענער זייט ירדן צו זונאוּפגאַנג; ⁴⁸פון ערווער וואָס
ביים ברעג טאַל אַרנון, און ביון באַרג שיאון—דאָס איז חֶרְמוֹן—
⁴⁹און דעם גאַנצן פלוין פון יענער זייט ירדן צו מזרח, און ביז
דעם ים פון פלוין, אונטער די אַראַפּגאַנגען פון פּסָגָה.

¶ און משה האָט צונויפגערוּפן גאַנץ ישראל, און האָט צו
זיי געזאָגט: הער, ישראל, די חוקים און די געזעצן וואָס
איך רעד היינט אין דיינע אויערן, און איר זאלט זיי לערנען,
און היטן זיי צו טאָן. ²גאָט אונדזער האָר האָט געשלאָסן אַ בונד

מיט אונדז אין חורב. ³ניט מיט אונדזערע עלטערן האָט גאָט געשלאָסן דעמדאָזיקן בונד, נײַערט מיט אונדז, מיר, אָט די וואָס זײַנען דאָ היינט אַלע לעבעדיקע. ⁴פֿנים אַל פֿנים האָט גאָט גערעדט מיט אַײך אויפן באַרג, פֿון מיטן פֿײַער. ⁵איך בין געשטאַנען צווישן גאָט און צווישן אַײך אין יענער שעה, אַײך איבערצוגעבן דאָס וואָרט פֿון גאָט;—וואָרום איר האָט מורא געהאַט פֿאַרן פֿײַער, און איר זײַט ניט אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג—אַזוי צו זאָגן:

⁶איך בין יהוה דיין גאָט, וואָס האָב דיך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מצרים, פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט.

⁷זאָלסט ניט האָבן אַנדערע געטער פֿאַר מײַן פֿנים. ⁸זאָלסט דיר ניט מאַכן אַ געשניץ, אַ שום געשטאַלט, פֿון וואָס אין הימל אויבן, אָדער וואָס אויף דער ערד אונטן, אָדער וואָס אין וואַסער אונטער דער ערד. ⁹זאָלסט זיך ניט בוקן צו זײ, און זאָלסט זײַ ניט דינען, וואָרום איך יהוה דיין גאָט בין אַ צערנדיקער גאָט, וואָס רעכנן זיך פֿאַר דער זינד פֿון די פֿאַטערס מיט די קינדער, און מיטן דריטן און מיטן פֿירטן דור פֿון די וואָס האָבן מיך פֿיינט, ¹⁰און טו חסד מיטן טויוונטסטן גליד פֿון די וואָס האָבן מיך ליב, און פֿון די וואָס היטן מײַנע געבאַט. ¹¹זאָלסט ניט אַרויפברענגען דעם נאָמען פֿון יהוה דיין גאָט צום פֿאַלשן, וואָרום יהוה שענקט ניט דעם וואָס ברענגט אַרויף זײַן נאָמען צום פֿאַלשן.

¹²הײַט דעם טאָג פֿון שבת אים צו האַלטן הייליק, אַזוי ווי גאָט דיין האַר האָט דיר באַפוילן. ¹³זעקס טעג זאָלסטו אַרבעטן, און טאָן אַלע דינע מלאַכות; ¹⁴אַבער דער זיבעטער טאָג איז שבת צו גאָט דיין האַר, זאָלסטו ניט טאָן קײַן מלאַכה, דו, און דיין זון, און דיין טאָכטער, און דיין קנעכט, און דיין דינסט, און דיין אַקס, און דיין אייזל, און אַלע דינע בהמות,

און דער פרעמדער וואָס אין דיינע טויערן; כדי דיין קנעכט און דיין דינסט זאָלן רוען אַזוי ווי דו.¹⁵ און זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין לאַנד מצרים, און גאָט דיין האָר האָט דיך אַרויסגעצויגן פון דאָרטן מיט אַ שטאַרקער האַנט און מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם; דרום האָט גאָט דיין האָר דיר באַפוילן צו מאַכן דעם טאָג פון שבת.

¹⁶האַלט אין כבוד דיין פאָטער און דיין מוטער, אַזוי ווי גאָט דיין האָר האָט דיר באַפוילן, כדי דינע טעג זאָלן זיך לענגערן, און כדי דיר זאָל גוט זיין, אויף דער ערד וואָס גאָט דיין האָר גיט דיר.

¹⁷זאָלסט ניט הרגען.

און זאָלסט ניט מזנה זיין:

און זאָלסט ניט גנבען.

און זאָלסט ניט זאָגן אויף דיין חבר פאַלשע עדות.

¹⁸און זאָלסט ניט גלוסטן דיין חברים ווייב, און זאָלסט ניט באַגערן דיין חברים הויז, זיין פעלד, אָדער זיין קנעכט, אָדער זיין דינסט, זיין אָקס, אָדער זיין אייזל, אָדער וואָס נאָר עס איז דיין חברים.

¹⁹דידאָזיקע ווערטער האָט גאָט גערעדט צו אַייער גאַנצער אַיינזאַמלונג אויפן באַרג, פון מיטן פייער, וואָלקן, און נעבל, אויף אַ הויכן קויל—און ניט מער; און ער האָט זיי אויפֿגעשריבן אויף צוויי שטיינערנע לוחות, און האָט זיי מיר געגעבן.²⁰ און עס איז געווען, ווי איר האָט געהערט דעם קויל פון מיטן דער פינצטערניש, און דער באַרג האָט געברענט אין פייער, אַזוי האָט איר גענענט צו מיר, אַלע הויפטלייט פון אַייערע שבטים, און אַייערע עלטסטע,²¹ און איר האָט צו מיר געזאָגט: זע, גאָט אונדזער האָר האָט אונדז באַוויזן זיין פראַכט און זיין גרויסקייט, און מיר האָבן געהערט זיין קויל פון מיטן פייער.

היינטיקן טאג האָבן מיר געזען, ווי גאָט רעדט מיט אַ מענטשן און ער בלייבט לעבן.²² און אַצונד, נאָך וואָס זאָלן מיר שטאַרבן? וואָרום דאָסדאָזיקע גרויסע פייער וועט אונדז פאַר-צערן; אויב מיר הערן נאָך ווייטער דעם קול פון גאָט אונדזער האַר, וועלן מיר שטאַרבן.²³ וואָרום וואָסער גאָר באַשעפעניש איז דאָ, וואָס האָט געהערט דעם קול פון לעבעדיקן גאָט רעדן פון מיטן פייער, אַזוי ווי מיר, און איז געבליבן לעבן?²⁴ גענען דו, און הער אַלץ וואָס גאָט אונדזער האַר וועט זאָגן, און דו וועסט רעדן צו אונדז אַלץ וואָס גאָט אונדזער האַר וועט רעדן צו דיר, און מיר וועלן הערן און טאָן.

²⁵ און גאָט האָט צוגעהערט דעם קול פון אייערע ווערטער, ווען איר האָט גערעדט צו מיר, און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: איך האָב צוגעהערט דעם קול פון די ווערטער פון דעמדאָזיקן פאָלק, וואָס זיי האָבן צו דיר גערעדט; גוט איז אַלץ וואָס זיי האָבן גערעדט.²⁶ הלוואַי זאָל ביי זיי זיין דאָסדאָזיקע האַרץ זייערס אַלע טעג, מורא צו האָבן פאַר מיר, און צו היטן אַלע מיינע געבאָט, כדי עס זאָל גוט זיין זיי און זייערע קינדער אויף אייביק.²⁷ גיי זאָג צו זיי: קערט אייך אום צו אייערע געצעלטן.²⁸ און דו שטיי דאָ מיט מיר, און איך וועל דיר זאָגן אַלדאָס געבאָט און די חוקים און די געזעצן וואָס דו זאָלסט זיי לערנען, אַז זיי זאָלן טאָן אין דעם לאַנד וואָס איך גיב זיי, עס צו אַרבן.²⁹ און איר זאָלט היטן צו טאָן אַזוי ווי גאָט אייער האַר האָט אייך באַפוילן, איר זאָלט אייך ניט אַפקערן רעכטס אָדער לינקס.³⁰ אויף אַלדעם וועג וואָס גאָט אייער האַר האָט אייך באַפוילן, זאָלט איר גיין, כדי איר זאָלט לעבן, און אייך זאָל גוט זיין, און איר זאָלט מאַרירן ימים זיין אין דעם לאַנד וואָס איר וועט אַרבן.

ן יאון דאָס איז דאָס געבאָט, די חוקים, און די געזעצן, וואָס גאָט אייער האַר האָט באַפוילן אייך צו לערנען, אויף צו

טאָן אין דעם לאַנד וואָס איר גייט אַריבער אַהין, עס צו אַרבען;
 כִּדִּי זאָלסט מורא האָבן פאַר גאָט דיין האַר, צו היטן אַלע
 זיינע געזעצן און זיינע געבאָט וואָס איך געבייט דיר, דו, און דיין
 זון, און דיין זונס זון, אַלע טעג פֿון דיין לעבן, און כִּדִּי דיין
 טעג זאָלן זיך לענגערן. ³ און זאָלסט הערן, ישראל, און היטן
 צו טאָן, כִּדִּי דיר זאָל גוט זיין, און כִּדִּי איר זאָלט אַיך מערן
 זייער, אַזוי ווי גאָט דער האַר פֿון דיין עלטערן האָט דיר
 צוגעזאָגט—אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק.

⁴ הער, ישראל: יהוה אונדזער גאָט, יהוה איז איינער. ⁵ און
 זאָלסט ליב האָבן יהוה דיין גאָט מיט דיין גאַנצן האַרצן, און
 מיט דיין גאַנצער זעל, און מיט דיין גאַנצן כּוּחַ. ⁶ און דיִדאָזיקע
 ווערטער וואָס איך באַפעל דיר היינט, זאָלן זיין אין דיין האַרצן;
⁷ און זאָלסט זיי אַיינשאַרפֿן דיין קינדער, און זאָלסט רעדן
 פֿון זיי ווען דו זיצסט אין דיין הויז, און ווען דו גייסט אין וועג,
 און ווען דו לייגסט זיך, און ווען דו שטייסט אויף. ⁸ און זאָלסט
 זיי אָנבינדן פאַר אַ צייכן אויף דיין האַנט, און זיי זאָלן זיין פאַר
 אַ שטערנבאַנד צווישן דיין אויגן. ⁹ און זאָלסט זיי אויפֿשרייבן
 אויף די ביישטידלאַך פֿון דיין הויז, און אויף דיין טויערן.

¹⁰ און עס וועט זיין, אַז גאָט דיין האַר וועט דיך ברענגען
 אין דעם לאַנד וואָס ער האָט געשוואָרן צו דיין עלטערן, צו
 אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן, דיר צו געבן—גרױסע און
 שיינע שטעט, וואָס דו האָסט ניט געבױט, ¹¹ און הייזער פֿול מיט
 כּל־טױב, וואָס דו האָסט ניט אָנגעפֿילט, און אויסגעאַקטע
 ברונעמער, וואָס דו האָסט ניט אויסגעאַקט, וויינגערטנער און
 איילבערטגערטנער, וואָס דו האָסט ניט געפֿלאַנצט, און דו
 וועסט עסן און זאָט זיין, ¹² הייט דיך, זאָלסט ניט פאַרגעסן אָן
 יהוה, וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מצרים, פֿון דעם
 הויז פֿון קנעכטשאַפט. ¹³ פאַר יהוה דיין גאָט זאָלסטו מורא

האָבן, און אים זאָלסטו דינען, און ביי זיין נאָמען זאָלסטו שווערן.
 14 איר זאָלט ניט גיין נאָך פרעמדע געטער, פון די געטער פון
 די פעלקער וואָס אַרום אַיך; 15 וואָרום אַ צערנדיקער גאָט
 איז יהוה דיין גאָט צווישן דיר; טאַמער וועט גרימען דער צאָרן
 פון יהוה דיין גאָט אויף דיר, און ער וועט דיר פאַרטיליגן פון
 דעם געזיכט פון דער ערד.

16 איר זאָלט ניט פרווון גאָט אַייער האַר, אַזוי ווי איר האָט
 אים געפרווט אין מֶסָה. 17 היטן זאָלט איר היטן די געבאָט
 פון גאָט אַייער האַר, און זיינע אָנוואַגן און זיינע געזעצן, וואָס
 ער האָט דיר באַפוילן. 18 און זאָלסט טאָן וואָס איז רעכט־
 פאַרטיק און גוט אין די אויגן פון גאָט, כדי דיר זאָל גוט זיין,
 און זאָלסט קומען און אַרפּן דאָס גוטע לאַנד וואָס גאָט האָט
 צוגעשוואָרן דייןע עלטערן, 19 אַרויסשטויסנדיק אַלע דייןע פיינט
 פון פאַר דיר, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

20 אַז דיין זון וועט דיר שפּעטער אַהין פּרעגן, אַזוי צו זאָגן:
 וואָס זיינען דאָס פאַר אָנוואַגן און חוקים און געזעצן, וואָס גאָט
 אונדזער האַר האָט אַיך באַפוילן? 21 זאָלסטו זאָגן צו דיין זון:
 קנעכט זיינען מיר געווען ביי פּרעהן אין מִצְרַיִם, און גאָט האָט
 אונדז אַרויסגעצויגן פון מִצְרַיִם מיט אַ שטאַרקער האַנט. 22 און
 גאָט האָט געטאָן צייכנס און גרויסע און ביינע ווונדער אין
 מִצְרַיִם, אויף פּרעהן און אויף זיין גאַנצן הויז, פאַר אונדזערע
 אויגן. 23 און אונדז האָט ער אַרויסגעצויגן פון דאָרטן, כדי אונדז
 צו ברענגען, אונדז צו געבן דאָס לאַנד וואָס ער האָט צוגעשוואָרן
 אונדזערע עלטערן. 24 און גאָט האָט אונדז באַפוילן צו טאָן אַלע
 די דאָזיקע געזעצן, מורא צו האָבן פאַר גאָט אונדזער האַר, כדי
 אונדז זאָל גוט זיין אַלע טעג, כדי אונדז צו לאָזן לעבן, אַזוי ווי
 היינטיקן טאָג. 25 און אַ גערעכטיקייט וועט עס זיין פון אונדז
 פאַר גאָט אונדזער האַר, אויב מיר וועלן היטן צו טאָן אַלדאָס
 דאָזיקע געבאָט, אַזוי ווי ער האָט אונדז געבאָטן.

ךַּ יֵאָזֵב גֹאֵט דײַן הָאָר וועט דײַךְ ברענגען אין דעם לאַנד וואָס
 דו קומסט אַהײַן, עס צו אַרבעטן, און וועט אַרויסוואַרפֿן פֿון
 פֿאַר דיר פֿיל פעלקער, דעם חתִּי, און דעם גֵרֶשִׁי, און דעם
 אַמֹרִי, און דעם כְּנֻעֲנִי, און דעם פֶּרְזִי, און דעם חוֹי, און דעם
 יבוּסִי, זײַבן פעלקער גרעסערע און שטאַרקערע פֿון דיר; ² און
 גֹאֵט דײַן הָאָר וועט זײַ איבערגעבן צו דיר, און וועסט זײַ שלאָגן;
 זאָלסטוּ פֿאַרוויסטן זײַ פֿאַרוויסטן. זאָלסט זײַ ניט שליסן אַ
 בונד, און זאָלסט זײַ ניט לײַטזעליקן. ³ און זאָלסט זײַךְ ניט
 מתחתן זײַן מיט זײַ; דײַן טאָכטער זאָלסטוּ ניט געבן צו זײַן זון,
 און זײַן טאָכטער זאָלסטוּ ניט נעמען פֿאַר דײַן זון. ⁴ וואָרום
 ער וועט אָפקערן דײַן זון פֿון הינטער מיר, און זײַ וועלן דינען
 פרעמדע געטער, און דער צאָרן פֿון יהוה וועט גרימען אויף אײַךְ,
 און ער וועט דײַךְ גיך פֿאַרטיליגן. ⁵ נײַערט אַזױ זאָלט איר טאָן
 צו זײַ: זײַערע מזבחות זאָלט איר אַיינוואַרפֿן, און זײַערע זײַל־
 שטײַנער זאָלט איר צעברעכן, און זײַערע געצנבוימער זאָלט
 איר אָפהאַקן, און זײַערע געשניצטע בילדער זאָלט איר פֿאַר־
 ברענען אין פֿײַער. ⁶ וואָרום אַ הייליק פֿאַלק ביסטוּ בײַ גֹאֵט
 דײַן הָאָר; דײַךְ הָאָט גֹאֵט דײַן הָאָר אויסדערוויילט אים צו זײַן
 פֿאַר אַן אײַגן פֿאַלק, פֿון אַלע פעלקער וואָס אויפֿן געזיכט
 פֿון דער ערד. ⁷ ניט ווייל איר זײַט מער פֿון אַלע פעלקער,
 הָאָט גֹאֵט געגלוסט צו אײַךְ און אײַךְ אויסדערוויילט; וואָרום
 איר זײַט דאָס ווינציקסטע פֿון אַלע פעלקער. ⁸ נײַערט ווייל
 גֹאֵט הָאָט אײַךְ ליב, און ווייל ער היט די שבועה וואָס ער הָאָט
 געשוואָרן אײַערע עלטערן, הָאָט אײַךְ גֹאֵט אַרויסגעצויגן מיט
 אַ שטאַרקער האַנט, און הָאָט דײַךְ אויסגעלייזט פֿון דעם הויז
 פֿון קנעכטשאַפט, פֿון דער האַנט פֿון פֿרעה דעם מלך פֿון
 מִצְרַיִם. ⁹ דרום זאָלסטוּ וויסן זײַן אַז יהוה דײַן גֹאֵט, ער איז
 גֹאֵט, דער געטרייער גֹאֵט וואָס היט דעם בונד און די גענאָד

צו די וואָס האָבן אים ליב, און צו די וואָס היטן זיינע געבאָט, ביז טוינט דורות, ¹⁰און באַצאָלט זיינע פיינט אין זייער פנים, זיי אונטערצוברענגען; ער לייגט נישט אָפּ זיין פיינט, אין זיין פנים באַצאָלט ער אים. ¹¹דרום זאָלסטו היטן דאָס געבאָט און די חוקים און די געזעצן וואָס איך באַפעל דיר היינט זיי צו טאָן.

עקב

¹²און עס וועט זיין, דערפאַר וואָס איר וועט צוהערן די דאָזיקע געזעצן, און וועט היטן און זיי טאָן, וועט גאָט דיין האַר דיר היטן דעם בונד און די גענאָד וואָס ער האָט געשוואָרן זיינע עלטערן. ¹³און ער וועט דיר ליב האָבן, און וועט דיר בענטשן, און דיר מערן, און ער וועט בענטשן די פרוכט פון דיין ליב, און די פרוכט פון דיין ערד, דיין תבואה, און דיין וויין, און דיין אייל, די געבורט פון זיינע רינדער, און די פרוכט פערונג פון זיינע שאָף, אויף דער ערד וואָס ער האָט געשוואָרן זיינע עלטערן דיר צו געבן. ¹⁴וועסט זיין געבענטשטער פון אַלע פעלקער; עס וועט נישט זיין אַן עקר אָדער אַן עקרה צווישן דיר אָדער צווישן זיינע בהמות. ¹⁵און גאָט וועט אָפטאָן פון דיר יעטוועדער קראַנקשאַפט, און אַלע בייע ווייטאָקן פון מצרים וואָס דו קענסט זיי, וועט ער נישט אַרויפטאָן אויף דיר, זייערט ער וועט זיי געבן אויף אַלע זיינע שוואַים.

¹⁶און זאָלסט פאַרצערן אַלע אומות וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר; דיין אויג זאָל זיך נישט דערבאַרימען אויף זיי; און זאָלסט נישט דינען זייערע געטער, וואָרום דאָס וועט דיר זיין אַ שטרויכלונג. ¹⁷טאַמער וועסטו זאָגן אין דיין האַרצן: זיי דאָזיקע פעלקער זיינען מער פון מיר, ווי אַזוי וועל איך זיי קענען פאַרטרייבן? ¹⁸זאָלסטו נישט מורא האָבן פאַר זיי; געדענקען זאָלסטו געדענקען וואָס גאָט דיין האַר האָט געטאָן צו פֿרעהן און

צו גאַנץ מצרים; ¹⁹ די גרויסע פרווונגען וואָס דייע אויגן האָבן
 געזען, און די צייכנס און די ווונדער, און די שטאַרקע האַנט,
 און דעם אויסגעשטרעקטן אַרעם, מיט וואָס גאַט דיין האַר האָט
 דיך אַרויסגעצויגן; אַזוי וועט גאַט דיין האַר טאָן צו אַלע אומות
 וואָס דו האָסט מורא פאַר זיי. ²⁰ און אויך די האַרנבין וועט
 גאַט דיין האַר אַנשיקן אויף זיי, ביז עס וועלן אונטערגיין די וואָס
 זיינען געבליבן, און וואָס האָבן זיך באַהאַלטן פאַר דיר.
²¹ זאָלסט זיך ניט שרעקן פאַר זיי, וואָרום יהוה דיין גאַט איז
 צווישן דיר, אַ גרויסער און אַ פאַרכטיקער גאַט. ²² און גאַט
 דיין האַר וועט אַרויסוואַרפן די דאָזיקע פעלקער פון פאַר דיר
 ביסלאַכ־ביסלאַכווייז; טאַרסט זיי ניט פאַרטיליגן אויף גיך,
 כּדי די חיה פון פעלד זאָל זיך ניט מערן אויף דיר. ²³ און גאַט
 דיין האַר וועט זיי איבערגעבן צו דיר, און וועט זיי פאַרטומלען
 אַ גרויס פאַרטומלעניש, ביז זיי וועלן פאַרטיליגט ווערן. ²⁴ און
 ער וועט געבן זייערע מלכים אין דיין האַנט, און וועסט אונטער־
 ברענגען זייער נאָמען פון אונטערן הימל; קיינער וועט ניט
 באַשטיין פאַר דיר, ביז דו וועסט זיי פאַרטיליגן. ²⁵ זייערע
 געשניצטע געטער זאָלט איר פאַרברענען אין פייער; זאָלסט ניט
 גלוסטן דאָס זילבער און דאָס גאָלד אויף זיי, און צונעמען
 פאַר זיך, כּדי זאָלסט ניט געשטרויכלט ווערן דורך דעם;
 וואָרום אַן אומווערדיקייט ביי גאַט דיין האַר איז דאָס. ²⁶ און
 זאָלסט ניט אַריינברענגען אַן אומווערדיקייט אין דיין הויז, און
 ווערן חרם אַזוי ווי דאָס; מיאוסן זאָלסטו זיך מיאוסן מיט דעם,
 און פאַראומווערדיקן זאָלסטו עס פאַראומווערדיקן, וואָרום
 חרם איז דאָס.

ח יאָלדאָס געבאָט וואָס איך געביט דיר היינט, זאָלט איר
 היטן צו טאָן, כּדי איר זאָלט לעבן, און זיך מערן, און
 קומען און אַרבעטן דאָס לאַנד וואָס גאַט האָט צוגעשוואָרן אַייערע

עלטערן. ²און זאלסט געדענקען דעם גאנצן וועג וואָס גאָט דיין האַר האָט דיר געפירט זינט פּערציק יאָר דורכן מדבר, כדי דיר צו פּייניקן, דיר צו פּרוּוון, צו וויסן וואָס ביי דיר אין האַרצן, אויב דו וועסט היטן זיינע געבאָט אָדער ניט. ³און ער האָט דיר געפּייניקט, און דיר אויסגעוונגערט, און דיר געשפּייזט מיט מן, וואָס ניט דו האָסט דערפון געוויסט, ניט דייע עלטערן האָבן געוויסט; כדי דיר צו לאָזן וויסן אַז ניט אויף ברויט אַליין לעבט דער מענטש, נאָר אויף אַלץ וואָס קומט אַרויס פון גאָטס מויל לעבט דער מענטש. ⁴דיין קלייד איז ניט אָפּגעטראָגן געוואָרן אויף דיר, און דיין פּוס איז ניט אויפֿגעלאָפּן, דורך די פּערציק יאָר. ⁵דרום זאלסטו וויסן אין דיין האַרצן, אַז אזוי ווי אַ מאַן שטראָפּט זיין קינד, שטראָפּט דיר גאָט דיין האַר. ⁶און זאלסט היטן די געבאָט פון גאָט דיין האַר, צו גיין אין זיינע וועגן, און מורא צו האָבן פאַר אים. ⁷וואָרום גאָט דיין האַר ברענגט דיר אין אַ גוטן לאַנד, אַ לאַנד פון בעכן וואַסער, קוואַלן, און טיפענישן, וואָס גייען אַרויס אויף באַרג און טאַל; ⁸אַ לאַנד פון ווייץ, און גערשט, און וויינשטאַקן, און פּייגן, און מילגרוימען; אַ לאַנד פון איילבערטן און האַניק; ⁹אַ לאַנד וואָס ניט אין אַרעמקייט וועסטו דרינען עסן ברויט, וואָס דיר וועט גאַרנישט פּעלן דרינען; אַ לאַנד וואָס אירע שטײנער זיינען אייזן, און פון אירע בערג וועסטו האַקן קופּער. ¹⁰און וועסט עסן און וועסט זאָט זיין, און וועסט לויבן גאָט דיין האַר, פאַר דעם גוטן לאַנד וואָס ער האָט דיר געגעבן. ¹¹היט דיר, זאלסט ניט פאַרגעסן אָן גאָט דיין האַר, ניט צו היטן זיינע געבאָט און זיינע געזעצן און זיינע חוקים וואָס איך באַפעל דיר היינט. ¹²טאַמער, אַז דו וועסט עסן און וועסט זאָט זיין, און וועסט בויען שיינע הייזער, און באַהוינען; ¹³און דייע רינדער און דייע שאַף וועלן זיך מערן, און זילבער און גאָלד

וועט זיך ביי דיר מערן, און אלץ וואָס דו האָסט וועט זיך מערן;
 4 וועט זיך דערהייבן דיין האַרץ, און וועסט פאַרגעסן אָן
 יהוה דיין גאָט וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים,
 פון דעם הויז פון קנעכטשאַפט; 15 וואָס האָט דיך געפירט דורך
 דעם גרויסן און מוראדיקן מדבר, דורך פֿייערדיקע שלאַנגען און
 שקאַרפֿיאַנען, און אַ דאַרשטעניש וואָס אָן וואַסער; וואָס האָט
 דיר אַרויסגעצויגן וואַסער פון קיזלשטיין; 16 וואָס האָט דיך
 געשפּייזט אין דער מדבר מיט מן, וואָס דינע עלטערן האָבן
 דערפון ניט געוויסט; כּדי דיך צו פֿייניקן, און כּדי דיך צו
 פרווון, דיך צו באַגיטיקן אין דיין לעצט; 17 און וועסט זאָגן
 אין דיין האַרצן: מײַן כּוח און די מאַכט פון מײַן האַנט האָט מיר
 פאַרשאַפט דעמדאָזיקן פאַרמעג; 18 זאָלסטו געדענקען גאָט
 דיין האַר, וואָרום ער איז דער וואָס גיט דיר כּוח אָנצושאַפֿן
 פאַרמעג, כּדי מקיים צו זײַן זײַן בונד וואָס ער האָט געשוואָרן
 דינע עלטערן, אַזוי ווי היינטיקן טאָג.

19 און עס וועט זײַן, אויב פאַרגעסן וועסטו פאַרגעסן אָן יהוה
 דיין גאָט, און וועסט גײַן נאָך פרעמדע געטער, און זײַ דינען, און
 זיך בוקן צו זײַ, וואָרן איך אײַך היינט, אַז אונטערגײַן וועט איר
 אונטערגײַן. 20 אַזוי ווי די פעלקער וואָס גאָט מאַכט אונטער-
 גײַן פון פאַר אײַך, אַזוי וועט איר אונטערגײַן, דערפאַר וואָס
 איר האָט ניט צוגעהערט צו דעם קול פון גאָט אײער האַר.

ו יהער, ישראל, דו גייסט היינט אַריבער דעם ירדן צו
 קומען אַרבען אומות גרעסערע און שטאַרקערע פון דיר,
 שטעט גרויסע און באַפעסטיקטע ביז אין הימל, 2 אַ פאַלק גרויס
 און הויך, זײַן פון די עַנְקִים, וואָס דו ווייסט און וואָס דו האָסט
 געהערט: ווער קען באַשטיין פאַר די זײַן פון עַנְקִי? 3 זאָלסטו
 וויסן זײַן היינט אַז גאָט דיין האַר, ער איז דער וואָס גײט
 אַריבער דיר פאַרויס, אַ פֿייער וואָס פאַרצערט; ער וועט זײַ

פארטיליגן, און ער וועט זיי מאכן אונטערטעניק פאר דיר, און וועסט זיי פארטרייבן, און וועסט זיי גיך אונטערברענגען, אזוי ווי גאָט האָט דיר צוגעזאָגט. זאָלסט ניט זאָגן אין דיין האַרצן, ווען גאָט דיין האַר וועט זיי אַרויסשטויסן פון פאַר דיר, אזוי צו זאָגן: פאַר מיין גערעכטיקייט האָט מיך גאָט געבראַכט צו אַרבעטן דאָסדאָזיקע לאַנד; ווען פאַר דער שלעכטיקייט פון די דאָזיקע פעלקער פאַרטרייבט זיי גאָט פון פאַר דיר. ⁵ניט פאַר דיין גערעכטיקייט, און פאַר דער רעכטפאַרטיקייט פון דיין האַרצן, קומסטו אַרבעטן זייער לאַנד, נייערט פאַר דער שלעכטיקייט פון די דאָזיקע פעלקער פאַרטרייבט זיי גאָט דיין האַר פון פאַר דיר; און כּדי מקיים צו זיין דעם צוואַג וואָס גאָט האָט געשוואָרן צו דייע עלטערן, צו אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן. ⁶און זאָלסט וויסן זיין, אַז ניט פאַר דיין גערעכטיקייט גיט דיר גאָט דיין האַר דאָסדאָזיקע גוטע לאַנד, עס צו אַרבעטן וואָרום אַ האַרטנעקיק פאַלק ביסטו.

⁷געדענק, זאָלסט ניט פאַרגעסן, ווי דו האָסט דערצערנט גאָט דיין האַר אין דער מדבר; פון דעם טאָג אָן וואָס דו ביסט אַרויסגעגאַנגען פון לאַנד מצרים, ביז אייער קומען צו דעם דאָזיקן אָרט, זייט איר ווידערשפעניקער געווען אַקעגן גאָט. ⁸אויך אין חורב האָט איר דערצערנט גאָט, און גאָט איז געוואָרן אויפגעבראַכט אויף אייך, אייך צו פאַרטיליגן. ⁹אז איך בין אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג צו נעמען די שטיינערנע לוחות, די לוחות פון דעם בונד וואָס גאָט האָט מיט אייך געשלאָסן, בין איך געבליבן אויפן באַרג פּערציק טעג און פּערציק נעכט; קיין ברויט האָב איך ניט געגעסן, און קיין וואַסער האָב איך ניט געטרונקען. ¹⁰און גאָט האָט מיר געגעבן די צוויי שטיינערנע לוחות געשריבן מיט גאָטס פינגער, און אויף זיי איז געווען אזוי ווי אַלע ווערטער וואָס גאָט האָט מיט אייך גערעדט אויפן

באָרג פון מיטן פֿייער אין טאָג פון דער אַינזאַמלונג. ¹¹און עס איז געווען צום סוף פון פּערציק טעג און פּערציק נעכט, האָט מיר גאָט געגעבן די צוויי שטיינערנע לוחות, די לוחות פון בונד. ¹²און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: שטיי אויף, נידער אַראָפּ אויף גיך פון דאַנען, וואָרום פאַרדאָרבן געוואָרן איז דיין פּאָלק וואָס די האָסט אַרויסגעצויגן פון מצרים; זיי האָבן זיך גיך אָפּגעקערט פון דעם וועג וואָס איך האָב זיי באַפוילן; זיי האָבן זיך געמאַכט אַ געזאַסענעם געז. ¹³און גאָט האָט צו מיר געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: איך האָב געזען דאָסדאָזיקע פּאָלק, ערשט אַ האַרט־נעקיק פּאָלק איז עס. ¹⁴לאַז אָפּ פון מיר, און איך וועל זיי פאַר־טיליגן, און וועל אָפּמעקן זייער נאָמען פון אונטערן הימל, און איך וועל דיך מאַכן פאַר אַ פּאָלק שטאַרקער און גרעסער פון אים. ¹⁵האָב איך זיך אומגעקערט און האָב אַראָפּגענידערט פון באָרג, און דער באָרג האָט געברענט אין פֿייער; און די צוויי לוחות פון בונד זיינען געווען אויף מיינע ביידע הענט. ¹⁶און איך האָב געזען, ערשט איר האָט געזינדיקט צו גאָט אַייער האַר; איר האָט אַיך געמאַכט אַ געזאַסן קאַלב; איר האָט זיך גיך אָפּגעקערט פון דעם וועג וואָס גאָט האָט אַיך באַפוילן. ¹⁷האָב איך אָנגענומען די צוויי לוחות, און האָב זיי אַראָפּגעוואָרפן פון מיינע ביידע הענט, און האָב זיי צעבראַכן פאַר אַייערע אויגן. ¹⁸און איך האָב מיך אַנידערגעוואָרפן פאַר גאָט, אַזוי ווי דאָס ערשטע מאָל, פּערציק טעג און פּערציק נעכט; קיין ברויט האָב איך נישט געגעסן, און קיין וואַסער האָב איך נישט געטרונקען; איבער אַל אַייער זינד וואָס איר האָט געזינדיקט, צו טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, אים צו דער־צערענען; ¹⁹וואָרום איך האָב זיך געשראַקן פאַר דעם כּעס און דעם גרימצאָרן וואָס גאָט האָט אויף אַיך געזערנט, אַיך צו פאַרטיליגן. און גאָט האָט אויך דאָס מאָל צוגעהערט צו מיר.

20 אויך אויף אַהרנען איז גאָט זייער אויפגעבראַכט געוואָרן, אים צו פאַרטיליגן, און איך האָב מתפלל געווען אויך פאַר אַהרנען אין יענער שעה. ²¹ און אַייער זינד, דאָס קאַלב וואָס איר האָט געמאַכט, האָב איך גענומען, און האָב עס פאַרברענט אין פייער, און האָב עס צעשטויסן, גוט צעמאַלן, ביז וואַנען עס איז געווען דיך ווי שטויב; און איך האָב אַריינגעוואָרפן זיין שטויב אין דעם באַך וואָס נידערט אַראָפּ פון באַרג. ²² אויך אין תּבֵעָרָה, און אין מִסָּה, און אין קברות־הַתַּאֲנֹה, האָט איר דערצערנט גאָט. ²³ און אַז גאָט האָט אַיך געשיקט פון קַדְש־בְּרִנֵּצַ, אַזוי צו זאָגן: גייט אַרויף און אַרבעט דאָס לאַנד וואָס איך האָב אַיך געגעבן, האָט איר ווידערשפעניקט דעם מויל פון גאָט אַייער האַר, און איר האָט אים ניט געגלויבט, און ניט צוגעהערט צו זיין קול. ²⁴ ווידערשפעניקער זייט איר געווען אַקעגן גאָט פון דעם טאָג וואָס איך קען אַיך. ²⁵ אַזוי האָב איך מיך אַנידער־געוואָרפן פאַר גאָט די פּערציק טעג און די פּערציק נעכט וואָס איך האָב מיך אַנידערגעוואָרפן, וואָרום גאָט האָט גערעדט אַיך צו פאַרטיליגן. ²⁶ און איך האָב מתפלל געווען צו גאָט, און האָב געזאָגט: גאָט דו האַר, זאָלסט ניט אומברענגען דיין פּאָלק און דיין אַרב, וואָס דו האָסט אויסגעלייזט מיט דיין גרויסקייט, וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן פון מצרים מיט אַ שטאַרקער האַנט. ²⁷ געדענק דייע קנעכט, אַברהם, יצחק, און יעקב; זאָלסט זיך ניט אומקוקן אויף דער האַרטקייט פון דעמדאָויקן פּאָלק, און אויף זיין שלעכטיקייט, און אויף זיין זינד; ²⁸ כּדי דאָס לאַנד וואָס דו האָסט אונדז אַרויסגעצויגן פון דאָרטן, זאָל ניט זאָגן: ווייל גאָט איז ניט ביכולת זיי צו ברענגען אין דעם לאַנד וואָס ער האָט זיי צוגעזאָגט, און ווייל ער האָט זיי פּיינט, דרום האָט ער זיי אַרויסגעצויגן זיי צו טייטן אין דער מדבר. ²⁹ און זיי זיינען דאָך דיין פּאָלק און דיין אַרב, וואָס דו האָסט

אַרויסגעצויגן מיט דיין גרויס שטאַרקייט און מיט דיין אויס-
געשטרעקטן אַרעם.

ר' אין יענער צײַט האָט גאָט צו מיר געזאָגט: האַק דיר אויס
צוויי שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע, און קום אַרויף
צו מיר אויפן באַרג; און זאָלסט דיר מאַכן אַ הילצערנעם אַרון.
און איך וועל אויפשרייבן אויף די לוחות די ווערטער וואָס
זײנען געווען אויף די ערשטע לוחות וואָס דו האָסט צעבראַכן;
און וועסט זײ אַרײַנטאָן אין דעם אַרון. ⁸האָב איך געמאַכט אַן
אַרון פֿון שטייַם־האַלץ; און איך האָב אויסגעהאַקט צוויי
שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע, און איך בין אַרויפגעגאַנגען
אויפן באַרג מיט די צוויי לוחות אין מײַן האַנט. ⁹און ער האָט
אויפגעשריבן אויף די לוחות אַזוי ווי דאָס פריערדיקע
געשריפֿץ: די צען געבאָט וואָס גאָט האָט צו אײַך גערעדט אויפן
באַרג פֿון מיטן פֿייער, אין טאָג פֿון דער אַיִנוואַמלונג; און גאָט
האָט זײ מיר געגעבן. ¹⁰און איך האָב זיך אומגעקערט און האָב
אַראָפֿגענידערט פֿון באַרג, און איך האָב אַרײַנגעטאָן די לוחות
אין דעם אַרון וואָס איך האָב געמאַכט, און זײ זײנען דאָרטן
געבליבן, אַזוי ווי גאָט האָט מיר באַפוילן. ¹¹און די קינדער פֿון
ישׂראל האָבן געצויגן פֿון באַרות־בִּנְיָמִין קײַן מוֹסְרָה. דאָרטן
איז אַהרן געשטאַרבן, און איז דאָרטן באַגראָבן געוואָרן; און
זײַן זון אֶלְעָזָר איז געוואָרן פֿהן אויף זײַן אָרט. ¹²פֿון דאָרטן
האָבן זײ געצויגן קײַן גודגוֹד, און פֿון גודגוֹד קײַן יִטְבָּה, אַ לאַנד
פֿון בעכץ וואָסער. ¹³אין יענער צײַט האָט גאָט אָפֿגעשיידט דעם
שבת לױ צו טראָגן דעם אַרון פֿון גאָטס בונד, צו שטיין פֿאַר
גאָט, אים צו באַדינען, און צו בענטשן אין זײַן נאָמען, ביז אויף
הײַנטיקן טאָג. ¹⁴דרום האָט דער לױ ניט געקריגן קײַן חלק
און קײַן נחלה מיט זײַנע ברידער; גאָט איז זײַן נחלה, אַזוי ווי
גאָט דיין האָר האָט אים צוגעזאָגט. ¹⁵און איך בין געבליבן אויפן

בארג אזוי ווי די פריערדיקע טעג, פערציק טעג און פערציק נעכט, און גאָט האָט אויך דאָס מאָל ציגעהערט צו מיר; גאָט האָט ניט געוואָלט דיך אומברענגען. ¹¹און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: שטיי אויף, גיי, צו ציען פאָרויס פאָרן פאָלק, כדי זיי זאָלן קומען און אַרבעטן דאָס לאַנד וואָס איך האָב געשוואָרן זייערע עלטערן זיי צו געבן.

¹²און אַצונד, ישראל, וואָס פאָרלאַנגט גאָט דיין האַר פון דיר? נאָר בלויז מורא צו האָבן פאָר גאָט דיין האַר, צו גיין אין אַלע זיינע וועגן, און אים ליב צו האָבן, און צו דינען גאָט דיין האַר מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער זעל; ¹³צו היטן די געבאָט פון גאָט און זיינע געזעצן, וואָס איך באַפעל דיר היינט פון דיין טובה וועגן. ¹⁴זע, צו גאָט דיין האַר געהערן די הימלען, און די הימלען פון די הימלען, און די ערד און אַלץ וואָס אויף איר. ¹⁵נאָר צו דינען עלטערן גאָט גאָט געגלוסט, זיי ליב צו האָבן, און ער האָט אויסדערוויילט זייער זאַמען נאָך זיי—אײך—פון אַלע פעלקער, אזוי ווי היינטיקן טאַג. ¹⁶דרום זאָלט איר באַשניידן די פאָרהויט פון אײער האַרצן, און אײער נאַקן זאָלט איר מער ניט האַרט מאַכן. ¹⁷וואָרום יהוה אײער גאָט, ער איז דער גאָט פון געטער, און דער האַר פון האַרן, דער גרויסער גאָט, דער שטאַרקער, און דער פאָרכטיקער, וואָס שוינט ניט קיין פנים, און נעמט ניט קיין שוחד. ¹⁸ער טוט גערעכטיקייט דעם יתום און דער אַלמנה, און האָט ליב דעם פרעמדן, אים צו געבן פרויט און אַ קלייד. ¹⁹און איר זאָלט ליב האָבן דעם פרעמדן, וואָרום פרעמדע זייט איר געווען אין לאַנד מצרים. ²⁰פאָר יהוה דיין גאָט זאָלסטו מורא האָבן, אים זאָלסטו דינען, און אָן אים זאָלסטו זיך באַהעפטן, און ביי זיין נאָמען זאָלסטו שווערן. ²¹ער איז דיין לויב, און ער איז דיין גאָט, וואָס האָט מיט דיר געטאָן דידאָזיקע גרויסע

און פאַרכטיקע זאַכן, וואָס דייע אויגן האָבן געזען. ²²מיט זיבעציק נפשות האָבן דייע עלטערן גענידערט קיין מצרים, און אַצונד האָט גאָט דיין האַר דיך געמאַכט אַזוי ווי די שטערן פון הימל אין פילקייט.

יא ידרום זאָלסטו ליב האָבן גאָט דיין האַר, און היטן זיין היטונג, און זיינע חוקים און זיינע געזעצן און זיינע געבאָט, אַלע טעג. ²און איר דאַרפט וויסן היינט, אַז ניט מיט אַייערע קינדער [רעד איך], וואָס האָבן ניט געקענט און וואָס האָבן ניט געזען די שטראַף פון גאָט אַייער האַר, זיין גרויסקייט, און זיין שטאַרקע האַנט, און זיין אויסגעשטרעקטן אַרעם, ³און זיינע צייכנס, און זיינע טואונגען וואָס ער האָט געטאָן אין מצרים צו פרעה דעם מלך פון מצרים, און צו זיין גאַנצן לאַנד; ⁴און וואָס ער האָט געטאָן צו דעם חיל פון מצרים, צו זיינע פערד און צו זיינע רייטוועגן, וואָס ער האָט געמאַכט פלייצן איבער זיי די וואַסערן פון ים־סוף, ווען זיי האָבן אַיך נאַכגעיאָגט, און גאָט האָט זיי אונטערגעבראַכט ביז אויף היינטיקן טאָג; ⁵און וואָס ער האָט געטאָן מיט אַיך אין מדבר, ביז איר זייט געקומען צו דעמדאָזיקן אַרט; ⁶און וואָס ער האָט געטאָן צו דָתן און צו אַבירם די זין פון אַליאַב דעם זון פון ראובן, וואָס די ערד האָט אויפגעמאַכט איר מויל, און האָט זיי אַיינגעשלונגען אין מיטן פון גאַנץ ישראל, מיט זייערע הויזגעזינטן און זייערע געצעלטן, און דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס הינטער זיי; ⁷נייערט אַייערע אויגן האָבן געזען אַלדי גרויסע טואונג פון גאָט וואָס ער האָט געטאָן. ⁸דרום זאָלט איר היטן אַלדאָס געבאָט וואָס איך געביט אַיך היינט, פדי איר זאָלט וויין שטאַרק, און קומען און אַרבן דאָס לאַנד וואָס איר גייט אַריבער אַהין, עס צו אַרבן; ⁹און פדי איר זאָלט מאַרין־ימים זיין אויף דער ערד וואָס גאָט האָט געשוואָרן אַייערע עלטערן צו געבן זיי און זייער זאַמען—אַ לאַנד

וואָס פליסט מיט מילך און האָניק. ¹⁰וואָרום דאָס לאַנד וואָס
 דו קומסט אַהין, עס צו אַרבן, איז ניט ווי דאָס לאַנד מצרים,
 וואָס איר זייט פון דאָרטן אַרויסגעגאַנגען, וואָס אַז דו האָסט
 פאַרווייט דיין זאַמען, האָסטו באַוועסערט מיט דיין פוס, אַזוי ווי
 אַ גאַרטן פון גרינס. ¹¹נייערט דאָס לאַנד וואָס איר גייט
 אַריבער אַהין, עס צו אַרבן, איז אַ לאַנד פון בערג און טאַלן;
 פון רעגן פון הימל טרינקט עס וואַסער; ¹²אַ לאַנד וואָס גאַט
 דיין האַר זאָרגט זיך אום דעם; תמיד זיינען די אויגן פון גאַט
 דיין האַר דערויף פון אָנהייב יאָר ביז סוף יאָר.

¹³און עס וועט זיין, אויב צוהערן וועט איר צוהערן צו מיינע
 געבאָט וואָס איך געביט אַיך היינט, ליב צו האָבן גאַט אַייער
 האַר, און אים צו דינען מיט אַייער גאַנצן האַרצן, און מיט אַייער
 גאַנצער זעל, ¹⁴וועל איך געבן דעם רעגן פון אַייער לאַנד אין
 זיין צייט, פרירעגן און שפעטרעגן, און וועסט אַינזאַמלען
 דיין תבואה, און דיין וויין, און דיין אייל. ¹⁵און איך וועל געבן
 גראַז אין דיין פעלד פאַר דיין בהמה; און וועסט עסן און וועסט
 זאָט זיין. ¹⁶היט אַיך, אַייער האַרץ זאָל ניט איבערגערעדט
 ווערן, און איר וועט זיך אָפקערן, און דינען פרעמדע געטער,
 און זיך בוקן צו זיי. ¹⁷וואָרום דער צאָרן פון גאַט וועט
 גרימען אויף אַיך, און ער וועט פאַרשפּאַרן די הימלען, אַז
 קיין רעגן זאָל ניט זיין, און די ערד וועט ניט געבן איר פרוכט,
 און איר וועט גיך אונטערגיין פון דעם גוטן לאַנד וואָס גאַט גיט
 אַיך.

¹⁸און איר זאָלט אַריינטאָן מיינע דאָזיקע ווערטער אין
 אַייער האַרצן, און אין אַייער זעל, און איר זאָלט זיי אָנבינדן פאַר
 אַ צייכן אויף אַייער האַנט, און זיי זאָלן זיין פאַר אַ שטערנבאַנד
 צווישן אַייערע אויגן. ¹⁹און איר זאָלט זיי לערנען אַייערע
 קינדער, רעדנדיק דערפון ווען דו ויצסט אין דיין הויז, און ווען

דו גייסט אין וועג, און ווען דו לייגסט זיך, און ווען דו שטייסט אויף.²⁰ און זאלסט זיי אויפשרייבן אויף די ביישטידלאך פון דיין הויז, און אויף דייןע טויערן; ²¹כדי אייערע טעג און די טעג פון אייערע קינדער זאלן זיך מערן אויף דער ערד וואָס גאָט האָט געשוואָרן אייערע עלטערן זיי צו געבן, אזוי ווי די טעג פון די הימלען איבער דער ערד.

²²וואָרום אויב היטן וועט איר היטן אַלדאָסדאָזיקע געבאָט וואָס איך געביט אייך עס צו טאָן, ליב צו האָבן גאָט אייער האַר, צו גיין אין אַלע זיינע וועגן, און זיך צו באַהעפטן אָן אים, ²³וועט גאָט פאַרטרייבן אַלע די דאָזיקע פעלקער פון פאַר אייך, און איר וועט אַרבעטן פעלקער גרעסערע און שטאַרקערע פון אייך. ²⁴איטלאַכער אָרט וואָס אייער פּוּסטריט וועט דערויף טרעטן, וועט געהערן צו אייך, פון דעם מדבר און דעם לבנון, פון דעם טייך, דעם טייך פּרַת, און ביזן הינטערשטן ים, וועט זיין אייער געמאַרק. ²⁵קיינער וועט ניט באַשטיין פאַר אייך; גאָט אייער האַר וועט געבן אייער שרעק און אייער מורא אויף אַלדעם לאַנד וואָס איר וועט טרעטן דערויף, אזוי ווי ער האָט אייך צוגעוואָגט.

ראה

²⁶זע, איך לייג פאַר אייך היינט אַ ברכה און אַ קללה; ²⁷די ברכה, אויב איר וועט צוהערן צו די געבאָט פון גאָט אייער האַר, וואָס איך געביט אייך היינט, ²⁸און די קללה, אויב איר וועט ניט צוהערן צו די געבאָט פון גאָט אייער האַר, און איר וועט זיך אָפקערן פון דעם וועג וואָס איך באַפעל אייך היינט, כדי צו גיין נאָך פרעמדע געטער, וואָס איר קענט ניט. ²⁹און עס וועט זיין, אַז גאָט דיין האַר וועט דיך ברענגען אין דעם לאַנד וואָס דו קומסט אַהין, עס צו אַרבעטן, זאָלסטו שטעלן

די ברכה אויפן באַרג גרוזים, און די קללה אויפן באַרג עיבֿלֿא.³⁰ זיי זיינען אויף יענער זייט ירדן הינטער דעם וועג צו זויב אונטערגאַנג צו, אין לאַנד פון דעם פּנֿעני וואָס זיצט אין דעם פּלוי, אַקעגן גלגל, לעבן די אייכנבויםער פון מוֹרֶה.³¹ וואָרום איר גייט אַריבער דעם ירדן צו קומען אַרבען דאָס לאַנד וואָס גאָט אַייער האָר גיט אַיך, און איר וועט עס אַרבען, און זיך באַזעצן דרינען; ³²זאָלט איר היטן צו טאָן אַלע חוקים און געזעצן וואָס איך לייג פאַר אַיך היינט.

יב ¹דאָס זיינען די חוקים און די געזעצן וואָס איר זאָלט היטן צו טאָן אין דעם לאַנד וואָס גאָט דער האָר פון דיינע עלטערן האָט דיר געגעבן, עס צו אַרבען, אַלע טעג וואָס איר לעבט אויף דער ערד. ²אונטערברענגען זאָלט איר אונטערברענגען אַלע ערטער וואָס די פעלקער וואָס איר ירשעט זיי האָבן דאָרטן געדינט זייערע געטער, אויף די הויכע בערג, און אויף די בערגלאַך, און אונטער יעטוועדער צווייגהאַפטיקן בוים. ³און איר זאָלט איינזאָרפן זייערע מזבחות, און צעברעכן זייערע זיילשטיינער, און זייערע געצנבויםער זאָלט איר פאַרברענען אין פייער, און זייערע געשניצטע געטער זאָלט איר אָפּהאַקן, און איר זאָלט אונטערברענגען זייער נאָמען פון יענעם אָרט. ⁴איר זאָלט ניט טאָן אַזוי [ווי זיי], צו גאָט אַייער האָר. ⁵נייערט צו דעם אָרט וואָס גאָט אַייער האָר וועט אויסדער־וויילן פון אַלע אַייערע שבטים צו טאָן זיין נאָמען דאָרטן—צו זיין רואונג זאָלט איר אַיך ווענדן, און אַהין זאָלט איר גיין. ⁶און אַהין זאָלט איר ברענגען אַייערע בראַנדאָפּפער און אַייערע שלאַכטאָפּפער, און אַייערע מעשרס, און די אָפּשײדונג פון אַייער האַנט, און אַייערע נדרים, און אַייערע פרייוויליקע גאַבן, און די ערשטלינגען פון אַייערע רינדער און אַייערע שאָף. ⁷און

איר זאָלט דאָרטן עסן פאַר גאָט אַייער האַר, און זיך פרייען מיט דעם גאַנצן אויפטו פון אַייער האַנט, איר און אַייערע הויזגעזינטן, לויט ווי גאָט דיין האַר האָט דיך געבענטשט. ⁸ איר זאָלט ניט טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס מיר טוען דאָ היינט, איטלאַכער אַלץ וואָס איז רעכטפאַרטיק אין זיינע אויגן; ⁹ וואָרום איר זייט ביז אַצונד ניט געקומען צו דער רו און צו דער אַרבונו וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר. ¹⁰ אָבער אַז איר וועט אַריבערגיין דעם ירדן, און איר וועט זיך באַזעצן אין דעם לאַנד וואָס גאָט אַייער האַר מאַכט אַיך אַרבן, און ער וועט אַיך באַרוען פון אַלע אַייערע פיינט פון רונד אַרום, און איר וועט זיצן אין זיכערקייט, ¹¹ וואָל זיין: דער אָרט וואָס גאָט אַייער האַר וועט אים אויסדערוויילן צו מאַכן רוען זיין נאָמען דאָרטן, אַהין זאָלט איר ברענגען אַלץ וואָס איך באַפעל אַיך: אַייערע בראַנד־אָפּפער און אַייערע שלאַכטאָפּפער, אַייערע מעשרס, און די אָפּשיידונג פון אַייער האַנט, און אַלע אַייערע געקליבענע נדרים וואָס איר וועט מנדר זיין צו גאָט. ¹² און איר זאָלט זיך פרייען פאַר גאָט אַייער האַר, איר, און אַייערע זין און אַייערע טעכטער, און אַייערע קנעכט און אַייערע דינסטן, און דער לוי וואָס אין אַייערע טויערן; וואָרום ער האָט ניט קיין חלק און קיין נחלה ביי אַיך. ¹³ היט דיך, זאָלסט ניט אויפברענגען דייערע בראַנדאָפּפער אין איטלאַכן אָרט וואָס דו וועסט זען; ¹⁴ נייערט אין דעם אָרט וואָס גאָט וועט אויסדערוויילן אין איינעם פון דייערע שבטים, דאָרטן זאָלסטו אויפברענגען דייערע בראַנד־אָפּפער, און דאָרטן זאָלסטו טאָן אַלץ וואָס איך באַפעל דיר. ¹⁵ אָבער מעגסט וויפיל דיין האַרץ געלוסט שלאַכטן און עסן פלייש אין אַלע דייערע טויערן, ווי נאָך דער מזל־ברכה פון גאָט דיין האַר וואָס ער האָט דיר געגעבן; דער אומרייער אַזוי ווי דער ריינער מעג עס עסן, אַזוי ווי אַ הירש און ווי אַ הינד.

¹⁶נָאָר דָּאָס בלוט זאָלט איר ניט עסן; אויף דער ערד זאָלסטו עס אויסגיטן אַזוי ווי וואַסער.

¹⁷טאַרסט ניט עסן אין דייע טויערן דעם מעשר פון דיין תבואה און דיין וויין און דיין אייל, און די ערשטלינגען פון דייע רינדער און דייע שאַף, און אַלע נדרים וואָס דו וועסט מנדר זיין, און דייע פרייוויליקע גאַבן, און די אָפשיידונג פון דיין האַנט; ¹⁸נייערט פאַר גאָט דיין האַר זאָלסטו עס עסן, אין דעם אָרט וואָס גאָט דיין האַר וועט אים אויסדערווילן, דו, און דיין זון און דיין טאָכטער, און דיין קנעכט און דיין דינסט, און דער לוי וואָס אין דייע טויערן. און זאָלסט זיך פרייען פאַר גאָט דיין האַר מיט דעם גאַנצן אויפטו פון דיין האַנט. ¹⁹היט דיך, זאָלסט ניט פאַרלאָזן דעם לוי, אַלע טעג אויף דיין לאַנד.

²⁰אַז גאָט דיין האַר וועט דערברייטערן דיין געמאַרק, אַזוי ווי ער האָט דיר צוגעזאָגט, און וועסט זאָגן: „לאַמִּיך עסן פלייש“, ווייל דיין האַרץ וועט געלוסטן צו עסן פלייש, מעגסטו עסן פלייש וויפיל דיין האַרץ געלוסט. ²¹אויב עס וועט זיין ווייט פון דיר דער אָרט וואָס גאָט דיין האַר וועט אויסדערווילן צו טאָן זיין נאָמען דאָרטן, זאָלסטו שלאַכטן פון דייע רינדער און פון דייע שאַף וואָס גאָט האָט דיר געגעבן, אַזוי ווי איך האָב דיר באַפוילן, און עסן אין דייע טויערן וויפיל דיין האַרץ געלוסט. ²²אַבער ווי מע עסט אַ הירש און אַ הינד, אַזוי זאָלסטו עס עסן; דער אומרייער אין איינעם מיטן ריינעם מעג עסן. ²³נאָר זיי פעסט ניט צו עסן דאָס בלוט, וואָרום דאָס בלוט איז דאָס לעבן, און טאַרסט ניט עסן דאָס לעבן מיטן פלייש. ²⁴זאָלסט עס ניט עסן; אויף דער ערד זאָלסטו עס אויסגיטן אַזוי ווי וואַסער. ²⁵זאָלסט עס ניט עסן, פדי עס זאָל גוט זיין דיר און דייע קינדער נאָך דיר, אַז דו וועסט טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט.

³⁶נָאָר דיינע געהייליקטע זאָכן וואָס וועלן זיין ביי דיר, און דיינע נדרים, זאָלסטו נעמען און גיין צו דעם אָרט וואָס גאָט וועט אויסדערוויילן; ²⁷און זאָלסט מאַכן דיינע בראַנד-אָפּפּער, דאָס פּלייש און דאָס בלוט, אויף דעם מזבח פון גאָט דיין האַר; און דאָס בלוט פון דיינע שלאַכטאָפּפּער זאָל אויסגעגאָסן ווערן אויף דעם מזבח פון גאָט דיין האַר, און דאָס פּלייש זאָלסטו עסן. ²⁸היט און זאָלסט געהאַרכן אַלע די דאָזיקע ווערטער וואָס איך באַפעל דיר, כּדי עס זאָל גוט זיין דיר און דיינע קינדער נאָך דיר ביז אייביק, אַז דו וועסט טאָן וואָס איז גוט און רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט דיין האַר.

²⁹אַז גאָט דיין האַר וועט פאַרשניידן די פעלקער וואָס דו קומסט אַהין, זיי צו פאַרטרייבן פון פאַר דיר, און וועסט זיי ירשען, און זיך באַזעצן אין זייער לאַנד, ³⁰היט דיך, זאָלסט ניט געשטרויכלט ווערן זיי נאָכצוטאָן, נאָכדעם ווי זיי וועלן פאַרטיליגט ווערן פון פאַר דיר, און זאָלסט ניט נאָכפּרעגן נאָך זייערע געטער, אַזוי צו זאָגן: ווי פּלעגן די דאָזיקע פעלקער דינען זייערע געטער? טאָ לאַמיר אויך אַזוי טאָן. ³¹זאָלסט ניט טאָן אַזוי צו יהוה דיין גאָט; וואָרום יעטוועדער אומווערדיקייט פון יהוה, וואָס ער האָט פּיינט, האָבן זיי געטאָן צו זייערע געטער; וואָרום אַפילו זייערע זין און זייערע טעכטער פאַרברענען זיי אין פּייער צו זייערע געטער.

יָי יאַלדאָס וואָרט וואָס איך באַפעל אײך, דאָס זאָלט איר היטן צו טאָן; זאָלסט ניט צולייגן דערצו, און זאָלסט ניט מינערן דערפון.

²אַז צווישן דיר וועט אויפשטיין אַ נביא, אָדער אַ חלומער פון חלומות, און ער וועט דיר געבן אַ צייכן אָדער אַ ווונדער - ³און דער צייכן און דאָס ווונדער וואָס ער האָט דיר פאַרויסגעזאָגט, וועט אַנקומען - אַזוי צו זאָגן: לאַמיר גיין נאָך פּרעמדע

געטער-וואָס די קענסט ניט-און לאָמיר זיי דינען; זאָלסטו
 ניט צוהערן צו די ווערטער פון יענעם נביא, אָדער יענעם
 חלומער פון חלומות, וואָרום דאָס פרוּווט אַיך יהוה אַייער גאָט,
 כדי צו וויסן אויב איר האָט ליב יהוה אַייער גאָט מיט אַייער
 גאַנצן האַרצן און מיט אַייער גאַנצער זעל. ⁵נאָך יהוה אַייער
 גאָט זאָלט איר גיין, און פאַר אים זאָלט איר מורא האָבן,
 און ווינע געבאָט זאָלט איר היטן, און צו זיין קול זאָלט איר
 צוהערן, און אים זאָלט איר דינען, און אָן אים זאָלט איר זיך
 באַהעפטן. ⁶און יענער נביא אָדער יענער חלומער פון חלומות
 זאָל געטייט ווערן, ווייל ער האָט גערעדט אָפקערונג קעגן
 יהוה אַייער גאָט, וואָס האָט אַיך אַרויסגעצויגן פון לאַנד
 מצרים, און וואָס האָט דיך אויסגעלייזט פון דעם הויז פון
 קנעכטשאַפט-כדי דיך אַראָפּצופירן פון דעם וועג וואָס יהוה
 דיין גאָט האָט דיר באַפוילן צו גיין אין אים. און זאָלסט אויס-
 ראַמען דאָס ביז פון צווישן דיר.

זאָ דו דו דו ברודער, דער זון פון דו דו מוטער, אָדער דו
 זון, אָדער דו טאָכטער, אָדער די ווייב פון דו בוזעם, אָדער
 דוין חבר, וואָס איז אַזוי ווי דוין אייגן זעל, וועט דיך אָנרעדן
 אין פאַרבאַרגעניש, אַזוי צו זאָגן: לאָמיר גיין און דינען פרעמדע
 געטער-וואָס ניט די האָסט געקענט, ניט דינען עלטערן;
⁸פון די געטער פון די פעלקער וואָס אַרום אַיך, פון די וואָס
 זינען נאָנט צו דיר, אָדער פון די וואָס זינען ווייט פון דיר, פון
 עק ערד ביז עק ערד-זאָלסטו ניט אַיננוויליקן צו אים, און
 ניט צוהערן צו אים, און דוין אויג זאָל אים ניט שוינען, און זאָלסט
 זיך ניט דערבאַרימען, און אים ניט פאַרדעקן. ¹⁰נייערט הרגען
 זאָלסטו אים הרגען; דוין האַנט זאָל זיין אויף אים די ערשטע
 אים צו טייטן, און דערנאָך די האַנט פון גאַנצן פאָלק. ¹¹און
 זאָלסט אים פאַרוואַרפן מיט שטיינער, און ער זאָל שטאַרבן,

דערפאר וואָס ער האָט דיך געזוכט אַראָפּצופירן פון גאָט דיין האַר, וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים, פון דעם הויז פון קנעכטשאַפט. ¹²און גאַנץ ישראל וועלן הערן און וועלן מורא האָבן, און וועלן מער ניט טאָן אַזוי ווי די דאָזיקע שלעכטע זאָך צווישן דיר.

¹³אַז דו וועסט הערן אין איינער פון דינע שטעט וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר, צו ווינען דאָרטן, אַזוי צו זאָגן: ¹⁴עס זיינען אַרויסגעטרעטן נידערטרעכטיקע לייט פון צווישן דיר, און האָבן אַראָפּגעפירט די באַווינער פון זייער שטאָט, אַזוי צו זאָגן: לאַמיר גיין און דינען פרעמדע געטער—וואָס איר קענט ניט; ¹⁵און וועסט נאָכזוכן און אויספאָרשן און גוט נאָכפרעגן, ערשט די זאָך איז אמת ריכטיק, די דאָזיקע אומווערדיקייט איז געטאָן געוואָרן צווישן דיר, ¹⁶זאָלסטו שלאָגן דערשלאָגן די באַווינער פון דערדאָזיקער שטאָט מיטן שאַרף פון שווערד; פאַרוויסט זי—אַלע וואָס אין איר, און אירע בהמות, מיטן שאַרף פון שווערד. ¹⁷און איר גאַנצן זאַקרויב זאָלסטו צונויפקלייבן אין מיטן פון איר מאַרק, און פאַרברענען אין פייער די שטאָט מיט איר גאַנצן זאַקרויב, אין גאַנצן צו גאָט דיין האַר, און זי זאָל זיין אַן אייביקער חורבה-הויפּן; זי זאָל מער ניט אָפּגעבויט ווערן. ¹⁸און קיין שום זאָך פון דעם חרם זאָל זיך ניט אַנקלעפּן אין דיין האַנט, כּדי גאָט זאָל זיך אָפּקערן פון זיין גרימצאָרן, און דיר שענקען דערבאַרימונג, און זיך דערבאַרימען אויף דיר, און דיך מערן, אַזוי ווי ער האָט געשוואָרן צו דינע עלטערן; ¹⁹אַז דו וועסט צוהערן צו דעם קול פון גאָט דיין האַר, צו היטן אַלע זיינע געבאָט וואָס איך געביט דיר היינט, צו טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט דיין האַר.

יך יקינדער זייט איר צו גאָט אייער האַר; איר זאָלט אַיך ניט איינשניידן, און ניט מאַכן אַ פליך צווישן אייערע אויגן.

נאך אַ טויטן. ²וואָרום אַ הייליק פּאָלק ביסטו ביי גאָט דיין האַר, און דײַך האָט גאָט אויסדערוויילט אים צו זײַן פּאַר אַן אײַגן פּאָלק, פּון אַלע פּעלקער וואָס אויפן געזיכט פּון דער ערד.

³וואָלסט ניט עסן קײַן אומווערדיקײַט. ⁴דאָס זײַנען די בהמות וואָס איר מעגט עסן: אַן אָקס, אַ שעפּס, און אַ צײַג, ⁵אַ הינד, און אַ הירש, און אַ דאַמהירש, און אַ שטײַנבאַק, און אַ גאַזעל, און אַ ווילדציג, און אַ באַרגשעפּס. ⁶און איטלאַכע בהמה וואָס איז באַקלויט מיט קלויען, און זײַ זײַנען בײַ איר צעשפּאַלטן אויף צוויי קלויען, וואָס איז מַעְלֵה־גֵרָה צווישן בהמות, זײַ מעגט איר עסן. ⁷אַבער דײַדאָזיקע טאָרט איר ניט עסן פּון די וואָס זײַנען מַעְלֵה־גֵרָה, און פּון די וואָס זײַנען באַקלויט מיט צעשפּאַלטענע קלויען: דעם קעמל, און דעם האָז, און דעם קײַניגל, וײַל מַעְלֵה־גֵרָה זײַנען זײַ, אַבער מיט קלויען זײַנען זײַ ניט באַקלויט; זײַ זײַנען אומרײַן פּאַר אײַך. ⁸און דעם חזיר, וײַל באַקלויט מיט קלויען איז ער, אַבער ניט מַעְלֵה־גֵרָה; ער איז אומרײַן פּאַר אײַך. פּון זײַער פּלײַש טאָרט איר ניט עסן, און אָן זײַער נבלה טאָרט איר זיך ניט אָנרירן.

⁹דײַדאָזיקע מעגט איר עסן פּון אַלץ וואָס אין וואַסער: אַלץ וואָס האָט פּלוספּעדערן און שופּן מעגט איר עסן; ¹⁰און אַלץ וואָס האָט ניט פּלוספּעדערן און שופּן טאָרט איר ניט עסן; דאָס איז אומרײַן פּאַר אײַך.

¹¹יעטוועדער רײַנעם עָוֶף מעגט איר עסן. ¹²און דאָס זײַנען די וואָס איר טאָרט פּון זײַ ניט עסן: דער אַדלער, און דער בײַנברעכער, און דער שוואַרצאַדלער; ¹³און די וײַ, און דער פּאַלקפּויגל, און דער האַבײַך לויט זײַנע מײַנים; ¹⁴און יעטוועדער ראַב לויט זײַנע מײַנים; ¹⁵און דער שטרויספּויגל, און דער נאַכטשפּאַרבּער, און דער ים־פּויגל, און דער שפּאַרבּער לויט

זיינע מינים; ¹⁶די אײל, און די שטאָקאָײל, און דער אוהו; ¹⁷און דער פעליקאָן, און דער גײער, און דער פישפרעסער; ¹⁸און דער שטאָרד, און דער בושל לויט זיינע מינים, און דער אויערהאַן, און די פלעדערמויז. ¹⁹און יעטוועדער געפליגלטע ווידמענונג איז אומריין פאַר אײך; זיי טאָרן ניט גענעסן ווערן. ²⁰יעטוועדער ריינעם פּוֹף מעגט איר עסן.

²¹איר זאָלט ניט עסן קיין נבלה; דעם אײגעוואַנדערטן וואָס אין דײנע טויערן מעגסטו עס אַוועקגעבן, ער זאָל עס עסן; אָדער פאַרקויפן צו אַ פּרעמדן; וואָרום אַ הייליק פּאָלק ביסטו בײַ גאָט דײן האַר.

זאָלסט ניט קאָכן אַ ציקעלע אין זײן מוטערס מילך.

²²מעשרן זאָלסטו מעשרן דעם גאַנצן אײנטראַג פון דײן זריעה, וואָס קומט אַרויס פון דײן פעלד יאָריערלאַך. ²³און זאָלסט עסן פאַר גאָט דײן האַר, אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויסדערוויילן צו מאַכן רוען זײן גאַמען דאָרטן, דעם מעשר פון דײן תבואה, פון דײן וויין, און פון דײן אײל, און די ערשטלינגען פון דײנע רינדער און דײנע שאָף, כדי זאָלסט לערנען מורא צו האָבן פאַר גאָט דײן האַר אַלע טעג. ²⁴און אויב דער וועג וועט זײן צו פיל פאַר דיר, אויב דו וועסט עס ניט קענען אַוועקטראַגן, ווייל דער אָרט וואָס גאָט דײן האַר וועט אים אויסדערוויילן צו טאָן זײן גאַמען דאָרטן, וועט זײן צו ווייט פאַר דיר, אַז גאָט דײן האַר וועט דײך בענטשן, ²⁵זאָלסטו עס מאַכן צו געלט, און נעמען דאָס געלט אײגעבונדן אין דײן האַנט, און גיין צו דעם אָרט וואָס גאָט דײן האַר וועט אים אויסדערוויילן; ²⁶און זאָלסט אויסגעבן דאָס געלט אויף אַלץ וואָס דײן האַרץ וועט געלוסטן, אויף רינדער און אויף שאָף און אויף וויין און אויף געטראַנק, און אויף אַלץ וואָס דײן האַרץ פאַרלאַנגט דיר; און זאָלסט דאָרטן עסן פאַר גאָט דײן האַר, און זײך פרייען,

דו און דיין הויגעזינט. ²⁷ און דעם לוי וואָס אין דייע טויערן, אים זאָלסטו ניט פאַרלאָזן, וואָרום ער האָט ניט קיין חלק און קיין נחלה ביי דיר.

²⁸ צום סוף פון אַלע דריי יאָר—אין יענעם יאָר זאָלסטו אַרויסטראָגן דעם גאַנצן מעשר פון דיין תבואה, און אַוועק לייגן אין דייע טויערן. ²⁹ און עס זאָל קומען דער לוי, ווייל ער האָט ניט קיין חלק און קיין נחלה ביי דיר, און דער פרעמדער, און דער יתום, און די אַלמנה, וואָס אין דייע טויערן, און זיי זאָלן עסן און זאָט זיין, כדי גאָט דיין האָר זאָל דיך בענטשן אין יעטוועדער טואונג פון דיין האַנט וואָס דו וועסט טאָן.

טז ¹ צום סוף פון אַלע זיבן יאָר זאָלסטו מאַכן שמיטה. ² און דאָס איז דער דין פון שמיטה: יעטוועדער בעל־חוב זאָל אַפּלאָזן וואָס ער האָט געליען זיין חבר; ער זאָל ניט מאַנען פון זיין חבר און זיין ברודער, ווען מע האָט אויסגערופן שמיטה צו גאָט. ³ פון דעם פרעמדן מעגסטו מאַנען, אָבער פון וואָס דיר קומט ביי דיין חבר זאָלסטו אַפּלאָזן דיין האַנט. ⁴ פון דעסטוועגן וועט ניט זיין ביי דיר אַן אביון, וואָרום בענטשן וועט דיך גאָט בענטשן אין דעם לאַנד וואָס גאָט דיין האָר גיט דיר פאַר אַ נחלה, עס צו אַרבן; ⁵ אויב נאָר צוהערן וועסטו צוהערן צו דעם קול פון גאָט דיין האָר, צו היטן צו טאָן אַלדאָסדאָזיקע געבאָט וואָס איך געביט דיר היינט. ⁶ וואָרום גאָט דיין האָר וועט דיך בענטשן אזוי ווי ער האָט דיר צוגעזאָגט, און וועסט אַנטלייען צו פיל פעלקער, און דו אַליין וועסט ניט לייען, און וועסט געוועלטיקן איבער פיל פעלקער, און איבער דיר וועט מען ניט געוועלטיקן.

⁷ אַז ביי דיר וועט זיין אַן אביון, איינער פון דייע ברידער, אין איינעם פון דייע טויערן, אין דיין לאַנד וואָס גאָט דיין האָר

גיט דיר, זאָלסטו ניט האַרט מאַכן דיין האַרץ, און ניט צודריקן דיין האַנט פאַר דיין ברודער דעם אביון. ⁸נייערט עפענען זאָלסטו אים עפענען דיין האַנט, און אַנטלייען זאָלסטו אים אַנטלייען גענוג פאַר זיין באַדערפעניש וואָס ער באַדאַרף. ⁹היט דיך, עס זאָל ניט זיין אין דיין האַרצן אַ בייזער געדאַנקען, אַזוי צו זאָגן: דאָס זיבעטע יאָר, דאָס יאָר פון שמיטה, דערנענטערט זיך; און דיין אויג וועט זיין שלעכט צו דיין ברודער דעם אביון, און וועסט אים ניט געבן, און ער וועט רופן איבער דיר צו גאָט, און אויף דיר וועט זיין אַ זינד. ¹⁰געבן זאָלסטו אים געבן, און דיין האַרץ זאָל ניט פאַרדריסן ווען דו גיסט אים, וואָרום פון וועגן דערדאָזיקער זאך וועט דיך גאָט דיין האַר בענטשן אין אַלץ וואָס דו טוסט, און אין אַלץ צו וואָס דיין האַנט נעמט זיך. ¹¹וואָרום עס וועט ניט אויסגיין אַן אביון פון לאַנד; דרום באַפעל איך דיר, אַזוי צו זאָגן: עפענען זאָלסטו עפענען דיין האַנט צו דיין ברודער, צו דיין אַרעמאָן און צו דיין אביון אין דיין לאַנד.

¹²אַז דיין ברודער, אַ איד, אָדער אַ אידישע פרוי, וועט זיך פאַרקויפן צו דיר, זאָל ער דיר דינען זעקס יאָר, און אויפן זיבעטן זאָלסטו אים אַרויסלאָזן פון דיר. ¹³און אַז דו לאָזט אים אַרויס פריי פון דיר, זאָלסטו אים ניט אַרויסלאָזן מיט ליידיקן; ¹⁴באַשענקען זאָלסטו אים באַשענקען פון דייע שאַף, און פון דיין שייער, און פון דיין קעלטער; מיט וואָס גאָט דיין האַר האָט דיך געבענטשט, דערפון זאָלסטו אים געבן. ¹⁵און זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין לאַנד מצרים, און גאָט דיין האַר האָט דיך אויסגעלייזט; דרום באַפעל איך דיר היינט דידאָזיקע זאך. ¹⁶און עס וועט זיין, אַז ער וועט זאָגן צו דיר: איך וויל ניט אַוועקגיין פון דיר; ווייל ער האָט ליב דיך און דיין הויגעזינט, וואָרום אים איז גוט ביי דיר,

17 וְאֶל־סֵטוּ נַעֲמַעַן אֵן אֵל, אִין דּוּרְכַשְׁטֵעֵכֶן זײן אויער בײן אײן טיר, און ער זאָל דיר זײן אַן אײביקער קנעכט; און אויך צו דיין דינסט זאָלסטו טאָן אַזױ. 18 יַעֲס זאָל נײט שווער זײן אײן דינע אויגן, ווען דו לאָזט אים אַרויס פֿרײ פֿון דיר, וואָרום טאַפל ווי פֿאַר דעם לױן פֿון אַ לױנאַרבעטער האָט ער דיר געדינט זעקס יאָר; און נאָט דיין האַר וועט דײך בענטשן אײן אַלץ וואָס דו וועסט טאָן.

19 יַעֲטוּזעֲדַעֲר ערשטלינג אַ נֹכַר וואָס וועט זעבאַרן ווערן צווישן דינע רינדער און צווישן דינע שאָף, זאָלסטו הייליקן צו נאָט דיין האַר; זאָלסטו נײט אַרבעטן מיט דעם בִּכּוֹר פֿון דינע אַקסן, און נײט שערן דעם בִּכּוֹר פֿון דינע שאָף. 20 פֿאַר נאָט דיין האַר זאָלסטו אים עסן יאָר אײן יאָר, אײן דעם אַרט וואָס נאָט וועט אויסדערוויילן, דו אײן דיין הױזגעזינט. 21 און אויב ער וועט זײן מיט אַ מום, אַ הױנקעדיקער, אָדער אַ בלינדער—מיט וואָסער עס איז בײַזן מום, זאָלסטו אים נײט שלאַכטן צו נאָט דיין האַר. 22 אײן דינע טויערן זאָלסטו אים עסן, דער אומרײנער אײן אײנעם מיט דעם רײנעם, אַזױ ווי אַ הירש און ווי אַ הינד. 23 נאָר וײן בלוט זאָלסטו נײט עסן; אויף דער ערד זאָלסטו עס אויסניסן אַזױ ווי וואָסער.

טז יְהִיט אָפּ דעם חודש אָבִיב, אײן זאָלסטו מאַכן דעם קֶרֶבֶךְ פֿסח צו נאָט דיין האַר, וואָרום אײן חודש אָבִיב האָט דײך נאָט דיין האַר אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מצְרַיִם, בײַ נאַכט. 2 און זאָלסטו שלאַכטן דעם קֶרֶבֶךְ־פֿסח צו נאָט דיין האַר, פֿון שאָף אָדער פֿון רינדער, אײן דעם אַרט וואָס נאָט וועט אויסדערוויילן צו מאַכן רוען וײן נאָמען דאָרטן. 3 זאָלסטו נײט עסן דערבײַ חמץ; זיבן טעג זאָלסטו עסן דערבײַ מצות, ברויט פֿון נײט, וואָרום אײן געאײל ביסטו אַרויסגעגאַנגען פֿון לאַנד מצְרַיִם; כּדִי זאָלסטו געדענקען דעם טאָג פֿון דיין אַרויסגיין פֿון לאַנד

מצרים, אלע טעג פון דיין לעבן. ⁴און עס זאל ניט געווען ווערן
 ביי דיר זויערטייג אין דיין גאנצן גבול זיבן טעג; און עס זאל
 ניט איבערנעכטיקן ביז אין דער פרי פון דעם פלייש וואָס דו
 וועסט שלאַכטן אין אַוונט פון ערשטן טאָג. ⁵טאַרסט ניט
 שלאַכטן דעם קרבן־פֿסח אין איינעם פון דינע טויערן וואָס גאָט
 דיין האָר גיט דיר. ⁶נייערט אין דעם אָרט וואָס גאָט דיין האָר
 וועט אויסדערוויילן אויף צו מאַכן רוען זיין נאָמען, דאָרטן
 זאָלסטו שלאַכטן דעם קרבן־פֿסח, אין אַוונט ווי די זון גייט
 אונטער, אין דער צייט פון דיין אַרויסגיין פון מצרים. ⁷און
 זאָלסט אים בראָטן און עסן אין דעם אָרט וואָס גאָט דיין האָר
 וועט אים אויסדערוויילן; און אין דער פרי זאָלסטו זיך אומקערן,
 און גיין צו דינע געצעלטן. ⁸זעקס טעג זאָלסטו עסן מצות, און
 אויפן זיבעטן טאָג זאל זיין אַ הייליקע איינוואַמלונג צו גאָט דיין
 האָר; זאָלסט ניט טאָן קיין אַרבעט.

⁹זיבן וואַכן זאָלסטו דיר ציילן; פון ווען מע לאָזט אַראָפּ
 אַ שניידמעסער אויף דער תבואה זאָלסטו אָנהייבן ציילן זיבן
 וואַכן. ¹⁰און זאָלסט מאַכן דעם יום־טוב פון שבועות צו גאָט
 דיין האָר, ווי נאָך דער פרייער גאָב פון דיין האַנט, וואָס דו
 וועסט געבן, לויט ווי גאָט דיין האָר וועט דיך בענטשן. ¹¹און
 זאָלסט זיך פרייען פאַר גאָט דיין האָר, דו, און דיין זון און דיין
 טאָכטער, און דיין קנעכט און דיין דינסט, און דער לוי וואָס
 אין דינע טויערן, און דער פרעמדער, און דער יתום, און די
 אַלמנה, וואָס צווישן דיר—אין דעם אָרט וואָס גאָט דיין האָר
 וועט אויסדערוויילן צו מאַכן רוען זיין נאָמען דאָרטן. ¹²און
 זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין מצרים, און
 זאָלסט אָפהיטן און טאָן דיִדאָזיקע געוועזן.

¹³דעם יום־טוב פון סוכות זאָלסטו דיר מאַכן זיבן טעג, ווען
 דו זאַמלסט איין פון דיין שיער און פון דיין קעלטער. ¹⁴און

זאָלסט זיך פרייען אין דיין יום־טוב, דו, און דיין זון און דיין טאָכטער, און דיין קנעכט און דיין דינסט, און דער לוי, און דער פרעמדער, און דער יתום, און די אַלמנה, וואָס אין דיין טויערן. ¹⁵ זיבן טעג זאָלסטו האַלטן יום־טוב צו גאָט דיין האַר אין דעם אָרט וואָס גאָט וועט אויסדערוויילן; וואָרום גאָט דיין האַר וועט דיך בענטשן אין דיין גאַנצן אַיינקום, און אין יעטוועדער טואונג פון דיין הענט, און וועסט זיין לויטער פריילאך.

¹⁶ דריי מאָל אין יאָר זאָלן אַלע דייןע מאַנספאַרשויען זיך ווייזן פאַר גאָט דיין האַר, אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויס־דערוויילן: אין דעם יום־טוב פון מצות, און אין דעם יום־טוב פון שבועות, און אין דעם יום־טוב פון סוכות; און מע זאָל זיך ניט ווייזן פאַר גאָט מיט לידיקן; ¹⁷ איטלאַכער. לויט דער גאָב פון זיין האַנט, ווי נאָך דער מזל־ברכה פון גאָט דיין האַר, וואָס ער האָט דיר געגעבן.

שופטים

¹⁸ ריכטער און אויפזעער זאָלסטו דיר מאַכן אין אַלע דייןע טויערן, וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר, לויט דייןע שבטים; און זיי זאָלן משפטן דאָס פאָלק מיט אַ גערעכטן משפט. ¹⁹ זאָלסט ניט פאַרדרייען אַ משפט; זאָלסט ניט דערקענען קיין פנים, און ניט נעמען שוחד, וואָרום שוחד מאַכט בלינד די אויגן פון קלוגע, און פאַרקרימט די ווערטער פון גערעכטע. ²⁰ נאָך גערעכטיקייט, נאָך גערעכטיקייט זאָלסטו זיך יאָגן, כדי זאָלסט לעבן און אַרבעטן דאָס לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר.

²¹ זאָלסט דיר ניט פלאַנצן אַ געצנבוים פון אַ שום האַלץ לעבן דעם מזבח פון גאָט דיין האַר, וואָס דו וועסט דיר מאַכן.

²²און זאָלסט דיר ניט אויפשטעלן אַ זיילשטיין, וואָס גאָט דיין האַר האָט פֿינט .

יך זאָלסט ניט שלאַכטן צו גאָט דיין האַר אַן אָקס אָדער אַ שעפּס וואָס אין אים איז דאָ אַ מום, עפעס אַ שלעכטע זאָך; וואָרום אַן אומווערדיקייט ביי גאָט דיין האַר איז דאָס. ²אַז עס וועט געפונען ווערן צווישן דיר, אין איינעם פון דיניע טויערן וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר, אַ מאַן אָדער אַ פרוי וואָס וועט טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט דיין האַר, איבערצוטערעטן זיין בונד; ³און ער וועט גיין און דינען פרעמדע געטער, און זיך בוקן צו זיי, אָדער צו דער זון, אָדער צו דער לבנה, אָדער צו דעם גאַנצן חיל פון הימל, וואָס איך האָב ניט געהייסן; ⁴און עס וועט דיר דערציילט ווערן, און וועסט הערן, און וועסט גוט. אויספאַרשן, ערשט די זאָך איז אמת ריכטיק, די דאָזיקע אומווערדיקייט איז געטאָן געוואָרן אין ישראל, ⁵זאָלסטו אַרויספירן יענעם מאַן אָדער יענע פרוי, וואָס האָבן געטאָן די דאָזיקע שלעכטע זאָך, צו דיניע טויערן—דעם מאַן אָדער די פרוי—און זאָלסט זיי פאַרוואַרפן מיט שטיינער, און זיי זאָלן שטאַרבן. ⁶לויט דעם מויל פון צוויי עדות אָדער דריי עדות זאָל געטייט ווערן דער וואָס ווערט געטייט; ער זאָל ניט געטייט ווערן לויט דעם מויל פון איין עדות. ⁷די האַנט פון די עדות זאָל זיין אויף אים די ערשטע אים צו טייטן, און דערנאָך די האַנט פון גאַנצן פּאָלק; און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פון צווישן דיר.

⁸אַז אַ זאָך וועט זיין פאַרהוילן פון דיר אין אַ משפט, צווישן בלוט און בלוט, צווישן אַ טענה און אַ טענה, אָדער צווישן אַ שעדיקונג און אַ שעדיקונג, אין שטרייטזאַכן אין דיניע טויערן, זאָלסטו אויפשטיין און אַרויפגיין צו דעם אָרט וואָס גאָט דיין האַר וועט אים אויסדערוויילן. ⁹און זאָלסט קומען צו די

כהנים פון שבט לוי, און צו דעם ריכטער וואָס וועט זיין אין יענע טעג, און זאָלסט פּרעגן, און זיי וועלן דיר זאָגן דאָס וואָרט פון דעם משפּט. ¹⁰ און זאָלסט טאָן לויט דעם וואָרט וואָס זיי וועלן דיר זאָגן פון יענעם אָרט וואָס גאָט וועט אויסדערוויילן; און זאָלסט היטן צו טאָן אזוי ווי אַלץ וואָס זיי וועלן דיר לערנען. ¹¹ לויט דער לערנונג וואָס זיי וועלן דיר לערנען, און לויט דעם משפּט וואָס זיי וועלן דיר זאָגן, זאָלסטו טאָן; זאָלסט זיך ניט אָפּקערן פון דעם וואָרט וואָס זיי וועלן דיר זאָגן, רעכטס אָדער לינקס. ¹² און דער מאַן וואָס וועט טאָן מיט מוטוויליקייט, ניט צו געהאַרכן דעם פּהן וואָס שטייט צו דינען דאָרטן גאָט דיין האַר, אָדער דעם ריכטער, יענער מאַן זאָל שטאַרבן; און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פון ישׂראל. ¹³ און דאָס גאַנצע פּאָלק וועט הערן און וועט מורא האָבן, און זיי וועלן מער ניט מוטוויליקן.

¹⁴ אז דו וועסט קומען אין דעם לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר, און וועסט עס אַרבן, און וועסט זיך באַזעצן דרינען, און וועסט זאָגן: איך וויל מאַכן אַ מלך איבער מיר, אזוי ווי אַלע פעלקער וואָס אַרום מיר, ¹⁵ מאַכן זאָלסטו מאַכן אַ מלך איבער דיר דעם וואָס גאָט דיין האַר וועט אים אויסדערוויילן; פון צווישן דינע ברידער זאָלסטו מאַכן איבער דיר אַ מלך; טאַרסט ניט אויפּזעצן איבער דיר אַ פּרעמדן מאַן, וואָס איז ניט דינער אַ ברודער. ¹⁶ אָבער ער זאָל זיך ניט מערן פּערד, און ניט אומקערן דאָס פּאָלק קיין מצרים, כדי צו מערן פּערד; וואָס גאָט האָט אַיך אָנגעזאָגט: איר זאָלט זיך מער ניט אומקערן אויף דעמדאָזיקן וועג. ¹⁷ און ער זאָל זיך ניט מערן ווייבער, כדי זיין האַרץ זאָל זיך ניט אָפּקערן; אויך זילבער און גאָלד זאָל ער זיך ניט מערן אַ סך. ¹⁸ און עס וועט זיין, אז ער זעצט זיך אויף דעם טראָן פון זיין מלוכה, זאָל ער זיך

אויפשרייבן אן איבערחורונג פון דערדאזיקער תורה אויף אַ בוך, פון דער וואָס פאַר די פּהנים פון שבט לוי. ¹⁹און דאָס זאָל זיין ביי אים, און ער זאָל לייענען דערין אַלע טעג פון זיין לעבן, כדי ער זאָל לערנען מורא צו האָבן פאַר גאָט זיין האַר, צו היטן אַלע ווערטער פון דערדאזיקער תורה, און דידאזיקע געזעצן, זיי צו טאָן; ²⁰אז זיין האַרץ זאָל זיך ניט דערהייבן איבער זיינע ברידער, און ער זאָל זיך ניט אָפקערן פון די געבאָט רעכטס אָדער לינקס, כדי ער זאָל מאַרד־ימים זיין אויף זיין מלוכה, ער און זיינע קינדער, צווישן ישראל.

יך ¹די פּהנים פון לוי, דער גאַנצער שבט לוי, זאָלן ניט האָבן קיין חלק און קיין נחלה אין ישראל; די פייער־אָפּפּער פון גאָט און זיין נחלה זאָלן זיי עסן. ²און זיי זאָלן ניט האָבן קיין נחלה צווישן זייערע ברידער; גאָט איז זייער נחלה, אַזוי ווי ער האָט צו זיי גערעדט.

³און דאָס זאָל זיין דאָס רעכט פון די פּהנים, פון דעם פּאָלק, פון די וואָס שלאַכטן אַ שלאַכטאָפּפּער; סיי אן אָקס, סיי אַ שעפּס, זאָל מען געבן דעם פּהן די שולטער, און די קינבאַקן, און דעם מאָגן. ⁴דאָס ערשטע פון דיין תבואה, פון דיין וויין, און פון דיין אייל, און דאָס ערשטע פון דער שערונג פון דיין שאַף, זאָלסטו אים געבן. ⁵וואָרום אים האָט גאָט דיין האַר אויסדערוויילט פון אַלע דייער שבטים, צו שטיין צו דינען אין נאָמען פון גאָט, ער און זיינע קינדער אַלע טעג.

⁶און אז אַ לוי וויל קומען פון איינעם פון דייער טויערן פון גאַנץ ישראל, וואָס ער וווינט דאָרטן, זאָל ער קומען וויפיל זיין האַרץ געלוסט, צו דעם אָרט וואָס גאָט וועט אויס־דערוויילן. ⁷און ער זאָל דינען אין נאָמען פון גאָט זיין האַר אַזוי ווי אַלע זיינע ברידער די לויים וואָס שטייען דאָרטן פאַר

גאָט. ⁹גלייכע חלקים זאָלן זיי עסן, אַחוץ וואָס אים ווערט געגעבן לויט די פּאָטערהייזער.

⁹אז דו קומסט אין דעם לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר, זאָלסטו זיך ניט אָפּלערנען צו טאָן אזוי ווי די אומווערדיקייטן פון יענע פעלקער. ¹⁰עס זאָל זיך ניט געפינען ביי דיר איינער וואָס מאַכט דורכגיין זיין זון אָדער זיין טאָכטער דורכן פּייער, אַ וואַרזאָגער פון וואַרזאָגענישן, אַ צייכנווער, אָדער אַ טרעפער, אָדער אַ מכשף, ¹¹אָדער אַ צויבערשפרעכער, אָדער איינער וואָס פרעגט ביי אַ גייסט אָדער אַ רוח, אָדער אַ פּאַרשער ביי טויטע. ¹²וואַרום אַן אומווערדיקייט ביי גאָט איז יעטועדער וואָס טוט דאָס, און פון וועגן דידאָזיקע אומווערדיקייטן פאַרטרייבט זיי גאָט דיין האַר פון פאַר דיר. ¹³גאַנץ זאָלסטו זיין מיט גאָט דיין האַר. ¹⁴וואַרום דידאָזיקע פעלקער וואָס דו ירשעסט זיי, הערן זיך צו צו צייכנווערס, און צו וואַרזאָגערס, אָבער דו—ניט אזויוואָס האָט דיר געגעבן גאָט דיין האַר. ¹⁵אַ נביא פון צווישן דיר, פון דייע ברידער, אַזא ווי איך, וועט דיר אויפשטעלן גאָט דיין האַר; צו אים זאָלט איר זיך צוהערן. ¹⁶גענוי אזוי ווי דו האָסט פאַרלאַנגט פון גאָט דיין האַר אין חורב, אין טאָג פון דער איינוואַלונג, אזוי צו זאָגן: לאַמיר ניט הערן ווידער דעם קול פון גאָט מיין האַר, לאַמיר ניט זען מער דאָסדאָזיקע גרויסע פּייער, כדי איך זאָל ניט שטאַרבן. ¹⁷און גאָט האָט געזאָגט צו מיר: גוט איז וואָס זיי האָבן גערעדט. ¹⁸אַ נביא וועל איך זיי אויפשטעלן פון צווישן זייערע ברידער, אַזא ווי דו, און איך וועל אַריינגעבן מייע ווערטער אין זיין מויל, און ער וועט רעדן צו זיי אַלץ וואָס איך וועל אים באַפעלן. ¹⁹און עס וועט זיין, דער מאַן וואָס וועט ניט צוהערן צו מייע ווערטער וואָס ער וועט רעדן אין מיין נאָמען, וועל איך אויפמאַנען פון אים. ²⁰אָבער דער נביא וואָס

וועט מוטוויליקן צו רעדן אין מיין נאָמען אַ וואָרט וואָס איך האָב אים ניט באַפוילן צו רעדן, אָדער דער וואָס וועט רעדן אין נאָמען פון פרעמדע געטער, יענער נביא זאָל שטאַרבן.²¹ און אויב דו וועסט זאָגן אין דיין האַרצן: ווי אזוי וועלן מיר דערקענען דאָס וואָרט וואָס גאָט האָט עס ניט גערעדט?²² אז דער נביא וועט רעדן אין נאָמען פון גאָט, און דאָס וואָרט וועט ניט געשען און ניט אָנקומען, איז דאָס אַ וואָרט וואָס גאָט האָט עס ניט גערעדט; מיט מוטוויליקייט האָט עס דער נביא גערעדט; זאָלסט זיך ניט שרעקן פאַר אים.

יח 1. אז גאָט דיין האַר וועט פאַרשניידן די פעלקער וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר זייער לאַנד, און וועסט זיי ירשען, און זיך באַזעצן אין זייערע שטעט, און אין זייערע הייזער, זאָלסטו דיר אָפּשיידן דריי שטעט אין מיטן פון דיין לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר, עס צו אַרבן. ³זאָלסט דיר אָפּמאַרקירן דעם וועג, און אַיינטיילן אין דרייען דאָס געמאַרק פון דיין לאַנד וואָס גאָט דיין האַר וועט דיך מאַכן אַרבן, און עס זאָל זיין אויף צו אַנטלויפן אַהין פאַר איטלאַכן טויטשלעגער. ⁴און דאָס איז דער פּאַל פון דעם טויטשלעגער וואָס קען אַהין אַנטלויפן און בלייבן לעבן: דער וואָס וועט דערשלאָגן זיין חבר אָן אַ פיוון, און ער איז אים ניט געווען אַ שונא פון נעכטן אַייערנעכטן; ⁵ווי אַז אַייער וועט קומען מיט זיין חבר אין וואַלד האַקן בוימער, און זיין האַנט וועט זיך פאַרמעסטן מיט דער האַק אָפּצוהאַקן דעם בוים, און דער אַייזן וועט אָפּשפּרינגען פון שטיל, און וועט טרעפן זיין חבר, און ער וועט שטאַרבן; ער זאָל אַנטלויפן אין אַייער פון די דאָזיקע שטעט, און בלייבן לעבן; ⁶פּדי דער בלוטמאַנער זאָל ניט נאָכיאָגן דעם טויטשלעגער ווען זיין האַרץ איז הייס, און אים כאַפּן, ווייל דער וועג איז אַ ווייטער, און אים דערשלאָגן צום טויט.

ווען אים קומט ניט טויטשטראַף, ווייל ער איז אים ניט געווען אַ שונא פון נעכטך אייערנעכטן. ⁷דרום באַפעל איך דיר, אַזוי צו זאָגן: דריי שטעט זאָלסטו דיר אַפּשײַדן. ⁸און אויב גאָט דיין האָר וועט דערברייטערן דיין געמאַרק, אַזוי ווי ער האָט געשוואָרן דינע עלטערן, און וועט דיר געבן דאָס גאַנצע לאַנד וואָס ער האָט צוגעזאָגט דינע עלטערן צו געבן—⁹אַז דו וועסט היטן אַלדאָסדאָזיקע געבאָט וואָס איך געביט דיר היינט עס צו טאָן, ליב צו האָבן גאָט דיין האָר, און צו גיין אין זיינע וועגן אַלע טעג—זאָלסטו דיר צולייגן נאָך דריי שטעט צו דיִדאָזיקע דריי; ¹⁰כדי עס זאָל ניט פאַרגאַסן ווערן אומשולדיק בלוט אין דיין לאַנד וואָס גאָט דיין האָר גיט דיר פאַר אַ נחלה, און עס זאָל ניט זיין אויף דיר קיין בלוט.

¹¹אַבער אַז אַ מאַן וועט זיין אַ שונא זיין חבר, און ער וועט לויערן אויף אים, און וועט אויפשטיין אויף אים, און וועט אים שלאָגן צום טויט, און ער וועט שטאַרבן; און ער וועט אַנטלויפן אין איינער פון דיִדאָזיקע שטעט, ¹²זאָלן שיקן די עלטסטע פון זיין שטאָט, און אים נעמען פון דאָרטן, און אים איבערגעבן אין האַנט פון דעם בלוטמאַנער, און ער זאָל שטאַרבן. ¹³דיין אויג זאָל זיך ניט דערבאַרימען אויף אים, און זאָלסט אויס־ראַמען אומשולדיק [פאַרגאַסן] בלוט פון ישראל, כדי דיר זאָל גוט זיין.

¹⁴זאָלסט ניט פאַררוקן דעם גרענעץ פון דיין חבר, וואָס די פריערדיקע האָבן אַפּגעגרענעצט, אין דיין נחלה וואָס די וועסט ירשען, אין דעם לאַנד וואָס גאָט דיין האָר גיט דיר, עס צו אַרבן.

¹⁵עס זאָל ניט אויפשטיין איין עדות קעגן אַ מאַן וועגן אַ שום פאַרברעך אָדער אַ שום פאַרזינדיקונג—אין אַ שום זינד וואָס ער האָט געזינדיקט; דורך דעם מויל פון צוויי עדות,

אָדער דורך דעם מויל פון דריי עדות, זאל אַ זאך באַשטיין.
 16 אז עס וועט אויפשטיין אן אומגערעכטער עדות אַקעגן אַ מאַן,
 צו זאָגן אויף אים פאַרקערטע עדות, 17 זאָלן די צוויי מענטשן
 וואָס האָבן דעם שטרייט, זיך שטעלן פאַר גאָט, פאַר די כּהנים
 און די ריכטער וואָס וועלן זיין אין יענע טעג. 18 און אויב
 די ריכטער וועלן גוט אויספאַרשן, ערשט דער עדות איז
 אַ פאַלשער עדות, ליגן האָט ער געזאָגט אויף זיין ברודער,
 19 זאָלט איר טאָן צו אים, אזוי ווי ער האָט געטראַכט צו טאָן
 צו זיין ברודער; און זאָלסט אויסראַמען דאָס ביזו פון צווישן
 דיר. 20 און די איבעריקע וועלן הערן און וועלן מורא האָבן,
 און וועלן מער ניט טאָן אזוי ווי די דאָזיקע שלעכטע זאך צווישן
 דיר. 21 און דיין אויג זאל זיך ניט דערבאַרימען: אַ נפש פאַר
 אַ נפש, אַן אויג פאַר אַן אויג, אַ צאָן פאַר אַ צאָן, אַ האַנט פאַר
 אַ האַנט, אַ פּוּס פאַר אַ פּוּס.

כ יאז דו וועסט אַרויסגיין אויף מלחמה אַקעגן דיין פּיינט,
 און וועסט זען פּערד און רייטוועגן, פּאָלק מער פון דיר,
 זאָלסטו ניט מורא האָבן פאַר זיי, וואָרום גאָט דיין האַר איז
 מיט דיר, דער וואָס האָט דיך אויפגעבראַכט פון לאַנד מצרים.
 2 און עס וועט זיין, ווי איר דערנענטערט זיך צו דער מלחמה,
 אזוי זאל גענענען דער כּהן, און זאל רעדן צום פּאָלק, 3 און
 זאָגן צו זיי: הער, ישראל, איר גענענט היינט אויף מלחמה אַקעגן
 אַייערע פּיינט, זאל ניט שלאָף ווערן אַייער האַרץ; איר זאָלט
 ניט מורא האָבן און ניט אַיילן און זיך ניט שרעקן פאַר זיי; 4 וואָרום
 גאָט אַייער האַר איז דער וואָס גייט מיט אַיך, מלחמה צו
 האַלטן פאַר אַיך אַקעגן אַייערע פּיינט, אַיך צו העלפן. 5 און די
 אויפזעצער זאלן רעדן צום פּאָלק, אזוי צו זאָגן: איז ווער עמיצער
 דאָ וואָס האָט געבויט אַ ניי הויז, און האָט עס ניט באַנייט?
 זאל ער גיין און זיך אומקערן צו זיין היים, טאָמער שטאַרבט

ער אין מלחמה, און אן אנדער מאן וועט עס באַנייען. ⁶אָדער
 איז ווער עמיצער דאָ וואָס האָט געפלאַנצט אַ וויינגאַרטן, און
 האָט אים ניט אָנגעהויבן? זאָל ער גיין און זיך אומקערן צו זיין
 היים, טאָמער שטאַרבט ער אין מלחמה, און אן אנדער מאן
 וועט עס אָנהייבן. ⁷אָדער איז ווער עמיצער דאָ וואָס האָט
 פאַרקנסט אַ ווייב, און האָט זי ניט גענומען? זאָל ער גיין און
 זיך אומקערן צו זיין היים, טאָמער שטאַרבט ער אין מלחמה,
 און אן אנדער מאן וועט זי נעמען. ⁸און די אויפזעער זאָלן
 ווייטער רעדן צום פּאָלק, און זאָגן: איז ווער עמיצער דאָ וואָס
 איז שרעקעדיק און ווייכהאַרציק? זאָל ער גיין און זיך
 אומקערן צו זיין היים, פּדי דאָס האַרץ פון זיינע ברידער
 זאָל ניט צעגיין אַזוי ווי זיין האַרץ. ⁹און עס וועט זיין,
 ווי די אויפזעער ענדיקן רעדן צום פּאָלק, אַזוי זאָלן זיי
 אויפזעצן חיל־פירער איבערן פּאָלק.

¹⁰אז דו וועסט גענענען צו אַ שטאָט, צו האַלטן מלחמה
 אויף איר, זאָלסטו איר צורופן שלום. ¹¹און עס וועט זיין, אויב
 זי וועט דיר ענטפערן שלום, און וועט דיר עפענען, איז, דאָס
 גאַנצע פּאָלק, וואָס געפינט זיך אין איר, זאָל דיר ווערן צו צינן
 און דיר דינען. ¹²אויב אָבער זי וועט ניט אַייגיין אויף שלום
 מיט דיר, און וועט מאַכן מלחמה מיט דיר, זאָלסטו לעגערן
 אויף איר; ¹³און אז גאָט דיין האַר וועט זי געבן אין דיין האַנט,
 זאָלסטו טייטן אַלע אירע מאַנספאַרשוינען מיטן שאַרף פון
 שווערד. ¹⁴נאָר די ווייבער און די קליינע קינדער, און די
 בהמות, און אַלץ וואָס וועט זיין אין דער שטאָט, איר גאַנצן
 רויב, זאָלסטו רויבן פאַר דיר; און זאָלסט עסן דעם רויב פון
 דינע פיינט, וואָס גאָט דיין האַר האָט דיר געגעבן. ¹⁵אזוי
 זאָלסטו טאָן צו אַלע שטעט וואָס זיינען זייער ווייט פון דיר,
 וואָס זיי זיינען ניט פון די שטעט פון די היגע פעלקער. ¹⁶אָבער

פון די שטעט פון די היגע אומות, וואָס גאָט דיין האָר גיט דיר פאַר אַ נחלה, זאָלסטו ניט לאָזן לעבן קיין אַטעם. ¹⁷נייערט פאַרוויסטן זאָלסטו זיי פאַרוויסטן: דעם חתי, און דעם אַמורי, דעם כּנעני, און דעם פּרוי, דעם חוי, און דעם יבּוסי, אַזוי ווי גאָט דיין האָר האָט דיר באַפוילן; ¹⁸כּדי זיי זאָלן אַיך ניט לערנען צו טאָן אַזוי ווי אַלע זייערע אומווערדיקייטן וואָס זיי האָבן געטאָן צו זייערע געטער, און איר וועט זינדיקן צו יהוה אַייער גאָט.

¹⁹אז דו וועסט לעגערן אויף אַ שטאָט פיל טעג צו האַלטן מלחמה אויף איר, כּדי זי אַיינצונעמען, זאָלסטו ניט צעשטערן אירע בוימער דורך אויפהייבן דערויף אַ האַק; ווייל עסן פון זיי מעגסטו, אָבער זיי אָפהאַקן טאָרסטו ניט; וואָרום איז דער בויס פון פעלד אַ מענטש, צו זיין אין באַלעגערונג פון דיר? ²⁰בלויז אַ בויס וואָס דו ווייסט, אַז ער איז ניט אַ בויס צו עסן, אים מעגסטו צעשטערן און אָפהאַקן, און בויען באַלאַגערונגערק אַרום דער שטאָט וואָס האַלט מיט דיר מלחמה, ביז איר נידערונג.

כא יאָ אַ געהרגעטער וועט געפונען ווערן ליגנדיק אין פעלד, אין דעם לאַנד וואָס גאָט דיין האָר גיט דיר עס צו אַרבן, און עס איז ניט באַוווּסט ווער עס האָט אים דער-שלאָגן, ²זאָלן אַרויסגיין דייע עלטסטע און דייע ריכטער, און זיי זאָלן אַפּמעסטן ביו די שטעט וואָס אַרום דעם געהרגעטן. ³און עס זאָל זיין: די שטאָט וואָס איז די נענטסטע צום געהרגעטן, זאָלן די עלטסטע פון יענער שטאָט נעמען אַ יונגע קו, וואָס מיט איר איז נאָך ניט געאַרבעט געוואָרן, וואָס האָט נאָך ניט געצויגן אַ יאָך. ⁴און די עלטסטע פון יענער שטאָט זאָלן אַראָפּנידערן די יונגע קו צו אַ האַרטן טאָל, וואָס ווערט ניט באַאַרבעט און ניט באַזייט; און זיי זאָלן אָפהאַקן דער יונגער קו דאָס געניק דאָרטן אין טאָל. ⁵און די כּהנים, די קינדער

פון לוי, זאלן גענענען; וואָרום זיי האָט גאָט דיין האַר אויס-
 דערוויילט אים צו טאָן דינסט, און צו בענטשן אין נאָמען פון
 גאָט, און לויט זייער מויל זאָל זיין ביי יעטוועדער שטרייט און
 יעטוועדער שעדיקונג. ⁶ און אַלע עלטסטע פון יענער שטאָט, די
 נענטסטע צום געהרגעטן, זאלן וואָשן זייערע הענט איבער
 דער יונגער קו וואָס מע האָט איר אָפּגעהאַקט דאָס געניק אין
 טאָל. ⁷ און זיי זאלן אויסרופן און זאָגן: אונדזערע הענט האָבן
 ניט פאַרגאַסן דאָסדאָזיקע בלוט, און אונדזערע אויגן האָבן ניט
 געזען. ⁸ פאַרגיב דיין פּאָלק ישראל, וואָס דו, גאָט, האָסט אויס-
 געלייזט, און לאָז ניט אומשולדיק [פאַרגאַסן] בלוט צווישן דיין
 פּאָלק ישראל, און זיי זאלן פאַרגעבן ווערן דאָס בלוט. ⁹ אַזוי
 זאָלסטו אויסראַמען אומשולדיק [פאַרגאַסן] בלוט פון צווישן
 דיר, אויב דו ווילסט טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן
 פון גאָט.

כי תצא

¹⁰ אַז דו וועסט אַרויסגיין אין מלחמה אַקעגן דייע פיינט,
 און גאָט דיין האַר וועט זיי געבן אין דיין האַנט, און וועסט
 פאַנגען פון זיי געפאַנגענע, ¹¹ און וועסט זען צווישן די געפאַנגענע
 אַ פרוי שיינ אין געשטאַלט, און וועסט זי גלוסטן, און וועסט זי
 דיר וועלן נעמען פאַר אַ ווייב, ¹² זאָלסטו זי ברענגען אין דיין הויז,
 און זי זאָל אָפּגאַלן איר קאָפּ, און אָפּשניידן אירע נעגל; ¹³ און
 זי זאָל אויסטאָן פון זיך די קליידונג פון איר געפאַנגענשאַפט,
 און זיצן אין דיין הויז, און באַוויינען איר פּאָטער און איר
 מוטער אַ חודש צייט, און דערנאָך זאָלסטו קומען צו איר, און זי
 באַמאַנען, און זי זאָל דיר ווערן פאַר אַ ווייב. ¹⁴ און עס וועט
 זיין, אויב זי וועט דיר ניט געפעלן, זאָלסטו זי לאָזן גיין ווהיין
 זי וויל, אָבער פאַרקויפן פאַר געלט זאָלסטו זי ניט פאַרקויפן;

טאַרסט ניט באַלעבאַטעווען איבער איר; דערפאַר וואָס דו האָסט זי געפייניקט.

¹⁵אָז אַ מאַן וועט האָבן צוויי ווייבער, איינע אַ באַליבטע און איינע אַ פאַרהאַסטע, און זיי וועלן אים געבערן זיין, אי די באַליבטע אי די פאַרהאַסטע, און דער זון דער בכור וועט זיין פון דער פאַרהאַסטער, ¹⁶איז, אין דעם טאַג וואָס ער גיט ירושה זיינע זין דאָס וואָס ער האָט, קען ער ניט מאַכן פאַר דעם בכור דעם זון פון דער באַליבטער איבער דעם זון פון דער פאַרהאַסטער, וואָס איז דער בכור. ¹⁷נייערט דעם בכור דעם זון פון דער פאַרהאַסטער מוז ער אַנדערקענען, אים צו געבן צוויי חלקים פון אַלץ וואָס ער פאַרמאָגט; וואָרום ער איז דער ערשטלינג פון זיין קראַפט, צו אים געהערט דאָס רעכט פון דער בכורה.

¹⁸אָז אַ מאַן וועט האָבן אַ זון אַן אָפּקערער און אַ ווידער־שפעניקער, וואָס הערט ניט צו דעם קול פון זיין פאָטער, און צו דעם קול פון זיין מוטער, און זיי וועלן אים שטראַפן, און ער וועט ניט צוהערן צו זיי, ¹⁹זאָל זיין פאָטער און זיין מוטער אים אָננעמען, און אים אַרויספירן צו די עלטסטע פון זיין שטאַט, און צו דעם טויער פון זיין אָרט. ²⁰און זיי זאָלן זאָגן צו די עלטסטע פון זיין שטאַט: דערדאָזיקער זון אונדזערער איז אַן אָפּקערער און אַ ווידערשפעניקער, ער הערט ניט צו אונדזער קול; ער איז אַ פרעסער און אַ זויפער. ²¹און אַלע מענטשן פון זיין שטאַט זאָלן אים פאַרוואַרפן מיט שטיינער, און ער זאָל שטאַרבן. און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פון צווישן דיר; און גאַנץ ישראל וועלן הערן, און וועלן מורא האָבן. ²²און אַז אויף אַ מאַן וועט זיין אַ זינד פון טויטשטראַף, און ער וועט געטייט ווערן, און וועסט אים אויפהענגען אויף אַ בוים, ²³זאָלסטו ניט לאָזן איבערנעכטיקן זיין טויטן לייב אויפן בויים; נאָר באַגראָבן זאָלסטו אים באַגראָבן אין דעם אייגענעם טאַג;

וואַרום אַ שענדונג פון גאָט איז אַ געהאַנגענער; און זאָלסט ניט פאַראומרייניקן דיין לאַנד, וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר פאַר אַ נחלה.

כב זאָלסט ניט זען דיין ברודערס אָקס אָדער זיין שעפס פאַרבלאָנדזשעטע, און זיך פאַרהוילן פון זיי; אומקערן זאָלסטו זיי אומקערן צו דיין ברודער. ² און אויב דיין ברודער איז ניט נאָנט פון דיר, אָדער דו קענסט אים ניט, זאָלסטו עס אַריינעמען אין דיין הויז, און עס זאָל זיין ביי דיר, ביז דיין ברודער פּרעגט זיך נאָך אויף דעם, און וועסט עס אים אומקערן. ³ און אַזוי זאָלסטו טאָן מיט זיין אייזל, און אַזוי זאָלסטו טאָן מיט זיין קלייד, און אַזוי זאָלסטו טאָן מיט אַלעם פאַרלאָרענעם פון דיין ברודער, וואָס וועט פאַרלאָרן ווערן ביי אים, און דו וועסט עס געפינען; טאָרסט זיך ניט פאַרהוילן. זאָלסט ניט זען דיין ברודערס אייזל אָדער זיין אָקס געפאַלן אין וועג, און זיך פאַרהוילן פון זיי; אויפשטעלן זאָלסטו זיי אויפשטעלן אין איינעם מיט אים.

⁵ אויף אַ פרוי זאָל ניט זיין אַ בגד פון אַ מאַנספאַרשוין, און אַ מאַנספאַרשוין זאָל ניט אָנטאָן אַ קלייד פון אַ פרוי; וואַרום אַן אומווערדיקייט ביי גאָט דיין האַר איז איטלאַכער וואָס טוט דאָס.

⁶ אַז פאַר דיר וועט זיך טרעפן אין וועג אַ נעסט פון אַ פויגל אויף ערגעץ אַ בוים, אָדער אויף דער ערד, מיט פייגעלאַך אָדער אייער, און די מוטער זיצט אויף די פייגעלאַך אָדער אויף די אייער, זאָלסטו ניט נעמען די מוטער אין איינעם מיט די קינדער. ⁷ אַוועקלאָזן זאָלסטו אַוועקלאָזן די מוטער, און די קינדער זאָלסטו נעמען צו דיר; כדי דיר זאָל גוט זיין, און זאָלסט מאַריך־ימים זיין.

⁸ אַז דו וועסט בויען אַ ניי הויז, זאָלסטו מאַכן אַ געלענדער

צו דיין דאך, כדי זאָלסט ניט ברענגען בלוט אויף דיין הויז,
אז עמיצער וועט אַראָפּפאלן פון אים.

⁹זאָלסט ניט פאַרוייען דיין ווינגאַרטן געמישט, כדי עס זאָל
ניט הייליק ווערן⁹ אי די שפּע פון דעם זאָמען וואָס דו וועסט
זייען, אי דער אַיינטראָג פון דעם ווינגאַרטן.

¹⁰זאָלסט ניט אַקערן מיט אַן אַקס און אַן אייזל אין איינעם.
¹¹זאָלסט ניט אָנטאָן שעטנֶן, וואָל מיט פּלאַקס אין איינעם.
¹²פּרענדו זאָלסטו דיר מאַכן אויף די פיר עקן פון דיין
צודעק וואָס דו דעקסט ויך דערמיט צו.

¹³אַז אַ מאַן וועט נעמען אַ ווייב, און וועט קומען צו איר,
און וועט זי פיינט קריגן,¹⁴ און ער וועט מאַכן אויף איר אַ בלבול,
און אַרויסלאָזן אויף איר אַ שם־רע, און זאָגן: איך האָב גענומען
דידאָזיקע ווייב, און איך האָב צו איר גענענט, און האָב ביי איר
ניט געפונען קיין בתולים;¹⁵ זאָל דער פּאָטער פון דער מיידל,
און איר מוטער, נעמען און אַרויסברענגען די בתולים פון דער
מיידל צו די עלטסטע פון שטאָט, אין טויער.¹⁶ און דער
פּאָטער פון דער מיידל זאָל זאָגן צו די עלטסטע: איך האָב
געגעבן מיין טאָכטער צו דעמדאָזיקן מאַן פאַר אַ ווייב, און
ער האָט זי פיינט געקריגן;¹⁷ און אַט מאַכט ער אַ בלבול, אַזוי
צו זאָגן: איך האָב ניט געפונען ביי דיין טאָכטער קיין בתולים;
און דאָס זיינען די בתולים פון מיין טאָכטער. און זיי זאָלן
פּאַנאַנדערשפּרייטן די דעקע פאַר די עלטסטע פון שטאָט.
¹⁸און די עלטסטע פון יענער שטאָט זאָלן נעמען דעם מאַן
און אים שטראָפן.¹⁹ און זיי זאָלן אים קנסען הונדערט
זילבערשטיק, און געבן דעם פּאָטער פון דער מיידל; ווייל
ער האָט אַרויסגעלאָזן אַ שם־רע אויף אַ יונגפרוי פון ישראל.
און זי זאָל אים בלייבן פאַר אַ ווייב; ער קען זי ניט אַוועקשיקן
אַלע זיינע טעג.

²⁰אויב אָבער דיִדאָזיקע זאָך איז אמת, עס זיינען ניט געפונען געוואָרן קיין בתולים ביי דער מיידל, ²¹זאָל מען אַרויספירן די מיידל צום אַיינגאַנג פון איר פּאָטערס הויז, און די מענטשן פון איר שטאָט זאָלן זי פאַרוואַרפן מיט שטיינער, און זי זאָל שטאַרבן; ווייל זי האָט געטאָן אַ נבֿלה אין ישראל, מונה צו זיין אין איר פּאָטערס הויז. און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פון צווישן דיר.

²²אז אַ מאַן וועט געפונען ווערן ליגנדיק מיט אַ פרוי אָן אַש־ת־איש, זאָלן זיי ביידע שטאַרבן, אי דער מאַן וואָס איז געלעגן מיט דער פרוי, אי די פרוי. און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פון ישראל.

²³אז אַ מיידל אַ יונגפֿרוי וועט זיין פאַרקנסט צו אַ מאַן, און אַ מאַן וועט זי טרעפן אין שטאָט, און וועט ליגן מיט איר, ²⁴זאָלט איר זיי ביידן אַרויספירן צום טויער פון יענער שטאָט, און איר זאָלט זיי פאַרוואַרפן מיט שטיינער, און זיי זאָלן שטאַרבן; די מיידל דערפאַר וואָס זי האָט ניט געשריען אין שטאָט, און דער מאַן, דערפאַר וואָס ער האָט געפֿייניקט זיין חברס ווייב. און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פון צווישן דיר.

²⁵אויב אָבער דער מאַן וועט טרעפן די פאַרקנסטע מיידל אין פעלד, און דער מאַן וועט זי אָנכאַפן, און וועט ליגן מיט איר, זאָל בלויז שטאַרבן דער מאַן וואָס איז מיט איר געווען; ²⁶און דער מיידל זאָלסטו קיין זאָך ניט טאָן; ניטאָ אויף דער מיידל קיין טויטזינד; וואָרום אַזוי ווי אַ מאַן שטייט אויף קעגן זיין חבר, און דערהרגעט אים אויף טויט, אַזוי איז דיִדאָזיקע זאָך. ²⁷וואָרום אין פעלד האָט ער זי געטראָפן; די פאַרקנסטע מיידל האָט געשריען, און ניט געווען ווער זאָל איר העלפן.

²⁸אז אַ מאַן וועט טרעפן אַ מיידל, אַ יונגפֿרוי וואָס איז ניט פאַרקנסט, און ער וועט זי אָנכאַפן, און וועט ליגן מיט איר,

וואַסער, און זיין אומריין ביזן אָוונט. ⁹און אַ ריינער מאַן זאָל אויפּזאַמלען די אַש פּון דער קו, און אַוועקלייגן אויסן לאַגער אין אַ ריינעם אָרט; און עס זאָל געהאַלטן ווערן פאַר דער עדה פון די קינדער פון ישראל פאַר שפּרענוואַסער; אַ רייניק אַפּפּער איז דאָס. ¹⁰און דער וואָס זאַמלט אויף די אַש פון דער קו, זאָל וואַשן זיינע קליידער, און זיין אומריין ביזן אָוונט. און עס זאָל זיין פאַר די קינדער פון ישראל, און פאַר דעם פּרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי, פאַר אַן אייביקן געזעץ.

¹¹דער וואָס רירט זיך אָן אַן אַ מת, אָן וואָסער עס איז טויטן לייב פון אַ מענטשן, זאָל זיין אומריין זיבן טעג. ¹²ער זאָל זיך רייניקן דערמיט אויפן דריטן טאָג און אויפן זיבעטן טאָג, און ווערן ריין; און אויב ער וועט זיך ניט רייניקן אויפן דריטן טאָג און אויפן זיבעטן טאָג, זאָל ער ניט ווערן ריין. ¹³איטלאַכער וואָס רירט זיך אָן אַן אַ מת, אָן דעם לייב פון אַ מענטשן וואָס איז געשטאַרבן, און ער וועט זיך ניט רייניקן, האָט ער די רואונג פון גאָט פאַראומרייניקט, און יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון ישראל; אַז שפּרענוואַסער איז אויף אים ניט געשפּרענגט געוואָרן, זאָל ער זיין אומריין; זיין אומרייניקייט איז נאָך אויף אים.

¹⁴דאָס איז דער דין: אַז אַ מענטש וועט שטאַרבן אין אַ געצעלט, זאָל איטלאַכער וואָס קומט אין געצעלט, און אַלץ וואָס אין געצעלט, זיין אומריין זיבן טעג. ¹⁵און יעטוועדער אַפּענע כלי, וואָס אויף איר איז ניטאָ אַן אַרומגעשנירט דעקל, איז אומריין. ¹⁶און איטלאַכער וואָס וועט זיך אַנרירן אויפן פרייען פעלד אָן אַ דערשלאַגענעם פון אַ שווערד, אָדער אָן אַ געשטאַרבענעם, אָדער אָן אַ בייין פון אַ מענטשן, אָדער אָן אַ קבר, זאָל זיין אומריין זיבן טעג. ¹⁷און מע זאָל נעמען פאַר דעם אומריינעם פון דער אַש פון דעם פאַרברענטן רייניקאַפּפּער,

און אַרױפּגיטן דערױף לעבעדיקע װאַסער אין אַ כּלי. ¹⁸ און אַ רײנער מאַן זאָל נעמען אַזױב־גראָז, און אײַנטױנקען אין דעם װאַסער, און שפּריצן אױפּן געצעלט, און אױף אַלע פּלים, און אױף די נפּשות װאָס זײַנען דאָרטן געװען, און אױף דעם װאַס האָט זיך אָנגערירט אָן דעם בײַן, אָדער אָן דעם דערשלאָגענעם, אָדער אָן דעם געשטאַרבענעם, אָדער אָן דעם קבר. ¹⁹ און דער װאַס איז רײן זאָל שפּריצן אױף דעם אומרײנעם אױפּן דריטן טאָג און אױפּן זיבעטן טאָג; און ער זאָל אים רײניקן אױפּן זיבעטן טאָג; און ער זאָל װאַשן זײַנע קלײדער, און זיך באַדן אין װאַסער, און װערן רײן אין אָװנט. ²⁰ און אַ מענטש װעט זײַן אומרײן, און װעט זיך ניט רײניקן, זאָל יענע זעל פּאַר-שניטן װערן פּון צװישן דער עדה, װאָרום דאָס הייליקטום פּון גאָט האָט ער פּאַראומרײניקט; שפּרענגװאַסער איז אױף אים ניט געשפּרענגט געװאָרן, איז ער אומרײן. ²¹ און עס זאָל זײַן פּאַר אַן אײַביקן געזעץ. און דער װאַס שפּריצט דאָס שפּרענגװאַסער, זאָל װאַשן זײַנע קלײדער; און דער װאַס רירט זיך אָן אָן דעם שפּרענגװאַסער, זאָל זײַן אומרײן בײַן אָװנט. ²² און אַלץ װאַס דער אומרײנער װעט זיך אָנרירן אָן דעם, זאָל זײַן אומרײן; און דער מענטש װאַס רירט זיך אָן אים אָן, זאָל זײַן אומרײן בײַן אָװנט.

כ און די קינדער פּון ישׂראל, די גאַנצע עדה, זײַנען געקומען אין מדבר צֵן, אין ערשטן חודש; און דאָס פּאָלק איז געזעסן אין קדש; און מרים איז דאָרטן געשטאַרבן, און איז דאָרטן באַגראָבן געװאָרן.

² און די עדה האָט ניט געהאַט קײן װאַסער, און זײ האָבן זיך אײַנגעזאַמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען. ³ און דאָס פּאָלק האָט זיך געקריגט מיט משהן, און זײ האָבן געזאָגט, אַזױ

²¹דעם פרעמדן מעגסטו לייען אויף צינזן, אָבער דיין ברודער טאַרסטו ניט לייען אויף צינזן; כדי גאַט דיין האַר זאָל דיך בענטשן אין אַלץ צו וואָס דיין האַנט נעמט זיך, אין דעם לאַנד וואָס דו קומסט אַהין, עס צו אַרבעטן.

²²אַז דו וועסט מנדר זיין אַ נדר צו גאַט דיין האַר, זאָלסטו זיך ניט שפּעטיקן אים צו באַצאָלן; וואָרום מאַנען וועט אים מאַנען גאַט דיין האַר פון דיר, און אויף דיר וועט זיין אַ זינד. ²³אויב אָבער דו וועסט זיך פאַרמיידן פון מנדר זיין, וועט אויף דיר ניט זיין קיין זינד. ²⁴וואָס גייט אַרויס פון דיין מויל זאָלסטו אָפּהיטן, און זאָלסט טאָן אזוי ווי דו האַסט פרייוויליק מנדר געווען צו גאַט דיין האַר—וואָס דו האַסט אַרויסגערעדט מיט דיין מויל.

²⁵אַז דו קומסט אין דיין חברים וויינגאַרטן, מעגסטו עסן וויינטרויבן צו זאָט וויפיל דו ווילסט, אָבער אין דיין כלי זאָלסטו ניט אַרײַנטאָן.

²⁶אַז דו קומסט אין דיין חברים תבואה, מעגסטו אָפּרייסן זאָנען מיט דיין האַנט, אָבער אַ שניידמעסער טאַרסטו ניט אויפהייבן אויף דיין חברים תבואה.

כד ¹אז אַ מאַן וועט נעמען אַ ווייב און זי באַמאַנען, איז, אויב זי וועט געפינען אַן אומחן אין זיינע אויגן, ווייל ער האָט אויסגעפונען אין איר אַ מיאוסע זאַך, און ער וועט איר שרייבן אַ גט, און געבן אין איר האַנט, און וועט זי אַוועקשיקן פון זיין הויז, ²און זי וועט אַוועק פון זיין הויז, און גיין און ווערן אַן אַנדער מאַנס, ³און דער לעצטער מאַן וועט זי פיינט קריגן, און וועט איר שרייבן אַ גט, און געבן אין איר האַנט, און וועט זי אַוועקשיקן פון זיין הויז, אָדער דער לעצטער מאַן וואָס האָט זי גענומען פאַר אַ ווייב צו אים, וועט שטאַרבן, ⁴טאַר ניט איר ערשטער מאַן, וואָס האָט זי אַוועקגעשיקט, זי צוריקנעמען צו

ווערן פאַר אַ ווייב צו אים, נאָכדעם אַז זי איז פאַראומרײניקט געוואָרן; וואָרום אַן אומווערדיקייט איז דאָס פאַר גאָט; און זאָלסט ניט זינדיק מאַכן דאָס לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גייט דיר פאַר אַ נחלה.

⁵אז אַ מאַן וועט נעמען אַ נייע ווייב, זאָל ער ניט אַרויס־גיין אין חיל, און אויף אים זאָל ניט אַרויפגעלייגט ווערן קיין זאַך; פריי זאָל ער זיין פאַר זיין היים איין יאָר, און דערפרייען זיין ווייב וואָס ער האָט גענומען.

⁶מע זאָל ניט נעמען אין משכון אַ האַנטמיל אָדער אַן אויבערשטן מילשטיין; וואָרום אַ נפש נעמט מען אין משכון.

⁷אז עמיצער וועט געפונען ווערן גנבענדיק אַ נפש פון זיינע ברידער, פון די קינדער פון ישראל, און ער וועט באַלעבאַטעווען איבער אים, און וועט אים פאַרקויפן, זאָל שטאַרבן יענער גנב. און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פון צווישן דיר.

⁸זיי אָפּגעהיט מיט דער פּלאַג פון צרעת, צו היטן זייער און צו טאָן אזוי ווי אַלץ וואָס די כּהנים פון שבט לוי וועלן אַיך לערנען; אזוי ווי איך האָב זיי באַפוילן, זאָלט איר היטן צו טאָן. ⁹געדענק וואָס גאָט דיין האַר האָט געטאָן צו מרימען אונטער־וועגס⁹, ווען איר זייט אַרויסגעגאַנגען פון מצרים.

¹⁰אז דו וועסט אַנטלייען דיין חבר וואָסער עס איז הלואּה, זאָלסטו ניט אַריינגיין צו אים אין הויז צו נעמען זיין משכון. ¹¹דרויסן זאָלסטו שטיין, און דער מאַן וואָס דו אַנטלייסט אים, זאָל דיר אַרויסטראַגן דעם משכון דרויסן. ¹²און אויב ער איז אַן אַרעמאָן, זאָלסטו זיך ניט לייגן מיט זיין משכון. ¹³אומקערן זאָלסטו אים אומקערן דעם משכון, ווי די זון גייט אונטער; כּדי ער זאָל זיך לייגן אין זיין צודעק, און דיך בענטשן; און פון דיר וועט עס זיין אַ גערעכטיקייט פאַר גאָט דיין האַר.

¹⁴ וְאָלֶסט נִיט דריקן אָן אַרעמען און נויטבאַדערפטיקן לוינאַרבעטער פון דיינע ברידער, אָדער פון דיין פרעמדן וואָס אין דיין לאַנד, אין דיינע טויערן. ¹⁵ אין דעם אייגענעם טאָג וואָלסטו אָפגעבן זיין לוי, און די זון וואָל נִיט אונטערגיין דערויף; וואָרום ער איז אָן אַרעמאַן, און ער קוקט אויס דערויף; כּדי ער וואָל נִיט רופן אויף דיר צו גאָט, און אויף דיר וועט זיין אַ זינד.

¹⁶ פּאָטערס וואָלן נִיט געטייט ווערן פאַר קינדער, און קינדער וואָלן נִיט געטייט ווערן פאַר פּאָטערס; יעטוועדער פאַר זיין זינד וואָל געטייט ווערן.

¹⁷ וְאָלֶסט נִיט פאַרדרייען דעם משפט פון אַ פרעמדן, פון אַ יתום; און וואָלסט נִיט נעמען אין משכון דעם בגד פון אָן אַלמנה. ¹⁸ און וואָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין מצרים, און גאָט דיין האַר האָט דיר אויסגעלייזט פון דאָרטן; דרום באַפעל איך דיר צו טאָן די דאָזיקע זאַך.

¹⁹ אַז דו וועסט שניידן דיין שניט אין פעלד, און וועסט פאַרגעסן אַ גאַרב אין פעלד, וואָלסטו זיך נִיט אומקערן זי צו נעמען; פאַרן פרעמדן, פאַרן יתום, און פאַר דער אַלמנה, וואָל עס זיין; כּדי גאָט דיין האַר וואָל דיר בענטשן אין יעטוועדער טוואונג פון דיינע הענט. ²⁰ אַז דו וועסט אָפקלאַפן דיין איילבערטבויס, וואָלסטו נִיט נאַכווכן די צווייגן הינטער דיר; פאַרן פרעמדן, פאַרן יתום, און פאַר דער אַלמנה, וואָל עס זיין.

²¹ אַז דו וועסט האַרבסטן דיין וויינגאַרטן, וואָלסטו נִיט נאַכקלייבן הינטער דיר; פאַרן פרעמדן, פאַרן יתום, און פאַר דער אַלמנה, וואָל עס זיין. ²² און וואָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין לאַנד מצרים; דרום באַפעל איך דיר צו טאָן די דאָזיקע זאַך. **כה** אַז צווישן מענטשן וועט זיין אַ קריג, און זיי וועלן גענענען צום משפט, און מע וועט זיי משפטן, און גערעכט

מאָכן דעם גערעכטן, און שולדיק מאָכן דעם שולדיקן, ²איו, אויב דעם שולדיקן קומט שלאָגן, זאָל דער ריכטער אים לאָזן אַנידערלייגן און שלאָגן פאַר זיין געזיכט, וועדליק זיין שולד, מיט אַ צאָל. ³פּערציק שלעג זאָל מען אים געבן, ניט מער; טאַמער שלאָגט מען אים מער ווי דאָס, צו פיל שלעג, וועט דיין ברודער געשענדט ווערן פאַר דייע אויגן.

⁴זאָלסט ניט פאַרבינדן אַן אָקס דאָס מויל ווען ער דרעשט. ⁵אַז ברידער וועלן ווינען אין איינעם, און איינער פון זיי וועט שטאַרבן, און קיין קינד האָט ער ניט, זאָל דעם געשטאַרבענעם ווייב ניט ווערן אַ פּרעמדן מאַנס פון דרויסן; איר שוואַגער זאָל קומען צו איר, און זי נעמען פאַר אַ ווייב צו אים, און זי באַשוועגערן. ⁶און עס זאָל זיין: דער ערשטלינג וואָס זי וועט געבערן, זאָל זיין אויפן נאָמען פון זיין געשטאַרבענעם ברודער, כדי זיין נאָמען זאָל ניט אויסגעמעקט ווערן פון ישראל. יאָן אויב דער מאַן וועט ניט וועלן נעמען זיין שוועגערין, זאָל זיין שוועגערין אַרויפגיין אין טויער צו די עלטסטע, און זאָגן: מיין שוואַגער וויל ניט אויפשטעלן זיין ברודער אַ נאָמען אין ישראל; ער וויל מיך ניט באַשוועגערן. ⁷און די עלטסטע פון זיין שטאָט זאָלן אים רופן, און רעדן צו אים. און אַז ער וועט זיך שטעלן און זאָגן: איך וויל זי ניט נעמען, ⁸זאָל זיין שוועגערין גענענען צו אים פאַר די אויגן פון די עלטסטע, און אַראַפציען זיין שוך פון זיין פּוס, און אַ שפּיי טאָן אין זיין פנים, און אויסרופן און זאָגן: אַזוי זאָל געטאָן ווערן צו דעם מאַן וואָס וויל ניט בויען זיין ברודערס הויז. ¹⁰און זיין נאָמען זאָל גערופן ווערן אין ישראל: דאָס הויז פון דעם וואָס מיטן אַראַפֿ געצויגענעם שוך.

¹¹אַז צוויי מענער וועלן זיך ראַנגלען צווישן זיך, איינער

מיטן אַנדערן, און איינעמס ווייב וועט גענענען אַרויסצו-
ראַטעווען איר מאַן פון זיין שלעגערס האַנט, און זי וועט אויס-
שטרעקן איר האַנט, און אים אָננעמען פאַר די ענגע ערטער,
12 זאָלסטו אָפּהאַקן איר האַנט; דיין אויג זאָל זיך ניט דער-
באַרימען.

13 זאָלסט ניט האָבן אין דיין בייטל צווייערליי וואָגשטיינער,
אַ גרעסערן און אַ קלענערן. 14 זאָלסט ניט האָבן אין דיין
הויז צווייערליי אַיפּהס, אַ גרעסערע און אַ קלענערע. 15 אַ
פּויל און ריכטיק געוויכט זאָל זיין ביי דיר; אַ פּוילע און
ריכטיקע אַיפּה זאָל זיין ביי דיר; כּדי דייע טעג זאָלן זיך
לענגערן אויף דער ערד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר. 16 וואָרום
אַן אומווערדיקייט ביי גאָט דיין האַר איז איטלאַכער וואָס טוט
דאָס—איטלאַכער וואָס טוט אַן עוולה.

17 געדענק וואָס עמָלֵק האָט דיר געטאָן אונטערוועגס, ווען
איר זייט אַרויסגעגאַנגען פון מצרים; 18 ווי ער האָט דיך
געטראָפן אונטערוועגס, און האָט געשלאָגן דייע הינטערשטע,
אַלע אָפּגעשלאַפטע הינטער דיר, בעת דו ביסט געווען פאַר-
שמאַכט און מיד; און ער האָט ניט מורא געהאַט פאַר גאָט.
19 דרום זאָל זיין, אַז גאָט דיין האַר באַרוט דיך פון אַלע דייע
פיינט פון רוינד אַרום, אין דעם לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר
פאַר אַ נחלה, עס צו אַרבן, זאָלסטו אויסמעקן דעם זכר פון
עמָלֵק פון אונטערן הימל; זאָלסט ניט פאַרגעסן.

כי תבוא

כו 1 און עס וועט זיין, אַז דו וועסט קומען אין דעם לאַנד וואָס
גאָט דיין האַר גיט דיר פאַר אַ נחלה, און וועסט עס אַרבן,
און זיך באַזעצן דרינען, 2 זאָלסטו נעמען פונעם ערשטן פון
יעטוועדער פרוכט פון דער ערד, וואָס דו וועסט אַרייננעמען פון
דיין לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר, און זאָלסט אַריינטאָן

אין אַ קאַרב, און גיין צו דעם אָרט וואָס גאָט דיין האַר וועט
 אויסדערוויילן צו מאַכן רוען זיין נאָמען דאָרטן. ³ און זאָלסט
 קומען צו דעם כּהן וואָס וועט זיין אין יענע טעג, און זאָגן צו
 אים: איך זאָג היינט פאַר גאָט דיין האַר, אַז איך בין געקומען
 אין דעם לאַנד וואָס גאָט האָט געשוואָרן אונדזערע עלטערן אונדז
 צו געבן. ⁴ און דער כּהן זאָל נעמען דעם קאַרב פון דיין האַנט,
 און אים אַוועקשטעלן פאַר דעם מזבח פון גאָט דיין האַר. ⁵ און
 זאָלסט אויסרופן און זאָגן פאַר גאָט דיין האַר: אַ בלודנער
 אַרמי איז געווען מיין פּאָטער, און ער האָט גענידערט קיין
 מצרים, און האָט זיך דאָרטן אויפגעהאַלטן מיט אַ הייפל
 מענטשן, און ער איז דאָרטן געוואָרן אַ פּאָלק, גרויס, מאַכטיק,
 און פיל. ⁶ און די מצרים האָבן אונדז שלעכטס געטאָן, און האָבן
 אונדז געפייניקט, און אַרויפגעלייגט אויף אונדז שווערע אַרבעט.
 און מיר האָבן געשריען צו גאָט דעם האַר פון אונדזערע עלטערן,
 און גאָט האָט צוגעהערט אונדזער קול, און געזען אונדזער פּיין,
 און אונדזער מאַטערניש, און אונדזער געדריקטקייט. ⁷ און גאָט
 האָט אונדז אַרויסגעצויגן פון מצרים מיט אַ שטאַרקער האַנט,
 און מיט אַן אויסגעשטרעקטן אַרעם, און מיט גרויס פּאַרכטיקייט,
 און מיט צייכנס און מיט ווונדער. ⁸ און ער האָט אונדז
 געבראַכט צו דעמדאָזיקן אָרט, און אונדז געגעבן דאָסדאָזיקע
 לאַנד, אַ לאַנד וואָס פליסט מיט מילך און האָניק. ¹⁰ און אַצונד
 זע, איך האָב געבראַכט דאָס ערשטע פון דער פּרוכט פון דער
 ערד וואָס דו, גאָט, האָסט מיר געגעבן. און זאָלסט עס אַוועק
 לייגן פאַר גאָט דיין האַר, און זיך בוקן פאַר גאָט דיין האַר.
¹¹ און זאָלסט זיך פרייען מיט אַלעם גוטן וואָס גאָט דיין האַר
 האָט געגעבן דיר און דיין הויגעזינט—דו, און דער לוי, און דער
 פרעמדער וואָס צווישן דיר.

¹² אַז דו וועסט ענדיקן מעשרן דעם גאַנצן מעשר פון דיין

תבואה אין דעם דריטן יאָר, דעם יאָר פון מעשר, זאָלסטו עס געבן דעם לוי, דעם פרעמדן, דעם יתום, און דער אַלמנה, כדי זיי זאָלן עסן אין דינע טויערן, און זאָט זיין.¹³ און זאָלסט זאָגן פאַר גאָט דיין האַר: איך האָב אַרויסגעראַמט דאָס הייליקע פון הייז, און האָב עס אויך אַוועקגעגעבן דעם לוי, און דעם פרעמדן, דעם יתום, און דער אַלמנה, אַזוי ווי אַל דיין געבאָט וואָס דו האָסט מיר געבאָטן; איך בין ניט אַוועקגעגאַנגען פון דינע געבאָט, און האָב ניט פאַרגעסן.¹⁴ איך האָב ניט געגעסן אין מיין אַבלות דערפון, און איך האָב ניט אַרויסגעטראָגן דערפון אומריינערהייט, און ניט געגעבן דערפון פאַר אַ טויטן; איך האָב צוגעהערט צו דעם קול פון גאָט מיין האַר; איך האָב געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס דו האָסט מיר באַפוילן.¹⁵ ללוג פון דיין הייליקער וווינונג, פון הימל, און בענטש דיין פאָלק ישראל, און די ערד וואָס דו האָסט אונדז געגעבן, אַזוי ווי דו האָסט געשוואָרן אונדזערע עלטערן—אַ לאַנד וואָס פליסט מיט מילך און האַניק.

¹⁶היינטיקן טאָג באַפעלט דיר גאָט דיין האַר צו טאָן די דאָזיקע חוקים און די געזעצן; און זאָלסט זיי אָפהיטן און טאָן מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער זעל.¹⁷ דו האָסט היינט אויסדערוויילט יהוה אים צו האָבן פאַר דיין גאָט, און צו גיין אין זיינע וועגן, און צו היטן זיינע חוקים און זיינע געבאָט און זיינע געזעצן, און צוצוהערן צו זיין קול.¹⁸ און גאָט האָט דיך היינט אויסדערוויילט אים צו זיין פאַר אַן אייגן פאָלק, אַזוי ווי ער האָט דיר צוגעוואָגט, און צו היטן אַלע זיינע געבאָט;¹⁹ און דיך צו שטעלן העכער איבער אַלע פעלקער וואָס ער האָט געמאַכט, פאַר אַ לויב, און פאַר אַ נאָמען, און פאַר אַ שיינקייט, און כדי זאָלסט זיין אַ הייליק פאָלק צו גאָט דיין האַר, אַזוי ווי ער האָט גערעדט.

כז יאון משה און די עלטסטע פון ישראל האָבן באַפּוילן דעם פּאָלק, אַזוי צו זאָגן: היט אַלע געבאָט וואָס איך געביט אַיך היינט. ² און עס וועט זיין, אין דעם טאָג וואָס איר וועט אַריבערגיין דעם יַרדן צו דעם לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר, זאָלסטו דיר אויפשטעלן גרויסע שטיינער, און זיי באַקאַלכן מיט קאַלך. ³ און זאָלסט אויפשרייבן אויף זיי אַלע ווערטער פון דערדאָזיקער תּוֹרָה, אַז דו וועסט אַריבערגיין; כּדי זאָלסט קומען אין דעם לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר, אַ לאַנד וואָס פּליסט מיט מילך און האַניק, אַזוי ווי גאָט דער האַר פון דינע עלטערן האָט דיר צוגעזאָגט. ⁴ און עס וועט זיין, ווי איר גייט אַריבער דעם יַרדן, זאָלט איר אויפשטעלן דיִדאָדאָזיקע שטיינער וואָס איך באַפעל אַיך היינט, אויף דעם באַרג עִיבָל, און זאָלסט זיי באַקאַלכן מיט קאַלך. ⁵ און זאָלסט דאָרטן בויען אַ מזבּח צו גאָט דיין האַר, אַ מזבּח פון שטיינער; זאָלסט ניט אויפהייבן אויף זיי אַן אַיִזן. ⁶ פון גאַנצע שטיינער זאָלסטו בויען דעם מזבּח פון גאָט דיין האַר; און זאָלסט אויפברענגען אויף אים בראַנדאָפּפּער צו גאָט דיין האַר. ⁷ און זאָלסט שלאַכטן פּרידאָפּפּער און עסן דאָרטן, און זיך פּרייען פאַר גאָט דיין האַר. ⁸ און זאָלסט אויפשרייבן אויף די שטיינער אַלע ווערטער פון דערדאָזיקער תּוֹרָה זייער קלאַר.

⁹ און משה און די כּהנים פון שבט לוי האָבן גערעדט צו גאַנץ ישראל, אַזוי צו זאָגן: זיי שטיל און הער, ישראל: היינטיקן טאָג ביסטו געוואָרן פאַר אַ פּאָלק צו גאָט דיין האַר. ¹⁰ דרום זאָלסטו צוהערן צו דעם קוֹל פון גאָט דיין האַר, און טאָן זיינע געבאָט און זיינע געזעצן וואָס איך געביט דיר היינט.

¹¹ און משה האָט באַפּוילן דעם פּאָלק אין יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן: ¹² דיִדאָזיקע זאָלן שטיין אויפן באַרג גרוים צו בענטשן דאָס פּאָלק, ווען איר גייט אַריבער דעם יַרדן: שמעון, און לוי,

און יהודה, און יששכר, און יוסף, און בנימין. ¹³ און דידאָזיקע
 זאָלן שטיין אויפן באַרג עיבֿל פֿאַר דער קללה: ראובן, גַד,
 און אָשר, און זבולון, דָן, און נפתלי. ¹⁴ און די לויים זאָלן אויס־
 רופן און זאָגן צו אַלע מענער פון ישראל אויף אַ הויכן קוֹל:
¹⁵ פֿאַרשאַלטן דער מאַן, וואָס וועט מאַכן אַ געשניצט אָדער
 געגאַסן בילד, אַן אומווערדיקייט צו גאָט, דאָס ווערק פון אַ
 מיינסטערס הענט, און אויפשטעלן אין פֿאַרבאָרגעניש!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זיך אָפרופן און זאָגן: אָמן!
¹⁶ פֿאַרשאַלטן דער וואָס איז מבזה זיין פֿאַטער אָדער זיין
 מוטער!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!
¹⁷ פֿאַרשאַלטן דער וואָס פֿאַררוקט דעם גרענעץ פון זיין
 חבר!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!
¹⁸ פֿאַרשאַלטן דער וואָס פֿאַרפירט אַ בלינדן אין וועג!
 און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!
¹⁹ פֿאַרשאַלטן דער וואָס פֿאַרדרייט דעם משפט פון אַ
 פרעמדן, אַ יתום, און אַן אַלמנה!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!
²⁰ פֿאַרשאַלטן דער וואָס ליגט מיט זיין פֿאַטערס ווייב,
 וואָרום ער האָט אַנטפלעקט זיין פֿאַטערס צודעק!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!
²¹ פֿאַרשאַלטן דער וואָס ליגט מיט וואָסער עס איז בהמה!
 און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

²² פֿאַרשאַלטן דער וואָס ליגט מיט זיין שוועסטער, זיין
 פֿאַטערס טאָכטער, אָדער זיין מוטערס טאָכטער!
 און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

23 פֶּאֶרשָׁאָלְטֵן דער וואָס ליגט מיט זיין שוויגער!
 און דאָס גאַנצע פּאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
 24 פֶּאֶרשָׁאָלְטֵן דער וואָס שלאָגט זיין חבר אין פֶּאַר באַרגעניש!
 און דאָס גאַנצע פּאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
 25 פֶּאֶרשָׁאָלְטֵן דער וואָס נעמט שוחד צו דערשלאָגן אַ נפשׁ,
 אומשוילדיק בלוט!

און דאָס גאַנצע פּאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
 26 פֶּאֶרשָׁאָלְטֵן דער וואָס וועט ניט מקיים זיין די ווערטער
 פון דער דאָזיקער תּוֹרָה, זיי צו טאָן!
 און דאָס גאַנצע פּאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!

כח יאָן עס וועט זיין, אויב צוהערן וועסטוּ צוהערן צו דעם
 קוֹל פון גאָט דיין האַר, צו היטן צו טאָן אַלע זיינע
 געבאָט וואָס איך געביט דיר היינט, וועט גאָט דיין האַר דיך
 שטעלן העכער איבער אַלע פעלקער פון דער ערד. 2 און דיך
 אַלע זידאָזיקע ברכות וועלן קומען אויף דיר, און דיך
 דערגרייכן, אַז דו וועסט צוהערן צו דעם קוֹל פון גאָט דיין האַר.
 3 געבענטשט וועסטוּ זיין אין שטאָט, און געבענטשט וועסטוּ
 זיין אין פעלד.

4 געבענטשט די פרוכט פון דיין לייב, און די פרוכט פון
 דיין ערד, און די פרוכט פון דיין בהמה, די געבורט פון דיין
 רינדער, און די פרוכפערונג פון דיין שאָף.

5 געבענטשט דיין קאָרב, און דיין טייגמולטער.

6 געבענטשט וועסטוּ זיין ביי דיין אַרײַנגיין, און געבענטשט
 וועסטוּ זיין ביי דיין אַרויסגיין.

7 גאָט וועט געבן דייןע פיינט וואָס שטייען אויף אַקעגן דיר,
 געשלאָגענע פֶּאַר דיר; אויף איין וועג וועלן זיי אַרויסגיין אַקעגן
 דיר, און אויף זיבן וועגן וועלן זיי אַנטלויפן פֶּאַר דיר.
 8 גאָט וועט באַפעלן אַ ברכה ביי דיר אין דייןע שפייכלערס,

און אין אַלץ צו וואָס דיין האַנט נעמט זיך, און ער וועט דיך בענטשן אין דעם לאַנד וואָס גאָט דיין האַר גיט דיר. ⁹גאָט וועט דיך אויפשטעלן פאַר אַ הייליקן פּאָלק צו זיך, אזוי ווי ער האָט דיר געשוואָרן, אויב דו וועסט היטן די געבאָט פון גאָט דיין האַר, און וועסט גיין אין זיינע וועגן. ¹⁰און אַלע פעלקער פון דער ערד וועלן זען, אַז גאָטס נאָמען ווערט גערופן אויף דיר, און זיי וועלן מורא האָבן פאַר דיר. ¹¹און גאָט וועט דיר געבן אַ שפּע פון גוטס אין דער פּרוכט פון דיין לייב, און אין דער פּרוכט פון דיין בהמה, און אין דער פּרוכט פון דיין ערד, אויף דער ערד וואָס גאָט האָט געשוואָרן דינע עלטערן דיר צו געבן. ¹²גאָט וועט דיר עפענען זיין גוטן אוצר, דעם הימל, צו געבן דעם רעגן פון דיין לאַנד אין זיין צייט, און צו בענטשן יעטוועדער טואונג פון דיין האַנט; און וועסט אַנטלייען פיל פעלקער, און דו אַליין וועסט ניט לייען. ¹³און גאָט וועט דיך מאַכן פאַר דעם קאָפּ און ניט פאַר דעם עק, און וועסט רק זיין אויבן, און ניט זיין אונטן, אויב דו וועסט צוהערן צו די געבאָט פון גאָט דיין האַר, וואָס איך געביט דיר היינט צו היטן און צו טאָן, ¹⁴און וועסט זיך ניט אָפקערן פון אַלע ווערטער וואָס איך געביט דיר היינט, רעכטס אָדער לינקס, פּדי צו גיין נאָך פּרעמדע געטער, זיי צו דינען.

¹⁵און עס וועט זיין, אַז דו וועסט ניט צוהערן צו דעם קול פון גאָט דיין האַר, צו היטן צו טאָן אַלע זיינע געבאָט און זיינע געזעצן וואָס איך געביט דיר היינט, וועלן קומען אויף דיר אַלע די דאָזיקע קללות, און וועלן דיך דערגרייכן. ¹⁶פאַרשאַלטן וועסטו זיין אין שטאָט, און פאַרשאַלטן וועסטו זיין אין פעלד.

¹⁷פאַרשאַלטן דיין קאַרב, און דיין טייגמולטער.

¹⁸פאַרשאַלטן די פּרוכט פון דיין לייב, און די פּרוכט פון

דיין ערד, די געבורט פון די ינע רינדער, און די פרוכפערונג פון די ינע שאף.

¹⁹ פארשאַלטן וועסטו זיין ביי דיין אַרײַנגיין, און פאַרשאַלטן וועסטו זיין ביי דיין אַרויסגיין.

²⁰ גאַט וועט אָנשיקן אויף דיר אַ קללה, אַ מהומה, און אַן אָננעשרײַ, אויף יעטוועדער אונטערנעם פון דיין האַנט וואָס דו וועסט טאָן, ביז דו וועסט פאַרטיליגט ווערן, און ביז דו וועסט גיך אונטערגיין פון וועגן די ינע שלעכטע מעשים, וואָס דו האָסט מיך פאַרלאָזן. ²¹ גאַט וועט באַהעפטן אָן דיר די פעסט, ביז ער וועט דיר פאַרלענדן פון דער ערד וואָס דו גייסט אַהין, זי צו אַרבן. ²² גאַט וועט דיר פלאָגן מיט דער, און מיט קדחת, און מיט היץ, און מיט ברענונג, און מיט טריקעניש, און מיט קאַרנבראַנד, און מיט וועלקעניש; און זיי וועלן דיר נאַכיאָגן ביז דו וועסט אונטערגיין. ²³ און דער הימל וואָס איבער דיין קאָפּ וועט זיין קופער, און די ערד וואָס אונטער דיר אייזן. ²⁴ גאַט וועט מאַכן דעם רעגן פון דיין לאַנד שטויב און ערד; עס וועט נידערן אויף דיר פון הימל, ביז דו וועסט פאַר-טיליגט ווערן.

²⁵ גאַט וועט דיר געבן אַ געשלאַגענעם פאַר די ינע פיינט; אויף איין וועג וועסטו אַרויסגיין אַקעגן זיי, און אויף זיבן וועגן וועסטו אַנטלויפן פאַר זיי, און וועסטו זיין צו שוידער ביי אַלע קיינאָרײַכן פון דער ערד. ²⁶ און די ינע טויטע לייבער וועלן זיין צו שפייז פאַר יעטוועדער פויגל פון הימל, און פאַר דער חיה פון דער ערד, און קיינער וועט ניט אַוועקטרייבן. ²⁷ גאַט וועט דיר פלאָגן מיט דעם אויסשלאָג פון מצרים, און מיט בלאָטערן, און מיט קרעץ, און מיט בייסעניש, אַז דו וועסט ניט קענען געהיילט ווערן. ²⁸ גאַט וועט דיר פלאָגן מיט משוגעת, און מיט בלינדקייט, און מיט צעדולטקייט פון האַרצן. ²⁹ און

וועסט טאָפן אין מיטן טאָג אזוי ווי אַ בלינדער טאָפט אין דער פּינצטער, און וועסט ניט באַגליקן אין דיינע וועגן, און וועסט רק זיין באַרױבט און באַגולט אַלע טעג, און קיינער וועט ניט העלפן. ³⁰ אַ ווייב וועסטו פאַרקנסן, און אַן אַנדערער וועט מיט איר זיין; אַ הויז וועסטו בויען, און וועסט ניט ווױנען דערין; אַ וויינגאַרטן וועסטו פּלאַנצן, און וועסט אים ניט אָנהייבן. ³¹ דײַן אָקס וועט געשאַכטן ווערן פאַר דײַנע אויגן, און וועסט פון אים ניט עסן; דײַן אייזל וועט אַוועקגעגולט ווערן פון פאַר דײַן פנים, און וועט דיר ניט אומגעקערט ווערן; דײַנע שאַף וועלן אַוועקגעגעבן ווערן צו דײַנע פיינט, און וועסט ניט האָבן ווער וואָל העלפן. ³² דײַנע זין און דײַנע טעכטער וועלן אַוועקגעגעבן ווערן צו אַן אַנדער פּאָלק, און דײַנע אויגן וועלן זען, און אויסגיין נאָך זיי אַ גאַנצן טאָג, און דײַן האַנט וועט זיין אַן מאַכט. ³³ די פּרוכט פון דײַן ערד, און דײַן גאַנצע מי, וועט אויפּעסן אַ פּאָלק וואָס דו קענסט ניט, און וועסט רק זיין באַרױבט און געדריקט אַלע טעג. ³⁴ און וועסט ווערן משוגע פון דער זעאונג פון דײַנע אויגן וואָס דו וועסט זען. ³⁵ גאַט וועט דיר פּלאַגן מיט אַ בייזן אויסשלאַג אויף די קני און אויף די שענקלען, אַז דו וועסט ניט קענען געהיילט ווערן; פון דײַן פּוסטריט ביז דײַן שפיץ קאָפּ. ³⁶ גאַט וועט אַוועקפירן דיר, און דײַן מלך וואָס דו וועסט אויפּשטעלן איבער דיר, צו אַ פּאָלק וואָס דו און דײַנע עלטערן האָבן ניט געקענט; און וועסט דאָרטן דינען פּרעמדע געטער, האַלץ און שטיין. ³⁷ און וועסט זיין פאַר אַ שרעק, פאַר אַ שפּריכוואָרט, און פאַר אַ שפּאַט, צווישן אַלע פעלקער וואָס גאַט וועט דיר אַהין אַוועקפירן.

³⁸ פּיל זריעה וועסטו אַרויסטראַגן אין פעלד, און ווינציק וועסטו אַיינואַמלען, וואָרום דער הייַשעריק וועט עס פאַרזערן. ³⁹ וויינגערטנער וועסטו פּלאַנצן און באַאַרבעטן, אָבער וויין

וועסטו ניט טרינקען און ניט אַרײַננעמען, וואַרום דער וואַרעם וועט עס אויפּעסן. ⁴⁰אײַלבערטבויער וועסטו האָבן אין דיין גאַנצן געמאַרק, אָבער מיט אײַל וועסטו זיך ניט זאַלבן, וואַרום דיײַנע אײַלבערטן וועלן אַראָפּפּאַלן. ⁴¹זיין און טעכטער וועסטו האָבן, אָבער זיי וועלן ניט בלייבן בײַ דיר, וואַרום זיי וועלן אַוועקגיין אין געפּאַנגענשאַפט. ⁴²אַלע דיײַנע בויער און די פּרוכט פּון דיין ערד וועט ירשען דער גריל.

⁴³דער פּרעמדער וואָס צווישן דיר וועט שטייגן העכער און העכער איבער דיר, און דו וועסט נידערן אַראָפּ און אַראָפּ. ⁴⁴ער וועט דיר אַנטלייען, און דו וועסט אים ניט אַנטלייען; ער וועט זיין דער קאָפּ, און דו וועסט זיין דער עק.

⁴⁵און אַלע די דידאַזיקע קללות וועלן קומען אויף דיר, און וועלן דיך נאַכיאָגן און דיך דערגרייכן, ביז דו וועסט פּאַרטיליגט ווערן, ווייל דו האָסט ניט צוגעהערט צו דעם קול פּון גאָט דיין האַר, צו היטן זײַנע געבאָט און זײַנע געזעצן וואָס ער האָט דיר געבאָטן. ⁴⁶און זיי וועלן זיין פּאַר אַ צײַכן און פּאַר אַ ווונדער אויף דיר און אויף דיין זאַמען ביז אייביק. ⁴⁷דערפּאַר וואָס דו האָסט ניט געדינט גאָט דיין האַר מיט שמחה, און מיט אַ פּרײַלאַכן האַרצן, אין אַ שפּע פּון אַלץ, ⁴⁸וועסטו דינען דיין פּיינט, וואָס גאָט וועט אים אַנשיקן אויף דיר, אין הונגער, און אין דאַרשטיקייט, און אין נאַקעטקייט, און אין מינערונג פּון אַלץ; און ער וועט אַרויפּטאַן אַן אַײַזערנעם יאָך אויף דיין האַלדז, ביז ער וועט דיך פּאַרטיליגן.

⁴⁹גאָט וועט אַנטראָגן אויף דיר אַ פּאַלק פּון דער ווייטן, פּון עק ערד, אַזוי ווי עס קומט צו שוועבן אַן אַדלער, אַ פּאַלק וואָס דו וועסט ניט פּאַרשטיין זיין לשון; ⁵⁰אַ פּאַלק מיט אַ פּאַר-שייטן פנים, וואָס וועט ניט שווינען דעם פנים פּון אַ זקן, און אַ יונגן וועט ער ניט לײַטזעליקן. ⁵¹און ער וועט אויפּעסן די פּרוכט

פון דיין בהמה, און די פרוכט פון דיין ערד, ביז דו וועסט פאַר-
טיליגט ווערן; וואָס וועט דיר ניט איבערלאָזן קיין תבואה, קיין
וויין, און קיין אייל, קיין געבורט פון דייע רינדער, און קיין
פרוכפערונג פון דייע שאָף, ביז ער וועט דיך אונטערברענגען.
⁵² און ער וועט דיך באַלעגערן אין אַלע דייע טויערן, ביז עס
וועלן נידערן דייע הויכע און פעסטע מויערן, וואָס דו האָסט
זיך אויף זיי פאַרויכערט, אין דיין גאַנצן לאַנד; יא, ער וועט דיך
באַלעגערן אין אַלע דייע טויערן, אין דיין גאַנצן לאַנד וואָס
גאָט דיין האַר האָט דיר געגעבן. ⁵³ און וועסט עסן די פרוכט
פון דיין לייב, דאָס פלייש פון דייע זין און דייע טעכטער
וואָס גאָט דיין האַר האָט דיר געגעבן, אין דער באַלעגערונג,
און אין דער דריקונג וואָס דיין פיינט וועט דיך דריקן.
⁵⁴ דער איידעלער מענטש צווישן דיר און דער זייער פאַר-
צערטלטער, זיין אויג וועט זיין שלעכט צו זיין ברודער, און
צו דער ווייב פון זיין בוועם, און צו די איבעריקע קינדער וואָס
ער וועט איבערלאָזן, ⁵⁵ צו געבן איינעם פון זיי פון דעם פלייש
פון זיינע קינדער וואָס ער וועט עסן, ווייל גאַרנישט וועט אים זיין
געבליבן אין דער באַלעגערונג, און אין דער דריקונג וואָס
דיין פיינט וועט דיך דריקן אין אַלע דייע טויערן. ⁵⁶ די
איידעלע צווישן דיר און די פאַרצערטלטע, וואָס האָט קיינמאָל
ניט געפרוווט שטעלן איר פוסטריט אויף דער ערד, פון פאַר-
צערטלקייט און פון איידלקייט, איר אויג וועט זיין שלעכט
צו דעם מאַן פון איר בוועם, און צו איר זון, און צו איר
טאָכטער, ⁵⁷ און צו איר נאָכגעבורט וואָס קומט אַרויס פון צווישן
אירע פיס, און צו אירע קינדער וואָס זי וועט געבערן, וואָרום
זי וועט זיי אויפעסן אין פאַרבאַרגעניש, אין מינערונג פון אַלץ,
אין דער באַלעגערונג, און אין דער דריקונג וואָס דיין פיינט
וועט דיך דריקן אין דייע טויערן.

⁵⁸אויב דו וועסט ניט היטן צו טאן אלע ווערטער פון דער דאָזיקער תורה, וואָס שטייען געשריבן אין דעמדאָזיקן בוך, מורא צו האָבן פאַר דעמדאָזיקן געאַכפערטן און פאַרכטיקן נאָמען, פאַר יהוה דיין גאָט, ⁵⁹וועט גאָט מאַכן ווונדערלאַך דייןע פּלאַגן, און די פּלאַגן פון דייןע קינדער—גרויסע און אַנגעהאַלטענע פּלאַגן, און בייזע און אַנגעהאַלטענע קרענק. ⁶⁰און ער וועט ווידער ברענגען אויף דיר אלע ווייטאָקן פון מצרים, וואָס דו האָסט זיך געשראָקן פאַר זיי, און זיי וועלן זיך באַהעפטן אָן דיר. ⁶¹אויך יעטוועדער קרענק און יעטוועדער פּלאַג וואָס שטייט ניט געשריבן אין דעם בוך פון דערדאָזיקער תורה, וועט זיי גאָט אַרויפברענגען אויף דיר ביז דו וועסט פאַרטיליגט ווערן. ⁶²און איר וועט בלייבן מיט אַ הייפל מענטשן, אַנשטאָט וואָס איר זייט געווען אַזוי ווי די שטערן פון הימל אין פּילקייט; ווייל דו האָסט ניט צוגעהערט צו דעם קול פון גאָט דיין האַר. ⁶³און עס וועט זיין, אַזוי ווי גאָט האָט זיך געפרייט איבער אײך, אײך צו באַגיטיקן, און אײך צו מערן, אַזוי וועט גאָט זיך פרייען איבער אײך, אײך אונטערצוברענגען און אײך צו פאַרטיליגן; און איר וועט אַוועקגעריסן ווערן פון דער ערד וואָס דו קומסט אַהין, זי צו אַרבן. ⁶⁴און גאָט וועט זיך צעשפרייטן צווישן אלע אומות, פון עק ערד ביז עק ערד, און וועסט דאָרטן דינען פרעמדע געטער, וואָס דו און דייןע עלטערן האָבן ניט געקענט, האַלץ און שטיין. ⁶⁵און צווישן די דאָזיקע פעלקער וועסטו קיין רו ניט האָבן, און קיין מנוחה וועט ניט זיין פאַר דיין פּוּסטרײט; און גאָט וועט דיר געבן דאָרטן אַן אומרואַיק האַרץ, און אויסגייעניש פון די אויגן, און פאַרשמאַכטונג פון דער זעל. ⁶⁶און דיין לעבן וועט דיר הענגען אַנטקעגן, און וועסט אַנגסטן טאָג און נאַכט, און ניט זיין זיכער מיט דיין לעבן. ⁶⁷אין פריי מאַרגן וועסטו זאָגן: הלוואי ווערט אַוונט! און אין אַוונט וועסטו

זאָגן: הַלוֹאֲי ווערט פּרימאַרגן! פֿון וועגן דער אַנגסט פֿון דיין האַרצן וואָס דו וועסט אַנגסטן, און פֿון וועגן דער זעאוונג פֿון דינע אויגן וואָס דו וועסט זען.⁶⁵ און גאָט וועט דיך אומקערן אויף שיפּן קיין מצרים, אויף דעם וועג וואָס איך האָב דיר געזאָגט, וועסט אים מער ניט אַנווען. און איר וועט זיך דאָרטן אַנבאַטן צו אייערע פיינט פֿאַר קנעכט און פֿאַר דינסטן, און קיין קויפּער וועט ניט זיין.

⁶⁶דאָס זיינען די ווערטער פֿון דעם בונד וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן צו שליסן מיט די קינדער פֿון ישראל אין לאַנד מואָב, אַחוץ דעם בונד וואָס ער האָט געשלאָסן מיט זיי אין חוּרֵב.

כט יאון משה האָט צונויפגערופּן גאַנץ ישראל, און האָט צו זיי געזאָגט:

איר האָט געזען אַלץ וואָס גאָט האָט געטאָן פֿאַר אייערע אויגן אין לאַנד מצרים צו פֿרעהן, און צו אַלע זיינע קנעכט, און צו זיין גאַנצן לאַנד;² די גרויסע פּרווונגען וואָס דינע אויגן האָבן געזען, יענע גרויסע צייכנס און ווונדער. ³אַבער גאָט האָט אייך ניט געגעבן אַ האַרץ צו פֿאַרשטיין, און אויגן צו זען, און אויערן צו הערן, ביז אויף היינטיקן טאָג. ⁴און איך האָב אייך געפירט פּערציק יאָר דורכן מדבר; אייערע קליידער זיינען ניט אָפּגעטראָגן געוואָרן אויף אייך, און דיין שוך איז ניט אָפּגעטראָגן געוואָרן אויף דיין פּוס. ⁵ברויט האָט איר ניט געגעסן, און וויין און געטראַנק האָט איר ניט געטרונקען; כּדי איר זאָלט וויסן אַז איך בין יהוה אייער גאָט. ⁶און אַז איר זייט געקומען צו דעמדאָזיקן אָרט, איז אַרויסגעגאַנגען סיחון דער מלך פֿון חשבון, און עוג דער מלך פֿון בֶּשֶׁן, אַקעגן אונדז אויף מלחמה, און מיר האָבן זיי געשלאָגן. ⁷און מיר האָבן צוגענומען זייער לאַנד, און האָבן עס געגעבן פֿאַר אַ נחלה צו די ראַובנים, און

צו די גדים, און צו דעם האלבן שבט מנשה. ⁹דרום זאלט איר היטן די ווערטער פון דעמדאזיקן בונד, און זיי טאן, כדי איר זאלט באגליקן אין אלץ וואס איר וועט טאן.

נצבים

⁹איר שטייט היינט אלע פאר גאט אייער האר, אייערע הויפטלייט, אייערע שבטים, אייערע עלטסטע, און אייערע אויפועערס, אלע מענער פון ישראל, ¹⁰אייערע קליינע קינדער, אייערע ווייבער, און דיין פרעמדער וואס אין דיין לאגער, פון דיין האלצהעקער ביז דיין וואסערשעפער; ¹¹אז דו זאלסט אריינטרעטן אין דעם בונד פון יהוה דיין גאט און אין זיין שבועה וואס יהוה דיין גאט שליסט מיט דיר היינט; ¹²כדי דו אויפצושטעלן היינט פאר א פאלק צו אים, און ער זאל דיר זיין צום גאט, אזוי ווי ער האט דיר צוגעזאגט, און אזוי ווי ער האט געשווארן צו דייער עלטערן, צו אברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן. ¹³און ניט מיט אייך אליין שליס איך דעם דאזיקן בונד און די דאזיקע שבועה, ¹⁴נייערט אי מיט דעם וואס שטייט דא מיט אונדז היינט פאר גאט אונדזער האר, אי מיט דעם וואס איז דא ניט פאראן מיט אונדז היינט. ¹⁵ווארום איר וויסט ווי מיר זיינען געזעסן אין לאנד מצרים, און ווי מיר זיינען דורכגעגאנגען צווישן די פעלקער וואס איר זייט דורכגעגאנגען. ¹⁶און איר האט געזען זייערע אומווערדיקייטן, און זייערע אפגעטער, האלץ און שטיין, זילבער און גאלד, וואס ביי זיי. ¹⁷טאמער איז דא צווישן אייך א מאן, אדער א פרוי, אדער א משפחה, אדער א שבט, וואס זיין הארץ קערט זיך אפ היינט פון יהוה אונדזער גאט, צו גיין דינען די געטער פון יענע פעלקער; טאמער איז פאראן צווישן אייך א ווארצל וואס פרוכפערט ביטערקרויט און ווערמוט; ¹⁸און עס וועט זיין, אז ער וועט הערן

די ווערטער פון דערדאזיקער שבועה, וועט ער זיך רימען אין זיין האַרצן, אזוי צו זאָגן: פריד וועט זיין צו מיר, ווען איך וועל גיין אין דער אַיינגעשפּאַרטקייט פון מיין האַרצן—כדי אונטער צוברענגען דאָס באַוועסערטע אין איינעם מיטן דאָרשטיקן—¹⁹וועט אים גאָט ניט וועלן פאַרגעבן, נייערט דער צאָרן פון גאָט און זיין פאַרדראָס וועט דענסמאָל ברענען אויף יענעם מאָן, און אויף אים וועט הוייערן די גאַנצע קללה וואָס שטייט געשריבן אין דעמדאָזיקן בוך, און גאָט וועט אויסמעקן זיין נאָמען פון אונטערן הימל.²⁰ און גאָט וועט אים אָפּשיידן צום בייון פון אַלע שבטים פון ישראל, אזוי ווי אַלע קללות פון דעם בונד וואָס שטייט געשריבן אין דעמדאָזיקן בוך פון דער תורה.²¹ און דער שפּעטערדיקער דור, אַייערע קינדער וואָס וועלן אויפשטיין נאָך אַיך, און דער פּרעמדער וואָס וועט קומען פון אַ ווייטן לאַנד, וועלן זאָגן:—ווען זיי וועלן זען די פּלאַנן פון דעמדאָזיקן לאַנד, און אירע קרענק מיט וואָס גאָט האָט עס קראַנק געמאַכט;²² אזו שוועבל און זאָלץ, פאַרברענט, איז איר גאַנצע ערד; ניט זי ווערט געזייט, און ניט זי לאָזט אַרויס אַ שפּראַצונג, און ניט עס וואַקסט אויף איר אַ שום גראָס, אזוי ווי די איבערקערעניש פון סדום, און עמֹרָה, אַדמָה, און צבֹוֹיִם, וואָס גאָט האָט איבערגעקערט אין זיין כּעס און אין זיין גרימ צאָרן—²³וועלן אַלע פעלקער זאָגן: פאַרוואָס האָט גאָט געטאָן אזוי צו דעמדאָזיקן לאַנד? וואָס איז דערדאָזיקער גרויסער גרימצאָרן? ²⁴און מע וועט זאָגן: פאַרוואָס זיי האָבן פאַרלאָזן דעם בונד פון יהוה דעם גאָט פון זייערע עלטערן, וואָס ער האָט מיט זיי געשלאָסן, ווען ער האָט זיי אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים; ²⁵און זיי זענען געגאַנגען און האָבן געדינט פּרעמדע געטער, און זיך געבוקט צו זיי, געטער וואָס זיי האָבן זיי ניט געקענט, און וואָס ער האָט זיי ניט אַיינגעטיילט.²⁶ און דער

צאָרן פון גאָט האָט געגרימט אויף דעמדאָזיקן לאַנד, צו ברענגען דערויף די גאַנצע קללה וואָס שטייט געשריבן אין דעמדאָזיקן בוך. ²⁷און גאָט האָט זיי אַרויסגעריסן פון זייער ערד מיט רוגז, און מיט גרימצאָרן, און מיט גרויס פעס, און האָט זיי פאַרוואָרפן אין אַן אַנדער לאַנד, אַזוי ווי היינטיקן טאַג.

²⁸דאָס פאַרבאַרגענע איז ביי גאָט אונדזער האַר, אָבער דאָס אַנטפלעקטע איז פאַר אונדז און פאַר אונדזערע קינדער אויף אייביק—צו טאָן אַלע ווערטער פון דערדאָזיקער תּוֹרָה.

און עס וועט זיין, אַז עס וועלן קומען אויף דיר אַלע די דאָזיקע זאַכן, די ברכה און די קללה, וואָס איך האָב געלייגט פאַר דיר, און וועסט דיר נעמען צום האַרצן, צווישן די אַלע פעלקער וואָס גאָט דיין האַר האָט דיר אַהין פאַרשטויסן, ²⁹און וועסט זיך אומקערן צו גאָט דיין האַר, און וועסט צוהערן צו זיין קול, אַזוי ווי אַלץ וואָס איך באַפעל דיר היינט, דו און דינע קינדער, מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער זעל, ³⁰וועט גאָט דיין האַר אומקערן דיין געפאַנגענשאַפט, און ער וועט דיר דערבאַרימען, און וועט צוריק דיר אַיניג זאַמלען פון אַלע אומות וואָס גאָט דיין האַר האָט דיר אַהין צעשפּרייט. ³¹אַז דינע פאַרשטויסענע זאָלן זיין אין עק הימל, וועט דיר גאָט דיין האַר פון דאָרטן אַיינוזאַמלען, און וועט פון דאָרטן דיר נעמען. ³²און גאָט דיין האַר וועט דיר ברענגען אין דעם לאַנד וואָס דינע עלטערן האָבן געאַרבעט, און וועסט עס אַרבעטן, און ער וועט דיר באַגיטיקן, און דיר מערן מיינ פון דינע עלטערן. ³³און גאָט דיין האַר וועט באַשניידן דיין האַרץ, און דאָס האַרץ פון דינע קינדער, ליב צו האָבן גאָט דיין האַר מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער זעל, כדי זאָלסט לעבן. ³⁴און גאָט דיין האַר וועט געבן אַלע די דאָזיקע קללות אויף דינע פיינט, און אויף דינע שוּנאים וואָס האָבן דיר

געיאָגט. ⁸און דו וועסט זיך אומקערן, און צוהערן צו דעם קול פון גאָט, און טאָן אַלע זיינע געבאָט וואָס איך געביט דיר היינט. ⁹און גאָט דיין האָר וועט דיר געבן אַ שפּע אין יעטוועדער טואונג פון דיין האָנט, אין דער פרוכט פון דיין לייב, אין דער פרוכט פון דיין בהמה, און אין דער פרוכט פון דיין ערד צום גוטן; וואָרום גאָט וועט זיך ווידער פרייען מיט דיר צום גוטן, אַזוי ווי ער האָט זיך געפרייט מיט דייןע עלטערן; ¹⁰אַז דו וועסט צוהערן צו דעם קול פון גאָט דיין האָר, צו היטן זיינע געבאָט און זיינע געזעצן וואָס שטייען געשריבן אין דעמדאָזיקן בוך פון דער תורה; אַז דו וועסט זיך אומקערן צו גאָט דיין האָר מיט דיין גאַנצן האַרצן, און מיט דיין גאַנצער זעל. ¹¹וואָרום דאָסדאָזיקע געבאָט וואָס איך געביט דיר היינט, דאָס איז ניט פאַרהוילן פון דיר, און דאָס איז ניט צו ווייט. ¹²ניט אויפן הימל איז דאָס, אַז דו זאָלסט זאָגן: ווער וועט אונדז אַרויפגיין אויפן הימל און עס נעמען פאַר אונדז, און עס אונדז לאָזן הערן, כדי מיר זאָלן עס טאָן? ¹³און ניט פון יענער זייט ים איז דאָס, אַז דו זאָלסט זאָגן: ווער וועט אונדז אַריבערגיין אויף יענער זייט ים, און עס נעמען פאַר אונדז, און דאָס אונדז לאָזן הערן, כדי מיר זאָלן עס טאָן? ¹⁴נייערט זייער נאַנט איז דאָס וואָרט צו דיר, אין דיין מויל, און אין דיין האַרצן, עס צו טאָן.

¹⁵זע, איך האָב היינט געלייגט פאַר דיר לעבן און גוטס, און טויט און שלעכטס, ¹⁶וואָס איך באַפעל דיר היינט ליב צו האָבן גאָט דיין האָר, צו גיין אין זיינע וועגן, און צו היטן זיינע געבאָט און זיינע חוקים און זיינע געזעצן, כדי זאָלסט לעבן און זיך מערן, און גאָט דיין האָר זאָל דיך בענטשן אין דעם לאַנד וואָס דו קומסט אַהין, עס צו אַרבן. ¹⁷אַבער אַז דיין האַרץ וועט זיך אַפקערן, און וועסט ניט צוהערן, און וועסט אַראָפּגעפירט ווערן, און וועסט זיך בוקן צו פרעמדע געטער, און זיי דינען,

18 וְזָאג אִיךְ אִיךְ הַיִּנֵּט אָן, אַז אונטערגיין וועט איר אונטערגיין; איר וועט ניט מאַריר־ימים זיין אויף דער ערד וואָס דו גייסט אַריבער דעם יַרְדֵּן צו קומען אַהין, זי צו אַרְבֵּן. 19 אִיךְ מֵאָךְ הַיִּנֵּט עֲדוֹת אַקעגן אִיךְ הַיִּמֶל און ערד: לעבן און טויט האָב אִיךְ געלייגט פֿאַר אִיךְ, אַ בֵּרֶכָה און אַ קִלְלָה, דרום וואָלסטו אויס־וויילן דאָס לעבן, כּדִּי וואָלסט לעבן, דו און דיין וואָמען; 20 לִיב צו האָבן גאָט דיין האַר, צוצוהערן צו זיין קוֹל, און זיך צו באַהעפטן אָן אים, וואָרום דאָס איז דיין לעבן און דיין אַריכט־ימים; כּדִּי צו זיצן אויף דער ערד וואָס גאָט האָט געשוואָרן צו דינע עלטערן, צו אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן, זיי צו געבן.

וַיֵּלֶךְ

לא וְאֵין מֹשֶׁה אִינו געגאַנגען, און האָט גערעדט דיִדאָזיקע ווערטער צו גאַנץ ישראל. 2 און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַ מֵאָן פֿון הַיִּנְדְּעֵרֶט און צוואַנציק יאָר בין אִיךְ הַיִּנֵּט; אִיךְ קען ניט מער אַרויסגיין און אַריינגיין; און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: וועסט ניט אַריבערגיין דעמדאָזיקן יַרְדֵּן. 3 גאָט דיין האַר, ער גייט אַריבער דיר פֿאַרויס; ער וועט פֿאַרטיליגן דיִדאָזיקע פּעלקער פֿון פֿאַר דיר, און וועסט זיי ירשען; יהושוע, ער גייט אַריבער דיר פֿאַרויס, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט. 4 און גאָט וועט טאָן צו זיי אַזוי ווי ער האָט געטאָן צו סִיחֹן און צו עֹג, די מלכים פֿון אַמֹרִי, און צו זייער לאַנד, וואָס ער האָט זיי פֿאַר־טיליגט. 5 און גאָט וועט זיי איבערגעבן צו אִיךְ, און איר וועט טאָן צו זיי אַזוי ווי אַלדאָס געבאָט וואָס אִיךְ האָב אִיךְ געבאָטן. 6 זייט שטאַרק און פּעסט, איר וואָלט ניט מוֹרָא האָבן און זיך ניט שרעקן פֿאַר זיי, וואָרום גאָט דיין האַר, ער איז דער וואָס גייט זיט דיר; ער וועט דיר ניט אַפּלאָזן און דיר ניט פֿאַרלאָזן.

7און משה האָט גערופן יהושוען, און ער האָט צו אים געזאָגט פֿאַר די אויגן פֿון גאַנץ ישראל: זיי שטאַרק און פעסט, וואָרום דו וועסט קומען מיט דעמדאָזיקן פֿאַלק אין דעם לאַנד וואָס גאָט האָט געשוואָרן זייערע עלטערן זיי צו געבן, און דו וועסט עס זיי מאַכן אַרבעט. 8און גאָט, ער איז דער וואָס גייט דיר פֿאַרויס; ער וועט זיין מיט דיר, ער וועט דיך ניט אָפּלאָזן און דיך ניט פֿאַרלאָזן; זאָלסט ניט מורא האָבן און ניט אַנגסטן.

9און משה האָט אויפגעשריבן די דאָזיקע תּוֹרה, און האָט זי געגעבן צו די כּהנים, די קינדער פֿון לוי, וואָס טראָגן דעם אָרון פֿון גאָטס בונד, און צו אַלע עלטסטע פֿון ישראל. 10און משה האָט זיי באַפוילן, אזוי צו זאָגן: צום סוף פֿון אַלע זיבן יאָר, אין דער צייט פֿון דעם יאָר פֿון שמיטה, אין דעם יום־טוב פֿון סוכות, 11ווען גאַנץ ישראל קומט זיך ווייזן פֿאַר גאָט דיין האַר, אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויסדערוויילן, זאָלסטו לייענען די דאָזיקע תּוֹרה פֿאַר גאַנץ ישראל אין זייערע אויערן. 12זאָמל אַיין דאָס פֿאַלק, די מענער און די ווייבער און די קליינע קינדער, און דיין פרעמדן וואָס אין דייע טויערן, כדי זיי זאָלן הערן, און כדי זיי זאָלן לערנען, און מורא האָבן פֿאַר גאָט אַייער האַר, און היטן צו טאָן אַלע ווערטער פֿון דערדאָזיקער תּוֹרה; 13און זייערע קינדער וואָס האָבן ניט געוויסט, זאָלן הערן, און לערנען מורא צו האָבן פֿאַר גאָט אַייער האַר אַלע טעג וואָס איר לעבט אויף דער ערד וואָס איר גייט אַריבער דעם יַרדן אַהין, זי צו אַרבעטן.

14און גאָט האָט געזאָגט צו משה: זע, דייע טעג גענענען צום שטאַרבן, רוף יהושוען, און שטעלט אַיך אין אוהל־מועד, און איך וועל אים באַפעלן. זיינען געגאַנגען משה און יהושוע, און האָבן זיך געשטעלט אין אוהל־מועד. 15און גאָט האָט זיך

באוויזן אין געצעלט אין אַ וואַלקנוייל, און דער וואַלקנוייל איז געשטאַנען ביים אַיינגאַנג פון געצעלט. ¹⁶ און גאַט האָט געזאָגט צו משהן: זע, דו לייגסט זיך מיט די ינע עלטערן, און דאָסדאָזיקע פאַלק וועט אויפשטיין און זיך אָפקערן נאָך די געטער פון די פרעמדע פון דעם לאַנד וואָס ער קומט אַהין צווישן זיי, און ער וועט מיך פאַרלאָזן, און פאַרשטערן מיין בונד וואָס איך האָב געשלאָסן מיט אים. ¹⁷ און מיין צאָרן וועט גרימען אויף אים אין יענעם טאָג, און איך וועל זיי פאַרלאָזן, און פאַרבאָרגן מיין פנים פון זיי, און ער וועט זיין צום פאַרצערן, און אים וועלן טרעפן בייזן פיל און צרות, און ער וועט זאָגן אין יענעם טאָג: פאַרוואָר, ווייל מיין גאַט איז ניט צווישן מיר, האָבן מיך געטראָפן די דאָזיקע בייזן. ¹⁸ און פאַרבאָרגן וועל איך פאַרבאָרגן מיין פנים אין יענעם טאָג, פאַר אַלעם בייזן וואָס ער האָט געטאָן, און ער האָט זיך געקערט צו פרעמדע געטער. ¹⁹ און אַצונד שרייבט אַיך אויף דאָסדאָזיקע געזאַנג, און לערן עס אויס די קינדער פון ישראל; טו עס אַריין אין זייער מויל, כדי דאָסדאָזיקע געזאַנג זאָל מיר זיין צום עדות קעגן די קינדער פון ישראל. ²⁰ און איך וועל אים ברענגען אויף דער ערד וואָס איך האָב צוגעשוואָרן זייערע עלטערן, וואָס פליסט מיט מילך און האַניק, און ער וועט עסן און ווערן זאַט און פעט, און וועט זיך קערן צו פרעמדע געטער, און זיי וועלן זיי דינען, און וועלן מיך פאַראַכטן, און ער וועט פאַרשטערן מיין בונד, ²¹ און אים וועלן טרעפן בייזן פיל און צרות, וועט דאָסדאָזיקע געזאַנג זיך אָפרופן אים אין פנים צום עדות, וואָרום עס וועט ניט פאַרגעסן ווערן פון דעם מויל פון זיין זאַמען; ווייל איך ווייס זיין טבע, ווי ער באַגייט זיך היינט, נאָך איידער איך האָב אים געבראַכט אין דעם לאַנד וואָס איך האָב צוגעשוואָרן. ²² און משה האָט אויפגעשריבן דאָסדאָזיקע געזאַנג אין

יענעם טאָג, און האָט עס אויסגעלערנט די קינדער פון ישראל.
²³און ער האָט באַפוילן יהושוע דעם זון פון נון, און האָט
 געזאָגט: זיי שטאַרק און פעסט, וואָרום דו וועסט ברענגען די
 קינדער פון ישראל אין דעם לאַנד וואָס איך האָב זיי צוגעשוואָרן,
 און איך וועל זיין מיט דיר.

²⁴און עס איז געווען, ווי משה האָט געענדיקט אויפשרייבן
 די ווערטער פון דערדאָזיקער תורה אין אַ בוך, ביז זייער סוף,
²⁵אזוי האָט משה באַפוילן די לויים וואָס טראָגן דעם אָרון פון
 גאָטס בונד, אזוי צו זאָגן: ²⁶נעמט דאָסדאָזיקע בוך פון דער
 תורה, און איר זאָלט עס אַוועקלייגן ביין זייט פון דעם אָרון
 פון דעם בונד פון גאָט אַייער האַר, און עס זאָל דאָרטן זיין צום
 עדות קעגן דיר. ²⁷וואָרום איך קען דיין ווידערשפעניקייט
 און דיין האַרטן נאַקן; זע, היינט, אַז איך לעב נאָך מיט אַיך,
 זייט איר געווען ווידערשפעניקער אַקעגן גאָט, און ווי שוין נאָך
 מיין טויט? ²⁸זאַמלט אַיין צו מיר אַלע עלטסטע פון אַייערע
 שבטים, און אַייערע אויפועער, און איך וועל רעדן אין זייערע
 אויערן די דאָזיקע ווערטער, און וועל מאַכן הימל און ערד
 עדות קעגן זיי. ²⁹וואָרום איך ווייס אַז פאַרדאָרבן וועט איר
 פאַרדאָרבן ווערן נאָך מיין טויט, און איר וועט זיך אַפקערן
 פון דעם וועג וואָס איך האָב אַיך באַפוילן, און אַיך וועט
 געשען ביזו אין סוף פון די טעג, ווייל איר וועט טאָן וואָס איז
 שלעכט אין די אויגן פון גאָט, אים צו דערצערענען מיט דער
 טואונג פון אַייערע הענט.

³⁰און משה האָט גערעדט אין די אויערן פון דער גאַנצער
 אַינזאַמלונג פון ישראל די ווערטער פון דעמדאָזיקן געזאָגט
 ביז זייער סוף.

הַאֲוִינוּ

לב

1 פֶּאָרנעמט איר הימלען, און איך וועל רעדן,
 און זאָל הערן די ערד די רייד פון מיין מויל.
 2 זאָל טריפן ווי רעגן מיין לערנונג,
 זאָל רינען ווי טוי מיין וואָרט;
 ווי אַ גוסרעגן אויף גראָז
 און ווי שפּריירעגן אויף קרייטאַכץ.
 3 וואָרום דעם נאָמען פון יהוה וועל איך רופן;
 גיט גרויסקייט צו אונדזער גאָט.
 4 דער פעלז-זיין ווערק איז גאַנץ,
 ווייל אַלע זיינע וועגן זיינען רעכט;
 אַ גאָט פון געטרײשאַפט, און אָן אומרעכט,
 גערעכט און רעכטפֿאַרטיק איז ער.
 5 איז פון אים די פֿאַרדאַרבונג? ניין!
 זיינע קינדער, זייערס איז דער פעלער;
 אַ קרומער און פֿאַרדרייטער דור.
 6 וויילט איר אַזוי גאָט פֿאַרגעלטן,
 געמיין און אומקלוג פֿאַלק?
 איז ער ניט דיין פֿאַטער וואָס האָט דיך געשאַפֿן?
 ער-וואָס האָט דיך געמאַכט און געפֿורעמט?
 געדענק די טעג פון פֿאַרצייען,
 באַטראַכט פון דור-דורות די יאָרן,
 פרעג דיין פֿאַטער, ער זאָל דיר דערציילן,
 דייע זקנים, זיי זאָלן דיר זאָגן.
 8 ווען דער אויבערשטער האָט באַטיילט די אומות,
 ווען ער האָט צעשיידט די קינדער פון מענטשן,
 האָט ער געשטעלט די געמאַרקן פון פעלקער,

לויט דער צאָל פון די קינדער ישראלס.
 9 וואָרום דער חלק פון גאָט איז זיין פאָלק,
 יעקב דער טייל פון זיין נחלה.

10 ער האָט אים געפונען אין מדבר-לאַנד,
 און אין וויסטן געוואָי פון דער ווילדערניש,
 אים אַרומגערינגלט, אים אויפגעפאַסט,
 אים אָפגעהיט ווי זיין אויגאַפל.

11 ווי אַן אָדלער וועקט זיין נעסט,
 פלאַטערט איבער זיינע יונגע,
 שפרייט זיינע פלעדערן און נעמט זיי,
 טראָגט זיי אויף זיין פליגל—

12 האָט יהוה אַליין אים געפירט,

און ניט געווען מיט אים אַ פרעמדער גאָט.

13 ער האָט אים געזעצט אויף די הייכן פון דער ערד,

און ער האָט געגעסן די פרוכטן פון פעלד;

און ער האָט אים געמאַכט זויגן האַניק פון פעלז,

און אייל פון קיזלשטיין;

14 שמאַנט פון רינדער, און מילך פון שאַף,

מיט פעטס פון לעמער,

און ווידערס פון בשן און בעק,

מיט נירנפעטס פון ווייץ;

און פון טרויבנבלוט טרינקסטו שוימיקן וויין.

15 און ישורון איז פעט געוואָרן און האָט געבריקעט—

ביסט פעט, ביסט דיק, ביסט גראָב געוואָרן;

און ער האָט פאַרלאָזט גאָט וואָס האָט אים באַשאַפן,

און געשענדט דעם פעלז פון זיין הילף.

16 זיי האָבן אים דערצערנט מיט פרעמדגעטער,

מיט אומווערדיקייטן אים דערבייזערט.

17 זיי האָבן געשלאַכט צו שדים, אומגעטער,
 געטער וואָס זיי האָבן זיי ניט געקענט,
 נייע אַקאָרשט געקומענע,
 וואָס אַייערע עלטערן האָבן זיך פאַר זיי ניט געפאַרכט.
 18 אַן דעם פעלז וואָס האָט דיך געבאַרן האָסטו ניט געדאַכט,
 און פאַרגעסן דעם גאָט וואָס האָט דיך געהאַט.

19 און יהוה האָט געזען און האָט פאַראַכט,
 איבער דער דערצערענונג פון זיינע זין און זיינע טעכטער.
 20 און ער האָט געזאָגט: איך וועל פאַרבאַרגן מיין פנים פון זיי.
 איך וועל זען וואָס וועט זיין זייער סוף;
 וואָרום אַ פאַרקערטער דור זיינען זיי,
 קינדער אָן טריישאַפט אין זיי.

21 זיי האָבן מיך דערצערנט מיט אַן אומגאָט,
 מיך דערבייזערט מיט זייערע נישטיקייטן,
 און איך וועל זיי דערצערענען מיט אַן אומפאַלק,
 מיט אַ געמיינער אומה וועל איך זיי דערבייזערן.
 22 וואָרום אַ פיייער איז אָנגעצונדן אין מיין נאָז,
 און עס ברענט ביז דער טיפער אונטערערד,
 און פאַרצערט די ערד מיט איר געוועקס,
 און צעפלאַמט די גרונטפעסטן פון די בערג.
 23 איך וועל אויסלאָזן אויף זיי ביזן,
 איך וועל מיינע פייילן פאַרלענדן אויף זיי:
 24 דאַרונג פון הונגער, און צערונג פון היץ,
 און ביטערע פעסט;

און דעם צאָן פון חיות וועל איך שיקן אויף זיי,
 מיט גיפט פון די שטויב־קריכערס.
 25 דרויסן וועט אַוועקנעמען די שווערד,
 און אין די קאַמערן די אימה:

אי דעם בחור אי די מיידל,

דעם זויגעדיקן מיטן גרייזגראָען מאַן.

²⁶איך וואָלט געוואָגט: איך וועל זיי פאַרלענדן,

איך וועל פאַרטיליגן פון מענטשן זייער זכָר;

²⁷ווען איך פאַרכט ניט דעם שוואַס דערצערענונג,

זייערע פיינט זאָלן ניט אויסלייגן פאַלש;

ניט זאָגן: אונדזער האַנט איז דערהויבן,

און ניט יהוה האָט דאָס אַלצדינג געטאָן.

²⁸וואָרום אַ פאַלק אָן באַראָט זיינען זיי,

און ניטאָ קיין פאַרשטאַנדיקייט אין זיי.

²⁹אַז זיי וואָלטן קלוג געווען, וואָלטן זיי דאָס באַטראַכט,

זיי וואָלטן באַקלערט זייער סוף:

³⁰ווי קען איינער יאָגן טויזנט,

און צוויי פאַרטרייבן צען טויזנט,

ווען ניט זייער פעלו האָט זיי איבערגעגעבן,

און יהוה האָט זיי איבערגעענטפערט?

³¹וואָרום ניט ווי אונדזער פעלו איז זייער פעלו;

און מעגן אונדזערע שוואַים אַנטשיידן.

³²וואָרום פון וויינשטאַק פון סדום איז זייער וויינשטאַק,

און פון די פעלדער פון עמורה;

זייערע טרויבן זיינען טרויבן פון גיפט,

ביטערע הענגלאַך זיינען ביי זיי.

³³סם פון שלאַנגען איז זייער וויין,

און אומדער באַרימדיק פיפערנאַטערגיפט.

³⁴פאַרוואָר, דאָס איז באַהאַלטן ביי מיר,

פאַרחתמעט אין מיינע שאַצקאַמערן;

³⁵איך האָלט נקמה און באַצאַלונג

פֶּאָר דער צייט ווען זייער פוס וועט זיך אויסגליטשן;
וואָרום נאָנט איז דער טאָג פון זייער בראַך,
און אייליק קומט וואָס איז אָנגעברייט פֿאַר זיי.
³⁶וואָרום גאָט וועט זיך אָננעמען פֿאַר זיין פֿאַלק,
און אויף זיינע קנעכט זיך דערבאַרימען,
ווען ער זעט אַז אויסגעגאַנגען איז די קראַפט,
און קיין מוטערמענטש איז נישטאָ;
³⁷און מע זאָגט: וווּ זיינען זייערע געטער,
דער פעלז וואָס זיי האָבן זיך געשיצט אין אים?
³⁸וואָס האָבן דאָס פעטס פון זייערע שלאַכטאַפּפער געגעסן,
געטרונקען דעם וויין פון זייער גיסאַפּפער?
זאָלן זיי אויפשטיין און אַיך העלפן;
זאָל ער זיין איבער אַיך אַ פֿאַרבאַרגעניש.
³⁹זעט אַצונד אַז איך, איך בין דאָס,
און נישטאָ קיין גאָט מיט מיר;
איך טייט און מאַך לעבעדיק,
איך פֿאַרוונד און איך הייל,
און פון מיין האַנט איז נישטאָ ווער זאָל מציל זיין.
⁴⁰וואָרום איך הייב צום הימל מיין האַנט,
און זאָג: אַזוי ווי איך לעב אייביק,
⁴¹ווען איך שאַרף דעם בליץ פון מיין שווערד,
און מיין האַנט וועט צום משפט זיך נעמען,
וועל איך אוימקערן נקמה צו מינע פיינט,
און מינע שונאים וועל איך באַצאָלן.
⁴²איך וועל אָנשיכורן מינע פיילן מיט בלוט,
און מיין שווערד וועט זיך אָנעסן מיט פלייש—
מיט בלוט פון דערשלאָגענע און געפֿאַנגענע,
מיט די לאַנגהאַריקע קעפּ פון דעם פיינט.

⁴³ באַזינגט, איר אומות, זיין פּאָלק, וואָרום פּאַרן בלוט פון זיינע קנעכט וועט ער זיך נוקם זיין, און נקמה וועט ער אומקערן צו זיינע פיינט, און פאַרגיטיקן זיין לאַנד און זיין פּאָלק.

⁴⁴ און משה איז געקומען און האָט גערעדט אַלע ווערטער פון דעמדאָזיקן געזאָגט אין די אויערן פון פּאָלק, ער און יהושוע דער זון פון נון. ⁴⁵ און ווי משה האָט געענדיקט רעדן אַלע די דאָזיקע ווערטער צו גאַנץ ישראל, ⁴⁶ האָט ער צו זיי געזאָגט: לייגט צו אַייער האַרץ צו אַלע ווערטער וואָס איך זאָג אַיך היינט אָן, אַז איר זאָלט זיי באַפעלן צו אַייערע קינדער, צו היטן צו טאָן אַלע ווערטער פון דערדאָזיקער תּוֹרָה. ⁴⁷ וואָרום דאָס איז ניט אַ הויל גערייד פאַר אַיך, נייערט דאָס איז אַייער לעבן, און דורך דערדאָזיקער זאָך וועט איר מאַריך־זַמִּים זיין אויף דער ערד וואָס איר גייט אַהין אַריבער דעם ירדן, זי צו אַרבן.

⁴⁸ און גאָט האָט גערעדט אין דעמדאָזיקן אייגענעם טאָג צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ⁴⁹ גיי אַרויף צו דעמדאָזיקן באַרג עֲבְרִים, דעם באַרג נבו וואָס אין לאַנד מואָב, וואָס אַקעגן יריחו, און קוק אָן דאָס לאַנד כּנָען וואָס איך גיב צו די קינדער פון ישראל פאַר אַן איינגוטום. ⁵⁰ און שטאַרב אויף דעם באַרג וואָס דו גייסט אַהין אַרויף, און ווער איינגעזאַמלט צו דיין פּאָלק, אַזוי ווי דיין ברודער אַהרן איז געשטאַרבן אויפן באַרג הוֹר, און איז איינגעזאַמלט געוואָרן צו זיין פּאָלק. ⁵¹ פאַרוואָס איר האָט געפעלשט אָן מיר צווישן די קינדער פון ישראל, ביים וואַסער פון מריבת־קֹדֶשׁ, אין מדבר צן, פאַרוואָס איר האָט מיך ניט געהייליקט צווישן די קינדער פון ישראל. ⁵² נאָר פון דער ווייטן וועסטו זען דאָס לאַנד, אָבער קומען אַהין וועסטו ניט, אין דעם לאַנד וואָס איך גיב צו די קינדער פון ישראל.

וְזֹאת הַבְּרָכָה

17 יאון דאָס איז די ברכה וואָס משה דער געטלאַכער מאַן
האַט געבענטשט די קינדער פון ישראל פאַר זיין טויט.
און ער האָט געזאָגט:

2 גאַט איז פון סיני געקומען,

און אויפגעשיינט פון שְׁעִיר אויף זיי;

ער האָט אַרויסגעשטראַלט פון באַרג פּאַרן,

און געקומען פון די הייליקע צענטויוונטן,

אין זיין רעכטער האַנט אַ פייערדיק געזעץ פאַר זיי.

3 אַ, דו ליבהאַבער פון די שבטים,

אַלע זייערע הייליקע זיינען ביי דיין האַנט;

און זיי ליגן צו דינע פיס,

זיי נעמען אויף דינע רייד.

4 אַ תורה האָט אונדז משה באַפוילן,

אַ ירושה פאַר דער איינוואַמלונג פון יעקב."

5 און אַ מלך איז געווען אין ישורון,

ווען די קעפּ פון פּאַלק האָבן זיך פאַרוואַמלט,

אין איינעם אַלע שבטים פון ישראל.

6 לעבן זאָל ראובן און ניט שטאַרבן,

און זיינע מענטשן זאָלן ניט זיין געציילטע.

7 און דאָס אויף יהודה; און ער האָט געזאָגט:

הער צו, גאַט, דעם קול פון יהודה,

און צו זיין פּאַלק זאָלסטו אים ברענגען;

זיינע הענט זאָלן פאַר אים שטרייטן,

און אַ הילף פון זיינע פיינט זאָלסטו זיין.

8 און אויף לוי האָט ער געזאָגט:

דינע אורים־זותומים צו דיין פרומען מאַן,

וואָס דו האָסט אים אין מָסָה געפרוּווט,
 אים געשטראָפּט פאַרן וואַסער פון מריבָה;
 וואָס האָט געזאָגט אויף זיין פּאָטער און אויף זיין מוטער:
 איך האָב זיי ניט געזען;
 און האָט זיינע ברידער ניט דערקענט,
 און זיינע קינדער ניט געוואָלט וויסן;
 וואָרום זיי האָבן געהיט דיין וואָרט,
 און דיין בונד האָבן זיי געהאַלטן.
¹⁰ זיי לערנען דינע געזעצן יעקבן,
 און דיין תּוֹרָה ישראלן;
 זיי טוען ווירויך אין דיין נאָז,
 און גאַנצאַפּפּער אויף דיין מזבח.
¹¹ בענטש, גאָט, זיין פאַרמעג,
 און דאָס ווערק פון זיינע הענט זאָלסטו באַוויליקן;
 צעהאַק די לענדן פון זיינע פיינט,
 אַז זיינע שוֹנאים זאָלן ניט אויפשטיין.

¹² אויף בנימין האָט ער געזאָגט:
 דער באַליבטער פון גאָט
 וועט רוען ביי אים אין זיכערקייט;
 ער באַשירעמט אים אַ גאַנצן טאָג,
 און צווישן זיינע אַקסלען טוט ער רוען.

¹³ און אויף יוסף האָט ער געזאָגט:
 געבענטשט פון גאָט זאָל זיין לאַנד זיין,
 מיטן טייערסטן פון הימל, מיט טוי,
 און מיטן תּהוֹם וואָס הויערט אונטן;
¹⁴ און מיט טייערסטע פרוכטן פון זון,
 און מיט טייערסטן געוועקס פון לבנה;

- 15 און מיטן בעסטן פון די אַלטע בערג,
און מיטן טײַערסטן פון די אײַביקע הייכן;
16 און מיטן טײַערסטן פון דער ערד און איר פולקײט,
און באַוויליקונג פון דעם וואָס האָט אין דאָרן גערוט״.
וואָל עס קומען אויפן קאָפּ פון יוסף,
און אויפן שפיץ קאָפּ פון דעם פירשט פון זיינע ברידער.
17 זײַן ערשטגעבאַרענער אָקס, ער האָט פראַכט,
און הערנער פון אַ ווילטיר זײנען זײנע הערנער;
נײַט זײ וועט ער שטויסן די פעלקער,
די עקן פון דער ערד מיטאַנאַנדער;
און דאָס זײנען די צענטוויזנטן פון אפרים,
און דאָס זײנען די טויוזנטן פון מנשה.
- 18 און אויף זבולון האָט ער געזאָגט:
פריי זיך, זבולון, בײַ דיין אַרויסגיין,
און יששכָר, אין דינע געצעלטן.
19 פעלקער וועלן זיך טרעפן אויפן באַרג,
דאָרט וועלן זײ שלאַכטן שלאַכטאַפּפער פון גערעכטיקײט;
וואָרום די שפּע פון ימען וועלן זײ זויגן,
און די פאַרבאַרגענע אוצרות פון זאַמד.
- 20 און אויף גַד האָט ער געזאָגט:
געלויבט דער וואָס דערברײטערט גַד!
אַזוי ווי אַ לײַבינטע רוט ער,
און פאַרצוקט דעם אַרעם און דעם שאַרבן.
21 און ער האָט אויסגעקוקט דאָס ערשטע פאַר זיך,
ווייל דאָרט איז דער חלק פאַר אַ הערשער באַהאַלטן.
אַבער ער איז געקומען פאַרויס פאַרן פּאַלק;
די גערעכטיקײט פון גאַט האָט ער געטאַן,

און זיינע משפטים, אין איינעם מיט ישראל.

²²און אויף דן האָט ער געזאָגט:

דן איז אַ יונגער לייב,

ער שפּרינגט פון בָּשֶׁן אַרויס.

²³און אויף נפתלי האָט ער געזאָגט:

נפתלי, זאָט מיט באַוויליקונג,

און פול מיט דער ברכה פון גאָט,

דעם ים און דעם דרום טו אַרבן!

²⁴און אויף אָשר האָט ער געזאָגט:

געבענטשטער פון אַלע זין זאָל זיין אָשר,

באַליבט זאָל ער זיין ביי זיינע ברידער,

און באַדן אין אייל זיין פוס.

²⁵אייזון און קופּער דיינע ריגלען,

און ווי דיינע טעג דיין שטאַרקייט.

²⁶ניטאָ אַזאָ ווי גאָט, ישורון;

ער רייט אויף די הימלען דיר צו הילף,

און אין זיין גרויסקייט אויף די וואַלקן.

²⁷אַ באַשיצונג איז דער אייביקער גאָט,

און אונטן איז ער שטענדיקע אַרעמס.

און ער האָט פאַרטריבן דעם פיינט פון פאַר דיר,

און געהייסן: פאַרטיליג!

²⁸און ישראל רוט אין זיכערקייט,

אַפּגעזונדערט—דער קוואַל פון יעקב,

אין אַ לאַנד פון תבואה און וויין;

און זיינע הימלען טריפן טוי.

²⁹ווייל דיר, ישראל, ווער איז דיין גלייכ?

א פֶּאֱלֶק געהאַלפן דורך גאַט—

דעם שילד פון דיין הילף,

און דעם וואָס איז די שווערד פון דיין גרויסקייט!

און דייע פיינט וועלן אַייגיין פאַר דיר,

און דו וועסט אויף זייערע הייכן טרעטן.

לך יאון משה איז אַרויפגעגאַנגען פון די פלוינען פון מואָב

צום באַרג נבו, אויפן שפיץ פֿסָגָה וואָס אַקעגן יריחו;

און גאַט האָט אים געוויזן דאָס גאַנצע לאַנד גלעד בין דן; ² און

גאַנץ נפתלי, און דאָס לאַנד אפרים און מנשה, און דאָס גאַנצע

לאַנד יהודה בין דעם הינטערשטן ים. ³ און דעם דרום, און

די [נרדך] געגנט, דעם טאַל פון יריחו, דער שטאַט פון טיטל-

בוימער, בין צוער. ⁴ און גאַט האָט צו אים געזאָגט: דאָס איז

דאָס לאַנד וואָס איך האָב געשוואָרן צו אַברהמען; צו יצחקן,

און צו יעקבן, אזוי צו זאָגן: צו דיין זאַמען וועל איך עס געבן.

איך האָב דיר געלאָזט זען מיט דייע אויגן, אָבער אַהין אַריבער-

קומען וועסטו ניט.

⁵ און משה דער קנעכט פון גאַט איז דאָרטן געשטאַרבן,

אין לאַנד מואָב, לויט דעם מויל פון גאַט. ⁶ און מע האָט אים

באַגראָבן אין טאַל, אין לאַנד מואָב, אַקעגן בית־פֿעור; און קיין

מענטש ווייס ניט זיין קבר בין אויף היינטיקן טאַג.

⁷ און משה איז געווען הונדערט און צוואַנציק יאָר אַלט,

ווען ער איז געשטאַרבן; זיין אויג איז ניט געווען טונקל, און זיין

פרישקייט איז ניט אַוועק.

⁸ און די קינדער פון ישראל האָבן באַזויינט משהן אין די

פלוינען פון מואָב דרייסיק טעג, בין די טעג פון טרויערגעוויין

נאָך משהן האָבן זיך געענדיקט.

⁹ און יהושוע דער זון פון נון איז געווען פול מיט דעם גייסט

פון חכמה, ווייל משה האָט אָנגעלענט אויף אים זיינע הענט; און

די קינדער פון ישראל האָבן זיך צוגעהערט צו אים, און האָבן געטאָן אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

¹⁰ און עס איז ניט אויפגעשטאַנען אין ישראל נאָך אַזאָ נביא ווי משה, וואָס גאָט האָט זיך דערקענט צו אים פֿנים אַל פֿנים; ¹¹ אין אַלע צײַכנס און ווונדער וואָס גאָט האָט אים געשיקט טאָן אין לאַנד מצרים, צו פֿרעהן, און צו אַלע זײַנע קנעכט, און צו זײַן גאַנצן לאַנד; ¹² און אין אַלדער שטאַרקער האַנט, און אין אַלדער גרויסער פֿאַרכטיקייט, וואָס משה האָט באַוווּן פֿאַר די אויגן פון גאַנץ ישראל.

י הו ש ו ע

11	יח	די גרענעצן פון בנימין
1	יט	די גרענעצן פון שמעון
10	יט	די גרענעצן פון זבולון
17	יט	די גרענעצן פון יששכר
24	יט	די גרענעצן פון אשר
32	יט	די גרענעצן פון נפתלי
40	יט	די גרענעצן פון דן
49	יט	די קינדער פון ישראל גיבן יהושוען א נחלה
1	כ	די שטעט פון אנטרינונג (ערי־מקלט)
1	כא	די שטעט פון די לויים
1	כב	יהושוע שיקט אהיים די שבטים פון יענער זייט ירדן
		ראובן, גד, און דער האלבער שבט מנשה שטעלן אויף
9	כב	א מִזְבֵּחַ ביים ירדן
1	כג	יהושוע וואַרנט דאָס פּאָלק
1	כד	דער בונד מיט גאַט
29	כד	יהושוע שטאַרבט. יוספס ביינער. אַלעָוֶרס טויט

יהושוע

א יאון עס איז געווען נאך דעם טויט פון משה דעם קנעכט פון גאט, האָט גאָט געזאָגט צו יהושוע דעם זון פון נון, דעם באַדינער פון משה, אַזוי צו זאָגן: ² משה מיין קנעכט איז געשטאַרבן; און אַצונד שטיי אויף, און גיי אַריבער דעמדאָזיקן ירדן, דו און דאָסדאָזיקע גאַנצע פּאָלק, צו דעם לאַנד וואָס איך גיב זיי—די קינדער פון ישׂראל. ³ עטוועדער אָרט וואָס אייער פּוּסטריט וועט דערויף טרעטן, האָב איך אַייך אים געגעבן, אַזוי ווי איך האָב גערעדט צו משה. ⁴ פון דעם מדבר, און דעמדאָזיקן לבנון, און ביזן גרויסן טייך, דעם טייך פּרת, דאָס גאַנצע לאַנד פון די חתים, און ביזן ים־הַגְדוֹל, צו זונאונט טערגאַנג, וועט זיין אייער געמאַרק. ⁵ קיינער וועט נישט באַשטיין פאַר דיר אַלע טעג פון דיין לעבן; אַזוי ווי איך בין געווען מיט משה, וועל איך זיין מיט דיר; איך וועל דיר נישט אָפּלאָזן און דיר נישט פאַרלאָזן. ⁶ זיי שטאַרק און פעסט, וואָרום דו וועסט דאָסדאָזיקע פּאָלק מאַכן אַרבן דאָס לאַנד וואָס איך האָב געשוואָרן זייערע עלטערן זיי צו געבן. ⁷ נאָר זיי זייער שטאַרק און פעסט צו היטן צו טאָן אַזוי ווי די דאָזיקע גאַנצע תּוֹרָה וואָס משה מיין קנעכט האָט דיר באַפוילן; זאָלסט דערפון נישט אָפקערן רעכטס אָדער לינקס, כּדי זאָלסט באַגליקן אומעטום אַזוי דו וועסט גיין. ⁸ דאָסדאָזיקע בוך פון דער תּוֹרָה זאָל זיך נישט אָפּטאָן פון דיין מויל, און זאָלסט טראַכטן דערפון טאָג און נאַכט, כּדי זאָלסט היטן צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס שטייט געשריבן דערין; וואָרום דענסמאָל וועסטו מצליח זיין אין דינע

וועגן, און דענסמאָל וועסטו באַגליקן. ⁹פאַרוואָר, איך זאָג
 דיר אָן: זיי שטאַרק און פעסט, זאָלסט ניט פאַרכטן און ניט
 אַנגסטן, וואָרום יהוה דיין גאָט איז מיט דיר אומעטום אַוווּ דו
 וועסט גיין.

¹⁰האָט יהושוע באַפוילן די אויפזעער פון פאָלק, אַזוי צו
 זאָגן: ¹¹גייט דורך אין לאַגער, און באַפעלט דעם פאָלק,
 אַזוי צו זאָגן: גרייט אַיך אָן צערונג, וואָרום אין דריי טעג אַרום
 גייט איר אַריבער דעמדאָזיקן יַרדן, צו קומען אַרבען דאָס לאַנד
 וואָס יהוה אַייער גאָט גיט אַיך, עס צו אַרבען.

¹²און צו די ראַובנים, און צו די גַדים, און צום האַלבן שבט
 מנַשֶׁה, האָט יהושוע געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: ¹³געדענקט די זאַך
 וואָס משה דער קנעכט פון גאָט האָט אַיך באַפוילן, אַזוי צו זאָגן:
 יהוה אַייער גאָט באַרוט אַיך, און וועט אַיך געבן דאָסדאָזיקע
 לאַנד. ¹⁴וואָלן אַייערע ווייבער, אַייערע קליינע קינדער, און
 אַייערע פי, בלייבן אין דעם לאַנד וואָס משה האָט אַיך געגעבן
 אויף דער זייט יַרדן, און איר, אַלע העלדישע גיבורים, זאָלט
 אַריבערגיין באַוואַפנטע פאַרויס פאַר אַייערע ברידער, און
 זיי העלפן. ¹⁵ביז וואַנען גאָט וועט באַרוען אַייערע ברידער
 אַזוי ווי אַיך, און אויך זיי וועלן אַרבען דאָס לאַנד וואָס גאָט
 אַייער האָר גיט זיי. דענסמאָל וועט איר זיך אומקערן צו דעם
 לאַנד פון אַייער אַרבעט, און וועט עס אַרבען—וואָס משה דער
 קנעכט פון גאָט האָט אַיך געגעבן אויף דער זייט יַרדן, צו זיין
 אויפגאַנג.

¹⁶האָבן זיי געענטפערט יהושוען, אַזוי צו זאָגן: אַלץ וואָס
 דו האָסט אונדז באַפוילן, וועלן מיר טאָן, און אומעטום אַוווּ
 דו וועסט אונדז שיקן, וועלן מיר גיין. ¹⁷גענוי ווי מיר האָבן
 צוגעהערט צו משהן, אַזוי וועלן מיר צוהערן צו דיר; זאָל נאָר
 יהוה דיין גאָט זיין מיט דיר, אַזוי ווי ער איז געווען מיט משהן.

18 אַיטלאַכער מאַן וואָס וועט ווידערשפּעניקן דיין מויל, און וועט ניט צוהערן דינע ווערטער, לויט אַלץ וואָס דו וועסט אים באַפעלן, זאָל געטייט ווערן; נאָר זיי שטאַרק און פעסט.

ב יאון יהושע דער זון פון נון האָט געשיקט פון שטים צוויי מענטשן אויסקוקערס שטילערהייט, אזוי צו זאָגן: גייט זעט דאָס לאַנד, און יריחו. זיינען זיי געגאַנגען, און זיינען געקומען אין הויז פון אַ פרוי אַ זונה וואָס איר נאָמען איז געווען רַחב, און האָבן זיך דאָרטן געלייגט. 2 איז אָנגעזאָגט געוואָרן דעם מלך פון יריחו, אזוי צו זאָגן: זע, מענטשן זיינען געקומען אַהער די נאַכט פון די קינדער פון ישראל, אויסצופאַרשן דאָס לאַנד. 3 האָט דער מלך פון יריחו געשיקט צו רַחבן, אזוי צו זאָגן: גיב אַרויס די מענטשן וואָס זיינען געקומען צו דיר, די וואָס זיינען געקומען אין דיין הויז, וואָרום אויסצופאַרשן דאָס גאַנצע לאַנד זיינען זיי געקומען. 4 און די פרוי האָט גענומען די צוויי מענטשן, און האָט זיי באַהאַלטן. 5 און זי האָט געזאָגט: יא, די מענטשן זיינען געקומען צו מיר, אָבער איך האָב ניט געוויסט פון וואַנען זיי זיינען; און עס איז געווען, ווי מע האָט געזאָלט פאַרשליסן דעם טויער, אַז עס איז געוואָרן פינצטער, אזוי זיינען די מענטשן אַרויסגעגאַנגען; איך ווייס ניט וווּהין די מענטשן זיינען געגאַנגען; יאָגט זיי נאָך אויף גיך, וואָרום איר וועט זיי אָניאַגן.

6 אָבער זי האָט זיי געהאַט אַרויפגעפירט אויפן דאַך, און זיי באַהאַלטן אין פלאַקסשטעקלאַך וואָס זיינען געווען אויס-געלייגט ביי איר אויפן דאַך. 7 און די מענטשן האָבן זיי נאָכגעיאָגט אויפן וועג פון ירדן, צו די איבערפאַרן; און דעם טויער האָט מען פאַרשלאָסן נאָכדעם ווי עס זיינען אַרויס-געגאַנגען די וואָס האָבן זיי נאָכגעיאָגט.

8 און איידער זיי האָבן זיך געלייגט, איז זי אַרויפגעגאַנגען צו זיי אויפן דאַך, 9 און זי האָט געזאָגט צו די מענטשן: איך ווייס, אַז

גאָט האָט אײך געגעבן דאָס לאַנד, און אַז אײער אימה איז געפאַלן אויף אונדז, און אַז אַלע באַווײנער פון לאַנד זײנען צעגאַנגען געוואָרן פאַר אײך. ¹⁰ וואָרום מיר האָבן געהערט ווי גאָט האָט אויסגעטריקנט די וואַסערן פון ים־סוף פון פאַר אײך, בײ אײער אַרויסגיין פון מצרַיִם, און וואָס איר האָט געטאָן צו די צוויי מלכים פון דעם אַמורי וואָס אויף יענער זײט ירדן, צו סיחונען און צו עוגן, וואָס איר האָט זײ פאַרוויסט. ¹¹ און ווי מיר האָבן געהערט, אַזוי איז צעגאַנגען אונדזער האַרץ, און אין קײנעם איז מער אַן אָטעם נײט געבליבן פון וועגן אײך; וואָרום יהוה אײער גאָט ער איז גאָט אין הימל אויבן, און אויף דער ערד אונטן. ¹² און אַצונד שווערט מיר, איך בעט אײך, בײ יהוה, ווייל איך האָב געטאָן חסד מיט אײך, אַז איר אויך וועט טאָן חסד מיט מײן פּאָטערס הויז; און איר זאָלט מיר געבן אַן אמתן צײכן, ¹³ אַז איר וועט לאָזן לעבן מײן פּאָטער און מײן מוטער, און מײנע ברידער און מײנע שוועסטער, און אַלע וואָס געהערן צו זײ, און איר וועט מציל זײן אונדזערע נפשות פון טויט.

¹⁴ האָבן די מענטשן צו איר געזאָגט: אונדזער נפש אָנשטאַט אײך צום טויט, אויב איר וועט נײט אויסזאָגן די דאָזיקע זאַך אונדזערע! און עס וועט זײן, אַז גאָט וועט אונדז געבן דאָס לאַנד, וועלן מיר טאָן מיט דיר חסד און טרײשאַפט.

¹⁵ האָט זי זײ אַראַפגעלאָזן מיט אַ שטריק דורכן פענצטער; וואָרום איר הויז איז געווען אין דער וואַנט פון דער שטאַט מויער, און זי האָט געווינט אין דער מויער. ¹⁶ יאון זי האָט צו זײ געזאָגט: גײט צום באַרג צו, פּדי די נאַכיאָגער זאָלן אײך נײט אָנטרעפן; און איר זאָלט אײך באַהאַלטן דאָרטן דרײ טעג, ביז די נאַכיאָגער קערן זיך אום; און דערנאָך וועט איר גײן אויף אײער וועג.

¹⁷הָאָבֶן די מענטשן צו איר געזאָגט: מיר וועלן זיין ריין פון דיין דאָזיקער שבועה וואָס דו האָסט אונדז באַשוואָרן. ¹⁸אָט ווי מיר קומען אין לאַנד, זאָלסטו די שנור פון דעמדאָזיקן רויטן פּאָדים אָנבינדן אין דעם פענצטער וואָס דו האָסט אונדז אַראָפּ געלאָזן דורך אים, און דיין פּאָטער און דיין מוטער, און דייןע ברידער, און דאָס גאַנצע הויז פון דיין פּאָטער, זאָלסטו אַייר זאַמלען צו דיר אין הויז. ¹⁹און עס וועט זיין, איטלאַכער וואָס וועט אַרויסגיין פון די טירן פון דיין הויז דערויסן, וועט זיין בלוט זיין אויף זיין קאָפּ, און מיר וועלן זיין ריין; אָבער איטלאַכער וואָס וועט זיין ביי דיר אין הויז, וועט זיין בלוט זיין אויף אונדזער קאָפּ, אויב אַ האַנט וועט זיין אויף אים. ²⁰אויב אָבער דו וועסט אויסזאָגן די דאָזיקע זאַך אונדזערע, וועלן מיר זיין ריין פון דיין שבועה וואָס דו האָסט אונדז באַשוואָרן.

²¹הָאָט זי געזאָגט: ווי אַייערע ווערטער, אַזוי זאָל זיין. און זי האָט זיי אַרויסבאַלייט, און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען. און זי האָט אָנגעבונדן די רויטע שנור אין פענצטער.

²²און זיי זיינען געגאַנגען, און זיינען געקומען צום באַרג, און זיינען דאָרטן געזעסן דריי טעג, ביז די נאַכיאַגערס האָבן זיך אומגעקערט. און די נאַכיאַגערס האָבן געזוכט אויפן גאַנצן וועג, און האָבן ניט געפונען.

²³און די צוויי מענטשן האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן אַראָפּגענידערט פון באַרג, און זיינען אַריבערגעגאַנגען און געקומען צו יהושע דעם זון פון נון, און האָבן אים דערציילט אַלץ וואָס זיי האָט געטראָפּן. ²⁴און זיי האָבן געזאָגט צו יהושע: פאַרוואָר, גאָט האָט געגעבן אין אונדזער האַנט דאָס גאַנצע לאַנד; און אויך זיינען די באַוווינער פון לאַנד צעגאַנגען געוואָרן פאַר אונדז.

לעבעדיקער גאָט איז צווישן אַיך, און פאַרטרייבן וועט ער פאַרטרייבן פון פאַר אַיך דעם פּנעני, און דעם חתי, און דעם חוי, און דעם פּרוי, און דעם גרָנְשִׁי, און דעם אַמּוּרִי, און דעם יבוסי. ¹¹ אָט גייט דער אַרון פון בונד פון דעם האָר פון דער גאַנצער ערד אַריבער אַיך פאַרויס איבערן ירדן. ¹² און אַצונד, נעמט אַיך צוועלף מענער פון די שבטים פון ישראל, צו אַיין מאָן, צו אַיין מאָן פון אַ שבט. ¹³ און עס וועט זיין, ווי די פּוּסְטֵיט פון די כּהנים, וואָס טראָגן דעם אַרון פון גאָט דעם האָר פון דער גאַנצער ערד, רוען אין די וואַסערן פון ירדן, אַזוי וועלן די וואַסערן פון ירדן פאַרשניטן ווערן—די וואַסערן וואָס גידערן אַראָפּ פון אויבן—און זיי וועלן בלייבן שטיין אין אַיין הויפּן.

¹⁴ און עס איז געווען, ווי דאָס פּאָלק האָט געצויגן פון זייערע געצעלטן אַריבערצוגיין דעם ירדן, מיט די כּהנים, וואָס האָבן געטראָגן דעם אַרון פון בונד, פאַרויס פאַרן פּאָלק, ¹⁵ און ווי די טרעגער פון אַרון זיינען געקומען ביזן ירדן, און די פּיס פון די כּהנים, וואָס האָבן געטראָגן דעם אַרון, האָבן זיך אַיב געטונקט אין ברעג וואַסער—וואָרום דער ירדן איז פול איבער אַלע זיינע ברעגן אַלע טעג פון שניט—¹⁶ אַזוי האָבן די וואַסערן, וואָס גידערן אַראָפּ פון אויבן, זיך אָפּגעשטעלט; זיי זיינען געבליבן שטיין אין אַיין הויפּן, זייער ווייט פון דער שטאָט אָדָם וואָס לעבן צָרְתָן; און די וואָס גידערן אַראָפּ צו דעם ים פון פּלוין, דעם ים־הַמֶּלַח, זיינען אין גאַנצן פאַרשניטן געוואָרן; און דאָס פּאָלק איז אַריבערגעגאַנגען אַקעגן יריחו. ¹⁷ און די כּהנים, וואָס האָבן געטראָגן דעם אַרון פון גאָטס בונד, זיינען געשטאַנען פּעסט אויף טריקעניש אין מיטן ירדן; און גאַנץ ישראל זיינען אַריבערגעגאַנגען אויף טריקעניש, ביז דאָס גאַנצע פּאָלק האָט געענדיקט אַריבערגיין דעם ירדן.

ד' און עס איז געווען, אז דאָס גאַנצע פּאָלק האָט געענדיקט אַריבערגיין דעם יַרדן, האָט גאָט געזאָגט צו יהושוען, אַזוי צו זאָגן: ²נעמט אַיך פון פּאָלק צוועלף מענער, צו איין מאָן, צו איין מאָן פון אַ שבט. ³און באַפעלט זיי, אַזוי צו זאָגן: נעמט אַיך פון דאַנען, פון מיטן יַרדן, פון וווּ די פּיס פון די פּהנים זיינען געשטאַנען פעסט, צוועלף שטיינער, און איר זאָלט זיי אַריבערברענגען מיט אַיך, און זיי אַוועקלייגן אין דעם נאַכט-לאַגער וואָס איר וועט דרינען געכטיקן די נאַכט.

⁴און יהושוע האָט גערופן די צוועלף מענער, וואָס ער האָט אָנגעברייט פון די קינדער פון ישׂראל, צו איין מאָן, צו איין מאָן פון אַ שבט, ⁵און יהושוע האָט צו זיי געזאָגט: גייט אַריבער צו דעם אַרון פון יהוה אַייער גאָט, אין מיטן יַרדן, און נעמט אַיך איטלאַכער אַ שטיין אויף זיין אַקסל, לויט דער צאָל פון די שבטים פון די קינדער פון ישׂראל; ⁶כדי דאָס זאָל זיין אַ צייכן צווישן אַיך; אַז אַייערע קינדער וועלן שפעטער אַהין פּרעגן, אַזוי צו זאָגן: וואָס זיינען אַיך די דידאָזיקע שטיינער? זאָלט איר זיי זאָגן: ווייל די וואַסערן פון יַרדן זיינען פאַרשניטן געוואָרן פאַר דעם אַרון פון גאָטס בונד; ווען ער איז אַריבערגעגאַנגען איבערן יַרדן איז פאַרשניטן געוואָרן דאָס וואַסער פון יַרדן; און די דידאָזיקע שטיינער וועלן זיין פאַר אַ דערמאָנונג צו די קינדער פון ישׂראל ביז אייביק.

⁸און די קינדער פון ישׂראל האָבן אַזוי געטאָן, אַזוי ווי יהושוע האָט באַפוילן; און זיי האָבן גענומען צוועלף שטיינער פון מיטן יַרדן, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט צו יהושוען, לויט דער צאָל פון די שבטים פון די קינדער פון ישׂראל, און זיי האָבן זיי אַריבערגעטראָגן מיט זיך צו דעם נאַכטלאַגער, און זיי אַוועק געלייגט דאָרטן.

און צוועלף שטיינער האָט יהושוע אויפגעשטעלט אין מיטן

ירדן, אויף דעם אָרט וווּ די פּיס פון די כּהנים, וואָס האָבן געטראָגן דעם אָרון פון בונד, זיינען געשטאַנען; און זיי זיינען דאָרטן ביז אויף היינטיקן טאָג. ¹⁰און די כּהנים וואָס האָבן געטראָגן דעם אָרון, זיינען געשטאַנען אין מיטן ירדן, ביז עס איז אויסגעפירט געוואָרן אַלצדינג וואָס גאָט האָט באַפוילן יהושוען צו רעדן צום פּאָלק, אַזוי ווי אַלץ וואָס משה האָט באַפוילן יהושוען. און דאָס פּאָלק האָט געאַיילט און איז אַריבערגעגאַנגען. ¹¹און עס איז געווען, ווי דאָס גאַנצע פּאָלק האָט געענדיקט אַריבערגיין, אַזוי איז אַריבערגעגאַנגען דער אָרון פון גאָט און די כּהנים פאַרן פּאָלק.

¹²און די קינדער פון ראובן, און די קינדער פון גַד, און דער האַלבער שבט מנשה, זיינען אַריבערגעגאַנגען באַוואָפנטע פאַרויס פאַר די קינדער פון ישראל, אַזוי ווי משה האָט צו זיי גערעדט. ¹³אָרום פערציק טויזנט באַוואָפנטע חיל זיינען אַריבערגעגאַנגען פאַר גאָטס אַנגעזיכט אויף מלחמה, צו די פּלוינען פון יריחו.

¹⁴אין יענעם טאָג האָט גאָט געגרייסט יהושוען פאַר די אויגן פון גאַנץ ישראל, און זיי האָבן מורא געהאַט פאַר אים אַזוי ווי זיי האָבן מורא געהאַט פאַר משה, אַלע טעג פון זיין לעבן.

¹⁵און גאָט האָט געזאָגט צו יהושוען, אַזוי צו זאָגן: ¹⁶באַפעל די כּהנים וואָס טראָגן דעם אָרון פון געזעץ, זיי זאָלן אַרויפגיין פון ירדן.

¹⁷האָט יהושוע באַפוילן די כּהנים, אַזוי צו זאָגן: גייט אַרויף פון ירדן. ¹⁸און עס איז געווען, אַז די כּהנים, וואָס האָבן געטראָגן דעם אָרון פון גאָטס בונד, זיינען אַרויפגעגאַנגען פון מיטן ירדן, ווי די פּוסטריט פון די כּהנים האָבן זיך אויפגעהויבן אויף דער יבשה, אַזוי האָבן די וואַסערן פון ירדן זיך אומגעקערט

אויף זייער אָרט, און זיינען געגאנגען איבער אַלע זיינע ברעגן אַזוי ווי נעכטן־איי־ערנעכטן.

¹⁹ און דאָס פּאָלק איז אַרויפגעגאנגען פון יַרדן אין צענטן טאָג פון ערשטן חודש, און זיי האָבן גערוט אין גלגל, אין מזרח עק פון יריחו. ²⁰ און די־דאָזיקע צוועלף שטיינער, וואָס זיי האָבן אַרויסגענומען פון יַרדן, האָט יהושע אויפגעשטעלט אין גלגל. ²¹ און ער האָט געזאָגט צו די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: אַז אַייערע קינדער וועלן שפּעטער אַהין פּרעגן זייערע עלטערן, אַזוי צו זאָגן: וואָס זיינען די־דאָזיקע שטיינער? ²² זאָלט איר מאַכן וויסן אַייערע קינדער, אַזוי צו זאָגן: אויף טריקעניש איז ישראל אַריבערגעגאנגען דעם־דאָזיקן יַרדן. ²³ וואָרום יהוה אַייער גאָט האָט אויסגעטריקנט די וואַסערן פון יַרדן פון פאַר אַיך, ביז איר זייט אַריבערגעגאנגען, אַזוי ווי יהוה אַייער גאָט האָט געטאָן צום ים־סוף, וואָס ער האָט אויסגעטריקנט פון פאַר אונדז, ביז מיר זיינען אַריבערגעגאנגען; ²⁴ כּדי אַלע פעלקער פון דער ערד זאָלן וויסן די האַנט פון יהוה אַז זי איז שטאַרק; כּדי איר זאָלט מוֹרָא האָבן פאַר יהוה אַייער גאָט אַלע טעג.

ה 'און עס איז געווען, ווי די מלכים פון דעם אַמורי וואָס אויף דער זייט יַרדן, צו מערב, און אַלע מלכים פון דעם פּנעני וואָס ביים ים, האָבן געהערט אַז גאָט האָט אויסגעטריקנט די וואַסערן פון יַרדן פון פאַר די קינדער פון ישראל, ביז זיי זיינען אַריבערגעגאנגען, אַזוי איז זייער האַרץ צעגאנגען, און אַן אַטעם איז מער ניט געבליבן אין זיי פון וועגן די קינדער פון ישראל. ² אין יענער צייט האָט גאָט געזאָגט צו יהושע: מאַך דיר שטיינערנע מעסערס, און מל ווידער די קינדער פון ישראל. אַ צווייט מאָל. ³ האָט יהושע זיך געמאַכט שטיינערנע מעסערס, און האָט געמלט די קינדער פון ישראל אין גבֿע־תְּהַעֲרָלוֹת. ⁴

⁴ דאָס בערגל פון סאָרהויטן.

4 און דאָס איז די זאך פאַר וואָס יהושע האָט געמלט: דאָס
 גאַנצע פּאָלק וואָס איז אַרויסגעגאַנגען פון מצרים, די מאַנס-
 פאַרשוניען, אַלע קריגסלייט, זיינען אויסגעשטאַרבן אין דער
 מדבר אונטערוועגס נאָך זייער אַרויסגיין פון מצרים. 5 וואָרום
 דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען, זיינען געווען
 געמלט, אָבער דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס זיינען געבאָרן געוואָרן אין
 דער מדבר אונטערוועגס נאָך זייער אַרויסגיין פון מצרים, האָט
 מען ניט געמלט. 6 וואָרום פּערציק יאָר זיינען די קינדער פון
 ישראל געגאַנגען אין דער מדבר, ביז עס איז פאַרלענדט
 געוואָרן די גאַנצע אומה, די קריגסלייט וואָס זיינען אַרויס-
 געגאַנגען פון מצרים, וואָס האָבן ניט צוגעהערט צו דעם קול
 פון גאָט, די וואָס גאָט האָט זיי געשוואָרן, זיי ניט צו לאָזן זען
 דאָס לאַנד וואָס גאָט האָט געשוואָרן זייערע עלטערן, אונדז
 צו געבן, אַ לאַנד וואָס פּליסט מיט מילך און האַניק; 7 נאָר זייערע
 קינדער האָט ער אויפגעשטעלט אָנשטאַט זיי. זיי האָט דאָס
 יהושע געמלט, ווייל זיי זיינען געווען אומבאַשניטן, וואָרום מע
 האָט זיי ניט געמלט אונטערוועגס.

8 און עס איז געווען, אז דאָס גאַנצע פּאָלק האָבן געענדיקט
 זיך מלן, זיינען זיי געזעסן אויף זייער אָרט אין לאַגער ביז זיי
 זיינען געוונט געוואָרן.

9 און גאָט האָט געזאָגט צו יהושע: היינט האָב איך אַראָפּ-
 געקייקלט פון אַיך די חרפה פון מצרים. דרום רופט מען
 יענעם אָרט גלגל" ביז אויף היינטיקן טאָג.

10 און די קינדער פון ישראל האָבן גערוט אין גלגל; און
 זיי האָבן געמאַכט דעם קרבן־פּסח אין פּערצנטן טאָג פון חודש,
 אין אָוונט, אין די פּלוינען פון יריחו. 11 און זיי האָבן געזעסן
 פון דער תבואה פון לאַנד אויף מאָרגן נאָכן קרבן־פּסח, מצות
 און געברענטע זאַנגען, אין דעמדאָזיקן אייגענעם טאָג. 12 און

דער מן האָט אויפגעהערט אויף מאָרגן, אַז זיי האָבן געגעסן פון דער תבואה פון לאַנד; און די קינדער פון ישראל האָבן מער ניט געהאַט קיין מן; און זיי האָבן געגעסן פון דער תבואה פון לאַנד כּוֹעַן אין יענעם יאָר.

¹³ און עס איז געווען, אַז יהושוע איז געווען אין יריחו, האָט ער אויפגעהויבן זיינע אויגן און געזען, ערשט אַ מאַן שטייט אַקעגן אים, מיט זיין שווערד אַרויסגעצויגן אין זיין האַנט. איז יהושוע צוגעגאַנגען צו אים, און האָט צו אים געזאָגט: ביסטו פאַר אונדז, אָדער פאַר אינדזערע פיינט? ¹⁴ האָט ער געענטפערט: ניין, נייערט איך בין דער חיל־פירער פון גאַט; אַקאַרשט בין איך געקומען. איז יהושוע געפאַלן אויף זיין פנים צו דער ערד, און האָט זיך געבוקט, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס וויל מיין האַר רעדן צו זיין קנעכט? ¹⁵ האָט דער חיל־פירער פון גאַט געזאָגט צו יהושוען: צי אַראַפּ דיין שוך פון דיין פוס, וואָרום דער אַרט וואָס דו שטייסט אויף אים, ער איז הייליק. און יהושוע האָט אַזוי געטאַן.

ן ¹ און יריחו איז געווען פאַרשפאַרט און פאַרשלאָסן פון וועגן די קינדער פון ישראל; ניט אַרויס און ניט אַריין. ² האָט גאַט געזאָגט צו יהושוען: זע, איך האָב געגעבן אין דיין האַנט יריחו און איר מלך, די שטאַרקע גיבורים. ³ זאָלט איר, אַלע מלחמה־לייט, אַרומגיין די שטאָט רונד אַרום איין מאָל. אַזוי זאָלסטו טאַן זעקס טעג. ⁴ און זיבן כּהנים זאָלן טראָגן זיבן שופרות פון ווידערס פאַר דעם אַרון; און אויפן זיבעטן טאַג זאָלט איר אַרומגיין די שטאָט זיבן מאָל; און די כּהנים זאָלן בלאָזן אין די שופרות. ⁵ און עס וועט זיין, ווען מע גיט אַן אויסגעצויגענעם בלאָז מיטן האַרן פון ווידער, ווי איר הערט דעם קול פון שופר, זאָל דאָס גאַנצע פּאָלק שאָלן אַ גרויסע

שאַלונג, און די מויער פון דער שטאָט וועט אַיינפאַלן אונטער זיך, און דאָס פּאַלק וועט אַרויפגיין איטלאַכער אַקעגן זיך.

האַט יהושוע דער זון פון נון גערופן די כּהנים, און ער האָט צו זיי געזאָגט: טראָגט דעם אָרון פון בונד, און זיבן כּהנים זאָלן טראָגן זיבן שופרות פון ווידערס פאַר דעם אָרון פון גאָט. יאון ער האָט געזאָגט צום פּאַלק: ציט, און גייט אַרום די שטאָט, און די באַוואָפנטע זאָלן ציען פאַר דעם אָרון פון גאָט. אַזוי געשען אַזוי ווי יהושוע האָט אַנגעזאָגט דעם פּאַלק;

און די זיבן כּהנים, וואָס האָבן געטראָגן די זיבן שופרות פון ווידערס פאַר גאָט, האָבן געצויגן, און געבלאָזן אין די שופרות, און דער אָרון פון גאָטס בונד איז געגאַנגען נאָך זיי. און די באַוואָפנטע זיינען געגאַנגען פאַר די כּהנים, וואָס האָבן געבלאָזן אין די שופרות, און דער הינטער-חיל איז געגאַנגען נאָך דעם אָרון; געגאַנגען און געבלאָזן אין די שופרות.

און דעם פּאַלק האָט יהושוע באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט ניט שאַלן, און ניט לאָזן הערן אַייער קול, און אַ וואָרט זאָל ניט אַרויסגיין פון אַייער מויל, ביז דעם טאָג וואָס איך זאָג צו אַיך: שאַלט! דענסמאָל זאָלט איר שאַלן.

און ער האָט געלאָזט דעם אָרון פון גאָט אַרומגיין די שטאָט רונד אַרום אַיין מאָל; און זיי זיינען צוריקגעקומען אין לאַגער, און האָבן גענעכטיקט אין לאַגער.

און יהושוע האָט זיך געפּעדערט אין דער פּרי; און די כּהנים האָבן געטראָגן דעם אָרון פון גאָט. און די זיבן כּהנים, וואָס האָבן געטראָגן די זיבן שופרות פון ווידערס פאַר דעם אָרון פון גאָט, זיינען געגאַנגען נאָכאַנאַנד און געבלאָזן אין די שופרות, און די באַוואָפנטע זיינען געגאַנגען זיי פאַרויס, און דער הינטער-חיל איז געגאַנגען נאָך דעם אָרון פון גאָט; געגאַנגען און געבלאָזן אין די שופרות. אַזוי אַויך אַויפן צווייטן טאָג זיינען זיי אַרומגעגאַנגען

די שטאָט איין מאָל, און זיך אומגעקערט אין לאַגער. אַזוי האָבן זיי געטאָן זעקס טעג. ¹⁵און עס איז געווען אויפן זיבעטן טאָג, האָבן זיי זיך געפּעדערט ווי דער פּרימאָרגן איז אויפֿגעגאַנגען, און זיי זיינען אַרומגעגאַנגען די שטאָט אויפן דאָזיקן שטייגער זיבן מאָל; בלויז אין יענעם טאָג זיינען זיי אַרומגעגאַנגען די שטאָט זיבן מאָל. ¹⁶און עס איז געווען ביים זיבעטן מאָל, האָבן די כּהנים געבלאָזן אין די שופּרות, און יהושוע האָט געזאָגט צום פּאָלק: שאַלט! וואָרום גאָט האָט אַיך געגעבן די שטאָט. ¹⁷און די דאָזיקע שטאָט זאָל זיין חרם צו גאָט, זי און אַלץ וואָס אין איר; נאָר רָחב די זונה זאָל בלייבן לעבן, זי און אַלע וואָס ביי איר אין הויז, ווייל זי האָט באַהאַלטן די שלוחים וואָס מיר האָבן געשיקט. ¹⁸און איר היט אַיך נאָר פון דעם חרם, איר זאָלט אַליין ניט ווערן חרם, אַז איר וועט נעמען פון דעם חרם, און מאַכן דעם לאַגער פון ישׂראל צו חרם, און אים פאַר־אומגליקן. ¹⁹און דאָס גאַנצע זילבער און גאָלד, און קופּערנע און אַייזערנע כּלים, דאָס זאָל זיין הייליק צו גאָט; אין שאַץ פון גאָט זאָל עס אַרײַן.

²⁰האָט דאָס פּאָלק געשאַלט, און מע האָט געבלאָזן אין די שופּרות. און עס איז געווען, ווי דאָס פּאָלק האָט געהערט דעם קול פון שופּר, אַזוי האָט דאָס פּאָלק געשאַלט אַ גרויסע שאַלונג, און די מויער איז אַיינגעפאַלן אונטער זיך, און דאָס פּאָלק איז אַרויפגעגאַנגען אין שטאָט איטלאַכער אַקעגן זיך; און זיי האָבן באַצווונגען די שטאָט. ²¹און זיי האָבן פאַרוויסט אַלץ וואָס אין שטאָט, פון אַ מאַן ביז אַ פּרוי, פון יונג ביז אַלט, און ביז אַן אַקס, און אַ שעפּס, און אַן אַייזל, מיטן שאַרף פון שווערד.

²²און צו די צוויי מענער וואָס האָבן אויסגעקוקט דאָס לאַנד האָט יהושוע געזאָגט: גייט אַרײַן אין הויז פון דער פּרוי דער

זונה, און פירט אַרויס פון דאָרטן די פרוי, און אַלע וואָס געהערן צו איר, אַזוי ווי איר האָט איר געשוואָרן.

²³ זיינען די יונגעלייט די אויסקוקערס אַריינגעגאַנגען, און האָבן אַרויסגעפירט רָחבן, און איר פּאָטער און איר מוטער, און אירע ברידער, און אַלע וואָס האָבן געהערט צו איר, אויך איר גאַנצע משפּחה האָבן זיי אַרויסגעפירט, און זיי איבער-געלאָזט דערויסן פון לאַגער פון ישׂראל. ²⁴ און די שטאָט האָבן זיי פאַרברענט אין פּייער מיט אַלץ וואָס אין איר; בלויז דאָס זילבער און דאָס גאָלד, און די קופּערנע און אַיזערנע כלים, האָבן זיי אָפּגעגעבן אין שאַץ פון גאָטס הויז. ²⁵ און רָחב די זונה, און איר פּאָטערס הויזגעזינט, און אַלע וואָס האָבן געהערט צו איר, האָט יהושוע געלאָזט לעבן, און זי איז געבליבן צווישן ישׂראל ביז אויף היינטיקן טאָג; ווייל זי האָט באַהאַלטן די שלוחים וואָס יהושוע האָט געשיקט אויסצוקוקן יריחו.

²⁶ און יהושוע האָט באַשוואָרן אין יענער צייט, אַזוי צו זאָגן: פאַרשאַלטן פאַר גאָט דער מאַן וואָס וועט אויפשטיין און וועט אָפּבויען די דאָזיקע שטאָט יריחו! מיט ודעם לעבן פון זיין בָּכוֹר זאָל ער לייגן איר גרונטפּעסט, און מיט זיין אינגסטן זאָל ער אַריינשטעלן אירע טירן.

²⁷ און גאָט איז געווען מיט יהושוען, און זיין שם איז געווען אין גאַנצן לאַנד.

¶ יאון די קינדער פון ישׂראל האָבן געפּעלשט אַ פעלשונג אין דעם חרם, און עָכָן דער זון פון פּרמי דעם זון פון וַבְדִי, דעם זון פון וַרְחָן, פון שבט יהודה, האָט גענומען פון דעם חרם, און דער צאָרן פון גאָט האָט געגרימט אויף די קינדער פון ישׂראל.

²⁸ און יהושוע האָט געשיקט מענטשן פון יריחו קיין עי וואָס

לעבן בית־אָן, אין מזרח פון בית־אֵל, און ער האָט זיי אָנגעזאָגט, אזוי צו זאָגן: גייט אַרויף, און קוקט אויס דאָס לאַנד. זיינען די מענטשן אַרויפגעגאַנגען, און האָבן אויסגעקוקט צי. ³ און זיי האָבן זיך אומגעקערט צו יהושען, און האָבן צו אים געזאָגט: זאָל ניט אַרויפגיין דאָס גאַנצע פּאָלק; אַרום צוויי טויזנט מאָן, אָדער אַרום דריי טויזנט מאָן, זאָלן אַרויפגיין און שלאָגן צי. דאַרפסט ניט מיען אַהין דאָס גאַנצע פּאָלק, וואָרום זיי זיינען ווינציק.

⁴ זיינען אַרויפגעגאַנגען אַהין פון פּאָלק אַרום דריי טויזנט מאָן; אָבער זיי זיינען אַנטלאָפן פאַר די מענטשן פון צי. ⁵ און די מענטשן פון צי האָבן פון זיי געשלאָגן אַרום זעקס און דרייסיק מאָן, און זיי האָבן זיי נאָכגעיאָגט פון פּאַרן טויער ביו שְׁבָרִים, און האָבן זיי געשלאָגן ביים אַראַפּגאַנג; און דאָס האַרץ פון פּאָלק איז צעגאַנגען, און איז געוואָרן אזוי ווי וואַסער.

⁶ האָט יהושע צעריסן זיינע קליידער, און איז געפאלן אויף זיין פנים צו דער ערד פאַר דעם אָרון פון גאָט ביון אָונט, ער און די עלטסטע פון ישראל; און זיי האָבן אַרויפגעלייגט ערד אויף זייער קאָפּ. ⁷ און יהושע האָט געזאָגט: וויי, גאָט דו האַר, נאָך וואָס האָסטו גאָר אַריבערגעבראַכט דאָסדאָזיקע פּאָלק איבערן יַרדן, אונדז צו געבן אין דער האַנט פון אַמורי, כדי אונדז אונטערצוברענגען? הלוואַי וואָלטן מיר באַשטאַנען און געבליבן אויף יענער זייט יַרדן! ⁸ איך בעט דיך, גאָט, וואָס קען איך זאָגן, נאָכדעם אַז ישראל האָט געמוזט קערן דעם נאָקן פאַר זיינע פיינט? ⁹ וואָרום דער כּנַעני און אַלע באַחווינער פון לאַנד וועלן דערהערן, און וועלן אונדז אַרומרינגלען, און פאַר־שניידן אונדזער נאָמען פון דער ערד; און וואָס וועסטו טאָן פאַר דיין גרויסן נאָמען?

¹⁰ האָט גאָט געזאָגט צו יהושען: שטיי דיר אויף; נאָך וואָס

דען פאלסטו אויף דיין פנים? ¹¹געזינדיקט האָט ישראל, און זיי האָבן אויך איבערגעטרעטן מיין בונד וואָס איך האָב זיי באַפוילן, און זיי האָבן אי גענומען פון חרם, אי געגנבעט, אי פאַרלייקנט, אי אַריינגעטאַן אין זייערע זאַכן. ¹²דרום קענען די קינדער פון ישראל ניט באַשטיין פאַר זייערע פיינט; דעם נאָקן קערן זיי פאַר זייערע פיינט, ווייל זיי זיינען געוואָרן צו חרם; איך וועל מער ניט זיין מיט אַיך, אויב איר וועט ניט פאַרטיליגן דעם חרם פון צווישן אַיך. ¹³שטיי אויף, און הייליק דאָס פאַלק, און זאָלסט זאָגן: הייליקט אַיך אויף מאָרגן, וואָרום אזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישראל: חרם איז צווישן דיר, ישראל; וועסט ניט קענען באַשטיין פאַר דייע פיינט, ביז איר וועט אַפּטאַן דעם חרם פון צווישן אַיך. ¹⁴דרום זאָלט איר גענענען אין דער פרי לויט אַייערע שבטים, און עס וועט זיין, דער שבט וואָס גאָט וועט אים פאַרנעמען, זאָל גענענען לויט די משפחות, און די משפחה וואָס גאָט וועט זי פאַרנעמען, זאָל גענענען לויט די הייזער, און דאָס הויז וואָס גאָט וועט עס פאַרנעמען, זאָל גענענען לויט די מענער. ¹⁵און עס וועט זיין, דער וואָס וועט פאַרנומען ווערן מיטן חרם, זאָל פאַרברענט ווערן אין פייער, ער און אַלץ וואָס געהערט צו אים; ווייל ער האָט איבערגעטרעטן דעם בונד פון גאָט, און ווייל ער האָט געטאַן אַ נבֿלה אין ישראל.

¹⁶האָט יהושוע זיך געפּעדערט אין דער פרי, און געמאַכט גענענען ישראל לויט זיינע שבטים; איז פאַרנומען געוואָרן שבט יהודה. ¹⁷האָט ער געמאַכט גענענען די משפחה פון יהודה, און ער האָט פאַרנומען די משפחה פון די זרחים. האָט ער געמאַכט גענענען די משפחה פון די זרחים לויט די מענער, און זבדי איז פאַרנומען געוואָרן. ¹⁸האָט ער געמאַכט גענענען זיין הויז לויט די מענער, און עָכּן דער זון פון פּרמי דעם זון פון

ובדי, דעם זון פון נַרְחַן, פון שבט יהודה, איז פאַרנומען געוואָרן.
 19האַט יהושוע געזאָגט צו עָכְנָען: מיין זון, טו, איך בעט
 דיר, כבוד צו יהוה דעם גאָט פון ישראל, און זיי זיך מודה פאַר
 אים, און זאָג מיר, איך בעט דיר, וואָס דו האָסט געטאָן; זאָלסט
 ניט פאַרהוילן פון מיר.

20האַט עָכְנָן געענטפערט יהושוען, און האָט געזאָגט: אמת,
 איך האָב געזינדיקט צו יהוה דעם גאָט פון ישראל, און אזוי און
 אזוי האָב איך געטאָן. 21איך האָב געזען אין דעם רויב אַ גוטן
 מאַנטל פון שְׁנָעֵר, און צוויי הונדערט שְׁקל זילבער, און אַ צונג
 גאָלד וואָס איר וואָג איז פופציק שְׁקל; האָב איך זיי געגלוסט,
 און האָב זיי צוגענומען, און אָן זיינען זיי באַהאַלטן אין דער
 ערד אין מיטן פון מיין געצעלט, און דאָס זילבער איז אונטער
 דעם.

22האַט יהושוע געשיקט שלוחים, און זיי זיינען אַוועקגעלאָפן
 צום געצעלט; ערשט עס איז באַהאַלטן אין זיין געצעלט, און
 דאָס זילבער איז אונטער דעם. 23האַבן זיי זיי אַרויסגענומען
 פון מיטן געצעלט, און געבראַכט צו יהושוען, און צו אַלע קינדער
 פון ישראל, און זיי האָבן זיי אַוועקגעלייגט פאַר גאָט. 24און
 יהושוע און גאַנץ ישראל מיט אים האָבן גענומען עָכְנָן דעם זון
 פון נַרְחַן, און דאָס זילבער, און דעם מאַנטל, און די צונג גאָלד,
 און זיינע זין, און זיינע טעכטער, און זיינע אַקסן, און זיינע אייזלען,
 און זיינע שאַף, און זיין געצעלט, און אַלץ וואָס האָט געהערט
 צו אים, און זיי האָבן זיי אַרויפגעבראַכט צום טאָל עָכוֹר. 25און
 יהושוע האָט געזאָגט: וואָס האָסטו אונדז פאַראומגליקט? פאַר-
 אומגליקן זאָל דיר גאָט היינטיקן טאָג. און גאַנץ ישראל האָבן
 אים פאַרשטיינט מיט שטיינער; און זיי האָבן זיי פאַרברענט
 אין פייער, און זיי פאַרוואָרפן מיט שטיינער. 26און זיי האָבן
 אויפגעשטעלט איבער אים אַ גרויסן הויפן שטיינער וואָס

שטייטן] ביז אויף היינטיקן טאָג; און גאָט האָט זיך אָפגעקערט פון זיין גרימצאָרן. דרום רופט מען יענעם אָרט דער טאָל עכור" ביז אויף היינטיקן טאָג.

ח און גאָט האָט געזאָגט צו יהושוען: זאָלסט ניט מורא האָבן און ניט אַנגסטן; נעם מיט דיר דאָס גאַנצע מלחמה־פּאָלק, און שטיי אויף, גיי אַרויף אויף צי; זע, איך האָב געגעבן אין דיין האַנט דעם מלך פון צי, און זיין פּאָלק, און זיין שטאָט, און זיין לאַנד. און זאָלסט טאָן צו צי און צו איר מלך, אַזוי ווי דו האָסט געטאָן צו יריחו און צו איר מלך; נאָר איר זאָקרויב און אירע בהמות זאָלט איר רויבן פאַר אַיך. שטעל דיר לוייערער אויף דער שטאָט פון הינטער איר.

³איז אויפגעשטאַנען יהושוע, און דאָס גאַנצע מלחמה־פּאָלק, אַרויפצוגיין אויף צי; און יהושוע האָט אויסגעוויילט דרייסיק טויזנט מאַן העלדישע גיבורים, און האָט זיי אַוועקגעשיקט ביי נאַכט. ⁴און ער האָט זיי באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: זעט, איר זאָלט לוייערן אויף דער שטאָט פון הינטער דער שטאָט; איר זאָלט זיך ניט דערווייטערן זייער פון דער שטאָט, און זייט אַלע אָנגעברייט. ⁵און איך און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט מיר וועלן גענענען צו דער שטאָט; און עס וועט זיין, אַז זיי וועלן אַרויסגיין אַקעגן אונדז, אַזוי ווי צוערשט, וועלן מיר אַנטלויפן פאַר זיי. ⁶און זיי וועלן אַרויסגיין נאָך אונדז, ביז מיר וועלן זיי אַוועקציען פון דער שטאָט, וואָרום זיי וועלן זאָגן: זיי אַנטלויפן פאַר אונדז אַזוי ווי צוערשט; און מיר וועלן אַנטלויפן פאַר זיי. ⁷און איר וועט אויפשטיין פון דער לוייער, און וועט פאַרנעמען די שטאָט, און יהוה אַייער גאָט וועט זי געבן אין אַייער האַנט. ⁸און עס וועט זיין, ווי איר פאַרכאַפט די שטאָט, זאָלט איר אַנצינדן די שטאָט אין פייער; אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט זאָלט איר טאָן; זעט, איך האָב אַיך באַפוילן.

⁹און יהושע האָט זיי געשיקט, און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען צו דעם לוייעראָרט, און זיינען געזעסן צווישן בית־אל און צווישן עי, אין מערב פון עי. און יהושע האָט גענעכטיקט יענע נאַכט צווישן דעם פּאָלק.

¹⁰און יהושע האָט זיך געפּעדערט אין דער פּרי, און האָט איבערגעצײלט דאָס פּאָלק, און ער און די עלטסטע פון פּאָלק זיינען אַרויפגעגאַנגען פּאַרויס פּאַרן פּאָלק אויף עי. ¹¹און דאָס גאַנצע מלחמה־פּאָלק וואָס מיט אים איז אַרויפגעגאַנגען, און זיי האָבן גענענט, און זיינען געקומען אַקעגן דער שטאָט, און האָבן געלאַגערט אין צפון פון עי; און דער טאָל איז געווען צווישן אים און צווישן עי. ¹²און ער האָט גענומען אַרום פינף טויזנט מאַן, און האָט זיי געשטעלט פּאַר לוייערער צווישן בית־אל און צווישן עי, אין מערב פון עי. ¹³אַזוי האָבן זיי אויסגעשטעלט דאָס פּאָלק, די גאַנצע מחנה וואָס אין צפון פון דער שטאָט, און זייער הינטער־חיל אין מערב פון דער שטאָט. און יהושע איז געגאַנגען אין יענער נאַכט אין מיטן טאָל.

¹⁴און עס איז געווען, ווי דער מלך פון עי האָט דערזען, אַזוי האָבן די מענטשן פון דער שטאָט זיך געאַײלט, און זיי האָבן זיך געפּעדערט, און זיינען אַרויסגעגאַנגען אַקעגן ישראל אויף מלחמה, ער און זיין גאַנץ פּאָלק, אין דער אָפּגערעדטער צײט, פּאַר דעם פלוין, און ער האָט ניט געוויסט אַז לוייערער זיינען אויף אים פון הינטער דער שטאָט. ¹⁵און יהושע און גאַנץ ישראל האָבן זיך געמאַכט ווי געשלאָגן פּאַר זיי, און זיינען אַנטלאָפּן אויפן וועג פון מדבר.

¹⁶און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס אין עי איז צונויפגערופּן געוואָרן, זיי נאַכצויאָגן; און זיי האָבן נאַכגעיאָגט יהושע, און זיינען אַוועקגעצויגן געוואָרן פון דער שטאָט. ¹⁷און עס איז ניט געבליבן אַ מענטש אין עי און אין בית־אל, וואָס איז ניט

אַרויסגעגאַנגען נאָך ישראל; און זיי האָבן געלאָזט די שטאָט אָפֿן, און נאָכגעיאָגט ישראל.

¹⁸האַט גאָט געזאָגט צו יהושוען: שטרעק אויס דעם שפיץ וואָס אין דיין האַנט אַקעגן דער שטאָט צי, וואָרום אין דיין האַנט וועל איך זי געבן. און יהושוע האָט אויסגעשטרעקט דעם שפיץ וואָס אין דיין האַנט אַקעגן דער שטאָט. ¹⁹און די לויערער זיינען אויפגעשטאַנען אויף גיך פון זייער אָרט, און זיי זיינען געלאָפֿן ווי ער האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און זיינען אַריין אין דער שטאָט, און האָבן זי באַצווונגען; און זיי האָבן געאַיילט און האָבן אָנגעצונדן די שטאָט אין פֿייער. ²⁰און די מענטשן פון צי האָבן זיך אומגעקערט הינטער זיך, און דערזען, ערשט דער רויך פון דער שטאָט איז אַרויף צום הימל, און זיי האָבן ניט געהאַט אין זיך כּוח צו לויפֿן אַהין אָדער אַהער. און דאָס פּאָלק וואָס איז אַנטלאָפֿן צום מדבר, האָט זיך אומגעקערט אויף די נאָכ-יאָער. ²¹און ווי יהושוע און גאַנץ ישראל האָבן געזען אַז די לויערער האָבן באַצווונגען די שטאָט, און אַז דער רויך פון דער שטאָט איז אויפגעגאַנגען, אזוי האָבן זיי זיך אומגעקערט, און האָבן געשלאָגן די מענטשן פון צי. ²²און יענע זיינען אַרויס-געגאַנגען פון דער שטאָט אַקעגן זיי, אזוי אַז זיי זיינען געווען אין מיטן פון ישראל, די אויף דער זייט, און די אויף יענער זייט. און זיי האָבן זיי געשלאָגן ביז זיי ניט איבערצולאָזן אַ געבליבענעם אָדער אַנטרונענעם. ²³און דעם מלך פון צי האָבן זיי געכאַפט אַ לעבעדיקן, און אים געבראַכט צו יהושוען.

²⁴און עס איז געווען, אַז די ישראל האָבן געענדיקט אויס-הרגען אַלע באַוווּינער פון צי, אויפֿן פעלד אין דעם מדבר וואָס זיי האָבן זיי נאָכגעיאָגט אין אים, און זיי זיינען אַלע געפּאָלן דורכן שאַרף פון שווערד ביז זיי זיינען פּאַרלענדט געוואָרן, האָבן גאַנץ ישראל זיך אומגעקערט קיין צי, און האָבן זיי געשלאָגן

מיטן שאַרף פון שווערד. ²⁵און אַלע וואָס זיינען געפאַלן אין יענעם טאָג, פון אַ מאָן ביז אַ פּרוי, זיינען געווען צוועלף טויזנט; אַלע מענטשן פון עי. ²⁶און יהושוע האָט ניט צוריקגעצויגן זיין האַנט וואָס ער האָט אויסגעשטרעקט מיטן שפיז, ביז ער האָט פאַרוויסט אַלע באַווינער פון עי. ²⁷נאָר די בהמות און דעם זאַקרויב פון יענער שטאָט האָבן די ישראל גערויבט פאַר זיך, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער האָט באַפוילן יהושוען. ²⁸און יהושוע האָט פאַרברענט עי, און האָט זי געמאַכט פאַר אַן אייביקן חורבה־הויפן, אַ וויסטעניש ביז אויף היינטיקן טאָג. ²⁹און דעם מלך פון עי האָט ער אויפגעהאַנגען אויף אַ בוימ ביז אָונטצייט; און ווי די זון איז אונטערגעגאַנגען, האָט יהושוע באַפוילן, און מע האָט אַראַפּגענומען זיין טויטן לייב פון דעם בוימ, און אים אַוועקגעוואָרפן פאַר דעם אַייגנאַנג פון דעם שטאַטטויער, און מע האָט אויפגעשטעלט איבער אים אַ גרויסן הויפן שטיינער וואָס שטייטן ביז אויף היינטיקן טאָג.

³⁰דענסמאָל האָט יהושוע געבויט אַ מזבּח צו יהוה דעם גאָט פון ישראל אויפן באַרג עיבֿל, ³¹אַזוי ווי משה דער קנעכט פון גאָט האָט באַפוילן די קינדער פון ישראל, ווי עס שטייט געשריבן אין בוך פון תּוֹרַת־משה; אַ מזבּח פון גאַנצע שטיינער, וואָס מע האָט אויף זיי ניט אויפגעהויבן אַן אַיזן. און זיי האָבן אויפגעבראַכט אויף אים בראַנדאָפּפער צו גאָט, און געשלאַכט פּרידאָפּפער. ³²און ער האָט דאָרטן אויפגעשריבן אויף די שטיינער אַן איבערחזרונג פון תּוֹרַת־משה, וואָס ער האָט געשריבן אין אַנגעזיכט פון די קינדער פון ישראל. ³³און גאַנץ ישראל, און זייערע עלטסטע און אויפזעער, און זייערע ריכטער, זיינען געשטאַנען פון דער זייט און פון יענער זייט פון אָרון, פאַר די פּהנים פון שבט לוי וואָס האָבן געטראָגן דעם אָרון פון גאָטס בונד—אַזוי דער פּרעמדער ווי דער אַייגעבאַרענער, העלפּט

פון זיי אַקעגן באַרג גרוזים, און העלפט פון זיי אַקעגן באַרג עיבֿל, אַזוי ווי משה דער קנעכט פון גאָט האָט פון פריער באַפוילן, צו בענטשן דאָס פּאָלק ישראל.³⁴ און דערנאָך האָט ער געלייענט אַלע ווערטער פון דער תּוֹרָה, די ברכה און די קללה, אַזוי ווי אַלץ וואָס שטייט געשריבן אין בוך פון דער תּוֹרָה.³⁵ ניט געווען אַ וואָרט פון אַלץ וואָס משה האָט באַפוילן, וואָס יהושוע האָט ניט געלייענט פאַר דער גאַנצער אַיינזאַמלונג פון ישראל, און די ווייבער, און די קליינע קינדער, און דעם פרעמדן וואָס איז מיטגעגאַנגען צווישן זיי.

ט און עס איז געווען, אַז אַלע מלכים וואָס אויף דער זייט רדן, אין דעם געבערג, און אין דער נידערונג, און אויף דעם גאַנצן ברעג פון ים־הַגְּדוֹל, אַקעגן לְבָנוֹן, דער חתִּי, און דער אַמּוֹרִי, דער פְּנִיעִי, דער פְּרוֹזִי, דער חוּי, און דער יבוּסִי, האָבן דערהערט,² אַזוי האָבן זיי זיך אַיינגעזאַמלט אין איינעם, מלחמה צו האַלטן מיט יהושוען און מיט ישראל, מיט איין מויל.³ און די באַוווינער פון גְּבֻעֹן האָבן געהערט וואָס יהושוע האָט געטאָן צו יריחו און צו עי;⁴ און זיי אויך האָבן געטאָן מיט ליסטיקייט, און זיינען געגאַנגען און האָבן זיך פאַרשטעלט; און זיי האָבן גענומען אָפּגעניצטע זעק פאַר זייערע אייזלען, אין אָפּגעניצטע און צעשפּאַלטענע און צונויפגעבונדענע וויינ־לאַגלען,⁵ און אָפּגעטראָגענע און פאַרלאַטעטע שיך אויף זייערע פיס, און אָפּגעטראָגענע קליידער אויף זיך; און דאָס גאַנצע ברויט פון זייער צערונג איז געווען פאַרטריקנט אויף ברעקלאַך.⁶ און זיי זיינען געגאַנגען צו יהושוען אין לאַגער קיין גלגל, און האָבן געזאָגט צו אים און צו די מענער פון ישראל: פון אַ ווייטן לאַנד זיינען מיר געקומען, און אַצונד שליסט אונדו אַ בונד.⁷ האָבן די מענער פון ישראל געזאָגט צו דעם חוּי: אפשר

זיצסטו צווישן אונדו, און ווי קען איך דיר שליסן אַ בונד? ⁹האַבן זיי געזאָגט צו יהושוען: דינע קנעכט זיינען מיר. האָט יהושוע צו זיי געזאָגט: ווער זייט איר? און פון וואַנען קומט איר? ¹⁰האַבן זיי צו אים געזאָגט: פון זייער אַ ווייטן לאַנד זיינען געקומען דינע קנעכט, צוליב דעם גאַמען פון יהוה דיין גאָט; וואָרום מיר האָבן געהערט זיין הערונג, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן אין מצרים, ¹¹און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן צו די צוויי מלכים פון דעם אַמורי וואָס אויף יענער זייט ירדן, צו סיחון דעם מלך פון חשבון, און צו עוג דעם מלך פון כְּשֵׁן וואָס אין עַשְׁתְּרוֹת. ¹²האַבן צו אונדו געזאָגט אונדזערע עלטסטע, און אַלע באַווינער פון אונדזער לאַנד, אַזוי צו זאָגן: נעמט מיט זיך צערונג אויפן וועג, און גייט זיי אַנטקעגן, און איר זאָלט זאָגן צו זיי: אַייערע קנעכט זיינען מיר; און אַצונד שליסט אונדו אַ בונד. ¹³דאָסדאָזיקע ברויט אונדזערס—וואַרעמערהייט האָבן מיר זיך פאַרשפּייזט דערמיט פון אונדזערע הייזער, אין דעם טאָג וואָס מיר זיינען אַרויס צו גיין צו אַיך, און אַצונד אָט איז עס פאַר-טריקנט, און געוואָרן ברעקלאַך. ¹⁴און די דאָזיקע ווינלאַגלעך, וואָס מיר האָבן אָנגעפילט, זיינען געווען ניי, און אָט זיינען זיי צעשפּאַלטן געוואָרן, און די דאָזיקע קליידער און שיך אונדזערע זיינען אָפּגעטראָגן געוואָרן פון זייער פיל וועג.

¹⁴און די מענער האָבן גענומען פון זייער צערונג, און גאָטס מויל האָבן זיי ניט געפרעגט. ¹⁵און יהושוע האָט געמאַכט שלום מיט זיי, און זיי געשלאָסן אַ בונד, זיי צו לאָזן לעבן. און די פירשטן פון דער עדה האָבן זיי געשוואָרן.

¹⁶און עס איז געווען צום סוף פון דריי טעג גאָכדעם ווי זיי האָבן זיי געשלאָסן אַ בונד, האָבן זיי געהערט אַז זיי זיינען גאַנט צו זיי, און אַז זיי זיצן צווישן זיי. ¹⁷און די קינדער פון ישראל האָבן געצויגן, און זיינען געקומען אין זייערע שטעט אויפן דריטן טאָג.

און זייערע שטעט זיינען געווען גבעון, און כפיִרה, און בארות, און קרִית־יִעֲרִים.¹⁵ אָבער די קינדער פון ישראל האָבן זיי ניט געשלאָגן, ווייל די פירשטן פון דער עדה האָבן זיי געשוואָרן ביי יהוה דעם גאָט פון ישראל. און די גאַנצע עדה האָט געמורמלט אויף די פירשטן.

¹⁶האָבן אַלע פירשטן געזאָגט צו דער גאַנצער עדה: מיר האָבן זיי געשוואָרן ביי יהוה דעם גאָט פון ישראל, און מיר טאָרן זיי אַצונד ניט אָנרירן.²⁰ דאָס מוזן מיר זיי טאָן, און זיי לאָזן לעבן, כּדי אויף אונדז וואָל ניט זיין אַ צאָרן פון וועגן דער שבועה וואָס מיר האָבן זיי געשוואָרן.²¹ און די פירשטן האָבן אָנגעזאָגט וועגן זיי: וואָלן זיי בלייבן לעבן. און זיי זיינען געוואָרן האַלצ־העקער און וואַסערשעפּער פאַר דער גאַנצער עדה, אַזוי ווי די פירשטן האָבן געהייסן וועגן זיי.

²²און יהושע האָט זיי גערופן, און האָט צו זיי גערעדט, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס האָט איר אונדז גענאַרט, אַזוי צו זאָגן: מיר זיינען זייער ווייט פון אײך, ווען איר זיצט צווישן אונדז?²³ און אַצונד וואָלט איר זיין פאַרשאַלטן, און עס וואָל ניט אויסגיין פון אײך אַ קנעכט און האַלצהעקער און וואַסערשעפּער פאַר דעם הויז פון מײן גאָט.

²⁴האָבן זיי געענטפּערט יהושען, און האָבן געזאָגט: ווייל דערציילט איז דערציילט געוואָרן דיינע קנעכט, דאָס וואָס יהוה דיין גאָט האָט באַפוילן זיין קנעכט משהן, אײך צו געבן דאָס גאַנצע לאַנד, און צו פאַרטיליגן אַלע באַווינער פון לאַנד פון פאַר אײך, און מיר האָבן זייער מורא געקריגן פאַר אונדזערע נפשות פון אײך; דרום האָבן מיר געטאָן דיִדאָויקע זאָך.²⁵ און אַצונד אָט זיינען מיר אין דיין האַנט; ווי עס איז גוט און רעכטפאַרטיק אין דיינע אויגן צו טאָן מיט אונדז, טו.

²⁶און ער האָט מיט זיי אַזוי געטאָן, און האָט זיי מציל געווען

פון דער האַנט פון די קינדער פון ישראל, און זיי האָבן זיי ניט געהרגעט. ²⁷ און יהושוע האָט זיי געמאַכט אין יענעם טאָג פאַר האַלצהעקער און פאַר וואַסערשעפער, פאַר דער עדה, און פאַר דעם מזבח פון גאָט, ביז אויף היינטיקן טאָג, אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויסדערוויילן.

י און עס איז געווען, ווי אַדוני־צֶדֶק דער מלך פון ירושלים האָט געהערט אַז יהושוע האָט באַצווונגען עי, און האָט זי פאַרוויסט; אַז אַזוי ווי ער האָט געטאָן צו יריחו און צו איר מלך, אַזוי האָט ער געטאָן צו עי און צו איר מלך; און אַז די באַוווינער פון גבעון האָבן געמאַכט שלום מיט ישראל, און זיינען געבליבן צווישן זיי; ²⁸ האָבן זיי זייער מורא געקריגן, ווייל גבעון איז געווען אַ גרויסע שטאָט, אַזוי ווי איינע פון די מלוכה־שטעט, און ווייל זי איז געווען גרעסער פון עי, און אַלע אירע מענטשן זיינען געווען גיבורים. ²⁹ און אַדוני־צֶדֶק דער מלך פון ירושלים האָט געשיקט צו הוֹהם דעם מלך פון חברון, און צו פֶּרָאָם דעם מלך פון ירמות, און צו יפיע דעם מלך פון לכיש, און צו דביר דעם מלך פון עגלון, אַזוי צו זאָגן: 'קומט אַרויף צו מיר, און העלפט מיר, און לאַמיר שלאָגן גבעון, ווייל זי האָט געמאַכט שלום מיט יהושוען און מיט די קינדער פון ישראל.'

⁵ האָבן זיך אַיינגעזאַמלט און זיינען אַרויפגעגאַנגען די פינף מלכים פון אַמורי, דער מלך פון ירושלים, דער מלך פון חברון, דער מלך פון ירמות, דער מלך פון לכיש, דער מלך פון עגלון, זיי מיט אַלע זייערע מחנות, און זיי האָבן געלעגערט אויף גבעון, און מלחמה געהאַלטן אויף איר.

⁶ האָבן די מענטשן פון גבעון געשיקט צו יהושוען אין לאַגער קיין גלגל, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט ניט אַפלאָזן דייע הענט פון דייע קנעכט; קום אַרויף צו אונדז אויף גיך, און העלף אונדז,

און שטיי אונדז ביי; וואָרום אַלע מלכים פון אַמורִי, די באַווינער פון דעם געבערג, האָבן זיך אַיינגעזאַמלט אויף אונדז.
 7 איז יהושוע אַרויפגעאַנגען פון גלגל, ער און דאָס גאַנצע מלחמה־פּאָלק מיט אים, און אַלע העלדישע גיבורים. 8 און גאָט האָט געזאָגט צו יהושוען: זאָלסט ניט מורא האָבן פאַר זיי, וואָרום איך האָב זיי געגעבן אין דיין האַנט; קיינער פון זיי וועט ניט באַשטיין פאַר דיר. 9 און יהושוע איז געקומען אויף זיי פלוצים; די גאַנצע נאַכט איז ער אַרויפגעאַנגען פון גלגל. 10 און גאָט האָט זיי צעטומלט פאַר ישראל; און ער האָט זיי געשלאָגן אַ גרויסן שלאַק אין גבעון, און האָט זיי נאַכגעיאָגט אויף דעם וועג פון דעם אַרויפגאַנג פון בית־חורון, און זיי געשלאָגן ביז צוקה, און ביז מקדה. 11 און עס איז געווען, אַז זיי זיינען געלאָפן פאַר ישראל, ווען זיי זיינען געווען אויף דעם אַראָפּגאַנג פון בית־חורון, האָט גאָט אַראָפּגעוואָרפן אויף זיי פון הימל גרויסע שטיינער, ביז צוקה, און זיי זיינען געשטאַרבן. מער זיינען געווען די וואָס זיינען געשטאַרבן פון די האַגלשטיינער, ווי די וואָס די קינדער פון ישראל האָבן געהרגעט מיטן שווערד.
 12 דענסמאָל האָט יהושוע גערעדט צו גאָט—אין דעם טאָג וואָס גאָט האָט איבערגעגעבן דעם אַמורִי צו די קינדער פון ישראל—און ער האָט געזאָגט פאַר די אויגן פון ישראל:

זון, שטיי שטיל אין גבעון,

און לבנה, אין טאָל פון אַילון!

13 און די זון איז שטיל געשטאַנען,

און די לבנה האָט זיך אָפּגעשטעלט,

ביז דאָס פּאָלק האָט זיך נוקם געווען אָן זיינע פיינט.

דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון יִשְׂרָאֵל. און די זון האָט זיך אָפּגעשטעלט אין האַלבן הימל, און האָט זיך ניט געאַיילט אונטערצויגיין אַרום אַ גאַנצן טאָג. 14 און אַזאַ טאָג ווי יענער איז

ניט געווען, פאַר אים אָדער נאָך אים, אָז גאָט זאָל געהאַרן דעם קול פון אַ מענטשן; וואָרום גאָט האָט מלחמה געהאַלטן פאַר ישראל.

¹⁵און יהושוע און גאַנץ ישראל מיט אים האָבן זיך אומגעקערט אין לאַגער קיין גלגל. ¹⁶און די דאָזיקע פינף מלכים זיינען אַנטלאָפן, און האָבן זיך באַהאַלטן אין דער הייל אין מקדָה. ¹⁷איז אַנגעזאָגט געוואָרן יהושוען, אַזוי צו זאָגן: די פינף מלכים זיינען געפונען געוואָרן באַהאַלטן אין דער הייל אין מקדָה. ¹⁸האָט יהושוע געזאָגט: קייקלט צו גרויסע שטיינער צום מויל פון דער הייל, און שטעלט לעבן איר מענטשן, זיי צו היטן. ¹⁹און איר זאָלט אַיך ניט אָפּשטעלן; יאָגט נאָך אַייערע פיינט, און איר זאָלט שלאָגן זייערע הינטערשטע; איר זאָלט זיי ניט לאָזן אַריינקומען אין זייערע שטעט; וואָרום יהוה אַייער גאָט האָט זיי געגעבן אין אַייער האַנט.

²⁰און עס איז געווען, אַז יהושוע און די קינדער פון ישראל האָבן זיי געענדיקט שלאָגן זייער אַ גרויסן שלאַק, ביז זיי זיינען פאַרלענדט געוואָרן, און די געבליבענע וואָס זיינען געבליבן פון זיי, זיינען אַריין אין די פעסטונגשטעט, ²¹אַזוי האָט דאָס גאַנצע פאָלק זיך אומגעקערט אין לאַגער צו יהושוען קיין מקדָה בשלום; קיינער האָט זיין צונג ניט געשאַרפט אַקעגן עמיצן פון די קינדער פון ישראל.

²²האָט יהושוע געזאָגט: עפנט אויף דאָס מויל פון דער הייל, און ברענגט אַרויס צו מיר די דאָזיקע פינף מלכים פון דער הייל. ²³האָבן זיי אַזוי געטאָן; און זיי האָבן אַרויסגעבראַכט צו אים די דאָזיקע פינף מלכים פון דער הייל, דעם מלך פון ירושלים, דעם מלך פון חברון, דעם מלך פון ירמות, דעם מלך פון לכיש, דעם מלך פון עגלון. ²⁴און עס איז געווען, ווי זיי האָבן אַרויסגעבראַכט די דאָזיקע מלכים צו יהושוען,

אזוי האָט יהושע גערופן אַלע מענער פון ישראל, און ער האָט געזאָגט צו די פירער פון די מלחמה־לייט וואָס זיינען מיט אים געגאַנגען: גענענט, טוט אַרויף אַייערע פיס אויף די העלדזער פון די דאָזיקע מלכים. האָבן זיי גענענט, און האָבן אַרויפגעטאַן זייערע פיס אויף זייערע העלדזער.²⁵ און יהושע האָט צו זיי געזאָגט: איר זאָלט ניט מורא האָבן און ניט אַנגסטן, זייט שטאַרק און פעסט, וואָרום אזוי וועט גאָט טאָן צו אַלע אַייערע פיינט וואָס איר האַלט מלחמה מיט זיי.²⁶ און יהושע האָט זיי דערנאָך געשלאָגן, און האָט זיי געטייט, און זיי אויפגעהאַנגען אויף פינף בוימער; און זיי זיינען געהאַנגען אויף די בוימער ביזן אָונט.²⁷ און עס איז געווען אין צייט פון זונאונטערגאַנג, האָט יהושע באַפוילן, און מע האָט זיי אַראָפגענומען פון די בוימער, און זיי אַריינגעוואָרפן אין דער הייל, וואָס זיי האָבן זיך דאָרטן באַהאַלטן. און מע האָט אַרויפגעטאַן גרויסע שטיינער אויפן מויל פון דער הייל, וווּ זיי ליגן אַזש ביז אויף היינטיקן טאָג.

²⁸ און יהושע האָט באַצווונגען מקדָה אין יענעם טאָג, און האָט געשלאָגן זי און איר מלך מיטן שאַרף פון שווערד; ער האָט פאַרוויסט זיי און אַלע נפשות וואָס אין איר; ער האָט ניט געלאָזט אַן איבערבלייב. און ער האָט געטאַן צום מלך פון מקדָה, אזוי ווי ער האָט געטאַן צום מלך פון יריחו.

²⁹ און יהושע און גאַנץ ישראל מיט אים זיינען אַריבער־געגאַנגען פון מקדָה קיין לבָנה, און ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט לבָנה.³⁰ און גאָט האָט אויך זי און איר מלך געגעבן אין דער האַנט פון ישראל; און ער האָט זי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד, מיט אַלע נפשות וואָס אין איר; ער האָט ניט געלאָזט אין איר אַן איבערבלייב. און ער האָט געטאַן צו איר מלך אזוי ווי ער האָט געטאַן צום מלך פון יריחו.

³¹און יהושוע און גאנץ ישראל מיט אים זיינען אַריבער-געגאַנגען פון לבנה קיין לְכִישׁ, און ער האָט געלעגערט אויף איר און מלחמה געהאַלטן אַקעגן איר. ³²און גאָט האָט געגעבן לְכִישׁ אין דער האַנט פון ישראל; און ער האָט זי באַצווונגען אויפן צווייטן טאָג, און האָט זי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד, מיט אַלע נפשות וואָס אין איר; אַזוי ווי אַלץ וואָס ער האָט געטאָן צו לבנה.

³³דענסמאָל איז אַרויפגעקומען הוֹרָם דער מלך פון גוֹר צו העלפן לְכִישׁ, און יהושוע האָט געשלאָגן אים און זיין פאָלק ביז ער האָט אים ניט געלאָזט אָן איבערבלייב.

³⁴און יהושוע און גאנץ ישראל מיט אים זיינען אַריבער-געגאַנגען פון לְכִישׁ קיין עֲגֵלוֹן, און זיי האָבן געלעגערט אויף איר, און מלחמה געהאַלטן אויף איר. ³⁵און זיי האָבן זי באַצווונגען אין יענעם טאָג, און האָבן זי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד; און אַלע נפשות וואָס אין איר האָט ער פאַרוויסט אין יענעם טאָג; אַזוי ווי אַלץ וואָס ער האָט געטאָן צו לְכִישׁ.

³⁶און יהושוע און גאנץ ישראל מיט אים זיינען אַרויפגעגאַנגען פון עֲגֵלוֹן קיין חֶבְרוֹן, און זיי האָבן מלחמה געהאַלטן אויף איר. ³⁷און זיי האָבן זי באַצווונגען, און האָבן זי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד, מיט איר מלך, און אַלע אירע שטעט, און אַלע נפשות וואָס אין איר; ער האָט ניט געלאָזט אָן איבערבלייב; אַזוי ווי אַלץ וואָס ער האָט געטאָן צו עֲגֵלוֹן. און ער האָט פאַר-וויסט זי און אַלע נפשות וואָס אין איר.

³⁸און יהושוע און גאנץ ישראל מיט אים האָבן זיך אומ-געקערט קיין דביר, און ער האָט מלחמה געהאַלטן אויף איר. ³⁹און ער האָט באַצווונגען זי און איר מלך, און אַלע אירע שטעט; און זיי האָבן זי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד, און פאַרוויסט אַלע נפשות וואָס אין איר; ער האָט ניט געלאָזט אָן איבערבלייב.

אזוי ווי ער האָט געטאָן צו חברון, אזוי האָט ער געטאָן צו דביר
און צו איר מלך; אזוי ווי ער האָט אויך געטאָן צו לבנה און צו
איר מלך.

⁴⁰און יהושע האָט געשלאָגן דאָס גאַנצע לאַנד, דאָס
געבערג, און דעם דרום, און די נידערונג, און די אַראָפּגאַנגען,
און אַלע זייערע מלכים; ער האָט ניט געלאָזט אַן איבערבלייב,
נייערט וווּ נאָר אַן אַטעם האָט ער פאַרוויסט, אזוי ווי יהוה דער
גאָט פון ישראל האָט באַפוילן. ⁴¹און יהושע האָט זיי געשלאָגן
פון קַדְש־בְּרִנֶּע און ביז עֵזָה, און דאָס גאַנצע לאַנד גושן, און ביז
גְבֵעוֹן. ⁴²און אַלע די דאָזיקע מלכים און זייער לאַנד האָט
יהושע באַצווונגען אויף איין מאָל; וואָרום יהוה דער גאָט פון
ישראל האָט מלחמה געהאַלטן פאַר ישראל.

⁴³און יהושע און גאַנץ ישראל מיט אים האָבן זיך אומד
געקערט אין לאַגער קיין גלגל.

יא ¹און עס איז געווען, ווי יבין דער מלך פון חצור האָט דער-
הערט, אזוי האָט ער געשיקט צו יוֹבב דעם מלך פון מְדוֹן,
און צו דעם מלך פון שמרון, און צו דעם מלך פון אַכְשָׁף; ²און
צו די מלכים וואָס אין צפון, אין דעם געבערג, און אויפן פלוין,
אין דרום פון כְּנָרוֹת, און אין דער נידערונג, און אין די געגנטן
פון דור, אין מערב; ³צו דעם כְּנַעֲנִי אין מזרח און אין מערב,
און צו דעם אַמּוּרִי, און דעם חֲתִי, און דעם פְּרוּזִי, און דעם יבוסי
אין דעם געבערג, און דעם חֲנִי אונטער חֶרְמוֹן אין לאַנד מצְפָה.
⁴און זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען, זיי און אַלע זייערע מחנות מיט
זיי, פיל פּאַלֶק, אזוי ווי דער זאַמד וואָס אויפן ברעג פון ים אין
פּילקִיִּט, און פּערד און רייטוועגן זייער פיל. ⁵און אַלע די-
דאָזיקע מלכים האָבן זיך אַיינגעזאַמלט, און זיינען געקומען,
און האָבן אין איינעם געלאַגערט ביי די וואַסערן פון מְרוֹם,
מלחמה צו האַלטן מיט ישראל.

הָאָט גאָט געזאָגט צו יהושוען: זאָלסט ניט מורא האָבן פאַר זיי, וואָרום מאָרגן אַרום דער צייט, גיב איך זיי אַלע איבער דערשלאָגענע פאַר ישראל. זייערע פּערד זאָלסטו אויסרייסן, און זייערע רייטוועגן זאָלסטו פאַרברענען אין פייער.

7 און יהושוע און דאָס גאַנצע מלחמה־פּאָלק מיט אים זיינען געקומען אויף זיי פּלוצים ביי די וואַסערן פון מרום, און זיי זיינען אָנגעפּאָלן אויף זיי. 8 און גאָט האָט זיי געגעבן אין דער האַנט פון ישראל, און זיי האָבן זיי געשלאָגן, און זיי נאָכגעיאָגט ביז גרויס־צידון, און ביז משרפות־מים, און ביז דעם טאָל פון מצפּה צו מזרח; און זיי האָבן זיי געשלאָגן ביז זיי ניט צו לאָזן אַן איבערבלייב. 9 און יהושוע האָט צו זיי געטאָן אַזוי ווי גאָט האָט אים אָנגעזאָגט; זייערע פּערד האָט ער אויסגערייסן, און זייערע רייטוועגן האָט ער פאַרברענט אין פייער.

10 און יהושוע האָט זיך אומגעקערט אין יענער צייט, און האָט באַצווונגען חצור, און איר מלך האָט ער געשלאָגן מיטן שווערד; וואָרום חצור איז פריער געווען דאָס הויפט פון אַלע דידאָזיקע קיניגרייכן. 11 און זיי האָבן דערשלאָגן אַלע נפשות וואָס אין איר מיטן שאַרף פון שווערד—פאַרוויסט; עס איז ניט געבליבן קיין לעבעדיקער אָטעם; און חצור האָט ער פאַרברענט אין פייער. 12 און אַלע שטעט פון דידאָזיקע מלכים, און אַלע זייערע מלכים, האָט יהושוע באַצווונגען, און זיי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד—זיי פאַרוויסט, אַזוי ווי משה דער קנעכט פון גאָט האָט באַפוילן. 13 אָבער אַלע שטעט וואָס זיינען געשטאַנען אויף זייערע בערגלאַך, זיי האָט ישראל ניט פאַרברענט; בלויז חצור אליין האָט יהושוע פאַרברענט. 14 און דעם גאַנצן זאַקרויב פון דידאָזיקע שטעט, און די בהמות, האָבן די קינדער פון ישראל גערויבט פאַר זיך; נאָר אַלע מענטשן האָבן זיי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד ביז זיי האָבן

זיי פֿאַרטיליגט; זיי האָבן ניט איבערגעלאָזט קיין לעבעדיקן אָטעם. ¹⁵אָזוי ווי גאָט האָט באַפוילן זיין קנעכט משהן, אָזוי האָט משה באַפוילן יהושוען, און אָזוי האָט יהושוע געטאָן. ער האָט ניט אויסגעלאָזט אַ זאָך פֿון אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן. ¹⁶און יהושוע האָט אַיינגענומען דאָסדאָזיקע גאַנצע לאַנד, דאָס געבערג, און דעם גאַנצן דָרום, און דאָס גאַנצע לאַנד גוֹשֶׁן, און די נידערונג, און דעם פֿלוין, און דאָס געבערג פֿון ישראל, און זיין נידערונג, ¹⁷פֿון דעם גלאַטן באַרג וואָס גייט אַרויף צו שְׁעִיר, און ביז בַּעַל־גַּד אין טאַל פֿון לְבֹנוֹן, אונטער באַרג חֶרְמוֹן; און אַלע זייערע מלכים האָט ער באַצווונגען, און זיי געשלאָגן און זיי געטייט. ¹⁸פֿיל טעג האָט יהושוע געפֿירט מלחמה מיט אַלע די דאָזיקע מלכים. ¹⁹ניט געווען אַ שטאָט וואָס האָט געמאַכט שלום מיט די קינדער פֿון ישראל, אַחוץ דער חוּי, די באַוווינער פֿון גִבְעוֹן; אַלץ האָבן זיי אַיינגענומען מיט מלחמה. ²⁰וואָרום עס איז געווען פֿון גאָט, צו שטאַרקן זייער האַרץ אויף מלחמה מיט ישראל, אַז מע זאָל זיי פֿאַרוויסטן, כּדי זיי זאָל ניט זיין קיין לייטזעליקייט, נייערט אַז מע זאָל זיי פֿאַרטיליגן, אָזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

²¹און יהושוע איז געקומען אין יענער צייט, און האָט פֿאַר־שניטן די צַנְקִים פֿון דעם געבערג, פֿון חֶבְרוֹן, פֿון דבִּיר, פֿון צֶנֶב, און פֿון גאַנצן געבערג פֿון יהודה, און פֿון גאַנצן געבערג פֿון ישראל; מיט זייערע שטעט האָט זיי יהושוע פֿאַרוויסט. ²²עס זיינען ניט איבערגעבליבן קיין צַנְקִים אין לאַנד פֿון די קינדער פֿון ישראל; נאָר אין צֶנֶה, אין גַת, און אין אַשְׁדוֹד, זיינען זיי געבליבן. ²³און יהושוע האָט אַיינגענומען דאָס גאַנצע לאַנד, אָזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט גערעדט צו משהן; און יהושוע האָט עס געגעבן פֿאַר אַ נחלה צו ישראל לויט זייערע אַיינטיילונגען נאָך זייערע שבטים.

און דאָס לאַנד איז געווען רואיק פון מלחמה.

יב און דאָס זיינען די מלכים פון לאַנד וואָס די קינדער פון ישראל האָבן געשלאָגן, און געאַרבעט זייער לאַנד אויף יענער זייט ירדן, צו זונאויפגאַנג, פון טאָל אַרנון ביז באַרג חַרמוֹן, און דעם גאַנצן פלוין צו מזרח: ²סיחון דער מלך פון אַמורי וואָס איז געזעסן אין חֶשְׁבוֹן, וואָס האָט געוועלטיקט פון ערוֹזֶר וואָס ביים ברעג טאָל אַרנון און אין מיטן טאָל, און איבער האַלב גלְעָד, און ביז דעם טייך יבוק, דעם געמאַרק פון די קינדער פון עַמּוֹן, ³און איבער דעם פלוין ביון ים פְּנֹרוֹת, צו מזרח, און ביז דעם ים פון פלוין, דעם ים־הַמֶּלַח, צו מזרח, אויפן וועג צו בֵּית־יִשְׁמֵאוֹת; און אין דרום, אונטער די אַרְאָפּאַנגען פון פְּסִנָּה. ⁴און דער געמאַרק פון עוג דעם מלך פון בְּשָׁן, פון דעם רעשט פון די רפאים, וואָס איז געזעסן אין עֶשְׁתְּרוֹת, און אין אֲדָרְעִי, ⁵און האָט געוועלטיקט איבער באַרג חַרמוֹן, און איבער סלְכָה, און איבער גאַנץ בְּשָׁן, ביז דעם געמאַרק פון דעם גשורי, און דעם מַעֲכָתִי, און איבער האַלב גלְעָד, דעם געמאַרק פון סיחון דעם מלך פון חֶשְׁבוֹן. ⁶משה דער קנעכט פון גאָט, און די קינדער פון ישראל, האָבן זיי געשלאָגן, און משה דער קנעכט פון גאָט עס געגעבן פאַר אַן אַרבעט צו די ראובנים, און צו די גִּדִּים, און צום האַלבן שבט מנשה.

⁷און דאָס זיינען די מלכים פון לאַנד וואָס יהושע און די קינדער פון ישראל האָבן געשלאָגן אויף דער זייט ירדן צו מערב, פון בעל־גַד אין טאָל פון לְבָנוֹן, און ביז דעם גלאַטן באַרג וואָס גייט אַרויף צו שְׁעִיר; און יהושע האָט עס געגעבן די שבטים פון ישראל פאַר אַן אַרבעט לויט זייערע אַיינטיילונגען; ⁸אין דעם געבערג, און אין דער נידערונג, און אין דעם פלוין, און אויף די אַרְאָפּאַנגען, און אין מדבר, און אין דעם דרום;

דער חתי, דער אַמורי, און דער כנעני, דער פרוזי, דער חוי,
און דער יבואסי.

- 9 דער מלך פון יריחו, איינער;
 דער מלך פון עי וואָס לעבן בית־אל, איינער;
 10 דער מלך פון ירושלים, איינער;
 דער מלך פון חברון, איינער;
 11 דער מלך פון ירמות, איינער;
 דער מלך פון לכיש, איינער;
 12 דער מלך פון עגלון, איינער;
 דער מלך פון גֹזר, איינער;
 13 דער מלך פון דביר, איינער;
 דער מלך פון גֹדֵר, איינער;
 14 דער מלך פון חרמה, איינער;
 דער מלך פון ערד, איינער;
 15 דער מלך פון לבנה, איינער;
 דער מלך פון עדולם, איינער;
 16 דער מלך פון מקדה, איינער;
 דער מלך פון בית־אל, איינער;
 17 דער מלך פון תפוח, איינער;
 דער מלך פון חפר, איינער;
 18 דער מלך פון אפק, איינער;
 דער מלך איבערן שרון, איינער;
 19 דער מלך פון מִדוֹן, איינער;
 דער מלך פון חצור, איינער;
 20 דער מלך פון שמרון־מרון, איינער;
 דער מלך פון אכשף, איינער;
 21 דער מלך פון תצנך, איינער;
 דער מלך פון מגדו, איינער;

22 דער מלך פון קדש, איינער;
 דער מלך פון יקנעם אין כרמל, איינער;
 23 דער מלך פון דור, אין דער געגנט פון דור, איינער;
 דער מלך פון גוים אין גלגל, איינער;
 24 דער מלך פון תרצה, איינער.
 אלע מלכים, איין און דרייסיק.

1 און יהושוע איז געוואָרן אַלט און באַטאַגט; און גאַט האָט צו
 אים געזאָגט: דו ביסט אַלט און באַטאַגט, און פון לאַנד איז
 נאָך געבליבן זייער פיל אַיינצונעמען. 2 דאָס איז דאָס לאַנד
 וואָס איז נאָך געבליבן: אַלע געגנטן פון די פּלשתיים, און דער
 גאַנצער גשורי, 3 פון דעם שיחור וואָס פאַר מצרים, און ביו דעם
 געמאַרק פון עקרון צו צפון, וואָס ווערט גערעכנט צום כּנעני;
 די פינף פירשטן פון די פּלשתיים, דער ענהער, און דער
 אַשדודער, דער אַשקלונער, דער גתער, און דער עקרוןער;
 און די עוים 4 אין דרום; דאָס גאַנצע לאַנד פון כּנעני, און
 מערה וואָס געהערט צו די צידונים, ביו אַפק, ביו דעם געמאַרק
 פון אַמורי; 5 און דאָס לאַנד פון גבלי, און דער גאַנצער לבנון
 צו זונאויפגאַנג, פון בעל־גד אונטער באַרג חרמון, ביו מע קומט
 קיין חמת; 6 אַלע באַוווינער פון דעם געבערג, פון לבנון ביו
 משרפות־מים, אַלע צידונים. איך וועל זיי פאַרטרייבן פון
 פאַר די קינדער פון ישראל; נאָר וואַרף דו עס אויס צו ישראל
 פאַר אַ נחלה, אַזוי ווי איך האָב דיר באַפוילן. 7 און אַצונד
 צעטייל דאָסדאָזיקע לאַנד פאַר אַ נחלה צו די ניין שבטים,
 און דעם האַלבן שבט מנשה. 8 מיט אים 9 האָבן די ראובנים
 און די גדים געקריגן זייער נחלה, וואָס משה האָט זיי געגעבן,
 אויף יענער זייט ירדן צו מזרח, אַזוי ווי משה דער קנעכט פון
 גאַט האָט זיי געגעבן: 9 פון צרוער וואָס ביים ברעג טאַל אַרנון,
 א. ד. ה. מיט דעם (אנדער האַלבן) שבט מנשה.

און די שטאָט וואָס אין מיטן טאָל, און דאָס גאַנצע פלאַכלאַנד, מידבאָ ביז דיבון; ¹⁰און אַלע שטעט פון סיחון דעם מלך פון אַמורי, וואָס האָט געקייניגט אין חשבון, ביז דעם געמאַרק פון די קינדער פון צמון; ¹¹און גלעד, און דעם געמאַרק פון דעם גשורי, און דעם מעצתי, און גאַנץ באַרג חרמון, און גאַנץ בָּשָׁן ביז סלכה; ¹²דאָס גאַנצע קייניגרייך פון עוגן אין בָּשָׁן, וואָס האָט געקייניגט אין צשטרות און אין אַדרעי—ער איז איבערגעבליבן פון דעם רעשט פון די רפאים—וואָרום משה האָט זיי געשלאָגן, און האָט זיי פאַרטריבן. ¹³אַבער די קינדער פון ישראל האָבן ניט פאַר-טריבן דעם גשורי און דעם מעצתי; און גשור און מעצת זיינען געבליבן זיצן צווישן ישראל ביז אויף היינטיקן טאָג.

¹⁴נאָר דעם שבט לוי האָט ער ניט געגעבן קיין נחלה; די פֿייעראַפּפּער פון יהוה דעם גאָט פון ישראל, דאָס איז זיין נחלה, אזוי ווי ער האָט צו אים גערעדט.

¹⁵און משה האָט געגעבן דעם שבט פון די קינדער פון ראובן לויט זייערע משפחות. ¹⁶און זייער געמאַרק איז געווען פון צרוצער וואָס ביים ברעג טאָל אַרנון, און די שטאָט וואָס אין מיטן טאָל, און דאָס גאַנצע פלאַכלאַנד ביז מידבאָ; ¹⁷חשבון און אַלע אירע שטעט וואָס אויפן פלאַכלאַנד, דיבון, און במות בעל, און בית־בעל־מעון; ¹⁸און יהצה, און קדמות, און מיפעת; ¹⁹און קריתים, און שבמה, און צרת־שחר אויפן טאָל באַרג; ²⁰און בית־פעור, און די אַראַפּנאַנגען פון פסגה, און בית־ישימות; ²¹און אַלע שטעט פון דעם פלאַכלאַנד, און דאָס גאַנצע קייניגרייך פון סיחון דעם מלך פון אַמורי, וואָס האָט געקייניגט אין חשבון, וואָס משה האָט אים געשלאָגן מיט די הויפטלייט פון מדין, און אין רקם, און צור, און חור, און רבע, די פירשטן פון סיחונען, באַווינער פון לאַנד. ²²אויך בלעם דעם זון פון בעורן, דעם וואָרזאָגער, האָבן די קינדער פון ישראל געהרגעט מיטן שווערד

צווישן זייערע דערשלאָגענע. ²³און דער געמאַרק פון די קינדער פון ראובן איז געווען דער ירדן מיטן ברעג. דאָס איז די נחלה פון די קינדער פון ראובן לויט זייערע משפחות, די שטעט מיט זייערע דערפער.

²⁴און משה האָט געגעבן דעם שבט גַד, די קינדער פון גַד, לויט זייערע משפחות. ²⁵און זייער געמאַרק איז געווען יַעֲזֵר, און אַלע שטעט פון גַלְעָד, און אַ העלפט לאַנד פון די קינדער פון עַמּוֹן, ביי עַרְוֵעַר וואָס פאַר רָבָה; ²⁶און פון חשבון ביי רַמַת־מִצְפָּה, און בטוֹנִים, און פון מַחְנִים ביי דעם געמאַרק פון לְדָבָר; ²⁷און אין טאַל, בֵּית־הָרֶם, און בֵּית־נַמְרָה, און סוכות, און צָפוֹן, דער רעשט פון דעם קיניגרייך פון סיחון דעם מלך פון חשבון, דער ירדן מיטן ברעג, ביי עק ים בְּנֵרֶת, אויף יענער זייט ירדן צו מזרח.

²⁸דאָס איז די נחלה פון די קינדער פון גַד לויט זייערע משפחות, די שטעט מיט זייערע דערפער.

²⁹און משה האָט געגעבן צום האַלבן שבט מנשה; און עס איז געווען פאַר דעם האַלבן שבט פון די קינדער פון מנשה לויט זייערע משפחות. ³⁰און זייער געמאַרק איז געווען פון מַחְנִים, גאַנץ בָּשָׁן, דאָס גאַנצע קיניגרייך פון עוג דעם מלך פון בָּשָׁן, און אַלע „דערפער פון יאיר“ וואָס אין בָּשָׁן, זעכציק שטעט; ³¹און האַלב גַלְעָד, און עשְׁתְּרוֹת, און אַדְרָעִי, די שטעט פון דעם קיניגרייך פון עוגן אין בָּשָׁן, זיינען געווען פאַר די קינדער פון מְכִיר דעם זון פון מנשה—פאַר אַ העלפט פון די קינדער פון מְכִיר, לויט זייערע משפחות.

³²דאָס איז וואָס משה האָט געמאַכט אַרְבֵּן אין די פלוינען פון מוֹאָב, פון יענער זייט ירדן, ביי יריחו, צו מזרח. ³³אַבְעֵר דעם שבט לוי האָט משה ניט געגעבן קיין נחלה; יהוה דער גאָט פון ישראל, ער איז זיין נחלה, אַזוי ווי ער האָט צו זיי גערעדט.

יך יאון דאָס איז וואָס די קינדער פון ישראל האָבן געאַרבעט אין לאַנד פֿונען, וואָס אַלעזער דער פֿהן, און יהושוע דער זון פון נון, און די הויפטלייט פון די פּאַטערהייזער פון די שבטים פון די קינדער פון ישראל, האָבן זיי געמאַכט אַרבעט, ² לויט דעם גורל פון זייער נחלה, אזוי ווי גאָט האָט באַפוילן דורך משהן, פאַר די ניין שבטים און דעם האַלבן שבט. ³ וואָרום די נחלה פון די צוויי שבטים און דעם האַלבן שבט האָט משה געגעבן פון יענער זייט ירדן; נאָר די לויים האָט ער ניט געגעבן קיין נחלה צווישן זיי. ⁴ ווייל די קינדער פון יוסף זיינען געווען צוויי שבטים, מנשה און אפרים; און די לויים האָט מען ניט געגעבן קיין חלק אין לאַנד, נאָר שטעט צום וווינען מיט זייערע פרייע פלעצער פאַר זייערע פי און פאַר זייער האַב. ⁵ אזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן, אזוי האָבן די קינדער פון ישראל געטאָן; און זיי האָבן צעטיילט דאָס לאַנד.

⁶ און די קינדער פון יהודה האָבן גענענט צו יהושוען אין גלגל, און פֿלב דער זון פון יפונהן, דער קנזי, האָט צו אים געזאָגט: דו ווייסט דאָס וואָרט וואָס גאָט האָט גערעדט צו משה דעם געטלאַכן מאַן וועגן מיר און וועגן דיר אין קדש־ברנע. ⁷ פֿערציק יאָר אַלט בין איך געווען, ווען משה דער קנעכט פון גאָט האָט מיך געשיקט פון קדש־ברנע אויסצוקוקן דאָס לאַנד, און איך האָב אים געבראַכט אַן ענטפֿער אזוי ווי אין מיין האַרצן. ⁸ און מינע ברידער, וואָס זיינען אַרויפגעאַנגען מיט מיר, האָבן געמאַכט צעגייין דאָס האַרץ פון פּאָלק, אָבער איך בין געאַנגען געטריי נאָך גאָט מיין האַר. ⁹ און משה האָט געשוואָרן אין יענעם טאָג, אזוי צו זאָגן: אויב דאָס לאַנד וואָס דיין פֿוס האָט דערויף געטרעטן, וועט ניט זיין פאַר אַ נחלה צו דיר און צו דינע קינדער אויף אייביק! ווייל דו ביסט געאַנגען געטריי נאָך גאָט מיין האַר. ¹⁰ און אַצונד זע, גאָט האָט מיך געלאָזט לעבן, אזוי

ווי ער האָט גערעדט; שוין פינף און פערציק יאָר פון זינט גאָט האָט גערעדט דאָסדאָזיקע וואָרט צו משהן, ווען ישראל איז געגאנגען אין מדבר; און אַצונד אָט בין איך היינט אַ מאַן פון פינף און אַכציק יאָר. ¹¹איך בין נאָך היינט אַזוי שטאַרק, ווי אין דעם טאָג וואָס משה האָט מיך געשיקט; אַזוי ווי מיין פּוּח דענסמאָל, אַזוי איז מיין פּוּח אַצונד פאַר מלחמה, און פאַר אַרויסגיין און אַריינגיין. ¹²דרום גיב מיר אַצונד דעמדאָזיקן באַרג וואָס גאָט האָט צוגעזאָגט אין יענעם טאָג; וואָרום דו האָסט געהערט אין יענעם טאָג, אַז דאָרטן זיינען דאָ עַנְקִים, און גרויסע באַפעסטיקטע שטעט; אפשר וועט גאָט זיין מיט מיר, און איך וועל זיי פאַרטרייבן, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

¹³האָט אים יהושוע געבענטשט, און ער האָט געגעבן חֲבֵרוֹן צו כָּלֵב דעם זון פון יפּוֹנֵהָן פאַר אַ נחלה. ¹⁴דרום איז חֲבֵרוֹן געוואָרן כָּלֵב דעם זון פון יפּוֹנֵהָן, דעם קנױ, פאַר אַ נחלה בױ אויף היינטיקן טאָג; ווייל ער איז געגאנגען געטריי נאָך יהוה דעם גאָט פון ישראל. ¹⁵און דער נאָמען פון חֲבֵרוֹן איז פריער געווען די שטאָט פון אַרְבֵּע׳; ער איז געווען דער גרעסטער מענטש צווישן די עַנְקִים.

און דאָס לאַנד איז געווען רואיק פון מלחמה.

מאָן דער גורל פאַר דעם שבט פון די קינדער פון יהודה לויט זייערע משפחות איז געווען ביז דעם געמאַרק פון אָדוֹם, דעם מדבר צן צו דרום, אין עק דרום. ²און דער געמאַרק פון דרום איז זיי געווען פון עק ים־הַמֶּלַח, פון דער ים־צונג וואָס קערט זיך צו דרום. ³און ער איז אַרויסגעגאנגען צו דרום פון דעם אַרויפגאַנג פון עַקְרֵבִים, און איז אַריבער קיין צן, און אַרויף צו דרום פון קַדְש־בְּרִנֵּצ, און איז אַריבער חֲצֵרוֹן, און אַרויף קיין אָדֶר, און זיך אויסגעדרייט צו קַרְקֵע. ⁴און ער איז

אַריבער צו עצמון, און איז אַרויס ביים טײך פון מצרים; און דער אויסלאָז פון דעם געמאַרק איז געווען ביים ים; דאָס זאָל אײך זײן דער געמאַרק פון דרום. ⁵ און דער געמאַרק צו מזרח, דער ים־הַמֶּלַח בײַז צום עק ירדן; און דער געמאַרק צו צפון זײט, פון דער ים־צונג ביים עק ירדן. ⁶ און דער געמאַרק איז אַרויפגעאַנגען צו בֵּית־חֶגְלָה, און איז אַריבער צו צפון פון בֵּית־עֶרְבָה; און דער געמאַרק איז אַרויפגעאַנגען צו דעם שטיין פון בֹּהֶן דעם זון פון ראובן. ⁷ און דער געמאַרק איז אַרויפגעאַנגען קײן דביר פון דעם טאָל עֶכוֹר, און האָט זיך געקערט צופוך קײן גִּלְגָל, וואָס אַקעגן דעם אויפגאַנג פון אַדומים, וואָס דרום־צו פון דעם טײך; און דער געמאַרק איז אַריבער צו די וואַסערן פון עֵיךְ־שֶׁמֶשׁ, און זײן אויסלאָז איז געווען בײַ עֵיךְ־רוּגֵל. ⁸ און דער געמאַרק איז אַרויפגעאַנגען מיט דעם טאָל פון בְּדֵה־נוֹם צום רוקן פון דעם יבּוּסִי פון דרום, דאָס איז ירוּשָׁלַיִם; און דער געמאַרק איז אַרויפגעאַנגען צום שפיץ באַרג וואָס פאַר דעם טאָל פון הַנוֹם צו מערב, וואָס אין עק פון דעם טאָל רַפָּאִים צו צפון. ⁹ און דער געמאַרק האָט זיך געצויגן פון שפיץ באַרג צו דעם קוואַל פון די וואַסערן פון נַפְתוּחַ, און איז אַרויס צו די שטעט פון באַרג עֶפְרוֹן; און דער געמאַרק האָט זיך געצויגן בײַז בְּעֵלָה, דאָס איז קרִית־יִצְרֵאִים. ¹⁰ און דער געמאַרק האָט זיך אויסגעדרייט פון בְּעֵלָה צו מערב, צום באַרג שְׁעִיר, און איז אַריבער צו דעם רוקן פון באַרג יִצְרֵאִים אין צפון—דאָס איז כְּסֵלֹן—און האָט אַראָפּגענידערט צו בֵּית־שֶׁמֶשׁ, און איז אַריבער תְּמַנָּה. ¹¹ און דער געמאַרק איז אַריבער־געאַנגען צו דעם רוקן פון עֶקְרוֹן צו צפון; און דער געמאַרק האָט זיך געצויגן קײן שְׁכֵרוֹן, און איז אַריבער צום באַרג פון בְּעֵלָה, און אַרויסגעאַנגען צו יבְנָאֵל; און דער אויסלאָז פון דעם געמאַרק איז געווען ביים ים. ¹² און דער געמאַרק פון

מערב איז געווען דער ים־הגדול מיטן ברעג. דאָס איז דער געמאַרק פון די קינדער פון יהודה, רונד אַרום, לויט זייערע משפחות.

¹³ און כָּלֵב דעם זון פון יפֿונהן האָט ער געגעבן אַ חלק צווישן די קינדער פון יהודה לויט דעם מויל פון גאָט צו יהושוען, די שטאָט פון אַרבע, דעם פּאָטער פון עַנֶק—דאָס איז חֶבְרוֹן. ¹⁴ און כָּלֵב האָט פּאַרטריבן פון דאָרטן די דריי זין פון עַנֶק, שִׁשִׁי, און אַחִימָן, און תַּלְמִי, די קינדער פון עַנֶק. ¹⁵ און ער איז אַרויפגעגאַנגען פון דאָרטן צו די באַוווינער פון דביר; און דער נאָמען פון דביר איז פּריער געווען קרית־סֶפֶר. ¹⁶ און כָּלֵב האָט געזאָגט: ווער עס וועט שלאָגן קרית־סֶפֶר, און וועט זי באַצווינגען, וועל איך אים געבן מיין טאָכטער עכָהן פּאַר אַ ווייב. ¹⁷ האָט עֲתֵנְיָאֵל דער זון פון קנֹז, כָּלֵבס ברודער, זי באַצוווינגען, און ער האָט אים געגעבן זיין טאָכטער עכָהן פּאַר אַ ווייב. ¹⁸ און עס איז געווען, אַז זי איז אָנגעקומען, האָט זי אים אָנגערעדט צו בעטן פון איר פּאָטער אַ פעלד. און ווי זי האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פון אייזל, אַזוי האָט כָּלֵב צו איר געזאָגט: וואָס איז דיר? ¹⁹ האָט זי געזאָגט: גיב מיר אַ מתנה; וואָרום אין אַ טרוקענעם לאַנד האָסטו מיך אויסגעגעבן; דרום זאָלסטו מיר געבן קוואַלן וואַסער. האָט ער איר געגעבן די אויבערשטע קוואַלן און די אונטערשטע קוואַלן.

²⁰ דאָס איז די נחלה פון דעם שבט פון די קינדער פון יהודה לויט זייערע משפחות.

²¹ און די שטעט אין עק פון דעם שבט פון די קינדער פון יהודה, צום געמאַרק פון אָדום אין דרום, זיינען געווען קבצאל, און עֶדֶר, און יגור; ²² און קינֶה, און דימוֹנָה, און עֲדָעֶדָה; ²³ און קֶדֶשׁ, און חֲצוֹר, און יתֶנֶן; ²⁴ זויף, און טָלֵם, און בעלֹת; ²⁵ און חֲצוֹר, חֲדַתָּה, און קרית־חֲצָרוֹן, דאָס איז חֲצוֹר; ²⁶ אַמֶם, און שִׁמְעֵ, און

מוֹלְדָה; ²⁷און חֲצֵר־גְּדָה, און חֲשֵׁמוֹן, און בֵּית־פֶּלֶט; ²⁸און חֲצֵר־שׁוּעַל, און בְּאֵר־שֶׁבַע, און בִּיזוּתִיָּה; ²⁹בְּעֵלָה, און עֵיִם, און עָצִים; ³⁰און אֶלְתוֹלַד, און כַּסִּיל, און חֶרְמָה; ³¹און צִיקְלָג, און מְדַמְנָה, און סַנְסֵנָה; ³²און לְבָאוֹת, און שְׁלַחִים, און עֵין, און רְמוֹן. אַלֶּע שְׁטַעַט נִיין און צוואַנצִיק, מיט זייערע דערפער.

³³אין דער נידערונג: אָשְׁתָּאוֹל, און צֶרְעָה, און אֲשָׁנָה; ³⁴און זְנוּחַ, און עֵינְגִינִים, תַּפּוּחַ, און עֵינָם; ³⁵יֶרְמוֹת, און עֲדוֹלָם, שׁוֹכֹ, און עֲזֹקָה; ³⁶און שְׁעָרִים, און עֲדִיתִים, און גְּדָרָה, און גְּדֵרוֹתִים. פֶּרְצֵן שְׁטַעַט מיט זייערע דערפער.

³⁷צֵן, און תְּדֻשָׁה, און מְגַד־לֶגֶד; ³⁸און דְלֵעַן, און מְצַפָּה, און יְקַתְּאֵל; ³⁹לְכִישׁ, און בְּצַקְתָּ, און עֲגִלוֹן; ⁴⁰און כַּבּוֹן, און לַחְמָס, און כַּתְּלִישׁ; ⁴¹און גְּדֵרוֹת, בֵּית־דָּגוֹן, און נְעֻמָּה, און מְקַדָּה. זַעֲכָצֵן שְׁטַעַט מיט זייערע דערפער.

⁴²לְבָנָה, און עֶתֶר, און עֶשֶׂן; ⁴³און יַפְתָּח, און אֲשָׁנָה, און נָצִיב; ⁴⁴און קַעֲיֵלָה, און אַכּוֹיב, און מְרֵאשָׁה. נִיין שְׁטַעַט מיט זייערע דערפער.

⁴⁵עֶקְרוֹן מיט אירע טעכטערשטעט און אירע דערפער; ⁴⁶פּוֹן עֶקְרוֹן בִּזו צוּם ים, אַלֶּע וואָס לעבן אַשְׁדּוֹד, מיט זייערע דערפער.

⁴⁷אַשְׁדּוֹד, אירע טעכטערשטעט, און אירע דערפער; עֶזָה, אירע טעכטערשטעט, און אירע דערפער; בִּזו דַעם טֵיִךְ פּוֹן מְצָרִים, און דַעם יַם־הַגְּדוֹל מיטן ברעג.

⁴⁸און אין דַעם גַעֲבַעֲרַג: שְׁמִיר, און יַתִּיר, און שׁוֹכֹ; ⁴⁹און דְנָה, און קְרִית־סֵנָה, דָּאָס איז דבִּיר; ⁵⁰און עָנָב, און אֲשַׁתְּמָה, און עָנִים; ⁵¹און גּוֹשָׁן, און חוֹלוֹן, און גֵּלָה. עַלֶּף שְׁטַעַט מיט זייערע דערפער.

⁵²אַרְבַּ, און דוּמָה, און אֲשַׁעֲן; ⁵³און יְנוּם, און בֵּית־תַּפּוּחַ,

און אַפֿקה; ⁵⁴און חומטה, און קרית־ארבע—דאָס איז חברון—
און ציעור. ניין שטעט מיט זייערע דערפער.

⁵⁵מָעוֹן, בְּרַמֶּל, און זיף, און יוטה; ⁵⁶און יזרעאל, און יקדעם,
און ננוח; ⁵⁷קִיָּן, גִּבְעָה, און תּמָנָה. צען שטעט מיט זייערע
דערפער.

⁵⁸חֶלְחוּל, בֵּית־צוּר, און גדור; ⁵⁹און מַעֲרַת, און בֵּית־עֲנוֹת,
און אֶלְתַּקוֹן. זעקס שטעט מיט זייערע דערפער.

⁶⁰קְרִית־בַּעַל—דאָס איז קרית־יצרים—און רָבָה. צוויי שטעט
מיט זייערע דערפער.

⁶¹אין מדבר: בֵּית־עֲרָבָה, מְדִין, און סִכְכָּה; ⁶²און גִּבְשֹׁן, און
די זאַלצשטאַט, און עֵינ־גְּדִי. זעקס שטעט מיט זייערע
דערפער.

⁶³אַבְעֵר דעם יבוסי, די באַווִּינער פון ירושלים, זיי, האָבן
די קינדער פון ישראל ניט געקענט פאַרטרייבן, און דער יבוסי
איז געבליבן ויזן מיט די קינדער פון יהודה אין ירושלים ביז
אויף היינטיקן טאָג.

טז ¹און דער גורל פון די קינדער פון יוסף איז אַרויסגעגאַנגען
פון ירדן ביי יריחו, צו די וואַסערן פון יריחו, קיין מזרח,
אַרויפגייענדיק פון יריחו צום מדבר איבער דעם געבערג, צו
בֵּית־אֵל. ²און ער איז אַרויסגעגאַנגען פון בֵּית־אֵל־לוֹז, און איז
אַריבער צום געמאַרק פון דעם אַרְכִּי, עֲטָרוֹת. ³און ער האָט
אַראָפּגענידערט צו מערב, צום געמאַרק פון דעם יפֿלטי, ביז
דעם געמאַרק פון דער אונטערשטער בֵּית־חֹרוֹן, און ביז גֹּר;
און זיין אויסלאָז איז געווען ביים ים.

⁴און די קינדער פון יוסף, מנשה און אפרים, האָבן געקריגן
זייער נחלה. ⁵און דאָס איז געווען דער געמאַרק פון די קינדער
פון אפרים לויט זייערע משפחות: דער געמאַרק פון זייער נחלה

צו מזרח איז געווען עטרות-אָדַר, ביז דער אויבערשטער בית-חורון. ⁶און דער געמאַרק איז אַרויסגעגאַנגען צו מערב, מיט מכמתת פון צפון, און דער געמאַרק האָט זיך אויסגעדרייט צו מזרח, צו תַּאֲנַת-שִׁילוֹ, און איז עס פאַרבייגעגאַנגען פון מזרח, צו יְנוּחַ. ⁷און ער האָט אַראָפּגענידערט פון יְנוּחַ קיין עַטְרוֹת, און קיין נַעֲרָה, און האָט זיך אָנגעשטויסן אָן יריחו, און זיך אויס-געלאָזט ביים יַרְדֵּן. ⁸פון תּפּוּחַ איז דער געמאַרק געגאַנגען צו מערב, צום טייך קָנָה, און זיין אויסלאָז איז געווען ביים ים. דאָס איז די נחלה פון דעם שבט פון די קינדער פון אפרים לויט זייערע משפחות; ⁹דערצו די שטעט וואָס זיינען אָפּגעשיידט געוואָרן פאַר די קינדער פון אפרים אין מיטן פון דער נחלה פון די קינדער פון מנשה, אַלע שטעט מיט זייערע דערפער. ¹⁰און זיי האָבן ניט פאַרטריבן דעם כְּנַעֲנִי וואָס איז געזעסן אין גֹר; און דער כְּנַעֲנִי איז געבליבן זיצן צווישן אפרים ביז אויף היינטיקן טאָג, און איז געוואָרן צום צינזקנעכט.

יָן יאון דאָס איז געווען דער גורל פאַר שבט מנשה; וואָרום ער איז געווען יוספס בכור. פאַר מְכִיר דעם בכור פון מנשהן, דעם פּאָטער פון גִלְעָד, ווייל ער איז געווען אַ מאַן פון מלחמה, פאַר אים איז געווען גִלְעָד, און בָּשָׁן. ²און דאָס איז געווען פאַר די איבעריקע קינדער פון מנשה לויט זייערע משפחות; פאַר די קינדער פון אַבִּיעֶזֶר, און פאַר די קינדער פון חֶלֶק, און פאַר די קינדער פון אַשְׂרֵיאל, און פאַר די קינדער פון שָׁכֶם, און פאַר די קינדער פון חֶפְרָה, און פאַר די קינדער פון שְׁמִידָע. דאָס זיינען די קינדער פון מנשה דעם זון פון יוספן, די מאַנס-פאַרשוניען, לויט זייערע משפחות.

³און צלפחד דער זון פון חֶפְרָה, דעם זון פון גִלְעָד, דעם זון פון מְכִיר, דעם זון פון מנשהן, האָט ניט געהאַט קיין זין נאָר

בלויז טעכטער; און דאָס זיינען די נעמען פון זיינע טעכטער:
 מחלה, און נוצה, תגלה, מלכה, און תרצה. ⁴האָבן זיי גענענט
 פאַר אַלעזר דעם כהן, און פאַר יהושוע דעם זון פון נון, און
 פאַר די פירשטן, אזוי צו זאָגן: גאָט האָט באַפוילן משהן, אונדז
 צו געבן אַ נחלה צווישן אונדזערע ברידער. האָט ער זיי
 געגעבן לויט דעם מויל פון גאָט אַ נחלה צווישן די ברידער פון
 זייער פאָטער. ⁵און צען טיילן זיינען געפאלן אויף מנשה, אחוץ
 דאָס לאַנד גלעד, און בָּשָׁן, וואָס פון יענער זייט ירדן; ⁶ווייל
 די טעכטער פון מנשה האָבן געקריגן אַ נחלה צווישן זיינע זין.
 און דאָס לאַנד גלעד איז געווען פאַר די איבעריקע מינדער
 פון מנשה.

⁷און דער געמאַרק פון מנשה איז געווען פון אָשר ביו
 מכמתת וואָס פאַר שָׁכֶם; און דער געמאַרק איז געגאַנגען רעכטס
 צו די באַווינער פון עֵיךְ תפוח—⁸צו מנשה האָט געהערט דאָס
 לאַנד פון תפוח; אָבער תפוח ביים געמאַרק פון מנשה האָט
 געהערט צו די קינדער פון אפרים—⁹און דער געמאַרק האָט
 אַראָפגענידערט צום טייך קָנָה, צו דרום פון טייך, פאַרביי
 יענע שטעט וואָס האָבן געהערט צו אפרים אין מיטן פון
 די שטעט פון מנשה. און דער געמאַרק פון מנשה איז געווען
 אין צפון פון טייך, און זיין אויסלאָז איז געווען ביים ים. ¹⁰צו
 דרום איז געווען אפרים, און צו צפון מנשה; און דער ים איז
 געווען זיין געמאַרק. און זיי האָבן זיך אָנגעשטויסן אָן אָשר אין
 צפון, און אָן יששכָר אין מזרח. ¹¹און צו מנשה האָבן געהערט
 אין יששכָר, און אין אָשר, בֵּית־שָׁאֵן און אירע טעכטערשטעט,
 און יבֿלָעִם און אירע טעכטערשטעט, און די באַווינער פון
 דור און אירע טעכטערשטעט, און די באַווינער פון עֵיךְ דֹר
 און אירע טעכטערשטעט, און די באַווינער פון תַּעֲנָךְ און
 אירע טעכטערשטעט, און די באַווינער פון מגדו און אירע

טעכטערשטעט-די דריי געגנטן. ¹²אָבער די קינדער פון מנשה האָבן ניט געקענט פאַרטרייבן די דאָזיקע שטעט, ווייל דער כּנַעֲנִי איז באַשטאַנען צו בלייבן זיצן אין דעמדאָזיקן לאַנד. ¹³און עס איז געווען, אַז די קינדער פון ישראל זיינען געוואָרן שטאַרקער, האָבן זיי געמאַכט דעם כּנַעֲנִי צו זינן, אָבער פאַר-טרייבן האָבן זיי אים ניט פאַרטריבן.

¹⁴און די קינדער פון יוסף האָבן גערעדט צו יהושוען, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס גיסטו מיר פאַר אַ נחלה איין גורל און איין חלק, ווען איך בין פיל פּאָלק, ווייל גאָט האָט מיך אַזוי געבענטשט? ¹⁵האָט יהושוע צו זיי געזאָגט: אויב דו ביסט פיל פּאָלק, גיי דיר אַרויף צום וואַלד, און וועסט דיר אויסהאַקן פון דאָרטן, אין לאַנד פון דעם פּרוי און די רפאים, אויב דיר איז ענג דאָס געבערג פון אפרים. ¹⁶האָבן די קינדער פון יוסף געזאָגט: אונדז וועט ניט קלעקן דאָס געבערג; און אַיזערנע רייטוועגן זיינען דאָ ביי אַלע כּנַעֲנִים וואָס זיצן אין לאַנד פון טאַל, ביי די וואָס אין בֵּית־שָׁאֵן און אירע טעכטערשטעט, און ביי די וואָס אין טאַל יוֹרְעָאֵל. ¹⁷האָט יהושוע געזאָגט צום הויז פון יוסף, צו אפרים און צו מנשה, אַזוי צו זאָגן: פיל פּאָלק ביסטו און גרויס כּוח האָסטו; וועסט האָבן ניט איין גורל, ¹⁸נייערט דאָס געבערג וועט געהערן צו דיר; ווי עס איז וואַלד, וועסטו עס אויסהאַקן, און צו דיר וועט געהערן וואָס וועט אַרויסקומען דערפון; וואָרום וועסט פאַרטרייבן דעם כּנַעֲנִי, ווי ער האָט אַיזערנע רייטוועגן, ווי ער איז שטאַרק.

יך יאון די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל האָט זיך אַינגעזאַמלט אין שילו, און זיי האָבן דאָרטן אויפגעשטעלט דעם אוהל-מועד; און דאָס לאַנד איז געלעגן באַצווונגען פאַר זיי. אָבער עס זיינען נאָך געבליבן צווישן די קינדער פון ישראל

די וואָס האָבן ניט געקריגן אַיינגעטיילט זייער נחלה, זיבן שבטים.
 3 האָט יהושוע געוואָגט צו די קינדער פון ישראל: ביז וואַנען וועט
 איר זיך פּוילן צו גיין אַרבעט דאָס לאַנד וואָס יהוה דער גאָט פון
 אַייערע עלטערן האָט אַיך געגעבן? 4 קריגט אַיך דריי מאָן
 פון אַ שבט, און אַיך וועל זיי שיקן, און זיי זאָלן אויפשטיין און
 אַרומגיין אין לאַנד, און זיי זאָלן עס פאַרשרייבן לויט זייער
 נחלה, און קומען צו מיר. 5 און זיי זאָלן זיך עס צעטיילן אין
 זיבן חלקים: יהודה זאָל בלייבן ביי זיין געמאַרק אין דרום,
 און דאָס הויז פון יוסף זאָל בלייבן ביי זייער געמאַרק אין צפון.
 6 און איר זאָלט פאַרשרייבן דאָס לאַנד אין זיבן חלקים, און
 ברענגען צו מיר אַהער, און אַיך וועל אַיך וואַרפן גורל דאָ
 פאַר יהוה אונדזער גאָט. 7 וואָרום די לויים האָבן ניט קיין חלק
 צווישן אַיך, ווייל די כהונה פון גאָט איז זייער נחלה; און גַד,
 און ראובן, און דער האַלבער שבט מנשה, האָבן געקריגן זייער
 נחלה פון יענער זייט ירדן צו מזרח, וואָס משה דער קנעכט
 פון גאָט האָט זיי געגעבן.

8 זיינען אויפגעשטאַנען די מענער און זיי זיינען געגאַנגען:
 און יהושוע האָט באַפוילן די וואָס זיינען געגאַנגען פאַרשרייבן
 דאָס לאַנד, אַזוי צו זאָגן: גייט, און וואַנדערט אַרום אין לאַנד,
 און פאַרשרייבט עס, און קערט זיך אום צו מיר, און אַיך וועל
 אַיך דאָ וואַרפן גורל פאַר גאָט אין שילו. 9 און די מענער זיינען
 געגאַנגען, און האָבן דורכגעצויגן דורכן לאַנד, און האָבן עס
 פאַרשריבן לויט די שטעט, אין זיבן חלקים, אין אַ בוך, און זיי
 זיינען געקומען צו יהושוע אין לאַגער קיין שילו. 10 און יהושוע
 האָט זיי געוואַרפן גורל אין שילו פאַר גאָט, און יהושוע האָט
 דאַרטן צעטיילט דאָס לאַנד צו די קינדער פון ישראל לויט
 זייערע אַיינטיילונגען.

11 איז אַרויפגעקומען דער גורל פון דעם שבט פון די

קינדער פון בנימין לויט זייערע משפחות; און דער געמאָרק פון זייער גורל איז אויסגעקומען צווישן די קינדער פון יהודה און צווישן די קינדער פון יוסף. ¹² און דער געמאָרק צו צפון זייט איז זיי געווען פון ירדן; און דער געמאָרק איז אַרױפֿ־געגאַנגען צום רוקן פון יריחו אין צפון, און איז אַרױפֿגעגאַנגען אויפן באַרג צו מערב; און זיין אויסלאָז איז געווען ביים מדבר פון בֵּית־אֵאָן. ¹³ און דער געמאָרק איז אַריבער פון דאָרטן צו לוז, צום רוקן פון לוז—דאָס איז בֵּית־אֵל—צו דרום; און דער געמאָרק האָט אַראָפּגענידערט צו עטרות־אָדָר ביים באַרג וואָס צו דרום פון דער אונטערשטער בֵּית־חורון. ¹⁴ און דער געמאָרק האָט זיך געצויגן, און זיך אויסגעדרײט צו מערב־זײט, צו דרום פון דעם באַרג וואָס פאַר בֵּית־חורון צו דרום; און זיין אויסלאָז איז געווען בײַ קרית־בַּעַל—דאָס איז קרית־יַעֲרִים—אַ שטאָט פון די קינדער פון יהודה. דאָס איז די מערב־זײט. ¹⁵ און די דרום־זײט איז געווען פון עק קרית־יַעֲרִים; און דער געמאָרק איז אַרױסגעגאַנגען צו מערב, און איז אַרױסגעקומען ביים קוואַל פון די וואַסערן פון נַפְתּוֹחַ. ¹⁶ און דער געמאָרק האָט אַראָפּגענידערט צום עק באַרג וואָס פאַר דעם טאָל פון בְּדֵהנוֹם, וואָס אין טאָל רפאים צו צפון; און ער האָט אַראָפֿ־גענידערט צו דעם טאָל פון הנום, צום רוקן פון דעם יבּוּסִי צו דרום, און איז אַראָפּגעגאַנגען קיין עֵיֶד־רוּגֵל. ¹⁷ און ער האָט זיך געצויגן פון צפון, און איז אַרױסגעקומען בײַ עֵיֶד־שֶׁמֶשׁ, און איז אַרױס צו גלילות וואָס אַקעגן דעם אַרױפּגאַנג פון אַדוּמִים, און האָט אַראָפּגענידערט צו דעם שטיין פון בּוֹהֵן דעם זון פון ראובן. ¹⁸ און ער איז אַריבער צום רוקן אַקעגן דעם פּלוּיִן צו צפון, און האָט אַראָפּגענידערט צום פּלוּיִן. ¹⁹ און דער געמאָרק איז אַריבער צום רוקן פון בֵּית־חַגְלָה צו צפון; און דער אויסלאָז פון דעם געמאָרק איז געווען בײַ דער צוּנג פון

יִסְהַמְלַח צו צפון, ביים עק ירדן צו דרום. דאָס איז דער געמאַרק פון דרום. ²⁰און דער ירדן גרענעצט עס צו מזרח זייט.

דאָס איז די נחלה פון די קינדער פון בנימין לויט אירע געמאַרקן, רונד אַרום, לויט זייערע משפחות.

²¹און די שטעט פון דעם שבט פון די קינדער פון בנימין לויט זייערע משפחות זיינען געווען יריחו, און בית־חגלה, און עמק־קציץ; ²²און בית־עֶרְבָה, און צמֶרִים, און בית־אֵל; ²³און עֵוִים, און פָּרָה, און עֶפְרָה; ²⁴און כפר־עֲמוֹנָה, און עֶפְנִי, און גִבְעָה. צוועלף שטעט מיט זייערע דערפער.

²⁵גִבְעוֹן, און רָמָה, און באַרוֹת; ²⁶און מִצְפָּה, און כּפִירָה, און מוֹצָה; ²⁷און רָקַם, און ירפָּאֵל, און תּראֵלָה; ²⁸און צֵלַע, אָלָף, און דער יבוס־דאָס איז ירוּשָׁלַיִם—גִבְעַת, קִרְיַת. פּערצן שטעט מיט זייערע דערפער.

דאָס איז די נחלה פון די קינדער פון בנימין לויט זייערע משפחות.

י ¹און דער צווייטער גורל איז אַרויסגעקומען פאַר שמעון, פאַר דעם שבט פון די קינדער פון שמעון לויט זייערע משפחות; און זייער נחלה איז געווען אין מיטן פון דער נחלה פון די קינדער פון יהודה. ²און זיי האָבן געהאַט אין זייער נחלה באַר־שֶׁבַע, און שֶׁבַע, און מוֹלְדָה; ³און חֲצֵר־שׁוּעֵל, און בְּלָה, און עֶצֶם; ⁴און אֶלְתוּלַד, און בתּוּל, און חֶרְמָה; ⁵און צִיקְלָג, און בֵּית־מֶרְכָבוֹת, און חֲצֵר־סוּסָה; ⁶און בֵּית־לְבָאוֹת, און שְׂרוּחַן. דרייצן שטעט מיט זייערע דערפער.

⁷עֵיִן, רִמּוֹן, און עֶתֶר, און עֶשֶׂן. פיר שטעט מיט זייערע דערפער. ⁸און אַלַע דערפער וואָס רונד אַרום דיִדְאָויקע שטעט ביוּ בַעַלְת־בַּאֵר, ביוּ רָמָה פון דרום.

דאָס איז די נחלה פון דעם שבט פון די קינדער פון שמעון לויט זייערע משפחות. ⁹ פון דעם טייל פון די קינדער פון יהודה איז געווען די נחלה פון די קינדער פון שמעון, וואָרום דער חלק פון די קינדער פון יהודה איז געווען צו גרויס פאַר זיי, און די קינדער פון שמעון האָבן געקריגן אַ נחלה אין מיטן פון זייער נחלה.

¹⁰ און דער דריטער גורל איז אַרויפגעקומען פאַר די קינדער פון זבולון לויט זייערע משפחות; און דער געמאַרק פון זייער נחלה איז געווען ביז שָרִיד. ¹¹ און זייער געמאַרק איז אַרויפגעגאַנגען צו מערב און מַרְעֵלָה, און האָט זיך אָנגעשטויסן אָן דְבָשֶׁת, און זיך אָנגעשטויסן אָן דעם טײַך וואָס פאַר יְקִנְעָם. ¹² און ער האָט זיך אומגעקערט פון שָרִיד צו מזרח, קעגן זונד אויפגאַנג, ביז דעם געמאַרק פון כְּסֻלוֹת־תְּבוֹר, און איז אַרויס־געגאַנגען צו דְבָרֶת, און אַרויפגעגאַנגען קיין יְפִיעַ. ¹³ און פון דאָרטן איז ער אַריבער קיין מזרח, צו זונאוויפגאַנג, צו גַת־חֶפְרָי, צו עַתְדִקְצִין, און איז אַרויסגעגאַנגען בײַ רמוֹד־מתוֹאֶר קיין גְּזָה. ¹⁴ און דער געמאַרק האָט זיך אויסגעדרײט אַרום דעם צו צפון פון חַנְתָּוֶן; און זיין אויסלאָז איז געווען דער טאַל יַפְתַּח־אֵל; ¹⁵ און קֶטֶת, און נְהַלֵּל, און שְׁמֵרוֹן, און יְדֵאֵלָה, און בֵּית־לְחָם. צוועלף שטעט מיט זייערע דערפער.

¹⁶ דאָס איז די נחלה פון די קינדער פון זבולון לויט זייערע משפחות, די דאָזיקע שטעט מיט זייערע דערפער.

¹⁷ פאַר יֶשְׁשָׁכָר איז אַרויסגעקומען דער פִּירטער גורל; פאַר די קינדער פון יֶשְׁשָׁכָר לויט זייערע משפחות. ¹⁸ און זייער געמאַרק איז געווען יְזַרְעֵאל, און כְּסֻלוֹת, און שׁוֹנַם; ¹⁹ און חֶפְרַיִם, און שִׂיאֹן, און אַנְחֶרֶת; ²⁰ און רַבִּית, און קִשְׁיוֹן, און אָבֶץ; ²¹ און רַמָּת, און עֵיֶד־נַגִּים, און עֵיֶד־חֲדָה, און בֵּית־פִּצְצִץ, ²² און דער געמאַרק האָט זיך אָנגעשטויסן אָן תְּבוֹר, און שַׁחֲצִימָה, און בֵּית־

שָׁמֵשׁ; און דער אויסלאָז פון זייער געמאַרק איז געווען דער יַרְדֵּן. זעכצן שטעט מיט זייערע דערפער.

²³דאָס איז די נחלה פון דעם שבט פון די קינדער פון יששכר לויט זייערע משפחות, די שטעט מיט זייערע דערפער.

²⁴און דער פינפטער גורל איז אַרויסגעקומען פאַר דעם שבט פון די קינדער פון אָשר לויט זייערע משפחות. ²⁵און זייער געמאַרק איז געווען: חֶלְקָת, און חֲלִי, און בֶּטֶן, און אַכְשָׁף; ²⁶און אֶלְמֶלֶךְ, און עֲמֶעַד, און מִשְׁאֵל; און עַר הָאֵט זיך אָב געשטויסן אָן בְּרַמֶּל אין מערב, און אָן שִׁיחֹר־לְבַנָּת. ²⁷און עַר הָאֵט זיך אומגעקערט צו זונאוּפּנאַנג, צו בֵּית־דָּגוּן, און הָאֵט זיך אָנגעשטויסן אָן זבולון, און אָן דעם טאַל יַפְתַּח־אֵל צו צפון, בֵּית־עַמְקָ, און גַּעֲיָאֵל, און איז אַרויס צו כָּבוֹל אויף לינקס, ²⁸און עֲבֵרוֹן, און רְחוֹב, און חֲמוֹן, און קָנָה, ביז גרויס־צידוֹן. ²⁹און דער געמאַרק הָאֵט זיך אומגעקערט צו רָמָה, און ביז דער פּעסֶטוֹנְגֶשְׁטאַט צור. און דער געמאַרק הָאֵט זיך אומגעקערט צו חוֹסָה; און זיין אויסלאָז איז געווען ביים ים, פון חָבֵל ביז אַכּוּיב; ³⁰און עוֹמָה, און אַפְקָ, און רְחוֹב. צוויי און צוואַנציק שטעט מיט זייערע דערפער.

³¹דאָס איז די נחלה פון דעם שבט פון די קינדער פון אָשר לויט זייערע משפחות, די דאָזיקע שטעט מיט זייערע דערפער.

³²פאַר די קינדער פון נפתלי איז אַרויסגעקומען דער זעקסטער גורל; פאַר די קינדער פון נפתלי לויט זייערע משפחות. ³³און זייער געמאַרק איז געווען פון חֶלְף, פון אֶלוֹך בְּצַעֲנִים, און אֲדַמ־יַנְקָב, און יבְנָאֵל, ביז לָקוּם; און זיין אויסלאָז איז געווען דער יַרְדֵּן. ³⁴און דער געמאַרק הָאֵט זיך אומגעקערט קיין מערב, צו אַזְנוֹת־תְּבוֹר, און איז אַרויס פון דאַרטן צו חוֹקוֹק, און הָאֵט זיך אָנגעשטויסן אָן זבולון אין דרום, און אָן אָשר הָאֵט ער זיך אָנגעשטויסן אין מערב, און אָן יהודה ביים

ירדן צו זונאויפגאנג. ³⁵און די פעסטונגשטעט זיינען געווען צדיס-צור, און חמת, רקת, און כנרת; ³⁶און אדמה, און רמה, און תצור; ³⁷און קדש, און אדרעי, און עיד-תצור; ³⁸און יראון, און מגדל-אל, תרם, און בית-ענת, און בית-שמש. ניינצן שטעט מיט זייערע דערפער.

³⁹דאָס איז די נחלה פון דעם שבט פון די קינדער פון נפתלי לויט זייערע משפחות, די שטעט מיט זייערע דערפער.

⁴⁰פאַר דעם שבט פון די קינדער פון דן לויט זייערע משפחות איז אַרויסגעקומען דער זיבעטער גורל. ⁴¹און דער געמאַרק פון זייער נחלה איז געווען: צרעה, און אשתאול, און עיר-שמש; ⁴²און שעל-בין, און אילון, און יתלה; ⁴³און אילון, און תמנה, און עקרון; ⁴⁴און אלתקה, און גבתון, און בעלת; ⁴⁵און יהוד, און בני-ברק, און גת-רמון; ⁴⁶און מירקון, און רקון, מיט דעם געמאַרק אַקעגן יפו.

⁴⁷און דער געמאַרק פון די קינדער פון דן איז אויסגעקומען צו ווינציק פאַר זיי; זיינען די קינדער פון דן אַרויפגעגאַנגען און האָבן מלחמה געהאַלטן מיט לשם, און האָבן זי באַצווונגען, און זי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד, און זי געאַרבעט, און זיך באַזעצט אין איר; און זיי האָבן גערופֿן לשם, דן, אַזוי ווי דער נאַמען פון זייער פּאָטער דן.

⁴⁸דאָס איז די נחלה פון דעם שבט פון די קינדער פון דן לויט זייערע משפחות, די דאָזיקע שטעט מיט זייערע דערפער. ⁴⁹און אַז זיי האָבן געענדיקט מאַכן אַרבעט דאָס לאַנד לויט אירע געמאַרקן, האָבן די קינדער פון ישראל געגעבן אַ נחלה צו יהושוע דעם זון פון נון, צווישן זיי. ⁵⁰לויט דעם מויל פון גאָט האָבן זיי אים געגעבן די שטאָט וואָס ער האָט פאַרלאַנגט, תּמנַת-סֶרַח אין דעם געבערג פון אפרים; און ער האָט באַבויט די שטאָט, און זיך באַזעצט אין איר.

¹דאָס זיינען די נחלות וואָס אַלעָר דער פֿהן, און יהושוע דער זון פון נון, און די הויפטלייט פון די פאָטערהייזער פון די שבטים פון די קינדער פון ישראל, האָבן געמאַכט אַרפן לויט גורל אין שילו פֿאַר גאָט, ביים אַיינגאַנג פון אוהל־מועד. אַזוי האָבן זיי געענדיקט צעטיילן דאָס לאַנד.

כ און גאָט האָט גערעדט צו יהושוען, אַזוי צו זאָגן: ²רעד צו די קינדער פון ישראל, אַזוי צו זאָגן:

מאַכט אַיך די שטעט פון אנטרינונג וואָס איך האָב אַיך אַנגעזאָגט דורך משהן, ³אויף צו אַנטלויפן אַהין, פֿאַר דעם טויט־שלעגער וואָס דערשלאָגט אַ נפש דורך אַ פֿאַרזע, אָן אַ פֿיוון; און זיי זאָלן אַיך זיין פֿאַר אַנטרינונג פון דעם בלוטמאַנער. ⁴און ער זאָל אַנטלויפן אין איינער פון די דאָזיקע שטעט, און זיך שטעלן אין אַיינגאַנג פון שטאָטטויער, און רעדן אין די אויערן פון די עלטסטע פון יענער שטאָט זיינע ווערטער, און זיי זאָלן אים אַרײַננעמען צו זיך אין דער שטאָט, און אים געבן אַן אָרט, און ער זאָל זיצן ביי זיי. ⁵און אַז דער בלוטמאַנער וועט אים נאָכיאָגן, זאָלן זיי ניט איבערענטפערן דעם טויט־שלעגער אין זיין האַנט, וואָרום אָן אַ פֿיוון האָט ער דערשלאָגן זיין חבר, און ער איז אים ניט געווען אַ שונא פון נעכטן אייערנעכטן. ⁶און ער זאָל זיצן אין יענער שטאָט, ביז ער שטעלט זיך פֿאַר דער עדה צום משפֿט, ביז דעם טויט פון דעם פֿהך גדול וואָס וועט זיין אין יענע טעג; דענסמאָל מעג דער טויט־שלעגער זיך אומקערן, און קומען אין זיין שטאָט, און אין זיין הויז—אין דער שטאָט וואָס ער איז פון דאָרטן אַנטלאָפן.

⁷האָבן זיי געהייליקט קִדש אין גליל, אין דעם געבערג פון נפתלי, און שכם אין דעם געבערג פון אפרים, און קרית־אֶרְבֶּע—דאָס איז חברון—אין דעם געבערג פון יהודה. ⁸און פון יענער

זייט ירדן, ביי יריחו צו מזרח, האָבן זיי אָפּגעגעבן בְּצַר אין מדבר אין דעם פּלאַכלאַנד, פון שבט ראובן, און רמות אין גלְעָד, פון שבט גָד, און גוֹלָן אין בְּשָׁן, פון שבט מנשה.
 9 דאָס זיינען געווען די באַשטימטע שטעט פאַר אַלע קינדער פון ישראל, און פאַר דעם פרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי; אויף צו אַנטלויפן אַהין, פאַר איטלאַכן וואָס דערשלאַגט אַ נפש דורך אַ פאַרזע; כדי ער זאָל נישט שטאַרבן דורך דער האַנט פון דעם בלוטמאַנער, איידער ער שטעלט זיך פאַר דער עדה.

כא יאָן די הויפטלייט פון די פּאַטערהייזער פון די לויים האָבן גענענט צו אַלעָנָר דעם כּהן, און צו יהושע דעם זון פון נון, און צו די הויפטלייט פון די פּאַטערהייזער פון די שבטים פון די קינדער פון ישראל, 2 און זיי האָבן צו זיי גערעדט אין שילו, אין לאַנד כּנעָן, אזוי צו זאָגן: גאָט האָט באַפוילן דורך משהן אונדז צו געבן שטעט צום וווינען, מיט זייערע פרייע פלעצער פאַר אונדזערע בהמות.

9 האָבן די קינדער פון ישראל געגעבן די לויים פון זייער נחלה, לויט דעם מויל פון גאָט, די דאָזיקע שטעט מיט זייערע פרייע פלעצער.

4 און דער גורל איז אַרויס פאַר די משפחות פון די קהתים; און פאַר די קינדער פון אַהרן דעם כּהן, פון די לויים, זיינען געווען פון שבט יהודה, און פון שבט פון די שמעונים, און פון שבט בנימין, לויט גורל, דרייצן שטעט.

9 און פאַר די איבעריקע קינדער פון קהת, פון די משפחות פון שבט אפרים, און פון שבט דן, און פון האַלבן שבט מנשה, לויט גורל, צען שטעט.

9 און פאַר די קינדער פון גרשון, פון די משפחות פון שבט

יִשְׁשַׁכֵּר, און פון שבט אָשר, און פון שבט נפתלי, און פון דעם האַלבן שבט מנשה אין בָּשָׁן, לויט גורל, דרייצן שטעט.

7 פֶּאָר די קינדער פון מָרְרִי לויט זייערע משפחות, פון שבט ראובן, און פון שבט גָד, און פון שבט זבולון, צוועלף שטעט.

8 און די קינדער פון ישראל האָבן געגעבן די לויים דידאָזיקע שטעט מיט זייערע פרייע פלעצער, אזוי ווי גאָט האָט באַפוילן דורך משהן, לויט גורל.

9 און זיי האָבן געגעבן פון דעם שבט פון די קינדער פון יהודה, און פון דעם שבט פון די קינדער פון שמעון, דידאָזיקע שטעט וואָס מע רופט זיי דאָ אָן מיטן נאָמען. 10 און דאָס איז געווען פֶּאָר די קינדער פון אַהרן, פון די משפחות פון די קהתים פון די קינדער פון לוי; וואָרום זיי האָבן געקריגן דעם גורל צוערשט. 11 און מע האָט זיי געגעבן די שטאָט פון אַרְבַּע, דעם פאָטער פון עֶזְקָ-דאָס איז חֶבְרוֹן-אין דעם געבערג פון יהודה, מיט אירע פרייע פלעצער רונד אַרום איר. 12 אָבער דאָס פעלד פון דער שטאָט און אירע דערפער האָבן זיי געגעבן קָלֵב דעם זון פון יפֹנָהן פֶּאָר זיין אייגנטום.

13 און די קינדער פון אַהרן דעם פֶּהן האָבן זיי געגעבן די שטאָט פון אַנטרינונג פֶּאָרן טויטשלעגער, חֶבְרוֹן מיט אירע פרייע פלעצער, און לְבֵנָה מיט אירע פרייע פלעצער; 14 און יִתִיר מיט אירע פרייע פלעצער, און אַשְׁתָּמוֹץ מיט אירע פרייע פלעצער; 15 און חולון מיט אירע פרייע פלעצער, און דביר מיט אירע פרייע פלעצער; 16 און עֵיִן מיט אירע פרייע פלעצער, און יוֹטָה מיט אירע פרייע פלעצער, און בֵּית־שֶׁמֶשׁ מיט אירע פרייע פלעצער. ניין שטעט פון דידאָזיקע צוויי שבטים.

17 און פון שבט בנימין: גִּבְעוֹן מיט אירע פרייע פלעצער, גִּבְעַת מיט אירע פרייע פלעצער; 18 עֲנָתוֹת מיט אירע פרייע פלעצער, און עֲלֵמוֹן מיט אירע פרייע פלעצער. פיר שטעט.

¹⁹אַלע שטעט פון די קינדער פון אַהרן, די פּהנים: דרייצן שטעט מיט זייערע פרייע פלעצער.

²⁰און פאַר די משפחות פון די קינדער פון קהת, די לויים, די איבעריקע פון די קינדער פון קהת—די שטעט פון זייער גורל זיינען געווען פון שבט אפרים. ²¹און מע האָט זיי געגעבן די שטאָט פון אַנטרינונג פאַרן טויטשלעגער, שָכֶם, מיט אירע פרייע פלעצער, אין דעם געבערג פון אפרים, און גֹר מיט אירע פרייע פלעצער; ²²און קבצִים מיט אירע פרייע פלעצער, און בֵּית־חורון מיט אירע פרייע פלעצער. פיר שטעט.

²³און פון שבט דן: אַלתקה מיט אירע פרייע פלעצער, גבתון מיט אירע פרייע פלעצער; ²⁴אַילון מיט אירע פרייע פלעצער, גִתְרִמון מיט אירע פרייע פלעצער. פיר שטעט. ²⁵און פון האַלבן שבט מנשה: תַּעֲנַךְ מיט אירע פרייע פלעצער, און גִתְרִמון מיט אירע פרייע פלעצער. צוויי שטעט.

²⁶אַלע שטעט: צען, מיט זייערע פרייע פלעצער, פאַר די משפחות פון די איבעריקע קינדער פון קהת.

²⁷און פאַר די קינדער פון גרשון, פון די משפחות פון די לויים, פון האַלבן שבט מנשה; די שטאָט פון אַנטרינונג פאַרן טויטשלעגער, גולן אין בָּשָׁן מיט אירע פרייע פלעצער, און בעֶשֶׁתְרָה מיט אירע פרייע פלעצער. צוויי שטעט.

²⁸און פון שבט ישָׁשׁכָר: קשיון מיט אירע פרייע פלעצער, דְּבֵרֶת מיט אירע פרייע פלעצער; ²⁹ירמות מיט אירע פרייע פלעצער, עֵיךְגִּים מיט אירע פרייע פלעצער. פיר שטעט.

³⁰און פון שבט אָשֶׁר: מִשְׁאֵל מיט אירע פרייע פלעצער, עבדון מיט אירע פרייע פלעצער; ³¹תְּלָקָת מיט אירע פרייע פלעצער, און רחוב מיט אירע פרייע פלעצער. פיר שטעט. ³²און פון שבט נפתלי: די שטאָט פון אַנטרינונג פאַרן טויט

שלעגער, קָדֶשׁ אין גְּלִיל, מיט אירע פרייע פלעצער, און חמֹת, דאר מיט אירע פרייע פלעצער, און קרְתָן מיט אירע פרייע פלעצער. דריי שטעט.

³³אַלע שטעט פון די גרשונים לויט זייערע משפחות: דרייצן שטעט מיט זייערע פרייע פלעצער.

³⁴און פֶּאָר די משפחות פון די קינדער פון מֶרְרִי, די איבעריקע לויים, פון שבט זבולון: יְקוֹעָם מיט אירע פרייע פלעצער, קרְתָה מיט אירע פרייע פלעצער; ³⁵דְּמָנָה מיט אירע פרייע פלעצער, נְהָלָל מיט אירע פרייע פלעצער. פיר שטעט.

³⁶און פון שבט ראובן: בְּצֹר מיט אירע פרייע פלעצער, און זְהֵצָה מיט אירע פרייע פלעצער; ³⁷קַדְמוֹת מיט אירע פרייע פלעצער, און מִיפְעַת מיט אירע פרייע פלעצער. פיר שטעט.

³⁸און פון שבט גָד: די שטאָט פון אַנטרינוג פֶּאָרן טויט שלעגער, רְמוֹת אין גְּלָעַד, מיט אירע פרייע פלעצער, און מַחְנִים מיט אירע פרייע פלעצער; ³⁹חֶשְׁבֹן מיט אירע פרייע פלעצער, יַעְזֹר מיט אירע פרייע פלעצער. אַלע שטעט: פיר. ⁴⁰די אַלע שטעט זיינען געווען פֶּאָר די קינדער פון מֶרְרִי לויט זייערע משפחות—די איבעריקע פון די משפחות פון די לויים; און זייער גורל איז געווען צוועלף שטעט.

⁴¹אַלע שטעט פון די לויים אין מיטן פון דעם אייגנטום פון די קינדער פון ישראל זיינען געווען אַכט און פערציק שטעט מיט זייערע פרייע פלעצער. ⁴²די דאָזיקע שטעט זיינען געווען שטאָט אין שטאָט מיט אירע פרייע פלעצער רונד אַרום איר; אַזוי ביי אַלע די דאָזיקע שטעט.

⁴³און גאָט האָט געגעבן צו ישראל דאָס גאַנצע לאַנד וואָס ער האָט געשוואָרן צו געבן זייערע עלטערן; און זיי האָבן עס געאַרבעט, און זיך באַזעצט דערין. ⁴⁴און גאָט האָט זיי באַרוט

³³ פסוקים 36-37, קענטיק צוועטעלט לויט דברי־ימים א' ו, 63-64, געמינען זיך אין א סך

פון רונד ארום, אזוי ווי אלץ וואָס ער האָט געשוואָרן זייערע עלטערן; און קיינער פון אלע זייערע פיינט איז נישט באַשטאָנען פאַר זיי; אלע זייערע פיינט האָט גאָט געגעבן אין זייער האַנט. ⁴⁵נישט אַ וואָרט איז אָפּגעפאַלן פון אַלדעם גוטן צוואַג וואָס גאָט האָט צוגעוואָגט דעם הויז פון ישראל; אלץ איז אָנגעקומען.

כב ידענסמאָל האָט יהושע גערופּן די ראובנים, און די גדים, און דעם האַלבן שבט מנשה. ²און ער האָט צו זיי געוואָגט: איר האָט געהיט אלץ וואָס משה דער קנעכט פון גאָט האָט אייך באַפוילן, און איר האָט צוגעהערט צו מיין קול, אין אלץ וואָס איך האָב אייך באַפוילן. ³איר האָט נישט פאַרלאָזט אייערע ברידער די דאָזיקע פיל טעג ביז אויף היינטיקן טאָג, און איר האָט געהיט די היטונג פון דעם געבאָט פון יהוה אייער גאָט. ⁴און אַצונד האָט יהוה אייער גאָט באַרוט אייערע ברידער, אזוי ווי ער האָט זיי צוגעוואָגט; דרום קערט אייך אום אַצונד, און גייט אייך צו אייערע געצעלטן, צום לאַנד פון אייער אייגנטום וואָס משה דער קנעכט פון גאָט האָט אייך געגעבן אויף יענער זייט ירדן. ⁵אָבער היט זייער צו טאָן דאָס געבאָט, און די תורה, וואָס משה דער קנעכט פון גאָט האָט אייך געבאָטן, ליב צו האָבן יהוה אייער גאָט, און צו גיין אין אלע זיינע וועגן, און צו היטן זיינע געבאָט, און זיך צו באַהעפטן אָן אים, און אים צו דינען מיט אייער גאַנצן האַרצן, און מיט אייער גאַנצער זעל. ⁶און יהושע האָט זיי געבענטשט, און האָט זיי אַוועקגעשיקט, און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען צו זייערע געצעלטן.

⁷און צו אַ האַלבן שבט מנשה האָט משה געגעבן אין בָּשָׁן; נאָר צום אַנדער האַלבן האָט יהושע געגעבן מיט זייערע ברידער אויף דער זייט ירדן צו מערב. און אַז יהושע האָט זיי אַוועקגעשיקט צו זייערע געצעלטן, האָט ער זיי אויך געבענטשט,

און ער האָט צו זיי געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: מיט פּיל גוטס קערט אַיך אום צו אַייערע געצעלטן, און מיט זייער פּיל פּי, מיט זילבער, און מיט גאָלד, און מיט קופּער, און מיט אַיזן, און מיט קליידער זייער פּיל; צעטיילט דעם רויב פון אַייערע פּיינט מיט אַייערע ברידער.

⁹האָבן די קינדער פון ראובן, און די קינדער פון גַד, און דער האַלבער שבט מנשה, זיך אומגעקערט, און זיי זיינען אַזעקגעגאַנגען פון די קינדער פון ישראל, פון שילו וואָס אין לאַנד כּנען, צו גיין קיין לאַנד גלעד, צום לאַנד פון זייער אייגנטום, וואָס זיי האָבן זיך דערין באַזעצט לויט דעם מויל פון גאָט דורך משה. ¹⁰און אַז זיי זיינען געקומען צו די געגנטן פון ירדן וואָס אין לאַנד כּנען, האָבן די קינדער פון ראובן, און די קינדער פון גַד, און דער האַלבער שבט מנשה, דאָרטן געבויט אַ מזבּח ביים ירדן, אַ גרויסן מזבּח אויף אַנצוקוקן.

¹¹האָבן די קינדער פון ישראל געהערט, אַזוי צו זאָגן: זעט, די קינדער פון ראובן, און די קינדער פון גַד, און דער האַלבער שבט מנשה, האָבן געבויט אַ מזבּח אַנטקעגן לאַנד כּנען, אין די געגנטן פון ירדן, צו דער זייט פון די קינדער פון ישראל. ¹²און ווי די קינדער פון ישראל האָבן דערהערט, אַזוי האָט די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל זיך אַיינגעזאַמלט קיין שילו אַרויפצוגיין אַקעגן זיי אויף מלחמה. ¹³און די קינדער פון ישראל האָבן געשיקט צו די קינדער פון ראובן, און צו די קינדער פון גַד, און צום האַלבן שבט מנשה, קיין לאַנד גלעד, פינחס דעם זון פון אַלעָזר דעם כּהן, ¹⁴און מיט אים צען פּירשטן, צו איין פּירשט, צו איין פּירשט פון אַ פּאַטערהויו פון אַלע שבטים פון ישראל; און זיי זיינען איטלאַכער געווען דער הויפט פון זייער פּאַטערהויו ביי די טויונטן פון ישראל. ¹⁵און זיי זיינען געקומען צו די קינדער פון ראובן, און צו

די קינדער פון גֹד, און צום האַלבן שבט מנשה, קיין לאַנד גלעד, און זיי האָבן מיט זיי גערעדט, אזוי צו זאָגן: ¹⁶אזוי האָט געזאָגט די גאַנצע עדה פון יהוה: וואָס איז דידאָזיקע פעלשונג וואָס איר האָט געפעלשט אָן דעם גאָט פון ישראל, זיך אָפצוקערן היינט פון הינטער יהוה, מיט אַייער בויען פאַר זיך אַ מזבח, כדי איר זאָלט היינט ווידערשפעניקן אָן יהוה? ¹⁷איז אונדז ווינציק די זינד פון פֿעור, וואָס מיר האָבן זיך נאָך פון איר ניט גערייניקט ביו אויף היינטיקן טאָג, און [וואָס איבער איר] איז געווען אַ מגפה אויף דער עדה פון יהוה, ¹⁸אז איר קערט אַיך היינט אָפּ פון הינטער יהוה? און עס וועט זיין: איר וועט ווידערשפעניקן היינט אָן יהוה, און מאַרגן וועט ער צערענען אויף דער גאַנצער עדה פון ישראל. ¹⁹אויב ווידער דאָס לאַנד פון אַייער אייגנטום איז אומריין, קומט אַיך אַריבער אין דעם לאַנד פון יהוהס אייגנטום, וואָס דאָרטן רוט דער מֶשכן פון יהוה, און באַזעצט אַיך צווישן אונדז, נאָר אָן יהוה זאָלט איר ניט ווידערשפעניקן, און אונדז זאָלט איר ניט ווידערשפעניקן, מיט אַייער בויען פאַר זיך אַ מזבח, אַחוץ דעם מזבח פון יהוה אונדזער גאָט. ²⁰האָט ניט עֶכּן דער זון פון נֶרְחַן געפעלשט אַ פעלשונג מיט דעם חרם, און אויף דער גאַנצער עדה פון ישראל איז געווען דער צאָרן? און ניט יענער מאַן אַליין איז אומגעקומען פאַר זיין זינד.

²¹האָבן געענטפערט די קינדער פון ראובן, און די קינדער פון גֹד, און דער האַלבער שבט מנשה, און זיי האָבן גערעדט צו די הויפטלייט פון די טויזנטן פון ישראל: ²²דער גאָט פון געטער יהוה, דער גאָט פון געטער יהוה, ער ווייס, און ישראל, ער זאָל וויסן! אויב דאָס איז אין ווידערשפעניקייט אָדער אויב אין פעלשונג אָן יהוה—זאָלסט אונדז ניט העלפן היינטיקן טאָג!—²³אונדז צו בויען אַ מזבח כדי זיך אָפצוקערן פון הינטער יהוה, אָדער אויב אויפצוברענגען אויף אים בראַנדאָפּפער און שפּייד

אָפּפּער, אָדער אויב צו מאַכן אויף אים פּרידאָפּפּער, זאָל יהוה אַליין אויפּמאַנען! ²⁴און אויב מיר האָבן עס ניט געטאַן בלויז פון זאַרג וועגן אַ זאַך, אזוי צו זאָגן: מאַרגן וועלן אַייערע קינדער זאָגן צו אונדזערע קינדער, אזוי צו זאָגן: וואָס קערט איר אַיך אָן מיט יהוה דעם גאָט פון ישׂראל? ²⁵וואָרום אַ געמאַרק האָט יהוה געמאַכט צווישן אונדז און צווישן אַיך, קינדער פון ראובן, און קינדער פון גַד, דעם יַרדן; איר האָט ניט קיין חלק אין יהוה. און אַייערע קינדער וועלן שטערן אונדזערע קינדער—ניט צו פאַרכטן יהוה. ²⁶האָבן מיר געזאָגט: לאַמיר זיך אַקאַרשט באַוואַרענען צו בויען דעם מזבח, ניט פאַר בראַנדאָפּפּער, און ניט פאַר שלאַכטאָפּפּער; ²⁷נייערט ער זאָל זיין אַן עדות צווישן אונדז און צווישן אַיך, און צווישן אונדזערע דורות נאָך אונדז: צו דינען דעם דינסט פון יהוה פאַר אים מיט אונדזערע בראַנדאָפּפּער, און מיט אונדזערע שלאַכטאָפּפּער, און מיט אונדזערע פּרידאָפּפּער, און אַייערע קינדער זאָלן מאַרגן ניט זאָגן צו אונדזערע קינדער: איר האָט ניט קיין חלק אין יהוה. ²⁸און מיר האָבן געזאָגט: אויב עס וועט געשען, אז זיי וועלן דאָס זאָגן צו אונדז אָדער צו אונדזערע דורות שפּעטער אַהין, וועלן מיר זאָגן: זעט דעם בוי פון דעם מזבח פון יהוה, וואָס אונדזערע עלטערן האָבן געמאַכט, ניט פאַר בראַנדאָפּפּער, און ניט פאַר שלאַכטאָפּפּער; נייערט אַן עדות איז ער צווישן אונדז און צווישן אַיך. ²⁹חלילה אונדז צו ווידערשפּעניקן אָן יהוה, און זיך אַפּצוקערן היינט פון הינטער יהוה, צו בויען אַ מזבח פאַר בראַנדאָפּפּער, פאַר שפּיזאָפּפּער, און פאַר שלאַכטאָפּפּער, אַחוץ דעם מזבח פון יהוה אונדזער גאָט, וואָס פאַר זיין משכן! ³⁰און ווי פינחס דער כהן, און די פּירשטן פון דער עדה, די הויפטלייט פון די טויזנטן פון ישׂראל וואָס מיט אים, האָבן געהערט די ווערטער וואָס די קינדער פון ראובן, און די

קינדער פון גֹד, און די קינדער פון מנשה, האָבן גערעדט, איז דאָס ווילגעפעלן אין זייערע אויגן. ³¹און פינחס דער זון פון אַלעָזר דעם פֿהן האָט געזאָגט צו די קינדער פון ראובן, און צו די קינדער פון גֹד, און צו די קינדער פון מנשה: היינט ווייסן מיר, אַז צווישן אונדז איז גאָט; וואָרום איר האָט ניט געפעלשט אָן גאָט דיִדאָזיקע פעלשוניג; אַצונד האָט איר מציל געווען די קינדער פון ישראל פון דער האַנט פון גאָט.

³²און פינחס דער זון פון אַלעָזר דעם פֿהן, און די פירשטן, האָבן זיך אומגעקערט פון די קינדער פון ראובן, און פון די קינדער פון גֹד, פון לאַנד גלעד, קיין לאַנד פֿנען צו די קינדער פון ישראל, און זיי האָבן זיי געבראַכט אָן ענטפער. ³³און דער ענטפער איז ווילגעפעלן אין די אויגן פון די קינדער פון ישראל און די קינדער פון ישראל האָבן געלויבט גאָט, און האָבן מער ניט גערעדט וועגן אַרויפגיין אַקעגן זיי אויף מלחמה, צו פאַר־וויסטן דאָס לאַנד וואָס די קינדער פון ראובן און די קינדער פון גֹד זיצן דערין.

³⁴און די קינדער פון ראובן און די קינדער פון גֹד האָבן גערופן דעם מזבח....., ווייל: „אָן עדות איז ער צווישן אונדז אַז יהוה איז גאָט.“

כג יאון עס איז געווען אין פיל טעג אַרום, נאָכדעם אַז גאָט האָט באַרויט ישראל פון אַלע זייערע פיינט פון רונד אַרום, און יהושוע איז געוואָרן אַלט און באַטאַגט, ²האָט יהושוע גערופן גאַנץ ישראל, זייערע עלטסטע, און זייערע הויפטלייט, און זייערע ריכטער, און זייערע אויפזעער, און האָט צו זיי געזאָגט: איך בין אַלט און באַטאַגט. ³און איר האָט געזען אַלץ וואָס יהוה אַייער גאָט האָט געטאָן צו אַלע דיִדאָזיקע פעלקער פון אַייערטוועגן; וואָרום יהוה אַייער גאָט איז דער וואָס האָט

מלחמה געהאלטן פאר אייך. ⁴ועט, איך האב אייך אויס געווארפן די דאזיקע געבליבענע פעלקער פאר א נחלה לויט אייערע שבטים; פון ירדן, מיט אלע פעלקער וואס איך האב פארשניטן, און ביון ים־הגדול צו זונאוטערגאנג. ⁵און יהוה אייער גאט, ער וועט זיי ארויסשטויסן פון פאר אייך, און וועט זיי פארטרייבן פון אייער אָנגעזיכט, און איר וועט אַרבעטן זייער לאַנד, אַזוי ווי יהוה אייער גאט האט אייך צוגעזאגט. ⁶דרום זאלט איר זיין זייער שטאַרק צו היטן און צו טאָן אַלץ וואָס שטייט געשריבן אין בוך פון תּוֹרַת־מֹשֶׁה, זיך ניט אָפּצוקערן דערפון רעכטס אָדער לינקס, ⁷ניט צו קומען צווישן די דאזיקע פעלקער, די דאזיקע וואָס זיינען געבליבן ביי אייך. און דעם נאָמען פון זייערע געטער זאלט איר ניט דערמאָנען, און ניט לאָזן שווערן ביי זיי, און זיי ניט דינען, און זיך ניט בוקן צו זיי. ⁸נאָר בלויז אָן יהוה אייער גאט זאלט איר אייך באַהעפּטן, אַזוי ווי איר האט געטאָן ביז היינטיקן טאָג, ⁹וואָס דערפאַר האט יהוה פאַרטריבן פון פאַר אייך גרויסע און מאַכטיקע פעלקער; און איר—קיינער איז ניט באַשטאַנען פאַר אייך ביז היינטיקן טאָג. ¹⁰איינ מאָן פון אייך האט געיאָגט טויזנט; וואָרום יהוה אייער גאט איז דער וואָס האט מלחמה געהאלטן פאַר אייך, אַזוי ווי ער האט אייך צוגעזאָגט. ¹¹דרום זאלט איר זייער היטן אייער זעל, ליב צו האָבן יהוה אייער גאט. ¹²וואָרום אויב אָפּקערן וועט איר אייך אָפּקערן, און איר וועט אייך באַהעפּטן אָן דעם רעשט פון די דאזיקע פעלקער, די דאזיקע וואָס זיינען געבליבן ביי אייך, און איר וועט זיך מתחתן זיין מיט זיי, און איר וועט קומען צווישן זיי, און זיי צווישן אייך, ¹³וויסן זאלט איר וויסן זיין, אַז יהוה אייער גאט וועט מער ניט פאַרטרייבן די דאזיקע פעלקער פון פאַר אייך, און זיי וועלן אייך זיין פאַר אַ נעץ און פאַר אַ שטרויכלונג, און פאַר אַ רוט אין אייערע זייטן,

און פאַר שטעכערס אין אײערע אויגן, ביז איר וועט אונטערגיין פון דערדאָזיקער גוטער ערד וואָס יהוה אײער גאָט האָט אײך געגעבן. ¹⁴און אָט גיי איך די טעג אויף דעם וועג פון דער גאַנצער ערד; דרום זאָלט איר וויסן מיט אײער גאַנצן האַרצן, און מיט אײער גאַנצער זעל, אַז ניט אַן אײנציק וואָרט איז אָפגעפאַלן פון די אַלע גוטע צוזאַגן וואָס יהוה אײער גאָט האָט צוגעזאָגט וועגן אײך; אַלע זיינען אײך אָנגעקומען; ניט אַן אײנציק וואָרט דערפון איז אָפגעפאַלן. ¹⁵און עס וועט זיין, אַזוי ווי אײך איז אָנגעקומען אַלדער גוטער צוזאַג וואָס יהוה אײער גאָט האָט אײך צוגעזאָגט, אַזוי וועט יהוה ברענגען אויף אײך אַלדעם שלעכטן אָנוואַג, ביז ער וועט אײך פאַרטיליגן פון דערדאָזיקער גוטער ערד וואָס יהוה אײער גאָט האָט אײך געגעבן. ¹⁶אַז איר וועט איבערטרעטן דעם בונד פון יהוה אײער גאָט, וואָס ער האָט אײך באַפוילן, און איר וועט גיין און דינען פרעמדע געטער, און זיך בוקן צו זיי, וועט גרימען דער צאָרן פון יהוה אויף אײך, און איר וועט גיך אונטערגיין פון דעם גוטן לאַנד וואָס ער האָט אײך געגעבן.

כד ¹און יהושע האָט אײנגעזאַמלט אַלע שבטים פון ישראל קיין שָׁכֶם, און ער האָט גערופן די עלטסטע פון ישראל, און זייערע הויפטלייט, און זייערע ריכטער, און זייערע אויפזעער; און זיי האָבן זיך געשטעלט פאַר גאָט. ²און יהושע האָט געזאָגט צום גאַנצן פּאָלק: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישראל: אויף יענער זייט טײך זיינען געוועסן אײערע עלטערן פון אײביק אָן, תָּרַח דער פּאָטער פון אַברהמען, און דער פּאָטער פון נַחֹרָן; און זיי האָבן געדינט פרעמדע געטער. ³און איך האָב גענומען אײער פּאָטער אַברהמען פון יענער זייט טײך, און האָב אים דורכגעפירט דורך גאַנץ לאַנד כְּנָען; און

איך האָב געמערט זיין וואָמען, און אים געגעבן יצחקן. ⁴און איך
 האָב געגעבן צו יצחקן יעקבן און עשוין; און איך האָב געגעבן
 עשוין דעם באַרג שְׁעִיר אים צו אַרבן; און יעקב און זיינע קינדער
 האָבן גענידערט קיין מצרים. ⁵און איך האָב געשיקט משהן און
 אַהרֹנען, און האָב געפלאַגט מצרים, לויט וואָס איך האָב געטאָן
 צווישן זיי, און דערנאָך האָב איך אַיך אַרויסגעצויגן. ⁶און
 איך האָב אַרויסגעצויגן אַייערע עלטערן פון מצרים, און איר
 זייט געקומען צום ים, און די מצרים האָבן נאָכגעיאָגט אַייערע
 עלטערן מיט רייטוועגן און מיט רייטער ביזן ים־סוף. ⁷און זיי
 האָבן געשריען צו גאָט, און ער האָט געמאַכט אַ פינצטערניש
 צווישן אַיך און צווישן די מצרים, און געבראַכט אויף זיי דעם
 ים, און זיי צוגעדעקט; און אַייערע אויגן האָבן געזען וואָס איך
 האָב געטאָן מיט מצרים. און איר זייט געבליבן אין מדבר פיל
 טעג. ⁸און איך האָב אַיך געבראַכט אין לאַנד פון דעם אַמורי
 וואָס ויצט אויף יענער זייט ירדן, און זיי האָבן מלחמה געהאַלטן
 מיט אַיך, און איך האָב זיי געגעבן אין אַייער האַנט, און איר
 האָט געאַרבעט זייער לאַנד, און איך האָב זיי פאַרטיליגט פון
 פאַר אַיך. ⁹איז אויפגעשטאַנען בָּלָק דער זון פון צפּורן, דער
 מלך פון מואָב, און האָט מלחמה געהאַלטן אַקעגן ישראל; און
 ער האָט געשיקט און גערופן בלעם דעם זון פון בעֹרוֹן, אַיך צו
 שילטן. ¹⁰אַבער איך האָב ניט געוואָלט צוהערן צו בלעמען,
 און בענטשן האָט ער אַיך געבענטשט; און איך האָב אַיך מציל
 געווען פון זיין האַנט. ¹¹און איר זייט אַריבערגעגאַנגען דעם
 ירדן, און איר זייט געקומען צו יריחו, און עס האָבן מלחמה
 געהאַלטן אַקעגן אַיך די מענער פון יריחו, דער אַמורי, און
 דער פּרוֹזי, און דער פּנְעִזי, און דער חתי, און דער גרְגִשִׁי, דער
 חוי, און דער יבּוּסי; און איך האָב זיי געגעבן אין אַייער האַנט.
¹²און איך האָב געשיקט אַיך פאַרויס די האַרנבין, און זי האָט

זיי פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר אַיך, די צוויי מלכים פֿון אַמורי; ניט מיט דיין שווערד, און ניט מיט דיין בויגן. ¹³און איך האָב אַיך געגעבן אַ לאַנד וואָס דו האָסט זיך דערויף ניט געמיט, און שטעט וואָס איר האָט ניט געבויט, און איר האָט זיך אין זיי באַזעצט; וויינגערטנער און איילבערטגערטנער וואָס איר האָט ניט געפלאַנצט, עסט איר. ¹⁴און אַצונד, האָט מורא פֿאַר יהוה, און דינט אים מיט גאַנצקייט און מיט אמת; און טוט אָפּ די געטער וואָס אַייערע עלטערן האָבן געדינט, אויף יענער זייט טייך, און אין מצרים, און דינט יהוה. ¹⁵און אויב עס איז שלעכט אין אַייערע אויגן צו דינען יהוה, וויילט אַיך אויס היינט וועמען איר ווילט דינען, ענטוועדער די געטער וואָס אַייערע עלטערן האָבן געדינט אויף יענער זייט טייך, אָדער די געטער פֿון דעם אַמורי, וואָס איר ויצט אין זייער לאַנד; און איך און מיין הויד געזינט וועלן דינען יהוה.

¹⁶האָט געענטפערט דאָס פֿאָלק און האָט געזאָגט: חלילה אונדז צו פֿאַרלאָזן יהוה, כדי צו דינען פרעמדע געטער! ¹⁷וואָרום יהוה אונדזער גאָט איז דער וואָס האָט אויפגעבראַכט אונדז און אונדזערע עלטערן פֿון לאַנד מצרים, פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפט, און וואָס האָט געטאָן פֿאַר אונדזערע אויגן די דאָזיקע גרויסע צייכנס, און האָט אונדז אָפּגעהיט אויף דעם גאַנצן וועג וואָס מיר זיינען געגאַנגען אויף אים, און צווישן אַלע פעלקער וואָס מיר זיינען דורכגעגאַנגען דורך זיי. ¹⁸און יהוה האָט פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר אונדז אַלע פעלקער, און דעם אַמורי, דעם באַוווינער פֿון לאַנד; דרום וועלן מיר אויך דינען יהוה, וואָרום ער איז אונדזער גאָט.

¹⁹האָט יהושע געזאָגט צום פֿאָלק: איר וועט ניט קענען דינען יהוה, וואָרום אַ הייליקער גאָט איז ער, אַ צערנדיקער גאָט איז ער; ער וועט ניט פֿאַרגעבן אַייער פֿאַרברעך און

אײערע זינד. ²⁰אויב איר וועט פאַרלאָזן יהוה, און וועט דינען פרעמדע געטער, וועט ער זיך קערן און וועט אײך שלעכטס טאָן, און וועט אײך פאַרלענדן, נאָכדעם ווי ער האָט אײך גוטס געטאָן.

²¹האָט דאָס פּאָלק געזאָגט צו יהושוען: ניין, נײערט יהוה וועלן מיר דינען.

²²האָט יהושוע געזאָגט צום פּאָלק: איר זײט עדות קעגן אײך אַלײן, אַז איר האָט אײך אויסדערוויילט יהוה, אים צו דינען.—און זײ האָבן געזאָגט: עדות!—²³און אַצונד טוט אָפּ די פרעמדע געטער וואָס צווישן אײך, און נײגט אײער האַרץ צו יהוה דעם גאָט פון ישׂראל.

²⁴האָט דאָס פּאָלק געזאָגט צו יהושוען: יהוה אונדזער גאָט וועלן מיר דינען, און צו זײן קול וועלן מיר צוהערן.

²⁵און יהושוע האָט געשלאָסן אַ בונד מיטן פּאָלק אין יענעם טאָג, און ער האָט זײ געמאַכט חוקים און געזעצן אין שׂכָם. ²⁶און יהושוע האָט אויפגעשריבן די דאָזיקע ווערטער אין בוך פון גאָטס תּוֹרָה; און ער האָט גענומען אַ גרויסן שטיין, און האָט אים דאָרטן אויפגעשטעלט אונטער דעם אײכנבוים וואָס בײם הייליקטום פון גאָט. ²⁷און יהושוע האָט געזאָגט צום גאַנצן פּאָלק: אַט דערדאָזיקער שטיין זאָל זײן פאַר אַן עדות אַקעגן אונדז, וואָרום ער האָט געהערט אַלע ווערטער פון יהוה, וואָס ער האָט מיט אונדז גערעדט; און ער וועט זײן פאַר אַן עדות אַקעגן אײך, טאָמער וועט איר לײקענען אַן אײער גאָט.

²⁸און יהושוע האָט פּאַנאָדערגעשיקט דאָס פּאָלק, אײטלאַכן צו זײן נחלה.

²⁹און עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן, איז געשטאָרבן יהושוע דער זון פון נון, דער קנעכט פון גאָט, צו הונדערט מיט צען יאָר. ³⁰און מע האָט אים באַגראָבן אין דעם

געמאַרק פון זיין נחלה, אין תּמנַת־סַרְח וואָס אין דעם געבערג פון אפרים, אין צפון פון באַרג גֶעשׁ.

³¹און ישראל האָט געדינט גאָט אַלע טעג פון יהושוען, און אַלע טעג פון די זקנים וואָס האָבן מאַריר־יָמִים געווען נאָך יהושוען, און וואָס האָבן געוואוסט אַלדי טואונג פון גאָט, וואָס ער האָט געטאָן פאַר ישראל.

³²און די ביינער פון יוספן, וואָס די קינדער פון ישראל האָבן אויפגעבראַכט פון מצרים, האָבן זיי באַגראָבן אין שָׁם, אויף דעם שטיק פעלד וואָס יעקב האָט געקויפט פון די זין פון חמור, דעם פאָטער פון שָׁמֶען, פאַר הונדערט קשיטָה; און עס איז געוואָרן די קינדער פון יוסף פאַר אַ נחלה.

³³און אַלעוֹר דער זון פון אַהרֹנען איז געשטאַרבן, און מע האָט אים באַגראָבן אויף דעם בערגל פון זיין זון פינחסן, וואָס איז אים געגעבן געוואָרן אין דעם געבערג פון אפרים.

שׁוֹפְטִים

שׁוֹפְטִים

1	א	די באַזעצונג פון כּנען
1	ב	די צייט פון די שופטים (ריכטער)
1	ד	דבורה די נביאה
17	ד	יעל טייט סיסראָן
1	ה	דבורהס ליד
1	ו	גדעון
1	ט	אַבִּימֶלֶךְ גִּדְעוֹנס זון. יוֹתָמס משל
1	י	תולע דער זון פון פואהן
3	י	יֵאִיר דער גלעדער
		די קינדער פון ישראל ווערן געדריקט פון די
6	י	אַרוּמִיקע פעלקער
1	יא	יפתח
30	יא	יפתח טוט אַ נדר
34	יא	יפתחס טאַכטער
1	יב	די מלחמה צווישן גלעד און אפרים
8	יב	אַבְצָן פון בֵּית־לָחֶם
11	יב	אַילֹן דער זבולונער
13	יב	עבדון דער זון פון הללן
1	יג	ישראל אונטער די פלשתים
2	יג	שמשונס געבורט
1	יד	שמשון און די פלשתים. שמשונס גבורות
4	טז	דלילה
21	טז	די פלשתים שטעכן אויס שמשונס אויגן
26	טז	שמשונס לעצטע נקמה אָן די פלשתים

- יז 1 מיכהס געצנבילד (פּסל מיכה)
 יח 1 די קינדער פון דן נעמען צו מיכהס געצנבילד
 יט 1 דער פאַרברעך פון גבעה (פּילגש בגבעה)
 כ 1 די מלחמה אויף בנימין
 כא 1 בנימין ווערט צוריק אַריינגענומען אין ישראל

שוֹפְטִים

א יאון עס איז געווען נאך דעם טויט פון יהושוען, האָבן די קינדער פון ישראל געפרעגט ביי גאָט, אזוי צו זאָגן: ווער זאָל אונדז צוערשט אַרויפגיין אַקעגן דעם כּנַעני, מלחמה צו האַלטן אויף אים? ²האָט גאָט געזאָגט: יהודה זאָל אַרויפגיין; זע, איך האָב געגעבן דאָס לאַנד אין זיין האַנט.

³האָט יהודה געזאָגט צו זיין ברודער שמעון: גיי אַרויף מיט מיר אין מיין גורל, און מיר וועלן מלחמה האַלטן אויפן כּנַעני, און איך וועל אויך גיין מיט דיר אין דיין גורל. איז שמעון געגאָנגען מיט אים.

⁴און יהודה איז אַרויפגעגאָנגען, און גאָט האָט געגעבן דעם כּנַעני און דעם פּרוי אין זייער האַנט, און זיי האָבן געשלאָגן פון זיי אין בְּזֶק צען טויזנט מאַן. ⁵און זיי האָבן געפונען אַדוֹנ־בְּזֶק אין בְּזֶק, און האָבן מלחמה געהאַלטן אויף אים, און האָבן געשלאָגן דעם כּנַעני און דעם פּרוי. ⁶איז אַדוֹנ־בְּזֶק אַנטלאָפן, און זיי האָבן אים נאָכגעיאָגט, און האָבן אים געכאַפט, און האָבן אָפּגעהאַקט די דוימען פון זיינע הענט און זיינע פיס. ⁷האָט אַדוֹנ־בְּזֶק געזאָגט: זיבעציק מלכים מיט די דוימען פון זייערע הענט און זייערע פיס אָפּגעהאַקט האָבן געקליבן אונטער מיין טיש; אזוי ווי איך האָב געטאָן, אזוי האָט מיר גאָט באַצאַלט. און זיי האָבן אים געבראַכט קיין ירוּשָׁלַיִם, און ער איז דאָרטן געשטאַרבן.

⁸און די קינדער פון יהודה האָבן מלחמה געהאַלטן אויף ירוּשָׁלַיִם, און האָבן זי באַצווונגען, און זי געשלאָגן מיטן שאַרף

פון שווערד, און די שטאָט האָבן זיי אַוועקגעלאָזט אין פייער.
 9 און דערנאָך האָבן די קינדער פון יהודה אַראָפּגענידערט
 מלחמה צו האַלטן אויף דעם פּנעני, דעם באַווינער פון דעם
 געבערג און דעם דרום און דער נידערונג. 10 און יהודה איז
 געגאַנגען אויף דעם פּנעני וואָס איז געזעסן אין חברון—און דער
 נאָמען פון חברון איז פריער געווען קרית־אַרבע—און זיי האָבן
 דערשלאָגן ששין, און אחימנען, און תלמין. 11 און פון דאָרטן
 איז ער געגאַנגען אויף די באַווינער פון דביר; און דער נאָמען
 פון דביר איז פריער געווען קרית־ספר.

12 און פּלֶב האָט געזאָגט: ווער עס וועט שלאָגן קרית־ספר,
 און וועט זי באַצווינגען, וועל איך אים געבן מיין טאָכטער עכסהן
 פאַר אַ ווייב. 13 האָט זי באַצווינגען עתניאל דער זון פון קנון,
 פּלֶבס אינגערער ברודער, און ער האָט אים געגעבן זיין
 טאָכטער עכסהן פאַר אַ ווייב. 14 און עס איז געווען, אַז זי איז
 אָנגעקומען, האָט זי אים אָנגערעדט צו בעטן פון איר פאָטער
 אַ פעלד. און ווי זי האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פון אייזל, אַזוי
 האָט פּלֶב צו איר געזאָגט: וואָס איז דיר? 15 האָט זי צו אים געזאָגט:
 שענק מיר אַ מתנה; וואָרום אין אַ טרוקענעם לאַנד האָסטו מיך
 אויסגעגעבן; דרום זאָלסטו מיר געבן קוואַלן וואַסער. האָט
 איר פּלֶב געגעבן די אויבערשטע קוואַלן און די אונטערשטע
 קוואַלן.

16 און די קינדער פון דעם קיני, משהס שווער, זיינען אַרויפֿ־
 געגאַנגען פון דער שטאָט פון טייטלבויםער מיט די קינדער פון
 יהודה צו דעם מדבר פון יהודה וואָס אין דרום פון עָרד; און
 זיי זיינען געגאַנגען און האָבן זיך באַזעצט מיט דעם פּאַלק.

17 און יהודה איז געגאַנגען מיט זיין ברודער שמעון, און זיי
 האָבן געשלאָגן דעם פּנעני, דעם באַווינער פון צפת, און האָבן
 זי געמאַכט חרם, און מע האָט גערופן דעם נאָמען פון דער

שטאַט חרמה. ¹⁸און יהודה האָט באַצווונגען עָנָה מיט איר געמאַרק, און אַשקלון מיט איר געמאַרק, און עַקרון מיט איר געמאַרק. ¹⁹און גאָט איז געווען מיט יהודה, און ער האָט אַיַב גענומען דאָס געבערג; וואָרום די באַוווינער פון טאַל איז ניט געווען צו פאַרטרייבן, ווייל זיי האָבן געהאַט אַיַזערנע רייט־וועגן. ²⁰און זיי האָבן געגעבן חֶבְרוֹן צו פֶּלֶבן, אַזוי ווי משה האָט אָנגעזאָגט; און ער האָט פאַרטריבן פון דאָרטן די דריי זין פון עֶנֶק.

²¹און דעם יבּוּסִי, דעם באַוווינער פון ירוּשָׁלַיִם, האָבן די קינדער פון בנימין ניט פאַרטריבן; און דער יבּוּסִי איז געבליבן זיצן מיט די קינדער פון בנימין אין ירוּשָׁלַיִם ביז אויף היינטיקן טאָג.

²²און דאָס הויז פון יוֹסֵף, זיי אויך זיינען אַרויפגעאַנגען אויף בֵּית־אֵל, און גאָט איז געווען מיט זיי. ²³און דאָס הויז פון יוֹסֵף האָט געלאָזט אויסקוקן בֵּית־אֵל—און דער נאָמען פון דער שטאָט איז פריער געווען לוז—²⁴און די וועכטערס האָבן געזען אַ מאַן אַרויסגיין פון שטאָט, און האָבן צו אים געזאָגט: ווייז אונדז אַקאָרשט דעם אַיינגאַנג פון שטאָט, און מיר וועלן טאָן מיט דיר חסד. ²⁵האָט ער זיי געוויזן דעם אַיינגאַנג פון שטאָט, און זיי האָבן געשלאָגן די שטאָט מיטן שאַרף פון שווערד; און דעם מאַן און זיין גאַנצע משפּחה האָבן זיי אַוועקגעלאָזט. ²⁶און דער מאַן איז געאַנגען אין לאַנד פון די חתים, און האָט געבויט אַ שטאָט, און גערופֿן איר נאָמען לוז; דאָס איז איר נאָמען ביז אויף היינטיקן טאָג.

²⁷און מנשה האָט ניט פאַרטריבן בֵּית־שָׁאֵן און אירע טעכטערשטעט, און תַּעֲנַךְ און אירע טעכטערשטעט, און די באַוווינער פון דור און אירע טעכטערשטעט, און די באַוווינער פון פון יבֶלְעָם און אירע טעכטערשטעט, און די באַוווינער פון

מגדוֹ און אירע טעכטערשטעט; און דער פּנְעָנִי איז באַשטאַנען צו בלייבן זיצן אין דעמדאָויקן לאַנד. ²⁸ און עס איז געווען, אז ישראל איז שטאַרק געוואָרן, האָט ער געמאַכט דעם פּנְעָנִי צו צינז, אָבער פּאַרטרייבן האָט ער אים נישט פּאַרטריבן.

²⁹ און אפרים האָט נישט פּאַרטריבן דעם פּנְעָנִי וואָס איז געזעסן אין גֹר; און דער פּנְעָנִי איז געבליבן זיצן צווישן אים אין גֹר.

³⁰ זבולון האָט נישט פּאַרטריבן די באַווינער פון קטרון, און די באַווינער פון נהלול; און דער פּנְעָנִי איז געבליבן זיצן צווישן אים, און איז געוואָרן צו צינז.

³¹ אָשר האָט נישט פּאַרטריבן די באַווינער פון עכו, און די באַווינער פון צידון, און אחלב, און אַכוֹב, און חִלְבָּה, און אַפיק, און רחוב. ³² און דער אָשרי איז געזעסן צווישן דעם פּנְעָנִי, די באַווינער פון לאַנד, וואָרום ער האָט אים נישט פּאַרטריבן.

³³ נפתלי האָט נישט פּאַרטריבן די באַווינער פון בית־שמש, און די באַווינער פון בית־ענת; און ער איז געזעסן צווישן דעם פּנְעָנִי, די באַווינער פון לאַנד; אָבער די באַווינער פון בית־שמש און בית־ענת זיינען געוואָרן ביי זיי צו צינז.

³⁴ און דער אַמורי האָט אַרויפגעשטופט די קינדער פון דן צום געבערג, וואָרום ער האָט זיי נישט געלאָזט אַראָפּגידערן אין טאַל. ³⁵ און דער אַמורי איז באַשטאַנען צו בלייבן זיצן אין הר־חרס, אין אַילון, און אין שעלבים; אָבער די האַנט פון דעם הויז פון יוסף איז געווען שווער נאויף זיי, און זיי זיינען געוואָרן צו צינז. ³⁶ און דער געמאַרק פון אַמורי איז געווען פון דעם אויפגאַנג פון עקרבֿים, פון סלע און אַרויף צו.

ב יאון א מלאך פון גאָט איז אַרויפגעגאַנגען פון גלגל קיין בוכים, און ער האָט געזאָגט: איך האָב אײך אויפגעבראַכט פון מצרים, און האָב אײך געבראַכט אין דעם לאַנד וואָס איך האָב צוגעשוואָרן אײערע עלטערן; און איך האָב געזאָגט: איך וועל נישט פאַרשטערן מיין בונד מיט אײך אויף אײביק; ² נאָר איר זאָלט נישט שליסן אַ בונד די באַוווינער פון דעמדאָויקן לאַנד; זײערע מזבחות זאָלט איר צעברעכן. אָבער איר האָט נישט צוגעהערט צו מיין קול. וואָס האָט איר דאָ געטאָן? ³ דרום אויך זאָג איך: איך וועל זיי נישט פאַרטרייבן פון פאַר אײך, און זיי וועלן אײך זיין פאַר נעצן, און זײערע געטער וועלן אײך זיין פאַר אַ שטרויכלונג.

⁴ און עס איז געווען, ווי דער מלאך פון גאָט האָט גערעדט דיִדאָויקע ווערטער צו אַלע קינדער פון ישראל, אזוי האָט דאָס פּאָלק אויפגעהויבן זײער קול, און זיי האָבן געוויינט; ⁵ דרום האָט מען גערופן דעם נאָמען פון יענעם אָרט בוכים. און זיי האָבן דאָרטן געשלאַכט צו גאָט.

⁶ און אז יְהוֹשֻׁעַ האָט פּאַנאַנדערגעשיקט דאָס פּאָלק, און די קינדער פון ישראל זײנען געגאַנגען אײטלאַכער צו זיין נחלה, צו אַרבן דאָס לאַנד, ⁷ האָט דאָס פּאָלק געדינט גאָט אַלע טעג פון יהושוען, און אַלע טעג פון די זקנים וואָס האָבן מאַריר־ימים געווען נאָך יהושוען, וואָס האָבן געזען אַלדי גרויסע טואונג פון גאָט וואָס ער האָט געטאָן פאַר ישראל. ⁸ און יהושוע דער זון פון נון, דער קנעכט פון גאָט, איז געשטאַרבן צו הונדערט מיט צען יאָר. ⁹ און מע האָט אים באַגראָבן אין דעם געמאַרק פון זיין נחלה, אין תּמנַת־חָרָס, אין דעם געבערג פון אפרים, אין צפון פון באַרג גֵעֶשׁ. ¹⁰ יאון אויך יענער גאַנצער דור איז אײנגעזאַמלט געוואָרן צו זײנע עלטערן, און אַן אַנדער דור איז אויפגעשטאַנגען נאָך זיי, וואָס האָבן נישט געקענט גאָט, און נישט די

טואונג וואָס ער האָט געטאָן פאַר ישראל. ¹¹און די קינדער פון ישראל האָבן געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און זיי האָבן געדינט די בַּעַל־געטער. ¹²און זיי האָבן פאַרלאָזן יהוה דעם גאָט פון זייערע עלטערן, וואָס האָט זיי אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים, און זיי זיינען געגאַנגען נאָך פרעמדע געטער, פון די געטער פון די פעלקער וואָס רונד אַרום זיי, און זיי האָבן זיך צו זיי געבוקט, און האָבן דערצערנט גאָט. ¹³און זיי האָבן פאַרלאָזן יהוה, און געדינט צו בַּעַל און צו די עשתרות. ¹⁴האָט דער צאָרן פון גאָט געגרימט אויף ישראל, און ער האָט זיי געגעבן אין דער האַנט פון רויבער וואָס האָבן זיי באַרויבט, און ער האָט זיי איבערגעענטפערט אין דער האַנט פון זייערע פיינט פון רונד אַרום, און זיי האָבן מער ניט געקענט באַשטיין פאַר זייערע פיינט. ¹⁵אומעטום אַווו זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען, איז די האַנט פון גאָט געווען אַקעגן זיי צום בייזן, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט, און אַזוי ווי גאָט האָט זיי געשוואָרן; און זיי האָט זייער צוגעדריקט. ¹⁶האָט גאָט אויפגעשטעלט שופטים, און זיי האָבן זיי געהאַלפן פון זייערע רויבער. ¹⁷אַבער אויך צו זייערע שופטים האָבן זיי ניט צוגעהערט, וואָרום זיי זיינען געווען פאַר־פירט נאָך פרעמדע געטער, און האָבן זיך צו זיי געבוקט; זיי האָבן זיך גיך אַפגעקערט פון דעם וועג וואָס זייערע עלטערן זיינען געגאַנגען, צוצוהערן די געבאָט פון גאָט; זיי האָבן אַזוי ניט געטאָן. ¹⁸און אַז גאָט האָט זיי אויפגעשטעלט שופטים, אַזוי פלעגט גאָט זיין מיט דעם שופט, און פלעגט זיי העלפן פון דער האַנט פון זייערע פיינט אַלע טעג פון דעם שופט, ווייל גאָט פלעגט חרטה האָבן איבער זייער געשריי פון וועגען זייערע צווינגער און זייערע דריקער. ¹⁹אַבער עס איז געווען, ווי דער שופט איז געשטאַרבן, אַזוי פלעגן זיי ווידער פאַרדאַרבן ווערן, נאָך מער פון זייערע עלטערן, צו גיין נאָך פרעמדע געטער,

זיי צו דינען און זיך צו בוקן צו זיי. זיי האָבן ניט אָפּגעלאָזט פון זייערע מעשים און פון זייער איינגעשפּאַרטן וועג.²⁰ און דער צאָרן פון גאָט האָט געגרימט אויף ישראל, און ער האָט געזאָגט: ווייל דאָסדאָזיקע פּאָלק האָט איבערגעטרעטן מיין בונד וואָס איך האָב באַפוילן זייערע עלטערן, און זיי האָבן ניט צוגעהערט צו מיין קול,²¹ וועל איך אויך ניט מער פאַרטרייבן פון פאַר זיי קיינעם פון די פעלקער וואָס יהושוע האָט איבערגעלאָזט, ווען ער איז געשטאַרבן.²² כדי צו פרווון מיט זיי ישראל, אויב זיי וועלן היטן די וועגן פון גאָט צו גיין אין זיי, אזוי ווי זייערע עלטערן האָבן געהיט, אָדער ניט.²³ און גאָט האָט געלאָזט די דאָזיקע פעלקער, זיי ניט צו פאַרטרייבן אויף גיך; און ער האָט זיי ניט געגעבן אין דער האַנט פון יהושוען.

און דאָס זיינען די פעלקער וואָס האָט געלאָזט, כדי צו פרווון מיט זיי ישראל, די אַלע וואָס האָבן ניט געוויסט פון אַלע מלחמות פון כּנען;² בלויז כדי די דורות פון די קינדער פון ישראל זאָלן וויסן, זיי צו לערנען מלחמה—די וואָס האָבן נאָר פריער דערפון ניט געוויסט; ³ די פינף פירשטן פון די פּלשתים, און דער גאַנצער כּנעני, און דער צידוני, און דער חוי, דער באַווינער פון באַרג לבנון, פון באַרג בעל־חרמון ביז מע קומט קיין חמת. ⁴ און זיי זיינען געבליבן כדי צו פרווון מיט זיי ישראל, צו וויסן אויב זיי וועלן צוהערן די געבאָט פון גאָט וואָס ער האָט געבאָטן זייערע עלטערן דורך משהן. ⁵ און די קינדער פון ישראל זיינען געזעסן צווישן דעם כּנעני, דעם חתי, און דעם אַמורי, און דעם פּרוזי, און דעם חוי, און דעם יבוסי. ⁶ און זיי האָבן זיך גענומען זייערע טעכטער פאַר ווייבער, און זייערע טעכטער האָבן זיי געגעבן צו די זין פון יענע, און זיי האָבן געדינט זייערע געטער.

⁷ און די קינדער פון ישראל האָבן געטאָן וואָס איז שלעכט

אין די אויגן פון גאָט, און זיי האָבן פאַרגעסן אָן יהוה זייער גאָט,
 און האָבן געדינט די בעל־געטער און די אַשרות. ⁸ און דער
 צאָרן פון גאָט האָט געגרימט אויף ישראל, און ער האָט זיי
 איבערגעענטפערט אין דער האַנט פון כּוּשַׁדְרִשְׁעִתִּים דעם מלך
 פון אַרם־נְהַרִים, און די קינדער פון ישראל האָבן געדינט כּוּשַׁדְרִשְׁעִתִּים
 רשָׁעִתִּים אַכט יאָר. ⁹ האָבן די קינדער פון ישראל געשריען
 צו גאָט, און גאָט האָט אויפגעשטעלט די קינדער פון ישראל אַ
 העלפער וואָס האָט זיי געהאַלפן, עֲתַנְיָאֵל דעם זון פון קַנּוּן,
 כָּל־בַּס אינגערן ברודער. ¹⁰ און דער גייסט פון גאָט איז געווען
 אויף אים, און ער האָט געמשפּט ישראל; און ער איז אַרויס־
 געגאַנגען אויף מלחמה, און גאָט האָט געגעבן אין זיין האַנט כּוּשַׁדְרִשְׁעִתִּים
 רשָׁעִתִּים דעם מלך פון אַרם, און זיין האַנט איז געווען שטאַרק
 אויף כּוּשַׁדְרִשְׁעִתִּים. ¹¹ און דאָס לאַנד איז געווען רואיק
 פּערציק יאָר. און עֲתַנְיָאֵל דער זון פון קַנּוּן איז געשטאַרבן. ¹²
 און די קינדער פון ישראל האָבן ווידער געטאָן וואָס איז
 שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און גאָט האָט געשטאַרקט עֲגֹלוֹן
 דעם מלך פון מואָב איבער ישראל, ווייל זיי האָבן געטאָן וואָס
 איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט. ¹³ און ער האָט אַיינגעזאַמלט
 צו זיך די קינדער פון עֲמוֹן און עַמְלֵק, און איז געגאַנגען און האָט
 געשלאָגן ישראל; און זיי האָבן אַיינגענומען די שטאָט פון טייטל־
 בוימער. ¹⁴ און די קינדער פון ישראל האָבן געדינט עֲגֹלוֹן דעם
 מלך פון מואָב אַכצן יאָר. ¹⁵ האָבן די קינדער פון ישראל
 געשריען צו גאָט, און גאָט האָט זיי אויפגעשטעלט אַ העלפער
 אַהוד דעם זון פון גֵרָאן, אַ בנימינער, אַ מאַן אַ געלינקטן. און
 די קינדער פון ישראל האָבן געשיקט דורך זיין האַנט אַ מתנה
 צו עֲגֹלוֹן דעם מלך פון מואָב. ¹⁶ האָט אַהוד זיך געמאַכט אַ
 שווערד וואָס האָט געהאַט צוויי שאַרפן, אַן אייל די לענג; און
 ער האָט זי אַנגעגורט אונטער זיינע קליידער אויף זיין רעכטן

דיך. ¹⁷און ער האָט גענענט די מתנה צו צגלון דעם מלך פון מואב—און צגלון איז געווען זייער אַ פעטער מענטש. ¹⁸און עס איז געווען, ווי ער האָט געענדיקט גענענען די מתנה, אזוי האָט ער אַרויסבאַלייט די מענטשן וואָס האָבן געטראָגן די מתנה. ¹⁹און ער אַליין האָט זיך אומגעקערט פון די שטיינהאַקערייען וואָס לעבן גלגל, און האָט געזאָגט: אַ פאַרבאָרגענע זאך האָב איך צו דיר, מלך. האָט ער געזאָגט: זאָל זיין שטיל! און אַלע וואָס זיינען געשטאַנען אַרום אים, זיינען אַרויסגעגאַנגען פון אים. ²⁰און אַהוד איז צוגעקומען צו אים ווי ער זיצט אַליין אין דער קילער אויבערשטוב וואָס ביי אים, און אַהוד האָט געזאָגט: אַ וואָרט פון גאָט האָב איך צו דיר. איז ער אויפגעשטאַנען פון זיין שטול. ²¹און אַהוד האָט אויסגעשטרעקט זיין לינקע האַנט, און האָט גענומען זיין שווערד פון זיין רעכטן דיך, און האָט זי אַריינגעשטאַכן אין זיין בויך. ²²און אויך דער שטיל איז אַריין נאָכן קלינג; און דאָס פעטס האָט אַיינגעשלאָסן דעם קלינג, וואָרום ער האָט די שווערד ניט אַרויסגעצויגן פון זיין בויך; און זי איז אַרויס פון הינטערלייב. ²³און אַהוד איז אַרויסגעגאַנגען אין פירהויז, און האָט צוגעמאַכט די טירן פון דער אויבערשטוב הינטער זיך, און צוגעשלאָסן. ²⁴און ווי ער איז אַרויסגעגאַנגען, אזוי זיינען אָנגעקומען זיינע קנעכט, און האָבן דערזען, ערשט די טירן פון דער אויבערשטוב זיינען פאַרשלאָסן, און זיי האָבן געזאָגט: מסתמא איז ער אויף זיין באַדערפעניש אין דער קילקאַמער. ²⁵אַבער אַז זיי האָבן זיך צו שאַנד געוואָרט, ערשט ער עפנט ניט די טירן פון דער אויבערשטוב, האָבן זיי גענומען דעם שליסל, און האָבן געעפנט; ערשט זייער האַר לינט טויט אויף דער ערד. ²⁶און אַהוד איז אַנטרונען געוואָרן בעת זיי האָבן געזאַמט, און ער איז אַריבער די שטיינהאַקערייען, און איז אַנטרונען קיין שַׁעִירָה. ²⁷און עס

“ אין טעקסט: מסיך הוא את רגליו, פארדעקט ער זיינע פיס.

איז געווען, ווי ער איז אָנגעקומען, אַזוי האָט ער געבלאָזן אין שופּר אין דעם געבערג פון אפרים, און די קינדער פון ישראל האָבן אַראָפּגענידערט מיט אים פון דעם געבערג, און ער זיי פאַרויס. ²⁸ און ער האָט צו זיי געזאָגט: יאָגט נאָך הינטער מיר, וואָרום גאָט האָט געגעבן אַייערע פיינט, מואָב, אין אַייער האַנט. און זיי האָבן אַראָפּגענידערט נאָך אים, און האָבן פאַרכאַפּט די איבערפאַרן פון ירדן פאַר מואָב, און קיינעם ניט געלאָזט אַריבערגיין. ²⁹ און זיי האָבן געשלאָגן פון מואָב אין יענער צייט אַרום צען טויזנט מאַן, ווי נאָר אַ לייביקער, און ווי נאָר אַ העלדישער מאַן; און קיינער איז ניט אַנטרווען געוואָרן. ³⁰ און מואָב איז געוואָרן אונטערטעניק אין יענעם טאָג אונטער דער האַנט פון ישראל; און דאָס לאַנד איז געווען רואיק אַכציק יאָר. ³¹ און נאָך אים איז געווען שַמְגַר דער זון פון עֲנַת, וואָס האָט געשלאָגן פון די פּלשתים זעקס הונדערט מאַן מיט אַן אַקס־שטעקן. און ער אויך האָט געהאַלפן ישראל.

ד און די קינדער פון ישראל האָבן ווידער געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, ווען אַהוד איז געשטאַרבן. ² און גאָט האָט זיי איבערגעענטפערט אין דער האַנט פון יבין דעם מלך פון כְּנָעַן, וואָס האָט געקיניגט אין חֲצוֹר; און דער פירער פון זיין חיל איז געווען סיסראַ, וואָס איז געזעסן אין חֲרוֹשֶׁת־גוֹיִם. ³ און די קינדער פון ישראל האָבן געשריען צו גאָט; וואָרום ניין הונדערט אַיזערנע רייטוועגן האָט ער געהאַט, און ער האָט שטאַרק געדריקט די קינדער פון ישראל צוואַנציק יאָר.

⁴ און דבורה אַ פרוי אַ נביאה, די ווייב פון לפידותן, זי האָט געמשפּט ישראל אין יענער צייט. ⁵ און זי איז געזעסן אונטער דבורהס טייטלבוים צווישן רָמָה און צווישן בֵּית־אֵל אין דעם

געבערג פון אפרים, און די קינדער פון ישראל זיינען אַרויפ־געגאַנגען צו איר צו משפט. ⁶האַט זי געשיקט און האָט גערופן בָּרַק דעם זון פון אַבינועם פון קַדְשֵׁנֶפְתָּלִי, און האָט צו אים געזאָגט: פֶּאָרוואָר, גאַט דער האָר פון ישראל האָט באַפוילן: גיי און זאָלסט ציען צום באַרג תְּבוֹר, און נעמען מיט דיר צען טויזנט מאַן פון די קינדער פון נפתלי און פון די קינדער פון זבולון. ⁷און איך וועל אַריבערציען צו דיר, צום טייך קישון, סיסראַ דעם פירער פון יַבִּינֶס חֵיל, מיט זיינע רייטוועגן און זיין מחנה, און איך וועל אים געבן אין דיין האַנט. ⁸האַט בָּרַק צו איר געזאָגט: אויב דו וועסט גיין מיט מיר, וועל איך גיין, אויב אָבער דו וועסט ניט גיין מיט מיר, וועל איך ניט גיין. ⁹האַט זי געזאָגט: גיין וועל איך גיין מיט דיר, אָבער ניט דיינער וועט זיין דער כבוד אויף דעם וועג וואָס דו גייסט, וואָרום אין דער האַנט פון אַ פֶּרוֹי וועט גאַט איבערענטפערן סיסראַן.

און דבורה איז אויפגעשטאַנען און איז געגאַנגען מיט בָּרַקן קיין קַדְשׁ. ¹⁰און בָּרַק האָט צונויפגערוּפֶן זבולון און נפתלי קיין קַדְשׁ, און צען טויזנט מאַן זיינען אַרויפגעגאַנגען הינטער אים; און דבורה איז אַרויפגעגאַנגען מיט אים.

¹¹און חֶבֶר דער קיני האָט זיך געהאַט אָפגעשיידט פון קָן, פון די קינדער פון חוֹבָב, משהס שווער, און האָט אויפגעשטעלט זיין געצעלט ביי אַלֹךְ־בְּצַעֲנִים וואָס לעבן קַדְשׁ.

¹²האַט מען אָנגעזאָגט סיסראַן אַז בָּרַק דער זון פון אַבינועם איז אַרויפגעגאַנגען צום באַרג תְּבוֹר, ¹³און סיסראַן האָט אַיינגעזאַמלט אַלע זיינע רייטוועגן—ניין הונדערט אַייזערנע רייטוועגן, און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט אים, פון חֲרוֹשֶׁת־גוֹיִם צום טייך קישון.

¹⁴און דבורה האָט געזאָגט צו בָּרַקן: שטיי אויף! וואָרום

דאָס איז דער טאָג וואָס גאָט האָט געגעבן סיסראָן אין זיין האַנט;
פאַרוואָר, גאָט איז אַרויסגעגאַנגען דיר פאַרויס.

האָט בָּרַק אַראָפּגענידערט פון באַרג תְּבוֹר, און צען טויזנט
מאַן נאָך אים. ¹⁵ און גאָט האָט פאַרטומלט סיסראָן און אַלע
רייטוועגן און דעם גאַנצן חיל מיטן שאַרף פון שווערד פאַר
בָּרַק; און סיסראָ האָט אַראָפּגענידערט פון זיין רייטוואָגן, און
איז אַנטלאָפן צו פּוּס. ¹⁶ און בָּרַק האָט נאַכגעיאָגט די רייט-
וועגן און דעם חיל ביו חרוּשַׁת־גוֹיִם, און דער גאַנצער חיל פון
סיסראָן איז געפאלן דורכן שאַרף פון שווערד; ניט געבליבן
צומאַל איינער.

¹⁷ און סיסראָ איז געלאָפן צו פּוּס צום געצעלט פון יַעֲל
דער ווייב פון חָבֵר דעם קיני; וואָרום שלום איז געווען צווישן
יבין דעם מלך פון חֲצוּר און צווישן דעם הויז פון חָבֵר דעם קיני.
¹⁸ און יַעֲל איז אַרויסגעקומען סיסראָן אַנטקעגן, און האָט צו
אים געזאָגט: קער אַיין, מיין האַר, קער אַיין צו מיר; זאָלסט
ניט מורא האָבן. האָט ער אַיינגעקערט צו איר אין געצעלט,
און זי האָט אים צוגעדעקט מיט אַ דעקע. ¹⁹ האָט ער צו איר
געזאָגט: גיב מיר, איך בעט דיך, טרינקען אַ ביסל וואַסער,
וואָרום איך בין דאָרשטיק. האָט זי געעפנט דעם לאָגל מילך,
און האָט אים געגעבן טרינקען, און האָט אים צוגעדעקט. ²⁰ האָט
ער געזאָגט: שטעל זיך אין אַיינגאַנג פון געצעלט, און עס וועט
זיין, אַז עמיצער וועט קומען, און וועט דיך פּרעגן און זאָגן: איז
דאָ פאַראַן אַ מאַן? זאָלסטו זאָגן: ניין.

²¹ האָט יַעֲל די ווייב פון חָבֵרן גענומען אַ געצעלטפלעקל,
און אַריינגעטאָן דעם האַמער אין איר האַנט, און זי איז
שטילערהייט צוגעגאַנגען צו אים, און האָט אַריינגעהאַקט דאָס
פלעקל אין זיין שלייף, ביז עס איז אַריין אין דער ערד, און ווי
ער איז געשלאָפן, אַזוי האָט ער געחלשט און איז געשטאַרבן.

²² ערשט בָּרַק יאָגט נאָך סיסראָן; איז אים יַעַל אַרויס־
געגאַנגען אַנטקעגן, און האָט צו אים געזאָגט: קום און איך וועל
דיר ווייזן דעם מאַן וואָס דו זוכסט. איז ער אַריינגעגאַנגען צו
איר, ערשט סיסראָ ליגט טויט מיטן פלעקל אין זיין שלייף.
²³ און גאָט האָט געמאַכט אונטערטעניק אין יענעם טאָג יבין
דעם מלך פון כּנען פאַר די קינדער פון ישראל. ²⁴ און די האַנט
פון די קינדער פון ישראל איז געוואָרן אַלץ שווערער אויף יבין
דעם מלך פון כּנען, ביז וואַנען זיי האָבן פאַרשניטן יבין דעם
מלך פון כּנען.

ה ¹ האָט געזונגען דבורה און בָּרַק דער זון פון אַבינוֹעַמען
אין יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן:
² אַז מע לאָזט די האָר ווילד אין ישראל,
אַז דאָס פּאָלק באָט זיך פּרייַוויליק אָן,
טוט לויבן גאָט!
³ הערט איר מלכים, פאַרנעמט איר פירשטן,
איך, צו יהוה וועל איך זינגען,
איך וועל שפילן צו יהוה דעם גאָט פון ישראל.

⁴ גאָט, אַז דו ביסט פון שְׁעִיר אַרויס,
אַז דו האָסט פון אָדומס פעלד געשפּרייזט,
האָט די ערד געציטערט,
אויך די הימלען האָבן געטריפט,
יא, וואָלקנס האָבן וואַסער געטריפט.
⁵ בערג זיינען צערונגען פאַר יהוה,
דערדאָזיקער סיני—פאַר יהוה דעם גאָט פון ישראל.

⁶ אין די טעג פון שמגור דעם זון פון צַנַת,
אין די טעג פון יַעַל, האָבן שליאַכן אויפגעהערט,

און וועגנייער פלעגן אויף קרומע שטעגן גיין.
 7 אויפגעהערט האָבן פירער אין ישראל, אויפגעהערט,
 ביז דו דבורה ביסט אויפגעשטאַנען,
 אויפגעשטאַנען אַ מוטער אין ישראל.

8 נייע געטער האָט מען אויסדערוויילט,
 דרום איז מלחמה געווען אין די טויערן;
 אויב אַ שילד און אַ שפיו איז אַנצווען געווען
 אין פערציק טויזנט אין ישראל!

9 מיין האַרץ צו די הערשער פון ישראל,
 די פרייוויליקע צווישן דעם פּאָלק;
 טוט לויבן גאָט!

10 איר וואָס רייט אויף אייזעלינס ווייסע,
 איר וואָס זיצט אויף דעקעס,
 און איר וואָס גייט אויפן וועג,
 רעדט דערפון!

11 מער ווי ליאַרעם פון פיילשיסערס
 איז צווישן די שעפקאַריטעס;
 דאָרטן דערציילט מען די גערעכטיקייטן פון גאָט,
 די גערעכטיקייטן פון זיין פירערשאַפט אין ישראל.
 דענסמאָל האָט גענידערט
 גאָטס פּאָלק צו די טויערן.

12 דערוועק דיך, דערוועק דיך, דבורה,
 דערוועק דיך, דערוועק דיך, רעד געזאַנג!
 שטיי אויף, בָּרַק,
 און פאַנג דיין געפאַנג, זון פון אַבינועם!

¹³דענסמאָל האָט ער אָן איבערבלייב געמאַכט געוועלטיקן
איבער אַ מאַכטיקן פּאָלק;
גאָט האָט מיך געמאַכט געוועלטיקן
איבער די גיבורים.

¹⁴פון אפרים זיינען געקומען די וואָס וואָרצלען אין עמלֶק,
נאָך דיר, בנימין, מיט דייע מחנות;
פון מְכִיר האָבן הערשער גענידערט,
און פון זבולון די וואָס טראָגן אַ שרייבערשטאַק.
¹⁵און די האָרן אין יששכָר מיט דבורהן;
און יששכָר ווי בָּרַק
האָט געלאָזט זיך אין טאַל, הינטער אים.

ביי די טיילן פון ראובן
איז דער איבערלייג געווען גרויס.
¹⁶וואָס ביסטו געזעסן צווישן די שאַפּגעהעפטן,
צו הערן דאָס מעקן פון סטאַדעס?
ביי די טיילן פון ראובן
איז דער איבערקלער געווען גרויס.

¹⁷גלעד האָט אויף יענער זייט ירדן גערוט;
און דן פאַר וואָס וויילט ביי די שיפן?
אַשר איז געזעסן ביים באָרטן פון ים,
און ביי זיינע אויסגוסן געטאָן רוען.

זבולון איז אַ פּאָלק
וואָס האָט אַיינגעשטעלט זיין זעל צום טויט,
און נפתלי—
אויף די הייכן פון פעלד.

¹⁹ מלכים זיינען געקומען, מלחמה געהאלטן,
דענסמאל האָבן מלחמה געהאלטן די מלכים פון פּוֹנֶז
אין תַּעֲנֹךְ ביי די וואַסערן פון מגדוֹ;
קיינ רויב פון זילבער האָבן זיי נישט געקריגן.
²⁰ פון הימל האָט מען מלחמה געהאלטן,
די שטערן פון זייערע שטעגן
האָבן מלחמה געהאלטן מיט סיסראָן.
²¹ טייך קישון האָט זיי אוועקגעפלייצט,
טייך אַלטער, טייך קישון.
טרעט אויף מיט מאַכט, מיין זעל!
²² דענסמאל האָבן געקלאַפט די טריט פון פּערד,
פון די שפרונגען, די שפרונגען פון זיינע אָגערס.
²³ שילט מְרוֹז, האָט געזאָגט דער מלאך פון גאָט,
שילטן שילט אירע באַוווינער,
ווייל זיי זיינען נישט געקומען צו דער הילף פון גאָט,
צו דער הילף פון גאָט, צווישן די גיבורים.
²⁴ געבענטשטער פון אַלע ווייבער זאָל זיין יַעֲל,
די ווייב פון חֶבֶר דעם קיני,
פון אַלע ווייבער אין געצעלט זיין געבענטשטער.
²⁵ וואַסער האָט ער געבעטן, מילך האָט זי געגעבן,
אין אַ קרוג פון פירשטן האָט זי שמאַנט דערלאַנגט.
²⁶ איר האַנט האָט זי אויסגעשטרעקט צום פלעקל,
און איר רעכטע צום אַרבעטערהאַמער,
און געהאַמערט סיסראָן, צעקלאַפט זיין קאַפּ,
און געלעכערט און דורכגעהאַקט זיין שלייף.
²⁷ צו אירע פיס האָט ער זיך אַראָפּגעלאָזט,
געפאַלן, געלעגן;

צו אירע פיס זיך אַראָפּגעלאָזט, געפּאַלן;
וּוּ זיך אַראָפּגעלאָזט, דאָרט דערהרגעט געפּאַלן.

²⁸ דורך פּענצטער האָט געקוקט און געיאָמערט,
דורך דער פּאַרטקע, די מוטער פון סיסראָן:
וואָס זאַמט זיך זיין רייטוואָגן צו קומען?
וואָס שפּעטיקן זיך די טריט פון זיינע געשפּאַנען?
²⁹ די קלוגע פון אירע שררותטעס ענטפּערן,
יא, זי אַליין גיט אַן ענטפּער צו זיך:
³⁰ פּאַרוואָר, זיי געפינען, זיי טיילן דעם רויב,
אַ מיידל, צוויי מיידלאַך פאַר אַיטלאַכן מאָן;
רויב פון פאַרבן פאַר סיסראָן,
רויב פון פאַרבן געשטיקטע,
פאַרבשטיקערײען פאַרן רויבנעמערס האַלדן.

³¹ אַזוי זאָלן אונטערגיין אַלע פּיינט דיינע, גאָט!
און זיינע ליבהאַבער זאָלן זיין
ווי דער אויפגאַנג פון דער זון אין איר שטאַרקייט.

און דאָס לאַנד איז געווען רואיק פּערציק יאָר.

ן יאון די קינדער פון ישראל האָבן געטאָן וואָס איז שלעכט
אין די אויגן פון גאָט, און גאָט האָט זיי געגעבן אין דער האַנט
פון מִדְּיָן זיבן יאָר. ² און די האַנט פון מִדְּיָן איז געווען שטאַרק
אויף ישראל. פון וועגן מִדְּיָן האָבן די קינדער פון ישראל זיך
געמאַכט די גריבער וואָס אין די בערג, און די היילן, און די
פּעסטונגען. ³ און עס איז געווען, אַז ישראל האָט געזייט, אַזוי
פלעגט אַרויפגיין מִדְּיָן, און עַמְלָק, און די קינדער פון מזרח;
און זיי פלעגן אַרויפקומען אויף זיי, ⁴ און האָבן געלעגערט אויף

זיי, און פאַרוויסט די תבואה פון לאַנד ביז דו קומסט קיין עָוֶה, און זיי פלעגן ניט איבערלאָזן קיין דערנערונג אין ישראל, צומאָל אַ שעפּס, אָדער אַן אָקס, אָדער אַן אייזל. ⁵ וואָרום זיי און זייערע פי פלעגן אַרויפגיין, מיט זייערע געצעלטן, און פלעגן קומען אַזוי ווי דער היישעריק אין פילקייט, און צו זיי און צו זייערע קעמלען איז ניט געווען קיין צאָל, און זיי זיינען געקומען אין לאַנד כדי עס צו פאַרוויסטן. ⁶ און ישראל איז זייער פאַראַרעמט געוואָרן פון וועגן מַדִּינָה; און די קינדער פון ישראל האָבן געשריען צו גאָט.

⁷ און עס איז געווען, אַז די קינדער פון ישראל האָבן געשריען צו גאָט פון וועגן מַדִּינָה, ⁸ האָט גאָט געשיקט אַ מאַן אַ נביא צו די קינדער פון ישראל, און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט גאָט דער האַר פון ישראל: איך האָב אַיך אויפֿ-געבראַכט פון מִצְרַיִם, און האָב אַיך אַרויסגעצויגן פון דעם הויז פון קנעכטשאַפט; ⁹ און איך האָב אַיך מציל געווען פון דער האַנט פון מִצְרַיִם, און פון דער האַנט פון אַלע אַייערע דריקער, און איך האָב זיי פאַרטריבן פון פאַר אַיך, און האָב אַיך געגעבן זייער לאַנד. ¹⁰ און איך האָב צו אַיך געזאָגט: איך בין יהוה אַייער גאָט; איר זאָלט ניט פאַרכטן די געטער פון די אַמורים וואָס איר זיצט אין זייער לאַנד; אָבער איר האָט ניט צוגעהערט צו מיין קול.

¹¹ און אַ מלאַך פון גאָט איז געקומען, און האָט זיך געזעצט אונטער דעם אַיכנבוים וואָס אין עַפְרָה, וואָס האָט געהערט צו יוֹאָש דעם אַביעזרער; און זיין זון גִדְעוֹן האָט געקלאַפט ווייץ אין קעלטער, כדי אויסצובאַהאַלטן פון מַדִּינָה. ¹² האָט דער מלאַך פון גאָט זיך באַוויזן צו אים, און האָט צו אים געזאָגט: גאָט מיט דיר, העלדישער גיבור! ¹³ האָט גִדְעוֹן צו אים געזאָגט: איך בעט דיך, מיין האַר, אויב גאָט איז מיט אונדז, טאָ פאַר-

וואָס האָט דאָס אַלץ אונדו געטראָפן? און וווּ זיינען אַלע זיינע
וונדער, וואָס אונדזערע עלטערן האָבן אונדו דערציילט, אַזוי
צו זאָגן: פאַרוואָר, גאָט האָט אונדו אויפגעבראַכט פון מצרים?
און אַזונד האָט אונדו גאָט פאַרלאָזן, און האָט אונדו געגעבן
אין דער האַנט פון מדין.

¹⁴האָט גאָט זיך געקערט צו אים, און האָט געזאָגט: גיי מיט
דיין דאָזיקן כּוח, און זאָלסט העלפן ישראל פון דער האַנט פון
מדין; פאַרוואָר, איך האָב דיך געשיקט.

¹⁵האָט ער צו אים געזאָגט: איך בעט דיך, גאָט! מיט וואָס
זאָל איך העלפן ישראל? זע, מײן משפּחה איז די אַרעמסטע
אין מנשה, און איך בין דער מינדסטער אין מײן פּאָטערס הויז.
¹⁶האָט גאָט צו אים געזאָגט: אָבער איך וועל זיין מיט דיר,
און וועסט שלאָגן מדין אַזוי ווי איין מאַן.

¹⁷האָט ער צו אים געזאָגט: אויב, איך בעט דיך, איך האָב
געפונען לייטועליקייט אין דינע אויגן, זאָלסטו מיר מאַכן אַ
צײכן אַז דו רעדסט דאָס מיט מיר. ¹⁸זאָלסט זיך ניט אָפּטאָן
פון דאַנען, איך בעט דיך, ביז איך קום צוריק צו דיר, און וועל
אַרויסטראָגן מײן געשאַנק, און אַוועקלייגן פאַר דיר. האָט ער
געזאָגט: איך וועל בלייבן ביז דו קערסט זיך אום.

¹⁹איז גדעון אַריינגעגאַנגען, און האָט געמאַכט אַ ציגנבעקל,
און אומגעזײערטע קוכנס פון אַן אײַפּה מעל; דאָס פלייש האָט
ער אַריינגעטאָן אין אַ קאַרב, און די זופּ האָט ער אַריינגעטאָן
אין אַ טאָפּ, און אַרויסגעבראַכט צו אים אונטער דעם אייכר
בוים, און דערלאָנגט.

²⁰האָט דער מלאך פון גאָט צו אים געזאָגט: נעם דאָס פלייש
און די אומגעזײערטע קוכנס, און לייג אַוועק אויף יענעם פעלו,
און די זופּ גיס אויס.

האָט ער אַזוי געטאָן. ²¹און דער מלאך פון גאָט האָט אויס-

געשטרעקט דעם שפיץ פון דעם שטעקן וואָס אין זיין האַנט, און האָט אָנגערירט דאָס פלייש און די אומגעזייערטע קוכנס; און אַ פייער איז אויפגעגאַנגען פון דעם פעלו, און האָט פאַרצערט דאָס פלייש און די אומגעזייערטע קוכנס; און דער מלאַך פון גאָט איז אַוועק פון זיינע אויגן. ²²האָט גִדְעוֹן געזען אַז דאָס איז געווען אַ מלאַך פון גאָט, און גִדְעוֹן האָט געזאָגט: וויי, גאָט דו האַר! וואָרום איך האָב געזען אַ מלאַך פון גאָט פֿנים אַל פֿנים. ²³האָט גאָט צו אים געזאָגט: פריד צו דיר; וואָלסט ניט מורא האָבן, וועסט ניט שטאַרבן.

²⁴און גִדְעוֹן האָט דאָרטן געבויט אַ מזבֿח צו גאָט, און האָט אים גערופן יהוה־שֵׁלוֹם; ביז אויף היינטיקן טאָג איז ער נאָך אין עפֿרה פון די אַביעזרער.

²⁵און עס איז געווען אין יענער נאַכט, האָט גאָט צו אים געזאָגט: נעם דיין פּאָטערס יונגן אָקס, און דעם צווייטן אָקס פון זיבן יאָר, און וואָלסט צעשטערן דיין פּאָטערס מזבֿח פון בעל, און דעם געצנבוים וואָס לעבן אים וואָלסטו אָפהאַקן. ²⁶און וואָלסט בויען אַ מזבֿח צו יהוה דיין גאָט אויפן שפיץ פון דערדאָזיקער באַרגפעסטונג, אויף דעם צוגעריכטן אָרט, און וואָלסט נעמען דעם צווייטן אָקס, און אויפברענגען פאַר אַ בראַנדאָפּפער מיטן האַלץ פון דעם געצנבוים וואָס דו וועסט אָפהאַקן.

²⁷האָט גִדְעוֹן גענומען צען מאָן פון זיינע קנעכט, און האָט געטאָן אַזוי ווי גאָט האָט צו אים גערעדט; און עס איז געווען, אַזוי ווי ער האָט מורא געהאַט פאַר זיין פּאָטערס הויגעזינט און פאַר די מענטשן פון שטאָט, דאָס צו טאָן ביי טאָג, האָט ער דאָס געטאָן ביי נאַכט.

²⁸און די מענטשן פון שטאָט האָבן זיך געפּעדערט אין דער פרי, ערשט דער מזבֿח פון בעל איז צעבראַכן, און דער געצנ

בוים וואָס לעבן אים איז אָפּגעהאַקט, און דער צווייטער אָקס איז אויפגעבראַכט געוואָרן אויף דעם אויפגעבויטן מזבח.²⁹ האָבן זיי געזאָגט איינער צום אַנדערן: ווער האָט געטאָן די דאָזיקע זאַך? און אַז זיי האָבן געפאַרשט און געזוכט, האָט מען געזאָגט: גּדעוּן דער זון פּון יואָשן האָט געטאָן די דאָזיקע זאַך.³⁰ האָבן די מענטשן פּון שטאָט געזאָגט צו יואָשן: ברענג אַרויס דיין זון, און ער זאָל שטאַרבן, ווייל ער האָט צעבראַכן דעם מזבח פּון בַּעַל, און ווייל ער האָט אָפּגעהאַקט דעם געצנבוים וואָס לעבן אים.

³¹האָט יואָש געזאָגט צו אַלע וואָס זיינען געשטאַנען אַרום אים: ווילט איר זיך קריגן פאַר בַּעַל? אָדער ווילט איר אים העלפּן? ווער עס וועט זיך קריגן פאַר אים, וועט געטייט ווערן ביז אין דער פּרי. אויב ער איז אַ גאָט, זאָל ער אַליין זיך קריגן פאַר זיך, וואָס מע האָט צעבראַכן זיין מזבח.³² און מע האָט אים גערופן אין יענעם טאָג ירובַבַּעַל, אַזוי צו זאָגן: זאָל בַּעַל זיך קריגן מיט אים, וואָס ער האָט צעבראַכן זיין מזבח.

³³און גאַנץ מדין און עמלֵק און די קינדער פּון מזרח האָבן זיך אַיינגעזאַמלט אין איינעם, און זיינען אַריבערגעקומען און האָבן געלאָגערט אין טאַל יזרעאל.³⁴ האָט אַ גייסט פּון גאָט אָנגעקליידט גּדעוּנען, און ער האָט געבלאַזן אין שופּר, און אַביעזר האָט זיך אויפגעקליבן הינטער אים.³⁵ און ער האָט געשיקט שלוחים דורך גאַנץ מנשה, און ער אויך האָט זיך אויפגעקליבן הינטער אים; און ער האָט געשיקט שלוחים דורך אַשר, און דורך זבולון, און דורך נפתלי, און זיי זיינען אַרויפ־געקומען זיי אַנטקעגן.

³⁶און גּדעוּן האָט געזאָגט צו גאָט: אויב דו ווילסט העלפּן דורך מיין האַנט ישראל, אַזוי ווי דו האָסט גערעדט,³⁷ אָט לייג איך אַוועק אַן אָפּשער וואָל אין שייער; אויב עס וועט זיין טוי

אויפן אָפּשער אַליין, און אויף דער גאַנצער ערד וועט זיין טרוקן, וועל איך וויסן אז דו וועסט העלפן ישראל דורך מיין האַנט, אַזוי ווי דו האָסט גערעדט.

³⁸איז אַזוי געווען; און ווי ער האָט זיך געפעדערט אויף מאָרגן, און האָט אויסגעדרייט דעם אָפּשער, האָט ער אויסגעקוועטשט טוי פון דעם אָפּשער, אַ פּוּלן קרוג וואַסער. ³⁹האָט גּדעוּן געזאָגט צו גאָט: זאָל נישט גרימען דיין צאָרן אויף מיר, און איך וועל רעדן נאָר דאָס מאָל: לאַמִּיך, איך בעט דיך, נאָר דאָס מאָל פּרוּוון מיט דעם אָפּשער; זאָל, איך בעט דיך, זיין טרוקן אויפן אָפּשער אַליין, און אויף דער גאַנצער ערד זאָל זיין טוי.

⁴⁰האָט גאָט געטאָן אַזוי אין יענער נאַכט; און עס איז געווען טרוקן אויפן אָפּשער אַליין, און אויף דער גאַנצער ערד איז געווען טוי.

¶ יֵהאָט זיך געפעדערט ירובֿעל—דאָס איז גּדעוּן—ער און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט אים, און זיי האָבן געלאַגערט ביי עיך־הרוד; און דער לאַגער פון מדֿן איז אים געווען פון צפון, פון גבעת־מורה אין טאָל. ²האָט גאָט געזאָגט צו גּדעוּנען: דאָס פּאָלק וואָס מיט דיר איז צו פיל, אַז איך זאָל געבן מדֿן אין זייער האַנט; ישראל וועט זיך נאָך באַרימען אַקעגן מיר, אַזוי צו זאָגן: מײן האַנט האָט מיך געהאַלפֿן. ³דרום רוף אַקאַרשט אויס אַצונד אין די אויערן פון פּאָלק, אַזוי צו זאָגן: ווער עס האָט מורא און ציטערט, זאָל זיך אומקערן און אַוועק גיין אין דער פרי פון באַרג גלעד.

האָבן זיך אומגעקערט פון פּאָלק צוויי און צוואַנציק טויזנט, און צען טויזנט זיינען געבליבן.

⁴האָט גאָט געזאָגט צו גּדעוּנען: דאָס פּאָלק איז נאָך אַלץ

צו פיל. מאך זיי נידערן צום וואַסער, און איך וועל זיי דאַרטן אויסקלייבן פאַר דיר. און עס וועט זיין, דער וואָס איך וועל דיר זאָגן: דערדאָזיקער זאָל גיין מיט דיר, ער זאָל גיין מיט דיר; און איטלאַכער וואָס איך וועל דיר זאָגן: דערדאָזיקער זאָל ניט גיין מיט דיר, ער זאָל ניט גיין.

⁵האַט ער געמאַכט נידערן דאָס פּאָלק צום וואַסער; און גאַט האָט געזאָגט צו גדעוונען: איטלאַכער וואָס וועט לעקן פּונעם וואַסער מיט זיין צונג, אַזוי ווי עס לעקט אַ הונט, אים זאָלסטו שטעלן באַזונדער, דעסגלייכן איטלאַכן וואָס וועט זיך אַראָפּלאָזן אויף זיינע קני צו טרינקען.

⁶איז געווען די צאָל פון די וואָס האָבן געלעקט פון זייער האַנט אין זייער מויל דריי הונדערט מאָן, און דאָס גאַנצע איבעריקע פּאָלק האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אויף זייערע קני צו טרינקען וואַסער. ⁷און גאַט האָט געזאָגט צו גדעוונען: מיט די דריי הונדערט מאָן וואָס האָבן געלעקט, וועל איך אַיך העלפן, און וועל געבן מדין אין דיין האַנט; און דאָס גאַנצע פּאָלק זאָל גיין איטלאַכער אין זיין היים.

⁸האָבן זיי איבערגענומען די צערונג פון פּאָלק אין זייער האַנט, און זייערע שופרות; און אַלע מענער פון ישראל האָט ער אַוועקגעשיקט איטלאַכן צו זיינע געצעלטן, נאָר די דריי הונדערט מאָן האָט ער אָנגעהאַלטן. און דער לאַגער פון מדין איז געווען אונטער אים אין טאַל.

⁹און עס איז געווען אין יענער נאַכט, האָט גאַט צו אים געזאָגט: שטיי אויף, נידער אַראָפּ אין לאַגער, וואָרום איך האָב אים געגעבן אין דיין האַנט. ¹⁰און אויב דו האָסט מורא אַראָפּ צונידערן, נידער אַראָפּ דו מיט דיין יונג פּוּרה צום לאַגער. ¹¹און וועסט הערן וואָס זיי רעדן; וועלן דערנאָך שטאַרק ווערן דינע הענט, און וועסט אַראָפּנידערן אין לאַגער.

הָאֵט ער אַראָפּגענידערט, ער און זיין יונג פּוֹרָה, צום עק פּוֹן די באַוואָפּנטע וואָס אין לאַגער. ¹² און מדין און עמלק און אלע קינדער פון מזרח זיינען געלעגן אין טאַל, אַזוי ווי דער היישעריק אין פּילקייט, און צו זייערע קעמלען איז ניט געווען קיין צאַל, אַזוי ווי דער זאַמד וואָס אויפן ברעג פון ים אין פּילקייט. ¹³ און ווי גּדעוֹן איז אָנגעקומען, ערשט אַ מאָן דערציילט זיין חבר אַ חלום, און זאָגט: זע, מיר האָט זיך געחלומט אַ חלום: ערשט אַ קוכן פון גערשטענעם ברויט קייקלט זיך אין לאַגער פון מדין, און ער איז געקומען ביזן געצעלט, און האָט עס אַ קלאַפּ געטאַן, און עס איז אומגעפאַלן, און ער האָט עס אומגעקערט קאַפּוּיר, ביז דאָס געצעלט איז געבליבן ליגן. ¹⁴ האָט זיך אָפּגערוּפּן זיין חבר און האָט געזאָגט: דאָס איז ניט אַנדערש ווי די שווערד פון גּדעוֹן דעם זון פון יואָשן, אַ מאָן פון ישראל. גאָט האָט געגעבן אין זיין האַנט מדין מיטן גאַנצן חיל.

¹⁵ און עס איז געווען, ווי גּדעוֹן האָט געהערט די דערציילונג פון דעם חלום און זיין באַשייד, אַזוי האָט ער זיך געבוקט; און ער האָט זיך אומגעקערט אין לאַגער פון ישראל און האָט געזאָגט: שטייט אויף, וואָרום גאָט האָט געגעבן אין אַייער האַנט דעם חיל פון מדין. ¹⁶ און ער האָט צעטיילט די דריי הונדערט מאָן אין דריי מחנות, און האָט זיי אַלעמען געגעבן שופרות אין דער האַנט, און ליידיקע קריג, און בראַנדעלצער אין די קריג. ¹⁷ און ער האָט צו זיי געזאָגט: איר זאָלט קוקן אויף מיר, און טאַן דעסגלייכן; און אַט קום איך אין עק לאַגער, איז, ווי איך וועל טאַן, אַזוי זאָלט איר טאַן. ¹⁸ און אַז איך וועל בלאָזן אין שופר, איך און אלע וואָס מיט מיר, זאָלט איר אויך בלאָזן אין די שופרות רונד אַרום דעם גאַנצן לאַגער, און איר זאָלט זאָגן: פאַר גאָט און פאַר גּדעוֹנען!

¹⁹ און גּדעוֹן און די הונדערט מאָן וואָס מיט אים זיינען

געקומען אין עק לאָגער ביים אָנהייב פון דער מיטלסטער נאַכטוואַך; מע האָט נאָר וואָס געהאַט אויפגעשטעלט די וועכטער; און זיי האָבן געבלאָזן אין די שופרות, און האָבן צעהאַקט די קריג וואָס אין זייער האַנט. ²⁰ און די דריי מחנות האָבן געבלאָזן אין די שופרות, און האָבן צעבראַכן די קריג; און זיי האָבן געהאַלטן אין זייער לינקער האַנט די בראַנד־העלצער, און אין זייער רעכטער האַנט די שופרות צום בלאָזן; און זיי האָבן אויסגערופן: אַ שווערד פאַר גאָט און פאַר גִדְעוֹנֶען! ²¹ און זיי זיינען געשטאַנען איטלאַכער אויף זיין אָרט רוגד אַרום לאָגער; און דער גאַנצער לאָגער האָט גענומען לויפן; און זיי האָבן אַרויסגעלאָזט אַ געשרי און זיינען אַנטרוּנען. ²² און זיי האָבן געבלאָזן די דריי הונדערט שופרות, און גאָט האָט געמאַכט די שווערד פון איינעם קעגן אַנדערן, אַזוי אין גאַנצן חיל, און דער חיל איז אַנטרוּנען ביז בית־שָׁטָה, צו צרָרָה צו, ביז דעם ברעג פון אַב־ל־מחֹלָה ביי טָבַת. ²³ און די מענער פון ישראל האָבן זיך אַיינגעזאַמלט פון נפתלי, און פון אָשר, און פון גאַנץ מנשה, און זיי האָבן נאַכגעיאָגט מִדֵּן. ²⁴ און גִדְעוֹן האָט צעשיקט שלוחים אין גאַנצן געבערג פון אפרים, אַזוי צו זאָגן: גידערט אַראָפּ אַקעגן מִדֵּן, און פאַרכאַפט זיי דאָס וואַסער ביז בית־בְּרָה, און דעם יַרְדֵּן. האָבן זיך אַיינגעזאַמלט אַלע מענער פון אפרים, און זיי האָבן באַצווּנגען דאָס וואַסער ביז בית־בְּרָה, און דעם יַרְדֵּן. ²⁵ און זיי האָבן געכאַפט די צוויי האַרן פון מִדֵּן, עוֹרְבֵן און זאַבֵן, און האָבן געהרגעט עוֹרְבֵן ביי צוֹר־עוֹרְבֵן, און זאַבֵן האָבן זיי געהרגעט אין יִקְב־זַאבֵּי; און זיי האָבן נאַכגעיאָגט מִדֵּן; און די קעפּ פון עוֹרְבֵן און זאַבֵן האָבן זיי געבראַכט צו גִדְעוֹנֶען פון יענער זייט יַרְדֵּן.

ח ¹האַבן צו אים געזאָגט די מענער פון אפרים: וואָס פאַר אַ זאַך האָסטו אונדז דאָ געטאַן, אונדז ניט צו רופן ווען דו ביסט

געגאנגען מלחמה האלטן אַקעגן מדִין? און זיי האָבן זיך שטאַרק געקריגט מיט אים. ²האָט ער צו זיי געזאָגט: וואָס האָב איך אַצונד אויפגעטאָן אין פאַרגלייך מיט אַיך? איז נישט דער נאָכ־קלייב פון אפרים בעסער ווי די לעז פון אַביעזר? ³אין אַייער האַנט האָט גאָט געגעבן די האַרן פון מדִין, עורבן און זאבן, און וואָס האָב איך געקענט אויפטאָן אין פאַרגלייך מיט אַיך? האָט דענסמאָל אָפגעלאָזט זייער כּעס פון אים, ווען ער האָט גערעדט דיִאָזיקע רייד.

⁴און גִדעון איז געקומען צום ירדן, און איז אַריבערגעגאנגען, ער און די דריי הונדערט מאַן וואָס מיט אים, פאַרשמאַכטע און פאַריאַנטע. ⁵און ער האָט געזאָגט צו די מענטשן פון סוכות: גיט, איך בעט אַיך, לאַבנס ברויט פאַר דעם פּאָלק וואָס הינטער מיר, וואָרום זיי זיינען פאַרשמאַכט, און איך יאָג נאָך זבַח און צלמוֹנע די מלכים פון מדִין.

⁶האָבן די האַרן פון סוכות געזאָגט: איז די האַנט פון זבַח און צלמוֹנען אַצונד אין דיין פּויסט, אָז מיר זאָלן געבן דיין חיל ברויט?

⁷האָט גִדעון געזאָגט: דערפאַר אָז גאָט וועט געבן זבַח און צלמוֹנען אין מיין האַנט, וועל איך דרעשן אַייער לייב מיט דערנער פון מדבר און מיט שטעכיקע ריטער.

⁸און ער איז אַרויפגעגאנגען פון דאָרטן קיין פּנואַל, און האָט צו זיי גערעדט דעסגלייכן; האָבן אים די מענטשן פון פּנואַל געענטפערט אַזוי ווי די מענטשן פון סוכות האָבן געענטפערט.

⁹האָט ער געזאָגט אויך צו די מענטשן פון פּנואַל, אַזוי צו זאָגן: אָז איך וועל זיך אומקערן בשלום, וועל איך צעברעכן דעמדאָזיקן טורעם.

¹⁰און זבַח און צלמוֹנע זיינען געווען אין קרקור, און זייער

חיל מיט זיי, אַרום פופצן טויזנט, אַלע וואָס זיינען געבליבן פון דעם גאַנצן חיל פון די קינדער פון מורח; און די געפאַלענע זיינען געווען הונדערט און צוואַנציק טויזנט מאַן וואָס האָבן געצויגן אַ שווערד. ¹¹ און גִדְעוֹן איז אַרויפגעגאַנגען דורך די ווינער אין געצעלטן, אין מורח פון נֹבַח און גִבְעָה, און האָט געשלאָגן דעם חיל, בעת דער חיל האָט זיך געשפּירט זיכער. ¹² אָבער נֹבַח און צלמוֹנֶע זיינען אַנטלאָפֶן, און ער האָט זיי נאָכ־געיאָגט; און ער האָט געכאַפּט די צוויי מלכים פון מִדְיָן, נֹבַח און צלמוֹנֶע, און דעם גאַנצן חיל האָט ער צעשראַקן.

¹³ און גִדְעוֹן דער זון פון יואָשן האָט זיך אומגעקערט פון דער מלחמה, פון דעם אַרויפגאַנג פון חָרֶם. ¹⁴ און ער האָט אָנגעכאַפּט אַ יונגן מאַן פון די מענטשן פון סוכות, און האָט אים אויסגעפרעגט; און ער האָט אים אויפגעשריבן די האַרן פון סוכות, און אירע עלטסטע, זיבן און זיבעציק מאַן. ¹⁵ און ער איז געקומען צו די מענטשן פון סוכות, און האָט געזאָגט: אָט זיינען נֹבַח און צלמוֹנֶע, וואָס איר האָט געשפּעט פון מיר, אַזוי צו זאָגן: איז די האַנט פון נֹבַח און צלמוֹנֶען אַצונד אין דיין פּויסט, אַז מיר זאָלן געבן דייע פאַרשמאַכטע מענטשן ברויט?

¹⁶ און ער האָט גענומען די עלטסטע פון שטאַט, און דערנער פון מדבר און שטעכיקע ריטער, און האָט אָנגעלערנט מיט זיי די מענטשן פון סוכות. ¹⁷ און דעם טורעם פון פּנואַל האָט ער צעבראַכן, און האָט געהרגעט די מענטשן פון שטאַט.

¹⁸ און ער האָט געזאָגט צו נֹבַח און צו צלמוֹנֶע: ווי אַזוי זיינען געווען די מענטשן וואָס איר האָט געהרגעט אין תְּבוֹר? האָבן זיי געזאָגט: אַזוי ווי דו, אַזוי זיי; איין נאָנבליקן; אַזוי ווי די געשטאַלט פון בני־מלכים. ¹⁹ האָט ער געזאָגט: מיינע ברידער, די זין פון מיינ מוטער, זיינען דאָס געווען. אַזוי ווי גאָט לעבט, ווען איר וואָלט זיי געלאָזט לעבן, וואָלט איך אייך

ניט געהרגעט! ²⁰און ער האָט געזאָגט צו יְתָר זיין בכור: שטיי אויף, הרגע זיי. אָבער דער יונג האָט ניט אַרויסגעצויגן זיין שווערד, וואָרום ער האָט מורא געהאַט, ווייל ער איז נאָך געווען יונג. ²¹האָט געזאָגט זָבַח און צלמונע: שטיי דו אויף און דערשלאָג אונדז, וואָרום ווי דער מאַן, אַזוי זיין גבורה. איז גִדְעוֹן אויפגעשטאַנען, און האָט געהרגעט זָבַח און צלמונע. און ער האָט אַראָפּגענומען די לבנהלאַך וואָס אויף די העלדזער פון זייערע קעמלען.

²²און די מענער פון ישראל האָבן געזאָגט צו גִדְעוֹנען: געוועלטיק איבער אונדז, אי דו אי דיין זון אי דיין זונס זון, וואָרום דו האָסט אונדז געהאַלפן פון דער האַנט פון מִדְיָן. ²³האָט גִדְעוֹן צו זיי געזאָגט: ניט איך וועל געוועלטיקן איבער אַיִך, און ניט מיין זון וועט געוועלטיקן איבער אַיִך; גאָט וועט געוועלטיקן איבער אַיִך. ²⁴און גִדְעוֹן האָט צו זיי געזאָגט: איך וועל בעטן פון אַיִך אַ בקשה: גיט מיר איטלאַכער אַ נאָזרינג פון זיין רויב. וואָרום זיי האָבן געהאַט גילדערנע נאָזרינגען, ווייל זיי זיינען געווען ישמעאָלים. ²⁵האָבן זיי געזאָגט: אַוודאי וועלן מיר געבן. און זיי האָבן אויסגעשפּרייט אַ טוך, און האָבן אַריינגעוואָרפן אַהין איטלאַכער אַ נאָזרינג פון זיין רויב. ²⁶און די וואָג פון די גילדערנע נאָזרינגען וואָס ער האָט געבעטן, איז געווען טויזנט און זיבן הונדערט וְשָׁקֶל גאָלד, אַחוץ די לבנהלאַך, און די אוירינגען, און די פּוּרפּלִיקליידער וואָס אויף די מלכים פון מִדְיָן, און אַחוץ די קייטלאַך וואָס אויף די העלדזער פון זייערע קעמלען. ²⁷און גִדְעוֹן האָט דערפון געמאַכט אַן אָפּוּד, און האָט אים אַוועקגעשטעלט אין זיין שטאָט, אין עַפְרָה. און גאַנץ ישראל זיינען פאַרפירט געווען נאָך אים דאָרטן, און ער איז געווען גִדְעוֹנען און זיין הויז פאַר אַ שטרויכלונג.

²⁸און מדין איז אונטערטעניק געוואָרן פאַר די קינדער פון ישראל, און זיי האָבן מער ניט אויפגעהויבן זייער קאָפּ; און דאָס לאַנד איז געווען רואיק פּערציק יאָר אין די טעג פון גדעווען.

²⁹און ירובעל דער זון פון יואָשן איז אַוועקגעגאַנגען; און ער איז געזעסן אין זיין הויז. ³⁰און גדעון האָט געהאַט זיבעציק זין וואָס זיינען אַרויס פון זיין דיר, וואָרום ער האָט געהאַט אַ סך ווייבער. ³¹און זיין קעפּסווייב וואָס אין שכם, זי אויך האָט אים געבאָרן אַ זון, און ער האָט גערופּן זיין נאָמען אַבִּימֶלֶךְ. ³²און גדעון דער זון פון יואָשן איז געשטאָרבן אין אַ גוטער עלטער, און איז באַגראָבן געוואָרן אין דעם קבר פון זיין פאָטער יואָשן אין עַפְרָה פון די אַביעזרער.

³³און עס איז געווען, ווי גדעון איז געשטאָרבן, אַזוי זיינען די קינדער פון ישראל ווידער פאַרפירט געוואָרן נאָך די בעל־געטער, און זיי האָבן זיך געמאַכט בעל־ברית פאַר אַ גאָט. ³⁴און די קינדער פון ישראל האָבן ניט געדאַכט אָן יהוה זייער גאָט וואָס האָט זיי מציל געווען פון דער האַנט פון אַלע זייערע פיינט פון רונד אַרום. ³⁵און זיי האָבן ניט געטאָן חסד מיט דעם הויז פון ירובעל־גדעווען, לויט אַלעם גוטן וואָס ער האָט געטאָן מיט ישראל.

ו און אַבִּימֶלֶךְ דער זון פון ירובעלן איז געגאַנגען קיין שכם צו זיין מוטערס ברידער, און ער האָט גערעדט צו זיי, און צו דער גאַנצער משפּחה פון דעם הויז פון זיין מוטערס פאָטער, אַזוי צו זאָגן: ²רעדט, איך בעט אייך, אין די אויערן פון אַלע מענער פון שכם: וואָס איז אייך בעסער, צי איבער אייך זאָלן געוועלטיקן זיבעציק מאַן, אַלע זין פון ירובעלן, אָדער איבער אייך זאָל געוועלטיקן איין מאַן? אויך דאַרפט איר געדענקען אַז אייער ביין און אייער פלייש בין איך.

הָאָבֶן זֵיין מוטערס ברידער גערעדט פון זיינעטוועגן אין די אויערן פון אַלע מענער פון שָׁכַם אַלע די דאָזיקע ווערטער, און זייער האַרץ האָט זיך גענייגט נאָך אַבִּימֶלֶךְ, וואָרום זיי האָבן געזאָגט: אונדזערער אַ ברידער איז ער. ⁴ און זיי האָבן אים געגעבן זיבעציק זילבערשטיק פון דעם הויז פון בַּעֲל־בְּרִית, און אַבִּימֶלֶךְ האָט דערמיט אָנגעדונגען נישטיקע און לויזע לייט, און זיי זיינען געגאַנגען נאָך אים. ⁵ און ער איז געקומען אין זיין פּאָטערס הויז אין עֶפְרָה, און האָט געהרגעט זיינע ברידער, די זין פון ירוב־עֵל, זיבעציק מאָן, אויף איין שטיין; נאָר יוֹתָם דער אינגסטער זון פון ירוב־עֵל איז געבליבן, ווייל ער האָט זיך באַהאַלטן.

⁶ און אַלע מענער פון שָׁכַם און גאַנץ בית־מְלֹא האָבן זיך אַיינגעזאַמלט, און זיי זיינען געגאַנגען, און האָבן געמאַכט אַבִּימֶלֶךְ פאַר אַ מלך ביים אייכנבוים פון דעם זיילשטיין וואָס אין שָׁכַם. ⁷ האָט מען אָנגעזאָגט יוֹתָמען, און ער איז געגאַנגען, און האָט זיך געשטעלט אויפן שפיץ באַרג גרוים, און ער האָט אויפגעהויבן זיין קול און גערופן, און האָט צו זיי געזאָגט: הערט מיר צו, מענער פון שָׁכַם, און גאָט וועט אַיך צוהערן: ⁸ געגאַנגען זיינען געגאַנגען די בויער צו זאַלבן אַ מלך איבער זיך, און זיי האָבן געזאָגט צום איילבערטבוים: קיניג איבער אונדו. ⁹ האָט דער איילבערטבוים צו זיי געזאָגט: זאָל איך אויפגעבן מיין פעטקייט, וואָס מיט מיר טוט מען כבוד גאָט און לייט, און גיין זיך וויגן איבער די בויער? ¹⁰ האָבן די בויער געזאָגט צום פייגנבוים: קום דו, קיניג איבער אונדו. ¹¹ האָט דער פייגנבוים צו זיי געזאָגט: זאָל איך אויפגעבן מיין זיסקייט און מיין גוטע פרוכט, און גיין זיך וויגן איבער די בויער? ¹² האָבן די בויער געזאָגט צום וויינשטאַק: קום דו, קיניג איבער אונדו. ¹³ האָט דער וויינשטאַק צו זיי געזאָגט: זאָל איך אויפגעבן מיין וויין וואָס

דער פרייט גאָט און לייט, און גיין זיך וויגן איבער די בוימער?
 14האָבן אַלע בוימער געזאָגט צום דאָרן: קום דו, קיניג איבער
 אונדו. 15האָט דער דאָרן געזאָגט צו די בוימער: אויב איר
 ווילט מיך אין דער אמת זאלבן פאַר אַ מלך איבער אַייך, קומט
 און שיצט אַייך אין מיין שאַטן; און אויב ניט, זאָל אַרויסגיין אַ
 פייער פון דעם דאָרן, און פאַרזעערן די צעדערן פון לבנון.

16און אַצונד, אויב איר האָט זיך מיט אמת און מיט
 ערלאַכקייט באַגאַנגען, וואָס איר האָט געמאַכט אַבימלֶכּן פאַר
 אַ מלך, און אויב איר האָט געטאָן גוטס מיט ירוּבֶעלֶן און מיט
 זיין הויז, און אויב איר האָט אים געטאָן לויט דעם פאַרדינסט
 פון זיינע הענט—17וואָרום מיין פּאָטער האָט מלחמה געהאַלטן
 פאַר אַייך, און האָט אַוועקגעוואָרפן זיין לעבן, און אַייך מציל
 געווען פון דער האַנט פון מדין; 18און איר זייט היינט אויפֿ־
 געשטאַנען אויף מיין פּאָטערס הויז, און האָט געהרגעט זיינע
 זין, זיבעציק מאַן, אויף איין שטיין, און געמאַכט אַבימלֶךְ דעם
 זון פון זיין דינסט פאַר אַ מלך איבער די מענער פון שכם,
 ווייל ער איז אַייערער אַ ברודער—19איז, אויב איר האָט זיך
 מיט אמת און מיט ערלאַכקייט באַגאַנגען מיט ירוּבֶעלֶן און מיט
 זיין הויז היינטיקן טאָג, פרייט זיך מיט אַבימלֶכּן, און זאָל ער
 זיך פרייען מיט אַייך. 20אויב אָבער ניט, זאָל אַרויסגיין אַ
 פייער פון אַבימלֶכּן, און פאַרזעערן די מענער פון שכם און בית־
 מלוא; און זאָל אַרויסגיין אַ פייער פון די מענער פון שכם און
 בית־מלוא, און פאַרזעערן אַבימלֶכּן.

21און יותם איז אַנטרווען געוואָרן; און ער איז אַנטלאָפן
 און איז אַוועק קיין באַר, און איז דאָרטן געזעסן פון וועגן זיין
 ברודער אַבימלֶכּן.

22און אַבימלֶךְ האָט געהערשט איבער ישראל דריי יאָר.
 23אָבער גאָט האָט אָנגעשיקט אַ ביזו געמיט צווישן אַבימלֶכּן און

צווישן די מענער פון שכם, און די מענער פון שכם האָבן געפעלשט אָן אַבימלֶכן.²⁴ פֿדי דאָס אומרעכט אַקעגן די זיבעציק זין פון ירובֿעֶלן זאָל אויסגיין, און זייער בלוט אַרויפֿ־ צוטאָן, אויף זייער ברודער אַבימלֶכן וואָס האָט זיי געהרגעט, און אויף די מענער פון שכם וואָס האָבן געשטאַרקט זיינע הענט צו הרגען זיינע ברידער.²⁵ און די מענער פון שכם האָבן געשטעלט לוייערער אויף אים, אויף די שפיצן בערג, און זיי האָבן באַרויבט איטלאַכן וואָס איז פאַרבײַגעאַנגען אויפן וועג; און עס איז דערציילט געוואָרן אַבימלֶכן.

²⁶ און גַעל דער זון פון עֶבְדֹן איז געקומען מיט זיינע ברידער, און זיי זיינען אַריבער אין שכם. און די מענער פון שכם האָבן זיך אַיינגעלויבט אין אים.²⁷ און זיי זיינען אַרויס־ געגאַנגען אין פעלד, און האָבן געהאַרבסט זייערע וויינגערטנער און געקעלטערט, און געמאַכט אַ יום־טוב, און זיי זיינען געגאַנגען אין הויז פון זייער גאָט, און האָבן געגעסן און געטרונקען, און געשאַלטן אַבימלֶכן.²⁸ און גַעל דער זון פון עֶבְדֹן האָט געזאָגט: ווער איז אַבימלֶךְ, און ווער איז שכם, אַז מיר זאָלן אים דינען? איז ער ניט דער זון פון ירובֿעֶלן, און זבול זיין אויפזעער? דינט מענטשן פון חמור דעם פּאָטער פון שכם; אָבער פאַרוואָס זאָלן מיר אים דינען? ²⁹ און הלוואַי גיט ווער דאָסדאָזיקע פּאָלק אין מיין האַנט, איך וואָלט שוין אָפּגעשאַפט אַבימלֶכן. און ער האָט געלאָזט זאָגן אַבימלֶכן: מער דיין חיל, און קום אַרויס.³⁰ און זבול דער האַר פון שטאָט האָט געהערט די ווערטער פון גַעל דעם זון פון עֶבְדֹן, און זיין צאָרן האָט געגרימט.³¹ און ער האָט געשיקט שלוחים צו אַבימלֶכן קיין תְּרָמָה, אַזוי צו זאָגן: זע, גַעל דער זון פון עֶבְדֹן און זיינע ברידער זיינען געקומען קיין שכם, און אָט העצן זיי די שטאָט אויף דיר.³² און אַצונד, שטיי אויף בײַ נאַכט, דו און דאָס פּאָלק וואָס מיט דיר,

און לויער אין פעלד. ³³און עס וועט זיין אין דער פרי, ווי די זון גייט אויף, אזוי זאלסטו דיך פעדערן, און זיך אַ לאַז טאָן אויף דער שטאַט; און אַט ווי ער און דאָס פּאָלק וואָס מיט אים גייען אַרויס צו דיר, אזוי זאלסטו טאָן צו אים ווי דיין האַנט וועט קענען.

³⁴איז אויפגעשטאַנען אַבימֶלֶךְ און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט אים ביי נאַכט, און זיי האָבן געלויערט אויף שָׁכָם אין פיר מחנות. ³⁵און ווי גַעַל דער זון פון עֶבְדֵן איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט זיך געשטעלט אין אַיינגאַנג פון שטאַטטויער, אזוי איז אויפגעשטאַנען אַבימֶלֶךְ און דאָס פּאָלק וואָס מיט אים, פון דער לויער. ³⁶האָט גַעַל דערזען דאָס פּאָלק, און ער האָט געזאָגט צו זבולן: זע, פּאָלק נידערט אַראָפּ פון די שפיצן בערג. האָט זבול צו אים געזאָגט: דעם שאָטן פון די בערג זעסטו אזוי ווי מענטשן. ³⁷האָט גַעַל ווידער גערעדט און האָט געזאָגט: זע, פּאָלק נידערט אַראָפּ פון דעם נאַפּל פון לאַנד, און איין מתנה קומט פון דעם וועג פון אַלון־מְעוֹנָיִם. ³⁸האָט זבול צו אים געזאָגט: היינט אַוווּ איז דיין מויל ווען דו האָסט געזאָגט: ווער איז אַבימֶלֶךְ, אַז מיר זאָלן אים דינען? איז דאָס ניט דאָס פּאָלק וואָס דו האָסט עס פאַראַכט? גיי אַדרבה אַרויס אַצונד, און האַלט מלחמה אַקעגן אים.

³⁹איז גַעַל אַרויסגעגאַנגען פאַרויס פאַר די מענער פון שָׁכָם, און ער האָט מלחמה געהאַלטן אַקעגן אַבימֶלֶךְ. ⁴⁰און אַבימֶלֶךְ האָט אים נאַכגעיאָגט, און ער איז פון אים אַנטלאָפּן; און עס זיינען געפאַלן פיל דערשלאָגענע ביו צום אַיינגאַנג פון טויער.

⁴¹און אַבימֶלֶךְ איז געבליבן אין אַרוּמָה; און זבול האָט פאַרטריבן גַעַל און זיינע ברידער פון זיצן אין שָׁכָם. ⁴²און עס איז געווען אויף מאָרגן, איז דאָס פּאָלק אַרויס־

געגאנגען אין פעלד, און מע האָט אָנגעזאָגט אַבימֶלֶךְ. ⁴³הָאָט ער גענומען דאָס פּאָלק, און האָט זיי צעטיילט אין דריי מחנות; און ער האָט געלויפערט אין פעלד. האָט ער דערזען, ערשט דאָס פּאָלק גייט אַרויס פון שטאָט, און ער איז אויפגעשטאַנען אויף זיי, און האָט זיי געשלאָגן. ⁴⁴און אַבימֶלֶךְ און די מחנות וואָס מיט אים האָבן זיך אַ לאָז געטאָן, און האָבן זיך געשטעלט ביים אַיינגאַנג פון שטאָטטויער; און די צוויי מחנות האָבן זיך אַ לאָז געטאָן אויף אַלע וואָס אין פעלד, און האָבן זיי געשלאָגן. ⁴⁵און אַבימֶלֶךְ האָט מלחמה געהאַלטן אויף דער שטאָט יענעם גאַנצן טאָג, און האָט באַצווונגען די שטאָט, און דאָס פּאָלק וואָס אין איר האָט ער געהרגעט; און ער האָט אַיינגעוואָרפן די שטאָט, און האָט זי פאַרווייט מיט זאַלץ.

⁴⁶הָאָבן דערהערט אַלע מענער פון מגדל־שָׁם, און זיי זיינען אַריינגעגאַנגען אין טורעם פון דעם הויז פון אַל־ברית. ⁴⁷איז אָנגעזאָגט געוואָרן אַבימֶלֶךְ, אַז אַלע מענער פון מגדל־שָׁם האָבן זיך צונויפגעקליבן. ⁴⁸און אַבימֶלֶךְ איז אַרויפ־געגאַנגען אויפן באַרג צלמון, ער און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט אים, און אַבימֶלֶךְ האָט גענומען אַ האַק אין זיין האַנט, און האָט אָפּגעהאַקט אַ צווייג פון די בוימער, און האָט אים גענומען און אַרויפגעטאָן אויף זיין אַקסל; און ער האָט געזאָגט צו דעם פּאָלק וואָס מיט אים: וואָס איר האָט געזען מיך טאָן, איילט, טוט אַזוי ווי איך. ⁴⁹הָאָט אויך דאָס גאַנצע פּאָלק אָפּגעהאַקט איטלאַכער זיין צווייג, און זיי זיינען געגאַנגען נאָך אַבימֶלֶךְ, און האָבן עס אָנגעלייגט אַרום דעם טורעם, און אָנגעצונדן אויף זיי דעם טורעם אין פייער; און אויך אַלע מענטשן פון מגדל־שָׁם זיינען אומגעקומען, אַרום טויזנט מענער און פרויען. ⁵⁰און אַבימֶלֶךְ איז געגאַנגען קיין תּבֵּץ, און ער האָט געלעגערט אויף תּבֵּץ, און האָט זי באַצווונגען. ⁵¹אַבער אַ

שטאַרקער טורעם איז געווען אין מיטן שטאָט, זיינען אַהין אַנטלאָפֿן אַלע מענער און פֿרויען, אַלע מענטשן פֿון שטאָט, און זיי האָבן זיך אַיינגעשלאָסן, און זיינען אַרויפגעאַנגען אויפֿן דאַך פֿון טורעם. ⁵²איז אַבימֶלֶךְ צוגעקומען ביזן טורעם, און האָט מלחמה געהאַלטן אויף אים, און ער האָט גענענט ביזן אַיינגאַנג פֿון טורעם, כּדי אים צו פֿאַרברענען אין פֿייער. ⁵³האַט אַ פֿרוי אַראָפֿגעוואָרפֿן אַן אויבערשטן מילשטיין אויף אַבימֶלֶכס קאָפֿ, און האָט אים צעבראַכן דעם שאַרבֿן. ⁵⁴האַט ער אויף גיך צוגערופֿן דעם יונג, זיין וואָפֿנטרעגער, און האָט צו אים געזאָגט: צי אַרויס דיין שווערד, און טייט מיך, כּדי מע זאָל ניט זאָגן אויף מיר: אַ פֿרוי האָט אים געהרגעט. האָט אים זיין יונג דערשטאַכן, און ער איז גשטאַרבֿן.

⁵⁵האַבן געזען די מענער פֿון ישראל אַז אַבימֶלֶךְ איז טויט, און זיי זיינען אַוועקגעאַנגען איטלאַכער אין זיין היים. ⁵⁶אַזוי האָט גאָט אומגעקערט דאָס בייז פֿון אַבימֶלֶכּן וואָס ער האָט געטאָן אַקעגן זיין פֿאַטער, צו הרגען זיינע זיבעציק ברידער. ⁵⁷און דאָס גאַנצע בייז פֿון די מענטשן פֿון שָׁכּם האָט גאָט אומגעקערט אויף זייער קאָפֿ, און זיי איז אַנגעקומען די קללה פֿון יוֹתָם דעם זון פֿון ירוּבֶעֶלֶן.

י' און נאָך אַבימֶלֶכּן איז אויפגעשטאַנען צו העלפֿן ישראל תּוֹלָע דער זון פֿון פּוּאָה דעם זון פֿון דוֹדוֹן, אַ מאַן פֿון ישׁשׁכָר; און ער איז געזעסן אין שָׁמיר אין דעם געבערג פֿון אפרים. ²און ער האָט געמשפּט ישראל דריי און צוואַנציק יאָר. און ער איז געשטאַרבֿן, און איז באַגראָבן געוואָרן אין שָׁמיר.

³און נאָך אים איז אויפגעשטאַנען יאִיר דער גלֶעדער; און ער האָט געמשפּט ישראל צוויי און צוואַנציק יאָר. ⁴און ער האָט געהאַט דרייסיק זין וואָס זיינען געריטן אויף דרייסיק יונגע

אייזלען⁵, און זיי האָבן געהאַט דרייסיק שטעט⁶; מע רופט זיי
 חוות־יאיר⁷ ביז אויף היינטיקן טאָג; די וואָס אין לאַנד גלעד.
 און יאיר איז געשטאַרבן, און איז באַגראָבן געוואָרן אין קָמוֹן.
 און די קינדער פון ישראל האָבן ווידער געטאַן וואָס איז
 שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און זיי האָבן געדינט די בעל־
 געטער, און די עשתרות, און די געטער פון אַרם, און די געטער
 פון צידון, און די געטער פון מואָב, און די געטער פון די קינדער
 פון עֶמוֹן, און די געטער פון די פֿלשתים, און זיי האָבן פאַרלאָזן
 יהוה, און האָבן אים ניט געדינט. און דער צאָרן פון גאָט האָט
 געגרימט אויף ישראל, און ער האָט זיי איבערגעענטפערט אין
 דער האַנט פון די פֿלשתים, און אין דער האַנט פון די קינדער
 פון עֶמוֹן. און זיי האָבן געפלאָגט און געדריקט די קינדער פון
 ישראל אין יענעם יאָר; אַכצן יאָר [אַזוי], אַלע קינדער פון
 ישראל וואָס אויף יענער זייט ירדן, אין לאַנד פון אַמורי וואָס
 אין גלעד. און די קינדער פון עֶמוֹן זיינען אַריבערגעגאַנגען
 דעם ירדן מלחמה צו האַלטן אויך אויף יהודה, און אויף בנימין,
 און אויפן הויז פון אפרים, און ישראלן האָט זייער צוגעדריקט.
 און די קינדער פון ישראל האָבן געשריען צו גאָט, אַזוי צו
 זאָגן: מיר האָבן געזינדיקט צו דיר, וואָס מיר האָבן פאַרלאָזן
 אונדזער גאָט און געדינט די בעל־געטער. ¹¹האָט גאָט געזאָגט
 צו די קינדער פון ישראל: האָב איך אַיך ניט [געהאַלפן] פון
 מצרַיִם, און פון אַמורי, און פון די קינדער פון עֶמוֹן, און פון די
 פֿלשתים? ¹²אויך די צידונים, און עַמְלֵק, און מְעוֹן, האָבן אַיך
 געדריקט, און איר האָט געשריען צו מיר, און איך האָב אַיך
 געהאַלפן פון זייער האַנט. ¹³אַבער איר האָט מיך פאַרלאָזן,
 און איר האָט געדינט פרעמדע געטער. דרום וועל איך אַיך
 מער ניט העלפן. ¹⁴גייעט און שרייט צו די געטער וואָס איר

⁵ וואָרטשפּיל: עַיִרִים־עַיִרִים. ⁶ יאִירס דערפּער.

הָאָט זיי אויסדערוויילט; זאָלן זיי אײך העלפן אין דער צײט פון אײער נױט.

¹⁵הָאָבן די קינדער פון ישראל געזאָגט צו גאָט: מיר הָאָבן געזינדיקט; טו דו צו אונדז אַזוי ווי אַלץ וואָס איז גוט אין דינע אויגן, נאָר זיי אונדז פאָרט מציל היינטיקן טאָג.

¹⁶און זיי הָאָבן אָפּגעטאָן די פּרעמדע געטער פון צווישן זיך, און הָאָבן געדינט יהוה; און זײן זעל איז באַקלעמט געווען פון וועגן דער מאַטערניש פון ישראל.

¹⁷און די קינדער פון עַמון הָאָבן זיך אײנגעזאַמלט, און הָאָבן געלאָגערט אין גלעָד; און די קינדער פון ישראל הָאָבן זיך אויפגעקליבן און הָאָבן געלאָגערט אין מַצפֶּה. ¹⁸הָאָט געזאָגט דאָס פאָלק, די האַרן פון גלעָד, אײנער צום אַנדערן: ווער איז דער מאַן וואָס וויל אָנהײבן מלחמה האַלטן אַקעגן די קינדער פון עַמון? ער זאָל ווערן פאָר אַ הויפט איבער אַלע באַווײנער פון גלעָד.

יא און יפתח דער גלעָדער איז געווען אַ העלדישער גיבור, און ער איז געווען דער זון פון אַ פרוי אַ זונה; און גלעָד הָאָט געבאָרן יפתחן. ²און גלעָדס ווייב הָאָט אים געבאָרן זין, און די זין פון דער ווייב זײנען גרויס געוואָרן, און זיי הָאָבן אַרויס־געטריבן יפתחן, און הָאָבן צו אים געזאָגט: וועסט ניט ירשען אין אונדזער פאָטערס הויז, וואָרום דו ביסט דער זון פון אַן אַנדער פרוי. ³איז יפתח אַנטלאָפן פון זײנע ברידער, און הָאָט זיך באַזעצט אין לאַנד טוב, און עס הָאָבן זיך אויפגעקליבן אַרום יפתחן נישטיקע לײט, און זיי זײנען אַרויסגעגאַנגען מיט אים.

⁴און עס איז געווען אין טעג אַרום, הָאָבן די קינדער פון עַמון מלחמה געהאַלטן מיט ישראל. ⁵איז, ווען די קינדער פון עַמון

הָאָבֶן מִלַּחְמָה גַּעְהָאֲלֹטָן מִיֵּט יִשְׂרָאֵל, אַזְוֵי זַיִנְעֵן גַּעְגָּאָנְגֵעֵן דִּי
עֲלִטְסִטֵּע פֿון גִּלְעָד צו ברענגען? פֿתָּחֵן פֿון לֶאָנֵד טוֹב. ⁶ און זיי
הָאָבֶן גַּעזֹאָגֵט צו? פֿתָּחֵן: קוּם און וועסט אונדו זיין פֿאַר אַ פִּירֵעֵר,
און מיר וועלן מִלַּחְמָה הָאֲלֹטָן אַקֶּעגן דִּי קִינְדֵעֵר פֿון עֲמוֹן. ⁷ הָאָט
פֿתָּח גַּעזֹאָגֵט צו דִּי עֲלִטְסִטֵּע פֿון גִּלְעָד: אִיר הָאָט דָּאָךְ
מִיךְ פֿיינט גַּעְהָאָט, און מִיךְ פֿאַרטריבן פֿון מִיין פֿאַטֶּעֶרס הַיּוֹי,
הַיִּינט פֿאַרוואָס זייט אִיר גַּעקוּמֵעֵן צו מִיר אַצוֹנֵד ווען אַיִיךְ הָאָט
צוגעדריקט? ⁸ הָאָבֶן דִּי עֲלִטְסִטֵּע פֿון גִּלְעָד גַּעזֹאָגֵט צו? פֿתָּחֵן:
דְרוּם הָאָבֶן מִיר זײַךְ אומגעקערט צו דִּיר אַצוֹנֵד, אַז דו זאָלסט
גִּיין מִיט אונדו, און מִלַּחְמָה הָאֲלֹטָן מִיט דִּי קִינְדֵעֵר פֿון עֲמוֹן,
און ווערן בײַ אונדו פֿאַר אַ הויפט איבער אַלע באַווײַנער פֿון
גִּלְעָד. ⁹ הָאָט פֿתָּח גַּעזֹאָגֵט צו דִּי עֲלִטְסִטֵּע פֿון גִּלְעָד: אויב
אִיר קֶעֶרֶט מִיךְ אום, מִלַּחְמָה צו הָאֲלֹטָן מִיט דִּי קִינְדֵעֵר פֿון
עֲמוֹן, און גאָט וועט זיי איבערגעבן צו מִיר, זאָל אִיךְ בלײַבן
בײַ אַיִיךְ פֿאַר אַ הויפט. ¹⁰ הָאָבֶן זיי עֲלִטְסִטֵּע פֿון גִּלְעָד גַּעזֹאָגֵט
צו? פֿתָּחֵן: גאָט זאָל זיין אַ צוהערער צווישן אונדו, אויב מִיר
וועלן ניט טאָן אַזױ ווי דײַן וואָרט! ¹¹ איז פֿתָּח גַּעגָּאָנְגֵעֵן מִיט דִּי
עֲלִטְסִטֵּע פֿון גִּלְעָד, און דאָס פֿאַלק הָאָט אים גַּעמאַכֶּט פֿאַר
אַ הויפט און פֿאַר אַ פִּירֵעֵר איבער זיי. און פֿתָּח הָאָט
גַּעֶרֶעֱדֵט אַלע זַיִנֵע רײַד פֿאַר גאָט אין מִצְפֶּה.

¹² און פֿתָּח הָאָט גַּעשיקט שלוחים צו דעם מלך פֿון דִּי
קִינְדֵעֵר פֿון עֲמוֹן, אַזױ צו זאָגן: וואָס האָסטו צו מִיר, וואָס דו
ביסט גַּעקוּמֵעֵן צו מִיר מִלַּחְמָה צו הָאֲלֹטָן אויף מִיין לֶאָנֵד?
¹³ הָאָט דער מלך פֿון דִּי קִינְדֵעֵר פֿון עֲמוֹן גַּעזֹאָגֵט צו? פֿתָּחֵס
שלוחים: ווייל יִשְׂרָאֵל הָאָט צוגענומען מִיין לֶאָנֵד, ווען ער איז
אַרויפגעגאַנגען פֿון מִצְרַיִם, פֿון אַרְנוֹן און בִּיזֵן? בּוֹק און בִּיזֵן
יִרְדֵּן. און אַצוֹנֵד קֶעֶר זײַ אום אין פֿריד.

¹⁴ הָאָט פֿתָּח ווידער גַּעשיקט שלוחים צו דעם מלך פֿון דִּי

קינדער פון עמון,¹⁵ און האָט צו אים געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט
 יפתח: ישראל האָט ניט צוגענומען דאָס לאַנד פון מואָב, אָדער
 דאָס לאַנד פון די קינדער פון עמון.¹⁶ נייַערט אַז זיי זיינען
 אַרויפגעגאַנגען פון מצרים, און ישראל איז געגאַנגען דורכן
 מדבר ביזן ים־סוף, און איז אָנגעקומען קיין קַדש,¹⁷ האָט ישראל
 געשיקט שלוחים צו דעם מלך פון אַדום, אַזוי צו זאָגן: לאַמיר,
 איך בעט דיר, דורכגיין דורך דיין לאַנד. אָבער דער מלך פון
 אַדום האָט ניט צוגעהערט. און אויך צו דעם מלך פון מואָב
 האָט ער געשיקט, אָבער ער האָט ניט אַיינגעוויליקט; און ישראל
 איז געבליבן אין קַדש.¹⁸ און ער איז געגאַנגען דורכן מדבר,
 און האָט געצויגן אַרום לאַנד אַדום, און אַרום לאַנד מואָב, און
 ער איז געקומען פון מזרח־זייט פון לאַנד מואָב. און זיי האָבן
 גערויט אויף יענער זייט אַרנון, און זיינען ניט געקומען אין דעם
 געמאַרק פון מואָב, וואָרום אַרנון איז דער געמאַרק פון מואָב.
¹⁹ און ישראל האָט געשיקט שלוחים צו סיחון דעם מלך פון
 אַמורי, דעם מלך פון חשבון, און ישראל האָט צו אים געזאָגט:
 לאַז אונדז, איך בעט דיר, דורכגיין דורך דיין לאַנד צו מיין
 אַרט.²⁰ אָבער סיחון האָט ניט געטרויט ישראל דורכצוגיין
 דורך זיין געמאַרק, און סיחון האָט אַיינגעזאַמלט זיין גאַנץ
 פּאָלק, און זיי האָבן געלאָגערט אין יְהָה, און ער האָט מלחמה
 געהאַלטן מיט ישראל.²¹ און יהוה דער גאָט פון ישראל האָט
 געגעבן סיחונען און זיין גאַנץ פּאָלק אין דער האַנט פון ישראל,
 און זיי האָבן זיי געשלאָגן, און ישראל האָט אַיינגענומען דאָס
 גאַנצע לאַנד פון אַמורי, דעם באַוווינער פון יענעם לאַנד.²² און
 זיי האָבן אַיינגענומען דעם גאַנצן געמאַרק פון אַמורי, פון אַרנון
 און ביזן יבוק, און פון מדבר און ביזן ירדן.²³ און אַצונד, יהוה
 דער גאָט פון ישראל האָט פּאַרטריבן דעם אַמורי פון פּאַר זיין
 פּאָלק ישראל, און די ווילסט אים ירשען?²⁴ ירשעסטו ניט

דאָס וואָס כמוש דיין גאָט גיט דיר צו ירשען? און אַלע וואָס יהוה אונדזער גאָט האָט פאַרטריבן פון פאַר אונדז, זיי וועלן מיר ירשען. ²⁵ און אַצונד, ביסט דו דען עפעס בעסער פון בָּלָק דעם זון פון צפּורן, דעם מלך פון מואָב? האָט ער דען שטרײַטן געשטריטן מיט ישראל? צי האָט ער מלחמה אויף זיי מלחמה געהאַלטן? ²⁶ אַז ישראל איז געזעסן אין חשבון און אין אירע טעכטערשטעט, און אין ערעור און אין אירע טעכטערשטעט, און אין אַלע שטעט וואָס ביי די זייטן פון אַרנון, דריי הונדערט יאָר, טאָ פאַרוואָס האָט איר זיי ניט אָפּגענומען אין יענער צייט? ²⁷ האָב איך דאָך אַקעגן דיר ניט געווינדיקט, און דו טוסט מיט מיר בײַז, מלחמה צו האַלטן אויף מיר. זאָל גאָט דער משפּטער משפּטן היינט צווישן די קינדער פון ישראל און צווישן די קינדער פון עמון.

²⁸ אָבער דער מלך פון די קינדער פון עמון האָט ניט צו געהערט צו די ווערטער פון פּתָח, וואָס ער האָט צו אים געשיקט. ²⁹ און אַ גייסט פון גאָט איז געווען אויף פּתָח, און ער איז דורכגעגאַנגען גלעָד און מנשה, און דורכגעגאַנגען מצפּה גלעָד, און פון מצפּה גלעָד איז ער אַריבער צו די קינדער פון עמון.

³⁰ און פּתָח האָט אַ נדר געטאָן צו גאָט, און האָט געזאָגט: אויב געבן וועסטו געבן די קינדער פון עמון אין מיין האַנט, ³¹ איז, דער אַרויסגייער וואָס וועט אַרויסגיין פון די טירן פון מיין הויז מיר אַנטקעגן, ווען איך קער זיך אום בשלום פון די קינדער פון עמון, זאָל געהערן צו גאָט, און איך וועל אים אויפברענגען פאַר אַ בראַנדאָפּפער.

³² און פּתָח איז אַריבער צו די קינדער פון עמון, מלחמה: צו האַלטן מיט זיי, און גאָט האָט זיי געגעבן אין זיין האַנט. ³³ און ער האָט זיי געשלאָגן פון ערווער און ביז דו קומסט קיין מנית,

צוואנציק שטעט, און ביז אַב־ל־כַּרְמִים, זייער אַ גרויסן שלאַק.
און די קינדער פון עֶמּוֹן זיינען אונטערטעניק געוואָרן פֿאַר די
קינדער פון ישׂראל.

³⁴און ווי יפתח איז אָנגעקומען קיין מצְפָּה צו זיין הויז, ערשט
זיין טאָכטער גייט אַרויס אים אַנטקעגן מיט פּוּיִקן און מיט טעגן;
און זי איז געווען בלויז אַן איינאיינציקע, ער האָט אַחוץ איר
ניט געהאַט קיין זון און קיין טאָכטער. ³⁵און עס איז געווען,
ווי ער האָט זי דערזען, אַזוי האָט ער צעריסן זיינע קליידער,
און האָט געזאָגט: ווי מײַן טאָכטער, בײַגן אַנידער געבויגן האָסטו
מיך, און דו ביסט פון מײַנע פֿאַראומגליקער געוואָרן; וואָרום
איך האָב געעפנט מײַן מויל צו גאָט, און קען ניט צוריקציען.
³⁶האָט זי צו אים געזאָגט: פּאָטער מײַנער, האָסט געעפנט דיין
מויל צו גאָט; טו צו מיר, אַזוי ווי עס איז אַרויס פון דיין מויל,
נאָכדעם אַז גאָט האָט דיר געגעבן אַ נקמה אָן דײַנע פּײַנט, אָן
די קינדער פון עֶמּוֹן. ³⁷און זי האָט געזאָגט צו איר פּאָטער:
זאָל מיר געטאָן ווערן די דאָזיקע זאך: לאָז מיך אָפּ אויף צוויי
חדשים, און איך וועל גיין און וועל נידערן אויף די בערג, און
וועל וויינען אויף מײַן יונגפֿרוישאַפֿט, איך און מײַנע חברטעס.
³⁸האָט ער געזאָגט: גיי. און ער האָט זי אַוועקגעשיקט אויף צוויי
חדשים. און זי איז געגאַנגען, זי און אירע חברטעס, און זי האָט
געוויינט אויף איר יונגפֿרוישאַפֿט, אויף די בערג. ³⁹און עס איז
געווען צום סוף פון צוויי חדשים, האָט זי זיך אומגעקערט צו איר
פּאָטער, און ער האָט געטאָן צו איר זיין נדר וואָס ער האָט אַ
נדר געטאָן. און זי האָט פון קיין מאָן ניט געוויסט.
און עס איז געוואָרן אַ מנהג אין ישׂראל: ⁴⁰פון יאָר צו יאָר
גייען די טעכטער פון ישׂראל קלאָגן אויף דער טאָכטער פון
יפתח דעם גלעֶדער פֿיר טעג אין יאָר.

יב 'און די מענער פון אפרים האָבן זיך אַיינגעזאַמלט, און זיי זיינען אַריבער קיין צפון, און האָבן געזאָגט צו יפתחן: פאַר-וואָס ביסטו אַריבערגעגאַנגען מלחמה צו האַלטן מיט די קינדער פון עמון, און אונדז האָסטו ניט גערופן צו גיין מיט דיר? דיין הויז וועלן מיר פאַרברענען איבער דיר אין פייער. ²האָט יפתח צו זיי געזאָגט: אין גרויס שטרייט בין איך געווען, איך און מיין פּאָלק, מיט די קינדער פון עמון, און איך האָב אַיך גערופן, און איר האָט מיך ניט געהאַלפן פון זייער האַנט. ³האָב איך געזען אַז איר העלפט ניט, און איך האָב גענומען מיין לעבן אין מיין האַנט, און בין אַריבער צו די קינדער פון עמון, און גאָט האָט זיי געגעבן אין מיין האַנט; און פאַרוואָס זייט איר אַרויפ־געקומען צו מיר היינטיקן טאָג מלחמה צו האַלטן מיט מיר?

⁴און יפתח האָט אַיינגעזאַמלט אַלע מענער פון גלעד, און האָט מלחמה געהאַלטן מיט אפרים, און די מענער פון גלעד האָבן געשלאָגן אפרים, ווייל זיי האָבן געזאָגט: אויסוורפן פון אפרים זייט איר, גלעד, צווישן אפרים, צווישן מנשה. ⁵און גלעד האָט פאַרכאַפט די איבערפאַרן פון ירדן פאַר אפרים, און עס איז געווען, אַז אַן אַנטרווענער פון אפרים האָט געזאָגט: איך וויל אַריבערגיין, אַזוי האָבן די מענער פון גלעד צו אים געזאָגט: ביסטו אַן אפריםער? און אַז ער האָט געזאָגט: נין, ⁶האָבן זיי צו אים געזאָגט: זאָג אַקאַרשט שבולת, און אַז ער האָט געזאָגט שבולת, ווייל ער האָט ניט געקענט אַרויסרעדן ריכטיק, אַזוי האָבן זיי אים אָנגענומען און אים געשאַכטן ביי די איבער־פאַרן פון ירדן. און עס זיינען געפאַלן אין יענער צייט פון אפרים צוויי און פערציק טויזנט.

⁷און יפתח האָט געמשפּט ישראל זעקס יאָר. און יפתח דער גלעדער איז געשטאַרבן, און איז באַגראָבן געוואָרן אין נאיינער פון די שטעט פון גלעד.

⁹און נאך אים האָט געמשפּט ישראל אַבְצָן פּון בֵּית־לֶחֶם.
¹⁰און ער האָט געהאַט דרייסיק זין; און דרייסיק טעכטער האָט
 ער אויסגעגעבן, און דרייסיק טעכטער האָט ער אַרײַנגענומען
 פאַר זײַנע זין פּון דערויסן. און ער האָט געמשפּט ישראל זיבן
 יאָר. ¹⁰און אַבְצָן איז געשטאַרבן, און איז באַגראָבן געוואָרן
 אין בֵּית־לֶחֶם.

¹¹און נאך אים האָט געמשפּט ישראל אֵילֹן דער זבולונער.
 און ער האָט געמשפּט ישראל צען יאָר. ¹²און אֵילֹן דער
 זבולונער איז געשטאַרבן, און איז באַגראָבן געוואָרן אין אֵילֹן
 אין לאַנד זבולון.

¹³און נאך אים האָט געמשפּט ישראל עבדון דער זון פּון
 הללן פּון פּרעָתון. ¹⁴און ער האָט געהאַט פּערציק זין און
 דרייסיק אייניקלאַך, וואָס זײַנען געריטן אויף זיבעציק יונגע
 אייזלען. און ער האָט געמשפּט ישראל אַכט יאָר. ¹⁵און עבדון
 דער זון פּון הללן פּון פּרעָתון איז געשטאַרבן, און איז באַגראָבן
 געוואָרן אין פּרעָתון אין לאַנד אפרים, אויפן באַרג פּון עמֶלֶק.

יג ¹און די קינדער פּון ישראל האָבן ווידער געטאַן וואָס איז
 שלעכט אין די אויגן פּון גאָט, און גאָט האָט זיי געגעבן אין דער
 האַנט פּון די פּלשתים פּערציק יאָר.

²און עס איז געווען אַ מאַן פּון צרָעָה, פּון דער משפּחה פּון
 דן, וואָס זײַן נאָמען איז געווען מְנוּחַ; און זײַן ווייב איז געווען אַן
 עקרה, און האָט ניט געבאַרן. ³האָט אַ מלאַך פּון גאָט זיך
 באַוווּזן צו דער פּרוי, און האָט צו איר געזאָגט: זע נאָר, דו ביסט
 אַן עקרה, און האָסט ניט געבאַרן; אָבער וועסט טראָגעדיק
 ווערן, און וועסט געבערן אַ זון. ⁴און אַצונד, היט זיך אַקאַרשט,
 און זאָלסט ניט טרינקען וויין אָדער שטאַרק געטראַנק, און ניט
 עסן קײן אומריינס. ⁵וואָרום זע, דו ווערסט טראָגעדיק, און

געבערסט א זון; און א שערמעסער זאל ניט אַרױפגיין אויף זיין קאָפּ, װאָרום אַ נזיר פון גאָט זאל דער אינגל זיין פון מוטער־לייב אָן; און ער װעט אָנהייבן העלפן ישראל פון דער האַנט פון די פּלשתיים.

⁶און די פרוי איז געקומען, און האָט געזאָגט צו איר מאַן, אזוי צו זאָגן: אַ געטלאַכער מאַן איז געקומען צו מיר, און זיין אויסזען איז געווען אזוי ווי דאָס אויסזען פון אַ מלאך פון גאָט, מוראדיק זייער; און ניט איך האָב אים געפרעגט פון װאַנען ער איז, און ניט ער האָט מיר געזאָגט זיין נאָמען. זאָבער ער האָט צו מיר געזאָגט: זע, דו װערסט טראָגעדיק, און געבערסט אַ זון; און אַצונד, זאָלסטו ניט טרינקען װיין אָדער שטאַרק געטראַנק, און ניט עסן קיין אומריינקייט, װאָרום אַ נזיר פון גאָט זאל דער אינגל זיין פון מוטער־לייב אָן ביז דעם טאַג פון זיין טויט.

⁸האָט מְנוּח מתפלל געווען צו גאָט, און האָט געזאָגט: איך בעט דיך, גאָט, זאל דער געטלאַכער מאַן, װאָס דו האָסט געשיקט, װידער קומען צו אונדז, און אונדז לערנען װאָס מיר זאָלן טאָן צו דעם אינגל װאָס װעט געבאָרן װערן.

⁹און גאָט האָט צוגעהערט צו דעם קול פון מְנוּח, און דער מלאך פון גאָט איז װידער געקומען צו דער פרוי, װען זי איז געזעסן אין פעלד; און מְנוּח איר מאַן איז ניט געווען לעבן איר. ¹⁰האָט די פרוי געזאָגט און איז געלאָפן, און האָט דערציילט איר מאַן, און האָט צו אים געזאָגט: אָן האָט זיך באַװיזן צו מיר דער מאַן װאָס איז געקומען צו מיר אין יענעם טאַג. ¹¹איז מְנוּח אויפגעשטאַנען, און איז געגאַנגען נאָך זיין װײב, און ער איז געקומען צו דעם מאַן, און האָט צו אים געזאָגט: ביסט דו דער מאַן װאָס האָט גערעדט צו דער פרוי? האָט ער געזאָגט: איך. ¹²האָט מְנוּח געזאָגט: אַצונד אַז דיין װאָרט װעט אָנקומען, װאָס

וְאֵל זַיִן דְּעַר שְׁטִיגְעֵר מִיטֵן אֵינְגֵל, און וואָס טאָן צו אים? ¹³האָט דער מלאך פון גאָט געזאָגט צו מְנוּחַן: פון אַלץ וואָס איך האָב אָנגעזאָגט דער פרוי, וְאֵל זי זיך היטן. ¹⁴פון אַלץ וואָס קומט אַרויס פון וויינשטאָק, וְאֵל זי ניט עסן, און וויין און שטאַרק געטראַנק וְאֵל זי ניט טרינקען, און קיין אומריינקייט וְאֵל זי ניט עסן; אַלץ וואָס איך האָב איר באַפוילן וְאֵל זי אָפּהיטן.

¹⁵האָט מְנוּחַ געזאָגט צו דעם מלאך פון גאָט: לאַמיר, איך בעט דיך, דיך פאַרהאַלטן, און מיר וועלן מאַכן פאַר דיר אַ ציגנבעקל. ¹⁶האָט דער מלאך פון גאָט געזאָגט צו מְנוּחַן: אַפּילו דו וועסט מיך פאַרהאַלטן, וועל איך ניט עסן פון דיין שפּייז; אויב אָבער דו ווילסט מאַכן אַ בראַנדאָפּפּער, וְאֵלסטו עס אויפברענגען צו גאָט. וואָרום מְנוּחַ האָט ניט געוויסט אַז דאָס איז אַ מלאך פון גאָט. ¹⁷און מְנוּחַ האָט געזאָגט צו דעם מלאך פון גאָט: וואָס איז דיין נאָמען, כּדי אַז דיין וואָרט וועט אָנקומען, וְאֵלן מיר דיר אָנטאָן כּבוד. ¹⁸האָט דער מלאך פון גאָט צו אים געזאָגט: נאָך וואָס דען פרעגסטו אויף מיין נאָמען, אַז ער איז פאַרהוילן? ¹⁹האָט מְנוּחַ גענומען דאָס ציגנבעקל און דאָס שפּייזאָפּפּער, און האָט אויפגעבראַכט אויף דעם פעלז פאַר גאָט; און דער [מלאך] האָט געטאָן ווּנדערלאַך, און מְנוּחַ און זיין ווייב האָבן צוגעזען. ²⁰וואָרום עס איז געווען, ווי די פּלאַם איז אויפגעגאַנגען פון מזבח צום הימל, אַזוי איז דער מלאך פון גאָט אויפגעגאַנגען מיט דער פּלאַם פון מזבח. און מְנוּחַ און זיין ווייב האָבן געזען, און זיי זיינען געפאַלן אויף זייער פנים צו דער ערד.

²¹און דער מלאך פון גאָט האָט זיך מער ניט באַוווּן צו מְנוּחַן און צו זיין ווייב. דענסמאָל האָט מְנוּחַ געוויסט אַז דאָס איז געווען אַ מלאך פון גאָט. ²²און מְנוּחַ האָט געזאָגט צו זיין ווייב: שטאַרבן וועלן מיר שטאַרבן, וואָרום גאָט האָבן מיר

געזען. ²³האָט זיין ווייב צו אים געזאָגט: אַז גאָט וואָלט אונדז געוואָלט טייטן, וואָלט ער ניט אָנגענומען פֿון אונדזער האַנט אַ בראַנדאָפּפּער און אַ שפּייזאָפּפּער, און וואָלט אונדז ניט באַוווּן דאָס אַלץ, און וואָלט אונדז אַצונד ניט אָנגעזאָגט אַזוירואָס.

²⁴און די פרוי האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט גערופן זיין נאָמען שמשון. און דער אינגל איז געוואָקסן, און גאָט האָט אים געבענטשט. ²⁵און דער גייסט פֿון גאָט האָט אָנגעהויבן צו שלאָגן אין אים, אין מחנה־דן, צווישן צָרעָה און צווישן אַשתָאֹל.

יך ¹און שמשון האָט גענידערט קיין תּמנָה, און האָט געזען אַ ווייבספּאַרשוין אין תּמנָה פֿון די טעכטער פֿון די פּלֶשתיים.

²און ער איז אַרויפגעקומען, און האָט דערצייילט זיין פּאָטער און זיין מוטער, און האָט געזאָגט: איך האָב געזען אַ ווייבספּאַרשוין אין תּמנָה פֿון די טעכטער פֿון די פּלֶשתיים, און אַצונד נעמט זי מיר פֿאַר אַ ווייב. ³האָט צו אים געזאָגט זיין פּאָטער און זיין מוטער: איז ניטאָ צווישן די טעכטער פֿון דיינע ברידער און צווישן מיין גאַנצן פּאָלק אַ ווייבספּאַרשוין, אַז דו גייסט נעמען אַ ווייב פֿון די אומבאַשניטענע פּלֶשתיים? האָט שמשון געזאָגט צו זיין פּאָטער: נעם זי מיר, וואָרום זי איז ווילגעפעלן אין מייןע אויגן. ⁴און זיין פּאָטער און זיין מוטער האָבן ניט געוואָסט אַז דאָס איז פֿון גאָט, אַז דאָס זוכט ער אָן אויסרעד אויף די פּלֶשתיים. און אין יענער צייט האָבן די פּלֶשתיים געוועלטיקט איבער ישׂראל.

⁵האָט שמשון אַראָפּגענידערט מיט זיין פּאָטער און זיין מוטער קיין תּמנָה. און זיי זיינען געקומען ביז די ווינגערטנער פֿון תּמנָה, ערשט אַ יונגער לייב ברילט אַקעגן אים. ⁶איז געקומען אויף אים אַ גייסט פֿון גאָט, און ער האָט אים צעריסן, אַזוי ווי מע צערייסט אַ ציקעלע; און קיין זאך איז ניט געווען אין זיין האַנט. און ער האָט ניט דערצייילט זיין פּאָטער און

זיין מוטער וואָס ער האָט געטאָן. זאָן ער האָט אַראָפּ גענידערט, און האָט גערעדט צו דער ווייבספאַרשוין, און זי איז ווילגעפעלן אין שמשונס אויגן.

⁸ און אין טעג אַרום איז ער צוריקגעקומען זי צו נעמען, און ער האָט פאַרקערט צו זען די נבלה פון דעם לייב, ערשט אין דעם לייב פון לייב איז אַ ראַי בינען און האָניק. ⁹ האָט ער עס אַרויסגעשאַרט אין זיינע האַנטפלעכן, און איז געגאַנגען און גייענדיק געגעסן. און ער איז געקומען צו זיין פאָטער און צו זיין מוטער, און האָט זיי געזעבן, און זיי האָבן געגעסן. און ער האָט זיי ניט דערציילט אַז פון דעם לייבס לייב האָט ער אַרויס געשאַרט דעם האָניק.

¹⁰ און זיין פאָטער האָט אַראָפּגענידערט צו דער ווייבס פאַרשוין. און שמשון האָט דאָרטן געמאַכט אַ מאָלצייט; וואָרום אַזוי פלעגן טאָן די בַּחורים. ¹¹ און עס איז געווען, ווי זיי האָבן אים געזען, אַזוי האָבן זיי געבראַכט דרייסיק חברים, און זיי זיינען געווען מיט אים. ¹² האָט שמשון צו זיי געזאָגט: לאָמיר אַקאַרשט אַיך ראָטן אַ רעטעניש; אויב זאָגן וועט איר עס מיר זאָגן אין די זיבן טעג פון דעם מאָלצייט, און וועט טרעפן, וועל איך אַיך געבן דרייסיק ליינענע טיכער און דרייסיק גאַנג קליידער. ¹³ אויב אָבער איר וועט מיר ניט קענען זאָגן, זאָלט איר מיר געבן דרייסיק ליינענע טיכער און דרייסיק גאַנג קליידער. האָבן זיי צו אים געזאָגט: ראָט דיין רעטעניש, און לאָמיר זי הערן. ¹⁴ האָט ער צו זיי געזאָגט:

פון עסער איז אַרויס אַן עסן,

און פון שטאַרקן איז אַרויס אַ זיסער.

האָבן זיי דריי טעג ניט געקענט זאָגן די רעטעניש. ¹⁶ און עס איז געווען אויפן זיבעטן טאָג, האָבן זיי געזאָגט צו שמשונס ווייב: רעד איבער דיין מאַן ער זאָל אונדז אויסזאָגן די רעטעניש,

אָניט וועלן מיר פֿאַרברענען דײַך און דײַן פֿאַטערס הויז אין פֿייער. האָט איר אונדז גערופן כדי אונדז צו ירשען? צי נײַן?¹⁶ האָט שמשונס ווייב געוויינט פֿאַר אים, און האָט געזאָגט: סײַדן האָסט מיך פֿײַנט און נײַט לײַב. האָסט די רעטעניש געראָטן צו די קינדער פֿון מײַן פֿאַלק, און מיר האָסטו נײַט אויסגעזאָגט. האָט ער צו איר געזאָגט: זע, מײַן טאַטן און מײַן מאַמען האָב איך נײַט אויסגעזאָגט, און דיר זאָל איך אויסזאָגן?¹⁷ האָט זי געוויינט פֿאַר אים די זיבן טעג וואָס בײַ זײַ איז געווען דער מאָלצײַט. און עס איז געווען אויפן זיבעטן טאָג, האָט ער איר אויסגעזאָגט, ווייל זי האָט אים צוגעדריקט; און זי האָט אויסגעזאָגט די רעטעניש צו די קינדער פֿון איר פֿאַלק.¹⁸ און די מענטשן פֿון שטאָט האָבן געזאָגט צו אים אויפן זיבעטן טאָג, אײַדער די זון איז אונטערגעגאַנגען:

וואָס איז זיסער פֿון האָניק?

און וואָס איז שטאַרקער פֿון אַ לײַב?

האָט ער צו זײַ געזאָגט:

ווען איר וואָלט מיט מײַן קאַלב נײַט געאַקערט,

וואָלט איר מײַן רעטעניש נײַט געטראָפֿן.

¹⁹און אַ גײַסט פֿון גאָט איז געקומען אויף אים, און ער האָט

אַראָפֿגענידערט קײַן אַשקלֹון, און האָט געשלאָגן פֿון זײַ דרײַסיק

מאַן, און צוגענומען זײַער אויסטו; און ער האָט אָפֿגעגעבן די

גאַנגען קלײַדער צו די וואָס האָבן געזאָגט די רעטעניש; און זײַן

צאָרן האָט געגרימט, און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען צו זײַן פֿאַטערס

הויז.²⁰ און שמשונס ווייב איז געוואָרן זײַנעם אַ חברס, וועמען

ער האָט צוגעחברט צו זײַך.

מזן יאָן עס איז געווען אין טעג אַרום, אין די טעג פֿון ווייצישניט,

האָט שמשון באַזוכט זײַן ווייב מיט אַ ציגנבעקל, און ער האָט

געזאָגט: לאָמיק אַריינגיין צו מיין ווייב אין קאַמער. אָבער
 איר פּאָטער האָט אים ניט געלאָזט אַריינגיין.² און איר פּאָטער
 האָט געזאָגט: קלערן האָב איך געקלערט, אַז דו האָסט זי זיכער
 פיינט געקראָגן, און איך האָב זי אַוועקגעגעבן צו דיין חבר.
 איז ניט איר אינגערע שוועסטער שענער פון איר? זאָל זי, איך
 בעט דיך, דיר זיין אָנשטאַט יענער.³ האָט שמשון צו זיי געזאָגט:
 דאָס מאָל בין איך ריין קעגן די פּלשתים, אויב איך טו מיט זיי ביז.
⁴ און שמשון איז געגאַנגען, און האָט געכאַפט דריי הונדערט
 פיקס, און ער האָט גענומען בראַנדהעלצער, און האָט צו
 געקערט אַן עק צו אַן עק, און אַריינגעטאַן אַ בראַנדהאַלץ
 צווישן צוויי עקן, אין מיטן.⁵ און ער האָט אָנגעצונדן אַ פּייער
 אין די בראַנדהעלצער, און האָט זיי אַוועקגעלאָזט אין די
 שטייעדיקע תּבואות פון די פּלשתים; און ער האָט פאַרברענט
 פון אַ סטויג ביז שטייעדיקער תּבואה און ביז אַן איילבערט
 גאַרטן.

⁶ האָבן די פּלשתים געזאָגט: ווער האָט דאָס געטאַן? האָט
 מען געזאָגט: שמשון דער איידים פון דעם תּמנהער, ווייל ער
 האָט גענומען זיין ווייב, און זי אַוועקגעגעבן צו זיין חבר. זיינען
 אַרויפגעגאַנגען די פּלשתים, און האָבן פאַרברענט זי און איר
 פּאָטער אין פּייער.

⁷ האָט שמשון צו זיי געזאָגט: אויב איר טוט אַזויוואָס, מוז
 איך ניט אַנדערש זיך נוקם זיין אַן אַיך, און דערנאָך וועל איך
 אויפהערן.⁸ און ער האָט זיי געשלאָגן רוק און לענד, אַגרויסען
 שלאַק. און ער האָט אַראָפּגענידערט, און איז געזעסן אין דעם
 שפּאַלט פון פעלו צייטם.

⁹ זיינען אַרויפגעגאַנגען די פּלשתים, און האָבן געלאָגערט
 אין יהודה, און זיי האָבן זיך צעשפּרייט אין לָחי.¹⁰ האָבן די
 מענער פון יהודה געזאָגט: פאַרוואָס זייט איר אַרויפגעקומען

אויף אונדז? האָבן זיי געזאָגט: צו בינדן שמשונען זיינען מיר אַרויפגעקומען; צו טאָן צו אים, אַזוי ווי ער האָט געטאָן צו אונדז.

¹¹האָבן אַראָפגענידערט דריי טויזנט מאַן פון יהודה צו דעם שפּאַלט פון פעלו עיטם, און זיי האָבן געזאָגט צו שמשונען: וויסטו דען ניט אַז די פּלשתים געוועלטיקן איבער אונדז? היינט וואָס האָסטו אונדז דאָ אָפגעטאָן? האָט ער צו זיי געזאָגט: ווי זיי האָבן געטאָן צו מיר, אַזוי האָב איך געטאָן צו זיי. ¹²האָבן זיי צו אים געזאָגט: מיר האָבן אַראָפגענידערט דיך צו בינדן, פּדי דיך איבערצוגעבן אין דער האַנט פון די פּלשתים. האָט שמשון צו זיי געזאָגט: שווערט מיר, אַז איר אַליין וועט ניט אָנפאַלן אויף מיר. ¹³האָבן זיי צו אים געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: ניין, בלויז בינדן וועלן מיר דיך בינדן און דיך איבערגעבן אין זייער האַנט, אָבער טייטן וועלן מיר דיך ניט טייטן. און זיי האָבן אים געבונדן מיט צוויי נייע שטריק, און האָבן אים אַרויפגעבראַכט פון דעם פעלו.

¹⁴ווי ער איז געקומען ביז לַחִי, אַזוי האָבן די פּלשתים געשאַלט אים אַנטקעגן; און אַ גייסט פון גאַט איז געקומען אויף אים, און די שטריק אויף זיינע אַרעמס זיינען געוואָרן אַזוי ווי פּלאַקס וואָס איז אָנגעברענט געוואָרן פון פּייער, און זיינע בינד-שטריק זיינען צעקראַכן פון זיינע הענט. ¹⁵און ער האָט געפונען אַ פּרישע קינבאַק פון אַן אייזל, און האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און זי גענומען, און געשלאָגן מיט איר טויזנט מאַן. ¹⁶און שמשון האָט געזאָגט:

מיט דער קינבאַק פון אַן אייזל

הויפנס אויף הויפנס,

מיט דער קינבאַק פון אַן אייזל

האָב איך געשלאָגן טויזנט מאַן.

* וואָרטשפּיל: בלחי החמור חמור חמורתים.

17 און עס איז געווען, ווי ער האָט געענדיקט רעדן, אַזוי האָט ער אַוועקגעוואָרפֿן די קינבאַק פֿון זײַן האַנט; און מע האָט גערופֿן יענעם אָרט רַמְת־לְחִי.¹⁷

18 און ער איז געוואָרן זײַער דאָרשטיק, און ער האָט גערופֿן צו גאָט, און האָט געזאָגט: דו האָסט געגעבן דורך דער האַנט פֿון דײַן קנעכט די דאָזיקע גרויסע ישועה, און אַצונד וועל איך שטאַרבן פֿון דאָרשט, און וועל אַרײַנפֿאַלן אין דער האַנט פֿון די אומבאַשניטענע. ¹⁹ האָט גאָט אויפֿגעשפּאַלטן דעם אויס־געהוילטן אָרט וואָס אין לְחִי, און עס איז אַרויס פֿון אים וואַסער; און ער האָט געטרונקען, און האָט אָפֿגעכאַפט דעם אַטעם, און אָפֿגעלעבט. דרום האָט מען גערופֿן זײַן נאָמען עיך־הַקוֹרֵאִי, וואָס איז אין לְחִי בײַז אויף היינטיקן טאָג. ²⁰ און ער האָט געמשפּט ישׂראל אין די טעג פֿון די פֿלשתיים צוואַנציק יאָר.

טז 1 און שמשון איז געגאַנגען קײַן צְנָה, און האָט דאָרטן געווען אַ פֿרוי אַ זֹנָה, און איז צו איר געקומען. ² והאָט מען אָנגעזאָגט די צְנָהער, אַזוי צו זאָגן: שמשון איז געקומען אַהער. האָבן זײ אַרומגערינגלט, און געלויערט אויף אים אַ גאַנצע נאַכט בײַם טויער פֿון שטאָט, און זײ האָבן זיך פֿאַרטאַיעט אַ גאַנצע נאַכט, אַזוי צו זאָגן: בײַזן ליכט פֿון פֿרימאַרגן וועלן מיר אים הרגען. ³ און שמשון איז געשלאָפֿן בײַז האַלבע נאַכט, און אין האַלבע נאַכט איז ער אויפֿגעשטאַנען, און האָט אָנגענומען די טירן פֿון דעם שטאָטטויער, און די בײַדע בײַשטידלאַך, און האָט זײ אַרויסגעריסן מיטן ריגל, און אַרויפֿגעטאַן אויף זײַנע אַקסלען, און האָט זײ אַרויפֿגעטראָגן אויפֿן שפּײַץ פֿון דעם באַרג וואָס פֿאַר הַברון.

4 און עס איז געווען נאָך דעם, האָט ער ליב געקראָגן אַ

¹⁷ אַחַעקוֹרֵאִי פֿון קינבאַק; אַדער: בערגל פֿון קינבאַק. ¹⁸ קחאַל פֿון דעם וואָס ריפֿט.

פרוי אין טאָל שוּרק, וואָס איר נאָמען איז געווען דלילה.
 זיינען אַרויפגעגאנגען צו איר די פירשטן פון די פּלשתים, און
 האָבן צו איר געוואָגט: רעד אים איבער, און זע מיט וואָס זיין
 כוח איז גרויס, און מיט וואָס מיר קענען אים בייקומען, און אים
 בינדן כדי אים צו פייניקן; און מיר וועלן דיר אַיטלאַכער געבן
 טויזנט מיט הונדערט זילבערשטיק.

הָאָט דלילה געוואָגט צו שמשונען: זאָג מיר, איך בעט דיך,
 מיט וואָס דיין כוח איז גרויס, און מיט וואָס דו קענסט געבונדן
 ווערן דיך צו פייניקן. ז'האָט שמשון צו איר געוואָגט: אַז מע זאָל
 מיך בינדן מיט זיבן פרישע בויגשטריק וואָס זיינען נאָך ניט
 אַיינגעטריקנט געוואָרן, וועל איך אָפּגעשלאַפּט ווערן, און וועל
 זיין ווי אַ געוויינטלאַכער מענטש.

הָאָבן די פירשטן פון די פּלשתים איר אַרויפגעבראַכט
 זיבן פרישע בויגשטריק וואָס זיינען נאָך ניט אַיינגעטריקנט
 געוואָרן, און זי האָט אים געבונדן מיט זיי. ⁹און לוייערער זיינען
 געזעסן ביי איר אין קאַמער. האָט זי אַ זאָג געטאָן צו אים:
 פּלשתים זיינען אויף דיר, שמשון! האָט ער צעריסן די בויגן
 שטריק אַזוי ווי עס צערייסט זיך אַ צווערן פון פּלאַקסשטרוי, אַז
 ער דערשמעקט פיייער. און זיין כוח איז ניט דערווייט
 געוואָרן.

¹⁰הָאָט דלילה געוואָגט צו שמשונען: זע, דו האָסט געשפּעט
 פון מיר, און האָסט מיר געוואָגט ליגנס. אַצונד, זאָג מיר, איך
 בעט דיך, מיט וואָס דו קענסט געבונדן ווערן? ¹¹הָאָט ער צו
 איר געוואָגט: אויב בינדן זאָל מען מיך בינדן מיט נייע שטריק
 וואָס מיט זיי איז ניט געטאָן געוואָרן קיין אַרבעט, וועל איך
 אָפּגעשלאַפּט ווערן, און וועל זיין ווי אַ געוויינטלאַכער מענטש.
¹²הָאָט דלילה גענומען נייע שטריק, און האָט אים געבונדן
 מיט זיי, און זי האָט אַ זאָג געטאָן צו אים: פּלשתים זיינען אויף

דיר, שמשון! און לויערער זיינען געזעסן אין קאמער. האָט ער זיי צעריסן פון זיינע אַרעמס אַזוי ווי אַ פּאָדים.

¹²האָט דלילה געזאָגט צו שמשוען: ביז אַהער האָסטו געשפּעט פון מיר, און האָסט מיר געזאָגט ליגנס; זאָג מיר מיט וואָס דו קענסט געבונדן ווערן. האָט ער צו איר געזאָגט: אַז דו וועסט אַיינוועבן די זיבן פּלעכטן פון מיין קאָפּ מיט דעם געוועב.

¹⁴האָט זי זיי באַפעסטיקט מיטן פּלעקל, און האָט אַ זאָג געטאָן צו אים: פּלשתיים זיינען אויף דיר, שמשון! האָט ער זיך אויפגעכאַפּט פון זיין שלאָף, און האָט אַרויסגעריסן דאָס וועב־פּלעקל און דאָס געוועב.

¹⁵האָט זי צו אים געזאָגט: ווי קענסטו זאָגן: איך האָב דיך ליב, אַז דײַן האַרץ איז ניט מיט מיר? שוין דריי מאָל האָסטו געשפּעט פון מיר, און האָסט מיר ניט געזאָגט מיט וואָס דײַן כּוח איז גרויס. ¹⁶און עס איז געווען, אַז זי האָט אים צוגעדריקט מיט אירע רײד אַלע טעג, און איז צוגעשטאַנען צו אים ביז זיין זעל איז געוואָרן באַקלעמט צו שטאַרבן. ¹⁷האָט ער איר דערציילט זיין גאַנץ האַרץ, און האָט צו איר געזאָגט: אַ שער־מעסער איז ניט אַרויפגעקומען אויף מיין קאָפּ, וואָרום אַ נזיר פון גאָט בין איך פון מיין מוטערס לייב אָן. אַז איך זאָל אָפּגעשאַרן ווערן, וועט זיך אָפּטאָן פון מיר מיין כּוח, און איך וועל אָפּגעשלאָפּט ווערן, און וועל זיין אַזוי ווי אַלע מענטשן.

¹⁸האָט דלילה געזען, אַז ער האָט איר דערציילט זיין גאַנץ האַרץ, און זי האָט געשיקט און גערופן די פירשטן פון די פּלשתיים, אַזוי צו זאָגן: קומט אַרויף דאָס מאָל, וואָרום ער האָט מיר דערציילט זיין גאַנץ האַרץ. זיינען אַרויפגעקומען צו איר די פירשטן פון די פּלשתיים, און זיי האָבן אַרויפגעבראַכט דאָס נעלט אין זייער האַנט. ¹⁹און זי האָט אים פאַרשלעפּערט אויף

אירע קני; און זי האָט צוגערופן אַ מאַן, און געלאָזט אָפּשערן די זיבן פלעכטן פון זיין קאָפּ; און זי האָט אים אָנגעהויבן פייניקן, און זיין כוח האָט זיך אָפּגעטאָן פון אים.²⁰ האָט זי אַ זאָג געטאָן: פּלשתים זיינען אויף דיר, שמשון! און ער האָט זיך אויפגעכאַפּט פון זיין שלאָף, און האָט געזאָגט: איך וועל אַרויסגיין ווי אַלע מאָל, און וועל מיך פּאַנאַנדערטרײסלען. און ער האָט ניט געוויסט אַז גאָט האָט זיך אָפּגעטאָן פון אים.²¹ און די פּלשתים האָבן אים גענומען, און האָבן אויסגעשטאָכן זיינע אויגן; און זיי האָבן אים אַראָפּגעבראַכט קיין עֶזָה, און האָבן אים געשמידט אין קופּערנע קייטן; און ער האָט געמאָלן אין דער געפענקעניש.²² און די האָר פון זיין קאָפּ האָט ווידער אָנגעהויבן וואַקסן נאָכדעם ווי ער איז אָפּגעשאָרן געוואָרן.

²³ און די פירשטן פון די פּלשתים האָבן זיך אַיינגעזאָמלט צו שלאַכטן אַ גרויסע שלאַכטונג צו זייער גאָט דָגוֹן, און זיך צו פרייען, וואָרום זיי האָבן געזאָגט: אונדזער גאָט האָט געגעבן אין אונדזער האַנט אונדזער פיינט שמשונען.²⁴ און דאָס פּאָלק האָט אים געזען, און זיי האָבן געלויבט זייער גאָט, וואָרום זיי האָבן געזאָגט: אונדזער גאָט האָט געגעבן אין אונדזער האַנט אונדזער פיינט, און דעם פאַרוויסטער פון אונדזער לאַנד, און דעם וואָס האָט געמערט אונדזערע דערשלאָגענע.²⁵ און עס איז געווען, אַז זייער האַרץ איז געווען פריילאך, האָבן זיי געזאָגט: רופּט שמשונען, און ער זאָל זיך לוסטיק מאַכן פאַר אונדז. האָט מען גערופן שמשונען פון געפענקעניש, און ער האָט זיך לוסטיק געמאַכט פאַר זיי; און מע האָט אים אַוועק געשטעלט צווישן די זיילן.

²⁶ האָט שמשון געזאָגט צו דעם אינגל וואָס האָט אים געהאַלטן פאַר דער האַנט: לאַז מיך איך זאָל אַנטאַפּן די זיילן

וואָס דאָס הויז איז באַפעסטיקט אויף זיי, און איך וועל מיך אָנלענען אויף זיי. ²⁷ און דאָס הויז איז געווען פול מיט מענער און ווייבער, און דאָרטן זיינען געווען אַלע פירשטן פון די פֿלשתיים; און אויפן דאָך זיינען געווען אַרום דריי טויזנט מענער און ווייבער וואָס האָבן צוגעקוקט ווי שמשון מאַכט זיך לוסטיק. ²⁸ האָט שמשון גערופן צו גאָט, און האָט געזאָגט: גאָט דו האָר, דערמאָן זיך אָן מיר, איך בעט דיך, און שטאַרק מיך, איך בעט דיך, נאָר דאָס מאָל, גאָט, און לאָמיק זיך נוקם זיין איין מאָל אַ נקמה פאַר מיינע ביידע אויגן אָן די פֿלשתיים. ²⁹ און שמשון האָט אַרומגענומען די ביידע מיטלסטע זיילן וואָס דאָס הויז איז געווען באַפעסטיקט אויף זיי, און האָט זיך אָנגעשפּאַרט אויף זיי; איינעם מיט זיין רעכטער האַנט, און איינעם מיט זיין לינקער. ³⁰ און שמשון האָט געזאָגט: לאָמיק שטאַרבן אין איינעם מיט די פֿלשתיים! און ער האָט זיך אַ בויג געטאָן מיט כוח, און דאָס הויז איז איינגעפאלן אויף די פירשטן, און אויפן גאַנצן פּאָלק וואָס דרינען. און די טויטע וואָס ער האָט געטייט ביי זיין טויט, זיינען געווען מער ווי די וואָס ער האָט געטייט ביי זיין לעבן.

³¹ און זיינע ברידער און דאָס גאַנצע הויז פון זיין פאָטער האָבן אַראָפּגענידערט, און האָבן אים גענומען, און אים אַרויפֿגעבראַכט, און אים באַגראָבן צווישן צָרעָה און צווישן אָשתאָול אין דעם קבר פון זיין פאָטער מְנוּחָן. און ער האָט געמשפּט ישראל צוואַנציק יאָר.

יך יאון עס איז געווען אַ מאָן פון דעם געבערג פון אפרים, וואָס זיין נאָמען איז געווען מיכָה. ² האָט ער געזאָגט צו זיין מוטער: די טויזנט מיט הונדערט זילבערשטיק וואָס זיינען צו גענומען געוואָרן ביי דיר, און וואָס דו האָסט וועגן זיי געשאַלטן,

און האָסט עס אויך געזאָגט אין מיינע אויערן—אָט איז דאָס זילבער ביי מיר; איך האָב עס גענומען. האָט זיין מוטער געזאָגט: געבענטשט זאל זיין מיין זון פון גאָט! ³ און ער האָט אומד געקערט די טויזנט מיט הונדערט זילבערשטיק צו זיין מוטער, און זיין מוטער האָט געזאָגט: הייליקן האָב איך געהייליקט דאָס זילבער צו גאָט פון מיין האַנט פאַר מיין זון, אויף צו מאַכן אַ געשניצט און אַ געגאָסן בילד; און אַצונד וועל איך עס דיר צוריק געבן. ⁴ און אַז ער האָט אומגעקערט דאָס זילבער צו זיין מוטער, האָט זיין מוטער גענומען צוויי הונדערט זילבערשטיק, און האָט עס געגעבן צום שמעלצער, און ער האָט דערפון געמאַכט אַ געשניצט און אַ געגאָסן בילד, און עס איז געווען אין מיכּהס הויז. ⁵ און דער מאַן מיכּה האָט געהאַט אַ הויז פון גאָט, און ער האָט געמאַכט אַן אַפּוד און אַ תּרְפִּים, און האָט דערפילט די האַנט פון איינעם פון זיינע זין, און ער איז אים געווען פאַר אַ כּהֵן.

⁶ אין יענע טעג איז קיין מלך נישט געווען אין ישראל; איטלאַכער האָט געטאָן וואָס איז רעכט אין זיינע אויגן.

⁷ און עס איז געווען אַ יונגערמאַן פון בֵּית־לְחָם־יְהוּדָה, פון דער משפּחה פון יהודה; און ער איז געווען אַ לוי, און האָט זיך דאַרטן אויפגעהאַלטן. ⁸ און דער מאַן איז אַוועק פון דער שטאָט, פון בֵּית־לְחָם־יְהוּדָה, זיך אויפצוהאַלטן וווּ אים וועט זיך טרעפן; און ער איז געקומען צום געבערג פון אפרים ביז מיכּהס הויז, צו מאַכן זיין וועג ווייטער. ⁹ האָט מיכּה צו אים געזאָגט: פון וואַנען קומסטו? האָט ער געזאָגט: אַ לוי בין איך פון בֵּית־לְחָם־יְהוּדָה, און איך גיי זיך אויפהאַלטן וווּ מיר וועט זיך טרעפן. ¹⁰ האָט מיכּה צו אים געזאָגט: בלייב ביי מיר, און זיי מיר פאַר אַ פּאָטער און פאַר אַ כּהֵן, און איך וועל דיר געבן צען זילבערשטיק אַ יאָר, און אַן אויסשטאַט קליידער, און דיינע

קעסט. איז דער לוי אריינגעגאנגען. ¹¹און דער לוי האָט
 אַיינגעוויליקט צו בלייבן מיטן מאָן. און דער יונגערמאַן איז
 ביי אים געווען אזוי ווי איינער פון זיינע זין. ¹²און מיכה האָט
 דערפילט די האַנט פון דעם לוי, און דער יונגערמאַן איז אים
 געווען פאַר אַ כּהן, און ער איז געווען אין מיכהס הויז. ¹³און
 מיכה האָט געזאָגט: אַצונד ווייס איך אַז גאָט וועט מיך באַגיטיקן,
 אַז דער לוי איז מיר געוואָרן פאַר אַ כּהן.

יח ¹אין יענע טעג איז קיין מלך נישט געווען אין ישראל. און אין
 יענע טעג האָט דער שבט דן זיך געזוכט אַ נחלה אויף זיך
 צו באַזעצן, וואָרום ביז יענעם טאָג איז אים גאַרנישט צוגעפאַלן
 פאַר אַ נחלה צווישן די שבטים פון ישראל. ²האָבן די קינדער
 פון דן געשיקט פון זייער משפּחה פינף מענער פון צווישן זיך,
 העלדישע יונגען פון צָרעה און פון אַשטָאָול, אויסצוקוקן דאָס
 לאַנד, און עס אויסצופאַרשן. און זיי האָבן צו זיי געזאָגט: גייט
 פאַרשט אויס דאָס לאַנד. זיינען זיי געקומען צום געבערג פון
 אפרים ביז מיכהס הויז, און האָבן דאָרטן גענעכטיקט. ³ווי
 זיי זיינען לעבן מיכהס הויז, אזוי האָבן זיי דערקענט דעם קול
 פון דעם יונגמאַן, דעם לוי, און זיי האָבן אַהין פאַרקערט, און
 האָבן צו אים געזאָגט: ווער האָט דיך אַהער געבראַכט? און
 וואָס טוסטו דאָ? און וואָס האָסטו דאָ? ⁴האָט ער צו זיי געזאָגט:
 אזוי און אזוי האָט מיכה געטאָן צו מיר; און ער האָט מיך
 געדונגען, און איך בין אים געוואָרן פאַר אַ כּהן. ⁵האָבן זיי צו
 אים געזאָגט: פרעג אַקאָרשט ביי גאָט, כּדי מיר זאָלן וויסן אויב
 אונדזער וועג וואָס מיר גייען אויף אים וועט באַגליקן. ⁶האָט
 דער כּהן צו זיי געזאָגט: גייט לשלום! פאַר גאָט איז אַייער וועג
 וואָס איר גייט אויף אים.

⁷זיינען די פינף מענער געגאָנגען, און זיי זיינען געקומען
 קיין ליִש, און האָבן געזען דאָס פאַלק וואָס אין איר—ווי זי זיצט

אין זיכערקייט, אזוי ווי דער שטייגער פון די צידונים, רואיק
און זיכער, און ניטאָ אין לאַנד אַ מאַכטהאַבער וואָס זאָל אין
עפעס קריוודען, און זיי זיינען ווייט פון די צידונים, און האָבן
ניט קיין פאַרקער מיט אַ מענטשן.

⁸זיינען זיי געקומען צו זייערע ברידער אין צָרְעָה און
אַשְׁתָּאוּל; און זייערע ברידער האָבן צו זיי געזאָגט: וואָס [זאָגט]
איר? ⁹האָבן זיי געזאָגט: שטייט אויף, און לאָמיר אַרויפגיין אויף
זיי, וואָרום מיר האָבן געזען דאָס לאַנד, ערשט עס איז זייער
גוט. און איר שווייגט? איר זאָלט אַיך ניט פוילן צו גיין, כּדי
צו קומען אַרבען דאָס לאַנד. ¹⁰אז איר קומט, וועט איר קומען
צו אַ רואיקן פּאַלק, און דאָס לאַנד איז געראָם אין אַרט.
פאַרוואָר, גאָט האָט עס געגעבן אין אַייער האַנט; אַן אַרט וואָס
דאָרטן פעלט ניט קיין זאָך וואָס אויף דער ערד.

¹¹האָבן אוועקגעצויגן פון דאָרטן, פון דער משפּחה פון
דָן, פון צָרְעָה און פון אַשְׁתָּאוּל, זעקס הונדערט מאַן אָנגעגורט
מיט כּלִי־מלחמה. ¹²און זיי זיינען אַרויפגעגאַנגען און האָבן
געלאָגערט אין קרית־יִצְרֵיִם, אין יהודה; דרום רופט מען יענעם
אַרט מַחְנֵה־דָן ביז אויף היינטיקן טאָג; ער איז הינטער קרית־
יִצְרֵיִם. ¹³און זיי זיינען אַריבער פון דאָרטן צום געבערג פון
אפרים, און זיינען געקומען ביז מיכָהס הויז.

¹⁴האָבן זיך אָפּגערופן די פינף מענער וואָס זיינען געגאַנגען
אויסקוקן דאָס לאַנד לִישׁ, און האָבן געזאָגט צו זייערע ברידער:
ווייסט איר אז אין די־דאָזיקע הייזער איז דאָ אַן אַפּוד, און אַ
תּרְפִּים, און אַ געשניצט און אַ געגאַסן בילד? און אַצונד, ווייסט
וואָס איר האָט צו טאָן.

¹⁵האָבן זיי פאַרקערט אַהין, און זיינען געקומען צום הויז
פון דעם יונגמאַן דעם לוי, צו מיכָהס הויז, און האָבן אים
געפרעגט אויף פריד. ¹⁶און די זעקס הונדערט מאַן אָנגעגורט
אָ לאַגער טין דן.

מיט זייערע פלימלחמה, וואָס פון די קינדער פון דן, זיינען געשטאַנען ביים איינגאַנג פון טויער. ¹⁷און די פינף מענער וואָס זיינען געגאַנגען אויסקוקן דאָס לאַנד, זיינען אַרויפגעגאַנגען, אַרײַן אַהין, און צוגענומען דאָס געשניצטע בילד, און דעם אַפּוד, און דעם תּרְפִּים, און דאָס געגאַסענע בילד; און דער כּהן איז געשטאַנען ביים איינגאַנג פון טויער מיט די זעקס האַנדערט מאָן אַנגעגורט מיט פּלימלחמה. ¹⁸און ווי יענע זיינען אַרײַנגעגאַנגען אין מיכָהס הויז, און האָבן צוגענומען דאָס געשניצטע בילד מיטן אַפּוד, און דעם תּרְפִּים, און דאָס געגאַסענע בילד, אַזוי האָט דער כּהן צו זיי געזאָגט: וואָס טוט איר? ¹⁹האָבן זיי צו אים געזאָגט: שווייג! טו אַרויף דיין האַנט אויף דיין מויל, און גיי מיט אונדז, און זיי אונדז פאַר אַ פּאַטער און פאַר אַ כּהן. איז דיר בעסער צו זיין אַ כּהן ביי אײַן מענטשנס הויז, אָדער זיין אַ כּהן ביי אַ שבט און ביי אַ משפּחה אין ישראָל? ²⁰האָט זיך דעם כּהנס האַרץ דערפּרייט, און ער האָט גענומען דעם אַפּוד, און דעם תּרְפִּים, און דאָס געשניצטע בילד, און איז אַרײַן צווישן דעם פּאַלק. ²¹און זיי האָבן זיך אומגעדרײַט און זיינען אַוועק געגאַנגען. און זיי האָבן געשטעלט די קליינע קינדער און דאָס פי און דאָס גוטס זיך פאַרויס.

²²ווי זיי האָבן זיך דערווייטערט פון מיכָהס הויז, אַזוי זיינען די מענטשן וואָס אין די הייזער וואָס לעבן מיכָהס הויז זיך צונויפגעלאָפּן, און זיי האָבן אַנגעיאָגט די קינדער פון דן. ²³און זיי האָבן גערופן צו די קינדער פון דן. האָבן יענע אומד געקערט זייער פנים, און האָבן געזאָגט צו מיכָהן: וואָס איז דיר, וואָס דו ביסט זיך צונויפגעלאָפּן? ²⁴האָט ער געזאָגט: איר האָט צוגענומען מײַן גאַט וואָס איך האָב געמאַכט, און דעם כּהן, און איר זייט אַוועקגעגאַנגען, און וואָס נאָך האָב איך? היינט וואָס זאָגט איר צו מיר: וואָס איז דיר? ²⁵האָבן די קינדער פון דן צו

אים געזאגט: לאז ניט הערן דיין קול ביי אונדז, וואָרום מענטשן מיט אַ ביטער געמיט וועלן נאָך אָנפאַלן אויף אַיך, און וועסט אומברענגען דיין נפש און די נפשות פון דיין הויזגעזינט.

²⁶און די קינדער פון דין זיינען געגאַנגען אויף זייער וועג. און מיכה האָט געזען אז זיי זיינען שטאַרקער פון אים, און ער האָט זיך אומגעדרייט און זיך צוריקגעקערט אין זיין הויז.

²⁷און זיי האָבן גענומען דאָס וואָס מיכה האָט געמאַכט, און דעם פּהן וואָס ער האָט געהאַט, און זיי זיינען געקומען אויף ליש, אויף אַ רואיקן און זיכערן פּאַלק, און האָבן זיי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד, און די שטאַט האָבן זיי פאַרברענט אין פייער. ²⁸און ווער עס זאָל מציל זיין איז ניט געווען, וואָרום זי איז געווען ווייט פון צידון, און קיין פאַרקער מיט אַ מענטשן האָבן זיי ניט געהאַט; און זי איז געווען אין טאַל וואָס ביי בית רחוב.

און זיי האָבן אָפּגעבויט די שטאַט, און האָבן זיך אין איר באַזעצט. ²⁹און זיי האָבן גערופן דעם נאָמען פון דער שטאַט דין, נאָך דעם נאָמען פון זייער פאָטער דין וואָס איז געבאָרן געווען ביי ישראלן; אָבער ליש איז געווען דער נאָמען פון דער שטאַט צוערשט.

³⁰און די קינדער פון דין האָבן זיך אויפגעשטעלט דאָס געשניצטע בילד, און יהונתן דער זון פון גרשום דעם זון פון מנשהן, ער און זיינע זין, זיינען געווען פּהנים ביים שבט דין, ביזן טאָג פון דעם גלות פון לאַנד. ³¹און זיי האָבן געהאַלטן אויפֿ־געשטעלט ביי זיך דאָס געשניצטע בילד וואָס מיכה האָט געמאַכט, אַלע טעג וואָס דאָס הויז פון גאַט איז געווען אין שילו.

יט און עס איז געווען אין יענע טעג, ווען קיין מלך איז ניט געווען אין ישראל, האָט אַ מאַן אַ לוי געווינט אין עק געבערג

פון אפרים, און ער האָט זיך גענומען אַ קעפּסווייב פון בית
 לַחֶם־יְהוּדָה.² און זיין קעפּסווייב איז אים געוואָרן אומטריי,
 און איז אוועקגעגאַנגען פון אים צו איר פּאָטערס הויז קיין בית
 לַחֶם־יְהוּדָה, און איז דאָרטן אָפּגעווען פיר חדשים צייט.³ איז
 אויפגעשטאַנען איר מאַן, און איז געגאַנגען נאָך איר, צו רעדן
 צו איר האַרצן, כּדי זי אומצוקערן; און מיט אים איז געווען זיין
 יונג און אַ פּאָר אייזלען. און זי האָט אים אַריינגעבראַכט אין
 איר פּאָטערס הויז; און ווי דער פּאָטער פון דער יונגער פרוי
 האָט אים דערזען, אַזוי האָט ער זיך געפרייט אַנטקעגן אים.
⁴און זיין שווער, דער פּאָטער פון דער יונגער פרוי, האָט אים
 פאַרהאַלטן, און ער איז ביי אים געזעסן דריי טעג; און זיי האָבן
 געגעסן און געטרונקען, און האָבן דאָרטן גענעכטיקט.

⁵און עס איז געווען אויפן פירטן טאָג, האָבן זיי זיך
 געפּעדערט אין דער פרי, און ער איז אויפגעשטאַנען צו גיין.
 האָט דער פּאָטער פון דער יונגער פרוי געזאָגט צו זיין איידים:
 לען אונטער דיין האַרץ מיט אַ שטיקל ברויט, און דערנאָך וועט
 איר גיין. ⁶האָבן זיי זיך געזעצט, און האָבן ביידע אין איינעם
 געגעסן און געטרונקען, און דער פּאָטער פון דער יונגער פרוי
 האָט געזאָגט צו דעם מאַן: באַוויליק, איך בעט דיך, און נעכטיק
 איבער, און לאָז וווּילגיין דיין האַרץ. ⁷און דער מאַן איז אויפֿ
 געשטאַנען צו גיין, אָבער זיין שווער איז צוגעשטאַנען צו אים,
 און ער האָט ווידער דאָרטן גענעכטיקט. ⁸און ווי ער האָט
 זיך געפּעדערט אין דער פרי אויפן פינפטן טאָג צו גיין, אַזוי
 האָט דער פּאָטער פון דער יונגער פרוי געזאָגט: לען אונטער,
 איך בעט דיך, דיין האַרץ, און פאַרוויילט ביז דער טאָג נייגט
 זיך; און זיי האָבן ביידע געגעסן.

⁹און דער מאַן איז אויפגעשטאַנען צו גיין, ער און זיין קעפּס־
 ווייב און זיין יונג; אָבער זיין שווער, דער פּאָטער פון דער

יונגער פרוי, האָט צו אים געזאָגט: זע נאָר, דער טאָג פאַרגייט צום אָונט; נעכטיקט איבער, איך בעט דיך; אָט זעצט זיך דער טאָג, נעכטיק דאָ, און לאָז ווילגיין דיין האַרץ, און מאַרגן וועט איר זיך פעדערן אויף אַייער וועג, און וועסט גיין צו דיין געצעלט. ¹⁰ אָבער דער מאַן האָט ניט געוואָלט נעכטיקן, און ער איז אויפגעשטאַנען און איז אַוועק, און ער איז געקומען ביז אַקעגן יבוס—דאָס איז ירושלים—און מיט אים אַ פאַר געזאָטלטע אייזלען, און זיין קעפסווייב מיט אים.

¹¹ אַז זיי זיינען געווען ביי יבוס, איז דער טאָג שוין געווען זייער גענידערט, און דער יונג האָט געזאָגט צו זיין האַר: קום, איך בעט דיך, און לאָמיר אַיינקערן אין דערדאָזיקער שטאָט פון דעם יבוס, און נעכטיקן אין איר. ¹² האָט זיין האַר צו אים געזאָגט: מיר וועלן ניט אַיינקערן אין אַ שטאָט פון פרעמדע, וואָס איז ניט פון די קינדער פון ישראל; לאָמיר אַריבערגיין ביז גבֿעָה. ¹³ און ער האָט געזאָגט צו זיין יונג: קום, און לאָמיר גענענען צו אַיינעם פון די ערטער, און מיר וועלן נעכטיקן אין גבֿעָה אָדער אין רָמה.

¹⁴ זיינען זיי ווייטער געגאַנגען און זיינען אַוועק; און די זון איז זיי אונטערגעגאַנגען ביי גבֿעָה וואָס געהערט צו בנימין. ¹⁵ און זיי האָבן פאַרקערט אַהין, כדי אַריינצוגיין נעכטיקן אין גבֿעָה. און ער איז אַריינגעגאַנגען, און האָט זיך געזעצט אין מאַרק פון שטאָט, אָבער קיין מענטש האָט זיי ניט אַריינגענומען אין הויז נעכטיקן. ¹⁶ ערשט אַן אַלטער מאַן קומט אָן פון זיין אַרבעט אין פעלד, אין אָונט; און דער מאַן איז געווען פון דעם געבערג פון אפרים, נאָר ער האָט זיך אויפגעהאַלטן אין גבֿעָה; און די מענטשן פון דעם אָרט זיינען געווען בנימינער. ¹⁷ און ווי ער האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט דערזען דעם מאַן דעם דורכגייער אויפן מאַרק פון שטאָט, אזוי האָט דער אַלטער

מאן געזאָגט: וווּהיך גייסטו? און פון וואַנען קומסטו? ¹⁸האָט ער צו אים געזאָגט: מיר גייען אַריבער פון בית־לחם־יהודה צום עק געבערג פון אפרים. איך בין פון דאָרטן, און איך בין געגאַנגען קיין בית־לחם־יהודה, און צו גאָטס הויז גיי איך, און קיין מענטש נעמט מיך ניט אַריין אין הויז. ¹⁹און פאַראַן אי שטרוי אי פוטער פאַר אונדזערע אייזלען, און פאַראַן אויך ברויט און וויין פאַר מיר, און פאַר דיין דינסט, און פאַר דעם יונג וואָס מיט דייע קנעכט; עס פעלט ניט קיין זאַך. ²⁰האָט דער אַלטער מאַן געזאָגט: פריד צו דיר! אַלע דייע באַדערפענישן זאָלן נאָר זיין אויף מיר; נאָר אויפן מאַרק זאָלסטו ניט נעכטיקן.

²¹און ער האָט אים געבראַכט אין זיין הויז, און האָט פאַרמישט פוטער פאַר די אייזלען; און זיי האָבן געוואָשן זייערע פיס, און האָבן געגעסן און געטרונקען.

²²זיי טוען אַזוי וווּיל זייער האַרץ, ערשט די מענטשן פון שטאָט, מענטשן נידערטרעכטיקע יונגען, האָבן אַרומגערינגלט דאָס הויז, קלאַפנדיק אויף דער טיר, און זיי האָבן געזאָגט צו דעם אַלטן מאַן דעם באַלעבאַס, אַזוי צו זאָגן: ברענג אַרויס דעם מאַן וואָס איז געקומען אין דיין הויז, כדי מיר זאָלן אים דערקענען. ²³איז אַרויסגעגאַנגען צו זיי דער מאַן דער באַלעבאַס, און האָט צו זיי געזאָגט: ניט, ברידער! איר זאָלט ניט טאָן קיין ביז, איך בעט אַיך, נאָכדעם אַז דערדאָזיקער מאַן איז געקומען אין מיין הויז; איר זאָלט ניט טאָן די־דאָזיקע נבֿלה. ²⁴אָט איז מיין טאָכטער די יונגפרוי, און זיין קעפסווייב; לאַמיך, איך בעט אַיך, זיי אַרויסברענגען, און פייניקט זיי, און טוט צו זיי וואָס איז גוט אין אַייערע אויגן, נאָר דעמדאָזיקן מאַן זאָלט איר ניט טאָן די־דאָזיקע שענדלאַכע זאַך.

²⁵אַבער די מענטשן האָבן ניט געוואָלט צוהערן צו אים. האָט דער מאַן אַנגענומען זיין קעפסווייב, און אַרויסגעבראַכט

צו זיי דערויסן; און זיי האָבן זי דערקענט, און האָבן זי געמאַטערט אַ גאַנצע נאַכט ביו באַגינען, און זי אַוועקגעלאָזט ווען דער פרימאַרגן איז אויפגעגאַנגען. ²⁶ און די פרוי איז געקומען אין אָנהייב באַגינען, און איז אַנידערגעפאַלן און געלעגן אין אַיינגאַנג פון דעם מאַנס הויז וואָס איר האַר איז דאָרטן געווען, ביז עס איז געוואָרן ליכטיק.

²⁷ און איר האַר איז אויפגעשטאַנען אין דער פרי, און האָט געעפנט די טירן פון הויז, און איז אַרויס צו גיין אויף זיין וועג, ערשט די פרוי, זיין קעפסווייב, ליגט אַנידערגעפאַלן אין אַיינגאַנג פון הויז מיט אירע הענט אויפן שוועל. ²⁸ האָט ער צו איר געזאָגט: שטיי אויף, און לאַמיר גיין; אָבער קיינער ענטפערט ניט. האָט ער זי אַרויפגענומען אויפן אייזל; און דער מאַן איז אויפגעשטאַנען, און איז אַוועק צו זיין היים.

²⁹ און ער איז געקומען אין זיין הויז, און האָט גענומען דעם שלאַכטמעסער, און האָט אָנגענומען זיין קעפסווייב, און האָט זי צעשניטן אויף אירע גלידער, אין צוועלף שטיקער, און האָט זי פאַנאַנדערגעשיקט אין גאַנצן געמאַרק פון ישראל. ³⁰ און עס איז געווען, איטלאַכער וואָס האָט עס געזען, האָט געזאָגט: אַווי וואָס איז ניט געשען און ניט געזען געוואָרן פון דעם טאָג וואָס די קינדער פון ישראל זיינען אַרויפגעגאַנגען פון לאַנד מצרים ביז אויף היינטיקן טאָג. באַטראַכט אַיך וועגן דעם, האַלט אַן עצה, און רעדט!

כ זיינען אַרויסגעגאַנגען אַלע קינדער פון ישראל, און די גאַנצע עדה ווי אַיין מאַן, פון דן און ביז באַר־שבע און לאַנד גלעד, האָט זיך אַיינגעזאַמלט צו גאָט קיין מצפּה. ² און די פאַרשטייער פון גאַנצן פּאָלק, פון אַלע שבטים פון ישראל, האָבן זיך געשטעלט אין דער אַיינוזאַמלונג פון גאָטס פּאָלק, פיר הונדערט טויזנט פּוסגייער וואָס ציען אַ שווערד. ³ און די

קינדער פון בנימין האָבן געהערט אז די קינדער פון ישראל זיינען אַרויפגעגאַנגען קיין מצָפֿה. — און די קינדער פון ישראל האָבן געזאָגט: דערצייילט, ווי אזוי איז געשען דאָסדאָזיקע ביזו.

הָאָט זיך אָפּגערוּפּן דער מאַן דער לוי, דער מאַן פון דער דערהרגעטער פרוי, און האָט געזאָגט: קיין גבָעָה וואָס געהערט צו בנימין, בין איך געקומען, איך און מיין קעפּסווייב, צו נעכטיקן. ⁵ זיינען אויפגעשטאַנען אויף מיר די מענער פון גבָעָה, און האָבן אַרומגערינגלט דאָס הויז אַרום מיר ביי נאַכט; מיך האָבן זיי געטראַכט צו הרגען, און מיין קעפּסווייב האָבן זיי געפֿייניקט ביז זי איז געשטאַרבן. ⁶ האָב איך אָנגענומען מיין קעפּסווייב, און האָב זי צעשניטן, און האָב זי פּאַנאַנדערגעשיקט אין גאַנצן פעלד פון דער נחלה פון ישראל, וואַרום זיי האָבן געטאָן אַ שענדלאַכקייט און אַ נבֿלה אין ישראל. ⁷ אָט זייט איר אַלע, קינדער פון ישראל, גיט אַהער אַייער באַשייד און עצה.

⁸ האָט זיך אויפּגעהויבן דאָס גאַנצע פּאָלק ווי איין מאַן, אזוי צו זאָגן: מיר וועלן ניט גיין קיינער צו זיין געצעלט, און מיר וועלן ניט אַינקערן קיינער אין זיין הויז! ⁹ און אַצונד איז דאָס די זאַך וואָס מיר וועלן טאָן צו גבָעָה: גיין אויף איר לויט גורל. ¹⁰ און מיר וועלן נעמען צען מאַן פון הונדערט, פון אַלע שבטים פון ישראל, און הונדערט פון טויונט, און טויונט פון צען טויונט, אויף צו ברענגען שפֿייז פאַרן פּאָלק, כּדי זיי זאָלן טאָן, אז זיי קומען צו גבֿע-בנימין, לויט דער גאַנצער נבֿלה וואָס זי האָט געטאָן אין ישראל.

¹¹ און אַלע מענער פון ישראל האָבן זיך אַיינגעזאַמלט אויף דער שטאָט, באַהעפט ווי איין מאַן. ¹² און די שבטים פון ישראל האָבן געשיקט מענטשן דורכן גאַנצן שבט בנימין, אזוי צו זאָגן: וואָס פאַר אַ ביזו איז דאָ געשען צווישן אַיך? ¹³ און אַצונד גיט

אַרויס די מענטשן, די נידערטרעכטיקע יונגען, וואָס אין גבֿעה, און מיר וועלן זיי טייטן, און אויסראַמען דאָס בייז פון ישראל. אָבער די קינדער פון בנימין האָבן ניט געוואָלט צוהערן צו דעם קול פון זייערע ברידער, די קינדער פון ישראל.¹⁴ און די קינדער פון בנימין האָבן זיך אַיינגעזאַמלט פון די שטעט קיין גבֿעה, כדי אַרויסצוגיין אויף מלחמה מיט די קינדער פון ישראל.¹⁵ און די קינדער פון בנימין האָבן אין יענעם טאָג זיך געציילט פון די שטעט זעקס און צוואַנציק טויזנט מאַן וואָס ציען אַ שווערד, אַחוץ די באַווינער פון גבֿעה וואָס האָבן זיך געציילט זיבן הונדערט געקליבענע מענער.¹⁶ דאָסדאָזיקע גאַנצע פּאָלק, זיבן הונדערט געקליבענע מענער, זיינען געווען געלינקטע. איטלאַכער פון די האָט געוואָרפן אַ שטיין אין אַ האָר, און ניט פאַרפעלט.

¹⁷ און די קינדער פון ישראל האָבן זיך געציילט אַחוץ בנימין פיר הונדערט טויזנט מאַן וואָס ציען אַ שווערד; אַלע דידאָזיקע, מלחמה-לייט.¹⁸ און זיי זיינען אויפגעשטאַנען, און זיינען אַרויפ־געגאַנגען קיין בֵּית־אֵל, און האָבן געפרעגט ביי גאָט. און די קינדער פון ישראל האָבן געזאָגט: ווער זאָל אונדז אַרויפגיין צוערשט אויף מלחמה מיט די קינדער פון בנימין? האָט גאָט געזאָגט: יהודה צוערשט.

¹⁹ זיינען אויפגעשטאַנען די קינדער פון ישראל אין דער פרי, און זיי האָבן געלעגערט אויף גבֿעה,²⁰ און די מענער פון ישראל זיינען אַרויסגעגאַנגען אויף מלחמה מיט בנימין; און די מענער פון ישראל האָבן אָנגעריכט אַ מלחמה מיט זיי ביי גבֿעה.²¹ זיינען די קינדער פון בנימין אַרויסגעגאַנגען פון גבֿעה, און זיי האָבן אומגעבראַכט פון ישראל אין יענעם טאָג צוויי און צוואַנציק טויזנט מאַן צו דער ערד.²² אָבער דאָס פּאָלק, די מענער פון ישראל, האָבן זיך געשטאַרקט, און זיי האָבן ווידער

אָנעריכט אַ מלחמה אין דעם אָרט וואָס זיי האָבן דאָרטן
אָנעריכט אין ערשטן טאָג.

²³און די קינדער פון ישראל זיינען אַרויפגעגאַנגען, און האָבן
געוויינט פאַר גאָט ביזן אָונט, און זיי האָבן געפרעגט ביי גאָט,
אַזוי צו זאָגן: זאָל איך ווידער גענענען אויף מלחמה מיט די
קינדער פון מיין ברודער בנימין? האָט גאָט געזאָגט: גייט אַרויף
אַקעגן אים.

²⁴און די קינדער פון ישראל האָבן גענענט צו די קינדער
פון בנימין אויפן צווייטן טאָג. ²⁵און בנימין איז אַרויסגעגאַנגען
אַקעגן זיי פון גבְעָה אויפן צווייטן טאָג, און זיי האָבן אומד
געבראַכט פון די קינדער פון ישראל נאָך אַכצן טויזנט מאַן צו
דער ערד; אַלע די דאָזיקע האָבן געצויגן אַ שווערד.

²⁶זיינען אַלע קינדער פון ישראל, דאָס גאַנצע פּאָלק, אַרויפ־
געגאַנגען, און זיי זיינען געקומען קיין בית־אֵל, און האָבן געוויינט,
און זיי זיינען געזעסן דאָרטן פאַר גאָט, און האָבן געפּאַסט אין יענעם
טאָג ביזן אָונט, און אויפגעבראַכט בראַנדאָפּפער און פריד־
אָפּפער פאַר גאָט. ²⁷און די קינדער פון ישראל האָבן געפרעגט
ביי גאָט—וואָרום דער אָרון פון גאָטס בונד איז דאָרטן געווען
אין יענע טעג; ²⁸און פינחס דער זון פון אַלְעָזָר דעם זון פון
אַהרֹנען איז געשטאַנען פאַר אים אין יענע טעג—אַזוי צו זאָגן:
זאָל איך ווידער אַרויסגיין אויף מלחמה מיט די קינדער פון
מיין ברודער בנימין, אָדער איך זאָל אויפהערן? האָט גאָט
געזאָגט: גייט אַרויף, וואָרום מאָרגן וועל איך אים געבן אין דיין
האַנט.

²⁹האָט ישראל געשטעלט לויערער אויף גבְעָה רונד אַרום.
³⁰און די קינדער פון ישראל זיינען אַרויפגעגאַנגען אַקעגן די
קינדער פון בנימין אויפן דריטן טאָג, און זיי האָבן זיך אויס־
געשטעלט אַקעגן גבְעָה, אַזוי ווי די פריערדיקע מאָל. ³¹און די

קינדער פון בנימין זיינען אַרויסגעגאַנגען אַקעגן דעם פּאָלק-זיי זיינען אָפּגעצויגן געוואָרן פון שטאָט; און זיי האָבן אָנגעהויבן אַוועקלייגן פון דעם פּאָלק דערשלאָגענע אַזוי ווי די פּריערדיקע מאָל, אויפן פעלד, אויף די וועגן וואָס איינער גייט אַרויף קיין ביתאָל, און איינער קיין גבֿעה, אַרום דרייסיק מאָן פון ישראל.³² און די קינדער פון בנימין האָבן געוואָגט: זיי זיינען געשלאָגן פאַר אונדז אַזוי ווי צוערשט; אָבער די קינדער פון ישראל האָבן געוואָגט: לאַמיר אַנטלויפן און זיי אָפּציען פון שטאָט צו די וועגן.³³ און אַלע מענער פון ישראל זיינען אויפגעשטאַנען פון זייער אָרט, און האָבן זיך אויסגעשטעלט אין בַּע־לְחָמָר. און די לוייערער פון ישראל זיינען אַרויסגעשפרונגען פון זייער אָרט, פון מַצְרֵה־גִבֵּע.³⁴ און זיי זיינען געקומען פון אַקעגן גבֿעה, צען טויזנט געקליבענע מענער פון גאַנץ ישראל, און עס איז געווען אַ שווערע מלחמה; און יענע האָבן ניט געוויסט, אַז זיי טרעפט אַן אומגליק.³⁵ און גאָט האָט געשלאָגן בנימין פאַר ישראל, און די קינדער פון ישראל האָבן אומגעבראַכט פון בנימין אין יענעם טאָג פינף און צוואַנציק טויזנט און הונדערט מאָן; אַלע די אַזויקע האָבן געצויגן אַ שווערד.

³⁶ און די קינדער פון בנימין האָבן געזען, אַז זיי זיינען געשלאָגן. און די מענער פון ישראל האָבן געלאָזט אָרט פאַר די קינדער פון בנימין, וואָרום זיי האָבן זיך פאַרויכערט אויף די לוייערער וואָס זיי האָבן געשטעלט אויף גבֿעה.³⁷ און די לוייערער האָבן געאַיילט און זיך אַ לאָז געטאָן אויף גבֿעה, און די לוייערער האָבן אַריינגעצויגן, און האָבן געשלאָגן די גאַנצע שטאָט מיטן שאַרף פון שווערד.

³⁸ און אַן אָפרעד איז געווען ביי די מענער פון ישראל מיט די לוייערער, זיי וואָלן מאַכן אויפגיין אַ גרויס וואַלקן רויך פון שטאָט.³⁹ און זיי די מענער פון ישראל האָבן זיך אומגעקערט אין דער

מלחמה, און בנימין האָט אָנגעהויבן אַוועקלייגן דערשלאָגענע פון די מענער פון ישראל, אַרום דרייסיק מאָן, ווייל זיי האָבן געזאָגט: פאַרוואָר, געשלאָגן איז ער געשלאָגן פאַר אונדז, אַווי ווי אין דער ערשטער מלחמה—⁴⁰אַווי האָט דער וואָלקן אָנגעהויבן אויפגיין פון שטאָט, אַ ווייל רויך, און בנימין האָט זיך אומגעקערט הינטער זיך, ערשט די גאַנצע שטאָט איז אויפֿגעגאַנגען אין רויך צום הימל. ⁴¹און די מענער פון ישראל האָבן זיך אומגעקערט, און די מענער פון בנימין זיינען צעטומלט געוואָרן, וואָרום זיי האָבן געזען אַז אַן אומגליק האָט זיי געטראָפן. ⁴²און זיי האָבן זיך אַוועקגעקערט פאַר די מענער פון ישראל צום וועג פון מדבר, אָבער די מלחמה האָט זיי אָנגעיאָגט; און די וואָס פון די שטעט האָבן אים אומגעבראַכט אין זיין מיט. ⁴³זיי האָבן אַרומגערינגלט בנימין, אים נאָכגעיאָגט, צו מנוחה אים געטריבן, ביז קעגן גבֿעה צו זונאוּיפגאַנג. ⁴⁴און עס זיינען געפאַלן פון בנימין אַכצן טויזנט מאָן; אַלע די דאָזיקע, העלדישע לייט.

⁴⁵און זיי האָבן זיך פאַרקערט, און זיינען אַנטלאָפן צום מדבר, צום פעלו רמון, אָבער יענע האָבן נאָכגעקליבן פון זיי אויף די וועגן פינף טויזנט מאָן, און זיי האָבן זיי נאָכגעיאָגט ביז גדעום, און געשלאָגן פון זיי צוויי טויזנט מאָן. ⁴⁶און אַלע וואָס זיינען געפאַלן פון בנימין אין יענעם טאָג, זיינען געווען פינף און צוואַנציק טויזנט מאָן וואָס האָבן געצויגן אַ שווערד; אַלע די דאָזיקע, העלדישע לייט. ⁴⁷אָבער זעקס הונדערט מאָן האָבן זיך פאַרקערט, און זיינען אַנטלאָפן צום מדבר, צום פעלו רמון, און זיי זיינען געזעסן אין פעלו רמון פיר חדשים.

⁴⁸און די מענער פון ישראל האָבן זיך אומגעקערט צו די קינדער פון בנימין, און האָבן זיי געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד, פון דער גאַנצער שטאָט ביז אַ בהמה, ביז אַלץ וואָס

הָאֵט זיך דאָרטן געפונען; אויך האָבן זיי אַלע שטעט וואָס האָבן זיך דאָרטן געפונען, אַוועקגעלאָזט אין פֿייער.

כא יאָן די מענער פֿון ישׂראל האָבן געהאַט געשוואָרן אין מצפּה, אַזוי צו זאָגן: קיינער פֿון אונדז זאָל נישט געבן זיין טאָכטער צו בנימין פֿאַר אַ ווייב!² און דאָס פּאָלק איז געקומען קיין בית־אל, און זיי זיינען דאָרטן געזעסן ביזן אָונט פֿאַר גאַט, און זיי האָבן אויפֿגעהויבן זייער קול און געוויינט אַ גרויס געוויינ. ³ און זיי האָבן געזאָגט: פֿאַרוואָס, יהוה דו גאַט פֿון ישׂראל, איז דאָס געשען אין ישׂראל, עס זאָל היינט געמינערט ווערן פֿון ישׂראל איין שבת?

⁴ און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט זיך דאָס פּאָלק געפּעדערט, און זיי האָבן דאָרטן געבויט אַ מזבח, און אויפֿגעבראַכט בראַנדאָפּפּער און פּרידאָפּפּער. ⁵ און די קינדער פֿון ישׂראל האָבן געזאָגט: ווער איז פֿון אַלע שבטים פֿון ישׂראל, וואָס איז נישט אַרויפֿגעגאַנגען אין דער אַיינוואַמלונג צו גאַט? וואָרום אַ גרויסע שבועה איז געווען אַקעגן דעם וואָס איז נישט אַרויפֿגעגאַנגען צו גאַט קיין מצפּה, אַזוי צו זאָגן: טייטן זאָל ער געטייט ווערן!

⁶ און די קינדער פֿון ישׂראל האָט באַנג געטאָן אויף זייער ברודער בנימין, און זיי האָבן געזאָגט: אָפּגעשניטן געוואָרן איז היינט איין שבת פֿון ישׂראל! יוואָס זאָלן מיר טאָן וועגן ווייבער פֿאַר די געבליבענע, אַז מיר האָבן געשוואָרן ביי גאַט זיי נישט צו געבן פֿון אונדזערע טעכטער פֿאַר ווייבער? ⁷ האָבן זיי געזאָגט: איז ווער איינער דאָ פֿון די שבטים פֿון ישׂראל, וואָס איז נישט אַרויפֿגעגאַנגען צו גאַט קיין מצפּה? ערשט קיינער איז נישט געקומען אין לאַגער פֿון יבֿישגלעֿד צו דער אַיינוואַמלונג. ⁸ וואָרום דאָס פּאָלק איז איבערגעציילט געוואָרן, ערשט קיינער איז דאָרטן נישט געווען פֿון די באַווינער פֿון יבֿישגלעֿד.

¹⁰הָאָט די עדה געשיקט אַהין צוועלף טויזנט מאַן פון די העלדישע יונגען, און זיי האָבן זיי באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: גייט און איר זאָלט שלאָגן די באַוווינער פון יְבִישׁגִלָּד מיטן שאַרף פון שווערד, מיט די ווייבער און די קליינע קינדער. ¹¹און דאָס איז די זאך וואָס איר זאָלט טאָן: איטלאַכן מאַנספאַרשוי, און איטלאַכע ווייבספאַרשוי וואָס ווייס פון ליגן מיט אַ מאַנספאַרשוי, זאָלט איר פאַרטיליגן.

¹²הָאָבן זיי געפונען פון די באַוווינער פון יְבִישׁגִלָּד פיר הונדערט מיידלאַך יונגפרויען וואָס האָבן ניט געוויסט פון אַ מאַן דורך ליגן מיט אַ מאַנספאַרשוי; און זיי האָבן זיי געבראַכט אין לאַגער קיין שילו וואָס אין לאַנד כְּנָען.

¹³און די גאַנצע עדה האָט געשיקט און גערעדט צו די קינדער פון בנימין וואָס אין פעלו רמון, און זיי האָבן זיי צו גערופן שלום. ¹⁴און בנימין האָט זיך אומגעקערט אין יענער צייט, און זיי האָבן זיי געגעבן די ווייבספאַרשוינען וואָס זיי האָבן געלאָזט לעבן פון די ווייבספאַרשוינען פון יְבִישׁגִלָּד, אָבער אַפילו אַזוי זיינען ניט געווען גענוג פאַר זיי.

¹⁵און דעם פאָלק האָט באַנג געטאָן אויף בנימין, וואָס גאָט האָט געמאַכט אַ בראַך צווישן די שבטים פון ישראל. ¹⁶און די עלטסטע פון דער עדה האָבן געזאָגט: וואָס זאָלן מיר טאָן וועגן ווייבער פאַר די איבעריקע, אַז ווייבער זיינען פאַרטיליגט געוואָרן פון בנימין? ¹⁷און זיי האָבן געזאָגט: אַן אַנטרווענע ירושה מוז בלייבן בנימינען, כדי עס זאָל ניט אויסגעמעקט ווערן אַ שבט פון ישראל. ¹⁸מיר אָבער קענען זיי ניט געבן ווייבער פון אונדזערע טעכטער, וואָרום די קינדער פון ישראל האָבן געשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: פאַרשאַלטן דער וואָס גיט אַ ווייב צו בנימין! ¹⁹און זיי האָבן געזאָגט: אָט איז אַ יום־טוב צו גאָט פון יאָר צו יאָר אין שילו וואָס אין צפון פון בֵּית־אֵל, צו מזרח פון

דעם וועג וואָס גייט אויף פון בֵּית־אֵל קיין שָׁכֶם, און אין דָּרום פון לבֹּנָה.

²⁰און זיי האָבן געהײסן די קינדער פון בנימין, אַזוי צו זאָגן: גייט און איר זאָלט לוייערן אין די ווינגערטנער. ²¹און איר וועט צווען; און אָט ווי די טעכטער פון שילו וועלן אַרויסגיין צו טאַנצן אין די טענץ, אַזוי זאָלט איר אַרויסגיין פון די ווייני גערטנער, און אײך כאַפן איטלאַכער אַ ווייב פאַר זיך פון די טעכטער פון שילו, און אַוועקגיין אין לאַנד בנימין. ²²און עס וועט זיין, ווי זייערע פּאָטערס אָדער זייערע ברידער וועלן קומען זיך קריגן מיט אונדז, אַזוי וועלן מיר זאָגן צו זיי: לײט זעליקט זיי אונדז, וואָרום ניט פאַר איטלאַכן האָבן מיר געקריגן אַ ווייב אין דער מלחמה; איברינקנס האָט איר זיי ניט געגעבן, אַז איר זאָלט אַצונד שולדיק זיין.

²³האָבן די קינדער פון בנימין אַזוי געטאָן, און זיי האָבן גענומען ווייבער, לויט זייער צאָל, פון די טענצערנס וואָס זיי האָבן אַוועקגערויבט; און זיי זיינען געגאַנגען און האָבן זיך אומגעקערט צו זייער נחלה, און האָבן אָפּגעבויט די שטעט, און זיך באַזעצט אין זיי.

²⁴און די קינדער פון ישראל זיינען זיך פאַנאָדערגעגאַנגען פון דאָרטן אין יענער צײַט איטלאַכער צו זיין שבט און צו זיין משפּחה; און זיי זיינען אַוועק פון דאָרטן איטלאַכער צו זיין נחלה.

²⁵אין יענע טעג איז קיין מלך ניט געווען אין ישראל; איטלאַכער האָט געטאָן וואָס איז רעכט אין זיינע אויגן.

שמואל א

שמואל א

1	א	געבורט פון דעם נביא שמואל
1	ב	חנהס ליד
12	ב	די זינדיקייט פון עלי דעם פהנס זין
1	ג	גאָט אַנטפלעקט זיך צו שמואלן
1	ד	די ישראל ווערן געשלאָגן פאַר די פּלשתים
1	ה	דער אַרון פון גאָט ביי די פּלשתים
1	ו	די פּלשתים שיקן צוריק דעם אַרון
2	ז	די ישראל קערן זיך אום צו גאָט אין באַזיגן די פּלשתים
1	ח	די ישראל ווילן האָבן אַ מלך
1	ט	שאול טרעפט זיך מיט שמואלן
26	ט	שמואל זאָלפט שאולן
17	י	שאול ווערט אויסדערוויילט פאַר אַ מלך
1	יא	שאול באַזיגט דעם מלך פון צמון
1	יב	שמואל געזעננט זיך מיטן פּאָלק
1	יג	שמואל זאָגט אָן שאולן דאָס ענד פון זיין מלוכה
1	יד	יוֹנָתָן העלדישקייט
47	יד	שאולס מלחמות; שאולס משפחה
1	טו	שאולס מלחמה אויף עמלק. שמואלס צאָרן אויף שאולן
1	טז	שמואל זאָלפט דודן פאַר אַ מלך
14	טז	דוד קומט אָן ביי שאולן
1	יז	דוד טייט גליתן
1	יח	דודס פריינטשאַפט מיט יהונתןען
6	יח	שאול איז אַיפּערזוכטיק אויף דודן
17	יח	דוד נעמט דעם מלכס טאַכטער פאַר אַ ווייב

1	יט	דוד אַנטלויפט פון שאולן
1	כ	יהונתן שטעלט זיך איין פאַר דודן
2	כא	דוד אין נוב און אין גת
1	כב	שאול רעכנט זיך אָפּ מיט די כהנים פון נוב
1	כג	דוד וואַנדערט אַרום
1	כה	דוד און נָבָל פון כַּרְמֵל
1	כו	דודס באַגעגעניש מיט שאולן
1	כז	דוד ביי די פֿלשתיים
1	כח	שאולס לעצטע מלחמה. שאול ביי דער טויטנבאַשווערערן
		דער מלך אַכיש שיקט דודן צוריק פון דער מלחמה אַקעגן
1	כט	ישראל
1	ל	דוד נעמט צוריק דעם רויב פון עמֶלֶק
1	לא	שאולס טויט

שְׁמוּאֵל א

א יַעֲס אִיז געווען אַ מאַן פֿון רַמְתִּים־צוֹפִים, פֿון דעם געבערג פֿון אפרים, וואָס זײַן נאָמען איז געווען אַלְקָנָה, דער זון פֿון ירוֹחַם, דעם זון פֿון אַליהוּא, דעם זון פֿון תּוֹחוּ, דעם זון פֿון צוֹפֵן, אַן אפריםער. ² און ער האָט געהאַט צוויי ווייבער: דער נאָמען פֿון איינער איז געווען חַנָּה, און דער נאָמען פֿון דער צווייטער פֿנינָה; און פֿנינָה האָט געהאַט קינדער, און חַנָּה האָט קיין קינדער נישט געהאַט. ³ און יענער מאַן פֿלעגט פֿון יאָר צו יאָר אַרויפגיין פֿון זײַן שטאָט, זיך צו בוקן און צו שלאַכטן צו גאָט פֿון צבָאוֹת אין שִׁילוֹ. און עֲלִים צוויי זײַן, חֲפַנִי און פִּינְחָס, זײַנען דאָרטן געווען כֹּהֲנִים צו גאָט. ⁴ און ווי עס איז געווען דער טאָג, און אַלְקָנָה האָט געשלאַכט, אַזווי פֿלעגט ער געבן זײַן ווייב פֿנינָה און אַלע אירע זין און אירע טעכטער חֲלָקִים, ⁵ אָבער חַנָּה פֿלעגט ער געבן אַ טאָפּעלן חֶלֶק, וואָרום חַנָּה האָט ער לֵיב געהאַט, נאָר גאָט האָט פֿאַרשלאָסן איר טראַכט. ⁶ און די אַנדער ווייב האָט נאָך זי ערגערן געערגערט, פֿדי זי צו דערצערענען, ווייל גאָט האָט פֿאַרשלאָסן איר טראַכט. ⁷ און ווי ער פֿלעגט אַזווי טאָן יאָר אין יאָר, ווען זי איז אַרויפגעגאַנגען אין הויז פֿון גאָט, אַזווי פֿלעגט יענע זי ערגערן; און זי האָט געוויינט, און פֿלעגט נישט עסן. ⁸ האָט אַלְקָנָה איר מאַן געזאָגט צו איר: חַנָּה, פֿאַרוואָס וויינסטו? און פֿאַרוואָס עסטו נישט? און פֿאַרוואָס איז דײַן האַרץ פֿאַראומערט? בין איך דיר נישט בעסער פֿון צען קינדער?

⁹ איז חַנָּה אויפגעשטאַנען נאָכן עסן אין שִׁילוֹ און נאָכן

טרינקען—און עלי דער פהן איז געזעסן אויף אַ שטול ביי דעם ביישטידל פון גאַטס טעמפל—¹⁰און ווי זי איז געווען אין אַ ביטער געמיט, אזוי האָט זי מתפלל געווען צו גאַט, און האָט שטאַרק געוויינט. ¹¹און זי האָט אַ נדר געטאָן, און האָט געזאָגט: גאַט פון צבאות, אויב זען וועסטו זען די פייך פון דיין דינסט, און וועסט דאַכטן אָן מיר, און ניט פאַרגעסן אָן דיין דינסט, און וועסט שענקען דיין דינסט אַ קינד אַ זכר, וועל איך אים אָפגעבן צו גאַט אויף אַלע טעג פון זיין לעבן, און אַ שערמעסער וועט ניט אַרויפקומען אויף זיין קאָפּ.

¹²און עס איז געווען, ווי זי האָט לאַנג מתפלל געווען פאַר גאַט, אזוי האָט עלי אויפגעפאַסט איר מויל. ¹³וואָרום חנה, זי האָט גערעדט אין איר האַרצן; בלויז אירע ליפן האָבן זיך געשאַקלט, אָבער איר קול האָט זיך ניט געהערט; און עלי האָט זי גערעכנט פאַר אַ שיכורער. ¹⁴האָט עלי געזאָגט צו איר: ביז וואַנען וועסטו זיין שיכור? טו אָפּ דיין ווייך פון זיך. ¹⁵האָט חנה געענטפערט און האָט געזאָגט: ניין, מיין האַר, אַ פרוי מיט אַ שווער געמיט בין איך, און וויין און שטאַרק געטראַנק האָב איך ניט געטרונקען, נייערט איך האָב אויסגעגאַסן מיין זעל פאַר גאַט. ¹⁶זאָלסט ניט האַלטן דיין דינסט פאַר אַ נידער-טרעכטיקער פרוי, וואָרום פון מיין גרויס קלאַג און מיין ערגערניש האָב איך גערעדט ביז אַהער. ¹⁷האָט זיך אָפגערופן עלי און האָט געזאָגט: גיי לשלום, און דער גאַט פון ישראל זאָל שענקען דיין בקשה וואָס דו האָסט געבעטן פון אים. ¹⁸האָט זי געזאָגט: זאָל דיין דינסט געפינען לייטזעליקייט אין דייןע אויגן.

און די פרוי איז געגאַנגען אויף איר וועג, און זי האָט געגעסן, און האָט געקריגן אַן אַנדער פנים. ¹⁹און אין דער פרי האָבן זיי זיך געפעדערט, און זיי האָבן זיך געבוקט פאַר גאַט, און

הָאָבֶן זֶיךְ אֹמְגֵעֵקֶרֶט, אֹן וַיִּנְעַן גַּעֲקֹמַעַן אִין זַיַּעַר הוּיז קַיִן
 רָמָה. אֹן אֶלְקָנָה הָאָט דַּעֲרַקֶענט זַיִן וַיִּיב חֲנָה; אֹן גָּאָט הָאָט
 אָן אִיר גַּעֲדָאָכְט. ²⁰אֹן עַס אִיז גַּעֲוֹעַן נָאָכֵן אֹמְדַרִי פֹן דִּי
 טַעַג, הָאָט חֲנָה אֹיסִגַּעֲטֵרָאָן אֹן הָאָט גַּעֲבָאָרֵן אַ זֹן; אֹן זִי הָאָט
 גַּעֲרֹפֵן זַיִן נָאָמַעַן שְׁמוּאֵל, וַיִּיל: „פֹּן גָּאָט הָאָב אִיךְ אִים אֹיס־
 גַּעֲבַעַטֵן”.

²¹אֹן דַּעַר מָאָן אֶלְקָנָה מִיט זַיִן גָּאָנְצֵן הוּיזִגַּעֲזַיִנט אִיז אַרֹיפ־
 גַּעֲגָאָנְעַן צו שְׁלֶאָכְטֵן פֶּאָר גָּאָט דָּאָס שְׁלֶאָכְטֶאָפֶפֶעַר פֹּן יָאָר,
 אֹן זַיִן נַדַּר. ²²אָבַעַר חֲנָה אִיז נִיט אַרֹיפִגַּעֲגָאָנְעַן, וַוָּאָרוּם זִי
 הָאָט גַּעֲזָאָגַט צו אִיר מָאָן: בִּיז דַּעַר אִינְגַל וועט אַנטוּוֹיִנט ווערן;
 דַּעַנסִמָּאָל וועל אִיךְ אִים בַּרַעַנְעַן, אֹן עַר וועט זֶיךְ וַיִּיֹן פֶּאָר
 גָּאָט, אֹן וועט דָּאָרְטֵן בַּלִּיבֵן אֹיף שְׁטַעַנְדִּיק. ²³הָאָט אֶלְקָנָה
 אִיר מָאָן גַּעֲזָאָגַט צו אִיר: טו וַוָּאָס אִיז גוּט אִין דִּינַע אֹיגֵן; בַּלִּיב
 בִּיז דו וועסט אִים אַנטוּוֹיִנַעַן. זָאָל נָאָר גָּאָט מַקִּיִּים זַיִן זַיִן
 וַוָּאָרְט. אִיז דִּי פֶּרוּי גַּעֲבַלִּיבֵן; אֹן זִי הָאָט גַּעֲזַוִּיגֵן אִיר קִינַד בִּיז
 זִי הָאָט אִים אַנטוּוֹיִנט.

²⁴אֹן אַז זִי הָאָט אִים אַנטוּוֹיִנט, הָאָט זִי אִים אַרֹיפִגַּעֲבֵרֶאָכְט
 מִיט זֶיךְ, מִיט דַּרִי אָקֶסֵן, אֹן אִיִּן אִיפָה מַעַל, אֹן אַ לָאָגַל וַיִּיֹן;
 אֹן זִי הָאָט אִים גַּעֲבֵרֶאָכְט אִין הוּיז פֹּן גָּאָט אִין שִׁילוֹ, אֹן דַּעַר
 אִינְגַל אִיז גַּעֲוֹעַן יוֹג. ²⁵אֹן זַיִן הָאָבֶן גַּעֲשָׂאָכְטֵן דַּעַם אָקֶס, אֹן
 הָאָבֶן גַּעֲבֵרֶאָכְט דַּעַם אִינְגַל צו עֵלִין. ²⁶אֹן זִי הָאָט גַּעֲזָאָגַט:
 אִיךְ בַּעַט דִּיךְ, מִיִּן הָאָר, אַזוּי ווי דִּיִּן זַעַל לַעֲבַט, מִיִּן הָאָר,
 אִיךְ בִּין דִּי פֶּרוּי וַוָּאָס אִיז דָּאָ גַּעֲשְׁטָאָנְעַן לַעֲבֵן דִּיר, מַתְּפַלֵּל
 צו זַיִן צו גָּאָט. ²⁷אֹיף דַּעַמְדָּאָזִיקֵן אִינְגַל הָאָב אִיךְ מַתְּפַלֵּל
 גַּעֲוֹעַן, אֹן גָּאָט הָאָט מִיר גַּעֲשָׂאָנְקַעַן מִיִּן בַּקְּשָׁה וַוָּאָס אִיךְ הָאָב
 גַּעֲבַעַטֵן פֹּן אִים. ²⁸אֹן אֹיךְ אִיךְ הָאָב אִים גַּעֲלִיעַן צו גָּאָט;
 אַלַע טַעַג וַוָּאָס עַר לַעֲבַט, אִיז עַר גַּעֲלִיעַן צו גָּאָט. אֹן עַר
 הָאָט זֶיךְ דָּאָרְטֵן גַּעֲבֹקַט צו גָּאָט.

”וַוָּאָרְטֶשְׁפִּיל: שְׁאָלְתִּירֶה־שְׁאָלְתִּירֶה.”

ב ¹און חנה האָט מתפלל געווען, און האָט געזאָגט:

מיין האַרץ איז לוסטיק דורך גאָט,

מיין האַרן איז דערהויבן דורך גאָט;

מיין מויל איז ברייט אַקעגן מיינע פיינט,

וואַרום איך פריי זיך מיט דיין הילף.

²ניטאָ אַ הייליקער ווי יהוה,

וואַרום חוץ דיר איז ניטאָ;

און ניטאָ אַ פעלז ווי אונדזער גאָט.

³ניט מערן זאָלט איר הויכהאַפּערדיקע רייד,

ניט אַרויס זאָל פאַרשייטס פון אייער מויל,

וואַרום אַ גאָט פון וויסן איז יהוה,

און פון אים ווערן מעשים געוויגן.

⁴דער בויגן פון גיבורים ווערט צעבראַכן,

און געשטרויכלטע גורטן אָן קראַפּט.

⁵זאָטע פאַרדינגען זיך אום ברויט,

און הונגעריקע רוען אָפּ;

בעת די עקרה געבערט זיבן,

ווערט די רייכע אין קינדער פאַרוועלקט.

⁶גאָט טייט און מאַכט לעבעדיק,

ער מאַכט נידערן אין גרוב און ברענגט אויף.

⁷גאָט מאַכט אַרעם און מאַכט רייך,

ער דערנידערט און דערהייבט.

⁸ער ריכט אויף פון שטויב דעם אַרעמאַן,

פון מיסט הייבט ער אויף דעם אביון,

זיי צו זעצן מיט פירשטן,

און אַ טראָן פון כבוד מאַכט ער זיי אַרבן;

וואַרום גאָט זיינען די גרונטפעסטן פון דער ערד,

און ער האָט אויף זיי די וועלט געשטעלט.

9 די פיס פון זיינע פרומע באַהיט ער,
 און רשעים ווערן אין חושך פאַרשניטן;
 וואָרום ניט מיט כּוּחַ איז אַ מענטש שטאַרק.
 10 די וואָס קריגן אויף גאָט ווערן צעבראַכן;
 ער דונערט אין הימל אויף זיי;
 גאָט משפט די עקן פון דער ערד,
 און גיט מאַכט צו זיין מלך,
 און דערהייבט דעם האָרן פון זיין געזאַלבטן.

11 און אַלקָה איז אַוועק קיין רָמָה צו זיין הויז. און דער
 אינגל האָט געדינט גאָט לעבן עֲלֵי דעם כּהֵן.
 12 און עֲלֵים זין זיינען געווען נידערטרעכטיקע יונגען, זיי
 האָבן ניט געוואָלט וויסן פון גאָט. 13 און דער שטייגער פון די
 כּהֵנים מיטן פּאָלק איז געווען: ווער נאָר עמיצער עס האָט
 געשלאַכט אַ שלאַכטאַפּפער, אַזוי פלעגט קומען דעם כּהֵנס
 יונג, ווי מע האָט געקאַכט דאָס פלייש, מיטן דרייצייניקן גאָפּל
 אין זיין האַנט, 14 און פלעגט אַריינשטעכן אין בעקן אָדער אין
 פּאַן אָדער אין קעסל אָדער אין טאָפּ; וואָס נאָר דער גאָפּל
 האָט אַרויפגעבראַכט, האָט דער כּהֵן צוגענומען דערמיט.
 אַזוי פלעגן זיי טאָן צו גאַנץ ישראל וואָס זיינען געקומען אַהין
 קיין שילו. 15 נאָך איידער מען האָט געדעמפט דאָס פעטס,
 פלעגט קומען דעם כּהֵנס יונג, און זאָגן צו דעם מאַן וואָס האָט
 געשלאַכט: גיב פלייש צום בראָטן פאַרן כּהֵן, וואָרום ער וויל
 ניט נעמען פון דיר געקאַכט פלייש, נייערט רוי. 16 און אַז דער
 מאַן האָט צו אים געזאָגט: דעמפן זאָל מען אַקאַרשט דעמפן
 דאָס פעטס, און נעם דיר ווי דיין האַרץ געלוסט, אַזוי פלעגט
 ער זאָגן: ניין, דווקא איצט מוסטו געבן, אַניט נעם איך מיט
 געוואָלט. 17 און די זינד פון די יונגען איז געווען זייער גרויס

פֶּאָר גאַט, וואָרום די מענטשן האָבן מבוה געווען דעם קרבן פון גאַט.

¹⁸און שמואל איז געווען אַ דינער פֶּאָר גאַט, אַ אינגל אָנגעגורט אין אַ ליינענעם אַפֿוד. ¹⁹און אַ קליין מאַנטעלע פֿלעגט אים זיין מוטער מאַכן, און אים אַרויפברענגען פון יאָר צו יאָר, ווען זי איז אַרויפגעקומען מיט איר מאַן צו שלאַכטן דאָס שלאַכטאָפּפער פון יאָר. ²⁰און עֵלִי פֿלעגט בענטשן אַלקָהן און זיין ווייב, און זאָגן: זאָל דיר גאַט באַשערן זאָמען פון דערדאָזיקער ווייב פֶּאָר דער אָנטלייאונג וואָס איז אָנטליען געוואָרן צו גאַט. און זיי פֿלעגן גיין אַהיים. ²¹האַט אויך גאַט געדאַכט אָן חנה, און זי איז טראַגעדיק געוואָרן, און זי האָט געבאָרן דריי זין און צוויי טעכטער. און דער אינגל שמואל איז אויפגעוואַקסן ביי גאַט.

²²און עֵלִי איז געווען זייער אַלט; און ער האָט געהערט אַלץ וואָס זיינע זין טוען צו גאַנץ ישראל, און אַז זיי ליגן מיט די ווייבער וואָס זאָמלען זיך אַיין ביים אַיינגאַנג פון אַהל-מוֹעֵד. ²³און ער האָט צו זיי געזאָגט: פֶּאָרוואָס טוט איר אַזעלכע זאַכן? וואָרום איך הער אַייערע שלעכטע מעשים פון דעם דאָזיקן גאַנצן פֶּאָלק. ²⁴ניט, זין מיינע; וואָרום ניט גוט איז די הערונג וואָס איך הער דאָס פֶּאָלק פון גאַט פֶּאַרשפּרייטן. ²⁵אַז אַ מענטש זינדיקט קעגן אַ מענטשן, שטעלט זיך אַיין פֶּאַר אים בית-דין, אָבער אַז אַ מענטש זינדיקט קעגן גאַט, ווער וועט פֶּאַר אים בעטן? אָבער זיי האָבן ניט צוגעהערט צו דעם קול פון זייער פֶּאַטער; וואָרום גאַט האָט זיי געוואַלט טייטן.

²⁶און דער אינגל שמואל איז געוואָרן אַלץ גרעסער, און מער ווילגעפעליק אי ביי גאַט אי ביי לייטן.

²⁷און אַ געטלאַכער מאַן איז געקומען צו עֵלִי, און האָט צו אים געזאָגט: אַזוי האָט גאַט געזאָגט: איך האָב דאָך אָנטפלעקן

זיך אנטפלעקט צו דיין פאָטערס הויז בעת זיי זיינען געווען אין
 מצר'ים אונטער דעם הויז פון פֿרעהן,²⁸ און אים אויסדערוויילט
 פון אַלע שבטים פון ישראל פֿאַר אַ פֿהן צו מיר, אַרויפצוגיין
 אויף מיין מזבח, צו רייכערן וויירוין, צו טראָגן אַן אָפּוד פֿאַר
 מיר; און איך האָב געגעבן דיין פֿאָטערס הויז אַלע פֿייער-
 אָפּפער פון די קינדער פון ישראל.²⁹ פֿאַר וואָס טרעט איר
 אויף מיין שלאַכטאָפּפער און אויף מיין שפּייזאָפּפער וואָס איך
 האָב באַפוילן אין מיין ווינונג, און האַלטסט דינע זין אין מער
 כבוד ווי מיך, פֿדי אַיך צו שטאַפּן מיטן בעסטן פון יעטוועדער
 קרבן פון ישראל מיין פֿאַלק? ³⁰דרום זאָגט יהוה דער גאָט פון
 ישראל: זאָגן האָב איך געוועסט געוואָגט: דיין הויז און דיין
 פֿאָטערס הויז וועלן אומגיין פֿאַר מיר אויף אייביק; אָבער
 אַצינד, זאָגט גאָט, פֿאַרמיטן זאָל עס זיין פון מיר; וואָרום די
 וואָס גיבן מיר כבוד, וועל איך געבן כבוד, און די וואָס פֿאַר-
 אַכטן מיך, וועלן גרינגעשאַצט ווערן. ³¹זע, טעג קומען, און
 איך וועל אָפּהאַקן דיין אַרעם און דעם אַרעם פון דיין פֿאָטערס
 הויז, אַז אַ זקן וועט ניט זיין אין דיין הויז. ³²און וועסט קוקן ווי
 אַ שונא פון מיין ווינונג אויף איטלאַכן וואָס וועט גוטס טאָן
 ישראל; און אַ זקן וועט קיינמאָל ניט זיין אין דיין הויז. ³³און
 ניט איטלאַכן פון דיר וועל איך פֿאַרשניידן פון לעבן מיין מזבח,
 פֿדי צו מאַכן אויסגיין דינע אויגן און פֿאַרשמאַכטן דיין זעל;
 און אַלע אויפגעוואַקסענע אין דיין הויז וועלן שטאַרבן יונגע-
 לייט. ³⁴און דאָס וועט דיר זיין דער צייכן: וואָס וועט קומען אויף
 דינע צוויי זין, אויף חֲפִנִין און פֿינחסן—אין איין טאָג וועלן זיי
 בייַדע שטאַרבן. ³⁵און איך וועל מיר אויפשטעלן אַ געטרייען
 כֹּהֵן וואָס וועט טאָן אַזוי ווי אין מיין האַרצן און אין מיין זעל; און
 איך וועל אים אויפבויען אַ זיכער הויז, און ער וועט אומגיין
 פֿאַר מיין געזאַלבטן אַלע טעג. ³⁶און עס וועט זיין, איטלאַכער

וואָס בלייבט איבער אין דיין הויז, וועט קומען זיך בוקן צו אים אום אַ זילבערשטיק און אַ לעבל ברויט, און וועט זאָגן: נעם מיך צו, איך בעט דיך, צו איינער פון די כהונות, צו עסן אַ שטיקל ברויט.

ג און דער אינגל שמואל האָט געדינט גאָט לעבן עלין; און גאָטס וואָרט איז געווען זעלטן אין יענע טעג, קיין אָפּטע זעאוונג איז נישט געווען. ² און עס איז געווען אין יענע טעג, ווען עלי איז געלעגן אויף זיין אָרט—און זיינע אויגן האָבן אָנגעהויבן טונקל ווערן; ער האָט נישט געקענט זען—³ און דאָס ליכט פון גאָט איז נאָך נישט געווען אויסגעגאַנגען, און שמואל איז געלעגן אין טעמפל פון גאָט, וואָס דאָרטן איז געווען דער אָרון פון גאָט, ⁴ האָט גאָט גערופן צו שמואלן; האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך. ⁵ און ער איז צוגעלאָפן צו עלין, און האָט געזאָגט: דאָ בין איך; האָסט דאָך מיך גערופן. האָט ער געזאָגט: איך האָב נישט גערופן; לייג זיך צוריק. איז ער געגאַנגען און האָט זיך געלייגט. ⁶ האָט גאָט ווידער גערופן שמואלן, און שמואל איז אויפֿגעשטאַנען און איז צוגעגאַנגען צו עלין, און האָט געזאָגט: דאָ בין איך; האָסט דאָך מיך גערופן. האָט ער געזאָגט: איך האָב נישט גערופן, מיין זון; לייג זיך צוריק.

⁷ און שמואל האָט נאָך נישט געקענט גאָט, און דאָס וואָרט פון גאָט האָט זיך נאָך נישט געהאַט אַנטפלעקט צו אים.

⁸ האָט גאָט ווידער גערופן שמואלן צום דריטן מאל. און ער איז אויפגעשטאַנען, און איז צוגעגאַנגען צו עלין, און האָט געזאָגט: דאָ בין איך; האָסט דאָך מיך גערופן. האָט עלי פאַרשטאַנען אַז גאָט רופט דעם אינגל. ⁹ און עלי האָט געזאָגט צו שמואלן: גיי לייג זיך; און עס וועט זיין, אַז מע וועט רופן צו דיר, זאָלסטו זאָגן: רעד, גאָט, וואָרום דיין קנעכט הערט.

איז שמואל געגאנגען און האָט זיך געלייגט אויף זיין אָרט.
 10 און גאָט איז געקומען און האָט זיך אוועקגעשטעלט, און האָט
 גערופן אזוי ווי די פריערדיקע מאָל: שמואל! שמואל! האָט
 שמואל געזאָגט: רעד, וואָרום דיין קנעכט הערט. 11 האָט גאָט
 געזאָגט צו שמואלן: זע, איך טו אַ זאָך אין ישראל, אַז איטלאַכער
 וואָס הערט עס, וועלן קלינגן זיינע ביידע אויערן. 12 אין יענעם
 טאָג וועל איך מקיים זיין אויף עלין אַלץ וואָס איך האָב גערעדט
 וועגן זיין הויז, פון אָנהייב ביזן סוף. 13 וואָרום איך האָב אים
 אָנגעזאָגט אַז איך פאַרמשפט זיין הויז אויף אייביק, פאַר דער
 זינד, וואָס ער האָט געוויסט אַז זיינע זין ברענגען אַ קללה אויף
 זיך, און האָט זיי נישט געווערט. 14 און דרום האָב איך געשוואָרן
 אויף עליס הויז: אויב די זינד פון עליס הויז וועט פאַרגעבן
 ווערן דורך שלאַכטאָפּפער אָדער דורך שפייזאָפּפער אויף
 אייביק!

15 און שמואל איז געלעגן ביז אין דער פרי, און ער האָט
 געעפנט די טירן פון גאָטס הויז. און שמואל האָט מורא געהאַט
 צו דערציילן די זעאונג צו עלין. 16 האָט עלי גערופן שמואלן,
 און האָט געזאָגט: שמואל מיין זון! האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך.
 17 האָט ער געזאָגט: וואָס איז די זאָך וואָס ער האָט צו דיר
 גערעדט? זאָלסט נישט פאַרלייקענען פון מיר, איך בעט דיך.
 זאָל דיר-גאָט טאָן אזוי און נאָך מער, אויב דו וועסט פון מיר
 פאַרלייקענען אַ וואָרט פון אַלע ווערטער וואָס גאָט האָט צו
 דיר גערעדט. 18 האָט שמואל אים דערציילט אַלע ווערטער,
 און נישט פאַרלייקנט פון אים. און ער האָט געזאָגט: ער איז
 יהוה; וואָס איז גוט אין זיינע אויגן, זאָל ער טאָן.

19 און שמואל איז געוואַקסן, און גאָט איז געווען מיט אים,
 און ער האָט פון אַלע זיינע ווערטער נישט געלאָזט פאַלן צו דער
 ערד. 20 און גאַנץ ישראל פון דן און ביז באַר-שבע האָט געוויסט

אז שמואל איז באַגלויבט געוואָרן פֿאַר אַ נביא פֿון גאָט. ²¹און גאָט האָט זיך ווידער באַוווּן אין שילו; וואָרום גאָט האָט זיך אַנטפלעקט צו שמואלן אין שילו דורך דעם וואָרט פֿון גאָט. **ד** יאון דאָס וואָרט פֿון שמואלן איז אַרויס צו גאַנץ ישראל.

און ישראל איז אַרויסגעגאַנגען אויף מלחמה אַקעגן די פֿלשתים, און זיי האָבן געלאַגערט ביי אַבְדֿֿעָר, און די פֿלשתים האָבן געלאַגערט אין אַפֿק. ²און די פֿלשתים האָבן זיך אויסגעשטעלט אַקעגן ישראל, און די מלחמה האָט זיך פֿאַרשפּרייט, און ישראל איז געשלאָגן געוואָרן פֿאַר די פֿלשתים; און זיי האָבן געטייט אין דער שלאַכט אויפֿן פעלד אַרום פיר טויזנט מאַן. ³און אז דאָס פֿאַלק איז צוריקגעקומען אין לאַגער, האָבן די עלטסטע פֿון ישראל געזאָגט: פֿאַרוואָס האָט אונדז היינט גאָט געשלאָגן פֿאַר די פֿלשתים? לאַמיר אַריבערנעמען צו אונדז פֿון שילו דעם אַרון פֿון גאָטס בונד, כדי ער זאָל קומען צווישן אונדז, און אונדז העלפֿן פֿון דער האַנט פֿון אונדזערע פֿיינט.

⁴האָט דאָס פֿאַלק געשיקט קיין שילו, און זיי האָבן אַריבער געטראָגן פֿון דאָרטן דעם אַרון פֿון דעם בונד פֿון גאָט פֿון צבֿאות וואָס זיצט איבער די כּרובים; און דאָרטן זיינען געווען עלים צוויי זין ביי דעם אַרון פֿון גאָטס בונד, חֶפְנִי און פֿינחס. ⁵און עס איז געווען, ווי דער אַרון פֿון גאָטס בונד איז אָנגעקומען אין לאַגער, אזוי האָבן גאַנץ ישראל געשאַלט אַ גרויסע שאַלונג, אז די ערד איז פֿאַרהילכט געוואָרן. ⁶און די פֿלשתים האָבן געהערט דעם קול פֿון דער שאַלונג, און זיי האָבן געזאָגט: וואָס איז דער קול פֿון דערדאָזיקער גרויסער שאַלונג אין לאַגער פֿון די עברים? און זיי זיינען געוואָרן געוואָרן אז דער אַרון פֿון גאָט איז אָנגעקומען אין לאַגער. יאון די פֿלשתים האָבן מורא

געקראָגן, וואָרום זיי האָבן געזאָגט: יהוה איז געקומען אין לאַגער. און זיי האָבן געזאָגט: וויי אונדז! וואָרום אַזוי-וואָס איז ניט געשען נעכטך איינערנעכטן. ⁸ וויי אונדז! ווער וועט אונדז מציל זיין פון דער האַנט פון די דאָזיקע מאַכטיקע געטער? דאָס זיינען דאָך די געטער וואָס האָבן געשלאָגן די מצרים מיט אַלערליי שלעק אין מדבר. ⁹ שטאַרקט אַיך, און זייט מענער, איר פֿלשתים, כדי איר זאָלט ניט דינען די עברים, אַזוי ווי זיי האָבן אַיך געדינט; דרום זייט מענער, און איר זאָלט מלחמה האַלטן. ¹⁰ און די פֿלשתים האָבן מלחמה געהאַלטן, און ישראל איז געשלאָגן געוואָרן, און זיי זיינען אַנטלאָפן איטלאַכער צו זיינע געצעלטן. און עס איז געווען זייער אַ גרויסער שלאַק, און עס זיינען געפֿאלן פון ישראל דרייסיק טויזנט פּוּסגייער. ¹¹ און דער אָרון פון גאָט איז צוגענומען געוואָרן, און עֵלִים צוויי זין זיינען געטייט געוואָרן, תּוֹפְנִי און פִּינחס.

¹² און אַ מאַן פון בנימין איז אַנטלאָפן פון שלאַכטפעלד, און ער איז אָנגעקומען קיין שילו אין דעם אייגענעם טאָג, מיט זיינע קליידער צעריסן, און ערד אויף זיין קאָפּ. ¹³ און ווי ער איז געקומען, ערשט עלי ויצט אויף אַ שטול ביים וועג, אויס-קוקנדיק; וואָרום זיין האַרץ האָט געציטערט וועגן דעם אָרון פון גאָט. און דער מאַן איז געקומען אַנזאָגן אין שטאָט, און די גאַנצע שטאָט האָט אויפגעשריען. ¹⁴ און עלי האָט געהערט דעם קול פון דעם געשריי, און האָט געזאָגט: וואָס איז דער קול פון דעם דאָזיקן ליאַרעם? האָט דער מאַן געאַיילט און איז צוגעקומען, און האָט עֵלִין דערציילט. ¹⁵ און עלי איז געווען אַכט און ניינציק יאָר אַלט, און זיינע אויגן זיינען געווען שטאַר, און ער האָט ניט געקענט זען. ¹⁶ האָט דער מאַן געזאָגט צו עֵלִין: איך בין דער וואָס איז געקומען פון שלאַכטפעלד, און בין היינט אַנטלאָפן פון שלאַכטפעלד. האָט ער געזאָגט: ווי איז די זאַך

געווען, מײן זון? ¹⁷האָט דער אָנוואַגער געענטפערט און האָט געזאָגט: ישראל איז אַנטלאָפֿן פֿאַר די פֿלשתיים, און עס איז אויך געווען אַ גרויסער שלאַק צווישן פֿאַלק, און אויך דייע בײַדע זײַן זײַנען געטייט געוואָרן, חפני און פינחס, און דער אַרון פֿון גאָט איז אַוועקגענומען געוואָרן.

¹⁸און עס איז געווען, ווי ער האָט דערמאָנט דעם אַרון פֿון גאָט, אַזוי איז ער אַראָפֿגעפֿאַלן פֿון שטױל הינטערוויילאָך בײַן זײַט פֿון טויער, און זײַן געניק האָט זיך צעבראַכן, און ער איז געשטאַרבן; וואָרום דער מאַן איז געווען אַלט און שווערלייביק. און ער האָט געמשפֿט ישראל פֿערציק יאָר.

¹⁹און זײַן שנוּר, פינחסעס ווייב, איז געווען טראַגעדיק צום געווינען, און ווי זי האָט געהערט די הערונג, אַז דער אַרון פֿון גאָט איז אַוועקגענומען געוואָרן, און איר שווער און איר מאַן זײַנען טויט, אַזוי האָט זי זיך אַראָפֿגעלאָזט און האָט געבאַרן, וואָרום אירע ווייען זײַנען געקומען אויף איר. ²⁰און בעת איר שטאַרבן, האָבן די ווייבער וואָס זײַנען געשטאַנען לעבן איר, צו איר געזאָגט: וואָלסט ניט מורא האָבן, וואָרום אַ זון האָסטו געבאַרן. אָבער זי האָט ניט געענטפערט, און ניט צוגעטאָן איר האַרץ. ²¹און זי האָט גערופֿן דעם אינגל איר־כבוד*, אַזוי צו זאָגן: אָפֿגעטאָן פֿון דער אַרון פֿון גאָט, און וועגן איר שווער און איר מאַן. ²²און זי האָט געזאָגט: אָפֿגעטאָן האָט זיך דער כבוד פֿון ישראל, וואָרום דער אַרון פֿון גאָט איז אַוועקגענומען געוואָרן.

ה יאון די פלשתיים האָבן גענומען דעם אַרון פֿון גאָט, און האָבן אים געבראַכט פֿון אַבְדֿעֶזֶר קײן אַשדוד. ²און די פלשתיים האָבן גענומען דעם אַרון פֿון גאָט, און האָבן אים

געבראַכט אין הויז פון דגון, און אים אַוועקגעשטעלט לעבן דגון. ³און די אַשדודער האָבן זיך געפּעדערט אויף מאָרגן, ערשט דגון ליגט אַנידערגעפּאַלן אויף זיין פנים צו דער ערד פאַר דעם אַרון פון גאָט; האָבן זיי גענומען דגון, און האָבן אים אומגעקערט אויף זיין אַרט. ⁴און זיי האָבן זיך געפּעדערט אויף מאָרגן אין דער פרי, ערשט דגון ליגט אַנידערגעפּאַלן אויף זיין פנים צו דער ערד פאַר דעם אַרון פון גאָט, און דער קאָפּ פון דגון און זיינע ביידע האַנטפּלעכן ליגן אַפּגעהאַקט אויפן שוועל; נאָר [דער לייב פון] דגון איז אים געבליבן. ⁵דרום טרעטן ניט די פריסטער פון דגון, און אַלע וואָס קומען אין הויז פון דגון, אויף דעם שוועל פון דגון אין אַשדוד ביז אויף היינטיקן טאָג.

⁶און די האַנט פון גאָט איז געווען שווער אויף די אַשדודער און ער האָט זיי פאַרוויסט, און האָט זיי געפּלאָגט מיט בלאַטערן—אַשדוד מיט אירע געמאַרקן. ⁷און ווי די אַשדודער האָבן געזען אז עס האַלט אַזוי, האָבן זיי געזאָגט: דער אַרון פון דעם גאָט פון ישראל טאָר ניט בלייבן ביי אונדז, וואָרום זיין האַנט איז האַרט אויף אונדז און אויף דגון אונדזער גאָט.

⁸און זיי האָבן געשיקט און האָבן אַיינגעזאַמלט צו זיך אַלע פירשטן פון די פּלשתים, און זיי האָבן געזאָגט: וואָס זאָלן מיר טאָן מיט דעם אַרון פון דעם גאָט פון ישראל? האָבן יענע געזאָגט קיין גת זאָל אַריבערגיין דער אַרון פון דעם גאָט פון ישראל. און זיי האָבן אַריבערגעטראָגן דעם אַרון פון דעם גאָט פון ישראל.

⁹און עס איז געווען, נאָכדעם ווי זיי האָבן אים אַריבער-געטראָגן, איז די האַנט פון גאָט געווען אין דער שטאָט מיט זייער אַ גרויסער מהומה, און ער האָט געפּלאָגט די מענטשן פון דער שטאָט פון קליין ביז גרויס, און עס האָבן אויסגעבראַכן ביי זיי

בלאָטערן. ¹⁰האַבן זיי אַוועקגעשיקט דעם אַרון פון גאַט קיין עקרון.

און עס איז געווען, ווי דער אַרון פון גאַט איז אָנגעקומען קיין עקרון, האָבן די עקרוֹנער געשריען, אַזוי צו זאָגן: מע האָט אַריבערגעבראַכט צו מיר דעם אַרון פון דעם גאַט פון ישראל, צו טייטן מיך און מיין פּאָלק. ¹¹און זיי האָבן געשיקט און האָבן איינגעזאַמלט אַלע פירשטן פון די פּלשתיים, און זיי האָבן געזאָגט: שיקט אַוועק דעם אַרון פון דעם גאַט פון ישראל, און זאָל ער זיך אומקערן צו זיין אַרט, כדי ער זאָל ניט טייטן מיך און מיין פּאָלק. וואָרום אַ טויט־הומה איז געווען אין דער גאַנצער שטאַט; די האַנט פון גאַט איז דאָרטן געווען זייער שווער. ¹²און די מענטשן וואָס זיינען ניט געשטאַרבן, זיינען געפּלאָגט געוואָרן מיט בלאָטערן, און דאָס געשריי פון דער שטאַט איז אַרויף ביזן הימל.

ן יאָן דער אַרון פון גאַט איז אָפּגעווען אין פעלד פון די פּלשתיים זיבן חדשים. ²האַבן די פּלשתיים גערופן די פּריסטער און די וואָרוואַגער, אַזוי צו זאָגן: וואָס זאָלן מיר טאָן מיט דעם אַרון פון גאַט? מאַכט אונדז וויסן מיט וואָס מיר זאָלן אים אָפּשיקן צו זיין אַרט. ³האַבן זיי געזאָגט: אַז איר שיקט אָפּ דעם אַרון פון דעם גאַט פון ישראל, זאָלט איר אים ניט אָפּשיקן מיט ליידיקן; נייערט אָפּצאָלן זאָלט איר אים אָפּצאָלן אַ שולד־אָפּפער; דענסמאָל וועט איר געהיילט ווערן, און אייך וועט באַוווּסט ווערן פאַרוואָס זיין האַנט האָט זיך ניט אָפּגעטאָן פון אייך. ⁴האַבן זיי געזאָגט: וואָס זאָל זיין דאָס שולדאָפּפער וואָס מיר זאָלן אים אָפּצאָלן? האָבן זיי געזאָגט: לויט דער צאָל פון די פירשטן פון די פּלשתיים, פינף גילדערנע בלאָטערן און פינף גילדערנע מייז; וואָרום איין מגפה איז געווען אויף אַלעמען און אויף אייערע פירשטן. ⁶דרום זאָלט איר מאַכן די

געשטאלטן פון אייערע בלאַטערן, און די געשטאלטן פון
 אייערע מיין, וואָס פאַרדאַרבן אייער לאַנד, און איר זאָלט געבן
 כבוד צום גאָט פון ישראל; אפשר וועט ער פאַרגרינגערן זיין
 האַנט פון אייך, און פון אייערע געטער, און פון אייער לאַנד.
 און נאָך וואָס זאָלט איר האַרט מאַכן אייער האַרץ, אזוי ווי די
 מצרים און פֿרעה האָבן האַרט געמאַכט זייער האַרץ? פאַרוואָר,
 אז ער האָט זיך אָנגעטאָן אָן זיי, האָבן זיי זיי אוועקגעלאָזן, און זיי
 זיינען אוועקגעגאַנגען. און אַצונד, נעמט און מאַכט אַ נייעם
 וואָגן, און צוויי געקעלבטע קי, וואָס אויף זיי איז ניט אַרויף אַ
 יאָך; און איר זאָלט איינשפאַנען די קי אין דעם וואָגן, און אומד
 קערן זייערע קעלבער פון הינטער זיי אַהיים. און איר זאָלט
 נעמען דעם אָרון פון גאָט, און אים אַרויפלייגן אויפן וואָגן, און
 די גילדערנע זאַכן וואָס איר זאָלט אים אָפּ פאַר אַ שולד-
 אַפּפער, זאָלט איר אַריינטאָן אין אַ קאַסטן אים ביין זייט; און
 איר זאָלט אים אוועקלאָזן ער זאָל גיין. וועט איר זען, אויב
 מיט דעם וועג פון זיין געמאַרק וועט ער אַרויפגיין, קיין בית-
 שֶׁמֶשׁ, האָט ער אונדז געטאָן דאָסדאָזיקע גרויסע ביין, און אויב
 ניט, וועלן מיר וויסן אז ניט זיין האַנט האָט אונדז געטראָפן; דאָס
 איז אונדז אַ סיבה געשען.

¹⁰האָבן די מענטשן אזוי געטאָן; און זיי האָבן גענומען צוויי
 געקעלבטע קי, און זיי איינגעשפאַנט אין אַ וואָגן, און זייערע
 קעלבער האָבן זיי פאַרשפאַרט אין דער היים. ¹¹און זיי האָבן
 אַרויפגעטאָן אויפן וואָגן דעם אָרון פון גאָט, און דעם קאַסטן
 מיט די גילדערנע מיין און די געשטאלטן פון זייערע בלאַטערן.
¹²און די קי האָבן זיך פאַרנומען גלייך מיטן וועג, אויפן וועג פון
 בית-שֶׁמֶשׁ; אויף איין שליאַך זיינען זיי געגאַנגען, געגאַנגען און
 געמרוקעט, און זיי האָבן זיך ניט אָפּגעקערט רעכטס אָדער

לינקס. און די פירשטן פון די פלשתיים זיינען געגאנגען הינטער זיי ביז דעם געמארק פון בית־שמש.

¹³און די בית־שמשער האָבן געשניטן דעם שניט פון ווייץ אין טאַל, און זיי האָבן אויפגעהויבן זייערע אויגן, און האָבן דערוען דעם אָרון, און האָבן זיך דערפרייט אים צו זען. ¹⁴און דער וואָגן איז צוגעקומען צו דעם פעלד פון יהושוע דעם בית־שמשער, און האָט זיך דאָרטן אָפגעשטעלט. און דאָרטן איז געווען אַ גרויסער שטיין, האָבן זיי צעהאקט דאָס האַלץ פון וואָגן, און די קי האָבן זיי אויפגעבראַכט אַ בראַנדאָפּפּער צו גאָט. ¹⁵און די לויים האָבן אַראָפגענומען דעם אָרון פון גאָט, און דעם קאַסטן וואָס מיט אים, וואָס דרינען זיינען געווען די גילדערנע זאַכן, און אַרויפגעטאַן אויף דעם גרויסן שטיין. און די מענטשן פון בית־שמש האָבן אויפגעבראַכט בראַנדאָפּפּער און געשלאַכט שלאַכטאָפּפּער אין יענעם טאַג צו גאָט.

¹⁶און די פינף פירשטן פון די פלשתיים האָבן דאָס געווען, און זיי האָבן זיך אומגעקערט קיין עקרוֹן אין דעם אייגענעם טאַג.

¹⁷ואון דאָס זיינען די גילדערנע בלאַטערן וואָס די פלשתיים האָבן אָפגעצאָלט אַ שוילדאָפּפּער צו גאָט: פאַר אַשדוד איינער, פאַר עֶזָה איינער, פאַר אַשקלון איינער, פאַר גת איינער, פאַר עקרוֹן איינער. ¹⁸און די גילדערנע מיז זיינען געווען די צאָל פון אַלע שטעט פון די פלשתיים אונטער די פינף פירשטן, פון אַ פעסטונגשטאָט און ביז אַן אָפּענעם דאָרף, און ביז דעם גרויסן שטיין, וואָס זיי האָבן אויף אים אַרויפגעלייגט דעם אָרון פון גאָט; ער איז ביז אויף היינטיקן טאַג אין דעם פעלד פון יהושוע דעם בית־שמשער.

¹⁹און ער האָט געשלאָגן צווישן די מענטשן פון בית־שמש, ווייל זיי האָבן געקוקט אויף דעם אָרון פון גאָט, און ער האָט

געשלאָגן צווישן דעם פּאָלק זיבעציק מאָן און פופציק טויזנט מאָן. און דאָס פּאָלק האָט געטרויערט וואָס גאָט האָט געשלאָגן צווישן דעם פּאָלק אַ גרויסן שלאַק. ²⁰ און די מענטשן פון בית־שמש האָבן געזאָגט: ווער קען באַשטיין פאַר יהוה, דעמדאָזיקן הייליקן גאָט? און צו וועמען זאָל ער אַרויפגיין פון אונדז?
²¹ האָבן זיי געשיקט שלוחים צו די באַוווינער פון קרית־יערים, אַזוי צו זאָגן: די פּלשתים האָבן אומגעקערט דעם אָרון פון גאָט. נידערט אַראָפּ, נעמט אים אַרויף צו אײך.

און די מענטשן פון קרית־יערים זיינען געקומען, און האָבן אַרויפגעבראַכט דעם אָרון פון גאָט, און אים געבראַכט אין הויז פון אַבינדבן אויפן בערגל; און אַלעזר זיין זון האָבן זיי געהייליקט צו היטן דעם אָרון פון גאָט.

² און עס איז געווען: פון זינט דעם טאָג וואָס דער אָרון איז פאַרבליבן אין קרית־יערים האָבן זיך געמערט די טעג, און עס זיינען געוואָרן צוואַנציק יאָר; און דאָס גאַנצע הויז פון ישראל האָט געבענקט נאָך יהוה. ³ און שמואל האָט געזאָגט צום גאַנצן הויז פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: אויב מיט אַייער גאַנצן האַרצן קערט איר אײך אום צו יהוה, טוט אָפּ די פּרעמדע געטער פון צווישן אײך, און די עשתרות, און ברייט אָן אַייער האַרץ צו יהוה, און דינט אים אַליין, און ער וועט אײך מציל זיין פון דער האַנט פון די פּלשתים.

⁴ האָבן די קינדער פון ישראל אָפּגעטאָן די בעל־געטער און די עשתרות, און זיי האָבן געדינט יהוה אַליין. ⁵ און שמואל האָט געזאָגט: זאַמלט אײן גאַנץ ישראל קיין מצפּה, און איך וועל מתפלל זיין פאַר אײך צו גאָט.

⁶ האָבן זיי זיך אַינגעזאַמלט קיין מצפּה, און זיי האָבן געשעפט וואַסער און אויסגעגאָסן פאַר גאָט, און זיי האָבן

געפֿאָסט אין יענעם טאָג, און געזאָגט דאָרטן: מיר האָבן געזינדיקט צו גאָט.

און שמואל האָט געמשפּט די קינדער פון ישראל אין מצִפֶּה. יאָן די פֿלשתיים האָבן געהערט, אַז די קינדער פון ישראל האָבן זיך אַיינגעזאַמלט קיין מצִפֶּה, און די פירשטן פון די פֿלשתיים זיינען אַרויפגעאַנגען קעגן ישראל. און די קינדער פון ישראל האָבן דערהערט, און האָבן מורא געהאַט פֿאַר די פֿלשתיים. ⁸ און די קינדער פון ישראל האָבן געזאָגט צו שמואלן: זאָלסט ניט אויפהערן שרײַען פון אונזערטוועגן צו יהוה אונדזער גאָט, ער זאָל אונדז העלפֿן פון דער האַנט פון די פֿלשתיים.

⁹ האָט שמואל גענומען אַ מילכלעמעלע, און האָט עס אויפֿ־געבראַכט אין גאַנצן אַ בראַנדאָפֿפּער צו גאָט. און שמואל האָט געשריען צו גאָט פֿאַר ישראל, און גאָט האָט אים געענטפּערט.

¹⁰ און עס איז געווען, ווי שמואל ברענגט אויף דאָס בראַנד־אַפּפּער, אַזוי האָבן די פֿלשתיים געענט אַויף מלחמה אַקעגן ישראל; אָבער גאָט האָט געדונערט מיט גרויס געפּילדער אין יענעם טאָג אויף די פֿלשתיים, און ער האָט זיי פֿאַרטומלט, און זיי זיינען געשלאָגן געוואָרן פֿאַר ישראל. ¹¹ און די מענער פון ישראל זיינען אַרויסגעאַנגען פון מצִפֶּה, און האָבן נאָכגעיאָגט די פֿלשתיים, און זיי געשלאָגן ביז אונטער בית־כָּר.

¹² און שמואל האָט גענומען אַ שטיין, און האָט אים אויפֿ־געשטעלט צווישן מצִפֶּה און צווישן שן, און האָט גערופן זיין נאָמען אָבן־עֶזֶר, וואָרום ער האָט געזאָגט: ביז דאַנען האָט אונדז גאָט געהאַלפֿן.

¹³ און די פֿלשתיים זיינען אונטערטעניק געוואָרן, און זיי זיינען מער ניט געקומען אין דעם גבול פון ישראל. און די האַנט פון גאָט איז געווען אויף די פֿלשתיים אַלע טעג פון שמואלן.

¹⁴און די שטעט וואָס די פּלשתים האָבן געהאַט צוגענומען פון ישראל, האָבן זיך אומגעקערט צו ישראל, פון עקרון און ביז נת און זייער געמאַרק האָט ישראל מציל געווען פון דער האַנט פון די פּלשתים.

און עס איז געווען שלום צווישן ישראל און צווישן דעם אַמורי.

¹⁵און שמואל האָט געמשפּט ישראל אַלע טעג פון זיין לעבן. ¹⁶און ער פלעגט גיין יאָר אַיין יאָר אויס און אַרומגיין קיין בית אל, און גלגל, און מצפה, און משפטן ישראל אין אַלע דידאָזיקע ערטער. ¹⁷און זיין צוריקקער פלעגט זיין קיין רמה, וואָרום דאָרטן איז געווען זיין הויז, און דאָרטן האָט ער געמשפּט ישראל; און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו גאָט.

¶ ¹און עס איז געווען, אז שמואל איז אַלט געוואָרן, האָט ער געמאַכט זיינע זין שופטים אויף ישראל. ²און דער נאָמען פון זיין ערשטגעבאַרענעם זון איז געווען יואל, און דער נאָמען פון דעם צווייטן פון אים אַביה; זיי זיינען געווען שופטים אין באַר־שבע. ³און זיינע זין זיינען ניט געגאַנגען אין זיינע וועגן, און זיי האָבן זיך אָפּגענייגט נאָך געוויין, און האָבן גענומען שוחד, און פאַרדרייט דעם משפּט.

⁴האָבן זיך אַיינגעזאַמלט אַלע עלטסטע פון ישראל, און זיי זיינען געקומען צו שמואלן קיין רמה, ⁵און האָבן צו אים געזאָגט: זע, דו ביסט אַלט, און דייע זין גייען ניט אין דייע וועגן. אַצונד, מאַך אונדז אַ מלך אונדז צו משפטן אַזוי ווי אַלע פעלקער.

⁶און די זאַך איז געווען שלעכט אין די אויגן פון שמואלן, אז זיי האָבן געזאָגט: גיב אונדז אַ מלך אונדז צו משפטן. און שמואל האָט מתפלל געווען צו גאָט. ⁷האָט גאָט געזאָגט צו

שמואלן: הער צו דעם קול פון דעם פּאָלק אין אַלץ וואָס זיי זאָגן צו דיר; וואָרום ניט דײַך האָבן זיי פּאַראַכט, נאָר מיך האָבן זיי פּאַראַכט פון צו קיניגן איבער זיי. ⁸אָזוי ווי אַלע זייערע טואונגען וואָס זיי האָבן געטאָן פון דעם טאָג וואָס איך האָב זיי אויפגעבראַכט פון מצרים און ביז היינטיקן טאָג, וואָס זיי האָבן מיך פּאַרלאָזן און געדינט פרעמדע געטער, אָזוי טוען זיי אויך צו דיר. ⁹און אַצונד, הער צו זייער קול, נאָר וואָרענען זאָלסטו זיי וואָרענען, און זיי דערציילן דעם שטייגער פון דעם מלך וואָס וועט קיניגן איבער זיי.

¹⁰האַט שמואל געזאָגט אַלע ווערטער פון גאָט צו דעם פּאָלק וואָס האָט פּאַרלאָנגט פון אים אַ מלך. ¹¹און ער האָט געזאָגט: דאָס וועט זיין דער שטייגער פון דעם מלך וואָס וועט קיניגן איבער אײך: אײערע זין וועט ער צונעמען און וועט זיי פּאַרטאָן פאַר זיך ביי זיין רייטוואָגן, און ביי זיינע פּערד, און זיי וועלן לויפן פאַר זיין רייטוואָגן. ¹²און ער וועט זיי זיך מאַכן פאַר הויפטלייט פון טויזנט, און הויפטלייט פון פּופציק, און אויף צו אַקערן זיין אַקער, און צו שניידן זיין שניט, און צו מאַכן זיינע פּלימלחמה, און די שפּאַנצייג פון זיינע רייטוועגן. ¹³און אײערע טעכטער וועט ער צונעמען פאַר בשמים-מאַכערינס, און פאַר קעכניס, און פאַר בעקערינס. ¹⁴און אײערע בעסטע פעלדער און וויינגערטנער און איילבערטנער וועט ער צונעמען און אוועקשענקען צו זיינע קנעכט. ¹⁵און פון אײערע זאַמען און אײערע וויינגערטנער וועט ער נעמען מעשר, און אוועקשענקען צו זיינע הויפּדינער און צו זיינע קנעכט. ¹⁶און אײערע קנעכט און אײערע דינסטן און אײערע בעסטע בחורים און אײערע אייזלען וועט ער צונעמען, און פּאַרטאָן פאַר זיין אַרבעט. ¹⁷פון אײערע שאַף וועט ער נעמען מעשר; און איר וועט זיין קנעכט ביי אים. ¹⁸און איר וועט שרייען אין יענעם

טאָג פון וועגן אײער מלך וואָס איר האָט אײך אויסדערוויילט,
און גאָט וועט אײך ניט ענטפערן אין יענעם טאָג.

¹⁹אַבער דאָס פּאָלק האָט ניט געוואָלט צוהערן צו דעם
קול פון שמואלן, און זײ האָבן געזאָגט: נײן, נאָר דווקא אַ מלך
מוז זײן איבער אונדז, ²⁰אַז מיר זאָלן אויך זײן אזוי ווי אַלע
פעלקער, און אונדזער מלך זאָל אונדז משפטן, און אַרויסגיין
אונדז פאַרויס, און פירן אונדזערע מלחמות.

²¹און שמואל האָט געהערט אַלע ווערטער פון פּאָלק, און
ער האָט זײ דערצײלט אין די אויערן פון גאָט. ²²און גאָט האָט
געזאָגט צו שמואלן: הער צו זײער קול, און זאָלסט זײ מאַכן
אַ מלך.

האָט שמואל געזאָגט צו די מענער פון ישראל: גײט
איטלאַכער צו זײן שטאָט.

ו און עס איז געווען אַ מאָן פון בנימין, וואָס זײן נאָמען איז
געווען קיש דער זון פון אַביאַל, דעם זון פון צרור, דעם זון
פון בכורת, דעם זון פון אַפּיח, דעם זון פון אַ מאָן אַ בנימינער,
אַ העלדישער גיבור. ²און ער האָט געהאַט אַ זון, וואָס זײן
נאָמען איז געווען שאוּל, יונג און שײן, און קײנער פון די קינדער
פון ישראל איז ניט געווען שענער פון אים; פון זײן אַקסל און
אַרויף איז ער געווען העכער פון גאַנצן פּאָלק.

³זײנען פאַרלאָרן געוואָרן די אייזעלינס בײ קיש דעם
פּאָטער פון שאוּלן, און קיש האָט געזאָגט צו זײן זון שאוּלן: נעם
אַקאַרשט מיט דיר אײנעם פון די יונגען, און שטײ אויף, גײ זוך
די אייזעלינס.

⁴איז ער דורכגעגאַנגען דורכן געבערג פון אפרים, און איז
דורכגעגאַנגען דורך לאַנד שְׁלֶשָׁה, און זײ האָבן ניט געפונען; און
זײ זײנען דורכגעגאַנגען דורך לאַנד שְׁעָלִים, און ניטאָ; און ער איז

דורכגעגאנגען דורך לאַנד בנימין, און זיי האָבן ניט געפונען. ⁵ ווי זיי זיינען געקומען אין לאַנד צוף, אזוי האָט שאַול געזאָגט צו זיין יונג וואָס מיט אים: קום און לאָמיר זיך אומקערן, וואָרום מיין פאָטער וועט נאָך אויפהערן זיך קימערן אום די אייזעלינס, און וועט דאָנהן וועגן אונדו. ⁶ האָט ער צו אים געזאָגט: זע, איך בעט דיך, אַ געטלאַכער מאַן איז דאָ אין דערדאָזיקער שטאָט, און דער מאַן איז אָנגעזען; אַלץ וואָס ער רעדט, קומט זיכער אָן. לאָמיר אַצונד גיין אַהין, אפשר וועט ער אונדו זאָגן וועגן אונדזער וועג וואָס מיר גייען אויף אים. ⁷ האָט שאַול געזאָגט צו זיין יונג: אָבער זע, אַז מיר וועלן גיין, וואָס וועלן מיר ברענגען דעם מאַן? וואָרום דאָס ברויט איז אויסגעגאַנגען פון אונדזערע כלים, און אַ מתנה צו ברענגען דעם געטלאַכן מאַן איז ניטאָ; וואָס איז דאָ ביי אונדו? ⁸ האָט דער יונג ווידער געענטפערט שאַולן און האָט געזאָגט: אָט געפינט זיך אין מיין האַנט אַ פערטל שקל זילבער, וועל איך געבן דעם געטלאַכן מאַן, און ער וועט אונדו זאָגן אונדזער וועג.

⁹ פריער אין ישראל, האָט אַ מאַן אזוי געזאָגט, אַז ער איז געגאַנגען פרעגן ביי גאָט: קומט און לאָמיר גיין צום זעער; וואָרום דעם נביא פון היינט פלעגט מען פריער רופן זעער.

¹⁰ האָט שאַול געזאָגט צו זיין יונג: דיין וואָרט איז גוט; קום לאָמיר גיין. און זיי זיינען אַוועק צו דער שטאָט וואָס דאָרטן איז געווען דער געטלאַכער מאַן. ¹¹ ווי זיי גייען אַרויף דעם אַרויפגאַנג פון שטאָט, אזוי האָבן זיי אָנגעטראָפן מיידלאַך וואָס גייען אַרויס שעפן וואַסער, און זיי האָבן צו זיי געזאָגט: איז דאָ פאַראַן דער זעער? ¹² האָבן זיי געענטפערט און געזאָגט: ער איז דאָ, אָן פאַר דיר. אַייל זיך אַצונד, וואָרום היינט איז ער געקומען אין שטאָט, ווייל היינט איז אַן אָפּפערשלאַכטונג ביים פאַלק אויף דער בָּמָה. ¹³ ווי איר קומט אַריין אין שטאָט, אזוי

וועט איר אים טרעפן, איידער ער גייט אַרויף אויף דער בָּמָה צו עסן; ווייל דאָס פּאָלק עסט ניט ביז ער קומט, וואָרום ער בענטשט דאָס שלאַכטאַפּפּער, דערנאָך עסן די גערופּענע. און אַצונד גייט אַרויף, וואָרום גראָד היינט וועט איר אים טרעפן.

¹⁴ זיינען זיי אַרויפגעאַנגען צו דער שטאָט. זיי קומען אַריין אין שטאָט, ערשט שמואל גייט אַרויס אַקעגן זיי, כדי אַרויפֿ־צוגיין אויף דער בָּמָה. ¹⁵ און גאָט האָט אַנטפלעקט שמואלס אויער איין טאָג פאַר שאַולס קומען, אַזוי צו זאָגן: ¹⁶ מאַרגן אין דער צייט וועל איך שיקן צו דיר אַ מאַן פון לאַנד בנימין, זאָלסטו אים זאָלבן פאַר אַ פירשט איבער מיין פּאָלק ישראל, און ער וועט העלפן מיין פּאָלק פון דער האַנט פון די פּלשתים, וואָרום איך האָב צוגעזען מיין פּאָלק, ווייל זיין געשריי איז געקומען צו מיר.

¹⁷ און ווי שמואל האָט דערזען שאַולן, אַזוי האָט גאָט אויס־גערופּן צו אים: אָט איז דער מאַן וואָס איך האָב דיר געזאָגט: דערדאָזיקער וועט הערשן אויף מיין פּאָלק. ¹⁸ און שאַול האָט געענט צו שמואלן אין מיטן טויער, און האָט געזאָגט: זאָג מיר, איך בעט דיך, וווּ איז דאָ דאָס הויז פון דעם זעער? ¹⁹ האָט שמואל געענטפּערט שאַולן און האָט געזאָגט: איך בין דער זעער; גיי אַרויף מיר פאַרויס צו דער בָּמָה, און איר וועט עסן מיט מיר היינט, און אין דער פרי וועל איך דיך אַוועקשיקן, און אַלץ וואָס אויף דיין האַרצן וועל איך דיר זאָגן. ²⁰ און וועגן די אייזעלינס וואָס זיינען ביי דיר פאַרלאָרן שוין היינט דריי טעג, אויף זיי זאָלסטו ניט לייגן דיין האַרץ, וואָרום זיי זיינען געפונען געוואָרן. און פאַר וועמען איז אַלדאָס גלוסטיקע פון ישראל, אויב ניט פאַר דיר און פאַר דעם גאַנצן הויז פון דיין פּאָטער? ²¹ האָט געענטפּערט שאַול און האָט געזאָגט: בין איך ניט פון בנימין, פון די קלענסטע שבטים פון ישראל, און מיין משפּחה די

מינדסטע פון אַלע משפחות פון שבט בנימין? און פאַרוואָס רעדסטו צו מיר אַזאַ זאַך?

²²האַט שמואל גענומען שאַולן און זיין יונג, און ער האָט זיי אַריינגעבראַכט אין קאַמער, און האָט זיי געגעבן אַן אָרט אויבנאָן פון די גערופענע, וואָס זיינען געווען אַרום דרייסיק מאָן. ²³און שמואל האָט געזאָגט צו דעם קוכער: דערלאַנג דעם חלק וואָס איך האָב דיר געגעבן, וואָס איך האָב דיר אָנגעזאָגט: לייג אים אַוועק ביי דיר. ²⁴האַט דער קוכער אויפגעהויבן דעם שענקל און וואָס אויף אים, און אַוועקגעלייגט פאַר שאַולן, און [שמואל] האָט געזאָגט: אַט איז דאָס איבערגעלאָזענע; לייג פאַר דיר, עס, וואָרום אויף דער באַשטימטער צייט איז עס געהאַלטן געוואָרן פאַר דיר; אַזוי צו זאָגן: איך האָב דאָך [צוליב דעם] דאָס פאַלק פאַררופן.

האַט שאַול געגעסן מיט שמואלן אין יענעם טאָג. ²⁵און זיי האָבן אַראָפּגענידערט פון דער בָּמָה אין שטאָט; און ער האָט גערעדט מיט שאַולן אויפן דאָך.

²⁶און זיי זיינען אויפגעשטאַנען פרי; און עס איז געווען, ווי דער פרימאָרגן איז אויפגעגאַנגען, אַזוי האָט שמואל גערופן צו שאַולן אויפן דאָך, אַזוי צו זאָגן: שטיי אויף, און איך וועל דיך אַרויסבאַלייטן. איז שאַול אויפגעשטאַנען, און זיי זיינען ביידע אַרויסגעגאַנגען דערויסן, ער און שמואל. ²⁷ווי זיי נידערן אַראָפּ צום עק שטאָט, אַזוי האָט שמואל געזאָגט צו שאַולן: זאָג דעם יונג, ער זאל אַוועקגיין אונדו פאַרויס—און ער איז אַוועק געגאַנגען—און דו שטיי אַקאַרשט, און איך וועל דיך לאָזן הערן דאָס וואָרט פון גאָט.

ו יאון שמואל האָט גענומען דאָס קריגל אייל, און אַרויפ־געגאַסן אויף זיין קאַפּ; און ער האָט אים געקושט, און האָט געזאָגט: פאַרוואָר, גאָט האָט דיך געזאַלבט פאַר אַ פירשט

איבער זיין אַר. ² ווי דו גייסט היינט אַוועק פון מיר, אַזוי וועסטו אַנטרעפן צוויי מענטשן לעבן רַחלס קבר אין דעם געמאַרק פון בנימין, אין צַלְצַח, און זיי וועלן זאָגן צו דיר: די אייזעלינס וואָס דו ביסט געגאַנגען זוכן, זיינען געפונען געוואָרן, און זע, דיין פּאָטער האָט אָפּגעלאָזט די מעשה מיט די אייזעלינס, און ער דאגהט וועגן אַיך, אַזוי צו זאָגן: וואָס טו איך וועגן מיין ווין? ³ און וועסט אַוועקגיין פון דאָרטן ווייטער, און וועסט קומען ביז דעם אייכנבוים פון תְּבוּר; וועלן דיר אַנטרעפן דאָרטן דריי מענטשן וואָס גייען אַרויף צו גאָט קיין בֵּית-אֵל; איינער טראָגט דריי ציקעלאַך, און איינער טראָגט דריי לאַבנס ברויט, און איינער טראָגט אַ לאַגל וויין. ⁴ און זיי וועלן דיר פּרעגן אויף פּריד, און וועלן דיר געבן צוויי ברויטן; זאָלסטו צונעמען פון זייער האַנט. ⁵ דערנאָך וועסטו קומען צו דעם בערגל פון גאָט, וואָס דאָרטן זיינען די וואַכן פון די פּלשתיים; און עס וועט זיין, ווי דו קומסט אַהין אין דער שטאָט, אַזוי וועסטו באַגעגענען אַ שנור נביאים וואָס נידערן אַראָפּ פון דער בָּמָה, און זיי פאַרויס האַרפן און פּוּיקן און פּלייטן און גיטאַרן; און זיי זאָגן נביאות. ⁶ און אויף דיר וועט קומען דער גייסט פון גאָט, און וועסט נביאות זאָגן מיט זיי, און וועסט פאַרקערט ווערן אין אַן אַנדער מענטשן. ⁷ און עס וועט זיין, אַז דידאָזיקע צייכנס וועלן דיר אַנקומען, טו דיר וואָס דיר קומט צו דער האַנט, וואָרום גאָט איז מיט דיר. ⁸ און זאָלסט אַראָפּנידערן מיר פאַרויס קיין גִלְגָל, און זע, איך וועל אַראָפּנידערן צו דיר אויפצוברענגען בראַנדאָפּפער, צו שלאַכטן פּרידאָפּפער; זיבן טעג זאָלסטו וואַרטן ביז איך קום צו דיר, און וועל דיר לאָזן וויסן וואָס דו זאָלסט טאָן.

⁹ און עס איז געווען, ווי ער קערט אום זיין רוקן אַוועקצוגיין פון לעבן שמואלן, אַזוי האָט גאָט אים פאַרקערט אַן אַנדער

האַרץ; און אַלע דידאָזיקע ציכנס זיינען אָנגעקומען אין יענעם טאָג. ¹⁰און ווי זיי זיינען געקומען אַהין קיין גבֿעה, ערשט אַ שונר נביאים קומט אים אַנטקעגן; און דער גייסט פון גאָט איז געקומען אויף אים, און ער האָט נביאות געזאָגט צווישן זיי. ¹¹און עס איז געווען, ווי אַלע וואָס האָבן אים געקענט פון נעכטך אייערנעכטן, האָבן געזען, ערשט ער זאָגט נביאות מיט נביאים, אַזוי האָט דאָס פּאָלק געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס איז דאָס געשען דעם זון פון קישן? איז אויך שאַול צווישן די נביאים? ¹²האָט זיך אָפּגערוּפּן אַ מאַן פון דאָרטן און האָט געזאָגט: און ווער איז זייער פּאָטער? דעריבער איז געוואָרן פאַר אַ שפּריכ־וואָרט: איז אויך שאַול צווישן די נביאים?

¹³און ווי ער האָט געענדיקט נביאות זאָגן, אַזוי איז ער געקומען צו דער בַּמֶּה.

¹⁴און שאַולס פעטער האָט געזאָגט צו אים און צו זיין יונג: ווהיך זייט איר געגאַנגען? האָט ער געזאָגט: צו זוכן די אייזעלינס; און מיר האָבן געזען אַז זיי זיינען גיטאָ, זיינען מיר געקומען צו שמואלן. ¹⁵האָט שאַולס פעטער געזאָגט: דערצייל מיר, איך בעט דיך, וואָס האָט אַיך שמואל געזאָגט? ¹⁶האָט שאַול געזאָגט צו זיין פעטער: דערציילן האָט ער אונדז דערציילט אַז די אייזעלינס זיינען געפונען געוואָרן. אָבער די מעשה פון דער מלוכה וואָס שמואל האָט געזאָגט, האָט ער אים גיט דערציילט. ¹⁷און שמואל האָט צונויפּגערוּפּן דאָס פּאָלק צו גאָט קיין מצפּה. ¹⁸און ער האָט געזאָגט צו די קינדער פון ישראל: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישראל: איך האָב אויפ־געבראַכט ישראל פון מצרים, און האָב אַיך מציל געווען פון דער האַנט פון מצרים, און פון דער האַנט פון אַלע קיניגרייכן וואָס האָבן אַיך געדריקט. ¹⁹און איר האָט היינט פאַראַכט אַייער גאָט, וואָס ער העלפט אַיך פון אַלע אַייערע בייזן און

אײערע צרות, און איר האָט צו אים געזאָגט: נאָר אַ מלך מוסטו
מאַכן איבער אונדז. דרום שטעלט אײך אַצונד פאַר גאָט לויט
אײערע שבטים און לויט אײערע טויזנטן.

²⁰ און שמואל האָט געמאַכט גענענען אַלע שבטים פון
ישראל, און שבת בנימין איז פאַרנומען געוואָרן. ²¹ האָט ער
געמאַכט גענענען שבת בנימין לויט זיינע משפחות, און די
משפחה פון די מַטרים איז פאַרנומען געוואָרן; און שאול דער
זון פון קישן איז פאַרנומען געוואָרן. האָבן זיי אים אַרומגעזוכט,
און ער איז ניט געפונען געוואָרן. ²² האָבן זיי ווידער געפרעגט
בײַ גאָט: איז נאָך עמיצער געקומען אַהער? האָט גאָט געזאָגט:
אַן באַהאַלט ער זיך בײַ די זאַכן. ²³ זײנען זיי געלאָפן, און האָבן
אים גענומען פון דאָרטן; און אַז ער האָט זיך געשטעלט צווישן
פאָלק, איז ער געווען העכער פון גאַנצן פאָלק פון זײן אַקסל
און אַרויף.

²⁴ האָט שמואל געזאָגט צום גאַנצן פאָלק: איר זעט דעם
וואָס גאָט האָט אים אויסדערוויילט, אַז זײן גלײכן איז ניטאָ
אין גאַנצן פאָלק? האָט געשאַלט דאָס גאַנצע פאָלק, און האָט
געזאָגט: לעבן זאָל דער מלך.

²⁵ און שמואל האָט געזאָגט דעם פאָלק דאָס געזעץ פון דער
מלוכה, און פאַרשריבן אין אַ בוך, און אַוועקגעלייגט פאַר גאָט.
און שמואל האָט אַוועקגעשיקט דאָס גאַנצע פאָלק, איטלאַכן
צו זײן הויז.

²⁶ און אויך שאול איז אַוועקגעגאַנגען צו זײן הויז קײן גבְעָה,
און מיט אים זײנען געגאַנגען די חיל וואָס האָבן געהאַט גאָט אין
האַרצן. ²⁷ אָבער די נידערטרעכטיקע יונגען האָבן געזאָגט:
וואָס וועט אונדז העלפן דערדאָזיקער? און זיי האָבן אים פאַר-
אַכט, און האָבן אים ניט געבראַכט אַ מתנה. און ער האָט זיך
געמאַכט ניט הערנדיק.

א ¹און נַחֵשׁ פֿון צִמּוֹן איז אַרױפֿגעקומען און האָט געלעגערט
 אויף יְבִישׁ־גִּלְעָד. האָבן אַלע מענטשן פֿון יְבִישׁ געזאָגט צו
 נַחֵשׁ: שלִים אונדז אַ בּוֹנֵד, און מיר וועלן דיר דינען. ²האָט
 נַחֵשׁ פֿון צִמּוֹן צו זײ געזאָגט: מיט דעם באַדינג וועל איך עס אַײַך
 שלִיסן, אַז מע זאָל אַײַך אַלעמען אויסשטעכן דאָס רעכטע אויג,
 און דאָס מאַכן פֿאַר אַ שאַנד אויף גאַנץ ישׂראל. ³האָבן צו אים
 געזאָגט די עלטסטע פֿון יְבִישׁ: לאַז אונדז אָפּ זיבן טעג, און מיר
 וועלן שיקן שלוחים אין גאַנצן געמאַרק פֿון ישׂראל; און אויב
 קײנער העלפט אונדז ניט, וועלן מיר אַרױסגיין צו דיר.

⁴זײנען די שלוחים געקומען קיין גבעת־שאול, און האָבן
 גערעדט די ווערטער אין די אויערן פֿון פֿאַלק; און דאָס גאַנצע
 פֿאַלק האָט אויפֿגעהויבן זײער קול און געוויינט. ⁵ערשט שאול
 קומט אָן הינטער די רינדער פֿון פעלד; האָט שאול געזאָגט:
 וואָס איז דעם פֿאַלק, וואָס זײ וויינען? האָט מען אים דערציילט
 די ווערטער פֿון די מענטשן פֿון יְבִישׁ. ⁶איז אַ גײסט פֿון גאָט
 געקומען אויף שאולן, ווי ער האָט דערהערט די־דאָזיקע
 ווערטער, און זײן צאָרן האָט זײער געגרימט. ⁷און ער האָט
 גענומען אַ געשפּאַן רינדער, און האָט זײ צעשניטן, און
 פֿאַנאָדערגעשיקט דורך דער האַנט פֿון די שלוחים אין גאַנצן
 געמאַרק פֿון ישׂראל, אַזױ צו זאָגן: ווער עס גײט ניט אַרױס נאָך
 שאולן און נאָך שמואלן, וועט אַזױ געטאָן ווערן צו זײנע רינדער.
 איז אַ פּחד פֿון גאָט געפֿאַלן אויפֿן פֿאַלק, און זײ זײנען אַרױס
 אַזױ ווי אײן מאַן. ⁸און ער האָט זײ איבערגעציילט אין בְּזֶק,
 און די קינדער פֿון ישׂראל זײנען געווען דרײַ הונדערט טויזנט,
 און די מענער פֿון יהודה דרײַסיק טויזנט. ⁹און זײ האָבן
 געזאָגט צו די שלוחים וואָס זײנען געקומען: אַזױ זאָלט איר זאָגן
 צו די מענטשן פֿון יְבִישׁ־גִּלְעָד: מאַרגן ווען די זון ווערט הייס,
 וועט אַײך געשען אַ הילף.

זיינען געקומען די שלוחים און האָבן דערציילט צו די מענטשן פון יְבִישׁ, און זיי האָבן זיך דערפרייט. ¹⁰און די מענטשן פון יְבִישׁ האָבן געזאָגט (צו נְחָשָׁן): מאָרגן וועלן מיר אַרויסגיין צו אַיִך, און איר וועט טאָן צו אונדז אַזוי ווי אַלץ וואָס איז גוט אין אַייערע אויגן.

¹¹און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט שאַול געמאַכט דאָס פּאָלק אין דריי מחנות, און זיי זיינען אַריין אין מיטן לאַגער אין דער מאָרגנוואַך, און האָבן געשלאָגן עמון ביו דער טאָג איז הייס געוואָרן. און עס איז געווען, די וואָס זיינען איבערגעבליבן, זיינען צעשפּרייט געוואָרן, און עס זיינען ניט געבליבן פון זיי צוויי באַנאַנד.

¹²האָט דאָס פּאָלק געזאָגט צו שמואלן: ווער איז דער וואָס זאָגט: זאָל שאַול קייניגן איבער אונדז? גיט אַהער די לייט, און מיר וועלן זיי טייטן. ¹³האָט שאַול געזאָגט: קיינער זאָל ניט געטייט ווערן היינטיקן טאָג, וואָרום היינט האָט גאָט געטאָן אַ ישועה אין ישראל.

¹⁴און שמואל האָט געזאָגט צום פּאָלק: קומט און לאַמיר גיין קיין גִלְגָל, און מיר וועלן דאָרטן באַנייען די מלוכה. ¹⁵איז דאָס גאַנצע פּאָלק געגאַנגען קיין גִלְגָל, און זיי האָבן דאָרטן געמאַכט שאַולן פּאַר אַ מלך, פאַר גאָט אין גִלְגָל; און זיי האָבן דאָרטן געשלאַכט פּרידאָפּפּער פאַר גאָט. און שאַול און אַלע מענער פון ישראל האָבן זיך דאָרטן זייער געפּרייט.

יב יאון שמואל האָט געזאָגט צו גאַנץ ישראל: זעט, איך האָב צוגעהערט צו אַייער קול אין אַלץ וואָס איר האָט צו מיר געזאָגט, און איך האָב געמאַכט איבער אַיִך אַ מלך. ²און אַצונד, אָט גייט דער מלך פאַר אַיִך; איך אָבער בין אַלט און גראַ, און אָט זיינען מיינע זין מיט אַיִך; און איך בין געגאַנגען

פֶּאָר אַײַך פֿון מײַן יוגנט אָן בײַז הײַנטיקן טאָג. ³ דאָ בײַן אײַך, זאָגט עדות אַקעגן מײַר פֶּאָר גאָט און פֶּאָר זײַן געזאַלבטן: וועמעס אָקס האָב אײַך צוגענומען? און וועמעס אײַזל האָב אײַך צוגענומען? און וועמען האָב אײַך באַרױבט? וועמען האָב אײַך געדריקט? אָדער פֿון וועמענס האַנט האָב אײַך גענומען אויסלײַז, אָז אײַך זאָל פֶּאַרהױלן מײַנע אויגן פֿון אײַם? און אײַך וועל עס אַײַך אומקערן.

⁴ האָבן זײַ געזאָגט: האָסט אונדז נײַט באַרױבט און האָסט אונדז נײַט געדריקט, און האָסט פֿון קײַנעמס האַנט גאַרנישט גענומען. ⁵ האָט ער צו זײַ געזאָגט: עדות אײַז גאָט קעגן אַײַך, און עדות אײַז זײַן געזאַלבטער הײַנטיקן טאָג, אָז אײַר האָט אײַן מײַן האַנט גאַרנישט געפֿונען. האָבן זײַ געזאָגט: עדות!

⁶ האָט שמואל געזאָגט צום פֶּאַלק: גאָט אײַז דער וואָס האָט באַשאַפֿן משהן און אַהרֶנען, און וואָס האָט אויפֿגעבראַכט אַײַערע עלטערן פֿון לאַנד מצרים. ⁷ און אַצונד, שטעלט אַײַך, און אײַך וועל זײַך דורכטענהן מיט אַײַך פֶּאַר גאָט וועגן אַלע גערעכטיקייטן פֿון גאָט וואָס ער האָט געטאָן מיט אַײַך און מיט אַײַערע עלטערן. ⁸ אָז יעקב אײַז געקומען קײַן מצרים, האָבן אַײַערע עלטערן געשריען צו גאָט, און גאָט האָט געשיקט משהן און אַהרֶנען, און זײַ האָבן אַרױסגעצויגן אַײַערע עלטערן פֿון מצרים, און זײַ באַזעצט אײַן דעמדאָזיקן אָרט. ⁹ אָבער זײַ האָבן פֶּאַרגעסן אָן יױה זײַער גאָט, און ער האָט זײַ אײַבער־געענטפֿערט אײַן דער האַנט פֿון סיסראַ דעם חײַל־פֿירער פֿון חֶצור, און אײַן דער האַנט פֿון די פֿלשתים, און אײַן דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון מואָב, און זײַ האָבן מלחמה געהאַלטן אויף זײַ. ¹⁰ און זײַ האָבן געשריען צו גאָט און האָבן געזאָגט: מײַר האָבן געזינדיקט וואָס מײַר האָבן פֶּאַרלאָזן יױה, און געדינט די פֶּעל־געטער און די עשֶׁת־רוֹת, און אַצונד, זײַ אונדז מצײַל פֿון

דער האַנט פון אונדזערע פיינט, און מיר וועלן דיר דינען.
 11 האַט גאָט געשיקט ירובְעֶלָן, און בְּדַנְעָן, און פִּתְחָן, און
 שמואלן, און ער האַט אַיִךְ מציל געווען פון אַייערע פיינט פון
 רונד אַרום, און איר זייט געזעסן אין זיכערקייט. 12 און ווי איר
 האַט געזען אַז נָחַש דער מלך פון די קינדער פון עֲמוֹן איז
 געקומען אויף אַיִךְ, אַזוי האַט איר צו מיר געזאָגט: ניין, נייערט
 אַ מלך מוז קיניגן איבער אונדז; בעת יהוה אַייער גאָט איז אַייער
 מלך. 13 און אַצוּנד, אָט איז דער מלך וואָס איר האַט אויס-
 דערוויילט, וואָס איר האַט פאַרלאַנגט, און אָט האַט גאָט געגעבן
 איבער אַיִךְ אַ מלך. 14 אויב איר וועט מורא האָבן פאַר גאָט, און
 איר וועט אים דינען, און וועט צוהערן צו זיין קול, און וועט ניט
 ווידערשפעניקן דעם מויל פון גאָט, און אי איר, אי דער מלך
 וואָס קיניגט איבער אַיִךְ, וועט גיין נאָך יהוה אַייער גאָט;—
 15 אויב אָבער איר וועט ניט צוהערן צו דעם קול פון גאָט, און
 איר וועט ווידערשפעניקן דעם מויל פון גאָט, וועט די האַנט פון
 גאָט זיין אַקעגן אַיִךְ אַזוי ווי אַקעגן אַייערע עלטערן. 16 און
 אַצוּנד שטייט און זעט די דאָזיקע גרויסע זאך וואָס גאָט טוט
 פאַר אַייערע אויגן. 17 היינט איז דאָך ווייזשניט, וועל איך רופן
 צו גאָט, און ער וועט געבן דונערן און רעגן, און ווייסט און זעט
 אַז גרויס איז אַייער ביזו וואָס איר האַט געטאָן אין די אויגן פון
 גאָט, אַיִךְ צו פאַרלאַנגען אַ מלך.

18 און שמואל האַט גערופן צו גאָט, און גאָט האַט געגעבן
 דונערן און רעגן אין יענעם טאָג, און דאָס גאַנצע פּאָלק האַט
 זייער מורא געהאַט פאַר גאָט און פאַר שמואלן. 19 און דאָס
 גאַנצע פּאָלק האַט געזאָגט צו שמואלן: זיי מתפלל פאַר דייןע
 קנעכט צו יהוה דיין גאָט אַז מיר זאָלן ניט שטאַרבן, ווייל מיר
 האָבן צו אַלע אונדזערע זינד נאָך צוגעלייגט דאָס ביזו, אונדז
 צו פאַרלאַנגען אַ מלך. 20 האַט שמואל געזאָגט צום פּאָלק: איר

זאָלט ניט מורא האָבן; איר האָט געטאָן אַלדאָס דאָזיקע ביי, אָבער איר זאָלט אַיך ניט אָפקערן פון הינטער גאָט, און איר זאָלט דינען גאָט מיט אַייער גאַנצן האַרצן. ²¹יאָ, איר זאָלט אַיך ניט אָפקערן, וואָרום ודאָס וועט איר גיין נאָך נישטיקייטן וואָס נוצן ניט און זיינען ניט מציל, ווייל נישטיקייט זיינען זיי. ²²וואָרום גאָט וועט ניט פאַרלאָזן זיין פּאָלק, פון זיין גרויסן נאָמען וועגן, ווייל גאָט האָט באַווייליקט אַיך צו מאַכן פאַר זיין פּאָלק. ²³אויך איך, חלילה מיר צו זינדיקן צו גאָט, אויפֿ-צוהערן מתפלל זיין פאַר אַיך! נייערט איך וועל אַיך לערנען דעם גוטן און גלייכן וועג. ²⁴האָט אָבער מורא פאַר גאָט, און איר זאָלט אים דינען מיט אמת, מיט אַייער גאַנצן האַרצן, וואָרום זעט ווי ער האָט גרויס געטאָן מיט אַיך. ²⁵אויב אָבער שלעכטס טאָן וועט איר שלעכטס טאָן, וועט אי איר, אי אַייער מלך אומגעבראַכט ווערן.

יג...¹ יאָר איז שאול אַלט געווען אַז ער איז געוואָרן מלך, און צוויי יאָר האָט ער געקיניגט איבער ישראל.

²און שאול האָט זיך אויסגעקליבן דריי טויזנט מאַן פון ישראל, און צוויי טויזנט זיינען געווען מיט שאולן אין מכמֶש און אויף דעם באַרג פון בֵּית־אֵל, און טויזנט זיינען געווען מיט יוֹנָתָן אין גִבְעַת־בְּנֵי־מִינ. און דאָס איבעריקע פּאָלק האָט ער אַוועקגעשיקט איטלאַכן צו זיינע געצעלטן.

³און יוֹנָתָן האָט געשלאָגן די וואַך פון די פּלֶשְׁתִּים וואָס אין גִבְעָה, און די פּלֶשְׁתִּים האָבן דערהערט. און שאול האָט געבלאָזן אין שופר דורכן גאַנצן לאַנד, אַזוי צו זאָגן: זאָלן די עֲבָרִים הערן! און גאַנץ ישראל האָבן געהערט, אַזוי צו זאָגן: שאול האָט געשלאָגן די וואַך פון די פּלֶשְׁתִּים, און ישראל האָט זיך אויך פאַרמיאוסט ביי די פּלֶשְׁתִּים; און דאָס פּאָלק האָט זיך

איינגעזאמלט הינטער שאולן קיין גלגל. ⁵און די פלשתים האָבן זיך איינגעזאמלט מלחמה צו האַלטן מיט ישראל—דרייסיק טויזנט רייטוועגן, און זעקס טויזנט רייטער, און פּאַלק אַזוי ווי דער זאַמד וואָס אויפן ברעג פּוֹן ים אין פּילקייט; און זיי זיינען אַרויפגעקומען און האָבן געלאַגערט אין מַכְמֶשׁ, צו מזרח פּוֹן בֵּית־אֵנָן.

⁶און די מענער פּוֹן ישראל האָבן געזען אַז זיי זיינען אין אַ קלעם—וואָרום דאָס פּאַלק איז געווען צוגעדריקט—און דאָס פּאַלק האָט זיך באַהאַלטן אין היילן, און צווישן דערנער, און אין פעלזן, און אין טורעמס, און אין גריבער. ⁷און טייל עברים זיינען אַריבערגעגאַנגען דעם ירדן קיין לאַנד גַד און גלעד; אָבער שאול איז נאָך געווען אין גלגל, און דאָס גאַנצע פּאַלק האָט געאַיילט נאָך אים.

⁸האָט ער געוואַרט זיבן טעג, ביז דער צייט וואָס שמואל וואָלט אָפּגעמאַכט, אָבער שמואל איז ניט געקומען קיין גלגל. און דאָס פּאַלק איז צעלאָפּן פּוֹן אים. ⁹האָט שאול געזאָגט: גענענט צו מיר דאָס בראַנדאָפּפער און דאָס פּרידאָפּפער; און ער האָט אויפגעבראַכט דאָס בראַנדאָפּפער. ¹⁰און עס איז געווען, ווי ער ענדיקט אויפברענגען דאָס בראַנדאָפּפער, ערשט שמואל קומט אָן; און שאול איז אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן אים צו באַגריסן. ¹¹האָט שמואל געזאָגט: וואָס האָסטו געטאָן? האָט שאול געזאָגט: אַז איך האָב געזען אַז דאָס פּאַלק איז צעלאָפּן פּוֹן מיר, און דו ביסט ניט געקומען אין די אָפּערעדטע טעג, און די פלשתים זיינען איינגעזאמלט אין מַכְמֶשׁ, ¹²אַזוי האָב איך געזאָגט: אַצונד וועלן די פלשתים אַראָפּנידערן צו מיר קיין גלגל, און צו גאָט האָב איך ניט געבעטן; און איך האָב מיך איינגעשטעלט, און האָב אויפגעבראַכט דאָס בראַנד־אָפּפער. ¹³האָט שמואל געזאָגט צו שאול: נאַריש האָסטו

געטאָן; האָסט ניט געהיט דעם באַפעל פון יהוה דיין גאָט וואָס ער האָט דיר באַפוילן; וואָרום גאָט וואָלט אַצונד באַפעסטיקט דיין מלוכה איבער ישראל אויף אייביק. ¹⁴ אַצונד אָבער וועט דיין מלוכה ניט באַשטיין. גאָט האָט זיך אויסגעוויקט אַ מאַן נאָך זיין האַרצן, און גאָט האָט אים באַפוילן פאַר אַ פירשט איבער זיין פּאָלק, ווייל דו האָסט ניט געהיט וואָס גאָט האָט דיר באַפוילן.

¹⁵ און שמואל איז אויפגעשטאַנען און איז אַוועק פון גלגל קיין גבעת-בנימין. און שאול האָט איבערגעצײלט דאָס פּאָלק וואָס האָט זיך געפונען ביי אים, אַרום זעקס הונדערט מאַן. ¹⁶ און שאול און זיין זון יונתן, און דאָס פּאָלק וואָס האָט זיך געפונען ביי זיי, זײנען געזעסן אין גבעת-בנימין, און די פּלשתים האָבן געלאַגערט אין מַכְמֶשׁ. ¹⁷ און די פאַרוויסטער זײנען אַרויסגעאַנגען פון לאַגער פון די פּלשתים אין דריי מחנות; אײן מחנה האָט זיך פאַרקערט אויפן וועג פון עַפְרָה, צום לאַנד שוּעַל, ¹⁸ און אײן מחנה האָט זיך פאַרקערט אויפן וועג פון בית-חורון, און אײן מחנה האָט זיך פאַרקערט אויפן וועג פון געמאַרק, וואָס קוקט אַרויס אויפן טאַל צבוּעִים, צום מדבר צו. ¹⁹ און אַ שמיד האָט זיך ניט געפונען אין גאַנצן לאַנד ישראל, וואָרום די פּלשתים האָבן געוואָגט: טאַמער וועלן די עברים מאַכן אַ שווערד אָדער אַ שפּיז. ²⁰ און גאַנץ ישראל האָבן גענידערט צו די פּלשתים צו שאַרפן איטלאַכער זיין אַקעראַיין, און זיין גראַבאַיין, און זיין האַק, און זיין רידל. ²¹ און פאַרן אַנפּײלן איז געווען אַ פּים, פאַר די רידלען, און פאַר די גראַב-אַיזנס, און פאַרן דריי־שפּיץ, און פאַר די העק; דעסגלײַכן פאַר אַנשטעלן דעם טריי־שטעכער. ²² אזוי איז געשען, אַז אין טאַג פון מלחמה האָט זיך ניט געפונען אַ שווערד אָדער אַ שפּיז אין דער האַנט פון דעם גאַנצן פּאָלק וואָס מיט שאול און מיט

יִוְנְתָנֶעֱן; נֶאֱרַר בִּי שְׁאוּלָן און בִּי יוֹנְתָן זײַן וון הָאָט זיך געפונען.
 23 און די וואָך פון די פּלִשְׁתִּים איז אַרויסגעגאַנגען צום
 איבערפּאַר פון מִכְמָשׁ.

יֵךְ 1 און עס איז געווען איין טאָג, הָאָט יוֹנְתָן דער וון פון שְׁאוּלָן
 געזאָגט צו דעם יונג, זײַן וואַפּנטרעגער: קום און לאָמיר
 אַריבערגײן צו דער וואָך פון די פּלִשְׁתִּים וואָס אויף יענער זײַט;
 און זײַן פּאָטער הָאָט ער נײַט געזאָגט. 2 און שְׁאוּל איז געזעסן
 אין עק גִבְעָה אונטער דעם מילגרוימבוים וואָס אין מַגְרוֹן; און
 דאָס פּאָלק וואָס מיט אים איז געווען אַרום זעקס הונדערט
 מאָן. 3 און אַחֲזִיָה דער וון פון אַחִיטוב דעם ברודער פון אִי-
 כָבוֹד, דעם וון פון פּינחס, דעם וון פון עֲלִי דעם פֶּהן פון גָאָט
 אין שִׁלוֹ, הָאָט געטראָגן דעם אָפּוֹד. און דאָס פּאָלק הָאָט נײַט
 געוויסט אַז יוֹנְתָן איז אַוועקגעגאַנגען.

4 און צווישן די איבערפּאַרן וואָס יוֹנְתָן הָאָט געוואָלט
 אַריבערגײן צו דער וואָך פון די פּלִשְׁתִּים, איז געווען אַ שפּײַץ
 פעלן פון דער זײַט און אַ שפּײַץ פעלן פון דער אַנדער זײַט, און
 דער נאָמען פון איינעם איז געווען בּוֹצֵץ, און דער נאָמען פון
 אַנדערן סָנָה. 5 איין שפּײַץ אויפגעשטעלט פון צפון אַקעגן
 מִכְמָשׁ, און איינער פון דרום אַקעגן גִבְעָה.

6 און יוֹנְתָן הָאָט געזאָגט צו דעם יונג, זײַן וואַפּנטרעגער:
 קום און לאָמיר אַריבערגײן צו דער וואָך פון דידאָויקע אומד
 באַשניטענע. אפשר וועט גאָט טאָן פאַר אונדז; וואָרום בִּי גָאָט
 איז קיין אָפּהאַלט נײַטאָ צו העלפן מיט פּײַל [מענטשן] אַדער
 מיט ווינציק. 7 הָאָט זײַן וואַפּנטרעגער צו אים געזאָגט: טו אַלץ
 וואָס אין דײַן האַרצן; פאַרקער זיך; זע, איך בין מיט דיר ווי
 נאָך דײַן האַרצן. 8 הָאָט יוֹנְתָן געזאָגט: אָט גײען מיר אַריבער
 צו די מענטשן, און מיר וועלן זיך באַווייזן צו זײַ; 9 אויב זײ וועלן

זאָגן צו אונדז אַזוי: האַרט אויס ביז מיר קומעך צו צו אײך, וועלן מיר שטיין אויף אונדזער אָרט, און וועלן ניט אַרויפגיין צו זײ; ¹⁰אויב אָבער זײ וועלן זאָגן אַזוי: קומט אַרויף צו אונדז, וועלן מיר אַרויפגיין, וואַרום גאָט האָט זײ געגעבן אין אונדזער האַנט. און דאָס וועט אונדז זײן דער צײכן.

¹¹האָבן זײ זיך בײַדע באַוווּזן צו דער וואַך פון די פּלשתיים, און די פּלשתיים האָבן געזאָגט: אַן קומען די עברים אַרויס פון די לעכער וואָס זײ האָבן זיך דאָרטן באַהאַלטן. ¹²און די מענטשן פון דער וואַך האָבן זיך אָפּגערוּפּן צו יוֹנָתָן און זײן וואַפנטרעגער, און האָבן געזאָגט: קומט אַרויף צו אונדז, און מיר וועלן אײך עפעס צו וויסן טאָן. האָט יוֹנָתָן געזאָגט צו זײן וואַפנטרעגער: קום אַרויף נאָך מיר, וואַרום גאָט האָט זײ געגעבן אין דער האַנט פון ישׂראל.

¹³און יוֹנָתָן האָט אַרויפגעקלעטערט אויף זײנע הענט און אויף זײנע פיס, און זײן וואַפנטרעגער נאָך אים. און זײ זײנען געפאַלן פאַר יוֹנָתָן, און זײן וואַפנטרעגער האָט געטייט הינטער אים. ¹⁴און דער ערשטער שלאַק וואָס יוֹנָתָן און זײן וואַפנטרעגער האָבן געשלאָגן, איז געווען אַרום צוואַנציק מאָן, אין אַרום אַ האַלבער בײַט פון אַן אַקער פעלד. ¹⁵איז געוואָרן אַ ציטערניש אין לאַגער אויפן פעלד, און צווישן גאַנצן פּאָלק; די וואַך און די פאַרוויסטער, אַפילו זײ האָבן געציטערט; און די ערד האָט זיך געטרייסלט, און עס איז געוואָרן אַ גאַטס ציטערניש.

¹⁶און די וועכטער פון שאולן אין גבעת־בנימין האָבן אַ קויק געטאָן, ערשט די מחנה צעקריכט און גײט אַהין און אַהער. ¹⁷האָט שאול געזאָגט צו דעם פּאָלק וואָס מיט אים: צײלט אַקאַרשט נאָך, און זעט ווער איז אוועקגעגאַנגען פון אונדז. האָבן זײ נאַכגעצײלט, ערשט יוֹנָתָן און זײן וואַפנטרעגער זײנען ניטאָ.

¹⁸הָאָט שָׂאוּל געזאָגט צו אַחִיהֶן: גענען דעם אַרון פֿון גאָט; וואָרום דער אַרון פֿון גאָט איז געווען אין יענעם טאָג מיט די קינדער פֿון ישׂראל.

¹⁹און עס איז געווען, בעת שָׂאוּל האָט גערעדט מיט דעם כֹּהֵן, איז דער טומל וואָס אין לאַגער פֿון די פֿלשתיים געוואָרן אַלץ גרעסער און גרעסער. האָט שָׂאוּל געזאָגט צום כֹּהֵן: צי צוריק דיין האַנט. ²⁰און שָׂאוּל און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט אים האָבן זיך אַיינגעזאַמלט, און זיי זיינען געקומען צו דער מלחמה, ערשט איינעם שווערד איז קעגן אַנדערן—זייער אַ גרויסע מהומה.

²¹און די עברים וואָס זיינען געווען מיט די פֿלשתיים אַזוי ווי נעכטן־אייערנעכטן, די וואָס זיינען אַרויפגעקומען מיט זיי אין לאַגער רונד אַרום, זיי אויך זיינען צוגעשטאַנען צו די ישׂראל וואָס מיט שָׂאוּל און יוֹנָתָנען. ²²און אַלע מענער פֿון ישׂראל וואָס האָבן זיך באַהאַלטן אין דעם געבערג פֿון אפרים, האָבן געהערט אַז די פֿלשתיים זיינען אַנטלאָפֿן, און זיי אויך האָבן זיי נאַכגעיאָגט אין דער מלחמה. ²³און גאָט האָט געהאַלפֿן ישׂראל אין יענעם טאָג.

און די מלחמה איז אַוועק ביז אַריבער בית־אָנן. ²⁴און די מענער פֿון ישׂראל זיינען געווען פֿאַרקלעמט אין יענעם טאָג, אָבער שָׂאוּל האָט באַשוואָרן דאָס פּאָלק, אַזוי צו זאָגן: פֿאַרשאַלטן דער מענטש וואָס וועט עסן שפּייז ביון אַוונט, ווען איך וועל זיך האָבן נוקם געווען אָן מיינע פּיינט! און דאָס גאַנצע פּאָלק האָט ניט פֿאַרזוכט קיין שפּייז.

²⁵און דאָס גאַנצע פּאָלק איז געקומען אין וואַלד; און האָניק איז געווען אויפֿן פעלד. ²⁶און ווי דאָס פּאָלק איז געקומען אין וואַלד, ערשט אַ רינונג פֿון האָניק, אָבער קיינער האָט ניט צו־גערירט זיין האַנט צו זיין מויל, וואָרום דאָס פּאָלק האָט מוֹרָא

געהאט פאַר דער שבועה. ²⁷ אָבער יוֹנָתָן האָט ניט געהערט ווי זיין פּאָטער האָט באַשוואַרן דאָס פּאָלק, און ער האָט אויס־געשטרעקט דעם שפיץ פון דעם שטעקן וואָס אין זיין האַנט, און האָט אים איינגעטונקט אין דעם האַניקסאַט, און צוגעקערט זיין האַנט צו זיין מויל, און זיינע אויגן האָבן אויפגעלֹוכטן. ²⁸ האָט זיך אָפּגערוּפּן אַ מאַן פון פּאָלק, און האָט געזאָגט: באַשוואַרן האָט דיין פּאָטער באַשוואַרן דאָס פּאָלק, אַזוי צו זאָגן: פּאַרשאַלטן דער מענטש וואָס וועט היינט עסן שפּייז! דרום איז דאָס פּאָלק פּאַרחלשט. ²⁹ האָט יוֹנָתָן געזאָגט: פּאַר־אומגליקט האָט מיין פּאָטער דאָס לאַנד; זעט, איך בעט אַיך, ווי מיינע אויגן האָבן אויפגעלֹוכטן, ווייל איך האָב פּאַרווכט אַ ביסל פון דעמדאָזיקן האַניק. ³⁰ היינט ווי שוין אַז עסן וואַלט געגעסן היינט דאָס פּאָלק פון דעם רויב פון זיינע פיינט וואָס ער האָט געפונען? צי וואַלט ניט אַצונד דער שלאַק צווישן די פּלשתיים געווען נאָך גרעסער?

³¹ און זיי האָבן געשלאָגן אין יענעם טאָג צווישן די פּלשתיים פון מַכְמֶשׁ בִּזוֹ אֵילוֹן, און דאָס פּאָלק איז געוואָרן זייער פּאַר־חלשט. ³² און דאָס פּאָלק האָט זיך אַ לאָז געטאָן צום רויב, און זיי האָבן גענומען שאָף און רינדער און יונגע רינדער, און האָבן געשאַכטן אויף דער ערד, און דאָס פּאָלק האָט געגעסן מיטן בלוט.

³³ האָט מען אָנגעזאָגט שאַולן: אַזוי צו זאָגן: זע, דאָס פּאָלק זינדיקט צו גאָט, צו עסן מיטן בלוט. האָט ער געזאָגט: איר האָט געפּעלשט; קייקלט־צו אַקאַרשט צו מיר אַ גרויסן שטיין. ³⁴ און שאַול האָט געזאָגט: צעשפּרייט זיך צווישן פּאָלק, און איר זאָלט זאָגן צו זיי: גענענט צו מיר איטלאַכער זיין אָקס, און איטלאַכער זיין שעפּס, און איר זאָלט שעכטן דאָ און עסן, און איר זאָלט ניט זינדיקן צו גאָט, צו עסן מיטן בלוט.

הָאֵט דָּאָס גאַנצע פּאָלק גענענט איטלאַכער זיין אָקס מיט זיין האַנט יענע נאַכט; און זיי האָבן דאָרטן געשאַכטן.

³⁵ און שאַול האָט געבויט אַ מזבח צו גאָט. דאָס איז געווען דער ערשטער מזבח וואָס ער האָט געבויט צו גאָט.

³⁶ און שאַול האָט געזאָגט: לאַמיר אַראָפּנידערן נאָך די פּלשתיים ביי נאַכט, און רויבן צווישן זיי ביזן ליכט פון פריי מאַרגן, און לאַמיר ניט איבערלאָזן פון זיי אַ מאַן. האָבן זיי געזאָגט: אַלץ וואָס איז גוט אין די יענע אויגן, טו. האָט דער פּהן געזאָגט: לאַמיר גענענען אַהער צו גאָט. ³⁷ און שאַול האָט געפרעגט ביי גאָט: זאָל איך אַראָפּנידערן נאָך די פּלשתיים? וועסטו זיי געבן אין דער האַנט פון ישראל? אָבער ער האָט אים ניט געענטפערט אין יענעם טאָג. ³⁸ האָט שאַול געזאָגט: גענענט אַהער, אַלע פּאַרשטייער פון פּאָלק, און ווערט געוואָר און זעט, דורך וואָס איז געשען די דאָזיקע זינד היינט? ³⁹ וואָרום אזוי זיי עס לעבט יהוה וואָס העלפט ישראל, אַפילו ווען דאָס איז אין מיין זון יונתנען, אז שטאַרבן מוז ער שטאַרבן! אָבער קיינער פון גאַנצן פּאָלק האָט אים ניט געענטפערט. ⁴⁰ האָט ער געזאָגט צו גאַנץ ישראל: איר וועט זיין אויף איין זייט, און איך און מיין זון יונתן וועלן זיין אויף דער אַנדער זייט. האָט דאָס פּאָלק געזאָגט צו שאַול: וואָס איז גוט אין די יענע אויגן, טו. ⁴¹ האָט שאַול געזאָגט צו יהוה דעם גאָט פון ישראל: גיב די ריכטיקייט. זיינען פאַרנומען געוואָרן יונתן און שאַול, און דאָס פּאָלק איז אַרויס. ⁴² האָט שאַול געזאָגט: וואָרפט צווישן מיר און צווישן מיין זון יונתנען; און יונתן איז פאַרנומען געוואָרן. ⁴³ האָט שאַול געזאָגט צו יונתנען: דערצייל מיר וואָס דו האָסט געטאָן. האָט אים יונתן דערציילט און האָט געזאָגט: פאַרוזוכן האָב איך פאַרוזוכט מיטן שפיץ פון דעם שטעקן וואָס אין מיין האַנט אַ ביסל האַניק. אָט בין איך; לאַמיך שטאַרבן. ⁴⁴ האָט

שאול געוואָגט: זאָל גאָט טאָן אזוי און נאָך מער, אָז שטאַרבן מוסטו שטאַרבן, יוֹנָתָן! ⁴⁵האָט דאָס פּאָלק געוואָגט צו שאַלן: זאָל יוֹנָתָן שטאַרבן, דער וואָס האָט אויפגעטאָן די דאָזיקע גרויסע ישועה אין ישראל? חלילה! אזוי ווי יהוה לעבט, אויב אַ האָר פון זיין קאָפּ וועט פּאַלן צו דער ערד! וואָרום מיט גאָט האָט ער דאָס אויפגעטאָן היינטיקן טאָג. און דאָס פּאָלק האָט אויסגעלייזט יוֹנָתָנען, און ער איז ניט געשטאַרבן.

⁴⁶און שאַל איז אַוועק פון הינטער די פּלֶשֶׁתִּים, און די פּלֶשֶׁתִּים זיינען געגאַנגען צו זייער אָרט.

⁴⁷און שאַל האָט פּאַרנומען די מלוכה איבער ישראל, און ער האָט מלחמה געהאַלטן רונד אַרום מיט אַלע זייערע פיינט, מיט מואָב, און מיט די קינדער פון עַמּוֹן, און מיט אַדוֹם, און מיט די מלכים פון צוּבָה, און מיט די פּלֶשֶׁתִּים; און אומעטום וווּ ער פלעגט זיך קערן, פלעגט ער זיי אָנטאָן שלעכטס. ⁴⁸און ער האָט אויפגעטאָן העלדישקייט, און האָט געשלאָגן עַמְלָק, און מציל געווען ישראל פון דער האַנט פון זיין רויבער.

⁴⁹און שאַלס זין זיינען געווען יוֹנָתָן, און יְשׁוּי, און מלכישוע; און די נעמען פון זיינע צוויי טעכטער זיינען געווען: דער נאָמען פון דער עלטערער, מֵרַב, און דער נאָמען פון דער קלענערער מיכל. ⁵⁰און דער נאָמען פון שאַלס ווייב איז געווען אַחִינוּעַם די טאָכטער פון אַחִימֵעֶז; און דער נאָמען פון זיין חיל-פירער אַבִּינָר דער זון פון נֵר, שאַלס פעטער. ⁵¹אי קיש דער פאָטער פון שאַלן, אי נֵר דער פאָטער פון אַבִּנָר, איז געווען אַ זון פון אַבִּיאַלן.

⁵²און די מלחמה אויף די פּלֶשֶׁתִּים איז געווען שטאַרק אַלע טעג פון שאַלן. און ווי שאַל פלעגט זען עמיץ אַ מאָן אַ גיבור, אָדער עמיץ אַ העלדישן יונג, אזוי האָט ער אים צוגענומען צו זיך.

מז יאון שמואל האָט געזאָגט צו שאולן: מיך האָט גאָט געשיקט
 דיך צו זאלבן פאַר אַ מלך איבער זיין פּאָלק, איבער ישראל;
 דרום הער אַצונד צו דעם קול פון די ווערטער פון גאָט. ²אזוי
 האָט געזאָגט גאָט פון צבאות: איך געדענק וואָס עמלך האָט
 געטאָן צו ישראל, ווי ער האָט זיך אים געשטעלט אין וועג ביי
 זיין אַרויפגיין פון מצרים. ³אצונד גיי און זאָלסט שלאָגן עמלך;
 און איר זאָלט פאַרוויסטן אַלץ וואָס ער האָט, און זאָלסט זיך
 ניט דערבאַרימען אויף אים, און זאָלסט טייטן פון אַ מאַן ביז
 אַ פרוי, פון אַ קינד ביז אַ וויגעדיקן, פון אַן אַקס ביז אַ שעפּס,
 פון אַ קעמל ביז אַן אייזל.

⁴האָט שאול צונויפגערופן דאָס פּאָלק, און ער האָט זיי
 איבערגעציילט אין טלאים, צוויי הונדערט טויזנט פּוסיגער,
 און צען טויזנט מאַן פון יהודה. ⁵און שאול איז געקומען צו דער
 שטאָט פון עמלך, און ער האָט מלחמה געהאַלטן אין טאַל.
⁶און שאול האָט געזאָגט צום קיני: קומט גייט אַוועק, נידערט
 אַראָפּ פון צווישן עמלך, כדי איך זאָל דיך ניט אומברענגען
 מיט אים; און דו האָסט דאָך געטאָן חסד מיט אַלע קינדער פון
 ישראל ביי זייער אַרויפגיין פון מצרים. האָט דער קיני אָפּ-
 געטרעטן פון צווישן עמלך.

⁷און שאול האָט געשלאָגן עמלך פון חוילה ווי דו קומסט
 קיין שור וואָס פאַר מצרים. ⁸און ער האָט געכאַפט אַגג דעם
 מלך פון עמלך אַ לעבעדיקן, און דאָס גאַנצע פּאָלק האָט ער
 פאַרוויסט מיטן שאַרף פון שווערד. ⁹אַבער שאול און דאָס
 פּאָלק האָבן געשוינט אַגגן, און די בעסטע פון די שאַף און די
 רינדער—די צווייטגעבאַרענע, און די לעמער, און דאָס גאַנצע
 גוטס, און זיי האָבן ניט געוואָלט זיי פאַרוויסטן. נאָר אַלדאָס
 נישטווערטיקע און צעקראַכענע פּי, דאָס האָבן זיי פאַרוויסט.
¹⁰איז דאָס וואָרט פון גאָט געווען צו שמואלן, אזוי צו זאָגן:

¹¹איך האָב חרטה וואָס איך האָב געמאַכט שאַולן פאַר אַ מלך, וואָרום ער האָט זיך אָפּגעקערט פון הינטער מיר, און מיינע ווערטער האָט ער נישט מקיים געווען.

האָט שמואלן געערגערט, און ער האָט געשריען צו גאָט אַ גאַנצע נאַכט. ¹²און שמואל האָט זיך געפּעדערט אין דער פּרי צו באַגעגענען שאַולן. איז אַנגעוואַנט געוואָרן שמואלן, אַזוי צו זאָגן: שאַול איז געקומען קיין בְּרַמֶּל, און זע, ער האָט זיך אויפֿ־געשטעלט אַן אַנדענק, און האָט זיך אויסגעדרייט, און איז אַוועק און האָט אַראָפּגענידערט קיין גִּלְגַּל. ¹³איז שמואל געקומען צו שאַולן, און שאַול האָט צו אים געזאָגט: געבענטשט זאָלסטו זיין פון גאָט! איך האָב מקיים געווען דאָס וואָרט פון גאָט. ¹⁴האָט שמואל געזאָגט: און וואָס איז דערדאָזיקער קוֹל פון די שאַף אין מיינע אויערן, און דער קוֹל פון די רינדער וואָס איך הער? ¹⁵האָט שאַול געזאָגט: פון עֲמֶלֶק האָט מען זיי געבראַכט, וואָרום דאָס פּאָלק האָט געשווינט די בעסטע פון די שאַף און די רינדער, כּדי צו שלאַכטן צו גאָט דיין האָר; אָבער דאָס איבעריקע האָבן מיר פאַרוויסט. ¹⁶האָט שמואל געזאָגט צו שאַולן: הער אויף, און איך וועל דיר זאָגן וואָס גאָט האָט צו מיר גערעדט די נאַכט. האָט ער צו אים געזאָגט: רעד.

¹⁷האָט שמואל צו אים געזאָגט: פאַרוואָר, אויב דו ביסט קליין אין דינע אויגן, ביסטו אָבער דער קאָפּ פון די שבטים פון ישראל, און דיך האָט גאָט געזאַלֶבֶט פאַר אַ מלך איבער ישראל. ¹⁸און גאָט האָט דיך געשיקט אויף אַ וועג, און האָט געזאָגט: גיי און זאָלסט פאַרוויסטן די זינדיקע, עֲמֶלֶק, און זאָלסט האַלטן מלחמה אויף זיי ביז מע וועט זיי פאַרלענדן. ¹⁹טאָ פאַרוואָס האָסטו נישט צוגעהערט צו דעם קוֹל פון גאָט, און האָסט זיך אַ לאַז געטאָן צום רויב, און געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט? ²⁰האָט שאַול געזאָגט צו שמואלן: איך האָב דאָך

צוגעהערט צו דעם קול פון גאָט, און בין געוואַנגען אויף דעם וועג וואָס גאָט האָט מיך געשיקט, און האָב געבראַכט אַנג דעם מלך פון עמֶלֶק, און עמֶלֶק האָב איך פאַרוויסט.²¹ אָבער דאָס פּאָלק האָט גענומען פון דעם רויב שאָף און רינדער, דאָס בעסטע פון דעם חרם, כדי צו שלאַכטן צו יהוה דיין גאָט אין גלגל.²² האָט שמואל געוואָגט:

באַגערט דען גאָט בראַנדאַפּפּער און שלאַכטאַפּפּער,

ווי צוהערן צו דעם קול פון גאָט?

זע, צוהערן איז בעסער פון שלאַכטאַפּפּער,

צו געהאַרכן—פון פעטס פון ווידערס;

וואָרום זינד פון כּיִשוּף איז ווידערשפּעניקייט,

און געצנדינסט און תּרְפִים איז אײַנגעשפּאַרט זיין.

ווייל דו האָסט פאַראַכט דאָס וואָרט פון גאָט, אַזוי האָט ער דיך פאַראַכט פון צו זיין אַ מלך.²⁴ האָט שאַול געוואָגט: איך האָב געווינדיקט וואָס איך האָב איבערגעטרעטן דאָס באַפעל פון גאָט און דייןע ווערטער, ווייל איך האָב מורא געהאַט פאַרן פּאָלק, און האָב זיך צוגעהערט צו זייער קול.²⁵ און אַצונד, פאַרגיב, איך בעט דיך, מיין זינד, און קער זיך אום מיט מיר, און איך וועל זיך בוקן צו גאָט.²⁶ האָט שמואל געוואָגט צו שאַולן איך וועל זיך ניט אומקערן מיט דיר, וואָרום דו האָסט פאַראַכט דאָס וואָרט פון גאָט, און גאָט האָט דיך פאַראַכט פון צו זיין אַ מלך איבער ישראל.

²⁷ און ווי שמואל האָט זיך אומגעדרײט אַוועקצוגיין, אַזוי

האָט [שאַול] אַנגענומען דעם ברעג פון זיין מאַנטל, און ער האָט זיך אָפּגעריסן.²⁸ האָט שמואל צו אים געוואָגט: גאָט האָט היינט אָפּגעריסן פון דיר די מלוכה פון ישראל, און האָט זי אַוועק געגעבן צו אַן אַנדערן וואָס איז בעסער פון דיר.²⁹ און דער

אייביקער פון ישראל זאָגט אויך ניט ליגן, און האָט ניט חרטה; וואָרום ניט אַ מענטש איז ער, חרטה צו האָבן.

³⁰האָט ער געזאָגט: איך האָב געזינדיקט, אָבער אַצונד, טו מיר, איך בעט דיך, דעם כבוד פאַר די עלטסטע פון מיין פאָלק און פאַר ישראל, און קער זיך אום מיט מיר, און איך וועל זיך בוקן צו יהוה דיין גאָט.

³¹האָט שמואל זיך אומגעקערט נאָך שאולן, און שאול האָט זיך געבוקט צו גאָט.

³²און שמואל האָט געזאָגט: מאַכט גענענען צו מיר אַנג דעם מלך פון עמֶלֶק. איז אַנג צוגעגאַנגען צו אים אין קייטן. און אַנג האָט געזאָגט: פאַרוואָר, די ביטערקייט פון טויט איז געקומען. ³³האָט שמואל געזאָגט:

אַזוי ווי דיין שווערד האָט וויבער אָן קינדער געלאָזט, זאָל צווישן וויבער דיין מוטער אָן קינדער בלייבן.

און שמואל האָט צעהאַקט אַנג פאַר גאָט אין גלָל.

³⁴און שמואל איז אַוועקגעגאַנגען קיין רָמָה, און שאול איז אַרויפגעגאַנגען צו זיין הויז אין גבעת־שאול. ³⁵און שמואל האָט מער ניט געזען שאולן ביז דעם טאָג פון זיין טויט, וואָרום שמואל האָט געטרויערט וועגן שאולן; און גאָט האָט חרטה געהאַט וואָס ער האָט געמאַכט שאולן פאַר אַ מלך איבער ישראל.

טז יאון גאָט האָט געזאָגט צו שמואלן: ביז וואָנען וועסטו טרויערן וועגן שאולן, אַז איך האָב אים פאַראַכט פון צו קיניגן איבער ישראל? פיל אָן דיין האָרן מיט אייל, און קום איך וועל דיך שיקן צו ישינ פון בית־לָחֶם, וואָרום איך האָב מיר געזען אַ מלך צווישן זיינע זין. ²האָט שמואל געזאָגט: ווי קען איך גיין? אַז שאול וועט הערן, וועט ער מיך הרגען. האָט גאָט געזאָגט: אַ יונגע קו וועסטו נעמען מיט זיך, און וועסט זאָגן: צו

שלאַכטן צו גאַט בין איך געקומען. ³ און וועסט פאַררופן ישין צום שלאַכטאַפּפּער, און איך וועל דיך לאָזן וויסן וואָס דו זאָלסט טאָן; און וועסט מיר זאַלפּן דעם וואָס איך וועל דיר זאָגן.

⁴ האָט שמואל געטאָן וואָס גאַט האָט געהייסן, און ער איז געקומען קיין בית-לחם. און די עלטסטע פון שטאָט האָבן געזאָלט אים אַנטקעגן, און געזאָגט: פּריד צו דיין קומען! ⁵ האָט ער געזאָגט: פּריד! צו שלאַכטן צו גאַט בין איך געקומען. הייליקט אַיך, און איר וועט קומען מיט מיר צום שלאַכט-אַפּפּער. און ער האָט געהייסן ישין און זיינע זין זיך הייליקן, און האָט זיי פאַררופן צום שלאַכטאַפּפּער.

⁶ און עס איז געווען, ווי זיי זיינען געקומען, אזוי האָט ער דערזען אַליאַבן, און ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, אַנטקעגן גאַט איז זיין געזאַלבער. ⁷ האָט גאַט געזאָגט צו שמואלן: זאָלסט ניט קוקן אויף זיין אויסזען, און אויף זיין הויכן וויקס, וואָרום איך וויל אים ניט; וואָרום עס איז ניט ווי דער מענטש זעט; ווייל דער מענטש זעט נאָכן אַנבליק, אָבער גאַט זעט נאָכן האַרצן. ⁸ האָט ישי גערופן אַבינָדבן, און האָט אים פאַרבייגעפירט פאַר שמואלן, אָבער ער האָט געזאָגט: אויך דעמדאָזיקן האָט גאַט ניט אויסדערוויילט. ⁹ האָט ישי פאַרבייגעפירט שָמָהן, אָבער ער האָט געזאָגט: אויך דעמדאָזיקן האָט גאַט ניט אויסדערוויילט. ¹⁰ אזוי האָט ישי פאַרבייגעפירט זיבן פון זיינע זין פאַר שמואלן, און שמואל האָט געזאָגט צו ישי: גאַט האָט ניט אויסדערוויילט די דאָזיקע. ¹¹ און שמואל האָט געזאָגט צו ישי: געענדיקט די יונגען? האָט ער געזאָגט: עס איז נאָך געבליבן דער קלענסטער; און אָט איז ער אַ פּאַסטוך ביי די שאָף. האָט שמואל געזאָגט צו ישי: שיק און ברענג אים; וואָרום מיר וועלן זיך ניט זעצן, ביז ער קומט אַהער. ¹² האָט ער געשיקט און

אים געבראַכט. און ער איז געווען אַ גערויטלעך, מיט שיינע אויגן און אַ פיינעם אויסזען. און גאַט האָט געזאָגט: שטיי אויף, זאָלב אים, וואָרום ער איז דאָס.¹³ האָט שמואל גענומען דעם האָרן מיט אייל, און האָט אים געזאָלבט אין מיטן פון זיינע ברידער. און דער גייסט פון גאַט איז געקומען אויף דודן פון יענעם טאָג אָן און ווייטער. און שמואל איז אויפגעשטאַנען, און איז אַוועקגעגאַנגען קיין רָמָה.

¹⁴און דער גייסט פון גאַט האָט זיך אָפגעטאָן פון שאַולן, און אים האָט געשראַקן אַ בייזער גייסט פון גאַט.¹⁵ האָבן שאַולס קנעכט צו אים געזאָגט: זע נאָר, אַ בייזער גייסט פון גאַט שרעקט דיך.¹⁶ זאָל אַקאַרשט אונדזער האָר הייסן דייןע קנעכט וואָס פאַר דיר, זיי זאָלן אויפזוכן אַ מאַן וואָס קען שפילן אויף אַ האַרף; און עס וועט זיין, ווי דער בייזער גייסט פון גאַט איז אויף דיר, אַזוי וועט ער שפילן מיט זיין האַנט, און דיר וועט בעסער ווערן.¹⁷ האָט שאַול געזאָגט צו זיינע קנעכט: זעט אַקאַרשט פאַר מיר אַ מאַן וואָס שפילט גוט, און איר זאָלט אים ברענגען צו מיר.¹⁸ האָט זיך אָפגערויפן איינער פון די יונגען, און האָט געזאָגט: אָט האָב איך געזען אַ זון ביי ישׂן פון בית־לְחָם, וואָס קען שפילן, און איז אַ העלדישער גיבור און אַ מענטש פון מלחמה, און פאַרשטייט אַ זאַך, און איז אַ מענטש מיט אַ געשטאַלט, און גאַט איז מיט אים.

¹⁹האָט שאַול געשיקט שלוחים צו ישׂן, און אָנגעזאָגט: שיק צו מיר דיין זון וואָס וואָס די שאַף.²⁰ האָט ישׂן גענומען אַן אייזל מיט ברויט, און אַ לאָגל וויין, און איין צינגבעקל, און געשיקט דורך דער האַנט פון זיין זון דודן צו שאַולן.²¹ און דוד איז געקומען צו שאַולן, און איז געשטאַנען פאַר אים; און ער האָט אים זייער ליב געקריגן, און ער איז אים געוואָרן אַ

וואַפנטרעגער. ²²און שאַול האָט געשיקט צו ישׂשכר, אַזוי צו זאָגן:
זאָל, איך בעט דיר, דוד שטיין פאַר מיר, וואָרום ער האָט
געפונען חן אין מינע אויגן.

²³און עס איז געווען, ווי דער [בייזער] גייסט פון גאָט איז
געווען אויף שאַולן, אַזוי פלעגט דוד נעמען די האַרף און שפילן
מיט זיין האַנט, און שאַולן פלעגט אָפגיין, און אים פלעגט
בעסער ווערן, און דער בייזער גייסט פלעגט זיך אָפטאָן פון
אים.

יך און די פלשתים האָבן אַיינגעזאַמלט זייערע מחנות אויף
מלחמה. און זיי האָבן זיך אַיינגעזאַמלט אין שׁוכו וואָס
געהערט צו יהודה, און האָבן געלאַגערט צווישן שׁוכו און צווישן
עזקה, אין אָפס־דמים.

²און שאַול און די מענער פון ישראל האָבן זיך אַיינגעזאַמלט
און האָבן געלאַגערט אין טאַל אַלה; און זיי האָבן אָנגעריכט
אַ מלחמה אַקעגן די פלשתים. ³און די פלשתים זיינען
געשטאַנען אויפן באַרג פון דער זייט, און די ישראל זיינען
געשטאַנען אויפן באַרג פון דער אַנדער זייט, מיט דעם טאַל
צווישן זיי. ⁴איז אַרויסגעגאַנגען דער צווישנמאַן פון דעם לאַגער
פון די פלשתים מיטן נאַמען גלית פון גת, וואָס זיין הייך איז
געווען זעקס איילן און אַ שפאַן. ⁵און אַ קופערנער קיווער איז
געווען אויף זיין קאַפּ, און אין אַ פאַנצער פון שופן איז ער געווען
אָנגעטאַן, און די וואָג פון דעם פאַנצער איז געווען פינף טויזנט
שקל קופער. ⁶און קופערנע בלעכן זיינען געווען אויף זיינע
פיס, און אַ קופערנע פיקע צווישן זיינע אַקסלען. ⁷און דער
האַלץ פון זיין שפיז איז געווען ווי דער שטאַנג פון אַ וועבער, און
דער קלינג פון זיין שפיז איז געווען זעקס הונדערט שקל אייז.
און דער שילדטרעגער איז געגאַנגען אים פאַרויס.

⁸און ער האָט זיך אַוועקגעשטעלט, און האָט גערופן צו די רײען פון ישראל, און האָט צו זיי געזאָגט: נאָך וואָס גייט איר אַרויס אָנריכטן אַ מלחמה? בין איך דען ניט דער פּלשתי, און איר קנעכט בײַ שאול? קלײבט אײך אויס אַ מאַן, און זאָל ער אַראָפּנידערן צו מיר. ⁹אויב ער וועט קענען מלחמה האַלטן מיט מיר, און וועט מיך דערשלאָגן, וועלן מיר זיין קנעכט צו אײך; און אויב איך וועל אים בײַקומען, און וועל אים דערשלאָגן, וועט איר זיין קנעכט צו אונדז, און וועט אונדז דינען.

¹⁰און דער פּלשתי האָט געזאָגט: איך שפּאַט פון די רײען פון ישראל הײנטיקן טאָג; גיט מיר אַ מאַן, און לאַמיר מלחמה האַלטן מיטאַנאַדער.

¹¹און שאול און גאַנץ ישראל האָבן געהערט די דאָזיקע ווערטער פון דעם פּלשתי, און זיי האָבן זיך דערשראַקן, און האָבן זייער מורא געהאַט.

¹²און דוד איז געווען דער זון פון יענעם אָפּרתער מאַן פון בֵּית־לְחֵם־יְהוּדָה, וואָס זיין נאָמען איז געווען ישי; און ער האָט געהאַט אַכט זין. און דער מאַן איז אין די טעג פון שאולן געווען אַ זקן וואָס קומט צווישן לײט. ¹³און די דרײַ עלטערע זין פון ישי זיינען געגאַנגען נאָך שאולן אין דער מלחמה; און די נעמען פון זיינע דרײַ זין וואָס זיינען געגאַנגען אין דער מלחמה, זיינען געווען: אַליאַב דער בכּוֹר, און דער צווייטער פון אים אַבינדב, און דער דריטער שָׁמָה. ¹⁴און דוד איז געווען דער קלענסטער; און די דרײַ גרעסערע זיינען געגאַנגען נאָך שאולן. ¹⁵און דוד פלעגט גיין און זיך אומקערן פון שאולן צו פיטערן די שאַף פון זיין פאָטער אין בֵּית־לְחֵם.

¹⁶און דער פּלשתי האָט גענענט פרי און שפּעט, און האָט זיך געשטעלט פּערציק טעג נאָכאַנאַנד.

¹⁷און ישי האָט געזאָגט צו זיין זון דוד: נעם אַקאַרשט פאַר

דיינע ברידער אן איפה פון דידאזיקע געברענטע זאנגען, און דידאזיקע צען ברויטן, און לויף דערמיט אריבער אין לאגער צו דיינע ברידער. ¹⁸ און דידאזיקע צען קעז זאלסטו ברענגען צו דעם הויפטמאן פון דעם טיוונט; און זאלסט פרעגן דיינע ברידער אויף פריד, און נעמען פון זיי א צייכן.

¹⁹ און שאול און זיי און אלע מענער פון ישראל זיינען געווען אין טאל אלה, אין מלחמה מיט די פלשתים.

²⁰ האט זיך דוד געפעדערט אין דער פרי, און ער האט איבערגעלאזט די שאף אויף א שומר, און ער האט גענומען, און איז געגאנגען אזוי ווי ישי האט אים באפוילן, און ער איז אן געקומען אין לאגעררינג, ווען דער חיל וואס איז ארויסגעגאנגען אין שלאכט, האט געשאלט אויף מלחמה. ²¹ און ישראל און די פלשתים האבן זיך אויסגעשטעלט א ריי קעגן א ריי. ²² האט דוד איבערגעלאזט די זאכן פון זיך אויף דער האנט פון דעם שומר פון די זאכן, און ער איז געלאפן צום שלאכטפעלד; און ער איז געקומען און האט געפרעגט זיינע ברידער אויף פריד. ²³ ווי ער רעדט מיט זיי, ערשט דער צווישנמאן וואס זיין נאמען איז געווען גלית דער פלשתי פון גת, קומט ארויף פון די רייען פון די פלשתים, און ער האט גערעדט אזוי ווי יענע רייד; און דוד האט געהערט.

²⁴ און אלע מענער פון ישראל, ווי זיי האבן דערוען דעם מאן, אזוי זיינען זיי אנטלאפן פאר אים, און האבן זייער מורא געהאט. ²⁵ און די מענער פון ישראל האבן געזאגט: האט איר געווען דעמדאזיקן מאן וואס קומט ארויף? ווארום צו לעסטערן ישראל קומט ער ארויף; און עס וועט זיין, דער מאן וואס וועט אים דערשלאגן, וועט אים דער מלך מעשיר זיין מיט א גרויס עשירות, און וועט אים געבן זיין טאכטער, און זיין פאטערס היז וועט ער מאכן פריי אין ישראל.

²⁶הָאָט דוד געזאָגט צו די מענטשן וואָס זיינען געשטאַנען לעבן אים, אַזוי צו זאָגן: וואָס וועט געטאָן ווערן צו דעם מאַן וואָס וועט דערשלאָגן יענעם פּלשתי, און וועט אָפּטאָן די שאַנד פּון ישׂראל? וואָרום ווער איז דערדאָזיקער אומבאַשניטענער פּלשתי, אַז ער זאָל לעסטערן די רייען פּון דעם לעבעדיקן גאָט? ²⁷הָאָט דאָס פּאָלק אים געזאָגט אַזוי ווי דאָסדאָזיקע גערייד, אַזוי צו זאָגן: אַזוי וועט געטאָן ווערן צו דעם מאַן וואָס וועט אים דערשלאָגן.

²⁸הָאָט אַליאַב, זיין עלטערער ברודער, געהערט ווי ער רעדט צו די מענטשן, און דער צאָרן פּון אַליאַבן הָאָט געגרימט אויף דודן, און ער הָאָט געזאָגט: צו וואָס גאָר הָאָסטו אַראָפּ גענידערט, און אויף וועמען הָאָסטו איבערגעלאָזט יענע ביסל שאָף אין מדבר? איך קען דיין מוטוויליקייט, און די שלעכטיקייט פּון דיין האַרצן, אַז כּדי צוצוקוקן די מלחמה הָאָסטו אַראָפּ גענידערט. ²⁹הָאָט דוד געזאָגט: וואָס האָב איך אַצונד געטאָן? עס איז דאָך נאָר אַ גערייד.

³⁰און ער הָאָט זיך אָפּגעדרייט פּון אים צו אַן אַנדערן, און הָאָט געפרעגט די אייגענע זאָך, און דאָס פּאָלק הָאָט אים געענטפּערט אַזוי ווי דאָס פּריערדיקע גערייד.

³¹זיינען געהערט געוואָרן די ווערטער וואָס דוד הָאָט גערעדט, און מע הָאָט דערציילט פאַר שאּולן, און ער הָאָט אים געלאָזט ברענגען צו זיך. ³²און דוד הָאָט געזאָגט צו שאּולן: זאָל קיין מענטשנס האַרץ ניט אַראָפּפּאַלן איבער אים; דיין קנעכט וועט גיין, און וועט מלחמה האַלטן מיט דעמדאָזיקן פּלשתי. ³³הָאָט שאּול געזאָגט צו דודן: קענסט ניט גיין אויף דעמדאָזיקן פּלשתי, מלחמה צו האַלטן מיט אים, וואָרום דו ביסט אַ אינגל, און ער איז אַ מאַן פּון מלחמה פּון זיין יוגנט אָן. ³⁴הָאָט דוד געזאָגט צו שאּולן: דיין קנעכט איז געווען אַ פּאַסטוך

פֶּאָר זיין פֶּאָטער ביי די שאָף, און אַז אַ לייב איז געקומען, אָדער אַ בער, און האָט אַוועקגעטראָגן אַ שעפּס פֿון דער סטאַדע, ³⁵ בין איך אַרויסגעגאַנגען נאָך אים, און האָב אים געשלאָגן, און האָב אַרויסגעריסן פֿון זיין מויל; און אַז ער האָט זיך געשטעלט אַקעגן מיר, האָב איך אים אָנגענומען ביים באַרד, און האָב אים געשלאָגן און אים געטייט. ³⁶ אי דעם לייב אי דעם בער האָט דיין קנעכט דערשלאָגן; און דערדאָזיקער אומבאַשניטענער פֿלשתי וועט זיין ווי איינער פֿון זיי, ווייל ער האָט געלעסטערט די רייען פֿון דעם לעבעדיקן גאָט.

³⁷ און דוד האָט געזאָגט: גאָט וואָס האָט מיך מציל געווען פֿון דער האַנט פֿון לייב, און פֿון דער האַנט פֿון בער, ער וועט מיך מציל זיין פֿון דער האַנט פֿון דעמדאָזיקן פֿלשתי. האָט שאָול געזאָגט צו דודן: גיי, און זאָל גאָט זיין מיט דיר.

³⁸ און שאָול האָט אָנגעטאָן דודן זיינע קליידער, און ער האָט אַרויפגעטאָן אַ קופּערנעם קיווער אויף זיין קאָפּ, און אים אָנגעטאָן אַ פּאַנצער. ³⁹ און דוד האָט אָנגעגורט זיין שווערד איבער זיינע קליידער, און זיך געמאַטערט צו גיין, ווייל ער איז ניט געווען צוגעווינט. האָט דוד געזאָגט צו שאָולן: איך קען ניט גיין אין די דאָזיקע, ווייל איך בין ניט צוגעווינט. און דוד האָט זיי אויסגעטאָן פֿון זיך. ⁴⁰ און ער האָט גענומען זיין שטעקן אין זיין האַנט, און האָט זיך אויסגעקליבן פינף גלאַטע שטיינער פֿון דעם באַך, און אַריינגעטאָן אין דעם פּאַסטוכוועקל וואָס ער האָט געהאַט, אין דעם בייטל; און זיין שליידערער איז געווען אין זיין האַנט; און ער האָט גענענט צו דעם פֿלשתי.

⁴¹ און דער פֿלשתי איז געגאַנגען אַלץ נענטער צו דודן, און דער מאַן וואָס טראָגט דעם שילד, אים פּאַרויס. ⁴² און דער פֿלשתי האָט אַ קוק געטאָן און האָט דערוען דודן, און האָט אים פּאַראַכט, וואָרום ער איז געווען אַ אינגל, און גערויטלט, אויך

שיין אויפן פנים. ⁴³און דער פלשתי האָט געזאָגט צו דודן: צי אַ הונט בין איך, וואָס דו קומסט צו מיר מיט שטעקנס? און דער פלשתי האָט געשאָלטן דודן ביי זיין גאָט. ⁴⁴און דער פלשתי האָט געזאָגט צו דודן: קום צו מיר, און איך וועל געבן דיין פלייש צום פויגל פון הימל און צו דער חיה פון פעלד. ⁴⁵האָט דוד געזאָגט צו דעם פלשתי: דו קומסט צו מיר מיט אַ שווערד און מיט אַ שפיז און מיט אַ פיקע, און איך קום צו דיר אין דעם נאָמען פון יהוה פון צבאות, דעם גאָט פון די רייען פון ישראל וואָס דו האָסט געלעסטערט. ⁴⁶היינטיקן טאָג וועט דיך יהוה איבערענטפערן אין מיין האַנט, און איך וועל דיך דער-שלאָגן, און וועל אַראָפּנעמען דיין קאָפּ פון דיר; און איך וועל געבן די פגרים פון דער מחנה פון די פלשתים היינטיקן טאָג צום פויגל פון הימל און צו דער חיה פון דער ערד; און די גאַנצע ערד וועט וויסן, אַז פאַראַן אַ גאָט ביי ישראל. ⁴⁷און די דאָזיקע גאַנצע אַיינוואַמלונג וועט וויסן, אַז ניט מיט אַ שווערד און מיט אַ שפיז העלפט יהוה; וואָרום די מלחמה איז יהוהס, און ער וועט אַיך געבן אין אונדזער האַנט.

⁴⁸און עס איז געווען, ווי דער פלשתי איז אויפגעשטאַנען און איז געגאַנגען און האָט גענענט אַנטקעגן דודן, אַזוי האָט דוד געאַיילט, און איז געלאָפן צום שלאַכטפעלד אַנטקעגן דעם פלשתי. ⁴⁹און דוד האָט אַריינגעשטעקט זיין האַנט אין זעקל, און האָט אַרויסגענומען פון דאָרטן אַ שטיין, און אַ שליידער געטאָן, און געטראָפן דעם פלשתי אין זיין שטערן. און דער שטיין איז אַריינגעווינקען אין זיין שטערן, און ער איז געפאלן אויף זיין פנים צו דער ערד.

⁵⁰אַזוי האָט דוד איבערגעשטאַרקט דעם פלשתי מיט אַ שליידערער און מיט אַ שטיין, און געטראָפן דעם פלשתי, און אים געטייט; און קיין שווערד איז ניט געווען אין דודס האַנט.

⁵¹און דוד איז צוגעלאָפּן, און האָט זיך געשטעלט איבער דעם פּלשתי, און האָט אָנגענומען זיין שווערד, און זי אַרויס-געצויגן פון איר שייד, און אים געטייט; און ער האָט אָפּגעשניטן מיט איר זיין קאָפּ.

און די פּלשתיים האָבן געזען, אַז זייער גיבור איז טויט, און זיי זיינען אַנטלאָפּן. ⁵²און די מענער פון ישראל און יהודה זיינען אויפגעשטאַנען און האָבן געשאַלט, און נאָכגעיאָגט די פּלשתיים ביז דו קומסט קיין גי, און ביז די טויערן פון עקרון. און עס זיינען געפאַלן דערשלאָגענע פון די פּלשתיים אויף דעם וועג פון שעַרם, און ביז גת, און ביז עקרון. ⁵³און די קינדער פון ישראל האָבן זיך אומגעקערט פון נאָכיאָגן די פּלשתיים, און זיי האָבן אויסגערויבט זייער לאַגער.

⁵⁴און דוד האָט גענומען דעם קאָפּ פון דעם פּלשתי, און האָט אים געבראַכט קיין ירושלים, און זיינע וואָפּן האָט ער אַהינגעטאַן אין זיין געצעלט.

⁵⁵און אַז שָאוּל האָט געזען דודן אַרויסגיין אַקעגן דעם פּלשתי, האָט ער געזאָגט צו אַבנֶר דעם חיל־פּירער: וועמעס זון איז דערדאָזיקער בַּחור, אַבנֶר? האָט אַבנֶר געזאָגט: אַזוי ווי דיין זעל לעבט, מלך, אויב איך ווייס! ⁵⁶האָט דער מלך געזאָגט פּרעג די זיך נאָך וועמעס זון דער יונג איז.

⁵⁷און ווי דוד האָט זיך אומגעקערט פון שלאָגן דעם פּלשתי, אַזוי האָט אים אַבנֶר גענומען, און האָט אים געבראַכט פאַר שָאוּלן, מיט דעם קאָפּ פון דעם פּלשתי אין זיין האַנט. ⁵⁸האָט שָאוּל צו אים געזאָגט: וועמעס זון ביסטו, בַּחור? האָט דוד געזאָגט: דער זון פון דיין קנעכט ישׂין פון בית־לְחָם.

יח און עס איז געווען, ווי ער האָט געענדיקט רעדן צו שָאוּלן, אַזוי איז די זעל פון יהוֹנָתָנען צוגעבונדן געוואָרן צו דער זעל פון דודן, און יהוֹנָתָן האָט אים ליב געקריגן אַזוי ווי זיין אייגן זעל.

²און שאול האָט אים צוגענומען אין יענעם טאָג, און האָט אים ניט געלאָזט זיך אומקערן צו זיין פּאַטערס הויז. ³און יהוֹנָתָן האָט געשלאָסן אַ בונד מיט דודן, ווייל ער האָט אים ליב געהאַט אַזוי ווי זיין אייגן זעל. ⁴און יהוֹנָתָן האָט אויסגעטאַן דעם מאַנטל וואָס אויף זיך, און האָט אים געשאַנקן דודן; אויך זיינע קליידער, ביז אויף זיין שווערד, און ביז אויף זיין בויגן, און ביז אויף זיין גאַרטל.

⁵און אַז דוד איז אַרויסגעגאַנגען, איז, וווּ נאָר שאול פלעגט אים שיקן, פלעגט ער באַגליקן. און שאול האָט אים אויפֿ־געזעצט איבער די מלחמה־לייט; און ער איז ווילגעפעלן אין די אויגן פון גאַנצן פּאָלק, און אויך אין די אויגן פון שאולס קנעכט. ⁶און עס איז געווען, ביי זייער אַנקומען, אַז דוד האָט זיך אומגעקערט פון שלאָגן דעם פּלשתי, זיינען אַרויסגעגאַנגען די ווייבער פון אַלע שטעט פון ישׂראל מיט געזאַנג און טענץ אַנטקעגן דעם מלך שאולן, מיט פויקן, מיט שמחה, און מיט צימבלען. ⁷און די ווייבער די שפּילערינס האָבן געזונגען און געזאַגט:

שאול האָט געשלאָגן אין זיינע טויונטן,
און דוד אין זיינע צענטויונטן.

⁸האָט שאולן זייער געברענט, און דאָסדאָזיקע גערייד איז געווען שלעכט אין זיינע אויגן, און ער האָט געזאַגט: דודן האָבן זיי געגעבן די צענטויונטן, און מיר האָבן זיי געגעבן די טויונטן, און אים פעלט נאָך בלויו די מלוכה. ⁹און שאול האָט געקוקט קרום אויף דודן פון יענעם טאָג און ווייטער.

¹⁰און עס איז געווען אויף מאָרגן, איז אַ ביזער גייסט פון גאָט געקומען אויף שאולן, און ער האָט אין הויז גערעדט פון זינען, און דוד האָט געשפּילט מיט זיין האַנט אַזוי ווי טאָג אין טאָג, און אין שאולס האַנט איז געווען דער שפּיו. ¹¹האָט שאול

א וואָרף געטאָן דעם שפּיז, און ער האָט געקלערט: איך וועל דורכשטעכן דודן ביז אין וואַנט. אָבער דוד האָט זיך אָפּ געדרייט פון אים צוויי מאָל.

¹² און שאַול האָט מורא געהאַט פאַר דודן, וואָרום גאָט איז געווען מיט אים, און פון שאַולן האָט ער זיך אָפּגעטאָן. ¹³ און שאַול האָט אים אָפּגעטאָן פון זיך, און אים געמאַכט פאַר אַ הויפטמאַן פון טויזנט, און ער איז געגאַנגען און געקומען דעם פּאָלק פאַרויס. ¹⁴ און דוד האָט באַגליקט אין אַלע זיינע וועגן, און גאָט איז געווען מיט אים. ¹⁵ און שאַול האָט געזען אַז ער באַגליקט זייער, און ער האָט זיך געשראַקן פאַר אים. ¹⁶ אָבער גאַנץ ישׂראל און יהודה האָט ליב געהאַט דודן, וואָרום ער פלעגט גיין און קומען זיי פאַרויס.

¹⁷ און שאַול האָט געזאָגט צו דודן: אָט איז מיין עלטערע טאָכטער מַרְבּ; זי וועל איך דיר געבן פאַר אַ ווייב, אָבער זיי מיר אַ העלדישער יונג, און פיר די מלחמות פון גאָט. וואָרום שאַול האָט געקלערט: זאָל ניט מיין האַנט זיין אויף אים, נייערט די האַנט פון די פּלשתיים זאָל זיין אויף אים. ¹⁸ האָט דוד געזאָגט צו שאַולן: ווער בין איך? און וואָס איז מיין לעבן, אָדער מיין פּאָטערס משפּחה אין ישׂראל, אַז איך זאָל ווערן אַן איידיים ביים מלך?

¹⁹ אָבער עס איז געווען, בעת מע האָט געזאָלט געבן מַרְבּ די טאָכטער פון שאַולן צו דודן, איז זי אַוועקגעגעבן געוואָרן צו עַדריאַלן פון מחוּלָה פאַר אַ ווייב.

²⁰ און מיכל די טאָכטער פון שאַולן האָט ליב געהאַט דודן; האָט מען דערצייילט שאַולן, און די זאך איז ווילגעפעלן אין זיינע אויגן. ²¹ און שאַול האָט געקלערט: איך וועל זי אים געבן, כּדי זי זאָל אים זיין פאַר אַ שטרויכלונג, און די האַנט פון די

פֿלשתיים זאָל זיין אויף אים. און שאול האָט געזאָגט צו דודן:
וועסט היינט ווערן מיין איידים מיט דער צווייטער.

²²און שאול האָט באַפוילן זיינע קנעכט: רעדט צו דודן
שטילערהייט, אַזוי צו זאָגן: זע, דער מלך וויל דיך, און אַלע
זיינע קנעכט האָבן דיך ליב, טאָ ווער אַצונד דעם מלכס איידים.
²³האָבן שאולס קנעכט גערעדט אין די אויערן פון דודן
דידאָזיקע ווערטער. און דוד האָט געזאָגט: גרינג אין אַייערע
אויגן צו ווערן דעם מלכס איידים, אַז איך בין אַן אַרעמאָן און
גרינגעשאַצט?

²⁴האָבן די קנעכט פון שאולן אים דערציילט, אַזוי צו זאָגן:
אַזוי ווי דידאָזיקע ווערטער האָט דוד גערעדט. ²⁵האָט שאול
געזאָגט: אַזוי זאָלט איר זאָגן צו דודן: דער מלך וויל ניט קיין
נדן, נייערט הונדערט פאָרהויטן פון די פֿלשתיים, זיך נוקם צו
זיין אָן דעם מלכס פיינט. און שאול האָט גערעכנט צו מאַכן
פֿאַלן דודן דורך דער האַנט פון די פֿלשתיים.

²⁶האָבן זיינע קנעכט דערציילט דודן דידאָזיקע ווערטער,
און די זאָך איז ווילגעפעלן אין די אויגן פון דודן, צו ווערן דעם
מלכס איידים. און די טעג זיינען נאָך צומאָל ניט דערפילט
געוואָרן, ²⁷איז דוד אויפגעשטאַנען און איז אַוועקגעאַנגען, ער
מיט זיינע מענטשן, און ער האָט געשלאָגן פון די פֿלשתיים צוויי
הונדערט מאָן. און דוד האָט געבראַכט זייערע פאָרהויטן, און
מע האָט זיי איבערגעגעבן פאָרפול צום מלך, כדי ער זאָל
ווערן דעם מלכס איידים. און שאול האָט אים געגעבן זיין
טאָכטער מיכלען פאָר אַ ווייב.

²⁸און שאול האָט געזען און פאָרשטאַנען אַז גאָט איז מיט
דודן; און מיכל די טאָכטער פון שאולן האָט אים ליב געהאַט.
²⁹און שאול האָט נאָך מער מורא געקריגן פאָר דודן. און שאול
איז געווען דודן אַ שונא אַלע טעג.

³⁰און די האַרן פון די פּלשתיים פּלעגן אַרויסגיין; און עס איז געווען, ווען נאָר זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען, האָט דוד באַגליקט מער פון אַלע קנעכט פון שאול, און זיין נאָמען איז געווען זייער געאַכט.

י"ח ¹און שאול האָט גערעדט צו יוֹנָתָן זיין זון און צו אַלע זיינע קנעכט, צו טייטן דוד; אָבער יוֹנָתָן דער זון פון שאול האָט זייער געגאַרט דוד. ²און יוֹנָתָן האָט דערציילט דוד, אַזוי צו זאַגן: מײן פּאָטער שאול זוכט דײך צו טייטן. און אַצונד, איך בעט דײך, זיי אָפּגעהיט אין דער פּרי, און זאָלסט זיצן אין פאַרבאַרגעניש און זיך באַהאַלטן. ³און איך וועל אַרויסגיין, און וועל שטיין לעבן מײן פּאָטער אויף דעם פעלד וואָס דו ביסט דאָרטן. און איך וועל רעדן וועגן דיר צו מײן פּאָטער, און אַז איך וועל וואָס מערקן, וועל איך דיר זאַגן.

⁴און יוֹנָתָן האָט גערעדט גוטס אויף דוד צו זיין פּאָטער שאול, און ער האָט צו אים געזאַגט: זאָל דער מלך ניט זינדיקן אַקעגן זיין קנעכט, אַקעגן דוד, ווייל ער האָט אַקעגן דיר ניט געזינדיקט, און ווייל זיינע טואונגען זיינען געווען זייער גוט פאַר דיר. ⁵און ער האָט גענומען זיין לעבן אין זיין האַנט, און האָט געשלאָגן דעם פּלשתי, און גאָט האָט געטאָן אַ גרויסע ישועה פאַר גאַנץ ישראל; האָסט עס געזען, און האָסט זיך געפּרייט. און פאַרוואָס זאָלסטו זיך פאַרוינדיקן אָן אומ-שולדיקן בלוט, צו טייטן דודן אומזיסט?

⁶האָט שאול צוגעהערט צו דעם קול פון יוֹנָתָנען, און שאול האָט געשוואָרן: אַזוי ווי גאָט לעבט, אויב ער וועט געטייט ווערן! ⁷און יוֹנָתָן האָט גערופּן דוד, און יוֹנָתָן האָט אים דער-ציילט אַלע די דאָזיקע ווערטער. און יוֹנָתָן האָט געבראַכט דוד צו שאול, און ער איז געווען פאַר אים אַזוי ווי נעכטן-אייערנעכטן.

⁸איז ווידער געוואָרן אַ מלחמה, און דוד איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט מלחמה געהאַלטן אַקעגן די פּלשתים, און ער האָט געשלאָגן צווישן זיי אַ גרויסן שלאַק, און זיי זיינען אַנטלאָפּן פאַר אים.

⁹און אַ בייזער גייסט פון גאָט איז געקומען אויף שאולן בעת ער איז געזעסן אין זיין הויז מיט זיין שפּיז אין זיין האַנט; און דוד האָט געשפּילט מיט דער האַנט. ¹⁰האָט שאול געזוכט דורכ־צושטעכן דודן מיטן שפּיז ביז אין וואַנט, אָבער ער האָט זיך אַרויסגעמאַכט פון שאולן, און ער האָט אַרײַנגעשטאַכן דעם שפּיז אין וואַנט. און דוד איז אַנטלאָפּן און איז אַנטרוגען געוואָרן אין יענער נאַכט.

¹¹האָט שאול געשיקט שלוחים צו דודס הויז, אים צו היטן, און אים צו טײַטן אין דער פּרי. אָבער זיין ווייב מיכל האָט אָנגעזאָגט דודן, אַזוי צו זאָגן: אויב דו ראַטעוועסט ניט דײַן נפשׁ דײַ נאַכט, ווערסטו מאַרגן געטייט.

¹²און מיכל האָט אַראַפּגעלאָזט דודן דורכן פענצטער, און ער איז אַוועק און איז אַנטלאָפּן און אַנטרוגען געוואָרן. ¹³און מיכל האָט גענומען דעם תּרפּים, און אַרויפגעלייגט אויפן בעט, און אַ געשטריק פון ציגנהאַר האָט זי אים געלייגט צו קאָפּנס, און איבערגעדעקט מיט אַ בגד. ¹⁴און אַז שאול האָט געשיקט שלוחים צו נעמען דודן, האָט זי געזאָגט: ער איז קראַנק.

¹⁵האָט שאול געשיקט שלוחים צו זען דודן, אַזוי צו זאָגן: ברענגט אים אַרויף מיטן בעט צו מיר, אים צו טײַטן. ¹⁶זיינען די שלוחים געקומען, ערשט דער תּרפּים איז אויפן בעט, און דאָס געשטריק פון ציגנהאַר אים צוקאָפּנס.

¹⁷האָט שאול געזאָגט צו מיכלען: פאַרוואָס האַסטו מיך אַזוי אָפּגענאַרט, און האַסט אַוועקגעלאָזט מײַן שוואַ, און ער איז אַנטרוגען געוואָרן? האָט מיכל געזאָגט צו שאולן: ער האט צו

מיר געזאָגט: לאָז מיך אַוועק, נאָך וואָס זאָל איך דיך טייטן?
 18 און דוד איז אַנטלאָפֿן און אַנטרוּנען געוואָרן, און ער איז
 געקומען צו שמואלן קיין רָמָה, און האָט אים דערציילט אַלץ
 וואָס שאַוּל האָט אים געטאָן. און ער און שמואל זיינען געגאַנגען
 און האָבן זיך באַזעצט אין נְיוֹת.

19 איז אַנגעזאָגט געוואָרן שאַוּלן, אַזוי צו זאָגן: זע, דוד איז
 אין נְיוֹת אין רָמָה. 20 און שאַוּל האָט געשיקט שלוחים צו נעמען
 דודן. האָבן זיי געזען דאָס געזעמל נביאים נביאות זאָגן, און
 שמואל שטייט געשטעלט איבער זיי; און דער גייסט פון גאָט
 איז געווען אויף די שלוחים פון שאַוּלן, און זיי אויך האָבן נביאות
 געזאָגט.

21 האָט מען אַנגעזאָגט שאַוּלן, און ער האָט געשיקט אַנדערע
 שלוחים. האָבן זיי אויך נביאות געזאָגט. האָט שאַוּל ווידער
 געשיקט דריטע שלוחים, און זיי אויך האָבן נביאות געזאָגט.
 22 איז ער אויך געגאַנגען קיין רָמָה, און ער איז געקומען ביז
 דער גרויסער גרוב וואָס אין שָכּוֹ, און האָט זיך נאָכגעפרעגט
 און געזאָגט: וווּ זיינען שמואל און דוד? האָט מען אים געזאָגט:
 אָן, אין נְיוֹת אין רָמָה.

23 איז ער אַוועק אַהין קיין נְיוֹת אין רָמָה, און אויך אויף אים
 איז געווען דער גייסט פון גאָט, און ער איז געגאַנגען און גייענדיק
 נביאות געזאָגט, ביז ער איז געקומען קיין נְיוֹת אין רָמָה. 24 און
 ער אויך האָט אויסגעטאָן זיינע קליידער, און ער אויך האָט
 נביאות געזאָגט פאַר שמואלן, און איז געלעגן אַ נאַקעטער
 יענעם גאַנצן טאָג, און די גאַנצע נאַכט. דעריבער זאָגט מען:
 איז אויך שאַוּל צווישן די נביאים?

כ און דוד איז אַנטלאָפֿן פון נְיוֹת אין רָמָה, און ער איז
 געקומען, און האָט געזאָגט פאַר יהוָה'נען: וואָס האָב איך
 געטאָן? און וואָס איז מיין פאַרברעך, און וואָס איז מיין חטא

פֶּאָר דיין פֶּאָטער, וואָס ער זוכט מיין לעבן? ²האַט ער צו אים געזאָגט: חלילה! וועסט ניט שטאַרבן. זע, מיין פֶּאָטער טוט ניט אַ גרויסע זאַך אָדער אַ קליינע זאַך, אַזוי ער אַנטפלעקט ניט מיין אויער, און פֶּאַרוואָס זאָל מיין פֶּאָטער פֶּאַרבאַרגן פֿון מיר די דאָזיקע זאַך? עס איז ניט אַזוי. ³האַט דוד ווידער געשוואָרן, און געזאָגט: ווייסן ווייס דיין פֶּאָטער אַז איך האָב געפונען חן אין דייןע אויגן, און ער קלערט: זאָל יְהוָה דערפֿון ניט ווייסן, כּדי ער זאָל זיך ניט קלעמען. אָבער אַזוי ווי גאַט לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אַז אַזוי ווי אַ טריט איז צווישן מיר און צווישן טויט! ⁴האַט יְהוָה דוד געזאָגט צו דודן: וואָס וויל דיין זעל, איך זאָל פֶּאַר דיר טאָן? ⁵האַט דוד געזאָגט צו יְהוָה: אַט איז מאָרגן ראַש־חודש, ווען זיצן דאַרף איך זיצן מיטן מלך צום עסן; זאָלסטו מיך לאָזן גיין, און איך וועל זיך באַהאַלטן אין פעלד ביז איבערמאַרגן אָונט. ⁶אויב נאָכפּרעגן וועט זיך נאָכפּרעגן דיין פֶּאָטער אויף מיר, זאָלסטו זאָגן: אָפּבעטן האָט זיך אָפּגעבעטן דוד ביי מיר, כּדי אַריבערצולויפֿן אין זיין שטאַט בֵּית־לָחֶם, וואָרום די יערלאַכע אָפּפּערשלאַכטונג איז דאַרטן ביי דער גאַנצער משפּחה. ⁷אויב ער וועט אַזוי זאָגן: גוט! איז פּריד צו דיין קנעכט; אויב אָבער צערענען וועט ער צערענען, זיי ווייסן אַז שלעכטס איז באַשלאָסן ביי אים. ⁸און זאָלסטו טאָן חסד מיט דיין קנעכט, וואָרום אין אַ בונד פֿון גאַט האָסטו זעבראַכט דיין קנעכט מיט דיר; און אויב אין מיר איז דאָ אַ פֶּאַרברעך, טייט מיך דו; און נאָך וואָס דען זאָלסטו מיך פּרענגען צו דיין פֶּאָטער? ⁹האַט יְהוָה דוד געזאָגט: חלילה דיר! וואָרום אויב דערוויסן וועל איך זיך דערוויסן אַז ביי מיין פֶּאָטער איז באַשלאָסן, דיר זאָל געשען בייז, צי וועל איך דאָס דיר ניט דערציילן? ¹⁰האַט דוד געזאָגט צו יְהוָה: ווער וועט מיר דערציילן אויב דיין פֶּאָטער וועט דיר ענטפּערן האָרט?

¹¹האָט יהוֹנָתָן געזאָגט צו דודן: קום, און לאָמיר אַרויסגיין אין פעלד.

זיינען זיי ביידע אַרויסגעגאַנגען אין פעלד. ¹²און יהוֹנָתָן האָט געזאָגט צו דודן: ביי יהוה דעם גאָט פון ישׂראל! אַז איך וועל אויספאַרשן מיין פּאָטער מאָרגן אָדער איבערמאָרגן אין דער צייט, ערשט ער איז גוט צו דודן, צי וועל איך דענסמאָל ניט שיקן צו דיר, און אַנטפלעקן דיין אויער? ¹³זאָל גאָט טאָן צו יהוֹנָתָנען אַזוי און נאָך מער! אויב מיין פּאָטער וועט וויל געפעלן צו ברענגען אויף דיר שלעכט, וועל איך אַנטפלעקן דיין אויער, און וועל דיר אַוועקשיקן, און וועסט גיין בשלום, און גאָט וועט זיין מיט דיר אַזוי ווי ער איז געווען מיט מיין פּאָטער. ¹⁴און ניט נאָר ווען איך לעב נאָך—ניט נאָר זאָלסטו טאָן מיט מיר אַ גאָטס חסד, אַז איך זאָל ניט שטאַרבן; ¹⁵נייערט זאָלסט ניט אָפּשניידן דיין חסד פון מיין הויז ביז אייביק; ניט צומאָל ווען גאָט וועט פאַרשניידן דודס פיינט ביז איינעם פון דעם געזיכט פון דער ערד.

¹⁶און יהוֹנָתָן האָט געשלאָסן אַ בונד מיט דעם הויז פון דודן: זאָל גאָט אויפמאַנען פון דער האַנט פון דודס פיינט! ¹⁷און יהוֹנָתָן האָט ווידער באַשוואָרן דודן ביי זיין ליבשאַפט צו אים, וואָרום ליב ווי זיין זעל האָט ער אים ליב געהאַט. ¹⁸און יהוֹנָתָן האָט צו אים געזאָגט: מאָרגן איז ראַש־חודש, און דו וועסט פעלן, ווייל דיין זיץ וועט זיין ליידיק. ¹⁹זאָלסטו איבערמאָרגן טיף אַראָפּנידערן, און קומען צו דעם אָרט וואָס דו האָסט זיך דאַרטן פאַרבאָרגן אין דעם וואַכעדיקן טאָג, און זיצן לעבן דעם שטיין אָנל. ²⁰און איך וועל וואַרפן דריי פייילן אָן אַ זייט, אַזוי ווי איך וואָלט שיסן אין אַ ציל. ²¹און זע, איך וועל שיקן דעם אינגל: גיי, געפין די פייילן. אויב זאָגן וועל איך זאָגן צום אינגל: „אָן זיינען די פייילן אַהער צו פון דיר, נעם עס“, טאָ קום,

וואָרום פֿריד איז צו דיר, און עס איז גאַרנישט, אַזוי ווי גאָט לעבט! ²²אויב אָבער איך וועל אַזוי זאָגן צום יונג: „אַן זיינען די פֿיילן אַהינצו פֿון דיר“, גיי אַוועק, וואָרום גאָט שיקט דיר אַוועק. ²³און וועגן דער זאך וואָס מיר האָבן גערעדט, איך און דו, אָט איז גאָט [אַן עדות] צווישן מיר און צווישן דיר אויף אייביק.

²⁴האָט דוד זיך באַהאַלטן אין פעלד; און אַז עס איז געווען ראַש־חודש, האָט דער מלך זיך געזעצט צום מאַלצייט עסן. ²⁵און דער מלך איז געזעסן אויף זיין זיץ אַזוי ווי אַלע מאַל, אויף דעם זיץ ביי דער וואַנט; און יהוָנתן איז געשטאַנען, און אַבנר איז געזעסן ביין זייט פֿון שאַולן; און דודס אָרט איז געווען ליידיק. ²⁶און שאַול האָט גאַרנישט גערעדט אין יענעם טאָג, וואָרום ער האָט געקלערט: אַ סיבה איז דאָס; ער איז ניט ריין, ער איז אַוודאי אומריין.

²⁷און עס איז געווען אויף מאַרגן נאָך ראַש־חודש, דעם צווייטן טאָג, אַז דודס אָרט איז געווען ליידיק, האָט שאַול געזאָגט צו יהוָנתן זיין זון: פאַרוואָס איז ניט געקומען דער זון פֿון ישינ אי נעכטן אי היינט צום מאַלצייט? ²⁸האָט יהוָנתן געענטפערט שאַולן: אָפּבעטן האָט זיך אָפּגעבעטן דוד ביי מיר קיין בֵּית־לָחֶם; ²⁹און ער האָט געזאָגט: לאַז מיך גיין, איך בעט דיר, וואָרום אַן אָפּפערשלאַכטונג פֿון דער משפּחה איז ביי אונדז אין שטאָט, און מײַן ברודער, ער האָט מיר באַפוילן; און אַצונד, אויב איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דינע אויגן, לאַמיר, איך בעט דיר, זיך אַריבערכאַפֿן, און זען מײַנע ברידער. דעריבער איז ער ניט געקומען צום מלכס טיש. ³⁰האָט געגרימט דער צאָרן פֿון שאַולן אויף יהוָנתען, און ער האָט צו אים געזאָגט: דו זון פֿון פאַרקערטער ווידערשפעניקייט, ווייס איך דען ניט, אַז דו האָסט אויסדערוויילט דעם זון פֿון

ישין, צו דיין שאַנד און צו דער שאַנד פון דיין מוטערס נאַקעטקייט? ³¹וואָרום כל־זמן דער וון פון ישין לעבט אויף דער ערד, וועסט דו און דיין מלוכה ניט האָבן קיין באַשטאַנד. און אַצונד, שיק און נעם אים צו מיר, וואָרום טויט קומט אים. ³²האַט יהונתן געענטפערט זיין פּאָטער שאַילן, און האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָס זאָל ער געטייט ווערן? וואָס האָט ער געטאָן. ³³האַט שאַיל אַ וואָרף געטאָן אויף אים דעם שפּיז, אים צו טרעפן; און יהונתן האָט פאַרשטאַנען, אַז דאָס איז באַשלאַסן ביי זיין פּאָטער צו טייטן דודן.

³⁴איז יהונתן אויפגעשטאַנען פון טיש אין גרימצאָרן; און ער האָט דעם צווייטן טאָג פון חודש ניט געגעסן קיין שפּיז, ווייל ער האָט זיך געקלעמט וועגן דודן, און ווייל זיין פּאָטער האָט אים פאַרשעמט. ³⁵און עס איז געווען אין דער פרי, איז יהונתן אַרויסגעגאַנגען אין פעלד, צו דער צייט וואָס איז געווען אַפּגעמאַכט מיט דודן, און אַ קליין אינגל איז געווען מיט אים. ³⁶און ער האָט געזאָגט צו זיין אינגל: לויף, געפין אַקאַרשט די פּיילן וואָס איך וואָרף. איז דער אינגל געלאָפּן, און ער האָט געוואָרפן אַ פּייל אים אַריבערצויאָגן. ³⁷און ווי דער אינגל איז צוגעקומען צו דעם אָרט פון דער פּייל וואָס יהונתן האָט געוואָרפן, אַזוי האָט יהונתן נאַכגערופן דעם אינגל, און געזאָגט: די פּייל איז דאָך אַהינצו פון דיר. ³⁸און יהונתן האָט נאַכגערופן דעם אינגל: גיכער, אַייל זיך, זאָלסט זיך ניט אַפּשטעלן. און יהונתנס אינגל האָט אויפגעקליבן די פּיילן, און איז געקומען צו זיין האַר.

³⁹און דער אינגל האָט פון גאַרנישט געוויסט, נאָר יהונתן און דוד האָבן געוויסט פון דער זאַך. ⁴⁰האַט יהונתן געגעבן זיינע וואָפן צו זיין אינגל, און האָט צו אים געזאָגט: גיי, ברענג זיי אין שטאָט.

⁴¹ווי דער אינגל איז אוועקגעגאנגען, אזוי איז דוד אויפֿ-געשטאָנען פֿון דרום־זייט, און ער איז געפֿאלן אויף זיין פנים צו דער ערד, און האָט זיך געבוקט דריי מאָל. און זיי האָבן געקוישט איינער דעם אַנדערן, און געוויינט איינער מיטן אַנדערן, ביז דוד האָט איבערגעשטיגן.

⁴²און יהוֹנָתָן האָט געזאָגט צו דודן: גיי בשלום; (געדענקן וואָס מיר האָבן זיך בייִדע געשוואָרן ביים נאָמען פֿון גאָט, אזוי צו זאָגן: גאָט זאָל זיין [אָן עדות] צווישן מיר און צווישן דיר, און צווישן מיין זאָמען און צווישן דיין זאָמען ביז אייביק.

כא און ער איז אויפֿגעשטאָנען און איז אוועקגעגאנגען; און יהוֹנָתָן איז אַרײַן אין שטאָט.

²און דוד איז געקומען קיין נוב צו אחימֶלֶךְ דעם כֹּהֵן, און אחימֶלֶךְ האָט געאַיילט דודן אַנטקעגן, און האָט צו אים געזאָגט: פֿאַרוואָס ביסטו אַליין, און קיינער איז נישט מיט דיר? ³האָט דוד געזאָגט צו אחימֶלֶךְ דעם כֹּהֵן: דער מלך האָט מיר באַפוילן אַ זאָך, און האָט צו מיר געזאָגט: קיינער זאָל גאַרנישט וויסן פֿון דער זאָך וועגן וואָס איך שיק דיך, און וואָס איך האָב דיר באַפוילן; און די יונגען האָב איך באַשטעלט אין יענעם און יענעם אָרט. ⁴און אַצינד, וואָס איז דאָ אונטער דיין האַנט? גיב אין מיין האַנט אַ פינף ברויטן, אָדער וואָס עס געפינט זיך. ⁵האָט דער כֹּהֵן געענטפֿערט דודן, און האָט געזאָגט: וואַכעדיק ברויט איז נישט אַ אונטער מיין האַנט, נאָר בלוז הייליק ברויט איז דאָ, אויב די יונגען האָבן זיך נאָר אָפֿגעהיט פֿון אַ ווייב. ⁶האָט דוד געענטפֿערט דעם כֹּהֵן, און האָט צו אים געזאָגט: פֿאַרוואָר, אַ ווייב איז פֿאַרמיטן פֿון אונדז אזוי ווי אַלע מאָל אַז איך גיי אַרויס; און די כלים פֿון די יונגען ווערן געהאַלטן הייליק; און דאָס איז דער שטייגער מיט וואַכעדיקן, און ווי שוין היינט, אַז הייליקס וועט זיין אין דער כלי!

7הָאָט אים דער כהן געגעבן הייליקס; וואָרום דאָרטן איז ניט געווען קיין ברויט, נאָר בלויז דאָס ברויט פון אָנגעזיכט וואָס איז אַראָפּגענומען געוואָרן פון פאַר גאָט, כדי אַוועקצולייגן וואַרעם ברויט, אין דעם טאָג וואָס עס איז אַוועקגענומען געוואָרן.

8און דאָרטן איז געווען אַ מאָן פון שאַולס קנעכט אין יענעם טאָג וואָס האָט זיך אויפּגעהאַלטן פאַר גאָט, און זיין נאָמען איז געווען דוֹאָג דער אַדומי, דער הויפט פון די פּאַסטוכער וואָס ביי שאַולן.

9און דוד האָט געזאָגט צו אַחימֶלֶךְ: און איז ניטאָ דאָ אונטער דיין האַנט אַ שפּיז אָדער אַ שווערד? וואָרום אַפילו מיין שווערד, און אַפילו מיינע וואַפן, האָב איך ניט מיטגענומען מיט זיך, ווייל די זאַך פון דעם מלך איז געווען אַייליק. 10האָט דער כהן געזאָגט: די שווערד פון גלית דעם פּלשתי וואָס דו האָסט געשלאָגן אין טאַל אַלָה, אָן איז זי אַיינגעוויקלט אין אַ טוך הינטער דעם אַפּוד; אויב דו ווילסט זי דיר נעמען, נעם, וואָרום קיין אַנדערע חוץ איר איז דאָ ניטאָ. 11האָט דוד געזאָגט: ניטאָ איר גלייכן; גיב זי מיר.

11און דוד איז אויפּגעשטאַנען, און איז אַנטלאָפן אין יענעם טאָג פון שאַולן, און איז געקומען צו אַכיש דעם מלך פון גת.

12האָבן די קנעכט פון אַכישן געזאָגט צו אים: איז דאָס ניט דוד דער מלך פון לאַנד? האָט מען ניט אויף דעמדאָויקן געזונגען מיט טענץ, אַזוי צו זאָגן:

שאַול האָט געשלאָגן אין זיינע טויזנטן,

און דוד אין זיינע צענטוויזנטן?

13האָט דוד זיך אַריינגענומען דיִדאָזיקע ווערטער אין האַרצן, און ער האָט זייער מורא געהאַט פאַר אַכיש דעם מלך פון גת. 14האָט ער געביטן זיין שכל פאַר זייערע אויגן, און האָט

זיך משוגע געמאכט פאַר זיי, און האָט געצײכנט אויף די טירן פון טויער, און געלאָזט רינען זיין שפּײאַכץ אויף זיין באָרד.
 15האָט אָכיש געזאָגט צו זײנע קנעכט: אַז איר זעט אַ מענטש איז משוגע, נאָך וואָס ברענגט איר אים צו מיר? 16צײ פעלן מיר משוגעים, וואָס איר האָט מיר געבראַכט דעמדאָזיקן צו זיין משוגע בײ מיר? זאָל דערדאָזיקער קומען אין מיין הויז?

כב 1און דוד איז אוועקגעגאַנגען פון דאָרטן, און איז אַנטרוּנען געוואָרן צו דער הייל פון עדוּלם. האָבן דערהערט זײנע ברידער און דאָס גאַנצע הויז פון זיין פּאָטער, און זיי האָבן אַראָפּגענידערט אַהין צו אים.

2און עס האָבן זיך אויפגעקליבן צו אים וווּ נאָר אַ מענטש אַ געדריקטער, און וווּ נאָר אַ מענטש וואָס האָט אַ בעל-חוב, און וווּ נאָר אַ מענטש מיט אַ ביטער געמיט; און ער איז געוואָרן פאַר אַ הויפטמאַן איבער זיי. און עס זײנען געווען מיט אים אַרום פיר הונדערט מאַן.

3און דוד איז אוועקגעגאַנגען פון דאָרטן קיין מצפּה־מואָב, און ער האָט געזאָגט צום מלך פון מואָב: זאָל, איך בעט דיך, אַרויסקומען מײן פּאָטער און מײן מוטער צו זיין בײ אײך, ביז וואַנען איך וועל וויסן וואָס גאָט וועט טאָן מיט מיר.

4און ער האָט זיי געבראַכט צו פירן פאַר דעם מלך פון מואָב, און זיי זײנען געזעסן בײ אים אַלע טעג וואָס דוד איז געווען אין דער באַרגפעסטונג.

5און גַד דער נביא האָט געזאָגט צו דודן: זאָלסט ניט זיצן אין דער באַרגפעסטונג; קום, און זאָלסט גיין אין לאַנד יהודה. איז דוד געגאַנגען, און ער איז געקומען אין וואַלד תּרַת.

6האָט געהערט שאול, אַז דוד און די מענטשן וואָס מיט אים זײנען אויסגעפונען געוואָרן; און שאול איז געזעסן אין גבְעָה,

אונטער דעם טאמאָריסקנבוים אין רָמָה, מיט זיין שפּיז אין זיין האַנט; און אַלע זיינע קנעכט זיינען געשטאַנען לעבן אים. ⁷האַט שאַול געזאָגט צו זיינע קנעכט וואָס זיינען געשטאַנען אַרום אים: הערט אַקאַרשט, איר בנימינער, וועט דען דער זון פון ישׂין אײך אַלעמען געבן פעלדער און ווינגערטנער, וועט ער אײך אַלעמען מאַכן פאַר הויפטלייט פון טויונט, און הויפטלייט פון הונדערט, ⁸וואָס איר האָט אַלע געמאַכט אַ בונט אויף מיר, און קיינער אַנטפלעקט ניט מיין אויער, ווען מיין זון שליסט אַ בונד מיט דעם זון פון ישׂין, און קיינער ניט פון אײך קימערט זיך אום מיר און אַנטפלעקט מיין אויער, אַז מיין זון האָט אַנגעשטעלט מיין קנעכט אויף מיר פאַר אַ לוייערער, אַזוי ווי היינטיקן טאַג? ⁹האַט זיך אַפגערופן דאָג דער אַדומי, וואָס איז געשטאַנען מיט די קנעכט פון שאַולן, און ער האָט געזאָגט: איך האָב געזען דעם זון פון ישׂין קומען קיין נוב צו אַחימלך דעם זון פון אַחיטובן. ¹⁰און ער האָט געפרעגט פאַר אים בײַ גאַט; אויך צערונג האָט ער אים געגעבן, און די שווערד פון גלית דעם פלשתי האָט ער אים געגעבן.

¹¹האַט דער מלך געשיקט רופן אַחימלך דעם זון פון אַחיטוב דעם פֿהן, און דאָס גאַנצע הויז פון זיין פאָטער, די פֿהנים וואָס אין נוב; און זיי זיינען אַלע געקומען צום מלך. ¹²האַט שאַול געזאָגט: הער אַקאַרשט, דו זון פון אַחיטובן. האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך, מיין האַר. ¹³האַט שאַול צו אים געזאָגט: פאַרוואָס האָט איר געמאַכט אַ בונט אויף מיר, דו און דער זון פון ישׂין, ווען דו האָסט אים געגעבן ברויט און אַ שווערד, און געפרעגט פאַר אים בײַ גאַט, כּדי ער זאָל אויפשטיין קעגן מיר פאַר אַ לוייערער, אַזוי ווי היינטיקן טאַג? ¹⁴האַט אַחימלך געענטפערט דעם מלך, און האָט געזאָגט: און ווער צווישן אַלע דיינע קנעכט איז אַזוי באַגלויבט ווי דוד, וואָס איז דעם מלכס

אײדן, און דער האַר איבער דיין לײבוואַך, און אָנגעזען אין דיין הויז? ¹⁵האָב איך דען היינט אָנגעהויבן פּרעגן פאַר אים בײַ גאָט? באַהיט זאָל איך זײן! זאָל דער מלך ניט אַרויפלייגן אַ חשד אויף זײן קנעכט, אויף דעם גאַנצן הויז פון מײן פּאָטער, וואָרום דיין קנעכט האָט פון דעם אַלעם ניט געוואָסט קײן זאַך, קלײן אָדער גרויס. ¹⁶האָט דער מלך געזאָגט: שטאַרבן מוסטו שטאַרבן, אַחימֶלֶךְ, דו און דאָס גאַנצע הויז פון דיין פּאָטער.

¹⁷און דער מלך האָט געזאָגט צו די לויפערס וואָס זײנען געשטאַנען לעבן אים: דרייט אײך אום, און טײט די כּהנים פון גאָט, ווייל אויך זײער האָנט איז געווען מיט דודן, און ווייל זײ האָבן געוואָסט אַז ער אַנטלויפט, און האָבן ניט אַנטפלעקט מײן אויער. אָבער די קנעכט פון מלך האָבן ניט געוואָלט אויס־שטרעקן זײער האָנט אָנצופאַלן אויף די כּהנים פון גאָט. ¹⁸האָט דער מלך געזאָגט צו דוּאַגן: דריי זיך דו אום, און פאַל־צו אויף די כּהנים. האָט דוּאַג דער אַדומי זיך אומגעדרײט, און ער איז אָנגעפאַלן אויף די כּהנים, און האָט געטייט אין יענעם טאַג פּינף און אַכציק מאָן וואָס האָבן געטראָגן אַ לײנענעם אַפּוד.

¹⁹און נוב די שטאָט פון די כּהנים האָט ער געשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד, פון אַ מאָן און ביז אַ פרוי, פון אַ קינד און ביז אַ זויגעדיקן, און אַן אַקס און אַן אײזל און אַ שעפּס, מיטן שאַרף פון שווערד.

²⁰און אײן זון פון אַחימֶלֶךְ דעם זון פון אַחיטובן, וואָס זײן נאָמען איז געווען אַבְיָתָר, איז אַנטרוגען געוואָרן, און איז אַנטלאָפן נאָך דודן. ²¹און אַבְיָתָר האָט דערציילט דודן, אַז שאול האָט געהרגעט די כּהנים פון גאָט. ²²האָט דוד געזאָגט צו אַבְיָתָר: איך האָב געוואָסט אין יענעם טאַג, אויב דוּאַג דער אַדומי איז דאַרטן, אַז דערציילן וועט ער דערציילן שאולן. איך בין געווען די סיבה אין דעם טויט פון אַלע נפשות פון דיין

פֿאַטערס הויז. ²³זיין ביי מיר, זאָלסט ניט מורא האָבן; וואַרום נאָר דער וואָס וועט זוכן מיין לעבן, וועט זוכן דיין לעבן; ווייל אָפּגעהיט וועסטו זיין ביי מיר.

כג ¹האַט מען אָנגעזאָגט דודן, אַזוי צו זאָגן: זע, די פּלשתיים האַלטן מלחמה אויף קעילָה, און זיי רויבן די שייערן.

²האַט דוד געפרעגט ביי גאָט, אַזוי צו זאָגן: זאָל איך גיין, און שלאָגן דיִדאָזיקע פּלשתיים? האָט גאָט געזאָגט צו דודן: גיי, און זאָלסט שלאָגן די פּלשתיים, און העלפן קעילָה.

³האַבן די מענטשן פון דודן צו אים געזאָגט: זע, דאָ אין יהודה זיינען מיר אין מורא, היינט ווי שוין אז מיר וועלן גיין קיין קעילָה, אַקעגן די רייען פון די פּלשתיים?

⁴האַט דוד ווידער געפרעגט ביי גאָט, און גאָט האָט אים געענטפערט און געזאָגט: שטיי אויף, נידער אַראָפּ קיין קעילָה, וואַרום איך גיב די פּלשתיים אין דיין האַנט.

⁵איז געגאַנגען דוד און זיינע מענטשן קיין קעילָה, און האָט מלחמה געהאַלטן אויף די פּלשתיים, און אַוועקגעפירט זייערע פּי, און געשלאָגן צווישן זיי אַ גרויסן שלאַק. און דוד האָט געהאַלפן די באַוווינער פון קעילָה.

⁶און עס איז געווען, אַז אַבְיָתָר דער זון פון אַחִימֶלֶךְ איז אַנטלאָפן צו דודן קיין קעילָה, האָט ער אַראָפּגענידערט מיטן אָפּוד אין זיין האַנט.

⁷איז אָנגעזאָגט געוואָרן שאַוּלן, אַז דוד איז געקומען קיין קעילָה, און שאַוּל האָט געזאָגט: גאָט האָט אים איבער־געענטפערט אין מיין האַנט, וואַרום ער האָט זיך אַליין אַייני געשלאָסן דורך קומען אין אַ שטאָט מיט טירן און ריגלען. ⁸און שאַוּל האָט צונויפגערופן דאָס גאַנצע פּאָלק אויף מלחמה, צו

נידערן אויף קעילָה, צו לעגערן אויף דודן און אויף זיינע מענטשן.

⁹האַט דוד זיך דערוויסט, אַז שאַל טראַכט קעגן אים שלעכטס, און ער האָט געזאָגט צו אַבְיָתָר דעם כַּהֵן: גענען דעם אַפּוֹד. ¹⁰און דוד האָט געזאָגט: יהוה דו גאָט פּוֹן יִשְׂרָאֵל, הערן האָט געהערט דיין קנעכט, אַז שאַל וויל קומען קיין קעילָה, צו צעשטערן די שטאַט פּוֹן מײַנעטוועגן. ¹¹וועלן די מענער פּוֹן קעילָה מיך איבערענטפערן אין זיין האַנט? וועט שאַל אַראָפּ־נידערן, אַזוי ווי דיין קנעכט האָט געהערט? יהוה דו גאָט פּוֹן יִשְׂרָאֵל, זאָג, איך בעט דיך, צו דיין קנעכט. האָט גאָט געזאָגט: ער וועט אַראָפּנידערן. ¹²האַט דוד געזאָגט: וועלן די מענער פּוֹן קעילָה איבערענטפערן מיך און מײַנע מענטשן אין דער האַנט פּוֹן שאַלן? האָט גאָט געזאָגט: זיי וועלן איבערענטפערן.

¹³איז דוד אויפגעשטאַנען מיט זיינע מענטשן, אַרום זעקס הונדערט מאָן, און זיי זיינען אַרויס פּוֹן קעילָה, און זיינען געגאַנגען וווּ זיי האָט זיך געמאַכט.

איז שאַלן אַנגעזאָגט געוואָרן, אַז דוד איז אַנטרונען געוואָרן פּוֹן קעילָה; און ער האָט זיך פאַרמיטן פּוֹן אַרויסצוגיין.

¹⁴און דוד איז געזעסן אין מדבר, אין די פעסטונגען; און ער איז געזעסן אויפן באַרג אין מדבר זיף. און שאַל האָט אַלע טאָג געזוכט, אָבער גאָט האָט אים נישט געגעבן אין זיין האַנט. ¹⁵און דוד האָט געזען, אַז שאַל איז אַרויסגעגאַנגען ווכן זיין לעבן; און דוד איז געווען אין מדבר זיף, אין חורשָה.

¹⁶און יהוָתָן דער זון פּוֹן שאַלן איז אויפגעשטאַנען, און איז געגאַנגען צו דודן קיין חורשָה, און ער האָט געשטאַרקט זיין האַנט אין גאָט. ¹⁷און ער האָט צו אים געזאָגט: זאָלסט נישט מורא האָבן, וואָרום די האַנט פּוֹן מײַן פּאַטער שאַלן וועט דיך נישט

געפינען, און דו וועסט קיניגן איבער ישראל, און איך וועל דיר זיין פאר א שנילמלך; און אויך מײן פאָטער שאַיל ווייס דאָס.¹⁸ און זיי האָבן בײַדע געשלאָסן אַ בונד פאַר גאָט; און דוד איז געבליבן אין חורשָה, און יהוָנתן איז אוועקגעגאַנגען צו זיין הויז.

¹⁹ און די זיפער זיינען אַרויפגעגאַנגען צו שאַילן קיין גבְעָה, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָר, דוד באַהאַלט זיך בײַ אונדז אין די פעסטונגען אין חורשָה, אויפן בערגל חַכִּילָה וואָס רעכטס פון ישימון.²⁰ און אַצונד, מלך, ווען נאָר דיין האַרץ געלוסט אַראָפֿ־צוידערן, נידער אַראָפֿ, און אויף אונדז איז אים איבער־ציענטפערן אין דער האַנט פון מלך.²¹ האָט שאַיל געזאָגט: געבענטשט זאָלט איר זיין פון גאָט, וואָס איר האָט אַיך דערבאַרימט אויף מיר.²² גײט, איך בעט אַיך, פאַסט ווידער אויף, און ווערט געוואָר, און מערקט זיין אָרט וווּ זיין פּוס איז, ווער עס האָט אים דאָרטן געזען; וואָרום מע האָט מיר געזאָגט, ער איז זייער ליסטיק.²³ דרום זעט, און ווערט געוואָר אַלע באַהעלטענישן וואָס ער באַהאַלט זיך דאָרטן, און איר זאָלט זיך אומקערן צו מיר מיט זיכערן, און איך וועל גיין מיט אַיך; און עס וועט זיין, אויב ער איז אין לאַנד, וועל איך אים אַרומזוכן צווישן אַלע טויזנטן פון יהודה.

²⁴ זיינען זיי אויפגעשטאַנען, און זיינען געגאַנגען קיין זיף פאַרויס פאַר שאַילן. און דוד און זיינע מענטשן זיינען געווען אין מדבר מְעוֹן, אין דעם פּלוֹיִן, רעכטס פון ישימון.

²⁵ און ווי שאַיל און זיינע מענטשן זיינען געגאַנגען זוכן, אַזוי האָט מען אָנגעזאָגט דודן, און ער האָט אַראָפֿגענידערט צום פעלו, און האָט זיך באַזעצט אין מדבר מְעוֹן. האָט שאַיל דערהערט, און ער האָט נאָכגעיאָגט דודן אין מדבר מְעוֹן.²⁶ און שאַיל איז געגאַנגען פון דער זייט באַרג, און דוד און זיינע מענטשן

פון דער אַנדער זייט באַרג; און דוד האָט זיך געאַיילט אַוועק צוגיין פון שאַולן, און שאַול און זיינע מענטשן האָבן אַרומ גערינגלט דודן און זיינע מענטשן זיי צו כאַפן. ²⁷אזי אַנגעקומען אַ שליח צו שאַולן, אַזוי צו זאָגן: אַייל זיך און קום, וואַרום די פּלשתים זיינען אַנגעפאַלן אויפן לאַנד. ²⁸האָט שאַול זיך אומ געקערט פון נאַכיאָגן דודן, און ער איז געגאַנגען אַקעגן די פּלשתים. דעריבער האָט מען גערופען יענעם אָרט סְלַע־הַמַּחְלָקוֹת*.

כד ¹און דוד איז אַרויפגעגאַנגען פון דאָרטן, און האָט זיך באַזעצט אין די באַרגפעסטונגען פון עיךְגִּדִי.

²און עס איז געווען, אַז שאַול האָט זיך אומגעקערט פון הינטער די פּלשתים, האָט מען אים אַנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן: זע, דוד איז אין מדבר פון עיךְגִּדִי. ³האָט שאַול גענומען דריי טויזנט געקליבענע מענער פון גאַנץ ישראל, און ער איז געגאַנגען זוכן דודן מיט זיינע מענטשן אויף די שטיינבעקפעלזן. ⁴און ער איז געקומען צו די שאַפּגעהעפטן ביים וועג, און דאָרטן איז געווען אַ הייל; איז שאַול אַריינגעגאַנגען אויף זיין באַדערפעניש. און דוד און זיינע מענטשן זיינען געזעסן אין די ווינקלען פון דער הייל. ⁵האָבן די מענטשן פון דודן צו אים געזאָגט: זע, דאָס איז דער טאָג, וואָס גאָט האָט דיר אַנגעזאָגט: זע, איך גיב דיין שונא אין דיין האַנט, און וועסט טאָן צו אים אַזוי ווי עס וועט זיין גוט אין דיינע אויגן.

איז דוד אויפגעשטאַנען, און האָט אַפּגעשניטן דעם ברעג פון שאַולס מאַנטל שטילערהייט.

⁶און עס איז געווען נאָך דעם, האָט דודס האַרץ אים געפלאָגט פאַרוואָס ער האָט אַפּגעשניטן דעם ברעג פון שאַולן. ⁷און ער האָט געזאָגט צו זיינע מענטשן: באַהיט זאָל איך ווערן ⁸פּעלז פון צעטיילונג. = אין טעקסט: להסך את רגליו, צו פאַרדעקן זיינע פיס.

פון גאָט, אָז איך זאָל טאָן דידאָזיקע זאָך צו מיין האַר, צום געזאַלבטן פון גאָט, אויסצושטרעקן מיין האַנט אויף אים, וואָרום דער געזאַלבטער פון גאָט איז ער.⁸ און דוד האָט אָפּגעהאַקט זיינע מענטשן מיט די ווערטער, און ער האָט זיי ניט געלאָזן אויפשטיין אַקעגן שאָולן. און שאָול איז אויפגעשטאַנען פון דער הייל, און איז געגאַנגען אין וועג.

⁹איז דוד דערנאָך אויפגעשטאַנען, און ער איז אַרויס-געגאַנגען פון דער הייל, און ער האָט נאָכגערוּפּן שאָולן, אַזוי צו זאָגן: מיין האַר מלך! האָט שאָול זיך אומגעקוקט הינטער זיך, און דוד האָט זיך גענייגט מיטן פנים צו דער ערד, און זיך געבוקט.¹⁰ און דוד האָט געזאָגט צו שאָולן: פאַרוואָס הערסטו צו די רייד פון אַ מענטשן, אַזוי צו זאָגן: זע, דוד זוכט דיר שלעכטס?¹¹ אָט האָבן היינטיקן טאָג דיינע אויגן געזען, אָז גאָט האָט דיך געגעבן אין מיין האַנט אין דער הייל; און מע האָט גערעדט דיך צו הרגען, אָבער [מיין אויגן] האָט דיך געשוינט, און איך האָב געזאָגט: איך וועל ניט אויסשטרעקן מיין האַנט אויף מיין האַר, וואָרום דער געזאַלבטער פון גאָט איז ער.¹² און זע, מיין פּאָטער, אַדרבה זע דעם ברעג פון דיין מאַנטל אין מיין האַנט; וואָרום אַז איך האָב אָפּגעשניטן דעם ברעג פון דיין מאַנטל, און האָב דיך ניט געהרגעט, פאַרשטיי און זע, אַז אין מיין האַנט איז ניטאָ קיין בייז און קיין פאַרברעך, און איך האָב ניט געזינדיקט קעגן דיר; און דו לויערסט מיין לעבן צו נעמען.¹³ זאָל גאָט משפטן צווישן מיר און צווישן דיר, און זאָל גאָט זיך פאַר מיר נוקם זיין אָן דיר; אָבער מיין האַנט זאָל ניט זיין אויף דיר.¹⁴ אַזוי ווי דאָס שפּריכוואָרט פון די פאַרצייטיקע זאָגט: פון שלעכטע קומט אַרויס שלעכטס; אָבער מיין האַנט זאָל ניט זיין אויף דיר.¹⁵ נאָך וועמען איז אַרויסגעגאַנגען דער מלך פון ישראל? נאָך וועמען יאַגסטו זיך? נאָך אַ טויטן הונט, נאָך

אן איינציקער פלוי? ¹⁶און זאל גאָט זיין צום דיין, און משפטן צווישן מיר און צווישן דיר, און זען, און קריגן מיין קריג, און מיך העלפן פון דיין האַנט.

¹⁷און עס איז געווען, ווי דוד האָט געענדיקט רעדן דיִדאָזיקע רייד צו שאולן, אַזוי האָט שאול געזאָגט: איז דאָס דיין קול, דוד מיין זון? און שאול האָט אויפגעהויבן זיין קול, און האָט געוויינט. ¹⁸און ער האָט געזאָגט צו דודן: דו ביסט גערעכטער פון מיר, וואָרום דו האָסט מיר געטאָן גוטס, און איך האָב דיר אָפגעטאָן שלעכטס. ¹⁹און דו האָסט באַוווּן היינט ווי דו האָסט גוטס געטאָן מיט מיר, ווען גאָט האָט מיך איבערגעענטפערט אין דיין האַנט, און דו האָסט מיך ניט געהרגעט. ²⁰און וועט דען עמיצער טרעפן זיין פיינט, און אים לאָזן גיין מיט אַ גוטן וועג? דרום זאל דיר גאָט אָפצאלן גוטס פאַר וואָס דו האָסט מיר געטאָן היינטיקן טאָג. ²¹און אַצונד, זע, איך ווייס אַז קיניגן וועסטו קיניגן, און אין דיין האַנט וועט זיך אָפּשטעלן די מלוכה פון ישראל. ²²דרום שווער מיר אַצונד ביי גאָט, אויב דו וועסט פאַרשניידן מיין זאַמען נאָך מיר, און אויב דו וועסט פאַרטיליגן מיין נאָמען פון מיין פאָטערס הויז. ²³האָט דוד געשוואָרן שאולן; און שאול איז אַוועקגעגאַנגען צו זיין הויז, און דוד און זיינע מענטשן זיינען אַרויפגעגאַנגען אויף דער באַרגפּעסטונג.

כה און שמואל איז געשטאַרבן, און גאַנץ ישראל האָבן זיך אַיינגעזאַמלט, און האָבן אים באַקלאָגט; און זיי האָבן אים באַגראָבן אין זיין היים אין רָמָה. און דוד איז אויפגעשטאַנען, און האָט אַראָפּגענידערט צום מדבר פאָרן.

²און אין מָעוֹן איז געווען אַ מאַן, וואָס זיין ווירטשאַפט איז געווען אין בְּרָמָל. און דער מאַן איז געווען זייער רייך, און ער

הָאָט געהאַט דרײַ טויזנט שאַף, און טויזנט ציגן; און ער איז געווען ביים שערן פון זײַנע שאַף אין בֶּרְמֶל. ⁸ און דער נאָמען פון דעם מאַן איז געווען נָבָל, און דער נאָמען פון זײַן ווייב אַבִּיגַיִל. און די פרוי איז געווען ווילפאַרשטאַנדיק און שײַן אין געשטאַלט; אָבער דער מאַן איז געווען האַרט און שלעכט אין מעשים; און ער איז געווען פון כָּל־בַּס משפּחה.

⁴ הָאָט דוד געהערט אין מדבר אַז נָבָל שערט זײַנע שאַף. און דוד האָט געשיקט צען יונגען, און דוד האָט געזאָגט צו די יונגען: גײט אַרויף קײן בֶּרְמֶל, און קומט צו נָבָל און פרעגט אים אין מײַן נאָמען אויף פּרִיד. ⁶ און אַזוי זאָלט איר זאָגן: צום לעבן! און פּרִיד צו דיר, און פּרִיד צו דײַן הויז, און פּרִיד צו אַלץ וואָס איז דײַנס! און אַצונד האָב איך געהערט, אַז מע שערט בײַ דיר; אַצונד: די פּאַסטוכער וואָס בײַ דיר זײַנען געווען מיט אונדו; ניט מיר האָבן זײ געקריודעט, און ניט בײַ זײ איז עפעס געמינערט געוואָרן אַלע טעג וואָס זײ זײַנען געווען אין בֶּרְמֶל—⁸ פרעג דײַנע יונגען, און זײ וועלן דיר דערצײלן— טאָ זאָלן די יונגען געפֿינען לײַטזעליקײַט אין דײַנע אויגן; וואָרום אין אַ גוטן טאָג זײַנען מיר געקומען. גיב, איך בעט דיר, וואָס דײַן האַנט וועט געפֿינען, צו דײַנע קנעכט און צו דײַן זון דודן. ⁹ זײַנען געקומען די יונגען פון דודן, און האָבן גערעדט צו נָבָל אַזוי ווי אַלע דידאַזיקע רײד אין נאָמען פון דודן; און זײ האָבן זיך פּאַררוט. ¹⁰ הָאָט נָבָל געענטפּערט די קנעכט פון דודן, און האָט געזאָגט: ווער איז דוד? און ווער איז דער זון פון ישׁי? הײַנט צו טאָג זײַנען דאָ אַ סך קנעכט וואָס רײסן זיך אַוועק איטלאַכער פון זײַן האַר. ¹¹ און איך זאָל נעמען מײַן ברויט און מײַן וואַסער, און מײַן שעכטונג וואָס איך האָב געשאַכטן פאַר מײַנע שערערס, און אַוועקשענקען צו מענטשן וואָס איך ווײס ניט פון וואַנען זײ זײַנען?

¹²הָאָבֶן דִּי יוֹנְעֵן פּוֹן דּוֹדֵן זִיךְ פֶּאַרְקֶרֶט אויף זייער וועג, און זיי זיינען צוריקגעגאַנגען, און זיינען געקומען, און הָאָבֶן אים דערציילט אַזוי ווי אַלע דידאַזיקע ווערטער. ¹³הָאָט דוד געזאָגט צו זיינע מענטשן: גורט אָן איטלאַכער זיין שווערד. הָאָבֶן זיי איטלאַכער אָנגעגורט זיין שווערד, אויך דוד הָאָט אָנגעגורט זיין שווערד; און עס זיינען אַרויפגעגאַנגען נאָך דודן אַרום פיר הונדערט מאָן; און צוויי הונדערט זיינען געבליבן ביי די זאַכן.

¹⁴און אַביגַיִל, נְבִלָס ווייב, האט דערציילט איין יונג פון די יונגען, אַזוי צו זאָגן: זע, דוד הָאָט געשיקט שלוחים פון מדבר אָנצוווינטשן אונדזער האַר, און ער איז אויף זיי אָנגעפאַלן. ¹⁵און די מענטשן זיינען געווען זייער גוט צו אונדז, און ניט מיר זיינען געקריודעט געוואָרן, און ניט ביי אונדז איז עפעס געמינערט געוואָרן, אַלע טעג וואָס מיר זיינען אומגעגאַנגען מיט זיי, ווען מיר זיינען געווען אין פעלד. ¹⁶זיי זיינען געווען אַ מויער אַרום אונדז אי ביי נאַכט אי ביי טאָג, אַלע טעג וואָס מיר זיינען געווען מיט זיי, פיטערנדיק די שאַף. ¹⁷און אַצונד ווייס און זע וואָס דו זאָלסט טאָן, ווייל אַן אומגליק איז באשלאסן אויף אונדזער האַר און אויף זיין גאַנצן הויז; און ער איז אַ נידערטרעכטיקער יונג, אַז עס איז ניט צו רעדן צו אים.

¹⁸הָאָט אַביגַיִל געאַיילט און הָאָט גענומען צוויי הונדערט ברויטן, און צוויי לאַגלעך וויין, און פינף געמאַכטע שאַף, און פינף סָאָה געברענטע זאַנגען, און הונדערט בינטלאַך ראָזינקעס, און צוויי הונדערט קוכנס פייגן, און אַרויפגעטאָן אויף אייזלען. ¹⁹און זי הָאָט געזאָגט צו אירע יונגען: גייט אַוועק מיר פאַרויס; אַט קום איך אַיך נאָך. און איר מאַן נְבִלָן הָאָט זי ניט דערציילט.

²⁰און עס איז געווען, ווי זי רייט אויף איר אייזל, און נידערט

אַרָאָפּ אונטער דעם צודעק פון באַרג, ערשט דוד מיט זיינע מענטשן נידערן אַרָאָפּ איר אַנטקעגן, און זי האָט זיי אָנגעטראָפּן.
 21 און דוד האָט געזאָגט: בלויז אומנישט האָב איך געהיט אַלץ וואָס געהערט צו דעמדאָזיקן אין מדבר, און גאָרנישט איז געמינערט געוואָרן פון אַלץ וואָס געהערט צו אים; און ער האָט מיר אומגעקערט אַ רעה פאַר אַ טובה. 22 זאָל גאָט טאָן אַזוי און נאָך מער צו די פיינט פון דודן, אויב איך וועל איבערלאָזן פון אַלע וואָס געהערן צו אים ביזן ליכט פון פרימאָרגן אַ מאַנספאַרשוין!^א

23 און ווי אַביגיל האָט דערזען דודן, אַזוי האָט זי געאַיילט און אַראָפּגענידערט פון אייזל, און איז געפאלן אויף איר פנים פאַר דודס אָנגעזיכט, און האָט זיך געבוקט צו דער ערד. 24 און זי איז געפאלן צו זיינע פיס, און האָט געזאָגט: אויף מיר אַליין, מיין האַר, די שולד! און זאָל דיין דינסט, איך בעט דיך, רעדן אין דייןע אויערן, און הער צו די ווערטער פון דיין דינסט. 25 זאָל, איך בעט דיך, מיין האַר ניט טאָן זיין האַרץ אויף דעם דאָזיקן נידערטרעכטיקן מענטשן, אויף נָבָל, וואָרום אַזוי ווי זיין נאָמען, אַזוי איז ער. נָבָל איז זיין נאָמען, און מנווילדיקייט איז אין אים. און איך דיין דינסט האָב ניט געזען די יונגען פון מיין האַר, וואָס דו האָסט געשיקט. 26 און אַצונד, מיין האַר, אַזוי ווי גאָט לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אַז דאָס האָט דיך גאָט פאַרמיטן פון באַגיינן בלוטפאַרגיסונג, און זיך העלפן מיט דיין אייגענער האַנט! און אַצונד, זאָלן ווערן אַזוי ווי נָבָל דייןע שָונאים און די וואָס זוכן שלעכטס אויף מיין האַר. 27 און אַצונד, זאָל דידאָזיקע מתנה, וואָס דיין דינסט האָט געבראַכט צו מיין האַר, געגעבן ווערן צו די יונגען וואָס גייען הינטער מיין האַר. 28 פאַרגיב, איך בעט דיך, דעם פאַרברעך פון דיין דינסט, וואָרום מאַכן וועט גאָט מאַכן מיין האַר אַ זיכער הויז, ווייל די

^א אין טעקסט: משתין בקיר.

מלחמות פון גאָט פירט מיין האַר, און קיין בייז איז ניט געפונען געוואָרן אין דיר פון דיין לעבטאָג אָן.²⁹ הגם אַ מענטש איז אויפגעשטאַנען זיך צו יאָגן נאָך דיר, און צו זוכן דיין לעבן, וועט די זעל פון מיין האַר זיין אַייגעפונדן אין דעם בונד פון לעבן ביי יהוה דיין גאָט, און די זעל פון דייןע פיינט, זי וועט ער אַוועקשליידערן אין אַ שליידערלעפל.³⁰ און עס וועט זיין, אַז גאָט וועט טאָן צו מיין האַר אַזוי ווי אַלדאָס גוטס וואָס ער האָט אָנגעזאָגט אויף דיר, און ער וועט דיך באַפעלן פאַר אַ פירשט איבער ישראל,³¹ זאָל דאָס דיר ניט זיין פאַר אַ שטרויכלונג, און פאַר אַ פאַרווורף פון האַרצן פאַר מיין האַר, וואָס דו האָסט פאַרגאַסן בלוט אומזיסט, און וואָס מיין האַר האָט זיך אַליין געהאַלפן. און אַז גאָט וועט באַגיטיקן מיין האַר, זאָלסטו זיך דערמאַנען אָן דיין דינסט.

³²האָט דוד געזאָגט צו אַביגיל: געלויבט איז יהוה דער גאָט פון ישראל, וואָס האָט דיך היינטיקן טאָג געשיקט מיר אַנטקעגן.³³ און געבענטשט זאָל זיין דיין שכל, און געבענטשט זאָלסט דו זיין, וואָס דו האָסט מיך היינטיקן טאָג פאַרמיטן פון באַגיין בלוטפאַרגיסונג, און זיך העלפן מיט מיין אייגענער האַנט.³⁴ וואָרום פאַרוואָר, אַזוי ווי עס לעבט יהוה דער גאָט פון ישראל וואָס האָט מיך פאַרמיטן פון דיר שלעכטס צו טאָן, אַז ווען דו וואָלסט ניט געאַיילט און געקומען מיר אַנטקעגן, אויב עס וואָלט געבליבן ביי נָבֶלן ביון ליכט פון פרימאַרגן אַ מאַנספאַרשוי! ³⁵און דוד האָט אָנגענומען פון איר האַנט וואָס זי האָט אים געבראַכט, און צו איר האָט ער געזאָגט: גיי אַרויף בשלום צו דיין הויז. זע, איך האָב צוגעהערט צו דיין קול, און האָב געשווינט דיין פנים.

³⁶און אַביגיל איז געקומען צו נָבֶלן, ערשט ער האָט אַ מאָל־ צייט ביי זיך אין הויז, אַזוי ווי אַ מאָלצייט פון אַ מלך, און נָבֶלס

האַרץ איז אים פריילאך, און ער איז שיכור ביז גאַר. האָט זי אים קיין זאַך ניט דערציילט, קליין אָדער גרויס, ביזן ליכט פון פרימאָרגן.

³⁷און עס איז געווען אין דער פרי, אָ דער וויין איז אַרויס פון נָבֶלֶן, האָט אים זיין ווייב דערציילט די דאָזיקע זאַכן, און זיין האַרץ איז אָפגעשטאַרבן אין אים, און ער איז געוואָרן אַזוי ווי שטיין. ³⁸און עס איז געווען אין אַרום צען טעג, האָט גאָט געשלאָגן נָבֶלֶן, און ער איז געשטאַרבן.

³⁹האָט דוד געהערט, אָ נָבֶלֶן איז געשטאַרבן, און ער האָט געזאָגט: געלויבט איז גאָט וואָס האָט זיך אָנגענומען די קריוודע פון מיין חרפה פון נָבֶלֶס האַנט, און האָט פאַרמיטן זיין קנעכט פון שלעכטס; און דאָס שלעכטס פון נָבֶלֶן האָט גאָט אומגעקערט אויף זיין קאָפּ. און דוד האָט געשיקט און גערעדט צו אַביגַיִל, זי צו נעמען צו זיך פאַר אַ ווייב.

⁴⁰זיינען געקומען דודס קנעכט צו אַביגַיִלן קיין בֶּרְמֶל, און זיי האָבן גערעדט צו איר, אַזוי צו זאָגן: דוד האָט אונדז געשיקט צו דיר, דיך צו נעמען צו אים פאַר אַ ווייב.

⁴¹איז זי אויפגעשטאַנען, און האָט זיך געבוקט מיטן פנים צו דער ערד, און זי האָט געזאָגט: אָט איז דיין דינסט פאַר אַ שקלאַפֿין צו וואַשן די פיס פון מיין האַרס קנעכט.

⁴²און אַביגַיִל האָט געאַיילט און איז אויפגעשטאַנען, און האָט זיך געזעצט אויפן אייזל, מיט אירע פינף מיידלאַך וואָס זיינען געגאַנגען הינטער איר, און זי איז געגאַנגען נאָך די שלוחים פון דודן. און זי איז אים געוואָרן פאַר אַ ווייב.

⁴³און אַחינועַמען האָט דוד גענומען פון יוֹרְעָאל; און זיי זיינען אים ביידע געוואָרן פאַר ווייבער.

⁴⁴און שאַול האָט אַוועקגעגעבן זיין טאָכטער מיכל, דודס ווייב, צו פֿלטי דעם זון פון לִישָׁן וואָס פון גִלִים.

כּו¹ און די זיפער זיינען געקומען צו שאולן קיין גבעה, אזוי צו זאגן: פארוואָר, דוד באַהאַלט זיך אויף דעם בערגל חכילה פאַר ישימון.

²איז שאול אויפגעשטאַנען, און האָט אַראָפּגענידערט צום מדבר זיף מיט דריי טויזנט געקליבענע מענער פון ישראל, צו זוכן דודן אין מדבר זיף. ³און שאול האָט געלאַגערט אויפן בערגל חכילה וואָס פאַר ישימון, ביים וועג. און דוד איז געוועסן אין מדבר, און ער האָט געמערקט, אַז שאול איז געקומען נאָך אים אין מדבר. ⁴און דוד האָט געשיקט אויס-קוקערס, און איז געוואָר געוואָרן אויף געוויס, אַז שאול איז געקומען. ⁵איז דוד אויפגעשטאַנען, און איז צוגעקומען צו דעם אָרט וואָס שאול האָט דאָרטן געלאַגערט, און דוד האָט געזען דעם אָרט וואָס דאָרטן איז געלעגן שאול און אַבנר דער זון פון נרן, זיין חיל־פירער. און שאול איז געלעגן אין לאַגעררינג, און דאָס פאָלק האָט געלאַגערט רונד אַרום אים.

⁶האָט זיך אָפּגערופן דוד און האָט געזאָגט צו אחימלך דעם חתי, און צו אַבישי דעם זון פון צרויהן, יואבס ברודער, אזוי צו זאָגן: ווער וויל אַראָפּנידערן מיט מיר צו שאולן אין לאַגער? האָט אַבישי געזאָגט: איך וועל אַראָפּנידערן מיט דיר.

⁷איז געקומען דוד און אַבישי צו דעם פאָלק ביי נאַכט, ערשט שאול ליגט און שלאָפט אין לאַגעררינג, און זיין שפיו איז אַריינגעשטעקט אין דער ערד אים צוקאַפנס, און אַבנר און דאָס פאָלק ליגן רונד אַרום אים.

⁸האָט אַבישי געזאָגט צו דודן: גאָט האָט היינט איבער-געענטפערט דיין פיינט אין דיין האַנט; און אַצונד, לאָמך אַקאַרשט אים איין מאָל אַ שטאַך טאָן מיטן שפיו ביז אין דער ערד, און איך וועל אים ניט דאַרפן טאָן אַ צווייטן. ⁹האָט דוד געזאָגט צו אַבישין: זאָלסט אים ניט אומברענגען, וואָרום ווער

הָאָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויף דעם געזאַלבתן פון גאָט, און איז אָפּגעקומען גלאַט? ¹⁰און דוד האָט געזאָגט: אַזוי ווי גאָט לעבט, אַז נאָר גאָט זאָל אים שלאָגן! ענטוועדער זיין טאָג וועט קומען, און ער וועט שטאַרבן, אָדער ער וועט נידערן אין מלחמה און אומקומען. ¹¹באַהיט זאָל איך ווערן פון גאָט, אויס- צושטרעקן מיין האַנט אויף דעם געזאַלבתן פון גאָט. און אַצונד, נעם, איך בעט דיך, דעם שפּיז וואָס ביי אים צוקאָפּנס, און דעם קרוג וואָסער, און לאַמיר זיך גיין.

¹²און דוד האָט גענומען דעם שפּיז און דעם קרוג וואָסער פון שאַולס צוקאָפּנס, און זיי זיינען זיך אַוועקגעגאַנגען; און קיינער האָט ניט געזען און ניט געמערקט, און קיינער האָט זיך ניט אויפגעכאַפט, ווייל זיי זיינען אַלע געשלאָפּן, וואָרום אַ גאָטס שלאָף איז געפּאַלן אויף זיי.

¹³און דוד איז אַריבערגעגאַנגען אויף דער אַנדער זייט, און ער האָט זיך געשטעלט אויפן שפּיץ באַרג פון דער ווייטן, מיט אַ ברייט אָרט צווישן זיי. ¹⁴און דוד האָט גערופן צו דעם פּאַלק און צו אַבנֶר דעם זון פון נֶרן, אַזוי צו זאָגן: ווילסטו ניט ענטפּערן, אַבנֶר? האָט אַבנֶר זיך אָפּגערופּן און האָט געזאָגט: ווער ביסטו, וואָס די רופּסט צום מלך? ¹⁵האָט דוד געזאָגט צו אַבנֶרן: די ביסט דאָך אַ מאַן, און ווער איז דיין גלייכן אין ישראל, היינט פאַרוואָס האָסטו ניט אָפּגעהיט דעם מלך דיין האַר? וואָרום איינער פון פּאַלק איז געקומען אומצוברענגען דעם מלך דיין האַר. ¹⁶ניט גוט איז די דאָזיקע זאַך וואָס די האָסט געטאָן. אַזוי ווי גאָט לעבט, אַז טויט זייט איר ווערט, וואָס איר האָט ניט אָפּגעהיט אַייער האַר, דעם געזאַלבתן פון גאָט! און אַצונד זע, ווי איז דער שפּיז פון דעם מלך, און דער קרוג וואָסער וואָס איז געווען ביי אים צוקאָפּנס?

¹⁷האָט שאַול דערקענט דודס קול, און ער האָט געזאָגט:

איז דאָס דיין קול, מיין זון דוד? האָט דוד געזאָגט: מיין קול,
 מיין האַר מלך. ¹⁸ און ער האָט געזאָגט: פאַרוואָס יאָגט זיך
 מיין האַר נאָך זיין קנעכט? וואָס האָב איך דען געטאָן? און וואָס
 פאַר אַ בייז איז אין מיין האַנט? ¹⁹ און אַצונד, זאָל, איך בעט דיך,
 מיין האַר דער מלך צוהערן די ווערטער פון זיין קנעכט: אויב
 גאָט האָט דיך אָנגערייזט אויף מיר, וועט ער אָננעמען אַ קרבן;
 אויב אָבער מענטשנינדער, זאָלן זיי זיין פאַרשאַלטן פאַר
 גאָט, וואָס זיי האָבן מיך פאַרטריבן היינט פון זיין באַהעפט אָן
 דער נחלה פון יהוה, אזוי צו זאָגן: גיי, דין פרעמדע געטער.
²⁰ און אַצונד, זאָל מיין בלוט ניט פאַלן צו דער ערד אַוועק פון
 גאָטס פנים; וואָרום דער מלך פון ישראל איז אַרויסגעאַנגען
 זוכן אַן איינציקע פלוי, אזוי ווי מע יאָגט אַ פעלדהן אין די בערג.
²¹ האָט שאַול געזאָגט: איך האָב געזינדיקט; קער זיך אום,
 מיין זון דוד, וואָרום איך וועל דיר מער ניט בייז טאָן, דערפאַר
 וואָס מיין לעבן איז טייער געווען אין דינע אויגן היינטיקן טאָג.
 זע, איך האָב זיך נאַריש באַאַנגען, און האָב פאַרזען זייער פיל.
²² האָט זיך אָפגערופן דוד און האָט געזאָגט: אַט איז דעם
 מלכס שפיו, און זאָל איינער פון די יונגען אַריבערקומען,
 און אים נעמען. ²³ און גאָט וועט אומקערן איטלאַכן זיין
 גערעכטיקייט און זיין טריישאַפט; וואָרום גאָט האָט דיך היינט
 איבערגעענטפערט אין מיין האַנט, און איך האָב ניט געוואַלט
 אויסשטרעקן מיין האַנט אויף דעם געזאַלבטן פון גאָט. ²⁴ און
 אַט אזוי ווי דיין לעבן איז געווען גרויסגעשאַצט אין מינע אויגן
 היינטיקן טאָג, אזוי זאָל מיין לעבן זיין גרויסגעשאַצט אין די
 אויגן פון גאָט, אַז ער זאָל מיך מציל זיין פון יעטוועדער צרה.
²⁵ האָט שאַול געזאָגט צו דודן: געבענטשט זאָלסטו זיין, מיין
 זון דוד; אי טאָן וועסטו טאָן, אי אויספירן וועסטו אויספירן.

און דוד איז געגאנגען אויף זיין וועג, און שאול האָט זיך אומגעקערט צו זיין אָרט.

כז און דוד האָט געזאָגט ביי זיך אין האַרצן: אַצונד וועל איך איין טאָג אומגעבראַכט ווערן דורך שאולס האַנט. ניטאַ בעסערס פאַר מיר, ווי אַנטרוגען זאָל איך אַנטרוגען ווערן אין לאַנד פון די פּלשתיים, און שאול וועט זיך מַיאַש זיין פון מיר, מיך ווייטער צו זוכן אין גאַנצן געמאַרק פון ישראל; אַזוי וועל איך אַנטרוגען ווערן פון זיין האַנט.

²איז דוד אויפגעשטאַנען און איז אַריבערגעגאַנגען, ער און די זעקס הונדערט מאַן וואָס מיט אים, צו אָכיש דעם זון פון מְעוֹכָן, דעם מלך פון גַת. ³און דוד איז געזעסן ביי אָכישן אין גַת, ער און זיינע מענטשן, איטלאַכער מיט זיין הויזגעזינט, דוד מיט זיינע צוויי ווייבער, אַחינועם פון יוֹרְעָאל, און אַביגַיל די ווייב פון נָבָלן פון כַּרְמֶל.

⁴איז אַנגעזאָגט געוואָרן שאולן, אַז דוד איז אַנטלאָפן קיין גַת, אָבער ער האָט אים מער ווייטער ניט געזוכט.

⁵און דוד האָט געזאָגט צו אָכישן: אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן, זאָל מען מיר געבן אַן אָרט אין איינער פון די פעלד־שטעט, און איך וועל דאָרטן זיצן; און נאָך וואָס זאָל דיין קנעכט זיצן אין דער מלוכה־שטאָט ביי דיר?

⁶האָט אים אָכיש געגעבן אין יענעם טאָג ציקלָג. דעריבער געהערט ציקלָג צו די מלכים פון יהודה ביז אויף היינטיקן טאָג. ⁷און די צאָל פון די טעג וואָס דוד איז געזעסן אין פעלד פון די פּלשתיים, איז געווען אַ יאָר מיט פיר חדשים.

⁸און דוד און זיינע מענטשן פלעגן אַרויפגיין און אַנפאַלן אויף דעם גשורי, און דעם גורי, און דעם עמלָקִי, ווארום זיי זיינען געווען די באַווִינער פון לאַנד וואָס פון אייביק אָן, ווי דו

קומסט קיין שור, און ביו לאַנד מצרים. ⁹ און דוד פלעגט שלאָגן דאָס לאַנד, און ניט לאָזן לעבן קיין מאַן און קיין פרוי; און ער פלעגט צונעמען שאָף און רינדער, און אייזלען, און קעמלען, און בגדים, און זיך אומקערן און קומען צו אַכישן. ¹⁰ און אַז אַכיש האָט געזאָגט: וווּ זייט איר אָנגעפאַלן היינט? האָט דוד געזאָגט: אויפן דרום פון יהודה, און אויפן דרום פון דעם ירְחִמְאֵלִי, און אויפן דרום פון דעם קיני.

¹¹ און קיין מאַן און קיין פרוי פלעגט דוד ניט לאָזן לעבן, צו ברענגען קיין גת, ווייל ער האָט געזאָגט: טאַמער וועלן זיי דערציילן אויף אונדז, אַזוי צו זאָגן: אַזוי און אַזוי האָט דוד געטאַן. און אַזוי איז געווען זיין שטייגער אַלע טעג וואָס ער איז געזעסן אין פעלד פון די פּלֶשְׁתִּים. ¹² און אַכיש האָט געגלויבט דודן, אַזוי צו זאָגן: פאַרמיאוסן האָט ער זיך פאַרמיאוסט ביי זיין פאַלק, ביי ישראל, און ער וועט מיר זיין פאַר אַן אייביקן קנעכט.

כח ¹ און עס איז געווען אין יענע טעג, האָבן די פּלֶשְׁתִּים אַיִן געזאַמלט זייערע מחנות אין קריג, צו האַלטן מלחמה אויף ישראל. און אַכיש האָט געזאָגט צו דודן: וויסן זאָלסטו וויסן, אַז דו וועסט אַרויסגיין מיט מיר אין חיל, דו און דיִינע מענטשן. ² האָט דוד געזאָגט צו אַכישן: דערפאַר וועסט דו געוואָר ווערן, וואָס דיין קנעכט וועט אויפּטאַן. האָט אַכיש געזאָגט צו דודן: דערפאַר וועל איך דיך מאַכן פאַרן שומר פון מיין קאַפּ אַלע טעג.

³ און שמואל איז געשטאַרבן, און גאַנץ ישראל האָבן אים באַקלאָגט, און זיי האָבן אים באַגראָבן אין רְמָה, אין זיין שטאָט. און שאול האָט געהאַט אַפּגעטאַן פון לאַנד די גייסטערזעער און די טויטנבאַשווערער.

4און די פלשתים האָבן זיך אַיינגעזאַמלט, און זיי זיינען געקומען און האָבן געלאַגערט אין שונם, און שאול האָט אַייר געזאַמלט גאַנץ ישראל, און זיי האָבן געלאַגערט אין גלבוע. 5און שאול האָט געזען דעם לאַגער פון די פלשתים, און ער האָט מורא געקריגן, און זיין האַרץ האָט זייער געציטערט. 6און שאול האָט געפרעגט ביי גאַט, אָבער גאַט האָט אים ניט געענטפערט, ניט דורך חלומות, ניט דורך די אורים, ניט דורך נביאים.

7האָט שאול געזאָגט צו זיינע קנעכט: זוכט מיר אויף אַ פרוי אַ גייסטערזעערין, און איך וועל גיין צו איר, און וועל ביי איר פּרעגן. האָבן זיינע קנעכט צו אים געזאָגט: אָט איז דאָ אַ פרוי אַ גייסטערזעערין אין עיךדודר.

8האָט שאול זיך פאַרשטעלט, און ער האָט אָנגעטאַן אַנדערע בגדים, און ער איז געגאַנגען, און צוויי מענער מיט אים. און זיי זיינען געקומען צו דער פרוי ביי נאַכט, און ער האָט געזאָגט: וואַרוואָג מיר, איך בעט דיך, דורך אַ גייסט, און ברענג מיר אויף דעם וואָס איך וועל דיר זאָגן. 9האָט די פרוי צו אים געזאָגט: זע, דו ווייסט וואָס שאול האָט געטאַן, ווי ער האָט פאַר-שניטן די גייסטערזעער און די טויטנבאַשווערער פון לאַנד, און פאַרוואָס לייגסטו אַ שטרויכלונג פאַר מיין לעבן מיך צו טייטן? 10האָט שאול איר געשוואָרן ביי גאַט, אַזוי צו זאָגן: אַזוי ווי גאַט לעבט, אויב דיר וועט געשען אַ שטראָף וועגן דערדאָזיקער זאַך! 11האָט די פרוי געזאָגט: וועמען זאָל איך דיר אויפברענגען: האָט ער געזאָגט: שמואלן ברענג מיר אויף.

12און ווי די פרוי האָט דערזען שמואלן, אַזוי האָט זי אויס-געשריען אויף אַ הויכן קול; און די פרוי האָט געזאָגט צו שאולן, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס האָסטו מיך גענאַרט? דו ביסט דאָך שאול. 13האָט דער מלך צו איר געזאָגט: זאָלסט ניט מורא

האַבן; וואָס זעסטו דען? האָט די פרוי געזאָגט צו שאַולן: אַ גאַט
זע איך אַרויפגיין פון דער ערד. ¹⁴האַט ער צו איר געזאָגט:
וואָס איז זיין געשטאַלט? האָט זי געזאָגט: אַן אַלטער מאַן קומט
אַרויף, און ער איז אַיינגעוויקלט אין אַ מאַנטל.

האַט שאַול געוויסט אַז דאָס איז שמואל, און ער האָט זיך
גענייגט מיטן פנים צו דער ערד, און זיך געבוקט.

¹⁵האַט שמואל געזאָגט צו שאַולן: פאַרוואָס האָסטו מיין
רו געשטערט, מיך אויפצוברענגען? האָט שאַול געזאָגט: מיך
האַט זייער צוגעדריקט, וואָרום די פּלשתיים האַלטן מלחמה
אויף מיר, און גאַט האָט זיך אָפגעקערט פון מיר, און ער
ענטפערט מיר ניט מער, ניט דורך נביאים, ניט דורך חלומות;
האַב איך דיך גערופן, מיך צו לאָזן וויסן, וואָס איך זאָל טאָן.

¹⁶האַט שמואל געזאָגט: און נאָך וואָס פּרעגסטו מיך, אַז
גאַט האָט זיך אָפגעטאָן פון דיר, און איז געוואָרן דיין פיינט?
¹⁷און גאַט האָט פאַר זיך געטאָן וואָס ער האָט גערעדט דורך
מיר, און גאַט האָט אַוועקגעריסן די מלוכה פון דיין האַנט, און
האַט זי געגעבן צו אַן אַנדערן, צו דודן. ¹⁸אַזוי ווי דו האָסט ניט
צוגעהערט צו דעם קול פון גאַט, און האָסט ניט אויסגעפירט
זיין גרימצאָרן אויף עמלִק, דרום האָט גאַט געטאָן צו דיר
דידאָזיקע זאַך היינטיקן טאָג. ¹⁹און גאַט וועט אויך געבן ישראל
מיט דיר אין דער האַנט פון די פּלשתיים. און מאָרגן וועסט דו
און דייןע זין זיין מיט מיר. אויך דעם חיל פון ישראל וועט גאַט
געבן אין דער האַנט פון די פּלשתיים.

²⁰איז שאַול באַלד אַנידערגעפאַלן ווי הויך ער איז אויף
דער ערד, און ער האָט זייער מורא געהאַט פאַר די ווערטער
פון שמואלן; אויך האָט ער קיין כוח ניט געהאַט, ווייל ער האָט
ניט געהאַט געגעסן קיין ברויט אַ גאַנצן טאָג און אַ גאַנצע נאַכט.
²¹איז די פרוי צוגעגאַנגען צו שאַולן, און זי האָט געזען אַז

ער איז זייער דערשראָקן, און זי האָט צו אים געזאָגט: זע, דיין דינסט האָט צוגעהערט צו דיין קול, און איך האָב גענומען מיין לעבן אין מיין האַנט, און האָב געהאַרעכט צו דייע ווערטער וואָס דו האָסט גערעדט צו מיר.²² און אַצונד, איך בעט דיך, הער דו אויך צו דעם קול פון דיין דינסט, און לאָמיק לייגן פאַר דיר אַ שטיקל ברויט, און עס, און וועסט האָבן כּוח, אַז דו וועסט גיין אין וועג.

²³האָט ער ניט געוואָלט, און ער האָט געזאָגט: איך וועל ניט עסן. אָבער זיינע קנעכט און אויך די פרוי זיינען צו געשטאַנען צו אים, און ער האָט צוגעהערט צו זייער קול, און ער איז אויפגעשטאַנען פון דער ערד, און האָט זיך געזעצט אויפן בעט.

²⁴און די פרוי האָט געהאַט אַ געשטאַפט קאַלב אין הויז, האָט זי געאַיילט און האָט עס געשאַכטן, און זי האָט גענומען מעל און פאַרקנעטן, און האָט דערפון אויסגעבאַקט אומ-געזייערט ברויט.²⁵ און זי האָט דערלאַנגט פאַר שאַולן און פאַר זיינע קנעכט, און זיי האָבן געגעסן. און זיי זיינען אויפגעשטאַנען און זיינען אַוועקגעגאַנגען אין דער אייגענער נאַכט.

כח און די פּלשתים האָבן איינגעזאַמלט זייערע מחנות קיין אַפּק; און די ישראל האָבן געלאַגערט ביי דעם קוואַל וואָס אין יזרעאל.² און די פירשטן פון די פּלשתים זיינען פאַר-בייגעגאַנגען אין הונדערטן און אין טויזנטן, און דוד און זיינע מענטשן זיינען פאַרבייגעגאַנגען צולעצט מיט אַכישן.

³האָבן די האַרן פון די פּלשתים געזאָגט: וואָס טוען דאָ די דאָזיקע עברים? האָט אַכיש געזאָגט צו די האַרן פון די פּלשתים: דאָס איז דאָך דוד דער קנעכט פון שאַול דעם מלך פון ישראל, וואָס איז ביי מיר שוין טעג אַדער שוין יאָרן, און

איך האָב אין אים קיין שום בייו ניט געפונען פון דעם טאָג וואָס ער איז צוגעפאלן [צו מיר] ביז היינטיקן טאָג. ⁴האָבן די האַרן פון די פּלשתים געצערנט אויף אים, און די האַרן פון די פּלשתים האָבן צו אים געזאָגט: קער אום דעם מאַן, און זאָל ער זיך אומ-קערן צו זיין אָרט וואָס דו האָסט אים דאָרטן אַריינגעזעצט, און זאָל ער ניט נידערן מיט אונדז אין דער מלחמה, כדי ער זאָל אונדז ניט זיין פאַר אַ שטער אין דער מלחמה; וואָרום מיט וואָס וועט דערדאָזיקער זיך איבערבעטן מיט זיין האַר, אויב ניט מיט די קעפּ פון די דאָזיקע מענטשן? ⁵איז דאָס ניט דער דוד, וואָס מע האָט פאַר אים געזונגען מיט טעניץ, אַזוי צו זאָגן:

שְׂאוּל הָאֵט גִּעשְׁלָאָגן אִין זײַנע טױזנטן,

און דוד אִין זײַנע צענטױזנטן?

⁶האָט אָכיש גערופן דודן, און האָט צו אים געזאָגט: אַזוי ווי גאָט לעבט, אַז דו ביסט רעכטפאַרטיק, און דיין אַרויסגיין און דיין אַריינגיין מיט מיר אין חיל איז גוט אין מיינע אויגן, וואָרום איך האָב קיין שלעכטס אין דיר ניט געפונען פון דעם טאָג וואָס דו ביסט צו מיר געקומען ביז היינטיקן טאָג. אָבער אין די אויגן פון די פירשטן ביסטו ניט ווילגעפעלן. ⁷און אַצונד קער זיך אום, און גיי בשלום, כדי זאָלסט ניט טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון די פירשטן פון די פּלשתים.

⁸האָט דוד געזאָגט צו אָכיש: אָבער וואָס האָב איך געטאָן, און וואָס האָסטו געפונען אין דיין קנעכט פון דעם טאָג וואָס איך בין ביי דיר ביז היינטיקן טאָג, אַז איך זאָל ניט קומען און מלחמה האַלטן אַקעגן די פיינט פון מיין האַר דעם מלך?

⁹האָט אָכיש געענטפערט און האָט געזאָגט צו דודן: איך ווייס אַז דו ביסט גוט אין מיינע אויגן אַזוי ווי אַ מלאך פון גאָט, אָבער די האַרן פון די פּלשתים האָבן געזאָגט: ער זאָל ניט אַרויפ-גיין מיט אונדז אין דער מלחמה. ¹⁰און אַצונד, פּעדער זיך אין

דער פרי מיט די קנעכט פון דיין האַר וואָס זיינען געקומען מיט דיר, און ווי איר וועט אַיך פעדערן אין דער פרי, און אַיך ווערט ליכטיק, אַזוי גייט אַוועק.

¹¹האַט דוד זיך געפעדערט, ער און זיינע מענטשן, אַוועק צוגיין אין דער פרי, זיך אומצוקערן אין לאַנד פון די פּלשתיים. און די פּלשתיים זיינען אַרויפגעאַנגען קיין יזרעאל.

§ יאון עס איז געווען, אַז דוד און זיינע מענטשן זיינען געקומען אויפן דריטן טאָג קיין ציקלָג, ערשט די עמלקים זיינען אַנגעפאַלן אויפן דרום, און אויף ציקלָג, און זיי האָבן געשלאָגן ציקלָג, און האָבן זי פאַרברענט אין פייער. ²און זיי האָבן געפאַנגען די ווייבער [און אַלע] וואָס אין איר, פון קליין ביז גרויס; זיי האָבן קיינעם נישט געטייט, נאָר זיי האָבן זיי אַוועק געפירט, און זיינען געאַנגען אויף זייער וועג. ³און ווי דוד און זיינע מענטשן זיינען געקומען אין שטאָט, ערשט זי איז פאַרברענט אין פייער, און זייערע ווייבער און זייערע זין און זייערע טעכטער זיינען געפאַנגען געוואָרן.

⁴האַט דוד און דאָס פּאָלק וואָס מיט אים אויפגעהויבן זייער קול און געוויינט, ביז זיי האָבן מער קיין כּוח נישט געהאַט צו וויינען.

⁵אויך ביידע ווייבער פון דודן זיינען געפאַנגען געוואָרן, אחינועם פון יזרעאל, און אביגיל די ווייב פון נבֿלן פון כּרמֿל.

⁶און דודן האָט זייער צוגעדריקט, וואָרום דאָס פּאָלק האָט גערעדט אים צו פאַרשטיינען, ווייל דאָס געמיט פון גאַנצן פּאָלק איז געווען פאַרביטערט, איטלאַכער איבער זיינע זין און איבער זיינע טעכטער. אָבער דוד האָט זיך געשטאַרקט מיט יהוה זיין גאָט. ⁷און דוד האָט געזאָגט צו אַבֿיָתָר דעם כּהן, אַחימֿלֿכּס

זון: גענען מיר, איך בעט דיך, דעם אָפּוד. האָט אָבִיָּתֶר גענענט דעם אָפּוד צו דודן. ⁸און דוד האָט געפרעגט בײַ גאָט, אַזוי צו זאָגן: זאָל איך נאָכיאָגן דידאָזיקע מחנה? וועל איך זי אָניאָגן? האָט ער צו אים געזאָגט: יאָג נאָך, וואָרום אָניאָגן וועסטו אָמאָגן, און מציל זיין וועסטו מציל זיין.

⁹איז דוד געגאָנגען, ער און די זעקס הונדערט מאָן וואָס מיט אים, און זיי זיינען געקומען צום טײַך בשׁוּר; און די צוריק געבליבענע האָבן זיך אָפּגעשטעלט. ¹⁰און דוד האָט נאָכ־געיאָגט, ער און פיר הונדערט מאָן; און צוויי הונדערט מאָן האָבן זיך אָפּגעשטעלט, די וואָס זיינען געווען צו אָפּגעשלאָפּט אַריבערצוגיין דעם טײַך בשׁוּר.

¹¹און זיי האָבן געפונען אין פעלד אַ מאָן אַ מצרי, און האָבן אים געבראַכט צו דודן; און זיי האָבן אים געגעבן ברויט, און ער האָט געגעסן, און זיי האָבן אים געגעבן טרינקען וואַסער; ¹²און זיי האָבן אים געגעבן אַ שטיק געפרעסטע פייגן, און צוויי בינטלאַך ראָזינקעס; און ער האָט געגעסן, און האָט אָפּגעכאַפּט דעם אָטעם, וואָרום ער האָט ניט געהאַט געגעסן קיין ברויט און ניט געטרונקען קיין וואַסער דריי טעג און דריי נעכט.

¹³האָט דוד צו אים געזאָגט: צו וועמען געהערסטו, און פון וואָנען ביסטו? האָט ער געזאָגט: איך בין אַ מצרישער יונג, אַ קנעכט בײַ אַ מאָן פון עַמְלֵק, און מײַן האַר האָט מיך איבער־געלאָזן, ווייל איך בין קראַנק געוואָרן מיט דריי טעג צוריק. ¹⁴מיר זיינען אָנגעפאַלן אויף דעם דָרום פון דעם כַּרְתִּי, און אויף וואָס געהערט צו יהודה, און אויף דעם דָרום פון כְּלָב; און ציקלג האָבן מיר פאַרברענט אין פייער. ¹⁵האָט דוד צו אים געזאָגט: וועסטו מיך אַראָפּפירן צו דערדאָזיקער מחנה? האָט ער געזאָגט: שווער מיר בײַ גאָט, אויב דו וועסט מיך טײַטן, און אויב דו וועסט מיך איבערענטפערן אין דער האַנט פון

מײן האַר, און איך וועל דיך אַראָפּפירן צו דערדאָזיקער מחנה.

¹⁶האַט ער אים אַראָפּגעפירט, ערשט זיי זיינען פאַרשפּרייט אויפן געזיכט פון גאַנצן לאַנד, און זיי עסן און טרינקען און הוֹליען איבער אַלדעם גרויסן רויב וואָס זיי האָבן גענומען פון לאַנד פון די פּלשתיים, און פון לאַנד יהודה.

¹⁷האַט דוד זיי געשלאָגן פון פאַרנאַכט און ביז אויף מאָרגן אין אָונט, און פון זיי איז ניט אַנטרוּנען געוואָרן אַ מאַן, אַחוץ פיר הונדערט יונגע מענער וואָס זיינען געריטן אויף קעמלען, און זיינען אַנטלאָפן. ¹⁸און דוד האָט מציל געווען אַלץ וואָס עמָלק האָט צוגענומען; אויך זיינע צוויי וויבער האָט דוד מציל געווען. ¹⁹און ביי זיי איז גאַרנישט געמינערט געוואָרן פון מינדסטן און ביזן גרעסטן, סײ זין און טעכטער, סײ פון רויב, סײ אַלץ וואָס יענע האָבן צוגענומען פאַר זיך; אַלץ האָט דוד צוריקגעבראַכט. ²⁰אויך האָט דוד צוגענומען אַלע [זייערע] שאָף און רינדער. האָט מען זיי געפירט פאַרויס פאַר יענעם פי, און מע האָט געזאָגט: דאָס איז דודס רויב.

²¹און דוד איז געקומען צו די צוויי הונדערט מאַן וואָס זיינען געווען צו אָפּגעשלאָפּט צו גיין הינטער דודן, און מע האָט זיי געלאָזט זיצן ביים טייך בשׁוֹר. און זיי זיינען אַרויס־געגאַנגען אַנטקעגן דודן און אַנטקעגן דעם פּאָלק וואָס מיט אים. און דוד האָט גענענט צו דעם פּאָלק, און האָט זיי געפרעגט אויף פּריד.

²²האַבן זיך אָפּגערוּפּן אַלע שלעכטע און נידערטרעכטיקע לייט פון די מענטשן וואָס זיינען געגאַנגען מיט דודן, און זיי האָבן געזאָגט: ווייל זיי זיינען ניט געגאַנגען מיט אונדז, וועלן מיר זיי ניט געבן פון דעם רויב וואָס מיר האָבן מציל געווען, נאָר בלויז

איטלאַכן זיין ווייב און זיינע קינדער, וואָס זיי מעגן אַוועקפירן און גיין.

²³האַט דוד געזאָגט: איר זאָלט אַזוי ניט טאָן, מיינע ברידער, מיט דעם וואָס האָט אונדז געגעבן, אַז ער האָט אונדז אָפֿ געהיט, און האָט געגעבן די מחנה וואָס איז אויף אונדז געקומען, אין אונדזער האַנט. ²⁴און ווער וועט זיך צוהערן צו אַיך אין דערדאָזיקער זאַך? וואָרום אַזוי ווי דער חלק פֿון דעם וואָס נידערט אין מלחמה אַזוי איז דער חלק פֿון דעם וואָס בלייבט ביי די זאַכן; גלייך זאָלן זיי זיך טיילן.

²⁵און אַזוי איז געווען פֿון יענעם טאָג אָן און ווייטער; און מע האָט עס געמאַכט פֿאַר אַ חק און פֿאַר אַ געזעץ פֿאַר ישראל ביז אויף היינטיקן טאָג.

²⁶און דוד איז געקומען קיין ציקלג, און האָט געשיקט פֿון דעם רויב צו די עלטסטע פֿון יהודה, צו זיינע גוטע פֿריינד, אַזוי צו זאָגן: נאָט אַיך אַ מתנה פֿון דעם רויב פֿון גאַטס פֿיינט; ²⁷צו די וואָס אין בֵּית־אֵל, און צו די וואָס אין רְמוֹת פֿון דָּרום, און צו די וואָס אין נֵתִיר; ²⁸און צו די וואָס אין עֲרוּעַר, און צו די וואָס אין שְׁפֹמוֹת, און צו די וואָס אין אֶשְׁתִּמוֹעַ; ²⁹און צו די וואָס אין רָכָל, און צו די וואָס אין די שטעט פֿון דעם ירחמאלי, און צו די וואָס אין די שטעט פֿון דעם קיני; ³⁰און צו די וואָס אין חֶרְמָה, און צו די וואָס אין כּוֹר־עֶשֶׂן, און צו די וואָס אין עֶתְךְ; ³¹און צו די וואָס אין חֶבְרוֹן, און צו אַלע ערטער וואָס דוד און זיינע מענטשן זיינען דאָרטן אַרומגעגאַנגען.

לא יאון די פֿלשתים האָבן מלחמה געהאַלטן אויף ישראל, און די מענער פֿון ישראל זיינען אַנטלאָפֿן פֿאַר די פֿלשתים, און זיי זיינען געפֿאַלן דערשלאָגענע אויפֿן באַרג גלבוע. ²און די פֿלשתים האָבן אָנגעיאָגט שאַילן און זיינע זין,

און די פלשתים האָבן דערשלאָגן יהונתן, און אַבינדב, און מלכישוע, די זין פון שאולן.³ און די מלחמה איז געווען שווער אַקעגן שאולן, און די שיסערס, די לייט מיט די בויגנס, האָבן אים געפונען; און ער האָט זייער געציטערט פאַר די שיסערס. האָט שאול געזאָגט צו זיין וואַפנטרעגער: צי אַרויס דיין שווערד און דערשטעך מיך מיט איר, כדי דידאָזיקע אומבאַשניטענע זאָלן ניט קומען, און מיך דערשטעכן, און מאַכן געשפעט איבער מיר. אָבער זיין וואַפנטרעגער האָט ניט געוואָלט, וואָרום ער האָט זייער מורא געהאַט. האָט שאול גענומען די שווערד, און איז אַרויפגעפאַלן אויף איר.⁵ און זיין וואַפנטרעגער האָט געזען אַז שאול איז געשטאַרבן, איז ער אויך אַרויפגעפאַלן אויף זיין שווערד, און איז געשטאַרבן מיט אים.⁶ און שאול, און זיינע דריי זין, און זיין וואַפנטרעגער, אויך אַלע זיינע מענטשן, זיינען געשטאַרבן אין איינעם אין יענעם טאָג.

האָבן געזען די מענער פון ישראל וואָס אויף יענער זייט טאַל, און וואָס אויף יענער זייט ירדן, אַז די מענער פון ישראל זיינען אַנטלאָפן, און שאול און זיינע זין זיינען טויט, און זיי האָבן פאַרלאָזן זייערע שטעט, און זיינען אַנטלאָפן. און די פלשתים זיינען געקומען, און האָבן זיך באַזעצט אין זיי.

⁸און עס איז געווען אויף מאָרגן, זיינען די פלשתים געקומען אויסטאַן די דערשלאָגענע, און זיי האָבן געפונען שאולן און זיינע דריי זין, געפאַלן אויפן באַרג גלבוץ.⁹ און זיי האָבן אַפֿ געשניטן זיין קאָפּ, און אויסגעטאַן זיינע וואַפן, און געשיקט אין לאַנד פון די פלשתים רונד אַרום, אַנצוזאָגן אין הויז פון זייערע געצנבילדער, און דעם פאַלק.¹⁰ און זיי האָבן אַהינגעטאַן זיינע וואַפן אין הויז פון עשתרות, און זיין טויטן לייב האָבן זיי אויפֿ געשטאַכן אויף דער מויער פון בֵּית־שֵׁן.

¹¹און די באַוווּינער פון יְבִישֶׁלְעָד האָבן געהערט וועגן

אים—וואָס די פּלשתיים האָבן געטאָן צו שאולן. ¹²זיינען אויפֿ־
געשטאַנען אַלע העלדישע לייט, און זיי זיינען געגאַנגען אַ גאַנצע
נאַכט, און האָבן אַראָפּגענומען דעם לייב פון שאולן, און די
לייבער פון זיינע זין, פון דער מויער פון בית־שן. און זיי זיינען
געקומען קיין יְבִישׁ, און האָבן זיי דאַרטן פאַרברענט. ¹³און זיי
האָבן גענומען זייערע ביינער, און באַגראָבן אונטער דעם
טאַמאַריסקנבוים אין יְבִישׁ; און זיי האָבן געפאַסט זיבן טעג.

שמואל ב

WEST 115 12

שְׁמוּאֵל ב

1	א	דוד הערט פון שאולס און יהונתנס טויט
17	א	דודס קלאַגליד אויף יהונתנען
1	ב	דוד קערט זיך אום אין יהודה
8	ב	אישבֿשֿת ווערט געוואַלֿבט פֿאַר אַ מלך
2	ג	דודס קינדער
6	ג	אַבנֿר גייט איבער צו דודן. אַבנֿרס טויט
1	ה	דוד ווערט מלך איבער גאַנץ ישראל
17	ה	דודס מלחמות מיט די פֿלשתים
1	ו	דער אַרון פֿון גאָט געבראַכט קיין ירושָׁלַיִם
1	ז	גאָט זאָגט דודן צו אַז זיין הויז וועט אָנהאַלטן
1	ח	דודס אויפטוען
1	ט	דודס גענאָד מיט יהונתנס זון
1	י	דודס מלחמה מיט צֶמֶן און אָרם
1	יא	דודס חֶטָא מיט בַּת־שֶׁבַען
1	יב	נָתָן דעם נביאס מוסר
29	יב	דוד נעמט איין רֶבֶה
1	יג	אַמנוֹן און תָּמָר
23	יג	אַבשָׁלוֹם טייט אַמנוֹנען
39	יג	דוד באַגנאָדיקט אַבשָׁלוֹמען
1	טו	אַבשָׁלוֹםס בונט. דוד אַנטלויפט
1	טז	ציבָאָ און שמעי קומען דודן אַנטקעגן
15	טז	חוישי און אחיתופֿל אַבשָׁלוֹםס ראַטגעבער
1	יז	חוישי לאָזט וויסן דודן אַבשָׁלוֹםס פֿלאַן
24	יז	די מלחמה. אַבשָׁלוֹםס מפֿלה.

19	יח	דוד הערט פון אבש'לומס טויט
9	יט	דוד קערט זיך אום קיין ירושלים
1	כ	דער בונט פון שבע דעם זון פון בכרין
23	כ	דודס באאמטע
1	כא	די נקמה פון די גבעונים
15	כא	דודס העלדישע גבורים
1	כב	דודס לויבגעזאנג
1	כג	דודס לעצטע ווערטער
8	כג	די גבורות פון דודס העלדן
		דוד ציילט דאס פאלק און עט ווערט א מגפה.
1	כד	די פארגעבונג

שְׁמוּאֵל ב

א וְאֵין עֵס אִיז געווען נאָך שְׁאוּלס טױט, אָז דוד האָט זיך געהאַט אומגעקערט פון שלאָגן עֲמֶלֶק, און דוד איז געזעסן אין ציקלג צוויי טעג, ² אִיז אויפן דריטן טאָג, ערשט אַ מאָן קומט אָן פון דעם לאַגער, פון שְׁאוּלן, און זײנע קליידער זײנען צערײסן, און ערד איז אויף זײן קאָפּ. און עס איז געווען, ווי ער איז געקומען צו דודן, אַזוי איז ער געפּאַלן צו דער ערד, און האָט זיך געבוקט. ³ האָט דוד צו אים געזאָגט: פון וואָנען קומסטו? האָט ער צו אים געזאָגט: פון דעם לאַגער פון ישׂראל בין איך אנטרונען געוואָרן. ⁴ האָט דוד צו אים געזאָגט: ווי איז די זאַך געווען? דערצײל מיר, איך בעט דיך. האָט ער געזאָגט: דאָס פּאַלק איז אַנטלאָפן פון דער מלחמה, און אויך זײנען פיל פון דעם פּאַלק געפּאַלן און געשטאַרבן, און אויך שְׁאוּל און זײן זון יהוֹנָתָן זײנען טױט. ⁵ האָט דוד געזאָגט צו דעם יונג וואָס האָט דאָס אים דערצײלט: ווי אַזוי ווייסטו אָז שְׁאוּל און זײן זון יהוֹנָתָן זײנען טױט? ⁶ האָט דער יונג וואָס האָט אים דאָס דערצײלט, געזאָגט: איך האָב זיך גראָד געטראָפן אויף באַרג גלבּוֹע, ערשט שְׁאוּל איז אַנגעלענט אויף זײן שפּיץ, און אָט האָבן די רײטוועגן און די רײטמענער אים אַנגעיאָגט. ⁷ האָט ער זיך אומגעקערט הינטער זיך, און האָט מיך דערוען, און ער האָט גערופן צו מיר, און איך האָב געזאָגט: דאָ בין איך. ⁸ האָט ער צו מיר געזאָגט: ווער ביסטו? האָב איך צו אים געזאָגט: אַן עֲמֶלֶקִי בין איך. ⁹ האָט ער צו מיר געזאָגט: שטעל זיך, איך בעט דיך, לעבן מיר, און טײט מיך, וואָרום די גסיסה האָט מיך אַנגענומען:

וואַרום נאָר וואָס מײַן נשמה האַלט זיך אין מיר. ¹⁰האַב איך זיך געשטעלט לעבן אים, און האָב אים געטייט, ווייל איך האָב געוווּסט, אז ער קען מער ניט לעבן נאָך זײַן פּאַלן. און איך האָב גענומען די קרוין וואָס אויף זײַן קאָפּ, און דעם אָרעמבאַנד וואָס אויף זײַן אָרעם, און האָב זײ געבראַכט אַהער צו מײַן האַר.

¹¹האַט דוד אָנגענומען זײַנע קליידער, און האָט זײ צעריסן, און דעסגלײַכן אַלע מענטשן וואָס מיט אים. ¹²און זײ האָבן געקלאָגט און געוויינט, און האָבן געפּאַסט ביזן אָונט אויף שאַולן און אויף יְהוֹנָתָן זײַן זון, און אויף דעם פּאַלק פּוֹן גאַט, און אויף דעם הויז פּוֹן ישראל, וואָס זײ זײַנען געפּאַלן דורכן שווערד. ¹³און דוד האָט געזאָגט צו דעם יונג וואָס האָט דאָס אים דערציילט: פּוֹן וואַנען ביסטו? האָט ער געזאָגט: איך בין דער זון פּוֹן אַ פּרעמדן מאַן, אַן עַמְלִיקי. ¹⁴האַט דוד צו אים געזאָגט: ווי האָסטו ניט מורא געהאַט אויסצושטרעקן דײַן האַנט אומ-צוברענגען דעם געזאַלבטן פּוֹן גאַט?

¹⁵און דוד האָט צוגערופּן אײַנעם פּוֹן די יונגען, און האָט געזאָגט: גענען, פּאַל־צו אויף אים. און ער האָט אים געשלאָגן, און ער איז געשטאַרבן.

¹⁶און דוד האָט צו אים געזאָגט: דײַן בלוט אויף דײַן קאָפּ! וואַרום דײַן מויל האָט עדות געזאָגט אויף דיר, אזוי צו זאָגן: איך האָב געטייט דעם געזאַלבטן פּוֹן גאַט.

¹⁷און דוד האָט געקלאָגט דיִאָזיקע קלאָג אויף שאַולן און אויף יְהוֹנָתָן זײַן זון, ¹⁸און ער האָט געזאָגט—כּדי צו לערנען די קינדער פּוֹן יהודה דעם בויגן; דאָס איז שוין פּאַרשריבן אין בוך פּוֹן יִשְׂרָאֵל:

¹⁹די פּראַכט, ישראל, איז אויף דײַנע הײַכן דערשלאָגן; ווי זײַנען די גיבורים געפּאַלן!

²⁰ניט דער צייילן זאלט איר אין גת,
 ניט אָנזאָגן אין די גאַסן פון אַשקלון,
 כדי די טעכטער פון די פלשתים זאלן זיך ניט פרייען,
 כדי די טעכטער פון די אומבאַשניטענע זאלן ניט קוועלן.

²¹איר בערג פון גלבוץ,
 ניט טוי און ניט רעגן אויף אייך,
 אָדער פעלדער געהויבענע!
 וואָרום דאָרט איז פאַרמיאוסט געוואָרן דער שילד פון גיבורים,
 דער שילד פון שאולן, מיט אייל ניט באַשמירט.

²²פון בלוט פון דער שלאָגענע, פון פעטס פון גיבורים,
 האָט יהוָנתָנֹס בויגן זיך צוריק ניט געצויגן,
 און די שווערד פון שאולן זיך ניט אומגעקערט ליידיקן.
²³שאול און יהוָנתָן,

די באַליבטע און ליבע אין זייער לעבן,
 צומאָל אין זייער טויט האָבן זיי זיך ניט צעשיידט.
 פון אָדלערס זיינען זיי געווען פלינקער,
 פון לייבן זיינען זיי געווען שטאַרקער.

²⁴איר טעכטער פון ישראל, אויף שאולן וויינט,
 וואָס האָט אייך אין רויטן געקליידט, מיט תענוגים דערצו,
 וואָס האָט אַרויפגעטאָן צירונג פון גאָלד אויף אייער קלייד.

²⁵ווי זיינען די גיבורים אין מלחמה געפאלן—
 יהוָנתָן אויף דינע הייכן דערשלאָגן!

²⁶מיך קלעמט נאָך דיר, יהוָנתָן מיין ברודער,
 ליב געווען ביסטו מיר זייער;
 וונדערלאַך געווען איז דיין ליבשאַפט צו מיר,
 מער ווי די ליבשאַפט פון ווייבער.

²⁷ ווי זיינען די גיבורים געפאלן,
און אונטערגעגאנגען די וואָפן פון מלחמה!

ב און עס איז געווען נאָך דעם, האָט דוד געפרעגט ביי גאָט, אזוי צו זאָגן: זאָל איך אַרויפגיין אין איינער פון די שטעט פון יהודה? האָט גאָט צו אים געזאָגט: גיי אַרויף. האָט דוד געזאָגט: ווהיין זאָל איך אַרויפגיין? האָט ער געזאָגט: קיין חברון.² איז דוד אַרויפגעגאנגען אַהין, און אויך זיינע צוויי ווייבער, אַחינועם פון יזרעאל, און אַביגיל די ווייב פון נָבָלן פון בֶּרְמֶל.³ און זיינע מענטשן וואָס מיט אים האָט דוד אַרויפגעבראַכט, איטלאַכן מיט זיין הויזגעזינט; און זיי האָבן זיך באַזעצט אין די שטעט פון חברון.⁴ און די מענער פון יהודה זיינען געקומען, און האָבן דאָרטן געזאלבט דודן פאַר אַ מלך איבער דעם הויז פון יהודה.

האָט מען דערציילט דודן, אזוי צו זאָגן: די מענטשן פון יְבִישֶׁגֶלְעָד זיינען די וואָס האָבן באַגראָבן שאָולן.⁵ האָט דוד געשיקט שלוחים צו די מענטשן פון יְבִישֶׁגֶלְעָד, און זיי געלאָזט זאָגן: געבענטשט זאָלט איר זיין פון גאָט, וואָס איר האָט געטאָן דעמדאָזיקן חסד מיט אַייער האַר, מיט שאָולן, און האָט אים באַגראָבן.⁶ און אַצונד, זאָל גאָט טאָן מיט אַיך חסד און טריישאַפט; און אויך איך וועל אַיך אָפּטאָן דיִדאָזיקע טובה, וואָס איר האָט געטאָן דיִדאָזיקע זאַך.⁷ און אַצונד, זאָלן שטאַרק זיין אַייערע הענט, און זייט העלדישע יונגען; וואָרום אַייער האַר שאָול איז טויט, און אויך האָט מיך דאָס הויז פון יהודה געזאלבט פאַר אַ מלך איבער זיי.

⁸ און אַבנֶר דער זון פון נֶר, דער חיל־פירער פון שאָולן, האָט גענומען איש־בוֹשֶׁת דעם זון פון שאָולן, און האָט אים אַריבערגעפירט קיין מַחֲנִים.⁹ און ער האָט אים געמאַכט פאַר

א מלך איבער גלעד, און איבער דעם אשורי, און איבער
 זרעאל, און איבער אפרים, און איבער בנימין, און איבער
 גאנץ ישראל.

¹⁰ פערציק יאָר איז אַלט געווען אישבוֹשֶׁת דער זון פון
 שאולן, אַז ער איז געוואָרן מלך איבער ישראל, און צוויי יאָר
 האָט ער געקיניגט. אָבער דאָס הויז פון יהודה איז געווען
 הינטער דודן. ¹¹ און די צאָל פון די טעג וואָס דוד איז געווען
 מלך אין חֶבְרוֹן איבער דעם הויז פון יהודה, איז געווען זיבן
 יאָר און זעקס חדשים.

¹² און אַבנֶר דער זון פון נֶרן, און די קנעכט פון אישבוֹשֶׁת
 דעם זון פון שאולן, זיינען אַרויסגעגאַנגען פון מחנים קיין גִבְעוֹן.
¹³ אויך יואָב דער זון פון צרוּיָהָה, און די קנעכט פון דודן, זיינען
 אַרויסגעגאַנגען, און זיי האָבן זיך צונויפגעטראָפן מיט זיי אין
 איינעם ביים טייך פון גִבְעוֹן, און די האָבן זיך געזעצט פון דער
 זייט טייך, און די פון יענער זייט טייך. ¹⁴ און אַבנֶר האָט געזאָגט
 צו יואָבן: זאָלן אַקאָרשט די יונגען אויפשטיין, און אַ שטיף טאָן
 פאַר אונדז. האָט יואָב געזאָגט: זאָלן זיי אויפשטיין.

¹⁵ זיינען זיי אויפגעשטאַנען, און זיינען אַריבערגעגאַנגען מיט
 אַ צאָל, צוועלף פאַר בנימין, און פאַר אישבוֹשֶׁת דעם זון פון
 שאולן, און צוועלף פון דודס קנעכט. ¹⁶ און זיי האָבן אָנגענומען
 איינער דעם אַנדערן פאַרן קאַפּ, מיט זיין שווערד צום
 אַנדערנס זייט, ביז זיי זיינען געפאַלן אין איינעם. און מע האָט
 גערופן יענעם אָרט חֶלְקֵת-הַצּוּרִים וואָס אין גִבְעוֹן.

¹⁷ און די מלחמה איז געווען זייער אַ שווערע אין יענעם טאָג,
 און אַבנֶר און די מענער פון ישראל זיינען געשלאָגן געוואָרן פאַר
 די קנעכט פון דודן.

¹⁸ און דאָרטן זיינען געווען צרוּיָהָהס דריי זין, יואָב, און אַבישי,
 און עֶשְׂהָאֵל; און עֶשְׂהָאֵל איז געווען פלינק אויף זיינע פיס, אַזוי
 אַ דאָס פעלד פון די שאַרפן (פון שווערדן).

ווי איינער פון די הינדן וואָס אין פעלד. ¹⁹האַט עָשֶׂהאַל נאָכ־
 געיאָגט אַבִּנֶרן, און ער האָט זיך ניט אָפּגענייגט פון הינטער
 אַבִּנֶרן צו גיין רעכטס אָדער לינקס. ²⁰האַט אַבִּנֶר זיך אומ־
 געקערט הינטער זיך, און האָט געוואָגט: ביסט דו דאָס, עָשֶׂהאַל?
 האָט ער געוואָגט: איך. ²¹האַט אַבִּנֶר צו אים געוואָגט: נייג זיך צו
 דיין רעכטער זייט אָדער צו דיין לינקער, און כאַפּ דיר אָן
 איינעם פון די יונגען, און נעם דיר זיין אויסטו. אָבער עָשֶׂהאַל
 האָט זיך ניט געוואָלט אָפקערן פון הינטער אים. ²²האַט אַבִּנֶר
 ווידער געוואָגט צו עָשֶׂהאַל: קער דיך אָפּ פון הינטער מיר;
 נאָך וואָס זאָל איך דיך שלאָגן צו דער ערד? און ווי וועל איך
 אויפהייבן מײַן פנים צו דיין ברודער יואָבן? ²³אָבער ער האָט
 זיך ניט געוואָלט אָפקערן, און אַבִּנֶר האָט אים אַ זעץ געטאָן
 מיטן אונטערשטן טייל פון שפּיז אין בויך, ביז דער שפּיז איז
 אים אַרויס פון הינטן; און ער איז דאָרטן געפאַלן און געשטאַרבן
 אויפן אָרט. און עס איז געווען, איטלאַכער וואָס איז געקומען
 צו דעם אָרט וואָס עָשֶׂהאַל איז דאָרטן געפאַלן און געשטאַרבן,
 האָט זיך אָפּגעשטעלט.

²⁴האַבן יואָב און אַבישי נאָכגעיאָגט אַבִּנֶרן, און ווי די זון
 איז אונטערגעגאַנגען, זיינען זיי געקומען בין בערגל אָמה וואָס
 פאַר גיח, אויפן וועג צום מדבר פון גבֿעון. ²⁵און די קינדער
 פון בנימין האָבן זיך איינגעוואַמלט הינטער אַבִּנֶרן, און זיי זיינען
 געוואָרן צו איין בונד; און זיי האָבן זיך געשטעלט אויפן שפּיץ
 פון אַ בערגל.

²⁶האַט אַבִּנֶר גערופן צו יואָבן, און האָט געוואָגט: זאָל דען
 אייביק פאַרצערן די שווערד? וויסטו דען ניט אַז ביטער וועט
 זיין צום סוף? און ביז וואַנען וועסטו ניט הייסן דעם פּאַלק זיך
 אומקערן פון הינטער זייערע ברידער? ²⁷האַט יואָב געוואָגט:
 אזוי ווי גאָט לעבט, אַז ווען דו וואַלסט ניט גערעדט, וואַלט

ערשט אין דער פרי דאָס פּאָלק אָפּגעטרעטן איינער פון הינטערן אַנדערן.

²⁸און יואב האָט געבלאָזן אין שופר, און דאָס גאַנצע פּאָלק האָט זיך אָפּגעשטעלט, און זיי האָבן מער ניט נאָכגעיאָגט ישראל, און האָבן מער ווייטער ניט מלחמה געהאַלטן.

²⁹און אַבנר און זיינע מענטשן זיינען געגאַנגען דורכן פלוין יענע גאַנצע נאַכט, און זיי זיינען אַריבער דעם יַרדן, און דורכ־געגאַנגען גאַנץ בתרון, און געקומען קיין מחנים.

³⁰און יואב האָט זיך אומגעקערט פון הינטער אַבנר, און ער האָט אַינגעזאַמלט דאָס גאַנצע פּאָלק; האָבן געפעלט פון דודס קנעכט ניינצען מאָן און עֶשָׂהאַל. ³¹און דודס קנעכט האָבן געשלאָגן פון בנימין, צווישן אַבנרס מענטשן—דריי הונדערט און זעכציק מאָן זיינען געבליבן טויט.

³²און עֶשָׂהאַלן האָבן זיי אַוועקגעטראָגן, און האָבן אים באַגראָבן אין קבר פון זיין פּאָטער וואָס אין בית־לָחם. און יואב און זיינע מענטשן זיינען געגאַנגען אַ גאַנצע נאַכט, און זיי איז ליכטיק געוואָרן אין חברון.

ג ¹און די מלחמה איז געווען אַ לאַנגע צווישן דעם הויז פון שאַולן און צווישן דעם הויז פון דודן. און דוד איז געוואָרן אַלץ שטאַרקער, און דאָס הויז פון שאַולן איז געוואָרן אַלץ שוואַכער.

²און ביי דודן זיינען געבאָרן געוואָרן זין אין חברון, און זיין בכור איז געווען אַמנון, פון אַחינועַמען פון יוֹרְעָאל; ³און דער צווייטער פון אים, כְּלָאב, פון אַביגַיִל דער ווייב פון נָבָלן פון כְּרָמֵל; און דער דריטער, אַבְשָׁלוֹם, דער זון פון מַעֲכָה דער טאָכטער פון תַּלְמִי דעם מלך פון גשור; ⁴און דער פירטער, אַדוֹנִיָהּ, דער זון פון חַגִּית; און דער פינפטער שַׁפְטִיָהּ

דער זון פון אביטלן; ⁵און דער זעקסטער, יתְרָעַם פון דודס ווייב עַגְלָהֵן. די דאָזיקע זיינען געבאָרן געוואָרן ביי דודן אין חֶבְרוֹן.

⁶און עס איז געווען, ווען די מלחמה איז געווען צווישן דעם הויז פון שאולן און צווישן דעם הויז פון דודן, האָט אַבְנֵר זיך געהאַלטן אָן דעם הויז פון שאולן.

⁷און שאול האָט געהאַט אַ קעפּסווייב וואָס איר נאָמען איז געווען רִצְפָּה די טאָכטער פון אֵיהֵן. האָט [אי־בוֹשֶׁת] געזאָגט צו אַבְנֵרן: פאַרוואָס ביסטו געקומען צו מיין פאָטערס קעפּס ווייב? ⁸האָט אַבְנֵרן זייער געברענט אויף די ווערטער פון אישׁ בּוֹשֶׁתן, און ער האָט געזאָגט: בין איך דען אַ הונטסקאַפּ פון יהודה? איך טו היינט צו טאָג חסד מיט דעם הויז פון דיין פאָטער שאולן, צו זיינע אייגענע און צו זיינע גוטע פריינט, און איך האָב דיך ניט איבערגעענטפערט אין דער האַנט פון דודן, און דו וואָרפסט מיר היינט פאַר אַ זינד מיט דער פרוי. ⁹זאָל גאָט טאָן צו אַבְנֵרן אַזוי און נאָך מער, אַז אַזוי ווי גאָט האָט געשוואָרן צו דודן, אַזוי וועל איך אים טאָן, ¹⁰אַריבער צו טראָגן די מלוכה פון שאולס הויז, און אויפשטעלן דעם טראָגן פון דודן איבער ישראל און איבער יהודה פון דן און ביז באַר־שֶׁבַע! ¹¹און ער האָט מער אַ וואָרט ניט געקענט ענטפערן אַבְנֵרן, פון זיין מורא פאַר אים.

¹²און אַבְנֵר האָט אויפן אָרט געשיקט שלוחים צו דודן, אַזוי צו זאָגן: ביי וועמען איז דאָס לאַנד? אַזוי צו זאָגן: שלים דיין בונד מיט מיר, און אָט איז מיין האַנט מיט דיר איבער צו דרייען צו דיר גאַנץ ישראל. ¹³האָט ער געזאָגט: גוט, איך וועל שליסן מיט דיר אַ בונד, אָבער איין זאַך פאַרלאַנג איך פון דיר, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט ניט זען מיין פנים, סיידן דו ברענגסט צוגלייך מיכל די טאָכטער פון שאולן, ווען דו קומסט זען מיין פנים.

¹⁴און דוד האָט געשיקט שלוחים צו איש־בוֹשֶׁת דעם זון פון שאולן, אַזוי צו זאָגן: גיב מיר מיין ווייב מיכלען, וואָס איך האָב פאַרקנסט צו מיר מיט הונדערט פאַרהויטן פון די פּלשתים.

¹⁵האָט איש־בוֹשֶׁת געשיקט, און האָט זי אָפּגענומען פון דעם מאַן, פון פּלטיאַל דעם זון פון לישן. ¹⁶און איר מאַן איז געגאַנגען מיט איר, געגאַנגען נאָך איר און געוויינט ביז בחורים. האָט אַבנֶר צו אים געזאָגט: גיי קער זיך אום; און ער האָט זיך אומגעקערט.

¹⁷און אַבנֶר האָט געהאַט אַ גערייד מיט די עלטסטע פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: נאָך נעכטן און נאָך אייערנעכטן האָט איר באַגערט דודן פאַר אַ מלך איבער אײך. ¹⁸און אַצונד טוט; וואָרום גאָט האָט געזאָגט אויף דודן, אַזוי צו זאָגן: דורך דער האַנט פון דוד מיין קנעכט וועל איך העלפן מיין פּאָלק ישראל פון דער האַנט פון די פּלשתים, און פון דער האַנט פון אַלע זייערע פיינט.

¹⁹און אַבנֶר האָט אויך גערעדט אין די אויערן פון בנימין. און אַבנֶר איז אויך געגאַנגען דערצײלן אין די אויערן פון דודן אין חֶבְרוֹן אַלץ וואָס איז ווילגעפעלן אין די אויגן פון ישראל, און אין די אויגן פון גאַנצן הויז פון בנימין. ²⁰און אַבנֶר איז געקומען צו דודן קיין חֶבְרוֹן, און צוואַנציק מאַן מיט אים. און דוד האָט געמאַכט פאַר אַבנֶרן און פאַר די מענטשן וואָס מיט אים אַ מאַלצײט. ²¹און אַבנֶר האָט געזאָגט צו דודן: איך וועל אויפשטיין און וועל גיין, און איך וועל אײנואַמלען צו מיין האַר דעם מלך גאַנץ ישראל, און זיי וועלן שליסן מיט דיר אַ בונד, און וועסט קיניגן ווי ווייט דיין האַרץ געלוסט. און דוד האָט אַוועקגעשיקט אַבנֶרן, און ער איז אַוועקגעגאַנגען בשלום.

²²ערשט די קנעכט פון דודן און יואָב זיינען אָנגעקומען פון אַן אָנפאַל, און זיי האָבן געבראַכט מיט זיך פיל רויב; און אַבנֶר

איז שוין ניט געווען ביי דודן אין חברון, ווייל ער האָט אים אַוועק געשיקט, און ער איז אַוועקגעגאַנגען בשלום. ²³און ווי יואב און דער גאַנצער חיל וואָס מיט אים זיינען אָנגעקומען, האָט מען דערציילט יואבן, אזוי צו זאָגן: אַבנר דער זון פון נרן איז געקומען צום מלך, און ער האָט אים אַוועקגעשיקט, און ער איז אַוועקגעגאַנגען בשלום.

²⁴איז יואב געקומען צום מלך, און האָט געזאָגט: וואָס האָסטו געטאָן? אָט איז אַבנר געקומען צו דיר; אַלמאי האָסטו אים אָפגעלאָזט, און ער איז אַוועקגעגאַנגען? ²⁵דו קענסט אַבנר דעם זון פון נרן, אז דורך צו פאַרנאַרן איז ער געקומען, און געוואָר צו ווערן ווו אויס און ווו אַיין ביי דיר, און געוואָר צו ווערן אַלץ וואָס דו טוסט.

²⁶און יואב איז אַרויסגעגאַנגען פון דודן, און ער האָט געשיקט שלוחים נאָך אַבנרן, און זיי האָבן אים אומגעקערט פון בור־סירה; און דוד האָט ניט געוויסט.

²⁷און ווי אַבנר האָט זיך אומגעקערט קיין חברון, אזוי האָט אים יואב אָפגענייגט אינעווייניק אין טויער, כדי צו רעדן מיט אים שטילערהייט, און ער האָט אים דאָרטן געשלאָגן אין בויך, און ער איז געשטאַרבן, פאַר דעם בלוט פון זיין ברודער עשהאלן.

²⁸און דוד האָט עס דערנאָך געהערט, און ער האָט געזאָגט: ריין בין איך און מיין מלוכה פאַר גאָט אויף אייביק פון דעם בלוט פון אַבנר דעם זון פון נרן. ²⁹זאָל עס פאלן אויפן קאָפּ פון יואבן, און אויפן גאַנצן הויז פון זיין פאָטער, און זאָל ניט אויסגיין פון יואבס הויז אַ פלוסיקער און אַ קרעציקער, און דער וואָס האַלט זיך אויף אַ שטעקן, און דער וואָס פאַלט דורכן שווערד, און דער וואָס אים פעלט ברויט.

³⁰און יואב און אַבישי זיין ברודער האָבן געהרגעט אַבנרן

פֶּאָרוּוֹאָס ער האָט געטייט זייער ברודער עֶשָׂהאלן אין גִבְעוֹן
אין דער מלחמה.

³¹און דוד האָט געזאָגט צו יואָבן און צו דעם גאַנצן פֶּאָלק
וואָס מיט אים: צערייסט אײערע קליידער, און גורט אָן זאַק,
און קלאָגט פֶּאַרויס פֶּאַר אַבְנֵרֶן. און דער מלך דוד איז
געגאַנגען נאָך דער מיטה. ³²און זיי האָבן באַגראָבן אַבְנֵרֶן אין
חֶבְרוֹן. און דער מלך האָט אויפֿגעהויבן זיין קול, און האָט
געוויינט אויף אַבְנֵרֶס קבר, און דאָס גאַנצע פֶּאָלק האָט מיט־
געוויינט. ³³און דער מלך האָט געקלאָגט אויף אַבְנֵרֶן, און האָט
געזאָגט:

זאָל אַבְנֵרֶן שטאַרבן ווי אַ נידערטרעכטיקער שטאַרבט?

³⁴דיינע הענט זיינען ניט געבונדן געווען,

און דיינע פיס ניט אין קייטן געשמידט;

ווי מע פֶּאַלט פֶּאַר פֶּאַרברעכער ביסטו געפֿאַלן.

און דאָס גאַנצע פֶּאָלק האָט ווידער געוויינט אויף אים.

³⁵און דאָס גאַנצע פֶּאָלק איז געקומען צו געבן עסן דודן
ברויט ווען עס איז נאָך געווען טאָג, אָבער דוד האָט געשוואָרן,
אַזוי צו זאָגן: זאָל מיר גאָט טאָן אַזוי און נאָך מער, אויב איך
וועל פֶּאַרוזוכן ברויט אָדער עפעס וואָס עס איז, אײדער די זון
גייט אונטער! ³⁶און דאָס גאַנצע פֶּאָלק האָט געמערקט, און עס
איז ווילגעפעלן אין זייערע אויגן; אַלץ וואָס דער מלך האָט
געטאָן איז ווילגעפעלן אין די אויגן פֿון גאַנצן פֶּאָלק. ³⁷און
דאָס גאַנצע פֶּאָלק און גאַנץ ישראל האָבן געוויסט אין יענעם
טאָג, אַז דאָס איז ניט געווען פֿון מלך, צו טייטן אַבְנֵרֶן דעם
זון פֿון נֶרֶן.

³⁸און דער מלך האָט געזאָגט צו זיינע קנעכט: פֶּאַרוואָר,

איר דאַרפט וויסן, אַז אַ האַר און אַ גרויסער מאַן איז געפֿאַלן
היינטיקן טאָג אין ישראל. ³⁹און איך בין היינט שוואַך, און נאָר־

וואָס געזאלבט פאַר אַ מלך, און דיִדאָזיקע לייט, די זין פון צרוּיָהן, זיינען צו האַרט פאַר מיר. זאָל גאָט באַצאָלן דעם שלעכטסטוער לויט זיין שלעכטיקייט.

ד יאון שאולס זון האָט געהערט, אַז אַבנֶר איז אומגעקומען אין חֶבְרוֹן, און זיינע הענט זיינען שלאָף געוואָרן, און גאַנץ ישׂראל זיינען דערשראָקן געוואָרן.

² און שאולס זון האָט געהאַט צוויי הויפטלייט פון מחנות; דער נאָמען פון איינעם איז געווען בַּעֲנָה, און דער נאָמען פון צווייטן רָכָב, זין פון רמון דעם באַרותער, פון די קינדער פון בנימין; וואָרום אויך באַרות ווערט גערעכנט צו בנימין; ³ און די באַרותער זיינען אַנטלאָפן קיין גתים, און זיינען דאָרטן געבליבן ווינער ביז אויף היינטיקן טאָג.

⁴ און יהוֹנָתָן דער זון פון שאולן האָט געהאַט אַ זון אַ לאָמען אויף די פיס. ער איז געווען פינף יאָר אַלט, ווען די הערונג וועגן שאולן און יהוֹנָתָנען איז אָנגעקומען פון יוֹרְעָאל. האָט אים זיין אָם אויפגעהויבן און איז געלאָפן: איז, אין איר אַיילעניש צו אַנטלויפן, איז ער געפאלן און איז הינקעדיק געוואָרן. און זיין נאָמען איז געווען מפיבֹּשֶׁת.

⁵ זיינען געגאַנגען די זין פון רמון דעם באַרותער, רָכָב און בַּעֲנָה, און זיי זיינען געקומען אין דער היץ פון טאָג צום הויז פון איש־בֹּשֶׁת, בעת ער האָט געשלאָפן דעם מיטאָגשלאָף. ⁶ און זיי זיינען אַריינגעגאַנגען אינעווייניק אין הויז ווי קויפער פון ווייץ, און האָבן אים געשלאָגן אין בויך; און רָכָב און זיין ברודער בַּעֲנָה זיינען אַנטרוּנען געוואָרן. ⁷ און אַז זיי זיינען אַריין אין הויז, ווען ער איז געלעגן אויף זיין בעט אין זיין שלאָפקאַמער, און האָבן אים געשלאָגן און געטייט, האָבן זיי אָפּגעשניטן זיין קאַפּ; און זיי האָבן גענומען זיין קאַפּ, און זיינען געגאַנגען מיטן

וועג פון פלוין א גאנצע נאכט. ⁹און זיי האָבן געבראַכט דעם קאָפּ פון איש־בוֹשֶׁתן צו דודן קיין חֶבְרוֹן, און זיי האָבן געזאָגט צום מלך: אַט איז דער קאָפּ פון איש־בוֹשֶׁת דעם זון פון שאול דיין פיינט וואָס האָט געווכט דיין לעבן; און גאָט האָט היינטיקן טאָג געגעבן מיין האַר דעם מלך אַ נקמה אָן שאול'ן און אָן זיין זאַמען.

¹⁰האָט דוד געענטפערט רַכְבֵּן און זיין ברודער בַּעֲנָהן, די זין פון רמון דעם באַרותער, און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט גאָט וואָס האָט אויסגעלייזט מיין זעל פון יעטוועדער צרה, ¹⁰אַז דער וואָס האָט מיר דערציילט, אַזוי צו זאָגן: „זע, שאול איז טויט“, און ער איז געווען ווי אַ בשורה ברענגער אין זיינע אויגן, האָב איך אים אָנגענומען, און האָב אים געהרגעט אין ציקלג, אָנשטאָט וואָס איך זאָל אים געבן בשורה געלט. ¹¹היינט ווי נאָך אַז מענטשן רשעים האָבן געהרגעט אָן אומשולדיקן מענטשן אין זיין הויז אויף זיין געלעגער, זאָל איך אַצונד ניט מאַנען זיין בלוט פון אַייער האַנט, און אַיך אַפּראַמען פון דער ערד?

¹²און דוד האָט באַפוילן די יונגען, און זיי האָבן זיי געהרגעט, און אַפּגעהאַקט זייערע הענט און זייערע פיס, און זיי אויפֿ־ געהאַנגען ביים טייך אין חֶבְרוֹן. און דעם קאָפּ פון איש־בוֹשֶׁתן האָבן זיי גענומען און באַגראָבן אין דעם קבר פון אַבנֶרן אין חֶבְרוֹן.

ד' יאון אלע שבטים פון ישראל זיינען געקומען צו דודן קיין חֶבְרוֹן, און זיי האָבן געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: זע, דיין ביין און דיין פלייש זיינען מיר. ²נאָך נעכטן און נאָך אייערנעכטן, אַז שאול איז געווען מלך איבער אונדז, ביסט דו געווען דער וואָס האָט אַרויסגעפירט און אַריינגעפירט ישראל. און גאָט האָט

צו דיר געזאָגט: דו זאָלסט פּיטערן מיין פּאָלק, ישראל, און דו זאָלסט זיין אַ פּירשט איבער ישראל.

³און אַלע עלטסטע פון ישראל זיינען געקומען צום מלך קיין חֲבֵרוֹן, און דער מלך דוד האָט זיי געשלאָסן אַ בונד אין חֲבֵרוֹן פֿאַר גאָט, און זיי האָבן געזאָלעבט דודן פֿאַר אַ מלך איבער ישראל.

⁴דרייסיק יאָר איז דוד אַלט געווען ווען ער איז געוואָרן מלך; פּערציק יאָר האָט ער געקיניגט. ⁵אין חֲבֵרוֹן האָט ער געקיניגט איבער יהודה זיבן יאָר און זעקס חדשים, און אין ירושלים האָט ער געקיניגט דריי און דרייסיק יאָר איבער גאַנץ ישראל און יהודה.

⁶און דער מלך איז געגאַנגען מיט זיינע מענטשן קיין ירושלים אויף דעם יבּוּסִי, דעם באַווינער פון לאַנד. האָבן זיי געזאָגט צו דודן, אַזוי צו זאָגן: וועסט אַהער ניט קומען סיידן וועסט אָפּטאָן די בלינדע און די הינקעדיקע; אַזוי צו זאָגן: דוד קען אַהער ניט קומען. ⁷אַבער דוד האָט באַצווונגען די פּעסטונג פון ציון, דאָס איז דודס־שטאָט. ⁸און דוד האָט געזאָגט אין יענעם טאָג: ווער נאָר עס וועט שלאָגן דעם יבּוּסִי, און וועט צוקומען צו דער וואַסעררינע, און אָפּטאָן די הינקעדיקע און די בלינדע, די פֿאַרהאַסטע פון דודס זעל.... דרום זאָגט מען: אַ בלינדער און אַ הינקעדיקער איז דאָ; מע קען ניט אַרײַן אין הויז.

⁹און דוד האָט זיך באַזעצט אין דער פּעסטונג, און ער האָט זי גערופן דודס־שטאָט; און דוד האָט פֿאַרבוט רונד אַרום פון מלוא און אינעווייניק צו. ¹⁰און דוד איז געוואָרן אַלץ גרעסער, און יהוה דער גאָט פון צבאות איז געווען מיט אים.

¹¹און חִיָּרָם דער מלך פון צור האָט געשיקט שלוחים צו דודן מיט צעדערהאַלץ און האַלצמיינסטערס און שטיינ־

מיינסטערס, און זיי האָבן געבויט אַ הויז פאַר דודן. ¹²און דוד האָט געוווּסט אַז גאָט האָט אים באַפעסטיקט פאַר אַ מלך איבער ישראל, און אַז ער האָט דערהויבן זיין מלוכה פון וועגן זיין פאָלק ישראל.

¹³און דוד האָט גענומען נאָך קעפּסווּיבער און ווייבער פון ירוּשָׁלַיִם נאָך זיין קומען פון חֶבְרוֹן, און ביי דודן זיינען געבאָרן געוואָרן נאָך זיין און טעכטער. ¹⁴און דאָס זיינען די נעמען פון די וואָס זיינען אים געבאָרן געוואָרן אין ירוּשָׁלַיִם: שמוּע, און שׁוּבָב, און נְתָן, און שלמה; ¹⁵און יבְחָר, און אַלִישׁוּעַ, און נֶפְגִי, און יפִיעַ; ¹⁶און אַלִישַׁמֶע, און אַלִידָע, און אַלִיפְלָט.

¹⁷און די פּלֶשְׁתִּים האָבן געהערט אַז מע האָט געזאַלֶבֶט דודן פאַר אַ מלך איבער ישראל, און אַלע פּלֶשְׁתִּים זיינען אַרויפגעאַנגען צו זוכן דודן. האָט דוד דערהערט, און ער האָט אַראָפּגענידערט צו דער פעסטונג.

¹⁸און די פּלֶשְׁתִּים זיינען געקומען, און האָבן זיך פאַרשפּרייט אין טאַל רפּאים.

¹⁹האָט דוד געפרעגט ביי גאָט, אַזוי צו זאָגן: זאָל איך אַרויפ־גיין אַקעגן די פּלֶשְׁתִּים? וועסטו זיי געבן אין מיין האַנט? האָט גאָט געזאָגט צו דודן: גיי אַרויף, וואָרום געבן וועל איך געבן די פּלֶשְׁתִּים אין דיין האַנט.

²⁰איז דוד געקומען אין בַּעַל־פְּרָצִים, און דוד האָט זיי דאָרטן געשלאָגן, און ער האָט געזאָגט: גאָט האָט דורכגעבראַכן מייןע פּינט פאַר מיר, אַזוי ווי אַ דורכבראַך פון וואַסער. דרום האָט מען גערופן דעם נאָמען פון יענעם אָרט בַּעַל־פְּרָצִים.

²¹און זיי האָבן דאָרטן איבערגעלאָזט זייערע געצנבילדער, און דוד און זיינע מענטשן האָבן זיי אוועקגעטראָגן.

²²און די פּלֶשְׁתִּים זיינען ווידער אַ מאָל אַרויפגעקומען, און

אַרט פון דורכבראַכן.

הָאָבֶן זֶיך פֶּאָרשפּרײט אין טאַל רפֿאים. ²³הָאָט דוד געפרעגט בײַ גאָט, און ער האָט געזאָגט: זאָלסט נײַט אַרױפּגיין; דרײַ זײך אױס הײַנטער זײ, און זאָלסט קומען אױף זײ פון אַקעגן די מױלבערבוֹימער. ²⁴און עס װעט זײן, אַז דו הערסט אַ גערויש פון טרײַט אין די שפּיצן פון די מױלבערבוֹימער, דענסמאַל זאָלסטו אַײלן, װאָרום דענסמאַל אײַז גאָט אַרױסגעגאַנגען דיר פֿאַרויס, צו שלאָגן אין דעם לאַגער פון די פֿלשתים.

²⁵און דוד האָט אַזױ געטאַן—אַזױ װי גאָט האָט אים באַפּױלן, און ער האָט געשלאָגן די פֿלשתים פון גִבְעֵ בֵּיז דו קומסט קײן גִּזְרָה.

¶ ¹און דוד האָט װידער אַײַנגעזאַמלט אַלע געקליבענע אין ישראָל, דרײַסיק טױזנט מאַן. ²און דוד אײַז אױפּגעשטאַנען און אײַז געגאַנגען מיט דעם גאַנצן פֿאָלק װאָס מיט אים פון בַּעֲלֵי־יְהוּדָה, אַרױפּצוברענגען פון דאָרטן דעם אַרון פון גאָט, װאָס אױף אים װערט גערופן דער נאָמען—דער נאָמען פון גאָט פון צבֿאות װאָס זיצט אױף די כּרֹּבִיּוּבִים. ³און זײ האָבן אַרױפֿ־געלײַגט דעם אַרון פון גאָט אױף אַ נײַעם װאַגן, און האָבן אים אַװעקגענומען פון אַבִּינֶדָבס הױז װאָס אין גִבְעָה. און עײַז און אַחײז די זײן פון אַבִּינֶדָבן האָבן געפירט דעם נײַעם װאַגן. ⁴און אַז זײ האָבן אים אַװעקגענומען פון אַבִּינֶדָבס הױז װאָס אין גִבְעָה, מיט דעם אַרון פון גאָט, אײַז אַחײז געגאַנגען פֿאַרויס פֿאַרן אַרון. ⁵און דוד און דאָס גאַנצע הױז פון ישראָל האָבן געשפּילט פֿאַר גאָט אױף אַלערלײַ [כּלִי־יְנֹמֶר פון] ציפרעסנ־האַלץ, און אױף האַרפּן, און אױף גײטאַרן, און אױף פּױקן, און אױף קלעפּערלאַך, און אױף צײמבלען.

⁶און װי זײ זײנען געקומען בײַזן שײער פון נָכוֹן, האָט עײַז אױסגעשטרעקט זײן האַנט צום אַרון פון גאָט, און האָט אים

אַנגענומען, וואָרום די רינדער האָבן אים אַראָפּגערוקט. ⁷האַט דער צאָרן פֿון גאַט געגרימט אויף עוֹנֶהָן, און גאַט האָט אים דאָרטן געשלאָגן פֿאַר דעם פֿאַרזע. און ער איז דאָרטן געשטאַרבן לעבן דעם אָרון פֿון גאַט.

⁸און דודן האָט געערגערט פֿאַרוואָס גאַט האָט געבראַכט אַ בראַך אויף עוֹנֶהָן. און מע רופֿט יענעם אָרט פֿרֶץ-עוֹנֶהָ״ ביז אויף היינטיקן טאָג. ⁹און דוד האָט מורא געהאַט פֿאַר גאַט יענעם טאָג, און ער האָט געזאָגט: ווי אַזוי זאָל דער אָרון פֿון גאַט קומען צו מיר?

¹⁰און דוד האָט ניט געוואָלט אָפקערן דעם אָרון פֿון גאַט צו זיך אין דודס־שטאָט, און דוד האָט אים אָפּגעפירט צו דעם הויז פֿון עוֹבֶד־אַדֹמֶען פֿון גֵת. ¹¹און דער אָרון פֿון גאַט איז געבליבן אין הויז פֿון עוֹבֶד־אַדֹמֶען פֿון גֵת דריי חדשים. און גאַט האָט געבענטשט עוֹבֶד־אַדֹמֶען און זיין גאַנץ הויז.

¹²איז דערציילט געוואָרן דעם מלך דודן, אַזוי צו זאָגן: גאַט האָט געבענטשט דאָס הויז פֿון עוֹבֶד־אַדֹמֶען און אַלץ וואָס געהערט צו אים, פֿון וועגן דעם אָרון פֿון גאַט. איז דוד געגאַנגען, און האָט אַרויפּגעבראַכט דעם אָרון פֿון גאַט פֿון עוֹבֶד־אַדֹמֶס הויז אין דודס־שטאָט, מיט אַ שִׁמְחָה. ¹³און עס איז געווען, ווי די טרעגערס פֿון דעם אָרון פֿון גאַט זיינען אָפּגעגאַנגען זעקס טריט, אַזוי האָט ער געשלאָכט אַן אָקס און אַ געשטאַפט רינד. ¹⁴און דוד האָט געטאַנצט מיטן גאַנצן כּוֹח פֿאַר גאַט; און דוד איז געווען אָנגעגורט אין אַ ליינענעם אָפּוד. ¹⁵און דוד און דאָס גאַנצע הויז פֿון ישׂראל האָבן אַרויפּגעבראַכט דעם אָרון פֿון גאַט מיט שאַלונג און מיט אַ קול פֿון שופֿר.

¹⁶און עס איז געווען, ווי דער אָרון פֿון גאַט איז געקומען אין דודס־שטאָט, אַזוי האָט מיכל די טאָכטער פֿון שאּולן אַרויס־
״ דער בראַך פֿון עוֹנֶהָן.

געקוקט דורכן פענצטער, און האָט געזען דעם מלך דודן טאַנצן
און שפּרינגען פאַר גאָט, און זי האָט אים פאַראַכט אין איר
האַרצן.

¹⁷ און זיי האָבן געבראַכט דעם אָרון פון גאָט, און האָבן
אים אַוועקגעשטעלט אויף זיין אָרט, אין דעם געצעלט וואָס דוד
האָט פאַר אים אויפגעשטעלט. און דוד האָט אויפגעבראַכט
בראַנדאָפּפער און פרידאָפּפער פאַר גאָט. ¹⁸ און אַז דוד האָט
געענדיקט אויפברענגען די בראַנדאָפּפער און די פרידאָפּפער,
האָט ער געבענטשט דאָס פּאָלק אין דעם נאַמען פון גאָט פון
צבָאות. ¹⁹ און ער האָט אויסגעטיילט דעם גאַנצן פּאָלק, דעם
גאַנצן המון פון ישראל, פון אַ מאָן ביז אַ פרוי, איטלאַכן אַ חלה
ברויט, און אַ חלק פלייש, און אַ ראַזינקעקוכן. און דאָס גאַנצע
פּאָלק איז געגאַנגען איטלאַכער צו זיין הויז.

²⁰ און דוד האָט זיך אומגעקערט צו בענטשן זיין הויזגעזינט.
איז מיכל די טאָכטער פון שאַולן אַרויסגעגאַנגען דודן אַנטקעגן,
און האָט געזאָגט: וואָס פאַר אַ כבוד האט זיך היינט אַנגעטאַן
דער מלך פון ישראל, ווען ער האָט זיך היינט אַפּגעדעקט פאַר
די אויגן פון די דינסטן פון זיינע קנעכט, אַזוי ווי אַפּדעקן דעקט
זיך אַפּ איינער פון די נישטווערטיקע! ²¹ האָט דוד געזאָגט צו
מיכלען: פאַר גאָט וואָס האָט אויסדערוויילט מיך איידער דיין
פאָטער און איידער דיין גאַנץ הויז, מיך צו באַפעלן פאַר אַ
פירשט איבער דעם פּאָלק פון גאָט, איבער ישראל—פאַר גאָט
וועל איך מיך פריילאָך מאַכן. ²² און איך וועל זיך נאָך
קלענער האַלטן ווי דאָס, און וועל זיין שפּל אין מיינע אויגן.
און מיט די דינסטן וואָס דו זאָגסט, מיט זיי טו איך זיך אָן כבוד.
²³ און מיכל די טאָכטער פון שאַולן, זי האָט ניט געהאַט
קיין קינד ביז דעם טאָג פון איר טויט.

ז' און עס איז געווען, אַז דער מלך האָט זיך באַזעצט אין זיין הויז, און גאָט האָט אים באַרוט רונד אַרום פון אַלע זיינע פיינט, ²האָט דער מלך געזאָגט צו נָתָן דעם נביא: זע נאָר, איך ווילן אין אַ הויז פון צעדערן, און דער אַרון פון גאָט וווינט אין פאַרהאַנגען. ³האָט נָתָן געזאָגט צום מלך: אַלץ וואָס אין דיין האַרצן גיי טו, וואָרום גאָט איז מיט דיר.

⁴און עס איז געווען אין יענער נאַכט, איז דאָס וואָרט פון גאָט געווען צו נָתָנען, אַזוי צו זאָגן: ⁵גיי און זאָלסט זאָגן צו מיין קנעכט, צו דודן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: ווילסט דו דען מיר בויען אַ הויז צום וווינען פאַר מיר? ⁶אַז איך האָב ניט געוווינט אין אַ הויז פון דעם טאָג וואָס איך האָב אויפגעבראַכט די קינדער פון ישראל פון מצרים און ביו אויף היינטיקן טאָג, גייערט איך פלעג אומגיין אין אַ געצעלט און אין אַ משכן. ⁷אומעטום וווּ איך בין אומגעגאַנגען צווישן אַלע קינדער פון ישראל, צי האָב איך אַ וואָרט גערעדט מיט איינעם פון די שבטים פון ישראל, וואָס איך האָב באַפוילן צו פיטערן מיין פאָלק ישראל, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס האָט איר מיר ניט געבויט אַ הויז פון צעדערן? ⁸און אַצונד, זאָלסטו אַזוי זאָגן צו מיין קנעכט, צו דודן: אַזוי האָט געזאָגט גאָט פון צבאות: איך האָב דיר גענומען פון דעם פיטערפלאַץ, פון הינטער די שאַף, צו זיין אַ פירשט איבער מיין פאָלק, איבער ישראל. ⁹און איך בין געווען מיט דיר אומעטום וווּ דו ביסט געגאַנגען, און איך האָב פאַרשניטן אַלע דייע פיינט פון פאַר דיר; און איך וועל דיר מאַכן אַ גרויסן נאָמען, אַזוי ווי דער נאָמען פון די גרעסטע וואָס אויף דער ערד. ¹⁰און איך וועל מאַכן אַן אָרט פאַר מיין פאָלק, פאַר ישראל, און וועל אים איינפלאַנצן, ער זאָל רוען אויף זיין אָרט, און מער ניט ציטערן; און פאַרברעכער זאָלן אים מער ניט פייניקן אַזוי ווי צוערשט, ¹¹פון דעם טאָג וואָס איך

הָאָב בַּאֲפוּיִלָן שׁוֹפְטִים אִיבַעַר מִיַּין פֶּאָלֶק יִשְׂרָאֵל; און אִיךְ וועל
 דִּיךְ בַּאֲרוּעֵן פֿון אַלע דֵּינע פֿיינט. און גָּאָט זאָגט דִּיר אָן, אָז
 גָּאָט וועט דִּיר מַאָכֵן אַ הוּיז. ¹² אָז דֵּינע טעג וועלן דערפֿילט
 ווערן, און וועסט זיך לייגן מיט דֵּינע עלטערן, וועל אִיךְ אויפֿ-
 שטעלן דֵּיין זאַמען נאָך דִּיר, דעם וואָס וועט אַרויסגיין פֿון דֵּינע
 אינגעווייד, און אִיךְ וועל באַפעסטיקן זיין מלוכה. ¹³ ער וועט
 בויען אַ הוּיז צו מִיין נאָמען, און אִיךְ וועל באַפעסטיקן דעם
 טראָן פֿון זיין מלוכה ביז אויף אייביק. ¹⁴ אִיךְ וועל אים זיין
 פֶּאָר אַ פֶּאָטער, און ער וועט מיר זיין פֶּאָר אַ זון, אָז ווען ער
 פֶּאָרברעכט, וועל אִיךְ אים שטראַפֿן מיט דער רוט פֿון מענטשן,
 און מיט די פֿלאַגן פֿון מענטשקײַנדער. ¹⁵ אָבער מִיין חסד וועט
 זיך ניט אָפֿטאָן פֿון אים, אַזוי ווי אִיךְ הָאָב אָפֿגעטאָן פֿון שְׂאוּל,
 וועמען אִיךְ הָאָב אָפֿגעטאָן פֿון פֶּאָר דִּיר. ¹⁶ און דֵּיין הוּיז און
 דֵּיין מלוכה וועלן ביז אייביק זיין זיכער פֶּאָר דִּיר; דֵּיין טראָן
 וועט זיין פעסט ביז אייביק.

¹⁷ אַזוי ווי אַלע דִּידאָזיקע ווערטער, און אַזוי ווי דִּידאָזיקע
 גאַנצע זעאונג, אַזוי הָאָט נָתַן גערעדט צו דודן.

¹⁸ און דער מלך דוד איז געקומען, און הָאָט זיך געזעצט
 פֶּאָר גָּאָט, און הָאָט געזאָגט: ווער בין אִיךְ, גָּאָט דו הָאָר, און
 ווער איז מִיין הוּיז, וואָס דו הָאָסט מיך געבראַכט ביז אַהער?
¹⁹ און דאָס איז נאָך געווען קלִיין אין דֵּינע אויגן, גָּאָט דו
 הָאָר, און דו הָאָסט אויך גערעדט וועגן דֵּיין קנעכטס הוּיז אויף
 ווייטער אַהין, וואָס דאָס איז נאָר דער שטייגער מיט אַ לֵיט,
 גָּאָט דו הָאָר. ²⁰ און וואָס מער נאָך זאָל דוד רעדן צו דִּיר? דו
 קענסט דאָך דֵּיין קנעכט, גָּאָט דו הָאָר. ²¹ פֿון וועגן דֵּיין וואָרט,
 און לויט דֵּיין הָאָרצן, הָאָסטו געטאָן, צו לאָזן וויסן דֵּיין קנעכט
 דִּידאָזיקע גאַנצע גדולה. ²² דערִיבער ביסטו גרויס, יהוה דו
 גָּאָט, וואָרום ניטאָ אַזאַ ווי דו, און ניטאָ קיין גָּאָט אַחוץ דִּיר, לויט

אַלץ וואָס מיר האָבן געהערט מיט אונדזערע אויערן.²³ און וואָסער איינציקע אומה אויף דער ערד איז אזוי ווי דיין פּאָלק ישראל, וואָס גאָט איז געגאַנגען אויסלייזן זיך צום פּאָלק, און זיך צו מאַכן אַ נאָמען, און צו טאָן—פון אייערטוועגן—גרויס, און פּאַרכטיקע זאַכן, פאַר דיין לאַנד, [צו פאַרטרייבן] פון פאַר דיין פּאָלק וואָס דו האָסט דיר אויסגעלייזט פון מצרים, אומות מיט זייערע געטער? ²⁴ און דו האָסט דיר באַפעסטיקט דיין פּאָלק ישראל דיר צום פּאָלק אויף אייביק, און דו, יהוה, ביסט געוואָרן זיי צום גאָט. ²⁵ און אַצונד, גאָט דו האָר, דאָס וואָרט וואָס דו האָסט גערעדט וועגן דיין קנעכט און וועגן זיין הויז, זיי מקיים אויף אייביק, און טו אזוי ווי דו האָסט גערעדט. ²⁶ און זאָל געגרייסט ווערן דיין נאָמען ביו אייביק, אזוי צו זאָגן: יהוה פון צבאות איז דער גאָט איבער ישראל; און דאָס הויז פון דיין קנעכט דודן זאָל זיין פעסט פאַר דיר. ²⁷ וואָרום דו, יהוה פון צבאות, דער גאָט איבער ישראל, האָסט אַנטפלעקט דעם אויער פון דיין קנעכט, אזוי צו זאָגן: איך וועל דיר בויען אַ הויז; דרום האָט דיין קנעכט געפונען ביי זיך האַרץ מתפלל צו זיין צו דיר דיִדאָזיקע תפילה. ²⁸ און אַצונד, יהוה גאָט, דו ביסט גאָט, און דיִנע ווערטער מוזן זיין אמת, און דו האָסט צוגעזאָגט דיין קנעכט דאָסדאָזיקע גוטס; ²⁹ דרום באַוויליק אַצונד, און בענטש דאָס הויז פון דיין קנעכט צו זיין אויף אייביק פאַר דיר, וואָרום דו גאָט דער האָר האָסט גערעדט; און פון דיין ברכה זאָל דאָס הויז פון דיין קנעכט געבענטשט ווערן אויף אייביק.

ח יאון עס איז געווען נאָך דעם, האָט דוד געשלאָגן די פלשתים, און האָט זיי געמאַכט אונטערטעניק, און דוד האָט צוגענומען מתגראָמה פון דער האַנט פון די פלשתים. ² און ער האָט געשלאָגן מואָב, און האָט זיי געמאַסטן מיט

אָ שְׁנוֹר, זײ אױסלײגנדיק אױף דער ערד; און ער האָט אָפּגעמאַסטן צװײ שְׁנוֹרן צו טײטן, און אײן פּוֹלע שְׁנוֹר צו לֶאָזן לעבן. און מױאָב איז געװאָרן צו דודן קנעכט װאָס ברענגען אָפּנאָב.

³ און דוד האָט געשלאָגן הַדְדֵּעוֹר דעם זון פון רחובן, דעם מלך פון צוֹבָה, בעת ער איז געגאַנגען צוריק קריגן זײן אױבער־האַנט בײם טײך פֶּרֶת. ⁴ און דוד האָט באַצװונגען פון אים טױזנט און זײבן הונדערט רײטער, און צװאַנציק טױזנט פּוֹס־גײער; און דוד האָט געלײמט אַלע געשפּאַנען, נאָר אױבער־געלאָזט פון זײ הונדערט געשפּאַן.

⁵ איז אַרם פון דְּמֶשֶׁק געקומען העלפן הַדְדֵּעוֹר דעם מלך פון צוֹבָה, און דוד האָט געשלאָגן פון אַרם צװײ און צװאַנציק טױזנט מאַן. ⁶ און דוד האָט געשטעלט װאַכן אין אַרם פון דְּמֶשֶׁק, און אַרם איז געװאָרן צו דודן קנעכט װאָס ברענגען אָפּנאָב. און גאַט האָט געהאַלפן דודן אומעטום װוּ ער איז געגאַנגען.

⁷ און דוד האָט גענומען די גילדערנע שילדן װאָס זײנען געװען אױף הַדְדֵּעוֹרס קנעכט, און ער האָט זײ געבראַכט קײן ירוּשָׁלַיִם. ⁸ און פון בְּטַח און פון בְּרוּתִי, הַדְדֵּעוֹרס שטעט, האָט דער מלך דוד צוגענומען קופּער זײער פיל.

⁹ און תּוֹעִי דער מלך פון חֲמַת האָט געהערט אז דוד האָט געשלאָגן דעם גאַנצן חיל פון הַדְדֵּעוֹרן, ¹⁰ און תּוֹעִי האָט געשיקט זײן זון יוֹרְמֵעַן צום מלך דוד, אים צו פרעגן אױף פריד און אים אָנצװױנגטן, פאַרוואָס ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט הַדְדֵּעוֹרן, און אים געשלאָגן, װאָרום הַדְדֵּעוֹר האָט געהאַט מלחמות מיט תּוֹעִין; און ער האָט געבראַכט מיט זיך זילבערנע כלים און גילדערנע כלים און קופּערנע כלים. ¹¹ זײ אױך האָט דער מלך דוד געהײליקט צו גאַט, מיט דעם זילבער און דעם גאָלד װאָס ער האָט געהײליקט פון אַלע פעלקער װאָס ער האָט באַצװונגען:

¹² פון אַרם, און פון מואָב, און פון די קינדער פון עַמון, און פון די פּלשתים, און פון עַמְלֵק, און פון דעם רויב פון הַדְדֵּעָנָר דעם זון פון רחובן, דעם מלך פון צוֹבָה.

¹³ און דוד האָט זיך געמאַכט אַ שם, ווען ער האָט זיך אומגעקערט פון שלאָגן אַרם אין טאַל פון זאַלץ—אַכצן טויזנט מאַן.
¹⁴ און ער האָט געשטעלט וואַכן אין אָדום; אין גאַנץ אָדום האָט ער געשטעלט וואַכן. און גאַנץ אָדום איז געוואָרן קנעכט צו דודן.

און גאַט האָט געהאַלפן דודן אומעטום וווּ ער איז געגאַנגען.
¹⁵ און דוד האָט געקניגט איבער גאַנץ ישראל. און דוד האָט געטאַן רעכט און גערעכטיקייט צו זיין גאַנצן פּאָלֵק.

¹⁶ און יואָב דער זון פון צרוּיָהן איז געווען איבערן חיל; און יהושָפֶט דער זון פון אַחילודן, דער דערמאַנער; ¹⁷ און צָדוֹק דער זון פון אַחִיטובֿן, און אַחִימֶלֶךְ דער זון פון אַבִּיתָרן, פֹּהֲנִים; און שָׁרְיָה, דער שרייבער; ¹⁸ און בְּנֵיהוּ דער זון פון יהוֹיָדָען, איבער די פֶּרְתִים און די פֶּלְתִים; און די זין פון דודן זיינען געווען אויבערלייט.

ט ¹ און דוד האָט געזאָגט: איז נאָך ווער דאָ וואָס איז געבליבן פון שאַולס הויז, אָז איך זאָל קענען טאַן מיט אים חסד פון יהוָתָנִס וועגן?

² איז געווען פון שאַולס הויז אַ קנעכט וואָס זיין נאָמען איז געווען ציבאַ; האָט מען אים גערופֿן צו דודן, און דער מלך האָט צו אים געזאָגט: ביסט דו ציבאַ? האָט ער געזאָגט: דיין קנעכט!
³ האָט דער מלך געזאָגט: איז ניטאָ מער עמיצער פון שאַולס הויז, אָז איך זאָל קענען טאַן מיט אים אַ גאָטס חסד? האָט ציבאַ געזאָגט צום מלך: פאַראַן נאָך אַ זון פון יהוָתָנִען, אַ לאַמער אויף די פִּיס. ⁴ האָט דער מלך צו אים געזאָגט: אַוווּ איז ער?

הָאָט ציבאָ געזאָגט צום מלך: זע, ער איז אין הויז פון מְכִיר דעם זון פון עמִיאלן אין לוד־בֶּר. ⁵הָאָט דער מלך דוד געשיקט, און הָאָט אים צוגענומען פון דעם הויז פון מְכִירן דעם זון פון עמִיאלן פון לוד־בֶּר. ⁶און מפִּיבוֹשֶׁת דער זון פון יהוֹנָתָן דעם זון פון שְׂאוּל'ן איז געקומען צו דוד, און ער איז געפֿאַלן אויף זיין פנים, און הָאָט זיך געבוקט. הָאָט דוד געזאָגט: מפִּיבוֹשֶׁת! הָאָט ער געזאָגט: דאָ איז דיין קנעכט. ⁷הָאָט דוד צו אים געזאָגט: זאָלסט ניט מורא האָבן, וואָרום טאָן וועל איך טאָן מיט דיר חסד פון דיין פֿאַטער יהוֹנָתָןס וועגן, און איך וועל דיר אומקערן דאָס גאַנצע פעלד פון דיין פֿאַטער שְׂאוּל'ן, און דו וועסט עסן ברויט ביי מיין טיש תמיד. ⁸הָאָט ער זיך געבוקט און הָאָט געזאָגט: וואָס איז דיין קנעכט, אָ דו זאָלסט זיך אומקוקן אויף אַזאַ טויטן הונט ווי איך?

⁹און דער מלך הָאָט גערופן ציבאָן, שְׂאוּל'ס דינער, און הָאָט צו אים געזאָגט: אַלץ וואָס הָאָט געהערט צו שְׂאוּל'ן און צו זיין גאַנצן הויז, האָב איך אָפּגעגעבן צו דעם זון פון דיין האַר. ¹⁰און וועסט באַאַרבעטן פֿאַר אים די ערד, דו און דייןע זין, און דייןע קנעכט, און וועסט אַרײַנברענגען די תבואה, און עס וועט זיין פֿאַר דיין האַרס זון ברויט צום עסן; און מפִּיבוֹשֶׁת דיין האַרס זון וועט עסן ברויט ביי מיין טיש תמיד.—און ציבאָ הָאָט געהאָט פּופּצן זין און צוואַנציק קנעכט. ¹¹הָאָט ציבאָ געזאָגט צום מלך: אַזוי ווי אַלץ וואָס מיין האַר דער מלך באַפעלט זיין קנעכט, אַזוי וועט דיין קנעכט טאָן. און מפִּיבוֹשֶׁת—ער עסט אויך ביי מיין טיש אַזוי ווי איינער פון דעם מלכס זין.

¹²און מפִּיבוֹשֶׁת הָאָט געהאַט אַ קליינעם זון וואָס זיין נאָמען איז געווען מיכאַ. און די גאַנצע באַוווינערשאַפֿט פון ציבאָס הויז איז געווען קנעכט צו מפִּיבוֹשֶׁתן. ¹³און מפִּיבוֹשֶׁת איז געזעסן אין ירוּשָׁלַיִם, וואָרום ביים מלכס טיש הָאָט ער תמיד

געזעסן. און ער איז געווען אַ הינקעדיקער אויף זיינע ביידע פיס.

י ואון עס איז געווען נאָך דעם, איז געשטאַרבן דער מלך פון די קינדער פון עמון, און זיין זון חנון איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. ²האַט דוד געוואָגט: לאַמיר טאָן אַ פריינטלאַכקייט מיט חנון דעם זון פון נַחשן, אזוי ווי זיין פאָטער האָט געטאָן אַ פריינטלאַכקייט מיט מיר.

און דוד האָט געשיקט דורך זיינע קנעכט אים צו טרייסטן נאָך זיין פאָטער. און דודס קנעכט זיינען געקומען אין לאַנד פון די קינדער פון עמון.

³האַבן די האָרן פון די קינדער פון עמון געוואָגט צו חנון זייער האָר: צי מיינסטו אַז דוד וויל טאָן כבוד דיין פאָטער, וואָס ער האָט געשיקט צו דיר טרייסטער? דאָך נאָר אויסצופאַרשן די שטאַט און זי אויסצוקוקן און זי דורכצווישטערן האָט דוד געשיקט זיינע קנעכט צו דיר.

⁴האַט חנון גענומען דודס קנעכט און האָט זיי אָפּגעגאַלט אַ האַלבע באַרד, און אָפּגעשניטן זייערע קליידער אין העלפט, ביז זייער געזעס, און זיי אַוועקגעשיקט.

⁵האַט מען אָנגעוואָגט דודן, און ער האָט געשיקט זיי אַנטקעגן, וואָרום די מענטשן האָבן זיך זייער געשעמט. און דער מלך האָט געלאָזט זאָגן: זיצט אין יריחו ביז אייער באַרד וועט אָפּוואַקסן, און איר וועט זיך אומקערן.

⁶האַבן די קינדער פון עמון געזען אַז זיי האָבן זיך פאַר-מיאוסט ביי דודן, און די קינדער פון עמון האָבן געשיקט און געדינגען אַרם פון בית-רחוב, און אַרם פון צובאַ, צוואַנציק טויזנט פּוסיגער, און דעם מלך פון מעַכָה מיט טויזנט מאַן, און די מענער פון טוב, צוועלף טויזנט מאַן.

הָאָט דוד דערהערט, און ער האָט געשיקט יואָבן און דעם גאַנצן חיל, די גיבורים.

⁸און די קינדער פון צמון זיינען אַרויסגעגאַנגען, און האָבן אָנגעריכט אַ מלחמה ביים אַיינגאַנג פון טויער; און אַרם פון צובאַ און רחוב, און די מענער פון טוב און פון מַעְכָּה, זיינען געווען באַזונדער אין פעלד. ⁹און יואָב האָט געזען אַז דער פראַנט פון דער מלחמה איז קעגן אים פון פאַרנט און פון הינטן; האָט ער אויסגעקליבן פון אַלע געקליבענע פון ישראל, און אויסגעשטעלט אַקעגן אַרם. ¹⁰און דאָס איבעריקע פאַלק האָט ער געגעבן אויף דער האַנט פון זיין ברודער אַבישין, און אויסגעשטעלט אַקעגן די קינדער פון צמון. ¹¹און ער האָט געזאָגט: אויב אַרם וועט זיין שטאַרקער פון מיר, וועסטו מיר זיין צו הילף, און אויב די קינדער פון צמון וועלן זיין שטאַרקער פון דיר, וועל איך דיר גיין העלפן. ¹²זיי שטאַרק, און לאַמיר זיך שטאַרקן, פאַר אונדזער פאַלק און פאַר די שטעט פון אונדזער גאַט; און זאָל יהוה טאָן וואָס איז גוט אין זיינע אויגן.

¹³און יואָב און דאָס גאַנצע פאַלק וואָס מיט אים האָבן גענענט אויף מלחמה קעגן אַרם, און זיי זיינען אַנטלאָפן פאַר אים. ¹⁴און ווי די קינדער פון צמון האָבן געזען אַז אַרם איז אַנטלאָפן, אזוי זיינען זיי אַנטלאָפן פאַר אַבישין, און זיינען אַריין אין שטאָט. און יואָב האָט זיך אומגעקערט פון די קינדער פון צמון, און איז געקומען קיין ירושלים.

¹⁵און אַרם האָט געזען אַז ער איז געשלאָגן געוואָרן פאַר ישראל, און זיי האָבן זיך אַיינגעזאַמלט אין איינעם. ¹⁶און הַדְדָּעוֹר האָט געשיקט און אַרויסגעבראַכט אַרם וואָס פון יענער זייט טייך; און זיי זיינען געקומען קיין חילם, מיט שוֹבָך דעם חיל־פירער פון הַדְדָּעוֹרן זיי פאַרויס.

¹⁷איז אָנגעזאָגט געוואָרן דודן, און ער האָט אַיינגעזאַמלט

גאַנץ ישראל, און איז אַריבער דעם יַרדן, און געקומען קיין חילם. און אַרם האָט זיך אויסגעשטעלט אַקעגן דודן, און זיי האָבן מלחמה געהאַלטן מיט אים.¹⁸ און אַרם איז אַנטלאָפֿן פֿאַר ישראל, און דוד האָט געהרגעט פֿון אַרם זיבן הונדערט אויף רייטוועגן, און פֿערציק טויזנט רייטער; און שוֹבֿך זייער חיל־פֿירער האָט ער געשלאָגן, און ער איז דאָרטן געשטאָרבֿן.¹⁹ און אַלע מלכים, די קנעכט פֿון הַדְּדֻוֹרִין, האָבן געזען אז זיי זיינען געשלאָגן געוואָרן פֿאַר ישראל, און זיי האָבן געמאַכט שלום מיט ישראל, און האָבן זיי געדינט. און אַרם האָט מורא געהאַט ווידער צו העלפֿן די קינדער פֿון עֶמוֹן.

יא און עס איז געווען ביים אומקער פֿון יאָר, אין דער צייט וואָס די מלכים גייען אַרויס אויף מלחמה, האָט דוד געשיקט יואָבן און זיינע קנעכט מיט אים, און גאַנץ ישראל, און זיי האָבן פֿאַרוויסט די קינדער פֿון עֶמוֹן, און האָבן געלעגערט אויף רָבָה. און דוד איז געזעסן אין ירושָׁלַיִם.

² און עס איז געווען קעגן אָוונטצייט, איז דוד אויפֿגעשטאַנען פֿון זיין געלעגער, און איז אַרומגעגאַנגען אויפֿן דאַך פֿון מלכס הויז, און האָט געזען פֿון דאַך אַ פֿרוי זיך באַדן; און די פֿרוי איז געווען זייער שייַן פֿון אויסזען.

³ האָט דוד געשיקט און זיך נאָכגעפֿרעגט אויף דער פֿרוי, און מע האָט געזאָגט: דאָס איז דאַך בַּת־שֶׁבַע, די טאָכטער פֿון אַלִיעָמען, די ווייב פֿון אורְיָה דעם חַתִּי.⁴ האָט דוד געשיקט שלוחים, און האָט זי געלאָזט ברענגען, און זי איז צו אים געקומען, און ער איז געלעגן מיט איר; און זי האָט זיך נאָר וואָס געהאַט גערײַניקט פֿון איר אומרײַנקייט. און זי האָט זיך אומגעקערט אין איר הויז.

⁵ און די פֿרוי איז טראָגעדיק געוואָרן, און זי האָט געשיקט און דערציילט דודן, און געזאָגט: איך בין טראָגעדיק.

⁶הָאָט דוד געשיקט צו יוֹאָבן: שיק צו מיר אורְיָה דעם חתי.
 און יוֹאָב הָאָט געשיקט אורְיָהן צו דודן. יֵאִיז אורְיָה צו אים
 געקומען, און דוד הָאָט זיך נאָכגעפרעגט אויף דעם פריד פון
 יוֹאָבן, און אויף דעם פריד פון פּאָלָק, און אויף דעם גאַנג פון
 דער מלחמה. ⁸און דוד הָאָט געזאָגט צו אורְיָהן: נידער אַראָפּ
 צו דיין הויז, און וואָס דייןע פיס.

איז אורְיָה אַרויסגעגאַנגען פון מלכס הויז, און נאָך אים איז
 אַרויסגעגאַנגען אַ שפייגעשאַנק פון דעם מלך. ⁹אַבער אורְיָה
 הָאָט זיך געלייגט ביים אַיינגאַנג פון מלכס הויז מיט אַלע קנעכט
 פון זיין האַר, און הָאָט ניט אַראָפּגענידערט צו זיין הויז.

¹⁰הָאָט מען דערציילט דודן, אַזוי צו זאָגן: אורְיָה הָאָט ניט
 אַראָפּגענידערט צו זיין הויז. און דוד הָאָט געזאָגט צו אורְיָהן:
 דו קומסט דאָך פון וועג, פאַרוואָס האָסטו ניט אַראָפּגענידערט
 צו דיין הויז? ¹¹הָאָט אורְיָה געזאָגט צו דודן: דער אַרון און ישראל
 און יהודה זיצן אין בייִדלאַך, און מיין האַר יוֹאָב און די קנעכט
 פון מיין האַר לאַגערן אויפן פרייען פעלד, און איך זאָל קומען
 אין מיין הויז צו עסן און צו טרינקען, און צו ליגן מיט מיין ווייב?
 אַזוי ווי דו לעבסט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אויב איך וועל
 טאָן דיִדאָזיקע זאָך! ¹²הָאָט דוד געזאָגט צו אורְיָהן: בלייב דאָ
 אויך היינט, און מאַרגן וועל איך דיך אַוועקשיקן.

איז אורְיָה געבליבן אין ירוּשָׁלַיִם יענעם טאָג און אויף
 מאַרגן. ¹³און דוד הָאָט אים גערופּן, און ער הָאָט געגעסן ביי אים
 און געטרונקען; און ער הָאָט אים אָנגעשיכורט. אַבער אין
 אַוונט איז ער אַרויסגעגאַנגען זיך לייגן אויף זיין געלעגער מיט
 די קנעכט פון זיין האַר, און צו זיין הויז הָאָט ער ניט אַראָפּ־
 גענידערט.

¹⁴און עס איז געווען אין דער פרי, הָאָט דוד געשריבן אַ
 בריוו צו יוֹאָבן, און געשיקט דורך דער האַנט פון אורְיָהן. ¹⁵און

ער האָט געשריבן אין דעם בריוו אזוי צו זאָגן: שטעלט אור־הן אַקעגן דעם פראַנט פון דער שטאַרקסטער מלחמה, און קערט אײך אָפּ פון הינטער אים, כדי ער זאָל געשלאָגן ווערן און שטאַרבן.

¹⁶ און עס איז געווען, אז יואב האָט געוואַכט אויף דער שטאַט, האָט ער אַוועקגעשטעלט אור־הן אויף דעם אָרט וואָס ער האָט געוואוסט אז דאָרטן זײנען דאָ העלדישע לײט. ¹⁷ און די מענער פון שטאַט זײנען אַרויסגעגאַנגען, און האָבן מלחמה געהאַלטן מיט יואבן, און עס זײנען געפאַלן פון דעם פּאָלק, פון דודס קנעכט, און אויך אור־הן דער חתי איז אומגעקומען.

¹⁸ און יואב האָט געשיקט און דערצײלט דודן אַלע געשעענישן פון דער מלחמה. ¹⁹ און ער האָט באַפוילן דעם שליח אזוי צו זאָגן: אז דו ענדיקסט דערצײלן דעם מלך אַלע געשעענישן פון דער מלחמה, ²⁰ איז, אויב דער גרימצאָרן פון דעם מלך וועט אויפגיין, און ער וועט זאָגן צו דיר: נאָך וואָס האָט איר געענט צו דער שטאַט מלחמה צו האַלטן? האָט איר ניט געוואוסט אז זיי וועלן שיסן פון דער מויער? ²¹ ווער האָט דערשלאָגן אַבימלך דעם זון פון ירוּבְּשֶׁתן? האָט ניט אַ פרוי אַראַפּגעוואָרפּן אויף אים און אויבערשטן מילשטיין פון דער מויער, און ער איז געשטאַרבן אין תּבִּיץ? נאָך וואָס האָט איר געענט צו דער מויער?—זאָלסטו זאָגן: אויך דײן קנעכט אור־הן דער חתי איז אומגעקומען.

²² איז געגאַנגען דער שליח, און ער איז געקומען און האָט דערצײלט דודן אלץ וועגן וואָס יואב האָט אים געשיקט. ²³ און דער שליח האָט געזאָגט צו דודן: יא, די מענטשן זײנען געווען שטאַרקער פון אונדז, און זיי זײנען אַרויסגעגאַנגען צו אונדז אין פעלד, און מיר האָבן זיך געלאָזט אויף זיי בײן אײנגאַנג פון טויער. ²⁴ און די שיסערס האָבן געשאָסן אויף דײנע קנעכט

פון דער מויער, און עס זיינען אומגעקומען פון דעם מלכס קנעכט, און אויך דיין קנעכט אורִיָה דער חתי איז אומגעקומען. ²⁵הָאָט דוד געזאָגט צום שליח: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו יואָבן: „זאָל ניט זיין פאַרדראָסיק אין דינע אויגן די דאָזיקע זאָך, וואָרום די שווערד פאַרצערט, אַזוי צי אַזוי; האַלט אָן דיין מלחמה אַקעגן דער שטאָט, און צעשטער זי“; און שטאַרק אים. ²⁶און די חייב פון אורִיָה דעם חתי האָט געהערט אַז איר מאַן אורִיָה איז טויט, און זי האָט געקלאָגט אויף איר מאַן. ²⁷און זי די אַבלות איז אַריבער, אַזוי האָט דוד געשיקט און האָט זי אַרײַנגענומען אין זיין הויז, און זי איז אים געוואָרן פאַר אַ חייב. און זי האָט אים געבאַרן אַ זון. און די זאָך וואָס דוד האָט געטאָן, איז געווען שלעכט אין די אויגן פון גאָט.

יב און גאָט האָט געשיקט נְתַנֶּען צו דודן, און ער איז צו אים געקומען, און האָט צו אים געזאָגט: צוויי מענטשן זיינען געווען אין איין שטאָט: איינער אָן עושר און איינער אָן אַרעמאָן. ²ביים עושר זיינען געווען שאָף און רינדער זייער פיל, ³און ביים אַרעמאָן איז גאַרנישט געווען אַחוץ איין קליין שעפעלע, וואָס ער האָט געקויפט און עס אויפגעהאָדעוועט, און עס איז אויפגעוואַקסן אין איינעם מיט אים און מיט זיינע קינדער. פון זיין ביסן פלעגט עס עסן, און פון זיין בעכער פלעגט עס טרינקען, און אין זיין בוזעם פלעגט עס ליגן, און עס איז אים געווען ווי אַ טאַכטער. ⁴איז געקומען אַ דורכגייער צו דעם מאַן דעם עושר, און אים איז געווען אַ שאָד צו נעמען פון זיינע שאָף און פון זיינע רינדער, אויף צו מאַכן פאַר דעם אורח וואָס איז צו אים געקומען, האָט ער גענומען דאָס שעפעלע פון דעם אַרעמאָן, און האָט עס געמאַכט פאַר דעם מאַן וואָס איז צו אים געקומען.

5הָאָט דער צָאָרן פון דודן שטאַרק געגרימט אויף דעם מאָן, און ער האָט געזאָגט צו נְתַנְען: אַזוי ווי גאָט לעבט, אַז טויט קומט דעם מאָן וואָס טוט דאָסדאָזיקע! 6און פֿאַר דער שעפעלע דאַרף ער באַצאָלן פֿירפֿאַכיק, דערפֿאַר וואָס ער האָט געטאָן דיִדאָזיקע זאַך, און פֿאַרוואָס ער האָט ניט רחמנות געהאַט.

7הָאָט נְתַן געזאָגט צו דודן: דו ביסט דער מאָן! אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישראל: איך האָב דיך געוואַלִבט פֿאַר אַ מלך איבער ישראל, און איך האָב דיך מצִיל געווען פון שְׂאוּלס האַנט; 8און איך האָב דיר געגעבן דאָס הויז פון דיין האַר, און די ווייבער פון דיין האַר אין דיין בוועם, און האָב דיר געגעבן דאָס הויז פון ישראל און יהודה. און אויב דאָס איז חִינצִיק, וועל איך דיר צולייגן נאָך און נאָך אַמאָל אַזוי פֿיל.

9פֿאַרוואָס האָסטו פֿאַראַכט דאָס וואָרט פון גאָט, צו טאָן וואָס איז שלעכט אין מיינע אויגן? אורְיָה דעם חתי האָסטו דערשלאַגן מיטן שווערד, און זיין ווייב האָסטו דיר צוגענומען פֿאַר אַ ווייב; און האָסט אים געהרגעט דורך דער שווערד פון די קינדער פון עִמון. 10און אַצונד, זאָל זיך אויף אייביק ניט אָפֿטאָן אַ שווערד פון דיין הויז, דערפֿאַר וואָס דו האָסט מיך פֿאַראַכט, און האָסט גענומען די ווייב פון אורְיָה דעם חתי דיר צו זיין פֿאַר אַ ווייב. 11אַזוי האָט גאָט געזאָגט: זע, איך שטעל־אויף אויף דיר אַן אומגליק פון דיין הויז, און איך וועל נעמען דייע ווייבער פֿאַר דייע אויגן, און זיי געבן צו אַן אַנדערן, און ער וועט ליגן מיט דייע ווייבער פֿאַר די אויגן פון דערדאָזיקער זון. 12וואָרום דו האָסט געטאָן אין פֿאַרבאָרגעניש, און איך וועל טאָן דיִדאָזיקע זאַך פֿאַר גאַנץ ישראל, און פֿאַר דער זון.

13הָאָט דוד געזאָגט צו נְתַנְען: איך האָב געזינדיקט צו גאָט. האָט נְתַן געזאָגט: גאָט האָט אויך אָפּגעטאָן דיין זינד; וועסט ניט שטאַרבן. 14אַבער ווייל לעסטערן האָסטו געלעסטערט די

פיינט פון גאָט מיט דערדאָזיקער זאך, וועט אויך דאָס קינד וואָס איז דיר געבאָרן געוואָרן, זיכער שטאַרבן.

און נחמן איז אַוועקגעגאַנגען צו זיין הויז.

¹⁵און גאָט האָט געפלאָגט דאָס קינד וואָס אור־הס ווייב האָט געבאָרן דודן, און ער איז געוואָרן חרב. ¹⁶האָט דוד געבעטן גאָט פאַר דעם אינגל, און דוד האָט געפאַסט אַ פאַסטונג, און אַז ער פלעגט אַהיים קומען, פלעגט ער נעכטיקן לינגנדיק אויף דער ערד. ¹⁷זיינען צוגעשטאַנען צו אים אַלע עלטסטע פון זיין הויז, אים צו מאַכן אויפשטיין פון דער ערד, אָבער ער האָט ניט געוואָלט, און ער האָט ניט געגעסן מיט זיי קיין ברויט.

¹⁸און עס איז געווען אויפן זיבעטן טאָג, איז דאָס קינד געשטאַרבן, און דודס קנעכט האָבן מורא געהאַט אים אויס־צוואַגן אַז דאָס קינד איז געשטאַרבן; וואָרום זיי האָבן געוואָגט: זע, אַז דאָס קינד האָט געלעבט, האָבן מיר צו אים גערעדט, און ער האָט ניט צוגעהערט צו אונדזער קול, היינט ווי וועלן מיר זאָגן צו אים: דאָס קינד איז געשטאַרבן? ער וועט זיך נאָך אַנטאָן עפעס ביז.

¹⁹האָט דוד געזען אַז זיינע קנעכט שושקען זיך, און דוד האָט פאַרשטאַנען אַז דאָס קינד איז געשטאַרבן, און דוד האָט געוואָגט צו זיינע קנעכט: איז דאָס קינד געשטאַרבן? האָבן זיי געוואָגט: געשטאַרבן.

²⁰איז דוד אויפגעשטאַנען פון דער ערד, און ער האָט זיך געוואַשן און געוואָלט, און איבערגעביטן זיינע קליידער; און ער איז געקומען אין גאָטס הויז, און האָט זיך געבוקט. און ער איז געקומען אין זיין הויז, און האָט געבעטן, און מע האָט געלייגט פאַר אים ברויט, און ער האָט געגעסן.

²¹האָבן זיינע קנעכט צו אים געוואָגט: וואָס איז דידאָזיקע

א פאַרשטעלטער אויסדרוק פאַר גאָט אַליין.

זאך וואָס דו האָסט געטאָן? פון וועגן דעם קינד, אָז עס האָט געלעבט, האָסטו געפאַסט און געוויינט, און ווי דאָס קינד איז געשטאַרבן, ביסטו אויפגעשטאַנען און האָסט געגעסן ברויט?²² האָט ער געזאָגט: אָז דאָס קינד האָט נאָך געלעבט האָב איך געפאַסט און געוויינט, ווייל איך האָב געקלערט: ווער ווייס, גאָט קען מיך לייטזעליקן, און דאָס קינד וועט בלייבן לעבן.²³ אַצונד אָבער אָז ער איז געשטאַרבן, נאָך וואָס זאָל איך פאַסטן? צי קען איך אים ווידער אומקערן? איך גיי צו אים, אָבער ער וועט זיך נישט אומקערן צו מיר.

²⁴ און דוד האָט געטרייסט זיין ווייב בַּת־שֶׁבַע, און ער איז געקומען צו איר, און איז געלעגן מיט איר. און זי האָט געבאַרן אַ זון, און ער האָט גערופן זיין נאָמען שלמה, און גאָט האָט אים לייב געהאַט.²⁵ און ער האָט געשיקט דורך נָתָן דעם נביא, און האָט גערופן זיין נאָמען ידִידְיָהּ פֿון וועגן גאָט.

²⁶ און יואָב האָט מלחמה געהאַלטן אויף רָבָה פֿון די קינדער פֿון עֲמֹן, און ער האָט באַצווונגען די מלוכה־שטאָט.²⁷ און יואָב האָט געשיקט שלוחים צו דודן, און האָט געזאָגט: איך האָב מלחמה געהאַלטן אויף רָבָה, אויך האָב איך באַצווונגען די וואַסערשטאָט.²⁸ און אַצונד, זאַמל אַיין דאָס איבעריקע פּאָלק, און לעגער אויף דער שטאָט, און באַצווינג זי; אַזויסט וועל איך באַצווינגען די שטאָט, און מיין נאָמען וועט גערופן ווערן אויף איר.

²⁹ האָט דוד אַיינגעוואַמלט דאָס גאַנצע פּאָלק, און ער איז געגאַנגען קיין רָבָה, און האָט מלחמה געהאַלטן אויף איר, און האָט זי באַצווונגען.³⁰ און ער האָט אַראָפּגענומען מִלְכָּמָס קרוין פֿון זיין קאַפּ; און איר וואָג איז געווען אַ צענטנער גאָלד, דערצו טייער געשטיין; און זי איז אָנגעטאָן געוואָרן אויף דודס קאַפּ.
י באַליבטער פֿון גאָט.

און רויב פון דער שטאָט האָט ער אַרויסגעפירט זייער פיל.
 31 און דאָס פּאָלק וואָס אין איר האָט ער אַרויסגעפירט, און
 געלייגט אונטער זעגן, און אונטער אַיזערנע דרעששליטנס, און
 אונטער אַיזערנע העק, און האָט זיי געמאַכט דורכגיין דורך
 ציגלאויוונס. און אַזוי פלעגט ער טאָן צו אַלע שטעט פון די
 קינדער פון עמון.

און דוד און דאָס גאַנצע פּאָלק האָבן זיך אומגעקערט קיין
 ירושלים.

יג און עס איז געווען נאָך דעם: אַבשלום דער זון פון דודן
 האָט געהאַט אַ שיינע שוועסטער וואָס איר נאָמען איז געווען
 תָּמָר, און אַמנון דער זון פון דודן האָט זי ליב געקריגן. 2 און
 אַמנון האָט זיך געקלעמט ביו צום קראַנק ווערן, פון וועגן זיין
 שוועסטער תָּמָרן, וואָרום זי איז געווען אַ יונגפרוי; און עס איז
 געווען פאַרהוילן אין אַמנונס אויגן ווי אַזוי איר עפעס צו טאָן.
 3 און אַמנון האָט געהאַט אַ חבר וואָס זיין נאָמען איז געווען
 יוֹנָדָב דער זון פון שִׁמְעָה, דודס ברודער, און יוֹנָדָב איז געווען
 זייער אַ קלוגער מענטש. 4 האָט ער צו אים געזאָגט: פאַרוואָס
 ביסטו אַזוי אָפּגעצערט פרימאָרגן אין פרימאָרגן, דו בך מלך?
 ווילסטו מיר ניט זאָגן? האָט אַמנון צו אים געזאָגט: איך האָב ליב
 תָּמָרן, מיין ברודער אַבשלום שוועסטער. 5 האָט יוֹנָדָב צו אים
 געזאָגט: לייג זיך אויף דיין געלעגער, און מאַך זיך קראַנק, און
 אַז דיין פּאַטער וועט דיך קומען זען, אַזוי זאָלסטו זאָגן צו אים:
 זאָל, איך בעט דיך, קומען מיין שוועסטער תָּמָר, און מיר געבן
 עסן שפּייז, און זאָל זי מאַכן דאָס עסן פאַר מייע אויגן, כדי
 איך זאָל זען, און עסן פון איר האַנט.

6 האָט אַמנון זיך געלייגט און זיך געמאַכט קראַנק, און ווי
 דער מלך איז אים געקומען זען, אַזוי האָט אַמנון געזאָגט צום

מלך: זאָל, איך בעט דײך, קומען מיין שוועסטער תָּמָר, און צוברייטן פֿאַר מייע אויגן אַ פֿאַר פּאַנקוכנס, און איך וועל עסן פון איר האַנט.

⁷האָט דוד געשיקט צו תָּמָרן אין הויז, אַזוי צו זאָגן: גיי אַקאַרשט אין דײן ברודער אַמנונס הויז, און מאַך אים עסן.

⁸איז תָּמָר געגאַנגען אין איר ברודער אַמנונס הויז; און ער

איז געלעגן. און זי האָט גענומען דעם טײג, און האָט געקנעטן

און צובאַרייט פֿאַר זײנע אויגן, און געבאַקן די פּאַנקוכנס. ⁹און

זי האָט גענומען די פּאַן, און האָט אויסגעגאַסן פֿאַר אים; אָבער

ער האָט ניט געוואָלט עסן. און אַמנון האָט געזאָגט: פירט

אַרויס אַלע מענטשן פון מיר. זײנען אַלע מענטשן אַרויס-

געגאַנגען פון אים. ¹⁰און אַמנון האָט געזאָגט צו תָּמָרן: ברענג

דאָס עסן אין קאַמער, און איך וועל עסן פון דײן האַנט. האָט

תָּמָר גענומען די פּאַנקוכנס וואָס זי האָט געמאַכט, און אַרײַב

געבראַכט צו איר ברודער אַמנונען אין קאַמער. ¹¹און ווי זי

האָט אים דערלאַנגט צום עסן, אַזוי האָט ער זי אָנגענומען, און

האָט געזאָגט: קום ליג מיט מיר, מיין שוועסטער. ¹²האָט זי צו

אים געזאָגט: ניט, מיין ברודער! זאָלסט מײך ניט פּײַניקן, וואָרום

אַזוי ווערט ניט געטאָן אין ישראל; זאָלסט ניט טאָן דידאַזיקע

גבֿלה. ¹³און איך, וווּ וועל איך אַהינטאָן מיין חרפֿה? און דו

וועסט זײן אַזוי ווי אײנער פון די נידערטרעכטיקע אין ישראל.

און אַצונד, רעד, איך בעט דײך, צום מלך, וואָרום ער וועט מײך

ניט פֿאַרמײדן פון דיר.

¹⁴אָבער ער האָט ניט געוואָלט צוהערן צו איר קול, און

ער האָט זי איבערגעשטאַרקט, און האָט זי געפּײַניקט, און איז

געלעגן מיט איר.

¹⁵און אַמנון האָט זי פּײַנט געקריגן וײער אַ גרויס פּײַנטשאַפט;

וואָרום די פּײַנטשאַפט וואָס ער האָט זי פּײַנט געקריגן, איז

געווען גרעסער פון דער ליבשאפט וואָס ער האָט זי ליב געהאַט. און אַמנון האָט צו איר געזאָגט: שטיי אויף, גי. ¹⁶האָט זי צו אים געזאָגט: ניטע! וואָרום דאָסדאָזיקע ביין מיך אַוועקצושיקן איז נאָך גרעסער ווי דאָס אַנדערע וואָס דו האָסט געטאָן מיט מיר.

אַבער ער האָט ניט געוואָלט צוהערן צו איר. ¹⁷און ער האָט גערופן זיין יונג, זיין משרת, און האָט געזאָגט: שיקט אַקאַרשט אַרויס דיִדאָזיקע פון מיר דערויסן, און פאַרשליס די טיר הינטער איר. ¹⁸און זי האָט געהאַט אויף זיך אַ געשטרייפט קלייד, וואָרום אַזעלכע מאַנטלען פלעגן טראָגן דעם מלכס טעכטער די יונגפרויען. האָט זיין משרת זי אַרויסגעפירט דערויסן, און האָט פאַרשלאָסן די טיר הינטער איר. ¹⁹און תָּמָר האָט גענומען אַש אויף איר קאַפּ, און דאָס געשטרייפטע קלייד וואָס אויף איר האָט זי צעריסן, און זי האָט אַרויפגעטאָן איר האַנט אויף איר קאַפּ, און איז געגאַנגען און גייענדיק געשריען.

²⁰האָט צו איר געזאָגט איר ברודער אַבשָׁלוֹם: איז אַמינון״ דיין ברודער געווען מיט דיר? און אַצונד, מיין שוועסטער, שווייג, וואָרום ער איז דיין ברודער; זאָלסט דיר ניט נעמען צום האַרצן דיִדאָזיקע זאָך.

און תָּמָר איז געזעסן אַ וויסטע אין איר ברודער אַבשָׁלוֹם הויז.

²¹און דער מלך דוד האָט געהערט אַלע דיִדאָזיקע זאַכן, און אים האָט זייער געערגערט.

²²און אַבשָׁלוֹם האָט ניט גערעדט מיט אַמנוֹנען פון שלעכטס ביז גוטס, וואָרום אַבשָׁלוֹם האָט פֿיינט געקריגן אַמנוֹנען דערפֿאַר וואָס ער האָט געפֿייניקט זיין שוועסטער תָּמָרן.

²³און עס איז געווען אין צוויי יאָר צייט אַרום, האָט מען געשאָרן ביי אַבשלוֹמען אין בעל־חֶצֶר וואָס ביי אָפְרַיִם, און אַבשלוֹם האָט פאַררופֿן אַלע זיין פֿון מלך. ²⁴און אַבשלוֹם איז געקומען צום מלך, און האָט געזאָגט: אָט, איך בעט דיך, שערט מען ביי דיין קנעכט; זאָל, איך בעט דיך, דער מלך און זיינע קנעכט מיטגיין מיט דיין קנעכט. ²⁵האָט דער מלך געזאָגט צו אַבשלוֹמען: ניין, מיין זון, לאָמיר אַקאַרשט ניט אַלע גיין, כדי מיר זאָלן ניט פּאַלן צו שווער אויף דיר. איז ער צוגעשטאַנען צו אים, אָבער ער האָט ניט געוואָלט גיין, און ער האָט אים געבענטשט. ²⁶האָט אַבשלוֹם געזאָגט: אויב ניט, זאָל, איך בעט דיך, גיין מיט אונדז מיין ברודער אַמנוֹן. האָט דער מלך צו אים געזאָגט: נאָך וואָס זאָל ער גיין מיט דיר? ²⁷איז אַבשלוֹם צוגעשטאַנען צו אים, און ער האָט געשיקט מיט אים אַמנוֹנען און אַלע זיין פֿון מלך.

²⁸און אַבשלוֹם האָט באַפוילן זיינע יונגען, אַזוי צו זאָגן: זעט אַקאַרשט, ווי אַמנוֹם האַרץ איז פּריילאָך פֿון וויין, און איך וועל אייך זאָגן: שלאָגט אַמנוֹנען, אַזוי זאָלט איר אים טייטן; איר זאָלט ניט מורא האָבן, וואָרום איך האָב דאָך אייך באַפוילן. שטאַרקט אייך און זייט העלדישע יונגען.

²⁹האָבן די יונגען פֿון אַבשלוֹמען געטאָן צו אַמנוֹנען אַזוי ווי אַבשלוֹם האָט באַפוילן, און אַלע זיין פֿון מלך זיינען אויפֿ־געשטאַנען, און האָבן זיך געזעצט איטלאַכער אויף זיין מויל־איזל, און זיינען אַנטלאָפֿן. ³⁰און עס איז געווען, ווי זיי זיינען אונטערוועגנס, אַזוי איז די הערונג אָנגעקומען צו דודן, אַזוי צו זאָגן: אַבשלוֹם האָט דערשלאָגן אַלע זיין פֿון מלך, און ניט געבליבן פֿון זיי אַן איינציקער.

³¹איז דער מלך אויפֿגעשטאַנען, און ער האָט צעריסן זיינע קליידער, און האָט זיך געלייגט אויף דער ערד; און אַלע זיינע

קנעכט זיינען געשטאַנען מיט צערסענע קליידער. ³²האַט זיך אָפּגערוּפּן יוֹנָדָב דער זון פּון שְׁמֵעָה, דודס ברודער, און האָט געזאָגט: זאַל ניט מיינען מײַן האַר, אַלע יונגעלייט, די זין פּון מלך, האָט מען געטייט, וואָרום בלויז אַמנוֹן איז טויט; ווייל דאָס איז געווען אָפּגעמאַכט פּון אַבְשָׁלוֹם מויל פּון דעם טאָג וואָס ער האָט געפֿיניקט זיין שוועסטער תָּמָר. ³³און אַצונד זאַל מײַן האַר דער מלך זיך ניט נעמען די זאַך צום האַרצן, אַזוי צו זאָגן: אַלע זין פּון מלך זיינען טויט, וואָרום בלויז אַמנוֹן איז טויט.

³⁴און אַבְשָׁלוֹם איז אַנטלאָפּן.

און דער יונג דער וועכטער האָט אויפּגעוויבן זיינע אויגן און געזען, ערשט פּיל פּאַלק גייען פּון דעם וועג הינטער אים, פּון זייט באַרג. ³⁵און יוֹנָדָב האָט געזאָגט צום מלך: אָן זיינען געקומען דעם מלכס זין. אַזוי ווי דאָס וואָרט פּון דיין קנעכט, אַזוי איז געווען.

³⁶און עס איז געווען, ווי ער ענדיקט רעדן, ערשט דעם מלכס זין זיינען אָנגעקומען, און זיי האָבן אויפּגעוויבן זייער קול און האָבן געוויינט, און אויך דער מלך און אַלע זיינע קנעכט האָבן געוויינט זייער אַ גרויס געוויין.

³⁷און אַבְשָׁלוֹם איז אַנטלאָפּן, און איז אַוועק צו תּלְמֵי דעם זון פּון עמיהודן, דעם מלך פּון גשור. און [דוד] האָט געטרויערט אויף זיין זון אַלע טעג.

³⁸אַזוי איז אַבְשָׁלוֹם אַנטלאָפּן, און איז אַוועק קיין גשור, און ער איז דאָרטן געווען דריי יאָר.

³⁹און [דאָס האַרץ פּון] דוד המלך איז אויסגעגאַנגען פּון בענקשאַפט נאָך אַבְשָׁלוֹמען, וואָרום ער האָט זיך שוין געטרייסט וועגן אַמנוֹנען, וואָס ער איז טויט.

יך יאון יואב דער זון פון צרויהן האָט געוויסט אַז דעם מלכס האַרץ איז צו אַבשלוֹמען. ²האָט יואב געשיקט קיין תקוֹע, און האָט געבראַכט פון דאָרטן אַ קלוגע פרוי, און האָט צו איר געזאָגט: מאַך זיך, איך בעט דיך, טרויערנדיק, און טו אָן, איך בעט דיך, טרויערקליידער, און זאָלסט זיך ניט זאָלן מיט אייל, און זאָלסט זיין ווי אַ פרוי וואָס טרויערט שוין פיל טעג נאָך אַ טויטן. ³און זאָלסט קומען צום מלך, און רעדן צו אים אזוי ווי דאָסדאָזיקע וואָרט. און יואב האָט אַריינגעטאָן די ווערטער אין איר מויל.

⁴האָט די פרוי פון תקוֹע גערעדט צום מלך, און זי איז געפאלן אויף איר פנים צו דער ערד, און האָט זיך געבוקט און געזאָגט: העלף, מלך. ⁵האָט דער מלך צו איר געזאָגט: וואָס איז דיר? האָט זי געזאָגט: פאַרוואָר, אַ פרוי אָן אַלמנה בין איך, וואָרום מיין מאַן איז געשטאָרבן. ⁶און דיין דינסט האָט געהאַט צוויי זין, האָבן זיי זיך ביידע געקריגט אין פעלד, און ניט געווען ווער זאָל פאַנאָדערייסן צווישן זיי, האָט איינער געשלאָגן דעם אַנדערן און אים געטייט. ⁷און אָט איז אָנגעשטאַנען די גאַנצע משפּחה אויף דיין דינסט, און זיי זאָגן: גיב אונדז דעם וואָס האָט דערשלאָגן זיין ברודער, און מיר וועלן אים טייטן פאַר דעם לעבן פון זיין ברודער וואָס ער האָט געהרגעט, און מיר וועלן פאַרטיליגן אויך דעם יורש. און זיי ווילן אויסלעשן מיין קויל וואָס איז געבליבן, ניט צו לאָזן מיין מאַן אַ נאָמען און אַן איבער-בלייב אויפן געזיכט פון דער ערד.

⁸האָט דער מלך געזאָגט צו דער פרוי: גיי אַהיים, און איך וועל באַפעלן וועגן דיר. ⁹האָט די פרוי פון תקוֹע געזאָגט צום מלך: אויף מיר, מיין האַר מלך, די שולד, און אויף מיין פאָטערס הויז, און דער מלך און זיין טראָן איז ריין. ¹⁰האָט דער מלך געזאָגט: דער וואָס רעדט צו דיר, זאָלסטו אים ברענגען צו מיר,

און ער וועט דיך מער ווידער ניט אָנרירן. ¹¹האַט זי געזאָגט: זאָל, איך בעט דיך, דער מלך געדענקען יהוה דיין גאָט, אַז דער בלוטמאָנער זאָל ניט נאָך מער אומברענגען, און זיי זאָלן ניט פאַרטיליגן מיין זון. האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי גאָט לעבט, אויב אַ האָר פון דיין זון וועט פאַלן צו דער ערד! ¹²האַט די פרוי געזאָגט: זאָל, איך בעט דיך, דיין דינסט רעדן צו מיין האָר דעם מלך אַ וואָרט. האָט ער געזאָגט: רעד.

¹³האַט די פרוי געזאָגט: און פאַרוואָס טראַכטסטו אַזוינס אַקעגן דעם פאַלק פון גאָט? וואָרום אַז דער מלך רעדט דאָס-דאָזיקע וואָרט, איז ער אַליין אַזוי ווי אַ שולדיקער, וואָס דער מלך קערט ניט אום זיין פאַרשטויסענעם. ¹⁴וואָרום שטאַרבן מוזן מיר שטאַרבן; יא, אַזוי ווי וואָסער אויסגעגאָסן אויף דער ערד, וואָס קען ניט אויפגעזאַמלט ווערן; און גאָט שוינט ניט קיין נפש; אָבער ער טראַכט טראַכטונגען אַז פון אים זאָל ניט פאַרשטויסן ווערן קיין פאַרשטויסענער. ¹⁵און אַצונד, וואָס איך בין געקומען רעדן צו מיין האָר דעם מלך דאָסדאָזיקע וואָרט, איז דאָס ווייל דאָס פאַלק האָט מיך אַיינגעשראַקן, און דיין דינסט האָט געזאָגט: לאַמיך אַקאַרשט רעדן צום מלך, אפשר וועט דער מלך טאָן דעם פאַרלאַנג פון זיין דינסט. ¹⁶וואָרום דער מלך וועט זיך צוהערן, מציל צו זיין זיין דינסט פון דער האַנט פון דעם מאַן וואָס וויל פאַרטיליגן מיך און מיין זון אין איינעם פון גאָטס נחלה. ¹⁷און דיין דינסט האָט געזאָגט: זאָל, איך בעט דיך, דאָס וואָרט פון מיין האָר דעם מלך זיין פאַר אַ באַרוואונג; וואָרום ווי אַ מלאַך פון גאָט, אַזוי איז מיין האָר דער מלך אויף צו פאַרשטיין גוטס און שלעכטס. און זאָל יהוה דיין גאָט זיין מיט דיר.

¹⁸האַט געענטפערט דער מלך און האָט געזאָגט צו דער פרוי: זאָלסט נאָר ניט לייקענען פון מיר קיין זאַך וואָס איך פרעג דיך.

הָאָט די פֿרוי געזאָגט: זאָל, איך בעט דיך, מײַן האָר דער מלך רעדן. ¹⁹הָאָט דער מלך געזאָגט: איז יואָבס האַנט געווען מיט דיר אין דעם אַלעם? הָאָט די פֿרוי געענטפֿערט און געזאָגט: אַזוי ווי דײַן זעל לעבט, מײַן האָר מלך, אויב מע קען אַוועק רעכטס אָדער לינקס פֿון אַלץ וואָס מײַן האָר דער מלך הָאָט גערעדט! וואָרום דײַן קנעכט יואָב, ער הָאָט מיר באַפוילן, און ער הָאָט אַרײַנגעטאָן אין מויל פֿון דײַן דינסט אַלע די דאָזיקע ווערטער. ²⁰כדי צו פֿאַרדרייען דעם פֿנים פֿון דער זאך, הָאָט דײַן קנעכט יואָב געטאָן די דאָזיקע זאך. אָבער מײַן האָר איז קלוג אַזוי ווי די קלוגשאַפֿט פֿון אַ מלאך פֿון גאָט, צו וויסן אַלץ וואָס אויף דער ערד.

²¹און דער מלך הָאָט געזאָגט צו יואָבן: זע, איך טו די דאָזיקע זאך, און גיי קער אום דעם יונג אַבשָׁלֹומען.

²²איז יואָב געפֿאלן אויף זײַן פֿנים צו דער ערד, און הָאָט זיך געבוקט, און הָאָט געבענטשט דעם מלך. און יואָב הָאָט געזאָגט: הײַנט ווײַס דײַן קנעכט אַז איך האָב געפֿונען לײַטזעליקייט אין דײַנע אויגן, מײַן האָר מלך, וואָרום דער מלך הָאָט געטאָן דעם פֿאַרלאַנג פֿון דײַן קנעכט.

²³און יואָב איז אויפֿגעשטאַנען, און איז געגאַנגען קײַן גשור, און הָאָט געבראַכט אַבשָׁלֹומען קײַן ירוּשָׁלַיִם. ²⁴און דער מלך הָאָט געזאָגט: זאָל ער פֿאַרקערן צו זײַן הויז, אָבער מײַן פֿנים זאָל ער ניט זען.

הָאָט אַבשָׁלֹום פֿאַרקערט צו זײַן הויז, און דעם מלכס פֿנים הָאָט ער ניט געזען.

²⁵און אין גאַנץ ישראל איז ניט געווען אַזאַ שײַנער מאַן ווי אַבשָׁלֹום, זײַער צו רימען; פֿון זײַן פֿוסטריט ביז זײַן שפּײַץ קאָפּ איז אין אים ניט געווען אַ פעלער. ²⁶און אַז ער הָאָט אַפֿגעשאָרן זײַן קאָפּ—און געשען פֿלעגט עס פֿון סוף יאָר צו יאָר, אַז ער

זאל זיך אָפּשערן; וואָרום אַז עס איז אים צו שווער געוואָרן, האָט ער עס אָפּגעשאַרן—האָט ער אָפּגעוויגן די האָר פּון זיין קאָפּ מיט צוויי הונדערט שקל אויפן מלכס געוויכט.

²⁷און ביי אַבשלוֹמען זיינען געבאָרן געוואָרן דריי זין, און איין טאָכטער וואָס איר נאָמען איז געווען תָּמָר. זי איז געווען אַ ווייבספּאַרשוין פּון אַ שיינעם אויסזען.

²⁸און אַבשלוֹם איז געזעסן אין ירושלים צוויי יאָר צייט, און דעם מלכס פנים האָט ער ניט געזען. ²⁹האָט אַבשלוֹם געשיקט נאָך יואָבן, כדי אים צו שיקן צום מלך, אָבער ער האָט ניט געוואָלט קומען צו אים. האָט ער ווידער געשיקט אַ צווייט מאָל, און ער האָט ניט געוואָלט קומען. ³⁰האָט ער געזאָגט צו זיינע קנעכט: זעט, יואָבס שטיק פעלד איז לעבן מיינעם, און ער האָט דאָרטן גערשטן; גייט און צינדט עס אָן אין פייער. און די קנעכט פון אַבשלוֹמען האָבן אָנגעצונדן דאָס שטיק פעלד אין פייער.

³¹איז יואָב אויפגעשטאַנען, און איז געקומען צו אַבשלוֹמען אין הויז, און האָט צו אים געזאָגט: פאַרוואָס האָבן דייןע קנעכט אָנגעצונדן מיין שטיק פעלד אין פייער? ³²האָט אַבשלוֹם געזאָגט צו יואָבן: זע, איך האָב געשיקט צו דיר, אַזוי צו זאָגן: קום אַהער, און איך וועל דיר שיקן צום מלך, אַזוי צו זאָגן: נאָך וואָס בין איך געקומען פון גשור? בעסער פאַר מיר, איך זאל נאָך דאָרטן זיין. און אַצונד, לאַמיר זען דעם פנים פון מלך, און אויב אין מיר איז דאָ אַ פאַרברעך, זאל ער מיך טייטן.

³³איז יואָב געקומען צום מלך, און האָט אים דערציילט. האָט ער גערופן אַבשלוֹמען, און ער איז געקומען צום מלך, און האָט זיך געבוקט אויף זיין פנים צו דער ערד פאַרן מלך. און דער מלך האָט געקושט אַבשלוֹמען.

טו ואון עס איז געווען נאך דעם, האָט זיך אַבשלוֹם אַינ-
 געשאַפט אַ רייטוואָגן און פּערד, און פּופּציק מאַן וואָס
 זיינען געלאָפּן אים פאַרויס. ² און אַבשלוֹם פּלעגט זיך
 פּעדערן, און פּלעגט זיך שטעלן ביים וועג פון טויער; און עס
 איז געווען, יעטוועדער מאַן וואָס פּלעגט האָבן אַ קריג וואָס
 דאַרף קומען צום מלך פאַר אַ משפּט, האָט אַבשלוֹם גערופן
 צו אים און געזאָגט: פון וואָסער שטאַט ביסטו? האָט יענער
 געזאָגט: פון איינעם פון די שבטים פון ישׂראל איז דיין קנעכט.
³ האָט אַבשלוֹם צו אים געזאָגט: זע, דייע טענות זיינען גוטע
 און גערעכטע, אָבער קיינער פון מלך וועט דיר ניט צוהערן.
⁴ און אַבשלוֹם האָט געזאָגט: הלוואַי מאַכט מען מיך פאַר אַ שופּט
 אין לאַנד, און צו מיר זאָל קומען יעטוועדער מאַן וואָס האָט
 אַ קריג און אַ משפּט; איך וואָלט אים שוין געטאָן גערעכטיקייט.
⁵ און עס איז געווען, ווי אַ מאַן האָט גענענט זיך צו בוקן צו
 אים, אַזוי פּלעגט ער אויסשטרעקן זיין האַנט, און אים אָנעמען,
 און אים קושן. ⁶ און אַבשלוֹם האָט געטאָן אַזוי ווי דיִדאָויקע
 זאך צו גאַנץ ישׂראל וואָס פּלעגן קומען פאַר אַ משפּט צום מלך.
 און אַבשלוֹם האָט געגנבעט דאָס האַרץ פון די מענער פון
 ישׂראל.

⁷ און עס איז געווען צום סוף פון פּערציק יאָר, האָט
 אַבשלוֹם געזאָגט צום מלך: לאַמיך גיין, איך בעט דיך, און
 באַצאָלן מיין נדר וואָס איך האָב אַ נדר געטאָן צו גאָט, אין
 חֶבְרוֹן. ⁸ וואָרום אַ נדר האָט אַ נדר געטאָן דיין קנעכט ווען
 איך בין געזעסן אין גשור אין אַרם, אַזוי צו זאָגן: אויב אומקערן
 וועט מיך גאָט אומקערן קיין ירוּשָׁלַיִם, וועל איך דינען גאָט.
⁹ האָט דער מלך צו אים געזאָגט: גיי בשלום. און ער איז אויפֿ-
 געשטאַנען, און איז געגאַנגען קיין חֶבְרוֹן.

¹⁰ און אַבשלוֹם האָט געשיקט אויסקוקערס אין אַלע שבטים

פון ישראל, אזוי צו זאגן: ווי איר הערט דעם קול פון שופר, אזוי זאלט איר זאגן: אבשלום איז געווארן מלך אין חברון.

¹¹און מיט אבשלומען זיינען געגאנגען צוויי הונדערט מאן פון ירושלים, מיטגערופענע וואס זיינען געגאנגען אומ-שולדיקערהייט; און זיי האבן פון קיין זאך ניט געוויסט.

¹²און אבשלום האט געשיקט נאך אחיתופל דעם גילוני, דעם בעל-יועץ פון דודן, פון זיין שטאט, פון גילה, בעת ער האט געשלאכט די שלאכטאפפער. און דער בונט איז געווען שטארק, און דאס פאלק האט זיך געהאלטן אין איין פארמערן ארום אבשלומען.

¹³איז געקומען אן אנוואגער צו דודן, אזוי צו זאגן: דאס הארץ פון די מענער פון ישראל איז נאך אבשלומען. ¹⁴און דוד האט געזאגט צו אלע זיינע קנעכט וואס מיט אים אין ירושלים: שטייט אויף, און לאמיר אנטלויפן, ווארום מיר וועלן ניט האבן קיין אנטרינונג פון אבשלומען. איילט זיך אוועק צוגיין, כדי ער זאל זיך ניט אונטעראייילן און אונדז אניאגן, און ברענגען אויף אונדז דאס ביז, און שלאגן די שטאט מיטן שארף פון שווערד. ¹⁵האבן די קנעכט פון מלך געזאגט צום מלך: אזוי ווי אלץ וואס מיין האר דער מלך וועט אויסדערוויילן! דא זיינען דינע קנעכט.

¹⁶איז ארויסגעגאנגען דער מלך, און זיין גאנץ הויזגעזינט נאך אים. און דער מלך האט איבערגעלאזן די צען קעפס-וויבער צו היטן דאס הויז. ¹⁷און דער מלך איז ארויסגעגאנגען, און דאס גאנצע פאלק נאך אים, און זיי האבן זיך אפגעשטעלט אין בית-מרחק. ¹⁸און אלע זיינע קנעכט זיינען אריבער-געגאנגען פארביי אים; און אלע כרתים און אלע פלתיים, און אלע גתער, זעקס הונדערט מאן וואס זיינען געקומען הינטער אים פון גת, זיינען אריבערגעגאנגען פארן מלך.

19הָאָט דער מלך געזאָגט צו אַתּוּן פּוֹן גַּת: צו וואָס זאָלסט דו אויך גיין מיט אונדז? קער זיך אום, און בלייב מיט דעם מלך, וואָרום דו ביסט אַ פּרעמדער, און אויך ביסטו אַ פאַרטריבענער אין דיין אָרט. 20ערשט נעכטן ביסטו געקומען, און היינט זאָל איך דיך מאַכן וואָגלען צו גיין מיט אונדז, בעת איך אַליין גיי ווהין מיר וועט זיך מאַכן? קער זיך אום, און קער אום דינע ברידער מיט דיר אין גענאָד און טריישאַפּט. 21הָאָט אַתּוּ געענטפּערט דעם מלך און האָט געזאָגט: אַזוי ווי גאָט לעבט, און אַזוי ווי מײן האַר דער מלך לעבט, אַז בלויז אין דעם אָרט וווּ מײן האַר דער מלך וועט זיין, סײַ צום טויט סײַ צום לעבן, נאָר דאָרטן וועט זיין דיין קנעכט! 22הָאָט דוד געזאָגט צו אַתּוּן: גיי און צי אַריבער. איז אַתּוּ פּוֹן גַּת אַריבערגעגאַנגען, און אַלע זײנע מענטשן, און אַלע קלײנע קינדער וואָס מיט אים.

23און דאָס גאַנצע לאַנד האָט געוויינט אויף אַ הויכן קול, ווען דאָס גאַנצע פּאָלק איז אַריבערגעגאַנגען; און דער מלך איז אַריבער דעם טײַך קדרון, און דאָס גאַנצע פּאָלק איז אַריבער געגאַנגען אַקעגן דעם וועג פּוֹן מדבר. 24און אָט אויך צדוק און אַלע לויים מיט אים, טראָגנדיק דעם אַרון פּוֹן גאָטס בונד. און זיי האָבן אַוועקגעשטעלט דעם אַרון פּוֹן גאָט—אויך אַבִּיָּתָר איז אַרויפגעגאַנגען—ביז דאָס גאַנצע פּאָלק האָט געענדיקט אַריבער גיין פּוֹן שטאָט.

25הָאָט דער מלך געזאָגט צו צדוקן: קער אום דעם אַרון פּוֹן גאָט אין שטאָט. אויב איך וועל געפינען לײַטזעליקייט אין די אויגן פּוֹן גאָט, וועט ער מיך אומקערן, און וועט מיך לאָזן וען אים און זיין ווינונג. 26און אויב ער וועט אַזוי זאָגן: „איך וויל דיך ניט“, דאָ בין איך, זאָל ער טאָן מיט מיר אַזוי ווי עס איז גוט אין זײנע אויגן. 27און דער מלך האָט געזאָגט צו צדוק דעם כּהֵן: זעסטו, קער זיך אום בשלום אין שטאָט, און אחימֶלֶךְ

דיין זון און יהונתן דער זון פון אביִתָרן, אײערע ביידנס זין, מיט אײך. ²⁸זעט, איך וועל זיך אויפהאלטן אין די פלוינען פון מדבר, ביז עס קומט פון אײך אַ וואַרט מיר אַנצוזאָגן.

²⁹און צדוק און אביִתָר האָבן אומגעקערט דעם אָרון פון גאָט קיין ירוּשָׁלַיִם, און זיי זיינען דאָרטן געבליבן. ³⁰און דוד איז אַרויפגעגאַנגען מיט דעם אַרויפגאַנג פון הר־הַנִּיזִים, אַרויפ־געגאַנגען און געוויינט, און זיין קאָפּ איז געווען פאַרדעקט, און ער איז געגאַנגען באַרוועס; און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט אים האָבן פאַרדעקט איטלאַכער זיין קאָפּ, און זיי זיינען אַרויפ־געגאַנגען, און אַרויפגייענדיק געוויינט.

³¹האָט מען דערציילט דודן, אזוי צו זאָגן: אַחיתּוֹפֶל איז צווישן די וואָס בינטעווען זיך מיט אַבְשָׁלוֹמען. און דוד האָט געזאָגט: איך בעט דיך, גאָט, באַנאַריש די עצה פון אַחיתּוֹפֶלן.

³²און עס איז געווען, ווי דוד איז געקומען ביז דעם שפיץ וואָס מע בוקט זיך דאָרטן צו גאָט, ערשט אים קומט אַנטקעגן חושי דער אַרכי, מיט זיין העמדל צעריסן, און ערד אויף זיין קאָפּ. ³³האָט דוד צו אים געזאָגט: אַז דו גייסט אַריבער מיט מיר, וועסטו זיין אויף מיר אַ לאַסט. ³⁴אַבער אַז דו וועסט זיך אין שטאַט אומקערן, און וועסט זאָגן צו אַבְשָׁלוֹמען: „איך וועל זיין דיין קנעכט, מלך; דיין פּאָטערס קנעכט בין איך געווען פון אַמאָל אָן, און אַצונד בין איך דיין קנעכט“, וועסטו מיר פאַר־שטערן די עצה פון אַחיתּוֹפֶלן. ³⁵און מיט דיר זיינען דאָך דאָרטן צדוק און אביִתָר די כהנים; איז, איטלאַך וואָרט וואָס דו וועסט הערן פון מלכס הויז, זאָלסטו דערציילן צדוק און אביִתָר די כהנים. ³⁶זע, דאָרטן זיינען דאָ מיט זיי זייערע ביידנס זין, אַחִימֶעץ צדוקס און יהונתן אביִתָרס, וועט איר דורך זיי מיר צושיקן איטלאַך וואָרט וואָס איר וועט הערן.

37 און חושי, דודס גוטער פריינט, איז געקומען אין שטאָט, ווען אַבש'לום האָט געזאָלט אַנקומען אין ירוש'לים.

טז 1 און ווי דוד איז געווען אַ ביסל אַוועקגעגאַנגען פון שפיץ, ערשט ציבאָ דער יונג פון מפיבוש'תן קומט אים אַנטקעגן מיט אַ פֿאַר געזאָטלטע אייזלען, און אויף זיי צוויי הונדערט ברויטן, און הונדערט בינטלאַך ראָזינקעס, און הונדערט בינטלאַך זומעראויבס, און אַ לאַגל וויין.

2 האָט דער מלך געזאָגט צו ציבאָן: צו וואָס זיינען די דאָזיקע ביי דיר? האָט ציבאָ געזאָגט: די אייזלען פֿאַר דעם מלכס הויד געזינט צום רייטן, און דאָס ברויט און די זומעראויבס פֿאַר די יונגען צום עסן, און דער וויין צום טרינקען פֿאַר דעם פֿאַר-שמאַכטן אין מדבר. 3 האָט דער מלך געזאָגט: און וווּ איז דיין האָרס זון? האָט ציבאָ געזאָגט צום מלך: אָן איז ער געבליבן אין ירוש'לים, וואָרום ער האָט געזאָגט: היינט וועט מיר דאָס הויז פון ישראל אומקערן די מלוכה פון מיין פֿאָטער. 4 האָט דער מלך געזאָגט צו ציבאָן: זע, אַלצדיג וואָס געהערט צו מפיבוש'תן איז דיין. האָט ציבאָ געזאָגט: איך בוק זיך; לאַמיר געפינען לייטועליקייט אין דייע אויגן, מיין האַר מלך.

5 און ווי דער מלך דוד איז געקומען ביז בַּחורים, ערשט פון דאָרטן גייט אַרויס אַ מאַן פון דער משפּחה פון שאַולס הויז, וואָס זיין נאָמען איז געווען שַמע'י דער זון פון גַראַן-גייט און שילט גייענדיק. 6 און ער האָט געוואָרפן מיט שטיינער אויף דודן, און אויף אַלע קנעכט פון מלך דודן; און דאָס גאַנצע פֿאָלק און אַלע גיבורים זיינען געווען פון זיין רעכטער זייט און פון זיין לינקער. 7 און אַזוי האָט שַמע'י געזאָגט, ווען ער האָט געשאַלטן: גיי אַרויס, גיי אַרויס, בלוטיקער מענטש און גידער-טרעכטיקער מענטש. 8 גאָט האָט אומגעקערט אויף דיר

אַלדאָס בלוט פון דעם הויז פון שאולן, וואָס דו ביסט געוואָרן
מלך אויף זיין אָרט, און גאָט האָט געגעבן די מלוכה אין דער
האַנט פון דיין זון אַבשָׁלֹומען. און אָט ביסטו אין דיין אומגליק,
ווייל אַ בלוטיקער מענטש ביסטו.

⁹האָט אַבישי דער זון פון צרויָהן געזאָגט צום מלך: פאַר-
וואָס זאָל דערדאָזיקער טויטער הונט שילטן מיין האָר דעם
מלך? לאַמִּיך, איך בעט דיך, אַריבערגיין, און איך וועל אים
דעם קאָפּ אַראָפּנעמען. ¹⁰האָט דער מלך געזאָגט: וואָס קער
איך זיך אָן מיט אַיך, זין פון צרויָהן? אויב ער שילט, איז דאָס
ווייל גאָט האָט אים געהייסן: שילט דודן; און ווער קען זאָגן:
פאַרוואָס טוסטו אַזוי?

¹¹און דוד האָט געזאָגט צו אַבישי און צו אַלע זיינע קנעכט:
זע, מיין זון וואָס איז אַרויס פון מיינע אינגעווייד זוכט מיין לעבן,
היינט ווי שוין אַצונד דער בנימינער? לאָזט אים, און זאָל ער
שילטן, וואָרום גאָט האָט אים געהייסן. ¹²אפּשר וועט גאָט זען
מיין אויג, און גאָט וועט מיר אומקערן גוטס פאַר זיין קללהן
היינטיקן טאָג.

¹³און דוד און זיינע מענטשן זיינען געגאַנגען אויפן וועג, און
שמעי איז געגאַנגען ביין זייט באַרג אַקעגן אים, געגאַנגען און
געשאַלטן, און געוואָרפן מיט שטיינער אַקעגן אים, און געשאַטן
מיט שטייב.

¹⁴און דער מלך און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט אים זיינען
אַנגעקומען מידע; און ער האָט זיך אָפּגערוט דאָרטן.
¹⁵און אַבשָׁלֹום און דאָס גאַנצע פּאָלק, די מענער פון ישראל,
זיינען אַנגעקומען קיין ירושָׁלַיִם, און אַחיתֹפֶל מיט אים.

¹⁶און עס איז געווען, אַז חושי דער אַרבי, דודס גוטער
פריינט, איז געקומען צו אַבשָׁלֹומען, האָט חושי געזאָגט צו
אַבשָׁלֹומען: לעבן זאָל דער מלך! לעבן זאָל דער מלך! ¹⁷האָט

אַבְשָׁלוֹם געזאָגט צו חוּשִׁין: איז דאָס דיין גינציקייט צו דיין גוטן פריינט? פאַרוואָס ביסטו נישט געגאַנגען מיט דיין גוטן פריינט? ¹⁸האַט חוּשִׁי געזאָגט צו אַבְשָׁלוֹמען: ניין! ניערט וועמען גאַט און דאָסדאָזיקע פאַלק און אַלע מענער פון ישׂראל האָבן אויס־דערוויילט, צו אים געהער איך, און מיט אים וויל איך בלייבן. ¹⁹און צווייטנס, וועמען וועל איך דינען? דאָך ביי זיין זון; אַזוי ווי איך האָב געדינט ביי דיין פּאָטער, אַזוי וועל איך זיין ביי דיר.

²⁰און אַבְשָׁלוֹם האָט געזאָגט צו אַחיתּוֹפֶלן: גיט אַייער עצה וואָס מיר זאָלן טאָן. ²¹האַט אַחיתּוֹפֶל געזאָגט צו אַבְשָׁלוֹמען: קום צו די קעפּסווייבער פון דיין פּאָטער, וואָס ער האָט געלאָזן צו היטן דאָס הויז. און אַז גאַנץ ישׂראל וועט הערן, אַז דו האָסט זיך פאַרמיאוסט ביי דיין פּאָטער, אַזוי וועלן שטאַרק ווערן די הענט פון אַלע וואָס מיט דיר.

²²האַט מען פאַרשפּרייט אַ געצעלט פאַר אַבְשָׁלוֹמען אויפן דאָך, און אַבְשָׁלוֹם איז געקומען צו די קעפּסווייבער פון זיין פּאָטער פאַר די אויגן פון גאַנץ ישׂראל.

²³און אַן עצה וואָס אַחיתּוֹפֶל האָט געעצהט, איז אין יענע טעג געווען אַזוי ווי אַ מענטש זאָל פּרעגן ביי דעם וואָרט פון גאָט. אַזוי איז געווען איטלאַכע עצה פון אַחיתּוֹפֶלן סיי ביי דודן סיי ביי אַבְשָׁלוֹמען.

יך ¹און אַחיתּוֹפֶל האָט געזאָגט צו אַבְשָׁלוֹמען: לאַמִּיך אַקאַרשט אויסקלייבן צוועלף טויזנט מאַן, און איך וועל אויפשטיין, און וועל נאַכיאַגן דודן די נאַכט. ²און איך וועל קומען אויף אים ווען ער איז מיד און אָפהענטיק, און וועל אים דערשרעקן, און דאָס גאַנצע פאַלק וואָס מיט אים וועט אַנטלויפן, און איך וועל דערשלאָגן דעם מלך אַליין; ³און איך וועל אומקערן צו

דיר דאָס גאַנצע פּאָלק. אַז אַלע וועלן זיך אומקערן [אַחוץ]
 דער מאַן וואָס דו זוכסט, וועט דאָס גאַנצע פּאָלק זיין אין פּריד.
⁴איז די זאך געווען גלייך אין די אויגן פון אַבש'לומען, און
 אין די אויגן פון אַלע עלטסטע פון ישראל. ⁵און אַבש'לום האָט
 געזאָגט: רוף אויך, איך בעט דיך, חושי דעם אַרבי, און לאָמיר
 הערן אויך וואָס אין זיין מויל.

⁶איז געקומען חושי צו אַבש'לומען, און אַבש'לום האָט צו
 אים געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: אַזוי ווי דאָסדאָזיקע וואָרט האָט
 אַחיתופֿל גערעדט. זאָלן מיר טאָן לויט זיין וואָרט אָדער ניט?
 רעד דו. ⁷האָט חושי געזאָגט צו אַבש'לומען: ניט גוט איז די
 עצה וואָס אַחיתופֿל עצהט דאָס מאָל. ⁸און חושי האָט געזאָגט:
 דו קענסט דיין פּאָטער און זיינע מענטשן, אַז ווי זיינען גיבורים,
 און ווי זיינען פּאַרביטערט אין געמיט, אַזוי ווי אַ בערנטע אין
 פעלד באַרויבט פון אירע יונגע; אויך איז דיין פּאָטער אַ מאַן
 פון מלחמה, און ער וועט ניט נעכטיקן מיטן פּאָלק. ⁹אָט איז
 ער אַצונד באַהאַלטן אין איינער פון די גריבער, אָדער אין
 איינעם פון די ערטער; און עס וועט זיין, אַז עמיצער וועט אין
 זיי אַריינפאַלן אין אָנהייב, און אַ הערער וועט הערן, וועט ער
 זאָגן: אַ מפּלה איז געווען צווישן דעם פּאָלק וואָס הינטער
 אַבש'לומען. ¹⁰און אַפילו דער וואָס איז אַ העלדישער יונג,
 וואָס זיין האַרץ איז אַזוי ווי דאָס האַרץ פון אַ לייב, וועט אין
 גאַנצן צעגאַנגען ווערן, וואָרום גאַנץ ישראל ווייס אַז דיין פּאָטער
 איז אַ גיבור, און די וואָס מיט אים זיינען העלדישע יונגען.
¹¹אַבער איך עצה אַז איינגעזאַמלט זאָל איינגעזאַמלט ווערן
 גאַנץ ישראל אַרום דיר, פון דן און ביז באַר־שבע, אַזוי ווי דער
 זאַמד וואָס ביים ים אין פּילקייט, און דו אליין זאָלסט גיין אין
 מלחמה. ¹²און אַז מיר וועלן קומען אויף אים אין איינעם פון
 די ערטער וואָס ער געפינט זיך דאָרטן, וועלן מיר זיך אַראָפֿֿ

לאָזן אויף אים, אַזוי ווי עס פּאַלט דער טוי אויף דער ערד; און פון אים און פון אַלע מענטשן וואָס מיט אים, וועט אַפילו איינער ניט בלייבן. ¹³ און אַז ער וועט זיך אַריינקלייבן אין שטאַט, וועלן גאַנץ ישראל לאָזן אַרויפטראַגן צו יענער שטאַט שטריק, און מיר וועלן עס אַראָפּשלעפּן אין טאַל, ביז דאָרטן וועט זיך אַפילו אַ שטיינדל ניט געפינען.

¹⁴ האָט געזאָגט אַבשָׁלוֹם און אַלע מענער פון ישראל: די עצה פון חושי דעם אַרכי איז בעסער ווי די עצה פון אַחיתּוֹפֶלֶן. וואָרום גאָט האָט באַשערט צו פאַרשטערן די גוטע עצה פון אַחיתּוֹפֶלֶן, כדי גאָט זאָל ברענגען דאָס בייז אויף אַבשָׁלוֹמען. ¹⁵ און חושי האָט געזאָגט צו צְדוֹק און צו אַבְיָתָר די כַּהֲנִים: אַזוי און אַזוי האָט אַחיתּוֹפֶלֶן געעצָהט אַבשָׁלוֹמען און די עלטסטע פון ישראל, און אַזוי און אַזוי האָב איך געעצָהט. ¹⁶ און אַצוֹנָד, שיקט אויף גיך און זאָגט אָן דודן, אַזוי צו זאָגן זאָלסט ניט נעכטיקן דִי נאַכט אין די פּלוינען פון מדבר, נאָר אַריבערגיין מוסטו אַריבערגיין, כדי דער מלך און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט אים זאָלן ניט אומגעבראַכט ווערן.

¹⁷ און יְהוֹנָתָן און אַחִימֶעֶץ זיינען געשטאַנען אין עֵינ־רֹגֶל, און אַ דינסט פּלעגט גיין און זיי דערציילן, און זיי פּלעגן גיין און דערציילן דעם מלך דודן; וואָרום זיי האָבן זיך ניט געטאַרט ווייזן אַריינצוקומען אין שטאַט.

¹⁸ האָט זיי אַ אינגל דערזען, און ער האָט דערציילט אַבשָׁלוֹמען. זיינען זיי בייִדע אויף גיך אַוועק, און זיינען געקומען צו דעם הויז פון אַ מאַן אין בַּחֲוָרִים; און ער האָט געהאַט אַ ברונעם אין זיין הויף, האָבן זיי אַראָפּגענידערט אַהין. ¹⁹ און די פרוי האָט גענומען און האָט אַריבערגעשפּרייט אַ דעקע איבער דער עפענונג פון ברונעם, און האָט אויסגעשפּרייט דערויף גריץ, און קיין זאַך איז ניט געווען קאַנטיק. ²⁰ און

אַבְשָׁלוֹם קִנְעֵכֶט זײַנען געקומען צו דער פֿרוי אין הויז, און
האַבן געזאָגט: וווּ זײַנען אַחִימֶעץ און יְהוֹנָתָן? הָאָט די פֿרוי צו זײ
געזאָגט: זײ זײַנען אַרײַבערגעגאַנגען דעם וואַסערשטראָם.
הָאָבן זײ געזוכט, און הָאָבן נײַט געפֿונען; און זײ הָאָבן זיך אומ־
געקערט קײַן ירוּשָׁלַיִם.

²¹ און עס איז געווען נאָך זײַער אַוועקגײן, זײַנען זײ אַרױפ־
געקומען פֿון ברוּנעם, און זײַנען געגאַנגען און הָאָבן דערצײלט
דעם מלך דודן, און זײ הָאָבן געזאָגט צו דודן: שטײט אױף און
גײט אַרײַבער אױף גיך דעם וואַסער, וואָרום אַזױ הָאָט אַחִיתוֹפֶּל
געעצהט אַקעגן אײך.

²² איז אױפֿגעשטאַנען דוד און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט
אים, און זײ זײַנען אַרײַבערגעגאַנגען דעם יַרְדֵּן; בײַן לײכט פֿון
פֿרימאַרגן הָאָט צומאַל אײַנער נײַט געפֿעלט וואָס איז נײַט
אַרײַבערגעגאַנגען דעם יַרְדֵּן.

²³ און אַחִיתוֹפֶּל הָאָט געזען אַז זײַן עצה איז נײַט געטאַן
געוואָרן, און ער הָאָט אָנגעזאָלט דעם אײזל, און איז אױפֿ־
געשטאַנען, און איז אַוועק צו זײַן הויז, צו זײַן שטאַט, און ער הָאָט
געזאָגט זײַן צוּנאָה צו זײַן הויגעזײַט, און הָאָט זיך אױפֿגעהאַנגען;
און ער איז געשטאַרבן, און איז באַגראָבן געוואָרן אין דעם קבר
פֿון זײַן פּאָטער.

²⁴ און דוד איז אָנגעקומען קײַן מַחֲנֵים; און אַבְשָׁלוֹם איז
אַרײַבערגעגאַנגען דעם יַרְדֵּן, ער און אַלע מענער פֿון ישראֵל
וואָס מיט אים. ²⁵ און עַמְשָׁאן הָאָט אַבְשָׁלוֹם אױפֿגעזעצט אױף
יֹאָבֶס אָרט אײַבערן חײל. און עַמְשָׁא איז געווען דער זון פֿון
אַ מַאֵן מיטן נאָמען יתְרָא דער ישראֵלי, וואָס איז געקומען צו
אַבִּיגַל דער טאָכטער פֿון נֹחֶשֶׁן, אַ שוועסטער פֿון צרוּיָה, יֹאָבֶס
מוטער. ²⁶ און ישראֵל און אַבְשָׁלוֹם הָאָבן געלאַגערט אין לאַנד
גלְעָד.

27 און עס איז געווען, ווי דוד איז אָנגעקומען קיין מחנים, אזוי [האַט] שובי דער זון פון נחשן, פון רבֿה פון די קינדער פון עמון, און מכיר דער זון פון עמיאלן, פון לו־דבר, און ברזלי דער גלְדער פון רוגלים, 28 געבראַכט בעטגעוואַנט, און בעקנס, און ליימענע פלים, און ווייץ און גערשטן, און מעל, און געברענטע זאַנגען, און בעבלאַך, און לינדון, און געברענטע אַרבעס, 29 און האַניק, און שמאַנט, און שאַף, און רינדערנע קעז, פאַר דודן און פאַר דעם פּאָלק וואָס מיט אים, צום עסן; וואָרום זיי האָבן געזאָגט: דאָס פּאָלק איז הונגעריק און מיד און דאַרשטיק אין דער מדבר.

יח און דוד האָט איבערגעציילט דאָס פּאָלק וואָס מיט אים, און ער האָט געמאַכט איבער זיי הויפטלייט פון טויזנט און הויפטלייט פון הונדערט. 2 און דוד האָט געשיקט דאָס פּאָלק, אַ דריטל אונטער דער האַנט פון יואָבן, און אַ דריטל אונטער דער האַנט פון אַבישי דעם זון פון צרויָהן, יואָבס ברודער, און אַ דריטל אונטער דער האַנט פון אַתין פון גת. און דער מלך האָט געזאָגט צום פּאָלק: אַרויסגיין וועל איך אויך אַרויסגיין מיט אַיך. 3 האָט דאָס פּאָלק געזאָגט: זאָלסט ניט אַרויסגיין; וואָרום אויב אַנטלויפן וועלן מיר אַנטלויפן, וועט מען אויף אונדז ניט לייגן קיין אַכט, און אַפילו אַ העלפט פון אונדז זאָלן אומקומען, וועט מען אויף אונדז ניט לייגן קיין אַכט; אָבער דו ביסט אַצונד אזוי ווי צען טויזנט פון אונדז; איז אַצונד בעסער, אַז דו זאָלסט אונדז ויין צו הילף פון שטאַט. 4 האָט דער מלך צו זיי געזאָגט: וואָס איז גוט אין אַייערע אויגן, וועל איך טאָן. און דער מלך האָט זיך געשמעלט ביין זייט פון טויער, און דאָס גאַנצע פּאָלק איז אַרויסגעגאַנגען אין הונדערטן און אין טויזנטן.

⁵און דער מלך האָט באַפוילן יואָבן און אַבישין און אַתּין, אַזוי צו זאָגן: זייט מיר געלאָסן מיט דעם יונג, מיט אַבשלוֹמען. און דאָס גאַנצע פּאָלק האָט געהערט ווי דער מלך האָט באַפוילן אַלע הויפטלייט וועגן אַבשלוֹמען.

⁶און דאָס פּאָלק איז אַרויסגעגאַנגען אין פעלד אַקעגן ישׂראל, און די מלחמה איז געווען אין וואַלד פון אפרים. ⁷און דאָס פּאָלק פון ישׂראל איז דאָרטן געשלאָגן געוואָרן פאַר די קנעכט פון דודן, און דאָרטן איז געווען אַ גרויסער שלאַק אין יענעם טאָג—צוואַנציק טויזנט. ⁸וואָרום די מלחמה איז דאָרטן געווען פאַרשפּרייט אויפן געזיכט פון גאַנצן לאַנד; און דער וואַלד האָט פאַרצערט פון פּאָלק מער ווי די שווערד האָט פאַרצערט אין יענעם טאָג.

⁹און אַבשלוֹם האָט זיך געטראָפּן פאַר די קנעכט פון דודן. און אַבשלוֹם איז געריטן אויף אַ מוילאייזל, איז דער מוילאייזל געקומען אונטער דעם געצווייג פון אַ גרויסן אייכנבוים, און זיין קאָפּ האָט זיך אָנגעכאַפט אָן דעם אייכנבוים, און ער איז געבליבן צווישן הימל און ערד; און דער מוילאייזל וואָס אונטער אים איז אַוועק. ¹⁰האָט דערזען איינער אַ מאַן, און ער האָט דערציילט יואָבן און געזאָגט: אָן האָב איך געזען אַבשלוֹמען הענגען אויפן אייכנבוים. ¹¹האָט יואָב געזאָגט צו דעם מאַן וואָס האָט אים דערציילט: און אַז דו האָסט געזען, טאָ פאַרוואָס האָסטו אים ניט דערשלאָגן דאָרטן צו דער ערד? און אויף מיר וואָלט געווען דיר צו געבן צען זילבערשטיק און אַ גאַרטל. ¹²האָט דער מאַן געזאָגט צו יואָבן: אַפילו ווען איך קריג אַפּגעווינגן אויף מיינע הענט טויזנט זילבערשטיק, וועל איך ניט אויסשטרעקן מיין האַנט אויף דעם מלכס זון, וואָרום פאַר אונדזערע אויערן האָט דער מלך באַפוילן דיר און אַבישין און אַתּין, אַזוי צו זאָגן: זייט אַפּגעהיט, ווער עס זאָל ניט זיין,

מיט דעם יונג, מיט אַבְשָׁלוֹמֶען. ¹³אָדער אַז איך זאָל באַגײן אַ פּאַלשקײט אַקעגן מײן זעל, וועט קײן זאַך נײט בלײבן פּאַר-הוילן פּוֹן דעם מלך, און דו וועסט שטײן פּוֹן דער ווײטן.

¹⁴הָאָט יוֹאָב געזאָגט: איך קען זיך דאָ אַזוי נײט אויפּהאַלטן מיט דיר. און ער האָט גענומען דרײַ וואַרפּשפּיזן אין זײן האַנט, און האָט זײ אַרײַנגעשטאַכן אין אַבְשָׁלוֹמ׳ס האַרצן, ווען ער האָט נאָך געלעבט אין מיטן אײכנבוים. ¹⁵און צען יונגען, יוֹאָבס וואַפּנטרעגער, האָבן זיך אַרומגעשטעלט, און האָבן געשלאָגן אַבְשָׁלוֹמֶען און אים געטײט.

¹⁶און יוֹאָב האָט געבלאָזן אין שופּר, און דאָס פּאַלק האָט זיך אומגעקערט פּוֹן נאַכיאָגן ישראל, וואַרום יוֹאָב האָט צוריק-געהאַלטן דאָס פּאַלק. ¹⁷און זײ האָבן גענומען אַבְשָׁלוֹמֶען, און האָבן אים אַרײַנגעוואַרפּן אין וואַלד אין דער גרויסער גרוב. און זײ האָבן אויפּגעשטעלט איבער אים אַ זײער גרויסן הויפּף, שטײנער. און גאַנץ ישראל זײנען אַנטלאָפּן, איטלאַכער צו זײנע געצעלטן.

¹⁸און אַבְשָׁלוֹם האָט נאָך בײַ זײן לעבן גענומען און זיך אויפּ-געשטעלט דעם זײלשטײן וואָס אין מלכס טאַל; וואַרום ער האָט געזאָגט: איך האָב נײט קײן זון צו דערמאַנען מײן נאָמען. און ער האָט גערופּן דעם זײלשטײן אויף זײן נאָמען, און מע רופּט אים אַבְשָׁלוֹם אַנדענק בײַ אויף הײנטיקן טאַג.

¹⁹און אַחימֶעץ דער זון פּוֹן צְדוֹקן האָט געזאָגט: לאָמײך אַקאַרשט לויפּן און אַנוואַגן דעם מלך, אַז גאָט האָט זיך אָפּ-גערעכנט פּאַר אים פּוֹן דער האַנט פּוֹן זײנע פּײנט. ²⁰הָאָט יוֹאָב צו אים געזאָגט: ביסט נײט אַ בעל-בשורה הײנטיקן טאַג; וועסט אַנוואַגן אַן אַנדער טאַג, אָבער הײנטיקן טאַג זאָלסטו נײט אַנוואַגן, אַזוי ווי דעם מלכס זון איז טױט.

²¹און יוֹאָב האָט געזאָגט צו דעם פּוּשי: גײ דערצײל דעם

מלך וואָס דו האָסט געזען. האָט דער כּושי זיך געבוקט צו יואָבן, און איז אַוועקגעלאָפּן.

²² און אחימעץ דער זון פון צדוקן האָט ווידער אַ מאָל געזאָגט צו יואָבן: זאָל זיין וואָס וועט זיין, לאַמיר אויך, איך בעט דיך, לויפן נאָך דעם כּושי. האָט יואָב געזאָגט: נאָך וואָס דען זאָלסטו לויפן, מיין זון, אַז די בשורה וועט דיר גאַרניט אַייני ברענגען? ²³ „אַבער זאָל זיין וואָס וועט זיין, איך וועל לויפן.“ האָט ער צו אים געזאָגט: לויף. און אחימעץ איז געלאָפּן מיטן וועג פון דער [ירדן] געגנט, און ער האָט אַריבערגעיאָגט דעם כּושי.

²⁴ און דוד איז געזעסן צווישן די צוויי טויערן, און דער וועכטער איז אַרויפגעגאַנגען אויף דעם דאַך פון טויער, אויף דער מויער, און ער האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן, ערשט אַ מאָן לויפט אַליין. ²⁵ האָט דער וועכטער אויסגערופּן, און אַנגעזאָגט דעם מלך. האָט דער מלך געזאָגט: אויב ער איז אַליין, איז אַ בשורה אין זיין מויל. און יענער איז געקומען אַלץ נענטער. ²⁶ האָט דער וועכטער געזען אַן אַנדער מאָן לויפן, און דער וועכטער האָט אויסגערופּן צום טויערמאַן און געזאָגט: זע, אַ מאָן לויפט אַליין. האָט דער מלך געזאָגט: דער אויך איז אַן אַנזאָגער.

²⁷ האָט דער וועכטער געזאָגט: איך דערקען דאָס לויפן פון ערשטן אַזוי ווי דאָס לויפן פון אחימעץ דעם זון פון צדוקן. האָט דער מלך געזאָגט: אַ גוטער מענטש איז ער, און מיט אַ גוטער בשורה קומט ער.

²⁸ האָט אחימעץ גערופּן און האָט געזאָגט צום מלך: פּריד! און ער האָט זיך געבוקט צום מלך מיט זיין פנים צו דער ערד, און האָט געזאָגט: געלויבט איז יהוה דיין גאָט וואָס האָט איבער געענטפערט די מענטשן וואָס האָבן אויפגעהויבן זייער האַנט

אויף מיין האר דעם מלך. ²⁹האָט דער מלך געזאָגט: איז פריד צו דעם יונג, צו אַבשלוֹמען? האָט אַחימֶעץ געזאָגט: איך האָב געזען אַ גרויסן טומל ווען יואָב האָט אַוועקגעשיקט דעם מלכס קנעכט, און מיך דיין קנעכט, אָבער איך האָב ניט געוויסט וואָס. ³⁰האָט דער מלך געזאָגט: דריי זיך אום, שטעל זיך דאָ. האָט ער זיך אומגעדרײט, און איז געשטאַנען.

³¹ערשט דער פושי קומט אָן; און דער פושי האָט געזאָגט: זאָל אַ בשורה האָבן מיין האר דער מלך, אַז גאָט האָט זיך היינט אָפּגערעכנט פאַר דיר פון דער האַנט פון אַלע וואָס זיינען אויפֿ־געשטאַנען אויף דיר. ³²האָט דער מלך געזאָגט צו דעם פושי: איז פריד צו דעם יונג, צו אַבשלוֹמען? האָט דער פושי געזאָגט: זאָל ווערן פון די שוֹנאים פון מיין האר דעם מלך, און פון אַלע וואָס זיינען אויפּגעשטאַנען אויף דיר צום בײזן, ווי פון דעם יונג.

ד ¹האָט דער מלך אויפּגעציטערט, און ער איז אַרויפֿ־געגאַנגען אין דער אויבערשטוב פון טויער, און האָט געוויינט; און גײענדיק האָט ער אַזוי געזאָגט: מיין זון אַבשלוֹם, זון מײנער, אַבשלוֹם מיין זון! הלוואי וואָלט איך געשטאַרבן אַנשטאָט דיר, אַבשלוֹם מיין זון, זון מײנער!

²איז אָנגעזאָגט געוואָרן יואָבן: זע, דער מלך וויינט, און ער טרויערט אויף אַבשלוֹמען.

³און די ישועה אין יענעם טאָג איז געוואָרן צו טרויער פאַר דעם גאַנצן פאָלק, וואָרום דאָס פאָלק האָט געהערט אין יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן: דער מלך איז באַקלעמט וועגן זיין זון. ⁴און דאָס פאָלק איז אין יענעם טאָג זיך גנבענדיק אַריינגעקומען אין שטאָט, אַזוי ווי דאָס פאָלק גנבעט זיך פאַרשעמטערהייט ווען זיי אַנטלויפן אין אַ מלחמה.

⁵און דער מלך האָט אַיינגעוויקלט זיין פנים, און דער מלך

הָאָט געשריען אויף אַ הויכן קול: מיין זון אַבְשָׁלוֹם, אַבְשָׁלוֹם
מיין זון, זון מיינער!

⁶איז יואב געקומען צום מלך אין הויז, און האָט געזאָגט:
הָאָסט היינט פאַרשעמט דעם פנים פון אַלע דייע קנעכט וואָס
האָבן היינט געראַטעוועט דיין לעבן, און דאָס לעבן פון דייע
זין און דייע טעכטער, און דאָס לעבן פון דייע ווייבער, און
דאָס לעבן פון דייע קעפסווייבער, ליב צו האָבן דייע פיינט,
און פיינט צו האָבן דייע ליבהאָבער. וואָרום האָסט היינט
געלאָזט וויסן, אַז ביי דיר זיינען ניטאָ קיין הויפטלייט און קיין
קנעכט; ווייל היינט ווייס איך, אַז ווען אַבְשָׁלוֹם לעבט, און מיר
אַלע זיינען היינט טויט, וואָלט דענסמאָל געווען רעכט אין דייע
אויגן. ⁸און אַצונד, שטיי אויף, גיי אַרויס, און רעד צום האַרצן
פון דייע קנעכט, וואָרום איך שווער ביי גאָט, אַז דו גייסט ניט
אַרויס, אויב אַ מענטש וועט ביי דיר בלייבן די נאַכט! און דאָס
וועט דיר זיין ערגער ווי אַלדאָס ביז וואָס איז געקומען אויף
דיר פון דיין יוגנט אָן ביז אַצונד.

⁹איז דער מלך אויפגעשטאַנען, און ער האָט זיך געזעצט
אין טויער, און דעם גאַנצן פאָלק האָט מען אָנגעזאָגט, אַזוי צו
זאָגן: זעט, דער מלך זיצט אין טויער. און דאָס גאַנצע פאָלק
איז געקומען פאַרן מלך.

און אַז ישראל איז אַנטלאָפן איטלאַכער צו זיינע געצעלטן,
¹⁰הָאָט דאָס גאַנצע פאָלק אין אַלע שבטים פון ישראל געטענהט,
אַזוי צו זאָגן: דער מלך האָט אונדז מציל געווען פון דער האַנט
פון אונדזערע פיינט, און ער האָט אונדז געראַטעוועט פון דער
האַנט פון די פלשתים, און אַצונד איז ער אַנטלאָפן פון לאַנד
פון וועגן אַבְשָׁלוֹמען. ¹¹און אַבְשָׁלוֹם, וואָס מיר האָבן געזאָלבת
איבער אונדז, איז אומגעקומען אין דער מלחמה, היינט פאַר-
וואָס שווייגט איר וועגן אומקערן דעם מלך?

¹²און דער מלך דוד האָט געשיקט צו צָדוֹק און צו אַבְיָתָר די כהנים, אַזוי צו זאָגן: רעדט צו די עלטסטע פון יהודה, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס זאָלט איר זיין די לעצטע אומצוקערן דעם מלך אין זיין הויז?—וואָרום דאָס וואָרט פון גאַנץ ישראל איז אָנגעקומען צום מלך אין זיין הויז?—¹³מיינע ברידער זייט איר, מייַן בייַן און מייַן פלייש זייט איר, און פאַרוואָס זאָלט איר זיין די לעצטע אומצוקערן דעם מלך? ¹⁴און צו עַמְשָׁאן זאָלט איר זאָגן: מייַן בייַן און מייַן פלייש ביסטו דאָך. זאָל מיר גאָט טאָן אַזוי און נאָך מער, אויב דו וועסט ניט זיין בייַ מיר אַלע טעג דער חיל־פירער אויף יוֹאָבס אָרט!

¹⁵און ער האָט צוגענייגט דאָס האַרץ פון אַלע מענער פון יהודה אַזוי ווי אייַן מאַן. און זיי האָבן געשיקט צום מלך: קער זיך אום דו און אַלע דייַנע קנעכט.

¹⁶האָט דער מלך זיך אומגעקערט, און ער איז געקומען ביזן יַרדן. און יהודה איז געקומען קיין גלְגַל צו גיין אַנטקעגן דעם מלך, כדי אַריבערצופירן דעם מלך איבערן יַרדן.

¹⁷און שמעי דער זון פון גראָן, דער בנימינער, וואָס פון בחורים, האָט געאַיילט און אַראָפּגענידערט מיט די מענער פון יהודה אַנטקעגן דעם מלך דוד; ¹⁸און מיט אים טויונט מאַן פון בנימין, און ציבאָ, שאולס קנעכט, און זיינע פופצן זין און זיינע צוואַנציק קנעכט מיט אים. און זיי זיינען אַריבער דעם יַרדן פאַרן מלך. ¹⁹און דער פראָם איז אַריבערגעקומען, כדי אַריבערצופירן דעם מלכס הויגעזינט, און צו טאָן וואָס איז גוט אין זיינע אויגן. איז שמעי דער זון פון גראָן געפאַלן פאַרן מלך, ווען ער האָט געוואָלט אַריבערגיין דעם יַרדן. ²⁰און ער האָט געזאָגט צום מלך: זאָל מייַן האַר מיר ניט צורעכענען אַ זינד, און זאָלסט ניט דערמאָנען וואָס דיין קנעכט האָט פאַרבראַכן אין דעם טאָג וואָס מייַן האַר דער מלך איז אַרויסגעגאַנגען פון

ירושל'ים, אָז דער מלך זאָל זיך דאָס נעמען צום האַרצן.
 21 וואָרום דיין קנעכט ווייס אַז איך האָב געווינדיקט, און אָט בין
 איך געקומען היינט דער ערשטער פון גאַנצן הויז פון יוסף,
 אַראָפּצווינדערן אַנטקעגן מיין האַר דעם מלך.

22 האָט זיך אָפּגערופּן אַבישי דער זון פון צרוינהן, און האָט
 געזאָגט: זאָל ניט שמעי געטייט ווערן דערפאַר וואָס ער האָט
 געשאַלטן דעם געזאַלבטן פון גאָט? 23 האָט דוד געזאָגט: וואָס
 קער איך זיך אָן מיט אַיך, איר זיין פון צרוינהן, אַז איר זאָלט
 מיר היינט זיין פאַר אַ שטער? זאָל היינט געטייט ווערן אַ מענטש
 פון ישׂראל? וואָרום פאַרוואָר, ערשט ווייס איך אַז היינט בין
 איך אַ מלך איבער ישׂראל.

24 און דער מלך האָט געזאָגט צו שמעי: וועסט ניט שטאַרבן.
 און דער מלך האָט אים געשוואָרן.

25 און מפּיבוֹשֶׁת, שאַולס זון, האָט אַראָפּגענידערט אַנטקעגן
 דעם מלך, און ער האָט ניט צורעכט געמאַכט זיינע פּיס, און
 ניט צורעכט געמאַכט זיינע וואָנסעס, און זיינע קליידער ניט
 געוואַשן, פון דעם טאָג וואָס דער מלך איז אַוועקגעגאַנגען ביי
 דעם טאָג וואָס ער איז צוריקגעקומען בשלום.

26 און עס איז געווען, אַז ער איז געקומען קיין ירושל'ים דעם
 מלך אַנטקעגן, האָט דער מלך צו אים געזאָגט: פאַרוואָס ביסטו
 ניט געגאַנגען מיט מיר, מפּיבוֹשֶׁת? 27 האָט ער געזאָגט: מיין האַר
 מלך, מיין קנעכט האָט מיך גענאַרט, וואָרום דיין קנעכט האָט
 געזאָגט: איך וועל מיר אָנוואַלטען די אייזעלין, און וועל רייטן
 אויף איר, און וועל גיין מיטן מלך; ווייל דיין קנעכט איז אַ
 הינקעדיקער. 28 און ער האָט אָנגערעדט אויף דיין קנעכט פאַר
 מיין האַר דעם מלך, אָבער מיין האַר דער מלך איז אַזוי ווי אַ
 מלאך פון גאָט; דרום טו וואָס איז גוט אין דינע אויגן. 29 וואָרום
 דאָס גאַנצע הויז פון מיין פאָטער איז ניט אַנדערש ווי ווערט

געווען דעם טויט ביי מיין האַר דעם מלך, פון דעסטוועגן האָסטו געמאַכט דיין קנעכט צווישן די וואָס עסן ביי דיין טיש, און וואָסער רעכט האָב איך נאָך, צומאָל זיך נאָך צו קלאָגן פאַרן מלך?

³⁰האָט דער מלך צו אים געזאָגט: צו וואָס נאָך זאָלסטו רעדן דייןע רייד? איך הייס: דו און ציבאָ זאָלט זיך טיילן מיטן פעלד. ³¹האָט מפּיבושָת געזאָגט צום מלך: זאָל ער אויך דאָס גאַנצע צונעמען, נאָכדעם אָו מיין האַר דער מלך איז געקומען בשלום אין זיין הויז.

³²און בַּרזלי דער גלעָדער האָט אַראָפּגענידערט פון רוגלים, און ער איז אַריבערגעגאַנגען מיטן מלך צום יַרדן, כדי אים צו באַלייטן איבערן יַרדן. ³³און בַּרזלי איז געווען זייער אַלט, אַ מאַן פון אַכציק יאָר; און ער האָט אויסגעהאַלטן דעם מלך ווען ער איז געזעסן אין מחנים, וואָרום ער איז געווען זייער אַ רייכער מאַן.

³⁴האָט דער מלך געזאָגט צו בַּרזלין: קום דו אַריבער מיט מיר, און איך וועל דיך אויסהאַלטן ביי מיר אין ירושלים. ³⁵האָט בַּרזלי געזאָגט צום מלך: ווי פיל נאָך זיינען די טעג פון די יאָרן פון מיין לעבן, אָו איך זאָל אַרויפגיין מיטן מלך קיין ירושלים? ³⁶איך בין היינט אַ מאַן פון אַכציק יאָר; וועל איך דען וויסן צווישן גוטס און שלעכטס? וועט דען דיין קנעכט שפירן אַ טעם אין וואָס איך וועל עסן און וואָס איך וועל טרינקען? קען איך דען נאָך הערן דעם קול פון זינגערס און זינגערנס? און צו וואָס זאָל דיין קנעכט נאָך זיין צו לאָסט אויף מיין האַר דעם מלך? ³⁷קוים קען דיין קנעכט אַריבערגיין דעם יַרדן מיטן מלך; און נאָך וואָס זאָל מיר דער מלך פאַרגעלטן דיִדאָזיקע פאַר־געלטונג? ³⁸זאָל, איך בעט דיך, דיין קנעכט זיך אומקערן, און לאַמיך שטאַרבן אין מיין שטאָט ביים קבר פון מיין פאָטער און

מײן מוטער. אָבער אָט איז דיין קנעכט כּמָהם, זאָל ער אַריבערגיין מיט מײן האַר דעם מלך, און טו מיט אים וואָס איז גוט אין דיײנע אויגן.

³⁹האָט דער מלך געזאָגט: זאָל כּמָהם אַריבערגיין מיט מיר, און איך וועל טאָן מיט אים וואָס איז גוט אין דיײנע אויגן; און אַלץ וואָס דו וועסט פאַרלאַנגען פון מיר, וועל איך דיר טאָן.
⁴⁰און דאָס גאַנצע פּאָלק איז אַריבערגעגאַנגען דעם יַרדן, און דער מלך איז אַריבערגעגאַנגען. און דער מלך האָט געקוישט בַּרזלִין, און האָט אים געבענטשט. און ער האָט זיך אומגעקערט אין זײן היים.

⁴¹און דער מלך איז אַריבערגעגאַנגען קיין גלגל, און כּמָהם איז אַריבערגעגאַנגען מיט אים, און דאָס גאַנצע פּאָלק פון יהודה, און אויך אַ העלפט פון דעם פּאָלק פון ישראל, האָבן אַריבערגעפירט דעם מלך.

⁴²ערשט אַלע מענער פון ישראל זײנען געקומען צום מלך, און זײ האָבן געזאָגט צום מלך: פאַרוואָס האָבן דו אַוועק געגנבעט אונדזערע ברידער, די מענער פון יהודה, און האָבן אַריבערגעפירט דעם מלך און זײן הויזגעזינט איבערן יַרדן, און אַלע מענטשן פון דודן מיט אים? ⁴³האָבן אַלע מענער פון יהודה געענטפערט די מענער פון ישראל: ווייל דער מלך איז אונדז אַ קרוב. און פאַרוואָס דען פאַרדריסט אײך אויף דער-דאָזיקער זאַך? האָבן מיר דען עסן געגעסן פון דעם מלכס? צי איז אונדז אַ געשאַנק געשאַנקען געוואָרן? ⁴⁴האָבן די מענער פון ישראל געענטפערט די מענער פון יהודה, און געזאָגט: מיר האָבן צען חלקים אין מלך, און מיר זײנען אויך בילכער אויף דודן פון אײך, היינט פאַרוואָס האָט איר אונדז צו קליין געמאַכט? און איז ניט אונדזער וואָרט געווען דאָס ערשטע אומצוקערן אונדזער מלך?

און די ווערטער פון די מענער פון יהודה זיינען געווען
האַרטער ווי די ווערטער פון די מענער פון ישראל.

ב יאון דאָרטן האָט זיך געטראָפן אַ נידערטרעכטיקער מאַן
וואָס זיין נאָמען איז געווען שָׁבַע דער זון פון בְּכָרִין, אַ מאַן
אַ בנימינער; האָט ער געבלאָזן אין שופּר, און האָט געזאָגט:
מיר האָבן ניט קיין חלק אין דודן,

און מיר האָבן ניט קיין ירושה אין דעם זון פון ישׁין.

איטלאַכער צו זיינע געצעלטן, ישראל!

²און אַלע מענער פון ישראל זיינען אַוועקגעגאַנגען פון
הינטער דודן נאָך שָׁבַע דעם זון פון בְּכָרִין, נאָר די מענער פון
יהודה זיינען געווען באַהעפט אָן זייער מלך, פון ירדן און ביז
ירוּשָׁלַיִם.

³און דוד איז געקומען אין זיין הויז אין ירוּשָׁלַיִם; און דער
מלך האָט גענומען די צען קעפּסווייבער וואָס ער האָט געלאָזן
צו היטן דאָס הויז, און ער האָט זיי אַריינגעזעצט אין אַ וואַכהויז,
און האָט זיי אויסגעהאַלטן, אָבער ער איז צו זיי ניט געקומען.
און זיי זיינען געווען אַיינגעשפּאַרט ביז דעם טאָג פון זייער טויט,
לעבעדיקע אַלמנות.

⁴און דער מלך האָט געזאָגט צו עַמְשָׂאן: רוף מיר צונויף די
מענער פון יהודה אין דריי טעג, דערנאָך שטעל זיך דו דאָ.

⁵איז עַמְשָׂא געגאַנגען צונויפּרופן יהודה, און ער האָט זיך
געזאַמט איבער דער צייט וואָס ער האָט אים געשטעלט. ⁶האָט
דוד געזאָגט צו אַבישין: אַצונד וועט אונדו שָׁבַע דער זון פון
בְּכָרִין אָנטאָן מער שלעכטס ווי אַבְשָׁלוֹם. דו נעם די קנעכט פון
דיין האַר, און יאָג אים נאָך, טאָמער געפינט ער באַפעסטיקטע
שטעט, און וועט זיך אַרויסמאַכן פון אינדזערע אויגן.

⁷זיינען אַרויסגעגאַנגען הינטער אים די מענטשן פון יואָבן,

און די פֿרתיס און די פֿלתיס, און אַלע גיבורים, און זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿון ירושלים נאַכצווייאַגן שְׁבַע דעם זון פֿון בְּכָרִין.⁸ ווי זיי זיינען ביים גרויסן שטיין וואָס אין גִּבְעוֹן, אַזוי איז עֲמֶשָׁא אָנגעקומען אַנטקעגן זיי. און יואָב איז געווען אָנגעגורט אין זיין וואַפֿנקלייד, און דערויף איז געווען אַ גאַרטל מיט אַ שווערד באַהעפט צו זיינע לענדן אין איר שייד; און ווי ער איז אַרויס־געגאַנגען, אַזוי איז זי אַרויסגעפֿאַלן.⁹ האָט יואָב געזאָגט צו עֲמֶשָׁא: איז פֿריד צו דיר, מיין ברודער? און יואָבס רעכטע האַנט האָט אָנגענומען עֲמֶשָׁא פֿאַרן באַרד, כּדִּי אים צו קושן.¹⁰ און עֲמֶשָׁא האָט זיך ניט געהיט פֿאַר דער שווערד וואָס אין יואָבס האַנט; האָט ער אים אַ זעץ געטאַן מיט איר אין בויך, און אַרויס־געלאָזט זיינע אינגעווייד אויף דער ערד, און ניט געדאַרפט אים טאַן אַ צווייטן; און ער איז געשטאַרבן.

און יואָב און זיין ברודער אַבישי האָבן נאַכגעיאָגט שְׁבַע דעם זון פֿון בְּכָרִין.¹¹ און אַ מאַן פֿון יואָבס יונגען איז געשטאַנען איבער אים, און האָט געזאָגט: ווער עס וויל יואָבן, און ווער עס איז פֿאַר דודן, הינטער יואָבן!¹² און עֲמֶשָׁא האָט זיך געקייקלט אין בלוט אויפֿן מיטן וועג; האָט דער מאַן געזען, אַז דאָס גאַנצע פֿאַלק האָט זיך אָפּגעשטעלט, און ער האָט אָפּגעדרייט עֲמֶשָׁא פֿון וועג אויפֿן פעלד, און אַרויפֿגעוואָרפֿן אויף אים אַ בגד, ווען ער האָט געזען אַז איטלאַכער וואָס איז צוגעקומען לעבן אים, האָט זיך אָפּגעשטעלט.¹³ אַז ער איז אַוועקגענומען געוואָרן פֿון וועג, איז איטלאַכער געגאַנגען הינטער יואָבן, נאַכצווייאַגן שְׁבַע דעם זון פֿון בְּכָרִין.

¹⁴ און ער איז דורכגעגאַנגען דורך אַלע שבטים פֿון ישראל ביז אָבֶל און בית־מֶעֶכָה, און אַלע בָּרִים; און זיי האָבן זיך אַייר געזאַמלט, און זיינען אויך געגאַנגען הינטער אים.¹⁵ און זיי זיינען געקומען און האָבן געלעגערט אויף אים אין אָבֶל פֿון בית־

מַעֲכָה, און זיי האָבן אָנגעשאַטן אַן ערדוואַל אַרום דער שטאָט, און עס איז געשטאַנען אין דעם פעסטונגראַבן. און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס מיט יואָבן האָבן געהאַלטן אין צעשטערן, פּדי אַיינצווואַרפן די מויער.

¹⁶האַט אַ קלוגע פּרוי גערופן פון דער שטאָט: הערט! הערט! וואָגט, איך פעט אַיך, צו יואָבן: גענען ביז אַהער, און איך וועל רעדן צו דיר. ¹⁷האַט ער גענענט צו איר, און די פּרוי האָט געוואָגט: ביסט דו יואָב? האָט ער געוואָגט: איך. האָט זי צו אים געוואָגט: הער די ווערטער פון דיין דינסט. האָט ער געוואָגט: איך הער. ¹⁸האַט זי געוואָגט, אַזוי צו וואָגן: רעדן האָט מען געוואָלט פּרעגן ביי אַבֶּל, און אַזוי אַרום וואָלט מען אָפּגעענדיקט. ¹⁹מיר זיינען פּרידלאַכע געטרייע פון ישׂראל; ווילסטו טייטן אַ שטאָט און אַ מוטער אין ישׂראל? נאָך וואָס זאָלסטו אומד ברענגען די נחלה פון גאָט? ²⁰האַט יואָב געענטפּערט און געוואָגט: חלילה, חלילה מיר, אויב איך וועל אומברענגען און אויב איך וועל צעשטערן! ²¹ניט אַזוי איז די זאַך; ניערט אַ מאַן פון דעם געבערג פון אפּרים, וואָס זיין נאָמען איז שֶׁבַע דער זון פון בכּרין, האָט אויפּגעהויבן זיין האַנט אַקעגן דעם מלך, אַקעגן דודן. גיט אַרויס אים אַליין, און איך וועל אַוועקגיין פון דער שטאָט. האָט די פּרוי געוואָגט צו יואָבן: אַט ווערט דיר זיין קאַפּ אַראָפּ־געוואָרפן פון דער מויער.

²²און די פּרוי איז געקומען צו דעם גאַנצן פּאָלק מיט איר חכמה, און זיי האָבן אָפּגעשניטן דעם קאַפּ פון שֶׁבַע דעם זון פון בכּרין, און אַראָפּגעוואָרפן צו יואָבן. און ער האָט געבלאָזן אין שופּר, און זיי האָבן זיך צעשפּרייט פון דער שטאָט, אַיטלאַכער צו זיינע געצעלטן. און יואָב האָט זיך אומגעקערט קיין ירוּשָׁלַיִם צום מלך.

²³און יואב איז געווען איבער דעם גאַנצן היל פון ישראל; און בניה דער זון פון יהוידען, איבער די כרתים און איבער די פלתיים; ²⁴און אדורם, איבער דעם צינו; און יהושפט דער זון פון אחילודן, דער דערמאנער; ²⁵און שנא, דער שרייבער; און צדוק און אביתר, פהנים. ²⁶און אויך עירא פון יאיר איז געווען אן איבערמאן ביי דודן.

כא און עס איז געווען אַ הונגער אין די טעג פון דודן, דריי יאָר, אַ יאָר נאָך אַ יאָר, און דוד האָט געזוכט דעם פנים פון גאָט. האָט גאָט געזאָגט: דאָס איז פון וועגן שאול'ן און פון וועגן דעם בלוטיקן הויז, פאַרוואָס ער האָט געטייט די גבֿעונים. ²האָט דער מלך גערופן די גבֿעונים, און ער האָט צו זיי גערעדט—און די גבֿעונים זיינען ניט געווען פון די קינדער פון ישראל, נאָר פון דעם איבערבלייב פון אַמורי; און די קינדער פון פון ישראל האָבן געשוואָרן צו זיי; און שאול האָט זיי געזוכט צו דערשלאָגן אין זיין אייפערדיקייט פאַר די קינדער פון ישראל און יהודה—³און דוד האָט געזאָגט צו די גבֿעונים: וואָס זאָל איך אייך טאָן, און מיט וואָס קען איך מכפר זיין, אַז איר זאָלט בענטשן די נחלה פון גאָט? ⁴האָבן די גבֿעונים צו אים געזאָגט: אונדז קומט ניט קיין זילבער און גאָלד פון שאול'ן און פון זיין הויז, און אונדז גייט ניט דערום צו טייטן אַ מענטשן פון ישראל. האָט ער געזאָגט: וואָס פאַרלאַנגט איר, איך זאָל אייך טאָן? ⁵האָבן זיי געזאָגט צום מלך: דער מאַן וואָס האָט אונדז פאַרלענדט, און וואָס האָט געפלאַנט קעגן אונדז ביז מיר זיינען פאַרטיליגט געוואָרן פון צו האָבן אַ באַשטאַנד אין גאַנצן גבול פון ישראל, ⁶פון זיינע קינדער זאָלן אונדז איבערגעגעבן ווערן זיבן מאָן, און מיר וועלן זיי אויפהענגען פאַר גאָט אויפן בערגל פון שאול, דעם אויסדערוויילטן פון גאָט. האָט דער מלך געזאָגט: איך וועל געבן.

7 און דער מלך האָט געשוינט מפּיבוּשֶׁת דעם זון פון יהוֹנָתָן דעם זון פון שאולן, איבער דער שבועה פון גאָט וואָס צווישן זיי, צווישן דודן און צווישן יהוֹנָתָן דעם זון פון שאולן. 8 האָט דער מלך גענומען די צוויי זין פון רצפָה דער טאָכטער פון אַיהן, וואָס זי האָט געבאָרן פון שאולן, אַרמונין און מפּיבוּשֶׁת, און די פינף זין פון מיכל דער טאָכטער פון שאולן, וואָס זי האָט געבאָרן פון עדריאַל דעם זון פון ברוּזיין, פון מחוּלָה; 9 און ער האָט זיי איבערגעגעבן אין דער האַנט פון די גִבְעוֹנִים, און זיי האָבן זיי אויפגעהאַנגען אויפן באַרג פאַר גאָט; און זיי זיינען אומגעקומען אַלע זיבן אין איינעם. און זיי זיינען געטייט געוואָרן אין די ערשטע טעג פון שניט, אין אָנהייב גערשטשניט. 10 און רצפָה די טאָכטער פון אַיהן האָט גענומען אַ זאָק, און האָט עס זיך אויסגעשפּרייט אויפן פעלד, פון אָנהייב שניט ביז עס האָט זיך אַראָפּגעגאַסן אויף זיי וואָסער פון הימל. און זי האָט ניט געלאָזט אַ פויגל פון הימל זיך אַראָפּלאָזן אויף זיי ביי טאָג, און אַ חיה פון פעלד ביי נאַכט.

11 איז דערציילט געוואָרן דודן וואָס רצפָה די טאָכטער פון אַיהן, די קעפּסווייב פון שאולן, האָט געטאָן. 12 איז דוד געגאַנגען, און האָט גענומען די ביינער פון שאולן, און די ביינער פון יהוֹנָתָן זיין זון, פון די מענער פון יְבִישַׁגִלְעָד, וואָס האָבן זיי אוועקגעגעבעט פון דעם מאַרק פון בֵּית־שָׁן וואָס די פּלֶשְׁתִּים האָבן זיי דאָרטן געהאַט אויפגעהאַנגען, אין דעם טאָג וואָס די פּלֶשְׁתִּים האָבן געשלאָגן שאולן אין גלבוּע. 13 און ער האָט אַרויפגעבראַכט פון דאָרטן די ביינער פון שאולן, און די ביינער פון יהוֹנָתָן זיין זון; און מע האָט אויפגעקליבן די ביינער פון די געהאַנגענע. 14 און מע האָט באַגראָבן די ביינער פון שאולן און יהוֹנָתָן זיין זון אין לאַנד בנימיין, אין צָלַע, אין דעם קבר פון

זיין פאָטער קישן; און מע האָט געטאָן אַלץ וואָס דער מלך האָט באַפוילן.

און גאָט האָט זיך איבערגעבעטן צום לאַנד נאָך דעם.

¹⁵און די פּלשתים האָבן ווידער געהאַט אַ מלחמה מיט ישראל, און דוד און זיינע קנעכט מיט אים האָבן אַראָפּ־גענידערט, און האָבן מלחמה געהאַלטן מיט די פּלשתים, און דוד איז אָפּגעשלאָפּט געוואָרן. ¹⁶און ישבי־בנוב וואָס איז געווען פון די קינדער פון דעם רָפָה, און די וואָג פון זיין שפּיז איז געווען דריי הונדערט שְקָל קופּער, און ער איז געווען אָנגעגורט מיט אַ נייער [שווערד], האָט געוואָלט דערשלאָגן דודן. ¹⁷אַבער אַבישי דער זון פון צרוּיָהן איז אים געקומען צו הילף, און האָט געשלאָגן דעם פּלשתי און אים געטייט. דענסמאָל האָבן דודס מענטשן געשוואָרן פאַר אים, אזוי צו זאָגן: זאָלסט מער ניט אַרויסגיין מיט אונדז אין מלחמה, כּדי זאָלסט ניט פאַרלעשן דאָס ליכט פון ישראל.

¹⁸און עס איז געווען נאָך דעם, איז ווידער געווען אַ מלחמה אין גוב מיט די פּלשתים; דענסמאָל האָט סבכי פון חוּשָה דער־שלאָגן ספּן וואָס פון די קינדער פון דעם רָפָה.

¹⁹און עס איז ווידער געווען אַ מלחמה אין גוב מיט די פּלשתים; און אַלחָנָן דער זון פון יַערי־אורגים דער בֵּית־לְחָמֶער האָט דערשלאָגן גִלְיָתָן פון גַת, וואָס דער האַלץ פון זיין שפּיז איז געווען אזוי ווי דער שטאַנג פון וועבער.

²⁰און עס איז ווידער געווען אַ מלחמה אין גַת. איז דאָרטן געווען אַ מאָן פון שטרייט וואָס די פינגער פון זיינע הענט און די פינגער פון זיינע פיס זיינען געווען צו זעקס און זעקס, פיר און צוואַנציק אין צאָל. און ער אויך איז געווען געבאָרן פון דעם רָפָה. ²¹און ער האָט געלעסטערט ישראל; האָט אים יהוֹנָתָן דער זון פון שְמַעִי, דודס ברודער, דערשלאָגן.

²²דידאָזיקע פיר זיינען געווען געבאָרן פון דעם רָפָה אין גת. און זיי זיינען געפאלן דורך דער האַנט פון דודן, און דורך דער האַנט פון זיינע קנעכט.

כב ¹און דוד האָט גערעדט צו גאָט די ווערטער פון דעם דאָזיקן געזאַנג, אין דעם טאָג וואָס גאָט האָט אים מציל געווען פון דער האַנט פון אַלע זיינע פיינט, און פון דער האַנט פון שאולן. ²און ער האָט געזאַגט:

יהוה איז מײן פעלו און מײן פעסטונג,

און דער וואָס מאַכט מיך אַנטרינען;

³גאָט מײן פעלו וואָס איך שיץ מיך אין אים,

מײן שילד און דער האָרן פון מײן הילף,

מײן טורעם און מײן אַנטרינונג,

מײן העלפער, וואָס העלפסט מיך פון אומרעכט.

⁴איך רוף: געלויבט איז יהוה!

און פון מײנע פיינט ווער איך געהאַלפן.

⁵וואָרום אַרומגערינגלט האָבן מיך וועלן פון טויט,

טײכן פון אונטערגאַנג האָבן מיך געשראַקן;

⁶שטריק פון אונטערערד האָבן מיך אַרומגענומען,

אַקעגנעקומען זיינען מיר נעצן פון טויט.

⁷האָב איך אין מײן נויט גערופן צו יהוה,

יָא, צו מײן גאָט האָב איך גערופן,

און ער האָט געהערט פון זיין טעמפל מײן קול,

און מײן געשרײ [איז געקומען] אין זיינע אויערן.

⁸און געשאַקלט און געוואַקלט האָט זיך די ערד.

די גרונטפעסטן פון הימל האָבן געציטערט;

זיי האָבן זיך געשאַקלט, ווייל ער האָט געצערנט;

⁹אַ רויך איז אויפגעאַנגען אין זיין נאָז,

און פון זיין מויל האָט אַ פּייער פּאַרצערט;
קוילן האָבן געברענט פון אים.

¹⁰און ער האָט גענייגט דעם הימל און גענידערט,
מיט אַ נעבל אונטער זיינע פיס.

¹¹און ער איז געריטן אויף אַ כּרוב און געפּלויגן,
און זיך באַוויזן אויף פּליגלען פון ווינט.

¹²און ער האָט געמאַכט פינצטערניש פאַר ביידלאַך אַרום אים;
אַ זאַמלונג פון וואַסערן, וואַלקנס געדיכטע.

¹³פון דעם שימער פאַר אים

האָבן פּייערקוילן געברענט.

¹⁴געדונערט פון הימל האָט גאָט,

און דער העכסטער האָט אַרויסגעלאָזט זיין קול.

¹⁵און ער האָט אַרויסגעשיקט פּיילן און זיי צעשפּרייט,
אַ בליץ—און זיי פאַרטומלט.

¹⁶און די גראַבנס פון ים האָבן זיך באַוויזן,

די גרונטפעסטן פון דער וועלט זיינען אַנטפלעקט געוואָרן,
דורך דעם אַנגעשריי פון גאָט,

פון דעם אַטעמבלאָז פון זיין נאָז.

¹⁷ער האָט אויסגעשטרעקט פון דער הייך און מיך גענומען,

מיך אַרויסגעצויגן פון וואַסערן גרויסע.

¹⁸ער האָט מיך מציל געווען פון מיין מאַכטיקן פּיינט,

פון מיינע שוואַים, ווען זיי זיינען געווען שטאַרקער פון מיר.

¹⁹זיי זיינען מיר אַקעגנגעקומען אין טאָג פון מיין בראַך,
אַבער גאָט איז מיר אַן אַנלען געווען.

²⁰ער האָט מיך אַרויסגעפירט אין דערברייטערניש,

מיך אַרויסגעצויגן, ווייל ער האָט מיך באַגערט.

²¹גאָט פאַרגעלט מיך לויט מיין גערעכטיקייט,

לויט דער ריינקייט פון מיינע הענט קערט ער מיר אום.

- 22 וואָרום איך האָב געהיט די וועגן פון יהוה,
 און ניט פאַרבראַכן אַקעגן מיין גאָט.
- 23 וואָרום אַלע זיינע געזעצן זיינען פאַר מיר,
 און זיינע חוקים, דערפון קער איך ניט אָפּ.
- 24 און איך בין געווען צו אים גאַנץ,
 און האָב מיך געהיט פון מיין זינדיקייט.
- 25 דרום האָט מיר אומגעקערט גאָט לויט מיין גערעכטיקייט;
 לויט מיין ריינקייט פאַר זיינע אויגן.
- 26 מיט דעם גענאָדיקן ווייסטו זיך גענאָדיק,
 מיט דעם ערלאַכן מאַן ווייסטו זיך ערלאַך.
- 27 מיט דעם ריינעם ווייסטו זיך ריין,
 און מיט דעם קרומען ווייסטו זיך פאַרדרייט.
- 28 און דאָס אַרעמע פאַלק טויסטו העלפן,
 און דיינע אויגן זיינען אויף די הויכע,
 דו זאָלסט זיי דערנידערן.
- 29 וואָרום דו ביסט מיין ליכט יהוה,
 און יהוה באַשיינט מיין פינצטערניש.
- 30 וואָרום מיט דיר לויף איך קעגן אַ מחנה,
 מיט מיין גאָט שפּרינג איך אַ מויער אַריבער.
- 31 גאָט—זיין וועג איז גאַנץ;
 דאָס וואָרט פון יהוה איז געלייטערט,
 ער איז אַ שילד פאַר אַלע וואָס שיצן זיך אין אים.
- 32 וואָרום ווער איז אַ גאָט אויסער יהוה,
 און ווער אַ פעלו אויסער אונדזער גאָט?
- 33 דער גאָט וואָס איז מיין שטאַרקע פעסטונג,
 און לאָזט גיין גלייך מיין וועג.
- 34 ער מאַכט מיין פיס גלייך ווי די הינדן,

און אויף מיינע הייכן טוט ער מיך שטעלן.

³⁵ ער לערנט מיינע הענט צו מלחמה,

און אַ קופערנעם בויגן בייגן אַראָפּ מיינע אַרעמס.

³⁶ און האָסט מיר געגעבן דעם שילד פון דיין הילף,

און דיין מילדקייט טוט מיך גרייסן.

³⁷ דערברייטערסט מיין טריט אונטער מיר,

און ניט אויסגעגליטשט האָבן זיך מיינע קנעכלאַך.

³⁸ איך האָב געיאָגט מיינע פיינט און זיי פאַרטיליגט,

און זיך ניט אומגעקערט ביז איך האָב זיי פאַרלענדט.

³⁹ אַ, איך האָב זיי פאַרלענדט און זיי צעהאַקט,

אַז זיי קענען ניט אויפשטיין;

און זיי זיינען געפאַלן אונטער מיינע פיס.

⁴⁰ און האָסט מיך באַגורט מיט שטאַרקייט פאַר מלחמה,

האָסט געבייגט מיינע קעגנשטייער אונטער מיר.

⁴¹ און מיינע פיינט האָסטו געמאַכט מיטן נאַקן צו מיר,

מיינע שוֹנאים—איך זאָל זיי פאַרשניידן.

⁴² זיי האָבן זיך אומגעקוקט, און ניט געווען קיין העלפער,

צו גאָט—און ער האָט זיי ניט געענטפערט.

⁴³ און איך האָב זיי צעריבן ווי שטויב פון דער ערד,

ווי גאַסנקויט זיי צעדריקט, זיי צעטרעטן.

⁴⁴ און האָסט מיך געמאַכט אַנטרינען פון די קריג פון מיין פאַלק,

מיך געהיט אויף צו ווערן דער קאַפּ פון די אומות;

אַ פאַלק וואָס איך קען ניט, טוט מיר דינען.

⁴⁵ די קינדער פון דעם פרעמדן גייען אַיין פאַר מיר,

פון הערן מיטן אויער געהאַרכן זיי מיר.

⁴⁶ די קינדער פון דעם פרעמדן ווערן פאַרוועלקט,

און קומען הינקענדיק אַרויס פון זייערע פעסטונגען.

⁴⁷ עס לעבט יהוה, און געלויבט איז מיין פעלו,

און דערהויבן איז גאָט דער פעלז פון מיין הילף;
 48 דער גאָט וואָס גיט מיר נקמות,
 און מאַכט נידערן די אומות אונטער מיר,
 49 און ציט מיך אַרויס פון מיינע פיינט;
 יאָ, איבער מיינע קעגנשטייער דערהייבסטו מיך,
 פון דעם רויבמענטשן ביסטו מיך מציל.
 50 דרום לויב איך דיר, גאָט, צווישן די פעלקער,
 און צו דיין נאָמען טו איך זינגען.
 51 אַ טורעם פון הילף איז ער פאַר זיין מלך,
 און ער טוט חסד מיט זיין געזאַלבטן,
 מיט דודן און מיט זיין זאָמען ביז אייביק.

כג 1 און דאָס זיינען די לעצטע ווערטער פון דודן:
 די רייד פון דוד דעם זון פון ישׂן,
 די רייד פון דעם מאַן וואָס איז הויך געשטעלט,
 דעם געזאַלבטן פון דעם גאָט פון יעקב,
 און דעם זיסן זינגער פון ישראל:
 2 דער גייסט פון גאָט רעדט דורך מיר,
 און זיין וואָרט איז אויף מיין צונג.

3 דער גאָט פון ישראל האָט געזאָגט,
 דער פעלז פון ישראל האָט צו מיר גערעדט:
 אַ געוועלטיקער איבער מענטשן דאַרף זיין
 אַ צדיק וואָס געוועלטיקט מיט גאָטספאַרכטיקייט,
 4 און ווי ליכט פון פרימאַרגן ווען די זון גייט אויף—
 אַ פרימאַרגן אָן וואַלקן,
 ווען פון שײן נאָכן רעגן
 שפּראַצט דאָס גראַז פון דער ערד.

5 פֶּאָרוואָר, איז ניט פעסט מיין הויז פֶּאָר גאָט?
 ווייל אַן אייביקן בונד האָט ער מיר געמאַכט,
 צוגעברייט אין אַלעם און אָפּגעהיט;
 פֶּאָרוואָר, אל מיין הילף און אל מיין באַגער
 צי מאַכט ער ניט שפּראַצן?
 6 אָבער די נידערטרעכטיקע זיינען אַלע
 ווי דערנער אַוועקגעוואָרפענע
 וואָס מען קען מיט דער האַנט ניט אָננעמען;
 7 און וויל עמיצער זיי אָנרירן,
 באַוואַרנט ער זיך מיט אַן אַיזן
 אָדער אַ האַלץ פּון אַ שפיז;
 און פֶּארברענט אין פֿייער
 ווערן זיי פֶּארברענט אויפן אָרט.

8 דאָס זיינען די נעמען פון די גיבורים וואָס דוד האָט
 געהאַט: יוֹשֶׁב־בְּשֶׁבֶת, אַ תַּחַכְמוֹנִי, דער הויפטמאַן פון די עלצטע,
 דאָס איז עֲדִינוֹ דער עֲצִנִי; [ער האָט אויפּגעהויבן זיין שפיז]
 אויף אַכט הונדערט מאַן, דערשלאָגן מיט אַיזן מאָל.
 9 און נאָך אים איז געווען אַלְעָזָר דער זון פון דודו דעם זון
 פון אַחוֹחִין, פון די דריי גיבורים מיט דודן, ווען זיי האָבן זיך
 אַיינגעשטעלט אַקעגן די פּלֶשְׁתִּים, וואָס האָבן זיך דאָרטן אַייניג
 געזאַמלט אויף מלחמה, און די מענער פון ישראל זיינען געווען
 אַוועקגעאַנגען; 10 און ער איז אויפּגעשטאַנען, און האָט געשלאָגן
 צווישן די פּלֶשְׁתִּים ביז זיין האַנט איז מיד געוואָרן, און זיין האַנט
 האָט זיך צוגעקלעפט צום שווערד. און גאָט האָט געטאָן אַ
 גרויסע ישועה אין יענעם טאָג, און דאָס פּאָלק האָט זיך אומ-
 געקערט נאָך אים, בלויז אויסצוטאָן [די געטייטע].
 11 און נאָך אים איז געווען שֶׁמָה דער זון פון אַגאן, פון הָרָר.

די פלשתים האָבן זיך געהאַט אַיינגעזאַמלט אין אַ מחנה; און דאָרטן איז געווען אַ שטיק פעלד פול מיט לינדון; און דאָס פּאָלק איז אַנטלאָפּן פון די פּלשתים; ¹²האַט ער זיך געשטעלט אין מיטן פון דעם שטיק לאַנד, און האָט עס מציל געווען; און ער האָט געשלאָגן די פּלשתים, און גאָט האָט געטאָן אַ גרויסע ישועה.

¹³און דריי פון די דרייסיק הויפטלייט האָבן אַראָפּגענידערט און זיינען געקומען אין שניטצייט צו דודן צו דער הייל פון צדולם; און די מחנה פון די פּלשתים האָט געלאַגערט אין טאָל רפאים. ¹⁴און דוד איז דענסמאָל געווען אין דער פעסטונג, און די וואַך פון די פּלשתים איז דענסמאָל געווען אין בית־לָחם. ¹⁵האַט דוד געגלוסט, און ער האָט געזאָגט: ווען מיר גיט ווער טרינקען וואַסער פון דעם ברונעם פון בית־לָחם וואָס אין טויער! ¹⁶האָבן די דריי גיבורים אַריינגעבראַכן אין לאַגער פון די פּלשתים, און זיי האָבן אַנגעשעפט וואַסער פון דעם ברונעם פון בית־לָחם וואָס ביים טויער, און גענומען און געבראַכט צו דודן. אָבער ער האָט עס ניט געוואָלט טרינקען, און האָט עס אויס־געגאָסן צו גאָט. ¹⁷און ער האָט געזאָגט: חלילה מיר, גאָט, אַז איך זאָל דאָס טאָן! דאָס בלוט פון די מענטשן וואָס זיינען געגאַנגען מיט דער סכנה פון זייער לעבן? און ער האָט עס ניט געוואָלט טרינקען.

דאָס האָבן געטאָן די דריי גיבורים.

¹⁸און אַבישי, יואָבס ברודער, דער זון פון צרוּהָה, ער איז געווען דער הויפט פון די דריי; און ער האָט אויפגעהויבן זיין שפּיז אויף דריי הונדערט און זיי דערשלאָגן; ער האָט געהאַט אַ שם צווישן די דריי. ¹⁹פון די דריי איז ער געווען דער אַנ־געזעענסטער, און ער איז ביי זיי געוואָרן צום עלצטן, אָבער צו די [ערשטע] דריי איז ער ניט געקומען.

²⁰און בנִיהו דער זון פון יהוֹדָען, דער זון פון אַ העלדישן מאַן, גרויס אין אויפטוען, פון קבֿצָאל, ער האָט געשלאָגן די צוויי העלדן פון מואָב, און ער האָט אַראָפּגענידערט און האָט דערשלאָגן אַ לײב אין אַ גרוב, אין אַ טאָג פון שניי. ²¹און ער האָט דערשלאָגן אַ מצרישן מאַן, אַ מאַן אָנצוקוקן; און אין דעם מצרים האַנט איז געווען אַ שפּיז, און ער האָט אַראָפּגענידערט צו אים מיט אַ רוט; האָט ער אַרויסגעריסן דעם שפּיז פון דעם מצרים האַנט, און האָט אים געהרגעט מיט זיין אייגענעם שפּיז. ²²דאָס האָט געטאָן בנִיהו דער זון פון יהוֹדָען, און ער האָט געהאַט אַ שם צווישן די דריי גיבורים. ²³ער איז געווען מער אָנגעזען פון די דרייסיק, אָבער צו די [ערשטע] דריי איז ער נישט געקומען. און דוד האָט אים אויפגעזעצט איבער זיין לײבֿ וואַך.

²⁴עֶשָׂהאָל, יואָבס ברודער, איז געווען צווישן די דרייסיק; אַלחָנָן דער זון פון דודן פון בית־לָחם; ²⁵שָׁמָה פון חרוד; אַליקָא פון חרוד; ²⁶חֶלֶץ פון פֿלֶט; עירָא דער זון פון עקשן פון תקוֹע; ²⁷אַביעֶזֶר פון עֲנָתוֹת; מבוֹנֵי פון חוּשָׁה; ²⁸צִלְמוֹן פון אַחוּח; מֵהַרִי פון נטוֹפָה; ²⁹חֶלֶב דער זון פון בַּעֲנָהן פון נטוֹפָה; אַתִּי דער זון פון רִיבִין פון גבֿעָה פון די קינדער פון בנימין; ³⁰בנִיהו פון פֿרעֶתוֹן; הַדִי פון נח־לִינְעֶשׁ; ³¹אַב־יֶעֱלָבוֹן פון עֶרְבָה; עֲזֹמֹנֹת פון בֶּרְחוּם; ³²אַלִיחַבָּא פון שעֶלבוֹן; פון יֶשַׁנֶס זין, יהוֹנָתָן; ³³שָׁמָה פון הָרָר; אַחִיאָם דער זון פון שָׁרָרן פון אָרָר; ³⁴אַלִיפֶלֶט דער זון פון אַחֶסבִין; דער זון פון דעם מַעֲכָתִי; אַלִיעֶם דער זון פון אַחִיתוֹפֶלָן פון גִילָה; ³⁵חֶצְרִי פון כַּרְמֶל; פֿעֶרִי פון אָרָב; ³⁶יגָאָל דער זון פון נְתַנְעַן פון צוֹבָה; בְּנֵי דער גְּדִי; ³⁷צֶלֶק דער עֲמוֹנִי; נַחְרִי פון באַרוֹת, דער וואַפנטרעגער פון יואָב דעם זון פון צרוּהֶן; ³⁸עִרָא פון יֶתָר; גֶּרֶב פון יֶתָר; אורֶיהָ דער חֲתִי. אין אַלעמען זיבן און דרייסיק.

כד ¹און דער צאָרן פון גאָט האָט ווידער געגרימט אויף ישראל, און ער האָט אָנגערעדט דודן אַקעגן זיי, אַזוי צו זאָגן: גיי צייל איבער ישראל און יהודה. ²און דער מלך האָט געזאָגט צו יואָב דעם חיל־פירער וואָס מיט אים: וואַנדער אַקאָרשט דורך אַלע שבטים פון ישראל, פון דן און ביז באַר־שבע, און ציילט דאָס פּאָלק, כדי איך זאָל וויסן דעם מספר פון פּאָלק. ³האָט יואָב געזאָגט צום מלך: זאָל גאָט דיין האַר מערן דאָס פּאָלק הונדערט מאָל אַזוי פיל ווי זיי זיינען, און די אויגן פון מיין האַר דעם מלך זאָלן עס זען; אָבער צו וואָס וויל מיין האַר דער מלך דידאָזיקע זאָך?

⁴אָבער דאָס וואָרט פון דעם מלך איז געווען שטאַרק צו יואָבן און צו די חיל־פירער, און יואָב און די חיל־פירער זיינען אַרויסגעגאַנגען פון פּאַרן מלך, צו ציילן דאָס פּאָלק, ישראל. ⁵און זיי זיינען אַריבער דעם ירדן, און האָבן גערוט אין ערוֹעֶר, אויף דער רעכטער זייט פון דער שטאָט וואָס אין מיטן טאָל פון גֵד, און צו יעֶנֶר צו. ⁶און זיי זיינען געקומען קיין גלעד, און צו דעם לאַנד תחתים־חדשי, און זיי זיינען געקומען קיין דָך־יעֶן, און רונד אַרום צו צידון. ⁷און זיי זיינען געקומען צו דער פעסטונג פון צור, און צו אַלע שטעט פון דעם חוי און דעם כנעני, און זיי זיינען אַרויסגעקומען אין דרום יהודה ביי באַר־שבע. ⁸און זיי האָבן דורכגעוואַנדערט דאָס גאַנצע לאַנד, און זיינען צוריק געקומען צום סוף פון ניין חדשים און צוואַנציק טעג קיין ירושלים. ⁹און יואָב האָט איבערגעגעבן דעם מספר פון דער ציילונג פון פּאָלק צום מלך. און ישראל איז געווען אַכט מאָל הונדערט טויזנט קריגסלייט וואָס ציען אַ שווערד, און די מענער פון יהודה, פינף מאָל הונדערט טויזנט מאַן.

¹⁰און דאָס האַרץ פון דודן האָט אים געפלאָגט נאָכדעם ווי ער האָט געציילט דאָס פּאָלק, און דוד האָט געזאָגט צו גאָט:

איך האָב זייער געזינדיקט וואָס איך האָב דאָס געטאָן; און
אַצונד, גאָט, טו אָפּ, איך בעט דיך, דעם פאַרברעך פון דיין
קנעכט, וואָרום איך בין געווען נאַריש זייער.

¹¹און ווי דוד איז אויפגעשטאַנען אין דער פּרי, אַזוי איז
דאָס וואָרט פון גאָט געווען צו גֹד דעם נביא, דודס זעער, אַזוי
צו זאָגן: ¹²גיי און זאָלסט רעדן צו דודן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט:
דריי זאַכן לייג איך אויף דיר; קלייב דיר אויס איינע פון זיי,
וואָס איך זאָל דיר טאָן.

¹³איז גֹד געקומען צו דודן און האָט אים דערציילט, און
האָט צו אים געזאָגט: זאָלן אויף דיר קומען זיבן יאָר הונגער
אין דיין לאַנד? אָדער זאָלסט דריי חדשים לויפן פאַר דייןע
פיינט, און זיי זאָלן דיך נאַכיאָגן? אָדער דריי טעג זאָל זיין אַ
מגפה אין דיין לאַנד? אַצונד באַטראַכט, און זע וואָס פאַר אַ
באַשייד איך זאָל ברענגען צו דעם וואָס שיקט מיך.

¹⁴האָט דוד געזאָגט צו גֹדן: מיר איז זייער ענג. לאַמיר,
איך בעט דיך, פאַלן אין דער האַנט פון גאָט, וואָרום זיין רחמנות
איז גרויס, און לאַמיר ניט פאַלן אין דער האַנט פון אַ מענטשן.
¹⁵האָט גאָט געגעבן אַ מגפה אין ישראל פון אין דער פּרי
און ביז דער געשטעלטער צייט, און עס זיינען געשטאַרבן פון
פּאָלק, פון דן און ביז באַר־שֶׁבַע, זיבעציק טויזנט מאַן.

¹⁶און דער מלאך האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויף
ירושלַיִם זי אומצוברענגען; האָט גאָט חרטה געהאַט אויף דעם
בייז, און ער האָט געזאָגט צו דעם מלאך וואָס האָט אומד
געבראַכט צווישן פּאָלק: גענוג! אַצונד לאַז אָפּ דיין האַנט. און
דער מלאך פון גאָט איז געווען ביי דעם שייער פון אַרְוֹנָה דעם
יבּוּסי.

¹⁷און דוד האָט גערעדט צו גאָט, ווען ער האָט געזען דעם
מלאך וואָס שלאָגט צווישן פּאָלק, און ער האָט געזאָגט: זע, איך

הָאָב געווינדיקט, און איך האָב פאַרבראַכן, אָבער דיִדאָזיקע שאַף, וואָס האָבן זיי געטאַן? זאָל, איך בעט דיך, דיין האַנט זיין אויף מיר און אויף מיין פּאָטערס הויז.

¹⁸איז גַד געקומען צו דודן אין יענעם טאָג, און ער האָט צו אים געזאָגט: גיי אַרויף, שטעל אויף צו גאָט אַ מזבח אין דעם שייער פון אַרְוֹנָה דעם יבּוסי.

¹⁹איז דוד אַרויפגעגאַנגען לויט דעם וואָרט פון גַדן, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן. ²⁰און אַרְוֹנָה האָט אַ קוק געטאַן, און האָט דערזען ווי דער מלך און זיינע קנעכט קומען אַריבער צו אים; איז אַרְוֹנָה אַרויסגעגאַנגען, און האָט זיך געבויקט צום מלך מיט זיין פנים צו דער ערד. ²¹און אַרְוֹנָה האָט געזאָגט: נאָך וואָס איז מיין האַר דער מלך געקומען צו זיין קנעכט? האָט דוד געזאָגט: אָפּצוקויפן פון דיר דעם שייער אויף צו בויען אַ מזבח צו גאָט, כדי די מגפה זאָל פאַרהאַלטן ווערן פון פּאָלק. ²²האָט אַרְוֹנָה געזאָגט צו דודן: זאָל מיין האַר דער מלך נעמען און אויפברענגען וואָס איז גוט אין זיינע אויגן. זע, די רינדער זיינען פאַר בראַנדאָפּפער, און די דרעששליטנס און די שפּאַנ־צייג פון די רינדער פאַר האַלץ. ²³אַלץ האָט אַרְוֹנָה דער מלך אַוועקגעגעבן צום מלך. און אַרְוֹנָה האָט געזאָגט צום מלך: זאָל יהוה דיין גאָט דיך באַוויליקן. ²⁴האָט דער מלך געזאָגט צו אַרְוֹנָה: גיין, נייערט קויפן וועל איך קויפן פון דיר פאַר געזאַלט, און איך וועל ניט אויפברענגען צו יהוה מיין גאָט בראַנדאָפּפער פאַר אומזיסט.

און דוד האָט אָפּגעקויפט דעם שייער און די רינדער פאַר פּופציק שְקל זילבער. ²⁵און דוד האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו גאָט, און האָט אויפגעבראַכט בראַנדאָפּפער און פּריד־אָפּפער. און גאָט האָט זיך איבערגעבעטן צום לאַנד, און די מגפה איז פאַרהאַלטן געוואָרן פון ישראל.

מלכים א

מְלָכִים א

1	א	דוד מאַכט שלמהן פאַר אַ מלך אויף זיין אָרט
1	ב	דודס טויט און זיין צוואָה צו שלמהן
1	ג	גאָט שיינקט שלמהן חכמה
1	ד	שלמהס באַאַמטע
15	ה	שלמה גרייט זיך בויען דעם בית־המקדש
1	ו	דאָס בויען פון דעם בית־המקדש
1	ז	דער פּאַלאַץ פון דעם מלך שלמה
13	ז	די זיילן און די פלים פון בית־המקדש
1	ח	די באַנייונג פון דעם בית־המקדש. שלמהס תפלה
1	ט	גאָט באַווייזט זיך צו שלמהן
10	ט	שלמה בויט שטעדט און שיקט שיפן קיין אופיר
1	י	די מלכה פון שבאָ
14	י	שלמהס רייכטום און חכמה
1	יא	שלמהס ווייבער. זיין טויט
1	יב	יָרְבֵּעַם ווערט אַ מלך איבער צען שבטים
25	יב	יָרְבֵּעַם מאַכט צוויי גילדערנע קעלבער
		די נבואה איבער יָרְבֵּעַםס שטראַף. דער נביא געטייט פאַר
33	יב	ניט געהאָרכן גאָט
1	יד	אַחִיָּה זאָגט אָן יָרְבֵּעַםס סוף. יָרְבֵּעַםס טויט
21	יד	רחבָּעַםס מלוכה איבער יהודה
1	טו	אַבְיָם דער מלך פון יהודה
9	טו	אַסָּא דער מלך פון יהודה
25	טו	נָדָב דער מלך פון ישראל
33	טו	בַּעְשָׁא דער מלך פון ישראל

טז	8	אַלֶּה דער מלך פון ישראל
טז	15	זמרי דער מלך פון ישראל
טז	23	עמרי דער מלך פון ישראל
טז	29	דער מלך אַחָאָב און זיין ווייב אינבל
יז	1	אַלְיָהוּ הַנְּבִיא
יח	1	אַלְיָהוּ טײַט די נביאים פון בעל
יט	1	אַלְיָהוּ אַנטלויפט פון אינבלען
כ	1	אַחָאָב באַזיגט דעם מלך פון אַרָם
כא	1	אינבל לאָזט טייטן נבֹותן
כב	1	אַחָאָב פּאַלט אין מלחמה
כב	41	יהושפט דער מלך פון יהודה
כב	52	אַחזְיָהוּ דער מלך פון ישראל

מְלָכִים א

א' און דער מלך דוד איז געוואָרן אַלט און באַטאַגט, און מע האָט אים צוגעדעקט מיט קלײדער, אָבער אים פלעגט ניט וואַרעם ווערן. ²האָבן זײנע קנעכט צו אים געזאָגט: זאָל מען זוכן פאַר מײן האַר דעם מלך אַ מײדל אַ יונגפֿרוי, און זי וועט שטײן פאַר דעם מלך, און וועט אים זײן אַ וואַרטאַרן; און זי וועט ליגן אין דײן בוועם, און עס וועט וואַרעם זײן מײן האַר דעם מלך.

³און זײ האָבן געזוכט אַ שײן מײדל אין גאַנצן געמאַרק פֿון ישׂראל, און זײ האָבן געפֿונען אַבישג פֿון שׁוֹנִם, און האָבן זי געבראַכט צום מלך. ⁴און די מײדל איז געווען שײן ביז גאַר; און זי איז געווען דעם מלך אַ וואַרטאַרן, און האָט אים באַדינט; אָבער דער מלך האָט זי ניט דערקענט.

⁵און אַדוֹנִיָהּ דער זון פֿון חגייתן האָט זיך איבערגענומען, אַזוי צו זאָגן: איך וועל ווערן מלך. און ער האָט זיך אַײַנ־געשאַפֿט רײטוועגן און רײטער, און פֿופֿציק מאַן וואָס זײנען געלאָפֿן אים פֿאַרויס. ⁶וואַרום זײן פֿאַטער האָט אים אין זײן לעבטאַג ניט באַטריבט, אַזוי צו זאָגן: פֿאַרוואָס טוסטו אַזוי? און ער איז אויך געווען זײער שײן אין געשטאַלט. און ער איז געבאַרן געוואָרן נאָך אַבְשָׁלֹומֶען.

י' און ער האָט געהאַט אַ גערייד מיט יואָב דעם זון פֿון צרוּיָהּ, און מיט אַבְיָתָר דעם כֹּהֵן, און זײ האָבן מיטגעהאַלפֿן אַדוֹנִיָהּ. ⁸אָבער צָדוֹק דער כֹּהֵן, און בְּנֵיָהוּ דער זון פֿון

יהוידען, און נְתַן דער נביא, און שמעי, און רעי, און די גיבורים וואָס ביי דודן, זיינען ניט געווען מיט אַדוֹנִיָהוּן.

⁹ און אַדוֹנִיָהוּ האָט געשאַכטן שאָף און רינדער און געשטאַפּטע קעלבער ביי דעם שטיין זוחלֶת וואָס לעבן עיך רוגל, און ער האָט פאַררופן אַלע זיינע ברידער, דעם מלכס זין, און אַלע מענער פון יהודה, דעם מלכס קנעכט. ¹⁰ אָבער נְתַן דעם נביא, און בנֵיהוּן, און די גיבורים, און זיין ברודער שלמהן, האָט ער ניט גערופן.

¹¹ האָט נְתַן געזאָגט צו בַּת־שֶׁבַע, שלמהס מוטער, אַזוי צו זאָגן: האָסטו ניט געהערט אַז אַדוֹנִיָהוּ דער זון פון חגיתן איז געוואָרן מלך, און אונדזער האַר דוד ווייס ניט? ¹² און אַצונד, קום לאָמיך אַקאַרשט דיר געבן אַן עצה, און ראַטעווען דיין לעבן און דאָס לעבן פון דיין זון שלמהן. ¹³ גיי און קום צום מלך דוד, און זאָלסט זאָגן צו אים: האָסטו, מיין האַר מלך, ניט געשוואָרן דיין דינסט, אַזוי צו זאָגן: נאָר דיין זון שלמה זאָל קיניגן נאָך מיר, און ער זאָל זיצן אויף מיין טראָן? היינט פאַרוואָס איז אַדוֹנִיָהוּ געוואָרן מלך? ¹⁴ אָט ווי דו רעדסט נאָך דאָרטן מיטן מלך, אַזוי וועל איך קומען נאָך דיר, און וועל פאַרפולן דיין ווערטער.

¹⁵ איז בַּת־שֶׁבַע אַריינגעגאַנגען צום מלך אין קאַמער. און דער מלך איז געווען זייער אַלט, און אַבישג פון שונם האָט באַדינט דעם מלך. ¹⁶ און בַּת־שֶׁבַע האָט זיך גענייגט און זיך געבוקט צום מלך. האָט דער מלך געזאָגט: וואָס איז דיר? ¹⁷ האָט זי צו אים געזאָגט: מיין האַר, דו האָסט געשוואָרן דיין דינסט ביי יהוה דיין גאָט: נאָר דיין זון שלמה זאָל קיניגן נאָך מיר, און ער זאָל זיצן אויף מיין טראָן. ¹⁸ און אַצונד זע, אַדוֹנִיָהּ איז געוואָרן מלך, און אַצונד, מיין האַר מלך, ווייסטו גאָר ניט. ¹⁹ און ער האָט געשאַכטן אַקסן און געשטאַפּטע קעלבער און שאָף א

סך, און ער האָט פאַררופן אַלע זיין פון דעם מלך, און אָבִיָתָר דעם כהן, און יואָב דעם חיל־פירער; אָבער דיין קנעכט שלמהן האָט ער ניט גערופן. ²⁰און דו מיין האַר מלך, אויף דיר זיינען די אויגן פון גאַנץ ישראל, זיי צו זאָגן, ווער זאָל זיצן אויף דעם טראָן פון מיין האַר דעם מלך נאָך אים. ²¹וואַרום עס וועט זיין, ווי מיין האַר דער מלך לייגט זיך מיט זיינע עלטערן, אַזוי וועל איך און מיין זון שלמה זיין פאַרשולדיקטע.

²²און אָט ווי זי רעדט נאָך מיטן מלך, אַזוי איז נָתָן דער נביא געקומען. ²³האָט מען אָנגעזאָגט דעם מלך, אַזוי צו זאָגן: נָתָן דער נביא איז דאָ. און ער איז געקומען פאַר דעם מלך, און האָט זיך געבוקט צום מלך אויף זיין פנים צו דער ערד. ²⁴און נָתָן האָט געזאָגט: מיין האַר מלך, האָסט דו געזאָגט: אַדוֹנָיְהוּ זאָל קייניגן נאָך מיר, און ער זאָל זיצן אויף מיין טראָן? ²⁵וואַרום ער האָט היינט אַראָפּגענידערט, און האָט געשאַכטן אָקסן און געשטאַפּטע קעלבער און שאַף אַ סך, און ער האָט פאַררופן אַלע זיין פון דעם מלך, און די חיל־פירער, און אָבִיָתָר דעם כהן, און אָט עסן זיי און טרינקען מיט אים, און זאָגן: לעבן זאָל דער מלך אַדוֹנָיְהוּ! ²⁶אָבער מיך, מיך דיין קנעכט, און צְדוֹק דעם כהן, און בְּנֵי־הוּ דעם זון פון יהוֹדָען, און דיין קנעכט שלמהן, האָט ער ניט גערופן. ²⁷ציי איז דידאָזיקע זאָך געשען פון מיין האַר דעם מלך, און האָסט ניט צו וויסן געטאָן דיין קנעכט, ווער עס זאָל זיצן אויף דעם טראָן פון מיין האַר דעם מלך נאָך אים?

²⁸האָט געענטפערט דער מלך דוד און האָט געזאָגט: רופט מיר אַרײַן בֵּת־שָׁבֵען. און זי איז געקומען פאַרן מלך און האָט זיך געשטעלט פאַרן מלך. ²⁹און דער מלך האָט געשוואָרן און געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט גאָט, וואָס האָט אויסגעלייזט מיין זעל פון יעטוועדער צרה, ³⁰אַז אַזוי ווי איך האָב דיר געשוואָרן בײַ יהוה דעם גאָט פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: נאָר דיין זון שלמה

וְאֵל קִינִיגַן נֶאֱדָךְ מִיר, אֹן עַר וְאֵל זִיצַן אוֹיף מִיין טַראָן נֶאֱדָךְ מִיר—
אָז אַזוי וועל איך טאַן היינטיקן טאַג!

³¹הָאָט בַּת־שֶׁבַע זיך גענייגט מיטן פנים צו דער ערד, און
זיך געבוקט צום מלך, און האָט געזאָגט: אייביק לעבן וְאֵל מִיין
הָאָר דער מלך דוד!

³²און דער מלך דוד האָט געזאָגט: רופט מיר צָדוֹק דעם
פֿהן, און נְתָן דעם נביא, און בְּנֵיהוּ דעם זון פון יהוֹיָדָען. זיינען
זיי געקומען פֿאַרן מלך, ³³און דער מלך האָט צו זיי געזאָגט:
נעמט מיט אַיִךְ די קנעכט פון אַיִיער הָאָר, און זעצט אַרויף מִיין
זון שלמהן אויף מִיין מוילאייזעלין, און איר וְאֵל אים מאַכן
גידערן צום גיחון. ³⁴און וְאֵל צָדוֹק דער פֿהן און נְתָן דער נביא
אים דאָרטן וְאֵל בן פֿאַר אַ מלך איבער ישראל. און איר וְאֵל
בלאָזן אין שופר, און זאָגן: לעבן וְאֵל דער מלך שלמה! ³⁵און
איר וְאֵל אַרויפגיין נֶאֱדָךְ אים, און ער וְאֵל קומען און זיך זעצן
אויף מִיין טַראָן, און ער וְאֵל קיניגן אויף מִיין אָרט, וואָרום אים
הָאָב איך באַפוילן פֿאַר אַ פֿירשט איבער ישראל און איבער
יהודה.

³⁶הָאָט בְּנֵיהוּ דער זון פון יהוֹיָדָען געענטפערט דעם מלך
און האָט געזאָגט: אָמֵן! אַזוי וְאֵל זאָגן יהוה דער גאָט פון מִיין
הָאָר דעם מלך! ³⁷אַזוי ווי גאָט איז געווען מיט מִיין הָאָר דעם
מלך, אַזוי וְאֵל ער זיין מיט שלמהן, און ער וְאֵל גרייסן זיין טַראָן
נֶאֱדָךְ מער פון דעם טַראָן פון מִיין הָאָר דעם מלך דוד.

³⁸און צָדוֹק דער פֿהן, און נְתָן דער נביא, און בְּנֵיהוּ דער זון
פון יהוֹיָדָען, און די כֹּרֶתִים און די פֿלֶתִים, הָאָבן אַראָפֿֿ
גענידערט, און זיי הָאָבן אַרויפגעזעצט שלמהן אויף דער מויל-
אייזעלין פון מלך דוד, און הָאָבן אים אַראָפֿגעפֿירט צום
גיחון. ³⁹און צָדוֹק דער פֿהן האָט גענומען דעם הָאָרן מיט אייל
פון געצעלט, און ער האָט געזאַלבט שלמהן; און זיי הָאָבן

געבלאָזן אין שופר, און דאָס גאַנצע פּאָלק האָט געזאָגט: לעבן
 זאָל דער מלך שלמה! ⁴⁰ און דאָס גאַנצע פּאָלק איז אַרויפ־
 געגאַנגען נאָך אים, און דאָס פּאָלק האָט געפּייפט אויף פּיפלען,
 און זיך געפּרייט אַ גרויסע פּרייד, און די ערד האָט זיך
 געשפּאַלטן פּון זייער ליאַרעם.

⁴¹ און אַדוֹנִיָּהוּ און אַלע פּאַררופּענע וואָס מיט אים האָבן
 דאָס דערהערט, ווען זיי האָבן געענדיקט עסן. און ווי יואָב
 האָט דערהערט דעם קול פּון שופר, אזוי האָט ער געזאָגט:
 וואָס טומלט דער ליאַרעם פּון שטאַט?

⁴² ווי ער רעדט נאָך, ערשט יוֹנָתָן דער זון פּון אַבְיָתָר דעם
 כּהֵן קומט אָן. האָט אַדוֹנִיָּהוּ געזאָגט: קום אַהער, וואָרום אַ
 ווילער מענטש ביסטו, און גוטס וועסטו אָנוואָגן. ⁴³ האָט
 געענטפּערט יוֹנָתָן און געזאָגט צו אַדוֹנִיָּהוּ: פּאַרוואָר, אונדזער
 האָר דער מלך דוד האָט געמאַכט שלמהן פּאַר מלך. ⁴⁴ און
 דער מלך האָט געשיקט מיט אים צָדוֹק דעם כּהֵן, און נָתָן דעם
 נביא, און בְּנֵיָהוּ דעם זון פּון יהוֹיָדָען, און די כּרֹתִים און די
 פּלֹתִים, און זיי האָבן אים אַרויפּגעזעצט אויף דער מוילאִייזעלין
 פּון מלך. ⁴⁵ און צָדוֹק דער כּהֵן און נָתָן דער נביא האָבן אים
 געזאַלֶבֶט פּאַר מלך ביים גיחון, און זיי זיינען אַרויפּגעגאַנגען פּון
 דאָרטן פּריילאַכע, און די שטאַט האָט געטומלט; דאָס איז דער
 ליאַרעם וואָס איר האָט געהערט. ⁴⁶ און שלמה האָט זיך אויך
 געזעצט אויפן טראָן פּון דער מלוכה. ⁴⁷ און אויך זיינען די
 קנעכט פּון מלך געקומען ווינטשן אונדזער האָר דעם מלך דוד,
 אזוי צו זאָגן: זאָל דיין גאָט באַגיטיקן שלמהס נאָמען נאָך מער
 פּון דיין נאָמען, און גרייסן דיין טראָן נאָך מער פּון דיין טראָן.
 און דער מלך האָט זיך געבוקט אויפן געלעגער. ⁴⁸ און אויך
 האָט דער מלך אזוי געזאָגט: געלויבט איז יהוה דער גאָט פּון

ישראל, וואָס האָט היינט געגעבן ווער זאָל זיצן אויף מיין טראָן, און מיינע אויגן זעען עס.

⁴⁹האָבן אַלע פאַררופענע וואָס ביי אַדוֹנִיָהוּן אויפגעציטערט און זיי זיינען אויפגעשטאַנען, און געגאַנגען איטלאַכער אויף זיין וועג. ⁵⁰און אַדוֹנִיָהוּ האָט מורא געהאַט פאַר שלמהן, און ער איז אויפגעשטאַנען, און איז געגאַנגען און האָט זיך אָנגענומען אָן די הערנער פון מזבח.

⁵¹איז אָנגעזאָגט געוואָרן שלמהן, אַזוי צו זאָגן: זע, אַדוֹנִיָהוּ האָט מורא פאַר דעם מלך שלמה, און אָט האָט ער זיך אָנגעכאַפט אָן די הערנער פון מזבח, אַזוי צו זאָגן: זאָל מיר דער מלך שלמה היינט שווערן, אויב ער וועט טייטן זיין קנעכט מיטן שווערד.

⁵²האָט שלמה געזאָגט: אויב ער וועט זיין אָן אַרנטלאַכער מענטש, וועט אַ האָר פון אים ניט פאַלן צו דער ערד; אויב אָבער ביזי וועט געפונען ווערן אין אים, וועט ער שטאַרבן. ⁵³און דער מלך שלמה האָט געשיקט, און מע האָט אים אַראָפגענידערט פון מזבח; און ער איז געקומען, און האָט זיך געבוקט צום מלך שלמה, און שלמה האָט צו אים געזאָגט: גיי אַהיים.

ב און די טעג פון דודן האָבן גענענט צום שטאַרבן, און ער האָט באַפוילן זיין זון שלמהן, אַזוי צו זאָגן: ²איך גיי אין דעם וועג פון דער גאַנצער ערד, זאָלסטו זיך שטאַרקן און זיין אַ מאַן. ³און זאָלסט היטן די היטונג פון יהוה דיין גאָט, צו גיין אין זיינע וועגן, צו היטן זיינע חוקים און זיינע געבאָט און זיינע געזעצן און זיינע אָנוואָגן, אַזוי ווי עס שטייט געשריבן אין תּוֹרַת־מִשָּׁה, כּדִּי זאָלסט באַגליקן אין אַלץ וואָס דו וועסט טאָן, און אומעטום וואָס דו וועסט אַהין זיך קערן; ⁴כּדִּי גאָט זאָל מקיים זיין זיין וואָרט וואָס ער האָט גערעדט וועגן מיר, אַזוי צו זאָגן: אויב

דיינע קינדער וועלן אָפּהיטן זייער וועג צו גיין פאַר מיר מיט אמת, מיט זייער גאַנצן האַרצן און מיט זייער גאַנצער זעל— אַזוי צו זאָגן: וועט דיר ניט פאַרשניטן ווערן אַ מאָן פון דעם טראָן פון ישראל.

⁵ און אויך ווייסטו וואָס יואָב דער זון פון צרוּיָהן האָט מיר געטאָן, וואָס ער האָט געטאָן צו די צוויי חיל-פירער פון ישראל, צו אַבנֶר דעם זון פון גֶרן, און צו עֲמֶשָׁא דעם זון פון יתָרן, ווי ער האָט זיי געהרגעט, און פאַרגאַסן בלוט פון מלחמה אין שלום, און אַרויפגעטאָן בלוט פון מלחמה אויף זיין גאַרטל וואָס אויף זיינע לענדן, און אויף זיינע שיק וואָס אויף זיינע פיס. ⁶ דרום זאָלסטו טאָן לויט דיין חכמה, און זאָלסט ניט לאָזן זיינע גראָע האָר נידערן בשלום אין קבר. ⁷ און מיט די קינדער פון בְּרוּזַי דעם גלעֶדער זאָלסטו טאָן חסד, און זיי זאָלן זיין פון די וואָס עסן ביי דיין טיש, וואָרום זיי האָבן זיך אויך דערנענטערט צו מיר, ווען איך בין אַנטלאָפן פון דיין ברודער אַבְשָׁלֹומֶען. ⁸ און דאָ איז ביי דיר שְׁמֵעִי דער זון פון גֶרָאָן, דער בנימינער פון בְּחורים, וואָס האָט מיך געשאָלטן מיט טויטע קללות אין דעם טאָג וואָס איך בין געגאַנגען קיין מַחְנִים; און ער האָט אַראָפּ גענידערט מיר אַנטקעגן ביים יַרְדֵּן, און איך האָב אים געשוואָרן ביי גאָט, אַזוי צו זאָגן: איך וועל דיך ניט טייטן מיטן שווערד. ⁹ און אַצוֹנָד, זאָלסט אים ניט שענקען, וואָרום אַ קלוגער מענטש ביסטו, און וועסט וויסן וואָס דו זאָלסט טאָן מיט אים; און זאָלסט מאַכן נידערן זיינע גראָע האָר מיט בלוט אין קבר.

¹⁰ און דוד האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין דוד־שטאָט. ¹¹ און די טעג וואָס דוד האָט געקייניגט איבער ישראל זיינען געווען פּערציק יאָר: אין חֶבְרוֹן האָט ער געקייניגט זיבן יאָר, און אין ירוּשָׁלַיִם האָט ער געקייניגט דריי און דרייסיק יאָר.

¹²און שלמה איז געזעסן אויף דעם טראָן פון זיין פאָטער דודן, און זיין מלוכה האָט זיך זייער באַפעסטיקט.

¹³און אַדוֹנִיָּהוּ דער זון פון חגייתן איז געקומען צו בַּת־שֶׁבַען, שלמהס מוטער. האָט זי צו אים געזאָגט: איז דיין קומען אין פריד? האָט ער געזאָגט: אין פריד. ¹⁴און ער האָט געזאָגט: איך האָב אַ וואָרט צו דיר. האָט זי געזאָגט: רעד. ¹⁵האָט ער געזאָגט: דו ווייסט אַז די מלוכה האָט מיר געקומט, און אויף מיר האָבן גאַנץ ישראל געקערט זייער פנים, צו ווערן מלך. אָבער די מלוכה האָט זיך אומגעדרײט און איז אָנגעקומען צו מיין ברודער, ווייל זי איז אים באַשערט געווען פון גאָט. ¹⁶און אַצונד בעט איך פון דיר איין בקשה; זאָלסט נים אָפשטויסן מיין פנים. האָט זי צו אים געזאָגט: רעד. ¹⁷האָט ער געזאָגט: זאָג, איך בעט דיך, דעם מלך שלמה—וואָרום ער וועט ניט אָפשטויסן דיין פנים—ער זאָל מיר געבן אַבישג פון שונם פאַר אַ ווייב. ¹⁸האָט בַּת־שֶׁבַע געזאָגט: גוט, איך וועל רעדן פון דינעטוועגן צום מלך. ¹⁹און בַּת־שֶׁבַע איז געקומען צום מלך שלמה, צו רעדן צו אים פון אַדוֹנִיָּהוּס וועגן, און דער מלך איז אויפגעשטאַנען איר אַנטקעגן, און ער האָט זיך צו איר געבוקט, און האָט זיך געזעצט אויף זיין טראָן, און געשטעלט אַ טראָן פאַר דעם מלכס מוטער, און זי האָט זיך געזעצט אויף זיין רעכטער זייט. ²⁰און זי האָט געזאָגט: איין קליינע בקשה בעט איך פון דיר; זאָלסט ניט אָפֿשטויסן מיין פנים. האָט דער מלך צו איר געזאָגט: בעט, מיין מוטער, וואָרום איך וועל ניט אָפשטויסן דיין פנים. ²¹האָט זי געזאָגט: זאָל אַבישג פון שונם געגעבן ווערן צו דיין ברודער אַדוֹנִיָּהוּן פאַר אַ ווייב. ²²האָט געענטפערט דער מלך שלמה און געזאָגט צו זיין מוטער: און פאַרוואָס בעטסטו אַבישג פון שונם פאַר אַדוֹנִיָּהוּן? בעט פאַר אים אויך די מלוכה, ווייל

ער איז מיין עלטערער ברודער—פאַר אים, פאַר אַבְיָתָר דעם
כהן, און פאַר יואָב דעם זון פון צרוּיָהן.

²³און דער מלך שלמה האָט געשוואָרן ביי גאָט, אַזוי צו
זאָגן: זאָל מיר גאָט טאָן אַזוי און נאָך מער, אַז אום זיין לעבן
האָט אַדוֹנֵיָהוּ גערעדט דאָסדאָזיקע וואָרט! ²⁴און אַצונד, אַזוי
ווי עס לעבט גאָט, וואָס האָט מיך באַפעסטיקט, און האָט מיך
אַרויפגעזעצט אויף דעם טראָן פון מיין פאָטער דודן, און וואָס
האָט מיר געמאַכט אַ הויז אַזוי ווי ער האָט גערעדט, אַז היינט
מוז אַדוֹנֵיָהוּ געטייט ווערן!

²⁵און דער מלך שלמה האָט געשיקט דורך דער האַנט פון
בְּנֵיָהוּ דעם זון פון יהוֹיָדָען; און ער איז צוגעפאָלן אויף אים,
און ער איז געשטאָרבן.

²⁶און צו אַבְיָתָר דעם כהן האָט דער מלך געזאָגט: גיי קיין
עֲנָתוֹת צו דייע פּעלדער, וואָרום דעם טויט ביסטו ווערט,
אַבער היינטיקן טאָג וועל איך דיך ניט טייטן, ווייל דו האָסט
געטראָגן דעם אָרון פון גאָט דעם האַר פאַר מיין פאָטער דודן,
און ווייל דו האָסט זיך געפלאָגט אין אַלץ וואָס מיין פאָטער
האָט זיך געפלאָגט.

²⁷און שלמה האָט פאַרטריבן אַבְיָתָרן פון זיין אַ כהן צו
גאָט; כדי עס זאָל דערפילט ווערן דאָס וואָרט פון גאָט וואָס
ער האָט גערעדט אויף עלים הויז אין שילוֹא.

²⁸און ווי די הערונג איז אָנגעקומען צו יואָב—וואָרום יואָב
האָט זיך גענייגט נאָך אַדוֹנֵיָהוּ, הגם נאָך אַבְשָׁלֹומֶען האָט ער
זיך ניט גענייגט—איז יואָב אַנטלאָפן צום געצעלט פון גאָט, און
האָט זיך אָנגענומען אָן די הערנער פון מזבח.

²⁹איז אָנגעזאָגט געוואָרן דעם מלך שלמה, אַז יואָב איז
אַנטלאָפן צו דעם געצעלט פון גאָט, און אָן איז ער ביים מזבח.

און שלמה האָט געשיקט בנְיָהוּ דעם זון פון יהוֹיָדָען, אַזוי צו זאָגן: גיי פּאַל־צו אויף אים.

³⁰איז בנְיָהוּ געקומען צו דעם געצעלט פון גאָט, און ער האָט צו אים געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט דער מלך: גיי אַרויס. האָט ער געזאָגט: ניין, נייערט דאָ וועל איך שטאַרבן.

האָט בנְיָהוּ געבראַכט דעם מלך אַ תשובה, אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט גערעדט יואָב, און אַזוי האָט ער מיר געענטפערט. ³¹האָט דער מלך צו אים געזאָגט: טו אַזוי ווי ער האָט גערעדט, און פּאַל־צו אויף אים; און זאָלסט אים באַגראָבן, און אָפּטאָן דאָס אומזיסט בלוט וואָס יואָב האָט פאַרגאַסן, פון מיר און פון מיין פּאָטערס הויז. ³²און זאָל גאָט אומקערן זיין בלוט אויף זיין קאָפּ, פאַרוואָס ער איז אָנגעפּאַלן אויף צוויי מענטשן גערעכטערע און בעסערע פון אים, און האָט זיי געהרגעט מיטן שווערד, אין מיין פּאָטער דוד האָט ניט געוווסט: אַבנֵר דעם זון פון נֵרן, דעם חיל־פירער פון ישראל, און עֲמֶשָׁא דעם זון פון יִתְרֵן, דעם חיל־פירער פון יהודה. ³³און זייער בלוט זאָל זיך אומקערן אויפן קאָפּ פון יואָבן, און אויפן קאָפּ פון זיין זאַמען אויף אייביק; און צו דודן און צו זיין זאַמען, און צו זיין הויז און צו זיין טראָן, זאָל זיין פריד אויף אייביק פון גאָט.

³⁴איז אַרויפגעאַנגען בנְיָהוּ דער זון פון יהוֹיָדָען, און ער איז צוגעפּאַלן אויף אים, און האָט אים געטייט. און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין זיין היים אין מדבר.

³⁵און דער מלך האָט אויפגעזעצט בנְיָהוּ דעם זון פון יהוֹיָדָען אויף זיין אָרט איבערן חיל; און צָדוֹק דעם כהן האָט דער מלך אויפגעזעצט אויף אַבְיָתָרס אָרט.

³⁶און דער מלך האָט געשיקט און האָט גערופן שמעיִן, און האָט צו אים געזאָגט: בוי דיר אַ הויז אין ירוּשָׁלַיִם, און זאָלסט

דָּאָרְטן זיצן, און זאָלסט פון דאָרטן ניט אַרויסגיין אין ערגעץ.
³⁷און עס וועט זיין, אין דעם טאָג וואָס דו גייסט אַרויס, און וועסט
אַריבערגיין דעם טייך קדרון, וויסן זאָלסטו וויסן זיין, אַז
שטאַרבן וועסטו שטאַרבן; דיין בלוט וועט זיין אויף דיין קאָפּ.
³⁸האַט שמעי געזאָגט צום מלך: גוט איז דאָס וואָרט; אַזוי ווי מײן
האַר דער מלך האָט גערעדט, אַזוי וועט דיין קנעכט טאָן.
און שמעי איז געזעסן אין ירושלים פיל טעג. ³⁹אַבער עס
איז געווען צום סוף פון דריי יאָר, זיינען צוויי קנעכט פון שמעין
אַנטלאָפן צו אַכיש דעם זון פון מעֶכָהן, דעם מלך פון גַת, און
מע האָט אָנגעזאָגט שמעין, אַזוי צו זאָגן: זע, דייע קנעכט זיינען
אין גַת. ⁴⁰איז אויפגעשטאַנען שמעי, און האָט אָנגעזאָלט זיין
אייזל, און איז אַוועק קיין גַת צו אַכישן זוכן זיינע קנעכט. און
שמעי איז געגאַנגען און האָט געבראַכט זיינע קנעכט פון גַת.
⁴¹איז אָנגעזאָגט געוואָרן שלמהן, אַז שמעי איז געגאַנגען פון
ירושלים קיין גַת, און האָט זיך אומגעקערט. ⁴²און דער מלך
האַט געשיקט און האָט גערופן שמעין, און האָט צו אים געזאָגט:
האַב איך דיך ניט באַשוואָרן ביי גאָט, און דיך געוואָרנט, אַזוי
צו זאָגן: אין דעם טאָג וואָס דו גייסט אַרויס, און וועסט גיין ערגעץ
זו, וויסן זאָלסטו וויסן זיין, אַז שטאַרבן וועסטו שטאַרבן? און
דו האָסט צו מיר געזאָגט: גוט איז דאָס וואָרט; איך האָב
געהערט. ⁴³היינט פאַרוואָס האָסטו ניט געהיט די שבועה פון
גאָט, און דעם באַפעל וואָס איך האָב דיר באַפוילן? ⁴⁴אויך
האַט דער מלך געזאָגט צו שמעין: דו ווייסט אַלדאָס ביז וואָס
דיין האַרץ האָט געוויסט אַז דו טוסט צו מײן פּאָטער דודן; דרום
זאָל גאָט אומקערן דיין ביז אויף דיין קאָפּ; ⁴⁵און דער מלך
שלמה זאָל זיין געבענטשט, און דער טראָן פון דוד זאָל זיין
פעסט פאַר גאָט אויף אייביק.
⁴⁶און דער מלך האָט באַפוילן בנֵהוּ דעם זון פון יהוֹדָען,

און ער איז אַרויפגעגאַנגען, און איז צוגעפאַלן אויף אים, און ער איז געשטאַרבן.

און די מלוכה איז געווען באַפעסטיקט אין דער האַנט פון שלמהן.

ג¹ און שלמה האָט זיך מתחתן געווען מיט פֿרעה דעם מלך פון מצרים, און ער האָט גענומען פֿרעהס טאָכטער, און האָט זי געבראַכט אין דודס־שטאָט, ביז ער האָט געענדיקט בויען זיין הויז, און דאָס הויז פון גאָט, און די מויער פון ירושלים רונד אַרום.

אָבער דאָס פּאַלק האָט געשלאַכט אויף די בָּמות, וואָרום אַ הויז צו דעם נאָמען פון גאָט איז ניט געבויט געווען ביז יענע טעג. און שלמה האָט ליב געהאַט גאָט, צו גיין אין די געזעצן פון זיין פאָטער דודן; נאָר ער האָט געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָּמות.

ד⁴ און דער מלך איז געגאַנגען קיין גבֿעון דאָרטן צו שלאַכטן, וואָרום דאָרטן איז געווען די גרויסע בָּמה. טויונט בראַנד־אָפּפער פלעגט שלמה אויפברענגען אויף יענעם מזבח.

ה⁵ אין גבֿעון האָט זיך גאָט באַוויזן צו שלמהן אין אַ חלום פון דער נאַכט, און גאָט האָט געזאָגט: בעט וואָס איך זאָל דיר געבן. ה⁶ האָט שלמה געזאָגט: דו האָסט געטאָן מיט דיין קנעכט, מיין פאָטער דודן, גרויס חסד, אַזוי ווי ער איז געגאַנגען פאַר דיר מיט אמת און מיט גערעכטיקייט און מיט רעכטפאַרטיקייט פון האַרצן קעגן דיר; און האָסט אים געהיט דעמדאָזיקן גרויסן חסד, און האָסט אים געגעבן אַ זון וואָס זיצט אויף זיין טראָן אַזוי ווי היינטיקן טאָג. יאון אַצונד, יהוה מיין גאָט, דו האָסט געמאַכט דיין קנעכט פאַר אַ מלך אויף דעם אָרט פון מיין פאָטער דודן, און איך בין אַ קליין אינגל, איך ווייס ניט ווי אויס

און ווו איין. ⁸און דיין קנעכט איז אין מיטן פון דיין פאלק וואָס
 דו האָסט אויסדערוויילט, אַ גרויס פאלק וואָס קען ניט געציילט
 און ניט באַרעכנט ווערן פון פילקייט. ⁹דרום וואָלסטו געבן
 דיין קנעכט אַ פאַרשטאַנדיק האַרץ, צו משפטן דיין פאלק, צו
 דערקענען צווישן גוטס און שלעכטס, וואָרום ווער קען משפטן
 דאָסדאָזיקע גרויסע פאלק דייןנס?

¹⁰און די זאך איז ווילגעפעלן אין די אויגן פון גאָט, וואָס
 שלמה האָט געבעטן דיִדאָזיקע זאך. ¹¹און גאָט האָט צו אים
 געזאָגט: ווייל דו האָסט געבעטן דיִדאָזיקע זאך, און ניט דו
 האָסט דיר געבעטן פיל טעג, און ניט דו האָסט דיר געבעטן
 עשירות, און ניט דו האָסט געבעטן דאָס לעבן פון דיִנע פיינט,
 נייערט האָסט דיר געבעטן שכל צו פאַרשטיין אַ משפט, ¹²אָט
 האָב איך געטאָן לויט דיין וואָרט: זע, איך האָב דיר געגעבן אַ
 קלוג און פאַרשטאַנדיק האַרץ, אַז אַזאַ ווי דו איז ניט געווען פאַר
 דיר, און נאָך דיר וועט ניט אויפשטיין אַזאַ ווי דו. ¹³און אויך
 וואָס דו האָסט ניט געבעטן האָב איך דיר געגעבן: אי עושר אי
 כבוד אַלע דיִנע טעג, אַז קיינער אַזאַ ווי דו איז ניט געווען צווישן
 די מלכים. ¹⁴און אַז דו וועסט גיין אין מיינע וועגן צו היטן מיינע
 געזעצן און מיינע געבאָט, אַזוי ווי דיין פאָטער דוד איז געגאַנגען,
 וועל איך דערלענגערן דיִנע טעג.

¹⁵האָט זיך אויפגעכאַפט שלמה, ערשט עס איז אַ חלום.
 און ער איז געקומען קיין ירושלים, און האָט זיך געשטעלט פאַר
 דעם אָרון פון גאָטס בונד, און ער האָט אויפגעבראַכט בראַנדי־
 אַפּפער, און געמאַכט פרידאָפּפער, און געמאַכט אַ מאָלצייט
 פאַר אַלע זיינע קנעכט.

¹⁶דענסמאָל זיינען געקומען צוויי פרויען זונות צו דעם מלך,
 און זיי האָבן זיך געשטעלט פאַר אים. ¹⁷און איין פרוי האָט

געזאָגט: איך בעט דײך, מײן האַר, איך און דײַדאָזיקע פּרוי
ווינען אין אײן הויז, און איך האָב געבאָרן מיט איר אין הויז.
18 און עס איז געווען אויפן דריטן טאָג נאָך מײן געבערן, האָט
אויך דײַדאָזיקע פּרוי געבאָרן; און מיר זײנען געווען זאַלבענאַנד,
קײן פּרעמדער איז מיט אונדז ניט געווען אין הויז; בלויז מיר
צוויי זײנען געווען אין הויז. 19 איז געשטאַרבן דאָס קינד פון
דערדאָזיקער פּרוי בײַ נאַכט, ווייל זי איז געלעגן אויף אים.
20 איז זי אויפגעשטאַנען אין מיטן נאַכט, און האָט אַוועקגענומען
מײן זון פון לעבן מיר, בעת דײן דינסט איז געשלאָפן, און זי
האָט אים געלייגט אין איר בוועם, און איר טויטן זון האָט זי
געלייגט אין מײן בוועם. 21 און איך בין אויפגעשטאַנען אין
דער פּרי אַנצווייגן מײן זון, ערשט ער איז טויט; אָבער אַז איך
האָב אים באַטראַכט אין דער פּרי, ערשט דאָס איז ניט געווען
מײן זון וואָס איך האָב געבאָרן.

22 האָט די אַנדער פּרוי געזאָגט: נײן, נײערט מײן זון איז
דער לעבעדיקער, און דײן זון דער טויטער. און די זאָגט: נײן,
נײערט דײן זון איז דער טויטער, און מײן זון דער לעבעדיקער.
און זײ האָבן געטענהט פאַרן מלך.

23 האָט דער מלך געזאָגט: די זאָגט: דאָס איז מײן זון דער
לעבעדיקער, און דײן זון דער טויטער; און די זאָגט: נײן,
נײערט דײן זון איז דער טויטער, און מײן זון דער לעבעדיקער.
24 און דער מלך האָט געזאָגט: ברענגט מיר אַ שווערד. האָט
מען געבראַכט אַ שווערד פאַרן מלך. 25 האָט דער מלך
געזאָגט: צעשניידט דאָס לעבעדיקע קינד אין צווייען, און גיט
אַ העלפט צו אײנער, און אַ העלפט צו דער אַנדערער.

26 האָט גערעדט די פּרוי וואָס איר זון איז געווען דער
לעבעדיקער, צום מלך—וואָרום דאָס האַרץ האָט איר
פאַרקלעמט אויף איר זון—און זי האָט געזאָגט: איך בעט דײך,

מיין האַר, גיט איר דאָס לעבעדיקע קינד, נאָר טייטן זאָלט איר
עס ניט טייטן. און יענע זאָגט: ניט מיר און ניט דיר זאָל עס
געהערן; שניידט!

27 האָט זיך אָפּגערוּפּן דער מלך און געזאָגט: גיט איר דאָס
לעבעדיקע קינד, און טייטן זאָלט איר עס ניט טייטן; זי איז זיין
מוטער.

28 און גאַנץ ישראל האָבן געהערט דעם משפט וואָס דער
מלך האָט געמשפּט, און זיי האָבן מורא געהאַט פאַרן מלך,
וואַרום זיי האָבן געזען אַז גאַטס חכמה איז אין אים צו טאָן
גערעכטיקייט.

ד און דער מלך שלמה איז געווען מלך איבער גאַנץ ישראל.
2 אין דאָס זיינען די האַרן וואָס ער האָט געהאַט: צוּרְיָהוּ דער
זון פון צְדוּקָה, דער כהן; 3 אַלְיָחֻזָרֶף און אַחִיָהּ, די זין פון שישאָן,
שריבערס; יהושֶפֶט דער זון פון אַחִיָלֹוד, דער דערמאָנער;
4 און בְּנֵיָהוּ דער זון פון יְהוֹיָדָען, איבערן חיל; און צְדוּקָה און
אַבְיָתָר, כהנים; 5 און צוּרְיָהוּ דער זון פון נְתַנְעֵן, איבער די
געשטעלטע; 6 און נְבוּד דער זון פון נְתַנְעֵן, אַן אויבערמאַן, דעם
מלכס חבר; 7 און אַחִישָׁר, איבערן פּאַלאַץ; און אַדוֹנִיָרָם דער
זון פון עבדאָן, איבערן צינן.

7 און שלמה האָט געהאַט צוועלף געשטעלטע איבער גאַנץ
ישראל, און זיי פלעגן אויסהאַלטן דעם מלך און זיין הויז; אַ
חודש אין יאָר פלעגט איטלאַכער דאַרפן אויסהאַלטן. 8 און
דאָס זיינען זייערע נעמען: דער זון פון חורן, אין דעם געבערג
פון אפרים. 9 דער זון פון דָקָרן, אין מְקֵז, און אין שְׁעֵלְבִים,
און בֵּית־שֶׁמֶשׁ, און אֵילוּד־בֵּית־חֲנָן. 10 דער זון פון חֶסְדֵן, אין
אַרובות; אונטער אים איז געווען שוֹכֹו, און דאָס גאַנצע לאַנד
חֶפֶר. 11 דער זון פון אַבִּינָדָבן, אין דער גאַנצער געגנט פון דוֹר;
ער האָט געהאַט טַפַּת די טאַכטער פון שלמהן פאַר אַ ווייב.

¹² בַּעֲנָא דער זון פון אחילודן, אין תַּעֲנָךְ, און מגדו, און גאַנץ בית־שָׁאן וואָס לעבן צָרתן אונטער זרְעָאל, פון בית־שָׁאן ביו אָב־ל־מחולָה, ביו פון יענער זייט יְקַמְעָם. ¹³ דער זון פון גְּבֵרן, אין רְמוֹת־גִּלְעָד; אונטער אים זיינען געווען די דערפער פון יאיר דעם זון פון מנשהן, וואָס אין גִּלְעָד; אונטער אים איז געווען די געגנט פון אַרְגֹּב וואָס אין בְּשָׁן, זעכציק גרויסע שטעט מיט מויערן און קופערנע ריגלען. ¹⁴ אַחִינֹדָב דער זון פון עָדוֹן, אין מַחְנִים. ¹⁵ אַחִימֶעֶץ, אין נפתלי; ער אויך האָט גענומען בְּשֵׁמֶת די טאַכטער פון שלמהן פאַר אַ ווייב. ¹⁶ בַּעֲנָא דער זון פון חושין, אין אָשר, און בעלֹות. ¹⁷ יהושָׁפֶט דער זון פון פְּרוּחַן, אין ישָׁשָׁכָר. ¹⁸ שִׁמְעִי דער זון פון אַלָּאן אין בנימין. ¹⁹ גְּבֵר דער זון פון אורין, אין לאַנד גִּלְעָד, דעם לאַנד פון סיחון דעם מלך פון אַמֹרִי, און פון עוג דעם מלך פון בְּשָׁן. און איין געשטעלטער וואָס איבערן גאַנצן לאַנד.

²⁰ יהודה און ישראל זיינען געווען אַזוי ווי דער זאַמד וואָס ביים ים אין פילקייט. זיי האָבן געגעסן און געטרונקען און געווען פריילאך.

ה ¹ און שלמה האָט געוועלטיקט איבער אַלע קיניגרייכן, פון דעם טייך ביו דעם לאַנד פון די פּלֶשֶׁתִּים, און ביו דעם געמאַרק פון מצְרַיִם. זיי האָבן געבראַכט אָפּגאַב, און געדינט דעם מלך שלמה אַלע טעג פון זיין לעבן.

² און די שפייזונג פון שלמהן פאַר איין טאַג איז געווען דרייסיק פּוּר זעמלמעל, און זעכציק פּוּר גראָבע מעל, ³ צען פעטע רינדער, און צוואַנציק רינדער פון דער פיטער, און הונדערט שאָף, אַחוץ הינדן, און הירשן, און דאַמהירשן, און געשטאַפטע קאַפּהענער. ⁴ וואָרום ער האָט געוועלטיקט איבער גאַנץ דער זייט טייך, פון תּפֹּסֶח און ביו עֵזָה, איבער אַלע מלכים פון דער זייט טייך; און ער האָט געהאַט שלום פון

אלע זיינע זייטן רונד ארום. ⁵און יהודה און ישראל זיינען געזעסן אין זיכערקייט, איטלאַכער אונטער זיין וויינישטאָק און אונטער זיין פייגנבוים, פון דן און ביז באַר־שָׁבַע, אלע טעג פון שלמה.

⁶און שלמה האָט געהאַט פּערציק טויזנט שטאַלן פּערד פאַר זיינע רייטוועגן, און צוועלף טויזנט רייטער. זאָן יענע געשטעלטע פּלעגן אויסהאַלטן דעם מלך שלמה, און איטלאַכן וואָס גענענט צום טיש פון מלך שלמה, איטלאַכער אין זיין חודש; זיי פּלעגן ניט פאַרפּעלן קיין זאַך. ⁸אויך גערשטן און שטרוי פאַר די פּערד און פאַר די יאָנפּערד פּלעגן זיי ברענגען אין דעם אָרט ווהיין עס האָט געהערט, איטלאַכער לויט ווי ער האָט געדאַרפּט.

⁹און גאָט האָט געגעבן שלמהן חכמה און פאַרשטאַנדיקייט זייער פּיל, און ברייטקייט פון גייסט אַזוי ווי דער זאַמד וואָס אויפן ברעג פון ים. ¹⁰און שלמהס חכמה איז געווען גרעסער פון דער חכמה פון אַלע קינדער פון מזרח, און פון אַלדער חכמה פון מצרים. ¹¹און ער איז געווען קליגער פון אַלע מענטשן, פון איתן דעם אַזרחי, און הימן, און כלכול, און דרדע, די זין פון מחולן. און ער האָט געהאַט אַ שם צווישן אַלע פעלקער רונד אַרום. ¹²און ער האָט געזאָגט דריי טויזנט משלים, און זיינע לידער זיינען געווען טויזנט מיט פינף. ¹³און ער האָט גערעדט איבער בוימער, פון דעם צעדער וואָס אין לבנון און ביז דעם אַזוב וואָס וואַקסט אַרויס פון וואַנט. און ער האָט גערעדט איבער בהמות, און איבער פויגלען, און איבער שרצים, און איבער פישן. ¹⁴און פון אַלע אומות איז מען געקומען הערן שלמהס חכמה—פון אַלע מלכים פון דער ערד וואָס האָבן געהערט פון זיין חכמה.

¹⁵און חירם דער מלך פון צור האָט געשיקט זיינע קנעכט

צו שלמה, וואָרום ער האָט געהערט אַז מע האָט אים געזאָלבט פאַר אַ מלך אויף זיין פּאָטערס אָרט; ווייל אַ גוטער פּריינט איז חירם געווען דודן אַלע טעג.

¹⁶האָט שלמה געשיקט צו חירמען, אַזוי צו זאָגן: ¹⁷דו האָסט געקענט מיין פּאָטער דודן, אַז ער האָט ניט געקאָנט בויען אַ הויז צו דעם נאָמען פון יהוה זיין גאָט פון וועגן די מלחמות וואָס האָבן אים אַרומגערינגלט, ביז יהוה האָט זיי געגעבן אונטער די טריט פון מיינע פיס. ¹⁸און אַצונד האָט יהוה מיין גאָט מיך באַרוט פון רונד אַרום; ניטאָ קיין שטער און קיין בייז באַגעגעניש. ¹⁹און אָט טראַכט איך צו בויען אַ הויז צו דעם נאָמען פון יהוה מיין גאָט, אַזוי ווי יהוה האָט גערעדט צו מיין פּאָטער דודן, אַזוי צו זאָגן: דיין זון וואָס איך וועל געבן אויף דיין טראָן אויף דיין אָרט, ער וועט בויען דאָס הויז צו מיין נאָמען. ²⁰און אַצונד, באַפעל מע זאָל אויסהאַקן פאַר מיר צעדערן פון לבָנון, און מיינע קנעכט וועלן זיין מיט דייןע קנעכט; און דעם לויך פון דייןע קנעכט וועל איך דיר געבן וויפיל דו וועסט זאָגן: וואָרום דו ווייסט אַז צווישן אינדז איז ניטאָ קיינער וואָס פאַרשטייט צו האַקן האַלצן אַזוי ווי די צידונים.

²¹און עס איז געווען, ווי חירם האָט געהערט די ווערטער פון שלמה, אַזוי האָט ער זיך זייער דערפרייט, און ער האָט געזאָגט: געלויבט איז יהוה היינט, וואָס ער האָט געגעבן דודן אַ קלוגן זון איבער דעמדאָזיקן גרויסן פּאָלק. ²²און חירם האָט געשיקט צו שלמה, אַזוי צו זאָגן: איך האָב געהערט וואָס דו האָסט געשיקט צו מיר; איך וועל טאָן אַל דיין פארלאַנג אין צעדערהאַלץ און אין ציפרעסנהאַלץ. ²³מיינע קנעכט וועלן זיי אַראָפּנידערן פון לבָנון צום ים, און איך וועל זיי מאַכן אין פליטן צו גיין מיטן ים ביז דעם אָרט וואָס דו וועסט מיר אַנווייזן, און דאָרטן וועל איך זיי פאַנאַנדעררריסן, און דו וועסט

זיי אוועקנעמען. און דו וועסט טאָן מיין פאַרלאַנג צו געבן ברויט פאַר מיין הויז.

²⁴און חירם האָט געגעבן שלמהן צעדערהאַלץ און ציפרעסנהאַלץ לויט אַל זיין פאַרלאַנג. ²⁵און שלמה האָט געגעבן חירמען צוואַנציק טויזנט כור ווייץ, שפייז פאַר זיין הויז, און צוואַנציק כור געשלאָגענע אייל. אַזוי פלעגט שלמה געבן חירמען יאָר אין יאָר.

²⁶און גאָט האָט געגעבן שלמהן חכמה אַזוי ווי ער האָט אים צוגעזאָגט. און עס איז געווען שלום צווישן חירמען און צווישן שלמהן; און זיי האָבן ביידע געשלאָסן אַ בונד.

²⁷און דער מלך שלמה האָט אויפגענומען אַ צינו פון גאַנץ ישראל, און דער צינו איז געווען דרייסיק טויזנט מאָן. ²⁸און ער האָט זיי געשיקט אויפן לבָנון צו צען טויזנט מאָן אין אַ חודש, געביטן: איין חודש פלעגן זיי זיין אויפן לבָנון, צוויי חדשים אין דער היים. און אַדוניָרם איז געווען איבער דעם צינו.

²⁹און שלמה האָט געהאַט זיבעציק טויזנט לאַסטערעגער, און אַכציק טויזנט שטיינהעקער אין די בערג. ³⁰אַחוץ שלמהס אויבערגעשטעלטע וואָס איבער דער אַרבעט, דריי טויזנט און דריי הונדערט, וואָס האָבן געוועלטיקט איבער דעם פאַלק וואָס טוט די אַרבעט.

³¹און דער מלך האָט באַפוילן, און מע האָט אויסגעבראַכן גרויסע שטיינער, טייערע שטיינער, צו גרונטפעסטן דאָס הויז מיט געהאַקטע שטיינער. ³²און די בוימיינסטערס פון שלמהן און די בוימיינסטערס פון חירמען און די גבלער האָבן זיי אַרומ געהאַקט, און האָבן צוגעגרייט די האַלצן און די שטיינער אויף צו בויען דאָס הויז.

ן יאון עס איז געווען, אין פיר הונדערט און אכציגסטן יאָר נאָכדעם ווי די קינדער פון ישראל זיינען אַרויסגעגאַנגען פון לאַנד מצרים, אין פירטן יאָר פון שלמהס מלוכה איבער ישראל, אין חודש זיו—דאָס איז דער צווייטער חודש—האָט ער אַנגעהויבן בויען דאָס הויז צו גאָט.

² און דאָס הויז וואָס שלמה המלך האָט געבויט צו גאָט, איז געווען זעכציק איילן זיין לענג, און צוואַנציק איילן זיין ברייט, און דרייסיק איילן זיין הייך. ³ און דער פּאָליש פּאַר דעם היכל פון הויז איז געווען צוואַנציק איילן זיין לענג, פאַר ברייט פון דעם הויז, צען איילן זיין ברייט פאַר [לענג פון] דעם הויז. ⁴ און ער האָט געמאַכט אין הויז פענצטער אינעווייניק ברייט און אויסנווייניק שמאַל. ⁵ און ער האָט געבויט אָן דער וואַנט פון הויז אָן אַנבוי, רונד אַרום די ווענט פון הויז, רונד אַרום דעם היכל און דעם דביר; און ער האָט געמאַכט זייטקאַמערן רונד אַרום. ⁶ דער אונטערשטער [שטאַק פון דעם] אַנבוי, איז פינף איילן געווען זיין ברייט, און דער מיטלסטער, זעקס איילן זיין ברייט, און דער דריטער, זיבן איילן זיין ברייט, וואָרום פאַר מינערונגען האָט ער געמאַכט אין דעם הויז צו דערויסן צו רונד אַרום, כדי ודי באַלקנסן זאָלן זיך ניט דאַרפן האַלטן אין די ווענט פון הויז. ⁷ און דאָס הויז ווען עס איז געבויט געוואָרן, איז געבויט געוואָרן פון שטיינער פאַרטיק געמאַכט ביים אַרויס האַקן; און קיין האַמערס און קיין האַק, קיין שום אַייזגעצייג, איז ניט געהערט געוואָרן אין דעם הויז, ווען עס איז געבויט געוואָרן. ⁸ דער אַיינגאַנג צו די אונטערשטע זייטקאַמערן איז געווען אויף דער רעכטער זייט פון הויז, און אויף שווינדלטרעפּ איז מען אַרויפגעגאַנגען צו די מיטלסטע, און פון די מיטלסטע צו די דריטע.

⁹ און ער האָט אויסגעבויט דאָס הויז, און האָט עס פאַר-

¹ דער הינטערשטער אָדער אינעווייניקסטער און הייליקסטער טייל, דער קדש־קדשים.

² פאַרבינדט זיך מיט פסוקים 31-32 פון פאַריקן קאפיטל. ³ אין טעקסט: התיכונה.

ענדיקט; און ער האָט באַדעקט דאָס הויז מיט באַלקנס און ברעטער פון צעדערן. ¹⁰און ער האָט געבויט דעם אָנבוי אָן דעם גאַנצן הויז, פינף איילן די הייך נפון איטלאַכן שטאַקן; און עס האָט זיך געהאַלטן אָן הויז אויף צעדערהאַלץ.

¹¹און דאָס וואָרט פון גאָט איז געווען צו שלמהן, אַזוי צו זאָגן: ¹²דאָסדאָזיקע הויז וואָס דו בויסט—אויב דו וועסט גיין אין מיינע חוקים, און מיינע געזעצן וועסטו טאָן, און וועסט היטן אַלע מיינע געבאָט צו גיין אין זיי, וועל איך מקיים זיין אויף דיר מיין צוואַג וואָס איך האָב צוגעזאָגט דיין פאָטער דודן. ¹³און איך וועל רוען צווישן די קינדער פון ישראל, און וועל ניט פאַר-לאָזן מיין פאָלק ישראל.

¹⁴אַזוי האָט שלמה אויפגעבויט דאָס הויז, און האָט עס פאַרענדיקט. ¹⁵און ער האָט געבויט די ווענט פון דעם הויז אינעווייניק מיט ברעטער פון צעדערן; פון באַדעם פון הויז ביו די באַלקנס פון סופיט האָט ער באַדעקט מיט האַלץ פון אינעווייניק; און ער האָט באַדעקט דעם באַדעם פון הויז מיט ברעטער פון ציפרעסן. ¹⁶און ער האָט געבויט צוואַנציק איילן פון דעם הינטערשטן טייל פון הויז מיט ברעטער פון צעדערן, פון באַדעם ביו די באַלקנס; און ער האָט עס זיך געבויט פון אינעווייניק, פאַר אַ דביר, פאַר אַ קדש־קדשים. ¹⁷און פערציק איילן נלאַנגט איז געווען דאָס הויז, דאָס איז דער היכל פון פאַרנט. ¹⁸און דאָס צעדערהאַלץ אויפן הויז אינעווייניק איז געווען אַ געשניץ פון קנעפ און געעפנטע קווייטן. אַלץ איז געווען צעדער, קיין שטיין האָט זיך ניט אַרויסגעזען. ¹⁹און דעם דביר אינעווייניק אין הויז האָט ער צוגעגרייט אויף אַרייַן שטעלן אַהין דעם אַרון פון גאָטס בונד. ²⁰און אינעווייניק פון דביר איז געווען צוואַנציק איילן די לענג, און צוואַנציק איילן די ברייט, און צוואַנציק איילן איז געווען זיין הייך; און ער האָט

אים איבערגעצויגן מיט עכטן גאָלד. און ער האָט באַדעקט דעם מזבח מיט צעדערהאַלץ.²¹ אַזוי האָט שלמה איבערגעצויגן דאָס הויז פון אינעווייניק מיט עכטן גאָלד; און ער האָט פאַרצויגן גילדערנע קייטן פאַר דעם דביר; און ער האָט עס איבערגעצויגן מיט גאָלד.²² און דאָס גאַנצע הויז האָט ער איבערגעצויגן מיט גאָלד, ביז דאָס גאַנצע הויז איז געווען געענדיקט; אויך דעם גאַנצן מזבח וואָס ביים דביר האָט ער איבערגעצויגן מיט גאָלד.

²³ און ער האָט געמאַכט אין דביר צוויי כרובים פון אייל-בוימהאַלץ, צען איילן די הייך פון איטלאַכן.²⁴ און פינף איילן איז געווען איין פליגל פון אַ כרוב, און פינף איילן דער צווייטער פליגל פון אַ כרוב; צען איילן פון איין עק פון זיינע פליגלען ביזן אַנדער עק פון זיינע פליגלען.²⁵ צען איילן איז אויך געווען דער צווייטער כרוב; איין מאָס און איין שניט ביי ביידע כרובים; ²⁶ די הייך פון איין כרוב צען איילן, און דעסגלייכן פון צווייטן כרוב.²⁷ און ער האָט אַריינגעשטעלט די כרובים אין דעם אינעווייניקסטן הויז. און מע האָט געמאַכט די פליגלען פון די כרובים אויסגעשפרייט, און דער פליגל פון איינעם האָט אָנגערירט איין וואַנט, און דער פליגל פון צווייטן כרוב האָט אָנגערירט די צווייטע וואַנט; און זייערע פליגלען האָבן זיך אָנגערירט אין מיטן הויז אַ פליגל אָן אַ פליגל.²⁸ און ער האָט איבערגעצויגן די כרובים מיט גאָלד.

²⁹ און אַלע ווענט פון דעם הויז רונד אַרום האָט ער אויסגעשניצט מיט געשניצן פון כרובים און טייטלבויםער און געעפנטע קווייטן, פון אינעווייניק און אויסנווייניק.³⁰ און דעם דיל פון הויז האָט ער איבערגעצויגן מיט גאָלד, אינעווייניק און אויסנווייניק.³¹ און פאַר דעם אַיינאַנג פון דביר האָט ער געמאַכט טירן פון איילבוימהאַלץ; דער טירגעשטעל מיט

די ביישטידלאך איז אויסגעקומען פינפעקעכדיק. ³²און אויף די צוויי טירן פון איילבוימהאלץ האָט ער אויסגעשניצט געשניצן פון פרוּבים און טייטלבוּימער און געעפנטע קווייטן, און איבער געצויגן מיט גאָלד; און ער האָט אויסגעקלאַפט דאָס גאָלד אויף די פרוּבים און אויף די טייטלבוּימער. ³³און דעסגלייכן האָט ער געמאַכט פאַר דעם איינגאַנג פון היכל, ביישטידלאך פון איילבוימהאלץ, פירעקעכדיק; ³⁴און צוויי טירן פון ציפרעסנ האָלץ; די צוויי פליגלען פון איין טיר האָבן זיך צונויפגעלייגט, און די צוויי פליגלען פון דער אַנדער טיר האָבן זיך צונויפגעלייגט. ³⁵און ער האָט אויסגעשניצט פרוּבים און טייטלבוּימער און געעפנטע קווייטן, און האָט איבערגעצויגן מיט גאָלד אַרויפ געפאַסט אויפן איינגעשניצטן.

³⁶און ער האָט געבויט דעם אינעווייניקסטן הויף פון דריי ציילן געהאַקטע שטיינער, און אַ צייל צעדערבאַלקנס. ³⁷אין פירטן יאָר איז געלייגט געוואָרן דער גרונטפעסט פון גאָטס הויז, אין מאָנאַט זיו. ³⁸און אין עלפטן יאָר, אין מאָנאַט בול—דאָס איז דער אַכטער חודש—איז געענדיקט געוואָרן דאָס הויז אין אַלע זיינע טיילן, און לויט אַלץ ווי עס האָט באַדאַרפט צו זיין. און ער האָט עס געבויט זיבן יאָר.

¶ יאון זיין אייגן הויז האָט שלמה געבויט דרייצן יאָר, ביז ער האָט פאַרענדיקט זיין גאַנץ הויז.

²און ער האָט געבויט דאָס הויז פון לבנון־וואַלד, הונדערט איילן זיין לענג, און פופציק איילן זיין ברייט, און דרייסיק איילן זיין הייך, אויף פיר ציילן צעדערזיילן, מיט צעדערבאַלקנס אויף די זיילן. ³און עס איז געווען באַדעקט מיט צעדערהאַלץ פון אויבן, איבער די זייטקאַמערן וואָס אויף די פינף און פערציק זיילן, פופצן אין אַ צייל. ⁴און באַלקנס זיינען געווען דריי ציילן;

און אַ דורכבליק קעגן אַ דורכבליק דרײַ מאָל. ⁵און אַלע טירן מיט די ביישטידלאַך זיינען געווען פירעקעכדיק אין געשטעל; און אַ דורכבליק קעגן אַ דורכבליק דרײַ מאָל.

⁶און דאָס פּאָדערהויז פון זיילן האָט ער געמאַכט: פופציק איילן זיין לענג, און דרייסיק איילן זיין ברייט, מיט אַ פירערהויז פאַר זיי, מיט זיילן און אַ באַלקנדעכל פאַר זיי.

⁷און ער האָט געמאַכט דאָס פּאָדערהויז פון טראָן וואָס ער זאָל דאָרטן משפטן, דאָס פּאָדערהויז פון משפט; און עס איז געווען באַדעקט מיט צעדערהאַלץ פון באַדעם ביז באַדעם.

⁸און זיין הויז וואָס ער איז דאָרטן געוועסן, אין אַן אַנדער הויף, אינעווייניק צו פון פּאָדערהויז, איז געווען פון דער אייגענער אַרבעט. ער האָט אויך געמאַכט אַ הויז פאַר פּרעהס טאַכטער וואָס שלמה האָט גענומען, אַזוי ווי דאָסדאָזיקע פּאָדערהויז.

⁹דאָס אַלץ איז געווען פון טייערע שטיינער, לויט די מאָסן פון געהאַקטע שטיינער, אַרומגעזעגט מיט אַ זעג פון אינעווייניק און פון אויסנווייניק; און פון גרונטפעסט ביזן געזימס, און דרויסן ביזן גרויסן הויף. ¹⁰און עס איז געווען געגרונטפעסט מיט טייערע שטיינער, גרויסע שטיינער, שטיינער פון צען איילן, און שטיינער פון אַכט איילן. ¹¹און פון אויבן זיינען געווען טייערע שטיינער, לויט די מאָסן פון געהאַקטע שטיינער, און צעדערהאַלץ. ¹²און דער גרויסער הויף רונד אַרום איז געווען פון דרײַ ציילן געהאַקטע שטיינער, און אַ צייל צעדערבאַלקנס; דעסגלייכן פאַר דעם אינעווייניקסטן הויף פון גאַטס הויז, און פאַר דעם פּאָליש פון הויז.

¹³און דער מלך שלמה האָט געשיקט און האָט גענומען חירמען פון צור. ¹⁴ער איז געווען דער זון פון אַ פרוי אַן אַלמנה, פון שבט נפתלי, און זיין פאָטער איז געווען אַ מאַן פון צור, אַ קופערשמיד; און ער איז געווען פול מיט חכמה און

פֿאַרשטאַנדיקייט און קענשאַפֿט צו מאַכן אַלערליי אַרבעט אין קופּער. און ער איז געקומען צום מלך שלמה, און האָט געמאַכט זיין גאַנצע אַרבעט.

¹⁵ און ער האָט אויסגעפורעמט די צוויי זיילן פון קופּער; אַכצן איילן איז געווען די הייך פון איין זייל, און אַ פּאַדים פון צוועלף איילן האָט [אים] אַרומגערינגלט; [און אַזוי] דער צווייטער זייל. ¹⁶ און צוויי קרוינען האָט ער געמאַכט אַרויפֿ-צוטאָן אויף די קעפּ פון די זיילן, אויסגעגאָסן פון קופּער; פינף איילן די הייך פון איין קרוין, און פינף איילן די הייך פון דער צווייטער קרוין; ¹⁷ מיט נעצן פון פּלעכטאַרבעט, שנורן פון געקייטלטער אַרבעט, פאַר די קרוינען וואָס אויף די קעפּ פון די זיילן; זיבן פאַר איין קרוין, און זיבן פאַר דער צווייטער קרוין. ¹⁸ אַזוי האָט ער געמאַכט די זיילן; און צוויי ציילן רונד אַרום אויף איין נעץ צו באַדעקן די קרוינען וואָס אויבן איבער די מילגרוימען; און אַזוי האָט ער געמאַכט פאַר דער צווייטער קרוין. ¹⁹ און די קרוינען וואָס אויף די קעפּ פון די זיילן אין דעם פּאַליש זיינען געווען פון ליליענאַרבעט, פיר איילן. ²⁰ און די קרוינען אויף די צוויי זיילן זיינען אויך געווען פון אויבן אַקעגן דעם בויך וואָס צו דער זייט פון דער נעץ. און די מילגרוימען זיינען געווען צוויי הונדערט, אין ציילן רונד אַרום אויף דער צווייטער קרוין. ²¹ און ער האָט אויפגעשטעלט די זיילן ביים פּאַליש פון היכל; און ער האָט אויפגעשטעלט דעם רעכטן זייל, און גערופן זיין נאָמען יְכִין; און ער האָט אויפגעשטעלט דעם לינקן זייל, און גערופן זיין נאָמען בּוֹעַז. ²² און אויף די קעפּ פון די זיילן איז געווען ליליענאַרבעט. אַזוי איז פאַרענדיקט געוואָרן די אַרבעט פון די זיילן.

²³ און ער האָט געמאַכט דעם ים, אַ געגאַסענעם, צען איילן פון ראַנד צו ראַנד, קיילאַכדיק רונד אַרום, און פינף איילן זיין

הייד; און אַ שנור פון דרייסיק איילן האָט אים אַרומגערינגלט רונד אַרום.²⁴ און אונטער זיין ראַנד רונד אַרום האָבן אים אַרומגערינגלט קנעפּ צען איילן, אַרומצירקלענדיק דעם ים רונד אַרום; אין צוויי ציילן זיינען געווען די קנעפּ, אויסגעגאָסן אין איין גוס מיט אים.²⁵ ער איז געשטאַנען אויף צוועלף רינדער; דריי געקערט צו צפון, און דריי געקערט צו מערב, און דריי געקערט צו דרום, און דריי געקערט צו מזרח. און דער ים איז געווען איבער זיי פון אויבן; און אַלע זייערע הינטערלייבער זיינען געווען אינעווייניק צו.²⁶ און זיין גרעב איז געווען אַ האַנטברייט; און זיין ראַנד איז געווען אַזוי ווי די אַרבעט פון דעם ראַנד פון אַ בעכער, ווי אַ ליליענבלום. צוויי טויונט בַת האָט ער געהאַלטן.

²⁷ און ער האָט געמאַכט די צען געשטעלן פון קופּער; פיר איילן איז געווען די לענג פון איטלאַכן געשטעל, און פיר איילן זיין ברייט, און דריי איילן זיין הייד.²⁸ און אַזוי איז געווען די אַרבעט פון די געשטעלן: זיי האָבן געהאַט ראַמען, און די ראַמען זיינען געווען צווישן לייסטן.²⁹ און אויף די ראַמען וואָס צווישן די לייסטן זיינען געווען לייבן, רינדער, און פּרוּבּים; און אַזוי איז געווען אויף די לייסטן פון אויבן; און אונטער די לייבן און די רינדער זיינען געווען קרעניץ פון אַראָפּ געהאַנגענער אַרבעט.³⁰ און פיר קופּערנע רעדער זיינען געווען צו איטלאַכן געשטעל, און קופּערנע אַקסן; און זיינע פיר ווינקלען—צו זיי זיינען געווען אַקסלען; אונטער דעם האַנטפּאַס זיינען די אַקסלען געווען אויסגעגאָסן, מיט קרעניץ ביי דער זייט פון איטלאַכן.³¹ און זיין עפענונג אינעווייניק אין דער קרוין און איבער איר איז געווען אַן אייל די הייד; און איר עפענונג איז געווען קיילאַכדיק, ווי די אַרבעט פון אַ פּוסגעשטעל, אַן אייל און אַ האַלב; און אויך אויף איר עפענונג זיינען געווען

אויסקריצונגען; און זייערע ראמען זיינען געווען פירעקעכדיק, ניט רונד. ³²און די פיר רעדער זיינען געווען אונטער די ראמען, און די אקסן פון די רעדער זיינען געווען אין דעם געשטעל; און די הייך פון א ראד איז געווען אן אייל און א האלבע אייל. ³³און די אַרבעט פון די רעדער איז געווען אַזוי ווי די אַרבעט פון אַ ראד פון אַ וואָגן; זייערע אַקסן, און זייערע רייפן, און זייערע פלעקלאך, און זייערע אַקסרעדלאך, אַלץ איז געווען געגאַסן. ³⁴און פיר אַקסלען זיינען געווען צו די פיר ווינקלען פון איטלאַכן געשטעל; פון געשטעל גופא זיינען געווען זיינע אַקסלען. ³⁵און אויבן אין געשטעל איז געווען קיילאַכדיק רונד אַרום אַ האַלבע אייל די הייך. און אויבן אויפן געשטעל זיינע הענטלאך און זיינע ראמען זיינען געווען פון אים גופא. ³⁶און ער האָט אויסגעקריצט אויף די פלעכן פון זיינע הענטלאך, און אויף זיינע לייסטן, כרובים, לייבן, און טייטלבויער, ווי נאך דעם בלייז פון איטלאַכן, און קרעניץ רונד אַרום. ³⁷אַזוי האָט ער געמאַכט די צען געשטעלן; איין גוס, איין מאָס, איין שניט, פאַר זיי אַלעמען.

³⁸און ער האָט געמאַכט צען האַנטפאַסן פון קופער; פערציק בת האָט געהאַלטן איטלאַכער האַנטפאַס; פיר איילן איטלאַכער האַנטפאַס; איין האַנטפאַס אויף איטלאַכן געשטעל פון די צען געשטעלן. ³⁹און ער האָט אַוועקגעשטעלט די געשטעלן, פינף אויף דער רעכטער זייט פון הויז, און פינף אויף דער לינקער זייט פון הויז. און דעם ים האָט ער אַוועק געשטעלט אויף דער רעכטער זייט פון הויז צו מזרח, אַקעגן דרום.

⁴⁰און חירם האָט געמאַכט די טעפ און די שופלען און די שפרענגבעקנס.

און חירם האָט געענדיקט מאַכן די גאַנצע אַרבעט וואָס ער

האָט געטאָן פאַר דעם מלך שלמה אין גאָטס הויז: ⁴¹די צוויי זיילן, און די צוויי בעקנס פון די קרוינען וואָס אויף די קעפּ פון די זיילן; און די צוויי נעצן צו באַדעקן די צוויי בעקנס פון די קרוינען וואָס אויף די קעפּ פון די זיילן; ⁴²און די פיר הונדערט מילגרוימען פאַר די צוויי נעצן, צוויי ציילן מילגרוימען פאַר איטלאַכער נעץ, צו באַדעקן די צוויי קיילאַכדיקע קרוינען וואָס איבער די זיילן; ⁴³און די צען געשטעלן, און די צען האַנט־פאַסן אויף די געשטעלן; ⁴⁴און דעם איין ים, און די צוועלף רינדער אונטער דעם ים; ⁴⁵און די טעפּ און די שופּלען און די שפרענגבעקנס. און אַלע די דאָזיקע כלים וואָס חירם האָט געמאַכט פאַר דעם מלך שלמה אין גאָטס הויז, זיינען געווען פון בלאַנקן קופּער. ⁴⁶אין דער געגנט פון ירדן האָט זיי דער מלך אויסגעגאַסן, אין געדיכטער ערד, צווישן סוכות און צווישן צרתן. ⁴⁷און שלמה האָט געלאָזט די אַלע כלים [ניט געוויגן], פון זייער גרויס פילקייט; ניט צו באַרעכענען איז געווען די וואָג פון דעם קופּער.

⁴⁸און שלמה האָט געמאַכט אַלע כלים וואָס אין גאָטס הויז: דעם גילדערנעם מזבח, און דעם טיש וואָס אויף אים איז דאָס ברויט פון אָנגעזיכט, פון גאָלד; ⁴⁹און די מנורות, פינף פון דער רעכטער זייט, און פינף פון דער לינקער זייט, פאַר דעם דביר, פון עכטן גאָלד; און די בלומען, און די רערלאַך, און די צווענגלאַך, פון גאָלד; ⁵⁰און די בעקנס, און די שנייצמעסערס, און די שפרענגבעקנס, און די שאַלן, און די פייערפאַנען, פון עכטן גאָלד; און די געלענקען פאַר די טירן פון דעם אינעווייניקסטן הויז, פאַר דעם קדשי־קדשים, און פאַר די טירן פון דעם הויז, פאַר דעם היכל, פון גאָלד.

⁵¹און די גאַנצע אַרבעט וואָס דער מלך שלמה האָט געמאַכט אין גאָטס הויז, איז געענדיקט געוואָרן. און שלמה

הָאָט געבראַכט די געהייליקטע זאַכן פון זיין פּאָטער דודן,
דאָס זילבער, און דאָס גאָלד, און די כלים, און אַרײַנגעגעבן
אין די שאַצקאַמערן פון גאָטס הויז.

¶ דענסמאָל האָט שלמה אַיינגעזאַמלט די עלטסטע פון
ישראל, און אַלע הויפטלייט פון די שבטים, די פירשטן פון
די פּאָטערהייזער פון די קינדער פון ישראל, צום מלך שלמה
קיין ירושלים, כדי אַרויפצוברענגען דעם אַרון פון גאָטס בונד
פון דודס־שטאַט, דאָס איז ציון. ² און אַלע מענער פון ישראל
האָבן זיך אַיינגעזאַמלט צום מלך שלמה אויף יום־טוב, אין
מאַנאַט אַיִתָּנים, דאָס איז דער זיבעטער חודש. ³ און אַלע
עלטסטע פון ישראל זיינען געקומען, און די פֿהנים האָבן
געטראָגן דעם אַרון. ⁴ און זיי האָבן אַרויפגעבראַכט דעם אַרון
פון גאָט, און דעם אוהל־מועד, און אַלע הייליקע כלים וואָס אין
געצעלט—די פֿהנים און די לניים האָבן זיי אַרויפגעבראַכט. ⁵ און
דער מלך שלמה און מיט אים די גאַנצע עדה פון ישראל וואָס
איז זיך צונויפגעקומען ביי אים, זיינען געווען פאַר דעם אַרון,
שלאַכטנדיק שאָף און רינדער, וואָס האָבן ניט געקענט
געציילט ווערן און ניט באַרעכנט ווערן פון פילקייט. ⁶ און די
פֿהנים האָבן אַרײַנגעבראַכט דעם אַרון פון גאָטס בונד אויף
זיין אָרט, אין דעם דביר פון הויז, אין קדשי־קדשים, אונטער
די פליגלען פון די פֿרוּבים. ⁷ וואָרום די פֿרוּבים האָבן אויס־
געשפּרייט די פליגלען איבער דעם אָרט פון אַרון, און די
פֿרוּבים האָבן געשירעמט איבער דעם אַרון און איבער זיינע
שטאַנגען פון אויבן. ⁸ און די שטאַנגען זיינען געווען אזוי לאַנג
אַז די שפיצן פון די שטאַנגען זיינען געזען געוואָרן פון הייליקטום
פאַרן דביר, אָבער זיי זיינען ניט געזען געוואָרן ווייטער אַרויס.
און זיי זיינען דאָרטן געבליבן ביז אויף היינטיקן טאָג. ⁹ גאַרנישט

איז אין אַרֹן געווען, נאָר די צוויי שטיינערנע לוחות וואָס משה האָט אַהין אַרײַנגעלייגט אין חֹרֵב, בעת גאָט האָט געשלאָסן אַ בונד מיט די קינדער פֿון ישׂראל, ווען זיי זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון לאַנד מצרים.

¹⁰און עס איז געווען, ווי די כהנים זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון הייליקטום, אַזוי האָט אַ וואַלקן אָנגעפֿילט דאָס הויז פֿון גאָט. ¹¹און די כהנים האָבן ניט געקענט זיך שטעלן טאָן דעם דינסט פֿון וועגן דעם וואַלקן, וואָרום די פּראַכט פֿון גאָט האָט אָנגעפֿילט דאָס הויז פֿון גאָט.

¹²דענסמאָל האָט שלמה געזאָגט:

גאָט האָט געזאָגט אין וואַלקן צו רוען“;

¹³האָב איך בויען געבויט דיר אַ הויז פֿאַר אַ ווינונג,

אַן אַרט דיר צום זיצן אויף אייביק.

¹⁴און דער מלך האָט אומגעדרײט זײַן פנים, און האָט געבענטשט די גאַנצע אַײַנוואַמלונג פֿון ישׂראל, און די גאַנצע אַײַנוואַמלונג פֿון ישׂראל איז געשטאַנען. ¹⁵און ער האָט געזאָגט: געלויבט איז יהוה דער גאָט פֿון ישׂראל, וואָס האָט מיט זײַן מויל גערעדט צו מײַן פֿאַטער דודן, און מיט זײַן האַנט דערפֿילט, אַזוי צו זאָגן: ¹⁶פֿון דעם טאָג וואָס איך האָב אַרויסגעצויגן מײַן פֿאַלק, ישׂראל, פֿון מצרים, האָב איך ניט אויסדערוויילט קײַן שטאָט פֿון אַלע שבטים פֿון ישׂראל אויף צו בויען אַ הויז אַז מײַן נאָמען זאָל דאָרטן זײַן, אָבער איך האָב אויסדערוויילט דודן צו זײַן איבער מײַן פֿאַלק ישׂראל. ¹⁷און עס איז געווען אין האַרצן פֿון מײַן פֿאַטער דודן צו בויען אַ הויז צו דעם נאָמען פֿון יהוה דעם גאָט פֿון ישׂראל. ¹⁸אָבער גאָט האָט געזאָגט צו מײַן פֿאַטער דודן: אַזוי ווי דו האָסט געהאַט אין האַרצן צו בויען אַ הויז צו מײַן נאָמען, האָסטו גוט געטאָן וואָס דו האָסט דאָס געהאַט אין האַרצן. ¹⁹אָבער ניט דו וועסט בויען דאָס הויז,

נייערט דיין זון וואָס גייט אַרויס פון דייע לענדן, ער וועט בויען דאָס הויז צו מיין נאָמען. ²⁰און גאָט האָט מקיים געווען זיין צוואַג וואָס ער האָט צוגעזאָגט, און איך בין אויפגעשטאַנען אויף מיין פּאָטער דודס אָרט, און איך האָב זיך געזעצט אויף דעם טראַן פון ישראל, אַזוי ווי גאָט האָט צוגעזאָגט, און איך האָב געבויט דאָס הויז צו דעם נאָמען פון יהוה דעם גאָט פון ישראל. ²¹און איך האָב דאָרטן געמאַכט אַן אָרט פאַר דעם אַרון, וואָס דאָרטן איז דער בונד פון גאָט, וואָס ער האָט געשלאָסן מיט אונדזערע עלטערן, ווען ער האָט זיי אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים.

²²און שלמה האָט זיך געשטעלט פאַר דעם מזבח פון גאָט, אַקעגן דער גאַנצער אַיינזאַמלונג פון ישראל, און האָט אויסגעשפּרייט זיינע הענט צום הימל. ²³און ער האָט געזאָגט: יהוה דו גאָט פון ישראל, ניטאָ אין הימל אויבן אָדער אויף דער ערד אונטן אַ גאָט ווי דו, וואָס היטסט דעם בונד און די גענאָד צו דייע קנעכט וואָס גייען פאַר דיר מיט זייער גאַנצן האַרצן; ²⁴וואָס האָסט געהיט דיין קנעכט, מיין פּאָטער דודן, דאָס וואָס דו האָסט אים צוגעזאָגט; און מיט דיין מויל האָסטו גערעדט, און מיט דיין האַנט דערפילט, אַזוי ווי היינטיקן טאָג. ²⁵און אַצונד, יהוה דו גאָט פון ישראל, האַלט דיין קנעכט, מיין פּאָטער דודן, דאָס וואָס דו האָסט צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: עס וועט דיר ניט פאַרשניטן ווערן פון פאַר מיר אַ מאַן צו זיצן אויף דעם טראַן פון ישראל, אויב נאָר דייע קינדער וועלן היטן זייער וועג, צו גיין פאַר מיר אַזוי ווי דו ביסט געגאַנגען פאַר מיר. ²⁶און אַצונד, גאָט פון ישראל, זאָל, איך בעט דיך, באַווערט ווערן דיין צוואַג וואָס דו האָסט צוגעזאָגט דיין קנעכט, מיין פּאָטער דודן.

²⁷וואָרום קען אין דער אמתן גאָט וויינען אויף דער ערד?

אז די הימלען און די הימלען פון די הימלען קענען דך ניט ארייננעמען, היינט ווי שוין דאסדאזיקע הויז וואָס איך האָב געבויט! אָבער קער זיך צו דער תפילה פון דיין קנעכט, און צו זיין בקשה, יהוה מיין גאָט, צוצוהערן צו דעם געשרי און צו דער תפילה וואָס דיין קנעכט איז מתפלל פאַר דיר היינט, אַז דייןע אויגן זאָלן זיין אָפן אויף דעמדאָזיקן הויז נאָכט און טאָג, אויף דעם אָרט, וואָס דו האָסט געוואָגט: מיין נאָמען זאָל דאָרטן זיין; צוצוהערן צו דער תפילה וואָס דיין קנעכט וועט מתפלל זיין אַקעגן דעמדאָזיקן אָרט. ³⁰ און זאָלסט צוהערן צו דער בקשה פון דיין קנעכט, און פון דיין פאָלק ישראל, וואָס זיי וועלן מתפלל זיין אַקעגן דעמדאָזיקן אָרט; און דו זאָלסט הערן אין דעם אָרט פון דיין ווינונג, אין הימל, און אז דו וועסט הערן, זאָלסטו פאַרגעבן.

³¹ אַז אַ מאַן וועט זינדיקן קעגן זיין חבר, און מע וועט אַרויפֿלייגן אויף אים אַ שבועה אים צו באַשווערן, און ער וועט קומען און שווערן פאַר דיין מזבח אין דעמדאָזיקן הויז, ³² זאָלסט דו צוהערן אין הימל, און טאָן, און משפטן דייןע קנעכט, צו מאַכן שולדיק דעם שולדיקן, צו געבן זיין וועג אויף זיין קאָפּ; און צו מאַכן גערעכט דעם גערעכטן, אים צו געבן לויט זיין גערעכטיקייט.

³³ אַז דיין פאָלק ישראל וועט געשלאָגן ווערן פאַרן פיינט, ווייל זיי האָבן געזינדיקט צו דיר, און זיי וועלן זיך אומקערן צו דיר, און וועלן באַקענען דיין נאָמען, און וועלן מתפלל זיין און בעטן צו דיר אין דעמדאָזיקן הויז, ³⁴ זאָלסט דו צוהערן אין הימל, און פאַרגעבן די זינד פון דיין פאָלק ישראל, און זאָלסט זיי אומקערן אויף דער ערד וואָס דו האָסט געגעבן זייערע עלטערן.

³⁵ אַז דער הימל וועט זיין פאַרשלאָסן, און עס וועט ניט

זיין קיין רעגן, ווייל זיי האָבן געזינדיקט צו דיר, און זיי וועלן מתפלל זיין אַקעגן דעמדאָזיקן אָרט, און וועלן באַקענען דיין נאָמען, און זיך אומקערן פון זייער זינד, ווען דו האָסט זיי געפייניקט, ³⁶זאָלסט דו צוהערן אין הימל, און פאַרגעבן די זינד פון זיינע קנעכט און דיין פּאָלק ישראל, ווען דו וועסט זיי האָבן געוויון דעם גוטן וועג וואָס זיי זאָלן אויף אים גיין; און זאָלסט געבן רעגן אויף דיין לאַנד, וואָס דו האָסט געגעבן דיין פּאָלק פאַר אַ נחלה.

³⁷אז עס וועט זיין אַ הונגער אין לאַנד, אָז עס וועט זיין אַ מגפה, אָז עס וועט זיין אַ קאַרנבראַנד, אַ וועלקעניש, אַ היישעריק, אַ גראָזפרעסער; אָז זיין פיינט וועט אים באַלעגערן אין דעם לאַנד פון זיינע שטעט; וואָס נאָר פאַר אַ פּלאַג, וואָס נאָר פאַר אַ קראַנקשאַפט; ³⁸וואָס נאָר פאַר אַ תפילה, וואָס נאָר פאַר אַ בקשה, עס וועט זיין ביי עמיצן איינעם פון דיין גאַנצן פּאָלק ישראל, ווען איטלאַכער פון זיי שפירט די פּלאַגעניש פון זיין האַרצן, און ער שפרייט אויס זיינע הענט צו דעמדאָזיקן הויז, ³⁹זאָלסט דו צוהערן אין הימל, דעם אָרט פון דיין ווינונג, און זאָלסט פאַרגעבן, און זאָלסט טאָן, און געבן איטלאַכן לויט אַלע זיינע וועגן, אַזוי ווי דו ווייסט זיין האַרץ—וואָרום דו אַליין ווייסט דאָס האַרץ פון אַלע מענטשן קינדער—⁴⁰כדי זיי זאָלן מורא האָבן פאַר דיר אַלע טעג וואָס זיי לעבן אויף דער ערד וואָס דו האָסט געגעבן אונדזערע עלטערן.

⁴¹און אויך צו דעם פרעמדן וואָס ער איז ניט פון דיין פּאָלק ישראל, אָז ער וועט קומען פון אַ ווייטן לאַנד פון וועגן דיין נאָמען—⁴²וואָרום זיי וועלן הערן פון דיין גרויסן נאָמען, און פון דיין שטאַרקער האַנט, און פון דיין אויסגעשטרעקטן אַרעם—און ער וועט קומען און וועט מתפלל זיין אַקעגן דעמדאָזיקן הויז, ⁴³זאָלסט דו צוהערן אין הימל, דעם אָרט פון דיין ווינונג,

און זאָלסט טאָן אַלץ אום וואָס דער פּרעמדער וועט רופן צו דיר; כּדי אַלע פעלקער פון דער ערד זאָלן דערקענען דיין נאָמען, מורא צו האָבן פאַר דיר, אַזוי ווי דיין פּאָלק ישראל, און וויסן אַז דיין נאָמען ווערט גערופן אויף דעמדאָזיקן הויז וואָס איך האָב געבויט.

⁴⁴אַז דיין פּאָלק וועט אַרויסגיין אויף מלחמה אַקעגן זיין פּיינט, אויף וואָסער וועג דו וועסט זיי שיקן, און זיי וועלן מתפלל זיין צו גאָט אַקעגן דער שטאָט וואָס דו האָסט זי אויסדערוויילט, און דעם הויז וואָס איך האָב געבויט צו דיין נאָמען, ⁴⁵זאָלסטו צוהערן אין הימל זייער תפילה און זייער בקשה, און טאָן זייער רעכט.

⁴⁶אַז זיי וועלן זינדיקן צו דיר—וואָרום ניטאָ אַ מענטש וואָס זאָל ניט זינדיקן—און דו וועסט צערענען אויף זיי, און זיי איבער-געבן פאַרן פּיינט, און זייערע פּאַנגערס וועלן זיי נעמען געפאַנגען אין לאַנד פון דעם פּיינט, ווייט אָדער נאָנט; ⁴⁷און זיי וועלן זיך נעמען צום האַרצן אין דעם לאַנד וואָס זיי זיינען גענומען געוואָרן געפאַנגען אַהין, און זיי וועלן תשובה טאָן, און וועלן בעטן צו דיר אין לאַנד פון זייערע פּאַנגערס, אַזוי צו זאָגן: מיר האָבן געזינדיקט און פאַרבראַכן, מיר האָבן שלעכטס געטאָן; ⁴⁸און זיי וועלן זיך אומקערן צו דיר מיט זייער גאַנצן האַרצן, און מיט זייער גאַנצער זעל, אין לאַנד פון זייערע פּיינט וואָס האָבן זיי געפאַנגען, און זיי וועלן מתפלל זיין צו דיר אַקעגן זייער לאַנד, וואָס דו האָסט געגעבן זייערע עלטערן, דער שטאָט וואָס דו האָסט אויסדערוויילט, און דעם הויז וואָס איך האָב געבויט צו דיין נאָמען, ⁴⁹זאָלסטו צוהערן אין הימל, דעם אָרט פון דיין וווינונג, זייער תפילה און זייער בקשה, און טאָן זייער רעכט; ⁵⁰און זאָלסט פאַרגעבן דיין פּאָלק וואָס זיי האָבן געזינדיקט צו דיר, און אַלע זייערע פאַרברעכן וואָס זיי האָבן

פֶּאָרבראַכן קעגן דיר; און זאָלסט זיי געבן דערבאַרימונג ביי זייערע פּאַנגערס, אָז זיי זאָלן זיך דערבאַרימען אויף זיי; ⁵¹וואָרום זיי זיינען דיין פּאָלק און דיין אַרב, וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן פון מצרים, פון דעם אַייזשמעלצאויזן. ⁵²דיינע אויגן זאָלן זיין אָפּן צו דעם געבעט פון דיין קנעכט, און צו דעם געבעט פון דיין פּאָלק ישראל, זיי צוצוהערן ווען נאָר זיי רופן צו דיר. ⁵³וואָרום דו האָסט זיי אָפּגעשיידט דיר צום אַרב פון אַלע פעלקער פון דער ערד, אַזוי ווי דו האָסט גערעדט דורך דיין קנעכט משהן ווען דו האָסט אַרויסגעצויגן אונדזערע עלטערן פון מצרים, גאָט דו האָר.

⁵⁴און עס איז געווען, ווי שלמה האָט געענדיקט מתפלל זיין צו גאָט דידאָזיקע גאַנצע תפילה און בקשה, איז ער אויפֿ־געשטאַנען פון פּאַרן מזבח פון גאָט, פון קניען אויף זיינע קני, מיט זיינע הענט אויסגעשפּרייט צום הימל, ⁵⁵און ער האָט זיך געשטעלט, און האָט געבענטשט די גאַנצע אַייזנאַמלונג פון ישראל אויף אַ הויכן קול, אַזוי צו זאָגן: ⁵⁶געלויבט איז גאָט וואָס האָט געגעבן זיין פּאָלק ישראל רו, אַזוי ווי אַלץ וואָס ער האָט צוגעזאָגט. ניט אַן אַיינציק וואָרט איז אָפּגעפּאַלן פון אַל זיין גוטן צוואַג וואָס ער האָט צוגעזאָגט דורך זיין קנעכט משהן. ⁵⁷זאָל גאָט אונדזער האָר זיין מיט אונדז, אַזוי ווי ער איז געווען מיט אונדזערע עלטערן; ער זאָל אונדז ניט פּאַרלאָזן און ניט אַוועקוואַרפּן; ⁵⁸כדי צו ניגן אונדזער האַרץ צו אים, צו גיין אין אַלע זיינע וועגן, און צו היטן זיינע געבאָט און זיינע חוקים און זיינע געזעצן, וואָס ער האָט באַפוילן אונדזערע עלטערן. ⁵⁹און זאָלן דידאָזיקע ווערטער מיינע וואָס איך האָב געבעטן פּאַר גאָט, זיין נאָנט צו יהוה אונדזער גאָט טאָג און נאַכט, צו טאָן דאָס רעכט פון זיין קנעכט, און דאָס רעכט פון זיין פּאָלק ישראל, טאָג אין טאָג; ⁶⁰כדי אַלע פעלקער פון דער ערד זאָלן וויסן אַז

יהוה איז גאָט; מער איז נישטאָ. ⁶¹און זאָל אַייער האַרץ זיין גאַנץ מיט יהוה אונדזער גאָט, צו גיין אין זיינע געזעצן און צו היטן זיינע געבאָט, אַזוי ווי היינטיקן טאָג.

⁶²און דער מלך און גאַנץ ישראל מיט אים האָבן געשלאַכט שלאַכטאָפּפּער פאַר גאָט. ⁶³און שלמה האָט געשלאַכט פאַרן פרידאָפּפּער וואָס ער האָט געשלאַכט צו גאָט, צוויי און צוואַנציק טויזנט רינדער, און הונדערט און צוואַנציק טויזנט שאָף. און דער מלך און אַלע קינדער פון ישראל האָבן באַנייט דאָס הויז פון גאָט. ⁶⁴אין יענעם טאָג האָט דער מלך געהייליקט דעם מיטן פון דעם הויף וואָס פאַר גאָטס הויז; ווייל ער האָט דאָרטן געמאַכט די בראַנדאָפּפּער און די שפּייזאָפּפּער, און דאָס פעטס פון די פרידאָפּפּער; וואָרום דער קופּערנער מזבח וואָס פאַר גאָט איז געווען צו קליין אַרויפצונעמען די בראַנד־אָפּפּער און די שפּייזאָפּפּער, און דאָס פעטס פון די פריד־אָפּפּער.

⁶⁵און שלמה האָט געמאַכט דעם יום־טוב אין יענער צייט, און גאַנץ ישראל מיט אים—א גרויסע אַיינזאַמלונג, פון וווּ מע קומט קיין תּמַת ביז דעם טייך פון מצרים—פאַר יהוה אונדזער גאָט, זיבן טעג און זיבן טעג, פּערצן טעג. ⁶⁶אויפן אַכטן טאָג האָט ער אַוועקגעשיקט דאָס פּאָלק, און זיי האָבן געבענטשט דעם מלך, און זיינען געגאַנגען צו זייערע געזעלשטן פּריילאַכע און מיט אַן אויפגעראַמטן האַרצן איבער אַלעם גוטן וואָס גאָט האָט געטאָן צו זיין קנעכט דודן, און צו זיין פּאָלק ישראל.

מאון עס איז געווען, אַז שלמה האָט געענדיקט בויען דאָס הויז פון גאָט, און דאָס הויז פון מלך, און יעטוועדער געלוסט פון שלמהן וואָס ער האָט געוואָלט מאַכן, ²האָט זיך גאָט באַוויזן צו שלמהן אַ צווייט מאָל, אַזוי ווי ער האָט זיך באַוויזן צו אים אין גבֿעון. ³און גאָט האָט צו אים געזאָגט: איך

האָב צוגעהערט דיין תפילה און דיין בקשה וואָס דו האָסט
געבעטן פאַר מיר: איך האָב געהייליקט דאָסדאָזיקע הויז וואָס
דו האָסט געבויט, צו טאָן מיין נאָמען דאָרטן אויף אייביק; און
מיינע אויגן און מיין האַרץ וועלן דאָרטן זיין אַלע טעג. ⁴ און דו,
אויב דו וועסט גיין פאַר מיר אַזוי ווי דיין פאָטער דוד איז
געגאַנגען, מיט גאַנצקייט פון האַרצן און מיט רעכטפאַרטיקייט,
צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפוילן—אַז דו וועסט
היטן מיינע חוקים און מיינע געזעצן, ⁵ וועל איך אויפשטעלן
דעם טראָן פון דיין מלוכה איבער ישראל אויף אייביק; אַזוי ווי
איך האָב גערעדט צו דיין פאָטער דודן, אַזוי צו זאָגן: עס וועט
דיר ניט פאַרשניטן ווערן אַ מאָן פון דעם טראָן פון ישראל.
⁶ אויב אָבער אָפקערן וועט איר זיך אָפקערן פון הינטער מיר,
איר און אייערע קינדער, און וועט ניט היטן מיינע געבאָט, מיינע
געזעצן וואָס איך האָב געלייגט פאַר אייך, און איר וועט גיין און
דינען פּרעמדע געטער, און זיך בוקן צו זיי, ⁷ וועל איך פאַר-
שניידן ישראל פון דעם געזיכט פון דער ערד וואָס איך האָב זיי
געגעבן, און דאָס הויז וואָס איך האָב געהייליקט צו מיין נאָמען,
וועל איך אָפּשאַפן פון מיין פנים, און ישראל וועט ווערן פאַר אַ
שפּריכוואָרט און פאַר אַ געשפּעט צווישן אַלע פעלקער. ⁸ און
דאָסדאָזיקע הויז וואָס האָט געזאָלט זיין דערהויבן, וועט
איטלאַכער וואָס גייט אים פאַרביי זיך דערשרעקן, און וועט
שמוצערן; און אַז זיי וועלן זאָגן: פאַרוואָס האָט גאָט געטאָן אַזוי
צו דעמדאָזיקן לאַנד און צו דעמדאָזיקן הויז? ⁹ וועט מען זאָגן:
פאַרוואָס זיי האָבן פאַרלאָזן יהוה זייער גאָט, וואָס האָט אַרויס-
געצויגן זייערע עלטערן פון לאַנד מצרים, און זיי האָבן זיך
געהאַלטן אָן פּרעמדע געטער, און זיך געבוקט צו זיי און זיי
געדינט; דרום האָט יהוה געבראַכט אויף זיי אַלדאָסדאָזיקע
ביין.

¹⁰און עס איז געווען צום סוף פון צוואנציק יאָר וואָס שלמה האָט געבויט די ביידע הייזער, דאָס הויז פון גאָט, און דאָס הויז פון מלך—¹¹חירם דער מלך פון צור האָט באַזאָרגט שלמה מיט צעדערהאַלץ און מיט ציפרעסנהאַלץ און מיט גאַלד לויט אַל זיין פאַרלאַנג—האָט דענסמאָל דער מלך שלמה געגעבן חירמען צוואַנציק שטעט אין לאַנד גליל. ¹²און חירם איז אַרויסגעקומען פון צור אַנצוקוקן די שטעט וואָס שלמה האָט אים געגעבן, און זיי זיינען ניט ווילגעפעלן אין זיינע אויגן. ¹³און ער האָט געזאָגט וואָס זיינען דאָס פאַר שטעט וואָס דו האָסט מיר געגעבן, מיין ברודער? און מע רופט זיי לאַנד פּבול ביז אויף היינטיקן טאָג. ¹⁴און חירם האָט געשיקט דעם מלך הונדערט און צוואַנציק צענטנער גאַלד.

¹⁵און דאָס איז די מעשה מיט דעם צינו וואָס דער מלך שלמה האָט אויפגענומען, כדי צו בויען דאָס הויז פון גאָט, און זיין הויז, און דעם מלוא, און די מויער פון ירושלים, און קצור, און מגדו, און גזר: ¹⁶פרעה דער מלך פון מצרים איז אַרויפ־געגאַנגען, און האָט באַצווונגען גזר, און האָט זי פאַרברענט אין פייער, און דעם פּנעני וואָס איז געזעסן אין דער שטאָט, האָט ער אויסגעהרגעט, און ער האָט זי געגעבן אין נדן צו זיין טאָכטער, שלמהס ווייב. ¹⁷און שלמה האָט אָפּגעבויט גזר, און די אונטערשטע בית־חורון, ¹⁸און בַּעֲלָת, און תּדמור אין מדבר, אין לאַנד, ¹⁹און אַלע שפּייכלערשטעט וואָס שלמה האָט געהאַט, און די שטעט פאַר רייטוועגן, און די שטעט פאַר רייטער, און די געלוסטן וואָס שלמה האָט געגלוסט צו בויען אין ירושלים, און אויפן לבנון, און אין גאַנצן לאַנד פון זיין ממשלה. ²⁰דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס איז איבערגעבליבן פון דעם אַמורי, דעם חתי, דעם פּרוזי, דעם חוי, און דעם יבּוסי, וואָס זיינען ניט געווען פון די קינדער פון ישראל—²¹זייערע קינדער וואָס זיינען געבליבן

נאך זיי אין לאַנד, וואָס די קינדער פון ישראל האָבן זיי ניט געקענט פאַרטיליגן, זיי האָט שלמה גענומען פאַר צינוקעכט ביז אויף היינטיקן טאָג. ²²אַבער פון די קינדער פון ישראל האָט שלמה ניט געמאַכט קיין קנעכט; נאָר זיי זיינען געווען די מלחמה־לייט, און זיינע דינער, און זיינע האַרן, און זיינע הויפט־לייט, און די האַרן איבער זיינע רייטוועגן און זיינע רייטער.

²³דאָס זיינען געווען די אויבערגעשטעלטע וואָס איבער שלמהס אַרבעט: פינף הונדערט און פופציק וואָס האָבן געוועלטיקט איבער דעם פאָלק וואָס טוט די אַרבעט.

²⁴זוי נאָר פּרעהס טאַכטער איז אַרויף פון דודס־שטאָט אין איר הויז וואָס ער האָט פאַר איר געבויט, האָט ער דענסמאָל געבויט דעם מלוא.

²⁵און שלמה פלעגט אויפברענגען דריי מאָל אין יאָר בראַנדאָפּפער און פרידאָפּפער אויף דעם מזבח וואָס ער האָט געבויט צו גאָט, און רייכערן דערביי [אויף דעם מזבח] וואָס פאַר גאָט.

אַזוי האָט ער פאַרענדיקט דאָס הויז.

²⁶אויך שיפן האָט געמאַכט דער מלך שלמה אין עַציוֹן־גֶבֶר וואָס ביי אַלות אויפן ברעג פון ים־סוף, אין לאַנד אָדום. ²⁷און חירם האָט געשיקט מיט די שיפן זיינע קנעכט, שיפלייט וואָס קענען דעם ים, מיט שלמהס קנעכט. ²⁸און זיי זיינען געקומען קיין אופיר, און האָבן געקריגן פון דאָרטן גאָלד, פיר הונדערט און צוואַנציק צענטנער, און געבראַכט צום מלך שלמה.

י יאון די מלכה פון שבאָ האָט געהערט די הערונג פון שלמהן, פון וועגן דעם נאָמען פון גאָט, און זי איז געקומען אים צו פרווון מיט רעטענישן. ²און זי איז געקומען קיין ירושלים מיט זייער אַ גרויסער מחנה, קעמלען אָנגעלאָדן מיט

בשמים און גאָלד זייער פיל, און טייער געשטיין. און זי איז געקומען צו שלמהן, און האָט גערעדט צו אים וועגן אַלץ וואָס איז געווען ביי איר אין האַרצן. ³ און שלמה האָט איר געזאָגט אַלע אירע זאַכן; ניט געווען אַ זאַך פאַרהוילן פון דעם מלך, וואָס ער זאָל איר ניט זאָגן. ⁴ און די מלכה פון שבאָ האָט געזען די גאַנצע חכמה פון שלמהן, און דאָס הויז וואָס ער האָט געבויט, ⁵ און דאָס עסן פון זיין טיש, און דאָס זיצן פון זיינע הויפדינער, און דאָס שטיין פון זיינע משרתים מיט זייערע מלבושים, און זיינע טראַנקמייסטערס, און זיין בראַנדאָפּפער וואָס ער פלעגט אויפברענגען אין גאָטס הויז, און אין איר איז מער אַן אָטעם ניט געבליבן. ⁶ און זי האָט געזאָגט צום מלך: אמת איז געווען דאָס גערייד וואָס איך האָב געהערט אין מיין לאַנד וועגן דיין פירונגען און וועגן דיין חכמה. ⁷ און איך האָב ניט געגלויבט די ווערטער ביו וואַנען איך בין געקומען, און מיינע אויגן האָבן געזען; ערשט מיר איז אַ העלפט ניט דערציילט געוואָרן. שטייגסט אַריבער אין חכמה און גוטס די הערונג וואָס איך האָב געהערט. ⁸ ווייל צו דייןע לייט, ווייל צו די דאָזיקע קנעכט דייןע וואָס שטייען פאַר דיר תמיד, וואָס הערן דיין חכמה. ⁹ געלויבט זאָל זיין יהוה דיין גאָט וואָס האָט דרך באַגערט דרך אַרויפצוועצן אויף דעם טראַן פון ישראל. ווייל יהוה האָט אייביק ליב ישראל, דרום האָט ער דרך געמאַכט פאַר אַ מלך, צו טאָן רעכט און גערעכטיקייט.

¹⁰ און זי האָט געגעבן דעם מלך הונדערט און צוואַנציק צענטנער גאָלד, און בשמים זייער פיל, און טייער געשטיין. קיינמאָל ווידער איז ניט אַריינגעקומען אַזוי פיל ווי יענע בשמים וואָס די מלכה פון שבאָ האָט געגעבן צו שלמה המלך.

¹¹ און אויך די שיפן פון חירמען וואָס האָבן געפירט גאָלד פון אופיר, האָבן געבראַכט פון אופיר סאַנדאַלהאַלץ זייער

פיל, און טייער געשטיין. ¹² און דער מלך האָט געמאַכט פון דעם סאַנדאַלהאַלץ געלענדערס פאַר דעם הויז פון גאָט און פאַר דעם הויז פון מלך, און האַרפן און גיטאַרן פאַר די זינגערס. אַזעלכע סאַנדאַלהאַלץ איז ניט אַריינגעקומען און ניט געזען געוואָרן ביז אויף היינטיקן טאָג.

¹³ און שלמה המלך האָט געגעבן דער מלכה פון שבאָ אַל איר באַגער וואָס זי האָט פאַרלאַנגט, אַחוץ וואָס ער האָט איר געגעבן לויט דער ברייטער האַנט פון שלמה המלך. און זי האָט זיך אומגעקערט, און איז אַוועקגעגאַנגען צו איר לאַנד, זי און אירע קנעכט.

¹⁴ און די וואָג פון דעם גאָלד וואָס איז אַריינגעקומען ביי שלמהן אין איין יאָר, איז געווען זעקס הונדערט און זעקס און זעכציק צענטנער גאָלד; ¹⁵ אַחוץ פון די לייט די אַרומפאַרער, און פון דעם מסחר פון די האַנדלסלייט, און פון אַלע מלכים פון די געמישטע פעלקער, און פון די לאַנדפירשטן.

¹⁶ און שלמה המלך האָט געמאַכט צוויי הונדערט פאַנצערס פון געשלאָגענעם גאָלד; זעקס הונדערט גאָלדשטיק איז אַוועק אויף איין פאַנצער. ¹⁷ און דריי הונדערט שילדן פון געשלאָגענעם גאָלד; דריי מָנָה גאָלד איז אַוועק אויף איין שילד. און דער מלך האָט זיי אַריינגעשטעלט אין דעם הויז פון לבנון־וואַלד.

¹⁸ און דער מלך האָט געמאַכט אַ גרויסן טראָן פון עלפנביין, און האָט אים איבערגעצויגן מיט גינגאָלד. ¹⁹ זעקס טרעפ זיינען געווען צום טראָן, און אַ קיילאַכדיקער קאָפּ איז געווען איבער דעם טראָן פון הינטן; און הענטלאַך זיינען געווען אויף ביידע זייטן פון דעם אָרט צום זיצן, און צוויי לייבן זיינען געשטאַנען ביי די הענטלאַך. ²⁰ און צוועלף לייבן זיינען דאָרטן געשטאַנען אויף די זעקס טרעפ, פון דער זייט און פון דער אַנדער זייט. אַזויוואָס איז ניט געמאַכט געוואָרן אין קיין קיניגרייך.

²¹און אלע טרינק־כלים פון שלמה המלך זיינען געווען פון גאלד, און אלע פלים פון דעם הויז פון לבנון־וואלד זיינען געווען פון עכטן גאלד; קיין זילבער; דאָס האָט אין די טעג פון שלמהן זיך גערעכנט פאַר גאַרנישט. ²²וואָרום דער מלך האָט געהאַט תּרשיש־שיפּן אויפן ים, מיט די שיפּן פון חירמען. איין מאָל אין דריי יאָר פלעגן די תּרשיש־שיפּן קומען אָנגעלאָדן מיט גאלד און זילבער, עלפנביין, און מאַלפעס, און פּאַוועס.

²³און שלמה המלך איז געווען גרעסער פון אלע מלכים פון דער ערד אין עושר און אין חכמה. ²⁴און די גאַנצע וועלט האָט געזוכט שלמהס פנים, כדי צו הערן זיין חכמה וואָס גאָט האָט אַריינגעגעבן אין זיין האַרצן. ²⁵און זיי האָבן געבראַכט איטלאַכער זיין מתנה, זילבערנע פלים, און גילדערנע פלים, און קליידער, און וואַפּן, און בשמים, פּערד, און מוילאייולען, יאָר אין יאָר.

²⁶און שלמה האָט אָנגעזאַמלט רייטוועגן און רייטער; און ער האָט געהאַט טויזנט און פיר הונדערט רייטוועגן, און צוועלף טויזנט רייטער. און ער האָט זיי אַהינגעטאָן אין די שטעט פאַר רייטוועגן, און ביים מלך אין ירושלים.

²⁷און דער מלך האָט געמאַכט זילבער אין ירושלים אַזוי ווי שטיינער, און צעדערן האָט ער געמאַכט אַזוי ווי די ווילדע פייגנבויםער וואָס אין דער נידערונג, אין פילקייט.

²⁸און דער אַרויסקום פון די פּערד וואָס שלמה האָט געהאַט, איז געווען פון מצרים, און פון קנה; די סוחרים פון מלך פלעגן זיי קריגן פון קנה פאַר געצאַלט. ²⁹און אַ רייטוואָגן איז אַרויפגעקומען און אַרויסגעגאַנגען פון מצרים פאַר זעקס הונדערט זילבערשטיק, און אַ פּערד פאַר הונדערט און פופציק; און דעסגלייכן פאַר אלע מלכים פון די חתים, און

פֿאַר די מלכים פֿון אַרם, פֿלעגט מען אַרויסברענגען דורך זייער האַנט.

יא און שלמה המלך האָט ליב געהאַט פֿיל פרעמדגעבאַרענע ווייבער, אַחוץ פֿרעהס טאַכטער: מואָבישע, עַמונישע, אַדומישע, צידונישע, חתישע; ² פֿון די פעלקער וואָס האָט אָנגעזאָגט די קינדער פֿון ישראל: איר זאָלט ניט קומען צווישן זיי, און זיי זאָלן ניט קומען צווישן אייך; זיי וועלן זיכער אָפּגיין אייער האַרץ נאָך זייערע געטער. אָן זיי האָט שלמה זיך באַהעפט אין ליבשאַפט. ³ און ער האָט געהאַט זיבן הונדערט ווייבער האַרנטעס, און דריי הונדערט קעפּסווייבער, און זיינע ווייבער האָבן אָפּגענייגט זיין האַרץ. ⁴ און עס איז געווען צו דער צייט פֿון שלמהס עלטער, האָבן זיינע ווייבער אָפּגענייגט זיין האַרץ נאָך פרעמדע געטער, און זיין האַרץ איז ניט געווען גאַנץ מיט יהוה זיין גאָט, אַזוי ווי דאָס האַרץ פֿון זיין פֿאָטער דודן. ⁵ און שלמה איז געגאַנגען נאָך עשתורת דער געטין פֿון די צידונים, און נאָך מלכום, דער אומווערדיקייט פֿון די עַמונים. ⁶ און שלמה האָט געטאַן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, און ער איז ניט געגאַנגען אין גאַנצן נאָך גאָט, אַזוי ווי זיין פֿאָטער דוד. ⁷ דענסמאָל האָט שלמה געבויט אַ בָּמָה צו כּמוש, דער אומווערדיקייט פֿון מואָב, אויף דעם באַרג וואָס פֿאַר ירושָׁלַיִם, און צו מוֹלָך, דער אומווערדיקייט פֿון די קינדער פֿון עַמון. ⁸ און אַזוי האָט ער געטאַן מיט אַלע זיינע פרעמדע ווייבער, וואָס האָבן גערייכערט און געשלאַכט צו זייערע געטער. ⁹ האָט גאָט געזעענט אויף שלמהן, ווייל זיין האַרץ האָט זיך אָפּגענייגט פֿון יהוה דעם גאָט פֿון ישראל, וואָס האָט זיך באַוויזן צו אים צוויי מאָל, ¹⁰ און האָט אים באַפוילן וועגן דער דאָזיקער זאַך, ניט צו גיין נאָך פרעמדע געטער; און ער האָט

ניט געהיט וואָס גאָט האָט באַפוילן. ¹¹און גאָט האָט געזאָגט צו שלמהן: ווייל דאָס איז געווען אין דיר, און דו האָסט ניט געהיט מיין בונד, און מיינע געזעצן וואָס איך האָב דיר באַפוילן, וועל איך אַוועקרייסן די מלוכה פון דיר, און וועל זי אַוועקגעבן צו דינעם אַ קנעכט. ¹²אַבער אין דינע טעג וועל איך דאָס ניט טאָן, פון דיין פּאָטער דודס וועגן; פון דיין זונס האַנט וועל איך זי אַוועקרייסן. ¹³נאָר די גאַנצע מלוכה וועל איך ניט אַוועקרייסן; איין שבט וועל איך געבן צו דיין זון, פון וועגן מיין קנעכט דודן, און פון וועגן ירושלים וואָס איך האָב אויס־דערוויילט.

¹⁴און גאָט האָט אויפגעשטעלט אַ שַׁטן אויף שלמהן, הַדַּד דעם אַדומי. ער איז געווען פון קיניגלאַכן אַפּשטאַם אין אַדום; ¹⁵און עס איז געווען, ווען דוד איז געווען אין אַדום, בעת יואָב דער חיל־פירער איז אַרויפגעגאַנגען באַגראָבן די געטייטע, און האָט געשלאָגן יעטוועדער מאַנספּאַרשויך אין אַדום—¹⁶וואַרום זעקס חדשים איז דאָרטן געבליבן יואָב און גאַנץ ישראל, ביז ער האָט פאַרשניטן יעטוועדער מאַנספּאַרשויך אין אַדום—¹⁷איז הַדַּד אַנטלאָפּן, ער און עטלאַכע אַדומים פון זיין פּאָטערס קנעכט מיט אים, כדי צו גיין קיין מצרים; און הַדַּד איז געווען אַ קליין אינגל. ¹⁸און זיי זיינען אויפגעשטאַנען פון מדן, און זיי זיינען געקומען קיין פּאַרן, און זיי האָבן מיטגענומען מיט זיך מענטשן פון פּאַרן, און זיינען געקומען קיין מצרים צו פּרעה דעם מלך פון מצרים. און ער האָט אים געגעבן אַ הויז, און האָט אָנגעזאָגט פאַר אים שפּייז, און אים געגעבן לאַנד. ¹⁹און הַדַּד האָט געפונען גרויס חן אין די אויגן פון פּרעהן, און ער האָט אים געגעבן פאַר אַ ווייב די שוועסטער פון זיין ווייב, די שוועסטער פון דער מלכה תּחפּניס. ²⁰און די שוועסטער פון תּחפּניסן האָט אים געבאָרן זיין זון גובתן, און תּחפּניס האָט

אים אנטווינט אין פֿרעהס הויז. און גנובת איז געווען אין פֿרעהס הויז צווישן די קינדער פון פֿרעהן. ²¹און ווי ה'ד האָט געהערט אין מצרים אָז דוד האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און אָז יואָב דער חיל־פירער איז טויט, אָזוי האָט ה'ד געזאָגט צו פֿרעהן: לאָז מיך אַוועק, און איך וועל גיין אין מיין לאַנד. ²²האָט פֿרעה צו אים געזאָגט: אָבער וואָס פעלט דיר ביי מיר, אָז אָט ווילסטו גיין אין דיין לאַנד? האָט ער געזאָגט: גאַרנישט; אָבער אַוועקלאָזן מוסטו מיך אַוועקלאָזן.

²³אויך האָט גאָט אויפגעשטעלט אויף אים אַ שטן, רֶזוּן דעם זון פון אַלְיָדען, וואָס איז אַנטלאָפן פון זיין האַר, ה'ד דעָנר דעם מלך פון צוֹבָה. ²⁴און ער האָט אויפגעקליבן אַרום זיך מענטשן, און ער איז געוואָרן דער הויפטמאַן פון אַ באַנדע, בעת דוד האָט געהרגעט די [מענטשן פון צוֹבָה]. און זיי זיינען אַוועק געגאַנגען קיין דְמֶשֶׁק, און האָבן זיך אין איר באַזעצט, און האָבן געקיניגט אין דְמֶשֶׁק. ²⁵און ער איז געווען אַ שטן צו ישראל אַלע טעג פון שלמהן, אַחוץ דאָס בייז וואָס ה'ד [האָט אָנגעטאַן]. און ער האָט פיינט געהאַט ישראל. און ער האָט געקיניגט איבער אַרם.

²⁶און יִרְבֶּעִם דער זון פון נֶבְטָן, אַן אפּרִימער פון צרָדָה, שלמהס אַ קנעכט, וואָס דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען צרוּעָה, אַ פּרוי אַן אַלמנה, האָט אויך אויפגעהויבן זיין האַנט אַקעגן דעם מלך. ²⁷און דאָס איז די מעשה ווי אָזוי ער האָט אויפגעהויבן זיין האַנט אַקעגן דעם מלך: שלמה האָט געבויט דעם מְלוֹא; ער האָט פאַרמויערט דעם בראַך פון זיין פּאָטער דודס שטאָט. ²⁸און דער מאַן יִרְבֶּעִם איז געווען אַ העלדישער גיבור, און שלמה האָט געזען דעם יונג אָז ער איז אַן אַרבעט־טוער, און ער האָט אים אויפגעזעצט איבער דער גאַנצער לאַסטאַרבעט פון דעם הויז פון יוסף.

²⁹און עס איז געווען אין יענער צייט, ווען יִרְבֵּעַם איז אַרויס-
געגאַנגען פון ירושלים, האָט אים אָנגעראַפן אויפן וועג דער
נביא אַחִיָּהּ פון שילו; און ער איז געווען אַיינגעדעקט אין אַ נייעם
מאַנטל, און בלויז זיי ביידע זיינען געווען אין פעלד. ³⁰האָט
אַחִיָּהּ אָנגענומען דעם נייעם מאַנטל וואָס אויף אים, און האָט
אים צעריסן אויף צוועלף שטיקער. ³¹און ער האָט געזאָגט צו
יִרְבֵּעַמֶּען: נעם דיר צען שטיקער, וואָרום אַזוי האָט געזאָגט
יהוה דער גאָט פון ישראל: זע, איך רייס אַוועק די מלוכה פון
שלמהס האַנט, און וועל דיר געבן צען שבטים—³²און איין שבט
זאָל אים בלייבן, פון וועגן מיין קנעכט דודן, און פון וועגן
ירושלים, דער שטאָט וואָס איך האָב זי אויסדערוויילט פון
אַלע שבטים פון ישראל—³³דערפאַר וואָס זיי האָבן מיך פאַר-
לאָזן, און האָבן זיך געבוקט צו עשתורת דער געטין פון די
צידונים, צו פמוש דעם גאָט פון מואב, און צו מלכום דעם גאָט
פון די קינדער פון עמון, און זיי זיינען ניט געגאַנגען אין מיינע
וועגן, צו טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין מיינע אויגן, און מיינע
חוקים און מיינע געזעצן, אַזוי ווי זיין פאַטער דוד. ³⁴אַבער
איך וועל ניט אַוועקנעמען די גאַנצע מלוכה פון זיין האַנט,
נייערט איך וועל אים לאָזן זיין אַ פירשט אַלע טעג פון זיין לעבן,
פון וועגן מיין קנעכט דודן, וואָס איך האָב אים אויסדערוויילט,
ווייל ער האָט געהיט מיינע געבאָט און מיינע געזעצן. ³⁵אַבער
איך וועל אַוועקנעמען די מלוכה פון דער האַנט פון זיין זון,
און וועל זי אָפגעבן צו דיר—די צען שבטים. ³⁶און זיין זון וועל
איך געבן איין שבט, כדי אַ ליכט זאָל בלייבן מיין קנעכט דודן
אַלע טעג פאַר מיר אין ירושלים, דער שטאָט וואָס איך האָב
מיר אויסדערוויילט צו טאָן מיין נאָמען דאָרטן. ³⁷און דיר
וועל איך נעמען, און וועסט קיניגן ווי ווייט דיין האַרץ געלוסט,
און וועסט זיין אַ מלך איבער ישראל. ³⁸און עס וועט זיין, אויב

דו וועסט צוהערן אַלץ וואָס איך וועל דיר באַפעלן און וועסט גיין אין מיינע וועגן, און וועסט טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין מיינע אויגן, צו היטן מיינע געזעצן און מיינע געבאָט, אַזוי ווי מיינ קנעכט דוד האָט געטאָן, וועל איך זיין מיט דיר, און וועל דיר בויען אַ זיכער הויז, אַזוי ווי איך האָב געבויט דודן, און איך וועל געבן ישראל צו דיר. ³⁹ און איך וועל פייניקן דעם זאַמען פון דודן פון וועגן דעם, אָבער ניט אויף אַלע טעג.

⁴⁰ און שלמה האָט געזוכט צו טייטן יָרבעמען. איז יָרבעם אויפגעשטאַנען און איז אַנטלאָפן קיין מצרים צו שישק דעם מלך פון מצרים; און ער איז געווען אין מצרים ביז שלמהס טויט.

⁴¹ און די איבעריקע זאַכן וועגן שלמהן, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, און זיין חכמה, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די געשעענישן פון שלמהן.

⁴² און די טעג וואָס שלמה האָט געקיניגט אין ירושלים איבער גאַנץ ישראל, זיינען געווען פערציק יאָר.

⁴³ און שלמה האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין זיין פּאָטער דודס שטאָט. און זיין זון רחבעם איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

יב ¹ און רחבעם איז געגאַנגען קיין שכם, ווייל קיין שכם איז געקומען גאַנץ ישראל אים צו מאַכן פאַר אַ מלך.

² און עס איז געווען, ווי יָרבעם דער זון פון נבטן האָט דער-הערט-וואָרום ער איז נאָך געווען אין מצרים, ווהיז ער איז אַנטלאָפן פון מלך שלמה; און יָרבעם איז געזעסן אין מצרים, ³ און מע האָט געשיקט און אים גערופן-אַזוי איז געקומען יָרבעם און די גאַנצע אַיינוואַמלונג פון ישראל, און זיי האָבן גערעדט צו רחבעמען, אַזוי צו זאָגן: ⁴ דיין פּאָטער האָט שווער געמאַכט אונדזער יאָך, און אַצונד פאַרגרינגער דו דעם האָרטן דינסט

פון דיין פאָטער, און זיין שווערן יאָך, וואָס ער האָט אַרויפ־געלייגט אויף אונדז, און מיר וועלן דיר דינען. ⁹האָט ער צו זיי געזאָגט: גייט אַוועק אויף נאָך דריי טעג, און קומט ווידער צו מיר. איז דאָס פאָלק אַוועקגעגאַנגען.

¹⁰האָט דער מלך רחבֿעם זיך געעצהט מיט די זקנים וואָס פלעגן שטיין פאַר זיין פאָטער שלמהן, ווען ער האָט געלעבט, אַזוי צו זאָגן: ווי עצהט איר מיר צו געבן אַן ענטפער דעמדאָזיקן פאָלק? ¹¹האָבן זיי צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אויב דו וועסט היינט זיין אַ קנעכט צו דעמדאָזיקן פאָלק, און וועסט זיי דינען, און וועסט זיי ענטפערן און רעדן צו זיי גוטע רייד, וועלן זיי דיר זיין קנעכט אויף אַלע טעג.

¹²אַבער ער האָט פאַרלאָזן די עצה פון די זקנים וואָס זיי האָבן אים געעצהט, און ער האָט זיך געעצהט מיט די יונגעלייט וואָס זיינען אויפגעוואַקסן מיט אים, וואָס זיינען געשטאַנען פאַר אים. ¹³און ער האָט צו זיי געזאָגט: וואָס עצהט איר, מיר זאָלן געבן אַן ענטפער דעמדאָזיקן פאָלק, וואָס האָבן צו מיר גערעדט אַזוי צו זאָגן: פאַרגרינגער דעם יאָך וואָס דיין פאָטער האָט אַרויפגעלייגט אויף אונדז? ¹⁴האָבן צו אים גערעדט די יונגעלייט וואָס זיינען אויפגעוואַקסן מיט אים, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו דעמדאָזיקן פאָלק וואָס האָבן צו דיר גערעדט, אַזוי צו זאָגן: דיין פאָטער האָט שווער געמאַכט אונדזער יאָך, דרום פאַרגרינגער דו אונדז—אַזוי זאָלסטו רעדן צו זיי: מײן מינדסטער פינגער איז דיקער פון מײן פאָטערס לענדן. ¹⁵און אַצונד, מײן פאָטער האָט אויף אײך אַרויפגעלאָדן אַ שווערן יאָך, און איך וועל נאָך צולייגן צו אײער יאָך; מײן פאָטער האָט אײך געשטראָפּט מיט ריטער, און איך וועל אײך שטראָפּן מיט שקאַרפּיאָנען.

¹⁶איז געקומען יָרְבֵּעַם און דאָס גאַנצע פאָלק צו רחבֿעמען

אויפן דריטן טאָג, אַזוי ווי דער מלך האָט געהייסן, אַזוי צו זאָגן:
קומט ווידער צו מיר אויפן דריטן טאָג. ¹³און דער מלך האָט
געענטפערט דעם פּאָלק האָרט, און ער האָט פּאַרלאָזן די עצה
פון די זקנים וואָס זיי האָבן אים געעצהט. ¹⁴און ער האָט צו זיי
גערעדט אַזוי ווי די עצה פון די יונגעלייט, אַזוי צו זאָגן: מײן
פּאָטער האָט שווער געמאַכט אײער יאָך, און איך וועל נאָך
צולײגן צו אײער יאָך; מײן פּאָטער האָט אײך געשטראַפּט מיט
ריטער, און איך וועל אײך שטראַפּן מיט שקאַרפּיאַנען.

¹⁵און דער מלך האָט ניט צוגעהערט צום פּאָלק, וואָרום
דאָס איז געווען באַשערט פון גאָט, כדי מקיים צו זיין זיין וואָרט,
וואָס גאָט האָט גערעדט דורך אַחזקהן פון שילו צו ירבעם דעם
זון פון נבטן.

¹⁶און ווי גאַנץ ישראל האָט געזען, אַז דער מלך האָט ניט
צוגעהערט צו זיי, אַזוי האָט דאָס גאַנצע פּאָלק געגעבן דעם
מלך אַן ענטפּער, אַזוי צו זאָגן:

מיר האָבן ניט קיין חלק אין דודן,

און קיין ירושה אין דעם זון פון ישׁין.

צו דייע געצעלטן, ישראל!

אַצונד קוק זיך אום אויף דיין הויז, דוד!

און ישראל איז אַוועקגעגאַנגען צו זיינע געצעלטן. ¹⁷נאָר
די קינדער פון ישראל וואָס זיינען געזעסן אין די שטעט פון
יהודה, איבער זיי איז געבליבן קיניגן רחבעם.

¹⁸און דער מלך רחבעם האָט אַרויסגעשיקט אַדוֹרמען
וואָס איבער דעם צינו, און גאַנץ ישראל האָבן אים פּאַרוואָרפּן
מיט שטיינער, און ער איז געשטאַרבן. און דער מלך רחבעם
האָט זיך געאַיילט אַרויפצוגיין אויף זיין רייטוואָגן, צו אַנטלויפן
קיין ירושלים.

¹⁹און ישראל האָט ווידערשפעניקט אָן דעם הויז פון דוד ביז אויף היינטיקן טאָג.

²⁰און עס איז געווען, ווי גאַנץ ישראל האָט געהערט, און יָרְבֵּעַם האָט זיך אומגעקערט, אַזוי האָבן זיי געשיקט און אים גערופן צו דער אַיינזאַמלונג, און זיי האָבן אים געמאַכט פאַר אַ מלך איבער גאַנץ ישראל. קיינער איז נישט געבליבן הינטער דעם הויז פון דוד, אַחוץ שבט יהודה אַליין.

²¹און רחבֵּעַם איז געקומען קיין ירוּשָׁלַיִם, און ער האָט אַיינ־געזאַמלט דאָס גאַנצע הויז פון יהודה, און שבט בנימין, הונדערט און אַכציק טויזנט געקליבענע קריגסלייט, מלחמה צו האַלטן מיט דעם הויז פון ישראל, כדי אומצוקערן די מלוכה צו רחבֵּעַם דעם זון פון שלמהן.

²²איז דאָס וואָרט פון גאָט געווען צו שמעִיָה דעם געטלאַכן מאַן, אַזוי צו זאָגן: ²³זאָג צו רחבֵּעַם דעם זון פון שלמהן, דעם מלך פון יהודה, און צו דעם גאַנצן הויז פון יהודה און בנימין, און דעם איבעריקן פּאָלק, אַזוי צו זאָגן: ²⁴אַזוי האָט גאָט געזאָגט: איר זאָלט נישט אַרויפגיין, און איר זאָלט נישט מלחמה האַלטן מיט אַייערע ברידער, די קינדער פון ישראל. קערט אַיך אום איטלאַכער צו זיין הויז, וואָרום פון מיר איז געשען די דאָזיקע זאַך.

און זיי האָבן צוגעהערט דאָס וואָרט פון גאָט, און זיינען אַוועקגעגאַנגען צוריק, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט.

²⁵און יָרְבֵּעַם האָט אַרומגעבויט שָׁם אין דעם געבערג פון אפרים, און האָט זיך אין איר באַזעצט. און ער איז אַרויס־געגאַנגען פון דאָרטן, און האָט אַרומגעבויט פּנואַל.

²⁶און יָרְבֵּעַם האָט געזאָגט ביי זיך אין האַרצן: אַצונד וועט די מלוכה זיך אומקערן צו דעם הויז פון דוד. ²⁷אויב דאָס דאָזיקע פּאָלק וועט אַרויפגיין צו מאַכן שלאַכטאָפּפער אין

דעם הויז פון גאָט אין ירושלים, וועט דאָס האַרץ פון דעם דאָזיקן פּאָלק זיך אומקערן צו זייער האַר, צו רחבֿעם דעם מלך פון יהודה, און זיי וועלן מיך הרגען, און וועלן זיך אומ-קערן צו רחבֿעם דעם מלך פון יהודה.

²⁸האָט דער מלך זיך באַקלערט, און האָט געמאַכט צוויי גילדערנע קעלבער; און ער האָט צו זיי געזאָגט: גענוג אייך אַרויפגיין קיין ירושלים! אַט זיינען דינע געטער, ישראל, וואָס האָבן דיך אויפגעבראַכט פון לאַנד מצרים. ²⁹און ער האָט איינס אַוועקגעשטעלט אין בית־אל, און איינס האָט ער אַוועקגעשטעלט אין דן. ³⁰און די דאָזיקע זאָך איז געוואָרן פאַר אַ זינד; און דאָס פּאָלק איז געגאַנגען צו איינעם ביז קיין דן. ³¹און ער האָט געמאַכט הייזער פון בָּמוֹת, און האָט געמאַכט פּהנים פון צווישן דעם פּאָלק וואָס זיינען ניט געווען פון די קינדער פון לוי. ³²און יָרְבֵּעַם האָט געמאַכט אַ יוֹם־טוֹב אין אַכטן חודש, אין פּופצנטן טאָג פון חודש, אַזוי ווי דער יוֹם־טוֹב וואָס אין יהודה, און ער איז אַרויפגעגאַנגען אויפן מזבח. אַזוי האָט ער געטאָן אין בית־אל, כדי צו שלאַכטן צו די קעלבער וואָס ער האָט געמאַכט; און ער האָט געשטעלט אין בית־אל די פּהנים פון די בָּמוֹת וואָס ער האָט געמאַכט. ³³און ער איז אַרויפ־געגאַנגען אויף דעם מזבח וואָס ער האָט געמאַכט אין בית־אל, אין פּופצנטן טאָג פון אַכטן חודש, אין דעם חודש וואָס ער האָט אויסגעקלערט פון זיין האַרצן; און ער האָט געמאַכט אַ יוֹם־טוֹב ביי די קינדער פון ישראל, און ער איז אַרויפגעגאַנגען אויפן מזבח צו דעמפן.

יָיַ יַעֲרֹשֶׁת אַ געטלאַכער מאַן איז אָנגעקומען פון יהודה דורך דעם וואָרט פון גאָט קיין בית־אל, ווען יָרְבֵּעַם איז געשטאַנען אויפן מזבח צו דעמפן. ²און ער האָט אויסגערופן צום מזבח דורך דעם וואָרט פון גאָט, און האָט געזאָגט:

מזבח! מזבח! אזוי האָט גאָט געזאָגט:
 זע, אַ זון ווערט געבאָרן דעם הויז פון דוד—
 יאַשְׁהוּ וועט זיין נאָמען זיין,
 און ער וועט שעכטן אויף דיר
 די כּהנים פון די בָּמוֹת וואָס דעמפּן אויף דיר;
 און ביינער פון מענטשן וועט מען פאַרברענען אויף דיר.
³ און ער האָט געגעבן אין יענעם טאָג אַ צייכן, אזוי צו זאָגן:
 דאָס איז דער צייכן וואָס גאָט האָט געזאָגט: זע, דער מזבח
 ווערט צעריסן, און די אַש וואָס אויף אים וועט זיך אויסשיטן.
⁴ און עס איז געווען, ווי דער מלך האָט געהערט דאָס וואָרט
 פון דעם געטלאַכן מאַן וואָס ער האָט אויסגערופן צום מזבח
 אין בֵּית-אֵל, אזוי האָט יָרְבֵּעַם אויסגעשטרעקט זיין האַנט פון
 מזבח, אזוי צו זאָגן: כאַפּט אים. און זיין האַנט וואָס ער האָט
 אויסגעשטרעקט אויף אים, איז אַיינגעדאַרט געוואָרן, און ער
 האָט זי ניט געקענט אומקערן צו זיך. ⁵ און דער מזבח איז
 צעריסן געוואָרן, און די אַש האָט זיך אויסגעשאַטן פון מזבח,
 אזוי ווי דער צייכן וואָס דער געטלאַכער מאַן האָט געגעבן
 דורך דעם וואָרט פון גאָט.
⁶ האָט דער מלך זיך אָפּגערופן און האָט געזאָגט צום
 געטלאַכן מאַן: בעט אַקאַרשט ביי יהוה דיין גאָט, און זיי מתפלל
 פאַר מיר, אַז מײַן האַנט זאָל זיך אומקערן צו מיר.
 האָט דער געטלאַכער מאַן געבעטן ביי גאָט, און די האַנט
 פון דעם מלך האָט זיך אומגעקערט, און איז געוואָרן אזוי ווי
 פריער.
⁷ האָט דער מלך געזאָגט צום געטלאַכן מאַן: קום מיט מיר
 אַהיים, און דערקוויק זיך, און איך וועל דיר געבן אַ מתנה.
⁸ האָט דער געטלאַכער מאַן געזאָגט צום מלך: ווען דו זאָלסט
 מיר געבן אַ האַלב הויז דיינס, וועל איך ניט גיין מיט דיר, און

וועל ניט עסן קיין ברויט און ניט טרינקען קיין וואַסער אין דעם דאָזיקן אָרט. ⁹וואַרום אַזוי האָט מען מיר באַפוילן דורך דעם וואַרט פון גאָט, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט ניט עסן קיין ברויט און ניט טרינקען קיין וואַסער, און זאָלסט זיך ניט אומקערן אויף דעם וועג וואָס דו ביסט געגאנגען.

¹⁰און ער איז אוועקגעגאנגען מיט אַן אַנדער וועג, און האָט זיך ניט אומגעקערט מיט דעם וועג וואָס ער איז אויף אים געקומען קיין בֵּית־אֵל.

¹¹און איינער אָן אַלטער נביא איז געזעסן אין בֵּית־אֵל; איז געקומען איינער פון זיינע זין, און האָט אים דערציילט די גאַנצע טואונג וואָס דער געטלאַכער מאַן האָט געטאָן דעם טאָג אין בֵּית־אֵל, און די ווערטער וואָס ער האָט גערעדט צום מלך. און ווי זיי האָבן עס דערציילט זייער פּאָטער, ¹²אַזוי האָט זייער פּאָטער צו זיי געזאָגט: וואָסער וועג איז ער געגאנגען? און זיינע זין האָבן געזען דעם וועג וואָס דער געטלאַכער מאַן וואָס איז געקומען פון יהודה, איז געגאנגען. ¹³האָט ער געזאָגט צו זיינע זין: זאָלט מיר אָן דעם אייזל.

האָבן זיי אים אָנגעזאָלט דעם אייזל, און ער איז אוועק־געריטן אויף אים. ¹⁴און ער איז געגאנגען נאָך דעם געטלאַכן מאַן, און האָט אים געפונען זיצענדיק אונטער אַן אייכנבוים, און ער האָט צו אים געזאָגט: ביסט דו דער געטלאַכער מאַן וואָס איז געקומען פון יהודה? האָט ער געזאָגט: איך. ¹⁵האָט ער צו אים געזאָגט: קום מיט מיר אַהיים, און עס ברויט. ¹⁶האָט ער צו אים געזאָגט: איך קען זיך ניט אומקערן מיט דיר און קומען צו דיר, און איך וועל ניט עסן קיין ברויט און ניט טרינקען קיין וואַסער ביי דיר אין דעם דאָזיקן אָרט. ¹⁷וואַרום אָן אָנוואַג האָב איך דורך דעם וואַרט פון גאָט: זאָלסט ניט עסן קיין ברויט און ניט טרינקען דאָרטן קיין וואַסער, און זאָלסט זיך ניט אומ־

קערן צו גיין מיט דעם וועג וואָס דו ביסט אויף אים געגאַנגען.
 16האַט ער צו אים געזאָגט: איך בין אויך אַ נביא אַזוי ווי דו, און
 אַ מלאַך האָט גערעדט צו מיר דורך דעם וואָרט פון גאָט, אַזוי
 צו זאָגן: קער אים אום מיט דיר אין דיין הויז, און ער זאָל עסן
 ברויט און טרינקען וואָסער. ליגן האָט ער אים געזאָגט.

19האַט ער זיך אומגעקערט מיט אים, און ער האָט געגעסן
 ברויט אין זיין הויז, און געטרונקען וואָסער. 20און עס איז
 געווען, ווי זיי זיצן ביים טיש, אַזוי איז דאָס וואָרט פון גאָט געווען
 צו דעם נביא וואָס האָט אים אומגעקערט. 21און ער האָט
 אויסגערופן צו דעם געטלאַכן מאַן וואָס איז געקומען פון יהודה,
 אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: ווייל דו האָסט ווידער-
 שפעניקט דעם מויל פון גאָט, און האָסט ניט געהיט דעם באַפעל
 וואָס יהוה דיין גאָט האָט דיר באַפוילן, 22און האָסט זיך אומ-
 געקערט, און געגעסן ברויט און געטרונקען וואָסער אין דעם
 אָרט וואָס ער האָט דיר אָנגעזאָגט: זאָלסט ניט עסן קיין ברויט
 און ניט טרינקען קיין וואָסער—וועט דיין טויטער לייב ניט קומען
 צו דעם קבר פון דינע עלטערן.

23און עס איז געווען, נאָכדעם ווי ער האָט געגעסן ברויט,
 און נאָכדעם ווי ער האָט געטרונקען, האָט ער אָנגעזאָלט דעם
 אייזל פאַר אים—פאַר דעם נביא וואָס ער האָט אים אומ-
 געקערט. 24און ער איז אַוועקגעגאַנגען, און אַ לייב האָט אים
 אָנגעטראָפן אין וועג, און האָט אים געטייט; און זיין טויטער
 לייב איז געלעגן אַוועקגעוואָרפן אויפן וועג, און דער אייזל
 איז געשטאַנען לעבן אים; אויך דער לייב איז געשטאַנען לעבן
 דעם טויטן לייב. 25ערשט מענטשן זיינען פאַרבייגעגאַנגען,
 און האָבן געזען דעם טויטן לייב אַוועקגעוואָרפן אויפן וועג,
 און דעם לייב שטייענדיק לעבן דעם טויטן לייב; זיינען זיי
 געקומען און האָבן דערציילט אין דער שטאָט וואָס דער

אַלְטֵעַר נְבִיא אִיז אִין אִיר גֶּעזעסן. ²⁶הָאָט דֵּרֶהֱעֵרְט דֵּעַר
נְבִיא וואָס הָאָט אים אומגעקערט פון וועג, און ער הָאָט געזאָגט:
דאָס איז דער געטלאַכער מאַן וואָס הָאָט ווידערשפּעניקט דעם
מויל פון גאָט, און גאָט הָאָט אים איבערגעגעבן צום לייב, און
ער הָאָט אים צערִיסן און אים געטייט, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון
גאָט וואָס ער הָאָט צו אים גערעדט.

²⁷און ער הָאָט געהייסן זיינע זין, אַזוי צו זאָגן: זאָטלט מיר
אַן דעם אייזל. הָאָבן זיי אָנגעזאָטלט. ²⁸און ער איז געגאַנגען
און הָאָט געפונען זיין טויטן לייב אַוועקגעוואָרפן אויפן וועג,
און דער אייזל און דער לייב שטייען לעבן דעם טויטן לייב.
ניט דער לייב הָאָט געגעסן דעם טויטן לייב, און ניט ער הָאָט
צערִיסן דעם אייזל.

²⁹הָאָט דער נביא אויפגעהויבן דעם טויטן לייב פון דעם
געטלאַכן מאַן, און הָאָט אים אַרויפגעלייגט אויפן אייזל, און
הָאָט אים צוריקגעפירט; און ער איז געקומען אין דער שטאָט
פון דעם אַלטן נביא, צו באַקלאָגן און אים צו באַגראָבן. ³⁰און
ער הָאָט געלייגט זיין טויטן לייב אין זיין אייגענעם קבר, און מע
הָאָט געקלאָגט אויף אים: וויי, מיין ברודער!

³¹און עס איז געווען, נאָכדעם אַז ער הָאָט אים באַגראָבן,
הָאָט ער אָנגעזאָגט זיינע זין, אַזוי צו זאָגן: אַז איך שטאַרב, זאָלט
איר מיך באַגראָבן אין דעם קבר וואָס דער געטלאַכער מאַן
איז אין אים באַגראָבן; לעבן זיינע ביינער לייגט מיינע ביינער.
³²וואָרום געשען וועט געשען דאָס וואָרט וואָס ער הָאָט אויס־
גערופן דורך דעם וואָרט פון גאָט איבער דעם מזבח וואָס אין
בֵּית־אֵל, און איבער אַלע הייזער פון די בָּמוֹת וואָס אין די
שטעט פון שומרון.

³³נאָך דערדאָזיקער געשעעניש הָאָט זיך יָרְבֵּעַם נִיט אָפֿ־
געקערט פון זיין שלעכטן וועג, און ער הָאָט ווידער געמאַכט

פון צווישן פאלק פהנים פון בָּמוֹת. ווער עס האָט געוואָלט, פלעגט ער דערפילן זיין האַנט, ער זאָל ווערן פון די פּהנים פון די בָּמוֹת. ³⁴און דורך דערדאָזיקער זאָך איז געווען אַ זינד אויף דעם הויז פון יָרְבֵּעַם; פּדי עס אויסצוראָטן און פּאַרטיליגן פון געזיכט פון דער ערד.

יך יאין יענער צייט איז קראַנק געוואָרן אַבְיָה דער זון פון יָרְבֵּעַמען. ²האָט יָרְבֵּעַם געזאָגט צו זיין ווייב: שטיי אויף, איך בעט דיך, און פאַרשטעל זיך, מע זאָל ניט דערקענען אַז דו ביסט יָרְבֵּעַמס ווייב, און זאָלסט גיין קיין שילו. זע, דאָרטן איז אַחְיָה דער נביא, דער וואָס האָט געזאָגט אויף מיר, אַז איך וועל ווערן אַ מלך איבער דעמדאָזיקן פּאַלק. ³און זאָלסט נעמען מיט דיר צען ברויטן, און קיכלאַך, און אַ קרוג האָניק, און קומען צו אים; ער וועט דיר זאָגן וואָס וועט זיין מיטן אינגל. ⁴האָט יָרְבֵּעַמס ווייב אַזוי געטאָן, און זי איז אויפגעשטאַנען און איז געגאַנגען קיין שילו, און זי איז געקומען אין אַחְיָהס הויז; און אַחְיָהוּ האָט ניט געקענט זען, וואָרום זיינע אויגן זיינען געווען שטאַר פון זיין זקנה. ⁵אַבער גאָט האָט אָנגעזאָגט אַחְיָהן: זע, יָרְבֵּעַמס ווייב קומט פּרעגן ביי דיר אַ באַשייד וועגן איר זון, וואָרום ער איז קראַנק; זאָלסטו אַזוי און אַזוי רעדן צו איר. און עס וועט זיין, אַז זי קומט, וועט זי זיך שטעלן פּרעמד.

⁶און עס איז געווען, ווי אַחְיָה האָט געהערט דעם שאָרף פון אירע פיס, ווען זי איז אַריינגעקומען אין טיר, אַזוי האָט ער געזאָגט: קום אַריין, יָרְבֵּעַמס ווייב, נאָך וואָס דען שטעלסטו זיך פּרעמד, אַז איך בין געשיקט צו דיר מיט אַ שווערער בשורה? גיי זאָג צו יָרְבֵּעַמען: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישראל: ווייל איך האָב דיך דערהויבן פון צווישן דעם פּאַלק, און האָב דיך געמאַכט פאַר אַ פירשט איבער מיין פּאַלק

ישראל; ⁸און איך האָב אַוועקגעריסן די מלוכה פון דעם הויז פון דוד, און האָב זי דיר געגעבן; און דו ביסט ניט געווען אַזוי ווי מײן קנעכט דוד, וואָס האָט געהיט מײנע געבאָט, און וואָס איז געגאַנגען נאָך מיר מיט זײן גאַנצן האַרצן, צו טאָן נאָר וואָס איז רעכטפאַרטיק אין מײנע אויגן; ⁹און האָסט געטאָן ערגער ווי אַלע וואָס זײנען געווען פאַר דיר, און ביסט געגאַנגען און האָסט דיר געמאַכט פרעמדע געטער, און געגאַסענע געצן, מיך צו דערצערענען, און מיך האָסטו אַוועקגעוואָרפן הינטער דיין רוקן—¹⁰דרום זע, איך ברענג אַן אומגליק אויף יְרֻבְעָמָס הויז, און איך וועל פאַרשניידן פון יְרֻבְעָמָען יעטוועדער מאַנס־פאַרשוין, קינד און קײט, צווישן ישראל, און וועל אויסראַמען יְרֻבְעָמָס הויז אַזוי ווי מע ראַמט אויס קײט, ביז עס וועט פאַר־לענדט ווערן. ¹¹דעם וואָס שטאַרבט פון יְרֻבְעָמָען אין שטאָט, וועלן די הינט אויפּעסן, און דעם וואָס שטאַרבט אין פעלד, וועלן די פּוּיגלען פון הימל אויפּעסן; וואָרום גאָט האָט גערעדט. ¹²און דו שטײ אויף, גײ אַהײם; ווי דײנע פּײס קומען אין שטאָט, אַזוי וועט דאָס קינד שטאַרבן. ¹³און גאַנץ ישראל וועלן אים באַקלאַגן, און וועלן אים באַגראָבן; וואָרום בלויז דערדאָזיקער פון יְרֻבְעָמָען וועט קומען צו קבורה, ווייל אין אים איז געפונען געוואָרן עפּעס גוטס אַקעגן יהוה דעם גאָט פון ישראל, אין יְרֻבְעָמָס הויז. ¹⁴און גאָט וועט זיך אויפשטעלן אַ מלך איבער ישראל, וואָס וועט פאַרשניידן יְרֻבְעָמָס הויז יענעם טאָג. אָבער אַפּילו דענסמאָל איז וואָס? ¹⁵וואָרום גאָט וועט שלאָגן ישראל, אַזוי ווי אַ ראָר ווערט געטרייסלט אין וואַסער, און ער וועט אויסרײסן ישראל פון דערדאָזיקער גוטער ערד וואָס ער האָט געגעבן זײערע עלטערן, און ער וועט זײ צעשפּרײטן פון יענער זײט טײך, פאַרוואָס זײ האָבן געמאַכט זײערע געצנבויםער, דערצערענענדיק גאָט. ¹⁶און ער וועט איבערגעבן ישראל

פון וועגן די זינד פון יִרְבֵּעַמֶּען וואָס ער האָט געזינדיקט, און וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל.

¹⁷און יִרְבֵּעַמֶּס ווייב איז אויפגעשטאַנען, און איז אַוועק געגאַנגען און געקומען קיין תּרְצֵה; ווי זי איז געקומען אויף דעם שוועל פון הויז, אַזוי איז דאָס אינגל געשטאַרבן. ¹⁸און גאַנץ ישראל האָבן אים באַגראָבן, און אים באַקלאַגט; אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער האָט גערעדט דורך זיין קנעכט אַחִיהָ דעם נביא.

¹⁹און די איבעריקע זאַכן וועגן יִרְבֵּעַמֶּען, ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן, און ווי ער האָט געקיניגט, דאָס איז באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

²⁰און די טעג וואָס יִרְבֵּעַמֶּס האָט געקיניגט, זיינען געווען צוויי און צוואַנציק יאָר. און ער האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און זיין זון נָדָב איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

²¹און רחבֵּעַם דער זון פון שלמהן האָט געקיניגט אין יהודה. איין און פּערציק יאָר איז רחבֵּעַם אַלט געווען אַז ער איז געוואָרן מלך, און זיבעצן יאָר האָט ער געקיניגט אין ירוּשָׁלַיִם, דער שטאָט וואָס גאָט האָט אויסדערוויילט פון אַלע שבטים אין ישראל, צו טאָן זיין נאָמען דאָרטן. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען נַעֲמָה די עֲמוֹנִית.

²²און יהודה האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און זיי האָבן אים דערצערנט מער ווי אַלץ וואָס זייערע עלטערן האָבן געטאָן, מיט זייערע זינד וואָס זיי האָבן געזינדיקט.

²³און זיי אויך האָבן זיך געבויט בָּמוֹת, און זיילשטיינער, און געצנבוימער, אויף יעטוועדער הויכן בערגל, און אונטער יעטוועדער צווייגהאַפטיקן בוים. ²⁴און אויך שאַנדמענער זיינען געווען אין לאַנד. זיי האָבן געטאָן אַזוי ווי אַלע אומ-

ווערדיקייטן פון די פעלקער וואָס גאָט האָט פאַרטריבן פון פאַר די קינדער פון ישראל.

²⁵און עס איז געווען אין פינפטן יאָר פון מלך רחבעם איז שישק דער מלך פון מצרים אַרויפגעקומען אויף ירושלים. ²⁶און ער האָט צוגענומען די אוצרות פון גאָטס הויז, און די אוצרות פון מלכס הויז; אַלץ האָט ער צוגענומען. און ער האָט צוגענומען אַלע גילדערנע שילדן וואָס שלמה האָט געמאַכט. ²⁷און דער מלך רחבעם האָט געמאַכט אָנשטאַט זיי קופערנע שילדן, און האָט זיי געגעבן אויף דער האַנט פון די הויפטלייט פון די לויפערס וואָס האָבן געהיט דעם אַיינגאַנג פון מלכס הויז. ²⁸און עס איז געווען, ווען נאָר דער מלך פלעגט קומען אין גאָטס הויז, פלעגן די לויפערס זיי אַרויסטראָגן; דערנאָך פלעגן זיי זיי אומקערן אין דער קאַמער פון די לויפערס.

²⁹און די איבעריקע זאַכן וועגן רחבעמען, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייט־געשעענישן פון די מלכים פון יהודה. ³⁰און אַ מלחמה איז געווען צווישן רחבעמען און צווישן יָרבעמען אַלע טעג.

³¹און רחבעם האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זיינע עלטערן אין דודס־שטאָט. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען נַעֲמָה די צַמוּנִית. און זיין ווּן אַבִּים איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

מ ¹און אין אַכצנטן יאָר פון מלך יָרבעם דעם ווּן פון נבטן, איז אַבִּים געוואָרן מלך איבער יהודה. ²דריי יאָר האָט ער געקייניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען מַעֲכָה די טאַכטער פון אַבִּישלֹומֶען. ³און ער איז געגאַנגען אין אַלע זינד פון זיין פאָטער, וואָס ער האָט געטאָן פאַר אים, און זיין האַרץ איז ניט געווען גאַנץ מיט יהוה זיין גאָט

אזוי ווי דאָס האַרץ פון זיין פאָטער דודן. ⁴אָבער פון דודס וועגן האָט אים יהוה זיין גאָט געשאַנקען אַ ליכט אין ירושָׁלַיִם, אויפצושטעלן זיין זון נאָך אים, און אויפצוהאַלטן ירושָׁלַיִם. ⁵ווייל דוד האָט געטאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט, און האָט זיך ניט אָפגעקערט פון אַלץ וואָס ער האָט אים באַפוילן, אַלע טעג פון זיין לעבן, אַחוץ אין דער מעשה מיט אורְיָה דעם חתי.

⁶און אַ מלחמה איז געווען צווישן רחבַעמען און צווישן יִרְבַּעמען אַלע טעג פון זיין לעבן.

⁷און די איבעריקע זאַכן וועגן אַבְיָמֶען, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייט־געשעענישן פון די מלכים פון יהודה. און אַ מלחמה איז געווען צווישן אַבְיָמֶען און צווישן יִרְבַּעמען.

⁸און אַבְיָם האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן אין דודס־שטאָט. און זיין זון אָסָא איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

⁹און אין צוואַנציקסטן יאָר פון יִרְבַּעַם דעם מלך פון ישראל, איז אָסָא געוואָרן מלך איבער יהודה. ¹⁰און איין און פערציק יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושָׁלַיִם. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען מַעֲכָה די טאָכטער פון אַבִישָׁלוֹמען.

¹¹און אָסָא האָט געטאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט, אזוי ווי זיין פאָטער דוד. ¹²און ער האָט אָפגעשאַפט פון לאַנד די שאַנדמענער, און האָט אָפגעטאָן אַלע אָפגעטער וואָס זיינע עלטערן האָבן געמאַכט. ¹³און אויך זיין מוטער מַעֲכָה האָט ער אָפגעטאָן פון זיין אַ האַרנטע, ווייל זי האָט געמאַכט אַ פאַרזעעניש צו דער אַשְׁרָה. און אָסָא האָט אָפ־געהאַקט איר פאַרזעעניש, און פאַרברענט ביים טייך קדרון.

¹⁴נאָר די בַּמּוֹת זײַנען נײַט אָפּגעטאָן געוואָרן; אָבער דאָס האַרץ פון אָסאָן איז געווען גאַנץ מיט גאָט אַלע זײַנע טעג.

¹⁵און ער האָט געבראַכט די געהײליקטע זאַכן פון זײַן פּאָטער, און זײַנע אײגענע געהײליקטע זאַכן, אין הויז פון גאָט, זילבער, און גאָלד, און כלים.

¹⁶און אַ מלחמה איז געווען צווישן אָסאָן און צווישן בַּעשאַ דעם מלך פון ישראל אַלע זײַערע טעג. ¹⁷און בַּעשאַ דער מלך פון ישראל איז אַרויפגעגאַנגען אויף יהודה, און האָט באַבויט רָמָה, כּדי נײַט צו דערלאָזן אַן אַרויסגייער און אַן אַרײַנגייער בײַ אָסאָ דעם מלך פון יהודה.

¹⁸האָט אָסאָ גענומען דאָס גאַנצע זילבער און גאָלד וואָס איז געבליבן אין די אוצרות פון גאָטס הויז, און די אוצרות פון מלכס הויז, און האָט זײַ געגעבן אין דער האַנט פון זײַנע קנעכט; און דער מלך אָסאָ האָט זײַ געשיקט צו בְּךְ הַדָּד דעם זון פון טברמון דעם זון פון חַזוֹנֶען, דעם מלך פון אַרם, וואָס איז געזעסן אין דַמְשֶׁק, אַזוי צו זאָגן: ¹⁹אַ בונד איז צווישן מיר און צווישן דיר, צווישן מײַן פּאָטער און צווישן דײַן פּאָטער; אָט שיק איך דיר אַ מתנה זילבער און גאָלד; גײ, פאַרשטער דײַן בונד מיט בַּעשאַ דעם מלך פון ישראל, כּדי ער זאָל אָפּציען פון מיר.

²⁰האָט בְּךְ הַדָּד צוגעהערט צום מלך אָסאָ, און ער האָט געשיקט זײַנע חיל־פירער אויף די שטעט פון ישראל, און האָט געשלאָגן עִיזֹן, און דָן, און אַבְל־בֵּית־מַעֲכָה, און גאַנץ בְּנֵרוֹת, מיט דעם גאַנצן לאַנד נפתלי.

²¹און עס איז געווען, ווי בַּעשאַ האָט דערהערט, אַזוי האָט ער אויפגעהערט אַרומבויען רָמָה, און איז געזעסן אין תּרָצָה.

²²און דער מלך אָסאָ האָט צונויפגערוּפן גאַנץ יהודה, קײנעם נײַט אויסגעלאָזט, און זײַ האָבן אַוועקגעטראָגן די שטיינער פון

רָמָה און אירע האַלצן, מיט וואָס בַּעֲשָׂא הָאָט געבויט; און דער מלך אָסָאָ הָאָט מיט זיי באַבויט גִבְע־בְּנִימִין, און מִצְפָּה.

²³ און די איבעריקע זאכן וועגן אָסָאָן, און זיין גאַנצע גבורה-שאַפֿט, און אַלץ וואָס ער הָאָט געטאָן, און די שטעט וואָס ער הָאָט געבויט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייט-געשעענישן פון די מלכים פון יהודה. נאָר צו דער צייט פון זיין עלטער איז ער קראַנק געוואָרן אויף די פיס.

²⁴ און אָסָאָ הָאָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זיינע עלטערן אין זיין פּאָטער דודס שטאָט. און זיין זון יהושָפָט איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

²⁵ און נָדָב דער זון פון יִרְבֵּעֶמֶען איז געוואָרן מלך איבער ישראל אין צווייטן יאָר פון אָסָאָ דעם מלך פון יהודה, און ער הָאָט געקניגט איבער ישראל צוויי יאָר. ²⁶ און ער הָאָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און איז געגאַנגען אין דעם וועג פון זיין פּאָטער, און אין זיין זינד וואָס ער הָאָט געמאַכט זינדיקן ישראל.

²⁷ און בַּעֲשָׂא דער זון פון אַחֲזֵיהֶן, פון דעם הויז פון ישָשׁכָר, הָאָט געמאַכט אַ בונט אויף אים, און בַּעֲשָׂא הָאָט אים געשלאָגן אין גבתון וואָס געהערט צו די פּלִשְׁתִּים, ווען נָדָב און גאַנץ ישראל האָבן געלעגערט אויף גבתון. ²⁸ און בַּעֲשָׂא הָאָט אים געטייט אין דריטן יאָר פון אָסָאָ דעם מלך פון יהודה, און איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. ²⁹ און עס איז געווען, ווי ער איז געוואָרן מלך, הָאָט ער דערשלאָגן דאָס גאַנצע הויז פון יִרְבֵּעֶמֶען; ער הָאָט גיט איבערגעלאָזן קיין לעבעדיקן אָטעם פון יִרְבֵּעֶמֶען, ביז ער הָאָט אים פאַרטיליגט, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער הָאָט גערעדט דורך זיין קנעכט אַחֲזֵיהֶן פון

שילו; ³⁰פֶּאָר די זינד פון יִרְבֶּעֲמֶען וואָס ער האָט געזינדיקט, און וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל; פון וועגן זיין דער-צערענונג וואָס ער האָט דערצערנט יהוה דעם גאָט פון ישראל. ³¹און די איבעריקע זאָכן וועגן נָדָבן, און אַלֶּץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייט געשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

³²און אַ מלחמה איז געווען צווישן אָסאָן און צווישן בַּעֲשָׂא דעם מלך פון ישראל אַלע זייערע טעג.

³³אין דריטן יאָר פון אָסאָ דעם מלך פון יהודה, איז בַּעֲשָׂא דער זון פון אַחֲזֵהוּ געוואָרן מלך איבער גאַנץ ישראל אין תְּרַצָּה, [און האָט געקיניגט] פיר און צוואַנציק יאָר. ³⁴און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און איז געגאַנגען אין דעם וועג פון יִרְבֶּעֲמֶען, און אין זיין זינד וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל.

טז ¹און דאָס וואָרט פון גאָט איז געווען צו יהוה דעם זון פון חֲנַנְיָהּ, אויף בַּעֲשָׂאן, אַזוי צו זאָגן: ²ווייל איך האָב דיר אויפֿ געהויבן פון שטויב, און האָב דיר געמאַכט פֶּאָר אַ פירשט איבער מיין פֶּאָלק ישראל, און דו ביסט געגאַנגען אין דעם וועג פון יִרְבֶּעֲמֶען, און האָסט געמאַכט זינדיקן מיין פֶּאָלק ישראל, מיך צו דערצערענען מיט זייערע זינד—³אַט ראָם איך אויס בַּעֲשָׂאן און זיין הויז, און וועל מאַכן דיין הויז אַזוי ווי דאָס הויז פון יִרְבֶּעֲמֶען דעם זון פון נָבֶטָן. ⁴דעם וואָס שטאַרבט פון בַּעֲשָׂאן אין שטאָט, וועלן די הינט אויפֿעסן, און דעם וואָס שטאַרבט פון אים אין פעלד, וועלן די פויגלען פון הימל אויפֿעסן.

⁵און די איבעריקע זאָכן וועגן בַּעֲשָׂאן, און וואָס ער האָט געטאָן, און זיין גבורהשאַפט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

⁶און בַּעֲשָׂא האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער

איז באַגראָבן געוואָרן אין תּרצה. און זיין זון אַלָה איז געוואָרן
מלך אויף זיין אָרט.

⁷און אויך איז דאָס וואָרט פון גאָט געווען דורך יְהוָה דעם
זון פון חֲנַנִּיּוֹן, דעם נביא, אויף בַּעַשְׂאָן און אויף זיין הויז, אי פאַר
אַלעם בייזן וואָס ער האָט געטאָן אין די אויגן פון גאָט, אים צו
דערצערענען מיט די מעשים פון זיינע הענט, צו זיין אַזוי ווי
דאָס הויז פון יִרְבֵּעַמֶּען, אי פאַרוואָס ער האָט אים דערשלאָגן.

⁸אין זעקס און צוואַנציקסטן יאָר פון אָסאַ דעם מלך פון
יהודה, איז אַלָה דער זון פון בַּעַשְׂאָן געוואָרן מלך איבער
ישראל אין תּרצה, [און האָט געקיניגט] צוויי יאָר.

⁹און זיין קנעכט זמרי, אַ הויפטמאַן איבער אַ העלפט פון
די רייטוועגן, האָט געמאַכט אַ בוינט אויף אים, בעת ער איז
געווען אין תּרצה, זיך שיכור טרינקענדיק אין הויז פון אַרצאַן
וואָס איבערן פּאַלאַץ אין תּרצה. ¹⁰און זמרי איז געקומען, און
האָט אים געשלאָגן און אים געטייט, אין זיבן און צוואַנציקסטן
יאָר פון אָסאַ דעם מלך פון יהודה, און איז געוואָרן מלך אויף
זיין אָרט.

¹¹און עס איז געווען, ווי ער איז געוואָרן מלך, אַז ער האָט
זיך געזעצט אויף זיין טראָן, האָט ער דערשלאָגן דאָס גאַנצע
הויז פון בַּעַשְׂאָן; ער האָט אים ניט איבערגעלאָזן אַ מאַנס
פאַרשוין, צומאָל זיינע אייגענע און זיינע גוטע פריינט. ¹²און
זמרי האָט פאַרטיליגט דאָס גאַנצע הויז פון בַּעַשְׂאָן, אַזוי ווי
דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער האָט גערעדט וועגן בַּעַשְׂאָן דורך
יְהוָה דעם נביא, ¹³פאַר אַלע זינד פון בַּעַשְׂאָן, און די זינד פון
זיין זון אַלָהן, וואָס זיי האָבן געזינדיקט, און וואָס זיי האָבן
געמאַכט זינדיקן ישראל, צו דערצערענען יהוה דעם גאָט פון
ישראל מיט זייערע נישטיקע געצן.

¹¹ אין טעקסט: משחין בקיר.

¹⁴און די איבעריקע זאכן וועגן אַלְהֵן, און אַלֶץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַט־געשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישראל.

¹⁵אין זיבן און צוואַנציקסטן יאָר פֿון אָסאָ דעם מלך פֿון יהודה, האָט זמרי געקיניגט זיבן טעג אין תּרָצָה, בעת דאָס פּאָלק האָט געלאַגערט אויף גבתון וואָס געהערט צו די פּלִשְׁתִּים. ¹⁶און דאָס פּאָלק וואָס האָט געלאַגערט, האָט געהערט, אַזוי צו זאָגן: זמרי האָט געמאַכט אַ בונט, און ער האָט אויך דערשלאָגן דעם מלך; און גאַנץ ישראל האָבן געמאַכט עמרי דעם חיל־פּירער פּאַר אַ מלך איבער ישראל, אין יענעם טאָג אין לאַגער. ¹⁷און עמרי און גאַנץ ישראל מיט אים זיינען אַרויפגעאַנגען פֿון גבתון, און האָבן געלעגערט אויף תּרָצָה.

¹⁸און עס איז געווען, ווי זמרי האָט געזען אַז די שטאָט איז באַצווונגען, אַזוי איז ער אַרײַנגעאַנגען אין פּאַלאַץ פֿון מלכס הויז, און האָט אָנגעצונדן איבער זיך דעם מלכס הויז אין פּייער, און איז געשטאַרבן; ¹⁹איבער זיינע זינד וואָס ער האָט געווינדיקט, צו טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, צו גיין אין דעם וועג פֿון יָרֵבֶעֱמֶען, און פּאַר זיין זינד וואָס ער איז באַאַנגען צו מאַכן זינדיקן ישראל.

²⁰און די איבעריקע זאכן וועגן זמרין, און זיין בונט וואָס ער האָט געבונטעוועט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישראל.

²¹דענסמאָל האָט זיך דאָס פּאָלק ישראל צעטיילט אין העלפט: העלפט פֿון פּאָלק איז געווען הינטער תּבני דעם זון פֿון גינתן, אים צו מאַכן פּאַר מלך, און העלפט הינטער עמרין.

²²און דאָס פּאָלק וואָס הינטער עמרין האָט איבערגעשטאַרקט דאָס פּאָלק וואָס הינטער תּבני דעם זון פֿון גינתן. און תּבני איז אומגעקומען, און עמרי איז געבליבן מלך.

²³אין איין און דרייסיקסטן יאָר פון אָסאָ דעם מלך פון יהודה איז עמרי געוואָרן מלך איבער ישראל, [און האָט געקיניגט] צוועלף יאָר; אין תּרצה האָט ער געקיניגט זעקס יאָר. ²⁴און ער האָט אָפּגעקויפט דעם באַרג שומרון פון שָמרון פאַר צוויי צענטנער זילבער, און האָט באַבויט דעם באַרג, און גערופן דעם נאָמען פון דער שטאָט וואָס ער האָט געבויט, אויף דעם נאָמען פון שָמרון, דעם האָר פון דעם באַרג, שומרון.

²⁵און עמרי האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און ער האָט זיך געפירט ערגער ווי אַלע וואָס פאַר אים. ²⁶און ער איז געגאַנגען אין אַלדעם וועג פון ירבעם דעם זון פון נבֿטן, און אין זיין זינד וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל, צו דערצערענען יהוה דעם גאָט פון ישראל מיט זייערע נישטיקע געצן.

²⁷און די איבעריקע זאַכן פון עמרין וואָס ער האָט געטאָן, און זיין גבורהשאַפט וואָס ער האָט אויפגעטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

²⁸און עמרי האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און איז באַגראָבן געוואָרן אין שומרון, און זיין זון אַחאָב איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

²⁹און אַחאָב דער זון פון עמרין איז געוואָרן מלך איבער ישראל אין אַכט און דרייסיקסטן יאָר פון אָסאָ דעם מלך פון יהודה. און אַחאָב דער זון פון עמרין האָט געקיניגט איבער ישראל אין שומרון צוויי און צוואַנציק יאָר.

³⁰און אַחאָב דער זון פון עמרין האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, מער פון אַלע וואָס פאַר אים. ³¹און ווינציק זיין גיין אין די זינד פון ירבעם דעם זון פון נבֿטן,

הָאָט ער נאָך גענומען פֿאַר אַ ווייב אינבל די טאָכטער פון
אַתְבַּעַל דעם מלך פון די צידונים, און איז געגאַנגען און האָט
געדינט בַּעַל, און זיך געבוקט צו אים.³² און ער האָט אויפֿ-
געשטעלט אַ מזבח צו בַּעַל, אין דעם הויז פון בַּעַל וואָס ער האָט
געבויט אין שומרון.³³ און אַחָאָב האָט געמאַכט די אַשְׁרָה; און
אַחָאָב האָט געטאָן מער צו דערצערענען יהוה דעם גאָט פון
ישראל, ווי אַלע מלכים פון ישראל וואָס זיינען געווען פֿאַר
אים.

³⁴ אין זיינע טעג האָט חִיאַל פון בֵּית־דָּאָל אָפּגעבויט יריחו.
מיט דעם לעבן פון אַבִּירָם זיין בכֹּר האָט ער געלייגט איר
גרונטפעסט, און מיט שגוב זיין אינגסטן האָט ער אַרײַנגעשטעלט
אירע טירן, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער האָט גערעדט
דורך יהושוע דעם זון פון נון״.

יך ¹ און אַלְהֵהוּ דער תּשׁבִּי, פון די וואָס האָבן זיך באַזעצט אין
גלְעָד, האָט געזאָגט צו אַחָאָבן: אַזוי ווי עס לעבט יהוה דער
גאָט פון ישראל וואָס איך שטיי פֿאַר אים, אויב אין דידאָזיקע
יאָרן וועט זיין טוי און רעגן, סײַדן לויט מיין וואָרט!

² און דאָס וואָרט פון גאָט איז געווען צו אים, אַזוי צו זאָגן:
³ גיי פון דאַנען, און זאָלסט זיך פאַרקערן קיין מזרח, און זיך
באַהאַלטן בײַ דעם באַך כּרִית וואָס פאַרן ירדן.⁴ און עס וועט
זיין: פון דעם באַך וועסטו טרינקען, און די ראָבן האָבן איך
באַפוילן דײַך דאָרטן צו שפּײַזן.

⁵ איז ער געגאַנגען און האָט געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט פון
גאָט; און ער איז אַוועק און האָט זיך געזעצט ביים באַך כּרִית
וואָס פאַרן ירדן.⁶ און די ראָבן פלעגן אים ברענגען ברויט
און פלייש אין דער פרי, און ברויט און פלייש אין אָוונט; און
פון באַך פלעגט ער טרינקען.

⁷און עס איז געווען נאָך אַ פּאַרלויף פּון טעג, איז דער באַך אויסגעטריקנט געוואָרן, ווייל עס איז ניט געווען קיין רעגן אין לאַנד. ⁸איז דאָס וואָרט פּון גאָט געווען צו אים, אַזוי צו זאָגן: ⁹שטיי אויף, גיי קיין צָרפּת וואָס געהערט צו צידון, און זאָלסט דאָרטן זיצן; זע, איך האָב דאָרטן באַפוילן אַ פּרוי אַן אַלמנה דרך צו שפּייזן.

¹⁰איז ער אויפגעשטאַנען און איז געגאַנגען קיין צָרפּת. און ווי ער איז געקומען אין אַיינגאַנג פּון שטאָט, ערשט אַ פּרוי אַן אַלמנה קלייבט דאָרטן האַלץ. האָט ער גערופּן צו איר און האָט געזאָגט: ברענג מיר, איך בעט דיר, אַ ביסל וואַסער אין אַ כלי, כדי איך זאָל טרינקען. ¹¹און ווי זי איז געגאַנגען ברענגען, אַזוי האָט ער איר גאַכגערופּן און געזאָגט: ברענג מיר, איך בעט דיר, אַ שטיקל ברויט אין דיין האַנט. ¹²האָט זי געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט יהוה דיין גאָט, אויב איך האָב אַ קוכן, נאָר בלויז אַ האַנטפּול מעל אין טאַפּ, און אַ ביסל אייל אין קרוג! און אַט קלייב איך צונויף אַ פּאַר העלצלאַך, און איך וועל גיין און וועל עס מאַכן פּאַר און מיין זון, און מיר וועלן עס אויפעסן; דערנאָך וועלן מיר שטאַרבן.

¹³האָט אַלְיָהוּ צו איר געזאָגט: זאָלסט ניט מורא האָבן; גיי טו אַזוי ווי דיין וואָרט, נאָר מאַך מיר דערפּון אַ קליינעם קוכן צוערשט, און ברענג מיר אַרויס; און פּאַר דיר און פּאַר דיין זון וועסטו מאַכן צולעצט. ¹⁴וואָרום אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פּון ישׂראל: דער טאַפּ מעל וועט ניט אויסגיין, און דער קרוג אייל וועט ניט געמינערט ווערן, ביז דעם טאָג וואָס גאָט גיט רעגן אויפן געזיכט פּון דער ערד.

¹⁵איז זי געגאַנגען און האָט געטאַן אַזוי ווי דאָס וואָרט פּון אַלְיָהוּ, און זי און ער און איר הויזגעזינט האָבן געהאַט צו עסן פיל טעג. ¹⁶דער טאַפּ מעל איז ניט אויסגעגאַנגען, און דער

קרוג אייל איז ניט געמינערט געוואָרן, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער האָט גערעדט דורך אַלְיָהוּן.

¹⁷און עס איז געווען נאָך דידאָזיקע געשעענישן, איז קראַנק געוואָרן דער זון פון דער פרוי, דער באַלעבאַסטע פון הויז, און זיין קראַנקשאַפט איז געווען זייער שטאַרק, ביז אין אים איז מער אַן אָטעם ניט געבליבן. ¹⁸האָט זי געזאָגט צו אַלְיָהוּן: וואָס האָסטו צו מיר, דו געטלאַכער מאַן? ביסטו געקומען צו מיר צו דערמאָנען מיינע זינד, און צו טייטן מיין זון?

¹⁹האָט ער צו איר געזאָגט: גיב מיר דיין זון. און ער האָט אים גענומען פון איר בוזעם, און האָט אים אַרויפגעטראָגן אין דער אויבערשטוב וואָס ער האָט דאָרטן געווינט, און האָט אים אַוועקגעלייגט אויף זיין בעט. ²⁰און ער האָט גערופן צו גאָט און האָט געזאָגט: יהוה מיין גאָט, צי אויך דער אַלמנה וואָס איך האַלט זיך אויף ביי איר, האָסטו ביז געטאָן, צו טייטן איר זון?

²¹און ער האָט זיך אויסגעצויגן איבער דעם קינד דריי מאָל, און האָט גערופן צו גאָט און האָט געזאָגט: יהוה מיין גאָט, זאָל איך בעט דיך, די זעל פון דעמדאָזיקן קינד זיך אומקערן אין אים.

²²און גאָט האָט צוגעהערט צו דעם קול פון אַלְיָהוּן, און די זעל פון דעם קינד האָט זיך אומגעקערט אין אים, און ער האָט אויפגעלעבט. ²³און אַלְיָהוּן האָט גענומען דאָס קינד, און האָט עס אַראָפגעטראָגן פון דער אויבערשטוב אין הויז, און האָט עס געגעבן צו זיין מוטער; און אַלְיָהוּן האָט געזאָגט: זע, דיין זון לעבט. ²⁴האָט די פרוי געזאָגט צו אַלְיָהוּן: אַצונד אָט ווייס איך אַז דו ביסט אַ געטלאַכער מאַן, און דאָס וואָרט פון גאָט אין דיין מויל איז אמת.

יִחַד אִיז געווען נאָך פֿיל טעג, איז דאָס וואָרט פֿון גאָט געווען צו אַלְיָהוּן—אויפֿן דריטן יאָר—אזוי צו זאָגן: גיי ווייז זיך פֿאַר אַחאָבן, און איך וועל געבן רעגן אויפֿן געזיכט פֿון דער ערד.

²איז אַלְיָהוּ געגאַנגען זיך ווייזן פֿאַר אַחאָבן.

און דער הונגער איז געווען שטאַרק אין שומרון. ³און אַחאָב האָט גערופֿן עובדיהוּן וואָס איבערן פֿאַלאַץ—און עובדיהוּן האָט זייער געפֿאַרכט יהוה; ⁴און עס איז געווען, אַז אינבל האָט פֿאַרשניטן די נביאים פֿון יהוה, האָט עובדיהוּן גענומען הונדערט נביאים, און האָט זיי באַהאַלטן צו פופֿציק מאָן אין אַ הייל, און האָט זיי אויסגעהאַלטן מיט ברויט און מיט וואַסער—⁵און אַחאָב האָט געזאָגט צו עובדיהוּן: גיי דורכן לאַנד ביי אַלע קוואַלן וואַסער און ביי אַלע טייכן; אפשר וועלן מיר געפינען גראַז, און מיר וועלן דערהאַלטן ביים לעבן די פֿערד און די מוילאייזלען, אַז מיר זאָלן ניט אָנווערן די בהמות.

⁶האָבן זיי זיך צעטיילט דאָס לאַנד, פֿדי דורכצוגיין דורך דעם: אַחאָב איז געגאַנגען אַליין אין וועג, און עובדיהוּן איז געגאַנגען אַליין אין אַן אַנדער וועג.

⁷און ווי עובדיהוּן איז געווען אין וועג, ערשט אַלְיָהוּ קומט אים אַנטקעגן. האָט ער אים דערקענט, און ער איז געפֿאַלן אויף זיין פֿנים, און האָט געזאָגט: ביסט דו דאָס, מיין האַר אַלְיָהוּ? ⁸האָט ער צו אים געזאָגט: איך; גיי זאָג דיין האַר: אָן איז אַלְיָהוּ. ⁹האָט ער געזאָגט: וואָס האָב איך געזינדיקט, אַז דו ווילסט געבן דיין קנעכט אין אַחאָבס האַנט, מיך צו טייטן? ¹⁰אזוי ווי עס לעבט יהוה דיין גאָט, אויב עס איז דאָ אַ פֿאַלק אָדער אַ קיניגרייך, וואָס מיין האַר האָט ניט געשיקט אַהין דיך זוכן! און אַז זיי האָבן געזאָגט: ניטאָ, האָט ער געמאַכט שווערן דאָס פֿאַלק און דאָס קיניגרייך, אַז מע האָט דיך ניט געפֿונען. ¹¹און אַצונד זאָגסטו:

גיי זאָג דיין האַר: אָן איז אַלְיָהוּ. ¹²און עס וועט זיין, ווי איך וועל אַוועקגיין פון דיר, אַזוי וועט דער גייסט פון גאָט דיך פאַרטראָגן, איך ווייס ניט ווהיין, און אַז איך וועל קומען אַנזאָגן אַחאַבן, און ער וועט דיך ניט געפינען, וועט ער מיך הרגען; און דיין קנעכט פאַרכט יהוה פון מיין יוגנט אָן. ¹³איז ניט דער ציילט געוואָרן צו מיין האַר וואָס איך האָב געטאָן, ווען איזבל האָט אויסגעהרגעט די נביאים פון יהוה, ווי איך האָב באַהאַלטן הונדערט מאָן פון די נביאים צו פופציק מאָן אין אַ הייל, און האָב זיי אויסגעהאַלטן מיט ברויט און מיט וואַסער? ¹⁴און אַצונד זאָגסטו: גיי זאָג דיין האַר: אָן איז אַלְיָהוּ; און ער וועט מיך הרגען. ¹⁵האָט אַלְיָהוּ געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט גאָט פון צבאות וואָס איך שטיי פאַר אים, אַז היינט וועל איך זיך ווייזן פאַר אים! ¹⁶איז עוֹבְדֵי־הוּ געגאַנגען אַנטקעגן אַחאַבן, און האָט אים דערציילט; און אַחאַב איז געגאַנגען אַנטקעגן אַלְיָהוּ. ¹⁷און עס איז געווען, ווי אַחאַב האָט דערוען אַלְיָהוּ, אַזוי האָט אַחאַב צו אים געזאָגט: ביסט דו דאָס, פאַראומגליקער פון ישראל? ¹⁸האָט ער געזאָגט: ניט איך האָב פאַראומגליקט ישראל, נאָר דו און דיין פאַטערס הויז, מיט וואָס איר האָט פאַרלאָזן די געבאָט פון יהוה, און ביסט געגאַנגען נאָך די בַּעַל־געטער. ¹⁹און אַצונד, שיק זאַמל אַיין צו מיר גאַנץ ישראל אויפן באַרג כְּרִמְל, און די פיר הונדערט און פופציק נביאים פון בַּעַל, און די פיר הונדערט נביאים פון דער אַשְׁרָה, וואָס עסן ביים טיש פון איזבלען.

²⁰האָט אַחאַב געשיקט צווישן אַלע קינדער פון ישראל, און האָט אַינגעזאַמלט די נביאים אויפן באַרג כְּרִמְל. ²¹און אַלְיָהוּ האָט גענענט צום גאַנצן פּאָלק, און האָט געזאָגט: ביז וואַנען וועט איר אומשפּרינגען אויף צוויי צווייגן? אויב יהוה איז גאָט, גייט נאָך אים, און אויב בַּעַל, גייט נאָך אים.

און דאָס פּאָלק האָט אים אַ וואָרט ניט געענטפערט.

²²האָט אַלְיָהוּ געזאָגט צום פּאָלק: איך אַליין בין געבליבן אַ נביא צו יהוה, און די נביאים פון בְּעַל זיינען פיר הונדערט און פופציק מאָן. ²³טאָ זאָל מען אונדז געבן צוויי אָקסן; און זאָלן זיי זיך אויסקלייבן איין אָקס, און אים צעשניידן און אַרויפ־לייגן אויפן האַלץ, און פֿייער זאָלן זיי ניט אונטערלייגן. און איך וועל מאַכן דעם אַנדער אָקס, און אַרויפטאָן אויפן האַלץ, און פֿייער וועל איך ניט אונטערלייגן. ²⁴און איר וועט רופן צו דעם נאָמען פון אַייער גאָט, און איך וועל רופן צו דעם נאָמען פון יהוה; און עס וועט זיין, דער גאָט וואָס וועט ענטפערן מיט פֿייער, ער איז גאָט.

האָט זיך אָפגערופן דאָס גאַנצע פּאָלק און האָט געזאָגט: וויל גערעדט!

²⁵האָט אַלְיָהוּ געזאָגט צו די נביאים פון בְּעַל: קלייבט אַיך אויס איין אָקס, און מאַכט אים צוערשט, וואָרום איר זייט די פיל; און רופט צו דעם נאָמען פון אַייער גאָט, און פֿייער זאָלט איר ניט אונטערלייגן.

²⁶האָבן זיי גענומען דעם אָקס וואָס מע האָט זיי געגעבן, און זיי האָבן אים געמאַכט, און האָבן גערופן צו דעם נאָמען פון בְּעַל, פון פרימאָרגן ביזן מיטן טאָג, אַזוי צו זאָגן: בְּעַל, ענטפער אונדז! אָבער קיין קול און קיין ענטפער. און זיי האָבן געהונקען אַרום דעם מזבח וואָס מע האָט געמאַכט. ²⁷און עס איז געווען אין מיטן טאָג, האָט אַלְיָהוּ געשפעט פון זיי, און ער האָט געזאָגט: רופט אויף אַ הויכן קול, וואָרום ער איז אַ גאָט; ער האָט זיך מסתם פאַררעדט, אָדער ער איז אַוועק אָן אַ זייט, אָדער ער איז אין וועג; אפשר שלאָפט ער, און וועט זיך אויפ־כאַפן.

²⁸און זיי האָבן גערופן אויף אַ הויכן קול, און האָבן זיך

איינגעשניטן, אזוי ווי זייער שטייגער, מיט שווערדן און מיט שפיזן, ביז בלוט האָט זיך געגאָסן אויף זיי.²⁹ און עס איז געווען, אז דער מיטן טאָג איז אַריבער, האָבן זיי נביאות געזאָגט ביז ווען מע ברענגט אויף דעם אַוונט־קרובן, אָבער קיין קול און קיין ענטפער און קיין הערונג.

³⁰האָט אַלֹהֵהוּ געזאָגט צום גאַנצן פּאָלק: גענענט צו מיר. האָט דאָס גאַנצע פּאָלק גענענט צו אים, און ער האָט פאַרריכט דעם צעשטערטן מזבח פון יהוה.³¹ און אַלֹהֵהוּ האָט גענומען צוועלף שטיינער אזוי ווי די צאָל פון די שבטים פון די קינדער פון יעקב, וואָס דאָס וואָרט פון גאָט איז געווען צו אים, אזוי צו זאָגן: ישראל זאָל זיין דיין נאָמען.³² און ער האָט אויפגעבויט פון די שטיינער אַ מזבח צו דעם נאָמען פון יהוה, און האָט געמאַכט אַ גראָבן, גרויס ווי פאַר צוויי סאָה זריעה, רונד אַרום מזבח.³³ און ער האָט אויסגעלייגט דאָס האָלץ, און צעשניטן דעם אָקס, און אַרויפגעטאָן אויפן האָלץ.³⁴ און ער האָט געזאָגט: פילט אָן פיר קריג מיט וואַסער, און גיסט אַרויף אויף דעם בראַנדאָפּפער און אויפן האָלץ. און ער האָט געזאָגט: טוט עס אַ צווייט מאָל; און זיי האָבן עס געטאָן אַ צווייט מאָל. האָט ער געזאָגט: טוט עס אַ דריט מאָל; און זיי האָבן עס געטאָן אַ דריט מאָל.³⁵ און דאָס וואַסער איז געגאַנגען רונד אַרום מזבח; און אויך דעם גראָבן האָט ער אָנגעפילט מיט וואַסער.³⁶ און עס איז געווען ווען מע ברענגט אויף דעם אַוונט־קרובן, האָט אַלֹהֵהוּ הנביא גענענט און האָט געזאָגט: יהוה דו גאָט פון אַברהם, יצחק, און ישראל, זאָל היינט באַוויסט ווערן אז דו ביסט גאָט אין ישראל, און איך בין דיין קנעכט, און דורך דיין וואָרט האָב איך געטאָן אַלע די דאָזיקע זאַכן.³⁷ ענטפער מיר, יהוה, ענטפער מיר, און זאָל דאָסדאָזיקע פּאָלק וויסן אז דו יהוה ביסט גאָט; אַזויסט קערסטו אָפּ זייער האַרץ אַהינטער.

³⁸איז אַראָפּגעפּאַלן אַ פּייער פּון גאַט, און האָט פּאַרצערט דאָס בראַנדאָפּפּער, און דאָס האַלץ, און די שטיינער, און די ערד; אַפּילו דאָס וואַסער וואָס אין גראָבן האָט עס אויס-געלעקט. ³⁹און דאָס גאַנצע פּאַלק האָט געזען, און זיי זיינען געפּאַלן אויף זייער פּנים, און האָבן געזאָגט: יהוה, ער איז גאַט! יהוה, ער איז גאַט!

⁴⁰האָט אַלְיָהוּ צו זיי געזאָגט: כאַפּט די נביאים פּון בַּעַל; קיינער זאָל נישט אַנטרוגען ווערן פּון זיי.

האָבן זיי זיי געכאַפּט, און אַלְיָהוּ האָט זיי געמאַכט נידערן צום טייך קישון, און האָט זיי דאָרטן געשאַכטן.

⁴¹און אַלְיָהוּ האָט געזאָגט צו אַחאָבן: גיי אַרויף, עס און טרינק, וואָרום עס איז אַ גערויש פּון אַ סך רעגן.

⁴²איז אַחאָב אַרויפּגעגאַנגען עסן און טרינקען. און אַלְיָהוּ איז אַרויפּגעגאַנגען אויפן שפיץ בַּרְמֶל, און האָט זיך אַיינגעבויגן צו דער ערד, און אַריינגעטאַן זיין פנים צווישן זיינע קני. ⁴³און ער האָט געזאָגט צו זיין יונג: גיי אַקאַרשט אַרויף, טו אַ קוק קעגן ים.

איז ער אַרויפּגעגאַנגען און האָט געקוקט, און ער האָט געזאָגט: נישטאָ גאַרנישט.

האָט ער געזאָגט: „גיי ווידער“, זיבן מאָל. ⁴⁴און עס איז געווען אויפן זיבעטן מאָל, האָט ער געזאָגט: זע, אַ קליין וואַלקנדל אַזוי ווי די האַנט פּון אַ מענטשן גייט אויף פּון ים. האָט ער געזאָגט: גיי אַרויף, זאָג צו אַחאָבן: שפּאַן איין און נידער אַראָפּ, כּדי דער רעגן זאָל דיך נישט פּאַרהאַלטן.

⁴⁵און עס איז געווען, איידער וואָס ווען איז דער הימל שוואַרץ געוואָרן פּון וואַלקנס און געוויטער, און עס איז געוואָרן אַ גרויסער רעגן. און אַחאָב האָט זיך אַרויפּגעזעצט, און איז אַוועק קיין יזְרָעֵאל.

⁴⁶און די האַנט פון גאָט איז געווען אויף אַלְיָהוּן, און ער האָט אָנגעגורט זיינע לענדן, און איז געלאָפן פאַרויס פאַר אַהאַבן ביז וווּ דו קומסט קיין יזרעאל.

י ¹און אַהאַב האָט דערצײלט אינבלען אַלץ וואָס אַלְיָהוּ האָט געטאָן, און אַלצדינג ווי אַזוי ער האָט געהרגעט אַלע נביאים מיטן שווערד. ²האָט אינבל געשיקט אַ שליח צו אַלְיָהוּן, אַזוי צו זאָגן: זאָלן די געטער טאָן אַזוי און נאָך מער, אויב איך וועל מאַרגן אין דער צײַט ניט מאַכן דײַן לעבן אַזוי ווי דאָס לעבן פון איינעם פון זײ!

³און ווי ער האָט דאָס געזען, אַזוי איז ער אויפגעשטאַנען און איז אַוועק אום זײַן לעבן, און איז געקומען קיין באַר־שֶׁבַע וואָס געהערט צו יהודה, און ער האָט דאָרטן איבערגעלאָזט זײַן יונג. ⁴און ער אַלײן איז געגאַנגען אין מדבר אַ טאָג וועגס, און איז געקומען און האָט זיך געזעצט אונטער אַ בעזעמבוימל, און ער האָט געבעטן אויף זיך דעם טויט, און האָט געזאָגט: גענוג! אַצונד, גאָט, נעם צו מײַן זעל, וואָרום איך בין ניט בעסער פון מײַנע עלטערן.

⁵און ער האָט זיך געלײגט און איז אַינגעשלאָפן אונטער אַ בעזעמבוימל. ערשט אַ מלאך רירט אים אָן, און זאָגט צו אים: שטיי אויף, עס. ⁶האָט ער זיך אומגעקוקט, ערשט אים צוקאַפנס איז אַ קוכן געבאַקן אויף אָנגעברענטע שטיינער, און אַ קרוג וואַסער. האָט ער געגעסן און געטרונקען, און האָט זיך ווידער געלײגט.

⁷און דער מלאך פון גאָט איז געקומען אַ צווייט מאַל, און האָט אים אָנגערירט, און געזאָגט: שטיי אויף, עס, וואָרום דער וועג איז צו ווייט פאַר דיר.

⁸איז ער אויפגעשטאַנען, און האָט געגעסן און געטרונקען.

און איז געגאנגען מיט דעם כוח פון דעמדאָויקן עסן פּערציק טעג און פּערציק נעכט, ביז דעם באַרג פון גאָט, חורב. ⁹ און ער איז דאָרטן אַרײַנגעגאַנגען אין דער הייל, און האָט דאָרטן גענעכטיקט. ערשט דאָס וואָרט פון גאָט איז צו אים, און ער האָט צו אים געזאָגט: וואָס טוּסטוּ דאָ אַלײהוּ?
¹⁰ האָט ער געזאָגט:

אַננעמען האָב איך זיך אַנגענומען
 פון וועגן יהוה דעם גאָט פון צבאות;
 ווייל פאַרלאָזן דיין בונד האָבן די קינדער פון ישראל,
 דינע מזבחות האָבן זיי צעשטערט,
 און דינע נביאים האָבן זיי געהרגעט מיטן שווערד;
 און איך אַלײן בין איבערגעבליבן,
 און זיי זוכן מיין לעבן צו נעמען.

¹¹ האָט ער געזאָגט: גיי אַרויס, און זאָלסט זיך שטעלן אויפן
 באַרג פאַר גאָט.

ערשט גאָט גייט פאַרביי, און אַ גרויסער און שטאַרקער
 שטורעם רייסט בערג און ברעכט פעלזן פאַר גאָט—ניט אין
 שטורעם איז געווען גאָט; און נאָך דעם שטורעם אַן ערד-
 ציטערניש—ניט אין דער ערדציטערניש איז געווען גאָט; ¹² און
 נאָך דער ערדציטערניש אַ פייער—ניט אין פייער איז געווען
 גאָט; און נאָך דעם פייער אַ קול פון אַ דינער שטילקייט.
¹³ און עס איז געווען, ווי אַלײהוּ האָט דאָס דערהערט, אזוי
 האָט ער אַיינגעוויקלט זיין פנים אין זיין מאַנטל, און ער
 איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט זיך געשטעלט אין אַיינגאַנג פון
 דער הייל.

ערשט אַ קול איז געקומען צו אים, און האָט געזאָגט: וואָס
 טוּסטוּ דאָ, אַלײהוּ?
¹⁴ האָט ער געזאָגט:

אָננעמען האָב איך זיך אָנגענומען
פון וועגן יהוה דעם גאָט פון צבאות;
ווייל פאַרלאָזן דיין בונד האָבן די קינדער פון ישראל,
דיינע מזבחות האָבן זיי צעשטערט,
און דיינע נביאים האָבן זיי געהרגעט מיטן שווערד;
און איך אליין בין איבערגעבליבן,
און זיי זוכן מיין לעבן צו נעמען.

¹⁵האָט גאָט צו אים געזאָגט: קער זיך אום אויף דיין וועג
צום מדבר פון דְמֶשֶׁק, און זאָלסט קומען און זאלבן תּוֹאֲלֵן פֶּאָר
אַ מלך איבער אָרם. ¹⁶און יהוה דעם זון פון גִּמְשִׁין זאָלסטו
זאלבן פֶּאָר אַ מלך איבער ישראל, און אָלִישַׁע דעם זון פון
שָׁפְטָן, פון אָב־לִמְחוּלָה, זאָלסטו זאלבן פֶּאָר אַ נביא אויף דיין
אָרט. ¹⁷און עס וועט זיין, דעם וואָס ווערט אַנטרווען פון
תּוֹאֲלֵם שווערד, וועט טייטן יהוה, און דעם וואָס ווערט
אַנטרווען פון יהוה שווערד, וועט טייטן אָלִישַׁע. ¹⁸אָבער
איך וועל איבערלאָזן אין ישראל זיבן טויזנט—אַלע קני וואָס
האָבן ניט געקניט צו בַּעַל, און יעטוועדער מויל וואָס האָט אים
ניט געקוישט.

¹⁹איז ער אַוועקגעגאַנגען פון דאָרטן, און האָט געטראָפן
אָלִישַׁע דעם זון פון שָׁפְטָן ווי ער אַקערט מיט צוועלף געשפּאַנען
פֶּאָר אים, און ער ביים צוועלפטן. איז אַלְיָהוּ אַריבערגעגאַנגען
צו אים, און האָט אַרויפגעוואָרפן זיין מאַנטל אויף אים. ²⁰האָט
ער איבערגעלאָזן די רינדער, און איז געלאָפן נאָך אַלְיָהוּ, און
האָט געזאָגט: לאָמִיד, איך בעט דיך, קושן מיין פּאָטער און
מיין מוטער, און איך וועל גיין נאָך דיר. האָט ער צו אים
געזאָגט: גיי קער זיך אום, וואָרום וואָס האָב איך דיר געטאָן?

²¹האָט ער זיך אומגעקערט פון הינטער אים, און ער האָט
גענומען דאָס געשפּאַן רינדער, און האָט עס געשאַכטן, און מיט

די שפּאַנצייג פון די רינדער האָט ער אָפּגעקאַכט זייער פלייש;
און ער האָט געגעבן די מענטשן, און זיי האָבן געגעסן. און
ער איז אויפגעשטאַנען, און איז געגאַנגען נאָך אַליהו, און האָט
אים באַדינט.

כ יאון בְּהַדְד דער מלך פון אַרם האָט אַיינגעזאַמלט זיין
גאַנצן חיל; און צוויי און דרייסיק מלכים זיינען געווען מיט
אים, און פּערד און רייטוועגן. און ער איז אַרויפגעגאַנגען און
האָט געלעגערט אויף שומרון, און מלחמה געהאַלטן אויף איר.
און ער האָט געשיקט שלוחים צו אַחאַב דעם מלך פון ישראל,
אין שטאַט, ³ און אים געלאָזט זאָגן: אַזוי האָט געזאָגט בְּהַדְד:
דיין זילבער און דיין גאָלד איז מיינס, און דייע ווייבער און
דייע שענסטע קינדער זיינען מיינע.

⁴האָט געענטפּערט דער מלך פון ישראל און האָט געזאָגט:
אַזוי ווי דיין וואָרט, מײן האַר מלך; דייער בין איך, און אַלץ
וואָס איך האָב.

⁵זיינען ווידער געקומען די שלוחים, און האָבן געזאָגט: אַזוי
האָט געזאָגט בְּהַדְד, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָר, איך האָב דיר
געשיקט זאָגן: דיין זילבער און דיין גאָלד, און דייע ווייבער
און דייע קינדער זאָלסטו מיר געבן. ⁶וואָרום אַז מאַרגן אין
דער צייט וועל איך שיקן צו דיר מיינע קנעכט, וועלן זיי דורכ-
זוכן דיין הויז, און די הייער פון דייע קנעכט; און עס וועט
זיין, וווּ נאָר אַ גלוסטיקייט פון דייע אויגן וועלן זיי אַריינטאָן
אין זייער האַנט און אַוועקנעמען.

⁷האָט דער מלך פון ישראל גערופן אַלע עלטסטע פון
לאַנד, און האָט צו זיי געזאָגט: מערקט אַקאַרשט און זעט, אַז
בייז זוכט דערדאָזיקער. וואָרום ער האָט געשיקט צו מיר
אום מיינע ווייבער און אום מיינע קינדער, און אום מײן זילבער

און אום מיין גאָלד, און איך האָב ניט פאַרמיטן פון אים. ⁸האַבן צו אים געזאָגט אַלע עלטסטע און דאָס גאַנצע פּאָלק: זאָלסט ניט צוהערן און ניט אַיינוויליקן.

⁹האַט ער געזאָגט צו די שלוחים פון בְּהֵדָד: זאָגט צו מיין האַר דעם מלך: אַלץ אום וואָס דו האָסט געשיקט צו דיין קנעכט צוערשט וועל איך טאָן, אָבער די דאָזיקע זאָך קען איך ניט טאָן.

זיינען געגאַנגען די שלוחים, און האָבן אים געבראַכט אַן ענטפּער.

¹⁰האַט בְּהֵדָד געשיקט צו אים, און געזאָגט: זאָלן די געטער מיר טאָן אזוי און נאָך מער, אויב דער שטויב פון שומרון וועט קלעקן פאַר אַ הויפּן דעם גאַנצן פּאָלק וואָס הינטער מיר! ¹¹האַט געענטפּערט דער מלך פון ישראל און האָט געזאָגט: זאָגט [אים]: זאָל דער וואָס גורט זיך ערשט אָן, זיך ניט רימען ווי דער וואָס בינדט זיך שוין אָפּ.

¹²און עס איז געווען, ווי [בְּהֵדָד] האָט געהערט דעמדאָזיקן ענטפּער, בעת ער האָט געטרונקען, ער און די מלכים, אין די ביידלאַך, אזוי האָט ער געזאָגט צו זיינע קנעכט: שטעלט אויס! און זיי האָבן אויסגעשטעלט אַקעגן דער שטאָט.

¹³ערשט איינער אַ נביא האָט גענענט צו אַחאַב דעם מלך פון ישראל, און האָט געזאָגט: אזוי האָט גאָט געזאָגט: זעסט דעם גאַנצן דאָזיקן גרויסן המון? אָט גיב איך אים היינט אין דיין האַנט, און וועסט וויסן אַז איך בין יהוה. ¹⁴האַט אַחאַב געזאָגט: דורך וועמען? האָט ער געזאָגט: אזוי האָט גאָט געזאָגט: דורך די יונגען פון די לאַנדפירשטן. האָט ער געפרעגט: ווער זאָל אַנקניפּן די מלחמה? האָט ער געזאָגט: דו.

¹⁵האַט ער איבערגעציילט די יונגען פון די לאַנדפירשטן, און זיי זיינען געווען צוויי הונדערט און צוויי און דרייסיק. און

נאך זיי האָט ער איבערגעצײלט דאָס גאַנצע פּאָלק, אַלע קינדער פון ישראל—זיבן טויזנט.

¹⁶ זײַנען זיי אַרויסגעגאַנגען אין מיטן טאָג, בעת בְּךְהַדָּד הָאֵט זיך שיכור געטרונקען אין די בײַדלאַך, ער און די מלכים—די צוויי און דרייסיק מלכים וואָס האָבן אים געהאַלפן. ¹⁷ און די יונגען פון די לאַנדפירשטן זײַנען אַרויסגעגאַנגען צוערשט; און בְּךְהַדָּד הָאֵט געשיקט, און מע האָט אים אָנגעזאַגט, אַזוי צו זאָגן: מענטשן זײַנען אַרויסגעגאַנגען פון שומרון. ¹⁸ האָט ער געזאָגט: סײ זיי זײַנען פאַר שלום אַרויסגעגאַנגען, כאַפט זיי לעבעדיקערהײט, און סײ זיי זײַנען פאַר מלחמה אַרויסגעגאַנגען, לעבעדיקערהײט כאַפט זיי.

¹⁹ און די זײַנען אַרויסגעגאַנגען פון שטאָט—די יונגען פון די לאַנדפירשטן, און דער חיל וואָס הינטער זיי. ²⁰ און זיי האָבן געשלאָגן איטלאַכער זיין מאַן, און די אַרמײם זײַנען אַנטלאָפן, און ישראל האָט זיי נאַכגעיאָגט. און בְּךְהַדָּד דער מלך פון אַרם איז אַנטרונען געוואָרן אויף אַ פּערד מיט רײטער.

²¹ און דער מלך פון ישראל איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט געשלאָגן די פּערד און די רײטוועגן, און געשלאָגן צווישן אַרם אַ גרויסן שלאַק.

²² און דער נביא האָט גענענט צו דעם מלך פון ישראל, און האָט צו אים געזאָגט: גיי פאַרשטאַרק זיך, און מערק און זע וואָס דו זאָלסט טאָן, וואָרום צום אומקער פון יאָר קומט דער מלך פון אַרם אַרויף אויף דיר.

²³ און די קנעכט פון דעם מלך פון אַרם האָבן צו אים געזאָגט: אַ גאָט פון בערג איז זײער גאָט, דרום זײַנען זיי געווען שטאַרקער פון אונדז; לאַמיר אָבער מלחמה האַלטן מיט זיי אויף אַ גלייכן פּלאַץ, אויב מיר וועלן ניט זיין שטאַרקער פון זיי! ²⁴ און די דאָזיקע זאָך טו; טו אַפּ די מלכים איטלאַכן פון זיין

אַרְט, און מאַך אָנפירער אָנשטאַט זיי. ²⁵און דו זאָלסט דיר צונויפצייילן אַ חיל אַזוי ווי דער חיל וואָס איז ביי דיר געפאַלן, און פּערד אַזוי ווי די פּערד, און רייטוועגן אַזוי ווי די רייטוועגן; און לאַמיר מלחמה האַלטן מיט זיי אויף אַ גלייכן פּלאַץ, אויב מיר וועלן ניט זיין שטאַרקער פּון זיי! האָט ער צוגעהערט צו זייער קול, און האָט אַזוי געטאַן.

²⁶און עס איז געווען צום אוימקער פּון יאָר, האָט בְּדָהָד איבערגעציילט די אַרמִים, און ער איז אַרויפגעגאַנגען קיין אַפּק אויף מלחמה מיט ישׂראל.

²⁷און די קינדער פּון ישׂראל זיינען איבערגעציילט געוואָרן, און פּאַרוואָרגט געוואָרן מיט שפּייז, און זיינען אַרויסגעגאַנגען אַקעגן זיי. און די קינדער פּון ישׂראל האָבן געלאַגערט אַקעגן זיי, אַזוי ווי צוויי קליינע סטאַדעס ציגן. און די אַרמִים האָבן אַנגעפּילט דאָס לאַנד.

²⁸האָט דער געטלאַכער מאַן גענענט, און האָט גערעדט צו דעם מלך פּון ישׂראל און געזאָגט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: ווייל די אַרמִים האָבן געזאָגט: אַ גאָט פּון בערג איז יהוה, און ניט אַ גאָט פּון טאָלן איז ער, דרום וועל איך געבן דעם גאַנצן דאָזיקן גרויסן המון אין דיין האַנט, און איר וועט וויסן אַז איך בין יהוה.

²⁹און זיי האָבן געלאַגערט איינע אַקעגן די אַנדערע זיבן טעג. און עס איז געווען אויפן זיבעטן טאָג, האָט גענענט די מלחמה, און די קינדער פּון ישׂראל האָבן געשלאָגן פּון אַרם הונדערט טויזנט פּוסגייער אין איין טאָג. ³⁰און די איבעריקע זיינען אַנטלאָפן קיין אַפּק, אין שטאַט; איז די מויער אַייב געפאַלן אויף זיבן און צוואַנציק טויזנט מאַן וואָס זיינען איבער געבליבן. און בְּדָהָד איז אַנטלאָפן און איז אַריין אין שטאַט, אין אַ קאַמער הינטער אַ קאַמער.

³¹האָבן זיינע קנעכט צו אים געזאָגט: זע נאָר, מיר האָבן

געהערט אָז די מלכים פון דעם הויז פון ישראל זיינען גענאָדיקע מלכים; לאַמיר, איך בעט דיך, אָנטאָן זאַקקליידער אויף אונדזערע לענדן, און שטריק אויף אונדזער קאָפּ, און לאַמיר אַרויסגיין צו דעם מלך פון ישראל, אפשר וועט ער דיך לאָזן לעבן.

³²האַבן זיי אָנגעגורט זאַקקליידער אויף זייערע לענדן, און שטריק אויף זייערע קעפּ, און זיי זיינען געקומען צו דעם מלך פון ישראל, און האָבן געזאָגט: דיין קנעכט בְּיָהֱדָד האָט געזאָגט: לאַמיר לעבן, איך בעט דיך. האָט ער געזאָגט: לעבט ער נאָך? ער איז מיין ברודער.

³³און די מענטשן האָבן עס גענומען פאַר אַ צייכן, און זיי האָבן זיך געאַיילט און באַוואַרנט אויב ער מיינט עס, און האָבן געזאָגט: דיין ברודער בְּיָהֱדָד. האָט ער געזאָגט: גייט ברענגט אים.

איז אַרויסגעקומען צו אים בְּיָהֱדָד, און ער האָט אים אַרויפגענומען אויפן רייטוואָגן. ³⁴און [בְּיָהֱדָד] האָט צו אים געזאָגט: די שטעט וואָס מײַן פּאָטער האָט צוגענומען פון דיין פּאָטער וועל איך אומקערן, און גאַסן זאָלסטו דיר מאַכן אין דְּמֶשֶׁק, אַזוי ווי מײַן פּאָטער האָט געמאַכט אין שומרון. [האָט אַחאַב געזאָגט:] און איך וועל דיך אַוועקלאָזן מיט דעמדאָזיקן בונד. און ער האָט אים געשלאָסן אַ בונד, און האָט אים אַוועק געלאָזט.

³⁵און איינער אַ מאַן פון די יונגע נביאים האָט געזאָגט צו זיין חבר דורך דעם וואָרט פון גאָט: שלאַג מיך, איך בעט דיך. און דער מאַן האָט אים ניט געוואָלט שלאָגן. ³⁶האָט ער געזאָגט: ווייל דו האָסט ניט צוגעהערט צו דעם קול פון גאָט, אָט גייסטו אַוועק פון מיר, און דיך וועט דערשלאָגן אַ לייב.

און ווי ער איז אַוועקגעגאַנגען פון אים, אַזוי האָט אים אַנגעטראָפֿן אַ לײב, און האָט אים דערשלאָגן.

³⁷האָט ער אַנגעטראָפֿן אַן אַנדער מאַן, און האָט געזאָגט: שלאָג מיך, איך בעט דיך. און דער מאַן האָט אים געשלאָגן, שלאָגנדיק בײַז ווונדן. ³⁸און דער נביא איז געגאַנגען און האָט געהאַרט אויפֿן מלך ביים וועג; און ער האָט זיך פֿאַרשטעלט מיטן קאַפּבאַנד איבער זײַנע אויגן. ³⁹און עס איז געווען, ווי דער מלך איז פֿאַרבײַגעגאַנגען, אַזוי האָט ער געשריען צום מלך און האָט געזאָגט: דײַן קנעכט איז אַרויסגעגאַנגען אין דער מלחמה, ערשט אַ מאַן האָט זיך אָפּגעקערט, און האָט געבראַכט צו מיר אַ מאַן, און האָט געזאָגט: היט דעמדאָזיקן מאַן; אויב געמינערט וועט ער געמינערט ווערן, וועט דײַן נפשׁ זײַן אַנשטאַט זײַן נפשׁ, אָדער אַ צענטנער זילבער וועסטו באַצאָלן. ⁴⁰און ווי דײַן קנעכט איז געווען פֿאַרטאָן דאָ און דאָרט, אַזוי איז ער ניט געוואָרן.

האָט דער מלך פון ישראל צו אים געזאָגט: אַזוי זאָל זײַן דײַן משפּט; דו אַלײן האָסט געפֿסקעט.

⁴¹האָט ער אויף גיך אָפּגעטאָן דעם קאַפּבאַנד פון זײַנע אויגן, און דער מלך פון ישראל האָט אים דערקענט, אַז ער איז פון די נביאים.

⁴²און ער האָט צו אים געזאָגט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: ווייל דו האָסט אַרויסגעלאָזט פון דער האַנט דעם מאַן פון מײַן חרם, זאָל דײַן נפשׁ זײַן אַנשטאַט זײַן נפשׁ, און דײַן פּאָלק אַנשטאַט זײַן פּאָלק.

⁴³און דער מלך פון ישראל איז אַוועק צו זײַן הויז צעטראָגן און פֿאַרבײַזערט, און ער איז געקומען קײַן שומרון.

כא יאון עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן: נבֿות דער יזרעאלי האָט געהאַט אַ וויינאַרטן וואָס איז געווען אין

יִזְרְעָאל לַעֲבֹן דַּעַם פְּאֲלֵאֵץ פֹּן אַחָאָב דַּעַם מֶלֶךְ פֹּן שׁוּמְרוֹן.
 2 הָאֵט אַחָאָב גַּעזָאָגט צו נְבוֹתָן, אַזוי צו זָאָגן: גיב מיר דיין ווייניג
 גאַרטן, כּדי ער זאל מיר זיין פֿאַר אַ גאַרטן פֿון גרינס, ווייל ער
 איז נאָנט לַעֲבֹן מײַן הויז, און איך וועל דיר געבן אָנשטאַט אים
 אַ וויינגאַרטן אַ בעסערן פֿון אים. אָדער אויב אין דיינע אויגן
 איז בעסער, וועל איך דיר געבן געלט אין מקח פֿון דעם. 3 הָאֵט
 נְבוֹתָן גַּעזָאָגט צו אַחָאָבן: באַהיט מיך גאָט, איך זאל דיר אָפּגעבן
 די נחלה פֿון מײַנע עלטערן.

4 איז אַחָאָב גַּעקומען אין זײַן הויז צעטראָגן און פֿאַרבייזערט
 איבער דעם וואָרט וואָס נְבוֹתָן דער יִזְרַעֲאֵלִי הָאֵט צו אים
 גערעדט, אַז ער הָאֵט גַּעזָאָגט: איך וועל דיר ניט אָפּגעבן די
 נחלה פֿון מײַנע עלטערן. און ער הָאֵט זיך געלייגט אויף זײַן
 בעט, און הָאֵט אומגעדרײַט זײַן פנים, און ניט געגעסן קײַן שפּײַז.
 5 איז צוגעקומען צו אים זײַן ווייב איזְבָּל, און הָאֵט צו אים
 גַּעזָאָגט: וואָס איז דאָס דיין געמיט צעטראָגן, און דו עסט ניט
 קײַן שפּײַז? 6 הָאֵט ער צו איר גַּעזָאָגט: ווייל איך האָב גערעדט צו
 נְבוֹתָן דַּעַם יִזְרַעֲאֵלִי, און איך האָב צו אים גַּעזָאָגט: גיב מיר דיין
 וויינגאַרטן פֿאַר געלט, אָדער אויב דו ווילסט, וועל איך דיר
 געבן אַן אַנדער וויינגאַרטן אָנשטאַט אים; און ער הָאֵט גַּעזָאָגט:
 איך וועל דיר ניט אָפּגעבן מײַן וויינגאַרטן.

7 הָאֵט זײַן ווייב איזְבָּל צו אים גַּעזָאָגט: פירסט דו אַצונד
 די מלוכה איבער ישראל? שטיי אויף, עס שפּײַז, און זאל דיין
 האַרץ זײַן פֿרײַלאַך. איך וועל דיר געבן דעם וויינגאַרטן פֿון
 נְבוֹתָן דַּעַם יִזְרַעֲאֵלִי.

8 און זי הָאֵט געשריבן בריוו אין אַחָאָבס נאָמען, און פֿאַר-
 זיגלט מיט זײַן זיגל, און הָאֵט געשיקט די בריוו צו די עלטסטע
 און צו די אַדללייט וואָס אין זײַן שטאָט, וואָס האָבן געווינט
 מיט נְבוֹתָן. 9 און זי הָאֵט געשריבן אין די בריוו, אַזוי צו זָאָגן:

רופט אויס אַ תענית, און זעצט אַוועק נְבוֹתָן אויבנאָן פון פּאָלק.
 10 און זעצט אַוועק צוויי מענטשן, נידערטרעכטיקע יונגען, אַקעגן
 אים, זיי זאָלן עדות זאָגן אויף אים, אַזוי צו זאָגן: האָסט
 געלעסטערט גאָט און דעם מלך. און פירט אים אַרויס, און
 פאַרשטיינט אים, און ער זאָל שטאַרבן.

11 האָבן די מענטשן פון זיין שטאָט, און די עלטסטע און די
 אַדללייט וואָס האָבן געווינט אין זיין שטאָט, געטאָן אַזוי ווי
 אינבל האָט צו זיי געשיקט, אַזוי ווי עס איז געווען געשריבן אין
 די בריוו וואָס זי האָט צו זיי געשיקט. 12 זיי האָבן אויסגערוּפֿן
 אַ תענית, און האָבן אַוועקגעזעצט נְבוֹתָן אויבנאָן פון פּאָלק.
 13 און די צוויי מענטשן, נידערטרעכטיקע יונגען, זיינען געקומען
 און האָבן זיך געזעצט אַקעגן אים; און די נידערטרעכטיקע
 יונגען האָבן עדות געזאָגט אויף אים, אויף נְבוֹתָן, פאַרן פּאָלק,
 אַזוי צו זאָגן: נְבוֹתָן האָט געלעסטערט גאָט און דעם מלך. און
 מע האָט אים אַרויסגעפירט אויסן שטאָט, און אים פאַרוואַרפֿן
 מיט שטיינער, און ער איז געשטאַרבן. 14 און זיי האָבן געשיקט
 צו אינבלען, אַזוי צו זאָגן: נְבוֹתָן איז פאַרשטיינט געוואָרן, און
 ער איז טויט.

15 און עס איז געווען, ווי אינבל האָט געהערט אַז נְבוֹתָן איז
 פאַרשטיינט געוואָרן, און ער איז טויט, אַזוי האָט אינבל געזאָגט
 צו אַחאָבן: שטיי אויף, ירשע דעם וויינגאַרטן פון נְבוֹתָן דעם
 יזרעאלי, וואָס ער האָט דיר ניט געוואָלט געבן פאַר געלט.
 וואָרום נְבוֹתָן לעבט ניט, נייערט ער איז טויט.

16 און עס איז געווען, ווי אַחאָב האָט געהערט אַז נְבוֹתָן איז
 טויט, אַזוי איז אַחאָב אויפגעשטאַנען אַראָפֿצוּנידערן צו דעם
 וויינגאַרטן פון נְבוֹתָן דעם יזרעאלי, כדי אים צו ירשען.

17 איז דאָס וואָרט פון גאָט געווען צו אַלְהוֹ דעם תּשבי, אַזוי
 צו זאָגן: 18 שטיי אויף, נידער אַראָפֿ אַנטקעגן אַחאָב דעם מלך

פון ישראל וואָס אין שומרון; אָן איז ער אין דעם וויינגארטן פון
 נבֹותן, וואָס ער האָט אַהין אַראָפּגענידערט, כּדי אים צו ירשען.
 19 און זאָלסט רעדן צו אים, אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט:
 האָסט געהרגעט, און ווילסט אויך ירשען? און זאָלסט רעדן צו
 אים, אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: אויף דעם אָרט וווּ
 די הינט האָבן געלעקט דאָס בלוט פון נבֹותן, וועלן די הינט
 לעקן אויך דיין בלוט.

20 האָט אַחאָב געזאָגט צו אַלְיָהוּן: האָסט מיר אָנגעקריגן,
 שונא מיינער? האָט ער געזאָגט: איך האָב דיר אָנגעקריגן; ווייל
 דו האָסט זיך אָפּגעגעבן צו טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן
 פון גאָט. 21 זע, איך ברענג אויף דיר אַן אומגליק, און איך וועל
 דיר אויסראַמען, און וועל פאַרשניידן פון אַחאָבן יעטוועדער
 מאַנספאַרשוין, און קינד און קייט, צווישן ישראל. 22 און איך
 וועל מאַכן דיין הויז אַזוי ווי דאָס הויז פון יִרְבֵּעַם דעם זון פון
 נבֹטן, און אַזוי ווי דאָס הויז פון בַּעֲשָׂא דעם זון פון אַחֲזִיהוּן, פאַר
 דער דערצערענונג וואָס דו האָסט דערצערנט, און געמאַכט
 זינדיקן ישראל. 23 און אויך אויף אינבלען האָט גאָט גערעדט,
 אַזוי צו זאָגן: די הינט וועלן עסן אינבלען אין דעם פעסטונג
 גראָבן פון יזרעאל. 24 דעם וואָס שטאַרבט פון אַחאָבן אין
 שטאָט, וועלן די הינט אויפּעסן, און דעם וואָס שטאַרבט אין
 פעלד, וועלן די פּויגלען פון הימל אויפּעסן.

25 פאַרוואָר, עס איז ניט געווען אַזאָ ווי אַחאָב וואָס האָט זיך
 אָפּגעגעבן צו טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, ווייל
 אים האָט אָנגערעדט זיין ווייב אינבל. 26 און ער האָט זיך
 באַגאַנגען זייער אומווערדיק צו גיין נאָך די אָפּגעטער, אַזוי ווי
 אַלץ וואָס די אַמורים האָבן געטאָן, וועמען גאָט האָט פאַרטריבן
 פון פאַר די קינדער פון ישראל.

27 און עס איז געווען, ווי אַחאָב האָט געהערט די דאָזיקע

ווערטער, אזוי האָט ער צעריסן זיינע קליידער, און אָנגעטאָן זאַקקלייד אויף זיין לייב, און האָט געפאַסט; און ער איז געלעגן אין זאַקקלייד, און איז אַרומגעגאַנגען שטילערהייט.

²⁸איז דאָס וואָרט פון גאָט געווען צו אַלְיָהוּ דעם תּשׁבִי, אזוי צו זאָגן: ²⁹האָסטו געזען ווי אַחָאָב איז געוואָרן אונטערטעניק פאַר מיר? ווייל ער איז געוואָרן אונטערטעניק פאַר מיר, וועל איך ניט ברענגען דאָס ביזו אין זיינע טעג; אין די טעג פון זיין ווין וועל איך ברענגען דאָס ביזו אויף זיין הויז.

כב ¹און זיי זיינען געזעסן דריי יאָר אָן אַ מלחמה צווישן אַרם און צווישן ישראל. ²אַבער עס איז געווען אויפן דריטן יאָר, האָט יהוֹשָׁפֶט דער מלך פון יהודה אַראָפּגענידערט צו דעם מלך פון ישראל. ³און דער מלך פון ישראל האָט געזאָגט צו זיינע קנעכט: ווייסט איר אַז צו אונדז געהערט רְמוֹת־גִלְעָד? און מיר שווייגן, און נעמען זי ניט אַוועק פון דער האַנט פון דעם מלך פון אַרם.

⁴און ער האָט געזאָגט צו יהוֹשָׁפֶט: ווילסטו גיין מיט מיר אין מלחמה אויף רְמוֹת־גִלְעָד? האָט יהוֹשָׁפֶט געזאָגט צו דעם מלך פון ישראל: אזוי ווי דו אזוי איך, אזוי ווי דיין פּאָלק אזוי מיין פּאָלק, אזוי ווי דיין פּערד אזוי מיין פּערד.

⁵און יהוֹשָׁפֶט האָט געזאָגט צו דעם מלך פון ישראל: פּרעג היינט, איך בעט דיך, דאָס וואָרט פון גאָט.

⁶האָט דער מלך פון ישראל אַיינגעזאַמלט די נביאים, אַרום פיר הונדערט מאָן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: זאָל איך גיין קעגן רְמוֹת־גִלְעָד אויף מלחמה, אָדער זאָל איך אָפּשטיין? האָבן זיי געזאָגט: גיי אַרויף, און גאָט וועט זי געבן אין דער האַנט פון מלך.

⁷האָט יהוֹשָׁפֶט געזאָגט: איז דאָ ניטאָ נאָך אַ נביא פון גאָט,

אז מיר זאלן פרעגן ביי אים? ⁹האָט דער מלך פון ישראל געזאָגט צו יהושָפֿטן: פאַראַן נאָך איין מאַן אויף צו פרעגן ביי גאָט דורך אים, אָבער איך האָב אים פיינט, ווייל ער זאָגט ניט נביאות אויף מיר גוטס, גאָר בלוזי שלעכטס—מיכֿיהו דער זון פון זמֿלהן. האָט יהושָפֿט געזאָגט: זאָל דער מלך אַזוי ניט רעדן.

¹⁰האָט דער מלך פון ישראל גערופן אַ הויפּדינער, און האָט געזאָגט: ברענג אויף גיך מיכֿיהו דעם זון פון זמֿלהן.

¹¹און דער מלך פון ישראל און יהושָפֿט דער מלך פון יהודה זיינען געזעסן איטלאַכער אויף זיין טראַן אָנגעקלייבט אין בַגְד־מַלְכוּת] אין אַ שייַער ביי דעם טויעראַיינגאַנג פון שוֹמְרוֹן, און אַלע נביאים האָבן נביאות געזאָגט פאַר זיי. ¹²און צדֿקָה דער זון פון כְּנַעֲנָהן האָט זיך געמאַכט אַייזערנע הערנער, און ער האָט געזאָגט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: מיט דיִדאָזיקע וועסטו שטויסן אַרם ביז זיי צו פאַרלענדן. ¹³און אַלע נביאים האָבן נביאות געזאָגט דעסגלייכן, אַזוי צו זאָגן: גיי אַרויף קיין רְמוֹת־גִלְעָד, און באַגליק, און גאָט וועט זי געבן אין דער האַנט פון מלך.

¹⁴און דער שליח וואָס איז געגאַנגען רופן מיכֿיהוֹן, האָט גערעדט צו אים, אַזוי צו זאָגן: זע נאָר, די ווערטער פון די נביאים זיינען ווי איין מויל גוטס צום מלך; זאָל, איך בעט דיך, דיין וואָרט זיין אַזוי ווי דאָס וואָרט פון איינעם פון זיי, און זאָלסט רעדן גוטס. ¹⁵האָט מיכֿיהוֹ געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט גאָט,

אז דאָס וואָס גאָט וועט זאָגן צו מיר, דאָס וועל איך רעדן!

¹⁶איז ער געקומען צום מלך, און דער מלך האָט צו אים געזאָגט: מיכֿיהוֹ, זאָלן מיר גיין צו רְמוֹת־גִלְעָד אויף מלחמה, אָדער זאָלן מיר אָפּשטיין? האָט ער צו אים געזאָגט: גיי אַרויף, און באַגליק, און גאָט וועט זי געבן אין דער האַנט פון מלך. ¹⁷האָט דער מלך צו אים געזאָגט: ביז וויפיל מאָל זאָל איך דיך

באשווערן, אז דו זאלסט ניט רעדן צו מיר נאָר אמת אין נאָמען פון גאָט? ¹⁷האָט ער געזאָגט: איך האָב געזען גאַנץ ישראל צעשפרייט אויף די בערג, אזוי ווי שאָף וואָס האָבן ניט קיין פּאַסטור, און גאָט האָט געזאָגט: אָן אַ האָר זיינען די דאָזיקע; זאָלן זיי זיך אומקערן איטלאַכער צו זיין הויז בשלום. ¹⁸האָט דער מלך פון ישראל געזאָגט צו יהושפָּטן: האָב איך דיר ניט געזאָגט, ער וועט ניט נביאות זאָגן אויף מיר גוטס, נאָר בלויז שלעכטס?

¹⁹האָט ער געזאָגט: דרום הער דאָס וואָרט פון גאָט: איך האָב געזען ווי גאָט זיצט אויף זיין טראָן, און דער גאַנצער חיל פון הימל שטייט לעבן אים פון זיין רעכטער זייט און פון זיין לינקער. ²⁰און גאָט האָט געזאָגט: ווער וועט אָנרעדן אַחאַבן, ער זאל אַרויפגיין און פּאַלן אין רמות־גלעד? האָט דער געזאָגט אזוי, און דער זאָגט אזוי. ²¹איז אַרויסגעגאַנגען דער גייסט, און האָט זיך געשטעלט פאַר גאָט, און האָט געזאָגט: איך וועל אים אָנרעדן. האָט גאָט צו אים געזאָגט: מיט וואָס? ²²האָט ער געזאָגט: איך וועל אַרויסגיין און ווערן אַ גייסט פון ליגן אין מויל פון אַלע זיינע נביאים. האָט ער געזאָגט: וועסט אָנרעדן, און וועסט אויך אויספירן; גיי אַרויס און טו אזוי. ²³און אַצונד, זע, גאָט האָט אַריינגעגעבן אַ גייסט פון ליגן אין מויל פון אַלע די דאָזיקע נביאים דינע, אָבער גאָט האָט אָנגעזאָגט אויף דיר שלעכטס.

²⁴האָט גענענט צדקיהו דער זון פון כנענָהן, און האָט געשלאָגן מיכיהוּן אויפן באַק, און ער האָט געזאָגט: אויף וואָסער וועגן איז דער גייסט פון גאָט אוועקגעגאַנגען פון מיר, כדי צו רעדן מיט דיר? ²⁵האָט מיכיהוּ געזאָגט: אָט וועסטו זען אין יענעם טאָג, ווען דו וועסט אַריינגיין אין אַ קאַמער הינטער אַ קאַמער זיך צו באַהאַלטן.

²⁶הָאָט דער מלך פון ישראל געזאָגט: נעם מיכ־יהוּן, און קער אים אום צו אָמון דעם האַר פון דער שטאָט, און צו יואָש דעם מלכס זון. ²⁷און זאָלסט זאָגן: אַזוי האָט געזאָגט דער מלך: טוט אַרײַן דעמדאָזיקן אין געפענקעניש, און שפּײַזט אים מיט קאָרג ברויט און קאָרג וואַסער, ביז איך קום בשָׁלוֹם. ²⁸הָאָט מיכ־יהוּ געזאָגט: אויב אומקערן וועסטו זיך אומקערן בשָׁלוֹם, האָט גאָט ניט גערעדט דורך מיר. און ער האָט געזאָגט: הערט דאָס צו, איר פעלקער אַלע.

²⁹און דער מלך פון ישראל און יהושָפֿט דער מלך פון יהודה זײַנען אַרויפגעאַנגען קײַן רְמוֹת־גִּלְעָד. ³⁰און דער מלך פון ישראל האָט געזאָגט צו יהושָפֿט: איך וועל זיך פאַרשטעלן, און וועל אַרײַנגײַן אין דער מלחמה, און דו טראָג דינע קלײַדער.

און דער מלך פון ישראל האָט זיך פאַרשטעלט, און איז אַרײַנגעאַנגען אין דער מלחמה.

³¹און דער מלך פון אַרְבַּם האָט באַפוילן די צוויי און דרײַסיק הויפטלייט פון זײַנע רײַטוועגן, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט ניט מלחמה האַלטן מיט קלײַן אָדער גרויס, נאָר בלויז מיטן מלך פון ישראל אַלײַן. ³²און עס איז געווען, ווי די הויפטלייט פון די רײַטוועגן האָבן געזען יהושָפֿטן, אַזוי האָבן זיי געזאָגט: דאָס איז געוויס דער מלך פון ישראל. און זיי האָבן זיך אַ קער געטאָן צו אים מלחמה צו האַלטן. האָט יהושָפֿט אַ געשרײַ געטאָן; ³³איז, ווי די הויפטלייט פון די רײַטוועגן האָבן געזען אַז דאָס איז ניט דער מלך פון ישראל, אַזוי האָבן זיי זיך אָפּגעקערט פון הינטער אים.

³⁴און אַ מאַן האָט אָנגעצויגן דעם בויגן גלאַט אין דער וועלט, און האָט געטראָפּן דעם מלך פון ישראל צווישן אונטער־פאַנצער און צווישן ברוסטשילד. האָט ער געזאָגט צו זײַן

טרייבער: פאַרקער דיין האַנט, און פיר מיך אַרויס פון דער מחנה, וואָרום איך בין פאַרוונדט.

³⁵און די מלחמה איז געשטיגן אין יענעם טאָג; און דער מלך איז אויפגעהאַלטן געוואָרן שטייענדיק אין רייטוואָגן אַנטקעגן אַרם; און אין אָונט איז ער געשטאַרבן. און דאָס בלוט פון דער ווונד איז אַראָפגערוניען אויפן דעק פון רייטוואָגן.

³⁶איז אַרויס אַ געשריי דורך דער מחנה אַרום זונאונטער-גאַנג: איטלאַכער צו זיין שטאָט, און איטלאַכער צו זיין לאַנד!
³⁷אַזוי איז געשטאַרבן דער מלך; און ער איז געבראַכט געוואָרן קיין שומרון. און מע האָט באַגראָבן דעם מלך אין שומרון.

³⁸און אַז מע האָט אָפגעשווענקט דעם רייטוואָגן ביים טייך פון שומרון, האָבן די הינט געלעקט זיין בלוט, און די זונות האָבן זיך דרינען געוואָשן, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער האָט גערעדט.

³⁹און די איבעריקע זאַכן וועגן אַחאָבן, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, און דאָס הויז פון עלפנביין וואָס ער האָט געבויט, און אַלע שטעט וואָס ער האָט געבויט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

⁴⁰און אַחאָב האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און זיין זון אַחזיהו איז געוואָרן מלך אויף זיין אַרט.

⁴¹און יהושפֿט דער זון פון אַסאָן איז געוואָרן מלך איבער יהודה אין פירטן יאָר פון אַחאָב דעם מלך פון ישראל. ⁴²פינף און דרייסיק יאָר איז יהושפֿט אַלט געווען אַז ער איז געוואָרן מלך, און פינף און צוואַנציק יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען עזובָה די טאָכטער פון שלחין.

⁴³און ער איז געגאנגען אין אל דעם וועג פון זיין פאָטער אָסאָן—ער האָט זיך ניט אָפגעקערט דערפון—צו טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט. ⁴⁴נאָר די בָּמוֹת זיינען ניט אָפגעטאָן געוואָרן; דאָס פּאָלק האָט נאָך אַלץ געשלאַכט און גערײכערט אויף די בָּמוֹת.

⁴⁵און יהושָפֿט איז געווען אין שלום מיט דעם מלך פון ישראל.

⁴⁶און די איבעריקע זאָכן וועגן יהושָפֿטן, און זיין גבורה־שאַפט וואָס ער האָט אויפגעטאָן, און ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צײַט־געשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

⁴⁷און דעם רעשט פון די שאַנדמענער, וואָס איז געבליבן אין די טעג פון זיין פאָטער אָסאָן, האָט ער אויסגעראַמט פון לאַנד.

⁴⁸און קיין מלך איז ניט געווען אין אָדום; אַ געשטעלטער איז געווען מלך.

⁴⁹יהושָפֿט האָט געמאַכט תּרשיש־שיפן צו גיין קיין אופיר נאָך גאַלד, אָבער ער איז ניט געגאנגען, וואָרום די שיפן זיינען צעבראַכן געוואָרן בײַ עַציוֹך־גֶּבֶר. ⁵⁰דענסמאָל האָט אַחזִיָּהוּ דער זון פון אַחָאָבן געזאָגט צו יהושָפֿטן: זאָלן מײַנע קנעכט גיין מיט דײַנע קנעכט אין די שיפן; אָבער יהושָפֿט האָט ניט געוואָלט.

⁵¹און יהושָפֿט האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זיינע עלטערן, אין זיין פאָטער דודס שטאָט; און זיין זון יהוֹרָם איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

⁵²אַחזִיָּהוּ דער זון פון אַחָאָבן איז געוואָרן מלך איבער ישראל אין שומרון אין זיבעצנטן יאָר פון יהושָפֿט דעם מלך

פון יהודה, און ער האָט געקניגט איבער ישראל צוויי יאָר.
⁵³און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט,
און איז געגאָנגען אין דעם וועג פון זיין פאָטער, און אין דעם וועג
פון זיין מוטער, און אין דעם וועג פון יָרְבֵּעַם דעם זון פון נְבָטָן,
וואָס האָט געמאַכט זינדיקן ישראל. ⁵⁴און ער האָט געדינט
בַּעַל, און האָט זיך געבוקט צו אים, און האָט דערצערנט יהוה
דעם גאָט פון ישראל, אַזוי ווי אַלץ וואָס זיין פאָטער האָט געטאָן.

מלכים ב

מְלָכִים ב

1	א	אַחֲזִיָּהוּס טוֹיט
		אַלְיָהוּ ווערט אַרױפגענומען אין הימל. אַלישע פאַרנעמט
1	ב	זײַן אָרט
		די מלכים פון יהודה, ישראל און אדום אין מלחמה אויף
1	ג	מוֹאָב
1	ד	אַלישעס ווונדער און אויפטוען
16	ז	יהוֹרָם דער מלך פון יהודה
25	ח	אַחֲזִיָּהוּ דער מלך פון יהודה
1	ט	יְהוּא מאַכט אַ בונט און ווערט מלך
		יְהוּא ראָט אויס אַחְאָבס משפּחה, און טײט אַלע דיגעוֹ פון
1	י	בְּעַל
1	יא	עַתְלִיָּה אַחֲזִיָּהוּס מוטער
1	יב	יְהוֹאָשׁ דער מלך פון יהודה
1	יג	יְהוֹאָחָז דער מלך פון ישראל
10	יד	יְהוֹאָשׁ דער מלך פון ישראל
1	יד	אַמְצִיָּהוּ דער מלך פון יהודה
23	יד	יָרְבֵּעַם דער צווייטער דער מלך פון ישראל
1	טו	צִוְרִיָּה דער מלך פון יהודה
8	טו	זְכַרְיָהוּ דער מלך פון ישראל
13	טו	שְׁלֹום דער מלך פון ישראל
14	טו	מְנַחֵם דער מלך פון ישראל
23	טו	פְּקַחְיָה דער מלך פון ישראל
27	טו	פְּקַח דער מלך פון ישראל
32	טו	יֹתָם דער מלך פון יהודה

טז	1	אָתוּ דער מלך פון יהודה
		הושע דער לעצטער מלך פון ישראל. די פארטרייבונג
יז	1	פון ישראל
יח	1	חזקיה דער מלך פון יהודה
יח	13	סנחריב קומט אויף ירושלים
כ	1	חזקיהוס קראַנקשאַפט. זיין תפלה
כא	1	מנשה דער מלך פון יהודה
כא	19	אָמון דער מלך פון יהודה
		יאשיהו דער מלך פון יהודה. די תורה ווערט געפונען אין
כב	1	בית־המקדש
כג	31	יהואָתוּ דער מלך פון יהודה
כג	36	יהויקים דער מלך פון יהודה
		יהויכין דער מלך פון יהודה. ערשטע פארטרייבונג פון
כד	8	יהודה קיין בבל
		צדקיהו דער מלך פון יהודה. די לעצטע פארטרייבונג
כד	18	קיין בבל
כה	1	די געבליבענע אין לאַנד. גדליהו דער זון פון אחיקם

מְלָכִים ב

א¹ און מוזאב האָט ווידערשפעניקט אָן ישראל נאָך אַחאַבס טויט.

א² און אַחוּזָהוּ איז אַרויסגעפאַלן דורך דער גראַטע פון זיין אויבערשטוב וואָס אין שומרון, און איז קראַנק געוואָרן. און ער האָט געשיקט שלוחים, און האָט זיי אָנגעזאָגט: גייט פּרעגט ביי בַּעל־זבוב דעם גאָט פון עַקרון, אויב איך וועל גענעזן ווערן פון דערדאָזיקער קראַנקשאַפט.

א³ און אַ מלאַך פון גאָט האָט גערעדט צו אַלְיָהוּ דעם תּשבי: שטיי אויף, גיי אַרויף אַנטקעגן די שלוחים פון דעם מלך פון שומרון, און רעד צו זיי: צי ווייל אין ישראל איז קיין גאָט ניטאָ, גייט איר פּרעגן ביי בַּעל־זבוב דעם גאָט פון עַקרון? דרומעך האָט יהוה אזוי געזאָגט: דאָס בעט וואָס דו ביסט אַרויף אַהין, דערפון וועסטו ניט אַראָפּנידערן, נייערט שטאַרבן וועסטו שטאַרבן.

איז אַלְיָהוּ געגאַנגען.

א⁵ און די שלוחים האָבן זיך אומגעקערט צו אים, און ער האָט צו זיי געזאָגט: וואָס עפעס האָט איר זיך אומגעקערט? א⁶ האָבן זיי צו אים געזאָגט: אַ מאַן איז אַרויפגעקומען אונדז אַנטקעגן, און ער האָט צו אונדז געזאָגט: גייט קערט אַיך אום צו דעם מלך וואָס האָט אַיך געשיקט, און איר זאָלט רעדן צו אים: אזוי האָט יהוה געזאָגט: צי ווייל אין ישראל איז קיין גאָט ניטאָ, שיקסטו פּרעגן ביי בַּעל־זבוב דעם גאָט פון עַקרון? דרום, דאָס בעט וואָס דו ביסט אַרויף אַהין, דערפון וועסטו ניט אַראָפּ-

נידערן, נייערט שטאַרבן וועסטו שטאַרבן. ⁷האַט ער צו זיי גערעדט: וואָס איז דאָס אויסזען פון דעם מאַן וואָס איז אַיך אַרויפגעקומען אַנטקעגן, און האָט צו אַיך גערעדט די דאָזיקע רייד? ⁸האַבן זיי צו אים געזאָגט: אַ האַריקער מאַן מיט אַ פעלענעם גאַרטל אָנגעגורט אויף זיינע לענדן. האָט ער געזאָגט דאָס איז אַלְיָהוּ דער תּשבי.

⁹און ער האָט צו אים געשיקט אַ הויפטמאַן פון פּופציק מיט זיינע פּופציק. איז ער אַרויפגעגאַנגען צו אים, ערשט ער זיצט אויפן שפיץ באַרג. האָט ער צו אים גערעדט: געטלאַכער מאַן, דער מלך האָט געזאָגט: נידער אַראָפּ. ¹⁰האַט אַלְיָהוּ געענטפערט און גערעדט צו דעם הויפטמאַן פון די פּופציק: איז, אויב איך בין אַ געטלאַכער מאַן, זאָל אַראָפּנידערן אַ פּייער פון הימל, און פאַרזערן דיך און זיינע פּופציק. האָט אַראָפּגענידערט אַ פּייער פון הימל, און האָט פאַרזערט אים און זיינע פּופציק.

¹¹האַט ער ווידער געשיקט צו אים אַן אַנדער הויפטמאַן פון פּופציק מיט זיינע פּופציק. און ער האָט זיך אָפּגערופן און גערעדט צו אים: געטלאַכער מאַן, אַזוי האָט דער מלך געזאָגט: אַייל זיך נידער אַראָפּ. ¹²האַט אַלְיָהוּ געענטפערט און האָט צו זיי גערעדט: אויב איך בין אַ געטלאַכער מאַן, זאָל אַראָפּנידערן אַ פּייער פון הימל, און פאַרזערן דיך און זיינע פּופציק.

האַט אַראָפּגענידערט אַ פּייער פון הימל, און האָט פאַרזערט אים און זיינע פּופציק.

¹³האַט ער ווידער געשיקט צו אים אַ הויפטמאַן פון דרייטע פּופציק מיט זיינע פּופציק, און דער דריטער הויפטמאַן פון פּופציק איז אַרויפגעגאַנגען, און ער איז געקומען און האָט זיך געבוקט אויף זיינע קני פאַר אַלְיָהוּ, און ער האָט זיך ביי אים

געבעטן, און האָט צו אים גערעדט: געטלאַכער מאַן, זאָל, איך בעט דײַך, מײַן נפשׁ, און די נפשות פון דידאָזיקע פופציק קנעכט דײַנע, זײַן ווערדיק אין דײַנע אויגן. ¹⁴זע, אַ פײַער האָט אַראָפּ־גענידערט פון הימל, און האָט פאַרצערט די צוויי פריערדיקע הויפטלייט פון פופציק מיט זײַערע פופציקן; און אַצונד, זאָל מײַן נפשׁ זײַן ווערדיק אין דײַנע אויגן.

¹⁵האָט אַ מלאַך פון גאָט גערעדט צו אַלְהֵהוּן: נידער אַראָפּ מיט אים; זאָלסט ניט מורא האָבן פאַר אים.

איז ער אויפגעשטאַנען און האָט אַראָפּגענידערט מיט אים צום מלך. ¹⁶און ער האָט צו אים גערעדט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: אַזוי ווי דו האָסט געשיקט שלוחים צו פרעגן בײַ בַּעֲל־זבוב דעם גאָט פון עַקרוֹן, איז דאָס ווייל אין ישראל איז קײַן גאָט ניטאָ צו פרעגן זײַן וואָרט? דרום, דאָס בעט וואָס דו ביסט אַרויף אַהין, דערפון וועסטו ניט אַראָפּנידערן, נײַערט שטאַרבן וועסטו שטאַרבן.

¹⁷און ער איז געשטאַרבן אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט וואָס אַלְהֵהוּ האָט גערעדט. און יהוָה־ס איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט אין צווייטן יאָר פון יהוָה־ס דעם זון פון יהושָפָטן, דעם מלך פון יהודה; ווייל ער האָט קײַן זון ניט געהאַט.

¹⁸און די איבעריקע זאַכן פון אַחזְהֵהוּן וואָס ער האָט געטאַן, זײ זײַנען שוין באַשריבן אין בוך פון די צײַטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

ב ¹און עס איז געווען, ווען גאָט האָט געזאָלט אַרויפנעמען אַלְהֵהוּ אין אַ שטורעמווינט אויפן הימל, זײַנען אַלישע און אַלְהֵהוּ געגאַנגען פון גלְגֵל. ²האָט אַלְהֵהוּ געזאָגט צו אַלישען: בלייב דאָ, איך בעט דײַך, וואָרום גאָט האָט מיך געשיקט ביז בֵּית־אֵל. האָט אַלישע געזאָגט: אַזוי ווי גאָט לעבט, און אַזוי ווי דײַן זעל לעבט, אויב איך וועל דײַך פאַרלאָזן!

און זיי האָבן אַראָפּגענידערט קיין בֵּית־אֵל.

³זיינען אַרויסגעגאַנגען די יונגע נביאים וואָס אין בֵּית־אֵל צו אַלישען, און האָבן צו אים געזאָגט: וויסטו אַז היינט נעמט גאָט אַוועק דיין האַר פֿון דיין קאָפּ? האָט ער געזאָגט: יאָ, איך ווייס; שווייגט.

⁴האָט אַלְיָהוּ צו אים געזאָגט: אַלישע, בלייב דאָ, איך בעט דיך, וואָרום גאָט האָט מיך געשיקט קיין יריחו. האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי גאָט לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אויב איך וועל דיך פאַרלאָזן.

און זיי זיינען געקומען קיין יריחו.

⁵האָבן גענענט די יונגע נביאים וואָס אין יריחו צו אַלישען, און האָבן צו אים געזאָגט: וויסטו אַז היינט נעמט גאָט אַוועק דיין האַר פֿון דיין קאָפּ? האָט ער געזאָגט: יאָ, איך ווייס; שווייגט.

⁶האָט אַלְיָהוּ צו אים געזאָגט: בלייב דאָ, איך בעט דיך, וואָרום גאָט האָט מיך געשיקט ביזן יַרְדֵּן. האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי גאָט לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אויב איך וועל דיך פאַרלאָזן!

און זיי זיינען ביידע געגאַנגען.

⁷זיינען פופציק מאָן פֿון די יונגע נביאים געגאַנגען, און האָבן זיך געשטעלט אַקעגנאיבער פֿון דער ווייטן; און זיי ביידע זיינען נעשטאַנען ביים יַרְדֵּן. ⁸האָט אַלְיָהוּ גענומען זיין מאַנטל, און צונויפגעוויקלט, און געשלאָגן דאָס וואַסער, און עס האָט זיך צעטיילט אַהין און אַהער, און זיי זיינען ביידע אַריבערגעגאַנגען אין טריקעניש. ⁹און עס איז געווען, ווי זיי זיינען אַריבער־געגאַנגען, אַזוי האָט אַלְיָהוּ געזאָגט צו אַלישען: בעט וואָס איך זאָל דיר טאָן, איידער איך וועל אַוועקגענומען ווערן פֿון דיר. האָט אַלישע געזאָגט: זאָל, איך בעט דיך, אַ צווייעדיקער טייל

פון דיין גייסט זיין אויף מיר. ¹⁰האָט ער געזאָגט: האָסט אַ שווערע זאַך געבעטן. אויב דו וועסט מיך זען ווען איך ווער אַוועקגענומען פון דיר, וועט דיר אַזוי געשען, אויב אָבער ניט, וועט עס ניט געשען.

¹¹און עס איז געווען, ווי זיי גייען אַזוי, גייען און רעדן, ערשט אַ פֿייערדיקער רייטוואָגן מיט פֿייערדיקע פּערד, און זיי האָבן פּאַנאַנדערגעשיידט צווישן זיי ביידן, און אַלְהוּ איז אַרויף מיט אַ שטורעמווינט אין הימל. ¹²און ווי אַלישע האָט עס געזען, אַזוי האָט ער געשריען: פּאַטער מיינער, פּאַטער מיינער, רייט וועגן און רייטער פון ישראל!

און ער האָט אים מער ניט געזען. האָט ער אָנגענומען זיינע קליידער, און האָט זיי צעריסן אויף צוויי שטיקער. ¹³און ער האָט אויפגעהויבן אַלְהוּס מאַנטל וואָס איז אַראָפּגעפּאַלן פון אים, און האָט זיך אומגעקערט און זיך געשטעלט ביים ברעג ירדן. ¹⁴און ער האָט גענומען אַלְהוּס מאַנטל וואָס איז אַראָפּגעפּאַלן פון אים, און האָט געשלאָגן דאָס וואַסער, און האָט געזאָגט: ווי איז יהוה דער גאָט פון אַלְהוּס? און אַז ער אויך האָט געשלאָגן דאָס וואַסער, האָט דאָס וואַסער זיך צעטיילט אַהין און אַהער, און אַלישע איז אַריבערגעגאַנגען.

¹⁵און די יונגע נביאים וואָס פון יריחו האָבן אים געזען פון אַקעגנאיבער, און זיי האָבן געזאָגט: דער גייסט פון אַלְהוּס רויט אויף אַלישען. און זיי זיינען אים געקומען אַנטקעגן, און האָבן זיך געבוקט פאַר אים צו דער ערד. ¹⁶און זיי האָבן צו אים געזאָגט: אָט, איך בעט דיך, זיינען צווישן דייע קנעכט פּופּציק מאַן, העלדישע יונגען; זאָלן זיי גיין, איך בעט דיך, און זוכן דיין האַר; טאַמער האָט אים דער גייסט פון גאָט פאַרטראָגן און אים פאַרוואַרפן אויף איינעם פון די בערג, אָדער אין איינעם פון די טאָלן. האָט ער געזאָגט: איר זאָלט ניט שיקן.

17 זיינען זיי צוגעשטאנען צו אים ביז ער האָט זיך געשעמט, און ער האָט געזאָגט: שיקט. און זיי האָבן געשיקט פּופציק מאָן, און זיי האָבן געזוכט דריי טעג, און האָבן אים ניט געפונען. 18 האָבן זיי זיך אומגעקערט צו אים, ווי ער איז געוועסן אין יריחו; און ער האָט צו זיי געזאָגט: האָב איך אַיך ניט געזאָגט: איר זאָלט ניט גיין?

19 און די מענטשן פון דער שטאָט האָבן געזאָגט צו אַלישען: זע נאָר, דער אָרט פון דער שטאָט איז אַ גוטער, אַזוי ווי אונדזער האַר זעט, אָבער דאָס וואַסער איז שלעכט, און דאָס לאַנד פאַרוואַרפט. 20 האָט ער געזאָגט: ברענגט מיר אַ נייע שיסל, און טוט אַריין אַהין זאָלץ. האָבן זיי עס אים געבראַכט. 21 און ער איז אַרויסגעגאַנגען צו דעם אַרויסגאַנג פונעם וואַסער, און האָט אַהין אַריינגעוואָרפן זאָלץ, און געזאָגט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: איך האָב געזונט געמאַכט דאָס דאָזיקע וואַסער; מער זאָל פון דאָרטן ניט זיין קיין טויט און קיין פאַרוואַרפערין. 22 און דאָס וואַסער איז געזונט געוואָרן ביז אויף היינטיקן טאָג, אַזוי ווי דאָס וואַרט וואָס אַלישע האָט גערעדט.

23 און ער איז אַרויפגעגאַנגען פון דאָרטן קיין בית־אל. און ווי ער גייט אַרויף מיטן וועג, אַזוי זיינען אַרויסגעגאַנגען פון שטאָט קליינע אינגלאַך, און האָבן געשפּעט פון אים, און האָבן צו אים געזאָגט: גיי אַרויף, פליכקאָפּ! גיי אַרויף, פליכקאָפּ! 24 האָט ער זיך אומגעקערט הינטער זיך, און האָט זיי דערזען, און ער האָט זיי געשאַלטן אין נאָמען פון גאָט. זיינען אַרויס־געקומען צוויי בערנטעס פון וואַלד, און האָבן צעריסן פון זיי צוויי און פּערציק קינדער.

25 און ער איז אַוועקגעגאַנגען פון דאָרטן צום באַרג פּרמל, און פון דאָרטן האָט ער זיך אומגעקערט קיין שומרון.

1 און יהוֹרָם דער זון פון אַחָאָבן איז געוואָרן מלך איבער ישראל אין שומרון אין אַכצנטן יאָר פון יהושֶׁפֶט דעם מלך פון יהודה; און ער האָט געקניגט צוועלף יאָר.

2 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, נאָר ניט אזוי ווי זיין פאָטער און ווי זיין מוטער; וואָרום ער האָט אָפּגעטאָן דעם זיילשטיין פון בעל וואָס זיין פאָטער האָט געמאַכט. 3 אָבער ער איז געווען באַהעפט אָן די זינד פון ירבעם דעם זון פון נבֿטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל; ער האָט זיך ניט אָפּגעקערט דערפֿון.

4 און מישע דער מלך פון מואָב האָט געהאַלטן שאָף, און ער פלעגט צאָלן דעם מלך פון ישראל די וואָל פון הונדערט טויזנט לעמער און הונדערט טויזנט ווידערס. 5 און עס איז געווען, ווי אַחָאָב איז געשטאָרבן, אזוי האָט דער מלך פון מואָב ווידערשפעניקט אָן דעם מלך פון ישראל. 6 איז דער מלך יהוֹרָם אַרויסגעגאַנגען אין יענעם טאָג פון שומרון, און האָט איבערגעציילט גאַנץ ישראל. 7 און ער איז געגאַנגען און האָט געשיקט צו יהושֶׁפֶט דעם מלך פון יהודה, אזוי צו זאָגן: דער מלך פון מואָב האָט ווידערשפעניקט אָן מיר; וועסטו גיין מיט מיר אַקעגן מואָב אויף מלחמה? האָט ער געזאָגט: איך וועל אַרויפגיין; אזוי ווי דו אזוי איך, אזוי ווי דיין פאָלק אזוי מיין פאָלק, אזוי ווי דיין פערד אזוי מיין פערד. 8 האָט ער געפרעגט: מיט וואָסער וועג זאלן מיר אַרויפגיין? האָט ער געזאָגט: מיטן וועג פון דעם מדבר פון אָדום.

9 איז געגאַנגען דער מלך פון ישראל, און דער מלך פון יהודה, און דער מלך פון אָדום, און זיי האָבן זיך אַרומגעדרײַט זיבן טעג וועגס, און עס איז ניט געווען קיין וואַסער פאַרן חיל, און פאַר די בהמות וואָס הינטער זיי. 10 האָט דער מלך פון ישראל געזאָגט: וויי! וואָרום גאָט האָט צונויפגערופן די דאָזיקע

דריי מלכים, זיי צו געבן אין דער האַנט פון מואָב. ¹¹האַט יהושפֿט געזאָגט: איז דאָ ניטאָ אַ נביא פון גאָט, אָו מיר זאָלן פּרעגן דורך אים ביי גאָט? האַט זיך אָפּגערוּפּן איינער פון די קנעכט פון דעם מלך פון ישראל, און האַט געזאָגט: דאָ איז דאָ אַלישע דער זון פון שפֿטן, וואָס האַט געגאָסן וואַסער אויף די הענט פון אַל?הון. ¹²האַט יהושפֿט געזאָגט: ביי אים איז דאָ דאָס וואָרט פון גאָט.

און דער מלך פון ישראל און יהושפֿט און דער מלך פון אַדום האָבן אַראָפּגענידערט צו אים. ¹³האַט אַלישע געזאָגט צו דעם מלך פון ישראל: וואָס קער איך זיך אָן מיט דיר? גיי צו די נביאים פון דיין פּאָטער, און צו די נביאים פון דיין מוטער. האַט דער מלך פון ישראל צו אים געזאָגט: ניטע! וואָרום גאָט האַט צונויפּגערוּפּן די דאָזיקע דריי מלכים, זיי צו געבן אין דער האַנט פון מואָב. ¹⁴האַט אַלישע געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט גאָט פון צבאָות וואָס איך שטיי פאַר אים, אָו ווען איך שוין ניט דעם פנים פון יהושפֿט דעם מלך פון יהודה, אויב איך וואָלט געקוקט אויף דיר, און אויב איך וואָלט דיך אָנגעזען! ¹⁵און אַצונד, ברענגט מיר אַ שפּילער.

און עס איז געווען, ווי דער שפּילער האַט געשפּילט, אַזוי איז אויף אים געווען די האַנט פון גאָט. ¹⁶און ער האַט געזאָגט: אַזוי האַט גאָט געזאָגט: מאַכט דעמדאָזיקן טאָל גריבער אויף גריבער. ¹⁷וואָרום אַזוי האַט גאָט געזאָגט: איר וועט ניט זען קיין ווינט, און ניט זען קיין רעגן, און דערדאָזיקער טאָל וועט אָנגעפּילט ווערן מיט וואַסער, און איר וועט טרינקען, איר און אייערע פי און אייערע בהמות. ¹⁸און דאָס איז נאָך ווינציק אין די אויגן פון גאָט; ער וועט אויך געבן מואָב אין אייער האַנט. ¹⁹און איר וועט שלאָגן יעטוועדער באַפעסטיקטע שטאָט, און יעטוועדער אויסדערוויילטע שטאָט; און יעטוועדער גוטן בוים

וועט איר איינױאַרפן, און יעטױעדער קױאַל װאַסער װעט איר פאַרשטאַפן, און יעטױעדער גוט שטיק פעלד װעט איר פאַר-
דאַרבן מיט שטיינער.

²⁰ און עס איז געװען אין דער פרי, װען מע ברענגט אויף דעם קרבן, ערשט װאַסער קומט אַרױס פון דעם װעג פון אַדום, און דאָס לאַנד איז פול געװאָרן מיטן װאַסער.

²¹ און גאַנץ מױאַב האָבן געהערט אַז די מלכים זיינען אַרױפֿ-געקומען מלחמה צו האַלטן אויף זיי, און זיי האָבן זיך אַײַנגעזאַמלט, פון איטלאַכן װאַס גורט אָן אַן אָנגורט און העכער; און זיי האָבן זיך געשטעלט ביים געמאַרק. ²² און ווי זיי האָבן זיך געפּעדערט אין דער פרי, אַזױ האָט די וון געשײנט אויפן װאַסער, און די מױאַבים האָבן געזען פון װײַטן דאָס װאַסער רױט אַזױ ווי בלוט. ²³ האָבן זיי געזאָגט: בלוט איז דאָס; צעקריגן האָבן זיך צעקריגט די מלכים, און זיי האָבן געשלאָגן אײַנער דעם אַנדערן. און אַצונד, צום רױב, מױאַב!

²⁴ און זיי זיינען געקומען אין לאַגער פון ישראל, און די ישראל זיינען אויפגעשטאַנען און האָבן געשלאָגן מױאַב ביז זיי זיינען אַנטלאָפן פאַר זיי. און זיי האָבן דאָרטן געשלאָגן און געשלאָגן מױאַב. ²⁵ און די שטעט האָבן זיי צעשטערט, און װוּ נאָר אַ גוט שטיק פעלד, האָבן זיי איטלאַכער געװאָרפן אַ שטיין און האָבן עס אָנגעפילט, און יעטױעדער קױאַל װאַסער האָבן זיי פאַרשטאַפט, און יעטױעדער גוטן בוים האָבן זיי אַײַנגעװאָרפן, ביז זיי האָבן בלוז איבערגעלאָזן אירע מויער-שטיינער אין קיר-חֲרָשֶׁת; און די שלײדערער האָבן זי אַרומגערינגלט, און האָבן זי צעשלאָגן.

²⁶ און דער מלך פון מױאַב האָט געזען אַז די מלחמה איז שטאַרקער פון אים, און ער האָט גענומען מיט זיך זיבן הונדערט מאַן װאַס ציען אַ שױערד, כּדי דורכצוברעכן צו דעם מלך פון

אָדום, אָבער זיי האָבן ניט געקענט. ²⁷האָט ער גענומען זיין זון דעם בכור וואָס האָט געזאָלט קיניגן נאָך אים, און האָט אים אויפגעבראַכט פאַר אַ בראַנדאָפּפּער אויף דער מויער. און עס איז געוואָרן אַ גרויסער צאָרן אויף ישראל; און זיי האָבן אַוועקגעצויגן פון אים, און האָבן זיך אומגעקערט אין לאַנד.

ד' און איינע אַ פרוי פון די ווייבער פון די יונגע נביאים האָט געשריען צו אַלישען, אַזוי צו וואָגן: דײַן קנעכט, מײַן מאַן, איז טויט; און דו ווייסט אַז דײַן קנעכט איז געווען גאַטס פאַרכטיק; און דער בעל־חוב איז געקומען נעמען צו זיך מײַנע צוויי קינדער פאַר קנעכט. ²⁸האָט אַלישע צו איר געזאָגט: וואָס זאָל איך דיר טאָן? וואָג מיר וואָס האָסטו אין הויז? האָט זי געזאָגט: דײַן דינסט האָט גאַרנישט אין הויז, נאָר בלויו אַ קריגל אייל. ²⁹האָט ער געזאָגט: גיי באַרג דיר כלים פון דערויסן, פון אַלע דײַנע שכנים, לײַדיקע כלים; זאָלסט ניט קאַרגן. ³⁰און זאָלסט אַרײַנגיין און פאַרשליסן די טיר הינטער דיר און הינטער דײַנע זין, און זאָלסט אָנגיסן אין אַלע דידאָזיקע כלים; און די פולע זאָלסטו אַוועקרוקן.

³¹איז זי אַוועקגעגאַנגען פון אים, און זי האָט פאַרשלאָסן די טיר הינטער זיך און הינטער אירע זין: זיי האָבן איר דערלאָנגט, און זי האָט אָנגעגאַסן. ³²און עס איז געווען, ווי די כלים זיינען געוואָרן פול, אַזוי האָט זי געזאָגט צו איר זון: דערלאָנג מיר נאָך אַ כלי. האָט ער צו איר געזאָגט: ניטאָ מער קיין כלי. און דאָס אייל האָט זיך אָפּגעשטעלט.

³³איז זי געקומען, און האָט דערציילט דעם געטלאַכן מאַן, און ער האָט געזאָגט: גיי פאַרקויף דאָס אייל, און באַצאָל דײַן חוב, און דו מיט דײַנע זין וועסט לעבן אויף דעם רעשט.

³⁴און עס איז געווען אײַן טאָג, איז אַלישע אַריבערגעגאַנגען קײַן שׁוֹם, און דאָרטן איז געווען אַ רײַכע פרוי, האָט זי אים

פֶּאָרְהאַלְטן צו עסן ברויט. און עס איז געווען, אַז ווען נאָר ער איז דורכגעגאַנגען, פֿלעגט ער פֿאַרקערן אַהין צו עסן ברויט. ⁹האַט זי געזאָגט צו איר מאַן: זע, איך בעט דיר, איך ווײס אַז דאָס איז אַ הייליקער מאַן פֿון גאָט וואָס גײט דורך בײַ אונדז תמיד. ¹⁰לאָמיר מאַכן, איך בעט דיר, אַ קליין געמויערט אויבערשטיבל, און לאָמיר דאָרטן אַוועקשטעלן פֿאַר אים אַ בעט, און אַ טיש און אַ שטול, און אַ לאַמפּ, און עס וועט זײן, ווי ער קומט צו אונדז, אַזוי וועט ער אײַנקערן אַהין.

¹¹און עס איז געווען אײַן טאָג, איז ער אַהין געקומען, און ער האָט אײַנגעקערט אין דער אויבערשטוב, און האָט זיך דאָרטן געלייגט. ¹²און ער האָט געזאָגט צו זײַן יונג גיחזי: רוף די דאָזיקע שונמית. האָט ער זי גערופֿן, און זי האָט זיך געשטעלט פֿאַר אים.

¹³האַט ער צו אים געזאָגט: זאָג אַקאַרשט צו איר: זע, דו האָסט געזאָרגט פֿון אונדזערטוועגן די דאָזיקע גאַנצע זאָרג; וואָס איז דאָ צו טאָן פֿאַר דיר? איז דאָ צו רעדן פֿאַר דיר צום מלך אָדער צום האַר פֿון חיל? האָט זי געזאָגט: צווישן מײַן שטאַם זײַן איך.

¹⁴האַט ער געזאָגט: וואָס איז פֿאַרט דאָ צו טאָן פֿאַר איר? האָט גיחזי געזאָגט: פֿאַרוואָר, זי האָט ניט קײַן קינד, און איר מאַן איז אַלט. ¹⁵האַט ער געזאָגט: רוף זי, און ער האָט זי גערופֿן, און זי האָט זיך געשטעלט אין טיר. ¹⁶האַט ער געזאָגט: אין דער צײַט, אַזוי ווי איצט איבער אַ יאָר, וועסטו האַלדזן אַ זון. האָט זי געזאָגט: נײַן, מײַן האַר געטלאַכער מאַן! זאָלסט ניט נאָרן דײַן דינסט.

¹⁷און די פרוי איז טראָגעדיק געוואָרן, און זי האָט געבאָרן אַ זון אין דער צײַט, אין אַ יאָר אַרום, אַזוי ווי אַלישע האָט צו איר גערעדט.

¹⁸און דאָס קינד איז אויפגעוואַקסן; און עס איז געווען איין טאָג, איז ער אַרויסגעגאַנגען צו זיין פּאָטער ביי די שניטערס. ¹⁹און ער האָט געזאָגט צו זיין פּאָטער: מיין קאָפּ, מיין קאָפּ! האָט ער געזאָגט צום יונג: טראָג אים אַוועק צו זיין מוטער. ²⁰האָט ער אים אַוועקגעטראָגן און אים געבראַכט צו זיין מוטער. און ער איז געזעסן אויף אירע קני ביו האַלבן טאָג, און איז געשטאַרבן.

²¹איז זי אַרויפגעגאַנגען, און האָט אים אַוועקגעלייגט אויפן בעט פון דעם געטלאַכן מאַן, און זי האָט אים פאַרשלאָסן, און איז אַרויסגעגאַנגען. ²²און זי האָט גערופן צו איר מאַן און האָט געזאָגט: שיק מיר, איך בעט דיך, איינעם פון די יונגען מיט איינער פון די אייזעלינס, און איך וועל אַריבערלויפן צום געטלאַכן מאַן, און וועל זיך אומקערן. ²³האָט ער צו איר געזאָגט: פאַרוואָס גייסטו צו אים היינט, ניט ראשחודש און ניט שבת? האָט זי געזאָגט: עס איז פריד.

²⁴און זי האָט אָנגעזאָטלט די אייזעלין, און האָט געזאָגט צו איר יונג: טרייב און גיי; זאָלסט מיך ניט אויפהאַלטן אין רייטן, סיידן איך האָב דיר געהייסן.

²⁵און זי איז געגאַנגען און געקומען צום געטלאַכן מאַן אויפן באַרג בַרמֶל. און עס איז געווען, ווי דער געטלאַכער מאַן האָט זי דערזען פון ווייטן, אזוי האָט ער געזאָגט צו זיין יונג גיחזין: אָן איז יענע שונאָמית. ²⁶אַצונד לויף אַקאַרשט איר אַנטקעגן, און זאָג צו איר: איז פריד צו דיר? איז פריד צו דיין מאַן? איז פריד צום קינד? האָט זי געזאָגט: פריד.

²⁷און זי איז געקומען צום געטלאַכן מאַן אויפן באַרג, און זי האָט זיך אָנגענומען אָן זיינע פיס; האָט גיחזי גענענט זי אַוועק צושטויסן, אָבער דער געטלאַכער מאַן האָט געזאָגט: לאַז זי אָפּ,

וואַרום איר זעל איז פאַרביטערט, און גאָט האָט פאַרהוילן פון מיר, און האָט מיר ניט דערציילט.

²⁸האָט זי געזאָגט: האָב איך דען געבעטן אַ זון ביי מיין האַר? האָב איך ניט געזאָגט: זאָלסט מיך ניט גענאַרן?

²⁹האָט ער געזאָגט צו גיחזין, גורט אָן דייע לענדן, און נעם מיין שטעקן אין דיין האַנט, און גיי; אַז דו וועסט אַנטרעפן עמיצן, זאָלסטו אים ניט באַגריסן, און אַז עמיצער וועט דיך באַגריסן, זאָלסטו אים ניט ענטפערן; און זאָלסט אַרויפטאָן מיין שטעקן אויפן אינגלס פנים.

³⁰האָט געזאָגט די מוטער פון אינגל: אַזוי ווי גאָט לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אויב איך וועל דיך אָפלאָזן!
איז ער אויפגעשטאַנען און איז געגאַנגען נאָך איר.

³¹און גיחזי איז אַוועקגעגאַנגען זיי פאַרויס, און האָט אַרויפ־געטאָן דעם שטעקן אויפן אינגלס פנים, אָבער קיין קול און קיין הערונג. האָט ער זיך אומגעקערט אים אַנטקעגן, און האָט אים דערציילט, אַזוי צו זאָגן: דער אינגל האָט זיך ניט אויפ־געכאַפט.

³²און אַלישע איז געקומען אין הויז, ערשט דער אינגל איז טויט, אַוועקגעלייגט אויף זיין בעט. ³³איז ער אַריינגעגאַנגען און האָט פאַרשלאָסן די טיר הינטער זיי צווייען, און ער האָט מתפלל געווען צו גאָט. ³⁴און ער איז אַרויף און האָט זיך געלייגט איבערן קינד, און האָט אַרויפגעטאָן זיין מויל אויף זיין מויל, און זיינע אויגן אויף זיינע אויגן, און זיינע הענט אויף זיינע הענט, און ער האָט זיך אויסגעצויגן אויף אים, ביז דער לייב פון אינגל איז געוואָרן וואַרעם. ³⁵און ער האָט זיך אומגעקערט, און איז אומגעגאַנגען אין הויז אײַן מאָל אַהין און אײַן מאָל אַהער; און ער איז אַרויף און האָט זיך אויסגעצויגן אויף אים; און דער

אינגל האָט גענאָסן ביז זיבן מאָל, און דער אינגל האָט אויפֿ-
געמאַכט זיינע אויגן.

³⁶האָט ער גערופן גיחזין, און האָט געזאָגט: רוף די דאָזיקע
שונמית. האָט ער זי גערופן, און זי איז אַרײַנגעקומען צו אים;
האָט ער געזאָגט: נעם דיין זון.

³⁷איז זי צוגעקומען, און איז געפאַלן צו זיינע פיס, און האָט
זיך געבוקט צו דער ערד. און זי האָט גענומען איר זון, און איז
אַרויסגעגאַנגען.

³⁸און אַלישע האָט זיך אומגעקערט קיין גלגל; און אַ הונגער
איז געווען אין לאַנד; און די יונגע נביאים זיינען געזעסן פאַר
אים; האָט ער געזאָגט צו זיין יונג: שטעל צו דעם גרויסן טאָפּ,
און קאָך אָפּ אַ געקעכץ פאַר די יונגע נביאים. ³⁹איז אײַנער
אַרויסגעגאַנגען אין פעלד קלייבן קרײַטאַכער, און ער האָט
געפונען אַ פעלדבויםל און האָט אָנגעקליבן דערפון ווילדע
אוגערקעס אַ פּויל קלייד זיינס. און ער איז געקומען און האָט
עס אַרײַנגעשניטן אין טאָפּ געקעכץ; וויל זיי האָבן עס ניט
געקענט. ⁴⁰האָט מען אַרײַנגעגאַסן די מענטשן צום עסן; און
עס איז געווען, ווי זיי האָבן געגעסן פון דעם געקעכץ, אזוי
האָבן זיי אויסגעשריען און געזאָגט: טויט איז אין טאָפּ,
געטלאַכער מאַן. און זיי האָבן ניט געקענט עסן. ⁴¹האָט ער
געזאָגט: טאָ ברענגט מעל. און ער האָט אַרײַנגעשאַטן אין טאָפּ,
און האָט געזאָגט: גיס אַרײַן פאַר די מענטשן, און זאָלן זיי עסן.
און קיין שום בײַז איז אין טאָפּ ניט געווען.

⁴²און אַ מאַן איז געקומען פון בעל־שְׁלֶשָׁה, און האָט
געבראַכט דעם געטלאַכן מאַן ברויט פון ערשטער תבואה,
צוואַנציק גערשטענע ברויטן, און פרישע זאַנגען אין זיין זאַק.
האָט ער געזאָגט: גיב די מענטשן, און זאָלן זיי עסן. ⁴³האָט זיין
משרת געזאָגט: ווי קען איך דאָס דערלאַנגען פאַר הונדערט

מאן? האָט ער געזאָגט: גיב די מענטשן, און זאָלן זיי עסן. וואָרום
אָזוי האָט גאָט געזאָגט: זיי וועלן עסן און נאָך איבערלאָזן. ⁴און
ער האָט דערלאָנגט פאַר זיי, און זיי האָבן געגעסן און נאָך
איבערגעלאָזן, אָזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט.

ה' יאָן נַעֲמָן דער חיל־פִּירַעַר פֿון דעם מלך פֿון אַרָם איז
געווען אַ גרויסער מאַן ביי זיין האַר, און אָנגעזען, וואָרום
דורך אים האָט גאָט געגעבן אַ גרויסע ישועה צו אַרָם. און דער
מאַן איז געווען אַ העלדישער גיבור, אָבער אַ מצורע.

²און די אַרמִים זיינען אַרויסגעגאַנגען אין באַנדעס, און האָבן
געפאַנגען פֿון לאַנד ישׂראֵל אַ קליין מיידל; און זי האָט באַדינט
נַעֲמָנס ווייב. ³האָט זי געזאָגט צו איר האַרנטע: הלוואַי איז
מיין האַר ביי דעם נביא וואָס אין שומרון; ער וואָלט אים
דענסמאָל אויסגעהיילט פֿון זיין צרעת.

⁴איז ער געקומען און האָט דערציילט זיין האַר, אָזוי צו
זאָגן: אָזוי און אָזוי האָט גערעדט די מיידל וואָס פֿון לאַנד
ישׂראֵל. ⁵האָט דער מלך פֿון אַרָם געזאָגט: קום גיי, און איך
וועל שיקן אַ בריוו צו דעם מלך פֿון ישׂראֵל.

איז ער געגאַנגען, און ער האָט גענומען מיט זיך צען
צענטנער זילבער, און זעקס טויזנט גאָלדשטיק, און צען גאַנג
קליידער. ⁶און ער האָט געבראַכט דעם בריוו צו דעם מלך
פֿון ישׂראֵל, אָזוי צו זאָגן: און אַצונד, ווי דערדאָזיקער בריוו
קומט צו דיר, אָט האָב איך דיר געשיקט מיין קנעכט נַעֲמָנען,
זאָלסטו אים אויסהיילן פֿון זיין צרעת.

⁷און עס איז געווען, ווי דער מלך פֿון ישׂראֵל האָט איבער־
געלייענט דעם בריוו, אָזוי האָט ער צעריסן זיינע קליידער, און
האָט געזאָגט: בין איך דען אַ גאָט צו טייטן און צו מאַכן
לעבעדיק, אַז דערדאָזיקער שיקט צו מיר, צו היילן אַ מענטשן

פון זיין צרעת? יא, מערקט נאָר, איך בעט אײך, און זעט, אַז אַן אויסרײד זוכט ער אַקעגן מיר.

⁸און עס איז געווען, ווי אַלישע דער געטלאַכער מאַן האָט געהערט אַז דער מלך פון ישראל האָט צערײסן זײנע קלײדער, האָט ער געשיקט צום מלך, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס האָסטו צערײסן דײנע קלײדער? זאָל ער אַקאַרשט קומען צו מיר, און ער וועט וויסן אַז עס איז דאָ אַ נביא אין ישראל.

⁹איז נַעֲמָן געקומען מיט זײנע פּערד און מיט זײנע רײטוועגן, און האָט זיך געשטעלט פאַר דעם אײנגאַנג פון אַלישעס הויז.
¹⁰האָט אַלישע געשיקט צו אים אַ שליח, אַזוי צו זאָגן: גײ, און זאָלסט זיך באַדן זיבן מאָל אין ירדן, און דײן לײב וועט זיך אומקערן צו דיר, און וועסט ווערן רײן.

¹¹האָט נַעֲמָן געצערנט, און ער איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט געזאָגט: זע, איך האָב געמײנט, אַרויסגיין וועט ער אַרויס-גיין צו מיר, און וועט זיך אַוועקשטעלן, און וועט רופן צו דעם נאַמען פון יהוה זײן גאָט, און פאַכן מיט זײן האַנט אויף דעם אָרט, און אַוועקנעמען די צרעת. ¹²זײנען ניט אַמֶּנָה און פֶּרֶפֶר, די טײכן פון דְּמֶשֶׁק, בעסער פון אַלע וואַסערן פון ישראל? קען איך זיך ניט באַדן אין זײ, און ווערן רײן? און ער האָט זיך אומ-געקערט און איז אַוועקגעגאַנגען מיט גרימצאָרן.

¹³האָבן זײנע קנעכט גענענט, און האָבן גערעדט צו אים און געזאָגט: מײן פּאָטער, אַז דער נביא וואָלט דיר געהײסן אַ גרויסע זאַך, וואָלסטו דען ניט געטאָן? הײנט ווי אַז ער זאָגט דיר נאָר: באַד זיך, און ווער רײן?

¹⁴האָט ער אַראָפּגענידערט און זיך געטובלט אין ירדן זיבן מאָל, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון דעם געטלאַכן מאַן, און זײן לײב האָט זיך אומגעקערט אַזוי ווי דער לײב פון אַ קלײן אינגל, און ער איז געוואָרן רײן.

¹⁵הָאָט ער זיך אומגעקערט צום געטלאַכן מאַן, ער מיט זיין גאַנצער מחנה, און ער איז געקומען און האָט זיך געשטעלט פאַר אים, און האָט געזאָגט: אָט אַצונד ווייס איך אַז ניטאַ קיין גאָט אויף דער גאַנצער ערד נאָר בלויז אין ישראל. און אַצונד, נעם אָן, איך בעט דיך, אַ מתנה פון דיין קנעכט. ¹⁶הָאָט ער געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט יהוה וואָס איך שטיי פאַר אים, אויב איך וועל נעמען! און ער איז צוגעשטאַנען צו אים צו נעמען, אָבער ער האָט ניט געוואָלט. ¹⁷הָאָט נַעֲמָן געזאָגט: אויב דאָס ניט, זאָל, איך בעט דיך, געגעבן ווערן דיין קנעכט ערד, די משא פון צוויי מוילאייזלעך; וואָרום דיין קנעכט וועט מער ניט מאַכן בראַנדאָפּפער אָדער שלאַכטאָפּפער צו אַנדערע געטער נאָר בלויז צו יהוה. ¹⁸פאַר דערדאָזיקער זאָך זאָל יהוה פאַר געבן דיין קנעכט: ווען מײן האַר קומט אין הויז פון רמון זיך דאָרטן צו בוקן, און ער איז אָנגעלענט אויף מײן האַנט, און איך וועל זיך בוקן אין הויז פון רמון, ווען איך מוז זיך בוקן אין הויז פון רמון, זאָל יהוה פאַרגעבן דיין קנעכט אין דערדאָזיקער זאָך. ¹⁹הָאָט ער צו אים געזאָגט: גי בשלום. און ער איז אוועקגעגאַנגען פון אים אַ שטרעק לאַנד.

²⁰און גיחזי, דער יונג פון אַלישע דעם געטלאַכן מאַן, האָט געזאָגט: אָט האָט מײן האַר אָפּגעזאָגט דעמדאָזיקן נַעֲמָן דעם אַרמי, אַנצונעמען פון זיין האַנט דאָס וואָס ער האָט געבראַכט. אַזוי ווי גאָט לעבט, אַז איך מוז אים נאָכלויפן, און נעמען פון אים עפעס!

²¹און גיחזי האָט נאָכגעיאָגט נַעֲמָנען; און ווי נַעֲמָן האָט געווען עמיצן לויפן נאָך אים, אַזוי איז ער אַראָפּגעשפרונגען פון רייט-וואַגן אים אַנטקעגן, און האָט געזאָגט: איז פריד? ²²הָאָט ער געזאָגט: פריד. מײן האַר האָט מיך געשיקט, אַזוי צו זאָגן: אָט אַקאַרשט אַצונד זיינען געקומען צו מיר צוויי יונגעלייט פון

דעם געבערג פון אפרים, פון די יונגע נביאים. גיב פאַר זיי, איך בעט דיך, אַ צענטנער זילבער און צוויי גאַנג קליידער.²³ האָט נַעֲמָן געזאָגט: באַוויליק, נעם צוויי צענטנער. און ער איז צוגעשטאַנען צו אים, און האָט אַיינגעבונדן צוויי צענטנער זילבער אין צוויי זעקלאַך, און צוויי גאַנג קליידער, און געגעבן צו צוויי פון זיינע יונגען, און זיי האָבן עס געטראָגן אים פאַרויס.²⁴ און ווי ער איז געקומען צום בערגל, אַזוי האָט ער עס צוגענומען פון זייער האַנט, און באַהאַלטן אין הויז; און ער האָט אַוועקגעשיקט די מענטשן, און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען.

²⁵ און ער איז געקומען און האָט זיך געשטעלט פאַר זיין האַר. האָט אַלישע צו אים געזאָגט: פון וואַנען, גיחזי? האָט ער געזאָגט: דיין קנעכט איז אין ערגעץ ניט געגאַנגען.²⁶ האָט ער צו אים געזאָגט: איז ניט מיין האַרץ מיטגעגאַנגען ווען אַ מאַן האָט זיך אומגעדרייט פון זיין רייטוואָגן דיר אַנטקעגן? איז דאָס אַ צייט צו נעמען זילבער, און נעמען קליידער, אַדער איילבערטנער און וויינגערטנער, אַדער שאַף און רינדער, אַדער קנעכט און דינסטן?²⁷ דרום זאָל נַעֲמָן צרעת זיך באַהעפטן אָן דיר און אָן דיין זאַמען אויף אייביק.

און ער איז אַרויסגעגאַנגען פון פאַר אים מצורע [ווייס] ווי שניי.

¶ ¹ און די יונגע נביאים האָבן געזאָגט צו אַלישען: זע נאָר, דער אָרט וווּ מיר זיצן פאַר דיר איז צו ענג פאַר אונדו.² לאַמיר גיין ביזן יַרדן, און לאַמיר נעמען פון דאָרטן איטלאַכער פון אונדו איין קלאַץ, און לאַמיר אונדו דאָרטן מאַכן אַן אָרט צו ווײַנען דאָרטן. האָט ער געזאָגט: גייט.³ האָט איינער געזאָגט: באַוויליק, איך בעט דיך, און גיי מיט דייע קנעכט. האָט ער געזאָגט: איך וועל גיין.

⁴ איז ער געגאַנגען מיט זיי, און זיי זיינען געקומען צום יַרדן.

און זיי האָבן אָפּגעהאַקט די בויםער. ⁵און עס איז געווען, ווי איינער וואָרפט אום אַ קלאָץ, אַזוי איז דער אייזן אַרײַנגעפּאַלן אין וואַסער, און ער האָט אויסגעשריען און געזאָגט: ווי, מיין האָר, וואָרום ער איז אַ געליענער. ⁶האָט דער געטלאַכער מאַן געזאָגט: וווּ איז ער אַרײַנגעפּאַלן? האָט ער אים געוויזן דעם אָרט, און ער האָט אָפּגעשניטן אַ העלצל, און האָט עס אַהין אַרײַנגעוואָרפן, און דער אייזן איז אַרויפגעשוומען. ⁷און ער האָט געזאָגט: הייב דיר אים אַרויס; האָט ער אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט אים אַרויסגענומען.

⁸און דער מלך פון אַרם האָט געהאַלטן מלחמה אויף ישראל, און ער האָט אָפּגערעדט מיט זיינע קנעכט, אַזוי צו זאָגן: אין יענעם און יענעם אָרט וועט זיין מיין לאַגערונג. ⁹האָט דער געטלאַכער מאַן געשיקט צו דעם מלך פון ישראל, אַזוי צו זאָגן: היט זיך פאַרבײַצוגיין דעמדאָזיקן אָרט, וואָרום אַהין לאָזן זיך אַראָפּ די אַרמים. ¹⁰און דער מלך פון ישראל האָט געשיקט צו דעם אָרט וואָס דער געטלאַכער מאַן האָט אים געזאָגט און אים געוואָרנט; און ער האָט זיך דאָרטן אויסגעהיט ניט איין מאָל און ניט צוויי מאָל.

¹¹איז אויפגערודערט געוואָרן דאָס האַרץ פון דעם מלך פון אַרם איבער דערדאָזיקער זאַך, און ער האָט גערופן זיינע קנעכט, און האָט צו זיי געזאָגט: קענט איר מיר ניט זאָגן, ווער פון אונדזערע איז מיט דעם מלך פון ישראל? ¹²האָט איינער פון זיינע קנעכט געזאָגט: גיין, מיין האָר מלך; גייערט אַלישע דער נביא וואָס אין ישראל דערציילט דעם מלך פון ישראל די רייד וואָס דו רעדסט אין דיין שלאַפּקאַמער. ¹³האָט ער געזאָגט: גייט און זעט וווּ ער איז, און איך וועל שיקן און וועל אים נעמען.

איז אים אָנגעזאָגט געוואָרן, אַזוי צו זאָגן: ער איז אין דוֹתן.

¹⁴און ער האָט געשיקט אַהין פּערד און רייטוועגן און אַ גרויסן חיל, און זיי זיינען געקומען ביי נאַכט, און האָבן אַרומגערינגלט די שטאָט. ¹⁵און דער משרת פון דעם געטלאַכן מאַן האָט זיך געפּעדערט אויפצושטיין, און ער איז אַרויסגעגאַנגען, ערשט אַ חיל רינגלט אַרום די שטאָט, מיט פּערד און רייטוועגן. האָט זיין יונג צו אים געזאָגט: ווי, מיין האַר, וואָס זאָלן מיר טאָן? ¹⁶האָט ער געזאָגט: זאָלסט ניט מורא האָבן; וואָרום די וואָס מיט אונדז זיינען מער ווי די וואָס מיט זיי.

¹⁷און אַלישע האָט מתפלל געווען און האָט געזאָגט: גאָט, עפּן, איך בעט דיך, זיינע אויגן, און זאָל ער זען. האָט גאָט געעפּנט די אויגן פון דעם יונג, און ער האָט געזען, ערשט דער באַרג איז פול מיט פּערד און רייטוועגן פּייערדיקע רונד אַרום אַלישען.

¹⁸און ווי זיי האָבן אַראָפּגענידערט צו אים, אַזוי האָט אַלישע מתפלל געווען צו גאָט, און האָט געזאָגט: שלאַג, איך בעט דיך, דאָסדאָזיקע פּאָלק מיט בלינדקייט. האָט ער זיי געשלאָגן מיט בלינדקייט, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון אַלישען. ¹⁹און אַלישע האָט צו זיי געזאָגט: ניט דאָס איז דער וועג, און ניט דאָס איז די שטאָט. גייט מיר נאָך, און איך וועל אַיך פירן צו דעם מאַן וואָס איר זוכט. און ער האָט זיי אַוועקגעפירט קיין שומרון.

²⁰און עס איז געווען, ווי זיי זיינען געקומען קיין שומרון, אַזוי האָט אַלישע געזאָגט: גאָט, עפּן די אויגן פון דידאָזיקע, זיי זאָלן זען. האָט גאָט געעפּנט זייערע אויגן, און זיי האָבן געזען, ערשט זיי זיינען אין מיטן שומרון. ²¹און דער מלך פון ישראל האָט געזאָגט צו אַלישען, ווען ער האָט זיי געזען: זאָל איך דערשלאָגן? זאָל איך דערשלאָגן, מיין פּאָטער? ²²האָט ער געזאָגט: זאָלסט ניט דערשלאָגן. צי די וואָס דו האָסט געפּאַנגען מיט דיין שווערד און מיט דיין בויגן דערשלאָסט דו דאָס?

שטעל פֿאַר זיי ברויט און וואַסער, און זאָלן זיי עסן און טרינקען, און גיין צו זייער האַר.

²³האַט ער זיי געמאַכט אַ גרויסן מאָלצייט, און זיי האָבן געגעסן און געטרונקען, און ער האָט זיי אַוועקגעשיקט, און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען צו זייער האַר.

און די באַנדעס פֿון אַרם זיינען מער ווידער ניט געקומען אין לאַנד פֿון ישראל.

²⁴און עס איז געווען נאָך דעם, האָט בְּהֶדְד דער מלך פֿון אַרם אַיינגעזאַמלט זיין גאַנצן חיל, און ער איז אַרויפגעגאַנגען און האָט געלעגערט אויף שומרון. ²⁵און עס איז געוואָרן אַ גרויסער הונגער אין שומרון, בעת־אָט זיי האָבן געלעגערט אויף איר, ביז אַ קאָפּ פֿון אַן אייזל איז געווען אַכציק זילבער־שטיק, און אַ פּערטל קב טויבנמיסט פינף זילבערשטיק. ²⁶און עס איז געווען, ווי דער מלך פֿון ישראל איז פֿאַרבייגעגאַנגען אויף דער מויער, האָט אַ פּרוי געשריען צו אים, אַווי צו וואָגן: העלף, מיין האַר מלך. ²⁷האַט ער געזאָגט: אַז גאַט העלפט דיר ניט, פֿון וואָנען זאָל איך דיר העלפֿן? פֿון שײער צי פֿון קעלטער? ²⁸און דער מלך האָט צו איר געזאָגט: וואָס איז דיר? האָט זי געזאָגט: דיִאָוויקע פּרוי האָט צו מיר געזאָגט: גיב אַהער דיין ווין, און מיר וועלן אים היינט אויפּעסן, און מיין ווין וועלן מיר אויפּעסן מאָרגן. ²⁹האַבן מיר אָפּגעקאַכט מיין ווין, און מיר האָבן אים אויפּגעגעסן; און אַז איך האָב צו איר געזאָגט אויפֿן אַנדערן טאָג: גיב אַהער דיין ווין, און מיר וועלן אים אויפֿ־עסן, האָט זי באַהאַלטן איר ווין.

³⁰און עס איז געווען, ווי דער מלך האָט געהערט די ווערטער פֿון דער פּרוי, אַווי האָט ער צעריסן זיינע קליידער, בעת ער איז פֿאַרבייגעגאַנגען אויף דער מויער, און דאָס פּאַלק האָט געזען, ערשט זאָק איז אויף זיין לייב פֿון אונטן. ³¹און ער

הָאָט געזאָגט: זאָל מיר גאָט טאָן אַזוי און נאָך מער, אויב דער קאָפּ פון אַלישע דעם זון פון שפּטן וועט בלייבן אויף אים היינט! ³² און אַלישע איז געזעסן אין זיין הויז, און די עלטסטע זינען געזעסן מיט אים. און [דער מלך] האָט געשיקט פון זיך אַ מאָן. אָבער איידער דער שליח איז אָנגעקומען צו אים, האָט ער געזאָגט צו די עלטסטע: איר זעט ווי דערדאָזיקער זון פון דעם רוצח שיקט אַראָפּצונעמען מיין קאָפּ? זעט, ווי דער שליח קומט, פאַרשליסט די טיר, און איר זאָלט זיך אָנשפּאַרן אָן דער טיר אַקעגן אים. פאַרוואָר, דער שאַרף פון זיין האַרס פיס איז הינטער אים.

³³ ווי ער רעדט נאָך מיט זיי, ערשט דער שליח נידערט אַראָפּ צו אים. און [דער מלך] האָט געזאָגט: זע, דאָסדאָזיקע ביז איז פון גאָט; וואָס קען איך נאָך האָפּן פון גאָט? ן יהאָט אַלישע געזאָגט: הערט דאָס וואָרט פון גאָט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: מאַרגן אין דער צייט, וועט אַ סאָה זעמל-מעל זיין פאַר אַ שָקל, און צוויי סאָה גערשטן פאַר אַ שָקל, אין דעם טויער פון שומרון.

² האָט דער הויפטמאָן וואָס דער מלך איז געווען אָנגעלענט אויף זיין האַנט, געענטפערט דעם געטלאַכן מאָן, און האָט געזאָגט: אפילו גאָט זאָל מאַכן פענצטער אין הימל, קען דען דידאָזיקע זאָך געשען? האָט ער געזאָגט: אָט וועסטו זען מיט דינע אויגן, אָבער עסן דערפון וועסטו ניט.

³ און פיר מענטשן מצורעים זינען געווען ביים אַיינגאַנג פון טויער; האָבן זיי געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס זיצן מיר דאָ ביז מיר וועלן שטאַרבן? ⁴ זאָלן מיר זאָגן: מיר וועלן אַריינגיין אין שטאָט, איז דער הונגער אין שטאָט, און מיר וועלן דאָרטן שטאַרבן; און אויב מיר וועלן דאָ זיצן, וועלן מיר אויך שטאַרבן. דרום קומט אַצונד און לאָמיר צופאַלן צו דעם לאַגער פון אַרם;

אויב זיי וועלן אונדז לאָזן לעבן, וועלן מיר לעבן, און אויב זיי וועלן אונדז טייטן, וועלן מיר שטאַרבן.

⁵זיינען זיי אויפגעשטאַנען אין אָוונט צו גיין צו דעם לאַגער פון אַרם, און זיי זיינען געקומען צום עק לאַגער פון אַרם, ערשט דאָרטן איז קיין מענטש ניטאָ. ⁶וואָרום גאָט האָט געמאַכט הערן אין דעם לאַגער פון אַרם אַ ליאַרעם פון רייטוועגן, און אַ ליאַרעם פון פּערד, אַ ליאַרעם פון אַ גרויסן חיל, און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: זע, דער מלך פון ישראל האָט אָנגעדונגען אויף אונדז די מלכים פון די חתים, און די מלכים פון מצרים, צו קומען אויף אונדז. ⁷און זיי זיינען אויפגעשטאַנען און זיינען אַנטלאָפן אין אָוונט, און האָבן איבערגעלאָזט זייערע געצעלטן, און זייערע פּערד און זייערע אייזלען, דעם לאַגער אַזוי ווי ער איז, און זיינען אַנטלאָפן אום זייער לעבן.

⁸און די דאָזיקע מצורעים זיינען געקומען צום עק לאַגער, און זיינען אַריינגעגאַנגען אין איין געצעלט, און האָבן געגעסן און געטרונקען, און אַרויסגעטראָגן פון דאָרטן זילבער און גאָלד, און בגדים, און זיי זיינען געגאַנגען און האָבן באַהאַלטן; און זיי זיינען צוריקגעקומען און זיינען אַריינגעגאַנגען אין אַן אַנדער געצעלט, און האָבן אַרויסגעטראָגן פון דאָרטן, און זיינען געגאַנגען און האָבן באַהאַלטן. ⁹און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: מיר טוען ניט רעכט; היינטיקער טאָג איז אַ טאָג פון בשורה, און מיר שווייגן. אַז מיר וועלן וואַרטן ביזן ליכט פון פרימאָרגן, וועט אונדז טרעפן אַ שטראָף. דרום קומט אַצונד, און לאַמיר אַריינגיין און דערציילן אין הויז פון מלך.

¹⁰זיינען זיי געגאַנגען און האָבן גערופן צו די טויערלייט פון שטאָט, און זיי האָבן זיי דערציילט, אַזוי צו זאָגן: מיר זיינען געקומען אין לאַגער פון אַרם, ערשט דאָרטן איז ניטאָ קיין מאַן און קיין קול פון אַ מענטשן; נאָר די פּערד זיינען צוגעבונדן,

און די אייזלען זיינען צוגעבונדן, און די געצעלטן אזוי ווי זיי זיינען געווען.

¹¹האָבן די טויערלייט גערופן, און מע האָט אָנגעזאָגט אינעווייניק אין מלכס הויז. ¹²איז דער מלך אויפגעשטאַנען אין דער נאַכט, און ער האָט געזאָגט צו זיינע קנעכט: לאַמיר אַייך זאָגן וואָס די אַרמײַס האָבן אונדז דאָ געטאָן: זיי ווייסן אַז מיר זיינען הונגעריקע, דרום זיינען זיי אַרויסגעזאַנגען פון לאַגער זיך צו באַהאַלטן אין פעלד, אזוי צו זאָגן: ווי זיי וועלן אַרויסגיין פון שטאָט, אזוי וועלן מיר זיי כאַפֿן לעבעדיקערהייט, און מיר וועלן אַרײַנגיין אין שטאָט.

¹³האָט זיך אָנגערופן איינער פון זיינע קנעכט און האָט געזאָגט: טאָ זאָל מען, איך בעט דיך, נעמען פינף פון די געבליבענע פּערד וואָס זיינען דאָ געבליבן—זיי זיינען דאָך אזוי ווי דער גאַנצער המון פון ישראל וואָס זיינען דאָ געבליבן; זיי זיינען דאָך אזוי ווי דער גאַנצער המון פון ישראל וואָס גייען אויס—און לאַמיר שיקן און זען.

¹⁴האָבן זיי גענומען צוויי רייטוועגן מיט פּערד, און דער מלך האָט זיי געשיקט נאָך דעם חיל פון אַרם, אזוי צו זאָגן: גייט און זעט.

¹⁵זיינען זיי געגאַנגען נאָך זיי ביון ירדן; ערשט דער גאַנצער וועג איז פול מיט בגדים און זאַכן וואָס די אַרמײַס האָבן אַוועקגעוואָרפן אין זייער אַיילעניש. האָבן די שלוחים זיך אומגעקערט, און האָבן דערציילט דעם מלך. ¹⁶איז אַרויסגעגאַנגען דאָס גאַנצע פּאַלק, און זיי האָבן אויסגערויבט דעם לאַגער פון אַרם; און אַ סאָה זעמלמעל איז געוואָרן פאַר אַ שָקל, און צוויי סאָה גערשטן פאַר אַ שָקל, אזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט.

¹⁷און דער מלך האָט אויפגעזעצט דעם הויפטמאַן וואָס ער איז געווען אָנגעלענט אויף זיין האַנט, איבער דעם טויער.

הָאָט אים דאָס פּאָלק צעטרעטן אין טויער, און ער איז געשטאַרבן. אַזוי ווי עס האָט גערעדט דער געטלאַכער מאַן, וואָס ער האָט גערעדט ווען דער מלך האָט אַראָפּגענידערט צו אים.¹⁸ וואָרום עס איז געווען, אַז דער געטלאַכער מאַן האָט גערעדט צום מלך, אַזוי צו זאָגן: צוויי סָאָה גערשטן וועלן זיין פֿאַר אַ שָקל, און אַ סָאָה זעמלמעל פֿאַר אַ שָקל, מאַרגן אין דער צייט אין טויער פון שומרון,¹⁹ האָט דער הויפטמאַן זיך אָפּגערופּן צום געטלאַכן מאַן, און האָט געזאָגט: און אַפּילו גאָט זאָל מאַכן פּענצטער אין הימל, קען דען געשען אַזוי ווי דידאָזיקע זאָך? האָט ער געזאָגט: אָט וועסטו זען מיט דיניע אויגן, אָבער עסן דערפון וועסטו ניט.²⁰ און אים איז אַזוי געשען און דאָס פּאָלק האָט אים צעטרעטן אין טויער, און ער איז געשטאַרבן.

¶ יאון אַלישע האָט גערעדט צו דער פרוי וואָס ער האָט לעבעדיק געמאַכט איר זון, אַזוי צו זאָגן: שטיי אויף און גיי, דו און דיין הויזגעזינט, און האַלט זיך אויף וווּ דו וועסט זיך אויפהאַלטן, וואָרום גאָט האָט גערופּן אַ הוינגער, און ער קומט אויך איבערן לאַנד אויף זיבן יאָר.

²איז די פרוי אויפגעשטאַנען, און האָט געטאַן אַזוי ווי דאָס וואָרט פון דעם געטלאַכן מאַן, און זי איז געגאַנגען מיט איר הויזגעזינט, און האָט זיך אויפגעהאַלטן אין לאַנד פון די פּלשתים זיבן יאָר.³ און עס איז געווען צום סוף פון די זיבן יאָר, האָט די פרוי זיך אומגעקערט פון לאַנד פון די פּלשתים, און זי איז אַרויסגעגאַנגען שרייען צום מלך וועגן איר הויז און וועגן איר פעלד.⁴ און דער מלך האָט גראַד גערעדט צו גיחזי דעם יונג פון דעם געטלאַכן מאַן, אַזוי צו זאָגן: דערצייל מיר אַקאָרשט אַלע גרויסע זאַכן וואָס אַלישע האָט געטאַן.⁵ און עס איז געווען, ווי ער דערציילט אַזוי דעם מלך, אַז ער האָט לעבעדיק

געמאַכט דעם טויטן, ערשט די פרוי וואָס ער האָט לעבעדיק
 געמאַכט איר זון, שרייט צום מלך וועגן איר הויז און וועגן איר
 פעלד. האָט גיחזי געזאָגט: מיין האַר מלך, דאָס איז די פרוי, און
 דאָס איז איר זון וואָס אָלישע האָט לעבעדיק געמאַכט. ⁶האָט
 דער מלך אויסגעפרעגט די פרוי, און זי האָט אים דערציילט.
 און דער מלך האָט איר מיטגעגעבן אַ הויפדינער, אַזוי צו זאָגן:
 קער אום אַלץ וואָס איז אירס, און אַלע אַיינקומענישן פון דעם
 פעלד, פון דעם טאָג וואָס זי האָט פאַרלאָזן דאָס לאַנד און ביי
 אַצונד.

⁷און אָלישע איז געקומען קיין דְמֶשֶׁק; און בְּךְהִדָּד דער מלך
 פון אַרם איז געווען קראַנק; איז אים דערציילט געוואָרן, אַזוי
 צו זאָגן: דער געטלאַכער מאַן איז געקומען אַהער. ⁸האָט דער
 מלך געזאָגט צו חֲנָאֵל: נעם אין דיין האַנט אַ מתנה, און גיי
 אַנטקעגן דעם געטלאַכן מאַן, און זאָלסט פרעגן דורך אים ביי
 גאָט, אַזוי צו זאָגן: וועל איך גענעזן ווערן פון דערדאָזיקער
 קראַנקשאַפט?

⁹איז חֲנָאֵל געגאַנגען אים אַנטקעגן; און ער האָט מיטגענומען
 אַ מתנה אין זיין האַנט, און פון אַלדאָס גוטס פון דְמֶשֶׁק, אַ משא
 פון פּערציק קעמלען, און ער איז געקומען און האָט זיך
 געשטעלט פאַר אים, און האָט געזאָגט: דיין זון בְּךְהִדָּד דער
 מלך פון אַרם האָט מיך געשיקט צו דיר, אַזוי צו זאָגן: וועל איך
 גענעזן ווערן פון דערדאָזיקער קראַנקשאַפט? ¹⁰האָט אָלישע
 צו אים געזאָגט: גיי זאָג צו אים: גענעזן וועסטו גענעזן ווערן;
 אָבער גאָט האָט מיר באַוווּזן אַז שטאַרבן וועט ער שטאַרבן.

¹¹און ער האָט אָנגעשטעלט זיין פנים, און [אים] באַטראַכט
 ביי ער האָט זיך פאַרשעמט; און דער געטלאַכער מאַן האָט
 געוויינט.

¹²הָאֵט תְּנָאָל געוואָגט: פאַרוואָס ווײַנט מײַן האַר? הָאֵט ער געוואָגט: ווײַל איך ווײַס דאָס בײַז וואָס דו וועסט אָנטאָן די קינדער פון ישׂראל. זײַערע פעסטונגען וועסטו אַוועקלאָזן אין פײַער, און זײַערע יונגעלײַט וועסטו הרגען מיטן שווערד, און זײַערע קלײַנע קינדער וועסטו צעהאַקן, און זײַערע טראַגעדיקע וועסטו אויפשפּאַלטן. ¹³הָאֵט תְּנָאָל געוואָגט: אָבער ווער איז דײַן קנעכט דער הונט, אָז ער זאָל טאָן דידאַזיקע גרויסע זאַך? הָאֵט אַלישע געוואָגט: גאָט הָאֵט מיר געווײַן דײַך ווי דעם מלך איבער אַרם.

¹⁴איז ער אַוועקגעגאַנגען פון אַלישען, און איז געקומען צו זײַן האַר; הָאֵט ער אים געפרעגט: וואָס הָאֵט אַלישע געוואָגט? הָאֵט ער געוואָגט: ער הָאֵט מיר געוואָגט, גענעזן וועסטו גענעזן ווערן.

¹⁵און עס איז געווען אויף מאַרגן, הָאֵט ער גענומען דאָס שטריקטוך און אַײַנגעטונקט אין וואַסער, און פאַרשפּרײַט אויף זײַן פנים, און ער איז געשטאַרבן. און תְּנָאָל איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

¹⁶און אין פינפטן יאָר פון יוֹרָם דעם זון פון אַחאַבן, דעם מלך פון ישׂראל ווען יהושָפֿט איז געווען דער מלך פון יהודה, איז יהוֹרָם דער זון פון יהושָפֿט דעם מלך פון יהודה געוואָרן מלך. ¹⁷צוויי און דרײַסיק יאָר איז ער אַלט געווען, אָז ער איז געוואָרן מלך, און אַכט יאָר הָאֵט ער געקיניגט אין ירושָׁלַיִם. ¹⁸און ער איז געגאַנגען אין דעם וועג פון די מלכים פון ישׂראל, אַזוי ווי דאָס הויז פון אַחאַב הָאֵט געטאָן; וואָרום ער הָאֵט געהאַט אַחאַבס טאַכטער פאַר אַ וײַב; און ער הָאֵט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט. ¹⁹אָבער גאָט הָאֵט ניט געוואָלט אומברענגען יהודה פון זײַן קנעכט דודס וועגן, אַזוי ווי ער הָאֵט

אים צוועואַגט, צו געבן אים און זיינע קינדער אַ ליכט אַלע טעג.

²⁰ אין זיינע טעג איז אָדום אָפּגעפּאַלען פּון אונטער דער האַנט פּון יהודה, און זיי האָבן געמאַכט איבער זיך אַ מלך. ²¹ איז יוֹרם אַריבערגעגאַנגען קיין צָעיר, און אַלע רייטוועגן מיט אים, און ער איז אויפגעשטאַנען ביי נאַכט, און האָט געשלאָגן די אָדומים וואָס האָבן אים אַרומגערינגלט, און די הויפטלייט פון די רייטוועגן; און דאָס פּאַלק איז אַנטלאָפּן צו זיינע געצעלטן. ²² אָבער אָדום איז אָפּגעפּאַלן פּון אונטער דער האַנט פּון יהודה ביז אויף היינטיקן טאָג. דענסמאָל אין דער אייגענער צייט איז אָפּגעפּאַלן לבָּנָה.

²³ און די איבעריקע זאַכן וועגן יוֹרמען, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פּון די צייט־געשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

²⁴ און יוֹרם האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זיינע עלטערן אין דודס־שטאָט. און זיין זון אַחזִיהוּ איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

²⁵ אין צוועלפטן יאָר פון יוֹרם דעם זון פון אַחאָבן, דעם מלך פון ישראל, איז געוואָרן מלך אַחזִיהוּ דער זון פון יהוֹרם דעם מלך פון יהודה. ²⁶ צוויי און צוואַנציק יאָר איז אַחזִיהוּ אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און איין יאָר האָט ער געקיניגט אין ירוּשָׁלַיִם. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען עַתְלִיהוּ די טאָכטער פון עַמרי דעם מלך פון ישראל.

²⁷ און ער איז געגאַנגען אין דעם וועג פון אַחאָבס הויז, און האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, אַזוי ווי דאָס הויז פון אַחאָב, וואָרום ער איז געווען אַן איידים פון אַחאָבס הויז.

און ער איז געגאנגען מיט יוֹרם דעם זון פון אַחָאָבן אויף מלחמה מיט חֲזָאֵל דעם מלך פון אַרָם, אין רְמוֹת־גִּלְעָד; און די אַרְמִים האָבן פֿאַרווּנדט יוֹרְמֶען. ²⁹ און דער מלך יוֹרם האָט זיך אומגעקערט זיך צו היילן אין יזְרְעָאל פון די ווּונדן וואָס די אַרְמִים האָבן אים פֿאַרווּנדט אין רָמָה, ווען ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט חֲזָאֵל דעם מלך פון אַרָם. און אַחֲזִיָהוּ דער זון פון יְהוֹרָמֶען, דער מלך פון יהודה, האָט אַראָפּגענידערט צו זען יוֹרם דעם זון פון אַחָאָבן אין יזְרְעָאל, ווען ער איז געווען קראַנק.

וְאִיז אֱלִישֶׁע דער נביא האָט גערופן איינעם פון די יונגע נביאים, און האָט צו אים געזאָגט: גורט אָן דייע לענדן, און נעם דאָסדאָזיקע קריגל אייל אין דיין האַנט, און גיי קיין רְמוֹת־גִּלְעָד. ² און אַז דו וועסט קומען אַהין, קוק זיך אַרום אויף יהוא דעם זון פון יְהוֹשָׁפֶט דעם זון פון גְּמַשִּׁין; און זאָלסט אַרִיִּיגִיין, און אים מאַכן אויפשטיין פון צווישן זיינע ברידער, און זאָלסט אים אַרִיִּינפִירן אין אַ קאַמער הינטער אַ קאַמער. ³ און זאָלסט נעמען דאָס קריגל אייל, און אַרויפגיסן אויף זיין קאָפּ, און זאָגן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: איך האָב דיך געזאָלבט פֿאַר אַ מלך איבער ישׂראל. און זאָלסט עפענען די טיר און אַנטלויפן, און ניט וואַרטן.

⁴ איז דער יונגערמאַן, דער יונגער נביא, געגאנגען קיין רְמוֹת־גִּלְעָד. ⁵ און ווי ער איז געקומען, ערשט די הויפטלייט פון חיל זיצן. האָט ער געזאָגט: איך האָב אַ וואַרט צו דיר, הויפט־מאַן. האָט יהוא געזאָגט: צו וועמען פון אונדז אַלעמען? האָט ער געזאָגט: צו דיר, הויפטמאַן.

⁶ איז ער אויפגעשטאַנען, און ער איז אַרִיִּינגעגאַנגען אין הויז. און ער האָט אַרויפגעגאַסן דאָס אייל אויף זיין קאָפּ, און האָט צו

אים געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישׂראל: איך האָב דיך געזאָלבט פאַר אַ מלך איבער דעם פּאָלק פון גאָט, איבער ישׂראל. ⁷ און זאָלסט דערשלאָגן דאָס הויז פון אַחאָב דיין האַר, כדי איך זאָל זיך נוקם זיין פאַר דעם בלוט פון מיינע קנעכט די נביאים, און פאַר דעם בלוט פון אַלע קנעכט פון גאָט, פון אינבלס האַנט. ⁸ און דאָס גאַנצע הויז פון אַחאָב זאָל אונטערגיין; און איך וועל פאַרשניידן פון אַחאָבן יעטוועדער מאַנספאַרשויך, און קינד און קייט, צווישן ישׂראל. ⁹ און איך וועל מאַכן דאָס הויז פון אַחאָב אַזוי ווי דאָס הויז פון יִרְבֵּעַם דעם זון פון נבִטָן, און אַזוי ווי דאָס הויז פון בַּעֲשָׂאָ דעם זון פון אַחִיָּהוּ. ¹⁰ און די הינט וועלן עסן אינבלען אין דעם שטיק לאַנד פון יזְרְעֵאל, און קיין באַגרעבער וועט ניט זיין.

און ער האָט געעפנט די טיר, און איז אַנטלאָפֿן.

¹¹ און יהוה איז אַרויסגעגאַנגען צו די קנעכט פון זיין האַר; האָט מען צו אים געזאָגט: איז פּריד? וועגן וואָס איז דער דאָזיקער משוגענער געקומען צו דיר? האָט ער צו זיי געזאָגט: איר קענט דאָך דעם מאַן און זיין רעדן. ¹² האָבן זיי געזאָגט: אַ ליגן! דערצייל אונדז אַקאַרשט. האָט ער געזאָגט: אַזוי און אַזוי האָט ער גערעדט צו מיר, אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: איך האָב דיך געזאָלבט פאַר אַ מלך איבער ישׂראל.

¹³ האָבן זיי געאַיילט און גענומען איטלאַכער זיין בגד, און אונטערגעלייגט אונטער אים אויף דער אויבערשטער טרעפּ, און זיי האָבן געבלאָזן אין שופּר, און געזאָגט: יהוה איז מלך! ¹⁴ אַזוי האָט יהוה דער זון פון יהושֶׁפֿט דעם זון פון נְמִשִּׁין געמאַכט אַ בונט אויף יוֹרְמֵען.—און יוֹרְם האָט געהאַט געהיט רְמוֹת־גִּלְעָד פון חַזְאֵל דעם מלך פון אַרְם, ער און גאַנץ ישׂראל. ¹⁵ און דער מלך יהוֹרְם האָט זיך אומגעקערט זיך צו היילן אין יזְרְעֵאל פון די ווונדן וואָס די אַרְמִים האָבן אים פאַרווונדט,

¹¹ אין טעקסט: מִשְׁחִין בְּקִיר.

ווען ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט חנָאַל דעם מלך פון אַרם.—
און יהוא האָט געזאָגט: אויב דאָס איז אַייער ווילן, זאָל ניט אַרויס
אַן אַנטרוגענער פון שטאָט צו גיין אָנזאָגן אין יזרעאל.

¹⁶און יהוא האָט זיך געזעצט אויף אַ רייטוואָגן, און איז
אָוועק קיין יזרעאל, ווייל יוֹרם איז דאָרטן געלעגן. און אַחזְיָהוּ
דער מלך פון יהודה האָט אַראָפּגענידערט צו זען יוֹרמען.

¹⁷און דער וועכטער איז געשטאַנען אויף דעם טורעם אין
יזרעאל, און ער האָט געזען די מחנה פון יהואן ביי זיין אָנקומען.
האָט ער געזאָגט: אַ מחנה זע איך. האָט יהוֹרם געזאָגט: נעם
אַ רייטער און שיק זיי אַנטקעגן, און זאָל ער זאָגן: איז פריד?

¹⁸איז דער רייטער אויפן פערד אָוועק אים אַנטקעגן, און
האָט געזאָגט: אַזוי האָט דער מלך געזאָגט: איז פריד? האָט יהוא
געזאָגט: וואָס קערסטו זיך אָן מיט פריד? דריי זיך אויס הינטען
מיר.

האָט דער וועכטער אָנגעזאָגט אַזוי צו זאָגן: דער שליח איז
אָנגעקומען ביז זיי, אָבער ער קערט זיך ניט צוריק.

¹⁹האָט ער געשיקט אַ צווייטן רייטער אויף אַ פערד. און
ער איז געקומען צו זיי, און האָט געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט דער
מלך: איז פריד? האָט יהוא געזאָגט: וואָס קערסטו זיך אָן מיט
פריד? דריי זיך אויס הינטער מיר.

²⁰האָט דער וועכטער אָנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן: ער איז
אָנגעקומען ביז צו זיי, אָבער ער קערט זיך ניט צוריק. און דאָס
טרייבן איז אַזוי ווי דאָס טרייבן פון יהוא דעם זון פון נמשין,
וואָרום ער טרייבט משוגענער ווייז.

²¹האָט יהוֹרם געזאָגט: שפּאַן איין. האָט מען אַיינגעשפּאַנט
זיין רייטוואָגן, און יהוֹרם דער מלך פון ישראל און אַחזְיָהוּ דער
מלך פון יהודה זיינען אַרויס איטלאַכער אין זיין רייטוואָגן, און

זיינען אַרויס אַנטקעגן יְהוואַן, און האָבן אים געטראָפֿן אין דעם שטיק לאַנד פֿון נְבוֹת דעם יזרעאָלי.

²² און עס איז געווען, ווי יהוֹרָם האָט געזען יְהוואַן, אַזוי האָט ער געזאָגט: איז פֿריד, יְהוואַ? האָט ער געענטפֿערט: וואָס פֿאַר פֿריד, בײַ די זנותן פֿון דײַן מוטער אינבלען און אירע פֿיל כִּישׁוּפֿן?

²³ האָט יהוֹרָם פֿאַרקירעוועט זיינע הענט, און איז אַנטלאָפֿן, און ער האָט געזאָגט צו אַחזִיָּהוּן: באַטרוג, אַחזִיָּהוּ!

²⁴ און יְהוואַ האָט אָנגעצויגן מיט זײַן האַנט דעם בויגן, און האָט געטראָפֿן יהוֹרָמען צווישן זיינע אַרעמס, און די פֿייל איז אים אַרויסגעגאַנגען דורכן האַרצן, און ער האָט זיך אַראָפֿ־געלאָזן אין זײַן רײטוואָגן. ²⁵ האָט ער געזאָגט צו בְּדַקָּר זײַן עלצטן: נעם, וואַרף אים אַוועק אין דעם שטיק פֿעלד פֿון נְבוֹת דעם יזרעאָלי. וואַרום געדענק ווי איך און דו זיינען געריטן באַנאַנד הינטער זײַן פֿאַטער אַחֲאָבן, און גאָט האָט אויפֿגעהויבן אויף אים דידאָזיקע נבואה: ²⁶ פֿאַרוואָר, איך האָב נעכטן געזען דאָס בלוט פֿון נְבוֹתן, און דאָס בלוט פֿון זיינע קינדער, זאָגט גאָט, און איך וועל דיר אָפֿצאָלן אין דעמדאָזיקן שטיק לאַנד, זאָגט גאָט. און אַצונד נעם, וואַרף אים אַוועק אין דעם שטיק לאַנד, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון גאָט.

²⁷ און ווי אַחזִיָּהוּ דער מלך פֿון יהודה האָט דערזען, אַזוי איז ער אַנטלאָפֿן דורך דעם גאַרטנהויז. אָבער יְהוואַ האָט אים נאָכגעיאָגט, און האָט געזאָגט: שלאָגט אים אויך אויפֿן רײט־וואָגן. (און זײַ האָבן אים געשלאָגן) אויף דעם אַרויפֿגאַנג פֿון גור וואָס לעבן יבֿלָעם. און ער איז אַנטלאָפֿן קײַן מַגְדוֹ, און איז דאָרטן געשטאָרבן. ²⁸ און זיינע קנעכט האָבן אים געבראַכט צופֿירן קײַן ירושָׁלַיִם, און האָבן אים באַגראָבן אין זײַן קבר לעבן זיינע עלטערן אין דודס־שטאָט.

²⁹און אין עלפטן יאָר פון יוֹרם דעם זון פון אַחָאָבן איז אַחֻזָה געוואָרן מלך איבער יהודה.

³⁰און זײַנדיג איז געקומען קיין יזְרְעָאל. און אינבל האָט דערהערט, און זי האָט אַרויפגעטאָן פאַרב אויף אירע אויגן, און האָט פאַרפּוצט איר קאַפּ, און אַרויסגעקוקט דורכן פענצטער. ³¹און ווי זײַנדיג איז אַרײַנגעקומען אין טויער, אַזוי האָט זי געזאָגט: וואָס מאַכט זמריי דער מערדער פון זיין האַר?

³²האָט ער אויפגעהויבן זיין פנים צום פענצטער, און האָט געזאָגט: ווער איז מיט מיר, ווער? האָבן אַרויסגעקוקט צו אים צוויי דריי הויפדינער. ³³האָט ער געזאָגט: שלײַדערט זי אַראָפּ. און זיי האָבן זי אַראָפּגעשלײַדערט; און פון איר בלוט האָט אַרויפגעשפּריצט אויף דער וואַנט און אויף די פּערד. און מע האָט זי צעטרעטן.

³⁴און ער איז אַרײַנגעגאַנגען, און האָט געגעסן און געטרונקען, און ער האָט געזאָגט: באַשטאַט, איך בעט אײך, די דאָזיקע פאַר-שאַלטענע, און באַגראָבט זי, וואָרום אַ מלכס טאַכטער איז זי. ³⁵זײַנען זיי געגאַנגען זי באַגראָבן, אָבער זיי האָבן מער פון איר ניט געפונען, ווי בלויז דעם שאַרבן, און די פיס, און די האַנט-פלעכן. ³⁶האָבן זיי זיך אומגעקערט, און האָבן אים דערצײלט. האָט ער געזאָגט: דאָס איז דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער האָט גערעדט דורך זיין קנעכט אַלְיָהוּ דעם תּשׁבִי, אַזוי צו זאָגן: אין דעם שטיק לאַנד פון יזְרְעָאל וועלן די הינט עסן דאָס פלייש פון אינבלען. ³⁷און דער טויטער לײב פון אינבלען וועט זיין אויפן שטיק לאַנד פון יזְרְעָאל אַזוי ווי מיסט אויפן פרייען פּעלד, אַז מע וועט ניט קענען זאָגן: דאָס איז אינבל.

י' און אַחָאָב האָט געהאַט זיבעציק זין אין שומרון. האָט זײַנדיג געשריבן בריוו, און האָט געשיקט קיין שומרון צו די

האַרן פון יזרעאל, די עלטסטע, און צו די וואָס זיינען געווען דערציער ביי אַחאַבן, אַזוי צו זאַגן: ² און אַצונד, ווי עס קומט צו אײך דערדאָזיקער בריוו, אַזוי ווי ביי אײך זיינען די זין פון אײער האַר, און ביי אײך זיינען דאָ רייטוועגן און פערד, און אַ פעסטונגשטאַט און וואַפן. ³ וואַלט איר זען דעם בעסטן און גלייכסטן פון אײער האַרס זין, און אַרױפּזעצן אױף זיין פּאָטערס טראָן; און האַלט מלחמה פאַר אײער האַרס הויז.

⁴ האָבן זיי זייער שטאַרק מורא געקריגן, און זיי האָבן געזאָגט: אַט זיינען די צוויי מלכים ניט באַשטאַנען פאַר אים, און ווי וועלן מיר באַשטיין?

⁵ און דער וואָס איבער דעם פּאַלאַץ, און דער וואָס איבער דער שטאַט, און די עלטסטע, און די דערציער, האָבן געשיקט צו יהואן, אַזוי צו זאַגן: דיינע קנעכט זיינען מיר, און אַלץ וואָס דו וועסט אונדז זאַגן, וועלן מיר טאָן. מיר וועלן קיינעם ניט מאַכן פאַר אַ מלך. וואָס איז גוט אין דיינע אויגן, טו.

⁶ האָט ער געשריבן צו זיי אַ בריוו אַ צווייט מאָל, אַזוי צו זאַגן: אויב איר זייט מיט מיר, און איר ווילט צוהערן צו מיין קול, נעמט די קעפּ פון די מאַנספּאַרשוינען, אײער האַרס זין, און קומט צו מיר מאַרגן אַרום דער צייט קיין יזרעאל.

און די זין פון מלך, זיבעציק פאַרשוין, זיינען געווען ביי די גרויסע לייט פון דער שטאַט, וואָס האָבן זיי אויפגעצויגן. ⁷ און עס איז געווען, ווי דער בריוו איז אָנגעקומען צו זיי, אַזוי האָבן זיי גענומען די זין פון מלך, און זיי געשאַכטן, זיבעציק פאַרשוין; און זיי האָבן אַריינגעטאַן זייערע קעפּ אין קערב, און אוועק געשיקט צו אים קיין יזרעאל.

⁸ איז געקומען אַ שליח, און האָט אים אָנגעזאָגט, אַזוי צו זאַגן: מע האָט געבראַכט די קעפּ פון דעם מלכס זין. האָט ער

געזאָגט: מאַכט זיי אין צוויי הויפנס ביים איינגאַנג פון טויער, ביז אין דער פרי.

⁹און עס איז געווען אין דער פרי, איז ער אַרויסגעגאַנגען, און האָט זיך אַוועקגעשטעלט, און האָט געזאָגט צום גאַנצן פּאָלק, איר זייט אומשולדיק; אָט האָב איך געמאַכט אַ בונט אַקעגן מיין האַר, און האָב אים געהרגעט. אָבער ווער האָט דערשלאָגן אַלע די דאָזיקע? ¹⁰זייט וויסן דען, אַז גאַרנישט וועט פּאַלן צו דער ערד פון דעם וואָרט פון גאָט וואָס גאָט האָט גערעדט אויף דעם הויז פון אַחאַב; און גאָט האָט געטאָן וואָס ער האָט גערעדט דורך זיין קנעכט אַליהוּן.

¹¹און יהוא האָט דערשלאָגן אַלע וואָס זיינען געבליבן פון אַחאַבס הויז אין זורעאל, און אַלע זיינע גרויסע לייט, און זיינע גוטע פריינט, און זיינע כהנים, ביז ער האָט ניט געלאָזן פון אים אַן איבער בלייב.

¹²און ער איז אויפגעשטאַנען און איז אַוועק, און איז געגאַנגען קיין שומרון. ווי ער איז ביים שערהויז פון די פּאַסטוכער אונטעררוועגנס, ¹³אזוי האָט יהוא אָנגעראַפן די ברידער פון אַחזיהו דעם מלך פון יהודה, און ער האָט געזאָגט: ווער זייט איר? האָבן זיי געזאָגט: די ברידער פון אַחזיהו זיינען מיר, און מיר האָבן אַראָפּגענידערט [צו פרעגן] אויף דעם פריד פון די קינדער פון מלך און די קינדער פון דער מוטער-מלכה.

¹⁴האָט ער געזאָגט: כאַפּט זיי לעבעדיקערהייט. און מע האָט זיי געכאַפּט לעבעדיקערהייט, און זיי געשאַכטן ביי דער גרוב פון דעם שערהויז, צוויי און פערציק מאָן. און ער האָט קיינעם פון זיי ניט איבערגעלאָזט.

¹⁵און ווי ער איז אַוועקגעגאַנגען פון דאָרטן, אזוי האָט ער אָנגעראַפן יהונָדָב דעם זון פון רַכְבֵּן אים אַנטקעגן. האָט ער אים באַגריסט, און האָט צו אים געזאָגט: איז דיין האַרץ

אויפריכטיק, אזוי ווי מײן האַרץ איז צו דיין האַרצן? האָט יהוֹנָדָב געזאָגט: יאָ. [והאָט יְהוָה געזאָגט:] אויב יאָ, גיב דיין האַנט. האָט ער געגעבן זײן האַנט; און ער האָט אים אַרויפ־גענומען צו זיך אויפן רײטוואָגן. ¹⁶און ער האָט געזאָגט: קום מיט מיר, און זע ווי איך נעם זיך אָן פֿון גאָטס וועגן. און מע האָט אים געפירט אין זײן רײטוואָגן.

¹⁷און ער איז געקומען קײן שומרון, און האָט דערשלאָגן אַלע וואָס זײנען געבליבן פֿון אַחאַבן אין שומרון, ביז ער האָט אים פֿאַרטיליגט; אזוי ווי דאָס וואָרט פֿון גאָט וואָס ער האָט גערעדט צו אַלְהֵהוּן.

¹⁸און יְהוָה האָט אײנגעזאַמלט דאָס גאַנצע פֿאָלק, און האָט צו זיי געזאָגט: אַחאַב האָט געדינט בַּעַל אַ ביסל, יְהוָה וועט אים דינען פֿיל. ¹⁹און אַצוֹנָד, רופֿט צו מיר אַלע נביאים פֿון בַּעַל, אַלע זײנע דינער, און אַלע זײנע פֿהנים; קײנער זאָל ניט פעלן; וואָרום אַ גרויסע אָפּפּערשלאַכטונג צו בַּעַל איז בײַ מיר. קײנער וואָס וועט פעלן, וועט ניט בלייבן לעבן.

און יְהוָה האָט דאָס געטאָן מיט באַטרוג, כּדי אונטער־צוברענגען די דינער פֿון בַּעַל.

²⁰און יְהוָה האָט געזאָגט: הײליקט אַן אײנוואַמלונג צו בַּעַל. האָבן זיי עס אויסגערופֿן. ²¹און יְהוָה האָט געשיקט אין גאַנץ ישׂראל, און אַלע דינער פֿון בַּעַל זײנען געקומען, און עס איז ניט געבליבן אַ מענטש וואָס איז ניט געקומען. און זיי זײנען אַרײַנגעגאַנגען אין הויז פֿון בַּעַל; און דאָס הויז פֿון בַּעַל איז געוואָרן אָנגעפֿילט פֿון עק צו עק.

²²האָט ער געזאָגט צו דעם מאַן וואָס איבער דער קלײדער־קאַמער: גיב אַרויס מלבושים צו אַלע דינער פֿון בַּעַל. און ער האָט זיי אַרויסגעגעבן די מלבושים.

²³און יְהוָה איז אַרײַנגעגאַנגען מיט יהוֹנָדָב דעם זון פֿון רַכָּבָן

אין הוויז פון בעל, און ער האָט געוואָגט צו די דינער פון בעל: זוכט נאָך און זעט, אַז דאָ זאָל ניט זיין מיט אַיך פון די קנעכט פון יהוה, נאָר בלויו בעל־דינער אַליין. ²⁴און זיי זיינען אַרייַר געגאַנגען צו מאַכן שלאַכטאַפּפּער און בראַנדאַפּפּער.

און יהוה האָט זיך געשטעלט דרויסן אַכציק מאָן, און אַנגעוואָגט: אויב עמיצער וועט אַנטרוגען ווערן פון די מענטשן וואָס איך גיב איבער אויף אַייערע הענט, איז זיין נפש פאַר יענעם נפש.

²⁵און עס איז געווען, ווי ער האָט געענדיקט מאַכן דאָס בראַנדאַפּפּער, אַזוי האָט יהוה געוואָגט צו די לויפּערס און צו די הויפּטלייט: גייט אַריין דערשלאָגט זיי; קיינער זאָל ניט אַרויס. האָבן זיי זיי דערשלאָגן מיטן שאַרף פון שווערד; און די לויפּערס און די הויפּטלייט האָבן זיי אַרויסגעוואָרפן, און זיינען אַוועקגעגאַנגען צו דער שטאָט פון בעלס הויז. ²⁶און זיי האָבן אַרויסגענומען די זיילשטיינער פון בעלס הויז, און זיי פאַר־ברענט. ²⁷און זיי האָבן צעבראַכן דעם זיילשטיין פון בעל, און האָבן צעבראַכן דאָס הויז פון בעל, און האָבן עס געמאַכט פאַר אַפּטריטן ביז אויף היינטיקן טאָג.

²⁸און יהוה האָט פאַרטיליגט בעל פון ישראל. ²⁹אַבער פון די זינד פון יָרבעם דעם זון פון נבֿטן, מיט וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל, פון הינטער זיי האָט זיך יהוה ניט אַפּגעקערט—פון די גילדערנע קעלבער וואָס אין בית־אֵל און וואָס אין דָן.

³⁰און גאָט האָט געוואָגט צו יהואַן: ווייל דו האָסט זיך גוט באַגאַנגען צו טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין מיינע אויגן—געטאָן צו אַחאַבס הויז אַזוי ווי אַלץ וואָס אין מיין האַרצן, וועלן דיר קינדער פון פירטן דורך זיצן אויף דעם טראָן פון ישראל.

³¹אַבער יהוה האָט ניט געהיט צו גיין אין דער תּוֹרָה פון

יהוה דעם גאָט פון ישראל מיט זיין גאַנצן האַרצן; ער האָט זיך
ניט אָפּגעקערט פון די זינד פון יִרְבֶּעֲמֶען, וואָס ער האָט
געמאַכט זינדיקן ישראל.

³²אין יענע טעג האָט גאָט אָנגעהויבן אָפּצוהאַקן פון ישראל.
און חֲנָאֵל האָט זיי געשלאָגן אין גאַנצן געמאַרק פון ישראל: ³³פון
ירדן צו זונאוּיפּגאַנג, דאָס גאַנצע לאַנד גלָעַד, די גְּדִים, און די
ראַויבִּנים, און די מְנָשִׁים, פון עַרוּעַר וואָס ביים טאָל אַרְנוֹן—
גלָעַד און בְּשֵׁן.

³⁴און די איבעריקע זאָכן וועגן יְהוואָן, און אֵלֶּךְ וואָס ער
האָט געטאָן, און זיין גאַנצע גבורהשאַפּט, דאָס איז שוין
באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון
ישראל.

³⁵און יהוא האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע
האָט אים באַגראָבן אין שומרון. און זיין זון יהואָחז איז געוואָרן
מלך אויף זיין אָרט. און די טעג וואָס יהוא האָט געקיניגט
איבער ישראל אין שומרון, זיינען געווען אַכט און צוואַנציג
יאָר.

יא און ווי עתלִיהוּן די מוטער פון אַחַזְיָהוּן האָט געזען אַז איר
זון איז טויט, אַזוי איז זי אויפגעשטאַנען, און האָט אומד
געבראַכט דעם גאַנצן קיניגלאַכן אָפּשטאַם. ²האָט יהוֹשֶׁבֶע די
טאָכטער פון מלך יוֹרָם, אַחַזְיָהס שוועסטער, גענומען יואָש דעם
זון פון אַחַזְיָהוּן, און האָט אים אַרויסגעגנבעט פון צווישן דעם
מלכס קינדער וואָס האָבן געזאָלט געטייט ווערן, אים און זיין
אַם, אין אַ שלאָפּקאַמער; און מע האָט אים באַהאַלטן פון
עַתלִיהוּן, און ער איז ניט געטייט געוואָרן. ³און ער איז געווען
באַהאַלטן ביי איר אין הויז פון גאָט זעקס יאָר. און עַתלִיהוּן
האָט געקיניגט איבערן לאַנד.

4 און אויפן זיבעטן יאָר האָט יהוֹדָע געשיקט און האָט
 גענומען די הויפטלייט איבער די הונדערטן, פון די כָּרִים און
 פון די לויפערס, און ער האָט זיי געבראַכט צו זיך אין הויז פון
 גאָט, און ער האָט מיט זיי געשלאָסן אַ בונד, און האָט זיי
 באַשוואַרן אין הויז פון גאָט, און זיי געוווּן דעם מלכס זון. 5 און
 ער האָט זיי באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז די זאַך וואָס איר
 זאָלט טאָן: אַ דריטל פון אַיך, די וואָס קומען אַריין שבת און
 היטן די היטונג פון דעם מלכס הויז—6 נאָך אַ דריטל איז געווען
 ביים טויער סור, און אַ דריטל ביים טויער הינטער די
 לויפערס—זאָלט היטן די היטונג פון פּאַלאַץ פאַר אַן אָפּצאַם.
 7 און צוויי טיילן פון אַיך, אַלע וואָס גייען אַרויס שבת, זאָלן
 היטן די היטונג פון גאָטס הויז אַרום דעם מלך. 8 און איר זאָלט
 אַרומרינגלען דעם מלך רונד אַרום, איטלאַכער מיט זיינע וואָפֿן
 אין זיין האַנט. און ווער עס קומט אַריין אין די רייען, זאָל
 געטייט ווערן. און זייט מיט דעם מלך ביי זיין אַרויסגיין און
 ביי זיין אַריינגיין.

9 האָבן די הויפטלייט פון די הונדערטן געטאָן אַזוי ווי אַלץ
 וואָס יהוֹדָע דער כֹּהֵן האָט באַפוילן, און זיי האָבן גענומען
 איטלאַכער זיינע מענטשן, די וואָס קומען אַריין שבת, מיט די
 וואָס גייען אַרויס שבת, און זיי זיינען געקומען צו יהוֹדָע דעם
 כֹּהֵן. 10 און דער כֹּהֵן האָט געגעבן די הויפטלייט פון די
 הונדערטן די שפּיון און די שילדן וואָס פון מלך דוד, וואָס אין
 הויז פון גאָט. 11 און די לויפערס האָבן זיך געשטעלט
 איטלאַכער מיט זיינע וואָפֿן אין זיין האַנט, פון דער רעכטער
 זייט פון הויז ביז דער לינקער זייט פון הויז, ביים מוּבַח, און
 ביים הויז, לעבן מלך רונד אַרום. 12 און ער האָט אַרויסגעפירט
 דעם מלכס זון, און האָט אָנגעטאָן אויף אים די קרוין און די
 [קייניגלאַכע] צייכנס; און זיי האָבן אים געמאַכט פאַר אַ מלך,

און האָבן אים געזאָלבט; און זיי האָבן געקלאַפּט די הענט, און געזאָגט: לעבן זאָל דער מלך!

¹³ און עתלִיה האָט געהערט דעם קול פון די לויפערס און דעם פּאָלק, און זי איז געקומען צו דעם פּאָלק אין הויז פון גאָט. ¹⁴ און זי האָט געזען, ערשט דער מלך שטייט אויף דער בימה, אַזוי ווי דער שטייגער, און די האָרן און די טרומייטערערס לעבן מלך, און דאָס גאַנצע פּאָלק פון לאַנד פרייט זיך, און בלאָזט אין טרומייטן; האָט עתלִיה צעריסן אירע קליידער, און האָט אויסגערופן: אַ בונט! אַ בונט!

¹⁵ האָט יהוֹדָע דער כהן באַפוילן די הויפטלייט פון די הונדערטן, די אויפזעער פון חיל, און ער האָט צו זיי געזאָגט: פירט זי אַרויס ביז אינעווייניק פון די רייען; און דעם וואָס גייט איר נאָך, טייט מיטן שווערד. וואָרום דער כהן האָט געזאָגט: זי זאָל ניט געטייט ווערן אין הויז פון גאָט.

¹⁶ האָבן זיי געמאַכט פאַר איר אָרט, און זי איז אַריינגעגאַנגען דורך דעם פערדאָיינגאַנג אין מלכס הויז, און איז דאָרטן געטייט געוואָרן.

¹⁷ און יהוֹדָע האָט געשלאָסן אַ בונד צווישן יהוה און צווישן דעם מלך און דעם פּאָלק, צו זיין דאָס פּאָלק פון יהוה; אויך צווישן דעם מלך און צווישן דעם פּאָלק. ¹⁸ און דאָס גאַנצע פּאָלק פון לאַנד איז אַריינגעגאַנגען אין הויז פון בַּעַל, און זיי האָבן עס אַיינגעוואָרפן; זיינע מזבחות און זיינע בילדער האָבן זיי גוט צעבראַכן, און מִתָּן דעם כהן פון בַּעַל האָבן זיי געהרגעט פאַר די מזבחות.

און דער כהן פון האָט געמאַכט אויפזעער איבער דעם הויז פון גאָט. ¹⁹ און ער האָט גענומען די הויפטלייט פון די הונדערטן, און די כָּרִים, און די לויפערס, און דאָס גאַנצע פּאָלק פון לאַנד, און זיי האָבן אַראָפּגעבראַכט דעם מלך פון

גאָטס הויז, און זיי זיינען אַרײַנגעגאַנגען דורך דעם טויער פון די לויפערס אין מלכס הויז. און ער האָט זיך געזעצט אויפן טראָן פון די מלכים. ²⁰און דאָס גאַנצע פּאָלק פון לאַנד האָט זיך געפרייט, און די שטאָט איז געווען רואיק. און עתלִהֶון האָבן זיי געטייט מיטן שווערד אין מלכס הויז.

יב ¹זיבן יאָר איז יהוֹאָש אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך. ²אין זיבעטן יאָר פון יהואן איז יהוֹאָש געוואָרן מלך, און פערציק יאָר האָט ער געקייניגט אין ירושָׁלַם, און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען צבִיה פון באַר־שֶׁבַע.

³און יהוֹאָש האָט געטאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט אַלע זיינע טעג, אַזוי ווי יהוֹדֵד ער פֿהן האָט אים געלערנט. ⁴נאָר די בָּמוֹת זיינען ניט אָפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פּאָלק האָט נאָך אַלץ געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָּמוֹת. ⁵און יהוֹאָש האָט געזאָגט צו די פֿהנים: אַלדאָס געהייליקטע זילבער וואָס ווערט געבראַכט אין גאָטס הויז אין גאַנצבאַרן געלט, דאָס געלט פֿאַר נפשות לויט איטלאַכנס אָפּשאַצונג, אַלדאָס געלט וואָס עמיצן קומט אַרויף אויפן האַרצן צו ברענגען אין הויז פון גאָט, ⁶זאָלן די פֿהנים נעמען פֿאַר זיך, איטלאַכער פון זיין געבער; און זיי זאָלן פֿאַרריכטן די צעבראַכענע ערטער פון הויז, וווּ נאָר אַ צעבראַכענער אָרט וועט זיך דאָרטן געפינען.

⁷אַבער עס איז געווען אין דריי און צוואַנציקסטן יאָר פון מלך יהוֹאָש, האָבן די פֿהנים נאָך ניט געהאַט פֿאַרריכט די צעבראַכענע ערטער פון הויז. ⁸האָט דער מלך יהוֹאָש גערופן יהוֹדֵד דעם פֿהן, און די אַנדערע פֿהנים, און ער האָט צו זיי געזאָגט: פֿאַרוואָס פֿאַרריכט איר ניט די צעבראַכענע ערטער פון הויז? און אַצונד, זאָלט איר מער ניט נעמען קיין געלט פון

אִיעֶרַע גַּעבֶּער, נִיעֶרַט אויף די צעבראַכענע ערטער פון הויז
זאָלט איר עס אָפּגעבן.

⁹האַבן די כּהנים אַייגעוויליקט, ניט צו נעמען דאָס געלט
פון דעם פּאַלק, און ניט צו פּאַרריכטן די צעבראַכענע ערטער
פון הויז.

¹⁰און יהוידע דער כּהן האָט גענומען אַ קאַסטן, און האָט
אויסגעשניטן אַ לאַך אין זיין טירל, און האָט אים אַוועק-
געשטעלט לעבן מזבח, אויף דער רעכטער זייט ווי מע קומט
אַרײַן אין הויז פון גאָט; און אַהין פּלעגן די כּהנים וואָס היטן די
שוועל, אַרײַנטאָן דאָס גאַנצע געלט וואָס איז געבראַכט געוואָרן
אין הויז פון גאָט. ¹¹און עס איז געווען, ווי זײ האָבן געזען אַז
אין קאַסטן איז דאָ פיל געלט, אַזוי איז אַרויפגעקומען דער
שרײַבער פון מלך, און דער כּהן־גדול, און זײ האָבן אַײַנד
געבונדן און איבערגעצײלט דאָס געלט וואָס האָט זיך געפונען
אין הויז פון גאָט. ¹²און זײ פּלעגן איבערגעבן דאָס אויס-
געצײלטע געלט אין די הענט פון די ווערקמײַנסטערס וואָס
זײנען געווען געשטעלט איבער דעם הויז פון גאָט; און זײ האָבן
עס אויסגעצאָלט צו די האַלצמײַנסטערס און צו די בוי-
מײַנסטערס וואָס האָבן געאַרבעט אין הויז פון גאָט, ¹³און צו די
מויערער, און צו די שטיינהעקער, און אויף צו קויפן האַלץ און
געהאַקטע שטיינער, צו פּאַרריכטן די צעבראַכענע ערטער
פון גאָטס הויז, און אויף אַלץ וואָס איז אַוועקגעאַנגען אויפן
הויז, צום פּאַרריכטן.

¹⁴אַבער קיין זילבערנע בעקנס, שנייצמעסערס, שפרענג-
בעקנס, טרומײַטן, קיין שום גילדערנע כלי און זילבערנע כלי,
פּלעגט ניט געמאַכט ווערן פאַר דעם הויז פון גאָט פון דעם
געלט וואָס איז געבראַכט געוואָרן אין הויז פון גאָט. ¹⁵נײַערט
צו די ווערקמײַנסטערס פּלעגט מען עס געבן, און זײ פּלעגן

דערמיט פֿאַרריכטן דאָס הויז פון גאָט. ¹⁶און מע פלעגט זיך ניט רעכענן מיט די מענטשן וואָס מע פלעגט געבן דאָס געלט אויף זייער האַנט, אויף צו געבן צו די בעל-מלאַכהס, נייערט אויף נאמנות האָבן זיי געאַרבעט.

¹⁷דאָס געלט פון שולדאָפּפער און דאָס געלט פון זינד-אָפּפער פלעגט ניט געבראַכט ווערן אין הויז פון גאָט; דאָס פלעגט געהערן צו די כהנים.

¹⁸דענסמאָל איז אַרויפגעאַנגען חנאָל דער מלך פון אַרם, און האָט געהאַלטן מלחמה אויף גת, און האָט זי באַצווונגען. און חנאָל האָט געקערט זיין פנים אַרויפצוגיין אויף ירושלים.

¹⁹האָט יהואָש דער מלך פון יהודה גענומען אַלע הייליקע זאַכן וואָס יהושפֿט, און יהורם, און אחזיהו, זיינע עלטערן, די מלכים פון יהודה, האָבן געהייליקט, און זיינע אייגענע געהייליקטע זאַכן, און דאָס גאַנצע גאַלד וואָס האָט זיך געפונען אין די שאַצקאַמערן פון גאָטס הויז און פון מלכס הויז, און ער האָט עס אַוועקגעשיקט צו חנאָל דעם מלך פון אַרם. און ער האָט אָפּגעצויגן פון ירושלים.

²⁰און די איבעריקע זאַכן וועגן יואָשן, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייט-געשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

²¹און זיינע קנעכט זיינען אויפגעשטאַנען און האָבן געבונטעוועט אַ בונט, און האָבן דערשלאָגן יואָשן אין בית-מלוא, וואָס נידערט אַראָפּ צו סלא. ²²יונָכר דער זון פון שמעֶתן, און יהוֹנָד דער זון פון שומרון, זיינע קנעכט, האָבן אים געשלאָגן, און ער איז געשטאַרבן. און מע האָט אים באַגראָבן לעבן זיינע עלטערן אין דודס־שטאָט. און זיין זון אַמציָה איז געוואָרן מלך אויף זיין אַרט.

יג יאין דרײַ און צוואַנציקסטן יאָר פון יואָש דעם זון פון אַחזִיהוּן, דעם מלך פון יהודה, איז יהואָחז דער זון פון יהואן געוואָרן מלך איבער ישראל אין שומרון, און האָט געקיניגט זיבעצן יאָר. ² און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און איז געגאַנגען נאָך די זינד פון ירבעם דעם זון פון נבטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל; ער האָט זיך ניט אָפגעקערט דערפון. ³ און דער צאָרן פון גאָט האָט געגרימט אויף ישראל, און ער האָט זיי געגעבן אין דער האַנט פון חנאַל דעם מלך פון אַרם, און אין דער האַנט פון בְּךְ הַדָּד דעם זון פון חנאַלן, אַלע טעג.

⁴ האָט יהואָחז געבעטן צו גאָט, און גאָט האָט צוגעהערט צו אים, וואָרום ער האָט געזען די דריקונג פון ישראל, אַז דער מלך פון אַרם האָט זיי געדריקט—⁵ און גאָט האָט געגעבן ישראל אַ העלפער, און זיי זיינען אַרויס פון אונטער דער האַנט פון אַרם; און די קינדער פון ישראל זיינען געזעסן אין זייערע געצעלטן אַזוי ווי נעכטן־אייערנעכטן. ⁶ אָבער זיי האָבן זיך ניט אָפגעקערט פון די זינד פון דעם הויז פון ירבעמען, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל; זיי זיינען געגאַנגען דערין; און אויך די אַשרה איז געבליבן שטיין אין שומרון.—⁷ וואָרום ער האָט ניט איבערגעלאָן יהואָחז קיין מאַנשאַפט, נאָר בלויז פופציק רייטער, און צען רייטוועגן, און צען טויזנט פוסגייער. ווייל דער מלך פון אַרם האָט זיי אומגעבראַכט, און זיי געמאַכט אַזוי ווי שטויב צום טרעטן.

⁸ און די איבעריקע זאַכן וועגן יהואָחז, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, און זיין גבורהשאַפט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

⁹ און יהואָחז האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע

הָאָט אים באַגראָבן אין שומרון. און זיין זון יואָש איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

¹⁰ אין זיבן און דרייסיקסטן יאָר פון יואָש דעם מלך פון יהודה איז יהואָש דער זון פון יהואָחזן געוואָרן מלך איבער ישראל אין שומרון, [און האָט געקיניגט] זעכצן יאָר. ¹¹ און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט; ער האָט זיך ניט אָפגעקערט פון אַלע זינד פון יָרבעם דעם זון פון נבטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל; ער איז געגאַנגען דערין. ¹² און די איבעריקע זאַכן וועגן יואָש, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, און זיין גבורהשאַפט, ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט אַמציָה דעם מלך פון יהודה, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

¹³ און יואָש האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן; און יָרבעם האָט זיך געזעצט אויף זיין טראָן. און יואָש איז באַגראָבן געוואָרן אין שומרון לעבן די מלכים פון ישראל.

¹⁴ און אַלישע איז קראַנק געוואָרן אויף דער קראַנקשאַפט וואָס ער האָט געזאָלט פון איר שטאַרבן; און יואָש דער מלך פון ישראל האָט אַראָפגענידערט צו אים, און ער האָט געוויינט אויף זיין פנים, און האָט געזאָגט: פאַטער מיינער, פאַטער מיינער, רייטוועגן און רייטער פון ישראל!

¹⁵ האָט אַלישע צו אים געזאָגט: ברענג אַ בויגן און פיילן. האָט ער אים געבראַכט אַ בויגן און פיילן. ¹⁶ האָט ער געזאָגט צו דעם מלך פון ישראל: לייג אַרויף דיין האַנט אויפן בויגן. האָט ער אַרויפגעלייגט זיין האַנט, און אַלישע האָט אַרויפגעטאָן זיינע הענט אויף די הענט פון מלך. ¹⁷ און ער האָט געזאָגט: עפן דעם פענצטער צו מזרח; האָט ער געעפנט. האָט אַלישע געזאָגט: שים; און ער האָט געשאָסן. האָט ער געזאָגט: אַ פייל

פון ישועה פון גאָט, און אַ פּייל פון ישועה אַקעגן אַרם; און וועסט
שלאָגן אַרם אין אַפּק ביו צום פאַרלענדן.

¹⁸און ער האָט געוואָגט: נעם די פּיילן; און ער האָט זיי
גענומען. האָט ער געוואָגט צו דעם מלך פון ישראל: שלאָג אָן
דער ערד; און ער האָט געשלאָגן דריי מאָל און האָט זיך
אַפּגעשטעלט.

¹⁹האָט געצערנט אויף אים דער געטלאַכער מאַן, און האָט
געוואָגט: געוואָלט שלאָגן פינף אָדער זעקס מאָל; דענסמאָל
וואָלסטו געשלאָגן אַרם ביו צום פאַרלענדן; אָבער אַצונד
וועסטו נאָר דריי מאָל שלאָגן אַרם.

²⁰און אַלישע איז געשטאַרבן, און מע האָט אים באַגראָבן.
און באַנדעס פון מואָב פלעגן קומען אין לאַנד ביים אָנקום
פון יאָר. ²¹און עס איז געווען, מע באַגראָבט אזוי אַ מענטשן,
ערשט זיי דערזעען אַ באַנדע. האָבן זיי אַריינגעוואָרפן דעם
מאַן אין אַלישעס קבר. און דער מאַן האָט זיך געקייקלט
ביו ער האָט זיך אָנגערירט אָן אַלישעס ביינער, און איז
לעבעדיק געוואָרן, און האָט זיך געשטעלט אויף זיינע פיס.

²²און חנאָל דער מלך פון אַרם האָט געדריקט ישראל אַלע
טעג פון יהוואַחזן. ²³אָבער גאָט האָט זיי געלייטזעליקט און
זיך דערבאַרימט אויף זיי, און האָט זיך צוגעקערט צו זיי פון
וועגן זיין בונד מיט אַברהם, יצחק, און יעקב, און ער האָט זיי
ניט געוואָלט אומברענגען, און האָט זיי ניט אַוועקגעוואָרפן פון
זיין פנים ביו אַצונד.

²⁴און חנאָל דער מלך פון אַרם איז געשטאַרבן, און זיין
זון בְּדַהַד איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

²⁵און יהוואַש דער זון פון יהוואַחזן האָט צוריקגעקערט פון
דער האַנט פון בְּדַהַד דעם זון פון חנאָלן די שטעט וואָס ער

הָאָט געהאַט צוגענומען פון דער האַנט פון זיין פּאָטער יהוֹאָחָז
אין מלחמה. דריי מאָל האָט אים יואָש געשלאָגן, און האָט
צוריקגעקערט די שטעט פון ישראל.

יך¹ אין צווייטן יאָר פון יואָש דעם זון פון יואָחָז, דעם מלך
פון ישראל, איז אַמְצִיָהוּ דער זון פון יואָש דעם מלך פון
יהודה געוואָרן מלך. ²פִּינֵף און צוואַנציק יאָר איז ער אַלט
געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און ניין און צוואַנציק יאָר האָט
ער געקניגט אין ירוּשָׁלַיִם. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז
געווען יהוֹעֲדָן פון ירוּשָׁלַיִם. ³און ער האָט געטאָן וואָס איז
רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט, אָבער ניט אַזוי ווי זיין
פאָטער דוד; ער האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס זיין פּאָטער
יואָש האָט געטאָן. ⁴נאָר די בָּמוֹת זיינען ניט אָפּגעטאָן געוואָרן;
דאָס פּאָלק האָט נאָך אַלץ געשלאַכט און גערייכערט אויף די
בָּמוֹת.

⁵און עס איז געווען, ווי די מלוכה איז געווען באַפעסטיקט
אין זיין האַנט, אַזוי האָט ער דערשלאָגן זיינע קנעכט וואָס האָבן
דערשלאָגן זיין פּאָטער דעם מלך. ⁶אָבער די קינדער פון די
דערשלעגער האָט ער ניט געטייט, אַזוי ווי עס שטייט געשריבן
אין בוך פון תּוֹרַת־מֹשֶׁה, וואָס גאָט האָט באַפוילן, אַזוי צו זאָגן:
פּאָטערס זאָלן ניט געטייט ווערן פאַר קינדער, און קינדער
זאָלן ניט געטייט ווערן פאַר פּאָטערס; ניערט יעטוועדער פאַר
זיין זינד זאָל געטייט ווערן.

⁷ער האָט געשלאָגן פון אָדום אין טאַל פון זאַלץ צען טויזנט,
און אַיינגענומען סְלֵע אין מלחמה, און גערופן איר נאָמען יְקַתְאֵל
[ווי זי הייסט] ביז אויף היינטיקן טאָג.

⁸דענסמאָל האָט אַמְצִיָהּ געשיקט שלוחים צו יהוֹאָש דעם
זון פון יהוֹאָחָז דעם זון פון יהואן, דעם מלך פון ישראל, אַזוי
צו זאָגן: קום לאַמיר זיך אַנקוקן אין פנים.

⁹הָאָט יְהוֹאָשׁ דַּעַר מַלְכֵּי פּוֹן יִשְׂרָאֵל גַּעשִׁיקַט צוֹ אַמְצִיָּהוּ דַעַם מַלְכֵּי פּוֹן יְהוּדָה, אַזּוּי צוֹ זָאָנְ: דַּעַר דָּאָרְן וּוְאָס אִינן לְבָנוֹן הָאָט גַּעשִׁיקַט צוֹ דַעַם צַעַדְרַבּוּיִם וּוְאָס אִינן לְבָנוֹן, אַזּוּי צוֹ זָאָנְ: גִּיב דִּיין טָאָכְטַעַר צוֹ מִיין זװן פֿאַר אַ ווייב. אִיז פֿאַר בִּיגַענאַנְען אַ ווילדַע חִיָּה וּוְאָס אִינן לְבָנוֹן, און הָאָט צַעַרְעַטְנן דַעַם דָּאָרְן. ¹⁰שְׁלֹאָנְ הָאָסְטוּ גַעשְׁלֹאָנְ אָדוּם, און דִּיין הָאָרֶץ הָאָט דִּיךְ דַּעַר הוּיבְן; הָאָלְט דִּיין כְּבוֹד, און זײַן אִינן דַּעַר הִיִּים. און נֶאָךְ וּוְאָס זָאָלְסְטוּ זײךְ רִיִּצְנן מִיט בִּיז, און פֿאַלְן דוֹ און יְהוּדָה מִיט דִיר? ¹¹אָבַעַר אַמְצִיָּהוּ הָאָט גִּיט צוּגַעַהֶרְט. און יְהוֹאָשׁ דַּעַר מַלְכֵּי פּוֹן יִשְׂרָאֵל אִיז אַרױפֿגַענאַנְען, און זײ הָאָבְן זײךְ אָנְעֶקֶיקַט אִינן פֿנִים, עַר און אַמְצִיָּהוּ דַּעַר מַלְכֵּי פּוֹן יְהוּדָה, אִינן בֵּית־שֶׁמֶשׁ וּוְאָס גַעַהֶרְט צוֹ יְהוּדָה. ¹²און יְהוּדָה אִיז גַעשְׁלֹאָנְ גַעוּוְאָרְן פֿאַר יִשְׂרָאֵל, און זײ זײנען אָנְטְלֶאָפֿן אִיטְלֶאָכַעַר צוֹ זײנַע גַעצַעלְטֵן.

¹³און אַמְצִיָּהוּ דַעַם מַלְכֵּי פּוֹן יְהוּדָה, דַעַם זװן פּוֹן יְהוֹאָשׁ דַעַם זװן פּוֹן אַחַזְיָהוּ, הָאָט יְהוֹאָשׁ דַּעַר מַלְכֵּי פּוֹן יִשְׂרָאֵל גַעכֶּאָפֿט אִינן בֵּית־שֶׁמֶשׁ. און עַר אִיז גַעקוּמַעַן קִיין יְרוּשָׁלַיִם, און הָאָט דוּרְכֵי גַעבְרֶאָכְן דִי מוּיַעַר פּוֹן יְרוּשָׁלַיִם פּוֹן דַעַם טוּיַעַר פּוֹן אַפְרַיִם בִּיז דַעַם ווִינְקְלֶטוּיַעַר, פִיר הוּנְדַעַרְט אִיילֵן. ¹⁴און עַר הָאָט צוּגַענּוּמַעַן דָאָס גַאנְצַע גַאָלְד און זִילְבַעַר, און אַלַע כְּלִים, וּוְאָס הָאָבְן זײךְ גַעפּוּנַעַן אִינן הוּיז פּוֹן גַאָט און אִינן דִי שְׂאָצַקֶאָמַעַרְן פּוֹן מַלְכֵּס הוּיז, און מַשְׁכּוֹךְ־קִינְדַעַר, און הָאָט זײךְ אומְגַעקַעַרְט קִיין שׁוּמְרוֹן.

¹⁵און דִי אִיבַעַרִיקַע זָאָכְן פּוֹן יְהוֹאָשׁן וּוְאָס עַר הָאָט גַעטָאָן, און זײן גְבוּרַה־שֶׁאָפֿט, און ווִי עַר הָאָט מַלְחַמָּה גַעַהֶאָלְטֵן מִיט אַמְצִיָּהוּ דַעַם מַלְכֵּי פּוֹן יְהוּדָה, דָאָס אִיז שׁוּינן בְּאַשְׁרִיבְן אִינן בּוֹךְ פּוֹן דִי צִיטְגַעשַׁעַעַנִישׁן פּוֹן דִי מַלְכִים פּוֹן יִשְׂרָאֵל. ¹⁶און יְהוֹאָשׁ הָאָט זײךְ גַעלִיגַט מִיט זײנַע עַלְטַעַרְן, און עַר

איז באַגראָבן געוואָרן אין שומרון לעבן די מלכים פון ישראל. און זיין זון ירבעם איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

¹⁷ און אַמציָהוּ דער זון פון יואָשן, דער מלך פון יהודה, האָט געלעבט נאָך דעם טויט פון יהואָש דעם זון פון יהואָחזן, דעם מלך פון ישראל, פופצן יאָר.

¹⁸ און די איבעריקע זאַכן וועגן אַמציָהוּן, זיי זיינען שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

¹⁹ און מע האָט געבונטעוועט אויף אים אַ בונט אין ירושלים, און ער איז אַנטלאָפן קיין לָכיש; אָבער מע האָט נאָכגעשיקט נאָך אים קיין לָכיש, און מע האָט אים דאָרטן געטייט. ²⁰ און מע האָט אים געבראַכט אויף פּערד. און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין ירושלים לעבן זיינע עלטערן אין דודס־שטאָט.

²¹ און דאָס גאַנצע פּאָלק פון יהודה האָט גענומען עֶנְרִיָהן, וואָס איז געווען זעכצן יאָר אַלט, און זיי האָבן אים געמאַכט פאַר מלך אויפן אָרט פון זיין פאָטער אַמציָהוּן.

²² ער האָט אַרומגעבויט אַילת און האָט זי צוריקגעקערט צו יהודה, נאָכדעם ווי דער מלך האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן.

²³ אין פּופצנטן יאָר פון אַמציָהוּ דעם זון פון יואָשן, דעם מלך פון יהודה, איז ירבעם דער זון פון יואָש דעם מלך פון ישראל געוואָרן מלך אין שומרון, [און האָט געקניגט] איין און פּערציק יאָר. ²⁴ און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט; ער האָט זיך ניט אָפּגעקערט פון אַלע זינד פון ירבעם דעם זון פון נבָטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל.

²⁵ ער האָט צוריקגעשטעלט דעם געמאַרק פון ישראל, פון

וּזוּ מַעַד קוֹמַט קִיּוּן חֲמַת בִּיזוּ דְעַם יַם פּוֹן פּלוּיָן, אַזוּי ווי דאָס וואָרט פּוֹן יהוה דעם גאָט פּוֹן ישׂראל, וואָס ער האָט גערעדט דורך זיין קנעכט יונה דעם זון פּוֹן אַמְתִּין, דעם נביא, וואָס פּוֹן גַּת־חֶפֶר.
 26 וואָרום גאָט האָט געזען די פּיין פּוֹן ישׂראל, אַז זי איז זייער ביטער, און קיין מוטערמענטש איז נישט, און נישט ווער זאָל העלפּן ישׂראל. 27 און גאָט האָט נישט געוואָלט אויסמעקן דעם נאָמען פּוֹן ישׂראל פּוֹן אונטערן הימל, און ער האָט זיי געהאַלפּן דורך דער האַנט פּוֹן יִרְבֵּעַם דעם זון פּוֹן יוֹאָשׁן.

28 און די איבעריקע זאַכן וועגן יִרְבֵּעַמען, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, און זיין גבורהשאַפט, ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן, און ווי ער האָט צוריקגעקערט דִּמְשֶׁק און חֲמַת צו יהודה און ישׂראל, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פּוֹן די צײַט געשעענישן פּוֹן די מלכים פּוֹן ישׂראל.

29 און יִרְבֵּעַם האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, מיט די מלכים פּוֹן ישׂראל. און זיין זון זכַרְיָה איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

מ 1 אין זיבן און צוואַנציקסטן יאָר פּוֹן יִרְבֵּעַם דעם מלך פּוֹן ישׂראל, איז עֲזַרְיָה דער זון פּוֹן אַמְצִיָּה דעם מלך פּוֹן יהודה געוואָרן מלך. 2 זעכצן יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און צוויי און פּופּציק יאָר האָט ער געקייניגט אין ירושָׁלַיִם. און דער נאָמען פּוֹן זיין מוטער איז געווען יְכָלִיהוּ פּוֹן ירושָׁלַיִם.

3 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן פּוֹן גאָט, אַזוּי ווי אַלץ וואָס זיין פּאַטער אַמְצִיָּהוּ האָט געטאָן. 4 נאָר די בָּמוֹת זיינען נישט אָפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פּאַלק האָט נאָך אַלץ געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָּמוֹת.

5 און גאָט האָט געפּלאַגט דעם מלך, און ער איז געווען אַ

11 אין פּסוק 13 און אַנדערע ערטער איז דער נאָמען עֲזַרְיָה.

מצורע ביו דעם טאָג פון זיין טויט. און ער איז געוועסן אין דעם אָפּגעזונדערטן הויז. און יוֹתם דעם מלכס זון איז געווען איבערן פּאַלאַץ; ער האָט געמשפּט דאָס פּאַלק פון לאַנד.

⁶און די איבעריקע זאָכן וועגן עֶזְרָיָהוּ, און אֶלְיָזָר וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צײַט־געשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

⁷און עֶזְרָיָהוּ האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן לעבן זיינע עלטערן אין דודס־שטאָט. און זיין זון יוֹתם איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

⁸אין אַכט און דרייסיקסטן יאָר פון עֶזְרָיָהוּ דעם מלך פון יהודה, האָט זכַרְיָהוּ דער זון פון יְרַבְעָמֶען געקיניגט איבער ישראל אין שומרון זעקס חדשים. ⁹און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, אַזוי ווי זיינע עלטערן האָבן געטאָן; ער האָט זיך ניט אָפּגעקערט פון די זינד פון יְרַבְעָם דעם זון פון נבָטָן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל.

¹⁰און שלום דער זון פון יְבִשָׁן האָט געמאַכט אַ בונט אויף אים, און האָט אים געשלאָגן אַנטקעגן פּאַרן פּאַלק, און אים געטייט, און איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

¹¹און די איבעריקע זאָכן וועגן זכַרְיָהוּ, זיי זיינען באַשריבן אין בוך פון די צײַטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

¹²דאָס איז געווען דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער האָט גערעדט צו יְהוואַן, אַזוי צו זאָגן: קינדער ביזן פירטן דור וועלן דיר זיצן אויפן טראָן פון ישראל; און אַזוי איז געשען.

¹³שלום דער זון פון יְבִשָׁן איז געוואָרן מלך אין ניין און דרייסיקסטן יאָר פון עזְרָיָהוּ דעם מלך פון יהודה; און ער האָט געקיניגט אַ חודש צײַט אין שומרון.

¹⁴איז אַרויפגעגאַנגען מנחם דער זון פון גְדִין, פון תּרְצָה,

און ער איז געקומען קיין שומרון, און האָט געשלאָגן שלום דעם
וון פון יבֿשן אין שומרון, און האָט אים געטייט, און איז געוואָרן
מלך אויף זיין אָרט.

¹⁵ און די איבעריקע זאָכן וועגן שלומען, און זיין בונט וואָס
ער האָט געבונטעוועט, דאָס איז באַשריבן אין בוך פון די צייט־
געשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

¹⁶ דענסמאָל האָט מנחם געשלאָגן תפסח מיט אַלע וואָס אין
איר, און אירע געמאַרקן פון תרצה אָן. ווייל מע האָט אים
ניט געעפנט, האָט ער זי געשלאָגן; אַלע אירע טראָגעדיקע האָט
ער אויפגעשפּאַלטן.

¹⁷ אין ניין און דרייסיקסטן יאָר פון עזריה דעם מלך פון
יהודה איז מנחם דער וון פון גדין געוואָרן מלך איבער ישראל,
[און האָט געקיניגט] צען יאָר אין שומרון.

¹⁸ און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט;
ער האָט אַלע זיינע טעג זיך ניט אָפגעקערט פון די זינד פון
יבֿעם דעם וון פון נבֿטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן
ישראל.

¹⁹ איז געקומען פּוּל דער מלך פון אַשור אויפן לאַנד, און
מנחם האָט געגעבן פּוּלן טויזנט צענטנער זילבער, אַז זיין האַנט
זאָל זיין מיט אים צו באַפעסטיקן די מלוכה אין זיין האַנט. ²⁰ און
מנחם האָט אויסגעוואָרפן דאָס געלט אויף ישראל, אויף אַלע
וויילפאַרמעגלאַכע, פּופציק שקלים זילבער אויף יעטוועדער
מאַן, כּדי צו געבן דעם מלך פון אַשור. און דער מלך פון אַשור
האָט זיך אומגעקערט, און האָט זיך ניט אָפגעשטעלט דאָרטן
אין לאַנד.

²¹ און די איבעריקע זאָכן וועגן מנחמען, און אַלץ וואָס ער
האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייט־
געשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

²²און מנחם האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און זיין זון פקחיה איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

²³אין פופציקסטן יאָר פון עזריה דעם מלך פון יהודה איז פקחיה דער זון פון מנחמען געוואָרן מלך איבער ישראל אין שומרון, [און האָט געקיניגט] צוויי יאָר.

²⁴און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט; ער האָט זיך ניט אָפגעקערט פון די זינד פון ירבעם דעם זון פון נבטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל.

²⁵און זיין הויפטמאַן פֿקח דער זון פון רמליהון האָט געמאַכט אַ בונט אויף אים, און האָט אים דערשלאָגן אין שומרון, אין פּאַלאַץ פון מלכס הויז, ביי אַרגוב און ביי אַריה; און מיט אים זיינען געווען פופציק מאָן פון די גלעדער; און ער האָט אים געטייט, און איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

²⁶און די איבעריקע זאַכן וועגן פקחיהן, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

²⁷אין צוויי און פופציקסטן יאָר פון עזריה דעם מלך פון יהודה, איז פֿקח דער זון פון רמליהון געוואָרן מלך איבער ישראל אין שומרון, [און האָט געקיניגט] צוואַנציק יאָר.

²⁸און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט; ער האָט זיך ניט אָפגעקערט פון די זינד פון ירבעם דעם זון פון נבטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישראל.

²⁹אין די טעג פון פֿקח דעם מלך פון ישראל, איז געקומען תגלת־פלאָסר דער מלך פון אַשור, און האָט גענומען ציון, און אַב־ל־בית־מַעֲכָה, און יְנוּחַ, און קִדְשׁ, און חֲצוֹר, און גִלְעָד, און גִלְיָל, דאָס גאַנצע לאַנד נפתלי; און ער האָט זיי פאַרטריבן קיין אַשור.

³⁰און הוֹשַׁע דער זון פון אֱלֹהֵן האָט געבונטעוועט אַ בונט אויף פֿקח דעם זון פון רמליהון, און ער האָט אים געשלאָגן און אים געטייט, און איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט, אין צוואַנציקסטן יאָר פון יוֹתם דעם זון פון עזריהן.

³¹און די איבעריקע זאַכן וועגן פֿקחן, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון ישראל.

³²אין צווייטן יאָר פון פֿקח דעם זון פון רמליהון, דעם מלך פון ישראל, איז יוֹתם דער זון פון עזריהו דעם מלך פון יהודה געוואָרן מלך. ³³פינף און צוואַנציק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און זעכצן יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען ירושאָ די טאָכטער פון צדוקן.

³⁴און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט; ער האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס זיין פאָטער עזריהו האָט געטאָן. ³⁵נאָר די בָּמוֹת זיינען ניט אָפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פאָלק האָט נאָך אַלץ געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָּמוֹת. ער האָט געבויט דאָס אויבערשטע טויער פון גאָטס הויז.

³⁶און די איבעריקע זאַכן וועגן יוֹתמען, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייט־געשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

³⁷אין יענע טעג האָט גאָט אָנגעהויבן אָנשיקן אויף יהודה רצין דעם מלך פון אַרם, און פֿקח דעם זון פון רמליהון.

³⁸און יוֹתם האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זיינע עלטערן אין זיין פאָטער דודס שטאָט. און זיין זון אָחז איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

מז ¹אין זיבעצנטן יאָר פון פֿקח דעם זון פון רמליהון, איז אָחו דער זון פון יותם דעם מלך פון יהודה געוואָרן מלך. ²צוואַנציק יאָר איז אָחו אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און זעכצן יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים.

און ער האָט ניט געטאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין די אויגן פון גאָט זיין האַר, אַזוי ווי זיין פאָטער דוד. ³נייערט ער איז געגאַנגען אין דעם וועג פון די מלכים פון ישראל. און ער האָט אויך געמאַכט דורכגיין זיין זון דורכן פייער, אַזוי ווי די אומד ווערדיקייטן פון די פעלקער וואָס גאָט האָט זיי פאַרטריבן פון פאַר די קינדער פון ישראל. ⁴און ער האָט געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָּמוֹת, און אויף די בערגלאַך, און אונטער יעטועדער צווייגהאַפטיקן בוים.

⁵דענסמאָל איז אַרויפגעקומען רצין דער מלך פון אַרם, און פֿקח דער זון פון רמליהון, דער מלך פון ישראל, קיין ירושלים אויף מלחמה; און זיי האָבן געלעגערט אויף אָחון, און ניט געקענט בייקומען.

⁶אין יענער צייט האָט רצין דער מלך פון אַרם צוריק געקערט אַילת צו אַרם, און האָט אַרויסגעוואָרפן די יהודהער פון אַילת. און די אַדומים זיינען געקומען קיין אַילת, און זיינען דאַרטן געבליבן זיצן ביז אויף היינטיקן טאָג.

⁷און אָחו האָט געשיקט שלוחים צו תּגלית־פּלֶסֶר דעם מלך פון אַשור, אַזוי צו זאָגן: דיין קנעכט און דיין זון בין איך; קום אַרויף און העלף מיר פון דער האַנט פון דעם מלך פון אַרם, און פון דער האַנט פון דעם מלך פון ישראל, וואָס זיינען אויפֿ־געשטאַנען אויף מיר.

⁸און אָחו האָט גענומען דאָס זילבער און דאָס גאָלד וואָס האָט זיך געפּונען אין גאָטס הויז און אין די שאַצקאַמערן פון מלכס הויז, און האָט געשיקט צום מלך פון אַשור שוחד. ⁹און

דער מלך פון אשור האָט צוגעהערט צו אים, און דער מלך פון אשור איז אַרויפגעגאַנגען אויף דַמְשֶׁק, און האָט זי אַיינגענומען, און האָט פאַרטריבן אירע באַווינער קיין קיר, און רצינען האָט ער געטייט.

¹⁰און דער מלך אָחו איז געגאַנגען קיין דַמְשֶׁק אַנטקעגן תּוֹגְלַת־פְּלֶאָסֶר דעם מלך פון אשור, און ער האָט געזען דעם מזבח וואָס אין דַמְשֶׁק. און דער מלך אָחו האָט געשיקט צו אורְיָה דעם פֶּהֶן די געשטאַלט פון דעם מזבח און זיין געבוי לויט זיין גאַנצער אַרבעט. ¹¹און אורְיָה דער פֶּהֶן האָט אויפ־געבויט דעם מזבח; אַזוי ווי אַלץ וואָס דער מלך אָחו האָט געשיקט פון דַמְשֶׁק, אַזוי האָט אורְיָה דער פֶּהֶן געמאַכט, אײַדער דער מלך אָחו איז געקומען פון דַמְשֶׁק. ¹²און אַז דער מלך איז געקומען פון דַמְשֶׁק, האָט דער מלך געזען דעם מזבח; און דער מלך האָט גענענט צום מזבח, און האָט אויפגעבראַכט אויף אים. ¹³און ער האָט געדעמפט זיין בראַנדאָפּפער און זיין שפּײַד אַפּפער, און געגאַסן זיין גיסאַפּפער, און געשפרענגט דאָס בלוט פון זיין פּרידאָפּפער, אויפן מזבח. ¹⁴און דעם קופּערנעם מזבח וואָס פאַר גאָט האָט ער צוגערוקט פון פאַר דעם הויז, פון צווישן דעם מזבח און צווישן דעם הויז פון גאָט, און האָט אים אַוועק געשטעלט ביין זײַט פון דעם מזבח צו צפון.

¹⁵און דער מלך אָחו האָט באַפוילן אורְיָה דעם פֶּהֶן, אַזוי צו זאָגן: אויף דעם גרויסן מזבח דעמף דאָס בראַנדאָפּפער פון אין דער פּרי, און דאָס שפּײַזאַפּפער פון אַוונט, און דאָס בראַנד־אַפּפער פון מלך און זיין שפּײַזאַפּפער, און דאָס בראַנדאָפּפער פון דעם גאַנצן פּאָלק פון לאַנד, און זייער שפּײַזאַפּפער און זייערע גיסאַפּפער; און אײַטלאַך בלוט פון בראַנדאָפּפער און אײַטלאַך בלוט פון שלאַכטאַפּפער זאָלסטו שפרענגען אויף אים. און וועגן דעם קופּערנעם מזבח וועל איך דאַרפן נאַכקוקן.

¹⁶און אורִיָה דער כהן האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס דער מלך אָחו האָט באַפוילן.

¹⁷און דער מלך אָחו האָט אָפּגעהאַקט די ראַמען פון די געשטעלן, און האָט אָפּגעטאָן פון זיי דעם האַנטפּאַס. און דעם ים־האַט ער אַראָפּגענומען פון די קופּערנע רינדער וואָס אונטער אים, און האָט אים אַוועקגעשטעלט אויף אַ געפּלאַסטער פון שטיינער. ¹⁸און דער איבערדעק פאַר שבת וואָס מע האָט אָנגעבויט אָן הויז, און דעם מלכס אַיינגאַנג דערויסן, האָט ער איבערגעשטעלט אין הויז פון גאָט פון וועגן דעם מלך פון אַשור. ¹⁹און די איבעריקע זאַכן פון אָחזן וואָס ער האָט געטאָן, זיי זיינען שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

²⁰און אָחו האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זיינע עלטערן אין דודס־שטאָט. און זיין זון חזקיהו איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

יך יאין צוועלפטן יאָר פון אָחו דעם מלך פון יהודה, איז הוֹשֶׁע דער זון פון אַלְהֵן געוואָרן מלך אין שומרון איבער ישראל, [און האָט געקיניגט] ניין יאָר.

²און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, נאָר ניט אַזוי ווי די מלכים פון ישראל וואָס זיינען געווען פאַר אים.

³אויף אים איז אַרויפגעאַנגען שלמנאַסר דער מלך פון אַשור, און הוֹשֶׁע איז געוואָרן אַ קנעכט צו אים, און אים געצאָלט אָפּגאַב.

⁴און דער מלך פון אַשור האָט אויסגעפונען אין הוֹשֶׁע אַ בונט, ווייל ער האָט געשיקט שלוחים צו סוּא דעם מלך פון מצרים, און האָט ניט אַרויפגעבראַכט אָפּגאַב צו דעם מלך פון

אַשור אַזוי ווי יאָר אין יאָר. און דער מלך פון אַשור האָט אים פאַרהאַלטן, און האָט אים אַיינגעשפּאַרט אין תּפּיסה.

⁵ און דער מלך פון אַשור איז אַרויפגעאַנגען אויפן גאַנצן לאַנד, און איז אַרויפגעאַנגען אויף שומרון, און האָט געלעגערט אויף איר דריי יאָר. ⁶ אין ניינטן יאָר פון הושען האָט דער מלך פון אַשור באַצווונגען שומרון, און האָט פאַרטריבן ישראל קיין אַשור, און זיי באַזעצט אין חלח, און אין חבור, ביים טייך גזן, און אין די שטעט פון מדי.

⁷ און דאָס איז געשען ווייל די קינדער פון ישראל האָבן געזינדיקט צו יהוה זייער גאָט וואָס האָט זיי אויפגעבראַכט פון לאַנד מצרים, פון אונטער דער האַנט פון פּרעה דעם מלך פון מצרים, און זיי האָבן געפּאַרכט פּרעמדע געטער. ⁸ און זיי זיינען געגאַנגען אין די געזעצן פון די פעלקער וואָס האָט האָט פאַרטריבן פון פּאַר די קינדער פון ישראל; דעסגלייכן די מלכים פון ישראל, וואָס זיי האָבן געמאַכט. ⁹ און די קינדער פון ישראל האָבן צוגעטראַכט זאַכן וואָס ניט ריכטיק צו יהוה זייער גאָט, און זיי האָבן זיך געבויט בָּמֹת אין אַלע זייערע שטעט, פון אַ וועכטערטורעם ביז אַ פעסטונגשטאַט. ¹⁰ און זיי האָבן זיך אויפגעשטעלט זיילשטיינער און געצושטאַנגען אויף יעטוועדער הויכן בערגל און אונטער יעטוועדער צווייג האַפטיקן בוים. ¹¹ און זיי האָבן דאָרטן גערייכערט אויף אַלע בָּמֹת, אַזוי ווי די פעלקער וואָס האָט האָט פאַרטריבן פון פּאַר זיי; און זיי האָבן געטאָן שלעכטע זאַכן צו דערצערענען גאָט. ¹² און זיי האָבן געדינט די אַפּגעטער, וואָס האָט האָט זיי אַנגעזאַגט: איר זאָלט ניט טאָן די דאָזיקע זאַך. ¹³ און גאָט האָט געוואָרנט ישראל און יהודה דורך איטלאַכן נביא, איטלאַכן זעער, אַזוי צו זאָגן: קערט אַיך אום פון אַייערע שלעכטע וועגן, און היט מיינע געבאָט, מיינע געזעצן, לויט דער גאַנצער תּוֹרָה וואָס איך

הָאָב בַּאֲפוּיִלָן אִיעֵרַע עֶלְטֵרֶן, און וואָס איך הָאָב געשיקט צו
אײך דורך מײנע קנעכט די נביאים. ¹⁴אָפֿעֶר זײ הָאָבן נײַט
צוגעהערט, און זײ הָאָבן הָאַרט געמאַכט זײער נאַקן, אַזױ ווי
דער נאַקן פֿון זײערע עֶלְטֵרֶן וואָס הָאָבן נײַט געגלויבט אין
יהוה זײער גאָט. ¹⁵און זײ הָאָבן פֿאַראַכט זײנע געזעצן און זײַן
בוּנד וואָס ער הָאָט געשלאָסן מיט זײערע עֶלְטֵרֶן, און זײנע
וואַרענישן וואָס ער הָאָט זײ געוואָרנט, און זײ זײנען געגאַנגען
נאָך נישטיקייט און געוואָרן נישטיק, און נאָך די פֿעלקער וואָס
רונד אַרום זײ, וואָס גאָט הָאָט זײ בַּאֲפוּיִלָן נײַט צו טאָן אַזױ ווי זײ.
¹⁶און זײ הָאָבן פֿאַרלאָזן אַלע געבאָט פֿון יהוה זײער גאָט, און
הָאָבן זיך געמאַכט געגאַסענע געצן—צוויי קעלבער, און געמאַכט
אַן אַשֶׁרָה, און זיך געבוקט צו דעם גאַנצן חיל פֿון הימל, און
געדינט בַּעַל. ¹⁷און זײ הָאָבן געמאַכט דורכגיין זײערע זין און
זײערע טעכטער דורכן פֿײער, און הָאָבן געברויכט וואָר-
זאָגערײ און געצויבערט, און זיך אָפֿגעגעבן צו טאָן וואָס איז
שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אים צו דערצערענען. ¹⁸און גאָט
הָאָט זײער געצערנט אויף יִשְׂרָאֵל, און ער הָאָט זײ אָפֿגעטאָן
פֿון זײַן פֿנים; עס איז נײַט געבליבן אַחוץ שבת יהודה אַלײַן.
¹⁹הָאָט אויך יהודה נײַט געהיט די געבאָט פֿון יהוה זײער גאָט, און
זײ זײנען געגאַנגען אין די געזעצן פֿון יִשְׂרָאֵל, וואָס יענע הָאָבן
געמאַכט. ²⁰און גאָט הָאָט פֿאַראַכט דעם גאַנצן זאַמען פֿון
יִשְׂרָאֵל, און ער הָאָט זײ געפֿײניקט, און הָאָט זײ געגעבן אין דער
האַנט פֿון אויסרויבער, ביז ער הָאָט זײ אַוועקגעוואָרפֿן פֿון זײַן
פֿנים. ²¹וואַרום אַז ער הָאָט אָפֿגעריסן יִשְׂרָאֵל פֿון דעם הויז
פֿון דוד, און זײ הָאָבן געמאַכט פֿאַר אַ מלך יְרֵבֶעם דעם זון
פֿון נבֿטן, הָאָט יְרֵבֶעם אַראָפֿגעפֿירט יִשְׂרָאֵל פֿון הינטער גאָט,
און ער הָאָט זײ געמאַכט זינדיקן אַ גרויסע זינד. ²²און די
קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל זײנען געגאַנגען אין אַלע זינד פֿון יְרֵבֶעמען

וואָס ער האָט געטאָן; זיי האָבן זיך ניט אָפגעקערט דערפון.
 23 בײַז גאָט האָט אָפגעטאָן ישראל פון זיין פנים, אַזוי ווי ער האָט
 גערעדט דורך אַלע זיינע קנעכט די נביאים, און ישראל איז
 פאַרטריבן געוואָרן פון זיין ערד קיין אַשור ביז אויף היינטיקן
 טאָג.

24 און דער מלך פון אַשור האָט געבראַכט מענטשן פון בָּבֶל,
 און פון כּוּתָה, און פון עָנָא, און פון חַמָּת, און פון סַפְרָנִים, און
 באַזעצט אין די שטעט פון שומרון אַנשטאָט די קינדער פון
 ישראל. און זיי האָבן געאַרבעט שומרון, און זיינען געזעסן אין
 אירע שטעט.

25 און עס איז געווען אין אָנהייב פון זייער זיצן דאָרטן, האָבן
 זיי ניט געפאַרכט יהוה, און יהוה האָט אָנגעשיקט אויף זיי לײַבן,
 און זיי פלעגן אויסהרגען צווישן זיי. 26 האָט מען אָנגעזאָגט דעם
 מלך פון אַשור, אַזוי צו זאָגן: די פעלקער וואָס דו האָסט אַוועק
 געפירט, און באַזעצט אין די שטעט פון שומרון, ווייסן ניט דעם
 שטייגער פון דעם גאָט פון לאַנד; דרום האָט ער אָנגעשיקט
 אויף זיי לײַבן, און זע, זיי טײַטן זיי, אַזוי ווי זיי ווייסן ניט דעם
 שטייגער פון דעם גאָט פון לאַנד.

27 האָט דער מלך פון אַשור באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: פירט
 אַוועק אַהין אײַנעם פון די כּהנים וואָס איר האָט פאַרטריבן
 פון דאָרטן; און זאָלן זיי גיין און זיך באַזעצן דאָרטן, און ער זאָל
 זיי לערנען דעם שטייגער פון דעם גאָט פון לאַנד.

28 איז געקומען אײַנער פון די כּהנים וואָס מע האָט געהאַט
 פאַרטריבן פון שומרון, און ער האָט זיך באַזעצט אין בֵּית־אֵל,
 און האָט זיי געלערנט ווי זיי זאָלן פאַרכטן יהוה. 29 אָבער
 איטלאַך פאָלק פלעגט אויך מאַכן זיינע אײַגענע געטער, און זיי
 האָבן זיי אַוועקגעשטעלט אין די הייזער פון די בָּמוֹת וואָס די
 שומרונים האָבן געמאַכט; איטלאַך פאָלק אין זייערע שטעט

וואָס זיי זיינען דאָרטן געזעסן. ³⁰און די מענטשן פון בבל האָבן געמאַכט סוכות־בנות, און די מענטשן פון כות האָבן געמאַכט גרגל, און די מענטשן פון חמת האָבן געמאַכט אַשימאָ, ³¹און די צוים האָבן געמאַכט גבחו און תרתק, און די ספרנים האָבן פאַרברענט זייערע קינדער אין פייער צו אַדרמלך און ענמלך, די געטער פון ספרנים. ³²דערביי פלעגן זיי פאַרכטן יהוה, און זיי האָבן זיך געמאַכט פון צווישן זיך כהנים פון במות, וואָס פלעגן מקריב זיין פאַר זיי אין די הייזער פון די במות. ³³יהוה פלעגן זיי פאַרכטן, אָבער זייערע געטער פלעגן זיי דינען, אזוי ווי דער שטייגער פון די פעלקער וואָס מע האָט זיי פון דאָרטן אוועקגעפירט.

³⁴ביז אויף היינטיקן טאָג טוען זיי אזוי ווי די פריערדיקע שטייגערס; זיי פאַרכטן ניט ואין גאַנצן יהוה, און זיי טוען ניט אזוי ווי זייערע חוקים און ווי זייער געזעץ, און אזוי ווי די תורה און ווי דאָס געבאָט וואָס גאָט האָט געבאָטן די קינדער פון יעקב, וואָס ער האָט געמאַכט זיין נאָמען ישראל; ³⁵וואָס גאָט האָט מיט זיי געשלאָסן אַ בונד, און האָט זיי באַפוילן, אזוי צו זאָגן: „איר זאָלט ניט פאַרכטן פרעמדע געטער, און איר זאָלט זיך ניט בוקן צו זיי, און זיי ניט דינען, און ניט שלאַכטן צו זיי; ³⁶נייערט יהוה וואָס האָט אַיך אויפגעבראַכט פון לאַנד מצרים מיט גרויס שטאַרקייט, און מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם, אים זאָלט איר פאַרכטן, און צו אים זאָלט איר זיך בוקן, און צו אים זאָלט איר שלאַכטן. ³⁷און די חוקים און די געזעצן, און די תורה און דאָס געבאָט, וואָס ער האָט פאַר אַיך געשריבן, זאָלט איר היטן צו טאָן אַלע טאָג; און איר זאָלט ניט פאַרכטן פרעמדע געטער. ³⁸און דעם בונד וואָס איך האָב געשלאָסן מיט אַיך, זאָלט איר ניט פאַרגעסן; און איר זאָלט ניט פאַרכטן פרעמדע געטער. ³⁹נייערט יהוה אַייער גאָט זאָלט איר

פֶּאָרְכֶטֶן, און ער וועט אײך מציל זיין פון דער האַנט פון אַלע
אַײערע פּײַנט".⁴⁰ אָבער זײ האָבן נײַט צוגעהערט, נײַערט זײ
טוען אַזױ ווי זײער פּרײערדיקער שטײגער.

⁴¹ און דידאָזיקע פעלקער פלעגן פֶּאָרְכֶטֶן יהוה, אָבער
זײערע געצן פלעגן זײ דינען; דעסגלײַכן זײערע קינדער און
זײערע קינדסקינדער—אַזױ ווי זײערע עלטערן האָבן געטאָן,
אַזױ טוען זײ ביז אויף הײַנטיקן טאָג.

יִרְך און עס איז געווען אין דריטן יאָר פון הושע דעם זון פון
אַלהן, דעם מלך פון ישראל, איז חזקיהו דער זון פון אָחז
דעם מלך פון יהודה געוואָרן מלך.² פּײַנף און צוואַנציק יאָר
איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און נײַן און
צוואַנציק יאָר האָט ער געקײניגט אין ירושָׁלַיִם. און דער נאָמען
פון זײַן מוטער איז געווען אַבִי די טאָכטער פון זכַרְיָהוּ.

³ און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֶּאָרטיק אין די אויגן
פון גאָט, אַזױ ווי אַלץ וואָס זײַן פֶּאָטער דוד האָט געטאָן. ער
האַט אָפּגעטאָן די בָּמוֹת, און צעבראַכן די זײלשטײנער, און אָפּ־
געהאַקט די אַשֵׁרָה. און ער האָט צעהאַקט די קופּערנע שלאַנג
וואָס משה האָט געמאַכט;⁴ וואָרום ביז יענע טעג פלעגן די
קינדער פון ישראל רײכערן צו איר, און מע האָט זי גערופן
נחושֶתָן.⁵ ער האָט זיך פֶּאַרזיכערט אויף גאָט דעם האַר פון
ישראל, און נאָך אים איז נײַט געווען אַזאַ ווי ער צווישן אַלע
מלכים פון יהודה, אויך נײַט צווישן די וואָס זײנען געווען פֶּאַר
אים.⁶ וואָרום ער האָט זיך באַהעפּט אָן גאָט, ער האָט זיך נײַט
אָפּגעקערט פון הײַנטער אים, און ער האָט געהײט זײנע געבאַט
וואָס גאָט האָט געבאַטן משהן.⁷ און גאָט פלעגט זײַן מיט אים;
אומעטום וווּ ער פלעגט אַרויסגיין, פלעגט ער באַגליקן. און
ער האָט ווידערשפּעניקט אָן דעם מלך פון אַשור, און האָט אים

ניט געדינט. ⁸ ער האָט געשלאָגן די פּלשתיים ביז ענָה און אירע געמאַרקן, פון אַ וועכטערטורעם ביז אַ פעסטונגשטאָט.

⁹ און עס איז געווען אין פירטן יאָר פון מלך חזקיהוּ—דאָס איז דאָס זיבעטע יאָר פון הושע דעם זון פון אֵלהוּ, דעם מלך פון ישראל— איז אַרויפגעאַנגען שלמנאָסר דער מלך פון אַשור אויף שומרון, און האָט געלעגערט אויף איר. ¹⁰ און זיי האָבן זי באַצווונגען צום סוף פון דריי יאָר; אין זעקסטן יאָר פון חזקיהוּ—דאָס איז דאָס ניינטע יאָר פון הושע דעם מלך פון ישראל— איז שומרון באַצווונגען געוואָרן. ¹¹ און דער מלך פון אַשור האָט פאַרטריבן ישראל קיין אַשור, און האָט זיי אַוועק געפירט אין חלח, און אין חבור, ביים טייך גוֹן, און אין די שטעט פון מְדִי; ¹² פאַרוואָס זיי האָבן ניט צוגעהערט צו דעם קול פון יהוה זייער גאָט, און האָבן איבערגערעטן זיין בונד, אַלץ וואָס משה דער קנעכט פון גאָט האָט זיי באַפוילן, און זיי האָבן ניט צוגעהערט און ניט געטאָן.

¹³ און אין פערצנטן יאָר פון מלך חזקיהוּ, איז אַרויפ־געאַנגען סנחריב דער מלך פון אַשור אויף אַלע באַפעסטיקטע שטעט פון יהודה, און האָט זיי אַיינגענומען.

¹⁴ האָט חזקיהוּ דער מלך פון יהודה געשיקט צו דעם מלך פון אַשור קיין לְכיש, אַזוי צו זאָגן: איך האָב געזינדיקט; קער זיך אָפּ פון מיר; וואָס דו וועסט אויף מיר אַרויפלייגן, וועל איך טראָגן.

האָט דער מלך פון אַשור אַרויפגעלייגט אויף חזקיהוּ דעם מלך פון יהודה דריי הונדערט צענטנער זילבער און דרייסיק צענטנער גאָלד.

¹⁵ און חזקיהוּ האָט אַוועקגעגעבן דאָס גאַנצע זילבער וואָס האָט זיך געפונען אין הויז פון גאָט און אין די שאַצקאַמערן פון מלכס הויז. ¹⁶ אין יענער צייט האָט חזקיהוּ אַרומגעהאַקט די

טירן פון דעם טעמפל פון גאָט, און די ביישטידלאַך וואָס חזקיהו דער מלך פון יהודה האָט געהאַט איבערגעצויגן [מיט גאָלד], און ער האָט עס געגעבן דעם מלך פון אַשור.

¹⁷און דער מלך פון אַשור האָט געשיקט תּרְתַּנֶּען, און רב־סְרִיסן, און רב־שָׁקֶהן, פון לְכִישׁ צום מלך חזקיהו מיט אַ גרויסן חיל קיין ירוּשָׁלַיִם. און זיי זיינען אַרויפגעגאַנגען און זיינען געקומען קיין ירוּשָׁלַיִם; און ווי זיי זיינען אַרויפגעגאַנגען, אַזוי זיינען זיי געקומען און האָבן זיך געשטעלט ביי דעם גראָבן פון דעם אויבערשטן טײַך וואָס אויפן וועג פון וועשערפעלד. ¹⁸און זיי האָבן גערופן צום מלך; איז אַרויסגעגאַנגען צו זיי אַלְיָקִים דער זון פון חִלְקִיָהוּן, וואָס איבערן פּאַלאַץ, און שְׁבַנָּא דער שרײַבער, און יוֹאָח דער זון פון אָסָפֶן, דער דערמאַנער.

¹⁹און רב־שָׁקֶה האָט צו זיי געזאָגט: זאָגט אַקאַרשט צו חזקיהו אַזוי האָט געזאָגט דער גרויסער מלך, דער מלך פון אַשור: וואָס איז די דאָזיקע פּאַרויכערונג וואָס דו פּאַרויכערסט זיך? ²⁰מײַנסטו הויל ליפּגערײד איז אַן עצה און גבורה פאַר מלחמה? אַצונד, אויף וועמען פּאַרויכערסטו זיך, וואָס דו האָסט ווידער־שפּעניקט אָן מיר? ²¹אַצונד זע, דו פּאַרויכערסט זיך אויף דעם שטעקן פון דעמדאָזיקן צעבראַכענעם ראָר—אויף מצְרַיִם—וואָס אַז אַ מענטש לענט זיך אויף אים אָן, גייט ער אים אַרײַן אין דער האַנט, און לעכערט זי דורך; אַזוי איז פּרעה דער מלך פון מצְרַיִם פאַר אַלע וואָס פּאַרויכערן זיך אויף אים. ²²און אַז איר וועט מיר זאָגן: מיר פּאַרויכערן זיך אויף יהוה אונדזער גאָט—איז דאָס ניט דער וואָס חזקיהו האָט אָפּגעטאַן זיינע בָּמוֹת און זיינע מזבחות, און האָט געזאָגט צו יהודה און צו ירוּשָׁלַיִם: פאַר דעמדאָזיקן מזבח זאָלט איר זיך בוקן אין ירוּשָׁלַיִם? ²³און אַצונד, פאַרוועט זיך אַקאַרשט מיט מײַן האַר דעם מלך פון אַשור, און איך וועל דיר געבן צוויי טויזנט פּערד, אויב דו

קענסט דיר אַרויפּזעצן רייטער אויף זיי. ²⁴היינט ווי קענסטו אָפּשטויסן דעם פנים פון אַ הויפטמאַן, איינעם פון די קלענסטע קנעכט פון מיין האַר? פון דעסטוועגן פאַרויכערסטו זיך אויף מצרִים וועגן רייטוועגן און רייטער. ²⁵אַצונד, בין איך דען אָן יהוה אַרויפּגעקומען אויף דעמדאָזיקן אַרט, אים צו פאַרוויסטן? יהוה האָט צו מיר געזאָגט: גיי אַרויף אויף דעמדאָזיקן לאַנד, און פאַרוויסט עס.

²⁶האָט אַלִּיקים דער זון פון חלִקְהוֹן, און שְׁבנָא, און יוֹאָח, געזאָגט צו רב־שָׁקָה: רעד, איך בעט דיך, צו דייע קנעכט אַראַמיש, וואָרום מיר פאַרשטייען עס, און רעד ניט צו אונדז יהודיש אין די אויערן פון דעם פּאָלק וואָס אויף דער מויער.

²⁷האָט רב־שָׁקָה צו זיי געזאָגט: האָט דען צו דיין האַר און צו דיר מיך געשיקט מיין האַר צו רעדן דיִדאָזיקע ווערטער, און ניט צו די מענטשן וואָס זיצן אויף דער מויער, צו עסן זייער קויט, און צו טרינקען זייער לייבוואַסער, ביי אַיך?

²⁸און רב־שָׁקָה האָט זיך געשטעלט, און האָט אויסגערופן אויף אַ הויכן קוֹל אויף יהודיש, און האָט גערעדט און געזאָגט:

הערט דאָס וואָרט פון דעם גרויסן מלך, דעם מלך פון אַשור.

²⁹אַזוי האָט געזאָגט דער מלך: זאָל אַיך חִזְקִיהוּ ניט נאַרן, וואָרום ער קען אַיך ניט מציל זיין פון זיין האַנט. ³⁰און זאָל אַיך חִזְקִיהוּ ניט פאַרויכערן אויף יהוה, אַזוי צו זאָגן: מציל זיין וועט אונדז מציל זיין יהוה, און דיִדאָזיקע שטאַט וועט ניט

איבערגעגעבן ווערן אין דער האַנט פון דעם מלך פון אַשור.

³¹איר זאָלט ניט צוהערן צו חִזְקִיהוֹן, וואָרום אַזוי האָט געזאָגט דער מלך פון אַשור: מאַכט מיט מיר שלום, און קומט אַרויס צו

מיר, און עסט איטלאַכער פון זיין וויינשטאַק און איטלאַכער פון זיין פייגנבוים, און טרינקט איטלאַכער דאָס וואַסער פון זיין

ברונעם. ³²ביז איך קום, און וועל אַיך נעמען אין אַ לאַנד אַזוי

ווי אייער לאַנד, אַ לאַנד פון תבואה און וויין, אַ לאַנד פון ברויט און וויינגערטנער, אַ לאַנד פון איילבערטן און האַניק, כדי איר זאָלט לעבן און ניט שטאַרבן; און איר זאָלט ניט צוהערן צו חזקיהוּ, אַז ער וועט אייך איינרעדן, אַזוי צו זאָגן: יהוה וועט אונדז מציל זיין. ³³האָבן מציל דען מציל געווען די געטער פון די פעלקער איטלאַכער זיין לאַנד פון דער האַנט פון דעם מלך פון אַשור? ³⁴ווי ווינען די געטער פון חמַת, און אַרפַּד? ווי ווינען די געטער פון ספרנים, הנע, און ענָה? האָבן זיי דען מציל געווען שומרון פון מיין האַנט? ³⁵ווער ווינען צווישן אַלע געטער פון די לענדער, וואָס האָבן מציל געווען זייער לאַנד פון מיין האַנט, אַז יהוה זאָל מציל זיין ירוּשָׁלַיִם פון מיין האַנט?

³⁶האָט דאָס פּאָלק געשוויגן, און זיי האָבן אים אַ וואָרט ניט געענטפערט, וואָרום דער באַפעל פון מלך איז געווען, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט אים ניט ענטפערן.

³⁷איז געקומען אַלְיָקִים דער זון פון חלְקִיהוּ, וואָס איבערן פּאַלאַץ, און שְׁבַנָּא דער שרײַבער, און יואָח דער זון פון אָספֶן, דער דערמאָנער, צו חזקיהוּ, מיט צעריסענע קליידער, און זיי האָבן אים דערציילט די ווערטער פון רבשָׁקֶהן.

י און עס איז געווען, ווי דער מלך חזקיהוּ האָט עס געהערט, אַזוי האָט ער צעריסן זיינע קליידער, און זיך צוגעדעקט מיט זאַק, און ער איז געקומען אין הויז פון גאָט. ²און ער האָט געשיקט אַלְיָקִימען וואָס איבערן פּאַלאַץ, און שְׁבַנָּא דעם שרײַבער, און די עלטסטע פון די כהנים, צוגעדעקט מיט זאַק קליידער, צו ישעיהו הנביא דעם זון פון אַמוּצַן. ³און זיי האָבן צו אים געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט חזקיהוּ: אַ טאָג פון נויט און שטראַף און שמאָך איז היינטיקער טאָג, וואָרום די קינדער ווינען געקומען צום מוטערמויל, און ניטאָ קיין כּוּח צו געבערן. ⁴אפשר

וועט יהוה דיין גאָט הערן אַלע ווערטער פון רבֿשָׁקָה, וואָס זיין האַר דער מלך פון אַשור האָט אים געשיקט צו לעסטערן דעם לעבעדיקן גאָט, און ער וועט שטראָפן פאַר די רייד וואָס יהוה דיין גאָט האָט געהערט; דרום זאָלסטו אויפהייבן אַ תפילה פאַר דעם איבערבלייב וואָס געפינט זיך דאָ.

⁵און ווי די קנעכט פון מלך חזקיהו זיינען געקומען צו ישעיהו, ⁶האָט ישעיהו צו זיי געזאָגט: אַזוי זאָלט איר זאָגן צו אַייער האַר: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: זאָלסט ניט מורא האָבן פאַר די ווערטער וואָס דו האָסט געהערט, מיט וואָס די יונגען פון דעם מלך פון אַשור האָבן מיך געשענדט. זע, איך גיב אַרײַן אין אים אַ גייסט, און ער וועט הערן אַ הערונג, און וועט זיך אומקערן צו זיין לאַנד; און איך וועל אים מאַכן פאַלן דורכן שווערד אין זיין לאַנד.

⁸און רבֿשָׁקָה האָט זיך אומגעקערט, און האָט געפונען דעם מלך פון אַשור מלחמה האַלטנדיק אויף לבנה; וואָרום ער האָט געהאַט געהערט אַז ער האָט אַוועקגעצויגן פון לָכִיש.

⁹און [סנחריב] האָט געהערט אויף תּרְהָקָה דעם מלך פון כוש, אַזוי צו זאָגן: ער איז אַרויסגעגאַנגען מלחמה צו האַלטן מיט דיר. און ער האָט ווידער געשיקט שלוחים צו חזקיהו, אַזוי צו זאָגן: ¹⁰אַזוי זאָלט איר זאָגן צו חזקיהו דעם מלך פון יהודה, אַזוי צו זאָגן: זאָל דיך ניט נאַרן דיין גאָט, וואָס דו פאַר־זיכערסט זיך אויף אים, אַזוי צו זאָגן: ירוּשָׁלַיִם וועט ניט איבער־געגעבן ווערן אין דער האַנט פון דעם מלך פון אַשור. ¹¹אַט האָסטו געהערט וואָס די מלכים פון אַשור האָבן געטאָן צו אַלע לענדער, זיי צו פאַרוויסטן, און דו ווילסט ניצול ווערן? ¹²האָבן די געטער פון די פעלקער מציל געווען די וואָס מײַנע עלטערן האָבן צעשטערט, גוֹזָן, און חָרָן, און רָצַף, און די קינדער פון עֶדֶן וואָס אין תּלְשָׁר? ¹³ווי איז דער מלך פון חַמַת, און דער מלך

פון אַרפּד, און דער מלך פון דער שטאַט ספּרנים, פון הנע, און ענה?

¹⁴האַט חזקיהו צוגענומען דעם בריוו פון דער האַנט פון די שלוחים, און האַט אים איבערגעלייַענט; און ער איז אַרויפֿ־געגאַנגען אין הויז פון גאַט; און חזקיהו האַט אים אויסגעשפּרײַט פאַר גאַט. ¹⁵און חזקיהו האַט מתפלל געווען צו גאַט, און האַט געזאָגט: יהוה דו גאַט פון ישראל וואָס זיצט איבער די כּרובים, דו אַליין ביסט דער גאַט איבער אַלע קיניגרייכן פון דער ערד; דו האַסט געמאַכט די הימלען און די ערד. ¹⁶נייג, יהוה, דיין אויער, און הער; עפּן, יהוה, דייןע אויגן, און זע; און הער די ווערטער פון סנחריבן וואָס האַט אים געשיקט צו לעסטערן דעם לעבעדיקן גאַט. ¹⁷אמת, יהוה, די מלכים פון אַשור האָבן קרב געמאַכט די פעלקער און זייער לאַנד, ¹⁸און זיי האָבן איבערגעגעבן זייערע געטער צום פייער; וואָרום זיי זיינען קיין געטער ניט געווען, נאָר בלויז דאָס ווערק פון אַ מענטשנס האַנט, האַלץ און שטיין; דרום האָבן זיי זיי אונטערגעבראַכט. ¹⁹און אַצונד, יהוה אונדזער גאַט, העלף אונדז, איך בעט דיך, פון זיין האַנט, און זאָלן אַלע קיניגרייכן פון דער ערד וויסן, אַז דו יהוה אַליין ביסט גאַט.

²⁰האַט ישעיהו דער זון פון אַמוצן געשיקט צו חזקיהו, אַזוי צו זאָגן: אַזוי האַט געזאָגט יהוה דער גאַט פון ישראל: וואָס דו האַסט מתפלל געווען צו מיר וועגן סנחריב דעם מלך פון אַשור האָב איך צוגעהערט. ²¹דאָס איז דאָס וואָרט וואָס גאַט האַט וועגן אים גערעדט:

עס פאַראַכט דיך, עס שפּאַט פון דיר

די יונגפרוי טאַכטער ציון;

עס שאַקלט דעם קאַפּ הינטער דיר

די טאַכטער ירושלים.

- 22 וועמען האָסטו געלעסטערט און געשענדט?
און אויף וועמען האָסטו דיין קול אויפגעהויבן?
יא, האָסט געהויבן דייע אויגן אין דער הייך
אַקעגן דעם הייליקן פון ישראל.
- 23 דורך דייע שלוחים האָסטו געלעסטערט גאָט,
און געזאָגט: מיט מיינע פיל רייטוועגן
בין איך צו דער הייך פון די בערג אַרויף,
צו די ווינקלען פון לבָנון;
און איך האָק אָפּ זיינע הויכע צעדערן,
זיינע געקליבענע ציפרעסבוימער;
און איך קום צו זיין עקסטן האַרבעריק,
צום וואַלד פון זיין פרוכטגאָרטן.
- 24 איך האָב געגראָבן און געטרונקען
וואַסערן פרעמדע,
און טריקן אויס מיט מיינע פוסטריט
אַלע טייכן פון מצרים.
- 25 האָסטו דען ניט געהערט?
פון לאַנג אָן האָב איך עס צוגעגרייט,
פון אַלטע טעג האָב איך עס געפורעמט;
אַצונד האָב איך עס געבראַכט עס זאָל געשען;
כדי צו פאַרוויסטן אויף חורבה־הויפנס
באַפעסטיקטע שטעט.
- 26 דרום זיינען זייערע באַוווינער קורצמאַכטיק;
זיי זיינען צעבראַכן און פאַרשעמט;
זיי זיינען געוואָרן גראָז פון פעלד,
און קרייטאַכץ גרינע,
מאָך פון די דעכער,
און תבואה פאַרדאַרט איידער אויפגעוואַקסן.

27 אָבער איך ווייס דיין זיצן,
 און דיין גיין און דיין קומען,
 און דיין שטורעמען קעגן מיר.
 28 ווייל דיין שטורעמען קעגן מיר
 און דיין ליאַרעם איז אַרויף אין מיינע אויערן,
 דרום וועל איך אַרײַנטאָן מיין רינג אין דיין נאָז,
 און מיין צאַם אין דייןע ליפן,
 און איך וועל דיך אומקערן אויף דעם וועג
 וואָס דו ביסט געקומען אויף אים.

29 און דאָס וועט דיר זיין דער צייכן:
 איר וועט עסן הייאָר נאַכוויקס,
 און אויפן צווייטן יאָר ווידערוויקס;
 און אויפן דריטן יאָר, זײט און שניידט,
 און פּלאַנצט וויינגערטנער, און עסט זייער פּרוכט.
 30 און דער אַנטרונענער איבערבלייב פון דעם הויז פון יהודה
 וועט ווידער וואַרצלען אונטן, און טראָגן פּרוכט אויבן.
 31 וואָרום פון ירושלים וועט אַרויסקומען אַן איבערבלייב,
 און אַן אַנטרינונג פון באַרג ציון;
 דאָס אַננעמען זיך פון גאָט פון צבאות וועט דאָס טאָן.

32 פאַרוואָר, אַזוי האָט גאָט געזאָגט אויפן מלך פון אַשור:
 ער וועט ניט אַרײַנקומען אין דערדאָזיקער שטאָט,
 און ניט אַרײַנשיסן אַהין אַ פייל,
 און ניט קומען פאַר איר מיט אַ שילד,
 און ניט אַנשיטן אַרום איר אַן ערדוואַל.
 33 אויף דעם וועג וואָס ער איז געקומען,
 אויף אים וועט ער זיך אומקערן,
 און אין דערדאָזיקער שטאָט

וועט ער ניט אריינקומען, זאָגט גאָט.

³⁴און איך וועל באַשירעמען די דאָזיקע שטאָט, זי צו העלפן,

פון מיינעטוועגן און פון מיינ קנעכט דודס וועגן.

³⁵און עס איז געווען אין יענער נאַכט, איז אַרויסגעגאַנגען

אַ מלאַך פון גאָט און האָט געשלאָגן אין לאַגער פון אַשור

הונדערט און פינף און אַכציק טויזנט. און אז מע האָט זיך

געפּעדערט אין דער פּרי, ערשט זיי זיינען אַלע טויטע פּגרים.

³⁶און סנחריב דער מלך פון אַשור האָט אַוועקגעצויגן, און

איז געגאַנגען און האָט זיך אומגעקערט; און ער איז געבליבן

אין ניננה.

³⁷און עס איז געווען, ווי ער בוקט זיך אין היז פון זיין גאָט

נסרוך, אַזוי האָבן זיינע זיין אַדנִי־מֶלֶךְ און שראַצַר אים דערשלאָגן

מיטן שווערד; און זיי זיינען אַנטרוגען געוואָרן אין לאַנד אַרְרַט.

און זיין זון אַסר־חֲדוֹן איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

ב יאין יענע טעג איז חזקיהו קראַנק געוואָרן צום שטאַרבן;

איז צו אים געקומען ישעיהו הנביא דער וון פון אַמוֹצַן, און

האָט צו אים געזאָגט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: מאַך דיין צוואָה

וועגן דיין הויגעזינט, וואָרום דו שטאַרבסט, און וועסט ניט

גענעזן ווערן.

²האָט ער אומגעדרייט זיין פנים צו דער וואַנט, און האָט

מתפלל געווען צו גאָט, אַזוי צו זאָגן: ³איך בעט דיך, גאָט,

געדענק ווי איך בין געגאַנגען פאַר דיר מיט אמת, און מיט אַ

גאַנצן האַרצן, און וואָס איז גוט אין דייןע אויגן האָב איך געטאָן.

און חזקיהו האָט געוויינט אַ גרויס געוויין.

⁴און עס איז געווען, ווען ישעיהו איז נאָך ניט געווען אַרויס־

געגאַנגען פון דעם מיטלסטן הויף, איז דאָס וואָרט פון גאָט

געווען צו אים, אַזוי צו זאָגן: ⁵קער זיך אום, און זאָלסט זאָגן צו

חִזְקִיָּהוּ דַעַם פִּירֶשֶׁט פֿון מִיין פּאָלֶק: אַזױ האָט געװאַגט יְהוָה דַּעַר גאַט פֿון דִּיין פּאָטער דודן: אִיךְ האָב געהערט דִּיין תּפִּילָה, אִיךְ האָב געזען דִּיין טרער; זע, אִיךְ הייל דִּיךְ; אױפֿן דריטן טאָג װעסטו אַרױפּגיין אִין הויז פֿון גאַט. ⁶ און אִיךְ װעל צולייגן צו דיִינע טעג פּופּצן יאָר, און פֿון דַּעַר האַנט פֿון דַּעַם מלך פֿון אַשׁוּר װעל אִיךְ דִּיךְ און דִּידאַזיקע שטאַט מציל זיין, און אִיךְ װעל באַשירעמען דִּידאַזיקע שטאַט פֿון מִינעטװעגן און פֿון מִיין קנעכט דודס װעגן.

⁷ און ישעיהו האָט געװאַגט: נעמט געפרעסטע פֿייגן. און זיי האָבן עס גענומען און אַרױפּגעטאַן אױפֿן אויסשלאָג, און ער איז גענעזן געװאָרן.

⁸ און חִזְקִיָּהוּ האָט געװאַגט צו ישעיהו: װאַס איז דַּעַר צײַכן אַז גאַט װעט מיך היילן, און אִיךְ װעל אַרױפּגיין אױפֿן דריטן טאָג אִין הויז פֿון גאַט? ⁹ האָט ישעיהו געװאַגט: דאַס װעט דיר זיין דַּעַר צײַכן פֿון גאַט, אַז גאַט װעט טאַן די זאַך װאַס ער האָט גערעדט: זאָל דַּעַר שאַטן גיין צען שטאַפלען װײטער, אַדַּעַר זיך אומקערן צען שטאַפלען? ¹⁰ האָט חִזְקִיָּהוּ געװאַגט: גרינג איז דַּעַם שאַטן זיך אַראָפּצונייגן צען שטאַפלען; ניין, נײַערט דַּעַר שאַטן זאָל זיך אומקערן אױף צוריק צען שטאַפלען.

¹¹ האָט ישעיהו הנביא גערופן צו גאַט, און ער האָט אומגעקערט דַּעַם שאַטן צען שטאַפלען צוריק אױף די שטאַפלען װאַס ער האָט געהאַט אַראָפּגענידערט אױף די שטאַפלען פֿון אַחֲזֵן.

¹² אין יענער צײַט האָט בראַד־בֶּלְאָדן דַּעַר זון פֿון בֶּלְאָדנען, דַּעַר מלך פֿון בָּבֶל, געשיקט אַ בדיוו און אַ מתנה צו חִזְקִיָּהוּ, װאָרום ער האָט געהערט אַז חִזְקִיָּהוּ איז געװען קראַנק. ¹³ און חִזְקִיָּהוּ האָט זיי צוגעהערט, און ער האָט זיי געװיזן זיין גאַנץ שאַצהויז, דאַס זילבער און דאַס גאָלד, און די בשמים, און

דאָס גוטע אייל, און דאָס גאַנצע הויז פון זיינע וואָפן, און אַלץ וואָס האָט זיך געפונען אין זיינע שאַצקאַמערן; ניט געווען אַ זאך אין זיין הויז, און אין זיין גאַנצער געוועלטיקייט, וואָס חזקָהוּ האָט זיי ניט געוויזן.

¹⁴איז ישעיהו הנביא געקומען צום מלך חזקיהו, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס האָבן די דאָזיקע מענטשן געזאָגט? און פון וואַנען קומען זיי צו דיר? האָט חזקיהו געזאָגט: פון אַ ווייטן לאַנד זיינען זיי געקומען, פון בָּבֶל. ¹⁵האָט ער געזאָגט: וואָס האָבן זיי געזען אין דיין הויז? האָט חזקיהו געזאָגט: אַלץ וואָס אין מיין הויז האָבן זיי געזען; ניט געווען אַ זאך אין מינע שאַצקאַמערן וואָס איך האָב זיי ניט געוויזן.

¹⁶האָט ישעיהו געזאָגט צו חזקיהו: הער דאָס וואָרט פון גאָט: ¹⁷זע, טעג קומען, און אַלץ וואָס אין דיין הויז, און וואָס דינע עלטערן האָבן אָנגעקליבן ביז היינטיקן טאָג, וועט אַוועק געטראָגן ווערן קיין בָּבֶל; קיין זאך וועט ניט איבערבלייבן, זאָגט גאָט. ¹⁸און פון דינע זין וואָס וועלן אַרויסגיין פון דיר, וואָס דו וועסט געבערן, וועט מען נעמען, און זיי וועלן זיין הויפֿ־דינער אין פּאַלאַץ פון דעם מלך פון בָּבֶל.

¹⁹האָט חזקיהו געזאָגט צו ישעיהו: גוט איז דאָס וואָרט פון גאָט וואָס דו האָסט גערעדט. און ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, אויב שלום און זיכערקייט וועט זיין אין מינע טעג!

²⁰און די איבעריקע זאַכן וועגן חזקיהו, און זיין גאַנצע גבורהשאַפט, און ווי ער האָט געמאַכט דעם טייך און דעם גראָבן, און אַריינגעבראַכט וואַסער אין שטאָט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

²¹און חזקיהו האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און זיין זון מנשה איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

כא ¹צוועלף יאָר איז מנשה אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און פינף און פופציק יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושָׁלַיִם. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען חַפְצִיבָּה.
²און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, אַזוי ווי די אומווערדיקייטן פון די פעלקער וואָס גאָט האָט פאַרטריבן פון פאַר די קינדער פון ישראל. ³און ער האָט אָפּגעבויט די בָּמוֹת וואָס זיין פאָטער חֲזַקְיָהוּ האָט צעשטערט, און ער האָט אויפגעשטעלט מזבחות צו בַּעַל, און האָט געמאַכט אַן אֲשֵׁרָה, אַזוי ווי אַחָאָב דער מלך פון ישראל האָט געטאָן, און ער האָט זיך געבוקט צום גאַנצן חיל פון הימל, און זיי געדינט. ⁴און ער האָט געבויט מזבחות אין הויז פון גאָט, וואָס גאָט האָט געזאָגט: אין ירושָׁלַיִם וועל איך טאָן מיין נאָמען. ⁵און ער האָט געבויט מזבחות צום גאַנצן חיל פון הימל אין בייִדע הויפן פון גאָטס הויז. ⁶און ער האָט געמאַכט דורכגיין זיין ווין דורכן פייער, און האָט געברויכט צייכנווערן און געצויבערט, און איינגעשאַפט גייסטערזעער און טויטנבאַשווערער; ער האָט געמערט צו טאָן שלעכטס אין די אויגן פון גאָט, צו דער צערענען. ⁷און ער האָט אַריינגעשטעלט דעם געץ פון דער אֲשֵׁרָה וואָס ער האָט געמאַכט, אין דעם הויז וואָס גאָט האָט געזאָגט צו דודן און צו זיין ווין שלמהן: אין דעמדאָזיקן הויז און אין ירושָׁלַיִם וואָס איך האָב אויסדערוויילט פון אַלע שבטים פון ישראל, וועל איך טאָן מיין נאָמען אויף אייביק; ⁸און איך וועל מער ניט פאַרוואַגלען דעם פּוֹס פון ישראל פון דער ערד וואָס איך האָב געגעבן זייערע עלטערן, אויב זיי וועלן נאָר היטן צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב זיי באַפוילן, און לויט דער גאַנצער תּוֹרָה וואָס מיין קנעכט משה האָט זיי באַפוילן. ⁹אַבער זיי האָבן ניט צוגעהערט; און מנשה האָט זיי פאַרפירט

צו טאָן מער שלעכטס ווי די פעלקער וואָס גאָט האָט פאַר-
טיליגט פון פאַר די קינדער פון ישראל.

¹⁰און גאָט האָט גערעדט דורך זיינע קנעכט די נביאים, אזוי
צו זאָגן: ¹¹ווייל מנשה דער מלך פון יהודה האָט געטאָן די דאָזיקע
אומווערדיקייטן, איז באַגאַנגען ערגערס ווי אַלץ וואָס די
אַמורים וואָס פאַר אים האָבן געטאָן, און האָט אויך געמאַכט
זינדיקן יהודה מיט זיינע אָפּגעטער, ¹²דרום האָט אזוי געזאָגט
יהוה דער גאָט פון ישראל: זע, איך ברענג אַן אומגליק אויף
ירושל'ים און יהודה, אַז איטלאַכער וואָס הערט עס, וועלן
קלינגען זיינע ביידע אויערן. ¹³און איך וועל ציען אויף
ירושל'ים די מעסטשנור פון שומרון, און די וואָגשנור פון אַחאָבס
הויז; און איך וועל אויסווישן ירושל'ים, אזוי ווי מע ווישט אויס
אַ שיסל, אויסגעווישט און אומגעקערט אויף איר פנים. ¹⁴און
איך וועל אַוועקוואַרפן דעם איבערבלייב פון מיין אַרב, און
וועל זיי געבן אין דער האַנט פון זייערע פיינט, און זיי וועלן
זיין צו רויב און צו אויסרויבונג פאַר אַלע זייערע פיינט. ¹⁵ווייל
זיי האָבן געטאָן וואָס איז שלעכט אין מינע אויגן, און האָבן מיך
דערצערנט פון דעם טאָג וואָס זייערע עלטערן זיינען אַרויס-
געגאַנגען פון מצרים און ביז אויף היינטיקן טאָג.

¹⁶און אויך אומשולדיק בלוט האָט מנשה פאַרגאַסן זייער
פיל, ביז ער האָט אָנגעפילט ירושל'ים פון עק צו עק; אַחוץ זיין
זינד וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן יהודה, צו טאָן וואָס איז
שלעכט אין די אויגן פון גאָט.

¹⁷און די איבעריקע זאַכן וועגן מנשה, און אַלץ וואָס ער
האָט געטאָן, און זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, דאָס איז
שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון
יהודה.

¹⁸און מנשה האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער

איז באַגראָבן געוואָרן אין דעם גאַרטן פון זיין הויז, אין דעם גאַרטן פון עוואָן. און זיין זון אָמון איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

¹⁹ צוויי און צוואַנציק יאָר איז אָמון אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און צוויי יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען משולמת די טאָכטער פון חרוצן, פון יטבה.

²⁰ און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, אַזוי ווי זיין פאָטער מנשה האָט געטאָן. ²¹ און ער איז געגאַנגען אין אַלדעם וועג וואָס זיין פאָטער איז געגאַנגען, און ער האָט געדינט די אָפּגעטער וואָס זיין פאָטער האָט געדינט, און האָט זיך צו זיי געבוקט. ²² און ער האָט פאַרלאָזן יהוה דעם גאָט פון זיינע עלטערן, און איז ניט געגאַנגען אין דעם וועג פון יהוה.

²³ און די קנעכט פון אָמונען האָבן געמאַכט אַ בונט אויף אים, און האָבן געטייט דעם מלך אין זיין הויז. ²⁴ און דאָס פאָלק פון לאַנד האָט דערשלאָגן אַלע וואָס האָבן געמאַכט דעם בונט אויף דעם מלך אָמון. און דאָס פאָלק פון לאַנד האָט געמאַכט זיין זון יאַשָהוּן פאַר מלך אויף זיין אָרט.

²⁵ און די איבעריקע זאַכן פון אָמונען וואָס ער האָט געטאָן, זיי זיינען שוין באַשריבן אין בוך פון די צייטגעשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

²⁶ און מע האָט אים באַגראָבן אין זיין קבר, אין דעם גאַרטן פון עוואָן. און זיין זון יאַשָהוּ איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

כב יאָכט יאָר איז יאַשָהוּ אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און איין און דרייסיק יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען ידידה די טאָכטער פון עַדְיָהוּ, פון בְּצַקַת.

²און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפּאַרטיק אין די אויגן פון גאָט, און איז געגאַנגען אין אַלדעם וועג פון זיין פּאָטער דודן, און האָט זיך ניט אָפּגעקערט רעכטס אָדער לינקס.

³און עס איז געווען אין אַכצנטן יאָר פון מלך יאַשָהוּוּן, האָט דער מלך געשיקט שָפָן דעם זון פון אַצְלָהוּ, דעם זון פון משולָמען, דעם שרײַבער, אין הויז פון גאָט, אַזוי צו זאָגן: ⁴גיי אַרויף צו חֵלְקָנָהוּ דעם כּהֵן־גָדוֹל, און זאָל ער צונויפצײלן דאָס געלט וואָס איז געבראַכט געוואָרן אין הויז פון גאָט, וואָס די שוועלהיטערס האָבן געזאַמלט פון פּאַלֶק. ⁵און זאָל מען עס געבן אויף דער האַנט פון די ווערקמײנסטערס וואָס זײַנען געשטעלט איבער דעם הויז פון גאָט; און זײ זאָלן עס געבן צו די בעל־מלאַכֶהס וואָס אין הויז פון גאָט, אויף צו פאַרריכטן די צעבראַכענע ערטער פון הויז; ⁶צו די האַלצמײנסטערס, און צו די בוימײנסטערס, און צו די מויערער, און אויף צו קויפן האַלץ און געהאַקטע שטיינער, צו פאַרריכטן דאָס הויז. ⁷און מע זאָל זיך ניט רעכענען מיט זײ וועגן דעם געלט וואָס ווערט געגעבן אויף זײער האַנט, נײערט אויף נאמנות זאָלן זײ אַרבעטן.

⁸און חֵלְקָנָהוּ דער כּהֵן־גָדוֹל האָט געזאָגט צו שָפָן דעם שרײַבער: דאָס בוך פון דער תּוֹרָה האָב איך געפונען אין הויז פון גאָט. און חֵלְקָנָהוּ האָט געגעבן דאָס בוך צו שָפָנען, און ער האָט עס איבערגעלייענט.

⁹און שָפָן דער שרײַבער איז געקומען צום מלך, און האָט געבראַכט דעם מלך אַן ענטפּער, און האָט געזאָגט: דינע קנעכט האָבן אויסגעשאַטן דאָס געלט וואָס האָט זיך געפונען אין הויז, און זײ האָבן עס געגעבן אויף דער האַנט פון די ווערקמײנסטערס וואָס זײַנען געשטעלט איבער דעם הויז פון גאָט.

¹⁰און שָפָן דער שרײַבער האָט דערציילט דעם מלך, אַזוי צו זאָגן: חֵלְקָנָה דער כּהֵן האָט מיר געגעבן אַ בוך. און שָפָן

האָט עס געלייַענט פאַרן מלך. ¹¹און עס איז געווען, ווי דער מלך האָט געהערט די ווערטער פון דעם בוך פון דער תורה, אַזוי האָט ער צעריסן זיינע קליידער. ¹²און דער מלך האָט באַפוילן חלקיה דעם פּהן, און אחיקם דעם זון פון שפּנען, און עכבור דעם זון פון מיכיהן. און שפּן דעם שרייבער, און עשׂיה דעם מלכס דינער, אַזוי צו זאָגן: ¹³גייט פרעגט ביי גאָט פאַר מיר, און פאַר דעם פּאָלק, און פאַר גאַנץ יהודה, וועגן די ווערטער פון דעמדאָזיקן געפונענעם בוך, וואָרום גרויס איז דער גרימ צאָרן פון גאָט וואָס איז אָנגעצונדן אויף אונדז, פאַרוואָס אונדזערע עלטערן האָבן ניט צוגעהערט צו די ווערטער פון דעמדאָזיקן בוך, צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס איז אָנגעשריבן פאַר אונדז.

¹⁴איז געגאַנגען חלקיהו דער פּהן, און אחיקם, און עכבור, און שפּן, און עשׂיה, צו חולדָה דער נביאה, דער ווייב פון שלום דעם זון פון תקנה דעם זון פון חרחסן, דעם קליידער היטער— און זי האָט געווינט אין ירושלים, אין צווייטן שטאַטפּערטל— און זיי האָבן גערעדט צו איר. ¹⁵האָט זי צו זיי געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישראל: זאָגט צו דעם מאַן וואָס האָט אײך געשיקט צו מיר: ¹⁶אַזוי האָט גאָט געזאָגט: זע, איך ברענג אַן אומגליק אויף דעמדאָזיקן אָרט און אויף זיינע באַווינער— אַלע ווערטער פון דעם בוך וואָס דער מלך פון יהודה האָט געלייַענט; ¹⁷דערפאַר וואָס זיי האָבן מיך פאַרלאָזן, און האָבן גערייכערט צו פרעמדע געטער, כדי מיך צו דערצערענען מיט אַלע מעשים פון זייערע הענט, דרום וועט מיין גרימצאָרן זיך אָנצינדן אויף דעמדאָזיקן אָרט, און וועט ניט פאַרלאָשן ווערן. ¹⁸און צו דעם מלך פון יהודה וואָס שיקט אײך פרעגן ביי גאָט, צו אים זאָלט איר אַזוי זאָגן: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישראל: וועגן די ווערטער וואָס דו האָסט געהערט, ¹⁹איז,

ווייל דיין האַרץ איז ווייך געוואָרן, און ביסט געוואָרן אונטער-טעניק פאַר גאָט ווען דו האָסט געהערט וואָס איך האָב גערעדט אויף דעמדאָזיקן אָרט און אויף זיינע באַווינער, אַז זיי וועלן ווערן פאַר אַ שרעק און פאַר אַ קללה, און האָסט צעריסן זיינע קליידער, און האָסט געוויינט פאַר מיר, האָב איך אויך צוגעהערט, זאָגט גאָט. ²⁰דרום זע, איך זאַמל דיך איין צו זיינע עלטערן, און וועסט אַיינגעזאַמלט ווערן אין דיין קבר בשלום, און זיינע אויגן וועלן ניט זען דאָס גאַנצע ביי וואָס איך ברענג אויף דעמדאָזיקן אָרט.

און זיי האָבן געבראַכט צום מלך דעם ענטפער.

כג און דער מלך האָט געשיקט, און מע האָט אַיינגעזאַמלט צו אים אַלע עלטסטע פון יהודה און ירושלים. ²און דער מלך איז אַרויפגעגאַנגען אין הויז פון גאָט, און אַלע מענער פון יהודה און אַלע באַווינער פון ירושלים מיט אים, און די פּהנים, און די נביאים, און דאָס גאַנצע פּאָלק פון קליין ביז גרויס, און ער האָט געלייענט אין זייערע אויערן אַלע ווערטער פון דעם בוך פון בונד וואָס איז געפונען געוואָרן אין הויז פון גאָט. ³און דער מלך האָט זיך געשטעלט אויף אַ בימה, און ער האָט געשלאָסן אַ בונד פאַר גאָט, צו גיין נאָך גאָט, און צו היטן זיינע געבאָט און זיינע אָנוואָגן און זיינע געזעצן מיטן גאַנצן האַרצן און מיט דער גאַנצער זעל, מקיים צו זיין די ווערטער פון דעם דאָזיקן בונד וואָס שטייען געשריבן אין דעמדאָזיקן בוך. און דאָס גאַנצע פּאָלק איז צוגעשטאַנען צו דעם בונד.

⁴און דער מלך האָט באַפוילן חלקיהו דעם פּהן-גדול, און די אונטער-פּהנים, און די שוועלהיטערס, אַרויסצוטראָגן פון דעם טעמפל פון גאָט אַלע כלים וואָס זיינען געמאַכט געוואָרן פאַר בעל, און פאַר דער אַשָּׁה, און פאַר דעם גאַנצן חיל פון

הימל; און ער האָט זיי פאַרברענט דרויסן פון ירושָׁלַיִם אין די פעלדער פון קדרון, און האָט אַוועקגעטראָגן זייער אַש קיין בֵּית־אֵל. ⁵ און ער האָט אָפּגעשאַפּט די פּריסטער וואָס די מלכים פון יהודה האָבן אויפגעזעצט, און וואָס האָבן גערייכערט אויף די בָּמוֹת, אין די שטעט פון יהודה און אין די אַרומיקע ערטער פון ירושָׁלַיִם; און די וואָס האָבן גערייכערט צו בַּעַל, צו דער זון, און צו דער לבנה, און צו די מַנּוֹלוֹת, און צום גאַנצן חיל פון הימל. ⁶ און ער האָט אַרויסגעטראָגן די אַשְׁרָה פון דעם הויז פון גאָט דרויסן פון ירושָׁלַיִם צום טייך קדרון, און האָט זי פאַרברענט ביים טייך קדרון, און צעמאַלן אויף שטויב, און צעוואָרפן איר שטויב אויף די קברים פון די קינדער פון פּאָלֶק. ⁷ און ער האָט צעבראַכן די הייזער פון די שאַנדמענער וואָס אין הויז פון גאָט, וואָס די ווייבער פלעגן דאָרטן וועבן צודעקן פאַר דער אַשְׁרָה. ⁸ און ער האָט צונויפ־געבראַכט אַלע כּהנים פון די שטעט פון יהודה, און האָט פאַר־אומרייניקט די בָּמוֹת וואָס די כּהנים האָבן דאָרטן גערייכערט, פון גִבְעֵ בֵּיז בַּאֲר־שֶׁבַע; און ער האָט צעבראַכן די בָּמוֹת פון די טויערן וואָס ביים טויעראַיינגאַנג פון יהושוע דעם שטאַטהאַר, וואָס אויף דער לינקער זייט פון דעם וואָס קומט אַריין אין שטאַטטויער. ⁹ אָבער די כּהנים פון די בָּמוֹת זיינען ניט אַרויפ־געגאַנגען צום מזבח פון גאָט אין ירושָׁלַיִם; נייערט זיי האָבן געגעסן דאָס אומגעזייערטע ברויט צווישן זייערע ברידער. ¹⁰ און ער האָט פאַראומרייניקט תּוֹפֶת וואָס אין טאַל פון בְּנֵי־הַגּוֹם, אַז קיינער זאָל ניט מאַכן דורכגיין זיין זון אָדער זיין טאָכטער דורכן פייער צו מוֹלֶךְ. ¹¹ און ער האָט אָפּגעשאַפּט די פּערד וואָס די מלכים פון יהודה האָבן געגעבן צו דער זון ביים אַיינגאַנג פון דעם הויז פון גאָט, לעבן דער קאַמער פון גַת־מֶלֶךְ דעם הויפדינער, וואָס אין די פאַרהויפן; און די רייטוועגן פון

דער זון האָט ער פאַרברענט אין פֿייער. ¹²און די מזבחות וואָס אויפן דאָך פון אַחזעס אויבערשטוב, וואָס די מלכים פון יהודה האָבן געמאַכט, און די מזבחות וואָס מנשה האָט געמאַכט אין בייַדע הויפן פון גאַטס הויז, האָט צעבראַכן דער מלך און צעהאַקט פון דאָרטן, און אַרײַנגעוואָרפן זײער שטויב אין טײך קדרון. ¹³אויך די בָּמֹת וואָס פאַר ירוּשָׁלַיִם, וואָס אויף דער רעכטער זײט פון דעם באַרג פון פאַרדאַרבער, וואָס שלמה דער מלך פון ישראל האָט געבויט צו עשתוֹרַת, דער אומד ווערדיקייט פון די צידוֹנִים, און צו כמוֹשׁ, דער אומווערדיקייט פון מואָב, און צו מלכֹם, דער אומווערדיקייט פון די קינדער פון עֲמוֹן, האָט דער מלך פאַראומרײניקט. ¹⁴און ער האָט צעבראַכן די זײלשטיינער, און אָפּגעהאַקט די געצנבוימער, און אָנגעפילט זײער אָרט מיט בײנער פון מענטשן.

¹⁵און אויך דעם מזבח וואָס אין בֵּית־אֵל, די בָּמָה וואָס יִרְבֵּעַם דער זון פון נבֹטן וואָס האָט געמאַכט זינדיקן ישראל, האָט געמאַכט, אויך יענעם מזבח און די בָּמָה האָט ער צעבראַכן; און ער האָט פאַרברענט די בָּמָה, און צעמאַלן אויף שטויב; און ער האָט פאַרברענט די אַשְׁרָה.

¹⁶און ווי יֵאשָׁהוּ האָט זיך אומגעדרײט, אַזוי האָט ער דער־זען די קברים וואָס דאָרטן אויפן באַרג, און ער האָט געשיקט, און האָט אַרויסגענומען די בײנער פון די קברים, און פאַר־ברענט אויפן מזבח, און האָט אים פאַראומרײניקט, אַזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט וואָס עס האָט אויסגערופן דער געטלאַכער מאַן וואָס האָט אויסגערופן די־אָזיקע זאַכן״.

¹⁷און ער האָט געזאָגט: וואָס איז יענער צײכן וואָס איך זע? האָבן די מענטשן פון שטאָט צו אים געזאָגט: דאָס איז דער קבר פון דעם געטלאַכן מאַן וואָס איז געקומען פון יהודה, און האָט אויסגערופן די־אָזיקע זאַכן וואָס דו האָסט געטאָן צו דעם־

דאָזיקן מזבח אין בית־אֵל. ¹⁸האָט ער צו זיי געזאָגט: לאָזט אים אין רו; קיינער זאָל ניט רירן זיינע ביינער. האָבן זיי אויס־געלאָזט זיינע ביינער מיט די ביינער פון דעם נביא וואָס איז אַרויסגעקומען פון שומרון.

¹⁹און אויך אַלע הייזער פון די בָּמֹת וואָס אין די שטעט פון שומרון, וואָס די מלכים פון ישראל האָבן געמאַכט, צו דער־צערענען גאָט, האָט יאַשְׁהוּ אָפּגעטאָן, און ער האָט געטאָן צו זיי אַזוי ווי אַלע טואונגען וואָס ער האָט געטאָן אין בית־אֵל. ²⁰און ער האָט געשלאַכט אַלע כַּהֲנִים פון די בָּמֹת וואָס זיינען דאָרטן געווען, אויף די מזבחות, און האָט פאַרברענט ביינער פון מענטשן אויף זיי.

און ער האָט זיך אומגעקערט קיין ירוּשָׁלַיִם.

²¹און דער מלך האָט באַפוילן דעם גאַנצן פּאָלק, אַזוי צו זאָגן: מאַכט אַ קרבֿן־פֿסח צו יהוה אַייער גאָט, אַזוי ווי עס שטייט געשריבן אין דעמדאָזיקן בוך פון בונד. ²²וואָרום אַזאַ ווי דער־דאָזיקער קרבֿן־פֿסח איז ניט געמאַכט געוואָרן פון די טעג פון די שופטים וואָס האָבן געמשפּט ישראל, און אין אַלע טעג פון די מלכים פון ישראל, און די מלכים פון יהודה. ²³נאָר אין אַכצנטן יאָר פון מלך יאַשְׁהוּ איז געמאַכט געוואָרן דער־דאָזיקער קרבֿן־פֿסח צו גאָט אין ירוּשָׁלַיִם.

²⁴און אויך די גייסטערזעער און די טויטנבאַשווערער, און די תַּרְפִּים, און די אָפּגעטער, און אַלע אומווערדיקייטן וואָס זיינען געזען געוואָרן אין לאַנד יהודה און אין ירוּשָׁלַיִם, האָט יאַשְׁהוּ אויסגעראַמט, כּדי מקיים צו זיין די ווערטער פון דער תּוֹרָה וואָס שטייען געשריבן אין דעם בוך וואָס חִלְקִיָהוּ דער כּהֵן האָט געפונען אין הויז פון גאָט.

²⁵און אַזאַ ווי ער איז ניט געווען קיין מלך פאַר אים, וואָס זאָל זיך אומקערן צו גאָט מיט זיין גאַנצן האַרצן און מיט זיין

גאַנצער זעל און מיט זיין גאַנצן כּוח, לויט דער גאַנצער תּורה פּון משה; און נאָך אים איז ניט אויפגעשטאַנען אַזאַ ווי ער.

²⁶ אָבער גאָט האָט זיך ניט אָפּגעקערט פּון זיין גרויסן גרימ-צאָרן ווען זיין צאָרן האָט געגרימט אויף יהודה, פאַר אַלע דער-צערענונגען וואָס מנשה האָט אים דערצערנט. ²⁷ און גאָט האָט געזאָגט: אויך יהודה וועל איך אָפּטאָן פּון מיין פנים, אַזוי ווי איך האָב אָפּגעטאָן ישראל; און איך וועל פאַראַכטן די דאָזיקע שטאַט וואָס איך האָב אויסדערוויילט, ירושלים, און דאָס הויז וואָס איך האָב געזאָגט: מיין נאָמען זאָל דאָרטן זיין.

²⁸ און די איבעריקע זאַכן וועגן יאַשׁיהוּ, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פּון די צייט-געשעענישן פּון די מלכים פּון יהודה.

²⁹ אין זיינע טעג איז אַרויפגעגאַנגען פּרעהנכו דער מלך פּון מצרים אויף דעם מלך פּון אַשור, ביים טײַך פּרַת, און דער מלך יאַשׁיהוּ איז אים געגאַנגען אַקעגן; און ער האָט אים געטייט אין מגדו, ווי ער האָט אים דערזען. ³⁰ האָבן זיינע קנעכט אים אַוועקגעפירט אַ טויטן פּון מגדו, און זיי האָבן אים געבראַכט קיין ירושלים, און האָבן אים באַגראָבן אין זיין קבר.

און דאָס פּאַלק פּון לאַנד האָט גענומען יהואָחז דעם זון פּון יאַשׁיהוּ, און זיי האָבן אים געזאַלבט, און אים געמאַכט פאַר מלך אויף זיין פּאַטערס אָרט.

³¹ דריי און צוואַנציק יאָר איז יהואָחז אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און דריי חדשים האָט ער געקניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פּון זיין מוטער איז געווען חמוטל, די טאַכטער פּון ירמיהוּ, פּון לבנה.

³² און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פּון גאָט, אַזוי ווי אַלץ וואָס זיינע עלטערן האָבן געטאָן.

³³און פֿרעה־נכו האָט אים אַינגעשפּאַרט אין רבֿלה, אין לאַנד חֶמֶת, אַז ער זאָל ניט קיניגן אין ירוּשָׁלַיִם. און ער האָט אַרויפגעלייגט אַ שטראַף אויפֿן לאַנד, הונדערט צענטנער זילבער, און אַ צענטנער גאָלד.

³⁴און פֿרעה־נכו האָט געמאַכט אַלִיָקִים דעם זון פֿון יאַשִׁהוּן פֿאַר מלֶךְ אויף דעם אָרט פֿון זיין פּאָטער יאַשִׁהוּן, און ער האָט אומגעביטן זיין נאָמען אויף יְהוֹזָקִים. און יְהוֹאָחָז האָט ער אַוועקגענומען; און ער איז געקומען קיין מִצְרַיִם, און איז דאָרטן געשטאַרבן.

³⁵און דאָס זילבער און דאָס גאָלד האָט יְהוֹזָקִים געגעבן צו פֿרעהן; אָבער ער האָט אָפּגעשאַצט דאָס לאַנד, כּדי צו געבן דאָס געלט לויט דעם באַפעל פֿון פֿרעהן; פֿון איטלאַכן לויט זיין אָפּשאַצונג האָט ער אויפּגעמאַנט דאָס זילבער און דאָס גאָלד פֿון דעם פּאָלק פֿון לאַנד, כּדי צו געבן צו פֿרעה־נכוֹן.

³⁶פינף און צוואַנציק יאָר איז יְהוֹזָקִים אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלֶךְ, און עלף יאָר האָט ער געקיניגט אין ירוּשָׁלַיִם. און דער נאָמען פֿון זיין מוטער איז געווען זבוּדָה די טאָכטער פֿון פּדִיָהן, פֿון רוּמָה.

³⁷און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אַזוי ווי אַלץ וואָס זיינע עלטערן האָבן געטאָן.

כד ¹אין זיינע טעג איז אַרויפגעאַנגען נבּוּכַדְנֶצַר דער מלֶךְ פֿון בָּבֶל, און יְהוֹזָקִים איז געווען אַ קנעכט צו אים דריי יאָר; דערנאָך האָט ער זיך אָפּגעקערט און האָט ווידער־שפּעניקט אָן אים.

²און גאָט האָט אָנגעשיקט אויף אים באַנדעס פֿון כּשָׁדִים, און באַנדעס פֿון אַרְם, און באַנדעס פֿון מוּאָב, און באַנדעס פֿון די קינדער פֿון עַמּוֹן; און ער האָט זיי אָנגעשיקט אויף יהודה,

כדי עס אונטערצוברענגען, אזוי ווי דאָס וואָרט פון גאָט וואָס ער האָט גערעדט דורך זיינע קנעכט די נביאים. ³ נאָר לויט דעם מויל פון גאָט איז דאָס געשען אויף יהודה, כדי זיי אָפּצוטאָן פון זיין פנים, פאַר די זינד פון מנשהן, לויט אַלץ וואָס ער האָט געטאָן. ⁴ און אויך פאַר דעם אומשולדיקן בלוט וואָס ער האָט פאַרגאַסן, ביז ער האָט אָנגעפילט ירושלים מיט אומשולדיק בלוט; און גאָט האָט ניט געוואָלט פאַרגעבן.

⁵ און די איבעריקע זאָכן וועגן יהויקימען, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פון די צייט געשעענישן פון די מלכים פון יהודה.

⁶ און יהויקים האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און זיין זון יהויכין איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט.

⁷ און דער מלך פון מצרים איז מער ווידער ניט אַרויס געגאַנגען פון זיין לאַנד, וואָרום דער מלך פון בבל האָט צוגענומען, פון דעם באַך פון מצרים ביז דעם טייך פּרַת, אַלץ וואָס געהערט צום מלך פון מצרים.

⁸ אַכצן יאָר איז יהויכין אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און דריי חדשים האָט ער געקיניגט אין ירושלים, און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען נחושטאָ די טאָכטער פון אַלנַתנען, פון ירושלים.

⁹ און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, אזוי ווי אַלץ וואָס זיין פאָטער האָט געטאָן.

¹⁰ אין יענער צייט זיינען די קנעכט פון נבוכדנצר דעם מלך פון בבל אַרויפגעגאַנגען אויף ירושלים, און די שטאָט איז געקומען אין באַלעגערונג. ¹¹ און נבוכדנצר דער מלך פון בבל איז געקומען אויף דער שטאָט, בעת זיינע קנעכט האָבן געלעגערט אויף איר.

¹²איזו יהויכין דער מלך פון יהודה אַרויסגעגאַנגען צו דעם מלך פון בָּבֶל, ער, און זיין מוטער, און זיינע קנעכט, און זיינע האַרן, און זיינע הויפדינער; און דער מלך פון בָּבֶל האָט אים אַוועקגענומען אין אַכטן יאָר פון זיין מלוכה.

¹³און ער האָט אַרויסגעצויגן פון דאָרטן אַלע אוצרות פון גאַטס הויז, און די אוצרות פון מלכס הויז; און ער האָט צעהאַקט אַלע גילדערנע כלים וואָס שלמה דער מלך פון ישראל האָט געמאַכט אין דעם טעמפל פון גאָט—אזוי ווי גאָט האָט אָנגעזאָגט.

¹⁴און ער האָט פאַרטריבן גאַנץ ירושלים, און אַלע האַרן, און אַלע העלדישע גיבורים, צען טויזנט געפאַנגענע, און אַלע מיינסטערס און שלעסערס; קיינער איז נישט געבליבן אַחוץ די אַרעמסטע פון דעם פּאָלק פון לאַנד. ¹⁵און ער האָט פאַרטריבן יהויכיןען קיין בָּבֶל; אויך דעם מלכס מוטער, און דעם מלכס ווייבער, און זיינע הויפדינער, און די פּגים פון לאַנד, האָט ער אַוועקגעפירט אין גלות פון ירושלים קיין בָּבֶל. ¹⁶און אַלע חילס־לייט, זיבן טויזנט, און די מיינסטערס און די שלעסערס, טויזנט, אַלע, גיבורים וואָס טויגן צו מלחמה, זיי האָט דער מלך פון בָּבֶל געבראַכט אין גלות קיין בָּבֶל.

¹⁷און דער מלך פון בָּבֶל האָט געמאַכט פאַר מלך אָנשטאַט אים זיין פעטער מַתַּנְיָהוּ, און ער האָט אומגעביטן זיין נאָמען אויף צִדְקָיָהוּ.

¹⁸איינ און צוואַנציק יאָר איז צִדְקָיָהוּ אַלט געווען, און ער איז געוואָרן מלך, און עלף יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פון זיין מוטער איז געווען חמוטל די טאָכטער פון ירמיהוּ, פון לבנה.

¹⁹און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט, אזוי ווי אַלץ וואָס אַלְיָקִים האָט געטאָן. ²⁰פאַרוואָר, פון וועגן

דעם צאָרן פון גאָט איז דאָס געשען אויף ירוּשָׁלַיִם און יהודה,
 ביז ער האָט זיי אַוועקגעוואָרפן פון זיין פנים.
 און צדקָנְהוּ האָט ווידערשפּעניקט אָן דעם מלך פון בָּבֶל.

כה ¹און עס איז געווען אין ניינטן יאָר פון זיין מלוכה, אין
 צענטן חודש, אין צענטן טאָג פון חודש, איז געקומען
 נבוכדנֶצַר דער מלך פון בָּבֶל, ער און זיין גאַנצער חיל, אויף
 ירוּשָׁלַיִם, און ער האָט געלעגערט אויף איר, און זיי האָבן
 געבויט באַלעגערונגערק רונד אַרום איר. ²און די שטאָט איז
 געווען אין באַלעגערונג ביזן עלפטן יאָר פון מלך צדקָנְהוּ.
³אין ניינטן טאָג פון [פירטן] חודש האָט זיך געשטאַרקט דער
 הונגער אין שטאָט, און עס איז ניט געווען קיין ברויט פאַר דעם
 פאָלק פון לאַנד. ⁴און די שטאָט איז אַיינגעבראַכן געוואָרן, און
 אַלע מלחמה־לייט וויינען אַנטלאָפן ביי נאַכט דורך דעם טויער
 צווישן די צוויי מויערן וואָס ביים מלכס גאַרטן—און די כְּשָׁדִים
 זיינען געווען רונד אַרום דער שטאָט—און [דער מלך] איז אַוועק
 מיטן וועג פון פלוין. ⁵אַבער דער חיל פון די כְּשָׁדִים האָט
 נאַכגעיאָגט דעם מלך, און זיי האָבן אים אָנגעיאָגט אין די
 פלויןען פון יריחו; און זיין גאַנצער חיל איז צעלאָפן פון אים.
⁶און זיי האָבן געכאַפּט דעם מלך, און האָבן אים אַרויפ־
 געבראַכט צום מלך פון בָּבֶל קיין רבֿלָה; און מע האָט אַרויס־
 געוואָגט אויף אים אַ משפט. ⁷און צדקָנְהוּס זין האָט מען
 געשאַכטן פאַר זיינע אויגן; און צדקָנְהוּס אויגן האָט ער בלינד
 געמאַכט, און ער האָט אים געשמידט אין קופּערנע קייטן, און
 געבראַכט קיין בָּבֶל.

⁸און אין פינפטן חודש, אין זיבעטן טאָג פון חודש—דאָס
 איז דאָס ניינצנטע יאָר פון מלך נבוכדנֶצַר דעם מלך פון בָּבֶל—
 איז געקומען נבּוֹרְאַדָן דער הויפט פון דעם לייב־חיל, דער

קנעכט פון דעם מלך פון בבל, קיין ירושלים. ⁹און ער האָט פאַרברענט דאָס הויז פון גאָט, און דאָס הויז פון מלך; אויך אַלע הייזער פון ירושלים, וווּ נאָר אַ הויז פון אַ גרויסן מאַן, האָט ער פאַרברענט אין פייער. ¹⁰און די מויערן פון ירושלים רונד אַרום האָט דער גאַנצער חיל פון די כּשדים וואָס מיט דעם הויפט פון דעם לייב־חיל איינגעוואָרפן. ¹¹און דעם רעשט פון פּאָלק וואָס איז געבליבן אין שטאָט, און די אַריבערגעלאַפּענע וואָס זיינען אַריבערגעלאַפן צו דעם מלך פון בבל, און דעם רעשט פון המון, האָט נבוזראַדן דער הויפט פון דעם לייב־חיל פאַרטריבן. ¹²נאָר פון די אַרעמסטע פון פּאָלק האָט נבוזראַדן דער הויפט פון דעם לייב־חיל איבערגעלאָן פאַר ווייני גערטנירער און פאַר אַקערלייט.

¹³און די קופּערנע זיילן וואָס אין הויז פון גאָט, און די געשטעלן, און דעם קופּערנעם ים וואָס אין הויז פון גאָט, האָבן די כּשדים צעבראַכן, און אַוועקגעטראָגן דאָס קופּער דערפון קיין בבל. ¹⁴אויך די טעפּ, און די שופּלען, און די שנייצ־מעסערס, און די שאַלן, און אַלע קופּערנע כלים וואָס מע פּלעגט דינען מיט זיי, האָבן זיי צוגענומען. ¹⁵אויך די פייער־פּאַנען, און די שפרענגבעקנס, וואָס גאַלד, גאַלד, און וואָס זילבער, זילבער, האָט דער הויפט פון דעם לייב־חיל צוגענומען. ¹⁶די צוויי זיילן, דעם איין ים, און די געשטעלן, וואָס שלמה האָט געמאַכט פאַר גאָטס הויז—דאָס קופּער פון אַלע דידאָזיקע כלים איז ניט געווען אָפּצוועגן. ¹⁷אַכצן איילן איז געווען די הייך פון איין זייל; און אַ קופּערנע קרוין איז געווען אויף אים; און די הייך פון דער קרוין איז געווען דריי איילן; און אַ נעצווערק און מילגרוימען זיינען געווען אויף דער קרוין רונד אַרום, אַלץ פון קופּער; און דעסגלייכן צום צווייטן זייל, איבער דעם נעצווערק.

¹⁸און דער הויפט פון דעם לייב־חיל האָט גענומען שרִיָה דעם פּה־גְדוֹל, און צפּנִיָה דעם צווייטן כּהן, און די דריי שוועל־ היטערס; ¹⁹און פון שטאַט האָט ער גענומען איין הויפּדינער וואָס איז געווען דער אויפּזעער איבער די מלחמה־לייט, און פינף מענער פון די וואָס פּלעגן זען דעם מלכס פנים, וואָס האָבן זיך געפּונען אין שטאַט, און דעם שרִיִבער פון דעם חיל־ פירער וואָס האָט אויפּגענומען אין חיל דאָס פּאָלק פון לאַנד, און זעכציק מאַן פון דעם פּאָלק פון לאַנד וואָס האָבן זיך געפּונען אין שטאַט. ²⁰און נבּוֹר־אַדָן דער הויפט פון דעם לייב־ חיל האָט זיי גענומען, און האָט זיי אַוועקגעפירט צו דעם מלך פון בָּבֶל קיין רבּלָה. ²¹און דער מלך פון בָּבֶל האָט זיי געשלאָגן און געטייט אין רבּלָה אין לאַנד חֲמַת. אַזוי איז יהודה אַוועק אין גלות פון זיין לאַנד.

²²און דאָס פּאָלק וואָס איז געבליבן אין לאַנד יהודה, וואָס נבּוֹכְדַנְצַר דער מלך פון בָּבֶל האָט איבערגעלאָזן—איבער זיי האָט ער אויפּגעזעצט גדליָהוּ דעם זון פון אַחיקָם דעם זון פון שַׁפּנֶעץ.

²³און ווי אַלע הויפט־לייט פון חיל, זיי מיט די מענטשן, האָבן געהערט, אַז דער מלך פון בָּבֶל האָט אויפּגעזעצט גדליָהוּ, אַזוי זיינען זיי געקומען צו גדליָהוּ קיין מִצְפָּה: און ישְׁמַעֵאל דער זון פון נְתַנְיָהוּ, און יוֹחָנָן דער זון פון קָרְחָן, און שְׂרָיָה דער זון פון תּנחומָתן, פון נטוּפָה, און יַאֲזַנְיָהוּ דער זון פון דעם מַעְכָּתִי, זיי מיט זייערע מענטשן. ²⁴און גדליָהוּ האָט געשוואָרן זיי און זייערע מענטשן, און האָט צו זיי געזאָגט: איר זאָלט ניט מוֹרֵא האָבן פֿאַר די קנעכט פון די כּשָׁדִים; זיצט אין לאַנד, און דינט דעם מלך פון בָּבֶל, און אייך וועט גוט זיין.

²⁵אַבער עס איז געווען אין זיבעטן חודש, איז געקומען ישְׁמַעֵאל דער זון פון נְתַנְיָהוּ דעם זון פון אַלישָׁמֶעץ, פון

קיניגלאַכן אָפּשטאַם, און צען מענטשן מיט אים, און זיי האָבן געשלאָגן גדליהוּן, און ער איז געשטאָרבן; אויך די יהודהער און די כּשדים וואָס זיינען געווען מיט אים אין מצפּה. ²⁶ און דאָס גאַנצע פּאָלק פון קליין ביז גרויס, און די הויפטלייט פון חיל, זיינען אויפגעשטאַנען און זיינען אַוועק קיין מצרים, וואָרום זיי האָבן מורא געהאַט פאַר די כּשדים.

²⁷ און עס איז געווען אין זיבן און דרייסיקסטן יאָר נאָך דעם גלות פון יהויכין דעם מלך פון יהודה, אין צוועלפטן חודש, אין זיבן און צוואַנציקסטן טאָג פון חודש, האָט אָויל־מרוֹדך דער מלך פון בבל, אין דעם יאָר וואָס ער איז געוואָרן מלך, אויפגעהויבן דעם קאַפּ פון יהויכין דעם מלך פון יהודה, פון תּפּיסה. ²⁸ און ער האָט גערעדט צו אים פריינטלאַך, און האָט געשטעלט זיין שטול איבער די שטולן פון די מלכים וואָס ביי אים אין בבל. ²⁹ און ער האָט אומגעביטן זיינע תּפּיסה־קליידער, און ער האָט געגעסן ביי אים ברויט תּמיד אַלע טעג פון זיין לעבן. ³⁰ און זיין אויסקומעניש, אַ שטענדיקע אויסקומעניש, איז אים געגעבן געוואָרן פון מלך טאַגטעגלאַך אַלע טעג פון זיין לעבן.

